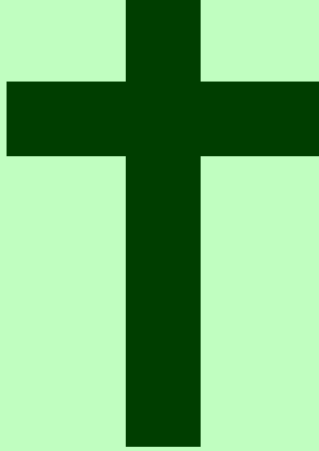

Diža' chawe' kub len
Salmo ka'

New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee (MX:zty:Zapotec,
Yatee)

Diža' chawe' kub len Salmo ka' New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee (MX:zty:Zapotec, Yatee)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Yatee

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Yatee [zty], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Zapotec, Yatee

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

0bfe09c1-2c81-5cea-8249-8c76af5de080

Contents

MATÍO	1
MARKOS	57
LUKAS	92
ZWA	148
HECHOS	189
ROMANOS	245
1 CORINTIOS	269
2 CORINTIOS	291
GÁLATAS	305
EFESIOS	314
FILIPENSES	322
COLOSENSES	327
1 TESALONISENSES	333
2 TESALONISENSES	338
1 TIMOTEO	341
2 TIMOTEO	348
TITO	353
FILEMÓN	356
HEBREOS	358
ŽEDW	375
1 BEDW	381
2 BEDW	387
1 ŽWA	391
2 ŽWA	396
3 ŽWA	397
JUDAS	398
APOKALIPSIS	400
SALMOS	426

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ MATÍO

*Xa xna' gole wdé ka' che Jesús
(Lk. 3:23-38)*

¹ Zzoja' le'e yiche ni lagak xa xna' gole wdé ka' che Jesús, Benne' Criston', Bennen' nake' za'só Dabí, na' lezka' za'só Bran, benne' ka' wnnníta'gake' ža ni'te.

² Bran na' goke' xa Isak. Isak na' goke' xa Jakob. Jakob na' goke' xagak Judá len benne' biche'e ka'.

³ Judá na' goke' xagak Fares len Sara. Tamar goke' xna'gak chope' ki.

Fares na' goke' xa Esrom.

Esrom na' goke' xa Aram.

⁴ Aram na' goke' xa Aminadab.

Aminadab na' goke' xa Nasón.

Nasón na' goke' xa Salmón.

⁵ Salmón na' goke' xa Bos, na' Rahab goke' xne'e.

Bos na' goke' xa Obed, na' Rut goke' xne'e.

Obed na' goke' xa Isaí.

⁶ Isaí na' goke' xa Dabí.

Dabín' wnná bi'e benách Israel ka', na' bchag ná'lene' no'len' zga'ale goke' zo'le Uriás. Dabín' len no'len' gókgake' xa xna' Salomón.

⁷ Salomón na' goke' xa Roboam.

Roboam na' goke' xa Abías.

Abías na' goke' xa Asa.

⁸ Asa na' goke' xa Josafat.

Josafat na' goke' xa Joram.

Joram na' goke' xa Usías.

⁹ Usías na' goke' xa Jotam.

Jotam na' goke' xa Akás.

Akás na' goke' xa Esekías.

¹⁰ Esekías na' goke' xa Manasés.

Manasés na' goke' xa Amón.

Amón na' goke' xa Josías.

¹¹ Josías na' goke' xagak Jekonías len benne' biche'e ka'.

Benne' ki wnníta'gake' ža na' katen' benne' Babilonia ka' bché'gake'

benne' Israel ka' zej nžeje' gan nbab Babilonia na'.

¹² Jekonías na' goke' xa Salatiel.

Salatiel na' goke' xa Sorobabel.

¹³ Sorobabel na' goke' xa Abiud.

Abiud na' goke' xa Eliakim.

Eliakim na' goke' xa Asor.

¹⁴ Asor na' goke' xa Sadok.

Sadok na' goke' xa Akim.

Akim na' goke' xa Eliud.

¹⁵ Eliud na' goke' xa Eleasar.

Eleasar na' goke' xa Matán.

Matán na' goke' xa Jakob.

¹⁶ Jakob na' goke' xa Jwsé.

Jwsén' goke' benne' byo che Lia.

Lian' goke' xna' Jesús, Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak

benne' judío ka' le'e nich nna bi'e légage'.

¹⁷ Ki goken, gokgak xda' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law wzóa Bran, na' zejte wzóa Dabí. Lezka' gokgak yexdá' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law wzóa Dabín', na' zejte bché'gak benne' Babilonia ka' benne' Israel ka' zej nžeje'. Lezka' gokgak yexdá' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law bché'gake' légage', na' zejte ža bla' Benne' Criston'.

*Da' goken katen' bla' Jesús,
Benne' Cristo*

(Lk. 2:1-7)

¹⁸ Ki goken kate' bla' Jesús, Benne' Criston'. Katen' ba bchebe láže' Lia, xna' Jesús, Benne' Criston', wchág ná'lenbe' Jwsé, na' kate' bi na' wchág ná'lene'-be', wyó'o to bi'do' le'be'. Ki goken ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. ¹⁹ Nak Jwsén', benne' byo che Lian', benne' chawe', san bi gónele' yesbage'e-be' zia lawgak benách ka'. Gónele' wsane'-be' ži žize. ²⁰ Kate' ne zza' láže' Jwsén' kan gone', bla' law to wbás che ya'abá lo bichgale gan de Jwsén', na' gože' le':

—Jwsé, za'só Dabí. Bi žebo' si'o Lian', nich gakbe' zo'lo', dan' bi' byodon' za' galjbe', yo'obe' le'be' ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. ²¹ Galj to bi' byodo' chebe', na' go'o

labe' Jesůs, dan' yeslabe' benách chebe' ka' lo doġa' da' zej nbage'e.

²² Ki goken, bžin dan' wnná Xanžo Dios lo na' benne' bchalje' lo wlaze' Ľe', katen' wnné':

²³ Le wia nga, to xkwide' no'le, wa'be' bi'do' Ľe'be', na' galj to bi' byodo',

na' wé'gake' labe' Emanuel.

Emanuel naken to diž'a' hebreo dan' znnan: "Zoalen Dios žo'o."

²⁴ Kate' bebán Jwsé lo bichgalen', bene' kan gož wbás che ya'abán' Ľe', na' wzí'e Lian', na' gokbe' zo'le'.

²⁵ Bi wzóalene'-be' na' zejte golj bi' byodo' chebe', bi' nežw chebe', na' bzóagake' labe' Jesůs.

2

Benne' žejní'il ka' zedjwíagake' xkwide' Jesůs

¹ Kate' golj Jesusen' lo yež Belén, yežen' nbaben Judea, znná bia' Herodes ga na'. Kate' ža na' bžingak benne' žejní'il ka' lo yež Jerusalén, benne' ka' zej nžoje' to yež zi'to' da' žen' zaka' gan zġa' wbíž. ² Wnnabgak benne' ka', na' wnnágake':

—žGazen' zoa xkwiden' žala' nna bia'be' benne' judío ka', xkwiden' za' goljbe'? Katen' wzoato' gan zġa' wbíž blé'elto' belj baní' da' nak bian' ba goljbe'. Za'to' nga nich wká'n zento'-be'.

³ Kate' Herodes, bennen' znná bi'e, benle' da' ni, gok zedle'. Ľezca' gok zédgekle yógo'te benne' ka' wnníta'gake' yež Jerusalén. ⁴ Naž Herodes na' bliže' yógo'te bħoz wnná bia' ka' ĺen benne' yodo' wsedle ka', na' wnnable' légake' gaze žala' galj Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' Ľe'e nich nna bi'e légake'. ⁵ Góžgake' Ľe':

—Ľo yež Belén, da' nbaben Judea. Ki naken dan' bzoj to benne' bchalje' lo wláz Dios da' znnan ki:

⁶ Yež Belén, da' nbaben Judá, bi nakžen ka'ze ĺaw Dios,

ka' zej nak yež blo ka' zej nnitan' yežlyó nga,

dan' lo yež Belén na' galj to Benne' gake' blo,

Bennen' gape chi'e benách chia' ka', benne' Israel ka'.

⁷ Naž Herodes na' bliže' benne' žejní'il ka' ži žize, na' wnnable' légake' nich nnezle' binlo gáka'te ba gok katen' blá' ĺaw beljen' da' blé'egekle'. ⁸ Naž bsele'e légake' chjake' lo yež Belén. Gože' légake':

—Le chej ga na', na' le chejnnáb binlo kan nak che xkwiden'. Kate' ba bežél-lele-be', le da nich wloé'elele neda', nich lezka' cha'a neda', chejká'n zena'-be'.

⁹ Wdé béngekle benne' žejní'il ka' dan' wnná Herodes na', jake' ga na', na' beljen' da' blé'egekle' katen' wnníta'gake' lážgake', wyejen ĺawlegake', na' bejsóan ža'le gan de xkwiden'. ¹⁰ Kate' blé'egekle' beljen', bebéle'egekle'. ¹¹ Kate' wyó'ogake' lo yo'on', blé'egekle' bi' byodon', zóalenbe' Lia, xna'be'. Naž bzoa zíbgake' ĺawle gan debe', na' bka'n zéngake'-be'. Wdé na' bsáljwgake' kakdo' ka' chégake', na' bnéžjwgake'-be' oro, na' yale, na' neždo' da' zġa' zix' che yag mirra. ¹² Dan' ba bzejní'il Dios légake' lo bichgale nich bi yeyéjgake' gan zoa Herodes na', che ĺen beyéjgake' lážgake' nez yoble.

Jwsé ĺen Lia želchi'e xkwide' Jesůs lo yežlyó Egipto

¹³ Wdé beza'gak benne' žejní'il ka' ga na', naž blá' ĺaw to wbás che ya'abá lo bichgale gan ztas Jwsé, na' gože' Ľe':

—Wyase. Bche' xkwiden' ĺen xna'be', na' bzonnj nga. Wyéj lo yežlyó Egipto. Ga'no' ga na' kate' yapža' neda' le' yetó. Ki gono' dan' yeyíj Herodes xkwide' ni nich gote'-be'.

14 Naž wyase Jwsén', kate' ne nak žel, na' bchi'e xkwiden' len xna'be', na' jake' lo yežlyó Egipto. 15 Bgá'ngake' ga na' na' zejte got Herodes na'. Ka' goken, bžin da' wnná Xanžo Dios lo na' benne' bchalje' lo wlaze' Le', katen' wnné': "Lo yežlyó Egipto bliža' Zi'na'."

Herodes žsele'e benne' ka' nich gótgake' xkwide' ka'

16 Kate' gókbe'ele Herodes bi ben-gak benne' žejní'il ka' kan gože' légake', naž bže'e, na' bsele'e benne' ka' chjake' ga na' nich gótgake' yógo'te bi' byodo' ka' nníta'gakbe' lo yež Belén, na' do zente gan že' Belén na', xkwide' ka' ba žongakbe' chopiz, len bi'do' ka' zej nžé'nžebe'. Ki ben Herodes na' kan bsaka' yenne'e, kan gok ža katen' bla' law beljen', ža na' bzejní'igekle benne' žejní'il ka' le'. 17 Ka' goken, bžin da' wnná Jeremías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': 18 Lo yež Ramá žengekle chi'igak benne' ka' zbežegake', na' zbeže nyáche'gake'.

Rakel zbeže' ni'a chegak za'sóe' ka'. Bi gak no benne' gon zene' le', dan' zej natbe'.

19 Wdé got Herodes na', naž bla' law wbás che ya'abán' lo bichgale gan zoa Jwsén' lo yežlyó Egipto, 20 na' gože' le':

—Wyase. Beché' bi' byodon' len xna'be', na' beyéj gan nbab Israel, dan' ba gotgak benne' ka' gónegekle' gótgake' bi' byodo' ni.

21 Naž wyase Jwsén', na' bechi'e bi' byodon' len xna'be', na' beyéjgake' gan nbab Israel. 22 Benle Jwsén' zna bia' Arkelao gan nbab Judea dan' ba got Herodes na', xa Arkelaon'. Che len bžebe Jwsén' yeyeje' ga na'. Kate' bzejní'il Dios le' lo bichgale, wyeje' gan nbab Galilea. 23 Kate' bžine' ga na', bejsóe' lo yež Nasaret. Ki goken, bžin da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te

kan žala' gak che Jesusen', nngagak benách ka' nake' Benne' Nasaret.

3

Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, zchalje' lo latje dach

(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Kate' ža ka' bla' law Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, na' bchalje' lo latje dach gan nbab Judea. 2 Zwan' wnné':

—Le yeyát laže', dan' za' žin ža kate' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', yedjnná bi'e lo yežlyó nga.

3 Kan nak che Zwan', bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, da' znnan ki:

Ženl chi'i to benne' zbežeyi'e zižje lo latje dach, zenne': "Le gon chawe' nez nich la' Xanžon' gan zoale.

Le yebéj li nez las gan tie'."

4 Gokw Zwan' laže' da' nžaben len yicha' bia ka', na' nžeje li'e to bayw yid. Žawe' biche' zo ka', na' že'je' china' bezdo'. 5 Benne' Jerusalén ka' len benne' ka' zej nžoje' dot gan nbab Judea, na' dot kwit gan zde yego Jordán, blá'gake' gan zoa Zwan'. 6 Kate' bexóalapagake' doła' da' zej nbage'e, Zwan' bezóe' légake' nis lo yego Jordán na'.

7 Kate' Zwan' ble'ele' benne' zan ka', benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo ka', želžine' gan zoe' nich yezóagake' nis, gože' légake':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. ¿Zoa no benne' bzejní'ile' le'e wzonnjle dan' za' chog Dios chegak benách ka' gátgake'? 8 Le gon da' gak bia' ba beyát láže'le. 9 Bi kwek yichjle, bi nnale nakle chawe' dan' nakle za'só Bran, dan' žapa' le'e, wak gon Dios ga yeyakgak yej ki za'só Bran na'. 10 Ba zbez ya wage nich chogen yag ka', dan' zloe'elen kan gak chele. Yógo'te yag ka' da' bi želbían da' zej naken žix, chóggaken, na' chéygaken. 11 Da' li neda' žezóa' le'e nis lo nis,

nólele ba beyát láže'le, san Bennen' za' ze'e kate' te chia' neda', Le' gone' da' zloé'ezele yela' žezóa nis ni, dan' wchize' le'e Dios Be' La'y, len yi' chie'. Bennen' nakže' blo ka neda', na' neda' bi naka' zi kweja' zele'.¹² Noxe' da' žženle' yi', na' wlobe' zoa' stribe chie'. Yezi'e zoa' stribe chien' lo yo'o gan gape chí'en, san wzeye' beb chen lo yi', na' yin' bi yeyolen.

Jesús žezóe' nis

(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

¹³ Naž bezá' Jesusen' gan nbab Galilea, na' bžine' žoa'a yego Jordán gan zoa Zwa, nich yezóe' nis lo na' Zwan'.¹⁴ Zwan' gónele' wsejwe' xneze', na' gože' Jesusen':

—Neda' žala' yezóa' nis lo no'o Le'. ¿Znnabkzlo' neda' yezóa' Le' nis?

¹⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Be' latje na'a, dan' ki žala' gonžo dot da' naken chawe' law Dios.

Naž Zwan' bene' kan wnná Jesusen'.¹⁶ Kate' ba bezóa Jesusen' nis, la' bežojtie' lo nis. Naž wyaljw ya'abá láwe'le gan zoe', na' bla' law žetj Dios Be' La'y. Bžine' gan zoe', znn'e'e ka to plomdo'.¹⁷ Naž benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

4

Žénele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús dolá'

(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

¹ Naž Dios Be' La'y la' bche'tie' Jesusen' lo latje dach nich gata' latje si' bia' da' xiwe' Le'.

² Chopłalj ža chopłalj yele bi be bdaw Jesusen'. Wdé na' zdone'.

³ Naž bla' da' xiwen' gan zoa Jesusen', dan' žonen ga bága'gak benách ka' dolá', na' gožen Jesusen':

—Cha' nako' Le' Zi'n Dios, gož yej ki yeyákgaken yet xtil.

⁴ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Kégeze yet xtil zbanlengak benách ka', san lezka' len yógo'te xtiža' Dios žak bángake'.”

⁵ Naž bche' da' xiwen' Jesusen' lo yež la'y Jerusalén, gan bžian Le' yichjo'o yodo' gan nak sibe. ⁶ Naž da' xiwen' gožen Le', na' wnnán:

—Cha' nako' Le' Zi'n Dios, bežite' žé'lele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Dios sele'e wbás che ya'abá ka' nich gape chí'igake' Le',

na' góxwgake' Le' len ná'gake', nich bi chejchego' yej, na' bi gono' zi' ni'o.

⁷ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Yetó da' nyejw le'e yiche la'y žen' benách ka', dan' znnan: “Bi nna bi'o Xano' Dios.”

⁸ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan nak to law ya'a sibe, gan bloe'elen Le' yógo'te yež ka' zej nnitan' yežlyó nga len yógo'te yela' wnni'a chégaken. ⁹ Naž gožen Le':

—Yógo'te da' ki gonna' chio' cha' wzóa zibo' xni'a, na' gapo' neda' ba la'ne.

¹⁰ Jesusen' gožen':

—Beyéj, da' xiwe', dan' nyejw le'e yiche la'y da' žen' neto', dan' znnan: “Xano' Dios wká'n zeno', na' toze xchine' Le' gono'.”

¹¹ Naž bezá' da' xiwen' gan zoa Jesusen'. Naž bla'gak wbás che ya'abá ka' gan zoe' nich gáklengake' Le', na' bnéžjwgake' da' bdawe'.

Zzo law Jesús zzie' xtiže'e gan nbab Galilea

(Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

¹² Kate' benle Jesusen' nyejw Zwan' liž ya, wyeje' gan nbab Galilea. ¹³ Bezé'e lo yež Nasaret, na' bejsóe' lo yež Kapernaum gan naken žoa'a nisdo', lo bza' gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí.

¹⁴ Ki goken, bžin da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁵ Gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí,

lo nez žoa'a nisdó' gan zoa yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž,

gan nbab Galilea, gan zej nnita' benách ka' bi zej nake' benne' judío ka'.

16 Benách ka' zej nchoł yichj lázdo'gake', benne' nníta'gake' ga na', blé'egekle' baní',

na' benne' ka' zej nake' ka' benne' gat ka', bla' baní' chégake'.

17 Katen' wzó law Jesusen' zzie' xtiže'e, gože' benne' ka':

—Le yeyát laže', dan' za' la' Dios, Bennen' ze'e ya'abá chie', na' nna bi'e lo yežlyó nga.

Jesús žliže' tape benne' nich gónlengake' Le' tzen

(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

18 Kate' wdé Jesusen' žoa'a nisdó' che gan nbab Galilea, blé'ele' chope benne'. Toen' lie' Smon, bennen' lezka' lie' Bedw. Ndres, benne' biche' Bedon', žónlene' le' tzen. Žoptie' zzála'gake' yixjw bel chégake' lo nisdon', dan' zej nake' benne' wzén bel ka'. 19 Jesusen' gože' légage':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona' ga yedjwa'le benách ka' nich gágake' chia' neda', gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

20 Žoptie' la' bká'ntegake' yixjw bel ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

21 Kate' Jesusen' wdíe' yelate' na'le, blé'ele' yechope benne' ka'. Toen' lie' Jakob, na' Zwa, benne' biche'e žónlene' le' tzen. Zej nake' zi'n Sebedeo. Yó'ogake' lo barkw, gan žónlengake' Sebedeo, xágake', tzen, na' žeyágake' yixjw bel chégake' ka'. Naž Jesusen' bliže' žoptie' nich gónlengake' Le' tzen. 22 La' belka'ntie' barkwn', len xágaken', na' jáklene' Jesusen'.

Jesús žsedle' benne' zan

(Lk. 6:17-19)

23 Wdé Jesusen' dot gan nbab Galilea, gan bsdle' benách ka' gan nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne'

judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Bchalje' diža' chawen' ga na' kan za' yedjnná bia' Dios lo yežlyó nga, na' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka' kan zej nak yižwé' ka' chégake'.

24 Wzé diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngkle' benách ka' dot gan nbab Siria. Bedjwá'gake' yógo'te benne' ka' zej de'e da' zan yižwé' ka', na' želzáka'li'e, nich wnníta'gake' benne' we' ka' xni'a Jesusen'. Zá'gake' zej noe'e benne' ka' ga na', benne' ka' yó'ogake' be' xiwe' ka', len benne' ka' zej de'e chon, na' benne' ka' bi žak ságake'. Jesusen' beyone' yógo'te benne' ka'.

25 Benne' zan žjáklene' Jesusen', benne' ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, len benne' ka' zej nbabe' yež Dekápolis ka', na' benne' ka' zej nbabe' yež Jerusalén, na' gan nbab Judea, na' benne' yež ka' zej nnitan' yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž.

5

Da' bchalj Jesús law ya'ado'

(Lk. 6:20-23)

1 Kate' blé'el Jesusen' benne' zan zá'lengake' Le', wžene' to law ya'ado' gan nak sibe, na' law ya'adon' wži'e. Naž bdogak benne' wsdle' chie' ka' gan zoe'. 2 Wzó lawe' žsedle' légage', na' wnné':

3 —Ba nez zen naken chegak benne' ka' žákbe'egekle' želyážjele' da' zej naken che Dios, dan' de latje chégake' gan znná bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

4 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' žak nyache' láže'gake' dan' zej nbage'e doła', dan' Dios na'kze gon zene' légage'.

5 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' zej nake' gaxjw laže' law Dios, dan' gata' yežlyó nga chégake'.

6 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' zdan láže'gake' da' naken chawe' law Dios, na' žékgekle' ni'a chen kan žékgekle' benne' ka'

želdone', na' želbile' nis, dan' gon Dios ga sí'gake' dan' zdan láže'gake'.

⁷ 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', dan' Dios yeyache' láže'le' légake'.

⁸ 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' nak chawe' yichj lázdo'gake', na' bi be da' zia zej nbage'e, dan' lé'gekle' Dios.

⁹ 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' zzoa žigake' diža' bizjw, dan' sí' lágake' zi'n Dios.

¹⁰ 'Ba nez zen naken chegak benne' ka' žsaka' zi'gak benách ka' légake' dan' žóngake' da' nak chawe', dan' de latje chégake' gan zŋna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

¹¹ 'Ba nez zen gaken chele le'e kate' wliž zi'gak benách ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e, na' lo yela' wen laže' chégake' nnégake' chele dan' žónlenle neda' tzen. ¹² Le yebél, na' le chaž laže', dan' gak da' cháwe'le'e chele kate' žinle ya'abá che Dios. Kan žaken chele, lezka' goken chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka' wnníta'gake' zgá'alegake' ka' le'e, dan' lezka' wžia láže'gak benách ka' légake'.

Benách ka' che Jesús nákgake' ka zede', na' ka baní'

(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le'e nakle ka zede' lo yežlyó nga, san cha' wnít zeden' yela' sna'a chen, bi gak weyonžon sna'a. Biž bi zakan', san ba naken da' cho'nžon, na' benách ka' wléjgaken'.

¹⁴ 'Le'e nakle ka baní' lo yežlyó nga nich wloé'elele law da' nakle che Dios. Gakle ka to yež da' žen' to law ya'a, dan' bi gak gache' yežen'. ¹⁵ Kate' wzaljšo yi', bi zkáche'žon zan kak, san zzoažon sibe nich wza'nín' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yo'on'. ¹⁶ Kan nak baní', lezka' gakle le'e, dan' gonle ga gak bia' da' nakle lawlegak yógo'te

benách ka', nich kate' lé'gekle' da' nak chawe' da' žonle, naž wká'n zéngake' Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

Žsedle Jesús che da' wnná Dios lo na' Moisés

¹⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi géklele bla'a neda' nich yeká'a da' ka' wnná Moisés o da' ka' bsédgekle benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Bla'a neda', kege nich yeká'a da' ka', san bla'a nich gona' dot da' zejlasgak da' ka'. ¹⁸ Da' li žapa' le'e. Kate' ne de ya'abá, na' yežlyó nga, bi te ka'ze nitó diža'do', na' nitó da' wnná Dios kate' gakže yógo'te da' wnné' žala' gaken. ¹⁹ Che len, nóte'teze benne' wka'ne' ca'ze to da' do'ze da' zŋna dižan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni ga'nže' ka'ze ka' yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan zŋna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', san bennen' gone' kan nak da' zŋna dižan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni gakže' benne' blo gan zŋna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chien'. ²⁰ Lezka' žapa' le'e: cha' bi gonle da' nakže chawe' ka da' žongak benne' yodo' wsedle ka', len ka' žongak benne' yodo' fariseo ka', batkle cho'ole gan zŋna bia' Dios ya'abá chien'.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' zže'e lježe'

(Lk. 12:57-59)

²¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bénlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': "Bi gotle benách ka'. No benne' nake' wet benne' ka', nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'." ²² Na'a, neda' žapa' le'e: no benne' zže'e lježe' nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'. Lezka' no benne' znnie' che lježe' nbage'e zia, na' chog benne' yolawe' chie' sake'e. Lezka' no benne' nnie' che lježe', na' nne': "Bia bi be nnezlba"

nbage'e zia, na' wak chog Dios chie' chejcho'e lo yi' gabíl.

²³ 'Ki naken, cha' le' zoa ko'o lo bkog la'y bi da' wnezjo' law Dios nich yenít lawe' le', na' cha' chejsá' lažo'o ga na' zoa biz chen zža'a lježo' le', ²⁴ bka'n dan' no'o na'ze, na' beyéj ližo'. Zga'ale bejká'n chawe' da' beno' che lježo' nich yenít lawe' le'. Naž da, wnezjo' dan' no'o.

²⁵ 'Cha' zoa no benne' yennable' le' bi da' zbago'o chie', na' chi'e le' gan wchi'a laže' no benne' le'e, begá'n chawe' len bennen' kate' ne yo'ole nez, nich bi wdíe' le' lo na' bennen' wchi'a laže'e le', na' bennen' wdíe' le' lo na' benne' žsejwe' liž ya, na' le' wsejwe' le' liž yan'. ²⁶ Da' li žapa' le', bi yežojo' ga na' na' zejte chizjo' dot da' nbago'o chie'.

Žsedle Jesús che da' zka'n ka'ze yela' zchag na'

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bénlele kan wnnágake': "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'." ²⁸ Na'a, neda' žapa' le'e: nóte'teze benne' zwie' to no'le lo yela' zdan laže' da' sban, ba benlene' le' doła' lo yichj lázda'we'.

²⁹ 'Che len, cha' yej lawo' li ža gonon ga gono' doła', wlejen, na' wžo'nen. Gakže chawe' chio' wnito' to yej lawo', na' kege dotio' chazen lo yi' gabíl. ³⁰ Cha' no'o li ža gonon ga gono' doła', bchogen, na' wžo'nen. Gakže chawe' chio' wnito' to no'o, na' kege dotio' chazen lo yi' gabíl.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žežo'ne' zo'le'
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

³¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' wnnágake': "Nóte'teze benne' žénele' yežo'ne' zo'le', žala' wnezjwe' to yiche chie' da' znnan žežo'ne' le'." ³² Na'a, neda' žapa' le'e, cha' zoa no benne' žežo'ne' zo'le', na' bi znná' bi da' žon no'len', naž gon bennen' ga gon zo'len'

doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na' cha' wchág ná'lene' benne' byo yoble, na' benne' byon', bennen' si'e no'len', lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Žsedle Jesús che no benne' gon choche' xtiže'e

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bénlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': "Bi gon lažo'o kate' gon chocho' xtižo'o ni'a che Dios, san žala' gono' ni'a che Xanžo Dios dot dan' znnó' gono' katen' gon chocho' xtižo'o ni'a chie' Le'." ³⁴ Na'a, neda' žapa' le'e, bi gon chochle xtiža'le. Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che ya'abá che Dios, dan' naken gan že' znná bia' Diosen'. ³⁵ Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che yežlyó nga, dan' nak yežlyó nga gan Dios Jerusalén, na' bi gonlen ni'a che yež Jerusalén, dan' naken laž Dios, Benne' zente, Bennen' znná bi'e. ³⁶ Bi gon chocho' xtižo'o ni'a che yichjo', dan' bi gak gono' ga yeyák chich o gasj nitó yicha' yichjo'. ³⁷ Žala' nnázele: "o'" o nnázele: "o'o" dan' nak che da' xiwe' da' zdetlen kan nak diža' ni.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žezi'e wžon lježe'

(Lk. 6:29-30)

³⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bénlele kan nak da' wnná Moisés, katen' wnné: "No benne' bi da' žone' che yej law lježe', lezka' le yebí'i chie', na' no benne' bi da' žone' che laye' lježe', lezka' le yebí'i chie'." ³⁹ Na'a, neda' žapa' le'e: bi wži'ile che no benne' gone' le'e da' zia, na' cha' no benne' kape'e xago' li ža, be' latje kape'e yetó xago' yegle. ⁴⁰ Cha' zoa no benne' gone' ga wchi'a laže' to benne' le', na' kweje' zo', lezka' bnezjw chie' laže' da' žxoá xkožo'o. ⁴¹ Cha' no benne' nzi' lo ne'e gon byene' go'o ywa' chie' gachje hora, wyejlen bennen'

dot to hora. ⁴² No benne' bi da' nnable' le', bnezjwn chie', na' no benne' bi da' nnable' le' xtido', bi yi'o-ne' bi be de.

Žsedle Jesús žala' ži'ilžo no benne' bi de žo'o chawe'
(Lk. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bénlele dan' wnnágake':
“Žala' ži'ilo' no benne' nži'ile' le', na' žala' žo'o no benne' bi de le' chawe'.” ⁴⁴ Neda' žapa' le'e, le ži'il benne' ka' bi zej de le'e chawe'. Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' žliž zí'gake' le'e. Le gon da' naken chawe' chegak benne' ka' zbia láže'gake' le'e, na' le wcháljlen Dios, nnáblele-ne' gon chawe'e benne' ka' znnégake' chele, na' žóngake' le'e žia. ⁴⁵ Cha' gonle ki, gakle le'e zi'n Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, dan' žone' Le' ga zza'ní' wbíž chie' gan zej nnita' benne' wen da' zinnj ka', na' gan zej nnita' benne' chawe' ka'. Žsele'e nis yejw chegak benne' chawe' ka', na' chegak benne' wen da' zinnj ka'. ⁴⁶ Cha' nží'izelele benne' ka' nží'igekle' le'e, žžon byenen no benne' wká'n zene' le'e? Lezka' žongak benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' zchízjwgake' benách ka' lo wláz yež zi'to', dan' nží'igekle' ljéžgake' ka'. ⁴⁷ Cha' žaple ba la'ne ljéžzele ka', žbize žonle da' nakže chawe'? Lezka' žongak benne' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios. ⁴⁸ San le'e, le gak dot chawe', kan nak Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nake' dot chawe'.

6

Žsedle Jesús kan žala' gáklenžo benách ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Le we' laže' gak dot li laže' kan zka'n zenle Dios. Bi gónzele ki nich lé'egekke benách ka' kan žonle. Cha' ki gónzele, Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bi be da'

chawe' yebi'e chele. ² Kate' bi da' wnezjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi wloe'elo' law dan' žono' kan žongak benne' ka', benne' žloé'ezele chawe' kwíngake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a. Ki žóngake' nich gaggak benách ka' légake' ba la'ne. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ³ San le', kate' bi da' wnezjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi go'o nitó benne' latje nnezlen'. ⁴ Na'a, dan' wnezjo', ngáche'ze žala' wnezjon', na' Xažo Dios, Bennen' žle'ele' dan' žono' ngáche'ze, yebi'e chio'.

Žsedle Jesús kan žala' wcháljlenžo Dios

(Lk. 11:2-4)

⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' wcháljlenle Dios, bi gonle kan žongak benne' ka', benne' žloé'ezele chawe' kwíngake', dan' kate' žližgake' Dios zdan láže'gake' zžégake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a, nich lé'egekke benách ka' légake'. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ⁶ San le'e, kate' wcháljlenle Dios, le cho'o ližle, na' le wsejw yo'o chele. Le wliž Dios, na' le wcháljlen Xažo Dios, Bennen' zóalene' le'e gan zoale chézele, na' Xažo Dios, Bennen' žle'ele' da' žonle ngáche'ze, Le' yebi'e chele.

⁷ 'Katen' wcháljlenle Dios bi yeži'ile žop yonnze kan žongak benne' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios, dan' žékgekke' wzé nag Dios chégake' dan' žeží'igake' žop yonnze. ⁸ Bi gonle kan žóngake' légake'. Xažo Dios, zga'ale kate' bi da' nnáblele-ne', ba nnézkzele' da' ka' žiážjelele. ⁹ Che len, žala' wcháljlenle Dios, na' nnale ki: Xato' Dios, zo' ya'abá, ga'n zen Lo'.

¹⁰ Da, nna bi'o yežlyó nga.

Žénelto' gaken yežlyó nga kan žaz
lažo'o Le'
kan žaken ya'abá chio'.

¹¹ Benn da' gawto' na'a ža.

¹² Benít ľaw cheto' da' zinnj da'
žonto',

kan ženít ľawto' che no benne' žone'
cheto' da' zinnj.

¹³ Bi go'o latje gon da' xiwe' ga
bága'to' doľa',

san beslá neto' lo na' da' žonen,
dan' zej nak chio' dot yela' wnná
bia',

na' dot yela' wak, na' dot yela' zen,
da' ka' náptezo'. Ka'kze gaken.

¹⁴ 'Cha' yenít ľawle chegak lježle
ka', benne' žóngake' le'e da' zinnj,
lezka' Ťažo Dios, Bennen' zoe'
ya'abá, yenít ľawe' chele le'e. ¹⁵ Cha'
bi yenít ľawle chegak lježle ka', bi
yenít ľaw Ťažo Dios chele le'e doľa'
da' nbága'le.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' gonle wbás, bi gonle
nyache' ľawle kan žongak benne' ka',
benne' zloé'ezele chawe' kwíngake',
dan' žóngake' nyache' ľawgake' nich
lé'egekle benách ka' žóngake' wbás.
Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba
la'ne da' gatan' chégake'. ¹⁷ San le'e,
kate' gonle wbás, le wpá' yichjle,
na' le chib ľawle, ¹⁸ nich bi lé'egekle
benách ka' žonle wbás. Ngáche'ze
žala' gonle wbás, na' Ťažo Dios,
Bennen' zóalene' le'e gan zoale
chézele, yebi'e chele.

*Ya'abá che Dios naken gan žala'
wtobžo da' zaka' chežo*
(Lk. 12:33-34)

¹⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi wtoble da' zaka' lo yežlyó
nga, gan beldo' chen wtébgakban',
na' zbia yin', na' gan cho'ogak
benne' wbán ka', nich kwángaken'.
²⁰ San le wtób da' zaka' chele ya'abá
che Dios, gan bi galj beldo' chen,
bia wtébgakban', na' bi cwia yin', na'
gan bi gak cho'ogak benne' wbán

ka', nich bi gak kwángaken'. ²¹ Gan
de da' zaka' chele, we' láže'le žinle.

Da' zza'nt' lo yichj ľázdo'žo

(Lk. 11:34-36)

²² Lezka' wnná Jesusen':

—Yej ľawžo zej naken ka to da'
zza'ní' lo yichj ľázdo'žo. Che ľen,
cha' yej ľawle zej naken chawe',
cho'o yichj ľázdo'le da' naken baní'.

²³ Cha' yej ľawle bi zej naken chawe',
yichj ľázdo'le gaken chol. Che
ľen, cha' baní' da' zóalenen le'e ba
beyaken da' naken chol, ba nakle'e
chol yichj ľázdo'le.

Dios, na' mežw

(Lk. 16:13)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gak no benne' gone'
xchingak chope xane', dan' wzóe'
chela'ale toen', na' yetóen' ži'ile' le',
o gánlene' toen', na' yetóen' kwej
yichje' le'. Bi gak wká'n zenle Dios,
na' mežw.

Dios žape chi'e benne' chie' ka'

(Lk. 12:22-31)

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' žapa' le'e: bi kwe' zédlele
ni'a che da' gawle o ni'a che da'
ye'jle, da' ka' nbánlenle, o ni'a che
laže' da' gákwe. Záka'le'eže yela'
nban chele ka da' ye'j gawle, na'
záka'že beľa' žen chele ka laže' da'
gákwe. ²⁶ Le wia kan žak chegak
byínnedo' ka', bia zlagakba' ya'abá.
Bi žazgakba', na' bi žel-ľapba', na'
bi ztóbgakba' da' gape chí'igakba',
san Ťažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá,
zwawkze' légakba'. Záka'žele le'e
ka byínnedo' zan. ²⁷ ¿Nož benne'
ládjwe le'e gak gone' ga soe' nbane'
yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' nich
gak ki chie'?

²⁸ ¿Biž chen' že' zédlele ni'a che
da' gákwe? Le wia nga kan želgole
yéjedo' ka' žé'gaken ladjw yixe'. Bi
žóngaken žin, na' bi žóngaken do
xlaže'. ²⁹ Neda' žapa' le'e, Salomón,
bennen' wnná bi'e, ľa'kze góta'le'e
yela' wnni'a chie', laže' da' gokwe'
bi gokžen xtan ka žnna'gak yéjedo'

ka'. ³⁰ Dios na'kze žone' xtan yeje yixe'do' ka', da' žé'gaken ladjw yixe', na' zej žian na'a ža, na' wxé wiž chéygaken lo yi'. Žone' légaken xtanle'e. Cha' ki že' laže'e yeje yixe'do' ka', lezka' da' zenle'e gone' chele le'e, la'kze bi žejle'le chie' dot láže'le. ³¹ Che len, bi kwe' zédlele, na' bi nnale: "¿Bizkze gawto?" o "¿Bizkze ye'jto?" o "¿Bizkze gákwtó?" ³² Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga že' láže'gake' chegak yógo'te da' ki, san zoa Xažo Dios ya'abá, na' Le' nnézkzele' cha' žiážjelele bíte'teze da' ki. ³³ Na'a, le we' laže' nna bia' Dios le'e, na' le gon da' nak chawe' lawe' Le', na' Le' ko'e xnezle yógo'te da' ki da' žiážjelele. ³⁴ Che len, bi kwe' láže'le che da' gak wxé wižj, dan' gak kwe' láže'le wxé wižj che da' gaken chele ža na'. Tža tža žak da' ka' žala' kwe' láže'le chen ža na'.

7

Bi žala' chog bia'žo che lježžo
(Lk. 6:37-38, 41-42)

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi chog bia'le chegak lježle ka', nich bi chog bia' Dios chele le'e, ² dan' chog bi'e chele le'e tlébeze kan zchog bia'le chegak lježle ka', na' kan zžixle che lježle ka' lezkan' gonkze Dios chele le'e. ³ ¿Biz chen' zwio' bebdo' da' yo'on yej law lježo', na' bi žákbe'lo' to da' zenle'e yo'on yej lawo' le'? ⁴ ¿Yi'o lježon': "Wleze, nich kweja' bebdon' da' yo'on yej lawo'" na' le', da' zenle'e yo'on yej lawo' le'? ⁵ Le', benne' žlóé'ezele chawe' kwino'. Zga'ale wléj da' yo'on yej lawo' le', nich gak le'elo' binlo nich kwejo' bebdon' da' yo'on yej law lježon'.

⁶ 'Bi cho'nle da' zej naken la'y nich gaw beko' ka' len, ka chéchjgakba', na' gáwya'agakba' le'e. Bi cho'nle da' záka'le'en chele nich gaw koch ka' len, ka wléj chóchjgakban'.

Le nnab, na' le chilj, na' le wliž ža yo'o

(Lk. 11:9-13; 6:31)

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Le nnab, na' Dios gonnen' chele. Le chilj, na' gonne' latje žél-lelen. Le wliž ža yo'o, na' Le' wsaljwe' chele. ⁸ No benne' bi da' znnabe', gatan' chie', na' benne' bi da' žilje', žél-len', na' benne' žliže' ža yo'o, yaljwn chie'.

⁹ 'Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, zoa xkwide' chie', cha' nnablbe'-ne' yet xtil, ¿wnezjwe' yej chebe'? ¹⁰ Cha' nnablbe'-ne' to bel, ¿wnezjwe' bele snia chebe'? ¹¹ Le'e bi nakle chawe', san nnézele wnezjwle da' naken chawe' chegak ži'nle ka'. Wak wxén láže'le Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá, gonne' da' naken chawe' chegak benne' ka' bi da' nnábgekle' Le'.

¹² 'Che len, kan žénelele le'e gongak benne' ka' chele, lezka' le gonte chégage'. Ki znná da' bchi'le Moisés žo'o, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

To gan žala' težo ga nak to lyido'
(Lk. 13:24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le cho'o gan žo'ogak benách ka' ga nak to lyido'. Laga' nak gan žo'ogak, na' nez zen naken da' žjaklen benne' ka' gan kwia y'gake'. Žo'ogak benne' zan ga na'. ¹⁴ Lyido' nak gan žo'ogak, na' nez las naken da' žjaklen benne' ka' gan gata' yeja' nban da' zejlí kanne chégage', na' babze benne' ka' žežélgeklen'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo
(Lk. 6:43-45)

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwinle nich bi gon láže'gekle benne' wen laže' ka' le'e, benne' ka' znnágake' zcháljgake' lo wláz Dios. La'gak benne' ka' gan zoale, benne' ca' wloé'el kwíngake' gaxjw láže'do' kan zej nak zila'do' ka', san lo yichj lázdo'gake' zej nake' ka' beko' yixe' snia ka'. ¹⁶ Da' ka'

žóngake' zej nak bian' kan zej nake'. Bi zchibžo da' zbia lba uba lo yag yeche', na' bi zchibžo da' zbia yag higo lo yix'e' laye'. ¹⁷ Ki naken, yógo'te yag zix' želbían da' zej naken zix', na' to yag yix'e' zbian da' bi zej naken zix'. ¹⁸ Yag zix' na' bi gak kwian da' zej naken ka'ze, na' yag yixen' bi gak kwian da' zej naken zix'. ¹⁹ Bíte'teze yag da' bi zbian da' naken zix', chóggaken', na' wzéygaben' lo yi'. ²⁰ Ki naken, da' ka' žongak benne' ka' zej nak bian' kan zej nake'.

No benne' ka' bi gak chejnníta'gake' gan zna bia' Dios

(Lk. 13:25-27)

²¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' zan yé'gake' neda': “Xan, Xan” san kege yógo'tegake' cházgake' gan zna bia' Dios ya'abá. Légakze benne' ka' žóngake' da' žénele Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, chejnníta'gake' ga na'. ²² Kate' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga, benne' zan yé'gake' neda', na' nnágake': “Xan, Xan, bchaljto' xtiža' Dios ni'a che lo' Le'. Bkonlto' žin lo' nich bebejto' be' xiwe' ka', na' bkonlto' žin lo' nich bento' da' zan yela' wak zen ka'.” ²³ Naž neda' yapa' légake': “Bi nónbi'a le'e. Le kwas ga zoa' ni, le'e, benne' wen da' zinnj ka'.”

Chope kan nak gan gak chíxjwžo len yo'o

(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka', no benne' ženle' xtiža'a ni, na' žone' kan znnan, nake' ka' to benne' žejni'ile', benne' bene' liže' gan že' lo yej xe. ²⁵ Kate' gok yéjwsio', bedób nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', san bi wbixen, dan' žen' lo yej xe. ²⁶ Na'a, no benne' ženle' xtiža'a ni, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka' to benne' bi žejni'ile', benne' bene' liže' lo yo yach. ²⁷ Kate' gok yéjwsio', bedób

nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', na' wbixen, na' la' wbia yi'ten.

²⁸ Kate' beyóž Jesusen' bcháljlene' légake' da' ni, bebán láže'gak benne' zan ka' kan nak da' žsedle', ²⁹ dan' žsedle' légake' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', kege kan žongak benne' yodo' wsdle chégage' ka'.

8

Žeyák to benne' de'e yižwé' leže

(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

¹ Kate' betj Jesusen' law ya'a na', benne' zan zjáklene' Le'. ² To benne' de'e yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

³ Naž Jesusen' la' blite ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' benitte yižwé' che bennen'.

⁴ Naž Jesusen' gože' le':

—Bwia nga, bi yi'o nitó benne' da' ni, san beyéj, bejloé'el kwino' law bžox, na' bejnezjw dan' bchi'le Moisés le'e, dan' wloé'elen benách ka' ba beyako'.

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' Roma

(Lk. 7:1-10)

⁵ Wyáz Jesusen' lo yež Kaper-naum, na' bla' to benne' ga na', benne' zchi'e to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile. Bžine' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le', ⁶ na' wnné':

—Xan, zoa to bi' wen žin chia', debe' lo yo'o. Bi žak sa'be', na' zzáka'le'ebe'.

⁷ Jesusen' gože' le':

—Sa'a neda', yeyona'-be'.

⁸ Bechebe benne' wnná bian', na' gože' Jesusen':

—Xan, bi naka' neda' zi cho'o liža', san cha' nnazo', yeyák bi' wen žin chian'. ⁹ Lezka' neda', zoa to benne' zna bi'e neda', na' zej nnita'

benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' z̄nna biá'gaka'-ne'. Kate' žapa'-ne' toe': "Wyěj ga na'" žeje'. Kate' žapa'-ne' yetóe': "Da ni" žide'. Kate' žapa' benne' wen žin chia': "Ben žin ni" la' žontie' žin na'.

¹⁰ Kate' benle Jesusen' da' ni, bebanle', na' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gan zej nnita' benne' Israel ka', bi na' chejxaka'a nitó benne' žejli'e chia' neda' kan žon benne' ni. ¹¹ Lezka' žapa' le'e: žojgak benne' zan zaka' gan zla' wbiž, na' zaka' gan ženem, na' kwé'lengake' tzen Bran, na' Isaak, na' Jakob, gan z̄nna bia' Dios ya'abá chie', ¹² san benne' ka' ba wžekze Dios nich chejnníta'gake' gan z̄nna bi'e Le', wsejwe' légake' na'le gan nak chol, gan kwéžegake', na' wxěj láye'gake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

¹³ Naž Jesusen' gože' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnné':

—Beyěj ližo'. Kan žejli'o chia', ka' gaken chio'.

La' na'ze beyakte bi' wen žin chien'.

*Jesús žeyone' xna' zo'le Bedw
(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)*

¹⁴ Bžin Jesusen' liž Bedw, gan ble'e'le' xna' zo'le Bedon' die' lo da'a, na' yoe'e da' la. ¹⁵ Jesusen' wdane' na' no'len', na' la' bežojte da' la dan' yoe'e. Naž beyás no'len', na' bsi'ni'e da' bdáwgake'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

¹⁶ Kate' za' žale ža na', za'gak benne' ka' zej noe'e benne' zan gan zoa Jesusen', benne' yó'ogake' be' xiwe' ka', na' len yela' znneze chie' bebeje' be' xiwe' ka', na' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka'. ¹⁷ Ki goken, bžin dan' wnná Isaías, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': "Le' beyone' da'

ka' wzáka'žo, na' beké'e yižwé' ka' chežo."

*Benne' ka', benne' žénegekle'
gónlengake' Jesús tzen
(Lk. 9:57-62)*

¹⁸ Kate' ble'el Jesusen' zej nnita' benne' zan ka' dot kwite', gože' benne' wsdle chie' ka' tégake' yechela'ale niso'. ¹⁹ To benne' yodo' wsdle bžine' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsdle, gónlena' Le' tzen gáte'teze gan chejo'.

²⁰ Jesusen' gože' le':

—Beza' ka' zej de zan yej chégakba', na' byinnedo' ka', zej žia xó'ngakba', san neda', Benne' Golje' Benách, bi de gan chixjw yichja'.

²¹ Yetó benne' wsdle che Jesusen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a liža' na' zejte wkacha'a xa'.

²² Jesusen' gože' le':

—Da len neda'. Be' latje benne' žátgake' wkáche'gake' ljéžgake' ka', benne' žátgake'.

*Jesús zzoa žie' be' wale da' žakle'en
(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)*

²³ Wžén Jesusen' lo barkw, na' benne' wsdle chie' ka' žónlengake' Le' tzen. ²⁴ Naž gok to be' wale lo niso', na' žasle'e nison', na' zejte žaz nis lo barkwn'. Jesusen' die' žtase' lo barkwn'. ²⁵ Naž benne' wsdle chie' ka' wbíga'gake' gan die', na' besbángake' Le', na' góžgake' Le':

—Xan, beslá neto'. Za' gatžo lo nis.

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—žBiž chen' zžébele? Láte'ze žejle'le che Dios.
Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' da' žaken, na' nison', na' la' wžé'tegaken ži. ²⁷ Bebán láže'gak benne' ka', na' wnnágake':

—žBiž napkze benne' ni? Z̄nneze', na' be' žaken, na' niso' žóngaken kan z̄nne'.

Benne' Gadara ka, benne' yó'ogake' be' xiwe' ka'

(Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

²⁸ Kate' bžin Jesusen' yechelá'a nido' gan nbab yež Gadara, bžojgak chope benne' ka' lo bloj ka' gan zej že' ba chegak benne' gat ka', na' bžingake' gan zoa Jesusen'. Sniale'e zej nake', na' bi gok nitó benne' tie' lo nezen'.
²⁹ La' wžéžeya'agak žoptie' zižje, na' wnnágake':

—¿Biz nbága'to' chio', Jesús, Zi'n Dios? ¿Zo'o nga nich wsaka' zi'o neto' kate' bi na' žin ža?

³⁰ Gan nníta'gake' zej nnita' koch zan, bia želdaba' žáwgakba', na' zej že'ba' late' gan nak zi'to'.

³¹ Wnné nyáche'gak be' xiwe' ka', na' góžgaken Jesusen':

—Cha' yebejo' neto', be' latje chejžo'oto' yichj láždo'gak koch zan ka'.

³² Naž Jesusen' gože' légaken:

—Le chej.

La' bežójtegak be' xiwe' ka', na' bejžó'ogaken yichj láždo'gak koch zan ka'.

Naž ka' gaze jak yógo'te koch zan ka', na' bejbíxjgakba' gan nak to le'e ya'a yej, na' bejcházgakba' lo nido', gan wyépgakba' nis, na' gótgakba'.

³³ Bžébegak benne' ka', benne' wdape chí'igake' koch ka', na' bzónnjgake'. Kate' bžingake' lo yež, bzéngekle' benách ka' yógo'te da' gókgaken chegak benne' ka' wyó'ogake' be' xiwe' ka'.
³⁴ Naž bžojgak benne' lo yež ka', nich bejchágake' Jesusen'. Kate' blé'egekle' Le', góta'yoegekle' Le' yezé'e lo yežlyó chégake'.

9

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e
(Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Naž bebén Jesusen' lo barkw, na' wdíe' yechelá'a nison', na' bežine' gan nak laže'.
² Bžingak benne' ka' ga na' zej noe'e to benne' bi žak se'e, na' bdíxjwgake' le' xni'a

Jesusen', zoe' lo yag gant. Kate' blé'el Jesusen' kan žejle'gak benne' ka' chie' Le', gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Ben choch lažo'o, zí'na'do'. Ba benít lawa' chio' doła' da' nbago'o.

³ Lezka' zej nnita' benne' yodo' wsdle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

—Da' zchalj benne' ni zzoan Dios chela'ale.

⁴ Kate' gókbe'ele Jesusen' da' zza' láže'gake', gože' légake':

—¿Biz chen' zza' láže'le da' kegle?

⁵ Bi nak zede cha' no benne' yí'aze' benne' ni: “Doła' da' nbago'o ba benít lawa'” san nak zede gone' ga yeyase', na' yezé'e.
⁶ Na'a, neda', Benne' Golje' Benách, wloe'ela' le'e nzi' lo na'a yeła' wnná bia' lo yežlyó nga yenít lawa' doła'.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Beyás. Bchis yag gant chion', na' beyéj ližo'.

⁷ Naž la' wyaste bennen' bi gok se'e, na' beyeje' liže'.
⁸ Kate' benne' ka' nníta'gake' ga na' blé'egekle' da' ni, bebángekle', na' bka'n zéngake' Dios dan' bnezjwe' yeła' wak ki chegak benách ka'.

Jesús žliže' Matío

(Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Kate' bezá' Jesusen' ga na', blé'ele' to benne' lie' Matío, ži'e gan zchizjwe' benách ka' lo wláz yež zi'to', na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

Naž la' wzó ža'te Matíon', na' bénlene' Jesusen' tzen.

¹⁰ Yetó da' goken, kate' ne že' Jesusen' žawe' to lo yo'o, benne' zan, benne' wechizjw ka' na' benne' gaxjw ka', bžingake' gan zoe', na' wžé'lengake' Jesusen' na' benne' wsdle chie' ka'.
¹¹ Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle' da' ni, wnnábgekle' benne' wsdle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bennen' žsedle' le'e žáwlene' benne' wechizjw ka', na' len yezika' benne' doła' ka' tzen?

¹² Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' légake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe', bi žon byenen chjake' gan zoa benne' žeyone' benách ka', san benne' ka' bi nníta'gake' chawe' žon byenen chjake' gan zoa bennen' žeyone' benách ka'. ¹³ Le chej, na' le wsedle da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan ki: “Žénela' yeyache' láže'gekle benne' ka' ljéžgake' ka', kege gótgake' bia beže ka' lo bkog la'y chia'.” Bła'a neda' nga, kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' doła' ka' nich yeyát láže'gake'.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás
(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

¹⁴ Naž benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, bennen' bezóe' benách ka' nis, blá'gake' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Neto' žonto' wbás zan chi'i, na' lezka' žongak benne' yodo' fariseo ka'. ¿Biz chen' benne' wsedle chio' ka' bi žóngake' wbás?

¹⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Wak benne' ka' nníta'gake' lni che yeła' zchag na' gak nyache' láže'gake' kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légake'? Za' ža kate' kwas bennen' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

¹⁶ Bsaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Bi yeyón nitó benne' to laže' gole len laže' kobe, dan' wxónnj laže' koben' da' ngo'e lo laže' golen', na' chéza'že laže' golen'. ¹⁷ Lezka' bi ka'a nitó benne' xis uba kobe to lo že'e gole da' naken yid, dan' gak bžina' xis uba koben', na' wlá'n že'e golen' da' naken yid, na' cwia yi' xis uba na', na' lezka' kwia yi' že'e na' da' naken yid. Zga'ažo xis uba kobe to lo že'e kobe da' naken yid, na' da' chopten žak chí'igaken.

Žebán xkwide' no'le che Jairo, na' žeyák to no'le

(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Kate' Jesusen' ne zcháljlene' légake', to benne' zna bi'e benne' judío ka' ble'e gan zoe', na' bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xkwide' no'le chia' za' gotbe'. Da, xoa no'o lebe', nich yebanbe'.

¹⁹ La' wzó ža'te Jesusen', na' wyéjlene' le', tzen len benne' wsedle chie' ka'.

²⁰ Naž bžin to no'le ba gok chežinno yiz de'e yizwé'. Bi zbez žen chie' da' žaken chégakkze no'le ka'. Wbige'e zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'. ²¹ Ki bene' dan' wzá' laže'e, na' wnné': “Cha' kanza' ze', yeyaka'.” ²² Naž byechj Jesusen', na' bwie' le', na' gože' le':

—Ben choch lažo'o, zi'na'do'. Ba beyaktio' dan' žejli'o chia' neda'.

La' na'ze beyaktie'.

²³ Kate' bžin Jesusen' liž benne' wnná bian', ble'ele' zej nnita' benne' zan ga na', benne' ka' zkwéžegake' bžejw, na' benne' ka' želbeže nyache'e. ²⁴ Jesusen' gože' légake':

—Le kwas ga ni, dan' bi nat xkwide' no'le ni. Ztászebe'.

Naž benne' ka' nníta'gake' ga na' bka'n dítjgekle' Le'.

²⁵ Kate' Jesusen' ba bebeje' benne' ka' na'le, wyoé'e lo yo'o, na' beḡwe' na' xkwide' no'len', na' la' wyástebe'. ²⁶ Wzé diža' kan gok da' ni, na' benách ka' nníta'gake' dot yežlyón' béngklen'.

Jesús žeyone' benne' lo chołe ka'

²⁷ Kate' bžoj Jesusen' ga na', chope benne' lo chołe ka' wnnáwgake' Le'. Wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—Beyache' laže'l neto', Le', za'só Dabí.

²⁸ Kate' wyó'o Jesusen' lo yo'o, žopte benne' lo chołe ka' bžingake' gan zoe'. Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Žejle'le chia' neda', gak yey-ona' le'e?

Légake' wnnágake':

—O', Xan.

²⁹ Naž Jesusen' wdane' yej lágwage', na' wnné':

—Kan žejle'le, ka' gaken chele.

³⁰ La' beyáljwte yej lágwage'. Naž Jesusen' bchi'le' légake', na' wnné':

—Le wia bi we'le latje no benne' nnezle' da' ni.

³¹ Kate' bežójkage', la' bzétegake' diža' dot yežlyón' kan nak da' ben Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' bi žak nnie'

³² Kate' Jesusen' bežójlene' benne' wsedle chie' ka' tzen lo yo'on', bžingak benne' ka' gan zoa Jesusen', benne' ka' zedjwá'gake' to benne' gan zoe' Le', benne' bi žak nnie' dan' yoe'e be' xiwe'. ³³ Kate' bebéj Jesusen' be' xiwen', la' wnnete bennen' bi gok nnie'. Bebán láže'gak benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake':

—Bi na' le'elto' da' ki gan nníta'gak benne' Israel ka'.

³⁴ Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak che xangak be' xiwe' ka'.

Jesús žak nyache' láže'e ni'a chegak benne' zan ka'

³⁵ Wdá Jesusen' dot kwit gan zej že' yež zen ka', na' yeždo' ka', na' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bsedle' benách ka' nníta'gake' ga na', na' bchalje' diža' chawen' kan zna bia' Dios. Beyone' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e, benne' ka' nníta'gake' lo yež ka'.

³⁶ Kate' ble'el Jesusen' benne' zan ka', beyache' láže'le' légake', dan' želzake'e, na' žedó láže'gake' kan žak chegak zila' ka' bi zoa benne' gape ch'igake'-ba'. ³⁷ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Da' li, zen nak yel, san babze benne' ka' nníta'gake' nich lággaken'. ³⁸ Che len, le gáta'yoel Dios, Bennen' nake' Xan yelen', na' nnáblele-ne' sele'e benne' wen žin ka', nich lággaken'.

10

Jesús zbie' chežinno benne' nich gágkage' wbás chie' ka'

(Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

¹ Naž bliž Jesusen' chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich yebéjkage' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' yógo'te benne' yižwé' ka', na' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e.

² Ki legak chežinnote wbás ka' wžé Jesusen':

Smon, (lezka' lie' Bedw).

Ndres, (biche' Smon na').

Jakob, (zi'n Sebedeo).

Zwa, (biche' Jakob na').

³ Lip.

Bartol.

Mas,

Matío, (benne' wechizjw).

Jakob, (zi'n Alfeo).

Lebeo, (lezka' lie' Tadeo).

⁴ Smon, (benne' že' láže'e yež Israel).

Judas Iskariote, (bennen' wdie' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Jesús žsele'e wbás chie' ka' nich chežégake' xtiže'e

(Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵ Naž Jesusen' bsele'e chežinnote benne' wsedle chie' ka' nich chežégake' xtiže'e, na' bchi'le' légake', na' wnné':

—Bi chejle gan zej nnita' benách ka' bi zej nake' judío, na' bi chazle lažgak benách ka' nníta'gake' gan nbab Samaria. ⁶ Le chej gan zej nnita' benách Israel ka', benne' zej nake' ka' zila'do' ka', bia ka' zej nnitlba'. ⁷ Le wchálj diža' chawen', na' nnaile: “Za' žin ža la' Bennen'

zoe' ya'abá che Dios nich nna bi'e lo yežlyó nga." ⁸ Le yeyón benne' yižwé' ka'. Le yeyón benne' ka' zej de'e yižwé' leže. Le yeshán benne' gat ka'. Le yebéj be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. Bennza' yelá' wnná bia' ni chele. Le wkonlen žin, na' bi be wchíjwle.

⁹ 'Bi be wa'le lo bzod chele, cha' mežw oro, o mežw plat, o mežw lasdo'. ¹⁰ Bi wa'le yižw yet chele da' gawle lo nez. Toze laže' da' xoa yenle wa'le, na' bi wa'le zeł-le, o bar chele, dan' wželkze benne' wen žin da' gawe'.

¹¹ 'Gáte'teze yež žen, o yeždo' gan žinle, le nnab cha' zoa no benne' ga na' nake' li laže', na' ga'nle liž bennen' na' zejte yežojle lo yežen'.

¹² Kate' cho'le to yo'o, le gape "Pa-diož" benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' nnáblele Dios wnezjwe' chégake' da' wzóa žin yichj lázdo'gake'. ¹³ Cha' zej nak zi benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' da' zzoa žin yichj lázdo'žo gánlenen légake', san cha' bi zej nak zi benne' ka', nnable bi ga'nlen légake' dan' zzoa žin yichj lázdo'žo.

¹⁴ Gáte'teze gan žinle gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' xtiža'le, le yežój lo yo'on', o lo yežen', na' le kwib bižte yo da' dan' lable, da' wloe'elen légake' zej nbage'e žia.

¹⁵ Da' li žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', sáka'žegak benách ka' nníta'gake' lo yežen' ka' sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, yež ka' bhinnj Dios.

Benne' yežlyó ka' wsaka' zí'gake' benne' ka' che Jesús

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wia nga, neda' žsela'a le'e, na' gackle ka' žila'do' ka' želdaba' gan zej nnita' beko' yiže' snia ka'. Le gak ban laže' kan zej nak bele snia ka', san lezka' le gak gažw laže' kan zej nak plomdo' ka'. ¹⁷ Le gape chi'i kwínle chegak benách

ka', dan' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe'ka', na' chíngake' le'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios.

¹⁸ Lezka' wché'gake' le'e gan že'gak benne' blo ka', na' gan že'gak benne' wnná bia' ka', dan' žónlenle neda' tzen. Ki gaken nich gak wchaljle xtiža'a gan že'gak benne' ka', na' gan že'gak benne' ka' bi zej nake' judío. ¹⁹ Naž kate' wdégake' le'e lo na'gak benne' wnná bia' ka', bi gek zédlele biž nnale, dan' wchíz Dios yichj lázdo'le la' ža na'ze da' nnale, o kan wchaljle. ²⁰ Kege lé'ezele wchaljle, san Dios Be' La'y, Bennen' selá' Xažo Dios chele, Lekze' sóalene' le'e, na' wchalje'.

²¹ 'Zej nnita' benách ka' wdégake' bíche'gake' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake', na' lezka' benne' ka' zej nake' xagak xkwide' ka' wdégake' zí'ngake' ka', na' zej nnita' benne' ka' kwej yichjgake' xágake' ka', na' góngake' ga gátgake'.

²² Yógo'te benách wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san yelá no benne' ga'ne' choch na' zejte ža ze lawte ža ka'. ²³ Kate' wsaka' zi'gak benách ka' le'e to lo yež, le wzónnj ga na', na' le chej yetó yež, dan' žapa' le'e, yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, zga'ale kate' yeyóž wzele xtiža'a gan zej nnita' yógo'te yež ka' chegak benách Israel ka'.

²⁴ 'Nóte'teze benne' nake' benne' wsedle bi nakže' blo ka' bennen' žsedle' le', na' lezka' no benne' nake' wen žin bi nakže' blo ka' xane'.

²⁵ Bennen' nake' benne' wsedle žala' yebele' cha' sáke'le' gake' kan nak bennen' žsedle' le', na' benne' wen žin na' žala' yebele' cha' gake' kan nak xane'. Cha' neda' naka' ka' benne' xan yo'o, na' znnégake' chia', znnágake' naka' Belzebú da' xiwe', lezka' da' zíteže nnégake' chegak benách ka' žónlengake' neda' tzen.

*No Benne' žala' žébežo
(Lk. 12:2-9)*

26 Lezka' wnná Jesusen':

—Che len, bi žébele benách ka'. La' law yógo'te da' ka' žaken ži žize, na' gak bia' yógo'te da' zej ngache'.
27 Da' zchájlēna' le'e gan nak chol, le wchaljen gan nak lo baní', na' da' žapa' le'e gan ngache', le nne žizje gan nak kwáselo. 28 Bi žébele benne' ka', benne' žótgake' belá' žen chegak benách ka', san bi gak wchínngake' be' nákkžežo. Le žebe Dios, Bennen' gak gote' belá' žen chele, na' lezka' gak cho'ne' be' nákkzele lo yi' gabíl.

29 Želdó'o chope byínnedo' len to mežw lasdo', san bi biže nitoba' lo yo cha' bi žonn Xažo Dios latje gaken. 30 Lezka' yógo'te yicha' yichjle ba blab Dios. 31 Che len, bi žébele. Záka'žele le'e law Dios ka záka'gak bia zan byínnedo' ka'.

*Benne' ka' znnágake' žónlengake'
Benne' Cristo tzen
(Lk. 12:8-9)*

32 Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' nne' žónlene' neda' tzen lawgak benách ka', lezka' neda' nnia' žonlen bennen' neda' tzen law Xa', Bennen' zoe' ya'abá. 33 Benne' ka', benne' zbej yíchjgake' neda' lawgak benách ka', na' znnágake' bi žónlengake' neda' tzen, lezka' neda' kwej yichja' légake' law Xa', Bennen' zoe' ya'abá.

*Jesús nake' ka to da' gonen ga la'a
lazgak benách ka'*

(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

34 Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gekle za'a neda' nich ko'a yežlyó nga da' gonen ga gaggak benách ka' toze. Bi za'a nich gona' ga gaggak benách ka' toze, san za'a nich ko'a da' gonen ga la'a lazgak benách ka'. 35 Za'a nga, na' gona' ga kwej yichjgak benách ka' xágake', na' lezka' no'le ka' kwej yíchjgake' xnágake'. Lezka' no'le zoa' ližgak ka' kwej yíchjgake' xto' zí'ngake' ka'.
36 Ki gaken, la' lježgak benách ka' wsaka' zí'gake' légake'.

37 'No benne' nži'ížele' xa xne'e ka nži'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen, na' no benne' nži'ížele' xkwide' byo chie' o xkwide' no'le chie' ka nži'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen. 38 No benne' bi si' lo ne'e gake' ka to benne' zejté'e le'e yag kroze, na' gónlene' neda' tzen, bi nake' zi gake' chia' neda'.
39 No benne' že' laže'e gape chi'e yela' nban chie', wnitēn', san no benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, yelá bennen'.

*Da' ka' Dios yebi'e chežo
(Mr. 9:41)*

40 Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gape' le'e ba la'ne, lezka' gape' neda' ba la'ne, na' bennen' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. 41 No benne' gape' ba la'ne to benne' zchalje' lo wláž Dios dan' zchalje' lo wlaze' Le', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnezjw Dios che bennen' zchalje' lo wlaze' Le'. Lezka' no benne' gape' ba la'ne to benne' chawe' dan' nake' benne' chawe', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnezjw Dios che benne' chawen'. 42 Nóte'teze benne' wnezjwe' to zbindo'ze nis che to bēnne'do' ki dan' nake' benne' wsedle chia' neda', da' li žapa' le'e, si'kze bennen' da' wnezjw Dios chie'.

11

*Benne' ka' bseła' Zwa želžine' gan
zoa Jesús*

(Lk. 7:18-35)

1 Kate' beyož Jesusen' bzejni'ile' benne' wsedle chie' ka', bezé'e ga na', na' wyeje' žejsedle' benách ka', na' žejchalje' xtiže'e lo yež ka' chegak benne' ka'.

2 Kate' ža ka' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nyejwe' liž ya, na' benle' kan nak da' žon Jesusen'. Naž Zwan' bsele'e chope benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' bžingake' gan zoa Jesusen'.

³ Žoptie' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Nako' Le' Benne' Criston', Bennen' žala' le'e yežlyó nga, o žala' kwezto' na' zejte la' yetó benne'?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Le chej chejzenle Zwan' dan' ženlele, na' dan' zlé'elele. ⁵ Le yi'e kan žaken, želé'egikle benne' ka' góggake' lo chole, na' žeza'gak benne' ka' bi gok sá'gake'. Ba beyak-gak chawe' benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže, na' žeyéngikle benne' kwez w ka'. Ba bebangak benne' ka' gótgake', na' nníta'gak benne' ka' zžéngikle' benne' yache' ka' diža' chawen'. ⁶ Ba nez zen gaken che bennen' bi gak chope laže'e, na' bi kwej yichje' neda'.

⁷ Kate' ba beza'gak benne' ka' žónlengake' Zwan' tzen, naž wzó law Jesusen' zcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na' kan nak che Zwan', na' gože' légage':

—¿Biz gónelele lé'elele katen' wyejle lo latje dachen'? ¿Gónelele lé'elele to benne' nake' ka to ya xtildo' da' zzechj be'? ⁸ Cha' kege, ¿biz gónelele lé'elele? ¿Gónelele lé'elele to benne' nakwe' laže' da' záka'le'en? Nnézkzelele benne' ka' zej nakwe' laže' da' záka'le'en nníta'gake' ližgak benne' wnná bia' ka'. ⁹ Yetó na', ¿biz gónelele lé'elele? ¿Gónelele lé'elele to benne' zchalje' lo wláž Dios? Ka' naken, žekla' neda'. Žapa' le'e, blé'elele to benne' nákle'eže' blo ka' yezika' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. ¹⁰ Ki naken dan' nak Zwan' bennen' nyejw kan nak chie' le'e yiche la'y, da' znnan:

Bwia nga, žsela'a benne' wbás chia', bennen' cheje' zga'ale' ka' Le'.

Le' gon chawe'e nez gan tio'.

¹¹ Da' li žapa' le'e. Dot yežlyó nga, bi zoa nitó benne' nakže' blo ka' Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, san no benne' nakže' gaxjw laže' gan

zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nakže' blo ka' Zwan'.

¹² 'Katen' wzó law bezóa Zwan' benách ka' nis, na' zejte na'a ža, de chgi' želžó'o benách ka' gan zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá, na' benne' wechóg laže' ka' žon byéngake' ch'ógake' ga na'. ¹³ Kate' bla'te ža na' wzóa Zwan', da' bchi'le Moisés le'e, na' da' bzojgak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios blóe'egiklen kan zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá. ¹⁴ Cha' žénelele si' lo na'le da' ki, žala' nnéžlele Zwan' nake' Lías, bennen' bchalje' lo wláž Dios ža ni'te, na' nake' bennen' wnná Dios žala' yel'é'e da' yoble ža ni zoažo na'a. ¹⁵ No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁶ '¿Biz wsaka' leba' kan zej nak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a? Zej nake' ka' xkwide' ka' želbe'be' lawe' ya'a. Zbéžeya'agakbe', na' žližgakbe' ljéžgakbe' ka', ¹⁷ na' želnnabe': “Zkwéžeto' chele bžejw. ¿Biz chen' bi za'ale? Žol nyáche'to' chele. ¿Biz chen' bi zbeže nyáche'le?” ¹⁸ Ki nakle, dan' bla' Zwan', na' dan' bi bdawe' kan žawle le'e, wnele chie', wnnale: “Da' xiwe' žónlennen le' tzen.” ¹⁹ Naž bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na' žej' žawa', na' znele chia', znnale: “Nake' benne' wawle'e, na' benne' že'je'. Nake' lježgak benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' wen do'la' ka'.” Yela' žejní'il che Dios nak bian' ni'a che da' žongak benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Da' gak che no benne' bi gone' kan zna xtiža' Dios (Lk. 10:13-15)

²⁰ Naž wzó law Jesusen' zdile' benne' ka' nníta'gake' lo yež ka' gan bene' da' zan yela' wak zen ka', dan' bi beyát láže'gake'. ²¹ Gože' légage':

—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách ka' che yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách ka' che yež Betsaida. Chela' gogkak yela' wak zen ka' lo yež Tiro, na' lo

yež Sidón ka da' ka' bena' gan zoale, ža ni'tel yeyát láže'gak benne' ka' che yež Tiro na', na' che yež Sidón na', na' gákwgake' laže' zeche', na' wžíagake' de yíchjgake', da' włoe'elen žeyát láže'gake'. ²² Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež Tiro na', na' che yež Sidón na', yež ka' bchinnj Dios. ²³ Le'e, benne' ka' che yež Kapernaum, žžékelele le'e cho'ole ya'abá che Dios dan' blé'elele da' ka' bena' neda'? Yetjle lo yi' gabíl. Chela' gogkak yela' wak zen ka' lo yež Sodoma, ka da' ka' bena' gan zoale, ga'ngak benne' yežen', na' zejte na'a ža. ²⁴ Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež Sodoma na'.

Zna Jesús: "Le gonlen neda' tzen, na' yezi' láže'le"

(Lk. 10:21-22)

²⁵ Kate' ža na' bchalj Jesusen', na' wnné':

—Zka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga, dan' bkacho'o da' ki, nich bi lé'egeklen benne' ka' žejní'igekle', san blóe'elo' benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ka' da' ki. ²⁶ Ka'kze gaken, Xe, dan' ki wyáz lažo'o Le'. ²⁷ Ba bde Xan' yógo'te lo na'a neda'. Bi nonbia' no benne' neda', Zi'n Dios, san toze Xažo Dios, na' bi nonbia' no benne' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'n Dios, na' lezka' benne' ka' žénela' włoe'ela' légake' Xažo Dios. ²⁸ Le gonlen neda' tzen yógo'tele žejxáke'le dan' žóntezle žin che yodo', na' nwa'le ywa' zi'i che da' zchi'le yodo', na' neda' gona' ga yezi' láže'le. ²⁹ Lo yela' gaxjw laže' chele le gon xchina', gakle ka go'n ka', bia ka' želzi'ba' yogo' chégakba'. Le wsedle da' nnia' neda', dan' naka' gaxjw laže', na' kwide' laže', na' žel'lele yela' žezi' laže', na' ga'n ži yichj láždo'le.

³⁰ Yogon' dan' xoa' le'e, dan' naken da' wchi'la' le'e, bi naken zede, na' ywa' wa'a le'e da' naken da' žsedla', žá'ado'ze naken.

12

Benne' ka' che Jesús želké'e bisto zoa' stribe ža la'y

(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Kate' ža na', da' naken ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yele zoa' stribe. Želdón benne' wsedle chie' ka', na' wzó láwgake' želké'e bisto gan žia zoa' striben', na' žáwgaken'. ² Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle' da' ni, góžgake' Jesusen':

—Bwia nga, žongak benne' wse-dle chio' ka' da' bi žala' gonžo ža la'y.

³ Naž Jesusen' gože' légake':

—žBi bel-le le'e yiche la'y kan nak da' ben Dabí katen' wdone', na' lezka' wdongak benne' ka' wnníta'lengake' le'? ⁴ Wyo'é'e lo yo'o che Dios, na' bdawe' yet xtil ka' zej nkwe'e lo bkog la'y, dan' bi žala' gawe' le', na' bi žala' gawgak benne' ka' wnníta'lengake' le', san toze bxož ka' de latje gáwgaken'. ⁵ žBi bel-le da' wnná Moisés wak gongak bxož ka' ža la'y ka'? Žóngake' žin li'a yodo' ža la'y ka', na' bi želbage'e doła'. ⁶ Na'a, neda' žapa' le'e, zoa' neda' nga, na' naka' benne' nakže' blo ka' yodo'. ⁷ Bi žejní'ilele dan' nyejw le'e yiche la'y, da' žnann: "Žénela' yeyache' láže'lele lježle ka', na' kégeze gotle bia beždo' ka', bia ka' zzeyle lo bkog la'y chia'." Chela' žejní'ilele da' ki, bi besbága'le benne' ka' žia, benne' ka' bi želbage'e žia. ⁸ Ka' naken, dan' naka' neda', Benne' Golje' Benách, Xan ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyo'é'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios. ¹⁰ Lo yo'on' wzóa to benne' nžeke' ne'e, na' dan' žénegekle' benne' judío

wnná bia' ka' zélgekle' to da' gak yeshága'gake' Jesusen' zia, che len wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿De latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—No benne' ladjwle le'e, cha' zoa to zila' chie', na' cha' bixba' toba' lo yežw kate' nak ža la'y, ¿bi chejeje'-ba'? ¹² Záká'že to benne' ka' to zila'. Che len, de latje gonžo da' nak chawe' chegak benách ka' kate' nak ža la'y.

¹³ Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

—Bli no'o.

Kate' bli ne'e, la' beyakten chawe' kan nak yechelá'a ne'e.

¹⁴ Naž bežachgak benne' yodo' fariseo ka', na' béngake' xtíža'gake' nich gótgake' Jesusen'.

To benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te bchalje' che Jesús

¹⁵ Kate' gókbe'ele Jesusen' da' ni, bezé'e ga na', na' benne' zan jáklene' Le' tzen. Naž Jesusen' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' ladjwgak benách ka', ¹⁶ na' bchi'le' légage' bi wzéngkle' benách ka' no nake' Le'. ¹⁷ Kate' bcháljlene' légage' gok da' wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁸ Le wia nga, Bennen' nake' wen žin chia',

Bennen' wžekza' neda'.

Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Wchiza' Le' Be' La'y.

Le' wzenle' yógo'te benách kan gona',

wchi'a laža'a légage'.

¹⁹ Bi til diže'e len no benne', na' bi nnie' zižje,

na' bi yenle no benne' chi'e gan nak zi'to'.

²⁰ To ya xtildo' da' zoa be bi chichjwen',

na' to yi' da' za' yolen, bi wsole', kate' wzoaže' da' nak chawe' chie'.

²¹ Yógo'te benách ka' wzén láže'gake' Le'.

Znnágake': "Da' xiwe' žónlenen Jesús tzen"

(Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

²² Naž bla'gak benne' ka' zej noe'e to benne' lo chole gan zoa Jesusen', bennen' bi žak nnie', dan' yoe'e be' xiwe', na' Jesusen' beyone' le'. Ki goken, bennen' goke' lo chole, na' bi gok nnie', na'a zle'ele', na' zchalje'. ²³ Che len bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake':

—¿Nak benne' ni za'só Dabí, bennen' žala' le'e?

²⁴ Kate' béngkle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, wnnágake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka', dan' Belzebú, da' xiwe', dan' naken xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen.

²⁵ Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légage':

—Gáte'teze gan zna bia'gak benách ka', cha' žoj chóplegak benne' ka', na' cha' til-łengake' ljéžgake' ka', kwia yi' yela' wnná bia' chégage'. Łezka', cha' žoj chóplegak benách ka' nníta'gake' to yež o to yo'o, na' cha' til-łengake' ljéžgake' ka', bi gak dia'gak benne' ka' nníta'gake' lo yežen' o lo yo'on'.

²⁶ Łezka', cha' kwej da' xiwe' la' ljéžekzen, na' cha' til-łengak be' xiwe' ka' la' légakken, ¿nakxkze gak dia' yela' wnná bia' che da' xiwen'?

²⁷ Znele chia', na' znnale žebeja' be' xiwe' ka' dan' Belzebú da' xiwe' žónlenen neda' tzen. Cha' neda' žona' ki, ¿noz benne' žónlene' tzen benne' ka' žónłengake' le'e tzen kate' žebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' žóngakkze' nak bian' nchíxelele le'e.

²⁸ Na'a, cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y neda', da' li yela' wnná bia' che Dios ba blán' ga zoale ni.

²⁹ ¿Gak no benne' choe'e liž to benne' wale, na' kweje' yela' wnni'a

da' žen' liže', cha' zga'ale bi wcheje' benne' walen'? Naž gak choe'e nich wtache' liž benne' walen'.

³⁰ No benne' bi žónlene' neda' tzen, zbej yichje' neda', na' lezka' no benne' bi ztóbłene' neda' tzen, žóslase'.

³¹ 'Che len žapa' le'e, yógo'te dola' da' žongak benách ka', na' diža' zi' ka' da' znnégake' che Dios, yenít law Dios chégake', san no benne' nne zi'e che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. ³² Lezka', cha' no benne' nnie' chia' neda', Benne' Golje' Benách, Dios yenít lawe' chie', san no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. Bi yenít lawe' chie' ža ni zoažo na'a, na' bi yenít lawe' chie' ža zezán'.

*Da' žonžo nak bian' kan nakžo
(Mt. 7:15-19; Lk. 6:43-45)*

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nak zix to yag, kwian da' zix, san cha' bi nak zix bi kwian da' zix. Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan naken. ³⁴ Le'e, lježgak bele snia nakle. ¿Nakx gak wchalje da' naken chawe', cha' bi nakle chawe'? Kan nak da' zza' láže'gak benách ka', lezka' zcháljgake'. ³⁵ Zchalj to benne' chawe' da' nak chawe' dan' yo'o da' naken chawe' lo yichj lázda'we', san zchalj no benne' bi nake' chawe' da' bi nak chawe', dan' yo'o da' bi naken chawe' lo yichj lázda'we'. ³⁶ Che len žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', wchi'a láže'e benách ka' ni'a chegak yógo'te diža' da' wnnágakkze' ka'ze. ³⁷ Kan nak da' znno', wchi'a láže'e le', na' yežojo' chawe' o bago'o zia ni'a che dižan' da' wnnó'.

*Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'
(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)*

³⁸ Naž beži'igak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsdle ka', na' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsdle, žénelto' le'elto' to da' gono' da' gak bian' gan za' yela' wnná bian' da' napo'.

³⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ki, benne' wen da' zinnj ka', na' bi zej nake' dot li láže', znnábgekle' neda' gona' to da' gak bian' no naka'. Bi be da' gak bian' lé'egekle', san toze da' nak bia' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláz Dios. ⁴⁰ Kan gok che Jonasen', bga'ne' le'e bel zen chonne ža chonne yeje, lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' chonne ža chonne yeje ga'na' zan yo. ⁴¹ Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe chásgake' ža na' kate' chog Dios chegak benách ka' da' gone' chégake', katen' wchi'a láže'e benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' da' bengak benne' ka' che yež Nínibe na' yesbagan' benách ki zia dan' beyát láže'gak benne' ka' che yež Nínibe na' katen' Jonasen' bzenle' légake' xtiža' Dios, na' na'a zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka' Jonasen'. ⁴² Lezka' no'len' wnná bi'e yežen' da' žen' zaka' gan zde wbíž byo' zag ka' chase' ža na' kate' chog Dios chegak benách ka' da' gone' chégake' kate' wchi'a láže'e benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' da' ben no'len' yesbagan' légake' zia, dan' bžoj no'len' gan nakle'e zi'to' nich yenle' diža' sina' da' bchalj Salomón, na' na'a zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka' Salomón na'.

*Kate' žežín be' xiwe' latje chen
(Lk. 11:24-26)*

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' žežój be' xiwe' yo'o to benne', zdan gan nbiž, na' žiljen gan yezi' lažen'. Cha' bi wžel-len gan yezi' lažen', ⁴⁴ naž nnan: "Yeyá'a latje chia' gan bžoja'." Kate' yežinen gan bžojen, chejxakan' bennen', nake' ka to yo'o ndachen, na' nloan, na' ba nba'an nich chejsóa no benne' ga na'. ⁴⁵ Naž chej

be' xiwen', na' chejxín' yegaže be' xiwe' ka', be' zej nakžen xiwe' ka len, na' chó'ogaken yógo'ten, na' chejnníta'gaken lo yichj lázdo'w bennen', na' ga ze law gakže nyache' che bennen' kan goken chie' zga'ale. Lezka' gaken chegak benách ki, benne' wen da' zinnj ka'.

Xna' Jesús, na' benne' biche'e ka' (Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

⁴⁶ Kate' Jesusen' ne zcháljlene' benách ka' da' ni, bžin xne'e len benne' biche'e ka' ga na'. Wnníta'gake' la' lí'ale, na' gónegekle' wcháljlengake' Jesusen'. ⁴⁷ Naž to benne' bzenlen' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga, zoa xno'o len benne' bicho'o ka' la' lí'ale, na' žénegekle' wcháljlengake' Le'.

⁴⁸ Bechebe Jesusen', na' gože' bennen' bzenle' Le' da' ni, na' wnné':

—žNnézlele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka' zej nake' benne' bícha'ado' ka'?

⁴⁹ Naž bli ne'e, na' bloe'ele' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Bwia nga, benne' ki zej nake' ka' xna'kza', na' benne' bíche'kza' ka'. ⁵⁰ Nóte'teze benne' žone' kan žénele Xa', Bennen' zoe' ya'abá, benne' ni nake' bi' bíche'kza', na' bi' zankza', na' xna'kza'.

13

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz (Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ La' ža na'ze bžoj Jesusen' lo yo'o, na' bejsóe' žoa'a nisdó'. ² Dan' bdo'ogak benne' zan gan zoa Jesusen', wžene' to lo barkw, na' wži'e ga na', na' benne' zan ka' wnníta'gake' lo yo biž žoa'a nisdon'. ³ Naž Jesusen' bcháljlene' légake', na' da' zan da' bsdle' légake', da' ka' bsaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga, bžoj to benne' žaz, yjeze' binnedo' ka'. ⁴ Kate' ne zjeze', béxjwgak ba'le binnedo' ka' žoa'a

nez, na' bžingak byínnedo' ka', na' bdáwgakban'. ⁵ Béxjwgak yeba'le binnedo' ka' lo yo gan že' yej, gan de láte'ze yo, na' la' blá'tegaken, dan' de láte'ze yo ga na'. ⁶ Naž kate' bla' wbiž, la' wbižte dan' goze', dan' bi zoa gan gon lwen. ⁷ Béxjwgak yeba'le binnedo' ka' gan be'la'gak lba yeche' ka'. Belgóle'le'e lba yeche' ka', na' bdóbgaken dan' goze', na' bžia yí'gaken légaken. ⁸ Béxjwgak yeba'le binnedo' ka' gan nak lo yo beb, na' bné'zjwgaken. Bné'zjwgak ba'le dan' goze' yetó gaywá' ka'. Bné'zjwgaken yeba'len yechonn'la'j ka', na' bné'zjwgaken yeba'len yechí žoa' ka'. ⁹ No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Da' žénele Jesús gongak da' ka' bsaka' lebe'

(Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Naž bžingak benne' wsedle ka' che Jesusen' gan zoe', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—žBiz chen' zcháljléno' benách ka' da' ka' žsaka' lebo'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Dios žonne' le'e latje chejní'ilele da' ngache' kan z'na bi'e Le' ya'abá chie', san benne' ki bi žénegekle' chejní'igekle'. ¹² No benne' zzi'e xtiža' Dios, Dios wnezjwe' chie' yelate', na' gáta'le'en chie', san no benne' bi zzi'en, da' do'ze dan' ba nzi'e yegá'n. ¹³ Che len zcháljléna' légake' da' ka' žsaka' leba', dan' zwiagake' san bi zlé'egekle'. Žyelenle' san bi zze nággake', na' bi žejní'igekle'. ¹⁴ Ki žaken, zžin da' wnná Isaiás, bennen' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné':

Da' li yénlele san bi chejní'ilele.

Wíale'ele san bi lé'elele da' nakkzen.

¹⁵ Ki naken dan' nak zide yichj lázdo'gak benne' ki,

na' bi be žaz lo yichj nággake'.

Nyejw yej lágwage',

na' bi zlé'egekle' len yej lágwage' ka'.

Bi zze nággake'

na' bi zzejní'igekle' yichj lázdo'gake',
na' bi žeyákgake' chia' neda',
nich gak yeyona' légake'.

¹⁶ 'Na'a, ba nez zen naken chele
le'e, dan' zlé'egekke' yej lawle ka', na'
žéngkele' nagle ka'. ¹⁷ Da' li žapa'
le'e, benne' zan, benne' bcháljgake'
lo wláz Dios, na' benne' chawe'
ka', gónegekke' lé'egekke' da' zlé'elele
le'e, san bi blé'egekken'. Gónegekke'
yéngkele' da' žénlele le'e, san bi
béngeklen'.

*Zloe'el Jesús da' žsedle da' bsaka'
lebe'*

(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag da' žsedle da' bsaka'
leba' che benne' žaz. ¹⁹ Nóte'teze
benne' ženle' diža' kan zna bia'
Dios ya'abá, na' bi žejni'ilen', žak
che diža' da' benlen' kan gok
che binnedo' ka' béxjwgaken žoa'a
nez. La' za'te da' xiwe', na'
žeká'n dižan' da' wyazen lo yichj
lázdo'w bennen'. ²⁰ Binnedo' ka'
béxjwgaken lo yežlyón' gan že' yej
žsédgeklen kan žak che no benne'
ženle' dižan', na' la' zze nagtien'
lo yela' žebél chie', ²¹ san kan bi
wdia'gak binnedo' ka' dan' bi gota'
gan góngaken lwen, lezka' žaken che
bennen'. Kate' žin to da' žsaka' zin'
le', na' kate' zbia láže'gak benách
ka' le' dan' nzi' lo ne'e dižan', la'
gakte chope laže'e. ²² Binnedo'
ka' béxjwgaken gan bególegak lba
yeche' ka' žsédgeklen kan žak che
bennen' ženle' dižan', san zdan
laže'e da' ka' zej nnitan' yežlyó
nga, na' da' ka' žon láže'geklen
bennen' dan' zdan laže'e yela'
wnni'a che yežlyó nga. Da' ki
žóngaken ga kwia yi' dižan', na' bi
gak gonen žin lo yichj lázda'we'.

²³ Binnedo' ka' béxjwgaken lo yo
beb žsédgeklen kan žak che bennen'
ženle' dižan', na' žejni'ilen', na' žon
žin dižan' lo yichj lázda'we'. Zej
nak ba le benách ka' ka binnedo' ka'
bnéjwgaken yetó gaywá' ka'. Zej
nak yeba le benách ka' ka binnedo'

ka' bnéjwgaken yechonnálj ka',
na' zej nak yeba le benách ka' ka
binnedo' ka' bnéjwgaken yechi žoa
ka'.

*Yíxe'do' ka'ze da' znan' kan zna'
yele zoa' scribe*

²⁴ Naž bsaka' lebe Jesusen' yetó,
na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' zna bia'
Dios ya'abá naken kan gok che
binnedo' chawe' ka' da' goz to
benne' gan nak lo yežlyó chie'.

²⁵ Kate' ne ztagak benne' ka'
nníta'gake' liže', bla' to benne' ga
na', benne' bi zlé'ele' le' chawe',
na' yjeze' lo yežlyó chien' binnedo'
ka' che yiže' ka'ze dan' znan' kan
zna' yele zoa' scribe, na' beyeje'
latje chie'. ²⁶ Kate' bla' zoa' sriben',
na' wže' bisto chen gan žia zoa'
sriben', naž gok bia'gak yíxe'do'
ka'ze ka'. ²⁷ Naž bžingak benne'
wen žin ka' gan zoa benne' xan
yežlyón', na' góžgake' le': "Xan, cha'
gozo' binnedo' chawe' ka' lo yežlyó
chion', žnakx goken bla'gak yíxe'do'
ka'ze ka'?" ²⁸ Xan yežlyón' gože'
légake', na' wnné': "To benne' bi
zle'ele' neda' chawe' bene' ki." Naž
benne' wen žin ka' wnnábgekke'
le', na' wnnágake': "žžénelo' chejto'
chejlážo'to' yíxe'do' ka'ze ka'?"
²⁹ Naž xángake' gože' légake': "O'o.
Kate' wlážo'le yíxe'do' ka'ze ka',
lezka' wlážo'lentele yele zoa' scribe
ka'. ³⁰ Gakže chawe' gonnle latje
gólegaken tzen na' zejte chejtobžon,
na' naž yapa' benne' ka' wtóbgaken':
le wtób zga'ale yíxe'do' ka'ze ka',
na' le wchejen chejxónn weje
nich wzeyžon, na' naž wtoble zoa'
sriben' lo yo'o chia'."

*Žsaka' lebe Jesús kan nak che to
binnedo' mostasa*

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹ Yetó da' bsaka' lebe Jesusen',
na' gože' légake':

—Kan gak gan žin da' zna bia'
Dios ya'abá, gaken kan gok che
to binnedo' mostasa, dan' goz to

benne' gan nak lo yežlyó chie'.
³² Da' li binnedo' mostasa na' nakžen
 da' do'ze ka zej nak yógo'te binnedo'
 yezika' ka', san kate' ba nazen,
 zgóležen ka yógo'te yixe' kwan ka',
 na' žaken zen kan nak to yag, na'
 želžín byinnedo' ka', na' žóngakba'
 xó'ngakba' ka' lo ni'a nen'.

*Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che
 yet xtil*

(Lk. 13:20-21)

³³ Yetó da' bsaka' lebe Jesusen',
 na' gože' légage':

—Kan gak gan žin da' zŋna bia'
 Dios ya'abá gaken ka ben kwa zichj
 che yet xtil, dan' bchiže to no'le len
 chonne lbix yezje zoa' scribe, na'
 wyache' dot kwa na'.

*Da' žénele Jesús gongak da' ka'
 žsaka' lebe'*

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Yógo'te da' ki bsaka' lebe
 Jesusen', da' ka' bcháljlene' benách
 ka' nníta'gake' ga na', na' bi
 bcháljlene' légage' da' bi bsaka'
 leben'. ³⁵ Ki bene', na' bžin dan' bzoj
 to benne' bchalje' lo wláz Dios ža
 ni'te, katen' wnné':
 Wchalja' da' ka' wsaka' leba'.

Nnia' da' bgache' katen' wzó law
 žata' yežlyó.

*Da' žsedle da' bsaka' lebe Jesús che
 yixe'do'ka'ze*

³⁶ Naž Jesusen' bzele diže'e
 benách ka' nníta'gake' ga na', na'
 besele'e légage', na' Le' beyoé'e yo'o.
 Naž bžingak benne' wsedle chie' ka'
 gan zoe', na' góžgake' Le':

—Bloe'el neto' da' žsedle dan'
 bsaka' lebo' che yixe'do' ka'ze dan'
 zŋnan' kan zŋna' yele zoa' scribe.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože'
 légage':

—Benne' žaze' binnedo' chawe'
 naka' neda', Benne' Golje' Benách.
³⁸ Ga na' goze' binnedo' ka' naken
 yežlyó nga, na' binnedo' chawe' ka'
 zej naken benne' ka' zej nbabe'
 gan zŋna bia' Dios. Yixe'do' ka'ze
 ka' dan' zŋnan' kan zŋna' yele zoa'

stribute zej naken benne' ka' zej
 nake' che da' xiwe'. ³⁹ Bennen'
 bi zle'ele' chawe' xan yežlyón', na'
 goze' yixe'do' ka'ze ka', da' xiwe'kze
 naken. Ža na' katen' wtóbgaken'
 naken ža ze lawte ža ka' che yežlyó
 nga, na' benne' ka' ztóbgaken' zej
 nake' wbás che ya'abá ka'. ⁴⁰ Kan
 goken, btóbgake' yixe'do' ka'ze ka',
 na' bzéygaken' lo yi', lezka' gaken
 kate'yeyož che yežlyó nga. ⁴¹ Neda',
 Benne' Golje' Benách, sela'a wbás
 la'y chia' ka', na' kwéjgake' yógo'te
 benne' ka' gan zŋna bia' Dios,
 benne' ka' žóngake' ga žongak
 ljéžgake' ka' doła', na' lezka' benne'
 ka' žóngake' da' kagle. ⁴² Wbás che
 ya'abá ka' chó'ngake' benne' ka' lo
 yi' gabíl, benne' wen da' zinnj ka',
 na' kwéžegake', na' wxéj láye'gake'.
⁴³ Naž benách chawe' ka' chépgake'
 yes baní', na' gággake' kan nak wbiž
 gan zŋna bia' Dios ya'abá chie'. No
 benne' zoa nage', na' ženle', žala'
 wzé nage'.

*Žsaka' lebe Jesús che to yela' wnni'a
 ngache'*

⁴⁴ Lezka' bsaka' lebe Jesusen', na'
 wnné':

—Da' zŋna bia' Dios ya'abá chie'
 naken ka to yela' wnni'a, da'
 ngache' to lo yežlyó. Katen' to
 benne' bžel-len', bekache'en gan
 bgachen', na' lo yela' žebél chie'
 wyeje', na' bete'e yógo'te da' nape',
 na' go'we' yežlyón' nich gata' yela'
 wnni'a na' chie' le'.

*Žsaka' lebe Jesús che to bga da'
 záka'le'en*

⁴⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žala' dan' láže'le da' zŋna
 bia' Dios ya'abá chie' naken kan
 ben to benne' ža'we', na' žote'e, na'
 žilje' bga zaka' ka'. ⁴⁶ Kate' bžel-
 le' to bga da' záka'le'en, wyeje', na'
 bete'e dot da' nape', na' go'we'
 bgan'.

Žsaka' lebe Jesús che to yixjw bel

⁴⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gak gan žin da' z̄nna bia' Dios ya'abá chie', gaken kan žon to yixjw bel da' bzála'gake benne' ka' lo niso', dan' bejxen bel zan. ⁴⁸ Katen' ba bežá' yixjwn', na' bebéjgaken' lo yo biž žoa'a nison', gan wžé'gake', na' bnníta'gake' bel chawe' ka' lo xkwite ka', na' bel ka'ze ka' wžó'ngake' légakba'. ⁴⁹ Lezka' gaken kate' yeyož che yežlyó nga. Žojgak wbás che ya'abá ka', na' kwéjgake' cheze benne' chawe' ka', na' yekwásgake' légake' ladjw benne' wen da' zinnj ka'.

⁵⁰ Naž chó'ngake' benne' wen da' zinnj ka' lo yi' gabíl, gan kwéžegake', na' wxéj láye'gake'.

Yela' wnni'a gole, na' da' kobe

⁵¹ Naž Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Žejní'ilele yógo'te da' ki?

Bechébegake', na' góžgake' Le':

—O', Xan.

⁵² Jesusen' gože' légake':

—Katen' to benne' yodo' wsedle ba nzi' lo ne'e da' z̄nna bia' Dios ya'abá chie', nake' ka' to benne' xan yo'o, benne' žebeje' ladjw yela' wnni'a chie' da' kobe, na' da' gole, da' ka' zej naken chawe', da' ka' žebélenlen'.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret

(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

⁵³ Kate' beyož bsaka' lebe Jesusen' da' ki, bezé'e ga na'. ⁵⁴ Kate' bežine' gan nak laže', bsedle' benne' ka' nníta'gake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bebángkle', na' wnnágake':

—¿Gaz bsedle benne' ni yela' žejní'il ni? ¿Nakx naken, žone' da' zan yela' wak ki? ⁵⁵ Benne' ni nake' zi'n benne' zkonle' žin blag ka', na' xne'e lie' Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Smon, na' Judas. ⁵⁶ Lezka' no'le zane' ka' nníta'lengake' žo'o nga. ¿Gaz bsedle' yógo'te da' ki?

⁵⁷ Che len gok chope láže'gake', na' bebéj yichjgake' Le'. Naž Jesusen' gože' légake':

—Yógo'te benách ka' zápegake' ba la'ne no benne' zchalje' lo wláž Dios, san benách wláž chie' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bí zápegake' le' ba la'ne.

⁵⁸ Che len bi ben Jesusen' da' zan yela' wak ka' ga na', dan' bi žejlé'gake' chie'.

14

Ka bétgake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka'nis

(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

¹ Kate' ža ka', benle Herodes, bennen' z̄nna bi'e gan nbab Galilea, kan zej nak yela' wak ka' da' žon Jesusen'. ² Herodes na' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné':

—Bennen' nake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo yela' got. Che len nzi' lo ne'e yela' wak zen na'.

³ Ki wnná Herodes na' dan' bséla'kze' benne' ka' béxwgake' Zwan'. Bchéjgake' le' do ya, na' bséjwgake' le' liž ya dan' gónele Herodías gaken ki. Herodías na' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. ⁴ Ki ben Herodes na', dan' Zwan' gože' le': “Bi žala' sóaleno' zo'le benne' bicho'o.”

⁵ Che len gónele Herodes na' gote' Zwan', san bžebe' wži'igak benne' wláž ka' chie', dan' žékgekle' nak Zwan' benne' zchalje' lo wláž Dios. ⁶ Naž kate' gok lni che ža wyé'el yiz Herodes na', bžoj xkwide' no'le che Herodías na', na' bya'abe' gan že'gak benne' ka' nníta'gake' lni na', na' wyáz laže' Herodes na' da' benbe'. ⁷ Bchebe laže' Herodes na', na' ben choche' xtiže'e wnezjwe' chebe' bíte'teze da' nnablbe' le'. ⁸ Dan' ba bsedle xna'be' lebe' zga'ale, gožbe' le':

—Benn chia' na'a to lo ziga' zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

⁹ Naž gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ba ben choche' xtiže'e, na' dan' béngikle benne' ka' chie' le', benne' ka' že'j žáwłengake' le' tzen, che len gože' to benne' chejnezwje'-be' yichj Zwan'. ¹⁰ Ki goken, bsele'e to benne' chejchoge' yen Zwan' gan nyejwe' liž ya. ¹¹ Bennen' bsele'e beyo'e yichj Zwan' to lo ziga' zen, na' bnezjwen' che xkwide' no'len', na' lebe' bnéjzwen' che xna'be'.

¹² Naž benne' ka' bénłengake' Zwan' tzen bžingake' ga na', na' beché'gake' le', na' bejkáche'gake' le'. Wdé na', bejzengikle' Jesusen' kan gok da' ki.

Jesus zwawe' gayo' mil benách ka'
(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17;
Jn. 6:1-14)

¹³ Kate' benle Jesusen' da' goken che Zwan', bezé'e ga na', na' wžene' to lo barkw, na' wyeje' toze' to latje dach. Katen' béngikle benách ka' zeje' ga na', bžó'gake' lo yež ka', na' belzé'e lo ní'agake', na' jake' gan žala' žin Jesusen'. ¹⁴ Kate' bežój Jesusen' lo barkw, bje'e'le' zej nnita' benách zan ka' ga na', na' beyache' láže'le' lé'gake', na' beyone' benne' yižwé' ka', benne' nnita'gake' ladjwgake'. ¹⁵ Kate' ba za' žale ža na', wbiga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' góžgake' Le'.

—Ba za' žale na'a, na' dache nak latje ni. Besela' benách ki nich chjake' gan že'gak yeždo' ka' nich gá'wgake' da' gá'wgake'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Bi žon byenen chjake'. Le wnezjw le'e dan' gá'wgake'.

¹⁷ Naž góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel ka', bia deba' cheto' nga.

¹⁸ Jesusen' gože' lé'gake':

—Le yedjwán' nga.

¹⁹ Naž Jesusen' wnné' kwe'gak benne' ka' gan yo'o daka'. Wdé na' be'xwe' da' gayo' yet xtil ka', na' chop bel ka', na' bchis lawe', bwie' zaka' ya'abá. Gože' Dios:

“Žó'xkeno'.” Naž bzojze' yet xtil ka', na' bdie' da' ka' lo na'gak benne' wsedle chie' ka', na' lé'gake' wdísgake' da' ka' gan že'gak benne' zan ka'. ²⁰ Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'. Naž betóbgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' chežinno xkwit ka'. ²¹ Benne' byo ka', benne' bdáwgaken', gókgake' gayo' mílgake', san bi blab no benne' no'le ka', na' xkwide' ka'.

Jesus zde' lawe' nido'

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Naž la' bente Jesusen' ga bebengak benne' wsedle chie' ka' lo barkw nich chjake' zgá'alegake' ka' Le', na' té'gake' yechelá'a nison', katen' yesele'e Le' benne' zan ka', benne' nnita'gake' ga na'. ²³ Katen' Jesusen' ba besele'e benne' ka', wžene' to law ya'ado' gan bejsóe' toze'. Naž bcháljlene' Dios. Katen' ba gole, toze' zoe' ga na'. ²⁴ Barkwn' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka' zden gachje láwe'le nison', na' žxite' barkwn' dan' žas nison', na' ben' žaken zžagan' barkwn'. ²⁵ Wdé gachje yelen', wbiga' Jesusen' žoa'a gan nnita'gake', zde' lawe' nison'. ²⁶ Kate' blé'egikle benne' wsedle chie' ka' Le', zde' lawe' nison', gok zé'dgekle' dan' zžé'begake'. Wžéžeya'agake', na' wnná'gake':

—To be' bxin'.

²⁷ Naž Jesusen' la' bližtie' lé'gake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedan'. Bi žé'bele.

²⁸ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Xan, cha' nako' Le', wnné' neda' sa'a gan zo' lawe' nisen'.

²⁹ Jesusen' gože' le':

—Da.

Naž betj Bedon' lo barkwn', na' wzé'e lawe' nison', zeje' gan zoa Jesusen'. ³⁰ Naž kate' bje'el Bedon' kan zta be' nison', bžebe'. Wzó lawe' žetje' lo nisen', na' wžéžey'e. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, beslá neda'.

³¹ Jesusen' la' blíte ne'e. Beᵑwe' le', na' gože' le':

—Láte'ze žejli'o chia'. ¿Biž chen' gok chope lažo'o?

³² Kate' wžén Jesusen' lo barkwn', wže' ži ben' žaken. ³³ Naž benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' bka'n zéngake' Jesusen', na' wnná'gake':

—Da' li, Zi'n Dios nako'.

Jesús žeyone' benne' yižwé' ka' lo yež Jenesaret

(Mr 6:53-56)

³⁴ Kate' ba wdégake' yechelá'a nison', la' bžíntegake' gan nbad yež Jenesaret. ³⁵ Kate' benne' yežen' ka' beyónbia'gake' Jesusen', bséla'gake' diža' dot lo yežlyón', na' bžíngak benách ka' zej noe'e yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen'. ³⁶ Góta'yoegekle' Jesusen' we'e légake' latje kángakze' laže' da' nakwe', na' la' beyáktegak yógo'te benne' ka', benne' wdángake' ze'.

15

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios

(Mr 7:1-23)

¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež Jerusalén, bžíngake' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le':

² —¿Biž chen' žongak benne' wsedle chío' ka' da' zdetlen kan zej nak da' žónteze žonžo kan bengak ᵑa ᵑto'žo ka'? Bi želyíb ná'gake' kan nak che yodo' kate' za' gáwgake'.

³ Bechebe Jesusen', na' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biž chen' lezka' le'e zzoale chela'ale da' bchi'le Dios le'e, nich gonle da' žónteze žonle? ⁴ Nak bia' žonle ki dan' gož Dios le'e, na' wnné': “Wdape ba la'ne ᵑa ᵑno'o” na' lezka' wnné': “No benne' nne zi'e che ᵑa ᵑne'e, le got bennen'.” ⁵ San le'e žnnale: “Cha' no benne' yi'e ᵑa ᵑne'e: Bi be gak wnezjwa' chele dan' ba bchebe laža'a wnezjwa' che Dios yógo'ten'.”

⁶ Naž žnnale biž žon byenen bi da' gon bennen' che ᵑa ᵑne'e. Ki žonle, zzoale chela'ale dan' bchi'le Dios le'e, nich gonle da' žónteze žonle. ⁷ Le'e, benne' zló'ezele chawe' kwinle, nak dot da' li da' wnná' Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, kan nakle, katen' wnné':

⁸ Benne' ki, žoá'agakze' žápegake' neda' ba la'ne, kege dot láže'gake'.

⁹ Dáche'ze nak kan zka'n zéngake' neda' dan' žsédgekle' da ka' zchí'igekle benách ka'.

¹⁰ Naž Jesusen' bliže' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Le wzé nag da' yapa' le'e, na' le chejni'ilen. ¹¹ Kege da' žaz žoa'a to benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' zžojen žoe'e žonen ga bi nake' chawe' law Dios.

¹² Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnná'gake':

—¿Nnezlo' bža'agak benne' yodo' fariseo ka' katen' béngekle' dan' bchaljo'?

¹³ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Yógo'te da' zej nazen, da' bi goz Xá', Bennen' zoe' ya'abá, yelážo'gaken dot lwen. ¹⁴ Le wká'n-gake'. Zej nake' lo choje, na' želchi'e benne' lo choje ka'. Cha' to benne' lo choje chi'e yetó benne' lo choje, žoptie' bíxgake' to lo bloj.

¹⁵ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Bzejní'il neto' da' ni žsaka' lebo'.

¹⁶ Jesusen' gože' légake':

—¿Lezka' le'e bi žejni'ilele?

¹⁷ Nnézlele žaz le'žo yógo'te da' žazen žoá'ažo, na' žežojen le'žo. ¹⁸ Na'a, da' žežojen žoá'ale, lo yichj lázdo'le zan, na' da' ki žóngaken ga bi nakle chawe' law Dios. ¹⁹ Ki žaken dan' zla'gak lo yichj lázdo'le da' kegle ka' da' zza' láže'le, da' gonen ga gotle benách ka', na' da' gonen ga wká'n ditjle yela' zchag na', na' da' gonen

ga gonle da' zinnj, na' da' gonen ga se láže'le bi da' kwanle, na' da' gonen ga nnele che lježle da' bi zej naken da' li, na' da' gonen ga nne yálele. ²⁰ Da' ki žóngaken ga bi nak chawe' to benne' law Dios, san cha' bi chibe' ne'e kan nak che yodo' kate' bi da' gawe', da' ni bi gonen ga bi nake' chawe' law Dios.

To no'le yež zi'to' žejli'e che Jesús (Mr. 7:24-30)

²¹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyeje' gan zej nbab yež Tiro, na' yež Sidón. ²² To no'le nbabe' to yež da' nbaben Kanaán bžoje' lo yežen'. Wnnié' zižje, na' gože' Jesusen':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neda'. Xkwide' no'le chia' zzáka'le'ebe' dan' yo'obe' be' xiwe'.

²³ Bi be bechebe Jesusen'. Naž whíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe'. Góžgake' Le', na' wnnágake':

—Besele' le', dan' ze'e xkóže'lžo na' zbéžeyi'e.

²⁴ Naž bechebe Jesusen', na' gože' no'len':

—Dios bsele'e neda' nich gáklena' benne' Israel ka', benne' zej nake' ka' zíla'do' ka' zej nnitlba'.

²⁵ Naž whíga' no'len' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, goklen neda'.

²⁶ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bi nak chawe' yeka'ažo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon nich gawgak bé'ko'do' ka' len.

²⁷ Naž no'len' gože' Jesusen', na' wnné':

—O', Xan, san žawgak bé'ko'do' ka' da' bizjw ka', da' žéxjwgaken zanle gan žawgak xángakba'.

²⁸ Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. Dot li laže' nak kan žejli'o chia'. Gak chio' kan žénelo'.

La' na'že beyakte xkwide' no'le chien'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yizwé' ka'

²⁹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wdíe' gan nak žoa'a nisdó' che gan nbab Galilea. Wžene' gan nak to law ya'ado', gan wži'e. ³⁰ Benne' zan bžingake' gan zoa Jesusen', benne' ka' zá'gake' zej noe'e benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka', na' benne' ka' bi žak nnégake', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' zanže, benne' yizwé' ka', na' wdíxjwgake' lé'gake' xni'a Jesusen', na' Le' beyone' lé'gake'. ³¹ Bebán láže'gak benne' ka' kan nak da' ben Jesusen', dan' blé'egekle' znnagak benne' ka' bi gok nnégake', na' beyakgak benne' ka' bžoggak ni'a ná'gake', na' zza'gak benne' ka' bi gok sá'gake', na' zlé'egekle benne' ka' gókgake' lo chole. Che len bka'n zéngake' Dios chegak benne' Israel ka'.

Jesús zwawe' tap mil benne' ka' (Mr. 8:1-10)

³² Naž Jesusen' bliže' benne' wse-dle chie' ka', na' gože' lé'gake':

—Žeyache' láže'la' chegak benne' zan ki, dan' ba zej chonne ža zá'engake' neda', na' bi be de da' gáwgake'. Bi žénela' yesela' lé'gake' lížgake' želdonze' ka', dan' yedó láže'gake' lo nez.

³³ Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz žél'-leto' yet xtil zan lo latje dach nga, nich wawto' benne' zan ki?

³⁴ Jesusen' wnnable' lé'gake', na' wnné':

—¿Balx yet xtil de chele?

Bechébegake', na' wnnágake':

—Gaže, na' lezka' babze bel deba' cheto' nga.

³⁵ Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. ³⁶ Bexwe' gaže yet xtil ka' len bel ka', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž bzozjen', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' lé'gake' wdísgaken gan že'gak benne' zan ka'. ³⁷ Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'. Wdé

na' betóbgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže xkwit ka'.³⁸ Zej nnita' tap mil benne' byo ka', benne' ka' bdáwgake', san bi blábgake' no'le ka', na' xkwide' ka'.³⁹ Naž Jesusen' besele'e benne' ka' lížgake', na' wžene' lo barkwn', na' jake' gan nbab yež Magdala.

16

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'

(Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo ka' bžíngake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le', na' wnnábgekle' Le' gone' to da' gak bian' gan za' yela' wnná bia' chien'.²⁻³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nnézkzele dan' znnagak benách, znnágage': "Kate' že' bejw kwele, wak yejw." Lezka' znnagake': "Kate' žechj be' bi gak yejw." iBenne' bi nnezle ka'! ižak nneya'ale da' gon lawe' ža, san bi žákbe'elele nbága'le zia ni'a che da' žónkzelele!⁴ Benne' ka', benne' žóngake' da' kegle, na' bi zoa dot li láže'gake', želnnable' neda' gona' to da' gak bian' no naka', san bi be da' gak bian' lé'egekke'. Toze dan' gok bian' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláž Dios, lé'egeklen'.

Naž Jesusen' bkwase' gan nníta'gake', na' beyeje'.

Da' naken ka kwa zichj che yet xtil

(Mr. 8:14-21)

⁵ Kate' bžíngake' yechelá'a nisdon', gókbe'egekke benne' wsdle ka' che Jesusen' goł láže'gake' wá'gake' da' gáwgake'.⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwinkle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

⁷ Naž benne' wsdle chie' ka' bchaljengake' ljéžgake' ka', na' wnnágage':

—Znne' ki dan' bi nwa'žo yet xtil.

⁸ Žákbe'ele Jesusen' da' ni, na' gože' légake':

—iBiž chen' žon xtiža'le dan' bi nwa'le yet xtil? Láte'ze žejle'le chia'.⁹ iBi žejní'ilele, na' bi žežá' láže'le kan gok chegak gayo' yet xtil ka', dan' bdawgak gayo' mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble?¹⁰ iLezka' bi žejsá' láže'le kan gok chegak gaže yet xtil ka', dan' bdawgak tap mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble?¹¹ iBi žejní'ilele? Bi bchalja' che yet xtil katen' goža' le'e gape chi'i kwinkle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

¹² Naž bejní'igekke' Jesusen' bi gože' légake' gape chi'i kwíngake' che kwa zichj che yet xtil, san žala' gape chi'i kwíngake' che da' žsédgekke benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka'.

Bedw znne' Jesús nake' Benne' Cristo

(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

¹³ Kate' bžin Jesusen' gan nbab yež Sesarea, gan znna bia' Filipino, wnnable' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—iNož znnagak benne' ka' naka' neda', Benne' Golje' Benách?

¹⁴ Bechébegake', na' wnnágage':

—Bale' znnágage': "Zwa nako', bennen' bezóe' benách ka' nis." Yebale' znnágage': "Lías nako', bennen' bchalje' lo wláž Dios ža ni'te." Yebale' znnágage': "Jeremías nako', o to benne' yoble, benne' bchalje' lo wláž Dios ža ni'te."

¹⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Cheže le'e, žnož znnale naka' neda'?

¹⁶ Bechebe Smon Bedw, na' gože' Le':

—Le' nako' Benne' Criston', Zi'n Dios ban.

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Ba nez zen naken chio', Smon, zi'n Jonás, dan' bi bløe'el no benne' le' da' ni, san Xa', Bennen' zoe' ya'abá, bløe'ele' le' da' ni. ¹⁸ Neda' žapa' le', le' nako' Bedw, na' lo yej ni chixjwa' benne' ka' zej nake' chia', na' yela' wnná bia' che da' xiwe' bi gak wagan' xnéžgake'. ¹⁹ Wdía' lo no'o zi'n ya ka' che latje gan zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'. Da' wžono' lo yežlyó nga, lezka' ba bžon Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', na' da' go'o latje gaken lo yežlyó nga, ba be' latje gaken Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

²⁰ Naž Jesusen' bchi'le' benne' wsdle chie' ka' bi wzéngkle' nitó benne' nake' Le' Benne' Criston'.

Jesús žloe'ele' kan za' gótgake' Le' (Mr: 8:31–9:1; Lk. 9:22-27)

²¹ La' ža na'ze wzó law Jesusen' žloe'ele' benne' wsdle chie' ka' žon byenen cheje' Jerusalén, gan bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsdle ka', wsaka' zí'gake' Le', na' naž gótgake' Le', san kate' gak chonne ža, yebane' lo yela' got. ²² Naž Bedw bchi'e Jesusen' chela'ale, na' wzó lawe' zdile' Le', na' wnné':

—Xan, bi gonn Dios latje. Bi gak chio' kan znno'.

²³ Naž beyéchj Jesusen', na' gože' Bedon':

—Bkwás na'le. Žono' le' kan žon da' xiwe'. Žono' ga gak chope laža'a dan' kan zza' lažo'o le' bi naken kan zza' laže' Dios, san kan zza' láže'gak benách ka'.

²⁴ Naž Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' žénele' gónlene' neda' tzen, žala' wzóe' chela'ale da' ka' zdan laže'e, na' gake' ka to benne' noe'e yag kroze, na' zeje' zejté'e le'e yag krozen'. Naž gak gónlene' neda' tzen. ²⁵ No benne' žénele' gape chi'e yela' nban chie', wniten', san benne' wnite'

yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, gata'yela' nban da' zejli kanne chie'. ²⁶ Bi be da' chawe' gaken che to benne' cha' wtohe' yógo'te da' den yežlyó nga san wnite' yela' nban chie'. Bi be gak wnezjw bennen' nich gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ²⁷ Ki znnia', dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yela' baní' che Dios, Xa', na' che wbás che ya'abá chia' ka'. Naž yebi'a che to to benne' kan zej nak da' ka' bene'. ²⁸ Da' li žapa' le'e: bi gatgak bałe benne' ka', benne' nníta'gake' nga, na' zejte lé'egekle' yedjnná bi'a neda', Benne' Golje' Benách.

17

Zcha' kan zna' law Jesús (Mr: 9:2-13; Lk. 9:28-36)

¹ Wdé xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben', na' jake' cheze gan nak to law ya'a sibe. ² Kate' ne nníta'gake' ga na' bža' kan zna' law Jesusen' lawgake'. Wyép yes baní' law Jesusen' kan ža'ní' wbiž, na' beyák zila'do'ze laže' nakwe', na' wnnán' ka baní'. ³ Naž blé'egekle benne' wsdle chie' ka' kate' bla' lawgak Moisés na' Lías, zcháljengake' Jesusen'. ⁴ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Xan, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Cha' žénelo', gona' chonne yo'o laga' ka' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁵ Kate' ne zchalj Bedon' da' ni, la' wže'te to bejw baní' ga na', da' bkachen' légake', na' lo bejwn' benle chi'i to benne' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'nkza', Nži'ila'-ne', na' žaz laža'a Le'. Le wzé nag da' wchalje'.

⁶ Kate' béngkle benne' wsdle ka' che Jesusen' chi'i na', belyechwe' lo yole, na' bžébegake'. ⁷ Naž wbiga' Jesusen' gan nníta'gake', na' wdane' légake', na' wnné':

—Le chas. Bi žébele.

⁸ Kate' bchis l'áwgake', na' bwíagake', nitože no benne' blé'egekle', san toze Jesusen'.

⁹ Kate' ne žéjtgage' l'aw ya'a na', Jesusen' bchi'le' l'égage', na' wnné':

—Bi ye'le nitó benne' kan gok dan' blé'elele kate' yebanža' lo yela' got neda', Benne' Golje' Benách.

¹⁰ Naž wnnábgekle benne' wsedle chie' ka' Le', na' wnnágake':

—¿Biz' chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' žon byene la' l'aw Lías zga'ale' kate' la' l'aw Benne' Criston'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' l'égage':

—Da' li la' l'aw zga'ale' Líasen', na' wkán' chawe'e yógo'te. ¹² Na'a neda' žapa' le'e: ba bla' l'aw Líasen', san bi beyónbia'gake' le', na' yógo'te da' znnaze chégake' le'e yiche la'y bégake' chie'. Lézka' góngake' chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' wsaka' zí'gake' neda'.

¹³ Naž bejni'igekle benne' wsedle chie' ka', zcháljlene' l'égage' kan gok che Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

Jesús žeyone' to xkwide' byo da'be' chon

(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Kate' bežingake' gan zej nnita' benne' zan ka', wbiga' to benne' gan zoa Jesusen'. Bzoa žibe' xni'e, ¹⁵ na' gože' Le':

—Xan, beyache' laže'l' xkwide' byo chia', dan' da'be' chon, na' zzáka'le'ebe', na' zan chi'i zže'be' lo yi', na' lo nis. ¹⁶ Bedjwá'a-be' gan nníta'gak benne' wsedle chio' ka', san bi gok yeyóngake'-be'.

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' bi žejle'le che Dios, na' bi nakle li laže'. ¿Gáka'tega žala' sóalena' le'e nich chejle'le che Dios? ¿Gáka'tega žala' gaka' zen laže' chele le'e? Le yedjwá'-be' nga.

¹⁸ Naž Jesusen' bdile' be' xiwen' yo'obe', na' la' bežojten' lebe', na' la' na'ze beyakte xkwide' byodon'.

¹⁹ Naž wbíga'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' gan zoe' cheze. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz' chen' bi gok yebejto' neto' be' xiwen'?

²⁰ Jesusen' gože' l'égage':

—Bi gokle dan' bi žejle'le che Dios dot láže'le. Da' li žapa' le'e, la'kze láte'ze nak kan žejle'le che Dios, cha' nakzen ka to binnedo' mostasa, wak ye'le ya'ado' nga: “Bkwas nga, na' bejsóa na'le” na' la' wkwasten. Bi be zoa da' bi gak gonle cha' chejle'le che Dios dot láže'le. ²¹ Na'a, to be' xiwe' ki gak yebejten toze cha' wcháljlene' Dios, na' gonle wbás.

Da' yoble zmma Jesús kan za' gótgage' Le'

(Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²² Kate' ne zda Jesusen' gan nbab Galilea, gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Zoa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'. ²³ Gótgage' neda', san kate' gak chonne ža Dios yesbane' neda'.

Naž benne' wsedle chie' ka' gok nyache' láže'gake'.

Jesús žizjwe' laze' che yodo'

²⁴ Kate' bžin Jesusen' len benne' wsedle chie' ka' lo yež Kapernaum, benne' ka', benne' zchízjwgake' benách ka' lázgake' che yodo', bžingake' gan zoa Bedw, na' wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Bi žizjw bennen' žsedle' le'e laze' che yodo'?

²⁵ Bechebe Bedon', na' wnné':

—O', žizjwe'.

Kate' beyó'o Bedon' lo yo'o, naž Jesusen' la' bližtie' le', na' wnné':

—¿Biz' zno' le', Smon? Benne' ka' zna' biá'gake' yežlyó nga, ¿noz benne' ka' zchízjwgake' da' žizjwgak benách ka'? ¿Zchízjwgake' benne' wláž chégake' ka' o benne' zi'to' ka'?

²⁶ Bechebe Bedon', na' gože' Le':

—Benne' zi'to' ka' zchízjwgake'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Che len, bi žon byenen chizjwa' laza' che yodo' dan' naka' Zi'n Dios, kan bi be žizjwgak benne' ka' zej nake' benne' wlaš' che bennen' zchizjwe'. ²⁷ Na'a, nich bi gonžo ga ža'a nitó benne', wyěj žoa'a nisdó', na' bejzale lo nisen' dan' zzenlo' bel ka', na' bel nežw da' senó', wzí'-ban'. Kate' wsaljo' žoa'aba', žel-lo' to mežw lasdo'. Wzín', na' bdizjw laza', na' lazo'.

18

No benne' gake' blo, benne' zoe' ladjwgake'

(Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹ La' ža na'ze benne' wsedle ka' che Jesusen' wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Nož benne' ladjwto' gake' benne' blo gan znaa bia' Dios ya'abá chie'?

² Naž bliž Jesusen' to xkwide' byodo', na' bzoe'-be' gachje láwe'le gan nníta'gake'. ³ Naž gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, cha' bi yeyakle kan zej nak xkwide' ki, bi gak cho'ole gan znaa bia' Dios ya'abá chie'. ⁴ Che len, no benne' gake' gaxjw laže', na' yeyake' kan nak xkwide' ni, bennen' gake' blo gan znaa bia' Dios ya'abá chien'. ⁵ No benne' gape' ba la'ne to xkwide' ki dan' nakbe' chia', gape' nedkza' ba la'ne.

Da' ka' žóngaken ga bága'žo doła'
(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwide' ki doła', xkwiden' žejle'be' chia' neda', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yej wetw yene', na' chejžixje kwine' lo nisdó'.

⁷ Da' nyáche'le'e gaken chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' žóngake' ga bága'gak ljéžgake' ka' doła'. Nníta'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' doła', san da' nyáche'le'e gaken

che bennen' žone' da' gonen ga no benne' bage'e doła'.

⁸ 'Che len, cha' no'o, o ni'o gonen ga bago'o doła', bchogen', na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano' la'kze bi gak so'o, cha' nžog ni'a no'o, na' kege zoa chope no'o, na' chope ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl da' batkle yolen. ⁹ Cha' yej lawo' gonen ga bago'o doła', wlejen', na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano', la'kze zoa toze yej lawo', na' kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabíl.

Da' žsaka' lebe Jesús che to zila' nnitlba'

(Lk. 15:3-7)

¹⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwindle nich bi wzoale chela'ale nitó xkwide' ki. Neda' žapa' le'e, nníta'tezgak wbás che ya'abá ka' gan že' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', na' žape chi'igake' légakbe'. ¹¹ Neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga nich yeslá' no benne' nnitl'e'.

¹² ¿Biz znnale le'e? No benne', zej nníta' to gaywá' zila' chie' ka', na' cha' nitle toba', žbi wka'ne' taplalj to galjba' ka', na' cheje' gan nak law ya'a, chejdilje' zila'don', bian' wnitlba'? ¹³ Cha' wežel-le'-ba', da' li žapa' le'e, yebézele' che zila'don' kan gone' chegak yetaplalj to galjba' ka', bia ka' bi wnitgeklba'. ¹⁴ Lezka' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi žénele' nitle nitó xkwide' ki.

Kan žala'yenít lawžo lježžo ka'
(Lk. 17:3)

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' lježo' gone' le' zia, beyěj, bejgá'nlene' chawe' la' lé'ezele. Cha' wzé nage' chio', ba beyono' bennen' lježo'. ¹⁶ Cha' bi wzé nage' chio', bche' yetó benne', o yechope' nich yežój li xtižo'o gan že'gak chope chonne benne', benne' ka' gak wzóa lígake' xtiža'le. ¹⁷ Cha' bi wzé nage' chégage', gož benne' ka'

zdóbgake' che Dios, na' cha' bi wzé nage' chegak benne' ka', naž gak bennen' lo' le' ka to benne' bi žejl'i'e che Dios, na' ka to benne' zchizjwe' lo wláze yež zi'to'.

¹⁸ 'Da' li žapa' le'e, yógo'te da' wží'ilele gan nak lo yežlyó nga, naken da' ba bchi'le Dios ya'abá chie', na' yógo'te da' gonnle latje lo yežlyó nga, naken da' ba benn Dios latje ya'abá chie'.

¹⁹ 'Lezka' žapa' le'e, cha' chópzele gonle toze xtiža'le lo yežlyó nga kan nak to da' nnáblele Dios, Xakza' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', gonen' chele. ²⁰ Gan zej nni'ta' chope chonne benne', benne' ka' zej ndobe' chia' neda', zoakza' neda' gachje láwe'le gan nni'ta'gake'.

²¹ Naž wbiga' Bedw gan zoa Jesusen'. Wnnable' Le', na' wnné':

—Xan, žbał chi'i žala' yenit lawa' che lježa', bennen' žone' chia' da' zia? žGaže chi'i ka'?

²² Jesusen' gože' le':

—Neda' žapa' le', kege gážeze chi'i ka', san chonnłaj chi kwe' da' zej naken gaže chi'i ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to benne' bi benit lawe' che lježe'

²³ Lezka' wnná Jesusen':

—Ka gon Bennen' zna bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' wnná bia', benne' gónele' wká'nłene' chawe' benne' wen žin chie' ka'. ²⁴ Kate' wzó lawe' zká'nłene' légage' chawe', bžingak benne' wen žin chie' ka', na' bedjwá'gake' to benne' gan zoe', benne' nbage'e chie' da' zan gaywá' mežw ka'. ²⁵ Dan' bi gok chizjwe', wnná xane' to'e le' len no'le chie', na' xkwide' chie' ka', na' lezka' yógo'te da' nape', na' ki gazjw dan' nbage'e che xanen'. ²⁶ Naž benne' wen žin na' bzoa zibe' xni'a xane', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': “Xan, ben zen lažo'o neda'. Chizjwkza' le' yógo'ten.” ²⁷ Naž xanen' beyache' láže'le' benne' wen

žin chien', na' benit lawe' chie' dan' nbage'e chie', na' bsane' le'.

²⁸ Kate' bežój benne' wen žin na' ga na', la' bejchagtie' to benne' žónłene' le' tzen žin, na' bennen' nbage'e chie' láte'ze mežw. Naž bežwe' le', na' wženje' yene', na' gože' le': “Wdizjwte dan' zbago'o chia'.” ²⁹ Naž bennen' bzoa zibe' xni'a lježen', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': “Ben zen lažo'o neda'. Chizjwkza' le' yógo'ten.” ³⁰ Bi gónele benne' wen žin na', na' bsejwe' le' liž ya' na' zejte chizjwe' dan' zbage'e chie'. ³¹ Kate' yezika' benne' wen žin ka' béngkle' da' ni, gok nyache' láže'gake' ni'a chie', na' bejžéngkle' xángake' yógo'te dan' goken. ³² Naž xángake' bliže' benne' wen žin na', na' gože' le': “Le', wen žin bi nako' chawe'. Yógo'te mežwn' dan' wbago'o chia' benit lawa' chio'. Bsoła' dan' wbago'o chia' dan' wnnáb nyacho'o neda'. ³³ žBi žala' yeyache' láže'lo' lježo' kan bena' neda' chio', beyache' láže'la' le'?” ³⁴ Naž xane' bžá'ali'e, na' bdie' le' lo na'gak benne' ka' wsaka' zí'gake' le' kate' chizjwže' dot dan' zbage'e chie'.

³⁵ Naž wnná Jesusen':

—Lezka' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', gone' chele le'e cha' bi yenit lawle dot láže'le' da' žongak lježe' ka'.

19

Kan nak chegak benne' ka' želá'agake' yela' zchag na'

(Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab Galilea, na' bžine' gan nbab Judea gan de yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbíž. ² Benne' zan zjákłene' Jesusen', na' beyone' légage' ga na'.

³ Naž bałe benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le'. Wnnábgekle' Le', na' wnná'gake':

—¿De latje to benne' byo nžag ne'e wsane' zo'le' ni'a che bíte'teze da' žaken?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—¿Bi beł-le da' nyejw le'e yiche la'y kan ben Dios benách ka' katen' bene' yežlyó? Benne' byo, na' no'le bene' légage'. ⁵ Ki wnná Dios: “Che len, benne' byon' žala' kwáslene' xa xne'e, na' chejgá'nlene' zo'le', na' žoptie' yeyákgake' ka toze benne'.”

⁶ Ki naken, biž zej nake' chópgake' san toze benne' ba beyákgake'. Che len, bi žala' yela'agak benách ka' légage', benne' ka' Dios bene' légage' toze.

⁷ Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biž chen' Moisés gože' légage' da' žonnen to benne' byo latje wnezjwe' zo'le' to yiche da' znnan želá'alene' le', na' naž gak wsane' zo'len'?

⁸ Jesusen' gože' légage':

—Ki ben Moisés dan' nak zižje yichj lázdo'le, bi'e le'e latje wsanle no'le chele ka', san kate' wzó law žata' yežlyó nga, bi goken ki. ⁹ Neda' žapa'le'e, cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' bi wdálene' benne' byo yoble, na' cha' wchág ná'lene' no'le yoble, bage'e doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. Ležka', cha' no benne' byo yoble wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', bage'e doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

¹⁰ Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Cha' ki naken che no benne' byo, benne' nžag ná'lene' to no'le, gakže chawe' chie' chela' bi wchág ne'e, na' ga'ne' toze.

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Bi gak si' lo na'gak yógo'te benách diža' ni, san toze no benne' byo Dios zzejni'ile' le'. ¹² Zej nnita' benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le dan' bi zej nake' dot benne'

byo, dan' ki gólgake', na' yebałe benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le dan' bséjwgak benne' ka' xnéžgake', na' yebałe benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le nich gak góngake' xchin Dios, Bennen' zнна bi'e ya'abá chie'. No benne' gak si' lo ne'e diža' ni žala' si' lo ne'en.

Jesús žliž chawe'e xkwide' ka' (Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Naž benne' ka' zej nake' xa xna'gak xkwide' ka', bedjwá'gake' légakbe' gan zoa Jesusen' nich xoa ne'e légakbe', na' nnable' Dios gon chawe'e légakbe', san bséjwgak benne' wsedle chie' ka' xnéžgake'.

¹⁴ Naž Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Le we' xkwide' ki latje bíga'gakbe' gan zoa', na' bi wséjwle xnéžgakbe', dan' benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ki nzi'gake' latje gan zнна bia' Dios ya'abá chie'.

¹⁵ Naž Jesusen' bxo'a ne'e légakbe', na' bezé'e ga na'.

To benne' wnni'a, benne' zeje' babze yiz

(Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

¹⁶ To benne' byo, benne' zeje' babze yiz, bedjwíe' Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle dot chawe'. ¿Biz da' naken chawe' žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'?

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Nnezlo' dan' zнно' chia' kate' zнно' naka' dot chawe'? Bi zoa no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. Cha' zénelo' gata' yela' nban da' zejlí kanne chio', ben kan wnnakze Dios gonle.

¹⁸ Naž Bennen' gože' Jesusen', na' wnné':

—¿Bizle da' ka' wnné'?

Jesusen' gože' le':

—Da' wnnakze Moisés katen' wnné':

Bi goto' benách ka'.

Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

¹⁹ Wdape ba la'ne xa xno'o.

Bži'il lježo' ka' kan nži'il kwino'.

²⁰ Naž bennen' zeje' babze yiz gože' Jesusen', na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law naka' xkwide'. ¿Zoa yetó da' žala' gona'?

²¹ Jesusen' gože' le':

—Cha' žénelo' gako' chawe' law Dios, wyéj, yjete' da' napo', na' mežwn' da' si'o, bnezjwn' chegak benne' yache' ka'. Ki gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da, benlen' neda' tzen.

²² Kate' bennen' zeje' babze yiz benle' da' ni, beyeje', na' žak nyache' laže'e dan' nápli'e yela' wnni'a.

²³ Naž Jesusen' gože' benne' wse-dle chie' ka', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gak zede cho'o to benne' nape' yela' wnni'a gan zna bia' Dios ya'abá. ²⁴ Yetó žapa' le'e, nakže zede che bennen' nape' yela' wnni'a choe' gan zna bia' Dios ka te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

²⁵ Kate' béngekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, bebángekle', na' wnnágake':

—¿Nozkze benne' gak yelé', cha'?

²⁶ Bwia Jesusen' légake', na' wnné':

—Bi gak gongak benách ka' ki, san Dios gak gone' yógo'te.

²⁷ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' zá'lento' Le'. ¿Bizže gata' cheto'?

²⁸ Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, ža na' katen' wkób yežlyó nga, na' kwi'a gan nna bi'a neda', Benne' Golje' Benách, gan gaka' Benne' Blo, le'e na' žónlenle neda' tzen na'a, kwe'le chežinno latje ka' gan nna bia'le, na' wchi'a láže'le chežinno kwe'te yež ka' chegak za'só Israel. ²⁹ No benne' zka'ne' liže', o biche'e ka', o zane'

ka', o xe', o xne'e, o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó chie' ka', nich gone' xchina', si' bennen' yetó gaywá'teže ka', na' lezka' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ³⁰ Benne' zan, benne' zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze, na' benne' ka' zej nga'ne' ka'ze na'a, gák'gake' benne' blo.

20

Žsaka' lebe Jesús kan žongak benne' wen žin ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gon Dios, Bennen' zna bi'e ya'abá chie', naken ka ben to benne' xan yo'o. Bžoje' zildo', na' bejtijle' benne' wen žin ka' nich góngake' žin lo yežlyó chie' gan naze' lba uba ka'. ² Kate' ba bgá'nle'ne' benne' wen žin ka' chawe', chizjwe' légake' to mežw da' naken lažjw to benne' che to ža, bsele'e légake' chjéngake' žin lo yežlyó chien'. ³ Kate' bežoje' xsile, bje'ele' yeba'le benne' ka' nníta'gake' ka'ze lawe' ya'a. ⁴ Gože' légake': “Lezka' le'e, le chej lo yežlyó chian', na' chizjwa' le'e da' naken chawe'.” La' jaktie' légake'. ⁵ Bežój benne' xan yo'on' da' yoble wawbiž, na' lezka' kate' žedá chonne, na' tlebe ka bene', bsele'e benne' ka' lo yežlyó chien', benne' ka' bejxake'e ga na'.

⁶ Lezka' bežoje' katen' yelate' zoa wbiž, na' bejxake'e yeba'le benne' ka' nníta'gake' ka'ze ga na', na' gože' légake': “¿Biz' chen' zoale nga ka'ze dot ža, na' bi be žin zonle?” ⁷ Benne' ka' góžgake' le', na' wnnágake': “Nitó benne' bi benne' xchinto'.” Naž gože' légake': “Lezka' le'e, le chej lo yežlyó chian', na' chizjwa' le'e da' naken chawe'.” ⁸ Kate' za' žale, benne' xan yo'on' gože' bennen' yo'ogak lo ne'e benne' wen žin ka', na' wnné': “Bliž benne' wen žin ka' nich wnezjo' lážjwgake', na' chizjo' zga'ale benne' ka' bžingake' ze lawte. Te na' chizjo' benne' ka' bžingake' zgá'alegake'.” ⁹ Naž bžingak benne'

ka' yjéngake' žin katen' yelate' zoa wbiž, na' wzí'gake' to weje' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža. ¹⁰ Kate' bžingak benne' ka' yjéngake' žin zgá'alegake', gókgekle' sí'gake' da' zenže, san lezka' wzí'gake' to weje' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža. ¹¹ Kate' wzí'gaken', wnnégake' che benne' xan yo'on', ¹² na' wnnágake': "Benne' ka' bžingake' kate' ze lawte, to chí'ido'ze béngake' žin, na' toze ka wdizjo' légake' ka neto', na' neto' bento' žin dot ža, na' wyéyele'eto' lo wbá." ¹³ Bechebe xan yo'on', na' gože' toe': "Bicha'a, bi be žona' chio' da' bi naken chawe'. ěBi bga'n cháwe'žo si'o to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža? ¹⁴ Wzí' lazjo', na' beyéj ližo'. Neda' žénela' chizjwa' benne' ki, benne' yjéngake' žin kate' ze lawte toze kan žizjwa' le'. ¹⁵ ěBi nzi' lo na'a wconla' žin da' naken chia' ka žénela'?" ěŽge'elo' lježo' dan' žónnli'a chie'?" ¹⁶ Ki naken, bałe benne', benne' ka' zka'ngak benách ka' légake' ka'ze, gágake' blo, na' bałe benne', benne' ka' zej nake' blo na'a, gá'ngake' ka'ze. Benne' zan žliža' san babze benne' ka' nbégake'.

Jesús zrne' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷ Kate' Jesusen' ne yoe'e nez, zeje' lo yež Jerusalén, bchi'e cheze chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

¹⁸ –Le wia nga, yo'ožo nez zejžo yež Jerusalén, gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak bχoz wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsedle ka', na' chóggake' chia' gata'. ¹⁹ Wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', benne' ka' gon díjgekle' neda'. Chíngake' neda', na' wdá'gake' neda' le'e yag kroze, san kate' gak chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

Da' wnnáb xna'gak Jakob, na' Zwa (Mr. 10:35-45)

²⁰ Naž xna'gak Jakob, na' Zwa, zi'n Sebedeo ka', bžínlene' chope' ka' law Jesusen', na' bzoa zibe' xni'e Le', na' wnnable' Le' to da' gonze' chie'.

²¹ Jesusen' wnnable' le', na' wnné:

–ěBiz žénelo'?

Gože' Le':

–Wnná kwe' to zi'na' ni kwito' li ža, na' yetobe' kwe'be' kwito' yegle gan nna bi'o.

²² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

–Bi nnézlele da' znnable. ěWak sóelele da' saka'a neda', na' yezoale nis kan yezóa' neda' nis lo yela' got?

Góžgake' Le':

–Gakto.

²³ Naž Jesusen' gože' légake':

–Da' li da' žala' saka'a neda', lezka' gaken chele, na' da' žala' yezóa' neda' nis, lezka' yezoale le'e nis, san nich kwe'le kwita' li ža, o kwita' yegle, bi nzi' lo na'a kwia' no benne' gonnan' chie', san gata' chegak benne' ka' Xa' ba bkwezen' chégake'.

²⁴ Kate' béngkle yechí benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ni, bžá'agake'. ²⁵ Naž Jesusen' bliže' légake', na' wnné:

–Nnézkzelele kan žongak benne' ka', benne' zna biá'gake' benne' zi'to' ka', kan zdétleche zna biá'gake' légake', na' benne' ka' zej nakže' blo zkóngekle' la' ljéžgakkze' ka' žin. ²⁶ Bi gaken ki chele. Nóte'tezle le'e, benne' žénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' žin che yezíka'le. ²⁷ Lezka', nóte'tezle le'e, benne' yénele' gake' blo, žala' gake' ka to benne' ndo'w che yezíka'le. ²⁸ Lezka' neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga, kege nich gon no benne' xchina', san nich gáklena' benách ka', na' wdía' yela' nban chia', da' chizjwa' lo wlazgak benne' zan nich yelágake'.

Žeyón Jesús chope benne' lo chołe ka' (Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

²⁹ Kate' ne zežógake' lo yež Jerikó, benne' zan zjáklene' Jesusen'. ³⁰ Zej nnita' chope benne' lo chole ga na', benne' ka' žé'gake' žoa'a nez. Kate' béngekle' zde Jesusen' ga na', wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

³¹ Benne' zan ka' bchí'igekle' légake' gá'ngake' žize, san wnnégake' zižježe, na' wnnágake':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

³² Naž wléz Jesusen', na' bliže' légake'. Wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz žénelele gona' chele?

³³ Góžgake' Jesusen':

—Xan, žénelto' gono' ga yeyaljw yej lawto'.

³⁴ Naž beyache' laže'l Jesusen' légake', na' wdane' yej lágwage'. La' beyáljwtegak yej lágwage', na' jáklene' Jesusen'.

21

Zka'n zéngake' Jesús kate' ne žoe'e lo yež Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen gawze gan že' yež Jerusalén, na' nníta'gake' gan že' yež Betfagé zan Ya'a Yag Olibo, bsele'e Le' chope benne' wsedle chie' ka', ² na' gože' légake':

—Le chej lo yeždon' da' žen' lawle ga zoažo ni, na' chejxáka'le to burro wná' da'ba' ga na', len to burro byodo' cheba'. Le chejseže-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'. ³ Cha' no benne' bi da' yi'e le'e, le ye'e: “Xanžon' žénele'-ba'.” Naž sele'e-ba' chia'.

⁴ Ki goken, bžin da' bzoj bennen' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné':

⁵ Le ye' benne' ka' nníta'gake' yež Sión:

“Le wia nga, Benne' nna bi'e le'e ze'e chele.

Lo yela' gaxjw laže' chie' ži'e xkože' to burro.

Ži'e xkože' to búrrodo' che to bia žwa'ba' ywa'.”

⁶ Naž jak benne' wsedle chie' ka' ga na', na' béngake' kan gož Jesusen' légake'. ⁷ Beché'gake' burro wná' na' len burro byodon', na' bxóagake' laže' yicha' chégake' ka' xkóže'ba', na' wžé' Jesusen' law laže' ka'. ⁸ Lezka' wnníta'gak benne' zan ga na', na' bchíljgake' laže' ka' žxoá yéngake' lo nez. Yebale' bchíbgake' zin da' bxóagake' lo nez. ⁹ Zižje wnnegak benne' ka' zjake' lawle, na' benne' ka' zjáklene' Jesusen', na' wnnágake':

—iGa'n zen Le', za'só Dabí! iBa nez zen naken che benne' ni ze'e ni'a che La Xanžo! iGa'n zen Dios!

¹⁰ Kate' wyáz Jesusen' lo yež Jerusalén, yógo'te benne' che yežen' béngake' žo'osbé. Benne' zan góžgake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Noz bennen'?

¹¹ Yezika' benne' ka' wnnágake':

—Benne' ni Jesús, bennen' zchalje' lo wláz Dios. Nak laže' Nasaret gan nbab Galilea.

Jesús zchache' li'a yodo'

(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Kate' wyáz Jesusen' lo li'a yodo' che Dios, blage' na'le yógo'te benne' ka' žóte'gake' na' benne' ka' zá'wgake' lo li'a yodon'. Lezka' bžixe' blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' da' ka' želbe'le benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. ¹³ Naž gože' légake':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znan: “Liža' sin' yo'o gan wchájljengak benách ka' Dios” san le'e ba benlen kan nak to yo'o chegak benne' wbán ka'.

¹⁴ Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bale benne' lo chole ka' len benne' ka' bi žak sá'gake', wbíga'gake' gan zoe', na' Le' beyone' légake'. ¹⁵ Kate' bxoz wnná' bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', blé'egekle' yela' wak ka' da' žon

Jesusen', na' lezka' béngkle' znnegak zizje xkwide' ka' lo zchil yodo', na' znnágakbe': "¡Ga'n zen za'só Dabí!"¹⁶ Naž bžá'agake', na' góžgake' Jesusen':

—¿Bi ženlo' da' želnná xkwide' ki? Bechebe Jesusen', na' wnné':

—O', ženlan'. ¿Batkle beł-le da' nyejw le'e yiche la'y da' znnan kikze žala' gaken? Ki znnan: "Beno' Le' ga žolgak xkwide' ka', na' bi' že'n ka', bi' ka' ne žáze'gakbe', da' žoe lágakbe' neda' da' naken dot li laže'."

¹⁷ Naž Jesusen' bezé'e gan nníta'gake', na' bežoje' lo yež Jerusalén. Wyeje' lo yež Betania gan bga'ne' dot yele.

Jesús zdíle' to yag higo
(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Kate' za' ža'ní', na' zeyej Jesusen' lo yež Jerusalén, zdone'.¹⁹ Ble'ele' to yag higo da' žen' kwit nez, na' wbig'e gan žen', san bi be bžel-le' da' zbian. Xlág'e ze žian. Naž Jesusen' gožen':

—Biž kwia da' zix chio'.

Naž la' wbižte yag higon'.²⁰ Kate' blé'egkle benne' wsedle chie' ka' da' ni, bebángkle'. Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Nakx goken, la' wbižte yagen'?

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, cha' chejle'le che Dios, na' bi gak chope láže'le, kégeze wak gonle kan bena' che yagen', san cha' ye'le ya'a nga: "Bkwas na'le, na' bejsóa lo nisdo'" gaken kan nnale.²² Lezka', yógo'te da' nnable kate' wcháljenle Dios, cha' chejle'le che Dios gonen' chele, si'le dan' nnable.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Jesús
(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ Wyáz Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne žsedle' benách ka' nníta'gake' ga na', bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', wbíga'gake'

gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz yela' wnná bia' nzi' lo no'o, žono' da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

²⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Cha' ye'le neda' kan naken, neda' yapa' le'e bi yela' wnná bia' nzi' lo na'a žona' da' ki.²⁵ ¿Nož benne' bsele'e Zwan' nich bezóe' benách ka' nis? ¿Dios bsele'e le', o bséla'gak benne' ka' le'?

Naž wzó lágak benne' yodo' ka' znnágake' la' légakze':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', la' ye'tie' žo'o: "¿Biz chen' bi bejle'le chie'?"²⁶ San cha' nnažo: bséla'gak benne' ka' le', žébežo da' gongak benne' wláž ka', dan' žejlé'gake' yógo'tegake' bchalj Zwan' lo wláž Dios.

²⁷ Che len beží'igake', na' góžgake' Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' nzi' lo na'a žona' da' ki.

Žsaka' lebe Jesús kan nak chegak chope xkwide' byo ka'

²⁸ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka':

—¿Biz nnale le'e? Wzóa to benne' wnníta'gak chope xkwide' byo chie'. Gože' to xkwide' chien', na' wnné': "Ži'na', wyéj na'a chjeno' žin lo yežlyó chia' gan naza' lba uba ka'."²⁹ Beží'i xkwiden', na' gožbe'-ne': "Bi žénela' cha'a." Wdé na' beyát láže'be', na' yjenbe' žin na'.³⁰ Naž bennen' gože' yetó xkwide' chien', na' toze kan wnné'. Beží'i xkwiden', na' gožbe'-ne': "O', xe. Cha'a." San bi wyéj xkwiden'.³¹ ¿Nole xkwide' chope ka' benbe' da' žaz láže' xabe'?

Beží'igake', na' góžgake' Jesusen':

—Bi' nežw.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: benne' wechizjw ka', benne' žóngake' da' kegle, na' no'le le'e ka', chjake' zgá'alegake' ka' le'e, na' chó'ogake' gan zna bia' Dios. ³² Ki gaken dan' Zwa, benne' bezóe' benách ka' nis, ble'e gan zoale, na' bsdle' le'e da' naken chawe' kan žala' gonle, na' le'e bi bejle'le chie', san benne' wechizjw ka' na' no'le le'e ka', bejlé'gake' chie'. La'kze blé'elele da' ni, bi beyát láže'le nich chejle'le chie'.

Ka nak chegak benne' wen žin ka' bi zej nake' chawe'

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag yetó da' wsaka' leba'. Wzóa to benne' xan yo'o, na' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie'. Wbeke' to le'je chen, na' bche'ne' to bloj lo yej gan wsíe' xis uba ka'. Lezka' bene' to yo'o ža'le gan gak to benne' wie' dot yežlyó chien'. Naž bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' late' weje, na' wyeje' to yež ži'to'.

³⁴ 'Kate' bžin ža wchíbgake' uba ka', xan yežlyón' bsele'e bałe ni'a ne'e gan zej nníta' benne' wen žin ka' nich sí'gake' da' žeyala' chie'. ³⁵ Naž benne' wen žin ka' béxwgake' ni'a ne'e ka'. Béngake' toe' we', na' yetóe' bétgake' le', na' yetóe' bžé'egake' le' yej. ³⁶ Da' yoble xan yežlyón' bsele'e yebale ni'a ne'e ka', na' gógake' benne' zanže ka benne' ka' bsele'e zga'ale, na' tlebe bengak benne' wen žin ka' chégake'.

³⁷ 'Kate' ze lawte, bsele'e ži'ne' gan nníta'gake'. Wzá' laže'e, na' wnné': "Gápegake' xkwide' chia' ba la'ne." ³⁸ Kate' benne' wen žin ka' blé'egake' ži'ne' na', la' wnnátegake' la' légakze': "Xkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na' da' žala' gak chebe' gaken chežo."

³⁹ Naž béxwgake'-be'. Bebjáke'-be' na'le lo yežlyón' gan zej naz lba uba ka', na' bétgake'-be'.

⁴⁰ Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Kate' yełá' benne' xan yežlyón', žnax' gone' chegak benne' wen žin ka'?

⁴¹ Beži'igak benne' yodo' ka', na' góžgake' Jesusen':

—Wžía yi'e benne' wen da' zinnj ka', na' yežlyó chien' wdíe' lo na'gak yebale benne' wen žin ka', benne' wnézjwgake' da' žeyala' chie' kate' žin ža chíbgake' uba ka'.

⁴² Naž Jesusen' gože' légake':

—žBatkle beł-le dan' nyejw le'e yiche la'y kan nak da' ni? Ki znnan: Yej na' da' bzoa cheła'ale benne' wen yo'o ka',

na'a naken yej len yo'o blo che ze'e. Xanžo na'kze bene' ga naken ki, na' naken to da' žonen ga žebanžo.

⁴³ Che len žapa' le'e, latje chele gan zna bia' Dios yeké'n chele, na' gatan' chegak benne' ka' góngake' kan žala' gon no benne' nzi'e latjen'.

⁴⁴ No benne' wtope' lo yej na', la' kwince' wžía yi'e, na' cha' yej na' chejbagan' no benne', wzožjen le'.

⁴⁵ Kate' bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka' béngekle' dan' bsaka' lebe Jesusen', gókbe'egekle' bchalje' kan nak chégake'. ⁴⁶ Gónegekle' góxwgake' le', san bžé'egake' benne' zan nníta'gake' ga na', dan' žejlé'gake' nak Jesusen' to benne' zchalje' lo wláz Dios.

22

Žsaka' lebe Jesús kan nak che lni che yełá' zchag na'

¹ Da' yoble Jesusen' bcháljlene' benne' ka' žónlengake' le' tzen. Bsaka' lebe', na' wnné':

² —Kan gak chegak benne' ka', benne' chó'ogake' gan zna bia' Dios ya'abá chie', naken kan gok chegak benne' ka', bliž to benne' wnná bia' légake' kate' bene' lni che ža zchag na' xkwide' byo chie'. ³ Bsele'e ni'a ne'e ka' nich chejxí'gake' benne' ka'

ba bliže' nich yídgate' lni chebe', san bi gónegekle' yídgate'. ⁴ Naž bsele'e yebałe ni'a ne'e ka', na' gože' légate': "Le chejzenle benne' ka' ba bliža', na' ye'le légate': Le wia nga, ba nzí'ni'a da' gawžo. Ba betto' xpeža' ka', na' lezka' bia beže ženne' chia' ka'. Yógo'te ba wzí'ni'a. Le da, soažo lni che xkwide' chia', bin' zchag na'be.'" ⁵ Benne' ka' bejlížgate' bi wdápegake' légate' ba la'ne, na' jake' che chégate'. Toe' yjene' žin, na' yetóe' wyeje' chje'w chjete'. ⁶ Yebałe' bexwgake' ni'a ne'e ka', na' ben zígake' légate', na' bétgate' légate'. ⁷ Kate' benne' wnná bian' benle' da' ni, bže'e, na' bsele'e benne' chie' ka', benne' žjake' lo wdile, na' bétgate' benne' wet benách ka', na' bzéygate' lázgate'. ⁸ Naž benne' wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné': "Da' li ba wzí'ni'a che lni na', san benne' ka' bliža' bi gókgake' zi yedjéngake' neda' tzen lni. ⁹ Le chej na' gan nak lo nez ka', na' le wliž yógo'te benne' ka' chejxáka'le ga na' nich yídgate' lni che xkwide' chia', bin' zchag na'be.'" ¹⁰ Naž bžojgak ni'a ne'e ka', na' jake' gan nak lo nez ka', na' btóbgake' yógo'te benne' ka' bejxáka'gake' ga na', benne' chawe' ka' na' benne' wen da' kegle ka', na' gan žak lni wža'ten benách ka'.

¹¹ Kate' wyó'o benne' wnná bian' ga na' nich wie' benne' ka' zej ndobe' ga na', ble'ele' to benne' bi nakwe' laže' zaka' dan' bnezjwe' chegak benne' ka' nníta'gake' lni na'. ¹² Naž gože' bennen': "Bicha'a, žzo' nga, na' bi nako' laže' zaka' dan' bnezjwa' chegak benne' ka' nníta'gake' lni?" Bennen' wzóa žize'. ¹³ Naž benne' wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné': "Le wchéj ni'a na' bennen', na' le chejžó'ne' na'le gan že' chol, gan kweže', na' wxéj laye'e lo yela' nyache' laže' chie'."

¹⁴ Naž Jesusen' gože' benne'

yodo' ka':

—Benne' zan bliža', san babze benne' ka' nbégake'.

*Zchalj Jesús che da' žizjwžo lazžo
(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)*

¹⁵ Naž beza'gak benne' yodo' fariseo ka' ga na', na' bégake' xtiža'gake' nich góngake' ga nna Jesusen' to nich gak yeshága'gake' Le' zia. ¹⁶ Nich góngake' ki bséla'gake' bałe benne' ka' žónlengake' légate' tzen gan zoa Jesusen', len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen. Benne' ka' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' Le' káteze naken, na' nak dot da' li da' žsedlo' kan naken che Dios, na' bi zzi'o da' znnázegak benách kan nak chio', dan' bi zchi'a lažo'o benách ka' kan nak da' želnáže'. ¹⁷ Bzenle neto'. ¿Biz znno' le? ¿žon byenen o bi žon byenen chíjwto' lazto' che benne' Sésar, bennen' yež ži'to', bennen' znnna bi'e žo'o?

¹⁸ Žákbe'ele Jesusen' žénegekle' kwéjgake' Le' diža', nich gak yeshága'gake' Le' zia, na' gože' légate':

—Le'e, benne' ka' zloé'ezele chawe' kwínle, ¿biz chen' znnale da' wzóan neda' žoa'a ya'a? ¹⁹ Le wloé'el neda' to mežw da' žizjwle lazle.

Naž bloé'egekle' Le' to mežw che yež Roma. ²⁰ Jesusen' wnnable' légate', na' wnné':

—¿Nož benne' da' ni lawe', na' nož benne' nyejw le' le'e mežw ni?

²¹ Góžgake' Le':

—Che benne' Sésar da' ka'.

Naž Jesusen' gože' légate':

—Le chíjw benne' Sésar da' zej naken che benne' Sésar, na' Dios da' zej naken che Dios.

²² Kate' béngekle' da' ni, bebángekle' kan nak diža' chawen' da' bchalj Jesusen'. Belka'ne' Le', na' la' bezá'tegake' ga na'.

Želnable' Jesús kan žala' yeban-
gak benne' gat ka'

(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

²³ La' ža naže benne' yodo'
saduseo ka', benne' ka' znnágake'
bi yebangak benne' gat ka',
wbíga'gake' gan zoa Jesusen'.
Wnnábgekle' Le', ²⁴ na' wnnágake':

—Benne' wsdle, Moisés wnné':
“Cha' gat to benne' zoa zo'le, na'
bi zoa no xkwide' chie', bi' biche'
bennen' žala' wchág ná'lenbe' zo'le',
nich soa za'só benne' bíche'ben',
bennen' gote'.” ²⁵ Wnníta'gak gaže
bi' byo ka' zej nak bíche'gakbe' gan
zoato'. Bi' byo nežw bchag ná'lenbe'
to no'le, na' gotbe'. Dan' bi wzóa no
xkwide' chebe', xkwide' bežopen'
bchag ná'lenbe' no'le wzeben' che
bi' bíche'ben'. ²⁶ Lezka' goken
che xkwide' bežopen', na' lezka'
che xkwide' beyonnen', na' toze
kan goken chegak gážtebe', dan'
gótgakbe' yógo'tebe'. ²⁷ Kate' ze lawte
lezka' got no'len'. ²⁸ Na'a, kate'
žin ža yebangak benne' gat ka',
žnole bi' gaže ka' gak no'len' chebe',
dan' yógo'tebe' bchag ná'lengakbe'
no'len'?

²⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože'
légake':

—Nchíxele le'e dan' bi žejní'ilele
da' nyejw le'e yiche la'y, na' dan'
bi nónbia'le yela' wak che Dios.
³⁰ Kate' žin ža yebangak benne' gat
ka', biž gak yela' zzoalen no'le, na'
bi wchág ná'gake', san gákgake' kan
zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás
ka' nníta'gake' ya'abá chie'. ³¹ Cha'
yebangak benne' gat ka', žbi na' gol-
le dan' gožkze Dios le'e? ³² Ki wnné':
“Neda' naka' Dios che Bran, na'
Dios che Isaak, na' Dios che Jakob.”
Dios bi nake' Dios chegak benne'
gat ka', benne' nátgake' to chi'ize,
san nake' Dios chegak benne' ban
ka', benne' nníta'gake' nbángake'
la'kze gótgake' ža ni'te.

³³ Kate' béngekle benne' ka'
nníta'gake' ga na' da' ni, bebángakle'
ni'a che dan' žsedle Jesusen' légake'.

Da' bchi'le Dios gonžo da' naken
blo

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Kate' gókb'e'egle benne' yodo'
fariseo ka' da' ben Jesusen', kan bn-
nita' žie' benne' yodo' saduseo ka',
naž bdóbgake' yógo'tegake' gan zoe'.
³⁵ Zoa to benne' ládjwgake' ga na',
benne' nsedle' da' bsdle Moisés,
na' gónele' si' bi'e Jesusen'. ³⁶ Che
len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsdle, žbizle dan'
bchi'le Dios gonžo naken blo?

³⁷ Jesusen' gože' le':

—Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na'
lo dot yichj lazdo'o, na' lo dot yela'
žejní'il chio'. ³⁸ Da' ni naken da'
bchi'le Dios da' naken blo, na'
nakžen zen. ³⁹ Da' bchi'le Dios da'
naken da' bežope, naken tlebe, na'
ki znnan: “Bži'il lježo' kan nži'il
kwino'.” ⁴⁰ Da' chopen ki, da' ka'
bchi'le Dios, zej naken gan zegak
yógo'te da' bchi'le Dios, na' yógo'te
da' bsédgekle benne' ka' bcháljgake'
lo wláz Dios.

žNož benne' nak Benne' Cristo
ži'ne'?

(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

⁴¹ Katen' zej nnita' tzen benne'
yodo' fariseo ka', Jesusen'
wnnable' légake', ⁴² na' wnné':

—žBiz žnnale le'e che Benne'
Criston'? žNož benne' nak Benne'
Criston' ži'ne'?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Za'só Dabí nake'.

⁴³ Naž Jesusen' gože' légake':

—žBiz chen' Dabí na'kze bchalje'
kan nak chie', na' wnné': “Xana'?”
Ki wnné' katen' bchalje' lo wláz
Dios Be' La'y, na' wnné':

⁴⁴ Xanžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' li ža,

na zejte gona' ga wzóa žibgak
benne' ka' xni'o, benne' bi
zlé'egekle' Le' chawe'.”

⁴⁵ Cha' Dabín' wnné' nake' Xane',
žnakxkze naken, žnnale le'e nake'
za'só Dabín'?

46 Bi gok no benne' yeži'e, na' kate' wzó ľaw ža na', bi bežogle no benne' bi da' nnable' Ľe'.

23

Jesus žesbage'e benne' yodo' ka' zia
(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54;
20:45-47)

1 Naž Jesusen' bcháljlene' benne' wsdle chie' ka', len benne' ka' nníta'gake' ga na'. 2 Na' gože' ľégake':

–Benne' yodo' fariseo ka' na' benne' yodo' wsdle ka' zej ži'e latje che Moisés, nich wsédgekle' benách ka'.

3 Che len, le gon yógo'te da' yé'gake' ľe'e, san bi gonle ľe'e kan žóngake', dan' to da' znnágake', na' yetó da' žóngake'. 4 Da' zchí'igekle' benách ka' naken ka to ywa' zí'ile'e da' bi gak no benne' we'e, na' zgó'ogaken' ža' yengak benách ka', san ľégake' bi žénegekle' wchá'gaken', kege len toze xben ná'gake'.

5 Žóngake' yógo'te da' žóngake' nich ľé'egekle' benách ka' ľégake'. Žžéngake' da' zchéjgake' yen ná'gake', na' žoa'a xgágake' gan nyejw to da' nyejwn ľe'e yiche la'y, na' ztónngake' lože laže' da' zej nakwe', da' zľoe'elen žápake' Dios ba la'ne. 6 Žénegekle' kwé'gake' gan nak latje blo gan zdóbgake' žáwgake' tzen, na' gan nak latje blo lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngekle' xtiža' Dios. 7 Ľezka', žénegekle' gápegak benách ka' ľégake' ba la'ne kate' žápegake' ľégake' “Padiox” gan nníta'gak benách ka', na' žénegekle' ye'gak benách ka' ľégake': “Padiox, benne' wsdle.”

8 ‘San ľe'e, bi žala' gonle ga no benne' yi'e ľe'e: “Benne' wsdle” dan' zoa toze Benne' nake' Benne' wsdle chele, neda', Benne' Cristo, na' yógo'tele nakle ľježle tole yetole. 9 Bi ye'le nitó benne' yežlyó nga, bi nnaile: “Xe” dan' zoa toze Benne' nake' Xan, Bennen' zoe' ya'abá chien'.

10 Bi gonle ga no benne' yi'e ľe'e: “Xan” dan' zoa toze Benne'

nake' Xanle, neda', Benne' Cristo. 11 No benne' zoe' ľádjwle, benne' žone' xchinle yezíka'le, benne' ni gake' blo gan zoale. 12 Cha' no benne' gon kwine' benne' blo, ka'ze ga'ne', san no benne' nake' gaxjw ľaže', gake' benne' blo.

13 ‘Da' nyáche'ľe'e naken chele ľe'e, benne' yodo' wsdle ka', na' chele ľe'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zľoé'ezele chawe' kwinle. Žsėjwle xnezgak benách ka' žénegekle' žíngake' gan znná bia' Dios ya'abá chien'. Ľe'ekzle bi žo'ole ga na', na' bi žonnle latje cho'ogak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

14 ‘Da' nyáche'ľe'e naken chele ľe'e, benne' yodo' wsdle ka', na' chele ľe'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zľoé'ezele chawe' kwinle. Zka'le ľižgak no'le wzebdo' ka', na' nich wľoé'ezele chawe' kwinle, scha žližle Dios. Che len, zenľe'e gak da' choge' chele da' sáka'le.

15 ‘Da' nyáche'ľe'e naken chele ľe'e, benne' yodo' wsdle ka', na' ľezka' chele ľe'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zľoé'ezele chawe' kwinle. Zdele dot lo niso', na' dot lo yežlyó nga nich gonle ga wká'n zen Dios to benne' ka' žonle ľe'e, na' katen' ba bžél-lele-ne', žonle ga nbága'že' zia ka dan' nbága'le ľe'e, dan' gonen ga chejchazle lo yi' gabíl.

16 ‘Da' nyáche'ľe'e naken chele. Nakle lo choľe, na' žénelele wľoé'elele benách ka' nez. Ki naken chele dan' znnale: “Kate' bi da' zchebe ľaže' no benne', cha' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', bi žon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a che ya oro da' žen' lo yodo', na' gon byenen.” 17 Ľe'e, benne' lo choľe ka', na' bi žejni'ilele. ĽBizle nakže blo? ĽOron' o yodon' da' žon la'yen oron'? 18 Ľezka' znnale: “Cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, bi gon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a

che mežw da' zoan lawle bkogen', na' gon byenen." ¹⁹ Le'e, benne' nzide yichj lázdo'le, na' nakle lo chole. ¿Bizle nakžen blo? ¿Mežw da' zoan lawlen, o bkog la'yen' da' žon la'yen mežwn'? ²⁰ Che len, cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, žonen' ni'a che bkog la'yen', na' lezka' ni'a che yógo'te da' žen' lawlen. ²¹ Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', žonen' ni'a che yodon', na' lezka' ni'a che Dios, Bennen' žonkze' latje chie' ga na'. ²² Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che ya'abá che Dios, žonen' ni'a che latje gan že' zнна bia' Dios, na' lezka' ni'a che Dios na'kze, Bennen' ži'e ga na'.

²³ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' žíjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yixe' weje, na' che yixe' anís, na' che komino yela' waw, san zka'nle da' nakže blo da' bchi'le Dios, dan' bi žonle da' naken chawe', na' bi žeyache' láže'lele lježle ka', na' bi žejl'e'le che Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' lezka' bi žala' wka'nle yezika' da' ka' žonle, da' ka' žíjwle che yodo'. ²⁴ Le'e, benne' lo chole ka', na' žénelele wloé'elele benách ka' nez. Dan' žonle naken ka' zdele da' že'jle to yeso' da' zde ya, nich kwejle bi'a lasdo' ka', san že'jle to bia zen dan' želbía benne' ka'.

²⁵ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Nakle ka' to zíga'do' da' žé'jlenle, na' ka' to ye'n da' žáwlenle. Žible da' sban da' nwa' kwitle, san yichj lázdo'le nžan' da' zbanle, na' da' kegle ka' da' žonle. ²⁶ Le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' lo chole ka'. Zga'ale le gon chawe' da' yo'on yichj lázdo'le, na' lezka' gakle chawe' kwitle.

²⁷ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' nakle ka' yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' zej naken zíla'do'ze kwitle, na' da' li xtan znná'gaken, san nžá'gaken žit chegak benne' gat ka', na' yógo'te da' zgot. ²⁸ Lezka' nakle le'e. Da' li lówzele zlo'e'el kwinle chawe' lawgak benách ka', san yichj lázdo'le nž'a'ten da' zloé'ezele chawe' kwinle, na' da' kegle ka' da' žonle.

²⁹ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsdle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Zzoale yo'ó xtando' ka' lo ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, na' lezka' žonle xtan gan zej ngache' benne' chawe' ka'. ³⁰ Lezka' znnale: "Chela' wzoato' ža ni'te katen' wnnita'gak xa xto'to' ka', bi gónlento' légake' tzen katen' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios." ³¹ Dan' znnale ki, le'ekzle zzoa lile nakle za'sógak benne' ka' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. ³² Ki naken, žesbaga' kwinle zia dan' wbága'gak xa xto'le ka'.

³³ Le'e nakle ka' bele snia ka', na' lezka' ka' lježgak bele snia ka'. Da' likze bi yelale lo da' wsaka' zin' le'e lo yi' gabíl. ³⁴ Che len, neda' se'la'a chele benne' ka' wcháljgake' lo wláž Dios, na' benne' ka' žejní'igekle', na' benne' wsdle ka'. Benne' ki, gotle ba'le', na' wda'le yebale' le'egak yag kroze ka', na' chinle yebale' gan nak lo yo'o gan zdouble nich yenle xtiža' Dios, na' wlagle légake' to yetó yež. ³⁵ Ki gaken, bága'le le'e zia che yógo'te žen chegak benne' chawe' ka', da' w'aljen lo yo, kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, zi'n Adán, benne' chawen', na' na' zejte bétgake' Secría, zi'n Berekías, bennen' bétgake' gachje láwe'le gan že' yodo', na' gan že' bkog la'y,

gan zzyégake' bia beždo' ka' law Dios. ³⁶ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki bága'gak benne' ki, benne' nníta'gake' ža ni zoažo na'a.

Jesús zbeže' ni'a che yež Jerusalén (Lk. 13:34-35)

³⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' Jerusalén ka', le'e na' žotle benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' zže'ele yej benne' ka' bsela' Dios gan zoale. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia', kan žon žkoko', bia žtobba' bríse'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁸ Le wia nga, ka'ze ga'n ližle. ³⁹ Ki gaken, dan' žapa' le'e, na'a so law biž lé'elele neda' kate' nnázele: “La'y nak Bennen' ze'e lo wláz Xanžo Dios.”

24

Zna Jesús ka za' wchínnjgake' yodo'

(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Bžoj Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne zze'e ga na' wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' bloé'egekle' Le' kan nak ze'e na', da' nychjen yodon'. ² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—žLé'elele yógo'te da' ki? Da' li žapa' le'e, bi ga'n to yej da' nbagan' lježen nga, dan' biž doten.

Da' ka' gak biá'gaken za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Kate' ne že' Jesusen' gan nak law Ya'a Yag Olibo, wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe' cheze', na' góžgake' Le':

—Bloé'el neto', žBatx gaggak da' ki, na' biž gak bia' ža yeló'o, na' za' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wia kwintle nich bi gon láže'le no benne' le'e, ⁵ dan' la'gak benne' zan, benne' ka' si' lágake' kan lia' neda'. Nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' gon láže'gekle'

benne' zan. ⁶ Yénlele žak wedile, na' da' zchaljgak benne' ka' che wedile, san bi kwe' zédlele, dan' žon byenen gaggak yógo'te da' ki zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka'. ⁷ Benne' ka' nníta'gake' to yež tíl-łengake' benne' ka' nníta'gake' yetó yež, na' benne' ka' zoa to benne' zna bi'e légake' tíl-łengake' benne' ka' zoa yetó benne' zna bi'e légake'. Galj yižwé' zen ka', na' gak wbín, na' latje zan xo' yežlyó. ⁸ Yógo'te da' ki zej naken da' so lawgaken, da' ka' sáka'gak benách ka'.

⁹ Naž wdegak benách ka' le'e lo na'gak benne' ka' wsaka' zí'gake' le'e. Yógo'te benách ka' wzógake' le'e cheła'ale, dan' žónlenle neda' tzen, na' gótgake' bálele le'e. ¹⁰ Kate' gak da' ki, benne' zan gak chope láže'gake', na' yebéj yíchjgake' neda', na' toe' yetóe' wdíe' lježe', na' toe' yetóe' wzóe' lježe' cheła'ale. ¹¹ Naž la' lawgak benne' zan, benne' gon láže'gake', na' wloé'el kwíngake' ka' benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' gon láže'gekle' benne' zan. ¹² Gónle'egake' da' kegle, na' che len biž ží'igekle' ljéžgake' ka'. ¹³ No benne' gake' Dios toze na' zejte ža ze lawte ža ka', yelá bennen'. ¹⁴ Se diža' chawen' kan zna bia' Dios dot yežlyó nga nich yéngekle' yógo'te benách ži'to' ka', na' naž žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁵⁻¹⁶ No benne' gole' da' ki žala' wzejní'i láže'e. Wnná Daniel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, na' wnné': “Da' bi žle'el Dios chawe', dan' zchinnjen, cho'on latje la'y che Dios.” Kate' lé'elele gak da' ni, naž benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake' zaka' law ya'ado' ka'. ¹⁷ No benne' žone' žin yíchjo'ole bi žala' yetje' nich bi da' chejxi'e da' nape' lo yo'o, san žala' wzonnjtie'. ¹⁸ No benne' zoe' žin yiže', bi žala' yeyeje' liže' nich chejxi'e láže' chie'. ¹⁹ Da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka', no'le zej noe'e bi'do' ka' chégake', na' lezka'

no'le ka' zǵáze'gake' bi' že'ndo' ka' chégake' kate' žin ža na'.²⁰ Le wchajlen Dios, na' le nnable' nich bi žin ža na' žala' wzonnjle kate' žak byo' zag o kate' nak ža la'y,²¹ dan' sáka'žegak benne' ka' ža ka', ka wzáka'gak benách ka' ža ni'te kate' za' gota' yežlyó nga, na' zejte na'a ža, na' kege ža zezá' bi sáka'gake' ki.²² Kate' žin ža na', cha' Dios bi gone' babze ža ka', bi yelá nitó benne', san ni'a chegak benne' ka' wžekze' Le' gone' babze ža ka', nich gáklene' légake'.

²³ 'Che len bi chejle'le cha' no benne' le'e gan zoale, na' yi'e le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga", o nne': "Zoe' ga na'." ²⁴ La' lawgak benne' zan, benne' wen laže' ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', o nnágake' zchálgake' lo wláz Dios. Góngake' da' ka' gak biágaken, na' da' ka' góngaken ga yebánglekle benách ka', na' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze Dios cha' sáke'gekle'. ²⁵ Le wia nga, ba gožkza' le'e yógo'te da' ki zga'ale kate' gákgaken. ²⁶ Che len, bi chejle'le cha' la'gak benne' ka' gan zoale, benne' ye'gake' le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' lo latje dach." Lezka', bi chejle'le cha' nnágake': "Le wia nga, zoe' lo yo'o." ²⁷ Kan žak kate' žep yes gan zla' wbíž, na' zza'ní' gan ženen, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁸ Gakte ki, kan znnagak benách ka': "Gáte'teze gan de to da' nat, dóbgakkze lab ka' ga na'."

Da' gak kate' yelá' Benne' Golje' Benách

(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' te ža na' katen' sáka'gak benách ka' ki, wchól wbíž, na' byo' bi gonnen baní' chen. Yindjgak belj ka', na' zizgak da' ka' zej nla' ya'abá, da' ka' ka' zej napen yela' zen.

³⁰ Naž la' dan' gak bia' ya'abá yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, na' kweže nyáche'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, katen' lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, zezá'a lo bejw ya'abá, na' nzi' lo na'a yela' wnná bia' zen, na' yela' baní'. ³¹ Naž seła'a wbás che ya'abá chia' ka'. Wkwéžegake' zižje lozgak bia ka', na' wtóbgake' benne' ka' ba wžekza' chia', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, na' yógo'te latje zan ya'abá.

³² 'Le chejni'il da' žsedle da' žak che yag higo. Katen' žela'gak ni'a nen' že'ndo' ka', na' ba žebía xlagen že'n ka', nnézlele za' žin byo' wbá. ³³ Lezka', kate' lé'elele žakgak yógo'te da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža, na' ba zla' lawn. ³⁴ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benách ka' nníta'gake' ža na'. ³⁵ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a ka' bi tégaken ka'ze.

³⁶ 'Kate' žin ža na' bi nnezle nitó benne'. Bi nnézgekle wbás che ya'abá ka' che Dios, na' bi nnezla' neda', Zi'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen'.

³⁷ 'Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ³⁸ Kate' ža ka' zga'ale kate' bžin nis yejw da' bchinnjen yežlyó nga, we'j bdáwgake', na' bchag ná'gake', na' bdégake' zí'ngake' ka' lo yela' zchag na' na' zejte ža wyó'o Noén' le'e barkw zen na', dan' bene', ³⁹ na' bi gókbe'egekle' kate' bžinte nis yejw dan' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yí'gake' yógo'tegake'. Lezka' gaken katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, dan' bi gákke'le nitó benne'.

⁴⁰ Kate' ža na' kate' yelá'a, cha' žongak chope benne' ka' žin yiže', toe' yedžži'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ⁴¹ Cha' chope no'le ka' nníta'gake' wetw, toe' yedžži'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'.

⁴² 'Le soa ban laže' dan' bi nnézlele biz ža yelá'a neda', Xanle.

43 Na'a, le chejní'il da' ni. Chela' nnezle xan yo'o bi ža yid benne' wbán, na' nná'zele' dot yele, na' bi we'e latje no benne' chidjwe' ze'e nich kwane' da' de liže'. 44 Che len, le soa ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to ža bi zbezle neda'.

Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe'
(Lk. 12:41-48)

45 Lezka' wnná' Jesusen':

—čNož benne' wen žin, benne' nake' chawe', na' žejní'ile', wdé xane' lo ne'e benne' ka' nníta'gake' liže' nich wnezjwe' da' gáwgake' kate' gale'? 46 Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' nake' chawe', cha' kate' yel'é'e xane', yedjxake'e le' žone' dot da' bde xane' lo ne'e. 47 Da' li žapa' le'e, yógo'te da' nap xane', wdíe' lo na' benne' wen žin žone' ki. 48 Cha' to benne' wen žin ki yeyake' benne' wen da' zinnj, na' sa' laže'e, na' nne': "Wžél xana', na' bi yelá' zie", 49 na' cha' so lawe' wsaka' zi'e benne' ka' žónlengake' le' tzen žin, na' so lawe' yej' gáwlene' benne' ka' želzožle', 50 naž yelá' xan benne' wen žin na' to ža kate' bi zoe' zbeze', o to yele žekle' bi la'te xanen'. 51 Naž xanen' wsaka' zi'e benne' wen žin na', na' gone' ga' kak chie' kan žala' kak chegak benne' ka' zlo'é'ezele chawe' kwíngake'. Naž kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

25

Žsaka' lebe Jesús kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'

1 Lezka' wnná' Jesusen':

—Kan kak chegak benne' ka' chó'ogake' gan zčna bia' Dios ya'abá, naken kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'. Wzí'gakbe' broke ka' chégakbe', na' bžó'jgakbe' nich chejchágakbe' benne' zchag ne'e. 2 Gáyo'be' zej nakbe' ban laže', san yegáyo'be' zej nakbe' nat laže'. 3 Xkwide' no'le nat laže' ka' wzí'gakbe' broke chégakbe'

ka', san bi biá'gakbe' yelate' set da' žeyen. 4 Xkwide' no'le ban laže' ka' biá'gakbe' set da' žeyen lo béga'do' chégakbe' ka' len broke chégakbe' ka'. 5 Dan' wžél benne' zchag ne'e, wdé yele lágakbe', na' wtásgakbe'. 6 Kate' bžin gachje yele, benle chi'i to benne' wnníe' zižje, na' wnné': "Za' benne' zchag ne'e. Le žoj chejchagle-ne'." 7 Naž wyasgak yógo'te xkwide' no'le ka', na' bkwežgakbe' broke chégakbe' ka'. 8 Xkwide' no'le nat laže' ka' góžgakbe' xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': "Le gonn láte'do' set cheto' che set da' žeyen chele, dan' zgołgak broke cheto' ka'." 9 Bechébegak xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': "Bi gaken dan' bi be ga'n cheto', na' chele. Le chej gan zdo'w set da' žeyen na' chjé'wle chele." 10 Kate' ne zjakbe' zejxi'gakben', bžin benne' zchag ne'e. Xkwide' no'le ban laže' ka', xkwide' ka' želbezbe' le', wyó'olengakbe' le' tzen gan žak lni che yelá' zchag na', na' la' bséjwte yo'o. 11 Wdé na' bžingak yezika' xkwide' no'le ka' ga na'. Blížgakbe'-ne', na' wnnágakbe': "Xan, Xan, bsaljw cho'oto'." 12 Le' beži'e, na' wnné': "Da' li žapa' le'e, bi nónbi'a le'e."

13 Naž Jesusen' gože' benne' ka':

—Le kak ban laže', dan' bi nné'zlele bi ža, o bi yele yelá'a neda', Benne' Golje' Benách.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che mežw zen ka'

14 Lezka' wnná' Jesusen':

—Kan gon Bennen' zčna bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' za' cheje' zi'to'. Blíže' benne' wen žin chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' da' nape'.

15 "To benne' wen žin na', bdie' gayo' kwe' mežw zen ka' lo ne'e, na' yetóen' bdie' chope kwe' mežw zen ka' lo ne'e. Yetóen' bdie' to kwe' mežw zen lo ne'e. To toen' bdie'

lo ná'gake' ka da' žákgekle'. Naž la' wzá'tie' gan nak zi'to'.¹⁶ Wyéj benne' wen žin na', bennen' wzi'e gayo' kwe' mežw zen ka', na' bejtíljlene' da' ka' yegayo' kwe' mežw zen ka'.¹⁷ Lezka', bennen' wzi'e chope kwe' mežw ka', bejtíljlenen' yechope ka'.¹⁸ Bennen' wzi'e to kwe' mežwn' wyeje', na' bejche'ne' lo yo, na' bkache'e mežwn' che xane' lo yon'.

¹⁹ 'Kate' ba gok scha, xangak benne' wen žin ka' belé'e, na' bgá'nlene' légage' chawe'.²⁰ Kate' wzó law bžinte bennen' wzi'e gayo' kwe' mežw zen ka', noe'e yegayo' kwe' mežw ka', na' gože' xane': "Xan, gayo' kwe' mežw ka' bdio' lo na'a. Nga de yegayo' kwe' mežw ka' dan' bejtíljlenenan'." ²¹ Xanen' gože' le': "Nak chawe'. Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o láte'do'ze lo no'o. Na'a da' zenle'eže wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen." ²² Wdé na' bžin benne' wen žin na', bennen' wzi'e chope kwe' mežw zen ka', na' wnné': "Xan, chope kwe' mežw bdio' lo na'a. Nga de yechóp kwe' mežw ka' da' bejtíljlenenan'." ²³ Naž xanen' gože' le': "Nak chawe'. Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o lo no'o láte'do'ze. Na'a, da' zenle'e wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen." ²⁴ Naž kate' bžin benne' wen žin na', bennen' wzi'e to kwe' mežw zen na', wnné': "Xan, nnezla' nako' benne' bizjw, dan' zlapo' gan bi gozo', na' ztobo' gan bi bchiljo'." ²⁵ Che len bžeba' le', na' wyá'a, na' bejkacha'a mežw chion' lo yo. Nga de dan' naken chio'." ²⁶ Naž beží'i xane', na' gože' le': "Nako' benne' wen žin bi nake' chawe', na' za'wede. Nnézkzelo' zlapa' gan bi goza', na' ztoba' gan bi bchilja'." ²⁷ Che len, gakže chawe' la' bnezjo' mežw chian' lo na'gak benne' ka' wkóngeklen' žin, nich chíljlengaken'

yelate', nich kate' yelá'a neda', yezi'a dan' naken chia' len yichjen."²⁸ Naž xanen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné': "Le yeká'a mežwn' lo na' benne' ni, na' le wnezjwn lo na' bennen' nape' chi kwe' mežw ka'." ²⁹ Nóte'teze benne' zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, wdégake' lo ne'e yelate', na' gata' da' zenže chie', san bennen' bi zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, da' do'ze da' nape' yeké'n. ³⁰ Na'a, benne' wen žin ni, benne' bi nake' chawe', le chejžo'ne' na'le gan nak chol, gan kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

Benne' Cristo wchi'a laže'e benách ka'

³¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yógo'te wbás che ya'abá chia' ka', nich nna bi'a, kwi'a lo latje chawe' chia', gan wchi'a laža'a benách ka'.³² Yógo'te benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga dóbgake' gan kwi'a neda', na' wnníta'gaka'-ne' chelá'a weje kan žon to benne' wape zila' ka', benne' znnite'e chelá'a weje chibo ka', na' zila' ka'.³³ Wnnite'e zila' ka' kwite' li ža, na' wnnite'e chibo ka' kwite' yegle. ³⁴ Naž, neda', benne' wnná bian', yapa' benne' ka' nníta'gake' kwita' li ža, na' nnia': "Le da ga zoa' ni, le'e wléj Xa' le'e cheze'. Gata' latje chele gan zna bi'e, dan' bkweze' chele ža ni'te katen' bdixjwe' yežlyó nga. ³⁵ Ki žaken chele dan' wdona', na' bennle da' bdawa'. Wbiła', na' bennle da' we'ja'. Goka' ka to benne' zde' zi'to', na' wlo'le neda' ližle. ³⁶ Byažje da' gakwa', na' bwákwe neda' da' ka' žákwe. Bi wzó'a chawe', na' bedjwiale neda'. Byejwa' liž ya, na' bedjwiale neda'." ³⁷ Naž yechébegak benne' chawe' ka', na' yé'gake' neda': "Xan, ¿batx ble'elto' Le' wdono', na' bwawto' Le'? ¿Batx wbiło', na' bennto' da' we'jo'? ³⁸ ¿Batx ble'elto' Le' bejdío' zi'to', na' wlo'to' Le' ližto'? ¿Batx

byažje laže' gako', na' bwákwtó' Le' da' ka' žákwtó'? ³⁹ ¿Batx bl'e'elto' Le' bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bedjwíato' Le'?" ⁴⁰ Yecheba neda', benne' wnná bian', na' yapa' légage': "Da' li žapa' le'e, dan' benle ki che to benne' ljéža'do' ki, la'kze nake' benne' ka'ze, lezka' chia' nedkza' benlen'."

⁴¹ Naž yapa' benne' ka' nníta'gake' kwita' yegle, na' nnia': "Le kwas ga zoa' ni, le'e na' nbága'le zia, na' chejchazle lo yi', da' bi yeyolen, dan' bkwez Dios che da' xiwe', na' chegak wbás ka' žónlengaken len tzen. ⁴² Ki gaken chele dan' wdona', na' bi bennle da' gawa'. Wbílá', na' bi bennle da' ye'ja'. ⁴³ Goka' ka benne' zde' zi'to', na' bi wlo'le neda' ližle. Byažje da' gakwa', na' bi bwákwle neda' da' ka' žákwle. Bi wzó'a' chawe', na' lezka' byejwa' liž ya, na' bi bedjwíale neda'." ⁴⁴ Naž nnagak benne' ka', na' yé'gake' neda': "Xan, ¿batx bl'e'elto' Le' wdono', o wbiło', o goko' ka to benne' zde' zi'to', o byažje da' gako', o bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bi góklento' Le'?" ⁴⁵ Naž yecheba' neda', benne' wnná bian', na' yapa' légage': "Da' li žapa' le'e, dan' bi be benle che to benne' zoe' ladjw benne' ka' nníta'gake' nga, la'kze nake' benne' ka'ze, bi be benle chia' neda'." ⁴⁶ Naž benne' wen da' zinnj ka' la' chejcháztegage' gan sáka'le'egake', san benne' chawe' ka' gata' yela' nban da' zejli kanne chégage'.

26

Benne' yodo' ka' žóngake' toze diža' séngake' Jesús

(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, gože' benne' wsedle chie' ka', ² na' wnné':

—Nnézkzelele žin Lni Pasko' yechóp ža ka', na' kate' ža na' wdégage' neda', Benne' Golje'

Benách, lo na'gak benne' ka' wdá'gake' neda' le'e yag kroze.

³ La' na'ze bxož wnná bia' ka' na' benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bdóbgake' gan nak li'a liž bxož blo, bennen' lie' Kaifás. ⁴ Béngake' toze diža' séngake' Jesusen' lo yela' wen laže' chégage', nich gótgake' Le'. ⁵ Wnnágake':

—Bi gak gonžon ža lni, nich bi gongak benách ka' žo'osbé.

To no'le zko'e yichj Jesús da' zla' zix

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Katen' wzóa' Jesusen' lo yež Betania lo liž Smon, bennen' wdé'e yižwé'leže, ⁷ wbiga' to no'le xkóže'le Jesusen', noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' nžan' to da' zla' zix da' záka'le'en. Wloé'en yichj Jesusen' kate' ne ži'e žawe'. ⁸ Kate' bl'éegkle benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ni, bžá'agake', na' wnnágake':

—¿Biz chen' wnitle da' ni? ⁹ Gok no benne' gote'en, na' si'e mežw zan nich gáklenžo benne' yache' ka'.

¹⁰ Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' légage':

—¿Biz chen' znele che no'le ni? Nak chawe' da' bene' chia'.

¹¹ Benne' yache' ka' nníta'lentezgage' le'e, san neda' bi gá'n-teza' gan zoale le'e. ¹² Da' ben no'le ni katen' wloé'e neda' da' zla' zixen', naken to da' zpa'an neda' che ža gacha'a lo yežw ba. ¹³ Da' li žapa' le'e, gáte'teže lo yežlyó nga gan wcháljgake' diža' chawe' ni, lezka' wzéngkle' benách ka' da' ben no'le ni chia' neda' nich chejsá' láže'gake' chie'.

Zchebe laže' Judas wdíe' Jesús lo na'gak benne' yodo' ka'

(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴ Naž Judas Iskariote, to benne' žónlene' tzen yechinéj benne' wbás ka' che Jesusen', wyeje' gan zej nnita' bxož wnná bia' ka', ¹⁵ na' gože' légage':

—¿Bíz gonnle chia' neda' cha' wdía' Jesusen' lo na'le?

Bgá'nlene' le' chawe' chíjzwgake' le' chi zoa meżw plat. ¹⁶ Naž wzó law Judas na' žilj loj láže'e wdíe' Jesusen' lo ná'gake'.

Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

¹⁷ Kate' nak ža zzo law lni chegak benne' judío ka' katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzi' kwa zichj, wbíga'gak benne' wsdle ka' che Jesusen' gan zoe', na' góžgake' Le':

—¿Gaz žénelo' chejsí'ni'ato' zíla'do' chežo, bian' gawžo že' Lni Pasko'?

¹⁸ Jesusen' gože' légake':

—Le chej lo yežen' gan zoa to benne', bennen' nónbia'žo, na' le yi'e: “Benne' žsedle' neto' znné': Za' žin ža chia' gata'. Lo ližo' gáwlena' benne' wsdle chia' ka' tzen zíla'do' že' Lni Pasko'.”

¹⁹ Naž bengak benne' wsdle chie' ka' kan gože' légake', na' bsí'ni'gake' da' gáwgake' že' Lni Pasko'.

²⁰ Kate' ba gole ža na', Jesusen' wžé'lene' chežinnote benne' wsdle chie' ka', na' wzó láwgake' žáwgake'.

²¹ Kate' ne žáwgake', Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, to benne' ládjwle le'e wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

²² Naž gok nyache' láže'gake', na' wnnábgakle' Jesusen' to tože', na' wnnággake':

—Xan, ¿neda' gonan'?

²³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n, bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka'. ²⁴ Da' li neda', Benne' Golje' Benách, cha'a gan gak kan nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' nich gótgake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chela' bi golje'.

²⁵ Naž beží'i Judas, bennen' wdíe' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsdle, ¿neda' gonan'?

Jesusen' gože' le':

—O', le' na'.

²⁶ Kate' ne žáwgake', Jesusen' beḡwe' to yet xtil, na' gože' Dios: “Žóžkeno'.” Naž bzožjen', na' bnezjwen' chegak benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Le sin', le gawn. Da' ni naken beła' žen chia'. Kan bena' che yet xtil ni žloe'elen kan gak che beła' žen chian'.

²⁷ Lezka' beḡwe' to zíga'do', na' gože' Dios: “Žóžkeno'.” Naž bnezjwen' chégake', na' wnné':

—Le ye'jen yógo'tele. ²⁸ Da' ni naken xchena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Xchenan' laljen ni'a chegak benne' zan nich gak yenít law Dios doła' da' zej nbage'e. ²⁹ Lezka' žapa' le'e, biž ye'ja' xis da' zbia lba uba ki kate' žinže ža na' yé'jléna' le'e to da' kobe gan znná bia' Xažo Dios.

Jesús znné' nna Bedw bi nónbí'e Le' (Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Kate' beyož bélgake' da' zka'n zenen Dios, jake' zaka' Ya'a Yag Olibo. ³¹ Naž Jesusen' gože' légake':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na' wka'nle neda' na'a že' ni, dan' nyejw le'e yiche la'y kan gak chia', da' znnan: “Gona' ga gat Benne' Wape Zila' Ka', na' gáslasgak zila' ka'.” ³² Katen' yebana' lo yela' got, naž cha'a zga'ala' ka' le'e zaka' gan nbab Galilea.

³³ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' wká'ngake' Le', neda' bi gak chope laža'a, bi wka'na' Le'.

³⁴ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a že' ni, zga'ale kate' kweže leko', le' nnio' chonne chí'i bi nónbí'o neda'.

³⁵ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Ła'kze gátłena' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'.

Łezka' wnnagak yógo'te benne' wsedle chie' ka'.

Jesús zchájlłene' Dios lo yežlyó Jetsemaní

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶ Naž Jesusen' bžínłene' benne' wsedle chie' ka' tzen yežlyón' nzin' Jetsemaní. Gože' légake', na' wnné':

—Le kwe' nga kate' cha'a yelate' na'le, gan chejchájlłena' Dios.

³⁷ Jesusen' bchi'e Bedw len chope zi'n Sebedeo, na' wzó ławe' žak nyache' laže'e, na' žek lážda'we'. ³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Žak nyache' laža'a, na' žatkza' lo yela' žek lážda'wa'. Le ga'n nga, na' le nna'ze dot yele tzen len neda'.

³⁹ Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan byechwe'. Bzechw ławe' lo yo, na' bchájlłene' Dios, na' wnné':

—Xe, cha' wak, ben ga bi gon byenen saka'a ki, san kege kan žénela' neda', san kan žénelo' Le' gono'.

⁴⁰ Kate' bežín Jesusen' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', bejžake'e légake' ztásgake', na' gože' Bedon':

—žBi gok nná'leno' neda' tzen yele to chí'ido'ze? ⁴¹ Le nna'ze dot yele, na' le wchálłen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e, nich bi gata' latje gon da' xiwe' ga gonle dolá'. Zóateze be' nákkzele ban laže', san lo belá' žen chele žedó láže'le.

⁴² Naž wyéj Jesusen' da' bežope chi'i, na' bchájlłene' Dios. Wnné':

—Xe, cha' bi gak gono' ga bi saka'a da' ki, ben kan žak lažo'o Le'.

⁴³ Kate' beyeje', da' yoble bedjžake'e légake' ztásgake' dan' ndeje'e yele yej lágwage'. ⁴⁴ Naž bekwás Jesusen' gan žé'gake'. Wyeje' da' yoble, na' bchájlłene' Dios da' beyonne chi'i, na' tlebe kan wnné' zga'ale wnné'. ⁴⁵ Da' yoble beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—žZtasle na'a, na' žezi' láže'le? Le wia nga, ba golen. Neda', Benne'

Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' dolá' ka'. ⁴⁶ Le chas, le cho'o. Le wia nga, bennen' zdie' neda' ba ze'e nga.

Želchi'e Jesús nžeje'

(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, Judas, bennen' nbáblłene' benne' chežinnoe' ka', la' bžintie' ga na', na' zónłengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná bia' ka' na' benne' gole ka', bséla'gake' légake'. ⁴⁸ Judas na', bennen' zdie' Jesusen', ba bloe'ele' légake' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen'. Wnné':

—Bennen' wchág ława'-ne', Len' Jesusen'. Le sene'.

⁴⁹ Naž wbiga' Judas na' gan zoa Jesusen', na' wnné':

—Padiox, Benne' Wsedle.

Naž la' bchag ławtie' Le'.

⁵⁰ Jesusen' gože' le':

—Bicha'a, žbiz žono' nga?

Naž wbiga'gak benne' ka', na' béxwgake' Jesusen'. ⁵¹ To benne' zóalene' Jesusen' wlechje' ya ntoche' chie', na' bene' we', bchog'e yid nag to benne' wen žin che bxoz blo. ⁵² Jesusen' gože' le':

—Begó'o ya ntoche' chion' ližen. Yógo'te benne' ka' zkówgekle' žin ya ntoche' nich gótgake' benách, lo ya ntoche' gátgake'. ⁵³ žBi nnezlo' gak nnabla' Xa', na' Le' la' séla'tie' chia' da' zánle'eže ka chežinno kwe' wbás che ya'abá ka', da' zej naken da' zan gaywé'e to to kwen'? ⁵⁴ San cha' gona' ki, žnakx gak žin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan žala' gaken chia' ki?

⁵⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka':

—Za'le nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle katen' zzenle benne' wbán ka'. Yógo'te ža wži'a ławle gan nak lo zchil yodo', gan bsedla' benách ka', san bi wzenle neda'. ⁵⁶ Na'a žaken ki nich žin da' nyejw le'e

yiche la'y, dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

Naž yógo'te benne' wsdle ka' che Jesusen' bsángake' Le', na' bezónnjgake' ga na'.

Zžin Jesús gan že'gak benne' yodo' ka'

(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Naž benne' ka', benne' zej nzene' Jesusen', bché'gake' Le', na' bejzégake' Le' law Kaifás, b̄xoz blo, gan zej ndobe benne' yodo' wsdle ka' len benne' gole ka'. ⁵⁸ Bedw bejnawe' Jesusen' zi'to' zi'to', na' wyoé'e gan nak li'a liž b̄xoz blon', nich le'ele' nakx̄ gak che Jesusen'.

⁵⁹ B̄xoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wchi'a laže' ka', wdíljgake' no benne' yesbage'e Jesusen' zia la'kze gon laže'e, nich gak chóggake' chie' gate'. ⁶⁰ No no bžélgekle' la'kze bžingak benne' zan, benne' wnnégake' chie' da' wen laže'. Kate' ze lawte bžingak chope benne', na' lo yela' wen laže' chégake' wnnégake' chie', ⁶¹ na' wnnágake':

—Benne' ni wnné': "Gak wchin-nja' yodo' che Dios, na' yechonne žaze ka' yechisan'."

⁶² Naž wzó ža' b̄xoz blon', na' gože' Jesusen':

—¿Bi be žechebo'? ¿Biz da' ni da' znnegak benne' ki chio' Le'?

⁶³ Jesusen' bi be wnné'. Naž b̄xoz blon' gože' Le':

—Ni'a che Xanžo Dios ban znnabla' Le' nnio' da' li. Bloe'el neto' cha' nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios.

⁶⁴ Jesusen' gože' le':

—Kan zno' naka'. Da' li žapa' le'e, lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, ži'a kwit li ža che Dios, gan nzi' lo na'a yela' wnná bia'. Yida' lo bejw ya'abá, na' la'a gan soale.

⁶⁵ Naž b̄xoz blon', lo yela' zža'a chie' wcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Benne' ni znnie' da' zka'n ka'ze Dios. ¿Nožže benne' žiážjelžo nich nnie' che benne' ni? Ba bénkzelele kan wnnié' che Dios. ⁶⁶ ¿Biže znnale le'e?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Nbage'e zia, na' žala' gate'.

⁶⁷ Naž bžé'egake' zene' law Jesusen', na' ben zi'gake' Le'. Bale' wdápegake' xage'e, ⁶⁸ na' góžgake' Le':

—¿Nakkzo' Le' Benne' Criston'? Wnnéya'a na'a. ¿Nož bennen' wdape'e Le'?

Bedw zne': "Bi nónbi'a Jesusen'"

(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kate' ne žakgak da' ki, že' Bedw la' lí'ale. Wbiga' to no'le wen žin gan zoe', na' wnnabe':

—Lezka' le' wdáleno' Jesusen', benne' Galilean'.

⁷⁰ Beží'i Bedon' chebe' gan nníta'gak benne' ka', na' wnné':

—Bi nnezla' no bennen' zchaljo' chien'.

⁷¹ Katen' bžoj Bedon' gan žó'ogake' li'a na', yetó no'le ble'ele' le'. Gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Lezka' benne' ni bēnlene' Jesusen', benne' Nasaret na' tzen.

⁷² Da' yoble beží'i Bedon' chen. Ben choche' x̄tiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a Bennen'.

⁷³ Yeláte'do'ze wžé, wbíga'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' gan zoa Bedon', na' góžgake' le':

—Da' li le' zónleno' lé'gake' tzen dan' yela' zneze chio' nak bian' ga benne' le'.

⁷⁴ Naž wzó law Bedon' žesbaga' kwine' zia. Ben choche' x̄tiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a Bennen'.

La' na'ze wžéžete leko'. ⁷⁵ Naž bejsá' laže' Bedon' dan' gož Jesusen' le', katen' wnné': "Zga'ale kate' kweže leko', chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'." Bžoj Bedon' ga na', na' wžeže nyache'e.

27

Zdégake' Jesús lo na' Pilato

(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Kate' za' ža'ni' ža na', yógo'te b̄xoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', béngake' toze diža' nich gótgake' Jesusen'. ² Bché'gake' Jesusen' nžeje', na' bdégake' Le' lo na' Ponsio Pilato, bennen' z̄na bi'e.

Žat Judas

³ Kate' wnezele Judas, bennen' bdie' Jesusen' lo na'gak benne' yodo' ka', ba nžog che Jesusen' gate', gok nyache' laže'e, na' bejwé'e chi žoa mežw plat ka' lo na'gak b̄xoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka'.

⁴ Judas na' gože' légake':

—Nbaga'a dola' dan' bdia' to benne' chawe' nich gate'.

Naž góžgake' Le':

—Bi žonen ga gek zédleto' neto'. Da' benkzo' le' naken.

⁵ Naž wžón' Judas na' mežw plat ka' gan nak lo zchil yodo'. Bezé'e ga na', na' bejsí yene' lo yag.

⁶ Bezi'gak b̄xoz wnná bia' ka' mežw plat ka', na' wnnágake':

—Bi gonn ko'žo mežw ki gan zko'žo mežw che yodo', dan' naken lazjw to benne' wet benách ka'.

⁷ Naž béngake' toze diža', na' len mežwn' gó'wgake' to yežlyó che to benne' wen ye'n nich gaken gan gáche'gak benne' zi'to' ka'. ⁸ Che len, lo ža na' belzóe' la latjen', Yo Žen.

⁹ Ki goken, bžin dan' wnná Jeremías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné': "Beká'agake' chi žoa mežw plat ka', kan nak dan' bzoagak benne' Israel ka' da' zaka' Le', ¹⁰ na' len mežw ka' gó'wgake' to yežlyó che to benne' wen ye'n. Da' ni blóe'el Xana' Dios neda'."

Zžin Jesús gan že' Pilato

(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Kate' bejžégake' Jesusen' gan že' Pilato, bennen' z̄na bi'e, le' wnnable' Jesusen', na' gože' Le':

—¿Nako' Le' Benne' Nna Bi'e Benne' Judío Ka'?

Jesusen' gože' le':

—Da' li znno'.

¹² Kate' b̄xoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka' besbága'gake' Jesusen' zia, Le' bi be beži'e chégake'.

¹³ Naž Pilaton' gože' Jesusen':

—¿Bi ženlo' da' zan ka' da' znnégake' chio'?

¹⁴ Jesusen' bi be bechebe'. Ka' goken, bebanle benne' wnná bian'.

Zchóggake' che Jesús gate'

(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38–19:16)

¹⁵ Kate' žak Lni Paskon', de to da' žónteze žon Pilato, benne' wnná bian', žsane' no benne' želnnáb benne' ka', to benne' nyejwe' liž ya, nóte'teze benne' žénegekle' wsane' le'. ¹⁶ Kate' ža ka' nyejw to benne' liž yan', benne' wen da' zinnj, bennen' lie' Barrabás. ¹⁷ Kate' bdogak benne' zan ga na', Pilaton' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Nole' žénelele wsana' chele? ¿Barrabás o Jesús, Benne' Criston'?

¹⁸ Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'le' bdegak benne' yodo' ka' Jesusen' lo ne'e dan' zgé'egekle' Le'.

¹⁹ Kate' ne že' Pilaton' gan zchi'a laže'e, zo'le' bsele'e to benne' chjape' le', na' wnné':

—Bi be gono' che benne' chawen', dan' bžébeli'a wdé yele to lo bich-gale ni'a chie' Le'.

²⁰ San b̄xoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', belsele' benne' zan ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen', na' gote' Jesusen'. ²¹ Da' yoble bchalj benne' wnná bian', na' gože' légake':

—¿Nole' benne' chope ki žénelele wsana'-ne' chele?

Wnnágake':

—Barrabasen'.

²² Naž Pilaton' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biž gona' che Jesusen', Benne' Criston'?

Yógo'tegake' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

23 Naž benne' wnná bian' gože' l'égage':

—¿Biz da' zia nbage'e?

Zížježe belbéžyi'e, na' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

24 Kate' žákbe'ele Pilaton' bi zzoelē xtiže'e, san bégakže benách ka' žo'osbé, naž wzi'e nis, na' wdíb ne'e l'áwgake', na' wnné':

—Bi be zia nbaga'a neda' ni'a che yela' got che benne' chawe' ni. Da' žónkzele le'e da' ni.

25 Beži'igak yógo'te benne' ka', na' wnnágake':

—Yela' got che bennen' bága'to' neto' na' bága'gak zi'nto' ka'.

26 Ka' goken, Pilaton' bsane' Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože' benne' ka', benne' žjake' lo wdíle, chíngake' Jesusen', na' wdé na' bdie' Le' lo ná'gake' nich wdá'gake' Le' le'e yag kroze.

27 Naž benne' ka' žjake' lo wdíle, benne' ka' nníta'gake' lo na' benne' wnná bian', bché'gake' Jesusen' lo yolawen' nzin' pretorio, gan btóbgake' yógo'te ljéžgake' ka' gan zoa Jesusen', na' nníta'gake' ga na'.

28 Naž bká'agake' laže' da' nakw Jesusen', na' bwákwgake' Le' to laže' xna, kan žákwwgake' benne' wnná bia' ka'. 29 Bégake' to da' naken ni'a na' yag yeche' dan' bxóagake' yichj Jesusen', na' bzóagake' to ya xtildo' lo ne'e li ža dan' zlo'e'elen kan nak to bar che benne' yolawe'. Naž bzoa zíbgake' xni'e, na' ben dítjgekle' Le', na' wnnágake':

—jGa'n zen Le', benne' zнна bi'o benne' judío ka'!

30 Naž belž'e Le' zene', na' beká'agake' ya xtilen', na' bdingaken' yichje'. 31 Wdé ben dítjgekle' Jesusen', beká'agake' laže' xna dan' nakwe', na' begákwgake' Le' laže' chekze'. Naž bché'gake' Le' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Katen' bžojgak benne' ka' žjake' lo wdíle, na' bejxáka'gake' Smon, to benne' yež Sirene, na' bégake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

33 Kate' bžíngake' latjen' nzin' Gólgota, da' znnan len diža' xiža', Ya'a Žit Yichjžo, 34 byé'jgake' Jesusen' nop zichj da' nchixen da' sla' che bia yixe'. Kate' Jesusen' bnixen', bi gónele' ye'jen'.

35 Kate' ba bdá'gake' Le' le'e yag kroze, wdísgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen nich gak bia' nole' gaken chie'. Ki goken, bžin dan' wnná benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': "Wdísgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen da' gak bian'." 36 Naž wžé'gake' ga na', na' bwíagake' Jesusen'. 37 Lezka' bdá'gake' le'e yag krozen' gan nak yichjle Jesusen' to diža' da' zlo'e'elen zia da' nbage'e, da' znnan ki: "Jesús, Bennen' Zнна Bi'e Benne' Judío Ka'."

38 Gan da' Jesusen', lezka' bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka'. Toe' bdá'gake' kwite' li ža, na' yetóen' kwite' yegle. 39 Wdegak benne' ka' ga na', na' bliž zí'gake' Jesusen'. Bta yichjgake', na' ben dítjgekle' Le', 40 na' wnnágake':

—O, Le' wchinnjo' yodon', na' chonne žaze ka' yechison'. Beslá kwino' na'a cha' nako' Le' Zi'n Dios. Betj na'a le'e yag krozen'.

41 Lezka' bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' benne' gole ka', ben dítjgekle' Le', na' wnnágake':

42 —Bennen' beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'. Cha' nake' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka', žala' yetje' na'a le'e yag krozen', na' chejle'to' chie'. 43 Le' bxen laže'e Dios. Na'a Dios yeslakze' Le' cha' nak da' žaz laže'e, dan' wnné': "Zi'n Dios naka'."

44 Lezka' benne' wbán ka', benne' ka' dá'gake' le'egak yag kroze ka' gan da' Jesusen', bliž xiwe'gake' Le'.

Žat Jesús

(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49;
Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Kate' bžin wawbíž, bechól dot yežlyó, na' zejte žedá chonne.

⁴⁶ Žedá chonnen', wnné zižje Jesusen', na' wnné':

—Elí, Elí, ¿lama sabaktani?

Da' ni znnan len diža' xiža': "Dios chia', Dios chia', ¿biz chen' bebéj yichjo' neda'?"

⁴⁷ Kate' béngkle benne' ka' nníta'gake' ga na' da' ni, wnná'gake':

—Bennen' žliže' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

⁴⁸ Naž la' wxíte'te to benne' zoe' ladjw'gake', na' be'xwe' to da' naken blól da' žzopen nis. Bxopen' nop zichj, na' bzoen' to lawlé ya xtil, na' bhagen' žoa'a Jesusen' nich xopen'. ⁴⁹ Naž yebale benne' ka' wnná'gake':

—Wléz na'a. Wíážo cha' yid Líasen' nich wzetje' Le'.

⁵⁰ Da' yoble wžéžeya'a zižje Jesusen'. Bžojte be' nakkze', na' la' gottie'. ⁵¹ La' na'ze bžéza'te laže' da' na'an' lo yodo'. Bžojen chople, da' wzó lawn yichjlen, na' bžinten xni'alén. Naž wzó' yežlyó, na' wla'gak' yej ka'. ⁵² Wyáljw'gak' yežw ba ka' chegak benne' gat ka', benne' ka' bejlé'gake' che Dios, na' bebá'ngake'. ⁵³ Wdé bebán Jesusen', naž benne' ka', benne' bežó'gake' lo yežw ba ka' ché'gake', wyázgake' lo yež la'y, yež Jerusalén, gan blé'egkle benne' zan lé'gake'.

⁵⁴ Naž bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zwiágake' Jesusen', kate' ble'ele' wzó' yežlyó, na' da' ka' gó'gaken, bžebe', na' wnné':

—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

⁵⁵ Wnníta'gak' no'le zan zít'o'ze ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' katen' bezé'e gan nbab Galilea, na' béngake' xchine', na' bné'zjw'gake' da' bdawgak' Jesusen' na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Wnníta'gake' ga na', zwiágake' Jesusen'. ⁵⁶ Lia

Madlen na' Lia, xna'gak' Jakob na' Jwsé, wnníta'gake' ladjw'gake'. Lezka' wzóa xna'gak' zi'n Sebedeo ka' ga na'.

Žkáche'gake' Jesús lo yežw ba da' nadjen le'e ya'a yej

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56;
Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Kate' za' žale ža na', bla' Jwsé ga na'. Nake' benne' yež Arimatea, benne' wnni'a, na' lezka' bénlène' Jesusen' tzen. ⁵⁸ Benne' ni bejwíe' Pilato, na' wnnabe' latje we'e Jesusen'. Pilaton' wnné' wdé'gake' Jesusen' lo na' Jwsén'. ⁵⁹ Bzetj Jwsén' Le', na' bchele' Le' laže' da' zaka'. ⁶⁰ Naž bkáche'gake' Le' to lo yežw ba kobe da' bhach Jwsén' le'e ya'a yej. Bde'e to yej blag zen da' wbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba na', na' beyeje' liže'. ⁶¹ Wzóa Lia Madlen len yetó Lia ga na', na' wžé'gake' žoa'a yežw ban'.

Žape chí'igake' yežw ba che Jesús

⁶² Kate' za' ža'ní' yetó ža, wdé bpá'gake' che ža la'y chegak benne' judío ka', bxoz wnná' bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan že' Pilato. ⁶³ Naž góžgake' Pilaton':

—Benne', žejsá' láže'to' dan' wnná' benne' wen lažen', dan' wnné' katen' wzóe' nbane'. Wnné': "Kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got."

⁶⁴ Che len bse'la' benne' ka' gape chí'igake' yežw ban', na' zejte ža chonne ža, nich bi yidgak benne' ka' žele, benne' ka' bénlengake' Le' tzen, na' bi yebé'gake' Le'. Naž bi gak yé'gake' benách ka': "Bebán Jesusen' lo yela' got." Cha' ki gaken, diža' wen laze' ni gonžen da' zinnj ka' ben diža' wen lažen' dan' bcháljgake' zga'ale.

⁶⁵ Naž Pilaton' gože' lé'gake':

—Zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile nga. Le ché'-gake' len le'e. Le chej, na' le gape chí'i yežw ban' kan sáke'le gonle.

⁶⁶ Naž jake' ga na', na' bséjwgake' binlo yežw ban', na' bzóagake' to yej da' zbagan' gan žó'ogake' lo yežo ban'. Bdá'gake' le'e yej na' to da' gak bian' cha' saljwn, na' bnníta'gake' benne' ka' žjake' lo wdile ga na' nich gape chí'igaken'.

28

Žebán Jesús lo yela' got
(Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12;
Jn. 20:1-10)

¹ Kate' ba wdé ža la'y na' chegak benne' judío ka', na' za' ža'ní' ža nežw, Lia Madlen na' yetó Lia bejwiágake' yežw ba che Jesusen'. ² La' na'ze wzó' yežlyó. Ki goken dan' betj to wbás che ya'abá ga na'. Błe'e žoa'a yežw ban', na' bkwase' yej blag zen na', na' wži'e lo yej na'. ³ Zna' law wbás che ya'abán' ka yes baní', na' zila'do'ze nak laže' da' nakwe'. ⁴ Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake' yežw ban', blé'egekle' le', bžébegake', na' wzízgake'. Belbíxjgake' lo yo, na' gókgake' ka benne' gat ka'. ⁵ Naž wbás che ya'abán' gože' no'le ka', na' wnné':

—Bi žébele. Nnezla' žeyilje Jesús, bennen' bdá'gake' le'e yag kroze. ⁶ Bi zoe' nga dan' ba bebane' kan ba wnnakze' Le'. Le da, wíale gan gota' Xanžon'. ⁷ Le chej na'a, na' le chjap benne' wsdle chie' ka' ba bebán Jesusen' lo yela' got, na' Lekze' cheje' zga'ale' ka le'e zaka' gan nbab Galilea. Yelé'elele-ne' ga na'. Ba goža' le'e dan' bde Dios lo na'a.

⁸ Naž la' bezá'tegake' žoa'a yežw ban'. Žžébegake', na' žebégekle', na' taría tariágake' zjake' nich chejzéngikle' benne' wsdle chie' ka' da' ni. ⁹ Kate' ne zjake', bejxaka' Jesusen' légake', na' gože' légake':

—Padiox.

Naž wbíga'gake' gan zoa Jesusen'. Byéla'gake' ni'e, na' bka'n zéngake' Le'. ¹⁰ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi žébele. Le chej, na' le chjap ljéža'do' ka' nich chjake' zaka' gan nbab Galilea, gan yelé'egekle' neda'.

Da' wnnagak benne' ka' žjake' lo wdile

¹¹ Kate' ne zjak no'le ka', benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' wdape chí'igake' yežw ban', bežíngake' lo yežen', na' bzéngikle' bxož wnná bia' ka' yógo'te dan' goken. ¹² Kate' ba bdobgak benne' gole ka', béngake' chawe' diža'. Naž bnéjzjgake' mežw zan chegak benne' ka' žjake' lo wdile. ¹³ Góžgake' légake':

—Ki nnale: “Benne' ka' bénlengake' le' tzen bžíngake' žele, na' bebéjgake' Le' kate' ne ztasto'.” ¹⁴ Cha' yenle benne' wnná bian' da' ni, neto' wzejni'ílto' le', na' gonto' ga bi be gone' chele.

¹⁵ Naž benne' ka' žjake' lo wdile wzí'gake' mežwn', na' yjéngake' kan ba nsédgake'. Ki goken, znnagak benne' judío ka' ki na' zejte na'a ža.

Jesús žsele'e benne' wbás chie' ka' chejzégake' xtiže'e

(Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49;
Jn. 20:19-23)

¹⁶ Naž chinejte benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, jake' gan nbab Galilea, na' bžíngake' law ya'adon', dan' ba blø'e'l Jesusen' légake'. ¹⁷ Kate' belé'egekle' Jesusen', bka'n zéngake' Le', san ba le' gok chope láže'gake'. ¹⁸ Naž wbiga' Jesusen' gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Dios ba bdie' lo na'a yógo'te yela' wnná bia' lo ya'abá chie', na' lo yežlyó nga. ¹⁹ Che len le chej, na' le chejsedle yógo'te benách ži'to' ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. Le yezóa légake' nis, wkónlele žin La Xažo Dios, na' La Dios Ži'n, na' La Dios Be' La'y. ²⁰ Le wsdle légake' góngake' yógo'te dan' goža' le'e gonle. Le wia nga, nedkza' zóalena' le'e yógo'te ža na' zejte ža ze

lawte ža ka' che yežlyó nga. Ka'kze gaken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ MARKOS

Da' bchalj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ki wzó law diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios.

² Goken kan bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, da' wnná Dios nich yeyón chawen' yichj lázdo'gak benách ka' nich si' lo ná'gake' Benne' Criston'. Ki wnné': Bwia nga. Žselá'a benne' wbás chia', benne' nežwe' ka Le'. Le' wpé'e nez gan tio'.

³ Yenle chi'i to benne' nnie' zižje latje dach, na' nne':
"Le soa ban laže' dan' za' Xanžon' gan nníta'le.

Le yebj li nez las gan tie'."

⁴ Ki goken dan' bla' Zwa latje dach, na' bchalje' nich yezoagak benách ka' nis, benne' ka' yeyát láže'gake' nich yenít law Dios légake' che doła' da' zej nbage'e. ⁵ Bžojgak benne' zan yógo'te yež ka' gan nbab Judea, na' lezka' lo yež Jerusalén, na' jake' gan zoa Zwan', na' Zwan' bezóe' légake' nis lo yego Jordán, benne' ka' bexóalapgake' doła' da' zej nbage'e.

⁶ Gokw Zwan' laže' dan' nžaben yicha' za bia yixe', na' to bayw yid nžejen li'e. Bdawe' biche' zo ka', na' we'je' bžina' che bezdo' ka'. ⁷ Bchalj Zwan', na' wnné':

—Za' to benne' te na'a, bennen' napže' yela' wnná bia' ka neda'. Bi naka' neda' zi yechwa', nich kweja' zele'. ⁸ Neda' žezóa' le'e nis, dan' zloe'elen nzi' lo na'le xtiža' Dios, san Le' gone' da' zloe'ezele yela' žezóa' nis ni, dan' wchize' le'e Dios Be' La'y, dan' wloe'elen nzi' lo na' Dios le'e.

Žezóa' Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

⁹ Kate' ža na' bžoj Jesusen' yež Nasaret gan nbab Galilea, na' Zwan' bezóe' Le' nis lo yego Jordán. ¹⁰ Kate' bežój Jesusen' lo nisen', la' na'ze ble'ele' beyaljw ya'abá, na' žetj Dios Be' La'y. Zne'e ka to plomdo', na' bedjsóalene' Le'. ¹¹ Benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá, na' wnné':

—Le' nako' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Žénele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús doła'

(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

¹² Naž Dios Be' La'y bchi'e Jesusen' de chgi' lo latje dach. ¹³ Wzóa Jesusen' latje dachen' choplaj ža, na' gónele da' xiwe' gonen ga бага' Jesusen' doła'. Wzóa Jesusen' gan zej nnita' bia yixe' ka', bia želdaba' ya'ado'. Wbás che ya'abá ka' góklengake' Jesusen', na' bwáwgage' Le'.

Jesús žsedle' benách ka' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)

¹⁴ Wdé bséjwgage' Zwa liž ya, wyéj Jesusen' gan nbab Galilea. Bchalje' diža' chawen' dan' zan' lo na' Dios. ¹⁵ Ki wnné':

—Ba bžin ža. Za' yedjnná bia' Dios nga. Le yeyát laže', na' le chejlé' diža' chawe' ni.

Žliž Jesús tape benne' wzén bel

(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

¹⁶ Kate' ne zde Jesusen' žoa'a nido' che gan nbab Galilea, ble'ele' Smon, na' Ndres, benne' biche' Smon na'. Zej nake' benne' wzén bel ka', na' želzale' yixjw bel chégake' law nisen'. ¹⁷ Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona' ga yedjwa'le benách ka' chia', gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

¹⁸ La' bká'ntegake' yixjw ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

19 Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan b̄le'ele' Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' nníta'gake' lo barkw chégake' gan žeyágake' yixjw bel ka' chégake'.
20 Jesusen' la' bližtie' légake', na' bká'ngake' Sebedeon', xágake', gan zóalene' benne' wen žin chie' ka' lo barkwn', na' jáklene' Jesusen'.

To benne' yoe'e be' xiwe'
(Lk. 4:31-37)

21 Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yež Kaper-naum. Kate' gok ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wzó lawe' žsadle' benne' ka' zej ndobe' ga na'.
22 Bebángkle' kan žsadle' Jesusen', dan' žsadle' kan žón to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', na' kege kan žongak benne' yodo' wsadle' ka'.
23 Lezka' wzóa to benne' yoe'e be' xiwe' lo yo'o gan zej ndobe', na' wžéžeyi'e,
24 na' wnné':

—¿Biz nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? ¿Zo'o nich wžia yi'o neto'? Nónbi'a Le'. Nako' Benne' La'y che Dios.

25 Naž Jesusen' wdilen', na' wnné':

—Wzóa žize, na' bežój lo bennen'.

26 Naž be' xiwen' wžibe sisen ben-nen', na' wžéžeya'an zižje, na' la' bežojten.
27 Bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Bizkze da' ni? ¿žsadle' to da' kobe? Len yela' wnná bia' zchi'le' be' xiwe' ka', na' žóngaken kan žnne'.

28 La' wzete diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngkle' benách ka' dot gan nbab Galilean' kan nak chie'.

Žeyón Jesús xna' zo'le Bedw
(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)

29 Naž bežój Jesusen' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' la'

wyéjlenie' Jakob, na' Zwa, na' bžíngake' ližgak Smon, na' Ndres.
30 De xna' zo'le Bedw, bennen' lie' Smon, lo yo'on', na' yoe'e da' la. La' belzéntele' Jesusen' kan žak che no'len'.
31 Naž wbiga' Jesusen', na' bežwe' ne'e, na' bechise' le'. La' bežojte da' la da' yoe'en, na' bsí'ni'e da' bdáwgage'.

Žeyón Jesús benne' yižwé' zan
(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)

32 Kate' za' žale, kate' za' wžén wbiž, la' bžíntegak benne' ka' zej noe'e benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' lezka' benne' ka' zej yoe'e be' xiwe' ka'.
33 Yógo'te benne' yež ka' bdóbd'i'gake' kwit yo'o gan yo'o Jesusen'.
34 Le' beyone' benne' yižwé' zan, benne' ka' zej de'e yižwé' zan che chégake'. Lezka' be-beje' be' xiwe' zan, be' ka' zej yo'o benne' ka'. Bi bi'e latje nnegak be' xiwe' ka' dan' zej nonbian' Le' No nake'.

Zchalj Jesús gan nbab Galilea
(Lk. 4:42-44)

35 Zildo' wyase Jesusen', kate' ne nak chol. Bežoje' lo yežen', na' wyeje' to latje dach, gan bcháljlene' Dios.
36 Smon len benne' ka' nníta'lengake' le' bejdíljgake' Jesusen'.
37 Kate' bejxáka'gake' Le', belyi'e Le':

—Yógo'te benách žeyíljgake' Le'.

38 Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le cho'o yež gawze ka', nich wchalja' xtiža' Dios ga na'. Che len bežoja'.

39 Ka' goken, wdé Jesusen' dot gan nbab Galilea, na' bchalje' lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' be-beje' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'.

Žeyón Jesús to benne' da' belá' žen chie' yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

40 To benne' da' belá' žen chie' yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'.

Bzoa zibe' lawe', na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Cha' zénelo', wak yeyono' neda'.

⁴¹ Jesusen' beyache' láže'le' bennen'. Bli ne'e, na' wdane' le', na' gože' le':

—Žénela'. Ba beyako'.

⁴² Katen' wnné' da' ni, la' benitte yizwén' dan' de'e, na' beyake' cháwe'do'. ⁴³ Naž Jesusen' bchi'le' bennen', na' la' besé'la'tie' le'. ⁴⁴ Ki gože' le':

—Bi wzenlo' no benne' kan bena' chio', san wyéj, bejloé'el kwino' law bꝑoz, na' bejnezjw che da' beyako' le' che yodo' kan wnná Moisés, dan' wloé'elen benách ka' ba beyako'.

⁴⁵ Bežój bennen', na' wzó lawe' zzenle' benne' zan dan' goken chie'. Dan' bzie' diža' ni, biž gok chaz Jesusen' kwáselo lo yež, san wzoaze' na'le gan nak latje dach. Benách yógo'te yež bžingake' gan zoe' Le'.

2

Benne' yizwé', benne' bi žak se'e
(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹ Wdé chope chonne ža, beyáz Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wzé diža' zoe' lo yo'ó. ² La' bdóbtégak benne' zan gan zoa Jesusen', na' zejte biž gok chejnníta'gake' ga na', na' kege ža yo'ó, na' Jesusen' bcháljlene' légake' xtiže'e. ³ Naž bžingak tape benne' ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e to benne' yizwé', benne' bi žak se'e. ⁴ Bi gok žingake' law Jesusen' dan' zej nníta' benne' zan ka' ga na'. Che len bsáljwgake' yichjo'o gan nak law Jesusen'. Katen' beyóž bsáljwgaken', blétjgake' da' dele benne' yizwén' ga na'. ⁵ Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yizwén':

—Zi'na', ba benít lawa' le' che doła' da' nbago'o.

⁶ Že'gak baļe benne' yodo' wse-dle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na'

wnnágake': ⁷ “¿Biz chen' zchalj bennen' ki? Zzoe' Dios chela'ale. Bi gak no benne' yenít lawe' che doła'. Toze Dios gak gonen'.” ⁸ Jesusen' la' gókbe'etele' da' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—¿Biz chen' zza' láže'le ki? ⁹ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' yizwé' ni ba benít lawe' che doła' da' nbage'e, san nak zede gone' ga yeyase', na' we'e da' dele', na' se'e. ¹⁰ Na'a gona' da' gak bia' neda', Benne' Golje' Benách, nzi' lo na'a yežlyó nga yenít lawa' che doła' da' zej nbaga' benách ka'.

Naž Jesusen' gože' benne' yizwén':

¹¹ —Žapa' le': Wyase. Beká'a da' delo', na' beyéj ližo'.

¹² La' wyaste benne' yizwén', na' beké'e da' góte'le', na' bežoje' lawgak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na'. Bebángekle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

—Batkle na' le'elto' da' ki.

Jesús žliže' Lebí

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Bežój Jesusen' lo yež Kaper-naum, na' wdíe' da' yoble žoa'a nisdon'. Bedobgak benne' zan gan zoe', na' Le' bsdle' légake'. ¹⁴ Kate' ne zde Jesusen' ga na', blé'ele' Lebí, zi'n Alfeo, ži'e gan zchizjwe' lo wláz yež zi'to'. Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

La' wzó ža'te Lebín', na' wyéjlene' Jesusen'.

¹⁵ Wdé gok da' ni, benne' zan, benne' wechizjw ka' len yebale benne' gaxjw ka' žé'gake' tzen len Jesusen', na' len benne' wsdle chie' ka' gan žáwgake' lo liž Lebín'. Ki goken dan' benne' zan žják'lene' Jesusen'. ¹⁶ Kate' benne' yodo' ka', benne' wsdle ka' len benne' fariseo ka', blé'egekle' Le' ži'e žawe' tzen len benne' wechizjw ka', na' len yebale benne' gaxjw ka', naž belyi'e benne' wsdle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Bižen' žone'? Že'j žáwłene' tzen benne' wechizjw ka', na' benne' dolá' ka'.

¹⁷ Benle Jesusen' da' ni, na' gože' légake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yizwé' ka' žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka'. Za'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' dolá' ka', nich yeyát láže'gake'.

Zchalj Jesús che yela' žon wbás
(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

¹⁸ Kate' ža na' benne' ka' žónłengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónłengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás, na' bla'gak bałe benne' ka' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónłengake' Zwan' tzen, na' benne' ka' zónłengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás. ¿Biz chen' benne' ka' zónłengake' Le' tzen bi žóngake' wbás?

¹⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Wak gonle ga gongak wbás benne' ka' nníta'gake' lni che benne' zchag ne'e kate' le' ne zóalene' légake'? Kate' bennen' zchag ne'e ne zóalene' légake', bi góngake' wbás. ²⁰ Žin ža kate' kwas bennen' zchag ne'e, na' biž sóalene' légake'. Ža na' góngake' wbás.

²¹ 'Bi wdá' nitó benne' to laže' kobdo' lo laže' gole nich yeyonen', dan' yedobe laže' koben', na' wžezan' laže' golen', na' chéza'že laže' golen'. ²² Lezka', nitó benne' bi ke'e xis uba kobe lo že'e biž da' naken yid, dan' gak bla'a xis uba koben', na' wlá'a že'e bižen' da' naken yid, na' lalje xis uban', na' gak ditje že'e na' da' naken yid. Žala' ka'žo xis uba kobe lo že'e da' naken yid kobe.

Zká'gake' bisto zoa' scribe ža la'y
(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

²³ To ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yele zoa' scribe, na' benne' wsedle chie' ka' wzó lágake' zká'gake' bisto gan žia zoa' sriben', na' žáwgaken'. ²⁴ Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bwia nga. Benne' ka' žónłengake' Le' tzen žóngake' da' bi žala' gonžo ža la'y.

²⁵ Jesusen' gože' légake':

—¿Bi beł-le kan ben Dabí katen' wdone', na' byažje da' gawe' le' len benne' ka' wnníta'łengake' le'? ²⁶ Wyoé'e lo yo'o che Dios katen' gok Abiatar bꝑoz blo, na' bdawe' yet xtil da' zκό'ogake' law Dios, dan' bi nzi' lo na' no benne' gawen', san toze bꝑoz ka' nzi' lo ná'gake' gáwgaken'. Lezka' bnezjwe' da' bdawgak benne' ka' wnníta'łengake' le'.

²⁷ Naž Jesusen' gože' légake':

—Dios bene' ža la'y nich yebéłengeklen benách ka', kege bene' benách ka' nich góngake' xchin ža la'y. ²⁸ Che len, neda', Benne' Golje' Benách, naka' xane ža la'y.

3

Jésus žeyone' to benne' nžeke' ne'e
(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

¹ Da' yoble wyó'o Jesusen' to yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' lezka' zoa to benne' nžeke' ne'e ga na'.

² Benne' yodo' ka' bwíagake' Jesusen' cha' yeyone' bennen' ža la'y, dan' žénegekle' yesbága'gake' Le' žia. ³ Naž Jesusen' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža', na' wzé lawgak benne' ki.

⁴ Jesusen' wnnable' benne' ka', na' wnné':

—¿De latje gonžo da' nak chawe' kate' nak ža la'y, o gonžo da' zinnj?

¿De latje gape chi'izo yela' nban chegak benách ka', o wžia yi'žon?

Wnníta'gak žize benne' ka'. ⁵ Naž Jesusen', lo yela' zža'a chie', bwie' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' gok nyache' laže'e dan' nak zide yichj lázdo'gake'. Naž gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Bli no'o.

Bennen' bli ne'e, na' la' beyak-ten cháwe'do'. ⁶ Naž bežojgak benne' yodo' fariseo ka', na' la' béntegake' tzen diža' len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen nich gak yeshága'gake' Jesusen' zia, na' gótgake' Le'.

Zdobgak benne' zan žoa'a nísdo'

⁷ Bezá' Jesusen' ga na' tzen len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžine' žoa'a nísdo', na' benne' zan jáklene' Le', benne' ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea. ⁸ Lezka' bžingak benne' zan gan zoa Jesusen', benne' ka' zej nžoje' Jerusalén, na' gan nbab Idumea, na' gan nbab yechelá'al yego Jordán, na' yež ka' zej nnítan' dot kwit gan zej nníta' yež Tiro, na' yež Sidón. Ki béngake' dan' béngekle' kan zej nak da' zen ka' da' žon Jesusen'. ⁹ Che len Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wkwéztezegake' to barkw gan gak kwene', nich bi wchigak benne' zan ka' Le'. ¹⁰ Ka' goken dan' ba beyone' benne' zan, benne' yižwé' ka', na' wbíga'gak benne' zan ka' gan zoe' nich kángake' Le'. ¹¹ Kate' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka' blé'egeklen Jesusen', btinnegaken benne' ka' xni'a Jesusen', na' wžéžeya'agaken, na' wnnágaken:

—Nako' Le' Zi'n Dios.

¹² Jesusen' bchi'le' be' xiwe' ka', nich bi wzéngeklen benách ka' No nake' Le'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gágake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

¹³ Naž wžén Jesusen' to law ya'ado', gan bliže' benne' ka' žénele'. Wbíga'gak benne' ka' dot kwite'. ¹⁴ Wžé Jesusen' chežinno benne' ki, nich gónlengake' Le' tzen, na' nich sele'e lé'gake' chejzéngekle' benách ka' xtiže'e.

¹⁵ Bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka', na' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. ¹⁶ Ki lágake':

Smon, (bzoa Jesusen' yetó le', Bedw),

¹⁷ Jakob,

Zwa, (benne' biche' Jakob, na' zej nake' zi'n Sebedeo. Chope' ki, Jesusen' bezóe' yetó lágake', Boanerjes, da' zejlasen len diža' xiža': Benne' wałe ka' ka' wzió'),

¹⁸ Ndres,

Lip,

Bartol,

Matío,

Mas,

Jakob, (zi'n Alfeo),

Tadeo,

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

¹⁹ Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Znnágake' da' xiwe' žónlenen Jesús tzen

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Wdé na' bežín Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen to yo'o. ²⁰ Da' yoble bdobgak benne' zan gan zoa Jesusen', na' biž gota' latje bi da' gaw Jesusen' len benne' chie' ka'. ²¹ Kate' béngekle' benne' bíche'kze Jesusen' ka' kan žak chie', bžíngake' ga na' nich yeché'gake' Le', na' wnnágake': “Žak yał yichje'.”

²² Lezka' benne' yodo' wsdle ka', benne' zej nžoje' yež Jerusalén, wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Belzebú, xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen, na' len yela' wnná bia' chen žebeje' be' xiwe' ka'.

23 Naž Jesusen' bliže' benne' yodo' wsedle ka', na' bsaka' lebe', na' wnné':

—¿Yebéj da' xiwe' la' kwinzen?

24 Cha' benne' ka' nníta'gake' to yež la'a lázgake', na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia' yežen'.

25 Lezka' cha' benne' ka' nníta'gake' to yo'o la'a lázgake', na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia'gake'.

26 Che len, cha' da' xiwe' tíl-lenen lježen ka', na' cha' la'a lázgaken, bi gak dia' yela' wnná bia' chen, san za' yeyóž chen.

27 'Bi gak nitó benne' choe'e liž to benne' wałe, nich kweje' yela' wnni'a chie' cha' bi wcheje' benne' wałen' zga'ale, na' naž sake'e kweje' da' de liž bennen'.

28 'Da' li žapa' le'e: gak yenít law Dios benách ka' che yógo'te doła' da' zej nbage'e, na' che yógo'te diža' xiwe' da' znnágake',²⁹ san cha' no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios bennen'. To chi'ize nbage'e zia.

30 Ki wnná Jesusen' dan' benne' yodo' wsedle ka' wnnégake' chie', na' wnnágake': "Da' xiwe' žónlenen Le' tzen."

No benne' nake' xna' Jesús, na' benne' biche'e

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

31 Naž benne' biche' Jesusen' ka' len xne'e bžingake' gan zoe'. Wnníta'gake' la' lí'ale, na' bséla'gake' to benne' chejliže' Jesusen'.³² To benne' ladjw benne' zan, benne' ka' žé'gake' dot kwit Jesusen' gože' Le', na' wnné':

—Benne' bicho'o ka' len xno'o, nníta'gake' la' lí'ale, na' žližgake' Le'.

33 Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—¿Nnézlele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka' zej nake' bicha'a ka'?

34 Naž bwie' benne' ka' žé'gake' dot kwite', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ki zej nake' ka' xna'a, na' benne' bicha'a ka'.

35 No benne' žone' kan žénele Dios, benne' ni nake' ka' benne' bicha'a, na' ka' no'le zana', na' lezka' ka' xna'a.

4

Žsaka' lebe Jesús kan nak che benne' žaz

(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

¹ Da' yoble wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan nak žoa'a niso'. Bdobgak benne' zan gan zoe', na' wžén Jesusen' to lo barkw da' žen' lo nisen', na' wži'e ga na', na' yógo'te benne' ka' wnníta'gake' lo yo žoa'a nisen'.² Jesusen' bsedle' lé'gake' da' zan, da' bsaka' lebe'. Kate' ne žsedle' lé'gake', wnné':

³ —Le wzé nag da' ni. Bžoj to benne' žaz, zjeze' binnedo' ka'.

⁴ Kate' ne zjeze', bėxjwgak bałe binnedo' ka' to lo nez las. Bžingak byinnedo' ka', na' bdáwgakban'.

⁵ Yebałe binnedo' ka' bėxjwgaken gan že' yej, gan de láte'ze yo. Bayenze bla'gak binnedo' ka' dan' de láte'ze yo ga na'.

⁶ Naž kate' bla' wbiž, la' wbižtegaken dan' bi nóngaken lwen gže'.

⁷ Yebałe binnedo' ka' bėxjwgaken gan begolgak lba yeche' ka'. Kate' bla'gak binnedo' ka', lezka' bela'gak lba yeche' ka', na' bdóbgaken da' ka' goze', na' da' ka' bi be bnėzjwgaken.

⁸ Yebałe binnedo' ka' bėxjwgaken gan nak yo bebe, na' blá'gaken, na' gól-le'egaken. Bnézjwle'egak da' ka' goze'.

To yag da' goze' bnezjwn yechí žoa binnedo' ka'. Yetón bnezjwn yechonnłalj binnedo' ka', na' yetón bnezjwn yetó gaywá' binnedo' ka'.

⁹ Naž Jesusen' gože' lé'gake', na' wnné':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Zloe'el Jesús biz chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

¹⁰ Kate' Jesusen' ba bga'ne' toze', benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' bžingake' gan zoe', tzen len

chežinno benne' wsedle chie' ka', na' wnnábgekle' Le' biz žsedle dan' bsaka' lebe'. ¹¹ Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Dios žonne' le'e latje chejní'ilele da' ngache' kan z̄nna bi'e, san benne' ka', benne' bi žónlengake' žo'o tzen, yógo'te zcháljengaka'-ne' da' žsaka' leba'. ¹² Ki žona' dan' žak kan nyejw le'e yiche la'y, da' z̄nna: Wíagake', san bi lé'egekle'.

Wzé nággake', san bi chejní'igekle', na' bi yeyát láže'gake' nich gak yenít lawa' chégake' dol'a' da' zej nbage'e.

Zloe'el Jesús da' žsedle dan' bsaka' lebe'
(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—¿Bi žejní'ilele dan' bsaka' leba'? ¿Nak̄ gak chejní'ilele yezika' da' wsaka' leba'? ¹⁴ Benne' žazen' nake' benne' zzie' diža'. ¹⁵ Zej nak baļe benne' ka' ka binnedo' ka' bėxjwgaken to lo nez. Žylenle' x̄tiža' Dios, san kate' žylenlen', la' za'te da' xiwe', na' žka'n dižan' da' bėngekle'. ¹⁶ Zej nak yebaļe benne' ka' ka binnedo' ka' bėxjwgaken gan že' yej. Žylenle' dižan', na' len yela' žebél chégake' želzi'en. ¹⁷ San bi žazen lo yichj lązdo'gake', na' to chí'ido'ze zzi'gaken'. Kate' bi da' žak chégake' o cha' zoa benne' zbia laže'e légage' dan' zze nággaken', la' žsan láže'tegaken'. ¹⁸ Zej nak yebaļe benne' ka' ka binnedo' ka' bėxjwgaken gan žegolgak lba yeche' ka'. Žylenle' dižan', ¹⁹ san že' láže'gake' da' naken che yežlyó nga. Žon láže'len légage' dan' zej nži'ile' yela' wnni'a, na' zdan láže'gake' yela' gape. Yógo'te da' ki žylyzen lo yichj lązdo'gake', na' znitle dižan', na' bi žonen žin lo yichj lązdo'gake'. ²⁰ Zej nak yebaļe benne' ka' ka binnedo' ka' bėxjwgaken lo yo bebe. Žylenle' dižan', na' zzi' lo ná'gaken', na' žonen žin lo yichj lązdo'gake'. Zej

nak baļe benne' ki ka binnedo' ka' bnėzjwgaken yechi žoan. Zej nake' yebaļe' ka binnedo' ka' bnėzjwgaken yechónnlajen, na' zej nak yebaļe' ka binnedo' ka' bnėzjwgaken yetó gaywán'.

Žsaka' lebe Jesús che to da' zgo'on baní'
(Lk. 8:16-18)

²¹ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Kate' zwála'žo yi', ¿ždóse'žon to kak, o zgo'ožon zane gan žata'žo? Bi žonžo ki, san zzoažon ža'le gan ko'on baní'. ²² Yógo'te da' zej ngachen' yelá' ląwgaken, na' yógo'te da' žákaken gan nak chol žóygaken lo baní'. ²³ No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

²⁴ Lezka' gože' légage':

—Le we' laže' che da' ženlele. Kan nak da' zžixele, tlebe wžix Dios chele, na' wnezjwe' yelate' chele. ²⁵ No benne' nzi'e x̄tiže'e, we'e yelate' chie', san no benne' bi nzi'e x̄tiže'e, da' late'do'ze da' benle', yegá'n.

Žsaka' lebe Jesús kan zgole yeļe zoa' scribe

²⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žak yela' wnná bia' che Dios yežlyó nga naken kan žak kate' to benne' žaze' zoa' scribe lo yežlyó chie'. ²⁷ Yeļe žtase', na' žeyase' kate' za' ža'ní'. Zla' yag zoa' sriben', na' zgolen, san le' bi nnezle' nak̄ žak zgolen. ²⁸ La' yežlyón' žzenen da' nazen lo yežlyón'. Zga'ale za' xyazen, naž za' bisto chen, na' te na' kwia zoa' scribe waļe lo bisto chen. ²⁹ Kate' ba naļe zoa' sriben', la' chejtie' chejchoge' bizton' dan' ba bžin ža si'e zoa' sriben'.

Žsaka' lebe Jesús kan žak che binnedo' mostasa

(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

³⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Biz nnia' kan žak yela' wnná bia' che Dios yežlyó nga? ¿Biz wsaka' leba' kan žaken? ³¹ Žaken

kan žak che to binnedo' mostasa. Kate' žazen lo yo naken to binnedo' da' nakžen kwíde'do' ka yógo'te binnedo' ka' žé'gaken lo yo, ³² san kate' ba nazen, zlan', na' žžéntežen ka yógo'te yiše' kwan da' žé'gaken yežlyó. Kan žon yana' ni'a nen', gak žingak byinnedo' ka', na' wžíagakba' xó'ngakba' lo zol' chen.

Ka zkonle žin Jesús da' žsaka' lebe'
(Mt. 13:34-35)

³³ Ka' goken, Jesusen' bsdle' légake', na' da' zanže da' bsaka' lebe' kan gok chejni'igekle'. ³⁴ Yógo'te da' bchájlene' benne' ka', bzaka' leben', na' yógo'te da' ki bzejni'ile' légakze benne' wsdle' chie' ka'.

Jesús zzoa žie' to be' wale'
(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

³⁵ La' ža na'ze, kate' za' žale, Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le cho'o, težo yechełá'a nisdó' nga.

³⁶ Naž bkwásgake' gan nníta'gak benne' zan ka', na' bsá'gake' barkwn' gan ba že' Jesusen'. Lezka' wnníta'gak yebałe barkw ka' ga na', da' ka' zjáklenen légake'. ³⁷ Wzó ław žak to be' wale lo nisen', na' wdá'a nis lo barkwn'. Ka' goken, zej zcha' nis lo barkwn'. ³⁸ Jesusen' die' ztase' lo xkogwe' gan nak ža'le lo barkwn', na' besbángake' Le', na' belyi'e Le':

—Benne' wsdle. ¿Bi žeklo' cheto'? Gatzto' zan nis nga.

³⁹ Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' žaken, na' wnné':

—Wzóa ži.

Lezka' gože' nisen', na' wnné':

—Žize wzóa.

Wzóa ži ben' goken, na' wžé' ži nison'. ⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—¿Biz' chen' zžébele ki? ¿Bi na' chejle'le che Dios?

⁴¹ Ne zžébegake', belyi'e ljéžgake' toe' yetóe':

—¿Bizkze nak benne' ni? Be' žaken, na' nisdó' žóngaken kan zna xtiže'e.

5

Benne' Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

¹ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechełá'a nisdó' gan nbab che yež Gadara. ² Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', la' bžinte to benne' ławe' Le', benne' bžoje' to lo bloj gan zej ngache' benne' gat ka', na' yoe'e be' xiwe'. ³ Benne' ni zzo'e' gan zej ngache' benne' gat ka'. Bi gok nitó benne' wcheje' le', kege len do ya. ⁴ Zan chi'i bzóagake' bayw ya yen ne'e, na' ni'e, na' bchéjgake' le' do ya ka'. Ble'e do ya ka', na' bzozje' bayw ya ka'. Bi gok no benne' nna bi'e le'. ⁵ Zdáteze' zbéžeyi'e dot ža dot yełe gan zej ngache' benne' gat ka', na' gan nak ław ya'ado' ka', na' žon we' kwine' lo yej ka' zej žen' ga na'. ⁶ Kate' ble'ele' za' Jesusen' zít'ole, taría taría wyeje' gan ze'e, na' bzóa zibe' ławe'. ⁷ Wnnié' zižje, na' gože' Jesusen':

—¿Biz' nbaga'a chio', Jesús, Ži'n Dios, Benne' zente? Ni'a che Xanžo Dios žáta'yoela' le', bi wsaka' zi'o neda'.

⁸ Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen':

—Le', be' xiwe', bežój lo bennen'.

⁹ Jesusen' wnnablen', na' wnné':

—¿Bi lio'?

Beží'i be' xiwen', na' gožen Le':

—Da' Zan lia' dan' nakto' be' zan.

¹⁰ Wnné' yachen' ław Jesusen' nich bi sełe'e be' xiwe' ka' zít'ole lo yežlyón'. ¹¹ Zej nnita' koch zan ław ya'ado' na'ze, želdaba' žáwgakba' ga na'. ¹² Be' xiwe' ka' wnné' yáche'gaken ław Jesusen', na' wnnágaken:

—Bsełá' neto' gan zej nnita' koch zan ka'. Benn neto' latje chejžó'ogakto'-ba'.

13 Jesusen' la' be'tie' légaken latje, na' bežojgak be' xiwe' ka', na' bežó'ogaken koch zan ka', na' bxi'te'gak koch ka', na' bejbíxjgakba' gan nak zoa'a ya'a, na' bejcházgakba' lo nisdo', gan wyépegakba' nis, na' gótgakba'. Gókgakba' ka chop milba'.

14 Naž bzonnjgak benne' ka' žape chí'igake' koch ka', na' bejzéngikle' benne' yež ka', na' lezka' benách ka' nníta'gake' yixen'. Bžojgak benne' yež ka', nich chejwíagake' bizen' goken ga na'. 15 Kate' bžingake' gan zoa Jesusen', blé'egekle' bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka'. Že' bennen' ga na', na' nakwe' laže', na' zoe' cháwe'do', na' bžébegak benne' ka'. 16 Ki goken dan' benne' ka', benne' blé'egekle' da' ben Jesusen' bžéngikle' benne' ka' bžó'ogake' lo yež kan goken che bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', na' lezka' kan gok chegak koch ka'. 17 Naž wzó ławgak benne' ka' žáta'yoegekle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'.

18 Kate' bebén Jesusen' lo barkw, bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. 19 Jesusen' bi bi'e le' latje, san gože' le'.

—Beyéj ližo'. Bejzenle lježo' ka' da' zen da' bena' chio' neda', naka' Xano', na' ka beyache' láže'la' le'.

20 Beyéj bennen', na' wzíe' diža' lo yež Dekápolis ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' chie', na' bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' yež ka'.

Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' za Jesús

(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

21 Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nison', naž bedobgak benne' zan gan zoe' žoa'a nison'. 22 Lezka' to benne' lie' Jairo, benne' blo che yo'o gan zđobgak benne' judío ka' nich yéngikle' xtiža' Dios, blé'e gan zoa Jesusen'. Katen' blé'ele' Le',

bzoa zibe' lawe'. 23 Góta'yoele' Le', na' wnné':

—Za' gat xkwide' no'le chia'. Da, xoa no'o lebe' nich yeyakbe', na' bi gatbe'.

24 Jesusen' wyéjlene' le', na' benne' zan zjáklene' Jesusen', na' zchígake' Le'. 25 Lezka' zoa to no'le ga na', ba zej chežinno yiz de'e yižwé'. Bi žebíž žen chie' che we' chégakkze no'le ka'. 26 Ba wzáka'li'e lo na'gak benne' zan, benne' ka' žeyóngake' benách ka'. Dáche'ze ba btie' dot da' wdape', na' bi be góklene' le', san žyála'žen chie'. 27 Kate' benle' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', wdíe' ladjwle benne' zan ka', na' bžine' zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'. 28 Ki bene' dan' wnné': “Cha' kanza' ze', yeyaka'.” 29 La' bebižte žen chie', na' gókbe'ele' ba beyake' che da' goken chie'.

30 La' gókbe'etel Jesusen' ben žin yela' wak chie', na' beyechje'. Bwie' benne' zan ka', na' wnné':

—¿Nož benne' wdane' neda'?

31 Naž benne' ka' zej nake' toze len Le' góžgake' Le', na' wnnágake':

—Zlé'ekzelo' benne' zan ki zchígake' Le', na' žnno': “¿Nož benne' wdane' neda'?”

32 Naž bwia Jesusen' dot kwíte' nich le'ele' bennen' wdane' Le'. 33 Naž no'len' wbige'e lawe'. Zžebe', na' žzize', dan' nnezle' dan' goken chie'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' dot dan' goken. 34 Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'. Binlo beyéj ližo'. To chí'ize beyako' che dan' goken chio'.

35 Kate' ne zchalj Jesusen' da' ki, benne' ka' zej nžoje' liž benne' blon' che yo'o gan želyenle' xtiža' Dios, bžingake' ga na', na' belyi'e bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž wpižjo' benne' wsdle.

36 Bi be' laže' Jesusen' dan' wnnágake', san gože' benne' blon', na' wnné':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios.

³⁷ Jesusen' bi bnezjwe' yezika' benne' ka' latje chjáklene' Le', san légakze Bedw, na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben'. ³⁸ Katen' bžine' liž benne' blon' che yo'o gan žylenle' xtiža' Dios, ble'ele' žak žaxto', na' zej nnita' benne' ka' zbéžegake' ga na', na' lezka' benne' ka' zbeže nyáche'gake'. ³⁹ Wyó'o Jesusen' ga na', na' gože' légake':

—¿Biz chen' žonle žaxto', na' zbézele ki? Bi nat xkwide' no'len'. Žtászebe'.

⁴⁰ Naž ben dítjgkle' Jesusen', san Le' bebeje' yógo'te benne' ka' na'le. Bchi'e xa xna' xkwide' no'len', na' lezka' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wyo'e'e gan debe'. ⁴¹ Beᵑwe' na' xkwide' no'len', na' gože'-be':

—Talita, kumi.

Diža' hebreo ni znann len diža' xiža': "Xkwide' no'le, wyase." ⁴² La' wyaste xkwide' no'len', na' beza'be'. Ba zejbe' chežinno yiz. Bebán láže'gak benne' ka' nníta'gake' ga na'. ⁴³ Naž Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngkle' nitó benne' dan' goken. Na' gože' légake':

—Le gonn da' gaw xkwide' no'le ni.

6

Žežin Jesús yež Nasaret, yežen' naken laže'

(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

¹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' bežine' laže', na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wzá'lengake' Le' tzen. ² Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios. Wnníta'gak benne' zan ga na', benne' ka' žylenle' chie'. Bebángkle', na' wnná'gake':

—¿Gaz bsdle bennen' da' ki? ¿Biz yeła' žejní'il na' da' nape'? ¿Nakx žone' da' ka' zej nak bian', da' ka' zá'gaken zaka' ya'abá che

Dios? ³ Benne' ni nake' benne' zkonle' žin blag ka', zi'n Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Judas, na' Smon. Lezka' no'le zane' ka' nníta'lengake' žo'o nga.

Che len bzóagake' Le' cheła'ale. ⁴ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Gáte'teze žápegake' ba la'ne to benne' zchalje' lo wláz Dios, san benne' wláz chie' ka', na' lježe' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bi žápegake' le' ba la'ne.

⁵ Che len Jesusen' bi gok gone' nitó yeła' wak zen ga na'. Toze beyone' babze benne' yižwé' ka', kate' bᵑoa ne'e légake'. ⁶ Bebán laže'l Jesusen' dan' bi žejlé'gake' chie'. Wdé na' wdíe' yeždo' ka' zej žen' dot kwit ga na', na' bsdle' benne' ka' ga na'.

Žsela' Jesús benne' chie' ka' nich chejžégake' xtiže'e

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

⁷ Naž Jesusen' bliže' benne' chežinno ka', benne' žónlengake' Le' tzen, na' wzó lawe' žsele'e légake' chope chópegake'. Bdie' lo ná'gake' yeła' wnná' bia' kwéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. ⁸ Bchi'le' légake' bi be wá'gake' lo nez, kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw bi kó'ogake' lo bzode chégake', san toze yagdo' chjwá'gake'. ⁹ Žála' chjwá'gake' zélgake', san kege yetó laže' da' ᵑoan yéngake'. ¹⁰ Lezka' gože' légake':

—Gáte'teze gan cho'ole to yo'o, le soa yo'on' kate' yezá'žele yežen'.

¹¹ Cha' chazle to yež gan benne' ka' bi gápegake' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' xtiža'le, le yežój ga na', na' le wchínnj biᵑte yo da' dan' lable. Da' ni gak bian' zej nbage'e zia. Da' li žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', naž sáka'žegak benne' ka' che yežen' ka' sáka'gak benne' ka' che yež Sodoma, na' benne' ka' che yež Gomorra, yež ka' bhinnj Dios.

12 Naž bžojgak benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bejžéngkle' benách ka' žala' yeyát láže'gake'.
 13 Lezka' bebéjgake' be' xiwe' zan yo'ogak benách ka'. Wló'ogake' set lawgak benne' zan, benne' yižwé' ka', na' beyákgage' cháwe'do'.

Ka bétgake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

14 Benle Herodes, benne' zna bi'e, kan nak da' žon Jesusen', dan' zze diža' gáte'teze che yela' wak chie'. Ba le benne' ka' znnágake':

—Nake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo yela' got. Che len nape' yela' wak žone' da' ki.

15 Yebale benne' ka' znnágake':

—Nake' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yebale' znnágake':

—Nake' to benne' zchalje' lo wláz Dios kan gokgak benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te, benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'.

16 Kate' benle Herodes da' ki, wnné':

—Nake' Zwa, bennen' bžixa' yene'. Ba bebane' lo yela' got.

17 Ki wnná Herodes na' dan' lekze' bsele'e benne' ka' yjéxjwgake' Zwan', na' bchéjgake' le' len do ya lo yo'o liž ya. Ki ben Herodes na' dan' zža' Herodías Zwan'. Herodías na' nake' no'len' góke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. Herodes na' bekwase' Herodías na', na' bchag ná'lene' le'.
 18 Zwan' gože' Herodes na':

—Bi žala' sóaleno' zo'le benne' bi-cho'o.

19 Dan' gónele Herodías na' bi da' gone' che Zwan' nich gote' le', che len gónele' gata' latje chie', san bi be wzáka'le',
 20 dan' Herodes na' zžebe' Zwan', dan' nnézkzele' nak Zwan' chawe', na' la'y. Che len wdape chi'e le', na' bze nage' chie' dot laže'e la'kze dan' wnná Zwan' benen ga wžé' zedle Herodes na'.
 21 Naž bžin to ža wzáka'le Herodías na', da'

naken ža žon lni Herodes na' che ža wye'ele' yiz. Bsi'ni'e da' ye'j gawgak benne' ka' nzi' lo ná'gake' lo wlaze' le', na' benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' lezka' benne' ka' zej nake' blo gan nbab Galilea.
 22 Wyáz xkwide' no'le che Herodías na' gan že'j žáwgake', na' bya'abe' láwgake'. Wyáz laže' Herodes na' kan žonbe', na' lezka' wyáz láže'gak benne' ka' že'j žáwlengake' le' tzen. Naž Herodes na' gože' xkwide' no'len', na' wnné':

—Wnnáb bi da' žénelo' wnezjwa' chio', na' gonan'.

23 Ben choche' xtiže'e, na' gože'-be':

—Ni'a che Xanžo Dios wnezjwa' chio' bíte'teze da' nnablo' neda', na' zejte gachje gan zna bi'a.

24 Naž bežojbe', na' gožbe' xna'be':

—¿Biž nnaba'?

Le' gože'-be':

—Yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nnabo'.

25 La' beyáztebe' gan zoa Herodes na', na' gožbe'-ne':

—Žénela' wxó' chia' na'a lo ye'n zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

26 Gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' dan' béngkle benne' ka' žáwlengake' le' tzen dan' wnné', na' bi gónele' yinnj xtiže'e da' bchebe laže'e chebe'.
 27 Naž Herodes na' la' bséla'tie' to benne' žeje' lo wdile, benne' zoe' žape chi'e ga na', na' gože' le' chejxi'e yichj Zwan'.
 28 Bennen' žeje' lo wdile wyeje' liž ya, na' bejžix'e yen Zwan', na' bechi'e yichje', dan' bxo'e' to lo ye'n zen. Wdien' lo na' xkwide' no'len', na' lebe' bnéjwben' che xna'be'.

29 Kate' benne' ka' zej nake' Zwan' toze béngkle' dan' goken, bžingake' ga na', na' beché'gake' le', na' be-žkáche'gake' le'.

Jesus z̄wawe' benne' zanže ka gayo' mile'

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Wdé na' bel'a'gak benne' wbás ka' che Jesusen' gan zoe', na' bzéngekle' Le' yógo'te da' bégake', na' da' ka' bsédgekle' benách ka'.

³¹ Benne' zan, benne' ka' zá'gake', na' benne' ka' zjake', wnníta'gake' ga na'. Ka' goken na' zejte biž de latje bi da' gaw Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Che len Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le cho'o. Chejžo žo'oze gan nak latje dach, na' yezi' láže'žo to chi'i.

³² Naž jake' légakze' to lo barkw, na' bžingake' to latje dach.

³³ Blé'egekle' benne' zan ka' zjake' ga na', na' gókbe'egekle' žezá'a Jesusen'. Che len benne' yógo'te yež ka' wzá' ní'agake', na' tariáze jake' ga na'. Bžingake' ga na' zgá'alegake' ka' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. ³⁴ Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', blé'ele' benne' zan ka', na' beyache' láže'le' légake' dan' zej nake' ka' zila'do' ka' bi zoa benne' žape chi'e légakba'. Wzó lawe' žsedle' légake' da' zan. ³⁵ Kate' za' žale ža na', benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen bžingake' gan zoe', na' belyi'e Le':

—Za' žale, na' latje dach naken nga. ³⁶ Besela' benne' zan ki, nich chjake' yo'odo' ka', na' yeždo' ka' zej žen' gawze nga, nich chjé'wgake' yet, dan' bi be de nga da' gáwgake'.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wnezjw le'ekze da' gáwgake'.

Naž belyi'e Le':

—Chela' naptó' lázjwto' che xono' byo' wen žin, wak chjé'wto' yet xtil, na' wnézjwto' dan' gáwgake'.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bał yet xtil de chele? Le chejwía.

Kate' ba nnéžgekle', belyi'e Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel deba'.

³⁹ Naž wnná Jesusen' góngake' ga kwe'gak benne' zan ka' to kwe' to kwé'gake' gan nak lache' lo daka'.

⁴⁰ Wžé'gake' to kwe' to kwé'gake', to gaywá' to gaywá'gake', na' chiyón chiyóngake'.

⁴¹ Naž beᵛw Jesusen' da' gáyo'te yet xtil ka', na' da' chope bel ka'.

Bwie' ya'abale, na' gože' Dios: "Žóχkeno'."

Naž bzožje' yet xtil ka', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' chegak benne' zan ka'.

Lezka' wdise' da' chope bel ka' chegak yógo'te benne' ka'.

⁴² Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'.

⁴³ Naž betóbgake' da' bižjw ka' chegak yet xtil ka', na' chegak bel ka', na' beschá'gake' chežinno xkwite ka'.

⁴⁴ Benne' ka' bdáwgake' ga na' gókgake' ka' gayo' mil benne' byo ka'.

Zda Jesus láwe'le nido'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ La' bente Jesusen' ga wžengak benne' ka' žónlengake' Le' tzen law barkw, nich wnéžwgake' Le', na' chejtégake' lo nison', nich žingake' lo yež Betsaida, katen' Le' yesele'e benne' zan ka' lížgake'.

⁴⁶ Kate' beyož besele'e légake', wyeje' to law ya'ado', gan bchájlene' Dios.

⁴⁷ Katen' ba gołen, zej barkwn' gachje láwe'le nison', na' zoa Jesusen' toze' lo yo bižen'.

⁴⁸ Jesusen' blé'ele' légake', na' žejxáke'gekle' žsá'gake' barkwn' dan' žak be' da' za' gan želdié'.

Wdé gachje yele bžin Jesusen' gan nníta'gake', zde' láwe'le nison', na' gónele' teze' gan nníta'gake'.

⁴⁹ Kate' blé'egekle' Le' zde' láwe'le nison', gókgekle' to bxin nake', na' wžéžeya'agake',

⁵⁰ dan' yógo'tegake' blé'egekle' Le', na' bžébegake'. Naž Jesusen' la' bližtie' légake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedkzan'. Bi žébele.

⁵¹ Wžén Jesusen' lo barkwn' gan nníta'gake', na' wžé' ži ben' žaken, na' légake' bebánle'egekle'. ⁵² Bi žejní'gekle' da' zlo'e'el dan' ben Jesusen' che yet xtílen'. Ne nak zide yichj lázdo'gake'.

Žeyón Jesús benne' yižwé' ka' lo yež Jenesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechelá'a nido', na' bžín'gake' gan nbab yež Jenesaret. Bžíga'gake' barkwn' lo yo bižen'. ⁵⁴ Kate' bežójgake' lo barkwn', benne' ka' nníta'gake' ga na' la' beyónbia'tegake' Jesusen'. ⁵⁵ Taríaze jak benne' ka' yógo'te yeždo' ka' žé'gaken gawze ga na', na' wzó lágwage' žedjwá'gake' yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', benne' dégake' da' žáta'gekle', na' bžín'gake' gáte'teze žylenle' zoa Jesusen'. ⁵⁶ Gáte'teze gan zde Jesusen', lo yeždo' ka', na' yež zen ka', na' yo'odo' ka', bedjwá'gake' benne' yižwé' ka' chégake' gan nak lo nez, na' gan nak lawe' ya'a. Góta'yoegkle' Le' wnezjwe' légake' latje kángakze' laže' da' nakwe'. Yógo'te benne' ka' wdángaken' la' beyáktegake' cháwe'do'.

7

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios

(Mt. 15:1-20)

¹ Naž bałe benne' yodo' fariseo ka' len bałe benne' yodo' wsdle ka', benne' ka' zej nžoje' yež Jerusalén, bdóbgake' gan zoa Jesusen'. ² Benne' yodo' ki blé'egekle' benne' wsdle ka' che Jesusen' žáwgake' yet, na' bi zej nak chawe' ná'gake', dan' znnan: bi zej nyiben kan žónteze žongak benne' yodo' ka'. Che len wnnégake' chégake'. ³ Benne' yodo' fariseo ka', na' yezika' benne' judío ka', žóngake' kan bénteze bengak xa xto'gake' ka', na' cha' bi želyibe' ná'gake' zan chi'i

kan žónteze žóngake', bi be žáwgake'. ⁴ Kate' bi da' žjé'wgake' lawe' ya'a, na' žežín'gake' lížgake', cha' bi želyibe' da' ka' kan žónteze žóngake', bi be žáwgake'. Da' zanže da' ka' žóngake', da' žónteze žóngake', kan želyibe' žiga' ye'n ka', na' žiga' ya ka', na' da' ka' žáta'gekle'. ⁵ Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsdle ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Ži žongak benne' wsdle chio' ka' kan bénteze bengak xa xto'žo ka', san žáwgake' yet, bi zej nak chawe' ná'gake'?

⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le'e, benne' zlo'ézele chawe' kwínle. Nak da' li dan' bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, kan nak chele. Bzoje' da' znnan:

Benách ki, len žoá'agakze' žápegake' xtiža'a ba la'ne,

kege dot láže'gake'.

⁷ Dáche'ze nak kan zka'n zéngake' neda'

dan' žsédgekle' da' znnázegak benách ka',

kege da' wnnikza' neda'.

⁸ Ki naken, dan' zzoale chela'ale da' wnná Dios, na' žonle da' ka' nzi'le lo na'gak benách ka'.

⁹ Lezka' gože' légake':

—Da' li zka'nle ka'ze dan' wnnakze Dios nich gonle kan zej nak da' ka' žónteze žonle. ¹⁰ Ki wnná Dios lo na' Moisés: “Wdape ba la'ne xa xno'o.” Lezka' wnné': “Nóte'teze benne' nne zi'e che xa xne'e, le got bennen'.” ¹¹ Šan le'e znnale ki: “Cha' no benne' yi'e xé' o xne'e: bi gak bi da' wnezjwa' chele, dan' naken Korbán” (dan' znnan len diža' xiža': dan' ba bchebe laza'a wnezjwan' che Dios), ¹² naž znnale: “Bi žon byennen bi da' gon bennen' chegak xa xne'e.” ¹³ Ki naken, zzoale chela'ale xtiža' Dios nich gonle dan' žónteze žonle, da' ka' zdele lo na'gak zi'n za'sóle ka'. Zanže da' ki žonle.

14 Naž Jesusen' bliže' benne' zan ka' nníta'gake' ga na', na' gože' lé'gake':

—Le wzé nag da' nnia', yógo'tele, na' le chejni'ilen. 15 Bi be de da' žazen lo benne' da' gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' žežojen le', da' ni gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios. 16 Cha' zoa nagle, na' cha' ženlele, le wzé nag.

17 Kate' Jesusen' belá'alene' benne' zan ka', wyoé'e to yo'o, na' benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le' kan nak dan' bsaka' lebe'. 18 Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—¿Lezka' žiažje yela' žejní'il chele? ¿Bi žejní'ilele? Yógo'te da' žazen lo benne', bi gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios. 19 Ki naken dan' bi žazen lo yichj lázda'we', san le'ze' žazen, na' žežojen li'e.

Kate' wnná Jesusen' da' ni, bløe'ele' žo'o zej nak chawe' yógo'te da' že'j žawžo. 20 Lezka' wnná Jesusen':

—Da' žežojen lo benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios. 21 Ki naken, dan' lo yichj lázdo'gak benne' ka' želžój da' kegle ka' da' zza' láže'gake'. Che len:

Žóngake' dola' ka' da' zej naken sban.

Žbángake', na' žótgake' benách ka'.

22 Žóngake' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka'.

Žóngake' da' kegle ka', na' žon láže'gake'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' znnégake' chégake'.

Zka'n zen kwíngake', na' žon yálzegake'.

23 Yógo'te da' kegle ki želžojen lo yichj lázdo'w no benne', na' žóngaken ga bi nake' chawe' law Dios.

*To no'le zi'to' žejli'e che Jesús
(Mt. 15:21-28)*

24 Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' bžine' gawze gan zej že' yez' Tiro, na' yez' Sidón. Wyoé'e to yo'o ga na', na' gónele' bi nnezlen nitó benne', san bi gok wkache' kwine'. 25 To no'le, zoa to xkwide' no'le chie', na' yo'obe' be' xiwe', benle' ba bla' Jesusen' ga na', na' la' wyejtie' gan zoe', na' bzoa zibe' lawe' Le'. 26 No'len' bi nake' benne' judío, san nbabe' benách Sirofenisia ka'. Góta'yoele' Jesusen' yebeje' be' xiwen' yo'o xkwide' no'le chien'. 27 Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn latje yéljegekle zgá'alegak benne' ka' zej nake' ka' zi'n xan yo'o, dan' bi naken chawe' yeka'žo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon lawgak béko'do' ka'.

28 Bechebe no'len', na' gože' Jesusen':

—O', Xan, san béko'do' ka', bia nníta'gakba' zanle gan žáwgakbe', žáwgakba' da' bižjw ka' da' žéxjwgaken zanle gan žáwgakbe'.

29 Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Dan' wnnó' ki, gak yeyejo'. Ba bežój be' xiwen' wyó'o xkwide' no'le chion'.

30 Kate' no'len' bežine' liže', bløe'ele' xkwide' no'le chien', debe' lo da'a, na' ba bežój be' xiwen' wyo'obe'.

*Žeyón Jesús to benne' kwežw,
benne' bi gok nnie'*

31 Bežój Jesusen' latjen' da' nbaben yez' Tiro, na' wdíe' gan nbab yez' Sidón, na' yez' Dekápolis ka', na' bžine' žoa'a nisdó' che gan nbab Galilea. 32 Benne' ka' nníta'gake' ga na' bedjwá'gake' to benne' kwežw gan zoa Jesusen', benne' bi žak nnie', na' góta'yoegekle' Le' xoa ne'e le'. 33 Naž Jesusen' bebeje' bennen' chela'ale ladjw benne' zan ka', na' bni'e xben ne'e yezw nag bennen'. Bže'e zéne'do', na' wdane' lože'e. 34 Naž bwie' ya'abale, na' bka'le'e chi'e, na' wnné':

—Efata.

Díža' hebreo ni znnan len díža' xíža': "Beyaljšw."

³⁵ La' beyáljšwte nage', na' la' beyitjte lože'e, na' wnetie' binlo. ³⁶ Naž Jesusen' gože' légake' bi wzéngklen' nitó benne', san kan bchí'ižele' légake', bzéžegake' díža' che dan' žone'. ³⁷ Bebán láže'gake', na' wnnágake':

—Cháwe'do' žone' yógo'te. Žone' ga žeyéngkle benne' ka' gókgake' kwežw, na' žechaljšgak benne' ka' bi gok nnégake'.

8

Jesús zwawe' benne' zanže ka tape mile'

(Mt. 15:32-39)

¹ Kate' ža na' bedobgak benne' zan gan zoa Jesusen'. Dan' bi be de da' gáwgake', Jesusen' bliže' benne' wsdle chie' ka', na' bcháljšlene' légake'. ² Gože' légake':

—Žeyache' láže'la' benne' zan ki dan' ba zej chonne ža nníta'lengake' neda' nga, na' bi be de da' gáwgake'. ³ Cha' yesela'a légake' lížgake' želdonze' ka', yedó láže'gake' lo nez, dan' za'gak ba'e' zi'to'.

⁴ Beži'igak benne' wsdle chie' ka', na' belyi'e Le':

—¿Biz wawžo benne' zanle'e ki ga ni nak latje dach?

⁵ Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Bał yet xtil de chele?

Belyi'e Le':

—Gážeze.

⁶ Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. Bexwe' gaže yet xtil ka', na' gože' Dios: "Žóžkeno". Naž bzožjen', na' bi'en chegak benne' wsdle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'. ⁷ Lezka' gota' chégake' chope chonne bel ka'. Naž Jesusen' gože' Dios: "Žóžkeno" na' gože' légake' chísgake'-ba' lawgak benne' zan ka'. ⁸ Bdawgak yógo'te benne' ka', na'

béljegekle'. Naž betóbgake' da' bižjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže xkwite ka'. ⁹ Benne' ka' bdáwgake' zej nyángake' ka' tape mile'. Wdé na' Jesusen' besele'e légake' lížgake', ¹⁰ na' bejžene' lo barkw tzen len benne' wsdle chie' ka', na' bžíngake' gan nbab yež Dalmanuta.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' ga benne' Le'

(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

¹¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' wbíga'gake' gan zoa Jesusen', na' wzó lawgake' zdil díža'gake' len Le'. Gónegekle' wžíxgake' Jesusen'. Che len wnnábgekle' Le' gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. ¹² Bka'le'e chi'i Jesusen', na' wnné':

—Želnable benne' ki neda' gona' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. Da' li žapa' le'e, bi lé'elele nitó da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios.

¹³ Naž bezé'e gan zej nnita' benne' ka', na' bejžene' law barkw, na' wyeje' yechelá'a nisdó.

Da' žsédgekle benne' yodo' ka' naken ka kwa zichj che yet xtil

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Goł láže'gak benne' wsdle ka' che Jesusen' wá'gake' da' gáwgake', na' toze yet xtil den lo barkwn'. ¹⁵ Naž bchi'le Jesusen' légake', na' wnné':

—Le wia binlo. Le gape chi'i kwinnich bi si'le da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' che Herodes.

¹⁶ Wzó lawgak benne' wsdle chie' ka' zcháljšlengake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—Znne' ki dan' bi de yet xtil da' gawžo.

¹⁷ Žákbe'ele Jesusen' dan' znnágake', na' gože' légake':

—¿Biz chen' znnale naken dan' bi de yet xtil da' gawžo? ¿Bi žejní'ilele, na' bi žákbe'elele? ¿Nak zide yichj

lázdo'le? ¹⁸ Ľžia yej ľawle san bi zľé'elele, na' žia yid nagle san bi ženlele? ĽBi žejśá' láže'le? ¹⁹ Katen' bzozja' gayo' yet xtil ka', da' ka' bdawgak gayo' mil benne' ka', Ľbaľ xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

—Chežinno.

²⁰ Ľezka' wnná Jesusen':

—Katen' bzozja' gaže yet xtil ka', da' ka' bdawgak tape mil benne' ka', Ľbaľ xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

—Gaže.

²¹ Naž Jesusen' gože' ľégake':

—ĽBi žejní'ilele na'a, bchaľja' che da' žśédgekle benne' ka'?

Jesús žeyone' to benne' lo choľe, benne' yež Betsaida

²² Kate' bžin Jesusen' ľen benne' ka' žónľengake' Ľe' tzen lo yež Betsaida, bľa'gak baľe benne' gan zoe', nwá'gake' to benne' lo choľe ga na', na' góta'yoegekľe' Ľe' kane' bennen'.

²³ Jesusen' beħwe' na' benne' lo cholen', na' bchi'e ľe' na'le žoa'a yežen'. Naž bžie' zene' yej ľawe', na' bħoa ne'e ľe'. Naž wnnable' ľe', na' wnné':

—ĽZľe'elo' late'?

²⁴ Bennen' goke' lo choľe bwie', na' wnné':

—Zľe'ela' benách ka', na' znná'gake' ka' yag ka', san želdá benne' ka'.

²⁵ Da' yoble Jesusen' bħoa ne'e yej ľawe', na' bwia bennen' goke' lo choľe, na' ba beyakte cháwe'do' yej ľawe'. Na'a zľe'ele' binlo yógo'te.

²⁶ Naž Jesusen' beseľe'e ľe' ľiže', na' wnné':

—Bi chejo' ľawe' yež, na' bi wzenlo' no benne' lo yežen' dan' bena'.

Bedw zñne' Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

²⁷ Wdé na' bezá' Jesusen' ľen benne' wsedle chie' ka' ga na', na'

wdégake' yeždo' ka' zej nbaben yež Sesarea, gan zñna bia' Filipo. Kate' ne yó'ogake' nez, Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—ĽNo benne' zñnagak benách ka' naka' neda'?

²⁸ Bechébegake', na' wnnágake':

—Zñnagak baľe benne' nako' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Zñnágake' yebaľe' nako' Ľías, bennen' bchaľje' lo wľáz Dios ža ni'te. Zñnágake' yebaľe' nako' yetó benne' bchaľje' lo wľáz Dios ža ni'te.

²⁹ Naž Jesusen' wnnable' ľégake', na' wnné':

—ĽChize ľe'e, no benne' zñnale naka' neda'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Le' nako' Benne' Criston', bennen' bchebe ľaže' Dios sele'e nga.

³⁰ Naž Jesusen' bchi'le ľégake' bi wzéngkle' nitó benne' no nake'.

Jesús zchaľje' kan za' gótgake' Ľe' (Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

³¹ Naž wzó ľaw Jesusen' zzejni'ile' benne' ka' žónľengake' Ľe' tzen, na' wnné':

—Žon byenen sáka'ľi'a neda', Benne' Golje' Benách. Benne' gole ka', na' bħoz wnná bia' ka' ľen benne' yodo' wsedle ka' wzóagake' neda' cheľa'ale. Gótgake' neda', san kate' gak chonne ža yebana'.

³² Kwáselo bcháľjlene' ľégake'. Naž Bedw bchi'e Jesusen' cheľa'ale, na' wzó ľawe' zdile' Ľe'. ³³ Byeħj Jesusen', na' bwie' yezika' benne' wsedle chie' ka', na' bdile' Bedon', na' wnné':

—Bkwás kwita' nga. Nako' ka da' xiwe'. Da' zza' ľažo'o bi naken che Dios, san kan zza' ľáže'gak benách ka' naken.

³⁴ Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka' ľen benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' ľégake':

—Cha' žénele no benne' gónľene' neda' tzen, žaľa' wzóe' cheľa'ale da' žénekzele', na' gake' ka to benne' noe'e yag krozen' chie' nich chejté'e ľe'e yag krozen', na' naž gak

gónlene' neda' tzen. ³⁵ No benne' že' laže'e yela' nban chie', wniten', san bennen' wnite' yela' nban chie' dan' zónlene' neda' tzen, o dan' nzi' lo ne'e diža' chawe' chian', gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ³⁶ ¿Biz da' chawe' gata' che to benne' cha' wtobe' yógo'te da' že' yežlyó nga, san wnít kwine'? ³⁷ Bi be gak wnezjw to benne' nich yeslá kwine'. ³⁸ Cha' no benne' žedoe'ele' chia' neda', na' che xtiža'a lawgak benách ki, benne' ka' zbej yichjgake' Dios, na' zóngake' dola', lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' che bennen' kate' yela'a len yela' baní' che Xa', na' gónlengak wbás che ya'abá ka' neda' tzen.

9

¹ Jesusen' bcháljlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zej nnita' benne' ka' nga, benne' bi gátgake' kate' lé'ežegekle' ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga, na' la' law yela' wnná bia' zen chie'.

*Zcha' kan zнна' law Jesús
(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)*

² Kate' ba wdé xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' légakze' jake' to law ya'a sibe, gan bcha' kan zнна' law Jesusen' lawgak yonne' ka'. ³ Wyép yes baní' laže' da' nakw Jesusen', na' goken chíchele'e. Zíla'do'ze goken, na' no benne' žibe' laže' yežlyó nga, bi gak gone' laže' zíla'do'ze kan gok zen'. ⁴ Bla' lawgak Lías, na' Moisés gan nníta'gake', zcháljlengake' Jesusen'. ⁵ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Benne' wsdle, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Gona' chonne yo'o laga' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁶ Ki wnná Bedon' dan' bi nne-zle' dan' znné'. Ka' goken dan' zžébegak benne' wsdle ka' che Jesusen'. ⁷ Naž wžé' to bejw da' wló'on zol légake', na' benle chi'i

to benne' zchalje' lo bejw na', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wže nag chie'.

⁸ La' bwiategake' san biž no benne' blé'egekle'. Toze Jesusen' zóalene' légake'.

⁹ Kate' ne yó'ogake' nez, žétjgake' law ya'a siben', Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngkle' no benne' kan gok dan' blé'egeklen', kate' yebanže' Le', Benne' Golje' Benách, lo yela' got. ¹⁰ Che len bzoa chóchzegake' dan' wnné' lo yichj lázdo'gake', na' la' légakze' belnnable' ljéžgake' biz zejlás dan' wnné' kate' wnné' yebane' lo yela' got. ¹¹ Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsdle ka' žon byenen la' Lías zga'ale' kate' la' Benne' Criston'?

¹² Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li la' Líasen' zga'ale', na' yecán chawe'e yógo'te kan žala' gágaken. Na'a, ¿biz chen' nyejw le'e yiche la'y da' zнна žon byenen Benne' Golje' Benách sáka'li'e, na' wzoagak benách ka' Le' che'la'ale? ¹³ Žapa' le'e: ba bla' Líasen', na' bégake' chie' kan gónegekle', kan nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie'.

*Jesús žeyone' to xkwide' byo
yo'obe' be' xiwe'*

(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Kate' bežin Jesusen' len benne' ka' nníta'lengake' Le' tzen gan zej nnita' yežíka'gak benne' wsdle chie' ka', blé'egekle' zej nnita' benne' zan ga na', na' benne' yodo' wsdle ka' želdíl diže'e len benne' wsdle chie' ka'. ¹⁵ Kate' benne' zan ka' blé'egekle' Jesusen', bebángkle', na' taríaze wzá'gake' gan zi'e, na' wdápegake' Le': "Padiox."

¹⁶ Naž Jesusen' wnnable' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—¿Biz dan' zdíl-lenle légake'?

¹⁷ Bechebe to benne' zoe' ladjw benne' zan ka', na' wnné':

—Benne' wsedle, bedjwá'a xkwíde' byodo' chia' chio' Le', dan' yo'obe' be' xiwe' da' žonen ga bi znnabe'. ¹⁸ Kate' žo'o be' xiwen' lebe', žžix žlolen lebe' lo yo, na' žbia bžina' zide' žoa'abe', na' žzej láye'be'. Che len zej žžitbe'. Wnnabla' benne' wsedle chio' ka' yebéjgake' be' xiwen', san bi wzáke'gekle'.

¹⁹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le che Dios. žGáka'xtekze gon byenen sóalena' le'e? žGáka'xtekze gon byenen gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá'-be' chia'.

²⁰ Zá'gake' zej noe'e-be' gan zoa Jesusen'. Kate' be' xiwen' bl'e'elen Le', la' bxizten lebe'. Wže'be' lo yo, na' bžix blolen lebe', na' wžia bžina' zide' žoa'abe'. ²¹ Naž Jesusen' wnnable' xa xkwiden', na' wnné':

—žGáka'xte ba goken žaken ki chebe'?

Wnná xaben':

—Na' náktebe' xkwíde'do' žak ki chebe'. ²² Zan chí'i žžen' lebe' lo yi', na' zan nis nich goten lebe'. Che len, cha' žako' late', beyache' laže'l neto', na' goklen neto'.

²³ Jesusen' gože' le':

—Cha' gak chejli'o che Dios, yógo'te waken cha' chejli'o chie'.

²⁴ La' wnnete žižje xa xkwiden', na' wnné':

—Žejli'a chie'. Goklen neda' nich chejle'ža' chie'.

²⁵ Kate' bl'e'el Jesusen' za'gak benne' zan ka', žchígage' Le', gože' be' xiwen', na' wnné':

—Le', be' xiwe', be' žonen ga bi znnagak, na' bi žéngkele benách ka', na'a žchi'la' le' yežojó' lo xkwiden', na' biž chazo' lebe'.

²⁶ Wžéžeya'a be' xiwen', na' bžix blol-le'en lebe'. Naž la' bežojten, na' bka'nen lebe' ka to xkwíde' gat. Ka' goken, bchaljgak benne' zan ka', na' wnnágake':

—Ba natbe'.

²⁷ Naž Jesusen' bežwe' na'be', na' bechise'-be', na' beyás xkwiden'.

²⁸ Naž wyó'o Jesusen' to yo'o, na' la' légakze benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—žBiz chen' bi gok yebejto' neto' be' xiwen'?

²⁹ Jesusen' gože' légakze':

—Bi gak yebejle ka'ze be' xiwe' ki, san toze cha' wcháljlenle Dios, na' gonle wbás.

Jesús žloe'ele' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

³⁰ Kate' bezá' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen ga na', wdégake' gan nbab Galilea. Gónele Jesusen' bi nnezle no benne' gan zoe', ³¹ dan' žsedle' benne' wsedle chie' ka'. Gože' légakze':

—Wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' gótgake' neda', san te gata', kate' tegak chonne ža, yebana'.

³² Bi bejni'igekle' da' ni da' gože' légakze', na' dan' žžébegake', bi be wnnábgekle' Le'.

Nólgake' gake' benne' blo

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

³³ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Kaper-naum, na' kate' ne nníta'gake' to yo'o, Jesusen' wnnable' légakze', na' wnné':

—žBiz dan' wdíl-lenle lježle kate' ne yo'ole nez?

³⁴ Naž légakze' wnníta'gake' žize dan' wdíl-lengake' ljéžgake' lo nezen' cha' nólgake' gake' benne' blo.

³⁵ Naž wžé' Jesusen', na' bliže' chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légakze':

—No benne' žénele' gake' benne' blo ládjwle le'e žala' gake' ka to benne' kwíde'ze, na' lezka' žala' gake' ka ni'a na'le yógo'tele.

³⁶ Naž Jesusen' bežwe' to xkwíde', na' bzoe'-be' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wdele'e-be', na' gože' légakze':

³⁷ —No benne' si' lo ne'e to xkwíde' ki dan' nakbe' chia', lezka'

si' lo ne'e neda', na' no benne' si' lo ne'e neda', kege nedza' si' lo ne'e, san lezka' si' lo ne'e Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Cha' bi zži'i to benne' chežo žo'o, žáklene' žo'o

(Mt. 10:42; Lk. 9:49-50)

³⁸ Naž Zwa gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, ble'elto' to benne' žebeje' be' xiwe' ka' yo'ogak benne' ka', na' zkonle' žin lo'. Bchi'leto'-ne' biž gonon', dan' bi žónlene' žo'o tzen.

³⁹ Naž Jesusen' gože' le':

—Bi wchí'lele-ne', dan' cha' zoa no benne' žone' to yela' wak da' zan' ya'abá che Dios, na' zkonle' žin la', bi gak nne zi'e chia'. ⁴⁰ Ki naken, no benne' bi zži'e chežo, žaklen bennen' žo'o. ⁴¹ No benne' wnezjwe' chele to ziga'do' nis da' ye'jle dan' žónlene' neda', Benne' Criston', tzen, si'kze' da' žeyala' chie'.

Gak chežo da' zia cha' gonžo ga gon no benne' doła'

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴² Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwide' ki doła', xkwiden' žejle'be' chia', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yiche žotw yene', na' chejžó'n kwine' lo niso'. ⁴³ Cha' to no'o gonon ga gono' doła', bchogen'. Gakže chawe' chio' chejo' gan so' nbano' zoa toze no'o, kege zoa chope no'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl, gan bi yołe yi' chen. ⁴⁴ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yołen. ⁴⁵ Lezka', cha' to ni'o gonon ga gono' doła', bchogen'. Gakže chawe' chio', chejo' gan so' nbano' zoa toze ni'o, kege zoa chope ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabilen', gan bi yołe yi' chen. ⁴⁶ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yołen. ⁴⁷ Lezka' cha' to yej lawo' gonon ga gono' doła', wlejen.

Gakže chawe' chio' chejo' gan zrna bia' Dios zoa toze yej lawo', kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabilen'. ⁴⁸ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yołen.

⁴⁹ 'Nich gape chi'izo beła' zwázježon zede', na' zgála'žon žoa'a yi', nich bi kwia yin', na' zwázjegake' zede' yógo'te biado' ka' zzéygake'-ba' lo bkog la'y che Dios. Da' ni žsedlen žo'o kan ga'ngak chawe' yógo'te benách chie' ka'. ⁵⁰ Nak chawe' zede', san cha' yenyít yela' sna'a chen, žnakx gak yeyonžon sna'a? Le gak la' lé'ezele ka' zede' chawe', na' bga'n cháwe'do' tole len yetole.

10

Ka nak che no benne' byo zle'e yela' zchag na' chie'

(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

¹ Bezá' Jesusen' lo yež Kaper-naum, na' wyeje' gan nbab Judea, na' wdíe' yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž, ga na' bedobgak benne' zan gan zoe' da' yoble, na' bsdle' lé'gake' da' yoble kan žónteze žone'. ² Naž bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' gónegekle' góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. Wnná'gekle' Le', na' wnná'gake':

—žDe latje no benne' byo, benne' nžag ne'e, wsane' zo'le'?

³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—žBiz bchi'le Moisés le'e?

⁴ Wnná'gake':

—Moisés bnezjwe' latje no benne' byo wzoje' to yiche da' znnan zlá'alene' zo'le', na' naž gak wsane' zo'len'.

⁵ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Moisés bchi'le' le'e da' ni dan' nak zide yichj lázdo'le, ⁶ san kate' wzó law žata' yežlyó nga, Dios bene' lé'gake' benne' byo, na' no'le. ⁷ Wnné': “Che len wká'n benne' byo xa xne'e, na' chejgá'nlene'

zo'le', ⁸ na' chope' yeyákgake' ka toze benne'." Che len biž zej nake' chope' san toze' ba zej nake'.
⁹ Lezka', no benne' nake' benachze bi žala' wlé'e benne' ka' ba ben Dios légake' toze.

¹⁰ Kate' Jesusen' beyoé'e yo'o, benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le' kwáselo kan nak dan' bchalje'. ¹¹ Jesusen' gože' légake':

—Cha' to benne' byo zlá'alene' zo'le', na' zchag ná'lene' to no'le yoble, žone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' žesbage'e zo'le' doła', no'len' zóalene' na'a. ¹² Lezka' cha' to no'le wsane' benne' byo chie', na' si'e to benne' byo yoble, lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Jesús žliž chawe'e xkwide' ka' (Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

¹³ Naž bžingak benne' ka' zej noe'e xkwide' ka' chégake' gan zoa Jesusen', na' žénegekle' xoa ne'e légakbe', san wzó lawgak benne' wsedle chie' ka' zdílgake' benne' ka' zej noe'e légakbe'. ¹⁴ Kate' Jesusen' ble'e'le' da' ni, bže'e, na' gože' légake':

—Le we' latje xkwide' ki yídgakbe' chia'. Bi wséjwle xnézagakbe', dan' gata' chegak benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ki latje gan zna bia' Dios. ¹⁵ Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' zna bia' Dios kan žon to xkwide' ki, bi cho'o bennen' gan zna bi'e.

¹⁶ Naž Jesusen' wdele'e xkwide' ka', na' bxo'a ne'e légakbe', na' bliž chawe'e légakbe'.

Benne' zeje' babze yiz, na' nápl'i'e yela' wnni'a

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷ Kate' Jesusen' beyoé'e nez, tariáze bžin to benne' ga na'. Bzoa zibe' lawe', na' wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, dot chawe', žbiz žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejli kanne chia'?

¹⁸ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—žBiz chen' ži'o neda', zno': dot chawe'? Bi zoa nitó benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. ¹⁹ Ba nnézkzelo' da' ka' bchi'le Dios. Wnné':
 Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Bi be kwéjlano'.

Wdape ba la'ne xa xno'o.

²⁰ Bechebe bennen', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, yógo'te da' ki žónteza' kate' naktia' xkwide'.

²¹ Jesusen' bwie' le' len yela' nži'il chie', na' wnné':

—To da' žiažjen chio'. Wyéj, yjete' yógo'te da' de chio', na' bnezjw da' yezi'o chegak benne' yache' ka', na' gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž wak yežino' chia', na' gako' ka' to benne' noe'e yag kroze chie', na' zejté'e le'e yag krozen', na' ki gónleno' neda' tzen.

²² Kate' benle' diža' ni, gokle', na' zeyeje'. Gok nyache' laže'e dan' dele'e yela' wnni'a chie'.

²³ Naž bwia Jesusen' dot kwite', na' gože' benne' wsedle chie' ka':

—Zedle'e gaken cho'ogak benne' ka' de yela' wnni'a chégake' gan zna bia' Dios.

²⁴ Bebán láže'gak benne' wsedle chie' ka' kan nak xtiže'e, na' da' yoble Jesusen' gože' légake':

—Le'e, zí'na'do' ka', zedle'e gaken chegak benne' ka' že' láže'gake' yela' wnni'a chégake' chó'ogake' gan zna bia' Dios. ²⁵ Gakže zede cho'o no benne' de yela' wnni'a chie' gan zna bia' Dios, ka' te to bia' nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

²⁶ Kate' béngakle' da' ni, bebánle'egekle', na' wnnágake' la' légakze':

—žNožkze benne' gak yelé', cha'?

²⁷ Bwia Jesusen' légake', na' wnné':

—Bi gak gon no benne' da' ni, san gak Dios, dan' zzáka'le Dios yógo'te.

²⁸ Naž Bedw gože' Le':

—Xan, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' žónlento' Le' tzen.

²⁹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o xe', o xne'e, o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó chie', dan' žone' xchina', o dan' zzenle' benách ka' diža' chawe' chian', ³⁰ bennen' yezi'e yetó gaywá'teže ka' ža ni zoažo na'a, liže' ka', na' biche'e ka', na' zane' ka', na' xne'e ka', na' zi'ne' ka', na' yežlyó chie' ka', tzen len da' kwia láže'gak benách ka' le', na' lo yežlyó da' za' gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ³¹ Benne' zan, benne' zej nake' blo na'a, wéxjwgake' ga na', san benne' ka' zej nake' gaxjw na'a, gákgake' benne' blo ka' ga na'.

Da' yoble zloe'el Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³² Kate' ne yó'ogake' nez, želbene' zjake' lo yež Jerusalén, zej Jesusen' lawgak benne' wsedle chie' ka'. Nítgekle', na' lo yela' žzize zjáklene' Le'. Da' yoble Jesusen' bchi'e benne' chežinno ka' cheze. Wzó lawe' zchájlene' légake' ka nak da' žala' gaken chie', ³³ na' wnné':

—Zlé'ekzelele zbenžo, zejžo lo yež Jerusalén gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak bxož wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsedle ka'. Chóggake' chia' gata', na' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka'. ³⁴ Gon dítgekle' benne' ka' neda', na' gónle'egake' neda' zi'. Wžé'egake' neda' zene'. Naž gótgake' neda', san kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

Jakob, na' Zwa znnábgekle' Jesús to da' gone' chégake'

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Naž Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, žénelto' gono' cheto' da' nnablto' Le'.

³⁶ Jesusen' gože' légake':

—ŽBiz žénelele gona' chele?

³⁷ Naž belyi'e Le':

—Kate' žin ža kwi'o gan nna bi'o, ben ga kwe'to' toto' kwito' li ža, na' yetoto' kwito' yegle.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi nnézlele da' znnable. ŽGak si'le' da' žala' si'a neda', da' naken da' sáka'li'a? ŽGak yezoale nis kan yezóa' neda' nis lo yela' got?

³⁹ Bechébegake', na' wnnágake':

—Gakto'.

Jesusen' gože' légake':

—Da' li, da' saka'a neda', ležka' gaken chele, na' kan yezóa' neda' nis, ležka' yezoale le'e nis, ⁴⁰ san bi nzi' lo na'a kwia' no benne' kwi'e kwita' li ža, na' no benne' kwi'e kwita' yegle. Dios wnezjwe' chegak benne' ka' ba bkweze' chégake' latje ka'.

⁴¹ Kate' yechi' benne' wsedle chie' ka' béngekle' da' ni, bžá'agake' Jakob na', na' Zwan'. ⁴² Naž Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Nnézkezelele kan žongak benne' ka' zna biá'gake' yež ka', kan žkóngekle' benne' ka' žin, na' benne' ka' zej nake' blo ládjwgake' zna biá'gake' ljéžgake' ka'. ⁴³ Bi gak chele ki, san no benne' yénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' xchinle yezika'le, ⁴⁴ na' no benne' ládjwle, benne' yénele' gake' benne' blo, žala' gake' ka to benne' ndo'w chele yógo'te. ⁴⁵ Ki žala' gonle dan' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, kege nich gon no benne' xchina', san nich gona' xchingak benách ka', na' nich wdía' yela' nban chia', nich yeya'wa' benne' zan.

Jesús žeyone' Bartimeo, benne' lo chole

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerikó. Kate' ne žežój Jesusen' lo yežen', benne' wsedle chie' ka' zjákłene' Le', tzen len benne' zanže ka'. Žoa'a nezen' že' to benne' lo chołe, bennen' lie' Bartimeo, zi'n Timeo. Znnable' no benne' bi da' gonnze' chie'. ⁴⁷ Kate' benle Bartimeon' zde Jesús, benne' Nasaret, ga na', wzó ławe' znnie' zižje, na' wnné':

—Jesús, Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

⁴⁸ Benne' ka' želdie' ga na' bdílgake' le', na' belyi'e le':

—Wzóa ži.

Naž zižje wnnie', na' wnné':

—Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

⁴⁹ Naž wzé žize Jesusen', zbeze', na' gože' benne' ka':

—Le wliže'.

Blížgake' benne' lo chołen', na' belyi'e le':

—Ben choch lažo'o. Wyase. Znnie' le'.

⁵⁰ Naž bsie' chela'ale laže' nřoa yene'. La' wzó zá'tie', na' wbig'e'e ław Jesusen'. ⁵¹ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—¿Biz žénelo' gona' chio'?

Bechebe benne' lo chołen', na' wnné':

—Benne' wsedle, žénela' gono' ga yeyák yej ława'.

⁵² Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'.

La' beyáljwte yej ławe', na' wyéjłene' Jesusen'.

11

Žaz Jesús lo yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11, Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gawze gan že' yež Jerusalén, gan zej nnita' yež Betfagé, na' yež Betania, gan že' Ya'a Yag Olibo. Naž Jesusen' bsele'e

chope benne' wsedle chie' ka', ² na' gože' légake':

—Le chej yeždo' da' žen' ławžo, na' kate' cho'ole lo yežen', chejřáka'le to burrodo' nžejba' ga na', na' bi na' kwia-ba' no benne'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'. ³ Cha' no benne' bi da' yi'e le'e dan' žonle ki, le yi'e: “Xanžon' žénele'-ba', na' la' yeséla'tie'-ba' chio'.”

⁴ Naž jake', na' bejřáka'gake' búrrodon', nžejba' gan žo'ogak benách ka' li'a to yo'o da' žen' žoa'a nez, na' bséžgake'-ba'. ⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e légake':

—¿Biz da' žonle? ¿Biz chen' zsežle búrrodon'?

⁶ Bechébegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' belyi'e légake' kan ba gožke Jesusen' légake', na' benne' ka' bnéžjwgake' légake' latje.

⁷ Naž bché'gake' búrrodon' gan zoa Jesusen'. Břóagake' laže' chégake' řkóže'ba', na' Jesusen' wžíe'-ba'.

⁸ Wnníta'gak benne' zan ga na', na' bchíljgake' laže' chégake' gan nak lo nez. Yebałe benne' ka' bdíchjgake' zin da' břóagake' lo nezen'.

⁹ Wzó ławgak znnegak zižje benne' ka' zjake' ław Jesusen', na' benne' ka' zá'gake' řkóže'le', na' wnnágake':

—¡Ga'n zen Dios! ¡Dios gon chawe'e Benne' ze'e nga, Bennen' bseła' Xanžo Dios Le'! ¹⁰ ¡Dios gon chawe'e Bennen' za' nna bi'e kan wnná bia' řa řto'žo Dabí! ¡Ga'n zen Dios!

¹¹ Ka' goken, bžin Jesusen' lo yež Jerusalén, na' wyoé'e la' li'a yodo'. Kate' beyóž bwie' yógo'te da' zej den dot kwitle, bežoje' zaka' yež Betania dan' za' žale, na' zjakłen benne' wsedle chie' ka' Le'.

Jesús zdile' yag higo

(Mt. 21:18-19)

¹² Kate' za' ža'ni' yetó ža, na' zežój Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, lo yež Betania, zdone'. ¹³ Zí'to'le ble'ele' to yag higo da' žian řlage'. Wbig'e'e gan zoa yagen' cha' chejřake'e late' da' zbian. Kate'

bžine' ga na', bi be bejxake'e da' zbian. Xláge'ze žian dan' bi na' žin ža kwian. ¹⁴ Naž bdile Jesusen' yagen', na' wnné':

—Biž gaw no benne' da' zbia chio'.

Béngkle benne' wsedle chie' ka' da' ni.

Jesús zchache' li'a yodo'
(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48;
Jn. 2:13-22)

¹⁵ Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' zónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén, wyo'é la' li'a yodo', na' wzó lawe' zbeje' na'le benne' žote' ža'w ka' la' li'a yodo'. Bžix'e blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' lezka' da' ka' žé'gekle benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. ¹⁶ Lezka' bi bi'e latje no benne' bi da' we'e, na' kege no benne' wzóe' nez la' li'a yodo'. ¹⁷ Jesusen' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Liža' sin', yo'o gan benne' zá'gake' dot yežlyó nga wcháljengake' Dios.” Le'e ba benlen kan nak ližgak benne' wbán ka'.

¹⁸ Kate' bxoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka' béngkle' da' ni, naž wzó lāwgake' žíljkake' nakx gótgake' Jesusen', san dan' zžébegake' benne' yež ka', bi be bēngake' chie', dan' žebāngkle yógo'te benne' ka' kan nak da' žsedle Jesusen'. ¹⁹ Kate' za' žale ža na', bežoje' lo yežen'.

Zbiž yag higo dan' bdile Jesús
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Kate' za' ža'ni' yetó ža, wdé Jesusen' len benne' ka' zónlengake' Le' tzen, gan že' yag higo dan' bdile' Le', na' blé'egklen', ba nbižen dot lwen. ²¹ Naž bezá' laže' Bedw dan' goken, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, bwia nga. Yag higon' da' bdilon' neje, ba nbižen.

²² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le chejlé' che Dios. ²³ Da' li žapa' le'e, cha' no benne' yi'e ya'ado' ni: “Bkwas nga, na' bejsóa lo niso” na' cha' bi gak chope laže'e, san dot laže'e chejli'e che Dios gone' kan wnné', na' gaken. ²⁴ Che len žapa' le'e: yógo'te da' nnable kate' wcháljlenle Dios, le chejlé' che Dios ba benne' chele dan' znnable, na' gonnen' chele. ²⁵ Katen' zcháljlenle Dios, cha' zoa no benne' zža'le, bennen' zoa bi da' bene' chele, le yenit law che bennen', nich lezka' Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', yenit lawe' chele le'e doła' da' nbága'le. ²⁶ Cha' bi yenit lawle chegak benách ka', Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi yenit lawe' chele le'e doła' da' nbága'le.

Yela' wnná bia' da' nape Jesús
(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

²⁷ Naž beyéj Jesusen' len benne' ka' zónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén. Kate' ne zda Jesusen' gan nak lo zchil yodo', bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bžingake' gan zoe'. ²⁸ Wnnábgkle' Jesusen', na' wnná'gake':

—¿Biž yela' wnná bia' nzi' lo no'o žono' da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Cha' yechébele chia', yapa' le'e bi yela' wnná bia' napa' žona' da' ki. ³⁰ ¿Nož benne' bdie' lo na' Zwa bezóe' benách ka' nis? ¿Dios o to benne'? Le nne na'a.

³¹ Wzó lāwgake' žóngake' xtiža'gake' la' légakze', na' wnná'gake':

—Cha' nnažo Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “¿Biž chen' bi bejle'le chie'?” ³² ¿Yé'ažo-ne', bséla'gak benne' ka' le'?

Ki bezá' láže'gake' dan' zžébegake' benne' yež ka' nníta'gake' ga na', dan' žékgekle yógo'te benne' ka'

bchalj Zwan' lo wĺáz Dios. ³³ Che len belyi'e Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Naž Jesusen' gože' lėgake':

—Łezka' neda' bi yapa' le'e bi yełá' wnná bia' napa' žona' da' ki.

12

Žsaka' lebe Jesús chegak benne' wen žin ka'

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ Naž wzó ław Jesusen' zcháljlene' benne' ka' žónłengake' Le' tzen da' žsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' beyaze' lba uba ka' gan nak lo yežlyó chie'. Bzoe' to le'je chen, na' bche'ne' to yežw yej gan wsie' xis uba ka'. Bene' to yo'o gope gan nak ža'le gan wak to benne' wie' da' ka'.

'Naž bdie' yežlyó chien' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' gachje da' wnezjwen, na' wyeje' yež zi'to'. ² Kate' bžin ža wchíbgake' da' zbian, bsele'e to bi' wen žin chie' chejxi'be' lo na'gak benne' wen žin ka' dan' žeyala' che xanbe' che da' wbiágak lba uba ka'. ³ Naž benne' wen žin ka' béxwgake' xkwiden', na' bėngake'-be' zi'. Besėłá'gake'-be' ká'zebe'. ⁴ Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bžé'egake'-be' yej, na' blá'gake' yichjbe'. Bėngake'-be' zi'. ⁵ Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bėtgake'-be'. Łezka' bsele'e xkwide' zanže bi' wen žin chie' ka', na' bėnle'egake' balbe' zi', na' bėtgake' yebalbe'.

⁶ Biž wzóa no benne' nga'ne' che xan yežlyón'. Nga'nze to xkwide' byo chie', na' nží'ile'ele'-be'. Kate' wzé ławte bsele'e zi'ne', na' wnné': "Gápegake' zi'na' ba la'ne." ⁷ Naž benne' wen žin ka', la' lėgakze' wnnágake': "Xkwide' ni žeyala' chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžobe', na' ga'n yežlyó nga chežo." ⁸ Che len béxwgake'-be', na' bėtgake'-be'. Bžó'ngake'-be' na'le lo yežlyón' gan degak lba uba ka'.

⁹ Naž Jesusen' wnnable' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' wnné':

—¿Nakx gon benne' xan yežlyón'? Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdie' yežlyón' lo na'gak benne' yoble.

¹⁰ '¿Bi beł-le da' nyejw le'e yiche la'y? Ki znnan:

Yej na' da' bzoaagak benne' wen ze'e ka' chełá'ale, na'a naken yej len blo che ze'e.

¹¹ Xanžo Dios bene' ga naken ki, na' žebán láže'žo kan nak da' zle'elžo.

¹² Naž gónegekle' séngake' Jesusen' dan' nnėzgekle' bsaka' lebe' ki kan nak chėgake', san zžėbegake' benne' yež ka', benne' nníta'gake' ga na', na' che len belka'ne' Le', na' beyėgake'.

Ka nak da' zchízjwgake' benách ka' lo wĺáz benne' Sésar
(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Wdé na' benne' yodo' wnná bia' ka' bsėłá'gake' gan zoa Jesusen' bale benne' yodo' fariseo ka' len benne' ka' žónłengake' Herodes tzen, nich góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. ¹⁴ Benne' ka' bžíngake' gan zoa Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo da' naken dot da' li. Bi žeklo' da' želnnaze benách ka', dan' bi zwiázo' da' zloé'ezele kwingak benách ka', na' lo da' naken da' li žsedlo' da' žénele Dios gongak benách ka'. ¿Žonn da' bchi'le Moisés neto' latje chizjw lazto' da' zchízjwgake' lo wĺáz Benne' Sésar, benne' zi'to', bennen' znná bi'e? ¿Wyízjwton' o bi chízjwton'?

¹⁵ Žákbe'ele Jesusen' znnábgekle' Le' ki dan' žénegekle' yesbága'gake' Le' zia, na' gože' lėgake':

—¿Biz chen' zžixle neda'? Le wloé'el neda' to mežw da' zkonlele žin nich le'elan'.

¹⁶ Błó'ėgekle' Le' ton, na' Jesusen' wnnable' lėgake', na' wnné':

—¿Noz benne' da' ni lawe', na' le'?
Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

17 Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wnezjw che benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' che Dios da' naken che Dios.

Bebán láže'gекle' che dan' bechebe Jesusen'.

Kan nak che yela' žebán lo yela' got

(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

18 Naž bla'gak baļe benne' yodo' saduseo ka' gan zoa Jesusen'. Benne' ki znnágake' bi yebangak benne' gat ka'. Che len belyi'e Jesusen',¹⁹ na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' cheto' cha' gat to benne' byo, bi zoa xkwide' chie', na' cha' ga'n no'le chie', bi biche' bennen' žala' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich wzoabe' to xkwide' gakbe' xkwide' che biche'ben'.²⁰ Wnníta'gak gaže bi biche'gakbe'. Xkwide' byo nežw bchag ná'lenbe' to no'le, san gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'.²¹ Xkwide' byo bežope bchag ná'lenbe' no'le wzeben', san lezka' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. Lezka' goken che xkwide' byo beyonne.²² Ka' goken, yógo'tebe' bchag ná'lenbe' no'len', na' bi wzóa no xkwide' chégakbe'. Kate' ze lawte, lezka' got no'len'.²³ Na'a, kate' yebangak benne' gat ka', ¿Nóžlgakbe' gak no'len' chebe', dan' gážetebe' bchag ná'lengakbe' le'?

24 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zchíxlele dan' bi nónbia'le da' nyejw le'e yiche la'y, na' bi nnézlele kan nak yela' wak che Dios.²⁵ Kate' yebangak benne' gat ka', bi wchág ná'gake', na' benne' byo ka' bi sóalengake' no'le ka', san gágake' kan zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nníta'gake' ya'abá chie'.²⁶ Na'a, kan nak chegak benne'

gat ka' cha' yebángake', ¿bi na' goļe dan' bzoj Moisés? Zchaljen kan Dios bliže' le' lo yag yéche'do' da' žeyen, na' gože' le': "Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Dan' wnné' ki chégake', nak bia' zej nbane' la'kze gótgake' zga'ale.²⁷ Dios nake' Dios chegak benne' ban ka', kege chegak benne' gat ka', benne' ka' nátgake' to chi'ize. Zchíxle'elele.

Da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo (Mt. 22:34-40)

28 Lezka' bžin to benne' yodo' wsedle gan zoa Jesusen'. Benle' che Jesusen' dan' bcháljlene' légake', na' nnezle' cháwe'do' bechebe'. Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Biz da' bchi'le Dios žo'o nakžen blo ka' yógo'te da' ka' bchi'le' žo'o gonžo?

29 Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka' yógo'te naken da' znnan:

Le yenle, benne' Israel ka'.

Xanžo Dios, toze' Le' nake' Xanžo.

30 Žala' ži'ilo' Xano' Dios dot lažo'o, na' len dot yichj lazdo'o,

na' len dot yela' žejní'il chio',

na' len dot yela' wak chio'.

Da' ni naken da' bchi'le Dios le'e da' naken blo.³¹ Da' bchi'le Dios le'e da' naken bežope, toze kan naken. Ki znnan:

Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.

Bi zoa yetó da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka' da' chope ki da' wn-nakze' Le'.

32 Naž benne' yodo' wsedlen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Cháwe'do' wnnó', benne' wsedle. Da' nak dot da' li znnó'. Toze nak Dios, na' bi zoa nitože no nak Dios.³³ Na' cha' nži'ilžo Dios dot láže'žo, na' len dot yela' žejní'il chežo, na' len dot yichj lázdo'žo, na' len dot yela' wak chežo, na' cha' nži'ilžo lježo kan nži'il kwínž, da' ki záka'žegaken ka' yógo'te biado' ka' žotžo-ba' lo bkog la'y che Dios, na'

lezka' ka yógo'te biado' ka' zzeyžo-ba' lo bkogen'.

³⁴ Kate' benle Jesusen' ka cháwe'do' bechebe bennen', gože' le', na' wnné':

—Yeláte' ze ziažje chio' nich si'o da' z̄nna bia' Dios.

Bi bežogle nitože benne' bi da' nnable' Jesusen'.

¿Nož benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Kate' ne žsedle Jesusen' benách ka' gan nak lo zchil yodo', wnné':

—¿Biz chen' z̄nngak benne' yodo' wsdle ka' Benne' Criston' nake' za'só Dabí? ³⁶ Lekze Dabín' bchalje', zoalēn Dios Be' La'y le', na' wnné':

Ẅanžo Dios gože' Ẅana':

“Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa zibgak lawo' benne' ka' bi žlé'egekle' Le' chawe'.”

³⁷ ¿Nak Benne' Criston' za'só Dabí cha' lekze Dabín' wnné' nake' Ẅane'?

Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' wyáz láže'gake' da' ni, na' bze nággake' chie'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' wse-dle ka' zia

(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Kate' ne žsedle Jesusen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gože' légage':

—Le gape chi'i kwindle chegak benne' yodo' wsdle ka'. Zdan láže'gake' zdágake' nile na'le, zej nakwe' laže' tonn ka'. Lezka' zdan láže'gake' wližgak benách ka' légage' cháwe'do' gan nak lawe' ya'a.

³⁹ Zbé'gake' latje blo ka' lo yo'o gan zdobgak benách ka' nich yéngkle' x̄tiža' Dios, na' gan že'j žawgake' tzen. ⁴⁰ Zká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwíngake', scha zcháljgake' law Dios. Benne' ki, wsaka' zi'že Dios légage'.

Da' bnezjw to no'le wzebe che Dios

(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Kate' ne že' Jesusen' lo zchil yodo' gan zoa kak gan zgo'ogak benách ka' mežw che yodo', zwie' kan žongak benne' ka' zgó'ogake' mežw lo kaken'. Benne' ka' dele'e yela' wnni'a chégake' zgó'ogake' mežw zan. ⁴² Naž bžin to no'le wzebe yache' ga na', na' wloé'e chope mežw lasdo' lo kaken', da' ka' záka'gaken láte'do'ze. ⁴³ Naž Jesusen' bliže' benne' wsdle chie' ka', na' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e, no'le wzebe yache' ni wlo'ože' ka' dan' wlo'ogak yógo'te benne' ka' wló'ogake' mežw lo kak che yodo'. ⁴⁴ Yógo'te benne' ka' zgó'ogake' che da' nga'nze chégake', san no'le ni, lo yela' yache' chie' wloé'e dot da' do' deze chie', dan' žala' gawlene'.

13

Z̄nna Jesús kan za' wchínjgake' yodo'

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Kate' bežój Jesusen' lo zchil yodo', to benne' wsdle chie' gože' Le', na' wnné':

—Benne' wsdle, bwia nga ka zen gole zej nak yo'o ki, na' ka zen gole zej nak yej ka' zej žian le'e ze'e chégaken.

² Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Zle'elo' yo'o zen ki, san bi ga'n to yej law lježen nga, dan' wchinnjak benách ka' légaken.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' yeyož che yežlyó

(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Naž wyéj Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen law Ya'a Yag Olibo, da' žen' lawle gan de yodo'. Kate' Jesusen' ba ži'e ga na', naž la' légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, góžgake' Le', ⁴ na' wnnágake':

—Wnná neto' batx gak da' ki. ¿Biz gak bian' za' gaggak yógo'te da' ki?

⁵ Bechebe Jesusen', na' bsedle' légage', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle nich bi gon láže'gekle' le'e. ⁶ La'gak benne' zan, benne' légake' kan lia' neda', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston'. Ki gon láže'gekle' benne' zan.

⁷ 'Kate' yénlele žak wdile nile na'le, bi žébele. Yógo'te da' ki žala' gákgaken, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'. ⁸ To yež til-len yetó yež, na' benách ka' to gan zna bia' to benne' chejtíl-lengake' benách ka' yetó gan zna bia' yetó benne'. Da' zan latje xo' lo yo, na' gak wbín. Gongak benách ka' žo'osbé. Da' ki gákgaken da' so law sáka'gak benách ka' nníta'gake' ža ka'.

⁹ 'Naž le gape chi'i kwinle, dan' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. Chíngake' le'e gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Wzégake' le'e lawgak benne' ka' zna biá'gake' lažle, na' lawgak benne' ka' zna biá'gake' yež ži'to' ka'. Góngake' ki chele dan' žónlenle neda' tzen, san ki gata' latje wzóa lile chia' neda'. ¹⁰ Zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka' žon byenen chejzéngkle' benách ka' dot yežlyó nga diža' chawe' chian'. ¹¹ Katen' wché'gake' le'e, na' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', bi gek zédlele ni'a che da' žala' nnale. La' ža na'ze Dios wnezjwe' chele da' wchaljle, na' dan' nnale. Katen' wchaljle, kege lé'ezele na' nnale, san Dios Be' La'y nne'. ¹² Wdegak benách ka' la' bíche'gakkze' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'. Benne' ka' zej nnita' xkwide' ka' chégake' wdégake' la' zí'ngakke', na' zí'ngake' ka' wdégakbe' la' xa xná'gakkzbe' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'. ¹³ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san nálele sóelele da' gaken na' zejte ža ze lawte ža, yelale.

¹⁴ 'Benne' ka' žól'gake' da' ni žala' chejní'igeklen'. Bzoy Daniel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža

ni'te, da' znnan ki: “Cho'o to da' naken xiwe' da' yesniten gan bi žala' cho'on.” Kate' žin ža na', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake', na' chjake' gan nak law ya'a ka'. ¹⁵ No benne' zoe' yichjo'o ža na' žala' wzónnjtie', na' bi yetje' zan yo'o nich chejxi'e bi da' de chie' lo yo'on'. ¹⁶ No benne' zoe' yixe' žala' wzónnjtie', na' bi yeyeje' liže' nich chejxi'e laže' da' xoa yene'. ¹⁷ Da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' ža na', no'le ka' zej noe'e xkwide' ka', na' lezka' no'le ka' zgáze'gekle' bi' že'n ka'. ¹⁸ Le wliž Dios, na' nnáblele-ne' bi gon byenen wzonnjle kate' nak byo' zag. ¹⁹ Kate' ža ka' sáka'žegak benách ka' ka da' gok zga'ale katen' bi na' gata' yežlyó nga, da' ben Dios na' zejte na'a ža, na' ža ka' da' zá'gaken bi gaken ki. ²⁰ Chela' bi gon Dios ga gaggak babze ža ka', bi yelá no benne', san dan' nži'ile' benne' ka' ba wžekze', ba bene' chie' gone' ga gaggak babze ža ka'.

²¹ 'Na'a, cha' no benne' yi'e le'e: “Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga” o nnie': “Le wia nga zoe' ga na” bi chejle'le che bennen'. ²² La'gak benne' zan, benne' ka' gon láže'gekle' benách ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' nnágake' zej nake' benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios. Wlo'é'gekle' da' ka' gak biá'gaken, na' góngake' yela' wak zen ka'. Lezka' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze' Dios cha' sáke'gekle'. ²³ Na'a le'e, le soa ban laže'. Yógo'te da' ki ba goža' le'e zga'ale ka' gákgaken.

Kan gak kate' yelá' Benne' Golje' Benách
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

²⁴ Lezka' wnná' Jesusen':

—Kate' ža ka', te gak da' ki, kate' sáka'gak benách ka' ki, choj wbiž, na' bi cha'ni' byo'. ²⁵ Yinnjgak belj ya'abá ka', na' xizgak da' ka'

zej nlan', da' ka' zej naken zen ya'abán'. ²⁶ Naž lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, za'a lo bejw ya'abá, napa' yela' wak zen, na' yela' baní' chia'. ²⁷ Sela'a wbás chia' ka' che ya'abá, na' wtóbgake' benách ka' wžia' nedkza', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, gan so lawte yo biž, na' zejte gan so lawte ya'abá.

²⁸ Le chejní'il da' žsedle yag higo le'e. Kate' so law gonon ni'a ne'ndo' ka', na' žebían xlage' že'ndo' ka', nnézlele za' žin byo' wbá ka'. ²⁹ Lezka', kate' lé'elele žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža na', na' za' la' lawn. ³⁰ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benne' ka', benne' sóagake' nbángake' ža na'. ³¹ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a batkle te chen.

³² 'Kate' žin ža na' o yel na', bi nnezle nitó benne'. Bi nnéžgekle wbás che ya'abá ka', na' bi nnezla' neda', Ži'n Dios. Toze Dios Xa' nnezlen'. ³³ Che len, le soa lez, na' le soa ban laže', na' le wchaljlen Dios dan' bi nnézlele bi ža gakgak da' ki. ³⁴ Gaken kan žak kate' chej to benne' ži'to'. Kate' za' wzé'e liže', wdíe' lo na'gak benne' wen žin chie' ka' da' de chie'. Che chégake' we'e xhíngake', na' nne' soa lez benne' zoe' žape chi'e ža yo'o. ³⁵ Le soa lez dan' bi nnézlele batx yelá' xan yo'o, cha' kate' za' žale, o gachje yele, o kate' zbeže leko, o zildo'. ³⁶ Le gon ki, nich bi yedjxake'e le'e žtasle cha' kon yela'kze'. ³⁷ Da' ni da' žapa' le'e, lezka' žapa' yógo'te benách: le soa ban laže'.

14

Benne' yodo' ka' žóngake' xtiža'gake' séngake' Jesús

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Yechóp ža ka', gak Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios kate' beslé' xa

xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto, da' naken lni kate' žáwgage' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen. Bxox wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', wdíljgake' kan séngake' Jesusen' ži žize nich gótgake' Le'. ² Wnnágake':

—Bi žala' senžo-ne' ža lni dan' gongak benách ka' žo'osbé.

To no'le zlalje' da' zla' zix yichj Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Kate' ža na' wzóa Jesusen' lo yež Betania, lo liž Smon, to benne' wdé'e yižwé' leže. Kate' ne že'j žaw Jesusen', wyáz to no'le, noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' nža' da' zla' zix che yeje susén las da' naken dot li laže', na' záka'le'en. Bje'e béga'don', na' wloé'e da' zla' zix yichj Jesusen'. ⁴ Bža'agak bale benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake' la' légakze':

—žBiž chen' gok ditje da' zixen'? ⁵ Chela' no benne' gote'en, siže' ka' lájwžo che to yiz, na' gak chise' mežwn' chegak benách yache' ka'.

Wnnéle'egake' che no'len'.

⁶ Naž bchalj Jesusen', na' wnné':

—Le we'e latje. žBiž chen' žnnele chie'? Nak chawe' dan' bene' chia'. ⁷ Benách yache' ka' nníta'lentezgage' le'e, na' bátte'teze yénelele, gak gonle chégake' da' chawe', san neda' bi sóateza' gan zoale. ⁸ Ben no'le ni ka da' wzake'e. Blalje' da' zla' zix ni neda', na' ki bpe'e neda' zga'ale kate' gacha'a lo yežw ba. ⁹ Da' li žapa' le'e, gáte'teze gan wcháljgake' diža' chawe' chian' dot yežlyó nga, lezka' soa no benne' wzóa lie' da' ben no'le ni chia'. Ki gaken nich chejsá' láže'gak benách ka' le'.

Judas zchebe laže'e wdíe' Jesús lo na'gak benne' yodo' ka'

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Naž bžoj Judas Iskariote, bennen' nbáblene' benne' chežinno, benne' ka' žónlengake' Jesusen' tžen, na' wyeje' gan zej nnita' bžox

wnná bia' ka' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. ¹¹ Kate' béngkle' xtiža' Júdas na', bebéngkle', na' bchebe láže'gake' chíjw'gake' le' mežw. Naž wzó law Judas na' žilje' kan wdíe' Jesusen' lo ná'gake'.

Da' že'j žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Kó. 11:23-26)

¹² Nak ža zzo law žak lni kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, ža na' žótgake' zila'do', bian' žáwgake' Lni Paskon', kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' beslé' benne' judío ka' lo yežlyó Egipto. Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz žénelo' chejto' chejsí'ni'ato' da' gawžo xche' che Lni Pasko'?

¹³ Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Le chej lo yež, gan chejxáka'le to benne' noe'e to že'e nis. Le chéjlene'. ¹⁴ Gan choe'e, le ye' xan yo'on': “Zna Benne' wsedle: ¿Gaz zoa yo'o gan gáwlena' benne' wsedle chia' ka' xche' che Lni Pasko'?” ¹⁵ Naž wlóe'ele' le'e to yo'o zen gan nak da' chope kwia gan ba nba'a. Le wsi'ni'a da' gawžo ga na'.

¹⁶ Bžojgak benne' wsedle chie' ka', na' bžingake' lo yež, na' bejxáka'gake' yógo'te kan ba gož Jesusen' légake'. Bsi'ni'agake' da' gáwgake' ga na' che Lni Paskon'.

¹⁷ Kate' ba gožen, bžin Jesusen' ga na', na' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', zá'le'ngake' Le' tzen. ¹⁸ Kate' ne že'j žáwgake', bchalj Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zoa to benne' ládjwle le'e, benne' že'j žáwlene' neda' tzen. Le' wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

¹⁹ Naž gok nyache' láže'gake', na' wzó láwgake' žé'gake' Le' to toe':

—¿Naken neda'?

Lezka' yetóe' wnné':

—¿Nedan'?

²⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nake' to benne' ladjw chežinnole ki, bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n. ²¹ Cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka' gótgake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chéla'kze bi golje'.

²² Kate' ne že'j žáwgake', Jesusen' beḡwe' yet xtil. Gože' Dios: “Žóxkeno'.” Bžožjen', na' bi'en chégake', na' wnné':

—Le gawn. Da' ni naken beła' žen chia'.

²³ Lezka' beḡwe' to zíga'do', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Naž bi'en chégake', na' yógo'tegake' wé'jgaken'. ²⁴ Jesusen' gože' légake':

—Da' ni naken xchena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'nen chawe', dan' žon Dios len benách ka'. Xchena' na' laljen ni'a chegak benne' zan. ²⁵ Da' li žapa' le'e, biž ye'ja' xis uba ki na' zejte ye'ja' da' kobe gan zna bia' Dios.

Zna Jesús nna Bedw bi nónb'e Le' (Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Wdé bélgake' da' belwé láwgake' Dios, bžójgake', na' jake' law Ya'a Yag Olibo. ²⁷ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na' yebéj yichjle neda' na'a že', dan' nyejw le'e yiche la'y da' znan: “Gota' benne' žape chi'e zila' ka', na' gás'lasgakba'.” ²⁸ Te yebana' lo yeła' got, cha'a gan nbab Galilea zga'ala' ka' le'e.

²⁹ Naž Bedw gože' Jesusen', na' wnné':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' yebéj yichjgake' Le', bi gak chope laža'a neda'.

³⁰ Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Da' li žapa' le', la' yel nize, zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'.

³¹ Naž Bedon' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—La'kze gátl̄entia' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'.

Lezka' wnnágake' yógo'tegake'.

Jesús zchál̄ilene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemani'

(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yežlyón' nzin' Jetsemani', na' gože' légake', na' wnné':

—Le kwe' nga, kate' cha'a neda', chejchál̄ilena' Dios.

³³ Bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' wzó lawe' žekle', na' žak nyache' laže'e. ³⁴ Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Gatkza' lo yela' žak nyache' laže' chia'. Le kwez nga, na' le nna'ze dot yele.

³⁵ Naž Jesusen' wzé'e yeláte'do' na'le, na' bzechw lawe' lo yo, na' bchál̄ilene' Dios. Wnnable' Le', cha' wak, kwase' chie' da' žala' sáka'li'e ža na'. ³⁶ Kate' ne zchál̄ilene' Dios, wnné':

—Xe, yógo'te gak gono' Le'. Bekwás da' žala' sáka'li'a, san kege kan žénela' neda', san kan žénelo' Le', gono'.

³⁷ Naž Jesusen' beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' bejxake'e légake' ztásgake'. Gože' Bedon':

—Smon, žztaso' na'a? žBi zbejo' bichgale wejlawo' to chí'ido'ze? ³⁸ Le nna'ze dot yele, na' le wchál̄ilen Dios, na' le nnable' bi si' latje da' xiwe' chen' le'e cheła'ale. Da' li be' nákkzele zoakzen ban laže', san lo yela' benách chele žedó láže'le.

³⁹ Naž da' yoble wyéj Jesusen', na' bchál̄ilene' Dios, na' la' tlebe kan wnné'. ⁴⁰ Kate' beyeje' da' yoble gan nníta'gake', bejxake'e légake' ztásgake' dan' yo'o bichgale wejlawgake'. Bi wnnéžgekle' bi da'

yé'gake' Le'. ⁴¹ Kate' beyeje' da' chonne chi'i gan nníta'gake', gože' légake':

—žZtasle? žŽezí' láže'le? žKá'teze! žBa bžin ža! Le wia nga, neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' dolá' ka'. ⁴² žLe chas! žLe cho'o! Le wia nga, za' bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, bla' Judas, bennen' nbáblene' yechiněj benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' zá'lengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bséja'gake' légake'. ⁴⁴ Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake' ba bloe'ele' légake' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen', na' wnné':

—Bennen' wchág lawa'-ne', Lekze' Jesusen'. Le sene', na' le chi'e. Le wia binlo nich bi yelé'.

⁴⁵ Kate' bžin Judas na' ga na', la' wbiga'tie' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle, Benne' wsedle.

Naž bchag lawe' Jesusen'. ⁴⁶ Naž béxwgake' Jesusen', na' bché'gake' Le' nžeje'.

⁴⁷ Naž to benne' žónl̄ene' Jesusen' tzen wleje' ya ntoche', na' bene' we' bi' wen žin che bxoz blo, na' bchoge' yid nagbe'. ⁴⁸ Jesusen' gože' benne' ka', na' wnné':

—žBžojle nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka' nich senle neda', kan žonle kate' zzenle to benne' wbán? ⁴⁹ Kate' ža ka' wzóalena' le'e, na' bsedla' benne' ka' gan nak lo zchil yodo', bi wzenle neda', san žaken ki nich gak da' nyejw le'e yiche la'y.

⁵⁰ Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' bebéj yíchjgake' Le', na' bzónnjgake'.

Žzonnj to xkwide' byo

⁵¹ Lezka' wzóa to xkwide' byo ga na, nawbe' Jesusen', na' nxoaze kwınbe' to laže' laga'. Benne' ka' zej nchi'e Jesusen' béxwgake'-be', ⁵² san bsanbe' lažen', na' gal yídzebe' bzonnjbe'.

Zché'gake' Jesús lawgak benne' yolawe' blo che yodo'

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Bché'gake' Jesusen' law bxož blo, gan zej ndobe yógo'te bxož wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka'.

⁵⁴ Bedw bejnawe' Jesusen' zı'to'le. Wyo'e la' li'a liž bxož blon', na' wže'lene' tzen benne' ni'a na' ka' bxož blon', na' bche'l kwine' gan nak žoa'a yi'.

⁵⁵ Bxož wnná bia' ka' len yógo'te benne' yolawe' blo ka' gónegekle' želgekle' to da' gak yesbága'gake' Jesusen' zia nich gak chóggake' chie' gate', san bi be bžélgekle'. ⁵⁶ Benne' zan wnné'gake' che Jesusen' da' wen laže', san bi gok tlebe dan' wnné'gake' chie'. ⁵⁷ Naž wzegak benne' ka' wnné'gake' che Jesusen' da' wen laže', na' wnné'gake':

⁵⁸ —Neto' benlto' da' bchalj bennen', na' wnné': “Wchinnja' yodo' nga, da' benen len ni'a na'gak benne' ka', na' yechonne žaze yechisa' yetó da' bi gonen len ni'a na'gak benne' ka'.”

⁵⁹ Lezka' bi gok tlebe xtíža'gake'.

⁶⁰ Naž wzó ža' bxož blon' gachje lawe'le benne' ka' nníta'gake' ga na'. Wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Bi be žechebo'? ¿Bizen' da' znnagak benne' ki kan naken chio'?

⁶¹ Wzóa žize Jesusen', na' bi be bechebe'. Da' yoble bxož blon' wnnable' Le', na' wnné':

—¿Nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios la'y?

⁶² Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Naka'. Lezka' lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, soa' kwi'a

kwit li ža che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia', katen' yelá'a lo bejw ya'abá.

⁶³ Naž bxož blon', lo yela' zža'a chie' bcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Bi žiážjelžo no benne' wloe'ele' zia da' nbage'e. ⁶⁴ Bénkzelele wnnié' che Dios len da' wnné'. ¿Biz znnale le'e?

Yógo'tegake' bchóggake' che Jesusen' gate'.

⁶⁵ Naž bale' wzó lawgake' zžé'egake' Jesusen' zene'. Bkáche'gake' yej lawe', na' bégake' Le' zi', na' wnná'gake':

—Wnné ya'a na'a nolto' bwáwža'ato' Le'.

Benne' ka', benne' ni'a na' bxož blon', wdápa'gake' žoa'a law Jesusen'.

Zna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Kate' ne zoa Bedw li'a zan yo'o, to xkwide' no'le, bi' wen žin che bxož blon', wbíga'be' gan zoe'.

⁶⁷ Kate' bl'e'elbe' Bedon' gan ži'e zche'l kwine' žoa'a yi', bwíabe' le', na' wnnabe':

—Lezka' le' žónleno' Jesús, benne' Nasaret na', tzen.

⁶⁸ Beží'i Bedon', na' wnné':

—Bi nónbi'a-ne', na' bi nnezla' bi dan' zno'.

Bežój Bedon', na' bejsóe' gan žázgake' li'a na'. Naž wžeže leko'.

⁶⁹ Da' yoble to xkwide' no'le wen žin bwíabe' le', na' wzó lawbe' že'be' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' légake' tzen.

⁷⁰ Da' yoble bžon Bedon'. Yex-tido', benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' Bedon', na' wnná'gake':

—Da' li žónleno' légake' tzen, dan' nako' benne' Galilea. La' díža'ze zchaljo' zej nak bi'o, dan' toze kan zchaljle.

⁷¹ Wzó law Bedon' žzia kwine' zia, zzetje' Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a bennen' zchaljle chie'.

⁷² La' wžěžete leko' da' chope chi'i. Naž bejsá' laže' Bedon' dan' wnná Jesusen', katen' gože' le': "Zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'." Kate' bejsá' laže'e diža' ni, wzó lawe' zběžel'ie.

15

Zché'gake' Jesús law Pilato, benne' wnná bia'

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Kate' ne nak zildo', bꞗoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', na' yógo'te benne' yolawe' blo che yodo', béngake' toze diža'. Naž bché'gake' Jesusen' nžeje', na' bdégake' Le' lo na' Pilato, bennen' wnná bian', nich choge' chie' gate'. ² Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—iNako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li zno'.

³ Bꞗoz wnná bia' ka' besbága'gake' Jesusen' da' zan da' zia. ⁴ Naž Pilaton' wnnable' Le' da' yoble, na' wnné':

—iBi be žechebo'? Bze nag da' zan da' žesbága'gake' le'.

⁵ Bi be bechebe Jesusen'. Ka' go-ken, bebán laže'l Pilaton'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ De to da' žónteze žon Pilaton' kate' žak lni na', žsane' to benne' nyejwe' liž ya, nóte'teze benne' želnnáb benne' ka'. ⁷ Kate' ža ka' to benne' lie' Barrabás nyejwe' liž ya, tzen len yebale lježe' ka', benne' ka' bdíl'engake' benne' Roma ka', na' bétgake' bałe benách ka'. ⁸ Kate' bžingak benne' zan ka' gan zoa Pilaton', wzó lágwage' znnábgekle' le' gone' chégake' ka' žónteze žone'.

⁹ Beží'i Pilaton', na' wnné':

—iŽénelele wsana' bennen' chele, bennen' nna bi'e benne' judío ka'?

¹⁰ Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'le' bꞗoz wnná bia' ka' bdégake' Jesusen' lo ne'e dan' zgé'egekle' Le'.

¹¹ Bꞗoz wnná bia' ka' bzejní'igekle' benne' zan ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen' lo ná'gake'.

¹² Naž Pilaton' wnnable' lágake' da' yoble, na' wnné':

—iBiz žénelele gona' che bennen' znnale lie' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

¹³ Wžěžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iBde'e le'e yag kroze!

¹⁴ Pilaton' wnnable' lágake', na' wnné':

—iBiz da' zia nbage'e?

Da' yoble wžěžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—iBde'e le'e yag kroze!

¹⁵ Dan' gónele Pilaton' gone' dan' chaž láže'gak benne' zan ka', bsane' Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože' benne' ka' žjake' lo wdile, chingake' Jesusen', na' bdie' Le' lo na'gak benne' ka' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

¹⁶ Naž benne' ka' žjake' lo wdile, bché'gake' Jesusen' li'a yolawe', gan btóbgake' ljéžgake' ka'.

¹⁷ Bwákwwage' Jesusen' to laže' xna, na' béngake' to da' bžíagake' yichj Jesusen', dan' naken len ni'a ne'e yag yeche'. ¹⁸ Naž wzó lágwage' žon dítjgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—iGa'n zen le', benne' znná bi'e benne' judío ka'!

¹⁹ Bdíngake' ya xtil yichje', na' bžé'egake' Le' zene'. Bzoa zíbgekle' lawe', na' lo yela' žon dítjle bka'n zéngake' Le'. ²⁰ Kate' beyož ben dítjgekle' Le', beká'agake' laže' xnan' da' nakwe', na' begákwwage' Le' laže' chekze'. Naž bebéjgake' Le' la' li'ale yolawen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Běxwgake' to benne' yež Sirene, benne' zdeze' ga na', na' zezé'e yixé'. Lie' Smon, na' nake' xagak Kantr, na' Rufo. Běngake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

22 Bché'gake' Jesusen' latjen' nzin' Gólgota, to diža' hebreo da' znnan len diža' xiza', Ya'a Žit Yichj Benne'. 23 Bě'gake' da' ye'j Jesusen' xis uba da' nžixen než sla' che mirra, san Le' bi' we'jen'. 24 Naž bdá'gake' Le' le'e yag kroze, na' wdısgake' laže' da' gokw Jesusen' lo na' to to benne' ka', benne' žjake' lo wdıle. Behéjgake' da' gak bian' nich nnézgekle' dan' yeyala' to toe'.

25 Ne nak xsile katen' bdá'gake' Le' le'e yag krozen'. 26 Dižan' da' bdá'gake' le'e yag kroze yichjle Jesusen' kan nak da' žesbá'gake' Le' zia znnan ki: "Benne' zna bi'e benne' judío ka'." 27 Bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen', na' de'e toe' kwite' li ža, na' yetóe' kwite' yegle. 28 Ka' goken, gok kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Wbáblene' benne' wen da' zinnj ka'."

29 Benne' ka' želdié' ga na' bliž zı'gake' Jesusen'. Bta yichjgake', na' wnná'gake':

—ıO'! ¿Wchinnjo' yodo' che Dios, na' yechonne žaze yechison? 30 Beslá kwino' na'a, na' betj le'e yag krozen'.

31 Lezka' bpoz wnná' bia' ka', na' benne' yodo' wsdle ka', ben díjtgekle' Le'. Belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnná'gake':

—Beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'.

32 Lezka' wnná'gake':

—ıO'! ¿Nako' Benne' Criston', benne' nna bi'e benne' judío ka'? Betj na'a le'e yag krozen' nich le'elton', na' chejle'to' chio'.

Lezka' benne' ka' zej de'e le'egak yag kroze ka' tzen len Le', bliž díjtgekle' Le'.

Da' goken kate' got Jesús

(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Kate' bžin wawbíz, bchoł dot yežlyó nga, na' goken ki na' zejte žedá chonne. 34 Kate' ne žedá chonne, wžéžeya'a Jesusen', na' wnné':

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani?

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiza': "Dios chia', Dios chia', ¿biz chen' bsan lažo'o neda?"

35 Benne' ka' nníta'gake' ga na' béngekle' diža' ni, na' wnná'gake':

—Le wzé nag. Žliže' Lías.

36 Naž bxite' to benne' zoe' ládjwgake', na' besbise' to da' blóle da' že'jen nis lo nop zichj. Bde'en to law ya xtildo', na' bi'en nich xop Jesusen', na' wnné':

—Kwežžo, na' wiažo cha' yid Líasen' nich yetinne' Le'.

37 Wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie'. 38 Wžeza' laže' žeje da' nalan' gachje láwe'le lo yodo', na' bžojen chople, da' wzó lawn yichjlen, na' bžinten xní'alén. 39 Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdıle, na' zie' law Jesusen', blé'ele' kan goken, kan wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie', na' wnné':

—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

40 Lezka' wnníta'gak no'le ka' ga na', na' zı'to'le zwıagake'. Wnníta'gak Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, xna'gak Jakob kwıde', na' Jwsé ládjwgak no'le ka'. 41 No'le ki jáklene' Jesusen' katen' wdé' gan nbab Galilea, na' góklengake' Le', na' bné'zjwgake' da' bdawe' Le' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Lezka' wnníta'gak yebałe no'le zan ga na', no'le ka' bžınlengake' Le' lo yež Jerusalén.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Za' žałe ža zpá'gake', ža na' za' žin ža la'y chegak benne' judío ka'. 43 Che len bla' Jwsé, benne' yež Arimatea, ga na'. Nake' benne' blo

ládjwgak benne' yolawe' blo che yodo', na' lezka' zbeze' ža nna bia' Dios. Dot laže'e wyoé'e gan zoa Pilato, na' wnnable' le' wnezjwe' le' latje yeywé'e Jesusen'. ⁴⁴ Bebán láže'le Pilaton' kate' wnné' ba got Jesusen', na' bliže' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnnable' le' cha' ba nat Jesusen'. ⁴⁵ Kate' benle' da' wnná bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bnezjwe' Jwsén' latje yeywé'e Jesusen'. ⁴⁶ Naž Jwsén' go'we' to laže' da' záka'le'en, na' betinne' Jesusen' le'e yag kroze, na' bchel-le' Le' lažen' da' záka'le'en. Naž wló'ogake' Le' lo yežw ba da' nadjen to lo bloj le'e ya'a yej. Bde'e to yej blag zen da' besbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba na'. ⁴⁷ Lia Madlen, na' Lia, xna' Jwsé, bwíagake' gan bdégake' Jesusen'.

16

Žebán Jesús lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' ba wdé ža la'y chegak benne' judío ka', da' naken ža gaže ža, naž Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, xna' Jakob, wzí'gake' da' zla' zix nich chejló'ogake' Jesusen' da' zixen'. ² Kate' ne nak zildo' ža nežw, jake' žoa'a yežw ba che Jesusen', na' bžíngake' ga na' kate' za' la' wbíž. ³ Belyi'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Nož benne' yeké'e yej na' nich gak cho'ožo lo yežw ba chien'?

⁴ Kate' bžíngake' ga na', bwíagake', na' blé'egekle' ba nkwas yej na', na' naken to yej zen. ⁵ Wyázgake' lo yežw ba le'e ya'a yej na', na' blé'egekle' to xkwide' byo, wbás che ya'abá ga na'. Že'be' chelá'a li ža lo yežw ban', na' nákwbe' to laže' tonn, laže' zila'do'ze, na' bžébe'egake'. ⁶ Naž xkwiden' gožbe' lé'gake', na' wnnabe':

—Biž žébele. Žeyilje Jesusen', Benne' Nasaret, Bennen' wdé'e le'e yag kroze. Ba bebane'. Biž zoe' nga.

Le wia ga ni bxóagake' Le'. ⁷ Le chej na'a, le chejzenle benne' wsedle chie' ka' da' ni, na' lezka' Bedw, na' ye'le lé'gake': “Chej Jesusen' zga'ale' ka le'e gan nbab Galilea. Yelé'elele-ne' ga na' kan ba gožkze' le'e.”

⁸ Naž bežó'ogake' ga na', na' bžó'nnjgake' žoa'a yežw ban' dan' želzize' lo yela' zžebe ché'gake'. Bi belyi'e no benne' da' ni dan' zžébe'le'egake'.

Zloe' le' law Jesús law Lia Madlen

(Jn. 20:11-18)

⁹ Kate' bebán Jesusen' zildo' ža nežwn', bloe'e lawe' zga'ale' law Lia Madlen, no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' ka' wyoé'e. ¹⁰ Wyéj Lian', na' bejzenlen' benne' ka' wdálengake' Jesusen'. Benne' ki zej nak nyache' laže'e, na' zbéžegake'. ¹¹ Kate' béngekle' kan nak da' bchalje', na' wnné' zoa nban Jesusen', na' blé'ekzele' Le', bi bejlé'gake' chie'.

Chope benne' wsedle ka' che Jesús želé'egekle' Le'

(Lk. 24:13-35)

¹² Wdé na', nža'le bloe'e law Jesusen' lawgak chope benne' wsedle chie' ka', benne' yó'ogake' nez, na' zjake' gan nak nez yixe'. ¹³ Naž beyéjgake', na' bejzéngeklen' yezíka'gake', san bi bejlé'gake' xtíža'gake'.

Da' bde Jesús lo na'gak benne' wbás chie' ka'

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Kate' ze lawte, bloe'e law Jesusen' lawgak benne' chinéj, benne' wbás chie' ka', kate' ne že'j žáwgake'. Bdile' lé'gake' dan' bi žejlé'gake' chie', na' dan' nak zide yichj lázdo'gake', na' dan' bi bejlé'gake' xtíža'gak benne' ka' blé'egekle' Le' wdé bebane'. ¹⁵ Naž gože' lé'gake', na' wnné':

—Le chej dot yežlyó nga, chejzénlele yógo'te be'nách díža' chawe' chian'. ¹⁶ Nóte'teze benne'

chejli'e chia' neda', na' yezóe' nis,
 yelá bennen', san no benne' bi
 chejli'e chia', ga'n dolá' da' nbage'e.
 17 Benne' ka' chejlé'gake' chia'
 neda' góngake' da' gak biá'gaken.
 Wkóngekle' žin la', na' yebéjgake' be'
 xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na'
 wcháljgake' diža' yoble ka'. 18 Cha'
 góxwgake' bele snia ka' len ná'gake',
 o cha' yé'jgake' da' žoten benách,
 bi be gonen chégake'. Xoá ná'gake'
 benne' yižwé' ka', na' yeyáktegake'.

Jesús žeyepe' ya'abá che Dios

(Lk. 24:50-53; Hch. 1:6-11)

19 Kate' Xanžon' beyóž bcháljlene'
 légake' da' ki, Dios bechise' Le'
 ya'abá chie', gan wži'e kwit li ža
 che Dios. 20 Bžójgake' légake', na'
 bejzéngkle' benách yógo'te yež.
 Xanžon' góklenkze' légake', na' bi'e
 légake' latje béngake' da' zej nak
 bian' nak dot da' li da' zcháljgake'.
 Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ LUKAS

Diža' da' wló'o Lukas lo na' Teófilo

¹ Benne' zan ba ben byéngake' bzógage' gaze lo den da' naken dot da' li, dan' goken gan zoažo, ² káteze blé'egeklen' ža ni'te, na' bzéngeklen' žo'o, na' bzégage' diža' kan goken. ³ Žekla' neda' gaken chawe' wzoja' da' ki gaze lo den chio', Teófilo, benne' cháwe'do', dan' ba wdilja' binlo kan nak yógo'te dan' goken ža ni'te. ⁴ Zzoja' da' ni chio' nich nnezlo' nak dot da' li da' ba nsedlo'.

Zloe'el wbás che ya'abá kan galj Zwa, benne' yezóe' benách ka' nis

⁵ Ža ni'te katen' wnná bia' Herodes gan nbab Judea, wzóa to bχoz lie' Secría. Nbólne' to kwe' bχoz, da' naken kwe' dan' zna bia' Abías. Lezka' Xbel, zo'le Secrían', nake' za'só Aarón, bennen' goke' bχoz blo nežw, na' benne' biche' Moisés. ⁶ Secrían' len Xbelen', zej nake' chawe' law Dios, na' dot láže'gake' žongake' kan zna xtiža' Dios, na' lezka' da' bchi'le' Le'. Ki goken, bi gok nitó benne' nnie' chégage'. ⁷ Bi wzóa no xkwide' chégage', dan' nak Xbelen' no'le wbíz, na' žoptie' ba ngólgake'.

⁸ Bžin byo' beyala' che kwe' bχoz ka' gan nbab Secrían' góngake' žin law Dios, lo yela' bχoz chégage'.

⁹ Kan žónteze žongak bχoz ka', beyala' lo wláz Secrían' wyoé'e latje la'y che yodo' nich wzeye' yale zix law Xanžo Dios. ¹⁰ Kate' Secrían' ne zzeje' yalen', yógo'te benách ka' wnníta'gake' la' lí'ale, na' zcháljengake' Dios. ¹¹ La' na'ze bla' law to wbás che Xanžon' gan zoa Secrían', zie' chelá'a li ža che bkog la'y gan žey yalen'. ¹² Katen' Secrían' ble'ele' wbás che ya'abán', gok zedle', na' bžebe'. ¹³ Naž wbasen' gože' Secrían', na' wnné':

—Secría, bi žebo'. Dios ba benle' da' znnablo'-ne', na' Xbel, no'le chion', soa to bi' byodo' chie', na' go'o labe' Zwa. ¹⁴ Gak yela' ba nez zen chio', na' yebéle'elo'. Benne' zan yebégekle' ni'a che xkwiden'. ¹⁵ Gakbe' zenle'e law Dios. Bi ye'jbe' xis uba, na' kege to da' žsožlen benách ka'. Dios Be' La'y yedjsóalene'-be' kate' ne yo'obe' lo le'e xna'be'. ¹⁶ Zwa ni gonbe' ga yeyakgak benne' zan, benne' Israel ka', che Xanžo Dios. ¹⁷ Lezka' cheje' zga'ale' ka' Xanžon', na' Be' la'yen', na' yela' waken', da' ka' wnníta'lengaken Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, sóalengaken le'. Ki gaken che Zwan' nich yeyone' toze benne' zej nake' xa len zí'ngake' ka'. Wzejni'ile' benne' ka' zží'igake' che Dios, nich yeyakgak' benne' chawe' ka', na' yesnisle' légage' nich gak ban láže'gake', na' gápegake' Xanžon' ba la'ne.

¹⁸ Naž Secrían' wnnable' wbás che ya'abán', na' wnné':

—Žiže gak bian' gaggak da' ki? Ba ngola' neda', na' lezka' ba ngol no'le chian'.

¹⁹ Bechebe wbasen', na' wnné':

—Neda' lia' Gabriel. Žona' žin law Dios. Lekze' bsele'e neda' nich wcháljljena' le', na' wzenla' le' diža' chawe' ni. ²⁰ Na'a, dan' bi bejli'o da' goža' le', wkwežo', na' biž gak nnio' kate' gákžegak yógo'te da' ki, kate' žin ža.

²¹ Xak goggak da' ki, wnníta'gak benne' ka' la' lí'ale, želbeze' Secrían', na' žebángikle' dan' zžél-le'ele' lo latje la'yen'. ²² Kate' bežój Secrían', bi gok wcháljljene' légage', na' gókbe'egikle' ble'e dáwe'le' to da' bloe'el Dios le' lo latje la'yen'. Dan' bi gok nne Secrían', bloé'ezele' nich bzejni'ile' légage' dan' goken.

²³ Kate' bza'a ža ka' žala' gon Secrían' žin law Dios, naž beyeje' liže'. ²⁴ Wdé ža ka' wyó'o bi'do' lo le'e Xbel, zo'le Secrían', na' bga'ne'

yo'oze gayo' byo'. Bsa' laže'e, ²⁵ na' wnné':

—Xanžon' žone' chia' ki. Žonne' to xkwide' chia', na' žone' ga biž yedoe'ela' lawgak benách ka'.

Wbás che ya'abán' zloe'ele' kan za' galj Jesús

²⁶ Wdé xop byo', bla' law wbasen' che ya'abá, dan' bseła' Dios wbás na'kze', Gabriel, nich cheje' lo yež Nasaret, dan' nbaben Galilea.

²⁷ Dios bsele'e le' ga na', nich chejcháljlene' to xkwide' no'le lebe' Lia. Lebe' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' to benne' byo lie' Jwsé. Le' nbabe' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka' ža ni'te. ²⁸ Kate' wyó'o Gabrielen' gan zoa Lian', gože'-be':

—Padiox. Dios že' laže'e le'. Xanžo Dios zóalene' le'. Lekze' žone' ga gakže chawe' chio' ka gak chegak yógo'te no'le ka'.

²⁹ Kate' Lian' ble'elbe' wbás che ya'abán', wžé' zedlbe' ni'a che dan' bchaljen', na' bebanlbe' kan gože'-be'. ³⁰ Naž wbasen' gože'-be', na' wnné':

—Lia, bi žebo', dan' Dios žon chawe'e le'. ³¹ Na'a, cho'o to bi'do' li'o, na' galj to xkwide' byodo' chio', na' go'o labe' Jesús. ³² Jesús ni golbe', na' gake' benne' blo, na' si' le' Zi'n Dios, Benne' zente. Xanžo Dios gone' ga nna bi'e kan ben Dabí, xa gole wdé che Jesusen', bennen' wnná bi'e ža ni'te. ³³ Jesusen' nna biá'teze' benne' Israel ka', na' yela' wnná bia' chien' batkle te chen.

³⁴ Naž Lian' wnnablbe' wbás che ya'abán', na' wnnabe':

—¿Nakxkze gak da' ki, dan' bi zóalena' benne' byo'?

³⁵ Naž wbasen' gože'-be':

—Dios Be' La'y le'e gan zo', na' gone' ga yela' wak che Dios, Benne' zente, sóalenen le', na' gaken gan zo' ka to zoł da' zgo'o bejw. Che len bi' byodo' na', bi'don' žala' galjbe', cho'obe' lo na' Dios, na' si' labe'

Zi'n Dios. ³⁶ Lezka' Xbel, zi'n xa xto'o wdé, ba yo'o to bi' byodo' li'e la'kze ba ngole'. Wnnégake' chie', na' wnnágake': “Nake' no'le wbíž” san ba zej xop byo' yo'o bi'don' li'e. ³⁷ Bi be zoa da' bi gak gon Dios.

³⁸ Naž Lian' wnnabe':

—Nakkza' chie'. To chi'ize naka' wen žin che Xanžon'. Gak chia' kan bach wnnó' gon Dios chia' neda'.

Naž la' beza'te wbás che ya'abán' gan zoa Lian'.

Lia zejwiabe' Xbel

³⁹ La' ža na'ze wyó'o Lia nez, na' taría taría wyejbe' gan nak law ya'ado' ka', na' bžinbe' to yež da' nbaben Judea. ⁴⁰ Kate' bžinbe' ga na' wyó'obe' liž Secrían', na' gožbe' Xbelen': “Padiox.”

⁴¹ Kate' benle Xbelen' dan' wnná Lian', la' btate kwin bi'don' yo'obe' li'e, na' Dios Be' La'y bedjsóalene' le'. ⁴² Naž Xbelen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Dios ba ben cháwe'že' le' ka yógo'te no'le ka', na' lezka' ben chawe'e bi'don' yo'obe' li'o.

⁴³ ¿Nožkze neda', dan' bla' xna' Xana' ga zoa ni? ⁴⁴ Katen' benla' dan' gožo' neda', lo yela' žebél chebe' la' btate kwin bi'don' yo'obe' li'a. ⁴⁵ Ba nez zen naken chio' dan' bejli'o xtiža' wbás che ya'abán', na' gakkze kan gože' le' lo włáz Xanžon'.

⁴⁶ Naž Lian' wnnabe':

Dot laža'a zka'n zena' Xanžon',

⁴⁷ na' žebélenla' Dios, Benne' Weslá chian'.

⁴⁸ Dios na'kze be' laže'e neda'.

Yoa'a lo ne'e Le', na' to chi'ize naka' wen žin chie'.

Na'a so law, nnágake' chia':

“Ba nez zen naken che no'len'.”

⁴⁹ Zenle'e nak da' ben Dios, Benne' zente, chia' neda'.

¡Ga'n zen La la'y chie'!

⁵⁰ Le' žeyache' láže'tezle' benne' ka' zžébegake' Le',

na'a ža, na' to chi'ize.

⁵¹ Da' zan yela' wak zen ka' ba bene' Le'.

Bzexjwe' benne' ka' bka'n zéngake'
yela' žejní'il chégake'.

⁵² Beké'e yela' wnná bia' chegak
benne' blo ka',
na' bene' ga zej nak blo benne'
gaxjw laže' ka'.

⁵³ Bwawe' benne' ka' beldone',
na' bka'ne' ka'ze benne' wnni'a ka'.

⁵⁴ Góklene' benne' Israel ka', benne'
wen žin chie' ka',
dan' be' laže'e légake', na' beyache'
láže'le' légake'.

⁵⁵ Bene' da' bchebe laže'e chegak xa
xto'žo ka', dan' gone' chežo,
dan' bchebe laže'e che Bran, na'
chegak za'sóe' ka'.

⁵⁶ Lian' bgá'nlenbe' Xbelen'
chonne byo', na' wdé na' beyejbe'
lišbe'.

*Da' gok kate' golj Zwa, bennen'
bezóe' benách ka' nis*

⁵⁷ Kate' bžin ža žala' soa xkwide'
che Xbelen', golj to bi' byodo'.

⁵⁸ Benne' zjo'o li'a chie' ka' len lježe'
ka', béngikle' kan Dios beyache'
láže'le' le', na' bebélengekle' le'.

⁵⁹ Kate' ba gok xono' ža zoa
xkwiden', bla'gak ljéžgake' ka' ga
na' nich chóggake' lo beła' che bi'
byodon' da' nak bian' nbabbe' che
Dios, na' gónegekle' wzóagake' labe'
Secría kan zoa la xabe'. ⁶⁰ Naž beží'i
Xbel, xna'be', na' wnné':

—O'o. Zwa si' labe'.

⁶¹ Wnnábgekle' le', na' wnnágake':
—ž Biz' chen'? Bi zoa nitó lježle,
benne' lie' Zwa.

⁶² Naž benne' ka' bloé'ezegekle'
nich nnábgekle' xabe' bize žénele'
si' labe'. ⁶³ Secrían' wnnabe'
to blagdo', na' bzoje' lawn da'
znnan: "Zwa si' labe'." Bebánglekle'
yógo'tegake'.

⁶⁴ Ka' gaze la' beyáljwte
žoa'a Secrían', na' gok bechalje', na'
bka'n zene' Dios. ⁶⁵ Naž bebánglekle'
yógo'te benne' zjo'o li'a chégake', na'
wzé diža' kan gok da' ki yógo'te
yeždo' zej nnitan' lawgak ya'ado'
ka' gan nbab Judea. ⁶⁶ Bza' láže'gak
yógo'te benne' ka' katen' béngikle'
kan goken, na' wnnágake':

—ž Biz'ken' gon bi' byodon'? Da'
likze Xanžon' zóalene'-be'.

Da' bchalj Secría lo wláz Dios

⁶⁷ Naž Dios Be' La'y bedjsóalene'
Secrían', xa Zwan', na' bchalje' lo
wláz Dios, na' wnné':

⁶⁸ iGa'n zen Dios, Xangak benne' Is-
rael ka',
dan' bedjwíe' žo'o, benách chie', na'
beya'we' žo'o!

⁶⁹ Bsele'e Benne' Weslá chežo ga
zoažo ni,
len yela' wak zen chie'.

Nake' Xkwiden' za' goljbe' ladjwgak
za'só Dabí,
bennen' goke' wen žin che Dios ža
ni'te.

⁷⁰ Ža ni'te bchebe laže'e gone' da' ki,
dan' wnné' lo na'gak benne' ka'
bcháljgake' lo wlaze' le'.

⁷¹ Bchebe laže'e yeslé' žo'o
lo na'gak benne' ka' zžá'agake' žo'o,
na' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle'
žo'o chawe'.

⁷² Bchebe laže'e yeyache' láže'le'
Dabín', xa gole wdé chežon',
na' chejsá' laže'e da' bchebe laže'e,
dan' naken la'y.

⁷³ Ben choche' xtiže'e, dan' bchebe
laže'e gonen',
dan' gože' Bran, xa gole wdé
chežon',
dan' naken to da' žala' gone' chežo
žo'o.

⁷⁴ Bchebe laže'e yeslé' žo'o
lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle'
žo'o chawe'

nich biž žébežo gonžo xchine' Le',
⁷⁵ na' nich gakžo gaxjw laže', na' dot
chawe'

lawe' Le' yógo'te ža soažo nbanžo.

⁷⁶ Le', zí'na'do', si' lo' benne' zchalje'
lo wláz Dios, Benne' zente,
dan' chejo' le' zga'alo' ka' Xanžon',
na' gon chawo'o nez gan tie'.

⁷⁷ Wzejni'ilo' benách chie' ka' kan
wak yelágake'

na' kan yenít law Dios doła' da' zej
nbage'e.

⁷⁸ Ki naken, Dios žeyache' láže'le'
žo'o,

na' gone' ga la' law Bennen' nakkze' baní' chežo.

⁷⁹ Lekze' wza'ni'e chegak benne' ka' nak chol' yichj lázdo'gake', na' za' gátgake',

nich yego'e' žo'o to nez gan ga'n cháwe'žo.

⁸⁰ Bgole xkwide' byodon', na' gokbe' wałe. Wzóazebe' gan nak latje dach kate' bžinže ža bla' lawbe' lawgak benne' Israel ka'.

2

Da' goken katen' golj Jesús

(Mt. 1:18-25)

¹ La' ža na'ze Augusto, benne' Sésar, bchi'le' yógo'te benách nníta'gake' yežlyó nga yéla'gake' le'e yich. ² Kate' da' nežw byéla'gake' le'e yichen', wnná bia' to benne' lie' Sirenio gan nbab Siria. ³ Yógo'te benách ka' beyéjgake' yež che chégake' gan zej nbabe' nich yéla'gake' le'e yichen'. ⁴ Wzá' Jwsé lo yež Nasaret gan nbab Galilea, nich cheje' gan nbab Judea, na' bžine' lo yež Belén, gan golj Dabí ža ni'te. Ki bene' dan' nbablén Jwsén' benne' ka' zej nake' za'só Dabín'. ⁵ Jwsén' wyeje' ga na' nich yéle'e le'e yichen', tzen len Lia. Lian' nakbe' xkwide' no'len' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' Jwsén', na' za' galj bi'do' chebe'. ⁶ Kate' ne nníta'gake' lo yež Belén, bžin ža žala' galj bi'do' cheben'. ⁷ Golj to bi' byodo', xkwide' nežw chie'. Bchele'-be' to láže'do', na' bdixjwe'-be' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. Ki goken dan' bi bžel latje gan gá'ngake' lo yo'o gan želžín benne' ka' yó'ogake' nez.

Zla' law wbás che ya'abá gan žape chí'igake' zila' ka'

⁸ Gawze gan že' yež Belén nníta'gak benne' ka' yiže', benne' žape chí'igake' zila' ka' žel. ⁹ La' bla' lawte to wbás che Xanžon' gan nníta'gake'. Wyó'o yela' baní'

che Xanžon' gan nníta'gake', na' bžébegake'. ¹⁰ Naž wbás che ya'abán' gože' légake', na' wnné':

—Bi žébele. Na'a zzenla' le'e to da' gonen ga yebéle, na' yebélengeklen yógo'te benách.

¹¹ Na'a ba golj to bi' byodo' lo yež gan golj Dabí, na' gakbe' Benne' Weslá chele. Nake' benne' bsela' Dios, na' nake' Xanžon'. ¹² Da' ni gak bia'be' nich gónbia'le-be'. Yežel-lele-be', nželbe' láže'do', na' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez.

¹³ Gan wzóa wbás che ya'abán', ka' gaze bla' lawgak wbás zante che ya'abá che Dios, na' zka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

¹⁴ iGa'n zen Dios, Bennen' zoe' ža'te! Gak da' wká'n chawen' benách yežlyó nga,

benne' ka' Dios žaz laže'e légake'.

¹⁵ Kate' beza'gak wbás che ya'abá ka' ga na', zeyéjgake' ya'abá, benne' ka' žape chí'igake' zila' ka' gož ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Le cho'o lo yež Belén nich le'elžo cha' ba goken kan bzejní'il Xanžon' žo'o.

¹⁶ Taría taría la' jaktie' ga na', na' bejxáka'gake' Lian' len Jwsén', na' xkwiden', bi'don' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. ¹⁷ Kate' blé'egekle'-be', bžéngikle' légake' dan' wnná wbás che ya'abán', kan nak che xkwiden'. ¹⁸ Bebángikle yógo'te benne' béngikle' dan' wnnagak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka'. ¹⁹ Lian' wlo'oze' da' ki lo yichj lázda'we', na' blab laže'e kan zej naken. ²⁰ Beyejgak benne' ka' žape chí'igake' zila' ka', zka'n zéngake', na' žoe' lawgake' Dios ni'a che yógo'te dan' béngeklen, na' blé'egeklen', da' ka' gókgaken kan gož wbás che ya'abán' légake'.

Zgó'ogake' xkwide' Jesús lo na' Dios

²¹ Kate' ba gok xono' ža wzóa xkwide' Jesusen', belchoge' lo belá' chebe' da' nak bian' nbabbe' che Dios, na' bzóagake' labe' Jesús kan ba bzoakze wbás che ya'abán' labe' zga'ale kate' za' cho'obe' le'e xna'be'.

²² Kate' bza'a ža che da' zpa' kwingak no'le ka' za' bzóategake' bi'do' chégake' kan zñna da' bchi'le Moisés, belchi'e xkwide' Jesusen' lo yež Jerusalén nich kó'ogake'-be' lo na' Xanžo Dios. ²³ Ki béngake', dan' nyejw lo da' bchi'le Xanžo Dios, dan' zñnan: “Yógo'te bi' byodo', bi' nežw che xna'be', žala' kwéjgake'-be' cheze che Xanžo Dios.” ²⁴ Che len jake' ga na' nich gótgake' chope sintr gog, o chope plomdo' ka', na' kó'ogake'-ba' law Dios, kan zñna xtiža' Xanžo Dios.

²⁵ Ža na'že zoa to' benne' lie' Smon lo yež Jerusalén, bennen' nake' chawe', na' žejli'e che Dios. Zbeze' Bennen' sela' Dios, Bennen' gon chawe'e benách Israel ka'. Dios Be' La'y zóalene' Smon na', ²⁶ na' ba bloe'ele' le' bi gatzie' kate' lé'ežele' Benne' Criston', Bennen' sela' Xanžo Dios. ²⁷ Bžin Smon na' lo zchil yodo' dan' bche' Dios Be' La'y le' ga na'. Katen' xa xna' xkwide' Jesusen' belchi'e-be' lo zchil yodo' nich góngake' chebe' kan zñna xtiža' Dios, ²⁸ Smon na' wdele'-be', na' bka'n zene' Dios, na' wnné':

²⁹ Xan, na'a wak gonno' neda' latje gata',

na' ga'n ži yichj lázda'wa', dan' ba gok dan' gožo' neda', wen žin chio'.

³⁰ Ba bje'ela' bi'don' bzoakzo' Le', bi'don' gakbe' Bennen' yeslé' benách ka',

³¹ Bennen' wloe'elo' law lawgak yógo'te benách ka'.

³² Nakbe' baní' dan' wza'nín' chegak benne' zi'to' ka', na' lezka' baní' chegak benách chio', benne' Israel ka'.

³³ Bebanle Jwsén' len Lian', xna' xkwide' Jesusen', kan nak dan' wnná Smon na' kan nak chebe'. ³⁴ Smon na' wnnable' Dios gon chawe'e légake', na' gože' Lian', xna' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga. Dios bzoe' Xkwide' ni nich gakbe' da' gonen ga chix láže'gekle benne' zan, na' gonbe' ga yeyakgak chawe' benne' zan ládjwgak benách Israel. Gakbe' to da' gak bian', na' benách ka' nnégake' chebe'. ³⁵ Gaken ki nich la' law dan' zza' láže'gak benne' zan. Da' ki gaken chio' ka to ya ntoche' da' chazen lazdo'o.

³⁶ Lezka' Ana, to no'le zchalje' lo wláz Dios, wzóe' ga na'. Nake' zi'n Fanuel, to benne' nbabe' za'só bennen' lie' Aser, zi'n Israel. Ana na' wzóalene' benne' byo chie' gaže yiz wdé goke' xkwide' no'le, na' ba ngól-li'e. ³⁷ Got benne' byo che Anan', na' bga'ne' wzebe na' zeje ba zeje taplalj tapiz. Bi žežoje' gan nak zchil yodon'. Dot ža dot yeje, zka'n zene' Dios, na' žone' wbás, na' zcháljlene' Dios. ³⁸ La' na'ze bje'e ga na', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Bzejni'ile' yógo'te benách kan nak che xkwide' Jesusen', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' želbeze' ža la' Bennen' sela' Dios nich gon chawe'e benách chie' ka'.

Jwsé len Lia zeyéjgake' lo yež Nasaret

³⁹ Wdé ben Jwsén' len Lian' yógo'te dan' zñna xtiža' Xanžo Dios, beyéjgake' lážgake', yež Nasaret gan nbab Galilea. ⁴⁰ Bgole xkwide' Jesusen', na' gokbe' choch. Góta'že yela' žejni'il chebe', na' zen nak da' wló'o Dios lo yichj lázdo'be'.

Žežín xkwide' Jesús zchil yodo'

⁴¹ Twiz twiz žjak xa xna' Jesusen' lo yež Jerusalén katen' žak Lni Pasko', kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios, katen' beslé' xa wdé chégake' lo yežlyó Egipto. ⁴² Kate' xkwide' Jesusen'

ba zejbe' chežinno yiz, jake' lo yež Jerusalem kan žónzte žóngake' kate' žak lni na'. ⁴³ Kate' wdé lnin', zezá'gake', na' xkwide' Jesusen' nga'nbe' lo yež Jerusalem, san Jwsén' len Lian', xna' Jesusen', bi gókbe'egeklen'. ⁴⁴ Žékgekle' zeyo'obe' ladjw benne' zan ka', benne' zesá'klene' légake', na' che len to ža besa'ke'. Naž beyiljgake'-be' gan zej nnita' ljéžgake', na' gan zej nnita' benne' ka' zej nónbi'e, ⁴⁵ na' bi bežélgekle'-be'. Che len beyéjgake' lo yež Jerusalem, na' beyiljgake'-be' ga na'.

⁴⁶ Ža chonne ža, bežélgekle'-be' gan nak to lo zchil yodo', že'be' ladjwgak benne' yodo' ws-edle ka', na' zze nagbe' dan' žsédgekle', na' zznablbe' légake' da' zan. ⁴⁷ Bebángekle' yógo'te benne' béngekle' dan' bchaljbe' len yela' žejní'il chebe', na' kan nak dan' bechebbe'. ⁴⁸ Kate' xa xna'be' blé'egekle'-be', bebángekle'. Xna'be' gože'-be', na' wnné':

—Zi'na', ěbiz chen' beno' ki len neto'? Wžé' zedlto', na' beyiljto' le', neda' len xon'.

⁴⁹ Naž Jesusen' gožbe' légake', na' wnnabe':

—ěBiz chen' beyiljle neda'? ěBi nnézele čon byenen we' laža'a da' naken che Xa'?

⁵⁰ Bi bejni'ígekle' xa xna'be' dan' gožbe' légake'.

⁵¹ Jesusen' beyéjlenbe' légake', na' bežinbe' lo yež Nasaret. Benbe' kan zna xtiža'gak xa xna'be'. Lia, xna' Jesusen', wló' cháwe'ze' yógo'te da' ki lo yichj lázda'we'. ⁵² Góta'že yela' žejní'il che xkwide' Jesusen', na' bgolbe'. Bežojbe' chawe' law Dios, na' lawgak benách ka'.

3

Da' bchalj Zwa, benne' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Kate' ba zej chi yiz zna bia' Tiberio, benne' Sésar, dot yežlyó nga, zna bia' Ponsio Pilato gan nbab Judea, na' Herodes zna bi'e gan nbab Galilea, na' Lip, biche' Herodes na', zna bi'e gan nbab Iturea, na' gan nbab Trakomite, na' bennen' lie' Lisancias zna bi'e gan nbab Abilinia. ² Kate' ža ka' Anás len Kaifás, zej nake' bxož blo ka', na' la' na'ze Dios bcháljlene' Zwa, zi'n Secría, kate' ne zoa Zwan' lo latje dach. ³ Wdá Zwan' do zente žoa'a yego Jordán, na' bchalje' kan žala' yezoagak benách ka' nis, benne' ka' žeyát láže'gake' nich yenít law Dios doła' da' zej nbage'e. ⁴ Gok da' ki kan nyejw le'e yich la'y, dan' wnná Isaías, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, dan' znan:

Benle chi'i to benne' wnnié' zižje lo latje dach, wnné':

“Le wpá' nez nich žin Xanžo Dios gan zoale.

Le yebéj li nez las ka' gan tie'.

⁵ Le yeschá' yógo'te gan zej že' bloj ka'.

Le gon lache' yógo'te ya'a sibe ka', na' ya'ado' ka'.

Le yebéj li nez legw ka', na' le gon chawe' nez yej ka'.

⁶ Yógo'te benách lé'egekle' bennen' sela' Dios, bennen' yeslé' légake'.”

⁷ Kate' bžojgak benne' zan lo yež ka' nich yežóagake' nis lo na' Zwan', le' gože' légake', na' wnné':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. ěBiz chen' žénelele yezoale nis? ěZoa no benne' gože' le'e bi chog Dios chele gatle cha' yezoale nis? ⁸ Na'a, le gon da' gak bian' ba beyát láže'le, na' bi sa' láže'le, bi nnale: “Dios bi choge' cheto' gatto' dan' nakto' za'só Bran” dan' žapa' le'e, gak Dios ke'e yej ki, na' gone' ga yeyákgaken za'só Bran na'. ⁹ Nakle ka' yag ka'. Ba zbez ya wage nich chogen yag ka'. Bíte'teze yag da' bi zbian da' zix chen, chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'.

10 Naž benách ka' nníta'gake' ga na' wnnábgekle' le', na' wnnágake':
—¿Nakxkze gonto'?

11 Bechebe Zwan', na' gože' légage':

—No benne' de chope ze' žala' wnezjwe' ton che no benne' bi de chie'. No benne' de da' žawe', lezka' žala' chisen' chegak benne' ka' bi de da' gáwgake'.

12 Lezka' bałe benne' wechizjw ka', benne' zchízjwgake' benách ka' lo wláz yež zi'to', bžingake' ga na' nich yezóagake' nis. Wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, ¿biz žala' gonto' neto'?

13 Zwan' gože' légage':

—Bi wchízjwžele kan wnná benne' zna bi'e le'e.

14 Lezka' bałe benne' žjake' lo wdile wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Cheze neto', biz žala' gonto'?

Zwan' gože' légage':

—Biž wcheble nitó benne' nich ka'le bi da' de chie'. Biž nnale chegak benách ka' da' wen laže' nich gonle ga chíjzjwgake' le'e, san le chaz laže' ka da' nájzwle.

15 Lezka' benne' ka' želbeze' Bennen' seła' Dios, wnníta'gake' ga na', na' žsa' láže'gake' cha' nak Zwan' Benne' Criston'. 16 Bechebe Zwan', na' gože' yógo'tegake', na' wnné':

—Da' li neda' žezóa' le'e nis, da' zloe'elen nakle ka benne' ka' ba gótgake', na' zej nzi'e yeła' nban da' yoble, san za' Bennen' wchize' le'e Dios Be' La'y, na' da' naken yi' chie', na' Dios Be' La'y na' gonne' le'e yeła' nban da' zejli kanne. Bennen' ze'e napže' yeła' wnná bia' ka neda', na' neda' bi naka' zi kweja' zele'.

17 Noxe' da' žžen yi' chie', na' wlobe' zoa' stribe chie', dan' zloe'elen kan gaken chegak benách ka'. Wtobe' zoa' striben', na' ko'o chawen', san bebe chen wzeyen' lo yi' da' batkle yolen.

18 Kan zej nak diža' ki, na' yebałe diža' zan bzejni'ile' benách ka', na' bzenle' légage' diža' chawen'.

19 Zwan' bdil diže'e Herodes, benne' wnná bia', dan' zóalene' Herodías, zo'le Lip, benne' biche'e, na' dan' žone' da' zan da' kegle. 20 Naž ben Herodes na' to da' kegle da' ženže, bsejwe' Zwan' liž ya.

Žezóa Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Kate' ža ka' kate' bi na' nyejw Zwan' liž ya, na' žezóe' benách ka' nis, lezka' bezóe' Jesusen' nis. Kate' Jesusen' ne zcháljlene' Dios, wyaljw ya'abá, 22 na' bla' law Dios Be' La'y. Znn'e ka to plomdo', bian' betjba', na' bžinba' gan zoa Jesusen'. Benle' chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Le' nako' ži'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Kan zej nak xa xna' wdé ka' che Jesús

(Mt. 1:1-17)

23 Katen' Jesusen' wzó lawe' žone' xchin Dios, zeje' Le' ka chi žoa yiz. Žékgekle benách nake' zi'n Jwsé. Jesusen' nake' za'só Elí.

Bennen' nake' xa Lia, xna' Jesusen'.

24 Elí na' goke' zi'n Matat.

Bennen' goke' zi'n Lebí.

Bennen' goke' zi'n Melki.

Bennen' goke' zi'n Jana.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

25 Jwsé ni goke' zi'n Matatías.

Bennen' goke' zi'n Amós.

Bennen' goke' zi'n Nahum.

Bennen' goke' zi'n Esli.

Bennen' goke' zi'n Nagai.

26 Nagai na' goke' zi'n Maat.

Bennen' goke' zi'n yetó Matatías.

Bennen' goke' zi'n Semei.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

Bennen' goke' zi'n Judá.

27 Judá na' goke' zi'n Joana.

Bennen' goke' zi'n Resa.

Bennen' goke' zi'n Sorobabel.

Bennen' goke' zi'n Salatiel.

Bennen' goke' zi'n Neri.

28 Neri na' goke' zi'n yetó Melki.
 Bennen' goke' zi'n Adi.
 Bennen' goke' zi'n Kosam.
 Bennen' goke' zi'n Elmodam.
 Bennen' goke' zi'n Er.
 29 Er na' goke' zi'n Josué.
 Bennen' goke' zi'n Elieser.
 Bennen' goke' zi'n Jorim.
 Bennen' goke' zi'n yetó Matat.
 30 Matat na' goke' zi'n Lebí.
 Bennen' goke' zi'n Smon.
 Bennen' goke' zi'n Judá.
 Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.
 Bennen' goke' zi'n Jonán.
 Bennen' goke' zi'n Eliakim.
 31 Eliakim na' goke' zi'n Melea.
 Bennen' goke' zi'n Mainán.
 Bennen' goke' zi'n Natata.
 Bennen' goke' zi'n Natán.
 32 Natán na' goke' zi'n Dabí.
 Bennen' goke' zi'n Isái.
 Bennen' goke' zi'n Obed.
 Bennen' goke' zi'n Boos.
 Bennen' goke' zi'n Salmón.
 Bennen' goke' zi'n Naasón.
 33 Naasón na' goke' zi'n Aminadab.
 Bennen' goke' zi'n Aram.
 Bennen' goke' zi'n Esrom.
 Bennen' goke' zi'n Fares.
 Bennen' goke' zi'n yetó Judá.
 34 Judá na' goke' zi'n Jakob.
 Bennen' goke' zi'n Isaak.
 Bennen' goke' zi'n Bran.
 Bennen' goke' zi'n Taré.
 Bennen' goke' zi'n Nakor.
 35 Nakor na' goke' zi'n Serug.
 Bennen' goke' zi'n Ragau.
 Bennen' goke' zi'n Peleg.
 Bennen' goke' zi'n Heber.
 Bennen' goke' zi'n Sala.
 36 Sala na' goke' zi'n Kainán.
 Bennen' goke' zi'n Arfaxad.
 Bennen' goke' zi'n Sem.
 Bennen' goke' zi'n Noé.
 Bennen' goke' zi'n Lamek.
 37 Lamek na' goke' zi'n Matusalén.
 Bennen' goke' zi'n Enok.
 Bennen' goke' zi'n Jared.
 Bennen' goke' zi'n Mahalalel.
 Bennen' goke' zi'n yetó Kainán.

38 Kainán na' goke' zi'n Enós.
 Bennen' goke' zi'n Set.
 Bennen' goke' zi'n Adán.
 Bennen' goke' ka zi'nkze Dios.

4

Gónele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús doła'

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Bezá' Jesusen' žoa'a yego Jordán, zoalen Dios Be' La'y Le', na' de chgi' bchi'e Jesusen' lo latje dach.
² Wzóe' ga na' choplalj ža, na' gónele da' xiwe' gonen ga бага' Jesusen' doła'. Bi be bdaw Jesusen' ža ka', na' wdé na' wdone'.
³ Naž da' xiwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, wnná yeyák yej ni yet xtil.

⁴ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yich da' znnan: “Kégeze len yet xtil zej nban benách ka', san lezka' zej nbánlene' yógo'te xtiža' Dios.”

⁵ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan nak to law ya'a sibe. To chí'ido'ze bloe'elen Le' yógo'te latje gan zna bia'gak benne' ka' dot yežlyó nga.
⁶ Naž da' xiwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

—Yógo'te latje chegak benne' wnná bia' ka', na' yela' wnni'a chégake', gonnán' chio', dan' yo'o lo na'a yógo'te da' ki, na' no benne' žénela' wnezjwa' da' ka' chie'.
⁷ Cha' Le' wzóa zibo' lawa', na' wká'n zeno' neda', yógo'te da' ki gaken chio'.

⁸ Naž Jesusen' gožen':

—Kwas na'le, da' xiwe', dan' nyejw le'e yich la'y dan' žen' neto', dan' znnan: “Xano' Dios wká'n zeno', na' toze Le' gono' xchine'.”

⁹ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' lo yež Jerusalén, na' bžian Le' yichjo'o yodo', na' gožen Le':

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, bežite' ga ni ¹⁰ dan' nyejw le'e yich la'y da' znnan:

Dios sele'e wbás che ya'abá ka', na' gáklengake' Le'.

¹¹ Len ná'gake' góxwgake' Le'

nich bi chejchego'o yej, na' bi gak zi' ni'o.

¹² Naž Jesusen' gožen':

—Nyejw le'e yich la'y da' žen' neto': "Bi wkonlo' žin Xano' Dios."

¹³ Kate' da' xiwen' bi bžel'-len yetó da' gonen ga baga' Jesusen' doła', na' bebigan' gan zoe' to chi'ido'.

Zzo law Jesús žone' xchine' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Beyěj Jesusen' gan nbab Galilea, na' nzi' lo ne'e yela' wak che Dios Be' La'y. Wzé diža' kan nak chie', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yež dot gawze ga na' bėngeklen'. ¹⁵ Jesusen' bsdle' benách ka' gan nak lo yo'o ka' gan zdogak benne' judío ka' nich yėngekle' xtiža' Dios, na' yógo'te benách ka' wdápegake' Le' ba la'ne.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret, dan' naken laže'

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Naž bežín Jesusen' lo yež Nasaret gan bgole'. Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', na' kan žónteze žon Jesusen', wyoé'e lo yo'o gan zdogak benne' judío ka' nich yėngekle' xtiža' Dios, na' wzíe' nich gole' to da' nyejw le'e yich la'y. ¹⁷ Bđégake' yichen' lo na' Jesusen' gan nyejw da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wĺáz Dios ža ni'te. Kate' bsaljwe' yichen', bežel'-le' gan nyejw da' znnan:

¹⁸ Zoal'en Be' La'y che Xanžon' neda' dan' wleje' neda' cheze'

nich wzenla' benách yache' ka' diža' chawe'.

Bsele'e neda' nich yeyona' benne' ka' žak zi' lázdo'gake',

na' nich wzenla' benne' ka' zej nake' ka' benne' zej nžeje' ni'a che doła' da' nbága'gake', kan gak yalágake',

na' nich yeyona' benne' lo chole' ka',

na' nich yeslá' benne' ka' žsaka' zi'gak benách ka' lėgake',

¹⁹ na' nich wzía' diža' che ža gaklen Xanžo Dios benách ka'.

²⁰ Naž Jesusen' betobe' yichen', na' bedien' lo na' bennen' žape chi'e yiche la'y ka', na' bebi'e. Naž yógo'te benne' zej ndobe' lo yo'on', belwíe' Jesusen'. ²¹ Wzó law Jesusen' zchalje', na' gože' lėgake':

—Na'a ža ni zoale le'e, ba bžinkze dan' nyejw le'e yichen'.

²² Yógo'tegake' wnné cháwe'gake' chie', na' bebángle' kan nak diža' chawen' da' zchalje', na' wnnágake':

—žKege benne' ni zi'n Jwsé?

²³ Naž Jesusen' gože' lėgake', na' wnné':

—Ye'le neda' da' znnan: "Le', benne' žeyón benách ka', beyón kwino'." Lėzka' ye'le neda': "Da' ka' benlto' beno' Le' lo yež Kaper-naum, lėzka' ben ga ni naken lažo'."

²⁴ Lėzka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, cha' zoa no benne' zchalje' lo wĺáz Dios, benne' wĺáz chie' ka' bi žápegake' le' ba la'ne. ²⁵ Da' li žapa' le'e, wnníta'gak no'le wzebe zan ža ni'te gan nbab Israel, ža ka' wzóa Lías, bennen' bchalje' lo wĺáz Dios. Kate' ža ka' bi gok yejw chonn yiz yo'o gachje, na' gok wbín lo yežlyón'. ²⁶ Dios bi bsele'e Líasen' gan zej nnita' no'le wzebe ka' wnníta'gake' gan nbab Israel, san bsele'e le' gan zoa to no'le wzebe lo yež Sarepta, da' nbaben yež Sidón, to yež zi'to'. ²⁷ Lėzka', wnníta'gak benne' zan ža ni'te gan nbab Israel, benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže ža ka' wzóa Eliseo, bennen' bchalje' lo wĺáz Dios. Bi beyák nitó benne' ki ladjw benách Israel ka', san beyák toze Naamán, benne' zi'to' wbabe' lo yežlyó Siria.

²⁸ Kate' bėngekle' benne' ka' da' ni, benne' wnníta'gake' lo yo'o gan zdogak' nich yėngekle' xtiža' Dios, na' bžá'agake'. ²⁹ Naž la' wzó žá'tegake', na' bebėjgake' Jesusen' žoa'a yež na'le. Belchi'e Le' gan nak le'e ya'a yej gan že' lážgake' nich

wžixjgake' Le' gan nak le'e ya'a yej na'. ³⁰ Wdé Jesusen' gachje l'áwe'le gan nníta'gake', na' la' beyejtie'.

Žeyón Jesús to benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 1:21-28)

³¹ Naž wyéj Jesusen' lo yež Kapernaum gan nbab Galilea, gan bsdle' benách ka' kate' nak ža la'y ka' chegak benne' judío ka'.

³² Bebángle' kan nak dan' žsedle Jesusen' légake', dan' zchalje' ka to benne' de lo ne'e yela' wnná bia'.

³³ Lezka' zoa to benne' yoe'e be' xiwe' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngle' xtiža' Dios, na' wnnié' zižje, ³⁴ na' wnné':

—Bsan neto'. ¿Biz nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? ¿Zo'o nga nich wžia' yi'o neto'? Nónbia'to' Le' No nako'. Benne' la'y che Dios nako'.

³⁵ Naž Jesusen' bdile' be' xiwen', na' gožen':

—Žize wzóa, na' bežój lo bennen'.

Naž be' xiwen' wžo'nen bennen' lo yo lawgak benne' ka' nníta'gake' ga na', na' la' bežojten lo bennen', san biž bi benen len le'. ³⁶ Bebángle' yógo'tegake', na' bchaljlen ljéžgake', na' wnná gake':

—¿Biz diža' ni dan' zchaljen'? Len yela' wnná bia', na' yela' wak zen zdile' be' xiwe' ka', na' la' žežójtegaken.

³⁷ Wzé diža' che da' žon Jesusen', na' béngle' benách nníta'gake' yógo'te yež zej žen' dot gawze.

Jesús žeyone' xna' zo'le Smon, bennen' lezka' lie' Beđw

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Naž Jesusen' la' wzó ža'tie', na' bežoje' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngle' xtiža' Dios, na' wyoé'e liž Smon. Zoa xna' zo'le Smon ga na', na' yoe'e da' la. Góta'yoegekle' Jesusen' yeyone' le'. ³⁹ Wbiga' Jesusen' gan die', na' bliže' da' la da' yoe'e. La' bežojten. No'len' la' wyastie', na' bsí'ni'e da' bdáwgake'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Kate' ba ben wbíž ža la'y na', bžingak yógo'te benne' zóalengak benne' yižwé' ka' légake', benne' ka' zej de'e yižwé' ka' che chégake'. Bedjwá'gake' benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' Le' bxoá ne'e légake', na' beyone' légake'. ⁴¹ Lezka' bežojgak be' zan, be' xiwe' ka' yo'ogak benách yižwé' ka'. Belbéžeya'a be' xiwe' ka', na' wnnágaken:

—Le' nako' Zi'n Dios.

Naž Jesusen' bdile' be' xiwe' ka', na' bi bi'e latje nnégaken, dan' nnézgeklen nake' Le' Benne' Criston'.

Zchalj Jesús diža' chawe' gan nbab Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Kate' za' ža'ni' yetó ža, bžoj Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' to latje dach. Benne' zan beyiljgake' Le'. Kate' bžingake' gan zoe', gónegekle' wséjwgake' xneze', nich bi yezé'e gan nníta'gake'. ⁴³ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Žon byenen cha'a gan zej nníta' yezika' yež ka', nich wchalja' diža' chawe' ga na' kan gak chó'ogake' gan žnna bia' Dios. Che len bsele'e neda' nga.

⁴⁴ Ki goken, bchalje' diža' chawen' lo yež ka' gan nbab Galilea, na' gan nak lo yo'o ka' gan žlyenle benne' judío ka' xtiža' Dios.

5

Želzene' bel zan

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Kate' ne zoa Jesusen' žoa'a nisko', dan' nzin' Jenesaret, bdobgak benne' zan dot kwite', nich yéngle' xtiža' Dios. ² Naž Jesusen' blé'ele' chope barkw zóagaken lawe' nison' gan nak gawze gan de yo biž, na' benne' wzén bel ka' zej

nžoje' lo barkw ka', na' žeyłbgake' yixjw bel chégake'. ³ Wžén Jesusen' to lo barkwn', dan' naken che Smon Bedw, na' wnnable' le' kweken' yeláte'do' zı'to'le gan de yo bižen'. Naž Jesusen' wži'e lo barkwn', na' že'ze' ka', bsedle' benne' zan ka' nníta'gake' lo yo bižen'. ⁴ Kate' beyóž bchalj Jesusen', naž gože' Smon, na' wnné':

—Bsa' barkw ni lo nıdo' gan že' zilen, na' le wzala' yixjw bel chele, na' senle bel ka'.

⁵ Beží'i Smon na', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, dot yele ba bento' žin, na' nitó bel bi na' sento', san len diža' chio' wzála'to' yixjwn'.

⁶ Kate' bzála'gake' yixjwn', wzéngake' bel zan, na' ba žekte žeza' yixjwn'. ⁷ Naž blížgake' ljéžgake' ka', benne' ka' nníta'gake' jetó lo barkwn' nich yıdgake', na' gáklengake' légake'. Katen' bžingake' ga na', beschá'gake' žopte barkw ka' len bel ka', na' ba žek lo'jgak barkw ka' lo nıse. ⁸ Kate' Smon Bedw blé'elen', naž bzoa žıbe' law Jesusen', na' wnné':

—Kwas len neda', Xan, dan' naka' benne' doła'.

⁹ Ki wnné' dan' zžebe Bedon' ni'a chegak bel zan ka', na' lezka' goken chegak benne' ka' žónlengake' le' tzen. ¹⁰ Lezka' bžébegak Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' zej nake' ljež Smon Bedon'. Naž Jesusen' gože' Smon na', na' wnné':

—Bi žebo'. Na'a so lawo' yedjó'o benách ka' nich gággake' chia', gono' kan žono' zzeno' bel ka'.

¹¹ Kate' ba besá'gake' barkw ka' gan nak yo bižen', belka'ne' yógo'ten ga na', na' jáklengake' Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' de'e yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Kate' wzóa Jesusen' to yež, bžin to benne' de'e yižwé' leže gan zoe'.

Katen' blé'ele' Jesusen', byechwe' lo yote, na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

¹³ Naž Jesusen' bli ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' bebižte yižwé' leže da' wdá' bennen'. ¹⁴ Naž Jesusen' gože' le' bi wzenle' nitó benne' kan bene'. Gože' le':

—Wyéj, bejloé'el kwino' law bxož, na' bejnežjw che da' žeyón le' chawe' che yodo' kan zna xtiža' Moisés, dan' wlo'e'elen légake' ba beyako'.

¹⁵ Wzéle'e diža' che yela' wak che Jesusen', na' bđobgak benne' zan gan zoe' Le' nich yéngkle' xtiže'e, na' nich yeyone' légake', na' yeké'e yižwé' chégake'. ¹⁶ Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' wyeje' to latje dach, gan bchaljlene' Dios.

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Yetó ža, kate' ne žsedle Jesusen' benách ka', že'gak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', ga na'. Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén. Nak bia' de lo na' Jesusen' yela' wak che Xanžo Dios dan' žeyone' benne' yižwé' ka'. ¹⁸ Naž benne' ka' zej noe'e to da' del to benne' bi žak se'e bžingake' ga na', na' wdıljgake' nakže góngake' nich kó'ogake' le' lo yo'o, na' chíxjwgake' le' law Jesusen'.

¹⁹ Kate' bi bžélgake' nakže góngaken' dan' zej nnita' benách zan ga na', naž wžéngake' yichjo'o yo'on', na' bsáljwgake' yichjo'on'. Btúnegake' dan' del benne' yižwén', na' belyíjwe' le' gachje láwe'lgak benách ka', gan nak law Jesusen'. ²⁰ Kate' gókb'e'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Benne', ba benít lawa' doła' da' nbago'o.

²¹ Naž wzó law zza' láže'gak benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Benne' ni zrne' da' zzoan Dios chela'ale. ¿Nožke benne' gak yenít lawe' doła'? Toze Dios gak yenít lawe' doła'.

²² Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—¿Biz chen' zza' láže'le da' ki? ²³ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' ni: “Ba benít lawa' doła' da' nbago'o” san nak zede gone' ga yeyase', na' se'e. ²⁴ Wloe'ela' le'e nzi' lo na'a neda', Benne' Golje' Benách, yela' wnná bia' yenít lawa' doła' yezlyó nga.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Žapa' le', wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj ližo'.

²⁵ La' wyaste benne' yižwén' lágwage', na' beké'e dan' góta'len', na' zeyeje' liže', zka'n zene' Dios. ²⁶ Bebángekle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios. Lezka' zžébegake', na' wnnágake':

—Na'a bje'elžo to da' žonen ga žebanžo.

Jesus žiže' Lebí, bennen' lezka' lie' Matío

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Wdé gok da' ni, Jesusen' bžoje' ga na', na' bje'ele' to benne' lie' Lebí, ži'e gan zchizjwe' lazgak benách, na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

²⁸ La' wzó ža'te Lebín', na' bka'ne' yógo'te, na' wyéjlene' Jesusen'.

²⁹ Wdé na', ben Lebín' to yela' waw che Jesusen' gan nak lo liže', na' wnníta'gak benne' zan ga na', benne' wechizjw ka' len yebale benne' ka' želbé'lene' légake' gan žáwgage'. ³⁰ Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' wnnégake' chegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' že'j žáwlenle tzen benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' doła' ka'?

³¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law bennen' žeyone' benách ka'. ³² Bla'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' doła' ka' nich yeyát láže'gake'.

Znnábgekle' Jesús kan nak che yela' žon wbás

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žónteze žóngake' wbás, na' zchájlengake' Dios. ¿Biz chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen že'j žáwgage'?

³⁴ Jesusen' gože' légake':

—¿Wak gonle ga gongak benne' ka' wbás, benne' nníta'gake' lni che yela' zchag na', kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légake'? ³⁵ Žin ža kate' kwas benne' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

³⁶ Naž Jesusen' bsaka' lebe' kan nak da' ki, na' gože' légake':

—Bi chog nitó benne' to laže' kobe dan' ba ndian, nich kweje' xtaka' dan' yedé'e le'e to laže' gole. Cha' gone' ki, kégeze gak ditj laže' koben', san láže'don' dan' bžojen le'e laže' koben' bi gon leben laže' golen'. ³⁷ Lezka', bi zga'a nitó benne' xis uba kobe lo že'e yid gole. Cha' no benne' gone' ki, xis uba koben' wlá'an že'e golen' da' naken yid, na' lalj xis uban', na' cwia yi' že'e yid golen'. ³⁸ Che len žala' ka'ažo xis uba kobe to lo že'e yid kobe, na' žopten gak chí'igaken. ³⁹ Cha' zoa no benne' že'je' xis uba gole, bi yénete'le' ye'je' xis uba kobe, dan' nne': “Nakže dzi' xis uba golen'.”

6

Benne' wsedle ka' che Jesús zká'agake' bisto zoa' stribe ža la'y

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Kate' nak to ža la'y chegak benne' judío ka', wdá Jesusen' gan de yel zoa' stribe, na' benne' wse-dle chie' ka' zká'agake' bisto gan žia zoa' striben'. Belzoben' lo ná'gake', na' bdáwgaken'. ² Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Biz' chen' žonle da' bi žala' gonžo ža la'y?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Bi bel-le kan ben Dabí katen' wdone', na' lezka' beldón benne' ka' wnníta'lengake' le'? ⁴ Wyoé'e lo yodo' che Dios, na' wzí'e yet xtil dan' zgó'ogake' law Dios, dan' bi žala' gawžon, san de latje chégakze bħoz ka' gáwgaken', na' Dabín' bdawen', na' lezka' bnezjwen' chegak benne' ka' bėnlengake' le' tzen.

⁵ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Neda', Benne' Golje' Benách, naka' Īxane ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Yetó ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na'. Lezka' zoa to benne' ga na', benne' nžeke' ne'e li ža. ⁷ Benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' zwiágake' Jesusen', nich lé'egekle' cha' yeyone' bennen' kate' nak ža la'y chégake', nich želgekle' nakle gak yesbága'gake' Le' žia. ⁸ Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža'. Wzé gachje lāwe'le nga.

La' wzó ža'te bennen', na' wzí'e' ga na'. ⁹ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Nnabla' le'e to diža'. ¿De latje kate' nak ža la'y gonžo da' naken chawe', cha' gonžo da' zinnj? ¿De latje yeslažo yela' nban chegak benách ka', cha' yeka'ažon?

¹⁰ Naž Jesusen' bwie' benne' ka' nníta'gake' dot kwite', na' gože' bennen' nžeke' ne'e:

—Bli no'o.

Naž bennen' bli ne'e, na' la' beyakten. ¹¹ Naž bža'agak benne' yodo' ka', na' bėngake' toze diža' la' légakze' nich želgekle' bi da' góngake' che Jesusen'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gákgake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Kate' ža ka' wyėj Jesusen' gan nak to law ya'ado'. Katen' bžine' ga na', bliže' Dios, na' dot yele bcháljlene' Le'. ¹³ Kate' za' ža'ní', bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wzí'e' chežinnoe' nich gákgake' wbás chie' ka'. ¹⁴ Bliže':

Smon, (bennen' lezka' lie' Bedw),
Ndres, (benne' biche' Bedon'),

Jakob,

Zwa,

Lip,

Bartol,

¹⁵ Matío,

Mas,

Jakob, (zi'n Alfeo),

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

¹⁶ Judas, (zi'n to benne' lie' Jakob),

Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Žeyón Jesús benne' zan

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Naž Jesusen' bdínne'lene' benne' wbás chie' ka' tzen law ya'adon', na' bžíngake' to gan nak lache', gan zej nnita' benne' zanže, benne' wsedle chie' ka'. Lezka' zej nnita' benne' zan ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' lo yeždo' ka' zej nnitan' žoa'a nisdó' gan zej nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Benne' ki bžíngake' ga na'

nich wzé nággake' xtiža' Jesusen', na' nich yeyággake' lo yižwé' che chégake'.¹⁸ Lezka' beyaggak benne' ka' zzáka'gake' dan' yó'ogake' be' xiwe' ka'.¹⁹ Gónegekle yógo'te benne' zan ka' kángake' Jesusen' dan' žyone' yógo'tegake' len yela' wak chie'.

Yela' ba nez, na' da' nyáche'le'e
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Naž bwia Jesusen' benne' wse-dle chie' ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chele le'e, nak nyache' láže'le na'a, dan' gata' latje chele gan znná bia' Dios.

²¹ 'Ba nez zen naken chele le'e zdonle na'a, dan' welje da' naken che Dios.

'Ba nez zen naken chele le'e zbézele na'a, dan' wzížlenle neda' tzen.

²² 'Ba nez zen naken chele le'e, dan' za' ža katen' benách ka' bi lé'egekle' le'e chawe', yebéjgake' le'e gan nníta'gake', na' nnégake' chele, na' gon díjgekle' lale, na' nnágake' naken to da' dáche'ze dan' žónlenle neda', Benne' Golje' Benách, tzen.
²³ Le soa lo yela' ba nez ža na', na' le yebél, dan' nak zen da' gata' chele ya'abá che Dios. Lezka' xa xna' golte chégake' ka' béngake' da' zinnj chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te.

²⁴ 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benne' wnni'a ka', dan' ba de da' yebélenlele.

²⁵ 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, željelele na'a, dan' tonle.

'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, žzízele na'a, dan' gak nyache' láže'le, na' kwež nyáche'le.

²⁶ 'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, znnagak yógo'te benách ka' chawe' chele. Lezka' bengak xa xna' golte chele ka', dan' wnnágake' chawe' chegak benne' wen láže' ka', benne' wnnázegake' bcháljgake' lo wláz Dios.

Žala' ži'ilžo benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe'
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zoale nga, na' žénlele chia' neda', znnia':

Le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe':

Le nnab da' chawe' chegak benne' ka' zžá'agake' le'e.

²⁸ Le nnable Dios gon chawe' benne' ka' žóngake' le'e zia.

Le nnable' Le' gáklene' benne' ka' znnégake' chele.

²⁹ Cha' no benne' kape' chelá'a xago', bze yechelá'a xagon'.

Cha' no benne' ke'e laže' da' zoan xkožo'o, lezka' be' latje ke'e zon'.

³⁰ Cha' no benne' nnable' le' da' de chio', bnezjwn chie'.

Cha' ke'e da' naken chio', bi yennabon'.

³¹ Ka' žénelele gongak benách ka' chele, lezka' le gon chégake'.

³² 'Cha' nží'izelele benne' ka' zej nži'ile' le'e, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doľa' ka', zej nži'ile' benne' ka' zej nži'ile' légake'.
³³ Cha' žonle da' naken chawe' chégakze benne' ka' žóngake' chawe' chele, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doľa' ka'.
³⁴ Cha' znéjwzele chegak benne' ka' žéklele yebí'igake' chele, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doľa' ka', zoa bi da' znéjwgake' chegak benne' ka' žóngake' doľa', dan' zej nnezle' yebí'igake' dan' bnéjwgake'.

³⁵ Neda' žapa' le'e: le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe', na' le gon da' naken chawe' chégake'. Le wnezjw chegak benách ka' la'kze bi žéklele yebí'igake' chele. Cha' ki gonle, zen nak da' yebélenlen, na' gake zi'nkze Dios, Benne' zente, dan' žone' da' naken chawe' chegak benách ka', benne' bi žaz láže'gake', na' benne' ka' žóngake' da' kegle.

³⁶ Žala' yeyache' láže'lele benách ka',

kan žon Xale Dios, žeyache' láže'le' yógo'te benách.

Bi žála' nnežo che lježžo

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Lezka' wnná Jesusen':

Bi nnele che lježle, na' bi nne no benne' chele.

Bi yesbága'le lježle zia, na' bi yesbaga' no benne' le'e zia.

Le yenít law che lježle, na' Dios yenít lawe' chele.

³⁸ Le wnezjw che lježle, na' Dios gonne' chele.

Gónngake' chele da' wžíxgake' len to kak da' zžixen, dan' nak bia' li, dan' nyižen, na' nyiten že'lte, na' zo dí'aten. Kan nak da' zžixle le'e, ka'kze wžíx Dios chele.

³⁹ Bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Wak to benne' lo chole chi'e yetó benne' lo chole? Bi gake', dan' žoptie' bíxgake' to lo bloj. ⁴⁰ Lezka', bi gakže blo to benne' wsedle, ka benne' žsedle' le', san kate' yeyóž wsedle bennen', na' gake' kan nak bennen' žsedle' le'.

⁴¹ ¿Biž chen' zwio' bébedon' dan' yo'on yej law lježo', na' bi zle'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'?

⁴² ¿Wak yi'o lježon': "Bicha'a, benn latje yebeja' bébedon' dan' yo'on yej lawo'" na' bi zle'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'? Le', benne' zloé'ezele chawe' kwino'. Zga'ale bebéj da' zen dan' yo'on yej lawo' le'. Naž le'elo' binlo nich gak yebejo' bébedon' dan' yo'on yej law lježon'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo
(Mt. 7:15-19; 12:33-37)

⁴³ Lezka' wnná Jesusen':

—To yag zaka' bi zbian da' bi nak zix, na' to yag ka'ze bi gak kwian da' nak zix. ⁴⁴ Ki naken, da' zbia to yag nak bian' kan nak yagen'. Bi zchibžo da' zbia yag higo lo yag yeche', na' lo yag yeche' bi zchibžo da' zbia lba uba. ⁴⁵ Benne' chawe' zchalje' diža' chawe' dan' yo'o da' chawe' lo yichj lázda'we', na' benne' bi nake' chawe' zchalje' da' bi nak

chawe' dan' yo'o da' bi nak chawe' lo yichj lázda'we'. Žoa'ažo znnen kan nak da' yo'on lo yichj lázdo'žo.

Chope kan gak chíxjwžo len yo'o
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Biž chen' žližle neda', znnale: "Xanto', Xanto'" na' bi žonle kan žapa' le'e? ⁴⁷ Wlo'e'ela' le'e kan nak bennen' ze'e gan zoa', na' ženle' xtiža'a, na' žone' kan znnan. ⁴⁸ Benne' ni nake' ka to benne', kate' bene' liže', gže' bche'ne', na' bdixjwe' len yo'o gan nak lo yej xe. Kate' wdé nis wbá'a zil, na' bche'nen kwit yo'on', bi gok wchin-njen yo'on', dan' žian lo yej xe. ⁴⁹ Na'a, no benne' ženle' xtiža'a, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' bene' liže' gan nak doze yo, na' bi bdixjwe' lenen. Kate' bche'n nis wbá'a kwit yo'on', la' wžia yi'ten belate ža.

7

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' yež Roma

(Mt. 8:5-13)

¹ Kate' Jesusen' beyóž bcháljlene' benne' ka' ki, wyeje' lo yež Kaper-naum. ² Lo yežen' zoa to benne' yež Roma, benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' zoa to bi' wen žin chie' nží'ile'ele'-be'. Yo'o yižwé' xkwiden', na' ba žekte gatbe'.

³ Kate' benle bennen' da' zchaljgak benne' ka' kan nak che Jesusen', la' bséla'tie' bale benne' gole, benne' judío ka', gan zoa Jesusen', nich chjéta'yoegekle' Le' yide' yedjyene' bi' wen žin chien', xkwiden' yo'obe' yižwé'. ⁴ Bžingak benne' gole ka' gan zoa Jesusen', na' dot láže'gake' góta'yoegekle' Le', na' wnnágake':

—Nak zi bennen' gono' da' ni chie', ⁵ dan' žape' ba la'ne benne' wlaš chežo ka', na' bene' to yo'o chežo gan ženlžo xtiža' Dios.

⁶ Naž Jesusen' wyéjlene' légake'. Kate' za' žintegake' liž bennen', le'

bsele'e bale lježe' gan za' Jesusen', na' góžgake' Le':

—Xan, wnná bennen': "Bi gek zedlo', dan' bi naka' zi cho'o liža'.⁷ Lezka' bi naka' zi biga'a gan zo'. Che len bi bežogla' la'a gan zo'. To wnnaze, na' yeyakte bi' wen žin chian'.⁸ Lezka' neda', zoa benne' z̄nna bi'e neda', na' lezka' zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' z̄chi'a neda' légake'. Kate' žapa' toe': Wyéj ga na', žeje'. Kate' žapa' yetóe': Da ko' ni, ze'e. Lezka' kate' žapa' benne' wen žin chia': Ben žin ni, žonen'."

⁹ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bebán láže'le' che bennen', na' byechje', na' gože' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, bi na' chejxaka'a nitó benne' Israel, benne' žejli'e chia' neda' kan žejlé' benne' ni chia'.

¹⁰ Kate' bežingak benne' ka' gan zoa bennen' bsele'e légake', bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' belyóe'e liže', na' blé'egekle' ba beyák bi' wen žin na'.

Jesús žesbane' xkwide' byo che to no'le wzebe

¹¹ Wdé gok da' ni, zej Jesusen' lo yež Naín len benne' wsdle chie' ka', na' benne' zan zjákłene' Le' tzen.

¹² Kate' bžine' žoa'a yežen', blé'ele' benne' ka' zej noe'e to xkwide' byo, bi' gat, nich chejkáche'gake'-be'. Bi'do' gaten' nakbe' xkwide' tliča' che to no'le wzebe. Benne' zan, benne' wláž che no'len', nníta'lengake' le'.¹³ Kate' Xanžon' blé'ele' no'len', beyache' láže'le' le', na' gože' le':

—Biž kwežo'.

¹⁴ Naž Jesusen' wbig'e ga na', na' wdane' dan' del bi'do' gaten'. Wlezgak benne' ka' zej noe'e-be', na' Jesusen' wnné':

—Xkwide' byo, žapa' le', beyase.

¹⁵ Naž bi'do' gaten' bebanbe', na' wže'be', na' wzó lawbe' zchaljbe'. Jesusen' benezjwe'-be' lo na' xna'be'.

¹⁶ Kate' blé'egekle benne' ka' da' ni, bžébegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnná'gake':

—Blá to benne' zaka' ga zoažo ni, benne' zchalje' lo wláž Dios. Dios na'kze žezá' laže'e chežo, benne' chie' ka'.

¹⁷ Wzé diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngkle benách ka' nníta'gake' yógo'te yež gan nbab Judea, na' yógo'te yež zej žen' gawze ga na'.

Da' wnnáb Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen bzéngkle' le' yógo'te da' ki, da' ka' žon Jesusen'. Zwan' bliže' chope benne' ka',¹⁹ na' bsele'e légake' gan zoa Jesusen' nich nnábgekle' Le', na' nná'gake': žNako' le' Benne' Criston', bennen' sela' Dios, o žála' kwežto' benne' yoble? ²⁰ Kate' benne' ka' bseła' Zwan' bžingake' gan zoa Jesusen', góžgake' Le':

—Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis bsele'e neto', nich nnablto' Le', na' nnato': žNako' le' Benne' Criston', bennen' sela' Dios, o žála' kwežto' benne' yoble?

²¹ La' na'ze žeyón Jesusen' benne' zan, benne' yižwé' ka', len benne' yóogake' be' xiwe' ka', na' lezka' benne' zan, benne' lo chołe ka', bsaljwe' jej lawgake'.²² Bechebe Jesusen', na' gože' chope benne' ka' bseła' Zwan', na' wnné':

—Le chej, chejzénlele Zwan' kan nak da' blé'elele, na' da' bénlele. Želé'egekle benne' ka' gókgake' lo chołe. Žeza'gak benne' ka' bi gok sá'gake'. Beyakgak benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže. Žeyéngkle benne' ka' bkwéžjwgake'. Bebangak benne' gat ka'. Benne' yache' ka' žéngkle' diža' chawen'.²³ Ba nez zen gaken che bennen' bi gak chope laže'e, na' gónłene' neda' tzen la'kze bi žona' kan žekle' žála' gona'.

²⁴ Kate' benne' ka' bseła' Zwan' bezá'gake' ga na', wzó law Jesusen'

zzejni'ile' benne' ka' kan nak che Zwan', na' wnné':

—¿No benne' bejwiale lo latje dachen? ¿Bejwiale to benne' nake' ka to ya xtil dan' zta be'? ²⁵ ¿Nozkze benne' bejwiale? ¿Bejwiale to benne' nakwe' laže' da' záka'le'en? Nnézkzelele benne' ka' zej nakwe' laže' da' záka'le'en, na' de yela' wnni'a chégake' nníta'gake' ližgak benne' wnná bia' ka'. ²⁶ ¿Nozkze benne' bejwiale? ¿Bejwiale to benne' zchalje' lo wláz Dios? O', žapa' le'e. Zwan' nakže' blo ka to benne' zchalje' lo wláz Dios. ²⁷ Nak Zwan' bennen' nyejw le'e yich la'y kan nak chie' da' znnan: Bwia nga, žselá'a benne' wbás chia'. Cheje' zga'ale' ka Le' nich wpé'e nez gan tio'.

²⁸ Neda' žapa' le'e: gan zej nnita' benách ka', cha' zoa no benne' zchalje' lo wláz Dios, bi nakže' blo ka Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, san no benne' nakže' nexjw gan znná bia' Dios, bennen' nakže' blo ka Zwan'.

²⁹ Kate' benne' gaxjw ka' len benne' wechizjw ka', béngkle' da' bchalj Zwan', gókbe'egkle' da' naken chawe' law Dios, na' bezóagake' nis lo na' Zwan', ³⁰ san benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsdle' ka', benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bchi'le Moisés, bi bezóagake' nis lo na' Zwan', na' ki goken, belka'ne' ka'ze da' chawe' da' gónele Dios gone' chégake'.

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—¿Nakx wsaka' leba' kan zej nak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a? ¿Nakxkze zej nake'? ³² Zej nake' ka xkwide' ka' želyitjbe'. Želbe'be' lawe' ya'a, na' želbéžeya'abe'. Želye'be' ljéžgakbe': “Žkwežto' bžejw lawle, na' bi žia'le. Žol nyáche'to', na' bi zbéžele.” ³³ Ki nakle dan' bla' Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, na' bi bdawe' yet xtil, na' bi we'je' xis uba, na' wnele chie', na' wnnale: “Da'

xiwe' žónlenen le' tzen.” ³⁴ Kate' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na' že'j žawa', znele chia': “Bennen' nake' benne' wawle'e, na' benne' že'je'. Nake' lježgak benne' wechizjw ka' len yezika' benne' doła' ka'.” ³⁵ Neda' žapa' le'e: zej nak bia' benne' ka' zej nape' yela' žejni'il che Dios ni'a che da' žóngake'.

Da' ben Jesús lo liž to benne' yodo' fariseo

³⁶ To benne' yodo' fariseo bliže' Jesusen' nich gáwlene' le' tzen. Wyó'o Jesusen' liž bennen', na' wži'e, na' wzó lawe' žawe'. ³⁷ Zoa to no'le le'e lo yežen', na' katen' benle' že'j žaw Jesusen' liž benne' yodo' fariseon', naž bje'e ga na', noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' yožen to da' zla' zix. ³⁸ Katen' bžine' zaka' xkóže'le Jesusen', wži'e xni'e Le', zbeže'. Naž wzó lawe' žesbise' ni'a Jesusen' len nis zbeže', na' bezie' ni'e len yicha' yichje'. Bnope'e ni'e, na' wloé'e dan' zla' zix lo ni'e. ³⁹ Kate' benne' yodo' fariseon', bennen' bliže' Jesusen', bje'ele' da' ni, wzá' laže'e, na' wnné': “Chela' nak benne' ni benne' zchalje' lo wláz Dios, gákbe'ele' da' nak no'le ni zgame' Le', na' da' žone', dan' nake' no'le le'e.” ⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' fariseon', na' wnné':

—Smon, de to da' ženela' yapa' le'.

Beží'i bennen', na' wnné':

—Wnná, benne' wsdle.

⁴¹ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wnníta'gak chope benne' zej nbage'e mežw chie'. To bennen' nbage'e chie' lazjwe' che chopiz, na' yetóen' nbage'e chie' lazjwe' che chop byo'. ⁴² Dan' bi de mežw chégake' nich chíjwgake' dan' zej nbage'e chie', che len benít lawe' che žoptie' dan' zej nbage'e chie'. Wnná na'a. ¿Nozle benne' chope' ki ží'ižele' bennen' benít lawe' chégake'?

⁴³ Beží'i Smon na', na' wnné':

—Žekla' neda', bennen' wbága'že' mežw chie', dan' benít lawe'.

Jesusen' gože' le':

—Da' likze zmo'.

⁴⁴ Naž beyéčj Jesusen', na' bwie' no'len', na' gože' Smon na':

—¿Zle'elo' no'le ni? Wyoá'a ližo', na' bi benno' nis da' chibla' ni'a, san no'le ni besbise' ni'a len nis zbeže', na' bezie' ni'a len yicha' yichje'. ⁴⁵ Bi bzechw lawo' neda', san kate' za' bžintia' ližo', bi wzóa ži no'le ni, znop'e ni'a. ⁴⁶ Bi wló'o set yichja', san no'le ni wloé'e dan' zla' zix ni'a. ⁴⁷ Che len žapa' le', doła' zen dan' wbaga' no'le ni, ba benít lawa' chie', na' nži'ile'ele' neda'. No benne' ženít law Dios chie' láte'do'ze, láte'do'ze nži'ile' Dios.

⁴⁸ Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Doła' wbago'o ba benít lawa' chio'.

⁴⁹ Naž benne' ka' želbé'lene' Jesusen' tzen gan žáwgake' wzó lawgake' želyi'e ljéžgake', na' wnnágake':

—¿Nozkze benne' ni, ženít lawe' dola'?

⁵⁰ Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Dan' žejli'o chia' neda', ba beló'. Binlo beyéj ližo'.

8

No'le ka' žáklengake' Jesús len benne' wsdle chie' ka'

¹ Wdé gokgak da' ki, wdé Jesusen' gan zej že' yež zan, yež zen ka', na' yeždo' ka', gan bchalje' diža' chawen' kan zna bia' Dios, na' benne' chežínnote benne' wsdle chie' ka' zjáklene' Le' tzen. ² Lezka' bałe no'le ka' zjáklene' Le', no'le ka' beyón Jesusen' légake' kate' bebeje' be' xiwe' ka' yó'ogake', na' beké'e yižwé' ka' zej de'e. Lia, no'len' lezka' lie' Madlen, zoe' ládjwgake', no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' wyoé'e. ³ Lezka' Zwan, zo'le Chosa, benne' žape chi'e da' de liž Herodes, benne' zna bi'e, zoe' ládjwgake', na'

lezka' zoalen Susana légake'. No'le ki želsí'ni'e da' žaw Jesusen' len benne' wsdle chie' ka'. Ki žongak no'le ka' tzen len yezika' no'le ka', na' znéjzwgake' da' de chégake'.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz ža'ne'

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Lezka' benne' zan bžóygake' lo yež ka', na' bžíngake' gan zoa Jesusen'. Katen' bdóbgake' gan zoe', Le' bsaka' lebe', na' gože' légake':

⁵ —Bžoj to benne' žaz ža'ne' zjeze' binnedo' ka'. Kate' ne zjeze', bėxjwgak bałe binnedo' ka' gan nak nez las, na' wdegak benách ka' ga na', na' blėjgaken'. Lezka' bžíngak byinnedo' ka', na' bdáwgakban'.

⁶ Bėxjwgak yebałe binnedo' ka' lo yo gan že' yej. Kate' bla'gak binnedo' ka', la' belbižten dan' bi ngopa' yon'. ⁷ Bėxjwgak yebałe binnedo' ka' gan bel'a'gak lba yeche' ka'. Tzen belgole lba yeche' ka' len yagdo' ka'. Lba yeche' ka' beldóbgaken yagdo' ka' kate' bla'gaken, na' bžia yí'gaken yagdo' ka'. ⁸ Bėxjwgak yebałe binnedo' ka' gan nak lo yo beb. Katen' ba bgólgaken, bnėjzwgaken. To ton bnezjwn yetó gaywá' binnedo' ka'.

Kate' Jesusen' beyož wnné' ki, zižje wnné':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Zna Jesús biz chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Naž benne' wsdle ka' che Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz žsedle dan' bsaka' lebo'?

¹⁰ Jesusen' gože' légake':

—Dios zzejni'ile' le'e da' ngache' kan zna bi'e Le', san yezika' benách ki, zcháljlēna' légake' da' žsaka' leba' nich kate' wíagake', bi lé'ėgekle', na' kate' yėngekle', bi chejní'ėgekle'.

Zloé'el Jesús da' žsedle da' bsaka' lebe'

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Ki nak da' žsedle dan' bsaka' leba': Binnedo' ka' zej naken xtiža' Dios. ¹² Binnedo' ka' béxjwgaken lo nez las zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyenyenle' dižan', na' la' za'te da' xiwe', na' žeká'n dižan' da' wyó'on lo yichj lázdo'gak benne' ka', nich bi chejlé'gaken', na' nich bi yelágake'. ¹³ Binnedo' ka' béxjwgaken lo yo gan že' yej zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyenyenle' dižan', na' len yela' žebél želzi'en, san zej nake' ka' binnedo' ka' bi bėngaken lwen. To chí'ido'ze žejlé'gaken', dan' nža' lázdogake' da' žak chégake', na' la' žsántegake' dižan'. ¹⁴ Binnedo' ka' béxjwgaken gan beła'gak lba yeche' ka' zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyenyenle' dižan', na' kate' ba bėngeklen', na' da' ka' žák'gaken chégake' yežlyó nga žóngaken légake' lo'e, da' ka' zej naken yela' wnni'a chen, na' da' ka' zdan láže'gake' da' žák'gaken ga ni, na' dižan' bi žonen žin lo yichj lázdo'gake'. ¹⁵ Binnedo' ka' béxjwgaken gan nak lo yo beb zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' dot láže'gake' žėnekle' dižan', na' zgo'o chóchgaken' lo yichj lázdo'gake', na' lo yela' zbez zen laže' chégake' žóngake' kan zнна dižan'.

Žsaka' lebe Jesús che da' žsa'ní' ližžo (Mr. 4:21-25)

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Xtiža' Dios naken ka to yi'. Kate' to benne' zgale' yi', bi zdosen' kak, na' bi zgo'en zanle gan žate'e, san zzoen' sibe lo yo'o, na' yin' žsa'nín' benne' ka' žó'ogake' ga na'. ¹⁷ La' law yógo'te da' ngache', na' gak bian', na' žoj lawle yógo'te da' žaken ži žize.

¹⁸ 'Che len, le wzé nag, dan' gata' yelate' che benne' zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' si'že' xtiža' Dios, san benne' bi zzoa

choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' yegá'a dižan' dan' benle'.

Da' ben xna' Jesús tzen len benne' biche'e ka'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Naž bžin xna' Jesusen' tzen len benne' biche'e ka', gan zoe', san bi gok žíngake' lawe' Le' dan' zej nnita' benne' zan ga na'. ²⁰ To benne' zoe' ga na' bliže' Jesusen', na' wnné':

—Xno'o len benne' bicho'o ka' nnita'gake' lí'ale, na' žėnegekle' wchálj'engake' Le'.

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ki, benne' žyenyenle' xtiža' Dios, na' žóngake' kan znnan zej nake' ka' xna'kza', na' benne' biche'kza' ka'.

Jesús zbek žie' be' wale

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² To ža wžėn Jesusen' to lo barkw tzen len benne' wsedle chie' ka', na' Le' gože' légake':

—Le cho'o yechelá'a nido' nga.

Naž la' zjaktie'. ²³ Kate' ne želdié' lo nison', ztas Jesusen'. Naž wzó law žak to be' wale lo nison', na' ba žek yetj barkwn' zan nisle, na' de zož chégake'. ²⁴ Naž wbíga'gake' gan de Jesusen', na' besbángake' Le', na' wnnágake':

—jBenne' wsedle! jBenne' wsedle! Ba žek lo'ojžo zan nisle.

Kate' bebán Jesusen', bliže' ben' žaken, na' nisen' da' zgo'nen, na' wzóa ži ben' goken, na' wžé' ži nison'. ²⁵ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—jBi na' chejle'le che Dios?

Bžėbegake' légake', na' bebánglek'. Gož ljéžgake' toe' yetóe':

—jNožkze benne' ni? Zdile' be' dan' žaken, na' nido', na' žóngaken dan' zenne'.

Benne' yež Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Naž bžin Jesusen' tzen len benne' wsedle chie' ka', gan nbab

yež Gadara, da' žen' yechelá'ale nisdó' gan nbab Galilea. ²⁷ Kate' Jesusen' bežoje' lo barkwn' gan nak lo yon', bedjchág to benne' yežen' Le'. Ba gok schále'e yoe'e be' xiwe', na' biž žakwe' laže', na' biž zzo'e lo yo'o, san zoaze' lo bloj gan zkáche'gake' benne' gat ka'. ²⁸ Kate' bennen' yoe'e be' xiwe' blé'ele' Jesusen', wnnié' zižje. Bzoa zibe' law Jesusen', na' wnné':

—¿Biž nbaga'a chio', Jesús, Zi'n Dios, Benne' zente? Žáta'yoela' Le' bi wsaka' zi'o neda'.

²⁹ Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen' yežojen lo bennen'. Zan chi'i be' xiwen' ba bchix blol-le'en bennen'. Benne' ka' che yežen' bchéjgake' le' do ya, na' bzóagake' bayw ya ni'a ne'e, san bchože' do ya ka', na' be' xiwen' da' yoe'e bchen' le' lo latje dach. ³⁰ Naž Jesusen' wnnable' be' xiwen', na' wnné':

—¿Bi lio'?

Be' xiwen' gožen Le':

—Be' Zan lia'.

Ki wnnán dan' yoe'e be' xiwe' zan. ³¹ Naž be' xiwe' ka' góta'yoegeklen Jesusen' bi sele'e légaken latje chol chegak benne' gat ka'. ³² Lezka' wzóa to kwe' koch zan ga na', želdaba' žáwgakba' law ya'adon', na' be' xiwe' ka' belnnáb nyachen' Jesusen' we'e légaken latje chežó'ogaken lo koch zan ka'. Jesusen' bi'e légaken latje. ³³ Bežojgak be' xiwe' ka' lo bennen', na' bežó'ogaken lo koch zan ka', na' jak koch ka' gan nak to le'e ya'a yej zen. Bejbíxjgakba' lo nisdó', gan belyepba' nis.

³⁴ Kate' benne' ka' žape chí'igake' koch ka', blé'egekle' kan gok chégakba', bžébegake', na' bebángekle'. Bezónnjgake' ga na', zeyéjgake' lážgake', na' bejzéngkle' benne' ka' nníta'gake' yežen', na' lezka' benne' nníta'gake' yixen'. ³⁵ Naž bžojgak benne' ka' nníta'gake' yežen', na' bejwiágake' dan' goken.

Katen' bžingake' gan zoa Jesusen', blé'egekle' bennen' wyoé'e be' xiwe' ka', ži'e xni'a Jesusen'. Nakwe' laže', na' ba bezóe' cháwe'do', na' bžébegake'. ³⁶ Benne' ka' nníta'gake' ga na' belzenle' légake' kan goken, na' blé'egekle' ba beyák bennen' wyoé'e be' xiwe' ka'. ³⁷ Naž yógo'te benne' zan ka', benne' wláz che yež ka' zej nbaben yež Gadara na', góta'yoegekle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'. Ki béngake' dan' zžébegake'. Bebén Jesusen' lo barkwn', na' bezé'e ga na'. ³⁸ Bennen' bežojgak be' xiwe' ka' le' góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. Jesusen' gože' le' ga'ne' ga na', na' wnné':

³⁹ —Beyéj ližo'. Bejzenle benách wláz chio' ka' ka nak da' zen da' ben Dios len le'.

Beyéj bennen' liže', na' bzie' diža' dot lo yež ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' len le'.

*Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' laže' che Jesús
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)*

⁴⁰ Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nisdon', benne' zan, benne' nníta'gake' ga na', bebégekle' ni'a chie' Le' dan' želbeze' yógo'tegake' Le'. ⁴¹ Naž bžin to benne' lie' Jairo gan zoa Jesusen'. Nake' benne' blo che to yo'o gan žéngkle benne' judío ka' xtiža' Dios. Bzoa zibe' law Jesusen', na' góta'yoele' Le' cheje' liže'. ⁴² Ki bene' dan' zoa to xkwide' no'le chie', na' ba žek gatbe'. Nakbe' bi' tílcha'kze chie', na' zejbe' ka chežinno yiz. Kate' ne zej Jesusen' tzen len benne' zan ka', zchí'gake' Le'.

⁴³ Zej to no'le ladjw benne' zan ka', na' ba gok chežinno yiz zzáka'li'e, dan' bi zbez žen chie', da' žaken chégakkze no'le ka', na' ba bdie' bika' da' de chie', dan' wdizjwe' benne' ka' žeyóngake' benách ka', san nitó benne' bi gok yeyone' le'. ⁴⁴ Wbige'e zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže'

da' nakwe', na' la' wbižte yižwé' žen chien'.

⁴⁵ Naž Jesusen' wnnable' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—¿Nož benne' wdane' neda'?

Nitóe' bi bechebe'. Naž Bedw len benne' ka' nníta'lengake' le', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, zej nnita' benne' zan ga ni, benne' zchígake' Le', na' zžiga'gake' Le', na' zžno': “¿Nož benne' wdane' neda'?”

⁴⁶ Naž Jesusen' wnné':

—Zoa no benne' wdane' neda', dan' gókbe'ela' bžoj yela' wak neda', dan' žeyonen benách ka'.

⁴⁷ Kate' gokbe'el no'len' nnezle Jesusen' dan' bene', lo yela' zžebe wzize'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' lawgak benne' zan ka' biz chen' wdane' laže' da' nakwe' Le', na' kan goken, la' beyaktie'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Zí'na'do', dan' žejli'o chia' ba beyako'. Binlo beyej ližo'.

⁴⁹ Kate' ne zna Jesusen' da' ni, bžin to benne' wzé'e liž benne' blon', na' gože' bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž gon lelo' benne' wsedle.

⁵⁰ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bechebe', na' gože' benne' blon':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios, na' yeyák xkwide' no'le chion'.

⁵¹ Kate' Jesusen' wyoé'e yo'on', bi bi'e latje no benne' chó'olene' Le' san légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' lezka' xa xna' xkwide' no'len'.

⁵² Želbeže benne' ka' nníta'gake' ga na'. Želbeže nyache'e ni'a che xkwide' no'len', na' Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Biž kwézele. Bi nat xkwide' no'len'. Ztászebe'.

⁵³ Ben dítgekle' Le' dan' nnézgekle' ba natbe'. ⁵⁴ Naž Jesusen' bežwe' na'be', na' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xkwide' no'le, beyase.

⁵⁵ Naž be' nakkzbe' beyó'on lebe', na' bebanbe', na' la' wyástebe'. Jesusen' gože' légake' wnéziwgake' da' gawbe'. ⁵⁶ Behángkle xa xna'be', san Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngkle' nitó benne' kan goken.

9

Jesús žsele'e benne' wsedle chie' ka' nich chejségake' xtiže'e

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Naž Jesusen' betobe' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wak, na' yela' wnná bia', nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'.

² Bsele'e légake' nich chejzéngkle' benách ka' kan zna bia' Dios, na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'. ³ Jesusen' gože' légake':

—Bi be wa'le che lo nez, kege bardo', na' kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw, na' bi xoa yenle chope laže'. ⁴ Bíte'teze yo'o gan cho'ole, le soa ga na' kate' yezá'zele lo yežen'. ⁵ Gáte'teze gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, le yežój lo yežen', na' le kwib bižte da' dan' lable, dan' wlo'e'len légake' zej nbage'e zia.

⁶ Naž zjak benne' wsedle chie' ka'. Wdégake' yógo'te yeždo' ka', na' bcháljgake' diža' chawen', na' beyóngake' benne' yižwé' ka' nníta'gake' yógo'te yež ka'.

Kan got Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Benle Herodes, bennen' zna bi'e, kan nak yógo'te da' žon Jesusen', na' wžé' zedle', dan' znnagak benách ka':

—Bebán Zwa lo yela' got.

⁸ Yeba'le' znnágake':

—Belá' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yeba'le' znnágake':

—Ba bebán to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláw Dios ža ni'te.

⁹ Herodes na' wnné':

—Zwan' bhoga' yene'. ¿Nozkze bennen', ženla' da' zan ki da' žone'?

Herodes na' žak láže'li'e le'e'le' Jesusen'.

Zwaw Jesús gayo' mil benne' ka'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Kate' bežngak benne' wbás ka' che Jesusen', benne' ka' bsele'e chejšégake' xtiže'e, na' bžéngkle' Le' yógo'te da' béngake'. Naž Jesusen' bchi'e légake' cheze. Jake' to latje dach gan nbab yež Betsaida.

¹¹ Kate' wnnéžgekle benách ka' da' ni, wnáwgake' Jesusen', na' Le' wdape' légake' ba la'ne, na' bcháljlene' légake' kan zna bia' Dios, na' beyone' benne' yižwé' ka'.

¹² Kate' za' žale ža na', wbíga'gak benne' chežinno, benne' wbás ka' che Jesusen', gan zoe', na' góžgake' Le':

—Besela' benách ki nich chjake' gan zej že' yeždo' ka', na' gan zej že' yo'odo' ka' dot gawze, nich chejtíljgake' gan gá'ngake', na' da' gáwgake', dan' nak latje dach ga zoažo ni.

¹³ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le waw-gake' le'e.

Góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtildo' de, na' chopze bel cheton' de. ¿Chejto' chjé'wto' da' gawgak benne' zan ki?

¹⁴ Zej nnita' ka' gayo' mil benne' ka' ga na'. Naž Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Le kwek chi-yóngake' to kwe' to kwe'.

¹⁵ Ki béngake', na' wže'gak yógo'te benne' ka'. ¹⁶ Naž Jesusen' bežwe' gayo' yet xtil ka', na' chope bel ka'. Bchis lawe', zwie' ya'abale, na' gože' Dios: “Žóžkeno.” Naž bzožje' yet xtil ka', na' bi'en che cheze benne' wsdle chie' ka' nich chisgaken' lawgak benne' zan ka'. ¹⁷ Bdáwgake'

yógo'tegake', na' béljgekle'. Wdé na' betóbgake' da' bizjw ka', na' beschá'gake' chežinno xkwit ka'.

Zna Bedw Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ To ža kate' ne zoa Jesusen' cheze gan zcháljlene' Dios, na' žónlengak benne' wsdle chie' ka' Le' tzen, wnnable' légake', na' wnné':

—¿Nožen' znnagak benách ka' naka' neda'?

¹⁹ Bechébegake', na' wnnágake':

—Bale' znnágake' nako' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Yebale' znnágake' nako' Lías, bennen' bchalje' lo wláw Dios ža ni'te, na' yebale' znnágake' nako' to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláw Dios ža ni'te, na' ba bebane' lo yela' got.

²⁰ Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Cheze le'e, ¿nozkze znnale naka'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Nako' Benne' Criston', bennen' bsela' Dios.

Zna Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Naž Jesusen' besnisle' légake', na' bchi'le' légake' bi wzéngkle' nitó benne' No nake' Le'. ²² Naž gože' légake':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách, na' da' zan da' gaken chia'. Benne' gole ka' len bžoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsdle ka', wká'ngake' neda' ka'ze. Gótgake' neda', san kate' te chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

²³ Ležka' gože' yógo'tegake':

—Cha' no benne' žénele' gónlena' neda' tzen, žon byenen wzóe' chela'ale da' naken chie', na' gake' ka' to benne' noe'e yag kroze nich chejté'e le'en. Naž gak gónlene' neda' tzen. ²⁴ No benne' ži'e wnné' yoe ché yela' nban chie', wniten', san benne' wnite' yela' nban chie'

dan' zónlene' neda' tzen, gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁵ Bi be da' chawe' gata' che to benne' cha' gape' yógo'te da' den yežlyó nga, san wnite' to chi'ize yela' nban chie'. ²⁶ No benne' žedoe'ele' neda', na' žedoe'ele' xtiža'a, lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' bennen' kate' yelá'a len yela' baní' che Xa', na' len yela' baní' chegak wbás ka' che ya'abá che Dios nich nna bi'a. ²⁷ Da' li žapa' le'e, zej nnita' bałe benne' nga, benne' bi na' gátgake' kate' lé'egekle' ža yedjnná bia' Dios.

*Zcha' kan zнна' law Jesús
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)*

²⁸ Kate' ba wdagak xono' ža wdé bchalj Jesusen' da' ki, bchi'e Bedw len Zwa, na' Jakob, na' wžene' to law ya'ado', gan bcháljlene' Dios. ²⁹ Kate' ne zcháljlene' Dios, bža' kan zнна' lawe', na' laže' da' nakwe' beyaken zila'do'ze, na' wyepen yes baní'. ³⁰ Naž bla' lawgak chope benne' ka' gan zoa Jesusen', na' zcháljlengake' Le'. Zej nake' Moisés len Lías, benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te. ³¹ Žoptie' belyepe' yes baní', na' zcháljlengake' Jesusen' kan za' gate' lo yež Jerusalén, na' yezé'e yežlyó nga. ³² La'kze znnale'en tas Bedon', len benne' ka' nníta'lengake' le', na' ben byéngake' lé'egekle' yela' baní' che Jesusen', na' chegak benne' chope' ka' nníta'lengake' Le'. ³³ Kate' žopte benne' ka' bezá'gake' gan zoa Jesusen', naž Bedon' gože' Le'.

—Benne' wsdle, gak chawe' ga'nžo nga. Gonto' chonne yo'o laga', to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

Bi nnezle Bedon' dan' zinne'. ³⁴ Kate' ne zchalje' da' ni, la' wže'te to bejw ga na', dan' bkachen' légake', na' bžébegeke' dan' nníta'gake' lo bejwn'. ³⁵ Naž benle chi'i benne' zchalje' lo bejwn', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wzé nag da' yi'e le'e.

³⁶ Kate' beyóž benle chi'i na', toze Jesusen' ngá'nlene' légake'. Benne' wsdle chie' ka' wnníta'gake' žize, na' ža na' bi góžgake' nitó benne' kan nak da' blé'egekle'.

*Žeyón Jesús to xkwide' byoyo'obe'
be' xiwe'*

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Kate' za' ža'ni' yetó ža, Jesusen' len benne' ka' nníta'lengake' Le', bedínnegake' law ya'adon', na' za'gak benne' gan ga na', benne' ka' zedjchágake' Jesusen'. ³⁸ To benne' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsdle, žáta'yoela' Le' yedjwío' xkwide' byo chia', dan' nakbe' tliča'tekze bi' chia'. ³⁹ Yo'obe' be' xiwe' da' zkwéžeya'an lebe', na' žzizle'en lebe', na' zbia zene' zide' žoa'abe'. Zchix žlol-le'en lebe', na' batkle žsanen lebe'. ⁴⁰ Góta'yoela' benne' wsdle chio' ka' yebéjgaken', san bi gógake'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le chia', na' nyal yichjle. ¿Gáka'tega žala' sóalena' le'e, na' gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá' xkwide' byo chion' ga ni.

⁴² Kate' ne za'be' zbiga'be' gan zoa Jesusen', be' xiwen' bchix blol-le'en lebe'. Jesusen' bdile' be' xiwen', na' beyone' xkwide' byon'. Naž benezjwe'-be' lo na' xabe'. ⁴³ Bebángkele yógo'te benne' ka' ni'a che yela' wak zen che Dios.

*Jesús zinne' da' yoble kan za'
gótgake' Le'*

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Kate' ne žebángkele yógo'te benne' ka' kan nak da' zen da' žon Jesusen', Le' gože' benne' wsdle chie' ka', ⁴⁴ na' wnné':

—Le kwek yichjle da' ni, dan' za' wdégage' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'.

45 Bi bejni'igekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, dan' bi na' wnezjw Dios légake' latje chejni'igeklen', san bi bežóggekle' nnábgekle' Jesusen' kan nak da' ni.

*No benne' nake' blo
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)*

46 Naž wzó ławgak benne' wse-dle ka' che Jesusen' zdił díža'gake'. Želnable ljéžgake' toe' yetóe' nole' gake' benne' blo. 47 Žákbe'ele Jesusen' da' zza' láže'gake', na' wdele' to xkwíde'do', na' bzoe'-be' kwite'. 48 Naž gože' légake':

—No benne' gape' to xkwíde'do' ki ba la'ne dan' nakbe' chia', nedkzan' gape' ba la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xa', Bennen' bsele'e neda'. Che len, bennen' zoe' ladjwle, na' nakže' gaxjw laže', benne' ni nake' blo.

*No benne' bi zži'e chežo, žáklene' ž'o'o
(Mr. 9:38-40)*

49 Naž Zwa bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, ble'elto' to benne' zkonle' žin lo' žebeje' be' xiwe' ka', na' bžonto' biž gonen' dan' bi žónlene' ž'o'o tzen.

50 Jesusen' gože' le':

—Bi wžonle gonen', dan' no benne' bi zži'e chežo, žáklene' ž'o'o.

Jesús zdile' Jakob len Zwa

51 Kate' za' bawze ža žala' gat Jesusen', na' yeyepe' ya'abá che Dios, ben byene' cheje' lo yež Jerusalén. 52 Bsele'e benne' wbás chie' ka' nich chjake' zgá'alegake' ka Le', na' jake' to yeždo' gan nbab Samaria, nich chejtílgake' gan ga'ne' dot yele. 53 Benne' ka' che yežen' bi wdápegake' Jesusen' ba la'ne dan' zeje' lo yež Jerusalén. 54 Kate' Jakob len Zwa, benne' wsedle ka' che Jesusen', blé'egekle' da' ni, gožgake' Le':

—Xan, čnablto' dinne yi' da' zan' ya'abá che Dios nich wžia yin' légake', gonto' kan ben Lías?

55 Byechj Jesusen', na' bdile' légake', na' wnné':

—Bi nnézlele biz be' yo'ole. 56 Neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga, kege nich wžia yi'a yela' nban chegak benách ka', san nich yeslá' légake'.

Naž jake' yež yoble.

*Benne' ka', benne' žénegekle'
chjénlengake' Jesús tzen
(Mt. 8:19-22)*

57 Kate' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen ne yó'ogake' nez, bžin to benne' ga na', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sá'lena' Le' gáte'teze gan chejo'.

58 Jesusen' gože' le':

—Beza' ka', zej že' bloj chégakba', na' byinnedo' ka', žiagak xó'ngakba' ka', san neda', Benne' Golje' Benách, bi de chia' gan gata'a nich yezi' laža'a.

59 Naž Jesusen' gože' benne' yoble, na' wnné':

—Benlen neda' tzen.

Bennen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a zga'ale liža', kate' wkáche'ža' xa'.

60 Jesusen' gože' le':

—Be' latje benne' ka' za' gátgake' wkáche'gake' benne' gat ka' chégake', san le', wyéj, bejzenle benách kan zнна bia' Dios.

61 Naž bžin yetó benne', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sá'lena' Le', san benn latje cha'a zga'ale nich chejzela' díža' lježa' ka'.

62 Jesusen' gože' le':

—No benne' že' laže'e da' de yežlyó nga, nake' ka to benne' zga'ne' beže, na' zwie' xkóže'le'. Cha' no benne' žone' ki, bi nake' zi gone' žin che da' zнна bia' Dios.

10

*Jesús žsele'e chonnłaj chi benne'
nich chejségake' xtiže'e*

¹ Wdē gok da' ki, Xanžon' wźie' yechonnłaj chi benne' wsedle chie' ka', na' bsele'e chope wějgake' nich chjake' zgá'alegake' ka' Le' yógo'te yež zen ka', na' yeždo' ka', gan za' tie' Le'. ² Gože' lęgake':

—Da' li, dele'e žin chia', da' naken ka to yežlyó zen gan žon byenen lapa', san babze benne' wen žin chia' nníta'gake'. Che len, le gáta'yoele Dios, Bennen' nake' Xan yežlyón', sele'e benne' wen žin ka' gan nak yežlyó chien'. ³ Le chej na'a. Le wia, neda' žsela'a le'e, na' nakle ka zila' ka' zjakba' ladjwgak beko' yixe' snia ka'. ⁴ Bi wa'le bzod mežw, na' kege yixjw yet, na' bi wa'le yetó kwe' zélele, na' bi žélele lo nez nich wcháljlenle benách ka'. ⁵ Gáte'teze yo'o gan cho'ole, zga'ale nnale: "Da' zka'n chawe' yichj lázdo'žo gaken chegak benách nníta'gake' yo'o ni." ⁶ Cha' zoa no benne' ga na', benne' zga'n chawe'e, da' zka'n chawe' yichj lázdo'žo da' nnablen gá'nlenen le', san cha' bi zoa no benne' ki ga na', da' zka'n chawen' da' nnablen gá'nlenen le'e. ⁷ Le ga'n lo yo'o gan cho'ole, na' le ye'j le gaw bi da' gónngake' le'e, dan' žélkzele benne' wen žin da' gawe'. Bi tele to to yo'o. ⁸ Gáte'teze yež gan žinle, gan gápegake' le'e ba la'ne, le ye'j le gaw bite'teze da' gónngake' le'e. ⁹ Le yeyón benne' yizwé' ka', benne' nníta'gake' lo yežen', na' le ye'-gake': "Ba bla' da' zna bia' Dios gan zoale." ¹⁰ Gáte'teze yež gan žinle, cha' bi gápegake' le'e ba la'ne, le yežój ga na', na' le chejzé lo nez che yežen', na' nnale: ¹¹ "Bižte yo che lažle, da' dan' labto' zchinnjton', na' naken da' žloe'elen nbága'le zia, san žala' nnézele da' ni. Ba bla' da' zna bia' Dios ga zoale ni." ¹² Neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žegak benách ka' che yežen' ka sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, yežen' bchinnj Dios.

Da' gak chegak benne' ka' bi yeyát láže'gake'

(Mt. 11:20-24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách yež Betsaida. Chela' gok lo yež Tiro, na' lo yež Sidón yela' wak zen ka' ka da' ka' bena' gan zoale le'e, ža ni'te yeyát láže'gak benne' yež ka', na' wakw kwíngake' laže' ka'ze, na' kó'ogake' de yíhngake', da' wloe'elen ba beyát láže'gake'. ¹⁴ Che len, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žele le'e ka sáka'gak benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka'. ¹⁵ Le'e, benách ka' zoale lo yež Kapernaum. Gok chele kan wyepje gan cho'ogak benách ka' ya'abá che Dios. Na'a yetjle gan chejžo'ole latje choj chegak benne' gat ka'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' benne' wse-dle chie' ka', na' wnné':

—No benne' zze nage' chele le'e, lezka' zze nage' chia' neda', na' ben-nen' zka'ne' le'e ka'ze, lezka' zka'ne' neda' ka'ze, na' bennen' zka'ne' neda' ka'ze, lezka' zka'ne' ka'ze Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Žežingak benne' ka' bejségake' xtiža' Jesús

¹⁷ Kate' chonnłaj chi benne' ka' bsela' Jesusen' nich chejzéngkle' benách diža' chawen' bežingake' gan zoe', na' wnnágake':

—Xan, be' xiwe' ka' žóngaken kan znnato' kate' zkonlto' žin lo'.

¹⁸ Jesusen' gože' lęgake':

—Neda' ble'ela' da' xiwe', na' wbixen zan ya'abá kan žon yi' wzio', dan' žazen lo yo. ¹⁹ Le wia nga, neda' bdia' lo na'le yela' wnná bia' nich gak góxwle bele snia ka', na' goxjni' ka', len na'le, na' bi be gaken chele, na' nich wchinnjle yela' wnná bia' che da' xiwe', dan' bi žle'elen žo'o chawe'. ²⁰ Na'a, le yebél, kégeze dan' žongak be' xiwe'

ka' kan znnale, san dan' zej nyejw lale ya'abá che Dios.

Žebél Jesús

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ La' na'ze bebél Jesusen', zoalen Dios Be' La'y Le', na' wnné':

—Zka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga. Ki žona' dan' bkacho'o da' ki lawgak benne' ka' žákgake' da' zenle'e, na' lawgak benne' sina' ka', san bloe'elo' xkwide' ka' kan zej naken. Ka'kze gaken, Xe, dan' ki žaz lažo'o Le'.

²² Naž wnné':

—Ba bde Xa' yógo'te lo na'a. Bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Zi'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen', na' bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'ne', nnezlan', na' lezka' nnézgekle benne' ka' ženela' neda', Zi'ne', wloe'ela' légake' Xa'.

²³ Naž Jesusen' bwie' benne' wse-dle chie' ka', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chegak benne' ka' zlé'egekle' da' zlé'elele le'e, ²⁴ dan' žapa' le'e: benne' zan, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios len benne' wnná bia' ka', gónegekle' lé'egekle' da' zlé'elele le'e san bi blé'egeklen'. Gónegekle' yéngekle' da' ženlele le'e, san bi béngeklen'.

Benne' Samaria, benne' nake' chawe'

²⁵ Naž la' wzó ža'te to benne' yodo' wsedle, na' nich si' bi'e Jesusen', wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, žbize žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejli' kanne chia'?

²⁶ Jesusen' gože' le':

—Žejni'ilo' da' nyejw le'e yich, dan' bchi'le Moisés? žNakx xbab žono' le' dan' žolo'?

²⁷ Beži'i bennen', na' wnné':

—Ki znan: “Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' len dot yichj lazdo'o, na' len dot yela' žon chio', na' len dot yela' žejni'il chio', na' lezka' žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.”

²⁸ Jesusen' gože' le':

—Da' likze kan wnnó'. Ben ki, na' gata' yela' nban na' chio'.

²⁹ Dan' gónele bennen' yebéj chawe' kwine', gože' Jesusen':

—žNož benne' nake' lježa'?

³⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—To benne' wzé'e lo yež Jerusalén, na' bdinne', zeje' yež Jerikó. Lo nezen' béxwgak benne' wbán ka' le'. Btínnegake' ze', na' béngake' le' we'. Naž bezá'gake' ga na', na' bká'ngake' le' ba žatkze'.

³¹ Naž wdé to bxož lo nezen'. Kate' blé'ele' bennen' žie' we', chela'ale wdíe'. ³² Lezka' to benne' nbabe' za'só Lebí, benne' ka' žóngake' žin che yodo', wdíe' ga na'. Kate' blé'ele' le', lezka' wdíe' chela'ale. ³³ Lezka' to benne' nbabe' Samaria yoe'e nezen', na' bžine' gawze gan de bennen' žie' we'. Kate' blé'ele' le', beyache' láže'le' le'.

³⁴ Wbige'e gan die', na' bdebe' set, na' xis uba wal lo we' chie', na' bchelen' laže'. Naž bžie' le' xkože' bia chie', na' bchi'e le' lo yo'o gan želžin benne' ka' yó'ogake' nez, gan wdape chi'e le'. ³⁵ Yetó ža kate' ba ža'ni', katen' za' yezá' benne' Samaria na' ga na', wleje' lazjwe' che chope ža, na' bka'nen' lo na' benne' xan yo'on', na' gože' le': “Wdape chi'i benne' ni, na' cha' senžo' mežw, neda' yeyizjwan' le' kate' yelá'a.” ³⁶ Na'a, žnakx xbab žono' le'? žNole benne' chonne ki goke' ljež bennen' bengak benne' wbán ka' le' žia'?

³⁷ Bechebe benne' yodo' wsedlen', na' gože' Jesusen':

—Bennen' beyache' láže'le' le'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Wyéj na'a, na' ben ki.

Da' ben Jesús liž Marta len Lia

³⁸ Naž Jesusen' beyoé'e nez, na' bžine' to yeždo' gan zoa to no'le lie' Marta, na' no'len' bchi'e Le' liže'. ³⁹ Martan' zoa no'le bile' lie' Lia, na' Lian' wži'e xni'a Jesusen', na' bze nage' xtiže'e. ⁴⁰ Martan' wžé' zedle'

dan' žónl̄ie žin. Wbige'e gan zoa
 Jesusen', na' gože' Le':

—Xan, ěbi žeyache' láže'lo' neda'
 dan' bka'n bi' bila' ni neda', na'
 toza' žona' žin? Gož-be' gáklenbe'
 neda'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Marta, Marta, že' zedlo', na' da'
 zan da' že' lažo'o žonon'. ⁴² Toze
 da' žon byenen gonžon, na' Lia ni
 wžebe' dan' nakže chawe', na' dan'
 wžebe' bi yegá'n.

11

Kan žala' wcháljlenžo Dios

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ To ža na' Jesusen' zcháljlene'
 Dios. Katen' beyož bcháljlene' Le',
 to benne' wsedle chie' gože' Le', na'
 wnné':

—Xan, bsdle neto' wcháljlento'
 Dios, kan ben Žwa, bsdle' benne'
 ka' žónlengake' le' tzen.

² Naž Jesusen' gože' légake':

—Kate' wcháljlenle Dios, žala'
 nnale ki:

Xato', zo' ya'abá, ga'n zen lo'.

Da, nna bi'o nga.

Ženelto' gak yežlyó nga kan žaz
 lažo'o Le', kan žaken ya'abá
 chio'.

³ Benn da' gawto' na'a ža.

⁴ Benít law cheto' dolan' nbága'to'
 kan neto' ženít lawto' che no benne'
 bi da' žone' cheto'.

Bi go'o latje gon da' xiwe' ga bága'to'
 dola',

san beslá neto' lo da' žonen.

⁵ Lezka' Jesusen' gože' légake':

—Cha' zoa no benne' ládjlwle,
 benne' zoa lježe', na' cha' žin to
 benne' liže' gachje yele, naž cheje'
 gan zoa lježen', na' wliže' le', na'
 nne': "Bicha'a, benngaž neda'
 chonne yet xtil, ⁶ dan' to benne' ze'e
 zi'to' ba ble'e liža', na' bi be de da'
 wa'a-ne' gawe'." ⁷ ěYechebe bennen'
 yoe'e lo yo'on', na' yi'e le' ki? "Bi
 gon lelo' neda'. Ba nyejw yo'o, na'
 bi' chia' ka' ba délengakbe' neda'.
 Bi gak chasa' nich bi da' gonna'
 chio'." ⁸ Neda' žapa' le'e: la'kze bi

chase' nich bi da' wnezjwe' chie'
 dan' nake' lježe', san chase', na'
 wnezjwe' chie' ka da' žiážjele' nich
 bi gon lelže' le'. ⁹ Che len žapa' le'e:
 Le nnab, na' Dios gonne' chele.

Le chilj, na' žel chele.

Le wliž ža yo'o, na' yaljwn chele.

¹⁰ No benne' bi da' znnabe', zzi'en,
 na' bennen' bi da' žilje', zžel-len', na'
 bennen' žliže' ža yo'o, žaljwn chie'.

¹¹ 'Cha' zoa no benne' ládjlwle,
 benne' nake' xa xkwide', na' cha'
 nnablbe' le' yet xtil, ěwnezjwe'
 chebe' yej? Cha' nnablbe' le' to bel,
 ěwnezjwe'-be' bele? ¹² Cha' nnablbe'
 le' to xchit bežjw, ěwnezjwe'-be'
 goxjní? ¹³ Ki naken, cha' le'e
 bi nake chawe', san nnézele
 wnéžjwle chegak zi'ne ka' da'
 naken chawe', wak wxén láže'žele
 Xale zoe' ya'abá gonne' Dios Be'
 La'y chele, nol-le nnáblele Le'.

*Znnágake' Jesús žone' žin len yela'
 wak che da' xiwe'*

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ To ža Jesusen' bebeje' be' xiwe'
 da' yo'o to benne', dan' žonen ga bi
 žak nnie'. Kate' bežój be' xiwen',
 bchalj bennen' bi gok nnie', na'
 bebángekle benách ka' wnníta'gake'
 ga na'. ¹⁵ Baž benne' ka' wnnágake':

—Žebeje' be' xiwe' ka' len yela'
 wak che Belzebú da' xiwe', xangak
 be' xiwe' ka'.

¹⁶ Gónegekle yebale benne' ka' si'
 biá'gake' Jesusen', na' belnnable'
 Le' gone' to da' gak bian' da' zan'
 ya'abá che Dios. ¹⁷ Gókbe'ele Je-
 susen' da' žénegekle' góngake', na'
 gože' légake':

—Gáte'teze gan zej nnita' benne'
 wnná bia' ka', cha' žoj chóplegak
 benne' ka', kwia yí'gake'. Cha' žoj
 chóplegak benách ka' nnita'gake' to
 yo'o, yeyož chégake'. ¹⁸ Lezka' žak
 che da' xiwe', dan' nzin' Belzebú.
 Cha' žoj chóplegak benne' ka'
 yó'ogake' lo nan', ěnakx gak dia' yela'
 wnná bia' chen? ěNa'a nnale žebeja'
 be' xiwe' ka' len yela' wak che

Belzebú? ¹⁹ Cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú, čnozke benne' žonne' yela' wak chegak benne' ka' žónlengake' le'e tzen, nich žebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' žongak benne' ka' nak bian' nchíxele le'e. ²⁰ Cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Dios, da' li ba bla' da' zna bia' Dios gan zoale.

²¹ Kate' to benne' wałe nzi' lo ne'e da' zdíl-lene', na' žape chí'e liže', da' ka' nape' zej nga'nen chawe'. ²² Na'a, cha' za' yetó benne', bennen' nakže' wałe ka le', wléj wchochje' le', na' yeké'e yógo'te da' zdíl-lene', dan' žxen laže'en, na' chise' da' gota' che bennen'.

²³ Cha' zoa no benne' bi žónlene' neda' tzen, nake' benne' zži'e chia' neda'. Cha' zoa no benne' bi ztóblene' neda', žóslase'.

Kan nak che be' xiwe', da' žežinen latje chen

(Mt. 12:43-45)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' žežój to be' xiwe' lo benne', zdan gan nbiže, žiljen gan yezi' lažen'. Cha' bi žeł chen, naž nnan: “Yeyá'a gan bžoja'.” ²⁵ Kate' žežinen ga na', žejxakan' bennen', nake' ka to yo'o da' ba nloan, na' ba nba'an nich no benne' chejsóe' ga na'. ²⁶ Naž chejen, na' chejxin' yegáz be' xiwe' ka', da' ka' zej nakžen xiwe', na' chó'ogaken bennen'. Na'a, da' gaken che bennen' gakžen zi' ka dan' goken chie' zga'ale.

Yela' ba nez zen da' naken dot li laže'

²⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, to no'le zoe' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje, na' wnné':

—Ba nez zen naken che no'len' bi'e Le' lo li'e, na' lezka' naken che lcho' no'len' gan gožo'o.

²⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba nez zenže naken chegak benne' ka' žylenle' xtiža' Dios, na' žóngake' kan znnan.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Kate' ne želžingak benne' zan gan zoa Jesusen', wzó lawe' zchalje', na' wnné':

—Benne' wen da' kegle ki želnnable' neda' gona' to da' gak bian' gan za' yela' wak chia'. San bi be da' gak bian' lé'egekle'. Toze da' gak bian' kan gok che Jonás lé'egeklen'. ³⁰ Dan' goken che Jonasen' gok to da' nak bian' lawgak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe. Lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách. Gaka' to da' nak bian' lawgak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a. ³¹ Kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' da' sáka'gake', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, Dios yechise' no'len' wzóe' ža ni'te, no'len' wnná bi'e benách ka' che yežlyón' da' žen' chelá'a gan zde wbíž byo' zag ka'. Da' ben no'len' wlo'e'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' bžoj no'len' gan nak zi'to' nich wzé nage' diža' che yela' žejni'il da' bchalj Salomón, benne' wnná bi'e benne' Israel ka'. Na'a, zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka gok Salomón na'. ³² Lezka', Dios yechise' benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe kate' žin ža choge' chegak benách ka', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a. Da' bengak benne' Nínibe ka' wlo'e'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' beyát láže'gak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe katen' béngekle' da' bchalj Jonasen'. Na'a zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka gok Jonasen'.

Da' žsa'ní' lo yichj lázdo'žo

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' no benne' zzalje' yi', bi zgo'en gan ngache', na' bi zdosen' zan kak, san zzoen' sibe gan la'ten, nich wza'nín' chegak benne' ka'

želyo'é e lo yo'on'. ³⁴ Zej nak yej lawžo ka to da' zgo'on baní lo yichj lázdo'žo. Cha' yej lawo' zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken baní'. San cha' yej lawo' bi zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken chol. ³⁵ Wdape chi'i kwino' cha', nich dan' zgo'on baní lo yichj lazdo'o bi yeyaken chol. ³⁶ Ki naken, cha' dotio' nžan' da' naken baní', bi be da' naken chol zóalenen le', na' le'elo' binlo yógo'te, kan žak kate' zza'ní' yi' gan zo'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' zia
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)

³⁷ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, to benne' yodo' fariseo bliže' Le' nich chejtáwlene' le'. Kate' Jesusen' wyo'é e liž benne' yodon', wži'e, na' wzó lawe' že'j žawe'. ³⁸ Kate' benne' yodo' fariseon' ble'ele' Le', bebanle' dan' bi wdíb Jesusen' ne'e kate' za' gawe'. ³⁹ Naž Xanžon' gože' le':

—Le'e, benne' yodo' fariseo ka', žib kwindle kan žible lawle da' že'j žáwlenle, san lo yichj lázdo'le nža'le da' kegle ka', na' zza' láže'le da' bi naken chawe'. ⁴⁰ Le'e bi žejní'ilele. ěBi nnézele, Dios, Bennen' zle'ele' da' zoa lawle lezka' zle'ele' da' yo'o lo yichj lázdo'le? ⁴¹ Na'a, le wnezjw benne' yache' ka' che da' naple. Naž yógo'te da' naple yeyaken chawe'.

⁴² 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žíjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yiže' weje, na' che yiže' rod, na' chegak yiže' kwando', san to zdézele da' naken chawe', na' yela' nži'il chele Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' bi wka'nle yezika' da' ka' žonle.

⁴³ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žénelele kwe'le gan nak blo lo yo'o gan zoł-le xtiža' Dios. Lezka' žénelele gápegak benne' ka' le'e ba la'ne lawgak benách ka'.

⁴⁴ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwindle, dan' nakle kan zej nak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' bi zej nla' lawn, na' želdá benách ka' lówlegaken, na' bi žákbe'egeklen'.

⁴⁵ Naž beží'i to benne' yodo' wsedle, benne' žake' da' bchi'le Moisés, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, kate' žnno' ki, lezka' neto' žon zi'o.

⁴⁶ Jesusen' gože' le':

—Lezka' da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' žesbága'le benách ka' to ywa' zi'i da' bi gak no benne' we'en, san le'e ni láte'ze bi zdalen' len ni'a na'le.

⁴⁷ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, dan' zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, na' betgak xa wdé chele ka' légake'. ⁴⁸ Ki naken, zzoa lile žónlenle tzen da' bengak xa wdé chele ka', dan' betgak xa wdé chele ka' légake', na' le'e zzoale da' xtan ka' lawgak yežw ba ka' gan zej ngache'e.

⁴⁹ 'Che len, lo yela' žejní'il chie', Dios wnné' ki: "Sela'a benne' ka' wcháljgake' lo wlaza' neda', na' benne' wbás chia' ka', gan zoale, na' benne' ki, gotle bałe', na' kwia láže'le yebałe'." ⁵⁰ Ki gon Dios dan' choge' chegak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. Xa wdé chele ka' bétgake' benne' ka' kate' wzó law žata' yežlyó nga, ⁵¹ kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, ži'n Adán, na' zejte bétgake' Secría. Bétgake' le' gachje láwe'le gan de bkog la'y gan zžéygake' bia beždo' ka' law Dios, na' gan zoa latje la'y. Che len, žapa' le'e, Dios choge' chegak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen

chegak yógo'te benne' ka', dan' x̄a wdé chele ka' bétgake' légake'.

⁵² 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. La' lé'ezele nzi' lo na'le zi'n ya che latje gan zžel-lžo yela' žejni'il. Le'e bi žo'ole, na' žsėjwle xnezgak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

⁵³ Kate' beyóž bchaljlen Jesusen' légake' da' ni, benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bžá'ale'egake' Le', na' wzó lágwage' želnable' Le' kan nak da' zan da' žákaken, ⁵⁴ nich kwéjgake' Le' diža' nich gak yeshága'gake' Le' zia ni'a che da' yechebe'.

12

Žsedle Jesús kan nak yela' zló'ezele chawe' kwin

¹ La' ža na'ze bdoggak zan gaywá' benách gan zoa Jesusen', na' zejte wléj ljéžgake'. Naž wzó law Jesusen' zchaljlene' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle che da' naken ka' kwa zichj che yet x̄til chegak benne' yodo' fariseo ka', dan' naken yela' zló'ezele chawe' kwin chégake'. ² Bi be de da' žaken ži žize dan' bi la' lawlen, na' bi be de da' ngachen' dan' bi gak bian'. ³ Che len, yógo'te da' ba wnnale gan nak choł, yéngkle benách ka' gan nak lo baní', na' da' bchaljle ngáche'ze gan wzóa lo yo'o nyejwn, gaken da' wchaljgak benách ka' lawgak yógo'te benách.

*No Benne' žála' žébežo
(Mt. 10:28-31)*

⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zi'na'do' ka': bi žébele benne' ka' žótgake' benách ka', san te na' biž bi gak góngake' chégake'. ⁵ Włoe'ela' le'e no benne' žála' žébele. Le žebe Bennen' gak ke'e yela' nban chele, na' te na' nape' yela' wnná bia' cho'ne' le'e lo yi' gabíl. O', žapa' le'e, le žebe Bennen'.

⁶ Žóte'gake' gayo' byínnedo' ka' len chope mežw lasdo', san Dios bi žal láže'e nitoba'. ⁷ Lézka'kzen, yógo'te yicha' yichjle zej nbaben law Dios. Che len, bi žébele. Záká'žele le'e ka' byínnedo' zan.

Benne' ka' znnágake' zej nake' che Jesús

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e: yógo'te benne' ka' znnágake' zej nake' chia' neda' lawgak benách, lezka' neda', Benne' Golje' Benách, nnia' zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'. ⁹ Benne' ka' znnágake' bi zej nake' chia' neda' lawgak benách, lezka' neda' nnia' bi zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'.

¹⁰ Yógo'te benne' ka', benne' nnégake' chia' neda', Benne' Golje' Benách, wak yenít law Dios chégake', san cha' no benne' nnie' che Dios Be' La'y, bi yenít law Dios che bennen'.

¹¹ 'Kate' wché'gake' le'e gan nak lo yo'o gan zdoggak benne' judío ka' nich yéngkle' x̄tiža' Dios, na' lawgak benne' ka' wchi'a láže'gake' le'e, na' lawgak benne' wnná bia' ka', bi kwe' zédele ni'a che da' gonle, o da' yecheble, o da' žála' nnale. ¹² La' ža na'ze włoe'el Dios Be' La'y le'e da' žála' nnale.

Yela' wnni'a chežo wak gonen ga gał láže'žo Dios

¹³ To benne' ladjw benne' zan ka' gože' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, gož benne' bicha'a gonne' da' žeyala' chia' che da' gota' che x̄ato'.

¹⁴ Jesusen' gože' le':

—Benne'. ¿Zoa no benne' bzoe' neda' nich wchi'a láža'a le'e, o wzozja' da' de chele?

¹⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwinle nich bi tonle yela' gape.

Kégeze da' náple'ele wzóan le'e lo yela' žebele.

¹⁶ Naž Jesusen' bcháljlene' légage' da' bsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' wdápele'e yela' wnni'a, na' bnézwle'e yežlyó chie'.

¹⁷ Naž wzá' laže'e, na' wnné':

“¿Nakxkze gona'? Bi nžo'o ga gape chi'a da' žonn yežlyó chia'.”

¹⁸ Naž wnné': “Ki gona'. Wchinnja' yo'o ka' gan žape chi'a da' žata' chia', na' gona' yo'o zenže ka', gan gape

chi'a da' žata' chia', na' dan' ba de chia'.

¹⁹ Naž yapa' kwina': ba nápele'a da' ba btoba', da' ye'j gawa' zante yiz. Yezi' laža'a. Ye'j gawa', na' yebela'.”

²⁰ Naž Dios gože' le': “Le' bi be nnezlo'. Na'a yele gato'. Na'a, ¿nože benne' gak chie' dan' ba btobon'?”

²¹ Ki žaken che bennen' žtobe' chekze' yela' wnni'a, na' bi žone' da' zej naken ka' yela' wnni'a

law Dios.

Dios žape chi'e benách chie' ka'

(Mt. 6:25-34)

²² Wdé na' Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Che len žapa' le'e: bi kwe' zédlele ni'a che da' ye'j gawle,

dan' nbánlenle, o ni'a che laže' da' gákwle.

²³ Záká'že yela' nban chele ka' da' žawlen, na' záká'že belá' žen chele ka' laže' da' žákwen.

²⁴ Le wia kan žak chegak sechj ka'. Bi žážgakba', na' bi žel_lapba', na' bi zej nnita' yo'o ka' chégakba' gan gape

chí'igakba' da' žata' chégakba', san Dios žwawe' légakba'.

¿Bi záká'že le'e ka' byinnedo' ka'?

²⁵ ¿Nož benne' ládjwle le'e gak gone' ga soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' chen?

²⁶ Che len, cha' bi gak gonle da' naken láte'do'ze, ¿biz chen' že' zédlele ni'a che da' naken da' zenle'e?

²⁷ Le wia kan zgólegak yéjedo' ka'. Bi žóngaken do' laže', na' bi žábgaken laže', san žapa' le'e, la'kze góta'le'e

yela' wnni'a che Salomón, bennen' wnná' bi'e, lažen' da' gokwe' bi gokžen

xtan ka' zej nak yéjedo' ki.

²⁸ Cha' Dios žone' xtan yeje yíxe'do' ka' da' žé'gaken na'a le'e yíxe', na' wxé wíž cheýgaken lo yi', ¿bi gone' da' zenže chele le'e, le'e na' bi žejle'le

che Dios dot láže'le? ²⁹ Che len, bi we' láže'le da' ye'j gawle, na' bi kwe' zédlele chen.

³⁰ Yógo'te da' ki žiljgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san ba nnézkzele Xale Dios da' ka' žiážjele.

³¹ Le we' laže' gonle kan žna xtiža' Dios, na' yógo'te da' ki gonne' chele.

Yela' wnni'a da' žtobžo ya'abá che Dios

(Mt. 6:19-21)

³² Lezka' wnná' Jesusen':

—Bi žebele le'e, nakle zíla'do' chia' ka'. Bi nakle benne' zan, san Xale Dios žaz laže'e gonne' le'e latje chejsoale gan žna bi'e Le'.

³³ Le gote' da' naple, na' le wnezjw da' si'le chegak benách yache' ka'. Ki gaken, gonle bzod mežw chele da' bi kwia yin', na' wtohle yela' wnni'a da' bi te chen ya'abá che Dios, gan bi gak žin benne' wbán, na' bi galj béledo' chen.

³⁴ Gan že' yela' wnni'a chele, we' láže'le žinle ga na'.

Žála' gakžo ban laže'

³⁵ Lezka' wnná' Jesusen':

—Le gak ban laže', na' le wzálj yi' da' wza'nín' chele.

³⁶ Le gak ka' benne' wen žin ka', benne' želbeze' ža yelá' xángake', bennen' wyeje' lni che yela' žchag na', nich kate' yežine', wliže', na' la' wsáljwtegake' nich yeyo'é'e.

³⁷ Ba nez zen gaken chegak benne' wen žin ka', benne' gak ban láže'gake' kwéžgake' kate' yela'že xángake'.

Da' li žapa' le'e, xángaken' wpá' kwine', na' kweke' légage' gan ye'j gáwgake', na' wsí'ni'e dan' gáwgake'.

³⁸ La'kze yel'é'e kate' ba žak chol' o gachje yele, cha' yedjxake'e légage' nníta'gake' želbeze' le', ba nez zen gaken chegak benne' wen žin ka'.

³⁹ Žála' nnézele da' ni. Chela' nnezle xan yo'o biz ža žin benne' wbán, gaken ban laže'e, na' bi we'e latje bennen' wžíe' yežw

liže', nich bi kwane' da' de liže'.
 40 Che len, le gak ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to ža katen' bi kwezle neda'.

Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe'
 (Mt. 24:45-51)

41 Naž Bedw wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ži' o néto' ze da' ni da' žsaka' lebo', o ži' o yógo' te benách da' ni?

42 Xanžon' gože' le', na' wnné':

—žNožken' benne' wen žin chawe', benne' žejni'ile', na' nzi' lo ne'e lo wĺáz xane'? Benne' ni, xane' wdíe' lo ne'e liže', nich kate' gála' gawgak benne' ka' nníta'gake' liže', na' wnezjwe' légake' da' gáwgake'.

43 Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' kate' yelá' xane', cha' yedjxake'e le' žone' žin na' da' bdien' lo ne'e. 44 Da' li žapa' le'e, xane' wdíe' lo na' benne' wen žin chawen' yógo' te da' de chie'. 45 Cha' no benne' wen žin gekle' bi yelá' ze xane', na' so ławe' wsaka' zi'e yezika' wen žin ka', benne' byo ka', na' no'le ka', na' so ławe' ye'j gawe', na' sožle', 46 naž yelá' xan benne' wen žin na' kate' bi kweze' le', o kate' bi gákbe'ele', na' wsaka' zi'e benne' wen žin na', benne' bi nake' chawe', na' choge' chie' kwia yi'e kan nžog chegak benne' ka' bi žejlé'gake' che Dios.

47 'Benne' wen žin na', benne' nnezle' da' žénele xane', na' bi zoe' zbeze', na' bi žone' kan wnná xane', benne' ni, wsaka' zi'le'e xane' le'. 48 Cha' to benne' wen žin bi nnezle' da' žénele xane', na' cha' gone' da' gonen ga bage'e da' gonen ga wsaka' zi' xane' le', wsaka' zi'e benne' wen žin ni láte'do'ze. No benne' nzi' lo ne'e da' zenle'e, da' zenle'e yennáb xane' lo ne'e, na' bennen' xane' bxen laže'e le' da' zenže, lezka' da' zenže yennáb xanen' lo ne'e.

Da' nak Jesús gon choplen benách ka'
 (Mt. 10:34-36)

49 Lezka' wnná Jesusen':

—Bla'a neda' nich wzena' yi' yežlyó nga, na' že' zedla' nich zen yin'. 50 Na'a, de to da' žala' saka'a neda' da' naken ka' to da' yezó'a nis, na' že' zedla' kate' gákžen chia'. 51 žžéklele le'e bla'a neda' nich wzó'a žize da' žaken yežlyó nga? Žapa' le'e: O'o. Bla'a nich ko'a da' gon chople benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. 52 Na'a so ław gayo' benne' ka', benne' nníta'gake' to yo'o gákgake' chope la'a. Chonne' tıl-łengake' chope benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža'a, na' chope' ka' tıl-łengake' chonne' ka'. 53 No benne' zoa xkwide' byo chie' tıl-łene' zi'nen', na' xkwide' byon' tıl-łenbe' xaben'. To no'le zoa xkwide' no'le chie' tıl-łene' zi'nen', na' xkwide' no'len' tıl-łenbe' xna'ben'. No'len' zoa zoa' liže' tıl-łene' zoa' ližen', na' zoa' ližen' tıl-łene' to' zi'nen'.

Da' žakgak na'a ža da' zej nak bian'

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54-56 Lezka' Jesusen' gože' benne' zan ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nnézkzele dan' znnagak benách ka', znnágake': "Kate' že' bejw kwele wak yejw. Kate' žechj be' bi gak yejw." Žakkzen kan znnágake'. Le'e, benne' bi nnezle ka'. Žak znnéya'ale da' gon ławe' ža, san bi žákbe'elele nbága'le zia ni'a che da' žónkzele.

Žala' yegá'nlenžo chawe' no benne' zže'e žo'o

(Mt. 5:25-26)

57 Lezka' wnná Jesusen':

—žBiz chen' bi zchi'a láže'kzle le'e kan nak da' naken chawe'? 58 Cha' zoa no benne' bi da' yennable' le', na' zejle nich žinle yolawe', be' laže' yegá'nleno' bennen' chawe' kate' ne yo'ole nez, nich bi yesbage'e le' zia ław benne' zchi'a laže'e le'e, na' bennen' zchi'a laže'e wdíe' le' lo na' benne' žsejwe' liž ya, na' bennen' wsejwe' le' liž yan'. 59 Žapa' le', bi

yežojo' ga na' kate' chíjwžo' dot da' nbago'o che bennen'.

13

Žon byenen yeyát láže'žo

¹La' ža na'ze bžingak benne' ka' ga na', na' bžengekle' Jesusen' kan ben Pilato. Bete' bałe benne' Galilea, na' wzí'e žen chégake', na' bchagen' len xchengak bia beže, bia ka' ba bétgake'-ba' nich wžíagake' xchéngakba' law Dios. ²Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿žéklele le'e wbága'žegak benne' Galilea ka' doła' ka yezika' benne' Galilea ka', dan' belzake'e ki? ³Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele. ⁴Lezka' goken chegak chino' chonne benne' ka', bejbaga' yo'o zan kwia na', da' nzin' Siloé, légake', na' gótgake'. ¿žéklele le'e belbága'že benne' ka' zia ka yezika' benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusálén? ⁵Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele.

Žsaka' lebe Jesús che yag higo dan' bi be wžían

⁶Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—Wzóa to benne', na' wzóa to yag higo da' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Twiz twiz bejwíe' cha' zbia yagen', san bi be bžeł-le'. ⁷Naž gože' benne' žone' žin lo yežlyó chien', na' wnné': “Ba gok chonniz žida' žeyilja' da' kwia yag higo ni, san bi be žežel-lan'. Bchogen. ¿Biz chen' kon lanen yežlyó nga?” ⁸Naž bechebe benne' wen žin na', na' gože' le': “Xan, bka'nen yetó yízteze, na' wzacha' yo kwe'j kožen, na' wžá'n bebe. ⁹Cha' kwia yag ni, na' yega'nen wen, san cha' bi be kwian, naž chogon'.”

Jesús žeyone' to no'le yižwé' kate' nak ža la'y

¹⁰To ža žsedle Jesusen' benách ka' nníta'gake' lo yo'o gan ždobgak benne' judío ka' nich yéngkele'

xtiža' Dios kate' nak ža la'y chégake'. ¹¹Zoa to no'le ga na' ba gok chino' chonne yiz yoe'e yižwé', dan' yoe'e be' xiwe' da' žonen ga bi zej nníta' benách ka' chawe', na' nyéchwteze' zde', na' bi žak yełi kwine'. ¹²Katen' Jesusen' blé'ele' no'len', bliže' le', na' wnné':

—Nó'ledo', ba beyako'.

¹³Naž Jesusen' bxo'a ne'e le', na' la' blíte kwín no'len', na' bka'n zene' Dios. ¹⁴Naž bža'a benne' blo che yo'o gan želyenle' xtiža' Dios. Zže'e dan' beyón Jesusen' no'len' kate' nak ža la'y. Benne' blon' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Xop ža de gonžo žin. De latje lo ža ka' yidle nich no benne' yeyone' le'e, na' kege ža la'y.

¹⁵Naž beží'i Xanžon', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' zloé'ezele chawe' kwínle, žbi žejsežle bia beže ka' che chele gan dá'gakba' kate' nak ža la'y, na' chjwá'le-ba' we'j nis? ¹⁶No'le ni nake' ža'só Bran, na' chino' chonne yiz ba gok žsaka' zi' da' xiwe' le'. ¿Bi žala' no benne' yeslé' le' lo nan' la'kze nak ža la'y?

¹⁷Kate' wnná Jesusen' da' ni, bedo'é'egkele yógo'te benne' yodo' ka' nníta'gake' ga na', na' belžé'e Le', san bebé'egkele yezika' benách ka' nníta'gake' ga na'. Ki béngake' dan' blé'egkele' da' žen ka' da' žon Jesusen'.

Žsaka' lebe Jesús che binnedo' mostasa

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸Naž wnná Jesusen':

—¿Nakxkze žak žgole da' znna bia' Dios, o bize wsaka' lebžon? ¹⁹Žaken kan žak che to binnedo' mostasa, dan' wzí' to benne', na' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Bgole yag mostasan', na' goken to yag žen, na' bžingak byinnedo' ka', na' béngakba' xó'ngakba' lo ni'a nen'.

Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che yet xtil

(Mt. 13:33)

²⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Bizkze wsaka' leba' da' zna bia' Dios? ²¹ Naken ka kwa zichj che yet xtil, dan' wzí' to no'le, na' bchixen' chonne kwe' kwa yet xtil, na' bgole dot kwan'.

To gan žala' težo da' naken to lchido'

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Kate' Jesusen' yoe'e nez zeje' Jerusalén, wdíe' lo yež zen ka', na' yeždo' ka', na' žsedle' benách ka' nníta'gake' latje ka'. ²³ To benne' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ¿babze benne' ka' yelágake'?

Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁴ na' wnné':

—Le we' laže' cho'ole zaka' gan žo'ogak benách ka', da' naken to lchido', dan' žapa' le'e: yénegekle benne' zan chó'ogake' ga na', san bi sáke'gekle'. ²⁵ Te chas xan yo'o, na' wsejwe' yo'o, le'e na' soale la' lí'ale, so lawle wližle ža yo'on', na' ye'lene': “Xan, xan, bsaljw cho'oto.” Naž yeži'i bennen', na' yi'e le'e: “Bi nnezla' nož benne' le'e.” ²⁶ Naž so lawle nnale: “We'j bdáwłento' Le', na' bsdello' gan nak lawe' ya'a cheto.” ²⁷ Naž yi'e le'e: “Žapa' le'e, bi nnezla' ga benne' le'e. Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle da' kegle.”

²⁸ Naž kwež nyáche'le, na' wxéj láye'le kate' lé'elele Bran, len Isaak, na' Jakob, na' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo włáz Dios, benne' ka' chejnníta'gake' gan zna bia' Dios, san le'e ga'nle la' lí'ale. ²⁹ Žingak benne' ka' žóygake' zaka' gan zla' wbiž, na' zaka' gan ženén, na' zaka' gan za' be' zag, na' zaka' gan zde wbiž byo' zag ka', na' kwé'gake' ye'j gágwage' gan zna bia' Dios. ³⁰ Naž bałe benne' ka' gágwage' benne' blo, benne' ka' ngá'ngake' ka'ze na'a, na'

bałe benne' ka', benne' zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze.

Zbež nyache' Jesús ni'a chegak benách Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ La' ža na'ze bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le':

—jBežój! jBezónnj nga, dan' žénele Herodes got'e Le'!

³² Jesusen' gože' légake':

—Le chej. Le chejzenle bennen' nake' ka to beža', da' znnia': Bwia nga, žebeja' be' xiwe' ka', na' žeyona' benách ka' na'a, na' wxé, na' wižj, na' yeyož gona' žin chia'. ³³ Žon byenen yá'alena' xneza' na'a, na' wxé, na' wižj, na' žina' lo yež Jerusalén, dan' žótgake' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' lo włáz Dios.

³⁴ Le'e, zoale Jerusalén. Žotle benne' ka' zcháljgake' lo włáz Dios, na' zže'ele yej benne' wbás ka' žsela' Dios chele. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia' kan žon zko'ko', žtobba' brise'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁵ Le wia nga, ka'ze ga'n ližle, na' žapa' le'e, biž lé'elele neda' na' zejte nnale: “Ba nez zen gaken che bennen' ze'e lo włáz Xanžo Dios.”

14

Jesús žeyone' to benne' yoe'e yi

¹ Kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' liž to benne' wnná bia', benne' yodo' fariseo. Jesusen' ži'e žej žawe', na' benne' yodo' fariseo ka' nníta'gake' ga na' zwiágake' Le'. ² Lezka' zoa to benne' yoe'e yi ga na' law Jesusen'. ³ Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' wsedle ka' tzen len benne' yodo' fariseo ka', benne' ka' žsédgekle' da' bchi'le Moisés, na' wnné':

—¿De latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

⁴ Légake' wnníta'gake' žize. Naž Jesusen' beᵛwe' benne' yižwén', na' beyone' le', na' la' beséla'tie' le'.
⁵ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' ladjwle, zej nnita' bia beže chie' ka', na' cha' bíxeba' toba' to lo yežw, žbi chejeje'-ba', la'kze nak ža la'y?

⁶ Bi be gok yeží'igake' che dan' wnnén'.

No benne' kwi'e latje blo

⁷ Kate' Jesusen' bl'e'ele' kan žongak benne' yodo' fariseo ka', kan želbi'e latje blo ka' gan že'j žáwgake', naž bsaka' lebe', na' gože' légake':

⁸ —Kate' no benne' wliže' le' nich chejo' ga žak lni che ye'la' zchag na', bi kwi'o latje blo. Cha' bliže' to benne' nakže' blo ka' le', ⁹ naž bennen' bliže' le' yide' gan zo', na' yi'e le': “Bnezjw latje kwe' benne' ni gan ži'o” na' lo ye'la' žedoe'ele chio' chejži'o že'lte. ¹⁰ Kate' no benne' wliže' le', bejžé' že'lte, nich kate' la' bennen' bliže' le', na' yi'e le': “Bicha'a, wdé yelate' kile.” Naž gakžo' le' blo lawgak benne' ka' želbé'lene' le' tzen. ¹¹ No benne' zka'n zen kwine', góngake' ga yeyexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', góngake' ga gakže' blo.

¹² Lezka' Jesusen' gože' bennen' bliže' Le', na' wnné':

—Kate' gono' to ye'la' waw, o lnido', bi wližo' lježo' ka', na' benne' bicho'o ka', na' biche' lježo' ka', na' benne' zjo'o li'a chio' ka', benne' ka' zej nape' ye'la' wnni'a. Ki žala' gono' dan' lezka' wližgak benne' ka' le', na' ki gaken, yebí'igake' chio'.
¹³ Kate' gono' to ye'la' waw, bliž benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo cho'le ka'. ¹⁴ Naž ba nez zen gaken chio', dan' bi gak bi da' yebí'igak benne' ki chio', san yebí'i chio' kate' žin ža yebangak benne' gat ka', benne' chawe' ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to lni zen

¹⁵ Zoa to benne' že'j žáwlene' Jesusen' tzen ga na', na' katen' benle' da' ni, gože' Le':

—Ba nez zen gaken che no benne' ye'j gawe' gan znna bia' Dios.

¹⁶ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' bene' to lni zen, na' bliže' benne' zan. ¹⁷ Kate' ba wzí'ni'a ye'la' waw, bsele'e benne' wen žin chie' nich chejyeže' benne' ka' ba bliže', na' wnné': “Le da, dan' ba de yógo'te.” ¹⁸ Wzó law yógo'tegake' znnábgake' latje bi chjake'. Benne' nežwn' wnné': “Za' go'wa' to yežlyó, na' žon byenen chejwían'. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'.” ¹⁹ Yetóen' wnné': “Za' go'wa' gayo' kwe' bež go'n, na' cha'a chejwía' cha' žóngakba' žin. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'.”

²⁰ Yetóen' wnné': “Za' bchag na'a, na' bi gak yida'.” ²¹ Kate' beyéj benne' wen žin na', bejyeže' xane' yógo'te da' ki. Naž bža'a benne' xan yo'on', na' gože' benne' wen žin na', na' wnné': “Wyéj na'atge gan nak lawe' ya'a, na' gan zej nak lo nez che yež nga, na' bejxi' benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo cho'le ka'.”

²² Kate' benne' wen žin na' ba bene' da' ki, wnné': “Xan, ba bena' kan gožo' neda', na' ne de latje.” ²³ Naž xane' gože' benne' wen žin na', na' wnné': “Wyéj gan nak lo nez ka', na' gan nak nez las ka', na' ben byene yidgak benne' ka' nníta'gake' ga na', nich cha'te liža' nga. ²⁴ Žapa' le'e: nitó benne' bliža' zga'ale bi ye'j gawe' ye'la' waw chia'.”

Da' sáka'žo cha' gónlenžo Benne' Cristo tzen

²⁵ Lo ža ka' benne' zan žjáklene' Jesusen', na' Le' beyechje', na' gože' légake':

²⁶ —Cha' no benne' yénele' gónlene' neda' tzen, na' cha' bi ží'izele' neda' ka' nži'ile' xa xne'e,

na' zo'le', na' zi'ne' ka', na' bi' biche'e ka', na' bi' zane' ka', na' yela' nban chie', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁷ No benne' bi gónlene' neda' tzen la'kze gon byenen chejté'e le'e yag kroze, bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁸ Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' žénele' gone' to yo'o sibe, ĺbi kwi'e zga'ale, na' wlabe' gaka'x mežw žala' senle', nich nnezle' cha' de chie' da' žala' chizjwe' nich yeyóž gone' yo'on'? ²⁹ Cha' bi gone' ki, na' cha' so lawe' kweke' len yo'on', na' cha' bi gak yeyóž gone' yo'o chien', naž so lawgak yógo'te benne' gon díjtjgkcle' le', benne' ka' lé'egeklen', ³⁰ na' nnágake': "Bennen' wzó lawe' žone' yo'o chien', na' bi gok yeyóž gonon'." ³¹ Lezka', cha' zoa no benne' wnná bia', na' cha' žon byenen cheje' lo wdile chejtíl-lene' yetó benne' wnná bia', ĺbi kwi'e zga'ale, na' gone' xbab cha' wak chejtíl-lene' bennen' zchi'e galje mil benne' chie', na' le' chi milze benne' zchi'e? ³² Cha' bi gake', naž katen' yetó benne' wnná bian' ne zoe' zi'to', sele'e to benne' wbás chie' gan zoe', na' nnabe' nakx žala' gone' nich gá'nłengake' chawe' toe' yetóe'. ³³ Ki naken, cha' zoa no benne' ládjwle le'e, na' cha' bi wka'ne' yógo'te da' nape', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'.

Zede' da' zniten yela' sna'a chen
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Nak chawe' zede', san cha' nit yela' sna'a chen, ĺnakx gak yeyonžon sna'a? ³⁵ Biž bi zaka' zeden', kege nich yeyonen yo, na' kege nich yeyonen bebe, san cho'nžon na'le. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

15

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to zila', bia wnitlba'
(Mt. 18:10-14)

¹ Bdobgak yógo'te benne' wechizjw ka' len benne' nexjw ka' gan zoa Jesusen', nich wzé nággake' chie'. ² Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Bennen' žape' benne' doła' ka' ba la'ne, na' že'j žáwłene' légake'.

³ Naž bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

⁴ —Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, zej nnita' to gaywá' zila' chie', na' cha' nitlba' toba', ĺbi wka'ne' bia tapłalj to galje ka' gan nak lo latje dachen', na' cheje' chejdilje' zilan', bia nnitlba', kate' yežélžele'-ba'? ⁵ Katen' ba bežel-le'-ba', lo yela' žebél chie' yexóe'-ba' ža'a yene', ⁶ na' kate' yežine' liže', wtobe' lježe' ka' len benne' zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': "Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' zila' chia', bian' wnitlba'." ⁷ Žapa' le'e: lezka' gáta'že yela' žebél ya'abá che Dios ni'a che to benne' doła', benne' yeyát laže'e, ka' gata' ni'a chegak tapłalj to galje benne' chawe' ka', benne' žékgekcle' bi žon byenen yeyát láže'gake'.

Žsaka' lebe Jesús che to mežw da' wnitlen

⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to no'le nape' chi mežw plat. Cha' nitle to mežw plat na', ĺbi wzalje' yi', na' wlóe' lo yo'o chien', na' yeyiljen' binlo kate' yežélželen'? ⁹ Katen' yežel-len', na' wtobe' no'le lježe' ka' len no'le zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': "Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' mežw plat na' dan' wnitlen." ¹⁰ Neda' žapa' le'e: lezka' yebéle'egkele wbás che ya'abá ka' ni'a che to benne' doła', benne' yeyát laže'e.

Žsaka' lebe Jesús che to xkwide' wnitlbe'

¹¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' wnníta'gak chope xkwide' byo chie'. ¹² Xkwide' nyache' gožbe' xabe', na' wnnabe':

“Xe, benn da' žeyala' chia' che da' den chio'.” Naž xaben' wdiše' chégakbe' da' nape'.¹³ Wdė na', xkwide' nyachen' btobbe' yógo'te da' wzí'be', na' wyejbe' to yež zi'to', gan ben ditjlbe' dot da' den chebe'. Benbe' da' kegle.¹⁴ Katen' beyóž bdach dot dan' wzí'be', na' gok wbín lo yež gan zoabe', na' byážjelbe'.¹⁵ Naž wyejbe' wen žin che to benne' lo yežen', na' bennen' bsele'e-be' gan de to yežlyó chie' nich chejwawbe' koch chie' ka'.¹⁶ Gok láže'be' gawbe' yixė' ka'ze da' žawgak koch ka', san nitó benne' bi be bnezjwen' gawbe'.¹⁷ Naž beyát láže'be', na' wnnabe': “Benne' zan nníta'gake' wen žin liž xa', na' dele'e da' že'j žáwgake', san neda' žatkza' lo yela' zdon nga.¹⁸ Yezá'a nga, na' yeyá'a gan zoa xa', na' yapa'ne': Xe, bena' doła' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'.¹⁹ Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'. Ben neda' ka to benne' wen žin chio'.”²⁰ Naž beyo'obe' nez, zeyejbe' gan zoa xabe'.

'Kate' ne zeza'be' zi'to', xabe' blė'ele'e-be', na' beyache' láže'le'e-be'. Tariaze bejchág xabe' lebe', na' beyele'e yenbe', na' bnopė'e-be'.²¹ Naž zi'ne' na' gožbe'-ne': “Xe, bena' doła' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. Biž naka' neda' zi gaka' zi'no'.”²² Naž xabe' gože' benne' wen žin chie' ka', na' wnné': “Le chejlėj to laže' da' záka'le'en, na' le wakw-be'. Le ko'o to da' záka'le'e xben na'be', na' le wlėj-be' zelbe'.²³ Le chejxí' to beže, bia ženne', na' le got-ba'. Gawžo-ba', na' gonžo lni.²⁴ Ki gonžo dan' gok xkwide' byo chia' ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba belá'be' na'a.” Naž wzó lawgake' žebėgekle'.

²⁵ 'Kate' ne žak da' ki, xkwide' byo wak che bennen' žonbe' žin yixė'. Kate' ne zeza'be', na' bežinbe' gawže za'yo'o, benlbe' ža'we' kwež, na' žak wyá'a lo yo'on'.²⁶ Naž bližbe' to benne' wen žin, benne'

zoe' ga na', na' wnnablbe' le' bizen' žaken.²⁷ Benne' wen žin na' gože'-be': “Bežin bi' bicho'on, na' xo' wnné' gótgake' to beže, bia ženne', dan' bežinbe' binlo lo ne'e.”²⁸ Naž bža'a bi' waken', na' bi gónelebe' yeyo'obe' lo yo'on'. Naž bežój xaben', na' góta'yoele'-be' yeyo'obe'.²⁹ Beží'i bi' waken', na' gožbe' xabe', na' wnnabe': “Nnézkzelo' ba bena' xchino' zan yiz, na' nitó chi'i bi na' wzí'a che xtižo'o, na' nitó chi'i bi na' gonno' to zíla'do', bia gawlėna' lježa' ka'.³⁰ Na'a, kate' belá' xkwide' chio' ni, na' ben ditjlbe' da' ka' gota' chio', na' wdálenbe' no'le le'e ka', beto' to beže, bia ženne', ni'a chebe'.”³¹ Naž xabe' gože'-be', na' wnné': “Zi'na', le' zóalentzo' neda', na' yógo'te da' den chia', chio' nakkzen.³² Žon byenen gonžo lni, na' yebelžo, dan' gok bi' bicho'o ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba belá'be'.”

16

Žsaka' lebe Jesús che to benne' wen žin bi' nake' chawe'

¹ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wzóa to benne' wen žin chie', benne' nzi' lo ne'e da' nape xane'. Bžingak benne' ka' žesbága'gake' benne' wen žin na' zia law xane'. Wnnégake' chie' zžia yi'ze' da' nape xanen'.² Naž xan yo'on' bliže' benne' wen žin chien', na' gože' le': “¿Bize da' ni ženla' kan žono'? Błoe'el neda' da' zej nak bian' žin beno', dan' biž yegá'n lo no'o da' naken chia'.”³ Naž bezá' laže' benne' wen žin na', na' wnné': “¿Nakxkze gona'? Žebėj xana' neda' ga ni žona' žin. Bi gak gona' žin yixė', na' yedoe'ela' nnabla' no benne' bi da' gonnze' chia'.⁴ Na'a nnezla' da' gona' nich kate' yebėj xana' neda' ga ni žona' žin, gonngak benne' ka' žin gona' lížgake'.”⁵ Naž benne' wen žin na' bliže' benne' ka' zoa da' zbága'gake'

che xane', na' gože' benne' nežw: "¿Gáka'ze zbag'o che xana'?" ⁶ Le' wnné': "To gaywá' že'e ži'a set zbaga'a." Benne' wen žin blon' gože' le', na' wnné': "Ni de yich gan nyela' dan' zbag'o. Wžé'e, na' bzoj yetó le'e yich da' nnan chi-yon že'e ži'a zbag'o." ⁷ Wdé na' wnnable' yetóe', na' wnné': "Cheze le', ¿gáka'ze zbag'o?" Le' wnné': "To gaywá' da'a zoa' stribe." Naž benne' wen žin na' gože' le', na' wnné': "Ni de yich gan nyela' dan' zbag'o. Bzoj yetó le'e yich da' nnan taplaj da'a zbag'o." ⁸ Gokbe'el xane' bsíne'le benne' wen žin chien', bennen' bi nake' chawe'. Ki naken, zej nakže benne' yežlyó nga sina' lo da' ka' zóngake' la' légakze', ka zej nak benne' ka' želdálene' Dios tzen lo baní' chie'.

⁹ 'Neda' žapa' le'e: le ga'nlen benách ka' chawe', wkónlele žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, nich kate' žin ža wka'ne da' ki, gápegake' le'e ba la'ne lo latjen' da' zejli kanne.

¹⁰ 'No benne' zkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' wkonle' binlo žin to da' zen da' gata' lo ne'e. No benne' bi zkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' bi wkonle' binlo žin to da' zen da' gata' lo ne'e. ¹¹ Che len, cha' bi zcónlele binlo žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, ¿nozke benne' wdíe' lo na'le yela' wnni'a da' naken li laže'? ¹² Cha' bi zcónlele binlo žin da' nzi' lo na'le da' naken che benne' yoble, ¿nozke benne' wdíe' lo na'le da' žala' gaken chek-zle?

¹³ 'Nitó benne' wen žin bi gak gone' xchingak chope xane', dan' že'e toen', na' ži'ile' yetóen', o gape' ba la'ne toen', na' wzóe' chela'ale yetóen'. Bi gak gonle xchin Dios, na' lezka' gonle žin nich gata' yela' wnni'a chele, da' naken che yežlyó nga.

¹⁴ Béngkle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, na' dan' zdan láže'gake'

yela' gape, che len ben dítjgkle' Jesusen'. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le'e zloé'ezele chawe' kwínle lawgak benách ka', san nnézkzele Dios da' yo'o lo yichj lázdo'le, dan' bi zle'el Dios chawe' da' zdan láže'gak benách ka'.

Da' bchi'le Moisés, na' da' bchi'le Dios

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Bengak žin da' bchi'le Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' zejte ža wzóa Zwa. Naž katen' bla' Zwan', wzó law zze diža' kan gak cho'ogak benách ka' gan zna bia' Dios, na' žon byengak yógo'te benách chó'ogake' ga na'.

¹⁷ 'La'kze žaken ki, gakže te che ya'abá, na' che yežlyó nga ka kwia yi' to díža'ze da' nyejwn le'e yich da' zna Dios.

Da' zla'a laz benne' ka' nžag ná'gake'

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' cha' wechág ná'lene' no'le yoble, gone' do'la' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' cha' no benne' byo wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', lezka' gone' do'la' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Benne' wnni'a, na' Lásaro

¹⁹ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a. Žakwe' laže' da' záka'le'en, na' tža tža žónteze' lni, na' že'j žáwgake' da' dzi'le'e. ²⁰ Lezka' wzóa to benne' yáche'do' ga na', benne' lie' Lásaro. Bennen' znnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie', na' do zentie' žie' we', na' ži'e ža yo'o che benne' wnni'a na'. ²¹ Žak laže' benne' yáche'don' gawe' da' bizjw ka' da' žéxjwgaken zan gan že'j žaw benne' wnni'a na'. Lezka' zej nni'ta' beko' ka' ga na', na' bel-le'eba' lo we' ka' che benne' yáche'don'. ²² Bžin ža

got benne' yáche'don', na' wbás che ya'abá ka' belchi'e le' nich chejzólene' Bran gan nak latje xtan che Dios. Lezka' got benne' wnni'a na', na' bkáche'gake' le' lo yežw ba. ²³ Kate' ne zzáka'le'e bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', gan zoe' latje chegak benne' gat ka', na' bchis lawe', na' ble'ele' Bran, gan zoe' zí'to'le, na' zoalen Lásaron' le'. ²⁴ Naž wnnié' zižje, na' wnné': "Xe, Bran, beyache' laže'l neda'. Bseła' Lásaro ga zoa' ni nich yesbise' xben ne'e, na' yedjsbise' loža'a, dan' zzáka'li'a lo yi' nga." ²⁵ Bran na' gože' le', na' wnné': "Zi'na', bejsá' laže' kan gok chio', kan góta'le'e yela' wnni'a chio' katen' wzó' nbano', san Lásaro ni, gok yela' yache' chie', na' na'a, žebél Lásaro nga, na' le' zzako'o ga na'. ²⁶ Lezka', to žoa'a ya'a sibe naken, dan' zoan gachje láwe'le gan zoale le'e, na' ga zoato' neto' ni. Che len benne' ka' nníta'gake' nga, cha' yénegekle' tégake' gan zoale le'e, bi gak tégake', na' lezka' benne' ka' nníta'gake' ga na' bi gak yídgage' kile." ²⁷ Naž bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie' gože' le', na' wnné': "Xe, Bran, žáta'yoela' le' yeselo'o Lásaron' liž xa', ²⁸ dan' zej nnita' gayo' benne' bicha'a ga na'. Besele'e nich chejzenle' légage' ka' nak da' žaken nga, nich bi yídgage' latje ga zzáka'li'a ni." ²⁹ Naž Bran na' gože' le', na' wnné': "Zej de da' bzoj Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' nzi' lo ná'gake'. Žála' wzé nággake' diža' ka'." ³⁰ Beží'i bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', na' wnné': "Xe, Bran, bi gonen ki, san cha' yebán to benne' lo yela' got, na' cheje' gan nníta'gake', na' yeyát láže'gake'." ³¹ Bran na' gože' le', na' wnné': "Cha' bi zze nággake' da' bchi'le Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, bi chejlé'gake' la'kze no

benne' yebane' lo yela' got."

17

Žála' gon byenžo bi gonžo ga baga' no benne' doła'

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Nníta'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' doła', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' žone' ga no benne' bage'e doła'. ² Gakže chawe' che bennen' žone' ki cha' wgała' yene' to yej da' žot, na' chejžó'n kwine' lo nisdo', nich bi gone' ga baga' no benne' chia' doła'.

³ Le wia binlo da' žonle. Cha' lježo' gone' le' zia, bzejni'ile', na' cha' yeyát laže'e, benít law chie'. ⁴ La'kze gaže chi'i to ža gone' le' zia, na' cha' gaže chi'i yide' gan zo', na' yi'e le': "Žeyát laža'a" žála' yenít lawo' chie'.

Yela' wak da' napžo dan' žejle'žo che Benne' Cristo

⁵ Naž benne' wbás ka' che Xanžon' góžgake' Le', na' wnnágake': —Ben ga chejlé'žeto' che Dios.

⁶ Xanžon' gože' légage', na' wnné': —Chela' nak láte'ze kan žejle'le che Dios, na' nakzen ka to bínnedo' mostasa, gak ye'le yag zen ni: "Kwas ga ni, na' bejsóa lo nisdo'" na' gonen kan že'len.

Kan žála' gon no benne' nake' wen žin

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, na' zoa to benne' ndo'w chie', benne' zga'ne' beže o zlap'e, na' kate' yeyož gone' xchin xane', žéklele ye' xane' le', na' nne': "Da, wžé' ye'j gawo'?" ⁸ O'o. Ki yi'e le': "Bsí'ni'a da' gawa' neda'. Wžoa kwezo' wžio' da' ye'j gawa'. Teže na' gak ye'j gawo' le'." ⁹ Yi'e benne' ndo'w chie' na': "Žóxkeno'" dan' bene' kan gože' le'? Žekla' neda', bi gone' ki.

¹⁰ Lezka' gaken chele le'e. Kate' ba benle yógo'te da' bchi'le Dios le'e gonle, žála' nnale: "Nakto' wen žin

bi be záka'to', dan' bénzeto' da' žon byenen gonto'."

Chi benne' zej de'e yižwé' leže

¹¹ Kate' ne yo'o Jesusen' nez zeje' lo yež Jerusalén, wdíe' gan že'gak yeždo' ka' zej nbaben gan nbab Samaria, na' gan nbab Galilea. ¹² Kate' bžine' to yeždo', bžojgak chi benne' zej de'e yižwé' leže zed-čhágake' Le', na' bgá'ngake' zí'to'le. ¹³ Zižje blížgake' Le', na' wnnágake':

—Jesus, benne' wsedle, beyache' laže'l neto'.

¹⁴ Kate' bl'e'el Jesusen' lé'gake', gože' lé'gake':

—Le chej, chejlo'é'el kwínle lawgak bxoz ka'.

Kate' ne zjake', beyákgake' chawe'. ¹⁵ Naž to benne' ladjwgake', katen' gókbe'ele' ba beyake' chawe', beyeje' gan zoa Jesusen'. Wnnié' zižje, na' bka'n zene' Dios. ¹⁶ Byechwé', na' bzechw lawe' lo yo law Jesusen', na' gože' Le': "Žóxkeno'."

Bennen' nbabe' Samaria. ¹⁷ Naž Jesusen' gože' le':

—¿Bi nnita' chi benne' beyákgake' chawe'? ¿Gaze zej nnita' yezika' benne' ka'? ¹⁸ ¿Bi zoa no benne' yedjká'n zene' Dios, san toze benne' zít'o' ni?

¹⁹ Naž Jesusen' gože' bennen', na' wnné':

—Beyase, na' beyéj ližo'. Ba beyako' chawe' dan' žejli'o chia'.

*Kan la' dan' zna bia' Dios
(Mt. 24:23-28, 36-41)*

²⁰ Kate' benne' yodo' fariseo ka' wnnábgakle' Jesusen' batze la' dan' zna bia' Dios, Le' bechebe', na' gože' lé'gake':

—Kan la' dan' zna bia' Dios, bi naken to da' lé'elelen. ²¹ Bi gak no benne' nne': "Blan' nga" o nne': "Bžinen ga na'." Le wia nga. Zna bia' Dios lo yichj lázdo'gak benách ka'.

²² Naž Jesusen' gože' benne' wse-dle chie' ka', na' wnné':

—Žin ža kate' yénelele lé'elele ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, san bi lé'elelen. ²³ La'gak benne' yé'gake' le'e: "Zoe' ga ni" o nnágake': "Zoe' ga na'." Bi chejle ga na', na' bi gónlenle lé'gake' tzen. ²⁴ Kan žak kate' žep yes, na' zza'nín' dot ya'abá, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁵ Zga'ale kate' gak da' ni, žon byenen saka'a neda', na' benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a wzóagake' neda' chela'ale. ²⁶ Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁷ Ža ni'te na' we'j bdáwgake'. Bchag ná'gake', na' bdégake' zí'ngake' ka' lo yelá' zchag na', na' zejte wyó'o Noé na' lo barkw zen na' da' nzin' arka, na' la' gokte yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yin' yógo'tegake'. ²⁸ Lezka' goken ža na' katen' wzóa Lot. We'j bdáwgake'. Gó'wgake', na' béte'gake'. Gó'zgake' yežlyó che chégake', na' béngake' yo'o che chégake'. ²⁹ Kate' bžin ža na' katen' bežój Lot na' lo yež Sodoma, ka to nis yejw bejxw da' zzalj yi', na' bžia yin' yógo'tegake'. ³⁰ Lezka' gaken kate' žin ža la' lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³¹ 'Kate' žin ža na', cha' zoa to benne' yichjo'o, na' da' de chie' yo'on lo yo'on', bi žala' yetje' nich chejxi'e dan' den chie'. Lezka' no benne' zoe' yixé' bi žala' yeyeje' liže'. ³² Le yesá' laže' kan gok che zo'le Lot na', bwie' xkóže'le', na' beyake' yej zede'. ³³ No benne' že' láže'ze' yelá' nban chie', wnitén', san bennen' wsane' yelá' nban chie' ni'a chia' neda', gape chi'en'.

³⁴ Žapa' le'e: kate' žin yelen', cha' žtasgak chope benne' tžen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁵ Cha' chope no'le yelgote' tzen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁶ Cha' chope benne' góngake' žin yixé', toen' yechi'a-ne' latje chia',

na' yetóen' wka'na'-ne'.

³⁷ Kate' béngykle benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ki, wnnábgyekle' Le', na' wnnágake':

—Xan, ¿gaz' gak da' ki?

Jesusen' gože' légake':

—Gan de to da' gat, dóbgakkze lab ka' ga na'.

18

To no'le wzebe, na' benne' wechi'a laže'

¹ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake' kan žon byenen wližtezžo Dios, na' bi gak chope láže'žo. ² Wnné':

—To yež wzóa to benne' wechi'a laže', na' bi zžebe' Dios, na' bi žape' no benne' ba la'ne. ³ La' yež na'ze wzóa to no'le wzebe, na' bžine' gan zoa benne' wechi'a lažen', na' wnné': “Bchi'a laže' che da' žon to benne', žone' chia' da' zia.” ⁴ Scha bi gónele' bi da' gone' chie', san wdé na' wzá' laže'e, na' wnné': “La'kze bi zžeba' Dios, na' bi žapa' no benne' ba la'ne, ⁵ san dan' zá'teze no'le wzebe ni, na' žon lele' neda', che len wchi'a laža'a da' žaken chie', nich bi yidteze' ga ni, na' nich bi tetle gon lele' neda'.”

⁶ Naž Xanžon' gože' légake', na' wnné':

—Le wzé nag kan wnná bennen' wechi'a lažen', bennen' bi nake' chawe'. ⁷ ¿Bi wchi'a laže' Dios da' žak chegak benne' ka' wžekze' chie', benne' ka' žližgake' Le' dot ža dot yele? ¿Wžele' gáklene' légake'? ⁸ Žapa' le'e: la' wchi'a láže'tie' légake'. Kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, ¿wežel-la' benne' ka' žejlé'gake' chia' yežlyó nga?

To benne' yodo' fariseo, na' benne' wechizjw

⁹ Bzaka' lebe Jesusen' kan nak chegak benne' ka' zlóé'ezegeklye' chawe' kwíngake', na' zká'ngake' ka'ze yezika' benách ka'. ¹⁰ Ki wnné':

—Bžingak chope benne' gan nak lo zchil yodo' nich wližgake' Dios. To bennen' nake' benne' yodo' fariseo, na' yetóen' nake' benne' zchizjwe' benách ka' lo wláz yež zi'to'. ¹¹ Wzeze benne' yodo' fariseon', na' ki bliže' Dios, na' wnné': “Dios, žapa' Le': žóxkeno', dan' bi naka' ka' zej nak yezika' benne' ka', benne' zej nake' wbán, na' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' ka' zka'n dítgake' yelá' zchag na'. Lezka' bi naka' ka' benne' wechizjwn'. ¹² Neda' žona' wbás chope chi'i žak xono' ža weje, na' znezjwa' che yodo' to kwe' che chi kwe' che yógo'te da' žata' chia'.” ¹³ Benne' wechizjwn' wzíe' zí'to'te, na' bi bežogle' wchís lawe' nich wie' ya'abá, san wdape' lcho'e, na' wnné': “Dios, beyache' laže'l neda', benne' doła'.”

¹⁴ Naž wnná Jesusen':

—Neda' žapa' le'e: beyéj benne' wechizjwn' liže', na' ba beyake' chawe' law Dios, kege ka' benne' fariseon'. No benne' zka'n zen kwine', gon Dios ga yexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', gon Dios ga gake' benne' zaka'.

Jesús žliž chawe'e xkwíde'do' ka' (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Naž bžingak benne' byo ka' len no'le ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e xkwíde'do' ka' chégake' nich xoa na' Jesusen' légakbe'. Kate' benne' wsedle ka' che Jesusen' blé'egeklen', bdílegake' légake'. ¹⁶ Naž Jesusen' bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le we' xkwíde'do' ki latje yídgakbe' gan zoa', na' bi wséjwle xnéžgakbe', dan' gata' latje chegak benne' ka' zej nake' ka' xkwíde'do' ki gan z'na bia' Dios. ¹⁷ Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' z'na bia' Dios, kan žon to xkwíde'do', bi cho'o bennen' gan z'na bi'e.

To benne' dele'e yelá' wnni'a chie' (Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 To benne' wnná bia' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle dot chawe'. ĆBize žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'?

19 Jesusen' gože' le':

—ĆBiz chen' ži'o neda': "Dot chawe'?" Bi zoa no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. 20 Nnézkzelo' da' ka' bchi'le Dios le'e:

Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Wdape xa xno'o ba la'ne.

21 Bennen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law naka' xkwide'.

22 Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' le':

—Yetó da' žiažje gono'. Bete' yógo'te da' den chio', na' dan' si'o bnezjwn chegak benách yache' ka', na' gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da, benlen neda' tzen.

23 Kate' benle bennen' da' ni, gok nyache' laže'e, dan' dele'e yela' wnni'a chie'. 24 Kate' bl'e'l Jesusen' kan gok bennen' nyache' laže', wnné':

—Zédele'e gaken cho'ogak benne' ka' dele'e yela' wnni'a chégake' gan zna bia' Dios. 25 Gakže zede cho'o to benne' dele'e yela' wnni'a chie' gan zna bia' Dios, ka te to bia zbiagak benne' ka' to lo nag yeche'.

26 Naž benne' ka' béngkele' da' ni wnnágake':

—ĆNožkze benne' gak yel'é, cha'?

27 Jesusen' gože' légake':

—Dios gak gone' da' bi gak gongak benne' ka'.

28 Naž Bedw gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' bka'nto' yógo'te da' den cheto', na' žónlento' Le' tzen.

29 Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o xa xne'e, o biche' lježe' ka', o zo'le', o zi'ne' ka', dan' že'

laže'e nna bia' Dios gáte'teze, 30 si'že bennen' da' ka' ža ni zoažo na'a, na' ža da' za' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

Jesús znné' da' yoble za' gótgake' Le'

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Jesusen' bchi'e benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', cheze, na' gože' légake':

—Le wia nga, zejžo lo yež Jerusalén, gan gak yógo'te da' nyejw le'e yich la'y, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, kan žala' gak chia' neda', Benne' Golje' Benách. 32 Benne' Jerusalén ka' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', na' gon ditjgekle' neda', na' wlíž zi'gake' neda', na' wžé'egake' neda' zene'. 33 Chingake' neda', na' te na' gótgake' neda', na' kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

34 Bi wyejní'igekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, na' bi wnnéžgekle' bi da' zcháljlene' légake' chen, dan' naken da' bi na' gak chejní'igekle'.

Jesús žeyone' to benne' Jerikó, benne' lo chole

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Kate' za' žin Jesusen' lo yež Jerikó, zoa to benne' lo chole ga na'. Ži'e žoa'a nez, znnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie'. 36 Bennen' benle' želdé benne' zan ga na', na' wnnabe' bižen' žaken. 37 Benne' ka' góžgake' le':

—Jesús, benne' Nasaret, zdie' nga.

38 Naž benne' lo chołen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Jesús, za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

39 Benne' ka' zjake' law Jesusen' bdílegake' benne' lo chołen' nich kwi'e žize, san le' wnnié' zižježe, na' wnné':

—Za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

40 Naž wzé Jesusen' žize, zbeze', na' bsele'e to benne' chejliže' benne' lo chołen' nich žine' lawe'.

Kate' bžine' lawe', Jesusen' wnnable' le',⁴¹ na' wnné':

—ǰBize žénelo' gona' chio'?

Benne' lo' cholén' wnné':

—Žénela' yeyaljw yej lawa'.

⁴² Jesusen' gože' le':

—Ba beyaljw yej lawo'. Ba beyako' dan' žejl'i'o chia'.

⁴³ La' belé'etele', na' wyéjlene' Jesusen', zka'n zene' Dios. Lezka' yógo'te benách ka' nníta'gake' ga na' blé'egekle' dan' goken, na' bka'n zéngake' Dios.

19

Jesús len Sakeo

¹ Naž wyoé'e Jesusen' lo' yež Jerikó, zdie' lo' yežen'. ² Wzóa to benne' lie' Sakeo ga na'. Nake' benne' blo ládjwgak benne' wechizjw ka', na' dele'e yela' wnni'a chie'. ³ Benne' ni žak laže'e le'ele' Jesusen', san bi wzáke'le' dan' zej nníta' benne' zan ga na', na' nake' benne' bi ntonne'. ⁴ Naž taría taría wnežwe' lawgak benne' zan ka', na' wžene' to lo' yag nich gak le'ele' Jesusen', dan' žala' tie' ga na'. ⁵ Kate' bžin Jesusen' ga na', bchis lawe', na' bwie' gan žia Sakeon', na' gože' le':

—Zakeo, bedinne lo' yagen', dan' žon byenen chejga'na' ližo' na'a.

⁶ Naž la' bedínnete Sakeon' lo' yagen', na' lo' yela' žebél chie' bchi'e Jesusen' liže'. ⁷ Kate' benách ka' nníta'gake' ga na' blé'egekle' da' ni, wzó lawgake' znnégake' che Jesusen', na' wnnágake':

—Wyoé'e nich gá'nlene' benne' dolá'.

⁸ Naž wzé Sakeon', na' gože' Xanžon':

—Xan, bwia nga. Gachje da' den chia' wnezjwa' chegak benne' yache' ka', na' cha' bi wdetle bchižjwa' benách ka', yenezjwa' chégake' tape chi'ile.

⁹ Jesusen' gože' le':

—Na'a ža ni bla' yela' žeslá chegak benne' ka' nníta'gake' lo' yo'o nga,

dan' lezka' benne' ni nake' za'só Bran. ¹⁰ Bla'a neda', Benne' Golje' Benách, nich zedjdilja', na' yeslá' benne' ka' zej nnitle'.

Žsaka' lebe Jesús che chi kwe' mežw

¹¹ Kate' ne zze naggak benne' ka' da' zchalj Jesusen', gože' légake' to da' bsaka' lebe', dan' za' žingake' lo' yež Jerusalén, na' žékgekle' za' la' dan' zna' bia' Dios. ¹² Ki wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' blo, na' za' cheje' to yež zi'to' nich si' lo' ne'e yela' wnná bia', na' te na' yel'é'e laže'. ¹³ Kate' za' cheje' ga na', bliže' chi benne' wen žin chie' ka', na' bnezjwe' che chégake' to kwe' weje mežw, na' gože' légake': “Le chiljlen mežw ni kate' yela'ža'.”

¹⁴ Benne' wláž ka' che benne' blon', benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe', bséla'gake' benne' wbás chégake' ka' gan cheje', nich nnágake': “Bi žénelto' nna bia' bennen' neto'.” ¹⁵ Naž benne' blon' wzí' lo' ne'e yela' wnná bia', na' bežine' laže'. Naž bsele'e to benne' chejlize' benne' wen žin ka', benne' ka' bdie' lo' ná'gake' mežw ka', nich nnezle' balže mežw wdiljlenen' to toe'.

¹⁶ Kate' bžin benne' nežw ga na', wnné': “Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yechí kwe' ka'.”

¹⁷ Xanen' gože' le': “Chawe' beno'. Nako' benne' wen žin chawe'. Dan' binlo' bkonlo' žin láte'ze da' gota' lo' no'o, na'a gona' ga nna bi'o chi yež ka'.” ¹⁸ Naž yetó benne' wen žin bžine' ga na', na' wnné': “Xan, to kwe' mežw chion' ba ben yichjen yegayo' kwe' ka'.” ¹⁹ Xanen' gože' le': “Nna bi'o gayo' yež ka'.”

²⁰ Naž yetóe' bžine' ga na', na' wnné': “Xan, ni de to kwe' mežw chion'. Btoban' laže', na' wdape chi'an. ²¹ Ki bena' dan' bžeba' le', dan' nako' benne' snia. Žono' kan znnagak benách ka': žezi'o da' bi bdixjo', na' zlapo' gan bi gozo'.”

²² Naž xanen' gože' le': “Nako' benne' wen žin bi nake' chawe'.

Ni'a che da' wnnó' wchi'a laža'a le'. Žákbe'elo' naka' benne' snia, na' žezi'a da' bi bdixjwa', na' zlapa' gan bi goza'. ²³ Na'a, ¿biz chen' bi bejló'o mežw chian' gan gon yichjen, nich kate' yelá'a, yezi'an len yichjen?" ²⁴ Naž gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné': "Le yeká'a mežwn' lo ne'e, na' le wnezjwn che bennen' bezi'e chi kwe' mežwn'." ²⁵ Naž góžgake' le': "Xan, ba yo'o lo ne'e chi kwe' mežw." ²⁶ Naž bechebe xángake', na' wnné': "Žapa' le'e: no benne' wkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, wxén láže'gake' le' yelate', san no benne' bi zkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, yennábgake' dan' wyó'on lo ne'e. ²⁷ Kan nak chegak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' bi gónegekle' nna bi'a légake', le chejxí'-gake', na' le got-gake' lawa' neda' nga."

Ž'o Jesús lo yež Jerusalén len yela' zen
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Kate' beyož bchalj Jesusen', be-yoé'e nez zeje' zaka' yež Jerusalén. ²⁹ Kate' bžingake' gawze gan že' yež Betfagé, na' yež Betania, gan nak ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo, bseła' Jesusen' chope benne' wsedle chie' ka', ³⁰ na' gože' légake':

–Le chej yeždon' da' žen' yeláte'do' wnežw gan zoažo, na' katen' žinle lo yežen', chejxáka'le to búrrodo' da'ba' yag, na' nitó benne' bi na' kwie'-ba'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' nga. ³¹ Cha' no benne' nnable' le'e, na' nne': "¿Biz chen' žsežle-ba'?" ye'le-ne': "Xanžon' žiážjele'-ba'."

³² Jak benne' wsedle chie' ka', benne' ka' bsele'e, na' bejxáka'gake'-ba' kan ba gož Jesusen' légake'. ³³ Katen' beséžgake' búrrodon', benne' xanba' ka' góžgake' légake':

–¿Biz chen' žsežle búrrodon'?

³⁴ Beží'igake', na' wnnágake':

–Xanžon' žiážjele'-ba'.

³⁵ Belchi'e-ba' gan zoa Jesusen'. Kate' ba bxóagake' laže' chelá'a ka' chégake' xkože' búrrodon', bžíagake' Jesusen' xkóže'ba' law laže' ka'. ³⁶ Belchiljwe' laže' chégake' lo nez gan žala' te Jesusen'. ³⁷ Kate' ba bžingake' gawze gan zoa ldinne che Ya'a Yag Olibo, benne' ka' zónlengake' Jesusen' tzen, lo yela' žebél chégake', wzó lawgake' znnégake' zižje, na' bka'n zéngake' Dios ni'a che yela' wak zen ka' da' blé'egekle', da' ka' ben Jesusen'. ³⁸ Wnnágake':

–jGa'n zen benne' wnná bia' ni, benne' ze'e lo wláz Xanžo Dios! jZa' ya'abá che Dios da' zbek ži yichj lázdo'žo! jGa'n zen Dios!

³⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' ladjwgak benách zan ka', góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

–Benne' wsedle, bdile benne' wsedle chio' ka'.

⁴⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

–Žapa' le'e: cha' yelnnita' benne' ka' žize, yej ki nnégaken zižje.

⁴¹ Katen' bžin Jesusen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' ble'elen', wžeže' chen. ⁴² Wnné':

–Žak laža'a nnézlele na'a ža da' gak gonen ga ga'n ži yichj lázdo'le law Dios, san na'a ba ngachen' lawle le'e, nich bi lé'elelen. ⁴³ Žingak ža ka' chele kate' benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe', kwékgake' to ze'e kwe'j kože' gan zoale, na' wséjwgake' le'e, na' yógo'te latje dot gawze gónlengake' le'e wdile. ⁴⁴ Wchínnjgake' ze'e da' žape chi'in yež chele, na' gótgake' benne' ka' nníta'gake' yež nga. Bi ga'n to yej law lježen. Yógo'te da' ki gaken chele dan' bi gókbe'elele ža bla' Dios bedjwíe' le'e.

Jesús žwe' lbie' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 Naž Jesusen' wyoé'e la' li'a yodo', na' wzó ławe' žebeje' lí'ale yógo'te benne' ka', benne' wete' ka' len benne' ža'w ka', benne' nníta'gake' gan nak la' li'a yodon'.
46 Gože' légage':

—Nyejw le'e yich la'y da' znnan: “Liža' naken yo'o gan wližgak benách ka' Dios” san le'e ba benlen ka to yo'o chegak benne' wbán ka'.

47 Tža tža Jesusen' bsedle' benách ka' gan nak lo zchil yodon', na' bχoz wnná bia' ka', len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' blo ka' che yež gónegekle' gótgake' Le'.
48 Bi bžélgekle' nakle gótgake' Le', dan' yógo'te benách ka' zze nággake' xtiže'e dot láže'gake'.

20

Yela' wnná bia' da' nape Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 To ža, kate' Jesusen' ne žsedle' benách ka' gan nak lo zchil yodo', na' zchalje' diža' chawen', bχoz wnná bia' ka', len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bžingake' gan zoe',² na' góžgake' Le':

—Wnná neto'. ¿Biže yela' wnná bia' žónleno' da' ki? ¿Nožkke benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

3 Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Le yeží'i, na' nnale. ⁴ ¿Nož benne' bsele'e Zwa nich bezóe' benách ka' nis? ¿Dios, cha' to benne'?

⁵ Benne' yodo' ka' bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “¿Biž chen' bi wyejle'le chie'?”

⁶ Cha' ye'žo-ne': To benne' bsele'e le', benne' yež ki wžé'egake' žo'o yej, dan' žékgekle' Zwan' bchalje' lo wláž Dios.

⁷ Naž beží'igake', na' wnnágake':

—Bi nnezlto' no benne' bsele'e Zwan'.

⁸ Naž Jesusen' gože' légage':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' žónlena' da' ki.

Benne' wen žin ka', benne' bi zej nake' chawe'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Naž la' wzó ławte Jesusen' zcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na'. Bsaka' lebe', na' wnné':

—Wžóa to benne' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie', na' bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka' nich góngake' gachje len le' da' sí'gake', na' wyeje' zi'to' gan bga'ne' scha.

¹⁰ Kate' bžin ža chúbgake' da' žžia lba uba ka', bsele'e to benne' wbás chie' gan zej nníta' benne' wen žin ka' nich si'e da' žeyała' chie', san benne' wen žin ka' béngake' le' zi', na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹¹ Da' yoble bsele'e yetó wbás chie', na' lezka' béngake' chie' da' zia, na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹² Da' yoble bsele'e benne' beyonne' wbás chie' gan nníta'gake', na' lezka' bžíagake' le' we', na' bebéjgake' le' na'le lo yežlyón'.

¹³ Naž xan yežlyón' wzá' laže'e, na' wnné': “¿Nakxkze gona? Seła'a zi'nkza', bi' byodon' nži'ila', gan nníta'gake'. Katen' lé'egekle'-be', gápegake'-be' ba la'ne.” ¹⁴ San katen' benne' wen žin ka' blé'egekle'-be', bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake': “Xkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', nich da' yeyała' chebe' gaken chežo.” ¹⁵ Bebéjgake'-be' na'le lo yežlyón', na' bétgake'-be'.

Naž Jesusen' gože' légage':

—Na'a, ¿nakxkze gon xan yežlyón' chégake'? ¹⁶ Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyó chien' lo na'gak benne' yoble ka'.

Kate' benne' ka' nníta'gake' ga na' béngekle' da' ni, wnnágake':

—Dios bi nne' gaken ki.

¹⁷ Naž Jesusen' bwie' légage', na' wnné':

—¿Biže žsedle dan' nyejw le'e yich la'y? Znnan:

Yej da' belká'n benne' wen yo'o ka' ka'ze,
na'a naken yej blo skin ze'e.

18 No benne' bix̄e' law yej na', chichjw kwine', na' no benne' chejbagā' yej na' le', wzozjen le'.

Kan nak da' zchíjwgage' lo wláž benne' Sésar

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 La' ža na'ze, b̄xoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', gónegekle' góxwgage' Jesusen', dan' žákbe'egkle' wnné' dan' bsaka' lebe' kan nak chégake', san bžébegake' benne' zan ka' nníta'gake' ga na'. 20 Bwiatezgage' Jesusen', na' bséla'gake' benne' ka' nich kwéjgake' Le' diža', benne' ka' wloé'el kwíngake' ka' benne' chawe' ka', nich góngake' ga bi da' nna Jesusen', nich gak wdégake' Le' lo na' bennen' z̄nna bi'e légake'. 21 Nich góngake' ki, wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, nnezlto' z̄nno' da' li, na' žsedlo' da' li, na' bi zchi'a lažo'o kan nak da' zloé'ezele kwíngak benne' ka', san kan žsedlo' dan' wnnakze Dios naken dot li laže'. 22 B̄loé'el neto'. ž̄zon byenen chíjwto' lazto' che benne' Sésar, benne' Roma z̄nna bi'e, o bi chíjwton'?

23 Žákbe'ele Jesusen' da' žénegekle' góngake' chie', na' gože' légake':

—ž̄Biz chen' zbejle neda' diža'?

24 Le wloé'el neda' to mežw da' zdate. ž̄Nož benne' da' lawe' le'e da' ni, na' nož benne' žia le' nga?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

25 Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wnezjw benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' Dios da' naken che Dios.

26 Bi gok góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia lawgak benne' zan ka', na' bebángkle' kan nak da' bechebe', na' wnníta'gake' žize.

Kan gak chegak benne' ka' yebángake' lo yela' got
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Naž blá'gak benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' z̄nnágake' bi yebangak benne' gat ka', na' wnnábgekle' Jesusen', 28 na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' chežo da' z̄nna: “Cha' gat to benne' byo, na' ga'n zo'le', na' cha' bi zoa nitó x̄kwide' chie', naž bi' biche'e žala' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich gata' za'só benne' biche'be', bennen' ba gote'.”

29 Wnníta'gak gaže x̄kwide' byo zej nakbe' bíche'be'. X̄kwide' nežwn' bchag ná'lenbe' to x̄kwide' no'le, na' gotbe', bi wzóa x̄kwide' chebe'.

30 Naž x̄kwide' bežope bchag ná'lenbe' no'len', na' lezka' got x̄kwiden', bi wzóa x̄kwide' chebe'.

31 Naž x̄kwide' beyonne bchag ná'lenbe' no'len', na' ka'kze bengak bi' gaže ka'. Gótgakbe', bi wzóa x̄kwide' chégakbe'.

32 Kate' ze lawte, lezka' got no'len'. 33 Na'a, katen' yebangak benne' gat ka', ž̄nolbe' gak no'len' chebe', dan' bchag ná'gakbe' gážtebe' len no'len'?

34 Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zchag na'gak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' z̄néjwgage' zí'ngake' ka' nich wchág ná'gakbe'.

35 Na'a, benne' ka' nákgake' zi yebángake' lo yela' got, na' chejnníta'gake' yežlyó da' gatan', bi góngake' yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gake'. 36 Ki gaken, dan' biž gatgak benne' ka' yebángake' lo yela' got, san gákgake' kan zej nak wbás che ya'abá ka', na' gákgake' zi'nkze Dios.

37 Cha' yebangak benne' gat ka', b̄loé'ekzele Moisés žo'o gan nyejw kan nak che yag yeche' da' wyeyen, gan bchalj X̄anžon', na' wnné' nake' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob.

38 Dios nake' Dios, kege chegak benne' gat ka', benne' nátgake' to chí'ize, san nake' Dios chegak benne' ka' nníta'gake'

nbángake', dan' zej nnita' nbangak yógo'te benách ka' lawe' Le', la'kze gótgake' yežlyó nga.

³⁹ Naž bałe benne' yodo' wsedle ka' bechébegake', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, cháwe'do' wnnó'.

⁴⁰ Biž bežóggekle' bi da' nnábgekle' Le'.

¿Nož benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Biž chen' znnágake': "Benne' Criston' nake' zi'n Dabí'?" ⁴² Dabí na'kze bchalje' da' nyejw le'e yich la'y gan zej nyejw salmo ka', da' znnan:

Ǫanžo Dios gože' Ǫana':

"Wžé' kwita' li ža,

⁴³ kate' gonža' ga wzóa zibgak benne' ka' lawo', benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'."

⁴⁴ Dabí na'kze wnné' nak Benne' Criston' Ǫane'. ¿Nakxkze naken, znnale le'e nake' zi'ne'?

Jesus žesbage'e benne' yodo' wse-dle ka' zia

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

⁴⁵ Kate' yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', ne zze nággake' che Jesusen', Le' gože' benne' wse-dle chie' ka':

⁴⁶ —Le gape chi'i kwinle chegak benne' yodo' wsedle ka', dan' žaz láže'gake' želdé' zej nakwe' laže' tonn, na' žénegekle' wliž zengak benách ka' légake' gan nak lawe' ya'a, na' lezka' žaz láže'gake' želbi'e latje blo gan zdóbgake' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' gan že'j žawgake' tzen. ⁴⁷ Žká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwíngake' žližgake' Dios scha. Benne' ki, Dios gon žiže' légake'.

21

Mežw da' bde to no'le yache' law Dios
(Mr. 12:41-44)

¹ Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bwie', na' blé'ele' benne' ka' de yeła' wnni'a chégake', zgó'ogake' mežw lo kak che yodo'. ² Lezka' blé'ele' to no'le yache' wzebe, na' wloé'e chope mežw lasdo', da' ka' záka'gaken láte'do'ze. ³ Naž wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, da' zenže wló'o no'le yache' wzebe ni ka da' wlo'ogak yezika' benne' ka', benne' zgó'ogake' mežw lo kaken'. ⁴ Yógo'tegake', ka da' nga'nze chégake', wló'ogake' mežw che yodo', san no'le ni, lo yeła' yache' chie', wloé'e dot da' nape', da' žala' gawlen'.

Znna Jesus wchínnjgake' yodo'

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Zej nnita' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' kan nak che yodo' na', kan naken xtando', na' kan zej naken yej ka' da' zej naken zenle'e, na' yezika' da' ka' zej naken xtan. Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

⁶ —Zlé'elele yógo'te da' ki, san žin ža katen' biž ga'n nitó yej ki law lježen, dan' wchinnjgak benách ka' yodo' nga.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Naž wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, ¿batze gak da' ki? ¿Biže gak bian' katen' za' gaken ki?

⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle, nich bi gon laže'l no benne' le'e, dan' la'gak benne' zan, benne' ka' wzóa lágake' kan lia' neda'. Nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' nnágake': "Ba zoažo ža ze lawte ža ka'." Neda' žapa' le'e: bi gónlenle légake' tzen. ⁹ Kate' yénlele žak wdile, na' želží'i benách ka' chegak benne' yolawe' ka', bi žébele, dan' žon byenen gaggak da'

ki zga'ale, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁰ Lezka' gože' lé'gake':

—Tíle to yež len yetó yež, na' benách ka' gan zoa to benne' z'na bi'e tíl-lengake' benách ka' gan zoa yetó benne' z'na bi'e. ¹¹ Naž xo'le'e law yežlyó nga, na' nize na'ze gak wbín, na' gáta'le'e yižwé' ka'. La' lawgak da' ka' ya'abá, da' góngaken ga žébegak benách ka', na' da' ka' gak biá'gaken.

¹² 'Zga'ale kate' za' gak da' ki, gó'wgak benne' ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e. Wché'gake' le'e gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios. Ki góngake' nich wžia yí'gake' le'e, na' wséjwgake' le'e liž ya. Wché'gake' le'e lawgak benne' wnná bia' ka', na' lawgak benne' blo ka', dan' žónlenle neda' tzen. ¹³ Ki gaken chele nich gata' latje wchaljle ka' nak chia' neda'. ¹⁴ Le gon choch láže'le, na' bi kwek yichjle zga'ale nakx nnaale chezle, ¹⁵ dan' gonna' neda' chele diža' da' wži'ile, na' lezka' yela' žejní'il, nich bi gak benne' ka', benne' bi lé'egagle' le'e chawe', wzégake' le'e žize, na' bi gak bi da' nnégake' che xtiža'le. ¹⁶ Naž xakzle ka', na' benne' bíche'kzle ka', na' lježkzle ka', wdégake' le'e lo na'gak benne' ka', na' gótgake' bálele. ¹⁷ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, ¹⁸ san bi nítl nitó yicha' yichjle. ¹⁹ Cha' soale choch, gata' yela' nban da' zejlí kanne chele.

²⁰ 'Kate' lé'elele benne' ka' žjake' lo wdile zej ngo'e le'je yež Jerusalén, nnézlele ba bžin ža kwia yi' yežen'. ²¹ Naž benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake', na' chjake' lawgak ya'a ka'. Benne' ka' nníta'gake' lo yežen' žala' žó'gake' ga na', na' benne' ka' nníta'gake' wen yixe', bi žala' yeyéjgake' yežen'. ²² Kate' ža ka' Dios wsaka' zi'e benne' ka' nníta'gake' yežen', na' gak yógo'te da' nyejwn le'e yich la'y

kan žala' gaken chégake'. ²³ Katen' žin ža na', da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' zej noe'e xkwide' lé'egake', na' lezka' chegak no'le ka' zgáže'gake' bi'do' že'n ka', dan' sáka'le'egak benách ka' nníta'gake' ga na', dan' Dios wsaka' zi'že' benne' ka'. ²⁴ Gatgak benne' zan lo wdilen', na' wché'gake' bale' zej nžeje' gan žingake' dot yežlyó nga, na' benne' zi'to' ka' nna biá'gake' lo yež Jerusalén nga na' zejte za'a ža chégake'.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' yelá' Cristo

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Gakgak da' ka' gak biá'gaken lo whiž, na' lo byo', na' lo belj ya'abá ka'. Lo yežlyó nga gak žej láže'gak benách ka', na' žébe'le'egake', dan' yéngkle' chi'i zižje che niso', dan' tale'e nisen'. ²⁶ Yedó láže'gake' lo yela' zžebe chégake' dan' sa' láže'gake' chegak da' žala' gákgaken yežlyó nga, na' dan' xizgak da' zej nla' ya'abá. ²⁷ Naž lé'egagle' neda', Benne' Golje' Benách, la'a lo bejw ya'abá, nzi' lo na'a yela' wnná bia', na' la' law yela' bani' chia'. ²⁸ Kate' so law gakgak da' ki, le gon choch kwínle, na' le wia ža'le, dan' ba zezá'a neda', nich yechi'a le'e.

²⁹ Jesusen' gože' lé'gake' to da' bzaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga kan žak che yag higo, na' che bite'teze yag yoble. ³⁰ Kate' zlé'elele žiagak ni'a ne'n že'ndo', na' nnézkzelele ba zžin byo' wbá ka'. ³¹ Lezka'kze, kate' lé'elele ba žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga.

³² 'Da' li žapa' le'e, bi gatgak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, kate' gakže yógo'te da' ki. ³³ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a, bi ten ka'ze, san gakkze kan žnnan.

³⁴ 'Le gape chi'i kwínle nich bi we'le latje da' wžia yin' le'e chazen

lo yichj lǎzdo'le, dan' naken yelǎ' wawle'e, na' yelǎ' zzožle, na' yelǎ' že' zedle, nich kate' žin ža na', bi yedo lǎže'le, ³⁵ na' nich bi gaken chele ka to da' wžia yin' benách ka', da' gaken chegak yógo'te benách nníta'gake' dot yežlyó nga. ³⁶ Che len, le soa ban laže', na' le wcháljenteze Dios, nich gak yelale lo da' žala' gaken, na' nich bi yedo'e'elele katen' la'le le'e lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³⁷ Te ža wzóa Jesusen' lo zchil yodo', gan bsedle' benách ka', na' kate' za' žale bežoje' ga na', na' wyeje' law ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo. ³⁸ Yógo'te benách ka' bžingake' zzile gan zoa Jesusen' lo zchil yodo' nich wzé nággake' xtiže'e.

22

Benne' yodo' ka' žon xtiža'gake' nakže gótgake' Jesús
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Kate' za' gak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, lnin' nzin' Pasko', ² naž bdožgak bxož wnná bia' ka' len benne' yodo' wsdle ka'. Ben xtiža'gake' nakže gótgake' Jesusen', san bi wzáke'gekle', dan' zžébegake' da' gongak benách yež ka'.

³ Naž da' xiwe' yjénlenen Judas tzen. Judas na' lezka' lie' Iskariote, na' nbáblene' benne' chežinno wbás ka' bselǎ' Jesusen', ⁴ Wyéj Judas na', na' bejcháljlene' bxož wnná bia' ka' len benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', nakže gak gone' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. ⁵ Bebégekle benne' yodo' ka', na' bchebe lǎže'gake' wnézjwgake' le' méžw. ⁶ Bchebe laže' Judas na', na' gónele' wdíe' Jesusen' lo ná'gake' ži žize.

Da' žawžo nich chejsá' lǎže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Kor. 11:23-26)

⁷ Bžin ža katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, katen' žala' gótgake' zila'do' ka', bia ka' žáwgake' xche' Lni Pasko'. ⁸ Jesusen' bsele'e Bedw len Zwa, na' wnné':

—Le chej, na' le chejsí'ni'a da' gawžo xche' Lni Pasko'.

⁹ Góžgake' le':

—žGaz žénelo' chejkwetzton'?

¹⁰ Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wia nga, kate' žinle lo yež nga, žoj to benne' yedjchage' le'e, noe'e to že'e nis. Le chéjlene' ga žintele yo'o gan choe'e. ¹¹ Le ye' xan yo'on': "Benne' wsdle ži'e le': žGaze zoa yo'o zen na' gan gáwlena' benne' wsdle chia' ka' xche' Lni Pasko'?" ¹² Naž wlo'e'ele' le'e to yo'o zen da' zoan ža'le gan ba nba'a. Le wsí'ni'a dan' gawžon ga na'.

¹³ Naž jake', na' bejxáka'gake' kan ba gož Jesusen' légake', na' belsí'ni'e da' gáwgake' xche' Lni Pasko' ga na'.

¹⁴ Kate' gole ža na', wžé' Jesusen' gan gáwgake', na' wbás chie' ka' wžé'lengake' Le' tzen. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Gok lǎže'li'a gáwlena' le'e tzen xche' ni zga'ale kate' saka'a, na' gata'. ¹⁶ Žapa' le'e: biž gawa' ki kate' žinže ža gak da' zlo'e'ezele xche' ni, da' gaken gan zna bia' Dios.

¹⁷ Bexw Jesusen' to ziga'do', na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Naž gože' légake':

—Le sin', na' le ye'j late' wejen, ¹⁸ dan' žapa' le'e: biž ye'ja' xis uba kate' žinže ža na' nna bia' Dios.

¹⁹ Naž bexwe' to yet xtil, na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Wdé na' bzožjen', na' bi'en che chégake', na' wnné':

—Da' ni naken belǎ' žen chia' da' zdian' lo wlazle le'e. Le gon ki nich chejsá' lǎže'le neda'.

20 Kate' beyóž bdáwgaken', lezka' bchalje' che ziga'don', na' wnné':

—Ziga'do' ni zloe'elen kan nak diža' kob da' zka'n chawen', na' žen chia' žon chochen, žen na' laljen ni'a chele.

21 'Na'a, bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka' že'j žáwlene' neda' tzen. 22 Da' li cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, na' gak chia' kan nyejw le'e yich la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda'.

23 Naž wzó lágwage' znnábgekle' Le' to weje to weje', na' wnnágake':

—¿Nolton'?

Znnábgage' nólgake' gake' benne' blo

24 Naž wnnágake' la' légakze' nólgake' gake' benne' blo.

25 Jesusen' gože' légake':

—Benne' ka' zrna biá'gake' yežlyó nga znnágake' žon cháwe'gake' benách ka', san zkingekle' žin yela' wnná bia' chégake' nich gak chégakkze' da' chawe', 26 san le'e bi žala' gonle ki. No benne' nake' blo ladjwle le'e žala' gake' ka to benne' nakže' gaxjw, na' bennen' zrna bi'e žala' gake' ka benne' ndo'w chegak lježe' ka'. 27 ¿Nož benne' nakže' blo, bennen' že'j žawe', o bennen' zžie' yela' waw? ¿Kege bennen' že'j žawe' nakže' blo? Neda' zóalena' le'e ka to benne' zžie' yela' waw.

28 'Le'e wzóalenkzele neda' katen' gogkak da' ka' chia', da' ka' wzí' biá'gaken neda'. 29 Che len wdía' lo na'le to gan nna bia'le, kan ben Xa', bdie' lo na'a gan nna bi'a neda'. 30 Ki gona' nich gak kwe'le gan ye'j gáwlenle neda' tzen gan nna bi'a, na' kwe'le latje chekzle gan wchi'a láže'le chežinno kwe' benne' ka' zej nake' za'só Israel.

Zna Jesus nna Bedw bi nónbie' Le'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31;
Jn. 13:36-38)

31 Lezka' wnná Xanžon':

—Smon, Smon. Bwia nga. Ba wnnáb da' xiwe' cho'ole le'e lo nan', nich wchi'x lažen' le'e kan žon to benne' žsoe' zoa' stribe, 32 san ba bliža' Dios, na' wnnabla' Le' gáklene' le', nich bi yeyóž yedó yela' žejlé' chio'. Naž, katen' yeyako' chia', ben choch lježo' ka'.

33 Bedon' gože' Le':

—Xan, ba zoa' sá'lena' Le', kégeze liž ya, san lezka' ga gátlentia' Le'.

34 Jesusen' gože' le':

—Bedw, žapa' le': zga'ale kate' kweže' leko' na'a, le' nno' chonne chi'i bi nónbio' neda'.

Da' ben Jesús katen' za' gótgake' Le'

35 Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Kate' bse'la'a le'e, na' bi bia'le yixjw yet, na' kege bzod mežw, na' kege chope kwe' zel-le, ¿bize byážjelele?

Légake' wnnágake':

—Bi be byážjelto'.

36 Naž gože' légake':

—Na'a, no benne' de yixjw yet chie' žala' we'en, na' lezka' žala' gon no benne' de bzod mežw chie', na' no benne' bi de ya ntoche' chie' žala' gote'e laže' žxoa yene', na' ga'we' to ya ntoche'. 37 Žapa' le'e: žon byenen gak chia' kan nyejw le'e yich la'y, da' znnan: "Béngake' chie' kan žóngake' chegak benne' wen da' zinnj ka'." Ki gaken, na' gak yógo'te da' zej nyejwn le'e yichen' kan žala' gaken chia'.

38 Naž légake' wnnágake':

—Xan, ni de chope ya ntoche' ka'. Le' gože' légake':

—Ná'teze.

Jesús zchájlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemani

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Naž bžoj Jesusen', na' kan žonkze' wyeje' law Ya'a Yag Olibo, na' benne' wsedle chie' ka' bėnlengake' Le' tzen. 40 Katen' bžingake' ga na', Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wliž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bąga'le dola'.

⁴¹ Naž Jesusen' wzé'e gan nníta'gake', na' wdíe' yelate' na'le ka to ga žin to yej da' žsežon, gan bzoa zibe', na' bcháljlene' Dios. ⁴² Wnné':

—Xe, cha' žénelo', bkwas len neda' dan' žala' saka'a, san kege kan žénela' neda', san ka žénelo' Le' gono'.

⁴³ Naž bla' law to wbás che ya'abá, na' ben choche' Jesusen'. ⁴⁴ Naž Jesusen', lo yela' žekle chie', dot laže'e bliže' Dios, na' nis yes chie' goken ka žen, da' zžonten lo yo.

⁴⁵ Kate' beyóž bcháljlene' Dios, bezó že'e, na' beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' bedjake'e légake' ztásgake' lo yela' nyache' laže' chégake'. ⁴⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—žZtasle? Le chas, na' le wliž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bąga'le dola'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, la' bžintegak benne' zan ga na', na' Judas žónlene' légake' tzen. Judas na' nbáblene' benne' chežinno wse-dle ka' che Jesusen', na' zeje' lawgak benne' zan ka'. Wbige'e gan zoa Jesusen' nich wchág lawe' Le'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Judas, žzchag lawo' neda', Benne' Golje' Benách, nich wdío' neda'?

⁴⁹ Kate' benne' ka' nníta'lengake' Jesusen' blé'egekle' kan žak chie', góžgake' Le':

—Xan, žwyíngakto'-ne' ya ntoche'?

⁵⁰ To benne' wsedle che Jesusen' bene' we' nag benne' wen žin che bxož blo. Bžixe' nage' li ža.

⁵¹ Jesusen' wnné':

—Ná'teze.

Wdán Jesusen' nag benne' wen žin na', na' beyonen'. ⁵² Naž gože' bxož wnná bia' ka', na' benne'

ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', na' benne' gole ka', benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe', na' wnné':

—žZa'le, na' nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle kate' zzenle benne' wbán ka'? ⁵³ Tža tža wzóalenkza' le'e lo zchil yodo', na' bi be benle chia', san na'a wzáke'le dan' nak ža nzi' lo na' bennen' zoe' latje chol.

Zna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Naž benne' ka' béxwgake' Jesusen', na' belchi'e Le' liž bxož blo. Bedw wnawe' Jesusen' zi'to' zít'ole. ⁵⁵ Kate' ni'a na' bxož blon' ba bzéngake' yi' la' lí'ale liž bxož blon', wžé'gake' kwit yin'. Naž Bedon' wžé'lene' légake' tzen.

⁵⁶ Kate' to xkwide' no'le wen žin blé'elbe' Bedon', žže' žoa'a yin', bwíabe'-ne', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' Jesusen' tzen.

⁵⁷ Beží'i Bedon', na' wnné':

—No'le, bi nónbi'a bennen'.

⁵⁸ Yextido' yetó benne' blé'ele' Bedon', na' wnné':

—Le' žónlene' benne' ka' tzen.

Bedon' wnné':

—Benne', kege neda'.

⁵⁹ Yextido' wnná yetó benne':

—Da' li benne' ni žónlene' Jesusen' tzen, dan' nake' benne' Galilea.

⁶⁰ Naž Bedon' wnné':

—Benne', bi nnezla' biz chen zchaljo'.

Kate' ne zchalje' da' ni, la' wžéžete leko'. ⁶¹ Naž byechj Xanžon', na' bwie' Bedon'. Bejsá' laže' Bedon' da' wnná Xanžon', kan gože' le': "Zga'ale kate' kweže leko' na'a, le' yeži'o chia' chonne chí'i, na' nno' bi nónbi'o neda'." ⁶² Naž Bedon' bežoje' na'le, na' wžéžtekze' gže'te.

Žon díjtgekle' Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Benne' ka', benne' wzéngake' Jesusen', ben díjtgekle' Le', na' bdíngake' Le'. ⁶⁴ Naž bséjwgake'

law Jesusen', na' belgape'e lawe'.
Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Wnnéya'a.   ¿Noz bennen'
wdape'e Le'?

⁶⁵ Da' zan da' wnnégake' chie', na'
belsaka' zi'e Le'.

*Zžin Jesús lawgak benne' yodo'
wchi'a laže' ka'*
(Mt. 26:59-66;   Mr. 14:55-64;
Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Kate' za' ža'ní' ža na', bdo-
gak benne' gole ka' len bχoz wnná
bia' ka', na' benne' yodo' wse-
dle ka'. Belchi'e Jesusen' lawgak
benne' yodo' wchi'a laže' ka', na'
wnnábgekle' Le', ⁶⁷ na' wnnágake':

—Wnná neto'.   ¿Nako' le' Benne'
Criston'?

Jesusen' gože' légake':

—Cha' yapa' le'e naka' Benne'
Criston', bi chejle'le chia', ⁶⁸ na' cha'
bi da' nnabla' le'e, bi be yeži'ile, na'
bi wsanle neda'. ⁶⁹ Na'a so lawa'
neda', Benne' Golje' Benách, kwi'a
kwit li ža che Dios, Bennen' nape'
dot yela' wnná bia'.

⁷⁰ Wnnábgekle' Le' yógo'tegake',
na' wnnágake':

—¿Nakkzo' le' Zi'n Dios?

Le' gože' légake':

—Da' likze znnale.

⁷¹ Naž wnnágake':

—¿Nožže žiážjelžo benne' wloe'ele'
zia da' nbage'e Le'?   La' žo'oze ba
benlžo wnnié' che Dios.

23

Zžin Jesús law Pilato
(Mt. 27:1-2, 11-14;   Mr. 15:1-5;
Jn. 18:28-38)

¹ Naž belzó ža' yógo'te benne' zan
ka', na' belchi'e Jesusen' law Pilato.

² Naž wzó lawgake' žesbága'gake' Le'
zia, na' wnnágake':

—Benne' ni, bļe'elto' da' zia da'
žone'. Žone' ga zži'igak benách wláž
cheto' ka' chagak benne' yolawe'
ka', na' žsejwe' xnezgak benne'
ka' žžijwage' da' zchizjw benne'
Sésar, na' zñne' lekze' nake' Benne'
Criston', benne' žala' nna bi'e.

³ Naž Pilaton' wnnable' Jesusen',
na' wnné':

—¿Nako' le' benne' nna bi'e
benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' likze zñno'.

⁴ Naž Pilaton' gože' bχoz wnná
bia' ka', len benne' ka' nníta'gake' ga
na', na' wnné':

—Bi be zžel-la' da' zia da' nbaga'
benne' ni.

⁵ Naž ben chóchgake' xtíža'gake',
na' wnnágake':

—Žone' ga žongak benách ka'
ž'o'sbé, na' žsedle' benách ka' do
zente gan nbab Judea. Wzó lawe'
bene' ki gan nbab Galilea, na' lezka'
žonen' nga.

Zžin Jesús law Herodes

⁶ Kate' benle Pilato da' ni,
zcháljgake' che gan nbab Galilea,
wnnable' légake' cha' nbab Jesusen'
Galilea. ⁷ Katen' wñnezle' nbab
Jesusen' gan zñna bia' Herodes,
bsele'e Le' law Herodes na', dan'
lezka' zoe' le' lo yež Jerusalén ža ka'.

⁸ Kate' Herodes na' bļe'ele' Jesusen',
bebele', dan' ba gok scha žénele'
le'ele' Le', dan' ba benle' da' zan kan
nak che Jesusen', na' žak laže'e le'ele'

to yela' wak da' gone'. ⁹ Herodes na'
wnnable' Jesusen' da' zan, san Le'

bi be bechebe'. ¹⁰ Lezka' zej nnita'
bχoz wnná bia' ka' len benne' yodo'
wsedle ka' ga na', na' besbága'gake'
Jesusen' zia. ¹¹ Naž Herodes na'

len benne' chie' ka', benne' žjake' lo
wdile, belka'ne' Jesusen' ka'ze, na'
nich gon dítjgekle' Le', bwákwgake'
Le' laže' da' zaka', ka dan' žakw to
benne' wnná bia', na' da' yoble

belchi'e Le' law Pilaton'. ¹² Kate'
ža na' Pilaton', na' Herodes na'
benníta'gake' chawe', dan' zga'ale
bi bļé'egekle' ljéžgake' chawe' toe'
yetóe'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-26;   Mr. 15:6-15;
Jn. 18:39—19:16)

¹³ Naž Pilato btobe' bꞑoz wnná bia' ka' len benne' blo ka', na' benne' yež ka', ¹⁴ na' gože' légake'.

—Bedjwa'le benne' ni lawa' neda', na' znnale žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, san kate' wnnabla'-ne' binlo, na' wnníta'kzele le'e ga ni, bi be bžel-la' da' zia da' nbage'e, da' ka' žesbága'le-ne'. ¹⁵ Kate' bselá'a-ne' law Herodes, bi be zia bžel-le' da' nbaga' benne' ni nich chogžo chie' gate'. ¹⁶ Na'a wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

¹⁷ Zoa to da' žon byenen gon Pilaton' kate' žak lni na', da' žónteze žone', žsane' to benne' nyejwe' liž ya lo na'gak benách ka'. ¹⁸ Naž yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', wnnégake' zižje, na' wnnágake'.

—Bet bennen', na' bsan Barrabás.

¹⁹ Barrabás na' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne'. ²⁰ Pilaton' bchájlene' légake' da' yoble, dan' žénele' wsane' Jesusen', ²¹ san da' yoble wnnégake' zižje, na' wnnágake'.

—jBde'e le'e yag kroze! jBde'e le'e yag kroze!

²² Naž Pilaton' gože' légake' da' chonne chi'i, na' wnné':

—¿Bizkze da' zinnj ben bennen'? Bi be bžel-la' da' bene' da' žonen ga nbage'e zia gate'. Wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

²³ Zížeže wnnégake', na' wnnábgake' ta' Jesusen' le'e yag kroze. Dan' wžéžeya'agak benne' ka' len bꞑoz wnná bia' ka', scha, na' goken kan žénegekle'. ²⁴ Naž Pilaton' bchoge' che Jesusen' gak chie' kan znnábgake'. ²⁵ Bsane' bennen' wnnábgake' lo ná'gake', bennen' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne', na' bdie' Jesusen' nich gak chie' kan žénegekle'.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Kate' ne želchi'e Jesusen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze, béxwgake' Smon, to benne' yež Sirene, benne' zezé'e yiže', na' belxóe' yag krozen' ža yene' nich we'en, na' cheje' xkóže'le Jesusen'.

²⁷ Benne' zan, benne' byo ka' len no'le ka', zejnáwgake' Jesusen', na' želbeže', na' želbeže nyache'e chie'. ²⁸ Naž byechj Jesusen', na' bwie' légake', na' gože' légake':

—Le'e, no'le Jerusalén ka'. Bi kwéžele ni'a chia' neda', san le kweže ni'a chekzle, na' ni'a chegak zi'nle ka', ²⁹ dan' žin ža nnágake': “Ba nez zen naken chegak no'le wbiž ka', na' chegak no'le ka' bi zej noe'e bi'do' ka', na' no'le ka' bi zgáže'gake' bi' že'n ka'.” ³⁰ Naž benách ka' so láwgake' yé'gake' ya'a sibe ka', na' nnágake': “Le yedjbaga' neto'” na' lezka' yé'gake' ya'ado' ka': “Le wkache' neto'.” ³¹ Cha' ki žóngake' chia' neda', naka' ka' to yag nban, žnakxkze góngake' chele le'e, nakle ka' yag biž ka'?

³² Lezka' belchi'e chope benne' wen da' zinnj ka', nich wdá'gake' légake' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen'. ³³ Kate' bžíngake' law Ya'a Kalabera, da' znan len diža' xiža': “Ya'a Žit Yichjžo” bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze. Lezka' bdá'gake' chope benne' ka' le'egak yag kroze ka', benne' wen da' zinnj ka'. Toe' bdá'gake' kwit li ža che Jesusen', na' yetóe' bdá'gake' kwite' yegle. ³⁴ Naž Jesusen' wnné':

—Xe, benít law chégake', dan' bi nnézgekle' da' žóngake'.

Naž benne' ka' žjake' lo wdíle, benne' nníta'gake' ga na', belé'egekle' laže' dan' nakw Jesusen', na' bebéjgake' da' gak bia' lawlen. ³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiagakze', ben díjtgekle' Jesusen', na' lezka' bengak benne' wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Benne' ni beslé' benne' yoble ka'. Na'a žala' yeslá kwine' cha'

nake' Benne' Criston', bennen' bseła' Dios.

³⁶ Łezka' benne' ka' źjake' lo wdile ben dítjgекle' Jesusen'. Wbíga'gake' gan zoe', na' byé'jgake' Le' nop zichj, ³⁷ na' wnná'gake':

—Cha' nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka', beslá kwino'.

³⁸ Łezka' zoa to da' dan' le'e yag kroze yichje Jesusen', da' nyejwn len diža' griego, na' len diža' latin, na' len diža' hebreo, dan' znnan: “Benne' zna bi'e benách judío ka'.” ³⁹ To benne' wen da' zinnj na', benne' de'e le'e yag kroze, bliź ditje' Jesusen', na' wnné':

—Cha' nako' le' Benne' Criston', beslá kwino', na' łezka' neto'.

⁴⁰ Beží'i yetó benne' wen da' zinnj na', na' wdile' lježen', na' wnné':

—¿Bi zžebo' Dios? Łezka' le' nžog chio' gato'. ⁴¹ Da' li žo'o, da' žála'kze gaken chežo zžaka'žo, kan žala' chog che no benne' wen da' zinnj, san benne' ni, bi be da' zinnj bene'.

⁴² Naž bennen' gože' Jesusen':

—Bejsá' laže' neda' kate' žino' gan nna bi'o.

⁴³ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a ža sóaleno' neda' latje xtan chia'.

Žat Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Kate' bžin wawbiž, bechól dot yežlyó nga ga bžinte žedá chonne. ⁴⁵ Bechól lo wbiž, na' laže' da' zen lo yodo' wžezan' chope chogle. ⁴⁶ Naž Jesusen' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xe, zdia' be' nakkza' lo no'o.

Kate' beyóž wnné' ki, la' bežojte be' nakkze', na' gote'.

⁴⁷ Kate' bennen' zchi'e benne' ka' źjake' lo wdile' bli'e'le' kan goken, bka'n zene' Dios, na' wnné':

—Da' likze bennen' goke' benne' chawe'.

⁴⁸ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiagakze', katen' bli'e'gекle' dan' goken, beyé'gake' lo yež, želgapa' lchó'gake' dan' že' zédgекle'.

⁴⁹ Zí'to'le bga'ngak yógo'te benne' ka', benne' zej nónbie' Jesusen', len no'le ka' bénlengake' Le' tzen katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' bli'e'gекle' dan' goken.

Žkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Łezka' to benne' yež Arimatea, yežen' nbaben Judea, zoe' ga na'. Lie' Jwsé, na' nake' chawe', na' dot li laže', na' nbáblene' benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' ka'. ⁵¹ Bi bénlene' tzen benne' ka' belchoge' che Jesusen' gate', dan' zbezke Jwsén' ža na' nna bia' Dios. ⁵² Naž wyéj Jwsén' law Pilato, na' wnnabe' latje yeyoé'e Jesusen'. ⁵³ Kate' ba betinne' Le', bchele' Le' laže', na' bkáche'gake' Le' lo yežw ba, da' ba bché'ngake' le'e ya'a yej, na' lo yežw ba na', nitó benne' gat bi na' wkáche'gake'. ⁵⁴ Ža na' nak ža zkwé'ngake' che ža la'y chegak benne' judío ka', dan' za' žin ža la'y na'.

⁵⁵ Łezka' jak no'le ka' ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' tzen, katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' bli'e'gекle' yežw ba na', na' kan bkáche'gake' Le' ga na'. ⁵⁶ Kate' beyé'gake' lo yo'o, bkwé'ngake' nežw da' zla' zix, na' set da' zla' zix. Naž beží' laže'gake' ža la'y chegak benne' judío ka', kan zna xtiža' Dios.

24

Žebán Jesús lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' bžin ža nežw, na' ne nak zildo', bžingak no'le ka' žoa'a yežw ba che Jesusen'. Zej noe'e da' ka' zla' zix, da' ka' bkwé'ngaken', na' yebałe no'le ka' žónlengake' lé'gake' tzen. ² Katen' bžingake' ga na', bejžákagake' ba nga'a yej na' dan' bžia'gake' gan žó'ogake' lo yežw ba chien'. ³ Kate' belyoé'e lo yežw ban',

bi blé'egekle' Xanžo Jesusen' ga na'.
 4 Kate' ne zžébegake' ni'a che da' zaken, la' blá'tegak chope benne' zej nakwe' laže' da' žepen yes baní', na' wzégake' gan nníta'gak no'le ka'.
 5 Naž bžébžegake', na' bzezjw yíchjgake' zwiágake' lo yole. Wbás che ya'abá ka' góžgake' légake', na' wnnágake':

—¿Biz chen' žeyilje to benne' zoe' nbane' ga nak latje chegak benne' gat ka'?
 6 Biž yoe'e ga ni, dan' ba bebane'. Le yesá' laže' dan' gožkze' le'e katen' wzóe' gan nbab Galilea.
 7 Wnné': "Žon byenen soa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' doła' ka'. Wdá'gake' neda' le'e yag kroze, na' yebana' kate' gak chonne ža."

8 Naž bejsá' láže'gake' dan' wnná Jesusen',
 9 na' bezá'gake' žoa'a yežw ban', na' bejzéngkle' benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', len yezika' benne' ka', kan nak dan' goken.
 10 No'le ka' bejzéngkle' benne' wbás ka' da' ni, zej nake' Lia Madlen, na' Zwan, na' Lia, xna' Jakob, na' yebałe no'le ka', no'le bénlengake' légake' tzen.
 11 Benne' wbás ka' gókgekle' nžix xtiža'gake', na' bi bejlé'gake' chégake'.

12 Naž lá' wzó ža'te Bedw, na' taría taría wyje' žoa'a yežw ban'. Katen' bwie' lo yežw ban', blé'ele' láže'ze zej nnitan' ga na', na' naž beyeje' liže' žebanle' kan nak dan' goken.

*Da' gok lo nez da' zžinten lo yež Emaús
 (Mr. 16:12-13)*

13 La' ža na'ze zjak chope benne' ka' yó'ogake' nez da' zžinten lo yež Emaús, da' žen' ka' chope hora žezá'gake' yež Jerusalén.
 14 Lo nezen' zcháljgake' che dan' goken.
 15 Kate' ne zcháljgake' la' légakze', bžinkze Jesusen' ga na', na' zéjlene' légake' tzen.
 16 Bi beyónbia'gake' Le' dan' gok to da' zcholen yej lágwage'.
 17 Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz chen' zchalje la' lé'ezele yo'ole nez? ¿Biz chen' žak nyache' láže'le?

18 Beží'i bennen' lie' Kleofas, na' gože' Le':

—¿Nako' benne' zi'to' lo yež Jerusalén, na' tozo' le' bi nnezlo' dan' goken neje nase' ga na'?

19 Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bizen' goken?

Góžgake' Le':

—Dan' goken che Jesús, benne' Nasaret na'. Goke' benne' bchalje' lo wláz Dios, na' len yela' wak žen bene' žin, na' bchalje' law Dios, na' lawgak yógo'te benách.
 20 Bxoz wnná bia' ka' len benne' wnná bia' cheto' ka' bdégake' Le', na' bchóggake' chie' gate', na' bdá'gake' Le' le'e yag kroze.
 21 Neto' gok láže'to' gake' bennen' žala' yeslé' benách Israel ka' lo na'gak benne' Roma ka', san na'a ba gok chonne ža kate' gokgak da' ka'.
 22 Lezka', bałe no'le ka', no'le wnníta'gake' ládjwto', bégake' ga wžé' zedlto'. Jake' žoa'a yežw ba chien' kate' bla' wbiž na'a ža,
 23 na' katen' bi blé'egekle' Le', na' beyéjgake', na' góžgake' neto' blé'egekle' wbás che ya'abá ka', wbás ka' góžgake' légake' zoa Jesusen' nbane'.
 24 Naž bałe benne' lježto' ka' jake' žoa'a yežw ban', na' bejxáka'gaken' kan wnnagak no'le ka', san bi blé'egekle' Jesusen'.

25 Naž Jesusen' gože' légake':

—Le'e, benne' bi žejní'il ka'. Nžižje yichj lázdo'le nich bi gak chejle'le yógo'te da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.
 26 ¿Bi ben byenen saka' Benne' Criston' da' ki, na' choe'e gan gake' benne' blo?

27 Naž wzó law Jesusen' zloe'ele' légake' yógo'te da' žsedle kan nak chie' da' zej nyejwn le'e yich la'y, kate' wzó law da' bchalj Moisés, na' zejte da' ka' wnnagak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

28 Katen' bžingake' lo yeždo' gan zjake', na' ben Jesusen' kan žon to

benne' zejže' zi'to'.²⁹ Ben byéngake' gá'nlene' légake', na' wnnágake':

—Bga'nlen neto', dan' za' gale na'a, na' ba žale.

Naž wyó'o Jesusen' lo yo'o, na' bgá'nlene' légake'.³⁰ Kate' Jesusen' ne že'j žáwlene' légake', beᵛwe' yet xtil, na' gože' Dios: “Žóᵛkeno'.” Naž bzozjen', na' bnezjwen' chégake'.

³¹ La' na'ze bnitle dan' bchoᵛlen yej lágake', na' beyónbia'gake' Jesusen', na' Le' benitle' lágake'.

³² Naž góžgake' ljéžgake' toe' yetóe': —Beyála'tekze lázdo'žo katen' bcháljlene' žo'o lo nez, na' katen' bzejni'ile' žo'o da' nyejwn le'e yich la'y.

³³ La' na'ze belzó že'e, na' beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' bejᵛáka'gake' zej ndobe benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', tzen len benne' ka' nníta'lengake' légake'.

³⁴ Naž benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' chope' ka', na' wnnágake':

—jBa bebankze Xanžon! jBla' lawe', na' Smon bᵛe'ele' Le'!

³⁵ Naž benne' chope' ka' bzéngkle' légake' dan' goken chégake' lo nezen', na' kan beyónbia'gake' Jesusen' katen' bzozje' yet xtilen'.

Benne' wsedle ka' che Jesús žel'é'egkle' Le'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Kate' ne zcháljgake' kan zej nak da' ki, Jesusen' la' bedjsoatie' gachje lāwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Le ga'n ži yichj lázdo'le.

³⁷ Naž bžébegake' dan' žékgekle' zlé'egkle' to bxin. ³⁸ Jesusen' gože' légake':

—žBiz chen' že' zédlele? žBiz chen' zza' láže'le da' ki? ³⁹ Le wia ni'a na'a. Nedkzan'. Le kan neda', na' le wia neda', dan' to bxin bi dan' belá', na' bi yo'on žit kan zlé'ekzelele naken chia' neda'.

⁴⁰ Kate' ne zchalje' da' ni, bᵛe'ele' légake' ni'a ne'e. ⁴¹ Lo yela'

žebél chégake' bi bejlé'gake', na' bebángkle'. Che len Jesusen' gože' légake':

—žDe da' gawa'?

⁴² Naž bnéjzwgake' Le' láte'do' bel, bia weye', na' china' bezdo'.

⁴³ Jesusen' wzien, na' bdawen' lágake'. ⁴⁴ Naž gože' légake':

—Dan' goken chia' goken kan gožkza' le'e katen' wzóalena' le'e, na' wnnía': “Žon byenen gak yógo'te da' nyejw le'e yich, da' bsdle Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' da' nyejw le'e yich da' nzin' Salmo Ka', da' ka' zcháljgaken kan žala' gaken chia' neda'.”

⁴⁵ Naž bzejni'ile' légake' da' ka' zej nyejwn le'e yich la'y, ⁴⁶ na' gože' légake':

—Ki nyejw le'e yich kan žon byenen gaken che Benne' Criston', znnan sáka'li'e, na' yebane' lo yela' got kate' gak chonne ža, ⁴⁷ na' dot yežlyó nga žala' wzéngake' diža' kan nak chia' neda' nich yeyát láže'gak benáč ka', na' yenit law Dios doᵛa' da' zej nbage'e. Lo yež Jerusalén so lawle wchalje chia', ⁴⁸ dan' le'ekze blé'elele da' ki, na' žala' wzele diža' dan' goken. ⁴⁹ Le wia nga, neda' sela'a chele da' bchebe laže' Xa' gonne' chele. Che len le ga'nze lo yež Jerusalén kate' sí'žele yela' wak, dan' zan' ya'abá che Dios.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

(Mr. 16:19-20; Hch. 1:6-11)

⁵⁰ Naž Jesusen' bchi'e benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' jake' lo yež Betania, gan bchis ne'e, na' bliž chawe'e légake'. ⁵¹ Kate' ne žliž cháwe'ze' légake', la' beza'tie' gan nníta'gake', na' beyepe' ya'abá che Dios. ⁵² Wdé bka'n zéngake' Le', lo yela' žebél chégake' beyéjgake' Jerusalén. ⁵³ Wnníta'gakze' lo zchil yodo' zka'n zéngake' Dios, na' žoe lágake' Le'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWÉ' DA' BZOJ ZWA

Bennen' lie' Diža' golje' benách

¹ Kate' wzó law, kate' bi na' gata' yežlyó nga, ba zoakze Bennen' lie' Diža', na' Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios, na' Benne' Dižan' nakkze' Dios. ² Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios katen' wzó law žata' yežlyó nga. ³ Ło na' Benne' ni, Dios bene' yógo'te da' zej nnita', na' bi be zoa da' ben Dios da' bi bene' lo na' Bennen'. ⁴ Napkze Bennen' yela' nban, na' yela' nban na' naken ka to baní' da' zza'nín' lo yichj lázdo'gak benách ka'. ⁵ Baní' na' wza'nín' gan nak chol' che yela' got, san bi gok da' chol' na' wsołen baní' na'.

⁶ Dios bsele'e to benne' lie' Zwa ga ni. ⁷ Benne' ni ble'e nga nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní', nich chejle'gak yógo'te benách ka' che Bennen' ni'a che dan' wchalje'. ⁸ Zwan' bi nake' banín', san bla'ze' nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní'. ⁹ Kate' ža ka' Bennen' nake' baní' da' naken li laže' ba ze'e yežlyó nga, na' zza'ni'e lo yichj lázdo'gak yógo'te benách ka'.

¹⁰ Bennen' nake' baní' ble'e yežlyó nga, na' lo ne'e Le' Dios bene' yežlyó nga, san benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi beyónbia'gake' Le'. ¹¹ Ble'e gan nak chie', san benne' ka' nbáblene' bi wzí' lo ná'gake' Le'. ¹² Benne' ka' bejlé'gake' che Jesusen' wzí' lo ná'gake' Le', na' yógo'te benne' ki, Le' bene' ga wzí' lo ná'gake' gákgake' zi'nkze Dios. ¹³ Benne' ki zej nake' zi'n Dios, kege dan' zej nake' zi'ngak benách chie' ka', na' kege dan' náljgake' ni'a che da' zdan láže'gakkze', o dan' žénele no benne' gaken ki, san zej nake' ki dan' naken da' žénekzele Dios.

¹⁴ Bennen' nake' Diža' golje' benách, na' to chí'i'do'ze wdálene'

žo'o, na' yela' nži'il che Dios, na' da' naken dot da' li wzóalengaken Le'. Ble'elto' yela' zen chie', na' yela' zen chien' naken da' bnezjw Xe' chie' dan' nake' bi' byo tlich'a chie'. ¹⁵ Zwan' bzoa lie' che Bennen'. Wnnié' žižje, na' wnné':

—Benne' ni nake' Bennen' bchalja' chie' katen' wnnía': “Benne' za' ze'e ka neda' nakže' blo ka neda', dan' zoakze' Le' zga'ale' ka neda'.”

¹⁶ Yógo'težo zzi'žo da' chawe' da' naken chie', da' žonnze' chežo, na' gonnže' da' zenže' chežo. ¹⁷ Da' bchi'le Dios blán' chežo lo na' Moisés, san yela' nži'il che Dios, na' da' naken dot da' li blá'gaken chežo lo na' Jesús, Benne' Criston'. ¹⁸ Nitó benne' bi na' le'ele' Dios, san bi' byo tlich'a che Dios, Bennen' nži'il Xažo Dios Le', Benne' ni bene' ga nónbia'žo Dios.

Da' wnná Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, che Jesús

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:1-17)

¹⁹ Da' ni naken da' bzoa li Zwa, katen' benne' judío wnná bia' ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, bséla'gake' bχoz ka' gan zoa Zwan', tzen len benne' ka' zej nake' za'só Lebí, benne' ka' zej nake' ni'a na'gak bχoz ka', nich nnábgekle' Zwan', na' wnná'gake':

—¿Nožkze benne' le'?

²⁰ Kwáselo bchalj Zwan', na' bi bkache'e da' nake', san bchalje' káteze naken, na' wnné':

—Bi naka' Benne' Criston', Bennen' bchebe laže' Dios sełe'e chežo.

²¹ Naž wnnábgekle' le' da' yoble, na' wnná'gake':

—¿Nožkze le'? ¿Cha' len' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te?

Zwan' wnné':

—Kege nedan'.

Naž wnnábgekle' le':

—¿Cha' len' bennen' žala' yide' nich wchalje' lo wláz Dios?

Bechebe Zwan', na' wnné':

—Kege nedan'.

²² Naž wnnábgekle' le':

—¿Nozkze le? Wnná neto' nich gak wzenlto' benne' ka' bséla'gake' neto'. ¿Biz zno' le' non' nako'?

²³ Bechebe Zwan', na' gože' légake':

—Neda' naka' bennen', nyejw le'e yiche la'y ka nak chie', dan' znnan: “Ženle chi'i to benne' žliže' lo latje dach, zne': Le yeyón chawe' yichj lázdo'le dan' za' la' Xanžon' gan zoale.” Ki wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláZ Dios.

²⁴ Benne' ka' bséla'gak benne' judío wnná bia' ka' zej nake' benne' yodo' fariseo ka'. ²⁵ Wnnábgekle' Zwan', na' belyi'e le':

—¿Biz chen' žezó' benách ka' nis cha' bi nako' le' Benne' Criston', na' bi nako' Lías, na' bi nako' bennen' žala' yedjchalje' lo wláZ Dios?

²⁶ Bechebe Zwan', na' gože' légake':

—Neda' žezó'a' benách ka' nis lo nis, san zoa to benne' gachje láwe'le gan zoale, bennen' bi nónbia'le-ne'. ²⁷ Benne' ni nake' Bennen' za' ze'e ka neda', na' nakže' blo ka neda', na' bi naka' neda' zi kweja' zele'.

²⁸ Yógo'te da' ki gókgaken gan nbab yež Betábara, gan nak yechelá'a yego Jordán, zaka' gan zla' wbíž, gan bezóa Zwan' benách ka' nis.

Jesús nake' ka zila'do', bia žótgake'-ba' law Dios

²⁹ Ža chope ža Zwa blé'ele' za' Jesusen', na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' nake' zila'do' che Dios, na' žeké'e dola' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ³⁰ Le' nake' Bennen' wnnía' chie': “Za' za' to Benne' ka neda', na' nakže' blo ka neda', dan' zoakze' zga'ale' ka neda'.” ³¹ Bi bėnbi'a-ne' zga'ale, san bla'a, na' žezó'a' benách ka' nis nich gónbia'gak benách Israel ka' Le'.

³² Zwan' bzoa lie' chie', na' wnné': —Blé'ela' Dios Be' La'y, bžoje' ya'abá che Dios, na' betje', na' wnné'e kan zna' to plomdo'. Blé'e

gan zoa Jesusen', na' bgá'nlene' Le'. ³³ Bi bėnbi'a-ne' zga'ale. Bennen' bsele'e neda' nich yežó'a' benách ka' nis gože' neda', na' wnné': “Kate' le'elo' yetj Dios Be' La'y, chejsóalene' to Benne', na' gá'nlene' Le', Bennen' gone' da' zloé'ezele yela' žezóa nis ni, dan' wchize' benách ka' Dios Be' La'y.” ³⁴ Na'a, ba blé'elan', na' zzoa lia' che Bennen', znnia' nake' Ži'n Dios.

Benne' nežw ka', benne' bėnlengake' Jesús tzen

³⁵ Yetó ža na', da' yoble wzóa Zwa ga na', na' chope benne' ka', benne' žónlengake' le' tzen, wnníta'lengake' le'. ³⁶ Kate' Zwan' blé'ele' Jesusen', zde' ga na', gože' benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' ze'e ga na' nake' zila'do' che Dios.

³⁷ Chope benne' ka', benne' žónlengake' Zwan' tzen, bėngkle' dan' wnné', na' bejnáwgake' Jesusen'. ³⁸ Naž beyéchj Jesusen', na' blé'ele' chope benne' ki zej nawe' Le', na' gože' légake':

—¿Bizēn' žiljle?

Belyi'e Le':

—Benne' wsedle, ¿gaze zo'?

³⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le da, na' lé'eelen.

Naž jáklene' Le', na' blé'egekle' gan zoe', na' bgá'nlene' Le' ža na', dan' ba žale.

⁴⁰ Ndres, benne' biche' Smon Bedw, nake' to benne' chope' ka' bėngkle' da' bchalj Zwan', na' bejnáwgake' Jesusen'. ⁴¹ Ndrezen' bejdlilje' zga'ale benne' biche'e, bennen' lie' Smon, na' gože' le':

—Ba bla' Benne' Mesías.

Mesías naken to diža' hebreo da' znnan len diža' griego: “Benne' Criston” na' len diža' xiz'a': “Benne' bséla'kze Dios.”

⁴² Naž Ndrezen' la' bche'tie' Smon na' gan zoa Jesusen'. Katen' Jesusen' blé'ele' le', gože' le':

—Le' nako' Smon, zi'n Jonás. Na'a, si' lo' Sefas.

Sefas naken to diža' hebreo da' znnan: “Pedro” len diža' xtil, na' len diža' xiza': “Bedw” da' znnan: “Yej.”

Jesús žliže' Lip, na' Natanael

⁴³ Kate' za' ža'ni' yetó ža, gónele Jesusen' cheje' gan nbab Galilea. Bejxake'e Lip, na' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

⁴⁴ Lipen' nake' benne' yež Bet-saida, da' naken lažgak Ndres, na' Bedon'. ⁴⁵ Lipen' bejdilje' Natanael, na' gože' le':

—Ba bžel-lto' Bennen' bzoj Moisés kan nak chie' gan nyejw da' bchi'le Dios, na' lezka' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios bzójkake' kan nak chie'. Benne' ni Jesús, zi'n Jwsé, benne' yež Nasaret.

⁴⁶ Natanael na' gože' le':

—¿La' to da' naken chawe' lo yež Nasaret?

Lipen' gože' le':

—Da, na' le'elon'.

⁴⁷ Kate' Jesusen' bl'e'ele' za' Natanael na' gan zoe', wnné':

—Le wia nga to benne' nake' da' li benne' Israel, na' kwáselo zchalje'.

⁴⁸ Naž Natanael na' wnnable' Jesusen', na' gože' Le':

—¿Nakzkzen' nónbio neda'?

Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kate' ne žliž Lipen' le', katen' wzó' zan yag higon', bl'e'ela' le'.

⁴⁹ Naž bechebe Natanael, na' gože' Le':

—iBenne' wsedle, Le' nako' Zi'n Dios! iLe' nako' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka'!

⁵⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Žejli' o chia', dan' goža' le': “Bl'e'ela' le' zan yag higon’”? Le'elo' da' zénle'eže' ka' ka da' ni.

⁵¹ Lezka' Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, lé'elele nyaljw ya'abá, na' wbás che ya'abá ka' želyetje', na' želbene' gan zoa' neda', Benne' Golje' Benách.

2

Lni che yela' zchag na' da' goken lo yež Kaná

¹ Wdé chonne ža, gok lni che yela' zchag na' lo yež Kaná gan nbab Galilea, na' zoa xna' Jesusen' ga na'. ² Lezka' wzóa no benne' bliže' Jesusen' len benne' wsedle chie'ka', nich yídgake' lni na'. ³ Kate' bebíž xis uba, dan' yé'jgake', xna' Jesusen' gože' Le', na' wnné':

—Biž de xis uban' da' žé'jgaken'.

⁴ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. ¿Biž chen' znnio' neda'? Bi na' žin ža wloe'ela' law yela' wak chia'.

⁵ Naž xna' Jesusen' gože' benne' wen žin ka', benne' zkwá'gake' da' že'j žáwgake', na' wnné':

—Le gon yógo'te da' yi'e le'e.

⁶ Wnníta'gak xope yeso' yej ga na', da' ka' zkóngkle benne' judío ka' žin kate' žíbgake' ni'a ná'gake' kan žónteze žóngake', na' žože chope chonne že'e nis to to yeso' ka'. ⁷ Jesusen' gože' benne' wen žin ka', na' wnné':

—Le yescha'te yeso' ki nis.

Naž beschá'gake' yeso' ka' nis.

⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le gachen' na'a, na' le chjwan' law benne' znnabe' bi da' žiažjen.

Yjwá'gaken' ga na'. ⁹ Bennen' znnabe' bi da' žiažjen bwien' cha' nak dzi' nisen' da' ba beyaken xis uba, san bi nnezle' gan zan'. Nnéžgkle benne' wen žin ka', benne' belgache'e nisen'. Naž bennen' znnabe' bi da' žiažjen bliže' bennen' zchag ne'e, ¹⁰ na' gože' le':

—Yógo'te benne' znéžjwgake' zga'ale xis uba dan' nakžen dzi', na' kate' ba né'jgake', naž znéžjwgake' da' bi naken dzi'. Le', na' zejte na'a wdape chi' o xis uba da' nakžen dzi'.

¹¹ Ben Jesusen' yela' wak ni, da' gok bian', lo yež Kaná gan nbab Galilea, na' nak yela' wak ni da' nežw da' bene'. Ka' goken, bl'oe'ele'

law yela' wak zen chie', na' benne' wsedle chie' ka' bejlé'gake' chie'.

¹² Wdé na' Jesusen' wyeje' lo yež Kapernaum, tzen len xne'e, na' benne' biche'e ka', na' benne' wsedle chie' ka', na' wnníta'gake' lo yež Kapernaum na' zan ža.

Jesús žebeje' benne' ka' li'a yodo'

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

¹³ Kate' za' žin Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios katen' bebeje' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto, na' Jesusen' wyeje' lo yež Jerusalén. ¹⁴ Bejxake'e benách ka' lo yežen', benne' ka' nníta'gake' li'a yodo', na' zóte'gake' bež ka', na' zila' ka', na' plomdo' ka', bia ka' zótgake'-ba' law Dios. Lezka' že'gak benne' ka' ga na', benne' zchá'gake' mežw ka' da' zá'gaken dot yežlyó nga. ¹⁵ Katen' blé'el Jesusen' da' ni, na' bchoke' do las ka' nich chinne' benne' ka', na' bechache' yógo'te benne' ka' na'le gan nak li'a yodo', na' lezka' blage' na'le zila' ka', na' bež ka'. Besdinnje' xmežw benne' ka' zchá'gake' mežwn', na' bžix'e' blag ka' chégake'. ¹⁶ Naž Jesusen' gože' benne' ka', benne' zóte'gake' plomdo' ka', na' wnné':

—Le yeká'a da' ki. Bi gonle liž Xa' ka to lawe' ya'a.

¹⁷ Naž bejsá' láže'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Dan' žéke'le'ela' che ližo', na' žeye zla lázda'wa'.”

¹⁸ Naž beži'igak benne' judío wnná bia' ka' nníta'gake' ga na', na' belyi'e Jesusen':

—žBiz yela' wak wloe'elo' neto' da' gak bian' nzi' lo no'o žono' da' ki?

¹⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wžia yi' yodo' ni, na' yechonne žaze yechisan'.

²⁰ Naž benne' judío ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Xope-yon yiz ba zej žóngake' yodo' nga, na' Le', žchonne žaze yechison'?

²¹ Yodon', dan' bchalj Jesusen' chen, naken la' kwinkze'. ²² Che len, katen' bebán Jesusen' lo yela' got, bejsá' láže'gak benne' wsedle chie' ka' kan wnné', na' bejlé'gake' da' nyejw le'e yiche la'y, na' lezka' da' bchalj Jesusen'.

Jesús nnezle' kan zej nak yógo'te benách ka'

²³ Kate' ne zoa Jesusen' lo yež Jerusalén, kate' žak Lni Pasko', benne' zan bejlé'gake' chie' Le', dan' blé'egekle' yela' wak ka' da' žone'. ²⁴ Jesusen' bi bxen láže'e légake', dan' nnezle' kan zej nak yógo'te benách ka'. ²⁵ Bi žon byenen no benne' wloe'ele' Jesusen' kan zej nak benách ka', dan' nnézkzele' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka'.

3

Jesús zchájlene' Nikodemo

¹ Nikodemo, to benne' yodo' fariseo, nbáblene' benne' judío wnná bia' ka'. ² Benne' ni blé'e gan zoa Jesusen' to xe'le, na' gože' Le':

—Benne' Wsedle. Nnezla' Dios bsele'e Le' nich wsedlo' neto'. Bi zoa no benne' gak gone' yela' wak ka', da' zej nak bian', kan zej nak da' ka' žono' Le', cha' bi zoalen Dios le'.

³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le', no benne' bi galje' da' yoble, bi gak le'ele' latjen' gan zna bia' Dios.

⁴ Nikodemon' wnnable' Le', na' wnné':

—žNakxkze gak to benne' galje' da' yoble katen' ba ngole'? žWak yeyoé'e le'e xne'e, na' galje' yetó?

⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le'. No benne' bi galje' ni'a che nis, na' ni'a che Dios Be' La'y, bi gak choe'e gan zna bia' Dios. ⁶ Bennen' nalje' lo ni'a lo na' benách, benachze nake', san no benne' nalje' ni'a che Dios Be' La'y,

Be' La'y nbánlene'. ⁷ Bi yebanlo' dan' žapa' le', žon byenen galjo' da' yoble. ⁸ Gáte'teze žak be', na' ženlo' zme ben', san bi nnezlo' galen' zan', o galen' zejen. Lezka' žak chegak benne' ka' zej nalje' ni'a che Dios Be' La'y.

⁹ Naž Nikodemon' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—čNakxkzen' gak da' ni, cha'?

¹⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—čŽsedlo' benách Israel ka', na' bi nnezlo' da' ki? ¹¹ Da' li žapa' le', da' nnezlto' zchaljto' chen, na' da' ble'elto' zloe'elto' le'e, san bi zzi' lo na'le dan' žsedlto'. ¹² Cha' bi žejle'le chia' kate' zcháljlēna' le'e kan zej nak da' ka' žákaken yežlyó nga, čnakxke gak chejle'le chia' cha' wcháljlēna' le'e che da' ka' žákaken ya'abá che Dios?

¹³ 'Batkle wžén no benne' ya'abá che Dios, san toza' neda', Benne' Golje' Benách, dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, san zoakza' ya'abá che Dios. ¹⁴ Kan ben Moisés lo latje dach, bchise' ža'le to bele ya, bian' bde'e-ba' le'e yag, lezka' žon byenen gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách, wchísgake' neda' to le'e yag. ¹⁵ Ki gaken chia', nich bi kwia yi'gak benne' ka' chejlé'gake' chia', san gata' yela' nban da' zejli kanne chégake'.

Dios nží'ile'ele' benách ka'

Naž wnná Jesusen':

¹⁶ —Dan' nží'ile'el Dios benách yežlyó nga, bdie' tlícha'tekze Zi'ne' lo yela' got, nich bi kwia yi'gak benne' ka' chejlé'gake' chie', san gata' yela' nban da' zejli kanne chégake'.

¹⁷ Dios bsele'e Zi'ne' yežlyó nga, kege nich choge' chegak benách ka' nnita'gake' yežlyó nga kwia yi'gake', san nich yelágake' ni'a chie' Le'.

¹⁸ 'Nóte'teze benne' žejli'e che Bennen' nake' Zi'n Dios, bi nžog chie' kwia yi'e, san no benne' bi žejli'e chie', ba nžog chie' gate' dan' bi žejli'e che Bennen' nake'

tlícha'tekze Zi'n Dios. ¹⁹ Che len ba nžog chegak benách ka' gátgake', dan' bla' Bennen' nake' baní' yežlyó nga, san benách ki žaz láže'gake' da' nak chol, na' kege Bennen' nake' baní'. Ki žóngake' dan' bi nak chawe' da' žóngake'. ²⁰ Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' da' zinnj, bi žaz láže'gake' baní', na' bi zlá'gake' lo baní', nich bi nna' da' žóngake'. ²¹ Benne' ka' žóngake' da' nak dot da' li, zlá'gake' lo baní' nich gak bia' žóngake' ni'a che Dios da' žóngake'.

Zwa, benne' žezóe' benách ka' nis, zchalje' che Jesús

²² Wdé na', Jesusen' wyéjlēne' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžíngake' gan nban Judea, na' wzóalēne' légake' gan žezóagake' benách ka' nis. ²³ Lezka' Zwa žezóe' benách ka' nis lo latjen' nzin' Enón, gawze gan že' yež Salim, dan' de nis zil ga na'. Belžin benne' ka' latjen' nich yežóagake' nis. ²⁴ Ki goken kate' Zwan' bi na' yejwe' liž ya.

²⁵ Naž bałe benne' ka', benne' žónlengake' Zwan' tzen, wzó lágake' zdíl díža'gake' len benne' judío ka' kan nak che yela' žeyón kwin chawe' chegak benne' yodo' ka'. ²⁶ Bžíngake' gan zoa Zwan', na' belyi'e le':

—Benne' wsdle. Bwia nga. Bennen' wzóalēne' le' yechelá'a yego Jordán, bennen' bzoa lio' chie', žezóe' benách ka' nis, na' želžín yógo'te benách ka' gan zoe'.

²⁷ Naž bechebe Zwan', na' gože' légake':

—Ča' zoa no benne' zoa da' nzi' lo ne'e, naken da' ba bde Dios lo ne'e. ²⁸ Bénkezelele dan' bchalja' katen' wnnía': “Bi naka' neda' Benne' Criston” san Dios bsele'e neda' nich wzenlá' benách ka' za' ze'e Le'. ²⁹ Benne' byo, bennen' zzi'e xkwide' no'le žchag na'be', nake' benne' žchag ne'e, san ljež bennen' žchag ne'e, na' žónlēne' le' tzen, zze nage' chie', na' žebele'

dan' ženle' da' zchalj bennen' zchag ne'e. Lezka' žebéle'ela' neda' dan' žaken chie' ki. ³⁰ Žon byenen gakže blo Benne' Criston', san žon byenen yéjwža' neda'.

Bennen' bžoje' ya'abá che Dios

³¹ Lezka' wnná Zwan':

—Bennen' ze'e zaka' ya'abale nakže' blo ka yógo'te benách. No benne' nake' che yežlyó nga, che yežlyó nga nakže', na' zchalje' che da' žaken yežlyó nga, san Bennen' ze'e zaka' ya'abá che Dios nakže' blo ka yógo'te benách ka'. ³² Benne' ni zchalje' che da' bl'e'ele', na' che da' benle', san bi zoa no benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje'. ³³ Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje', zloe'ele' law žejli'e nak dot da' li da' zna Dios. ³⁴ Bennen' bsela' Dios, zchalje' diža' che Dios, dan' Dios na'kze dot laže'e bsele'e Dios Be' La'y len Bennen'. ³⁵ Xažo Dios nži'ile' Zi'ne', na' ba bdie' lo na' Zi'nen' yógo'te da' de. ³⁶ Nóte'teze benne' žejli'e che Zi'n Dios, ba de yela' nban da' zejli' kanne chie', san bennen' bi žejli'e che Zi'nen', bi gata' yela' nban na' chie', san nbage'e zia law Dios.

4

Jesús zchájlene' to no'le nbabe' Samaria

¹ Béngkle benne' yodo' fariseo ka' kan benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen zej nyanže' ka benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' lezka' žezóa Jesusen' zanže benách nis ka benách ka' žezóa Zwan' nis. ² Jesús na'kze bi žezóe' benách ka' nis, san benne' wsedle chie' ka' žezógake' benách ka' nis. ³ Kate' wnezele Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab Judea, na' zejdé' da' yoble gan nbab Galilea.

⁴ Gan zeje', žon byenen tie' gan nbab Samaria. ⁵ Ka' goken, bla' Jesusen' to yeždo' gan nbab Samaria, da' nzin' Sikar, dan' žen' gawze gan de yežlyón' da' bnezjw Jakob

che Jwsé chie' ža ni'te. ⁶ Lo latjen' Jakobem' bche'ne' to yežw nis gže'. Kate' bla' Jesusen' ga na', wži'e žoa'a yežw nisen' dan' bejxáke'le' yoe'e nez, ne naken wawbiž. ⁷ Naž bžin to no'le Samaria ga na' nich si'e nis. Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn da' ye'ja'.

⁸ Jesusen' zoe' toze' dan' ba zjak benne' wsedle chie' ka' lo yežen' nich chejxi'gake' bi da' gáwgake'. ⁹ Naž no'le Samaria na' gože' Jesusen', na' wnné':

—Žznnablo' Le' neda' da' ye'jo', na' nako' benne' judío? Neda' naka' no'le Samaria.

Ki wnné' dan' benne' judío ka' bi de chawe' benách Samaria ka'.

¹⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Chela' nónbi'o da' žonn Dios, na' no Bennen' ži'e le': “Benn da' ye'ja” na' le' nnablo' Le', na' Le' gonne' chio' nis da' gonnen yela' nban.

¹¹ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', bi no'o da' kwéjleno' nis, na' že'lte žia nis ni. ŽGaz za' nisen' dan' žonnen yela' nban? ¹² ŽNakžo' Le' zen ka Jakob, xa wdé chežo, bennen' benne' cheto' yežw nis ni, ga ni wži'e nis da' we'je', na' da' we'jgak zi'ne' ka', na' da' we'jgak bia beže chie' ka'?

¹³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—No benne' ye'je' nis ni, da' yoble nnan ye'jen', ¹⁴ san nóte'teze benne' ye'je' nisen' da' wnezjwa' neda', biž nnan ye'jen', dan' wnezjwa' chie' nisen' da' gaken lo yichj lázda'we' ka to gan žal nis, da' gonnen yela' nban da' zejli' kanne chie'.

¹⁵ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', benn chia' nisen', nich biž bil-la', na' biž yedjxi' a nis nga.

¹⁶ Jesusen' wnné':

—Wyéj, bejlíž benne' byo chio', na' le da ga zoa' ni.

¹⁷ Beží'i no'len', na' gože' Le':

—Bi zoa benne' byo chia'.

Naž Jesusen' wnné':

—Da' likze znoo': “Bi zoa benne' byo chia” ¹⁸ dan' ba wzóaleno' gayo'

benne' byo ka', na' benne' byon' zóaleno'-ne' na'a, bi nake' benne' byo chio'. Da' ni zno', da' likze zno'.

¹⁹ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':
—Benne', žekla' neda' nako' benne' zchalje' lo wláz Dios. ²⁰ Xa xto'to' ka' bka'n zéngake' Dios law ya'a nga, san znnale le'e yež Jerusalén naken ga žala' wká'n zengak benách ka' Dios.

²¹ Jesusen' wnné':
—No'le, bejlé' da' znnia'. Za' ža katen' wká'n zenle Xažo Dios la'kze bi yedjsoale law ya'ado' ni, na' lezka' bi chejsoale lo yež Jerusalén. ²² Le'e zka'n zenle Bennen' bi nónbia'le-ne', san neto' nónbia'to' Bennen' zka'n zento', dan' ben Dios chie' gata' yela' žeslá ni'a chegak benne' judío ka'. ²³ Na'a, za' ža, na' ba zoažo ža na', kate' benne' ka' da' li wká'n zéngake' Dios, wká'n zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, légake', dan' žénele Xažo Dios wká'n zengak benne' ka' Le' ki. ²⁴ Dios nake' Be', na' benne' ka' zka'n zéngake' Le', žon byenen wká'n zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, légake'.

²⁵ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':
—Nnezla' žala' la' Benne' Mesías, (da' znnan: "Benne' Criston"). Kate' le'e Le', wloe'ele' žo'o yógo'te.

²⁶ Jesusen' wnné':
—Lekke' zcháljlene' le'.
²⁷ La' na'ze bežingak benne' wsedle ka' che Jesusen' ga na', na' bebán láže'gekle' dan' zcháljlene' to no'le, san nitóe' bi bežogle' nnable' Le', bi nne': "žBiz znnablo' le'?" o "žBiz da' zcháljleno' le'?" ²⁸ Naž no'len' bka'ne' že'e chie' ga na', na' beyeje' lo yež, na' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁹ na' wnné':

—Le da, lé'elele to benne' gože' neda' yógo'te da' ba bena'. žNakkze' Le' Benne' Criston'?

³⁰ Naž bžojgak benne' ka' lo yežen', na' bžingake' gan zoa Jesusen'.

³¹ Kate' ne zej no'len', benne' wsedle ka' che Jesusen' ben byéngake', na' belyi'e Le':

—Benne' Wsedle, bdaw.

³² Jesusen' gože' légake':

—De to da' žawa', da' bi nónbia'le.

³³ Naž benne' wsedle chie' ka' belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—žNož benne' ba bedjwé'e da' bdawe'?

³⁴ Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' nbánlena' naken gona' da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', na' yeyož gona' xchine'. ³⁵ Ki znnale le'e: "Yétáp byo' žin ža lapžo." Neda' žapa' le'e: le wía na'le, na' wíale benách ka' zej nake' ka gan goz Dios, da' ba nbížen nich chejlapžon. ³⁶ Bennen' złape' zzi'e lazjwe', na' dan' złapen', naken nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka', nich gak yebégekle tzen benne' žazen', na' benne' złapen'. ³⁷ Nak dot da' li da' znnan: "To benne' žaze', na' yetóe' złape'." ³⁸ Neda' bseła'a le'e chejlaple gan bi gozle. Benne' yoble gozen', na' le'e zzi'le da' žonn žin na' da' bene'.

³⁹ Benne' zan, benne' Samaria ka', benne' nníta'gake' lo yež Sikar na', bejlé'gake' che Jesusen' ni'a che xtiža' no'len', dan' bchalje' kan nak chie', na' wnné': "Gože' neda' yógo'te da' ba bena'." ⁴⁰ Kate' bžingak benne' Samaria ka' gan zoa Jesusen', góta'yoegekle' Le' gá'nlene' légake'. Yechóp ža bga'n Jesusen' ga na'. ⁴¹ Ka' goken, benne' zanže bejlé'gake' che Jesusen' ni'a che da' bchaljkze' Le'. ⁴² Naž benne' ka' belyi'e no'len', na' wnnágake':

—Na'a žejle'to' chie', kégeze ni'a che da' bchaljo' le', san lezka' dan' benlto' neto' chie' Le', na' nnezlto' da' li Bennen' nake' Benne' Criston', Bennen' žeslé' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

Žeyón Jesús xkwide' byo che to benne' wnná bia'

43 Yechóp ža ka', bezá' Jesusen' gan nbab Samaria, na' wyeje' gan nbab Galilea. 44 Ki bene', dan' bchaljkze Jesusen', na' wnné': "Benne' wláz ka' che to benne' zchalje' lo wláz Dios bi žápegake' le' ba la'ne." 45 Kate' belá' Jesusen' gan nbab Galilea, wdápegak benne' Galilea ka' Le' ba la'ne dan' lezka' jake' lo yež Jerusalén katen' gok Lni Pasko', na' blé'egekle' da' ka' ben Jesusen' ga na'.

46 Naž beyéj Jesusen' lo yež Kaná gan nbab Galilea, gan beyone' nis xis uba. Lo yež Kapernaum na' zoa to benne' wnná bia', benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' lo wláz benne' zna bi'e, na' xkwide' byo chie' da'be' yižwé'. 47 Kate' bennen' benle' ba bezá' Jesusen' gan nbab Judea, na' ba bežine' gan nbab Galilea na', naž wyeje' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le' yide' liže', nich yeyone' xkwide' byo chien', dan' ba žek gatbe'. 48 Naž Jesusen' gože' le':

—Bi chejle'le chia' cha' bi lé'elele da' ka' zej nak bian', na' yela' wak ka' da' gona'.

49 Naž bennen' nzi' lo ne'e lo wláz benne' zna bi'e gože' Jesusen', na' wnné':

—Benne', date ná'tege nich bi gat xkwide' byo chian'.

50 Naž Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Nban xkwide' byo chion'.

Bennen' bejli'e da' wnná Jesusen', na' zeyeje'. 51 Kate' ne yoe'e nez zeyeje', bałe benne' wen žin chie' bedjchágake' le', na' bzéngekle' le', na' wnnágake':

—Nban xkwide' byo chion'.

52 Wnnable' légake' batx wzó law žeyakbe'. Belyi'e le':

—Bache', ka gachje ža bežój-be' da' lan'.

53 Naž wnnezle xa xkwide' byon', beyakbe' kate' Jesusen' ne zchájlene' le', na' gože' le': "Nban xkwide' byo chion'." Che len bejli'e

che Jesusen', na' lezka' benách ka' nníta'gake' liže' bejlé'gake' chie'.

54 Yela' wak ni naken da' bežopen da' ben Jesusen' katen' wzóe' gan nbab Galilea, da' goken wdé bezé'e gan nbab Judea.

5

Žeyón Jesús to benne' die' ga nzi' Betesda

1 Wdé gok da' ni, gok to lni chegak benne' judío ka' lo yež Jerusalén, na' Jesusen' wyeje' ga na'. 2 Lo yežen', gawze gan žo'ogak zila' ka', že' to bej nis zen, da' nzin' Betesda len diža' hebreo, na' zej nnita' gayo' zchil zen chen. 3 Lo zchil ka' degak benne' zan, benne' ka' zej de'e yižwé', benne' lo chole ka', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' žak sá'gake'. Želbeze' bate ta nisen'. 4 Ki žaken dan' žetj to wbás che ya'abá to chi'i weje, na' žaze' lo nisen', na' zte' nisen'. Benne' nežw, benne' chejchoé'e lo nisen' kate' zdan, yeyaktie' kan nak bíte'teze yižwé' da' de'e. 5 Zoa to benne' ga na', ba zej chino' chonne žoa yiz de'e yižwé'. 6 Katen' Jesusen' ble'ele' benne' yižwén' die' ga na', wnnezle' ba zej zan yiz de'e yižwén', na' wnnable' le', na' wnné':

—žžénelo' yeyako'?

7 Bechebe benne' yižwén', na' gože' Jesusen':

—Benne', bi zoa no benne' wtinne' neda' lo nisen' kate' zdan. Kate' ne zeyá'a neda', žo'o benne' yoble zga'ale' ka neda'.

8 Jesusen' gože' le':

—Wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj.

9 La' beyakte bennen', na' beywé'e da' góta'len', na' beyeje'. Ža na' gok da' ni naken ža la'y chegak benne' judío ka'. 10 Naž benne' judío wnná bia' ka' belyi'e bennen' beyake', na' wnnágake':

—Ža la'y naken na'a. Bi žala' go'o da' žáte'lon'.

11 Bechebe bennen', na' gože' légake':

—Bennen' beyone' neda' gožkze' neda', na' wnné': “Beywá' dan' delon', na' beyéj'”

12 Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Nož bennen' gože' le': “Beywá' da' delon', na' beyéj'”?

13 Bennen' beyake' bi nnezle' nožen', dan' ba bezá' Jesusen' lo latjen' dan' zej nnita' benne' zan ga na'. 14 Wdé gok da' ni, Jesusen' bejxake'e bennen' gan nak lo zchil yodo', na' gože' le':

—Bwia nga. Ba beyako'. Biž gono' dola', nich bi gak chio' to da' nakže zi' ka dan' goken chio'.

15 Wyéj bennen', na' bejzenle' benne' judío wnná bia' ka', Jesusen' beyone' le'. 16 Che len bwíagak benne' judío wnná bia' ka' da' žon Jesusen', na' gónegekle' gótgake' Le', dan' žone' da' ki kate' nak ža la'y chégake'. 17 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Xa' žónteze' žin, na' lezka' neda' žona' žin.

18 Che len gónežegekle benne' judío wnná bia' ka' gótgake' Jesusen', kégeze dan' bi žape' ža la'y chégake' ba la'ne, san lezka' dan' wnné' nak Dios Xakze', na' ki naken, žon kwine' Dios.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Zi'n Dios

19 Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e. Bi be gak gona' neda', Zi'n Dios, žakze chia', san toze dan' zle'ela' žon Xažo Dios. Yógo'te da' žon Xažo Dios, lezka' žona' neda', Zi'ne'. 20 Xažo Dios nži'ile' neda', Zi'ne', na' zloe'ele' neda' yógo'te da' žone', na' da' zénle'eže ka' ka da' ni wloe'ele' neda', da' ka' góngaken ga yebán láže'le le'e. 21 Kan žon Xažo Dios, žesbane' benne' gat ka', na' žonne' yela' nban chégake', lezka' žona' neda', Zi'ne', znezjwa' yela' nban

chégake' kan žénekezela'. 22 Xažo Dios bi zchi'a laže'e nitó benne', san ba bdie' lo na'a neda', Zi'ne', yógo'te yela' wnná bia' nich wchi'a laža'a benách ka'. 23 Ki naken nich gápegak yógo'te benách ka' neda', Zi'ne', ba la'ne, kan žápegake' Xažo Dios ba la'ne. Nóte'teze benne' bi žape' neda', Zi'ne', ba la'ne, bi žape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', Zi'nen'.

24 'Da' li žapa' le'e. Nóte'teze benne' ženle' da' zchalja', na' žejli'e che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', benne' ni de yela' nban da' zejli kanne chie', na' bi nžog chie' gate', san nake' ka to benne' ba bebane' lo yela' got dan' ba de yela' nban da' zejli kanne chie'. 25 Da' li žapa' le'e, za' ža, na' ba zžin ža na', kate' benne' gat ka' yéngkle' chi'a neda', Zi'n Dios, na' benne' ka' yéngkle' xtiža'a, na' góngake' kan znnan, gata' yela' nban chégake'. 26 Kan yo'o lo na' Xažo Dios wnezjwe' yela' nban chegak benách ka', lezka' bdie' lo na'a neda', Zi'ne', wnezjwa' yela' nban chegak benách ka'. 27 Lezka' bdie' lo na'a yela' wnná bia' nich wchi'a laža'a benách ka' dan' naka' Benne' Golje' Benách. 28 Bi yebán láže'le kan nak da' ni, dan' za' ža kate' yógo'te benne' gat ka' yéngkle' chi'a, 29 na' yežójkake' lo yežw ba ka'. Yebangak benne' ka', benne' béngake' da' nak chawe', na' gata' yela' nban chégake', san benne' ka' béngake' da' zinnj, yebángake', na' chog Dios chégake' gátgake' to chi'ize.

Da' ka' zej nak bian' da' nak Jesús

30 Lezka' wnná Jesusen':

—Bi be gak gona' nedza'. Kan nak da' ženla' da' zchalj Xa', ki zchi'a laža'a, na' kan zchi'a laža'a naken chawe', dan' bi žona' kan žénezela' neda', san kan žénekezele Xa', Bennen' bsele'e neda'. 31 Cha' neda' zchalja' chia' kwinna', bi zaka' dan' zchalja'. 32 Zoa Benne' yoble, Benne' zzoa lie' kan naka' neda', Bennen'

nake' Xa', na' nnezla' zaka' da' zzoa lie' kan nak chia'. ³³ Le'e bséla'le benne' ka' bejnábgekle' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, na' dan' bzoa lie' kan nak chia' naken dot da' li. ³⁴ Neda' bi žiážjela' no benne' wzóa lie' kan nak chia', san znnia' da' ki nich yelale le'e. ³⁵ Da' bchalj Zwan' goken ka to yi' yež, da' wyeyen, na' wza'nín', na' le'e, to chí'ido'ze wyáz láže'le si'le baní' chien'. ³⁶ Na'a, zoa da' zzoa li kan nak chia' neda' da' záka'žen ka dan' bzoa li Zwan' kan nak chia'. Da' ka' bde Xažo Dios lo na'a gona', da' ka' žona', na' da' ka' zzoa lígaken kan nak chia', na' zej nak bian' Xažo Dios bsele'e neda'. ³⁷ Lzeka' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda' zzoa lie' kan nak chia'. Batkle bénlele chi'e, na' batkle blé'elele lawe', ³⁸ na' bi nzi' lo na'le xtiže'e, dan' bi žejl'e'le chia' neda', Bennen' bsele'e Lekze'. ³⁹ Žsédtezle le'e da' nyejw le'e yiche la'y, dan' žéklele gata' yela' nban da' zejlí kanne chele ni'a che dan' nyejwn le'e yiche la'y, na' dan' nyejwn le'e yiche la'y na' zzoa lin kan nak chia' neda'. ⁴⁰ Bi žénelele gónlenle neda' tzen nich gata' yela' nban chele.

⁴¹ Bi žilja' yela' ba la'ne da' gape no benne' neda'. ⁴² Neda' nónbi'a le'e, na' nnezla' bi nží'ilele Dios. ⁴³ Bla'a nga lo wláz Xažo Dios, na' le'e bi zzi' lo na'le neda', san cha' la' benne' yoble, benne' yide' žakze chie', si' lo na'le bennen'. ⁴⁴ ¿Nakxkze gak chejl'e'le che Dios cha' zzi'le yela' ba la'ne da' žaple lježle tole yetole, na' bi žiljle yela' ba la'ne da' gape Dios tliča' le'e? ⁴⁵ Bi wzóa yichjle yesbaga'a le'e zia law Xa'. Bennen' yesbage'e le'e zia nake' lekze Moisés, bennen' žxen láže'le-ne', la'kze gote' ža ni'te. ⁴⁶ Chela' žejl'e'le che Moisés na', lzeka' chejl'e'le chia' neda', dan' bzoj Moisés na' kan nak chia' neda'. ⁴⁷ Na'a, ¿nakxkze gak chejl'e'le da' zchalja' neda' cha' bi žejl'e'le da' ka' bzoj Moisés na'?

6

Jesús zwawe' gayo' mil benne' ka' (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

¹ Wdé gok da' ni, wyéj Jesusen' yechehá'a nido' che gan nbab Galilea, dan' nzin' Nido' Che Tiberias, benne' nésar. ² Benne' zan bejnáwgake' Jesusen' dan' blé'egekle' yela' wak ka' da' bene', katen' beyone' benne' yižwé' ka'. ³ Naž Jesusen' wžene' to law ya'ado', gan wžé'lene' benne' wsedle chie' ka'. ⁴ Za' žin Lni Pasko' kate' benne' judío ka' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto. ⁵ Kate' Jesusen' bchis lawe', blé'ele' benne' zan, benne' zá'gake' gan zoe', na' gože' Lip:

—¿Gaz žeł-lžo yet xtil dan' gawgak benne' zan ki?

⁶ Ki wnná Jesusen' nich nnezle' da' nna Lipen', dan' nnézkzele' Le' da' gone'. ⁷ Bechebe Lipen', na' wnné':

—Chela' si'žo yet xtil len lazjw to benne' che xono' byo', benne' zan ki bi geklen gáwgake' láte'do' wejen.

⁸ Naž to benne' wsedle che Jesusen', bennen' lie' Ndres, benne' biche' Smon Bedw, gože' Le', na' wnné':

⁹ —Zoa to xkwide' byo nga, nwa'be' gayo' yet xtil ka' da' zej naken zoa' sebada, na' chope bel ka'. ¿Wak wawžo benne' zan ki len da' láte'do'ze ni?

¹⁰ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Le ye' benne' zan ki kwé'gake' lo yo.

Lo latjen' yo'o daka', na' wže'gak ka gayo' mil benne' ka' ga na'.

¹¹ Naž Jesusen' beḡwe' yet xtil ka'. Kate' beyož gože' Dios “Žóxkeno” bdisen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' lé'gake' belyisen' chegak yógo'te benne' ka' žé'gake' gan yo'o daka'. Lzeka' béngake' chegak bel ka', na' bdáwgake' kan gónegekle' gáwgake'. ¹² Kate' ba béljegekle',

Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le yetób da' bizjw ka' da' zej nga'nen, nich bi be nitlen.

¹³ Betóbgaken', na' beschá'gake' chežinno xkwit da' bizjw ka' chegak gayo' yet xtil ka' zej naken zoa' se-bada, dan' bega'nen chegak benne' ka' bdáwgaken'. ¹⁴ Kate' benne' ka' blé'egekle' yela' wak dan' ben Jesusen', na' wnnágake':

—Da' li benne' ni nake' Bennen' zchalje' lo wláZ Dios, Bennen' žala' yide' yežlyó nga.

¹⁵ Dan' nnezle Jesusen' žénegekle' ché'gake' Le' de chgi' nich góngake' ga nna bi'e lé'gake', che len bezé'e latjen', na' wyeje' toze' to law ya'a.

Jesús zze'e lo nisdo'

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Kate' ba žale, jak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' bžingake' žoa'a nisdo'. ¹⁷ Belbene' to lo barkw, na' zjake' lo nisdon', nich žingake' lo yež Kapernaum. Kate' ba nak chol, Jesusen' bi na' žine' gan nníta'gake'. ¹⁸ Wzó law žak be' wale lo nisdon', na' nisen' zgó'anen. ¹⁹ Kate' ba bsá'gake' barkwn', na' wzán' ka to ga zza'žo to hora, naž blé'egekle' Jesusen' zze'e lo nisdon', na' ze'e zbige'e gan zej barkwn', na' bžébegake'. ²⁰ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Nedkzan'. Bi žébele.

²¹ Naž len yela' žebél wzí'gake' Le' lo barkwn', na' la' bžinte barkwn' lo yo biž gan zjake'.

Benne' zan žeyíl'gake' Jesús

²² Ža chope ža, gókbe'egekle benne' zan ka', benne' zej nga'ne' yechelá'a nisdon', da' goken, dan' toze barkw bžinen ga na', na' Jesusen' bi wženlene' benne' wsedle chie' ka' lo barkwn', san lé'gakze' jake'. ²³ Naž bžojgak yebale barkw ka' lo yež Tiberias, na' bžingaken to latje da' žen' gawze gan bdáwgake' yet xtil, katen' Xanžo Jesusen' gože' Dios: “Žóxkeno”

chen. ²⁴ Dan' blé'egekle' biž zoa Jesusen' ga na', na' bi zej nnita' benne' wsedle chie' ka' ga na', che len belbene' law barkw ka', na' bžingake' lo yež Kapernaum, gan bejdíl'gake' Jesusen'.

Jesús nake' yet xtil da' znezjwn yela' nban li laže'

²⁵ Kate' bžingak benne' zan ka' yechelá'a nisdon', bejxá'ka'gake' Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, žbatx beló'o nga?

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Da' li žapa' le'e: žeyilje neda', kege dan' blé'elele yela' wak ka' da' bena', san dan' bdawle yet xtilen', na' béljelele. ²⁷ Le gon žin, kege nich si'le yela' waw da' zde chen, san nich si'le yela' waw da' gáta'tezen, na' gonnen yela' nban da' zejlí kanne chele. Yela' waw ki naken da' wnezjwa' neda', Benne' Golje' Benách, chele, dan' Xažo Dios blóe'ele' law naka' Zi'ne'.

²⁸ Naž wnnábgek' Le', na' wnnágake':

—žBiž da' žon byenen gonto' nich gonto' da' žaz laže' Dios?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Da' žaz laže' Dios naken chejle'le chia' neda', naka' Bennen' bsele'e Le'.

³⁰ Naž wnnábgek' Le', na' wnnágake':

—žBiž da' nak bia' gono', da' le'elton' nich chejle'to' chio' Le'? žBiž yela' wak gono'? ³¹ Xa gole chežo ka' bdáwgake' yet xtil da' nzin' maná lo latje dach, kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Moisés benne' ché'gake' yet xtil che ya'abá, dan' bdáwgaken'.”

³² Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Da' li žapa' le'e: kege Moisés na' benne' chele yet xtil che ya'abá, san Xažo Dios žonne' chele yet

xtilen'. ³³ Yet xtil dan' žonn Dios chegak benách ka' naka' neda', dan' bžojen ya'abá, na' znezjwn yela' nban chegak benách ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga.

³⁴ Naž belyi'e Le':

—Xan, bėnnteze yet xtilen' cheto'.

³⁵ Jesusen' gože' légage':

—Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. Nóte'teze benne' gónlene' neda' tzen, wéljele' to chi'ize da' naken che Dios, na' nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', ba we'je' to chi'ize da' naken che Dios. ³⁶ Naken kan ba gožkza' le'e, la'kze zlé'elele neda', bi žejle'le chia'. ³⁷ Yógo'te benne' ka' žonn Xa' chia', gónlengake' neda' tzen, na' benne' ka' gónlengake' neda' tzen, bi yesbí'igaka'-ne'. ³⁸ Ki naken dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, kege nich gona' kan žénela' nedkza', san nich gona' kan žénele Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ³⁹ Da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', naken bi kwia' yi' nitó benne', bennen' benn Dios chia', na' yesbana'-ne' ža ze lawte ža. ⁴⁰ Da' žénele Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', naken gata' yela' nban chegak yógo'te benne' ka' lé'egekle' neda', Zi'ne', na' chejlé'gake' chia' neda', na' neda' yesbángaka'-ne' ža ze lawte ža na'.

⁴¹ Naž benne' judío wnná bia' ka' wnnégake' che Jesusen', dan' wnné': "Neda' naka' yet xtilen' da' zan' ya'abá." ⁴² Che len wnnágake':

—¿Kege benne' ni Jesusen', zi'n Jwsé? Nónbia'žo xa xne'e. ¿Nakx chen', znaa benne' ni: "Bžoja' ya'abá che Dios?"

⁴³ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Bi nnele chia' la' le'eze. ⁴⁴ Bi gak nitó benne' gónlene' neda' tzen, cha' Xa', Bennen' bsele'e neda', bi yedjwé'e bennen' chia' neda', na' neda' yesbana'-ne' ža ze lawte ža na'.

⁴⁵ Nyejw le'e yiche la'y kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, da' znnan ki: "Dios wsedle' yógo'te benách." Che len, yógo'te benne' ka', benne' želyenle' chi'i Xa', na' nsédgekle' lo ne'e Le', gónlengake' neda' tzen.

⁴⁶ 'Bi zoa no benne' ble'ele' Xažo Dios, san toze Bennen' bžoje' gan zoa Dios. Bennen' zle'ekzle' Xažo Dios. ⁴⁷ Da' li žapa' le'e: nóte'teze benne' žejli'e chia' neda' de yela' nban da' zejlí kanne chie'. ⁴⁸ Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. ⁴⁹ Xa xto'le ka' bdáwgake' yet xtilen' dan' nzin' maná lo latje dach, na' kate' bza'a ža chégake', gótgake'. ⁵⁰ Neda' naka' yet xtil da' zžojen ya'abá che Dios, na' nóte'teze benne' gawen', bi gate' to chi'ize. ⁵¹ Nedkza' naka' yet xtilen' da' zej nbanlen benách ka', dan' bžojen ya'abá che Dios, na' cha' nóte'teze benne' gawe' yet xtilen', na' gak bane' to chi'ize. Yet xtilen' da' znezjwa' neda' naken xpela'a, da' znezjwan' nich gata' yela' nban chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

⁵² Naž benne' judío wnná bia' ka' belchíx ljéžgake', na' wnnágake':

—¿Nakx gak gonn benne' ni xpele'e nich gawžon?

⁵³ Che len Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e: cha' bi gawle xpeła'a neda', Benne' Golje' Benách, na' cha' bi ye'je' xchena', bi de yela' nban na' chele. ⁵⁴ Nóte'teze benne' gawe' xpeła'a, na' ye'je' xchena', de yela' nban da' zejlí kanne chie', na' neda' yesbana'-ne' ža ze lawte ža na'. ⁵⁵ Ki naken dan' nak xpeła'a yela' waw da' li, na' xchena' naken to da' li da' ye'jen no benne'.

⁵⁶ Nóte'teze benne' gawe' xpeła'a, na' ye'je' xchena', sóalenteze' neda', na' neda' sóalenteza' le'. ⁵⁷ Kan zoa nban Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' neda' nbánlena' Le', lezka' nóte'teze benne' gawe' neda', soe' nbánlene' neda'. ⁵⁸ Da' ni naken yet

x̄til da' bžojen ya'abá che Dios, na' bi naken ka yet x̄tilen' dan' nzin' maná, dan' bdawgak x̄a x̄to'le ka', na' kate' bza'a ža chégake', gótgake'. Nóte'teze benne' gawe' yet x̄til ni gak bane' to chi'ize.

⁵⁹ Da' ni bchalj Jesusen' gan nak to lo yo'o gan zdoggak benne' judío ka' nich yéngkle' x̄tiža' Dios, na' gok da' ni kate' ne žsadle' benách ka' nníta'gake' lo yež Kapernaum.

Da' žonnen yeła' nban da' zejlí kanne chežo

⁶⁰ Kate' benne' wsedle ka' che Jesusen' béngkle' da' ki, benne' zan ladjwgake' wnnégake' chen, na' wnnágake':

—Zédele'e nak diža' ni. ¿Nožkze Jesusen' gak si' lo ne'en?

⁶¹ Wnnezle Jesusen' znnegak benne' wsedle chie' ka' che x̄tiže'e, na' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Žon diža' ni le'e zede?
⁶² ¿Nakx̄kze gaken cha' lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, yeyepa' gan wzóa' zga'ale? ⁶³ Da' nak che Dios Be' La'y naken da' žonnen yeła' nban chele. Da' nakze beła' žen bi gak gon chawen' le'e. Diža' da' bchaljléna' le'e naken che Dios Be' La'y, na' žonnen yeła' nban chegak benách ka'. ⁶⁴ Na'a, bálele le'e bi žejle'le chia'.

Wnná Jesusen' ki dan' nnézkzele' Le' ža ni'te no benne' ka' bi žejlé'gake' chie', na' lezka' bennen' wdíe' Le' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le'. ⁶⁵ Che len wnné':

—Che len ba gožkza' le'e bi gak no benne' gónlene' neda' tzen, cha' bi we' Xažo Dios le' latje.

⁶⁶ Gok chope láže'gak benne' zan ža na', benne' wsedle chie' ka', na' biž wdálengake' Le' tzen. ⁶⁷ Naž Jesusen' wnnable' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Lezka' le'e yekwasle?

⁶⁸ Bechebe Bedw, na' gože' Le':

—Xan, ¿noz benne' chéjlento'? Le' napo' diža' da' žonnen yeła' nban

da' zejlí kanne cheto'. ⁶⁹ Neto' žejle'to' chio', na' nónbia'to' Le', nako' Benne' Criston', Bennen' bseła' Dios, na' nako' Ži'nkze Dios ban.

⁷⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Wžekza' neda' le'e chežinnole ki, san to benne' ladjwle le'e žonlen da' xiwe' le' tzen.

⁷¹ Da' ni bchalj Jesusen' che Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, dan' nak Judas na' bennen' wdíe' Le' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le', na' nbálene' yechinéj benne' wse-dle chie' ka'.

7

Bi žejle'gak benne' biche' Jesús chie' Le'

¹ Wdé gok da' ni, wdé Jesusen' gan nbab Galilea. Bi gónele' cheje' gan nbab Judea dan' žénegekle benne' judío wnná bia' ka', benne' nníta'gake' ga na', gótgake' Le'.

² Ža na' za' žin lni chegak benne' judío ka' kate' žejsá' láže'gake' ka' x̄a wdé chégake' wnníta'gake' gan besbínigake' zan yo'o lága'do'. ³ Che len benne' biche' Jesusen' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Bžoj ga ni, na' wyéj gan nbab Judea nich lé'egekle benne' wse-dle chio' ka', benne' nníta'gake' ga na', yeła' wak ka' da' žono'. ⁴ Cha' žénele no benne' gónbia'gak benách ka' le', bi žone' ngáche'ze da' žone'. Dan' žono' yeła' wak žen ki, bløe'el kwino' lawgak yógo'te benách ka' nich lé'egekle' da' žono'.

⁵ Ki wnnagak benne' biche'e ka' dan' bi na' chejlé'gake' chie' Le'.

⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi na' žin ža chia' nich włøe'ela' dan' naka' lawgak benách ka', san ža ni naken nich bi da' gonle le'e. ⁷ Benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi zžóagake' le'e cheła'ale, san zžóagake' neda' cheła'ale dan' złøe'ela' law kan zej nake', na' da' znnia' nak bian' bi nak chawe' da'

žóngake'. ⁸ Le chej le'e lni na'. Bi cha'a neda' lni na' na'a dan' bi na' žin ža chia'.

⁹ Kate' beyož gože' légake' da' ki, bga'ne' gan nbab Galilea.

Jesús žeje' lni chegak benne' judío ka'

¹⁰ Wdé jak benne' biche' Jesusen' ka' lni na', lezka' wyeje' Le', kege kwáselo, san ngáche'ze wyeje'.

¹¹ Gan žak lni na', wdilgak benne' judío wnná bia' ka' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa bennen'?

¹² Benne' zan bcháljgake' da' zanle'e kan nak che Jesusen'. Bałe' wnnágake':

—Nake' chawe'.

Yebałe' wnnágake':

—Bi nake' chawe' dan' žon láže'le' benách ka'.

¹³ Nitó benne' bi bchalje' kwáselo kan nak che Jesusen', dan' benne' zan ka' zžébegake' benne' judío wnná bia' ka'.

¹⁴ Kate' ba bžin gachje lni na', bla' Jesusen' li'a yodo', na' bse-
dle' benách ka' nníta'gake' ga na'.

¹⁵ Bebán láže'gak benne' judío ka', na' wnnágake':

—¿Nakχ chen', žakle'e bennen', na' bi nsedle' che yodo'?

¹⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' žsedla' neda', kege chezan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ¹⁷ Cha' žénele no benne' gone' kan žénele Dios, na' gákbe'le' cha' nak che Dios da' žsedla' benách ka' o cha' žakze chia' zchalja'. ¹⁸ Nóte'teze benne' zchalje' žakze chie', žone' ki nich gápegak benách ka' le' ba la'ne, san bennen' žénele' gápegak benách ka' ba la'ne bennen' bsele'e le', benne' ni zchalje' da' naken dot da' li, na' bi žon láže'e.

¹⁹ 'Moisés bdie' lo na'le da' bchi'le Dios, san nitole le'e bi žonle kan zna xtiže'e. ¿Biz chen' žénelele gotle neda'?

²⁰ Beži'igak benne' zan ka', na' belyi'e Le':

—Da' xiwe' žónlenen le' tzen. ¿Nozke benne' žénele' gote' le'?

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—To yela' wak bena', na' žebán láže'le yógo'tele. ²² Da' li Moisés benne' chele dan' nžogen lo beła' chele dan' nak bian' nzi'le xtiža' Dios. Kege Moisés na'kze bennen' chele, san wzien lo na'gak xa xta'we' ka'. Na'a, la'kze nak ža la'y, zchogle lo beła' chegak xkwide' byo chele ka' dan' nak bian' zej nbabbe' che Dios. ²³ Cha' želzi'be' lo beła' chégakbe' dan' nak bian' kate' nak ža la'y, nich bi wka'nle ca'ze da' zna da' bchi'le Moisés, ¿zža'le neda' dan' beyona' to benne', nich beyake' cháwe'do' kate' nak ža la'y? ²⁴ Bi žala' kon wchi'a láže'le, san le wchi'a láže' kan nak da' li.

Jesús žloe'ele' gan bžoje'

²⁵ Naž bchaljgak bałe benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' žeyilgak benne' judío wnná bia' ka' nich gótgake' Le'? ²⁶ Le wia nga. Kwáselo zchalje', na' bi be žé'gake' Le'. ¿Žákbe'egekle benne' ka', benne' zna biá'gake' žo'o, da' li benne' ni nake' Benne' Criston', Bennen' žala' nna bi'e žo'o? ²⁷ Benne' ni, nnezlžo ga benne' Le'. Kate' yid Benne' Criston', bi nnezle nitó benne' ga benne' Le'.

²⁸ Wzóa Jesusen' zsedle' benách ka' lo zchil yodo', na' katen' benle' da' ni, wnnie' zižje, na' wnné':

—¿Nónbia'le neda', na' nnézele ga benne' neda'? Bla'a yežlyó nga, kege žakze chia', san Dios na'kze bsele'e neda', na' Le', bi nónbia'le-ne'. ²⁹ Neda' nónbi'a-ne', dan' za'a lo wlaze' Le', na' Lekze' bsele'e neda'.

³⁰ Naž ben byéngake' séngake' Le', san nitó benne' bi bewxwe' Le', dan' bi na' žin ža chie' nich choe'e lo

ná'gake'. ³¹ Benne' zan bejlé'gake' chie', na' wnnágake':

—Kate' la' Benne' Criston', ¿gone' da' zanže yela' wak ka' ka da' žon Benne' ni?

Benne' yodo' ka' želsele'e benne' ka' nich séngake' Jesús

³² Béngkle benne' yodo' fariseo ka' da' zchaljak benách ka' kan nak che Jesusen', na' b̄xoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', bséla'gake' ni'a ná'gake' nich chejxéngake' Le'. ³³ Naž Jesusen' wnné':

—Yetó chí'ido'ze sóalena' le'e, na' naž yeyá'a gan zoa Xa', Bennen' bsele'e neda'. ³⁴ Yeyiljle neda', san bi yežél-lele neda'. Gan chejsóa' neda' bi gak yidle le'e.

³⁵ Naž benne' judío ka' belyi'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Gaz chej benne' ni, gan bi yežél-lžo-ne'? ¿Cheje' gan zej nnita' benne' judío ka', benne' zej náslase' dot yežlyó nga, na' wsedle' benne' zi'to' ka'? ³⁶ ¿Biz zejlás dan' wnné': “Yeyiljle neda', na' bi yežél-lele neda'” na' lezka': “Gan chejsóa' neda' bi gak yidle le'e”?

Nis yego da' žonnen yela' nban chežo

³⁷ Kate' nak ža ze lawte ža che lni na', ža na' naken blo, wzó ža' Jesusen'. Wnnié' zižje, na' wnné':

—Cha' zoa no benne' zbiž yichj lázda'we', žala' yide' gan zoa', na' ye'je'. ³⁸ Nóte'teze benne' žejli'e chia' neda', gak chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znan: “Lo yichj lázdo'w bennen' galj da' gaken ka to nis yego” dan' gon chawen' benách ka', na' gata' yela' nban chégake'.

³⁹ Bchalj Jesusen' da' ni kan nak che Dios Be' La'y, Bennen' žala' yedjsóalene' benne' ka' chejlé'gake' che Jesusen'. Ki wnné' dan' bi na' žin Dios Be' La'y na', dan' bi na' yeyepe Jesusen' gan gake' Benne' blo.

Žak chóplegak benách ka'

⁴⁰ Kate' benne' zan ka' béngkle' da' ki, bałe' wnnágake':

—Da' li benne' ni nake' bennen' zchalje' lo wláz Dios, bennen' bchebe laže' Dios sele'e chežo.

⁴¹ Yebałe' wnnágake':

—Benne' ni nake' Benne' Criston'. Wnnagak yebałe benách ka':

—¿Galj Benne' Criston' gan nbab Galilea? ⁴² Nyejw le'e yiche la'y da' znan: “Galj Benne' Criston' ladjw zi'n za'só Dabí ka', na' gake' benne' yež Belén, da' goken laž Dabín.”

⁴³ Ka' goken, gok chóplegak benne' ka' ni'a che Jesusen'. ⁴⁴ Gónegekle' bałe' séngake' Jesusen', san nitó benne' bi be bene' chie'.

Benne' wnná bia' ka' bi žejlé'gake' che Jesús

⁴⁵ Naž ni'a na'gak b̄xoz wnná bia' ka' len ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', bežingake' gan zej nnita' benne' yodo' wnná bia' ka', na' benne' ki belyi'e ni'a ná'gake' ka', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi žedjwa'le-ne'?

⁴⁶ Naž bechébegak ni'a ná'gake', na' wnnágake':

—Bi zchalj nitó benne' kan zchalj bennen'.

⁴⁷ Naž beži'igak benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—¿Be'le latje ben láže'le' le'e?

⁴⁸ ¿Zoa no benne' wnná bia', o no benne' yodo' fariseo, bejli'e chie'?

⁴⁹ Benne' ki, benne' bi žákgage' xtiža' Dios, zej nbage'e žia.

⁵⁰ Lezka' zoa Nikodemo ga na', bennen' ble'e gan wzóa Jesusen' to xe'le. Nikodemon' nake' benne' yodo' fariseo, na' gože' légake':

⁵¹ —¿Zchogžo che to benne' gate' ni'a che da' bchi'le Dios žo'o cha' bi yénležo chie' zga'ale nich nnézležo biz bene'?

⁵² Naž beží'igake' yebałe' ka', na' belyi'e le':

—¿Nako' le' benne' Galilea? Beł da' nyejw le'e yich la'y, na' wio' batkle bžoj nitó benne' zchalje' lo wláz Dios gan nbab Galilea.

⁵³ Naž che chégake' beyéjgake' ližgake'.

8

¹ Jesusen' wyeje' gan nak law Ya'a Yag Olibo.

—No'len' bene' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'

² Kate' za' ža'ní', bla' Jesusen' li'a yodo', na' bžingak yógo'te benách ka' gan zoe'. Jesusen' wži'e ga na', na' bsdle' légake'. ³ Naž benne' yodo' wsdle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bché'gake' to no'le gan zoa Jesusen', no'len' blé'egekle' žone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. Bžégake' le' gachje láwe'le benách ka' zze nággake' che Jesusen', ⁴ na' belyi'e Le':

—Benne' wsdle, no'le ni wzento'-ne' žone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. ⁵ Lo da' bchi'le Moisés, gože' žo'o wže'ežo yej to no'le žone' da' ki, nich gate'. ¿Na'a Le', biz znno'?

⁶ Ki wnnágake' nich bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. Naž byechw Jesusen', na' bwie' lo yo, na' bzoje' lo yon' len xben ne'e. ⁷ Kate' wnnáble'egekle' Le', naž bezé Jesusen', na' gože' légake':

—Nólele le'e bi naple doła' wak so lawle wže'ele-ne' yej.

⁸ Da' yoble beyechw Jesusen', na' bwie' lo yo, na' wzó lawe' zzoje' da' yoble lo yon'. ⁹ Kate' béngkle' da' ni, na' lázdo'gake' bcheben légake', na' bežojgak to tógake'. Zgá'alegak benne' gole ka' bezá'gake', na' wdé na' benne' kwide' ka'. Toze Jesusen' bga'ne' len no'len', ga na' zoe' gachje láwe'le benne' ka' zze nággake' chie' Le'. ¹⁰ Naž Jesusen' bezíe' da' yoble, na' bi blé'ele' nitó benne' žesbage'e no'len' zia, san toze no'len', na' gože' le':

—No'le, ¿gaz zej nnita' benne' ka' besbága'gake' le' zia? ¿Bi zoa no benne' zchoge' chio' gato'?

¹¹ No'len' wnné':

—Nitóe'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Lezka' neda', bi zchoga' chio' gato'. Beyéj ližo', na' biž gono' doła'.

Jesús nake' baní' chegak benne' ka'

¹² Da' yoble Jesusen' bcháljlene' légake', na' wnné':

—Neda' naka' baní' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Nóte'teze benne' sá'lene' neda' tzen, bi te' gan nak choł, san soalen baní' le', nich le'ele' kan gata' yela' nban da' zejlı kanne chie'.

¹³ Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Le' zzoa lio' chio' kwinzo'. Bi zaka' da' zzoa lion'. Dáche'ze naken.

¹⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—La'kze zzoa lian' chia' kwinza', dot da' li nak da' zzoa lian' dan' nnezla' gan bžoja', na' gan cha'a, san le'e bi nnézele gan za'a, na' gan yeyá'a. ¹⁵ Le'e zchi'a láže'le kan zej nak da' ka' žákgaken yežlyó nga, san neda', žakze chia' bi zchi'a laža'a nitó benne'. ¹⁶ La'kze wchi'a laža'a, ka nak da' li wchi'a laža'a, dan' kege nedza' wchi'a laža'a, san Xa', Bennen' bsele'e neda', gónlene' neda' tzen. ¹⁷ Lezka' da' bsdle Moisés nyejw le'e yich la'y, na' znan: “Da' zzoa ligak chope benne', naken dot da' li.” ¹⁸ Neda' zzoa lia' chia' kwinza', na' Xa', Bennen' bsele'e neda', lezka' zzoa lie' chia' neda'.

¹⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa Xo'?

Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi nónbia'le neda', na' bi nónbia'le Xa'. Chela' nónbia'le neda', lezka' Xa' gónbia'le-ne'.

²⁰ Bchalj Jesusen' da' ni kate' ne zoe' žsedle' benách ka' lo zchil yodo', gan zej nnita' kak ka' gan zgó'ogake' mežw che yodo', san nitó benne' bi bežwe' Le', dan' bi na' žin ža chie' choe'e lo ná'gake'.

Znna Jesús: “Gan cha'a neda', bi gakyidle le'e”

²¹ Da' yoble Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Yezá'a yežlyó nga, na' yeyiljle no benne' yeslé' le'e, san ga'n dola' da' nbága'le, na' gatle. Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e.

²² Naž bchaljgak benne' judío wnná bia' ka', na' wnnágage':

—¿Got kwine? Wnné': “Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e.”

²³ Jesusen' gože' légage':

—Nakle le'e che yežlyó da' žen' že'le nga, san neda' za'a ya'abá che Dios da' žen' ža'le. Nakle le'e benách che yežlyó nga, san neda' bi naka' benne' che yežlyó nga. ²⁴ Che len goža' le'e: “Ga'n dola' da' nbága'le, na' gatle.” Cha' bi chejle'le nakkza' Benne' Weslá, ga'n dola' da' nbága'le, na' gatle.

²⁵ Naž wnnábgekle' Le', na' wnnágage':

—¿Nožke benne' nako'?

Jesen' gože' légage':

—Naka' kan ba goža' le'e ža ni'te.

²⁶ Da' zan da' žala' yapa' le'e, na' wchi'a laža'a da' nak chele. Diža' dot da' li zchalj Xa', Bennen' bsele'e neda', na' da' ženla' zchalje' Le', zcháljlenan' benách ka' nníta'gage' yežlyó nga.

²⁷ Bi bejni'igekle' zcháljlene' légage' kan nak che Dios, Xe'. ²⁸ Che len Jesusen' gože' légage':

—Kate' žin ža wchisle neda', Benne' Golje' Benách, nich gotle neda', naž gákbe'elele nakkza' Benne' Weslá, na' bi be žona' žakze chia', san da' bloe'el Xa' neda' zchaljan'. ²⁹ Xa', Bennen' bsele'e neda', zóalene' neda'. Xa' bi bka'ne' neda' toza', dan' žónteza' da' žaz laže'e Le'.

³⁰ Kate' bchalj Jesusen' da' ni, benne' zan bejlé'gage' chie'.

No benne' nake' che Dios, na' no benne' nake' wen laže'

³¹ Naž Jesusen' gože' benne' judío ka', benne' žejlé'gage' chie', na' wnné':

—Cha' góntezele kan znna xtiža'a, da' li gakte benne' wsedle chia' ka'.

³² Gónbia'le da' nak dot da' li, na' dan' naken dot da' li yeslán le'e.

³³ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Za'só Bran nakto', na' bi zoa no benne' bene' neto' benne' ndo'w ka'. ¿Biz chen' zno': “Yeslán le'e”?

³⁴ Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e: Yógo'te benne' wen dola' ka', yó'ogake' lo na' dola'.

³⁵ To benne' ndo'w bi ga'nteze' liž xan yo'o, san bennen' nake' zi'n xan yo'on' gá'nteze' liž bennen' nake' xan yo'on'. ³⁶ Ki naken, cha' Bennen' nake' Zi'n Dios yeslé' le'e, da' li yelale. ³⁷ Nnezla' nakle za'só Bran, san žénelele gotle neda', dan' bi nzi' lo na'le xtiža'a. ³⁸ Neda' zchalja' che da' ble'ela' gan zoa Xa', san le'e žonle da' benl-le gan zoa xakzle.

³⁹ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Bran nake' xa gole wdé cheto'.

Naž Jesusen' gože' légage':

—Chela' da' li nakle za'só Bran, gonle kan ben Bran na'.

⁴⁰ Na'a, žénelele gotle neda', la'kze zcháljljena' le'e da' nak dot da' li, dan' benla' bchalj Dios. Bi ben Bran na' ki. ⁴¹ Le'e žonle kan žon xakzle.

Naž belyi'e Le':

—Neto' bi nakto' zi'n zi' ka'. Toze Dios nake' Xato'.

⁴² Naž Jesusen' gože' légage':

—Chela' da' li nak Dios Xale, si' lo na'le neda', dan' bžoja' gan zoa Dios, na' bla'a yežlyó nga. Kege žakze chia' bla'a, san Dios na'kze bsele'e neda'. ⁴³ ¿Bi nnézlele biz chen' bi gak chejni'ilele da' znnia'? Naken dan' bi žénelele wzé nagle xtiža'a. ⁴⁴ Xakzle naken da' xiwe'. Nakle che da' xiwen', na' žénelele gonle da' žaz laže' xalen'. Ža ni'te da' xiwen' naken benne' wetw benách ka', na' bi nzi' lo nan' da' nak dot da' li, dan' bi zchaljen da' li. Kate' žon laže' da' xiwe', ka nakkzen zchaljen,

dan' naken benne' wen laže', na' naken ka xágakkze benne' wen laže' ka'.⁴⁵ Dan' zchalja' neda' da' li, bi žejle'le chia'.⁴⁶ ¿Nóžlele le'e gak yesbága'le neda' dola'? Cha' zchalja' da' li, ¿biz chen' bi žejle'le chia'?⁴⁷ No benne' nake' che Dios, zze nage' xtiža' Dios, san le'e, dan' bi nakle che Dios, bi zze nagle xtiže'e.

Benne' Criston' zoakze' zga'ale' ka Bran

⁴⁸ Naž beži'igak benne' judío ka', na' belyi'e Jesusen':

—Káteze wnnato' kate' wnnato' nako' benne' Samaria, na' žonlen da' xiwe' Le' tzen.

⁴⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi žonlen da' xiwe' neda' tzen. Neda' žapa' Xa' ba la'ne, na' le'e zzoale neda' chela'ale.⁵⁰ Bi zka'n zen kwina'. Zoa No Benne' zka'n zene' neda', na' Le' zchi'a laže'e žo'o.⁵¹ Da' li žapa' le'e: nóte'zez benne' si' lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen'.

⁵² Naž benne' judío ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Na'a nnezlto' žonlen da' xiwe' Le' tzen. Bran gote', na' lezka' gotgak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, san Le' zno': "Nóte'zez benne' si' lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen'."⁵³ ¿Nakžo' Le' zen ka xážo Bran? Gote' le', na' gotgak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. ¿Nozkzen' žon kwino'?

⁵⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Cha' neda' wká'n zen kwina', yela' zen na' bi be zakan'. Xa' zka'n zene' neda', na' le'e znnale nake' Dios chele.⁵⁵ Bi nónbia'le Xážo Dios, san neda' nónbia'-ne'. Chela' nnia': bi nónbia'-ne', na' gaka' benne' wen laže' kan nakle le'e. Nakle benne' wen laže' ka'. Na'a, da' li nónbia'-ne', na' nzi' lo na'a xtiže'e.⁵⁶ Xale Bran bebele' dan' žala' le'ele' ža soa' neda' yežlyó nga, na' la'kze gote' ža ni'te, bl'e'elen', na' bebéle'ele'.

⁵⁷ Naž benne' judío ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bi na' gono' chi-yon yiz. ¿Bl'e'elo' Bran na'?

⁵⁸ Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: katen' bi na' soa Bran na', neda' ba zoakza'.

⁵⁹ Naž bexwgake' yej ka' nich wžé'egaken' Jesusen', san Le' bkache' kwine' lágwage', na' bežoje' la' li'a yodon'. Wdié' gachje lágwe'le gan nníta'gake', na' beyeje'.

9

Jesús žeyone' to benne' golje' lo choľe

¹ Kate' ne zda Jesusen' to latje, bl'e'ele' to benne' golje' lo choľe. ² Benne' wsedle chie' ka' wnnábegkle' Le', na' wnnágake':

—Benne' Wsedle, žnoz ben dola', dan' golje' lo choľe? ¿Benne' ni, cha' xa xne'e?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi naken dan' ben benne' ni dola', na' kege dan' bengak xa xne'e dola', san naken nich la' law yela' wak zen che Dios ni'a che benne' ni. ⁴ Žon byenen gonžo xchin Xa', Bennen' bsele'e neda', kate' ne nak ka te ža. Žin ža gak choľ che yela' got, katen' bi gak nitó benne' gone' žin. ⁵ Kate' ne zoa' yežlyó nga, naka' baní' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

⁶ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bži'e zene' lo yo, na' bene' góna'do' len zene' na', na' wdeben' yej law benne' lo choľen'. ⁷ Naž gože' le':

—Wyéj, na' bejtíb lawo' lo bej nis da' nzin' Siloé. (Siloé naken to diža' hebreo da' znnan: nseła'.)

Naž benne' lo choľen' wyeje' ga na', na' bejtibe' lawe'. Kate' bezé'e ga na', ba zle'ele'. ⁸ Naž bebán láže'gak benne' zjo'o li'a ka', len benne' ka' bl'é'egkle' le' zga'ale katen' goke' lo choľe, na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' wži'e, na' wnnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie'?

9 Ba_{le}' wnná_{gake}':

—Lekze'.

Ye_{bale}' wnná_{gake}':

—Kegen', san kan z_{nna}' law ben-
nen', lezka' z_{nna}' law benne' ni.

Le' wnné':

—Nedan'.

10 Naž wnnáb_{gekle}' le', na' wnná_{gake}':

—¿Nak_xke goken, byal_{jw} yej lawo'?

11 Bechebe bennen', na' gože' lé_{gake}':

—Bennen' lie' Jesús bene' góna'do', na' wdeben' yej lawa', na' gože' neda': “Wyéj žoa'a bej nis da' nzin' Siloé, na' bejtíb lawo'.” Wyá'a ga na', na' bejtiba' lawa', na' la' byál_{jwte} yej lawa'.

12 Naž wnnáb_{gekle}' le', na' wnná_{gake}':

—¿Gaž zoa bennen'?

Le' gože' lé_{gake}':

—Bi nnezla'.

Benne' yodo' ka' znnáb_{gekle}' binlo bennen' byal_{jw} yej lawe'

13 Naž bché'gake' bennen' goke' lo cho_{le}, na' bejzégake' le' lawgak benne' yodo' fariseo ka'. 14 Dan' nak ža la'y chégake' kate' ben Jesusen' góna'don', na' bsaljwe' yej law bennen' goke' lo cho_{le}, 15 che len benne' yodo' fariseo ka' wnnáb_{gekle}' le' da' yoble nak_x goken byal_{jw} yej lawe'. Le' gože' lé_{gake}':

—Bdebe' góna'do' yej lawa', na' bejtiban', na' zle'ela'.

16 Naž bchal_{jgak} ba_{le} benne' yodo' fariseo ka', na' wnná_{gake}':

—Bennen' bi nake' che Dios, dan' bi žape chi'e ža la'y.

Ye_{bale}' wnná_{gake}':

—¿Wak to benne' do_{la}' gone' ye_{la}' wak ka' kan zej nak da' ka' žon bennen'?

Ka' goken, bžoj chó_{legake}'. 17 Da' yoble wnnáb_{gekle}' bennen' goke' lo cho_{le}, na' wnná_{gake}':

—¿Biž zno' le' che bennen', zno' bsaljwe' yej lawo'?

Le' wnné':

—Nake' benne' zchal_{je}' lo wláz Dios.

18 Benne' judío wnná bia' ka' bi bejlé'gake' cha' goke' lo cho_{le} katen' golje', na' byal_{jw} yej lawe'. Che len blížgake' xa xna' bennen' byal_{jw} yej lawe'. 19 Wnnáb_{gekle}' lé_{gake}', na' wnná_{gake}':

—¿Nak benne' ni zi'nle, znnale golje' lo cho_{le}? ¿Nak_xke naken zle'ele' na'a?

20 Beché_{begak} xa xne'e ka', na' belyi'e lé_{gake}':

—Nnezlto' benne' ni nake' zi'nto', na' golje' lo cho_{le}, 21 san nak_x goken, zle'ele' na'a, bi nnezlto', na' nož bennen' bsaljwe' yej lawe', bi nnezlto'. Le nnable' le', dan' ba nake' benne' wak. Lekze' nne'.

22 Ki wnnagak xa xna' bennen' goke' lo cho_{le}, dan' zžé_{begake}' benne' judío wnná bia' ka', dan' ba ben xtiža'gake' cha' nóte'teze benne' nne' nak Jesusen' Benne' Criston', to chi'ize kwéjgake' bennen' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngake' xtiža' Dios. 23 Che len wnnagak xa xne'e: “Le nnable' le', dan' ba nake' benne' wak.”

24 Naž benne' judío wnná bia' ka' da' yoble blížgake' bennen' goke' lo cho_{le}, na' belyi'e le':

—Ni'a che Xanžo Dios wnné da' likze. Neto' nnezlto' nak bennen' benne' do_{la}'.

25 Naž bechebe bennen' goke' lo cho_{le}, na' wnné':

—Cha' nake' benne' do_{la}' bi nnezla'. To da' nnezla'. Zga'ale goka' lo cho_{le}, na' na'a zle'ela'.

26 Wnnáb_{gekle}' le' da' yoble, na' wnná_{gake}':

—¿Biž bene' chio'? ¿Nak_x bene' nich bsaljwe' yej lawo'?

27 Bechebe bennen', na' gože' lé_{gake}':

—Ba gožkza' le'e, san bi gónelele si' lo na'le xtiža'a. ¿Biž chen' žénelele yénlele da' yoble? ¿žénelele gónlenle Le' tzen?

28 Naž bká'ngake' le' ka'ze, na' wnnágake':

—Le' žónlento' bennen' tzen, san neto' žónlento' Moisés tzen. 29 Neto' nnezlto' Dios bcháljlene' Moisés na', san kan nak che benne' ni, bi nnezlto' nož benne' bsele'e Le'.

30 Naž bechebe bennen', na' gože' légake':

—Da' ni žonen ga žebán laža'a. Le'e bi nnézele nož benne' bsele'e bennen', na' Le' bsaljwe' yej lawa'. 31 Nnezlžo Dios bi ženle' chegak benne' doľa' ka', san ženle' che no benne' zka'n zene' Le', benne' žone' ka žénele' Le'. 32 Ža ni'te na' zejte na'a bi ženle cha' no benne' bsaljwe' yej law to benne' golje' lo choľe. 33 Chela' bi nak bennen' che Dios, bi be gak gone'.

34 Naž beži'igak benne' yodo' ka', na' belyi'e le':

—Kan goljo' nak bian' nbago'o doľa'. Žžénezklo' le' wsdlo' neto'?

Naž bebéjgake' le' na'le.

No benne' ka' zej nchólgekle'

35 Benle Jesusen' kan benagak benne' judío wnná bia' ka', bebéjgake' bennen' goke' lo choľe. Kate' bežage' le', gože' le':

—Žžejli'o che Zi'n Dios?

36 Bechebe' le', na' gože' Jesusen':

—ŽNožen', nich chejli'a chie'?

37 Jesusen' gože' le':

—Ba bl'e'elo' le', na' neda' nga zcháljléna' le', naka' Zi'n Dios.

38 Naž bennen' byaljšw yej lawe', bka'n zene' Jesusen', na' gože' Le':

—Yoa'a lo no'o, žejli'a chio' Le'.

39 Jesusen' wnné':

—Nich wchi'a laža'a benách ka', bla'a yežlyó nga, nich lé'egekle benne' ka' zej nchólgekle', na' gaggak ka benne' lo choľe benne' ka' žékgekle' zlé'egekle'.

40 Kate' benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' gan zoa Jesusen', béngekle' da' ni, naž belyi'e Le':

—ŽNakto' benne' nchólgekle'?

41 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Chela' ncholze yej lawle, bi nbága'le doľa'. Na'a znnale: “Žlé'elto'.” Che len nbága'le doľa'.

10

Žsaka' lebe Jesús che le'je chegak zila' ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e: no benne' bi choe'e gan žo'ogak zila' ka' lo le'je chegakba', san žoe'e ga yoble, benne' ni nake' wbán, na' žbankze'. 2 Bennen' žoe'e gan žo'ogak zila' ka' nake' benne' žape chi'ikze' légakba'. 3 Nich cho'o benne' ni, žsaljšw benne' zoe' žape chi'e gan žo'ogak zila' ka', na' légakba' žéngelba' chi'e, na' žeyónbia'gakba'-ne'. Le' žližgake'-ba' to toba' kan nzi' lágakba', na' žebeje' légakba'. 4 Kate' ba wleje' yógo'te zila' ka', bia zej nakba' chie', znežwe' lawgakba', na' légakba' žejnáwgakba' le', dan' žeyónbia'gakba' chie'. 5 Bi chejnéwgakba' benne' yoble, san wzónnjgeklba' le', dan' bi nónbia'gakba' chi'igak benne' yoble ka'.

⁶ Jesusen' bcháljléne' légake' da' ni da' bsaka' lebe', san bi bejni'igekle' dan' gože' légake'.

Jesús nake' Bennen' žape chi'e zila' ka'

⁷ Naž Jesusen' bcháljléne' légake' da' yoble, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e: neda' naka' ka to gan žo'ogak zila' ka'. 8 Ba bla'gak benne' zan, benne' ka' wnnágake' zej nake' Benne' Criston', san yógo'te benne' ka' bžíngeke' zgá'alegake' ka neda', zej nake' benne' wbán ka', na' želbankze', na' bi wzé naggak zila' ka' chégage'. 9 Neda' naka' ka to gan žo'ogak benách ka'. Nóte'teze benne' chó'olene' neda', yelá bennen', na' gake' ka to zila' žo'oba', na' žežojba', na' žél'-lba' da' žawba'.

¹⁰ 'Za'ze benne' wbán nich kwane'-ba', na' gote'-ba', na' w'zla yi'e-ba'. Neda' bla'a nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka' zej nake' ka zila' chia' ka', na' gáta'teze yela' nban da' zejlí kanne chégake'. ¹¹ Neda' žape chi'a benách chia' ka' kan žon bennen', lo yela' ži'i laže' chie' žape chi'e zila' chie' ka'. Bennen' žape chi'e zila' ka' ki ba zoakze' wdíe' yela' nban chie' ni'a chegak zila' chie' ka'. ¹² Benne' nazjwe', benne' žape chi'e zila' ka', zle'ele' za' beko' yixe' snia, na' zka'ne' zila' ka', na' žzonnje', na' beko' yixe' snia na' žejtáwya'aba' zila' ka', na' žeslábsa' légakba'. Ki žon benne' nazjwen', benne' žape chi'e zila' ka', dan' bi nakkze' benne' wape zila' ka', na' zila' ka' bi zej nakba' chekze'. ¹³ Žzonnj benne' nazjwen' dan' žape chi'e zila' ka' nich si'ze' mežw, na' bi že' laže'e légakba'.

¹⁴⁻¹⁵ 'Neda', lo yela' ži'i laže' chia' žape chi'a zila' ka'. Kan nonbia' Xažo Dios neda', na' neda' nónbi'a Xan', lezka' benách chia' ka', benne' zej nake' ka zila' chia' ka', zej nónbi'e neda', na' ždia' yela' nban chia' ni'a chegak zila' ka', na' zila' ka', bia zej nakba' chia' nónbia'gakba' neda'. ¹⁶ Lezka' zej nnita' zila' yoble chia' ka', bia ka' bi zej nbabba' nga. Lezka' žala' chejxí'gaka'-ba'. Bia ka' yéngaklba' chi'a, na' gákakba' toze len yebale zila' chia' ka', na' nedkza' gape chi'a légakba'.

¹⁷ 'Che len Xan' nži'ile' neda', dan' zdia' yela' nban chia', na' yezi'an da' yoble, da' zejlás: wa'a latje benne' ka' gótgake' neda', na' yebana' lo yela' got. ¹⁸ Nitó benne' bi sáke'le' gote' neda', san nedkza' zdia' yela' nban chia', na' gata'. Nzi' lo na'a wdían, na' nzi' lo na'a yezi'an da' yoble. Ki naken dan' ki gož Xan' neda' gona'.

¹⁹ Kate' béngekle benne' judío ka' da' ki, da' yoble bel-lá'a lázgake' kan

žékgekle' che Jesusen'. ²⁰ Benne' zan ládjwgake' wnnágake':

—Yoe'e be' xiwe', na' nyal yichj lázda'we'. ¿Biz chen' zze nagle chie' Le'?

²¹ Yebale' wnnágake':

—To benne' yoe'e be' xiwe' bi zchalje' ki. ¿Wak to be' xiwe' wsaljwn yej lawgak benne' lo chole ka'?

Benne' judío wnná bia' ka' zzóagake' Jesús chela'ale

²² Žak byo' zag ka', na' nak ža žóngake' lni lo yež Jerusalén, kate' žejsá' láže'gake' ka bdégake' yodo' chégake' lo na' Dios. ²³ Zda Jesusen' ža yo'o yodo' gan nak lo zchil chen, dan' nzin' Zchil Che Salomón. ²⁴ Benne' judío wnná bia' ka' bel-yéchgake' Jesusen', na' belyi'e Le':

—¿Batxkze wsano' žono' ga žek zedlto'? Cha' nako' Benne' Criston', kwáselo bløe'el neto'.

²⁵ Jesusen' gože' légake':

—Ba gožkza' le'e, san bi žejle'le chia'. Žin ka' da' žona', da' ka' bde Xa' lo na'a gona', zej nak bian' no naka'. ²⁶ Le'e bi žejle'le chia', dan' bi nbáblenle benne' ka' zej nake' zila' chia' ka', kan ba gožkza' le'e. ²⁷ Zila' chia' ka' žéngaklba' chi'a, na' žeyónbia'gakba' neda', na' neda' nónbia'gaka'-ba', na' zá'lengakba' neda' tzen. ²⁸ Neda' znezjwa' yela' nban da' zejlí kanne chégakba', na' bi kwia yí'gakba', na' nitó benne' bi sáke'le' kwéjgake'-ba' lo na'a neda'. ²⁹ Xažo Dios béngake'-ba' chia', na' Le' napže' yela' wak ka yógo'te benách ka', na' bi gak nitó benne' kwéjgake'-ba' lo na' Xan'. ³⁰ Neda', na' Xažo Dios, toze naktó'.

³¹ Da' yoble benne' judío wnná bia' ka' béxwgake' yej ka' nich wžé'egaken' Jesusen'. ³² Jesusen' gože' légake':

—Da' zan da' zej naken chawe' bena' lawle, dan' nzi' lo na'a che Xan'. ¿Ni'a che bizle žin chawe' ka' wže'ele neda' yej?

³³ Beži'igak benne' judío wnná bia' ka', na' belyi'e Le':

—Ni'a che žin chawe' ka' bi wže'eto' le' yej, san dan' bi zchaljo' chawe' che Dios. Le' nako' be-nachze, na' žon kwino' Dios.

³⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan: “Neda' znnia': nakle dios ka'.” ³⁵ Nnékzelžo da' nyejw le'e yiche la'y nyéjwkzen to chi'ize. Le'e yiche la'y na' benne' ka' bchaljen Dios légake' nzi' légake' dios ka'. ³⁶ Diosen' bebeje' neda' chekze', na' bsele'e neda' yežlyó nga. ¿Na'a znele chia': “Le' bi zchaljo' chawe' che Dios” dan' wnnia': “Zi'n Dios naka'”? ³⁷ Cha' bi žona' žin da' bde Xažo Dios lo na'a gona', bi žala' chejle'le chia'. ³⁸ Cha' žona' žin da' bde Dios lo na'a gona', la'kze bi žejle'le chia' nedkza', le chejle' da' zej nak bia' žin ka' da' žona', nich gákbe'le žonlen Xažo Dios neda' tzen, na' neda' žónlena' Xan' tzen.

³⁹ Da' yoble gónegekle' séngake' Jesusen', san Le' belé' lo ná'gake'.

⁴⁰ Naž wyéj Jesusen' da' yoble yechehá'a yego Jordán, gan wdá Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Jesusen' bga'ne' ga na'. ⁴¹ Benne' zan bžingake' gan zoa Jesusen', na' wnnágake':

—Da' li bi ben Zwa nitó yela' wak zen, san yógo'te da' wnná Zwan' kan žala' gak che benne' ni, dot da' li naken.

⁴² Che len benne' zan bejlé'gake' che Jesusen' gan zoe'.

11

Da' gok katen' got Lásaro

¹ Kate' ža ka' Lásaro, benne' Betania, die' yižwé'. Betania na' naken lažgak Lia, na' Marta. Nak Marta na' no'le bile Lian'. ² Nak Lian' no'le zan Lásaron', bennen' die' yižwé', na' lezka' nake' no'len' wloé'e da' zla' zix ni'a Xanžon', na' besbiže' ni'e len yicha' yichje'. ³ Belsela'

no'le zan Lásaron' to benne' bejliže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, bwia nga, Lásaro, bennen' nži'ilo'-ne', die' yižwé'.

⁴ Kate' Jesusen' benle' da' ni, gože' benne' ka' nníta'lengake' Le', na' wnné':

—Yižwé' ni bi naken da' goten le' to chi'ize, san naken nich la' law yela' zen che Dios, na' ni'a che yižwé' ni lezka' la' law yela' zen chia' neda', Zi'n Diosen'.

⁵ Jesusen' nži'ile' Martan', na' no'le bile Martan', na' Lásaron'. ⁶ La'kze Jesusen' nži'ile' légake', kate' benle' de' Lásaron' yižwé', bga'ne' gan zoe' yechóp ža ka'. ⁷ Wdé chope ža ka', Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o da' yoble gan nbab Judea.

⁸ Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Benne' Wsedle, gónegekle benne' judío wnná bia' ka' wže'egake' Le' yej. ¿Chejo' da' yoble ga na'?

⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zej de chežinno hora te ža. No benne' zde' te ža, bi chejchegwe', dan' zle'ele', dan' baní' da' zoan yežlyó nga zóalenen le'. ¹⁰ Cha' bennen' zde' žel, na' chejchegwe', dan' bi zoalen banín' le'.

¹¹ Kate' Jesusen' beyož bchalje' da' ni, naž gože' légake':

—Ztas Lásaro, benne' lježžon', na' cha'a neda' ga na' nich yesbana'ne'.

¹² Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Xan, cha' ztase', yeyake'.

¹³ Jesusen' wnné' ki dan' ba got Lásaron', san légake' žékgekle' wnné': “Ztasze Lásaron'.” ¹⁴ Naž Jesusen' gože' légake' kwáselo, na' wnné':

—Ba got Lásaron'. ¹⁵ Žebela' dan' bi wzóa' ga na', dan' gak na'a to da' gon chawen' le'e, dan' gonen ga

chejle'le chia'. Le cho'o na'a gan de Lásaron'.

¹⁶ Naž Mas, to benne' žónlene' Jesusen' tzen, bennen' lezka' lie' Benne' Kwach, gože' yezika' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o, gátlenžo Le' tzen.

Jesús žesbane' benne' gat ka', na' nbánlenžo-ne'

¹⁷⁻¹⁹ Yež Betania na' žen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' nga'nzen ka zza'žo to hóraze. Che len ba bžingak benne' zan, benne' judío ka', gan zej nnita' Marta, na' Lia, nich yeyón zéngake' léngake', dan' ba got benne' zángake'. Kate' Jesusen' bžine' ga na', benle' ba gok tape že yo'o Lásaron' lo yežw ba. ²⁰ Katen' benle Martan' za' Jesusen', naž bžoje' lo yo'o, na' bejchage' Le', san Lian' bga'nze' lo yo'o. ²¹ Martan' gože' Jesusen':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'. ²² Lezka' na'a, nnezla' yógo'te da' nnablo' Dios, Le' gonnen' chio'.

²³ Jesusen' wnné':

—Yebán benne' zano'.

²⁴ Martan' gože' Le':

—Nnezla' yebane' kate' žin že za ze lawte že na' katen' yebangak benne' gat ka'.

²⁵ Naž Jesusen' wnné':

—Nedkza' naka' Benne' žesbane' benne' gat ka', na' lezka' naka' Benne' zej nbanlen benách ka'. Nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', la'kze gate', yebankze', ²⁶ na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' nbángake', na' žejlé'gake' chia', bi gátgake' to chi'ize. ¿Žejli'o da' ni?

²⁷ Martan' gože' Le':

—O', Xan. Žejli'a nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bchebe laže' Dios sele'e yežlyó nga.

Zbeže Jesús dan' žeyache' láže'le' no'le zan Lásaro ka'

²⁸ Kate' Marta beyóž bchalje' da' ni, beyeje' yo'o, na' bejliže' Lia, no'le bile', na' ži žize gože' le':

—Benne' Wsedle zoe' nga, na' znnie' le'.

²⁹ Kate' benle Lian' da' ni, la' wzó že'tie', na' wyeje' gan zoa Jesusen'. ³⁰ Bi na' cho'o Jesusen' yeždon', san zoaze' gan bejchág Martan' Le'. ³¹ Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yo'on', na' žeyón zéngake' no'le ka', blé'egekle' wzó že' Lian', na' tariaze bžoje', naž bejnáwgake' le', na' wnnágake':

—Cheje' žoa'a yežw ba nich chejcheže' ga na'.

³² Naž bžin Lian' gan zoa Jesusen'. Kate' ble'ele' Le', byechwe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'.

³³ Kate' ble'el Jesusen' zbeže', na' lezka' zbéžegak benne' judío ka' zej nníta'lengake' le', naž gok nyache' laže'e, na' bka' chi'e, ³⁴ na' wnné':

—¿Gaz bkáche'le-ne'?

Belyi'e Le':

—Da wio'.

³⁵ Wžeže Jesusen'. ³⁶ Naž bchaljgak benne' judío ka', na' wnnágake':

—Le wia nga kan nží'ile'ele' le'.

³⁷ Bałe' wnnágake':

—Ben Benne' ni ga zle'el bennen' goke' lo chołe. ¿Gok bene' ga bi got Lásaron'?

Žebán Lásaro lo yela' got

³⁸ Da' yoble Jesusen' bka' chi'e, na' bžine' gan de yežw ban'. Ba na' yo'on to bloj le'e ya'a yej gan nadjw yežw ban', na' da' to yej blag da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blojen'. ³⁹ Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le yeká'a yej blagen'.

Naž Marta, no'le zan benne' gaten', gože' Le':

—Xan, ba zle'e zgot dan' ba gok tap že nate'.

⁴⁰ Jesusen' wnné':

—¿Kege gožkza' le' cha' žejli'o, le'elo' yela' wak zen che Dios?

⁴¹ Naž beká'agake' yej blagen' da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blo-
jen' gan yo'o benne' gaten'. Bwia
Jesusen' ya'abale, na' wnné':

—Xe, žapa' Le': “Žóǵkeno'” dan'
ženlo' chia' neda'. ⁴² Neda' nnezla'
žéntezele' chia' neda', san zchalja' ki
nich gak da' chawe' chegak benne'
zan ki, na' nich chejlé'gake' Le'
bséla'kzo' neda'.

⁴³ Kate' beyóž bchalj Jesusen' da'
ni, wnnié' zižje, na' wnné':

—Lásaro, bežój kile.

⁴⁴ Bežój benne' gaten' lo yežw
ban', zej nzej ni'a ne'e len láže'do'
ka', na' ngache' lawe' len yetó
láže'do'. Naž Jesusen' gože' légake':

—Le yeséz laže' ka' lo ni'a ne'e, na'
le we' latje yezé'e.

*Žon xtiža'gak benne' wnná bia' ka'
nich gótgake' Jesús*

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk.
22:1-2)

⁴⁵ Benne' zan, benne' judío ka',
jákłene' Lia tzen, na' blé'egekle' dan'
ben Jesusen'. Naž bejlé'gake' chie'.

⁴⁶ Bałe' jake' gan zej nnita' benne'
yodo' fariseo ka', na' bzéngekle'
légake' kan ben Jesusen'. ⁴⁷ Naž
bdožgak tzen benne' yodo' wchi'a
laže' ka' len benne' yodo' fariseo
ka', na' bǵoz wnná bia' ka', na'
wnnágake':

—ǵNakǵkze gonžo? Žon bennen'
da' zan yeła' wak žen. ⁴⁸ Cha'
wnéjwžo Le' latje gonže' kan žone',
yógo'te benách chejlé'gake' chie', na'
yídegak benne' Roma ka' nga, na'
wchinnjgake' yodo' la'y chežo, na'
yež chežo nga.

⁴⁹ Naž bchalj Kaifás, bennen'
nake' bǵoz blo yizen', na' žónłene'
légake' tzen, na' gože' légake':

—Le'e bi be nnézele, ⁵⁰ na' bi
žákbe'elele žon byenen gat to benne'
ni'a chegak benách ka', nich bi
kwia yi'gak yógo'te benne' judío ka'.

⁵¹ Kege žakze chie' bchalje' da' ni,
san dan' nake' bǵoz blo yizen', che
len bchalje' lo wláz Dios kan žala' gat

Jesusen' ni'a chegak benne' yežen'.

⁵² Gat Jesusen', kégeze ni'a che
yežen', san lezka' gate' nich wtohe'
zi'n Dios ka', benne' zej náslase',
nich gágake' toze. ⁵³ Ka' goken, la'
ža na'ze ben xtiža'gake' gótgake' Je-
susen'. ⁵⁴ Che len biž wdá Jesusen'
kwáselo gan zej nnita' benne' judío
ka', san bezé'e ga na', na' wyeje' to
latje gawze gan nak latje dach, na'
blé'e lo yež Efraín, gan bga'ne' tzen
len benne' wsedle chie' ka'.

⁵⁵ Kate' ža na' za' gawze Lni
Pasko' chegak benne' judío ka'
kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios
katen' bebeje' benách chie' ka' lo
yežlyó Egipto. Bžojgak benne' zan
lo yež ka', na' jake' lo yež Jerusalén
kate' za' žin lni na', nich chejpá'
kwíngake' kan nak che yodo'.
⁵⁶ Benne' ka' nnita'gake' lo yež
Jerusalén beyíljkake' Jesusen', na'
katen' wnnita'gake' lo zchil yodo',
belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na'
wnnágake':

—ǵBiž znnale le'e? ǵWide' lni, cha'
bi yide'?

⁵⁷ Ba wnnagak bǵoz wnná bia'
ka' len benne' yodo' fariseo ka',
cha' no benne' nnezle' gan zoa Je-
susen', žala' yedjzenle' légake' nich
gak chejǵéngake' Le'.

12

*To no'le lie' Lia zgo'e da' zła' zix
ni'a Jesús*

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Kate' ne zej nga'n yexóp ža žin
Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gake' kan
ben Dios katen' bebeje' benách
chie' ka' lo yežlyó Egipto, bla'
Jesusen' lo yež Betania, gan zoa
Lásaro, bennen' gote', na' besbán
Jesusen' le' lo yeła' got. ² Naž
bsí'ni'agake' to yeła' waw ga na'
da' gaw Jesusen'. Lia, no'le
zan Lásaron', wloé'e yeła' wawn',
na' že' Lásaron' ladjw benne' ka'
žé'łengake' Jesusen' tzen, gan že'j
žáwgame'. ³ Naž Lian' beǵwe' ka

to ya da' zla' zix che yeje susén las, da' zaka'le'en, na' wloé'en lo ni'a Jesusen'. Besbiže' ni'e len yicha' yichje'. Dot lo yo'on' wže' be' zixen'. ⁴ Naž bchalj to benne' wsdle che Jesusen', bennen' lie' Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, na' nake' bennen' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' yodo' ka', na' wnné':

⁵ —¿Biz chen' bi wdó'w da' zla' zixen', da' zakan' lázjwžo che to yiz, na' gak no benne' chise' mežwn' chegak benne' yache' ka'? ⁶ (Wnné' ki, kege dan' že' laže'e benne' yache' ka', san nake' wbán, na' lekze' noe'e bzod mežw chégake', na' zká'lane' mežwn' da' zgó'ogake' lo bzoden'.)

⁷ Naž Jesusen' gože' le':

—Le we'e latje, dan' nak da' ni da' bene' to da' zpe'en che ža gacha'a lo yežw ba. ⁸ Benne' yache' ka' zej nníta'lenteze' le'e, san neda' bi gá'nteza' gan zoale.

Benne' judío wnná bia' ka' žénegekle' gótgake' Lásaro

⁹ Kate' béngekle benne' judío ka' zoa Jesusen' lo yež Betania, benne' zan žjake' ga na', kégeze dan' zoa Jesusen' ga na', san lezka' dan' žénegekle' lé'egekle' Lásaro, bennen' besbán Jesusen' lo yela' got. ¹⁰ Naž bžoz wnná bia' ka' ben xtíža'gake' lezka' gótgake' Lásaron'. ¹¹ Ka' goken dan' benne' zan, benne' judío ka', žejlé'gake' che Jesusen', na' ba wléj yíhjkake' bžoz wnná bia' ka' ni'a che Lásaron'.

Zka'n zéngake' Jesús kate' žoe'e yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

¹² Bžingak benne' zan lo yež Jerusalén ža Lni Pasko', na' ža chope ža béngekle' za' Jesusen' lo yežen'. ¹³ Naž wdíchjwgake' zin ka', na' bžójkake' nich chejchággake' Jesusen', na' wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—¿Ga'n zen Dios! ¿Ga'n zen Benne' ni ze'e lo wláz Xanžon', na' nna bi'e benách Israel ka'!

¹⁴ Jesusen' bžel-le' to búrrodo', na' wžie'-ba' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znan:

¹⁵ Bi žébele le'e, zoale yež Sión.

Le wia nga, za' Benne' nna bi'e le'e. Žie' to búrrodo'.

¹⁶ Kate' gok da' ni, bi bejni'igekle benne' wsdle ka' che Jesusen', san wdé na', kate' bebane' Le' lo yela' got, na' beyepe' ya'abá che Dios, naž bejsá' láže'gake' da' ni da' nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie', na' ki goken chie'.

¹⁷ Lezka' benne' ka' wnníta'lengake' Jesusen' katen' bliže' Lásaro, bennen' bgache'e lo yežw ba, na' besbane' le' lo yela' got, bzoa lígake' che da' bene'. ¹⁸ Lezka' che len bžojgak benne' ka', na' bejchággake' Jesusen', dan' béngekle' kan nak yela' wak zen na' da' bene' Le'. ¹⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka' bcháljkake' la' légakze', na' wnnágake':

—Nak bia' bi be sáke'lžo gonžo. Le wia kan žónlengak yógo'te benách Le' tzen.

Benne' zi'to' ka' žíljgake' Jesús

²⁰ Ba le benne' zi'to' ka' zej nžage' benne' ka' bžingake' lo yež Jerusalén ža Lni Paskon' nich wká'n zéngake' Dios. ²¹ Benne' zi'to' ka' bejchággake' Lip, benne' Betsaida, yežen' nbaben Galilea, na' góta'yoegekle' le', na' wnnágake':

—Benne', žénelto' le'elto' Bennen' lie' Jesús.

²² Wyéj Lipen', na' bzenle' Ndres da' ni. Naž Ndrezen' len Lipen' bejzéngaklen' Jesusen'. ²³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Za' žin ža gata' neda', Benne' Golje' Benách, na' yeyá'a latje chia' ya'abá che Dios. ²⁴ Da' li žapa' le'e: ga'n toze to bínnedo' cha' bi gachen' lo yo, na' te chen. Cha' te che bínnedon', lan', na' wnezjwn

bínnedo' zánle'eže. ²⁵ No benne' že' láže'ze' yela' nban chie', wnitén', dan' gat to chi'ize bennen'. No benne' bi že' láže'ze' yela' nban da' nape' yežlyó nga gape chi'en, na' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁶ Cha' žénele no benne' gone' xchina', žala' gónlene' neda' tzen, na' gan chejsóa' neda', chejsóa bennen' žone' xchina'. Cha' žon to benne' xchina', Xažo Dios gape' le' ba la'ne.

Jesús zloe'ele' kan za' gótgake' Le'

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Na'a žek zédle'ela'. ¿Bizkze nnia'? ¿Nnia': Xe, beslá neda' lo da' žala' gaken chia' na'a? Che len bla'a, nich soela' da' žala' gaken chia' na'a. ²⁸ Xe, ben ga la' law yela' zen chio'.

Naž benle chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Ba bena' ga nla' law yela' zen chia', na' da' yoble gona' ga la' lawn.

²⁹ Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na', béngkle' chi'i na', na' wnná'gake':

—iWzió' wnnén!

Yebałe benne' ka' wnná'gake':

—To wbás che ya'abá che Dios bcháljlene' Le'.

³⁰ Naž bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Benle chi'i na', kege ni'a chia' neda', san ni'a chele le'e. ³¹ Ba bžin ža wchi'a laže' Dios benách yežlyó nga. Na'a Dios cho'ne' da' xiwe' na'le, dan' zma bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ³² Na'a, cha' benne' ka', benne' gótgake' neda', wchísgake' neda', Benne' Golje' Benách, ža'le, gona' ga dobgak yógo'te benách ka' gan soa' neda'.

³³ Len da' ni da' bchalj Jesusen' bloe'ele' law kan gate'. ³⁴ Benne' zan ka' belyi'e Jesusen', na' wnná'gake':

—Neto' benlto' chegak benne' ka', benne' bélgake' xtiža' Dios, da' znnan: “Sóateze Benne' Criston'.” ¿Biz chen' zno' Le': “Žon byenen

wchísgake' Benne' Golje' Benách?” ¿Nozkzen' Benne' Golje' Benách?

³⁵ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Yetó chí'ido'ze sóalena' le'e, na' naka' baní' chele. Le da kate' ne zóalena' le'e, na' de banín' chele, nich bi gak chol nitle. Nóte'teze benne' zde' gan nak chol bi nnezle' gan zeje'. ³⁶ Kate' ne zóalena' le'e, naka' baní' chele. Le chejlé' chia' neda', naka' baní' chele nich gakle zi'n Bennen' nake' banín' da' naken li laže'.

Kate' beyož bchalj Jesusen', beyeje', na' benít lawe' gan nníta'gake'.

Da' žonen ga bi žejle'gak benne' judío ka' che Jesús

³⁷ La'kze ben Jesusen' da' zan yela' wak zen lawgak benne' judío ka', bi bejlé'gake' chie'. ³⁸ Ka' goken, bžin dan' bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

Xan, ¿nozke benne' bejli'e da' bchaljto'?

¿Nozkze benne' bloe'el Xanžo Dios le' yela' wak chie'?

³⁹ Ka' goken, bi gok chejlé'gake' che Jesusen'. Goken kan wnná Isaíasen' katen' wnné':

⁴⁰ Dios bene' ga gok chol yichj lázdo'gake',

na' gok choch lázdo'gake' nich bi lé'egekle' len yej lawgake', na' nich bi chejní'igekle' lo yichj lázdo'gake'.

Na' wnná Dios:

Bi yeyákgake' chia' nich yeyona' lé'gake'.

⁴¹ Bchalj Isaíasen' da' ni dan' ble'ele' yela' zen che Benne' Criston', na' bchalje' kan gak chie' Le'.

⁴² La'kze goken ki, bejle'gak benne' zan che Jesusen'. Lezka' bejle'gak bałe benne' wnná bia' ka' chie', san dan' zžébegake' benne' yodo' fariseo ka', bi bzoa lígake' chie' kwáselo. Ki béngake' nich bi kwéjgake' lé'gake' to chi'ize gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios. ⁴³ Lezka' béngake' ki dan'

že' láže'gakže' gápegak benách ka' légage' ba la'ne, ka že' láže'gake' gape Dios légage' ba la'ne.

Kwia yí'gake' dan' bi žejlé'gake' da' bchalj Jesús

⁴⁴ Jesusen' wnnié' zižje, na' wnné':

—No benne' žejli'e chia' neda', kege chia' nedza' žejli'e, san lezka' žejli'e che Xa', Bennen' bsele'e neda'. ⁴⁵ Lezka', no benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan', Bennen' bsele'e neda'. ⁴⁶ Neda' naka' baní', na' bla'a yežlyó nga, nich bi ga'ngak benne' ka' lo chole, yógo'te benne' ka' chejlé'gake' chia' neda'. ⁴⁷ Cha' ženle no benne' xtiža'a, na' bi žapen' ba la'ne, kege neda' choga' che bennen' kwia yi'e, dan' bla'a nga, kege nich choga' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kwia yí'gake', san nich yeslá' benách ki. ⁴⁸ No benne' zzoe' neda' cheľa'ale, na' bi zzi' lo ne'e xtiža'a, ba zoa da' chogen chie' kwia yi'e. Dižan' dan' bcháljlena' le'e naken da' chogen che bennen' kwia yi'e ža ze lawte ža na'. ⁴⁹ Ki naken dan' zchalja', kege žakze chia', san Xa', Bennen' bsele'e neda', gože' nedā' da' žala' nnia', na' lezka' kan žala' wchalja'. ⁵⁰ Nnezla' gož Dios neda' gona' ki nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka'. Ki naken, zchalja' kan ba gožkze Xan' neda'.

13

Jesús žibe' ní'agak benne' wsedle chie' ka'

¹ Bžin ža za' žin Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' benách chie' ka' lo yežlyó Egipto. Jesusen' nnézkzele' za' žin ža chie' gate', katen' wzé'e yežlyó nga, na' yeyeje' gan zoa Xe'. Kan nži'ile' benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na'a nži'ile' légage' na' zejte gate' lo wláz légage'.

² Da' xiwe' ba ngo'o yelan' Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, nich wdíe' Jesusen' lo na'gak benne'

ka' gótgake' Le'. ³ Jesusen' nnézkzele' kan nak, bžoje' gan zoa Dios, na' yeyeje' gan zoa Dios, na' Dios, Xe', ba bdie' lo ne'e Le' dot yela' wnná bia' chie'. ⁴ Che len, kate' ne že'j žáwgake', wzó ža' Jesusen', na' beké'e lažen' žxoá xkože'e. Beᵛwe' to laže' da' žesbižženžon na'žo, da' bde'en li'e. ⁵ Naž wdé'e nis to lo žiga' ya, na' wzó lawe' žibe' ní'agak benne' wsedle chie' ka', na' žesbiže' ní'agake' len lažen' da' dan' li'e.

⁶ Kate' bžin Jesusen' dan' žé' Smon Bedw, Bedon' gože' Le':

—Xan, bi žala' chibo' Le' ni'a.

⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' ni da' žona', bi žejni'ilon' na'a, san te na'a chejni'ilon'.

⁸ Naž Bedon' gože' Le':

—Bi chibkzo' Le' ni'a.

Jesusen' gože' le':

—Cha' neda' bi chiba' le', bi sáke'lo' gónleno' neda' tzen.

⁹ Naž Smon Bedon' gože' Le':

—Xan, kégeze ni'a chibo', san lezka' chibo' na'a, na' yichja'.

¹⁰ Jesusen' gože' le':

—No benne' nyaže', ní'aze' žon byenen chažen, dan' ba nakkze' chawe' dotie', na' le'e nakle chawe', san kege yógo'tele.

¹¹ Ki wnná Jesusen': “Kege yógo'tele nakle chawe'” dan' nnézkzele' no benne' ládjwgake' wdíe' Le'.

¹² Beyož wdíb Jesusen' ní'agake', na' beyakwe' lažen' bxoá xkože'e. Bebi'e gan že'j žáwgake', na' gože' légage':

—Žejní'ilele dan' za' bena' chele?

¹³ Le'e že'le neda': “Benne' Wsedle” na': “Xan.” Da' li nak da' znnale, dan' ki naka'. ¹⁴ Na'a, cha' neda' naka' Xanle, na' Benne' Wsedle chele, na' wdiba' ní'ale, lezka' žala' gonle le'e, chible ni'a lježle tole yetole. ¹⁵ To da' bløe'elan' le'e nich gonle le'e kan bena' neda'. ¹⁶ Da' li žapa' le'e: to benne' wen žin bi nakže' blo ka' Xane', na' to benne' wbás bi nakže' blo ka' bennen' bsele'e le'. ¹⁷ Cha' žejni'ilele yógo'te

da' ki, ba nez zen gaken chele le'e cha' gonle ki. ¹⁸ Da' ni da' znnia' bi žapa' yógo'tele. Nónbia'kza' benne' ka' wžekza' neda', san žon byenen gak dan' nyejwn le'e yiche la'y, dan' znnan: "To benne' žej' žáwłene' neda' tzen wži'e chia' neda'." ¹⁹ Na'a złoe'ela' le'e zga'ale kan gaken, nich katen' gaken ki, na' chejle'le zoakza' neda'. ²⁰ Da' li žapa' le'e: no benne' gape' to benne' wbás ba la'ne, benne' seła'a neda', lezka' gape' neda' ba la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' Xa' ba la'ne, Bennen' bsele'e neda'.

Jesús znné' wdé Judas Le' lo na'gak benách ka'

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹ Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, gok nyache' laže'e, na' kwáselo wnné':

—Da' li žapa' le'e: to benne' zoe' ladjwle le'e nga wdíe' neda'.

²² Naž benne' wsedle chie' ka' bwiagake' law lježgake' toe' yetóe', na' gok zédgekle', na' wzá' láže'gake' nólegake' bchalj Jesusen' chie'.

²³ To benne' wsedle chie', bennen' Jesusen' nži'ile' le', zoe' kwite'.

²⁴ Smon Bedw bloé'ezele' bennen' nich nnable' Jesusen' nólegake' bchalje' chie'. ²⁵ Naž bennen' zoe' kwit Jesusen' gože' Le':

—Xan, žnozen' bchaljo' chie'?

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bennen' wa'a-ne' yet xtil da' nbisen.

Naž besbise' yet xtilen', na' bi'en che Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon. ²⁷ Beyóž bdaw Judas na' yet xtilen', wyáz da' xiwe' lo yichj lázda'we'. Naž Jesusen' gože' le':

—Dan' yo'o lažo'o gono', bentgan na'a.

²⁸ Yezika' benne' wsedle ka' che Jesusen', benne' žé'gake' ga na', na' žej' žáwgake', bi žejní'igekle' biz chen' gože' le' ki. ²⁹ Dan' nwa' Judas na' bzod mežw chégake', che len gókgekle' bałe' Jesusen' gože' le': "Bejxí' da' gawžo" o wnné': "Bia'

late' chegak benne' yache' ka'." ³⁰ Katen' Judas na' beyóž bdawe' yet xtilen', na' la' bžojtie', ne nak žel.

Jesús zchi'le' žo'o to da' kobe da' žon byenen gonžon

³¹ Kate' ba bžoj Judas, wnná Jesusen':

—Na'a za' la' law yela' zen chia' neda', Benne' Golje' Benách, na' lezka' la' law yela' zen che Dios.

³² Cha' la' law yela' zen che Dios ni'a chia' neda', Zi'ne', lezka' gonkze Dios ga la' law yela' zen chia' neda', Zi'ne', na' la' gontie' ki. ³³ Le'e,

zi'na'do' ka', yetó chí'ido'ze zóalena' le'e. Yeyilje neda', na' kan ba goža' benne' judío ka', lezka' žapa' le'e na'a: gan cha'a neda', bi gak yidle žakze chele. ³⁴ To da' kobe

zchi'la' le'e: le ži'il lježle tole yetole. Kan neda' nži'ila' le'e, lezka' žala' ži'ilele lježle tole yetole. ³⁵ Cha' ži'ilele lježle tole yetole, gékbe'egekle

yógo'te benách žónlenle neda' tzen.

Jesús znné' nna Bedw bi nónbi'e Le'

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶ Naž Smon Bedw wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, žgazkzen' chejo'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Gan cha'a neda', bi gak sá'leno' neda' na'a, san te na'a yido' gan cha'a neda'.

³⁷ Bedon' gože' Le':

—Xan, žbiz chen' bi gak sá'lena' Le' na'a? Zoakza' wdía' yela' nban chia', na' gata' dan' nži'ila' Le'.

³⁸ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—žwdío' yela' nban chio' dan' nži'ilo' neda'? Da' li žapa' le', zga'ale kate' kweže leko', wži'o chia' chonne chi'i, na' nno' bi nónbi'o neda'.

14

Jesús nake' nez da' chéjlenžo nich žinžo gan zoa Xažo Dios

¹ Wnná Jesusen':

—Bi gek zédlele. Le chejlé' che Dios, na' le chejlé' chia' neda'.² Latje zan zej den liž Xa'. Chela' bi naken ki, neda' ba gožkza' le'e. Cha'a neda' na'a, chejkweza' latje chele gan chejsoale.³ Cha' chejkweza' latje chele gan chejsoale, na' yelá'a da' yoble, nich yechi'a le'e latje chian', nich gan chejsó'a neda', lezka' le'e chejsoale ga na'.⁴ Nnézkzelele gan cha'a, na' lezka' nónbia'le nez.

⁵ Mas gože' Le':

—Xan, bi nnezlto' gan chejo'. ¿Nakxkze gak gónbia'to' nezen'?

⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Neda' nakkza' nez li, na' naka' da' nak dot da' li, na' naka' Benne' zej nbanlen benách ka'. Ni'a chia' nedza' gak la' no benne' gan zoa Xažo Dios.⁷ Chela' nónbia'le neda', lezka' nónbia'le Xan'. Na'a, nónbia'le-ne' na' ba blé'elele-ne'.

⁸ Naž Lip gože' Le':

—Xan, bloe'el neto' Xon', ná'teze.

⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Lip, scha ba goken zóalena' le'e. ¿Bi nónbi'o neda'? No benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan'. ¿Na'a nno': "Bloe'el neto' Xon'?"¹⁰ ¿Bi žejli'o zóalenzka' Xa', na' Xan' zóalenzke' neda'? Da' ki da' zcháljlena' le'e, kege žakze chia' zchaljan', san Xa' zóalenzke' neda', na' Lekze' žone' žin ki.¹¹ Le chejlé' chia', zóalenzka' Xa', na' Xan' zóalenzke' neda'. Cha' bi gak gonle ki, le chejlé' chia' neda' ni'a che žin da' žona'.¹² Da' li žapa' le'e: da' ka' žona' neda', lezka' gon bennen' žejli'e chia' neda', na' da' zenže ka' gone' dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios.¹³ Yógo'te da' nnáblele Xažo Dios, na' wkónlele žin la' neda', neda' gona' dan' nnable, nich wlo'e'ela' law neda', Zi'n Dios, yela' bani' zen che Xažo Dios.¹⁴ Bíte'teze dan' nnable, na' wkónlele žin la' neda', neda' gonan'.

Jesus sele'e Dios Be' La'y yedjsóalene' benách chie' ka'

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nží'ilele neda', le gon da' žapa' le'e,¹⁶ na' neda' gáta'yoela' Xažo Dios, na' Le' sele'e Benne' yoble, Benne' gáklene' le'e, Benne' gon choche' le'e, na' sóalenteze' le'e. Bennen' nake' Dios Be' La'y, Benne' znnakze' da' li.¹⁷ Benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi gak si' lo ná'gake' Le', dan' bi gak lé'egekle' Le', na' bi gak gónbia'gake' Le', san zóalenzke' le'e, na' soe' lo yichj lázdo'le.¹⁸ Bi wka'na' le'e ka' xkwide' wzéb ka'. Yelá'a, na' yedjsóalena' le'e.¹⁹ Yetó chí'ido'ze, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga biž lé'egekle' neda', san le'e yelé'elele neda'. Dan' zoakza' nbana' neda', lezka' le'e, to chí'ize soale nbanle.²⁰ Ža na' katen' Dios Be' La'y na' yedjsóalene' le'e, nnézkzelele zóalenzka' Xažo Dios, na' le'e zóalenzke' neda', na' neda' zóalenzka' le'e.²¹ Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e xtiža'a, na' žone' kan znnan, nak bia' nží'ile' neda'. Xažo Dios ži'ile' bennen' nží'ile' neda', na' neda' ži'ila' bennen', na' wlo'e'e lawa' lawe' le'.

²² Judas gože' Le', (kege Judas Iskariote), na' wnné':

—Xan, ¿nakxkze gak wlo'e'e lawo' lawto' neto', na' bi wlo'e'e lawo' lawgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga?

²³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Nóte'teze benne' nží'ile' neda' gone' kan zna xtiža'a, na' Xažo Dios ži'ile' le', na' yedjsóalento' le' lo yichj lázda'we'.²⁴ Nóte'teze benne' bi nží'ile' neda' bi žone' kan zna xtiža'a. Da' bénlele, da' bchalja' neda', kege chia' nedzan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.

²⁵ Žapka' le'e da' ki kate' ne zóalena' le'e,²⁶ san Dios Be' La'y, Bennen' sela' Xažo Dios chele, gáklene' le'e, na' gon choche' le'e dan' wkónlele žin la' neda'. Wsedle' le'e yógo'te, na' wsé'e láže'le kan nak yógo'te da' ba goža' le'e.

²⁷ 'Wka'na' da' wká'n ži yichj lázdo'le. Dan' wká'n ži yichj lázdo'le da' gonna' chele, bi naken ka da' znéjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Bi gek zédlele, na' bi žébele. ²⁸ Ba bėnlele da' ba goža' le'e, wnnía': yeyá'a, na' yelá'a, na' yedjsóalena' le'e. Chela' nží'ilele neda', na' yebélele katen' goža' le'e yeyá'a gan zoa Xažo Dios, dan' nakže blo Xažo Dios ka naka' neda'. ²⁹ Na'a, ba goža' le'e zga'ale kate' gaken, nich kate' gaken ki, chejle'le chia' neda'.

³⁰⁻³¹ 'Biž wcháljlena' le'e da' zan, dan' za' da' xiwe', dan' znna bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. La'kze bi de lo nan' bi da' gonen chia' neda', ki žala' gaken nich nnéžgekle benách ka' nníta'gake' yežlyó nga nží'ila' Xažo Dios, na' žona' kan ba gože' neda' gona'. Le so ža', na' le cho'o.

15

Kan nak che lba uba, na' chegak ni'a nen' ka'

¹ Lezka' Jesusen' gože' légage':

—Naka' neda' ka to lba uba da' naken li laže', na' Xa' nake' ka benne' žaz ža'n, benne' žape chí'e lban'. ² Choge' bíte'teze ni'a na' lban', dan' naka' neda', da' ka' bi be želbían, na' wchi'e yógo'te ni'a nen' ka', da' želbían, nich gákgaken chawe', na' kwíagaken yelate'. ³ Le'e ba nakle chawe' ni'a che dižan' da' ba bcháljlena' le'e. ⁴ Le gónlenteze neda' tzen, kan neda' žónlenteza' le'e tzen. Kan nak che ni'a na' lban', bi be gak kwian žakze chen, cha' bi gónlentezen lban' tzen, lezka' naken chele, bi be gak gonle cha' bi gónlentezle neda' tzen.

⁵ 'Naka' neda' ka lban', na' le'e nakle ka ni'a nen' ka'. No benne' gónlenteze' neda' tzen, kan neda' žónlenteza' le' tzen, benne' ni nake' ka ni'a na' lban' dan' zbian da' zenle'e, dan' cha' yekwasle len neda', bi be gak gonle. ⁶ No benne' bi gónlenteze' neda' tzen,

gak chie' kan žak chegak ni'a na' lban', da' ka' bi zej naken chawe', Zchóggake' ni'a nen' ka', na' bížgaken. Katen' ba nbížgak ni'a nen' ka', na' wtóbgaken', na' chó'ngaken' lo yi', na' chéygaken.

⁷ 'Cha' gónlentezle neda' tzen, na' cha' gonle kan znna xtiža'a, wake nnable bi da' yénelele, na' neda' gonan'. ⁸ Gaple le'e Xažo Dios ba la'ne katen' gonle xchine', na' gakle ka ni'a na' lban', da' ka' želbían, na' ki gak bia' da' li nakle benne' ka' žónlengake' neda' tzen. ⁹ Kan Xažo Dios nží'ile' neda', lezka' nží'ila' le'e. Le gónteze kan žala' gon no benne' nží'ila'-ne'. ¹⁰ Cha' gonle kan žapa' le'e, gonle kan žala' gon no benne' nží'ila'-ne', kan neda' žona' kan Xažo Dios ba gože' neda' gona', na' žónteza' da' žaz laže' Dios, Bennen' nží'ile' neda'.

¹¹ 'Da' ki žapa' le'e nich yebélele tzen len neda', na' gaken dot li laže' kan yebélele. ¹² Da' ni naken da' zchi'la' le'e gonle: le ži'il lježle tole yetole, kan neda' nží'ila' le'e. ¹³ Bi gak no benne' ži'íže'le lježe' ka gon bennen' wdí'e' yela' nban chie', na' gate' nich gáklene' lježe' ka' dan' nží'ile' légage'. ¹⁴ Le'e nakle ljéža'do' ka' cha' gonle kan bchi'la' le'e gonle. ¹⁵ Biž nnia' chele nakle wen žin chia' ka', dan' bi nne-zle benne' wen žin da' gon xane'. Neda' wnnía' chele nakle ljéža'do' ka', dan' bena' ga nnézele yógo'te da' gož Xa' neda' gona'. ¹⁶ Kege le'e wžele neda', san neda' wžekza' le'e, na' bnnita'a le'e nich chejle bi da' chjenle, kan žongak ni'a na' lban', da' ka' želbían da' zenle'e, na' gá'nteze dan' gonle. Ki gaken, Xažo Dios gonne' chele yógo'te da' nnáblele-ne', katen' wkónlele žin la' neda'. ¹⁷ Da' ni naken da' zchi'la' le'e gonle. Le ži'il lježle tole yetole.

Góngake' chegak benách che Jesús kan bėngake' chie'

¹⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zzóagake' le'e chela'ale, nnézele ba bzóagake' neda' chela'ale zga'ale kan zzóagake' le'e chela'ale na'a. ¹⁹ Chela' nakle toze len benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, ží'igekle' le'e kan zej nži'ile' ljéžgake' ka', san zzóagake' le'e chela'ale dan' bi nakle toze len légake'. Ki žaken dan' wžekza' neda' le'e, na' wleja' le'e ladjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁰ Le chejsá' laže' dižan' da' goža' le'e, katen' wnnía': “Benne' wen žin bi nakže' blo ka xane'.” Cha' wžia' láže'gak benách ka' neda', lezka' kwia láže'gake' le'e. Cha' zej nnita' benne' ka' žóngake' kan zнна xtiža'a, lezka' góngake' kan zнна xtiža'le le'e. ²¹ Yógo'te da' ki gongak benách ka' chele dan' žónlenle neda' tzen, na' dan' bi zej nónbi'e Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.

²² 'Chela' bi bla'a, na' chela' bi bcháljlena' légake', bi bága'gake' doła', san na'a dan' bla'a nga, bi be zoa da' gak nnágake' che doła' da' zej nbage'e nich yebéj chawe' kwíngake'. ²³ No benne' zzo'e neda' chela'ale, lezka' zzo'e Xažo Dios chela'ale. ²⁴ Chela' bi bena' yela' wak zen ka' gan nníta'gake', da' ka' bi ben nitó benne' kan gókgaken, bi bága'gake' doła'. Na'a, blé'egekle' da' ka' bena', na' zzóagake' neda' chela'ale, na' lezka' zzóagake' Xa' chela'ale. ²⁵ Ki goken, bžin da' zнна xtiža' Dios, dan' wzí' lo ná'gake', dan' znnan: “Zzóagake' neda' chela'ale na' bi zoa biz chen'.”

²⁶ 'Kate' yedjsoalen Dios Be' La'y le'e, Ben' zchalje' da' li, Len' gáklene' le'e, na' gon choche' yichj lázdo'le. Nake' Ben' seła'a chele lo wláž Xažo Dios. Be' La'y ni wzóa lie' chia' neda'. ²⁷ Lezka' le'e wzóa lile chia', dan' wzóalenkzle neda' tzen ža ni'te, na' zejte na'a.

16

¹ 'Da' ki goža' le'e, nich bi gak

chope láže'le. ² Žin ža kate' kwéjgake' le'e to chi'ize gan zdobgak benne' judío ka' nich yengekle' xtiža' Dios, na' ža na' gékgekke' cha' gótgake' le'e góngake' xchin Dios. ³ Ki góngake' dan' bi zej nónbi'e Xažo Dios, na' dan' bi zej nónbi'e neda'. ⁴ Žapa' le'e da' ki, nich kate' žin ža na', chejsá' láže'le da' ni da' žapkza' le'e, na' bi gak chope láže'le.

Da' gon Dios Be' La'y

Lezka' wnná Jesusen':

—Da' ki bi goža' le'e ža ni'te, dan' zóalenkza' le'e. ⁵ Na'a yeyá'a, na' chejsóalena' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' bi nnáblele nitole le'e neda', bi nnale: “žGaz chejo?” ⁶ Na'a, dan' žapa' le'e da' ni, žak nyache' láže'le. ⁷ Neda' žapa' le'e da' naken dot da' li. Gakže chawe' chele cha' yeyá'a. Cha' bi yeyá'a, bi yedjsoalen Dios Be' La'y le'e. Cha' yeyá'a, na' seła'a-ne', na' yedjsoalene' le'e. Le' gáklene' le'e, na' gon choche' yichj lázdo'le. ⁸ Kate' yide' Le', yesnisle' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zej nbage'e doła', na' bi zej nónbi'e da' naken chawe', na' Dios choge' chégake' kwia yí'gake'. ⁹ Zej nbage'e doła' dan' bi žejlé'gake' chia' neda'. ¹⁰ Bi zej nónbi'e da' naken chawe' dan' gótgake' neda', na' yeyá'a gan zoa Xažo Dios, Benne' chawe', na' biž lé'egekke' neda'. ¹¹ Dios choge' chégake' kwia yí'gake' dan' ba bchoge' che da' xiwe' kwia yin', dan' zнна bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

¹² 'Da' zanže žénela' wcháljlena' le'e, san bi gak chejni'ilen na'a. ¹³ Zchalj Dios Be' La'y da' naken dot da' li. Kate' le'e Le', wsdle' le'e yógo'te da' naken dot da' li, dan' bi wchalje' žakze chie', san wchalje' yógo'te da' yenle' dan' nna Xa', na' wzejni'ile' le'e yógo'te da' žala' gaken. ¹⁴ Le' gape' neda' ba la'ne, dan' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e. ¹⁵ Yógo'te da' naken

che Xažo Dios zej naken chia'. Che len wnnía' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e.

Yela' nyache' laže' yeyaken yela' žebele

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Yetó chí'ido'ze, biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda', dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios.

¹⁷ Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Biz zejlás dan' gože' žo'o? Wnné': "Yetó chí'ido'ze, na' biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda', na' naken dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios."

¹⁸ Naž wnnágake':

—¿Bizkze zejlás da' ni, dan' wnné': "Yetó chí'ido'ze"? Bi žejni'ilto' dan' wnné'.

¹⁹ Žákbe'ele Jesusen' zénegekle' nnábgekle' Le', na' gože' légake':

—¿Znnáblele lježle kan nak che dan' wnnía': yetó chí'ido'ze, na' biž lé'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda'? ²⁰ Da' li žapa' le'e: kwéžele, na' gak nyache' láže'le, san benách ka' nníta'gake' yežlyó nga yebégekle' katen' gótgake' neda'. Naž la'kze gak nyache' láže'le, yela' nyache' laže' chelen' yeyaken yela' žebél katen' yel'é'elele neda'. ²¹ To no'le kate' za' galj bi'do' chie', zzáka'li'e, dan' ba bžin ža chie', san kate' ba zoa to xkwide' byodo' chie', biž žejsá' laže'e dan' wzake'e, san žebele' dan' ba golj to xkwide' byodo' yežlyó nga. ²² Lezka' žaken chele. Nak nyache' láže'le na'a, san yelá'a neda', na' yedjwía' le'e, na' naž yebélele, na' bi sáke'le no benne' yeké'e yela' žebél chelen'.

²³ Ža na' bi be nnáblele neda'. Da' li žapa' le'e: yógo'te da' nnáblele Xažo Dios, na' wkónlele žin la' neda', Le' gonnen' chele. ²⁴ Na' zejte na'a ža bi zkónlele žin la' neda' kate' bi da' znnáblele Xažo Dios. Le nnable' ki, na' gata' chele da' nnáblele-ne', nich gak dot li laže' yela' žebél chele.

Jesús, Benne' Criston', bežoje' chawe' lo da' gok chie'

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Bsaka' leba' katen' bcháljlena' le'e. Žin ža kate' biž wcháljlena' le'e da' wsaka' leba', san kwáselo wcháljlena' le'e kan nak che Xažo Dios. ²⁶⁻²⁷ Ža na' nnáblele Dios, na' wkónlele žin la' neda', na' žapa' le'e, bi gon byenen gáta'yoela' Xažo Dios lo wlazle le'e, dan' Xažo Dios nži'ile' le'e. Nži'ile' le'e dan' nži'ilele neda', na' žejle'le bžoja' gan zoe' Le'. ²⁸ Bžoja' gan zoa Xažo Dios, na' bla'a yežlyó nga. Yetó da' gaken, yezá'a yežlyó nga, na' yeyá'a gan zoakze' Le'.

²⁹ Naž benne' wsedle chie' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Na'a kwáselo zchaljo', na' biž žsaka' lebo'. ³⁰ Na'a žákbe'elto' nnézkzelo' Le' yógo'te, na' bi žon byenen no benne' bi da' nnable' Le', dan' zloe'elo' neto' da' za' nnahton'. Che len žejle'to' bžoja' gan zoa Dios.

³¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Žejle'le chia' neda' na'a? ³² Le wia, za' žin ža, na' ba zoažo ža na', katen' gáslasle che chele, na' wka'nle neda' toza', san bi soa' toza', dan' Xažo Dios zóalenkze' neda'. ³³ Da' ki goža' le'e nich ga'n ži yichj lázdo'le, dan' nakle chia' neda'. Gak da' wsaka' zin' le'e yežlyó nga, san le gak choch. Neda' ba bežoja' chawe' lo da' žak yežlyó nga.

17

Jesús znnable' Dios gáklene' benách chie' ka'

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ki, bchis lawe', na' bwie' ya'abale, na' wnné':

—Dios, Xe, ba bžin ža. Ben ga la' law yela' zen chia' neda', Zi'no', nich gak gona' ga la' law yela' zen chio' Le'. ² Ben ki dan' ba bdio' lo na'a yela' wnná bia' nich nna bi'a yógo'te benách ka', na' wa'a

yela' nban da' zejlí kanne chegak yógo'te benne' ka' benno' chia'. ³ Ki gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', cha' zej nómbi'e Le', nako' Dios tlichá', na' lezka' zej nómbi'e neda', Jesús, Benne' Criston', na' nnézgekle' Le' bselo'o neda'.

⁴ 'Neda' ba bena' ga nla' law yela' zen chio' yežlyó nga, na' ba beyóž bena' žin da' bdio' lo na'a gona'. ⁵ Na'a, Xe, ben ga la' law yela' zen da' napa' tzen len Le', na' gata' chia' yela' zen' da' gota' chia' tzen len Le' ža ni'te zga'ale kate' gota' yežlyó nga.

⁶ 'Ba bløe'ela' da' nako' Le' lawgak benne' ki benno' chia', benne' ka' wlejo' ladjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Benne' ki gógake' chio', na' Le' bénngako'-ne' chia', na' žóngake' kan zna xtižo'o. ⁷ Na'a nnézgekle' yógo'te da' ka' benno' chia' zá'gaken lo no'o Le', ⁸ dan' ba bdia' lo ná'gake' dižan' da' bdio' Le' lo na'a neda', na' lé'gake' nzi' lo ná'gaken', na' žákbe'egekle' bžoja' gan zo' Le', na' žejlé'gake' bselo'o Le' neda'.

⁹ 'Neda' žáta'yoela' Le' gáklengako'-ne'. Žáta'yoela' Le', kege gákleno' yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san gákleno' benne' ki benno' chia', dan' zej nake' chio' Le'. ¹⁰ Yógo'te benne' ka', benne' zej nake' chia', lezka' zej nake' chio', na' benne' ka' zej nake' chio' lezka' zej nake' chia', na' kan zej nak benne' ka' zloe'e lawn yela' zen chia'.

¹¹ 'Na'a, biž ga'na' yežlyó nga, san benne' ki gá'ngake' yežlyó nga, na' neda' yedjsóalena' Le'. Žnnabla' Le', Xe la'y, len yela' wak chio' gape chí'o benne' ki benno' chia', nich gákgake' toze, kan nakžo žo'o toze. ¹² Katen' wzóalengaka'-ne' lo yežlyó nga, wdape chí'igaka'-ne', na' bkonla' žin yela' wak che La la'y chio'. Benne' ka' benno' chia', wdape chí'igaka'-ne', na' bi bnita' nitóe', san toze bennen' nake' ka

zi'n da' xiwe', bennen' wnitle' to chí'ize. Ki goken, gok da' nyejw le'e yiche la'y.

¹³ 'Na'a yedjsóalena' Le', san kate' ne zoa' yežlyó nga, zchalja' ki nich gata' yela' žebél chégake' kan žata' chia' neda' yela' žebél.

¹⁴ Neda' ba bdia' lo ná'gake' xtižo'o, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zzóagake' benne' ki chela'ale dan' bi žónlengake' lé'gake' tzen, kan nak chia' neda', bi žónlena' benách yežlyó ka' tzen. ¹⁵ Žáta'yoela' Le', kege kwejo' benne' ki yežlyó nga, san gape chí'igako'-ne', nich bi chó'ogake' lo na' da' xiwe'. ¹⁶ Bi žónlengake' benách yežlyó ka' tzen, kan nak chia' neda', bi žónlena' benách ka' tzen. ¹⁷ Bebéj-gake' cheze chio', wkonlo' žin da' nak dot da' li. Da' nak dot da' li na' naken xtižo'o. ¹⁸ Kan beno' Le', bselo'o neda' ladjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, lezka' žona' neda', žséla'gaka'-ne' ladjwgak benách ka'. ¹⁹ Dan' nži'igekla'-ne' zde kwina' lo no'o, nich gákgake' cheze chio' dan' nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li.

²⁰ 'Žáta'yoela' Le', kege chégakze benne' ki, san lezka' chegak benne' ka' chejlé'gake' chia' neda' ni'a che da' wchaljgak benne' ki.

²¹ Žáta'yoela' Le' gono' ga gákgake' toze yógo'tegake', na' lezka' gákgake' toze len žo'o, kan nako' Le', Xe, nako' toze len neda', na' neda' naka' toze len Le'. Ki žala' gákgake' nich chejle'gak benách yežlyó ka', bséla'kzo' Le' neda'. ²² Yela' ži'ilažen' da' benno' chia', neda' bnezjwan' chégake', nich gákgake' toze, kan nakžo žo'o toze. ²³ Le' nako' toze len neda', na' neda' gaka' toze len lé'gake', nich gak dot li laže' kan zej nake' toze, na' nich gónbia'gak benách yežlyó ka', bséla'kzo' Le' neda', na' nži'ilo' benne' ki kan nži'ilo' neda'.

²⁴ 'Xe, žénela' yedjsóalengak benne' ki neda', benne' ka' benno'

chia', gan chejsó'a', nich lé'egekle' yela' zen na' da' benno' chia' dan' nži'ilo' neda' ža ni'te, katen' za' gono' yežlyó nga. ²⁵ Xe chawe', benách yežlyó ka' bi zej nónbi'e Le', san neda' nónbia'kza' Le', na' benne' ki nnéžgekle' bséla'kzo' Le' neda'. ²⁶ Bena' ga nnéžgekle' da' nakkzo' Le', na' gonža' ga nnéžgekle' da' ni, nich kan nži'ilo' Le' neda', lezka' ží'igekle' ljéžgake' ka', na' nich gakkza' neda' toze len lé'égake'.

18

Želgoxe' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bžoje' ga na', na' benne' wsedle chie' ka' wyéjlengake' Le' tzen. Wdíe' yechelá'a yego Sedrón, na' bžine' gan de to yežlyó, na' wyó'olene' benne' wsedle chie' ka' latjen'. ² Lezka' Judas, bennen' zdie' Jesusen', nónbi'e latjen' dan' btob Jesusen' benne' wsedle chie' ka' ga na' zan chi'i. ³ Naž Judas na' bchi'e to kwe' benne' ka' žjake' lo wdile, na' benne' ni'a na'gak bžoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', na' jake' gan zoa Jesusen', zej noe'e yi' yež ka', na' ya ntoche' ché'égake' ka'. ⁴ Dan' nnéžkzele Jesusen' yógo'te da' žála' gaken chie', bžoje' gan zoe', na' gože' lé'égake':

—žNož benne' žeyiljle?

⁵ Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nasaret, žeyiljto'-ne'.

Jesusen' gože' lé'égake':

—Nedkzan'.

(Lezka' Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake', žónlene' benne' ka' tzen.) ⁶ Kate' Jesusen' gože' lé'égake': “Nedkzan'” naž bebí'igake', na' wbí'xgake' lo yo. ⁷ Jesusen' wnnable' lé'égake' da' yoble, na' wnné':

—žNož benne' žeyiljle?

Belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nazaret, žeyiljto'-ne'.

⁸ Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba goža' le'e, nedkzan'. Cha' žeyiljle neda', le gonn latje yeyejgak benne' ki.

⁹ Ki wnná Jesusen' nich bžin da' bchalje', katen' wnné': “Benne' ki benno' chia', bi bnita' nitóe'.”

¹⁰ Naž, dan' nwa' Smon Bedw to ya ntoche', wlejen', na' la' bentie' we' Malko, benne' wen žin che bžoz blo, na' bchoge' yid nage' li ža.

¹¹ Naž Jesusen' gože' Bedon':

—Begó'o ya ntoche' chio' ližen. žBi žála' saka'a dan' wnná Xan' gaken chia'?

Žžin Jesús law bžoz blo

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹² Benne' ka' žjake' lo wdile len bennen' zchi'e lé'égake', na' benne' ni'a na'gak benne' judío wnná bia' ka', bé'xwgake' Jesusen', na' bché'jgake' Le'. ¹³ Naž bché'gake' Le' law Anás, dan' nake' xto' zi'n Kaifás, bennen' nake' bžoz blo yizen'. ¹⁴ Kaifás na' nake' bennen' bzejni'ile' benne' judío wnná bia' ka', na' bloe'ele' lé'égake' gakže chawe' gat toze benne', na' kege kwia yi' dot yež ché'égake'.

Zna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

¹⁵ Smon Bedw len yetó benne' wsedle che Jesusen', jake' xkóže'lgak benne' ka' zché'gake' Jesusen', na' bejnáwgake' Le'. Benne' wsedle ni wyó'olene' Jesusen' la' li'a liž bžoz blo, dan' nonbia' bžoz blon' le'.

¹⁶ Bedon' bga'ne' na'le gan žo'ogak benách ka' la' li'a na'. Che len bežój benne' wsedlen' nonbia' bžoz blon' le', na' bcháljlene' no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na', na' bene' ga wyó'o Bedon' ga na'.

¹⁷ Naž no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na' gože' Bedon', na' wnné':

—¿Lezka' le' žónl̄eno' Bennen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

¹⁸ Dan' žak da' zag, benne' wen žin ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', ba bžéngake' yi', na' zégake' žoa'a yin', na' žeché'l kwíngake'. Lezka' Bedon' zélene' légage' tzen, na' žeché'l kwine'.

Bxoz blo zbeje' Jesús diža'

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

¹⁹ Naž bxoz blo wleje' Jesusen' diža' nich nnezle' no benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bi da' zsedle Jesusen' benách ka'. ²⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kwáselo bcháljl̄ena' yógo'te benách ka'. Bsédtezegekla'-ne' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lezka' lo zchil yodo', gan zdobgak yógo'te benne' judío ka', na' bi be bchalja' ngáche'ze. ²¹ ¿Biz chen' zbejo' neda' diža'? Wlój diža' benne' ka' béngkle' da' bcháljl̄engaka'-ne'. Bwia nga, nnézegekle benne' ka' dan' bcháljl̄engaka'-ne'.

²² Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, na' to benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', benne' zoe' ga na', wdape'e žoa'a law Jesusen', na' wnné':

—¿Kí žebi'o law bxoz blon'?

²³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Cha' bi wnnía' chawe', bl̄oe'el biz da' wnnía' da' bi naken chawe', na' cha' gok chawe' da' wnnía', ¿biz chen' wdapo'o neda'?

²⁴ Naž Anás na' besele'e Jesusen' nžeje', na' bejzégake' Le' law Kaifás, bennen' nake' bxoz blo.

Da' yoble z̄nna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

²⁵ Kate' ne ze Bedw žoa'a yi', žeché'l kwine', benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e le', na' wnnágake':

—¿Lezka' le' žónl̄eno' Jesusen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

²⁶ Zoa to benne' wen žin che bxoz blo ga na', na' nake' ljež bennen' bchog Bedon' yid nage', na' benne' wen žin ni gože' Bedon':

—Ble'ela' le' lo yežlyón', žónl̄eno' Jesusen' tzen.

²⁷ Da' yoble beží'i Bedon', na' la' wžéžete leko'.

Zché'gake' Jesús law Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

²⁸ Naž bché'gake' Jesusen', na' bezá'gake' liž Kaifás, na' bžíngake' yolawe' che benne' wnná bia', dan' nzin' Pretorio. Dan' ba ža'ni' ža na', na' benne' judío ka' bi wyó'ogake' yolawen' dan' žékgekle' bága'gake' zia cha' chó'ogake' ga na', da' gonen ga bi gak gáwgake' xche' Lni Pasko', lnin' žejśá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' benne' Israel ka' lo yežlyó Egipto. ²⁹ Naž bžoj Pilato, benne' wnná bian', na' ble'e gan nníta'gake', na' gože' légage':

—¿Biz zia žesbága'le benne' ni?

³⁰ Beží'igake', na' belyi'e le':

—Chela' bi nbaga' benne' ni zia, bi wdeto'-ne' lawo'.

³¹ Naž Pilaton' gože' légage', na' wnné':

—Le'ekze le chi'e, na' le wchi'a laže'e Le' kan z̄nna da' žsédlele le'e.

Benne' judío ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Bi nzi' lo na'to' gotto' no benne'.

³² Ka' goken, bžin xtiža' Jesusen', da' wnnié' kan gate'. ³³ Naž Pilaton' beyoé'e yolawen', na' bliže' Jesusen', na' gože' Le':

—¿Nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

³⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿žakze chio' z̄nno' ki, o gožgak benách ka' le' ki naken chia'?

³⁵ Pilaton' gože' Le':

—¿žeklo' naka' benne' judío? Benne' wláž chio' ka', na' bxoz

wnná bia' ka', bdégake' Le' lo na'a.
¿Bizkze beno'?

³⁶ Naž bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Znna bi'a neda', san kege kan znna bia'gak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Chela' znna bi'a kan znna bia'gak benách ka', na' tilgak benne' ka' žónlengake' neda' tzen, nich bi wé'gake' latje no benne' wdíe' neda' lo na'gak benne' judío ka'. Kan znna bi'a neda' bi naken kan znna bia'gak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

³⁷ Naž Pilaton' gože' Le':

—¿Nako' benne' znna bi'e?

Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Naka' kan znno'. Che len golja' yežlyó nga, nich wzóa lia' che da' naken dot da' li. Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' da' naken dot da' li, zze nággake' da' znna'.

³⁸ Pilaton' gože' Le':

—¿Bizen' da' naken dot da' li?

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Kate' beyož wnná Pilato ki, bežoje' ga na', na' bl'e da' yoble gan zej nnita' benne' judío wnná bia' ka', na' gože' légake':

—Bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni. ³⁹ Le'e de to da' žónteze žonle kate' žak Lni Pasko' ni, znnáblele neda' wsana' lo na'le to benne' nyejwe' liž ya. ¿Žénelele wsana' lo na'le benne' znna bi'e benne' judío ka'?

⁴⁰ Naž wžéžeya'agake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

—Kege benne' ni, san Barrabás wsano'-ne' lo na'to'.

Barrabásen' nake' benne' wen da' zinnj.

19

¹ Naž Pilaton' bchi'e Jesusen', na' gože' benne' ka' žjake' lo wdíle chíngake' Le'. ² Benne' ka' žjake' lo wdíle béngake' to da' naken ni'a na' yag yeche' kan nak da' naken

oro da' žia yichj benne' wnná bia', na' bžíagaken' yichj Jesusen', na' bwákwwgake' Le' to laže' tonn xna kan nak da' žákwwgake' benne' wnná bia' ka'. ³ Naž wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le':

—¿Ga'n zeno' le', benne' znna bi'e benne' judío ka'!

Naž wdápa'gake' žoa'a lawe'.

⁴ Naž Pilaton' bežoje' da' yoble, na' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Le wia nga, yebeja' bennen' lawle le'e nich nnéžlele bi bžel-la' nitó da' zia da' nbage'e.

⁵ Naž bžoj Jesusen', na' žia yichje' da' naken ni'a na' yag yeche', na' nakwe' laže' tonn xna na'. Pilaton' gože' légake':

—Nga zoa bennen'.

⁶ Kate' bžoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a ná'gake' ka' bl'é'egekle' Jesusen', zižje wžéžeya'agake' da' yoble, na' wnnágake':

—¿Bde'e le'e yag kroze! ¿Bde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' légake':

—Le'ekze le chi'e, na' le chejdé'e le'e yag kroze. Neda' bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni.

⁷ Naž benne' judío ka' belyi'e le':

—De cheto' to da' wnnakže Dios da' žsedlen neto', da' znna žala' gat benne' ni dan' wnné' nake' Ži'n Dios.

⁸ Kate' benle Pilaton' da' ni, bžébeže'. ⁹ Da' yoble beyoé'e lo yolawen', na' gože' Jesusen':

—¿Gazkze benne' Le'?

Bi be bechebe Jesusen'.

¹⁰ Naž Pilaton' gože' Le':

—¿Bi žechebo', na' bi włoe'elo' neda' da' žono'? ¿Bi nnezlo' nzi' lo na'a wdá'a Le' le'e yag kroze, na' nzi' lo na'a wsana' Le'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bi be nzi' lo no'o gono' chia' chela' bi bde Dios lo no'o yel'a' wnná bia' na'. Che len, bennen' bdie' neda' lo no'o nbága'že' zia ka le'.

¹² La' na'ze gónele Pilaton' wsane' Jesusen', san wžéžeya'agak benne' judío wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Cha' wsano' benne' ni, bi nžago' chawe' benne' Sésar, bennen' z̄nna bi'e dot yežlyó nga. No benne' žon kwine' benne' wnná bia', z̄zi'e che benne' Sésar na'.

¹³ Kate' benle Pilaton' da' ni, gože' ni'a ne'e ka' chejxí'gake' Jesusen', na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e, latjen' nzin' Li'a Ga Zoagak Yej Blag Ka', na' ka nak diža' hebreo nzin' Gabata. ¹⁴ Ža na' naken ža za' žin Lni Pasko', na' nak wawbiž. Naž Pilaton' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Nga zoa bennen' z̄nna bi'e le'e.

¹⁵ Wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—jBete'! jBete'! jBde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' lé'gake':

—žZnnáblele neda' wdá'a bennen' z̄nna bi'e le'e le'e yag kroze?

Beži'igak b̄xoz wnná bia' ka', na' wnnágake':

—Bi zoa yetó benne' z̄nna bi'e neto'. Toze benne' Sésar z̄nna bi'e neto'.

¹⁶ Che len Pilaton' bdie' Jesusen' lo ná'gake', nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze. Naž béxwgake' Jesusen', na' bché'gake' Le' na'le.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-56; Mr. 15:21-41; Lk. 23:26-49)

¹⁷ Bžoj Jesusen' ga na', na' noe'e yag kroze chie', nich cheje' latjen' dan' nzin' Latje Che Žit Yichjžo, na' kan nak diža' hebreo nzin' Gólgota. ¹⁸ Lo latjen' bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' bdá'gake' yechope benne' le'e yag kroze ka' ga na'. Chełá'a weje zej de'e, na' Jesusen' de'e gachje láwe'le gan da'gak chope benne' ka'. ¹⁹ Pilaton' bsele'e to benne' bzoje' to da' bde'e le'e yag kroze yichje Jesusen', da' z̄nnan ki: “Jesús, benne' Nasaret, benne' z̄nna bi'e benne' judío ka'.”

²⁰ Benne' zan, benne' judío ka', belgake' dižan', dan' naken gawze žoa'a yež gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' dižan' nyejwn len diža' hebreo, na' len diža' griego, na' len diža' latín. ²¹ B̄xoz wnná bia' ka' chegak benne' judío ka' belyi'e Pilaton', na' wnnágake':

—Bi wzojo': “Benne' z̄nna bi'e benne' judío ka'.” Bžoj ki: “Le' wnné' nna bi'e benne' judío ka'.”

²² Beží'i Pilaton', na' gože' lé'gake':

—Da' ba bzoja', to chi'ize bzojan'.

²³ Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, beyož bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' béxwgake' laže' da' gokwe'. Wléjgaken' tápele, na' goken to kwe' weje da' gota' che chégake'. Lezka' béxwgake' lažen' da' b̄xoa yen Jesusen', na' lažen' bi ndian, san naken to wlize. ²⁴ Naž benne' ka' žjake' lo wdile, belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Bi chogžon, san gakže chawe' kwejžo da' gak bian', nich nnezlžo nolžo gaken chežo.

Ka' goken, bžin dan' nyejw le'e yiche la'y, da' z̄nnan:

Wdís'gake' laže' nakwa' che chégake', na' che laže' chia' wléjgake' da' nak bian'.

Ki bengak benne' ka' žjake' lo wdile.

²⁵ Gawze gan da' Jesusen' le'e yag krozen' wnníta'gak no'le ka'. Zej nake' x̄ne'e, na' no'le bile x̄ne'e, na' Lia, zo'le Kleofas, na' Lia Madlen. ²⁶ Kate' Jesusen' ble'ele' x̄ne'e, na' lezka' ble'ele' benne' wsedle chie', bennen' nži'ile', zoe' ga na', gože' x̄ne'e:

—Nó'ledo', bwia zi'no' zoe' kwito' le'.

²⁷ Naž gože' benne' wsedle chie' na':

—Bwia, x̄no'o zoe' kwito' le'.

La' ža na'ze benne' wsedlen' bchi'e le' nich chejsóe' liže'.

²⁸ Wdé na', dan' nnézkzele Jesusen' yógo'te ba goken, na' nich žin da' nyejw le'e yiche la'y, wnné':

—Zbila' nis.

²⁹ De to že'e ga na', da' yožen nop zichj. Naž to benne' žeje' lo wdile besbise' to da' blol len nop zichjen', na' bzoen' law to ya xtil, na' bde'en žoa'a Jesusen' nich xopen'.
³⁰ Beyóž we'j Jesusen' nop zichjen', na' wnné':

—Ba nakten.

Naž bzechwe' yichje'. Bežojte be' nakkze', na' gote'.

Benne' žeje' lo wdile žadwe' yag ntoche' le'el sina' Jesús

³¹ Naž, dan' nak ža za' žin Lni Pasko', na' dan' bi žala' ga'ngak benne' gat ka' le'e yag kroze ka' kate' nak ža la'y chégake', na' naken to ža la'y zente, che len benne' judío ka' góta'yoegekle' Pilaton' yi'e benne' ka' žjake' lo wdile, chejtichjwgake' xkachjgak benne' ka' dá'gake' le'e yag kroze ka', na' wetíngake' lé'gake' le'e yag kroze ka'.
³² Che len benne' ka' žjake' lo wdile wbíga'gake' ga na', na' bdíchjwgake' xkachje benne' nežw, na' lezka' béngake' che yetó bennen' dá'lene' Jesusen' le'e yag kroze.
³³ Kate' bžíngake' gan da' Jesusen', blé'egekle' ba gote', na' bi bdíchjwgake' xkachje'.

³⁴ Naž to benne' žeje' lo wdile godwe' yag ntoche' chie' le'el sina' Jesusen', na' la' bžojte žen, na' nis.
³⁵ Neda', Zwa, ble'ela' da' ni, na' zzoa lian', na' da' znnia' naken dot da' li. Nnézckzela' zchalja' da' naken dot da' li, nich lezka' le'e chejle'le che Jesusen'.
³⁶ Ki goken, bžin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bi gachjw nitó žit yoe'e."
³⁷ Yetó da' nyejw le'e yiche znnan ki: "Wíagake' bennen' godwe' Le' yag ntoche'."

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸ Wdé gogkak yógo'te da' ki, Jwsé, to benne' yež Arimatea, benne' žónlene' Jesusen' tzen, san ngáche'ze dan' zžebe' benne' judío wnná bia' ka', wyeje', na' wnnable'

Pilato we'e le' latje yeké'e Jesusen'. Pilaton' bi'e le' latje. Naž bla' Jwsén' gan da' Jesusen' le'e yag krozen', na' beké'e Le'.
³⁹ Lezka' Nikodemo, bennen' zga'ale bejwíe' Jesusen' žel, ble'e ga na', na' noe'e to nežw sla' che yag mirra, da' nchixen to da' zla' zix, da' naken ka to gaywá' ya.
⁴⁰ Naž Jwsén' len Nikodemon' betíngake' Jesusen', na' bchélgake' Le' láže'do' ka', na' bdébgake' lawn nežw slan' che mirra, da' nchixen da' zla' zix. Béngake' kan žónteze žongak benne' judío ka' kate' zkáche'gake' benne' gat ka'.
⁴¹ Gawze gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze de to yežlyó, na' gachje láwe'le yežlyón' zoa to yežw ba kobe da' nádjwgaken' le'e ya'a yej, na' lo yežw ban' bi na' gache' nitó benne'.
⁴² Wló'ogake' Jesusen' lo yežw ban' dan' žen' gawze, na' dan' nak ža zkwězgak benne' judío ka' che Lni Paskon'.

20

Jesús žebane' lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

¹ Kate' ba nak zildo' ža nežw, na' ne nak chol, wyéj Lia Madlen žoa'a yežw ban', na' ble'ele' ba bkwas yej blag da' bsejwn gan žo'o no benne' lo yežw ban'.
² Naž taría taría beyéj Lian' gan zoa Smon Bedw, na' zoalen yetó benne' wsedle le', bennen' Jesusen' nži'ile' le', na' gože' lé'gake':

—jBebéjgake' Xanžon' lo yežw ban', na' bi nnezlto' gan wló'ogake' Le'!

³ Naž bžoj Bedon' len yetó benne' wsedlen', na' jake' žoa'a yežw ban'.
⁴ Tzen wzá'le'egake', san yetóen' tariáže wzé'e ka Bedon', na' zga'ale' le' bžine' žoa'a yežw ban'.
⁵ Byechwe', na' bwie' lo yežw ban', na' ble'ele' láže'do' ka' da' bchélgaken' Jesusen', da' ka' zej nnitan' ga na', san bi wyoé'e lo yežw ban'.
⁶ Wdé na' bla' Smon Bedon' xkóže'le benne' wsedlen',

na' wyoé'e le' lo yežw ban', na' bļe'ele' láže'do' ka' zej nnitan' ga na'. ⁷ Lezka' bļe'ele' láže'don' da' bchélgaken' yichj Jesusen', na' bi žé'lenen yezika' láže'do' ka', san cheļa'ale ndoben. ⁸ Naž wyó'o benne' wsedlen', bennen' bžine' zga'ale' žoa'a yežw ban', na' bļe'ele' kan naken, na' bejlī'e da' wnná Jesusen'. ⁹ Ka' goken, dan' bi na' chejni'ile' da' nyejw le'e yiche la'y kan žon byenen gaken che Jesusen', da' znnan yebane' lo yeļa' got. ¹⁰ Naž žopte benne' wsedle ka' beyéjgake' lížgake'.

Zloe' e law Jesús law Lia Madlen
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Bga'n Lia kwitle yežw ban', na' zbeže'. Kate' ne zbeže', byechwe', na' bwie' lo yežw ban'. ¹² Bļe'ele' chope wbás che ya'abá che Dios nníta'gake' ga na', na' zej nakwe' laže' chich. Žé'gake' ga na', toe' yichjle yežw ban', na' yetóe' xní'ale yežw ban' gan wló'ogake' Jesusen'. ¹³ Wbás che ya'abá ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Nó'ledo', žbiz chen' zbežo'?

Lian' gože' légake':

—Dan' beká'agake' Xana', na' bi nnezla' gan wló'ogake' Le'.

¹⁴ Kate' beyóž wnné' ki, bwie' xkóže'le', na' bļe'ele' Jesusen', zoe' ga na', san bi gókbe'ele' cha' Jesusen'. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo', žbiz chen' zbežo'? ¿Nož benne' žeyiljo'?

Dan' žekle Lian' nake' Le' benne' žape chi'e yežlyón', na' gože' Le':

—Benne', cha' le' bebejo'-ne', bļoe'el neda' gan wló'o-ne', na' neda' yeyoá'a-ne'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' le':

—Lia.

Naž byechj Lian', na' len diža' hebreo gože' Le':

—Raboní.

Diža' hebreo ni znnan: "Benne' Wsedle chia'."

¹⁷ Jesusen' gože' le':

—Bi kano' neda', dan' bi na' yeyepa' gan zoa Xa'. Na'a, wyéj gan zej nnita' benne' ljéža'do' ka', na' gož-gake': "Ki wnná Jesusen': yeyepa' gan zoa Xa', na' lezka' nake' Xale. Nake' Dios chia', na' Dios chele."

¹⁸ Naž wyéj Lia Madlen', na' bejzenle' benne' wsedle ka' che Jesusen' ba be'le'ele' Xanžon', na' kan nak dan' wnné'.

Zloe' e law Jesús lawgak benne' wsedle chie' ka'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

¹⁹ Kate' ba gole ža na', da' naken ža nežw, zej ndobe benne' wsedle ka' che Jesusen', na' nyejw yo'o gan nníta'gake' dan' zžébegake' benne' judío wnná bia' ka'. Naž bļoe'e law Jesusen' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Ga'n ži yichj láždo'le.

²⁰ Kate' beyóž gože' légake' da' ni, bļoe'ele' légake' ne'e, na' le'el sine'e. Naž bebégekle benne' wsedle chie' ka' dan' želé'egekle' Xanžon'. ²¹ Naž Jesusen' gože' légake' da' yoble, na' wnné':

—Ga'n ži yichj láždo'le. Kan ben Xa', bsele'e neda', lezka' žsela'a le'e chjenle xchina'.

²² Kate' beyóž wnné' da' ni, blobe' lāwgake', na' gože' légake':

—Le si' lo na'le Dios Be' La'y. ²³ No benne' yenít lawle, bennen' ben doļa', ba yo'o yeļa' ženít law chie', na' no benne' bi yenít lawle le', ga'n doļa' da' nbaga' benne' wen doļan'.

Bi žejlé' Mas bebán Jesús

²⁴ Mas bi wzóalene' légake' katen' Jesusen' bedjwíe' légake'. Nak Masen' to benne' chežinnoe' ka', na' lezka' lie' Benne' Kwach. ²⁵ Wdé na' yezika' benne' wsedle ka' belyi'e Masen', na' wnnágake':

—Ba bļe'elto' Xanžon'.

Masen' gože' légake':

—Cha' bi le'ela' ne'e gan bdin bdidjwn', na' wdía' xben na'a gan

bdin bdidjwn', na' wdía' na'a le'el sine'e gan bdin yag ntochen', bi chejli'a.

²⁶ Kate' ba gok yexono' ʒa, benne' wsedle chie' ka' zej ndobe' da' yoble lo yo'on', na' zoalen Masen' légake'. La'kze nyejw yo'o gan nníta'gake', bloe'e law Jesusen' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Ga'n ʒi yichj lázdo'le.

²⁷ Naž Jesusen' gože' Masen', na' wnné':

—Bde xben no'o nga, na' bwia na'a nga. Bde no'o le'el sina'a nga, na' biž gak chope lažo'o, san bejlé' chia'.

²⁸ Naž bechebe Masen', na' gože' Le':

—Xána'do', na' Dios chia'.

²⁹ Jesusen' gože' le':

—Mas, dan' bl'e'elo' neda', ʒejli'o. Ba nez zen gaken chegak benne' ka' chejlé'gake' chia' la'kze bi lé'egekle' neda'.

Da' ʒénele gon da' nyejw le'e yiche ni

³⁰ Ben Jesusen' da' zanže yela' wak zen ka' lawgak benne' wsedle chie' ka', da' ka' bi zej nyejwn le'e yiche ni. ³¹ Da' ki bzoja' le'e yiche nich chejle'le nak Jesusen' Benne' Criston', Bennen' bsela' Dios, na' nake' Zi'nkze Dios, na' kate' chejle'le chie', gata' yela' nban da' zejli kanne chele dan' ʒejle'le chie' Le'.

21

Zloe'e law Jesús lawgak gaže benne' wsedle chie' ka'

¹ Wdé gok da' ki, bloe'e law Jesusen' da' yoble lawgak benne' wsedle chie' ka' gan nak ʒoa'a nido' da' nzin' Nido' Che Tiberias, na' ki goken kan bloe'e lawe' lágake'. ² Zej ndobe Smon Bedw, na' Mas, bennen' lezka' lie' Benne' Kwach, na' Natanael, benne' yež Kaná, yežen' nbaben Galilea, na' lezka' zi'n Sebedeo ka', na' yechope benne' wsedle

ka' che Jesusen'. ³ Smon Bedwn' gože' légake':

—Cha'a chejxena' bel ka'.

Yezika' benne' ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Sá'lento' le'.

Naž jake', na' wžéngake' to lo barkw, na' yelen' nitó bel bi wžéngake'. ⁴ Kate' za' ʒa'ní, bejsé Jesusen' ʒoa'a nison', na' benne' wsedle chie' ka' bi gókbe'egekle' cha' Jesusen'. ⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Zi'na'do' ka', ʒbi de bel chele?

Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Nitoba'.

⁶ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wsé yixjw bel chele chelá'a li ʒa barkwn', na' senle-ba'.

Naž bségaken', na' biž gok yeká'agaken', dan' nža'te yixjw na' bel ka'. ⁷ Naž benne' wsedle, bennen' nži'il Jesusen', gože' Bedon', na' wnné':

—jXanžon'!

Kate' benle Smon Bedon', “Xanžon’” beyakwe' laže' gokwe', da' beké'en zga'ale, na' wyaze' lo nis. ⁸ Yezika' benne' wsedle ka' bsá'gake' barkwn', na' bedjzób'gake' yixjwn' dan' nža'ten bel ka'. Bi nak zi'to' gan de yo biž, da' nakze ka' to gaywá' lka' ní'ažo. ⁹ Katen' bžingake' lo yo bižen', na' blé'egekle' ʒe' to yi' balje ga na', na' zoa to bel lawen', na' lezka' de yet ga na'. ¹⁰ Jesusen' gože' légake':

—Le yedjwá' bel ka' ba wžéngakle-ba' ga zoa' ni.

¹¹ Bebén Bedon' lo barkwn', na' wzobe' yixjwn' zaka' lo yo biže, na' nža'ten bel ʒi'a ka', to gaywá' chonne-yonba'. La'kze zej nak bel zanle'e, bi bžeza' yixjwn'. ¹² Naž Jesusen' gože' légake':

—Le da gawle.

Nitó benne' wsedle chie' bi bežogle' nnable' Le', bi nne': “¿Nož Le'?” Nnékzegekle' nake' Xanžon'. ¹³ Naž wbiga' Jesusen', na' bejwe'

yet ka', na' lezka' bel na', na' bi'en chégake'.

¹⁴ Da' ni naken da' chonne chi'i bloe'e law Jesusen' lawgak benne' wsedle chie' ka' wdé bebane' lo yela' got.

Jesús zchájlene' Smon Bedw

¹⁵ Kate' beyóž bdáwgake', Jesusen' gože' Smon Bedw:

—Smon, zi'n Jonás, ěnži'izelo' neda' kan zej nži'il benne' ki neda'?

Bechebe Bedon', na' gože' Le':

—O', Xan. Le' nnézkzelo' nži'ila' Le'.

Jesusen' gože' le':

—Bwaw zila' do' chia' ka'.

¹⁶ Jesusen' gože' le' da' chope chi'i, na' wnné':

—Smon, zi'n Jonás, ěnži'ilo' neda' dot lažo'o?

Bechebe Bedon', na' gože' Le':

—O', Xan. Le' nnézkzelo' nži'ila' Le'.

Jesusen' gože' le':

—Bwaw zila' chia' ka'.

¹⁷ Jesusen' gože' le' da' chonne chi'i:

—Smon, zi'n Jonás, ěnži'ilo' neda'?

Gok nyache' laže' Bedon' dan' chonn chi'i wnnable' le', na' wnné': “ěNži'ilo' neda'?” na' bechebe Bedon', na' gože' Le':

—Xan, yógo'te nnézkzelo' Le'. Nnezlo' nži'ila' Le'.

Jesusen' gože' le':

—Bwaw zila' chia' ka'. ¹⁸ Da' li žapa' le', katen' goko' xkwide', žakze chio' bwakw kwino', na' kan znnazen chio' wdó'. Kate' golo', wlio' no'o, na' benne' yoble wakwe' le' laže', na' chi'e le' gan bi yénelo' chejo'.

¹⁹ Da' ni wnná Jesusen' nak bian' kan gat Bedon', dan' chejté'e le'e yag kroze, nich ga'n zen Dios. Kate' beyóž wnná Jesusen' ki, yetó da' wnné':

—Benlen neda' tzen.

Zcháj Jesús kan gak che benne' wsedlen', bennen' nži'ile'

²⁰ Byechj Bedon', na' ble'ele' benne' wsedlen' Jesusen' nži'ile'

le', zedjnawe' légage'. Nake' benne' wsedlen' wži'e kwit Jesusen' katen' bdáwgake', na' gože' Jesusen': “Xan, ěnož bennen' wdíe' Le'?” ²¹ Kate' Bedon' ble'ele' le', gože' Jesusen':

—Xan, ěbiz gon benne' ni?

²² Jesusen' gože' le':

—Cha' žénela' ga'n bennen' kate' yela'ža', bi žala' gek zedlo'. Benlen neda' tzen le'.

²³ Wzé diža' ni gan zej nnita' lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen'. Žékgekle' bi gat benne' wsedlen'. Jesusen' bi gože' le' bi gate', san ki wnné': “Cha' žénela' ga'n bennen' kate' yela'ža', bi žala' gek zedlo'.”

²⁴ Benne' wsedlen' naka' neda', Zwa. Zzoa lia' da' ki, na' bzoja' le'e yiche da' ki, na' nnézele da' znnia' naken dot da' li.

²⁵ Ben Jesusen' da' zanže ka'. Chela' no benne' wzoje' légaken le'e yiche to ton, žekla' bi gata' latje yežlyó nga ga kwa'gak yiche ka' žala' wzojen'. Ka'kze naken.

DA' BENGAK BENNE' WBÁS KA' CHE CRISTO

*Dios žone' da' bchebe laže'e, žsele'e
Dios Be' La'y*

¹ Kate' bzoja' chio' le' zga'ale, Teófilo, benne' zaka', neda', Lukas, bzoja' yógo'te da' wzó law Jesusen' žone', na' žsedle', ² na' zejte beyepe' ya'abá che Dios. Kate' za' yeyepe' ya'abán', ne zoalen Dios Be' La'y Le', wnné' kan žala' gongak benne' wbás chie' ka', benne' ka' wžekze' Le'. ³ Wdé wzaka' Jesusen', na' gote'. Naž bebane', na' bløe'e lawe' lawgak benne' wbás chie' ka'. Bløe'ele' légake' da' zan da' gok biá'gaken zoe' nbane', da' ka' bi gak no benne' wži'e chégaken. Zan chi'i bløe'e lawe' láwgake' dot choplaj ža, na' bcháljlene' légake' kan zna bia' Dios.

⁴ Katen' wnníta'gake' tzen, gože' légake' bi yekwásgake' lo yež Jerusalén, na' wnné':

—Le kwez ga na' da' bchebe laže' Xa' sele'e chele, kan ba bzenla' le'e.

⁵ Lezka' wnné':

—Da' li Zwa bezóe' benách ka' nis lo nis, na' bi de yeschá gak chele da' złoe'el yela' žezóa nisen', dan' yide Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

⁶ Naž benne' ka' zej ndobe' gan zoa Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Xan, žgono' ga nna bia'gak benách Israel ka' da' yoble ža ni zoažo na'a?

⁷ Jesusen' gože' légake':

—Bi nak chele nnézlele bi ža o bi yel gon Dios Xa', da' yo'on lo na'kze'. ⁸ Si'le le'e yela' wak kate' yide Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e. Naž wchaljle kan nak chia' neda' lo yež Jerusalén, na' dot gan nbab

Judea, na' gan nbab Samaria, na' ga žintele dot yežlyó nga.

⁹ Kate' beyož bcháljlene' légake' da' ni, na' kate' ne zwíagake' Le', la' beyeptie' lo beže gan že' to bejw da' bkachen' Le', na' biž blé'egekle' Le'. ¹⁰ Kate' ne zwíagake' ya'abale kate' ne žeyepe Jesusen', bla'gak chope wbás che ya'abá ka' gan nníta'gake', wbás ka' zej nakwe' laže' zila'do'ze. ¹¹ Zoptie' góžgake' légake', na' wnnágake':

—Benne' Galilea ka', žbiz chen' zwíale ya'abale? Yela'kze Jesusen' da' yoble kan ba blé'elele-ne' katen' bezé'e gan zoale nga, na' beyepe' ya'abá che Dios.

*Zbégake' Matías nich chaze' latje
che Judas*

¹² Naž benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, bezá'gake' gan zoa ya'adon' da' nzin' Ya'a Yag Olibo, na' beyéjgake' lo yež Jerusalén. Ya'adon' zoan gawze gan že' yež Jerusalén na', da' naken kan zej nzi'e latje želzé'e ža la'y chégake'. ¹³ Kate' bežingake' lo yežen', belbene' gan nak da' chope kwia lo yo'o, gan zej nnita' Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, na' Lip, na' Mas, na' Bartol, na' Matío, na' Jakob, zi'n Alfeo, na' Smon, bennen' že' laže'e yež chie', na' lezka' Judas, biche' Jakoben'. ¹⁴ Yógo'te benne' ki bcháljlengake' Dios tzen. Benne' biche' Jesús ka' len Lia, xna' Jesusen', na' yebale no'le ka', bénlengake' légake' tzen.

¹⁵ La' ža na'ze wzé Bedon' gachje láwe'le gan zej nnita' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Gogkak ka' xoplaj benne' ka' zej ndobe' ga na'. ¹⁶ Bedon' gože' légake', na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Ben byenen gok da' nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios Be' La'y zgá'atele, dan' bzoj Dabí kan gok che Judas, bennen' bchi'e benne' ka' wžéngake' Jesusen'. ¹⁷ Judas na' wbáblene'

žo'o, na' bénl̥ene' žo'o tzen žin ni.
¹⁸ Wzí'gake' to yežlyó len lazjw che da' zia da' ben bennen'. Judas na' whix̥e', na' wžeza' li'e, na' bžojgak yógo'te da' zej že' li'e. ¹⁹ Kate' benne' ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén béngikle' da' ni, naž bé'gake' la yežlyón' Aséldama, to diža' hebreo da' znnan len diža' x̥iža': "Yežlyó Che Žen." ²⁰ Ka' goken che Judas na', kan nyejw le'e yiche la'y da' nzin' Salmo Ka', da' znnan: Bga'n liže' ka'ze, na' bi bžel̥ no benne' zoe' lo yo'on'. Lezka' znnan: Benne' yoble yedíe' lo wlaze'.

²¹⁻²² 'Na'a žon byenen kwežo to benne' gónl̥ene' žo'o tzen nich wzóa lie' che Jesusen', kan bebane' lo yela' got. Žala' gake' to benne' nbabe' benne' ka' bénl̥engake' žo'o tzen ža ni'te katen' X̥anžo Jesusen' wdálene' žo'o, benne' ka' wnníta'lengake' žo'o katen' Zwa bezóe' benne' ka' nis, na' zejte ža beyepe Jesusen' ya'abá che Dios, katen' bezé'e gan zoažo.

²³ Naž wléjgake' chope benne' ka', Jwsé, na' Matías. Jwsén' lezka' lie' Sabás, na' zoa yetó le' Justo. ²⁴ Naž bcháljengake' Dios, na' wnnágake':

—X̥anto' Dios, nónbia'kzo' yichj lázdo'gak yógo'te benách. Bloe'el neto' nole benne' chope' ki ba wžekzo' Le', ²⁵ nich gone' žin ni, na' gake' wbás chio', nich chaze' latje che Judas, bennen' bnite' latje chie' dan' bene' doła', na' wyeje' latje chekze' lo latje chol.

²⁶ Naž bzójgake' lágake' le'e yiche ka', to che Jwsé, na' yetó che Matías. Bchíx̥egake' da' ka', na' bebéjgake' ton, gan nyejw la Matías. Ka' goken, Matíasen' wbábl̥ene' yechináj benne' wbás ka' che Benne' Criston'.

2

Dios Be' La'y žedjsóalene' benne' ka' che Benne' Cristo

¹ Kate' ba bžin ža Pentecostés, zej ndobe tzen yógo'te benne' ka' žejl̥é'gake' che Benne' Criston'. ² Cholze benle žak žaxto' da' bžojgak ya'abá, da' benlen kan ženle kate' žak to be' wale, na' benlen dot lo yo'o gan že'gake'. ³ Bla' lawgak yi'do' ka' lo be'ze lágake', na' wdísgaken che ché'gake', na' bejsóalengaken lé'gake'. ⁴ Dios Be' La'y bedjsóalene' yógo'tegake', na' wzó lágake' zcháljgake' diža' yoble ka', kan nak da' bnezjw Dios Be' la'y che ché'gake'.

⁵ Kate' ža na' wnníta'gak benne' judío ka' lo yež Jerusalén, benne' ka' zka'n zéngake' Dios, na' zej nžoje' yógo'te yež dot yežlyó nga. ⁶ Kate' benne' zan ka' béngikle' žak žaxton', bdóbgake' ga na', na' gok zédgekle', dan' béngikle' zcháljgak benne' ka' žejl̥é'gake' che Benne' Criston' len diža' che ché'gake'. ⁷ Yógo'tegake' béngiklen', na' bebá'ngikle', na' wnnágake':

—Le wia nga. ¿Kege benne' Galilea ka' yógo'te benne' ki zcháljgake'? ⁸ ¿Nakxkzen' ženlžo zcháljgake' xtíža'žo da' zchalžo to tožo? ⁹ Žo'o nga nakžo benne' yež zan, benne' zej nžoje':

Gan nbab Partia, na' gan nbab Media.

Gan nbab Elam, na' gan nbab Mesopotamia.

Gan nbab Judea, na' gan nbab Kapadosia.

Gan nbab Ponto, na' gan nbab Asia.

¹⁰ Gan nbab Frijia, na' gan nbab Panfilia.

Gan nbab lo yežlyó Ejipto.

Gan nbab Áfrika, gan zoaže zi'to' gan nbab Cirene.

Lezka' zej nnita' benne' yež Roma ka' nga. Bałe' zej nake' benne' judío ka', na' yebale' nzi' lo ná'gake' da' žejle'gak benne' judío ka' che Dios.

¹¹ Lezka' zej nnita' benne' ka' nga, benne' zej nžoje' yežlyó Creta, na' gan nbab Arabia. Ženlžo zcháljgake'

diža' che chežo, na' želzenle' žo'o da' zen ka' da' ben Dios, da' žóngaken ga žebán láže'žo.

¹² Ka' goken, bebángle' yógo'tegake', na' benne' zanle'e ka' gok zédgekle'. Belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Bizkzen' da' žaken?

¹³ Bałe' ben díjgagle' benne' ka' zchálgake' diža' yoble ka', na' wnnágake':

—Želzóžele'.

Da' bchalj Bedw lawgak benách ka'

¹⁴ Naž Bedw wzéłene' yechinéj benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' wzó ławe' znnie' zižje, na' gože' légake':

—Łe'e, benne' ka' che gan nbab Judea, na' yógo'tele zoale lo yež Jerusalén nga. Da' ni žala' nnézele. Le wzé nag da' yapa' le'e. ¹⁵ Neto' bi zžóžleto' kan žéklele le'e, dan' ne zoažo xsile, na' bi zžože nitó benne' ka' na'a. ¹⁶ Da' ni da' žaken naken dan' wnná Joel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁷ Ki wnná Dios:

Da' ni gaken ža ze ławte ža ka'.

Sela'a Be' La'y chia'.

Chejsóalene' yógo'te benách ka'.

Zi'nle ka', benne' byo ka', na' no'le ka', wcháljgake' lo wlaza' neda'.

Łe'e dáwe'gagle' xkwide' ka' da' włoe'ela' law,

na' benne' gole ka' nnégekle' ye.

¹⁸ Kate' žin ža na' chisa' Be' La'y chia',

na' chejsóalene' wen žin chia' ka', benne' byo ka', na' no'le ka', na' wcháljgake' lo wlaza' neda'.

¹⁹ Włoe'ela' law ya'abá ža'le da' ka' góngaken ga yebángle' benách ka',

na' lo yežlyó že'le włoe'ela' law da' ka' zej nak bian',

da' ka' zej naken žen che we', na' yi', na' žen che yin'.

²⁰ Choł wbiž, na' gak byo' xna kan nak žen.

Ki gaken kate' za' žin ža na' Dios ba błoe'elen'.

Gak ža na' ka' da' batkle błe'el-len.

²¹ Yelagak yógo'te benne' ka' wlıžgake' La Xanžon'

cha' chejlé'gake' chie' Łe'.

²² 'Le wzé nag da' ni da' žapa' le'e, benne' Israel ka'. Dios na'kze wdape' Jesús, benne' Nasaret, ba la'ne, lawle le'e. Dios bi'e Le' latje bene' da' ka' žóngaken ga žebán láže'žo, da' zej naken yela' wak ka',

na' da' ka' zej nak bian'. Yógo'te da' ki ben Dios lo na' Jesusen', kan ba nnézkzelele le'e. ²³ Łezka', Dios bi'e to benne' latje bdie' Jesusen' lo na'le. Ka' goken, kan gónekzele Dios gaken, na' kan nak da' bkweze' ža ni'te. Łe'ekze wzenle Jesusen',

na' bdele-ne' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka', benne' ka' bétgake' Łe' katen' bdá'gake' Łe' le'e yag kroze. ²⁴ Naž Dios na'kze besbane' Jesusen', na' beslé' Łe' lo yela' got, dan' bi gok ga'ne' to chi'ize lo yela' goten'. ²⁵ Kan nak da' ni, Dabí bchalje' lo wláz Dios ža ni'te kan nak che Jesusen', na' wnné':

Błé'etezela' Xanžon', na' wzóe' lawa'. Łe' zoe' kwita' li ža, na' noxe' neda', nich bi gak no' benne' bi da' gone' chia'.

²⁶ Che len bebéle'ela', na' lo yela' žebél chia' bela'.

Che len wxén laža'a Łe' na' zejte ža gata'.

²⁷ Xana' Dios, nnezla' bi wka'no' neda' latje choł chegak benne' gat ka'.

Bi go'o latje kwia' yi' bela' žen chia'.

Naka' benne' nží'ikzelo' Łe'. ²⁸ Bzejni'ilo' neda' kan žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'.

Gono' ga yebela' dan' zóalenkzo' neda'.

²⁹ Na'a, ljéža'do' ka'. Nak bia' got xa' gole chežo Dabín', na' bgache'e lo yežw ba, na' ba chien' žen' gan zoažo na' zejte na'a ža. ³⁰ Dabín' bchalje' lo wláz Dios, na' wnezele' ben choch Dios da' bchebe laže'e

gone' chie', gone' ga galj Benne' Criston' ladjw za'sóe' ka', na' Le' nna bi'e latje che Dabín'. ³¹ Bl'e'el Dabín' da' ni zga'ale, na' bchalje' kan bebán Benne' Criston', na' kan goken, bi bga'ne' latje choj chegak benne' gat ka', na' bi w'zia yi' be'la' žen chie'. ³² Dios besbane' Jesusen' lo yela' got, na' kan gok da' ni yógo'teto' zzoa lito' chen. ³³ Ka' goken, Dios, len yela' wak chie', bchise' Le' ža'le gan nápele'e yela' wnná bia'. Na'a, Jesusen', Benne' Criston', ba bsele'e Dios Be' La'y ga ni, na' žaken kan bchebe laže' Dios gone' lo na' Benne' Criston', na' Dios Be' La'y na' žone' da' ki da' zlé'elele, na' ženlele. ³⁴ Bi beyepe Dabín' ya'abá che Dios, san Dabí na'kzen' wnné':

Ḫanžo Dios gože' Ḫana':

“Wžé' kwita' li ža gan nak blo

³⁵ kate' gonža' ga benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' wzóa zibgake' lawo' Le'.”

³⁶ Na'a, benne' Israel ka', žala' nnézele da' nakkzen. Jesús nikze, Bennen' bda'le-ne' le'e yag kroze, Dios bene' ga nake' Ḫanžo, na' Benne' Weslá chežo.

³⁷ Kate' benne' ka' béngkele' da' ni, gok zédgekle', na' belyi'e Bedon', na' yezika' benne' wbás ka' che Jesús, Benne' Criston', na' wnnágake':

—Lježto' ka', žnakxkzen' gonto'?

³⁸ Naž Bedon' gože' légage':

—Le yeyát laže', na' le yezóa nis to tole lo la Jesús, Benne' Criston', nich yenít law Dios do'la' da' nbága'le, na' Dios Be' La'y, Bennen' se'la' Dios chele, yedjsóalene' le'e. ³⁹ Da' bchebe laže' Dios naken chele le'e, na' chegak zi'nle ka', na' lezka' chegak yógo'te benách zi'to' ka', yógo'te benne' ka' wliž Ḫanžo Dios légage'.

⁴⁰ Da' ki, na' da' zan da' ki bchalj Bedon', da' bzejni'ile' légage' kwáselo, na' wnné':

—Le gon da' gon ga yelale, na' le kwas gan zej nnita' benne' wen da' zinnj ka', benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a.

⁴¹ Ka' goken, benne' ka', benne' wzí' lo ná'gake' da' bchalj Bedon', bezóagake' nis. Kate' ža na' ka' chonn mil benne' ka' wzó lawgake' žónlengake' légage' tzen. ⁴² Yógo'tegake' béngake' dot da' bsédgekle' benne' wbás ka' bse'la' Benne' Criston'. Gógake' toze toe' len yetóe', na' we'j bdáwgake' tzen da' žesá' láže'žo kan got Jesusen', na' tzen bcháljlengake' Dios.

Kan bengak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Cristo

⁴³ Benne' wbás ka' che Benne' Criston' béngake' da' zan da' žóngaken ga žebán láže'žo, na' da' zan da' zej nak bian', san bžébegak yezika' benách ka'. ⁴⁴ Yógo'te benne' ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', gógake' toze, na' beyóngake' toze yógo'te da' zej nape'. ⁴⁵ Kate' blé'egekle' zej nnita' benne' ka' zoa bi da' želyážjele', benne' ka' žónlengake' légage' tzen, naž benne' ka' zoa bi da' nápegake', béte'gaken', na' belyise' mežwn' da' wzí'gake' che chegak benne' ka' želyážjele'. ⁴⁶ Tža tža bdóbgake' tzen lo zchil yodo', na' gan nak lo lížgake' ka' gan we'j bdáwgake' da' žesá' láže'žo kan got Ḫanžon'. We'j bdáwgake' tzen, na' bebégekle', na' gógake' dot li laže'. ⁴⁷ Bka'n zéngake' Dios, na' yógo'te benách ka' wdápegake' légage' ba la'ne. Tža tža Ḫanžon' bzane' benne' ka' zdóbgake' chie', benne' ka' želágake'.

3

Žeyák to benne' bi žak se'e

¹ Kate' ža na' Bedw len Zwa jake' tzen lo zchil yodo', katen' zdobgak benách ka' ga na', nich wcháljlengake' Dios, ne naken žedá chonne. ² Gan želdíe' zoa to benne' bi žak se'e kate' wzó law ža ni'te katen' nake' xkwide'. Tža tža

žjwa'gak benne' ka' le' ga na', na' želbeke' le' žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo. Ki béngake' chie' nich nnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie', bennen' zoe' ladjw benne' ka' žyloé'e lo zchil yodon'. ³ Benne' ni, katen' bl'e'ele' Bedon' len Zwan', benne' ka' zjake' gan žo'ogak benách ka' lo zchil yodon', na' góta'yoele' légake' bi da' wnézjwgake' chie'. ⁴ Naž Bedon' len Zwan' bwíagake' le', na' Bedon' gože' le':

—Bwia neto'.

⁵ Naž bennen' bze nage' chégake' dan' žxen laže'e bi da' wnézjwgake' chie'. ⁶ Bedon' gože' le':

—Bi de mežw plat, na' mežw oro chia', san da' dezen chia' gonna' chio'. Ni'a che yela' wak che la Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret, wzó ža', na' wzá'.

⁷ Naž Bedon' bešwe' ne'e li ža, na' bchise' le', na' la' beyakte ni'e, na' beyitjte bechj ni'e. ⁸ Naž wzá' bennen', na' wxite', na' wzíe'. Wyázlene' Bedon' na' Zwan' tzen lo zchil yodo', na' zze'e, na' žxite', na' zka'n zene' Dios. ⁹ Yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' ga na', bl'e'egekle' le' zze'e, na' zka'n zene' Dios. ¹⁰ Ka' goken, bžébegake', na' bebángle' kan nak dan' goken, dan' beyónbia'gake' le', nake' bennen' zbi'e žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo, na' znnabe' no benne' bi da' wnezjwe' chie'.

Da' bchalj Bedw lo zchil yodo'

¹¹ Bennen' bi gok se'e, na' beyake', bešwe' na' Bedw len na' Zwa. Naž bdobgak yógo'te benách ka' gan nníta'gake' lo zchil yodo' da' nzin' Zchil Che Salomón, na' žebángle'. ¹² Kate' bl'e'el Bedon' da' ni, gože' benne' ka':

—Le'e, benne' Israel ka', žbiz chen' žebánlele che da' ni? žBiz chen' zwíale neto', na' žéklele len yela' wak chezto', o ni'a che da' žejle'to' che Dios, néto'ze beyonto'

benne' ni, na' bento' ga zze'e? ¹³ Nak da' ni da' ben Dios, Bennen' nake' Dios chegak xa wdé chežo ka', Bran, na' Isaak, na' Jakob. Dios na'kze wdápele' Zi'ne', Jesusen', ba la'ne. Jesusen', le'ekze bdele-ne' lo na'gak benne' ka' zrna biá'gake' le'e. Kate' gónele Pilato wsane' Jesusen', bžonle-ne'. ¹⁴ Bzoale chela'ale Benne' Chawen', Benne' la'y, na' wnnáblele Pilaton' wsane' chele to benne' wetw benách ka'. ¹⁵ Ka' goken, bétkeze Bennen' žonnkze' yela' nban da' zejli' kanne chežo. Naž Dios besbane' Le' lo yela' got, na' kan nak da' ni zzoa lito' chen lawle le'e. ¹⁶ Dan' bejlé' benne' ni che Jesusen', beyák ni'e, na' zl'é'elele-ne', na' nónbia'le-ne'. Dan' žejli'e che Jesusen', Le' kate' gabí beyone' benne' ni, na' zl'é'ekzelele yógo'tele kan nake' na'a.

¹⁷ 'Na'a, ljéža'do' ka', nnezla' benle da' ka', na' betle Jesusen' dan' bi bejni'ilele, na' bi bejni'igekle benne' ka' zrna biá'gake' le'e. ¹⁸ Ki be' Dios latje nich gak da' wnné' zga'ale, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' kan žala' saka' Benne' Criston'. ¹⁹ Che len, le yeyát laže', na' le yeyák che Dios, nich yeké'e dola' da' nbága'le, na' gone' ga yeyák láže'le. ²⁰ Naž sele'e Jesusen' da' yoble, Bennen' ža ni'te bzoe' chie' gake' Benne' Criston', Bennen' nna bi'e le'e. ²¹ Na'a, žon byenen ga'ne' ya'abá che Dios kate' žinže ža yeyone' chawe' yógo'te da' žaken, na' gaken kan ba wnnakze Dios, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' ža ni'te. ²² Lezka' Moisés gože' xa xto'žo ka', na' wnné': "Xanžo Dios sele'e chele to benne' galje' ladjwgak biche' lježle ka'. Gake' benne' wchalje' lo wláz Dios. Sele'e Le' chele kan bsele'e neda'. Žon byenen wzé nagle-ne' kan nak yógo'te da' yi'e le'e. ²³ Yógo'te benne' ka', benne' bi wzé nággake' che Bennen' wchalje' lo wláz Dios, kwia

yí'gake', na' kwáslengake' benách ka' che Dios."

²⁴ Kan nak ža ni zoažo na'a, bloé'egekle yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios kate' wzó law zoa Samuel, na' wdé na'.
²⁵ Le'e nakle za'sógak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' diža' zka'n chawe', da' bchebe laže' Dios chegak xa xto'žo ka', naken chele. Ki ben Dios katen' gože' Bran: "Ni'a che da' gon za'só' gon chawa'a yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga." ²⁶ Katen' Dios besbane' Zi'ne' lo yela' got, na' bsele'e Le' nežw chele le'e nich gak gon chawe'e le'e, na' nich gone' ga wsanle da' kegle da' žonle.

4

Želžín Bedw len Zwa lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'

¹ Kate' Bedw len Zwa ne zcháljlengake' benách ka', bχoz judío ka' len benne' yodo' saduseo ka', na' benne' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka', la' bžintegake' gan nníta'gake'. ² Bža'agak benne' ki dan' žsédgekle Bedon' len Zwan' benách ka', na' zzéngkele' légake' yebangak benne' gat ka' dan' ba bebán Jesusen'. ³ Naž bēxwgake' Bedon' len Zwan', na' bséjwgake' légake' liž ya kate' žinže ža yoble dan' ba za' žale ža na'. ⁴ Benne' zan bejlé'gake' che Benne' Criston' dan' béngkele' da' bchaljgak Bedon' len Zwan'. Na'a, légakze benne' byo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston' zej nake' ka gayo' mile'.

⁵ Ža chope ža benne' wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', bdóbgake' lo yež Jerusalén. ⁶ Lezka' Anás, bχoz blo, na' Kaifás, na' Zwa, na' Kantr, na' yógo'te ljež bχoz blon', bdóbgake' ga na'. ⁷ Naž bché'gake' Bedon' len Zwan', na' bzégake' légake' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Biž yela' wnná bia' nzi' lo na'le žonle da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo na'le yela' wnná bian'?

⁸ Naž Bedon' gože' légake', zoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' zma bia'le neto', benách Israel ka', na' le'e, benne' gole ka'. ⁹ ¿Znnáblele neto' na'a kan nak da' chawe' da' bento' che benne' yižwé' ni, na' nakx beyake' chawe'? ¹⁰ Zzejni'ilton' le'e nich nnéžgeklen yógo'te benách Israel ka'. Beyák benne' ni zoe' lawle dan' ben žin yela' wak che Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret. Le'e bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios besbane' Le' lo yela' got. ¹¹ Dios bchalje' che Jesusen', katen' wnné': "Yež na' da' bzoale le'e chela'ale, le'e, benne' wen ze'e ka', na'a naken yež da' wžekza' neda' nich gaken yež blo che ze'e." ¹² Bi zoa no benne' yoble, benne' gak yeslé' benách ka', dan' bi zoa nitó benne' yoble yežlyó nga, bennen' bzoa Dios, nich yeslé' žo'o.

¹³ Kate' blé'egekle' zej nak Bedon', na' Zwan', benne' wechóg laže' ka', gókbe'egekle' bi nsédgekle' che yodo', na' zej nake' benne' gazjw ka', na' bebángkele', na' besá' láže'gake' Bedon' len Zwan' wnníta'lengake' Jesusen'. ¹⁴ Lezka' blé'egekle' zoa bennen' ga na', bennen' beyake', na' zie' lawgake', na' bi be gok nnégake' chégake'. ¹⁵ Naž góžgake' benne' ni'a ná'gake' ka' yebéjgake' Bedon' len Zwan' lí'ale che yo'o gan zej ndobe', na' ben xtíža'gake' la' légakze'. ¹⁶ Wnnágake':

—¿Nakxkzen' gonžo chegak benne' ki? Da' li béngake' to da' žonen ga žebángkele' benách ka', na' yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' Jerusalén, nnéžgekle' da' ki. Bi gak wži'izo che da' ki. ¹⁷ Na'a, nich bi seže diža' ni, na' nich bi yéngkelen benne' zanže, na'a žala' wchi'lžo benne' ki nich biž wcháljlengake' benách ka' kan nak che Jesusen'.

18 Naž blížgake' Bedon' len Zwan', na' bchí'igekle' légake' nich biž wcháljengake' benách ka', na' biž wsédgekle' légake' kan nak che Jesusen'. 19 Naž beží'i Bedon' len Zwan', na' belyi'e légake':

—Le wchi'a laže' le'e cha' nak chawe' law Dios wzé nágžeto' xtiža'le le'e ka xtiža' Dios. 20 Bi gak kwe'to' žize. Žon byenen wzóa lito' che da' ble'elto', na' da' benlto'.

21 Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' bchí'igekle' légake', na' naž bsane' légake' dan' bi bžélgekle' nakle wsaka' zí'gake' légake'. Ki béngake' dan' bžébegake' benne' wláž ka', dan' yógo'tegake' zka'n zéngake' Dios ni'a che dan' goken. 22 Bennen' beyake', na' gok chie' da' žonen ga žebán láže'žo, ba zeje' ka' choplaj yiz.

Znnábgekle' Dios gone' ga gágake' wechóg laže'

23 Kate' bsángake' Bedon' len Zwan', na' benne' ki bežingake' gan zej nni'a ljéžgake' ka', na' bžéngekle' légake' yógo'te da' wnnagak bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka'. 24 Kate' béngekle' da' ni, tzen bcháljengake' Dios, na' wnnágake':

—iXanto' Dios, ga'n zen Lo'! Le' nako' Dios, na' beno' ya'abá. Beno' yežlyó nga. Beno' niso'. Beno' yógo'te da' zej nni'an to to latje ka'. 25 Lo' wlazo' Le' bchalj Dabí, benne' wen žin chion', na' wzoa'len Dios Be' La'y le', na' wnné':

¿Biž chen' žongak benách ka' žo'osbé, na' zza' láže'gake' da' bi zej naken chawe'?

26 Bengan benne' wnná bia' ka' žo'osbé lo yežlyó nga, na' gokgak toze benne' blo ka'. Bží'igake' chio' Le', Xanto' Dios, na' lezka' che Benne' Criston', Bennen' wžekzo' Le'.

27 'Da' li Herodes len Ponsio Pilato, na' benne' zi'to' ka', na' benne' Israel ka', gógake' toze lo yež nga. Bžóagake' Jesús, Zi'no' la'y,

chela'ale, Bennen' bzoakzo' cheto'. 28 Béngake' yógo'te da' wnnó' Le' zga'ale kan góngake', na' goken kan ben chocho' xtižo'o kan žala' gaken.

29 Na'a, Xanto', bwia da' zchí'igekle' neto', na' ben ga gaktó' wechóg laže', nich wchaljito' xtižo'o, neto' benne' wen žin chio' ka'. 30 Ben ga gak yeyonto' benne' yižwé' ka', na' ben ga soalen yela' wak zen chio' neto', na' ben ga gak gonto' da' ka' góngaken ga yebán láže'to', na' da' ka' gak biá'gaken. Ki gaken dan' Jesús, Zi'no' la'y, zóa'lene' neto'. Ka'kze gaken.

31 Kate' beyož bcháljengake' Dios, wzíz latjen gan wnníta'gake', na' Dios Be' La'y wzóa'lene' yógo'tegake', na' len yela' wechóg laže' chégake' bcháljgake' xtiža' Dios.

Žeyóngake' toze da' ka' nápegake'

32 Benne' zan, benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', toze kan že' yichj lázdo'gake', na' toze kan béngake'. Nitó benne' ladjwgake' bi wnné' nak cheze' da' nape', san beyóngake' toze da' nápegake'.

33 Len yela' wak zen, benne' wbás ka' bse'la' Xanžo Jesusen', bzoa lígake' kan bebane' Le', na' yela' ži'i laže' che Dios wzóa'lenen yógo'tegake'.

34 Nitó benne' bi be byážjele', benne' zoe' ladjwgake'. Yógo'te benne' ka' zoa bi da' nápegake', yežlyó chégake', o lížgake', béte'gaken', na' mežw chen yjwá'gaken',

35 na' bdégaken' lo na'gak benne' wbás ka' bse'la' Benne' Criston', na' légake' be-lyisen' chegak benne' ka', benne' zoa bi da' žiažjen chégake'. 36 Jwsé, bennen' bzoagak wbás ka' bse'la' Benne' Criston' yetó le', Bernabé, da' znnan len diža' xiža', Benne' Žeyón Zene', zoe' ga na'. Nbáblene' za'só Lebí ka', na' golje' lo yežlyó Chipre, da' žen' gachje láwe'le niso'. 37 Bernabén' bete'e to kwe' yežlyó chie', na' yjwe' mežw chen,

na' bdien' lo na'gak benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston'.

5

Doła' da' ben Ananías tzen len Safira, zo'le'

¹ Zoa to benne' yoble lie' Ananías, na' bete'e to kwe' yežlyó chie'. Zo'le', Safira, bėnlene' le' tzen.

² Bkache' Ananíasen' late' mežw che yežlyón', na' nnezle zo'le' dan' bene'. Da' bega'nzen yjwen', na' wloé'en lo na'gak benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' wnné':

—Kíte'ze wzi'a.

³ Bedw gože' le':

—Ananías, žwyó'o da' xiwe' lo yichj lazdo'o, na' benen ga žénelo' gon láže'lo' Dios Be' La'y, na' bkacho'o che mežw che yežlyó chion'? ⁴ Katen' bga'n yežlyón' lo no'o, žbi goken chekzo'? Kate' beyóž beto'on, žbi wyó'o mežwn' lo na'kzo'? žBiz chen' wžé' yichjo' gono' da' ni? Dios na'kze gónelo' gon láže'lo', kege bėnne'ze.

⁵⁻⁶ Kate' benle Ananíasen' da' ni, la' wbixtie' lo yo ba nate'. Naž belbíga'te xkwide' ka', na' bchélgakbe' le' laže', na' bebéjgakbe' le', na' bejkáche'gakbe' le'. Bžébegak yógo'te benne' ka' bėngekle' kan gok da' ni.

⁷ Ka chonne hora wdé na', bžin zo'le Ananíasen' ga na', na' bi nnezle' dan' goken che benne' byo chien'. ⁸ Naž Bedon' gože' le':

—Wnná neda'. žKíte'ze wzi'le che yežlyó chelen'?

No'len' wnné':

—O', kíte'ze wzi'to'.

⁹ Naž Bedon' gože' le':

—žBiz chen' ben toze xtíža'le, na' gónelele gon láže'le Dios Be' la'y? Bwia nga. Ná'tege yeła'gak xkwide' ka', bi' ka' bejkáche'gakbe' benne' byo chion', na' lezka' yebéjgakbe' le'.

¹⁰ Naž no'len' la' wbixtie' xni'a Bedon', ba nate'. Katen' beyo'ogak xkwide' ka', na' blé'egeklbe'-ne' ba nate'. Naž bebéjgakbe'-ne', na'

bejkáche'gakbe'-ne' kwit benne' byo chien'. ¹¹ Che len yógo'te benách ka' che Dios bžébegake', na' lezka' bžébegak yógo'te benne' ka' bėngekle' kan gok da' ni.

Benne' wbás ka' žongake' yeła' wak zan

¹² Benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' bėngake' da' zan da' zej nak bian', na' yeła' wak zen ka' lawgak benne' ka'. Bdóbgake' tzen yógo'tegake' lo zchil yodo' da' nzin' Zchil Che Salomón. ¹³ Ladjw benne' ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bi bežogle nitó benne' gónlene' légake' toze, na' benne' wláž ka' wdápegake' légake' ba la'ne.

¹⁴ Naž yebałe benne' zan, benne' byo ka', na' no'le ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁵ Kate' blé'egekle benách ka' da' ka' žongak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', belxóe' benne' yižwé' ka' lo blag ka', na' yebałe' lo da'aze ka', na' yjwá'gake' légake' gan nak kwit nez nich kate' te Bedon' ga na', zolze chie' chelen bałe benne' yižwé' ka', nich yeyákgake'. ¹⁶ Lezka' bžojgak benách yež gawze ka', na' bžingake' lo yež Jerusalén, zej noe'e benne' yižwé' ka', na' benne' ka' želzake'e dan' zej yoe'e be' xiwe' ka', na' beyákgake' yógo'tegake'.

Benne' yodo' ka' žsaka' zí'gake' benne' wbás ka'

¹⁷ Che len bžoz blo len benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' žónlengake' bžoz blon' tzen, bėxwgake' Bedw. ¹⁸ Naž bžoz blon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen, lezka' bėxwgake' wbás ka' bseła' Benne' Criston', na' bséjwgake' légake' liž ya. ¹⁹ Naž la' yel na'ze bla' to wbás che ya'abá che Xanžon', na' bsaljwe' liž yan', na' bebeje' légake'. ²⁰ Wbasen' gože' légake', na' wnné':

—Le chej, na' le chejsé lo zchil yodo', na' le wchaljen benách ka' nníta'gake' ga na', na' le wzenle

légake' kan nak che yeŷa' nban da' zejlí kanne, na' kan gak sí'gaken'.

²¹ Kate' béngkele' da' wnná wbasen', na' kate' za' ža'ni' zildo', belyoé'e lo zchil yodo', na' bsédgekle' benne' ka' nníta'gake' ga na'.

La' na'ze bꝑoz blon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen bdóbgake'. Btóbgekle' benne' gole ka' len benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' bséla'gake' ni'a ná'gake' ka' chjake' liž yan', nich chejxí'gake' benne' wbás ka' bseŷa' Benne' Criston', dan' žékgekle' ne nníta'gake' ga na'.
²² Kate' bžingak ni'a na'gak benne' yodo' ka' ga na', bi bejxáka'gake' légake' lo liž yan', na' naž beyéjgake', na' bžéngkele' benne' yodo' ka' da' žaken. ²³ Belyi'e benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnná'gake':

—Da' li bejxáka'to' nyéjwte liž yan', na' benne' ka' žape chí'igaken' wnníta'gake' ga na', san kate' bsáljwton', bi bejxáka'to' nitó benne' lo yo'on'.

²⁴ Naž bꝑoz blon' len bꝑoz wnná bia' ka', na' bennen' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka', kate' béngkele' da' ni, gok zédgekle' dan' bi nnézgekle' gate žin da' žaken.
²⁵ Naž blá' to benne' ga na'. Bzenle' légake', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ka' bséjwle liž ya nníta'gake' lo zchil yodo', na' žsédgekle' benách ka'.

²⁶ Naž wyéj bennen' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka' tzen len ni'a ná'gake' ka', na' bēxwgekle' benne' wbás ka' bseŷa' Benne' Criston', san bi be da' zia bēngake' chégake', dan' bžébegake' benách ka' nníta'gake' ga na' wžé'egake' légake' yej. ²⁷ Kate' ba bedjché'gake' benne' wbás ka', bžégake' légake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' bꝑoz blon' wnnable' légake',²⁸ na' wnné':

—¿Bi bchi'leto' le'e biž wsédlele benách ka' kan nak che bennen'? Na'a, ba wdisle da' žsédlele dot lo yež Jerusalén, na' žénelele

yesbága'le neto' zia ni'a che yeŷa' got che bennen'.

²⁹ Naž Bedon' len yezika' benne' wbás ka' bseŷa' Benne' Criston', bechébegake', na' wnná'gake':

—Žon byenen wzé nágžeto' xtiža' Dios ka' xtiža'gak benách ka'.³⁰ Le'e betle Jesusen' katen' bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios chegak xa xto'žo ka' besbane' Le'.³¹ Jesusen', Dios bzoakze' Le' gan nak blo kwitkze' li ža, nich gake' Benne' Blo, na' Benne' Weslá, na' nich gone' ga yeyát láže'gak benne' Israel ka', nich gak yenit lawe' doŷa' da' zej nbage'e. ³² Kan nak da' ni, neto' zzoa liton', na' lezka' Dios Be' La'y zzoa lien'. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' žseŷa' Dios nich sóalene' benne' ka' žóngake' kan zꝑna xtiže'e.

³³ Kate' béngkele' benne' yodo' wchi'a laže' ka' da' ni, bžá'agake', na' gónegekle' gótgake' benne' wbás ka'.

³⁴ Naž Gamaliel, to benne' yodo' fariseo, wzíe' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. Benne' ni žákl'i'e da' bchi'le Moisés, na' yógo'te benách ka' žápegake' le' ba la'ne. Gože' ni'a ná'gake' ka' yebéjgake' benne' wbás ka' bseŷa' Benne' Criston' lí'ale to chi'ido'.³⁵ Naž gože' benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, benne' Israel ka', le gape chi'i kwínle kan nak da' žénelele gonle chegak benne' ki. ³⁶ Žala' chejsá' láže'le kan gok zgá'atele kate' bžin ža ni zoažo. Blá' Teudas, na' ben kwine' ka to benne' blo. Benne' ka' bēnlengake' le' tzen wbábgake' ka tape gaywá' benne' byo ka'. Benne' ka' žjake' lo wdíle bétgake' le', na' góslasgak yógo'te benne' ka' bēnlengake' le' tzen, na' wzía yi' yógo'te da' ben bennen'.
³⁷ Wdé gok dan', blá' Judas, benne' Galilea. Ki bene' katen' gok ža byéla'gak yógo'te benách ka' le'e yiche nich chíjzwgake' lázgage', na' bēnlengak benne' zan le' tzen. Lezka' bétgake' bennen', na' góslasgak yógo'te benne' ka' bēnlengake' le'

tzen. ³⁸ Che len žapa' le'e: le wsán benne' ki, na' bi be gonle chégake'. Cha' dan' znnágake' o dan' žongake' naken chégake' benách ka', na' kwia yin', ³⁹ san cha' zej naken che Dios, bi gak wchinnjlen. ¡Le gape chi'i kwínle bi tıl-lenle Dios!

⁴⁰ Naž bégake' toze diža' len le'. Blížgake' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', na' bdíngake' légake'. Bchi'igekle' légake' nich bi wzénžegekle' benách ka' kan nak che Jesusen'. Naž bsángake' légake'. ⁴¹ Benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' bžójgake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' žebéle'egekle' dan' be' Dios légake' latje wzáka'gake' dan' zej nake' che Jesusen'. ⁴² Tža tža bsédtezgekle' benách ka', na' bzoa lígake' che Jesús, Benne' Criston', gan nak lo zchil yodo', na' gan nak lo ližgak benách ka'.

6

Zbégake' gaže benne' nich gáklengake' benách yache' ka'

¹ Kate' ža ka', belyán benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zcháljgake' diža' griego, wnnégake' chegak benne' judío ka' zcháljgake' diža' hebreo. Ka' goken dan' bi be bnezjw no benne' chegak no'le wzebe ka', no'le ka' zcháljgake' diža' griego, katen' bdísgake' da' gawgak no'le wzebe ka'. ² Naž benne' chežinno wbás ka' bsela' Benne' Criston' btóbgake' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie', na' belyi'e légake'.

—Bi nak chawe' soato' žize, na' bi wzóa lito' che xtiža' Dios, nich gonto' žin wawto' benách ka'. ³ Che len, lježto' ka', žala' kwele gaže benne' byo ka' ladjwle le'e nich ko'ožo lo ná'gake' žin ni. Benne' byo ka', žon byenen gákgake' benne' ka' žápegak yógo'te benách ka' légake' ba la'ne. Žala' gákgake'

benne' žejní'il ka', na' nak bia' Dios Be' La'y zóalene' légake'. ⁴ Neto' wcháljłentezto' Dios, na' wsedłto' benách ka' xtiže'e.

⁵ Wyáz láže'gak yógo'tegake' da' ni, na' wžégake' Esteban, to benne' dot laže'e žejli'e che Benne' Criston', na' zoalen Dios Be' La'y le'. Łezka' wžégake' Lip, na' Prógoro, na' Nikanor, na' Timón, na' Parmenas, na' Nikolás, to benne' yež Antiokía, benne' zga'ale bche'e kan žone' nich wká'n zene' Dios kan žongak benne' judío ka'. ⁶ Naž bzégake' benne' ka' wžégake' lawgak benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston'. Benne' wbás ka' bxoá ná'gake' légake', na' wnnábgekle' Dios gáklene' légake'.

⁷ Wžeže xtiža' Xanžon', na' belyanle'e benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Łezka' benne' zan, bxož judío ka', wzí' lo ná'gake' da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Želzene' Esteban

⁸ Naž Esteban, zoalen yeła' wak che Dios le', dan' bde Dios lo ne'e, bene' da' ka' žongaken ga žebán láže'žo, na' da' ka' zej nak bian', da' ka' bene' lawgak benne' wláž ka'. ⁹ Naž bžojgak bale benne' ka' zej nbabe' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, yo'on' nzin' Yo'o Chegak Benne' Ka' Biž Zej Ndo'e. Łezka' benne' ka' zej nžoje' yež Sirene, na' yež Alejandría, na' gan nbab Silisia, na' gan nbab Asia, bégake' benne' ka' tzen. Benne' ki wdíl díža'gake' len Esteban na'. ¹⁰ Bi bzoele xtiža'gake', dan' bchalj Esteban na' len yeła' žejní'il dan' bnezjw Dios Be' La'y le'. ¹¹ Naž bdíjzwgake' benne' wen laže' ka', nich nnágake': “Neto' benłto' da' zna Esteban na', znnie' che Moisés, na' che Dios.” ¹² Ka' goken, benne' ki bégake' ga bža'agak benne' wláž ka'. Łezka' bégake' ga bža'agak benne' gole ka', na' benne'

yodo' wsedle ka'. Yógo'te benne' ki belbía di'e Esteban na'. Béxwgake' le', na' bché'gake' le' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. ¹³ Lezka' bnníta'gake' lágwage' bale benne' ka' nich nnágake' da' wen laže', na' wnnágake':

—Bi zoa ži benne' ni znnie' che yodo' la'y nga, na' che da' bchi'le Dios žo'o. ¹⁴ Benlo' da' wnná benne' ni kan gon Jesús, benne' Nasaret. Wnné' wchinnje' yodo' ni, na' wché'e da' ka' žónteze žonžo, da' ka' bchi'le Moisés žo'o.

¹⁵ Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' len yógo'te benne' ka' žé'gake' ga na', bwíagake' Esteban na', na' blé'egekle' lawe', da' znnan' kan znná' law to wbás che ya'abá che Dios.

7

Da' bchalj Esteban lawgak benne' yodo' ka'

¹ Naž bǎoz blo wnnable' Esteban, na' wnné':

—¿Nakkze ki?

² Bechebe Esteban, na' wnné':

—Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéza'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. Dios, Benne' zente, blóe'e lawe' gan wzóa Bran, xážo wdé na', katen' wzóe' gan nbab Mesopotamia, zga'ale kate' bejsóe' lo yež Harán. ³ Dios gože' le': "Bžoj lažo', na' bkwaslen biche' lježo' ka', na' wyéj lo yežlyó da' wloe'elan' le'." ⁴ Naž bžoj Bran na' gan nbab Mesopotamia, da' naken yežlyó chegak benne' Kaldea ka', na' bejsóe' lo yež Harán. Lo yežen' got xa Bran na', na' le' bekwase' ga na', na' Dios bchi'e le' lo yežlyó nga, gan zoažo na'a. ⁵ Dios bi bi'e le' latje gak yežlyó nga chie'. Bi bnezjwe' Le' ni láte'ze gan soe' lo yežlyó nga, san Dios bchebe laže'e wnezjwe' Le' yežlyó nga, na' te gat Bran na', na' gaken chegak za'sóe' ka', la'kze bi na' soa nitó xkwide' chie'. ⁶ Lezka' Dios gože' Bran na': "Chjak za'só' ka' gan nak

lo yežlyó chegak benne' zi'to' ka', na' za'só' ka' gágake' ka' benne' zi'to' ka' ga na'. Benne' yežlyón' ka' góngake' za'só' ka' benne' ndo'w ka'. Wsaka' zí'gake' lé'gake' tape gaywá' yiz." ⁷ Lezka' Dios gože' le': "Neda' wsaka' zi'a benne' yežlyón' ka' gan za'só' ka' gágake' benne' ndo'w ka', na' te na' žó'gake' ga na', na' wká'n zéngake' neda' lo yežlyó nga." ⁸ Dios bénlene' Bran na' to diža' da' zka'n chawen', na' gože' le' choge' lo belá' chegak benne' byo ka' nníta'gake' liže' to da' gak bian' nzi' lo ná'gake' dižan' da' zka'n chawen'. Wdé na' gok Bran na' xa Isaak, xkwide' byo chien', na' katen' ba zejbe' xono' ža, bchoge' lo belá' chebe' dan' nak bian'. Isaak na', lezka' bene' che Jakob, xkwide' byo chie', na' lezka' ben Jakob chegak chežínnote xkwide' byo chie', benne' ka' gógake' xa wdé chegak chežinno kwe' lježgak benne' Israel ka'.

⁹ Xa wdé chežo ka', lo yela' zge'el ché'gake', béte'gake' xkwide' Jwsé, bi' biche'gake', lo na'gak benne' ka' bejché'gake'-be' lo yežlyó Ejipto. Dios wzóalene' xkwide' Jwsén', ¹⁰ na' beslé'-be' lo da' goken chebe'. Dios bnezjwe' yela' žejní'il chebe', da' benen ga wyáz laže' benne' Faraón lebe'. Benne' Faraón wnná bi'e lo yežlyó Ejipto, na' le' bdie' lo na' xkwide' Jwsén' yela' wnná bia', nich nna bia'be' benách Ejipto ka' len yógo'te benne' ka' wnníta'gake' ližkze Benne' Faraón na'.

¹¹ Naž gokle'e wbín dot lo yežlyó Ejipton', na' gan nbab Kanaán nga, na' wzáka'gak yógo'te benne' ka' wnníta'gake' ža na'. Bi bžel da' gawgak xa wdé chežo ka'. ¹² Kate' benle Jakob de zoa' stribe lo yežlyó Ejipton', bsele'e zi'ne' byo ka' ga na', benne' ka' zej nake' xa wdé chežo ka'. Ka' goken da' nežw chi'i jake' ga na'. ¹³ Kate' da' chope chi'i jake' lo yežlyó Ejipton', ben Jwsé na' ga beyónbia'gak benne'

biche'e ka' le'. Ka' goken, wnn-e zle benne' Faraón no benne' ka' zej nake' biche' Jwsén'.¹⁴ Naž Jwsén' bsele'e diža, na' bene' ga bla' Jakob, benne' nake' xe', ga na', tzen len biche' lježe' ka', benne' ka' gókgake' chonnłaj chi benne' ka'.¹⁵ Ka' goken, wzóa Jakob lo yežlyó Ejipto, gan gote' le', na' lezka' got-gak xa wdé chežo ka' ga na' kate' bza'a ža chégake'.¹⁶ Katen' got to to xa wdé chežo ka', na' za'sógake' ka' yjwá'gake' légake' lo yežlyó che bennen' lie' Sikem, na' bkáche'gake' légake' lo yežw ba ka' lo blojen' da' go'w Bran lo na'gak zi'n Hemor, benne' nake' zi'n Sikem na'.

¹⁷ Kate' ba wdé yiz zan, na' bžin ža žala' gak da' bchebe laže' Dios, dan' ben choche' xtiže'e gone' che Bran na'. Belyán benne' ka' zej nbabe' chežinno kwe' za'só Israel, na' gókgake' benne' zanle'e katen' wnníta'gake' lo yežlyó Ejipton'.¹⁸ Naž bla' benne' yoble, benne' wnná bi'e lo yežlyó Ejipton', na' batkle benle' kan nak da' ben Jwsé, bennen' góklene' benne' Ejipto ka'.¹⁹ Benne' wnná bian' ben láže'le' xa xto'žo ka'. Bsaka' zi'e légake', na' bene' ga bsángake' xkwide' byodo' ka' chégake', nich gátgakbe'.²⁰ La' ža na'ze golj xkwide' Moisés, na' wyáz laže' Dios lebe'. Dot chonne byo' xa xna'be' besgole'-be' lo yo'o ližgake'.²¹ Kate' bžin ža žala' wsangak xa xna' xkwide' Moisés na' lebe' nich gatbe', na' bla' bi' no'le che benne' Faraón gan belka'ne'-be', na' bejxi'e-be', na' besgole'-be' ka' xkwide' chekze'.²² Ka' goken, bsedle xkwide' Moisés na' yógo'te da' žakgak benne' Ejipto ka', na' gókle'ebe' zen lo da' wnnabe', na' lo da' benbe'.

²³ Kate' ba zej xkwide' Moisés na' chopłaj yiz, wnná láže'be' chejwiabe' benne' wlaž chebe' ka', benne' Israel ka'.²⁴ Kate' bžinbe' gan nníta'gake', ble'elbe' to benne' Ejipto, žsaka' zi'e to

benne' wlaž chebe'. Naž góklene' benne' wlaž cheben', na' betbe' benne' Ejipton'. Ka' goken, xkwide' Moisés na' bezi'be' wzón bennen' lo wlaž benne' wlaž cheben'.²⁵ Gokle Moisés na' chejní'igekle benne' lježbe' ka' gon Dios ga yeslabe' lekzbe' légake', san légake' bi bejní'igekle'.²⁶ Ža chope ža na' bejxáka'be' yechope benne' Israel ka', na' želdile', na' gónelbe' wzóa žibe' légake', na' gožbe' légake': "Le'e nak biche' lježle. ¿Biž chen' žsaka' zi'le biche' lježle?"²⁷ Naž bennen' žone' lježe' da' žia bžige'e xkwide' Moisés na', na' wnné': "¿Nožkze benne' bzoe' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto'?"²⁸ ¿Žénelo' goto' neda' kan beno' neje, beto' benne' Ejipton'?"²⁹ Kate' benle xkwide' Moisés na' da' ni, naž bzonnjbe' ga na', na' bejsoabe' lo yežlyó Madián gan wzoabe' ka to benne' zi'to'. Lo yežlyó Madián na' bchag ná'lenbe' to xkwide' no'le lo yežen', na' goljgak chope xkwide' byo chie'.

³⁰ Kate' ba wdé chopłaj yiz wzóe' ga na', na' kate' zoe' gan nak lo latje dach, da' zoan law ya'a da' nzin' Sinaí, na' bloe'e law to wbás che ya'abá lo yi' che yag yéche'do' da' žeyen.³¹ Kate' Moisés na' ble'ele' yin', bebanle', na' wbig'e'e gawze nich le'elen' binlo, na' benle' chi'i Xanžon'.³² Xanžon' gože' le': "Neda' naka' Dios chegak xa wdé chio' ka'. Naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Naž Moisés na', lo yeł'a' zžebe chie' wízeli'e, na' biž bežogle' wien'.³³ Xanžon' gože' le': "Wlój zelo' ni'o, dan' nak la'y gan zo' dan' zoakza' neda', Dios, nga."³⁴ Da' li ba ble'ela' da' želzaka' benách chia' ka', benne' Israel ka' nníta'gake' lo yežlyó Ejipto, na' ba benla' želbeže nyáche'gake'. Betja', na' zoa' nga nich yeslá' légake'. Da na'a, seł'a' le' lo yežlyó Ejipton'."

³⁵ La'kze benne' wlaž ka' che

Moisés na' bzóagake' le' cheŀa'ale, na' wnnágake': "¿Nozke benne' bzo'e le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto'?" san Dios bsele'e le' nich gake' benne' wnná bia', na' benne' weslá, kan wbás che ya'abán' gože' Moisés na' gan wzóe', katen' blóe'e lawe' lo yag yéche'don' da' žeyen. ³⁶ Moisés nikze bebeje' benne' wláz chežo ka' lo yežlyó Ejipton'. Ka' goken, bene' da' ka' bégaken ga bebán láže'gekle benách ka', na' lezka' da' ka' gok biá'gaken, da' ka' bene' lo yežlyón'. Lezka' bene' lo nisdo' da' nzin' Nisdo' Xna, na' lezka' bene' lágwage' choplaj yiz gan nak lo latje dach. ³⁷ Moisés na'kze gože' benne' Israel ka', na' wnné': "Xanžo Dios sele'e to Benne' chele, Benne' galje' ladjw biche' lježle ka', na' gake' Benne' wchalje' lo wláz Dios. Sele'e Le' chele kan bsele'e neda'. Lekze' žon byenen wzé nagle-ne'." ³⁸ Lezka' Moisés na'kze wzóalene' benne' ka' bdóbgake' che Dios lo latje dach, na' benlen wbás che ya'abán' le' tzen, wbasen' bcháljlene' le' law Ya'a Sinaí na'. Moisés na' wzóalene' xa xto'žo ka', na' Dios bdie' lo ne'e diža' la'y chie', da' zloe'elen kan gak gata' yela' nban chegak benách ka', na' bde Moisés na' dižan' lo na'gak za'sógake' ka' na' zejte za zoažo na'a.

³⁹ 'Bi gónegekle xa xto'žo ka' góngake' da' bchi'le Moisés na' légake', san bzóagake' le' cheŀa'ale, na' gónegekle' yeyéjgake' lo yežlyó Ejipton'. ⁴⁰ Katen' wzóa Moisés na' law Ya'a Sinaí na', légake' belyi'e Aarón, benne' biche' Moisés na', na' wnnágake': "Žénelto' gono' dios ka' cheto', lo'a ka', nich chjaken lawto'. Bi nnezlto' bi gok che Moisés, bennen' bebeje' neto' lo yežlyó Ejipto." ⁴¹ Naž bégake' to beždo' da' naken ya oro, na' bétgake' to zila'do', na' bdégake'-ba' law beže oron', na' bégake' lni law bežen' dan' bégake'. ⁴² Che len Dios bsane' légake', na' wléj yichje' légake'. Naž

bka'n zéngake' yi' ka' da' zej nntan' ya'abá. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' znnan: Le'e, benne' Israel ka', ¿wlo'ole lawa' neda' bia beže ka', bia ka, betle-ba', na' bzeyle-ba', dan' benle lo latje dach choplaj yiz? ⁴³ Bi wlo'ole-ba' lawa' neda', san bia'le Molok, lo'a chelen'. Lezka' bia'le to da' naken ka belj ya'abá da' nzin' Dios Refán, dan' bzoale ka dios chele. Da' ka' gókgaken lo'a chele ka'. Le'ekze bégaklen nich bka'n zenle légaken.

Che len, yebeja' le'e lo yežlyó chele, na' wchi'a le'e zi'to'že gan že' yežlyó Babilonia.

⁴⁴ 'Katen' wnníta'gak xa xto'žo ka' lo latje dach, na' gota' to yo'o laže' chégake' gan wdape chí'igake' da' bchi'le Dios, dan' gok bian' Dios wzóalene' légake'. Bégake' yo'o lažen' kan Dios gože' Moisés gonen', katen' gože' le' gonen' kan nak dan' ble'ele', da' blóe'el Dios le' law ya'a na'. ⁴⁵ Lezka' bdégake' yo'o lažen' lo na'gak zi'ngake' ka' na' zejte ža na' xa xto'žo ka' bedjwá'gaken' lo yežlyó nga, katen' wzoalen Josué légake', na' beká'agake' yežlyón' lo na'gak benách zi'to' ka', benne' ka' blag Dios lawgak xa xto'žo ka'. Ki bégake' yiz zan kate' bžinte ža wzóa Dabí. ⁴⁶ Dios wyáz laže'e Dabín', na' le' wnnable' Diosen' we'e le' latje gone' to yo'o gan soa Dios che Jakob. ⁴⁷ Diosen' bi bi'e le' latje, san Salomón, zi'n Dabín', bene' to yo'o che Diosen'. ⁴⁸ Ki bene', la'kze bi zoa Dios, Benne' wak zenle'e, to lo yodo' da' bengak benách ka'. Kan nak da' ni wnná to benne' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné':

⁴⁹ Ya'abá chia' naken ga ži'a znná bi'a na' yežlyó naken ga zzoa' ni'a. Ki wnná Xanžon': ¿Gonkzle le'e to liža'?

¿Zoakze to latje gan žon byenen yezí' laža'a?

50 ¿Kege len na'kza' bena' yógo'te da' ki?

51 Naž Esteban na' gože' benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, benne' choch laže' ka', bi be žazen lo yichj lázdo'le. Nak zižje yichj lázdo'le kan žak chegak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. Zží'itezle che Dios Be' La'y. Kan bengak xa xto'le ka', lezka' žonle le'e. 52 Xa xto'le ka' wžia láže'gake' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Lezka' bétgake' benne' ka' wnnágake' zga'ale kan žala' la' Benne' Criston', Benne' Chawe', na' na'a, katen' bla' Benne' Chawen', le'ekze betle-ne' len na'gak benne' ka' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. 53 Le'ekze nzi' lo na'le da' bsdle Dios, dan' bdegak wbás che ya'abá ka' lo na'gak xa xto'le ka', san bi žonle kan znan.

Žótgake' Esteban

54 Kate' benne' yodo' wchi'a laže' ka' béngkle' da' ki, naž bžá'ale'egake' Esteban, na' lo yela' zža'a chégake' le' bxej láygake'. 55 Naž Esteban na' bwie' ya'abale, na' zoalen Dios Be' La'y le', bje'ele' latje baní' gan zoa Dios, na' lezka' Jesusen', zie' kwit li ža che Dios gan nak blo. 56 Naž wnné':

—Le wia nga. Zle'ela' nyaljw ya'abá, na' ze Benne' Golje' Benách kwit li ža che Dios.

57 Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' bséjwgake' nággake', na' wžéžeya'agake' zižje, na' tzen belbága'gake' le'. 58 Wléjgake' le' na'le žoa'a yežen', na' bžé'egake' le' yej. Benne' ka' besbága'gake' Esteban na' zia bségake' laže' želxóa yéngake' gan nak xni'a to benne' lie' Saulo katen' bžé'egake' Esteban na' yej. 59 Kate' ne zžé'egake' Esteban na' yej, le' bliže' Dios, na' wnné':

—Xana' Jesús. Wzí' be' nakkza'.

60 Naž byechwe', na' bzoa zibe'. Wnnié' zižje, na' wnné':

—Xan. Bi yesbago'o légake' doła' ni.

Kate' beyož bchalje' da' ni, na' gote'.

8

Saulo zbia laže'e benách ka' che Benne' Crísto

1-3 Saulo bénlene' tzen benne' ka' bétgake' Esteban.

La' na'ze benne' ka' zka'n zéngake' Dios, na' žejlé'gake' che Jesusen', biá'gake' Esteban, na' bejkáche'gake' le'. Belbéželi'e chie'.

Kate' ža ka' benne' judío ka', benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen', belbía láže'li'e benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' zej nnite'e lo yež Jerusalén. Lezka' Saulo wžia láže'e benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. Wyo'é'e lížgake' ka', na' beḡwe' benne' byo ka', na' no'le ka', na' bsejwe' légake' liž ya.

Naž yeláte'ze ka' bdachgak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', belgáselase' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Samaria, na' légake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' bgá'ngake' lo yež Jerusalén.

Zžin diža' chawe' gan nbab Samaria

4 Benne' ka' belgáselase' jake' yógo'te latje, na' bzégake' diža' chawen'. 5 Naž Lip, to benne' žónlene' tzen benne' ka' belgáselase', wyeje' gan nbab Samaria, na' bzoa lie' che Benne' Criston'. 6 Bdobgak benách Samaria ka', na' dot láže'gake' bze nággake' da' wnná Lipen', dan' béngkle' xtiže'e, na' blé'egekle' da' zej nak bia' ka' da' žone'. 7 Ka' goken, dan' bene' ga bežojgak be' zan, be' xiwe' ka' zej yo'o benách ka', na' belbéžeya'an zižje, na' beyakgak benne' zan, benne' yižwé' ka', benne' ka' bi gok sá'gake', na' benne' ka' gok nyokgak ni'a ná'gake'. 8 Ka' goken, bebéžekle benne' ka' nníta'gake' lo yežen'.

⁹ Wzóa to benne' lie' Smon ga na'. Nake' benne' zga'ale goke' benne' wzá' wnné' ya'a lo yežen', na' ben láže'le' benne' Samaria ka', na' lekze' wnné' nake' benne' wak zente. ¹⁰ Yógo'te benne' ka' bze nággake' che benne' ni, gan zzo law benne' gaḵjw ka', na' zejte benne' blo ka', na' wnnágake': "Benne' ni, nzi' lo ne'e yela' wak zen che Dios." ¹¹ Ka' goken, wdápegake' le' ba la'ne, dan' scha ba ben láže'le' légake' len yela' wzá' wnné' ya'a chie'.

¹² Kate' bejlé'gake' da' bzoa li Lipen' che diža' chawen' kan zna bia' Dios, na' kan nak che Jesús, Benne' Criston', naž bezóagake' nis, benne' byo ka', na' no'le ka'. ¹³ Lezka' Smon na' bejli'e che Jesusen', na' bezóe' nis, na' wdáteze' tzen len Lipen'. Kate' blé'ele' yela' wak zen ka' da' zej nak bian' da' žon Lipen', bebanle Smon na'.

¹⁴ Kate' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', benne' ka' nnita'gake' lo yež Jerusalén, béngekle' kan goken, benne' ka' zej nbabe' Samaria ba nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, naž bséla'gake' Bedw len Zwa ga na'. ¹⁵ Kate' Bedon' len Zwan' bžingake' ga na', naž góta'yoegkle' Dios lo wláz benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', nich yedjsoalen Dios Be' La'y légake'. ¹⁶ Kate' bžinte ža na', bi na' yedjsoalen Dios Be' La'y légake'. Bezóazegake' nis nich gágkake' toze len Xanžo Jesusen'. ¹⁷ Naž Bedon' len Zwan' belxóa ná'gake' benne' Samaria ka'. Góta'yoegkle' Dios, na' bedjsoalen Dios Be' La'y légake'.

¹⁸ Kate' blé'el Smon, bennen' goke' wzá', dan' goken katen' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' belxóa ná'gake' benách ka', bedjsoalen Dios Be' La'y légake', na' gónele' chizjwe' légake' mežw, ¹⁹ na' gože' légake':

—Benn yela' wak ni chia', nich

kate' xoa na'a nóte'teze benne', yedjsoalen Dios Be' La'y le'.

²⁰ Naž Bedon' gože' le', na' wnné': —Kwia yi' mežw chion' tzen len le', dan' žeklo' len mežw si'o yela' wak che Dios. ²¹ Bi nako' zi gónleno' da' ni tzen, dan' yichj laždo'o bi naken chawe' law Dios. ²² Beyát laže' che da' kegle da' žono', na' góta'yoele Dios, cha' yenít lawe' chio' da' ni da' zza' lažo'o. ²³ Zle'ela' nbago'o žia, na' nžejo' lo yelj che da' xiwe'.

²⁴ Naž beží'i Smon na', na' gože' légake':

—Le wliž Dios, na' le góta'yoele Xanžon' ni'a chia' neda' nich bi gak chia' nitó da' ba wnnale.

²⁵ Kate' Bedon' len Zwan' beyož bzoa lígake' che Benne' Criston', na' bsédegkle' xtiža' Dios lo yežen', naž lezka' bcháljgake' che diža' chawen' gan zej nnita' da' zan lažgak benne' Samaria ka', na' wdé na' beyéjgake' lo yež Jerusalén.

Lip zcháljlene' to benne' nbabe' yežlyó Etiópia

²⁶ Naž to wbás che ya'abá bcháljlene' Lip, na' gože' le':

—Wzó ža', na' wyéj zaka' gan zde wbíž byo' zag ka'. Žino' gan zla' nez da' zejen Jerusalén, na' zejten yež Gasa, nezen' zden latje dach.

²⁷ Naž wyó'o Lipen' nez, na' zeje' lo nezen', na' bejchage' to benne' nbabe' yežlyó Etiópia, benne' wbíž. Lo yežlyó Etiópia na' nake' benne' blo law Kandase, no'len' zna bi'e benách Etiópia ka', na' žape chi'i benne' ni yógo'te yela' wnni'a che no'len', dan' žen' liže'. Wyéj benne' ni lo yež Jerusalén nich bka'n zene' Dios. ²⁸ Na'a, zeyeje' laže', na' ži'e lo karret chie', na' žole' da' nyejw le'e yiche kan wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. ²⁹ Naž Dios Be' La'y gože' Lipen', na' wnné':

—Wbiga' gan zej karreten', na' wyéjlenen.

³⁰ Kate' ba wbiga' Lipen' ga na, benle' che benne' wbižen'. Žole' da' nyejw le'e yiche dan' wnná Isaiásen'. Lipen' gože' le':

—¿Žejni'ilo' dan' žolo'?

³¹ Beží'i benne' Etiopía na, na' wnné':

—¿Nakx gak chejni'ilan' cha' bi zoa no benne' wzejni'ile' neda'?

Naž góta'yoele' Lipen' kwene', na' kwé'lene' le' tzen lo karreten'.

³² Dan' nyejw le'e yiche dan' žole', znnan ki:

Ka to zila'do',

bché'gake' Le' nich gótgake' Le',

na' ka zila'do',

bia bi zbéžeba' kate' zchóggake' yícha'ba',

lezka' ben Le', bi bsaljw žoe'e, na' bi be wnné'.

³³ Bzóagake' Le' cheła'ale,

na' bi biá'gake' latje no benne' wchi'a laže'e Le'.

¿Noz kze benne' gak wlo'e'ele' zia da' zej nba'ga' benne' wláž chie' ka'?

Légakkze' hétgake' Le'.

³⁴ Naž benne' wbižen' wnnable' Lipen', na' gože' le':

—Žáta'yoele' le' wzejni'ilo' neda'.

¿Nož benne' wnná bennen' bchalje' lo wláž Dios da' ni kan nak chie'?

¿Bchalje' chekze', o che benne' yoble?

³⁵ Naž len la' diža' nize wzó law Lipen', na' bzejni'ile' le' diža' chawen' kan nak che Jesusen'.

³⁶ Katen' zej yoe'e nez zjake', bžingake' gan de nis. Naž benne' wbižen' gože' Lipen', na' wnné':

—Bwia nga. Že' nis nga. ¿Wakkze yezó'a nis?

³⁷ Lipen' gože' le':

—Cha' žejli'o dot lažo'o, gak yezó' nis.

Le' beži'e, na' wnné':

—Žejli'a che Jesús, Benne' Criston', nake' Ži'n Dios.

³⁸ Naž wleke' karret chien' žize, na' žoptie' hétjgake', na' wyážgake' lo nisen'. Naž Lipen' bezóe' benne'

wbižen' nis. ³⁹ Kate' bežó'gake' lo nisen', Dios Be' La'y bechi'e Lipen', na' biž bl'e'el benne' wbižen' le'. Naž beyoó'e nezen', zeyeje', na' žebele'.

⁴⁰ Kate' ba žakbe'el Lipen', ba zoe' lo yež Asoto. Wdíe' yógo'te yež ka' zej nnitan' ga na', na' bchalje' diža' chawen' ga bžintie' lo yež Sesarea.

9

Saulo žeyake' che Benne' Cristo

¹ Xakte na' bi bšan Saulo zbia laže'e benne' ka' žejlé'gake' che Xanžon', na' gónele' gote' légake'. Nich gone' ki wyeje' law bxož blo,

² na' wnnable' le' gone' to yiche wnná bia' da' chjo'e lawgak benne' wnná bia' ka' chegak yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, benne' ka'

nníta'gake' lo yež Damasko, na' cha' chejxake'e benne' byo ka', o no'le ka' ga na', benne' žejlé'gake' che

Jesusen', na' gak yechi'e légake' zej nžeje' lo yež Jerusalén. ³ Kate' Saulon' len benne' ka' žónlengake' le'

tzen, ne zej yoe'e nezen' zjake', na' kate' za' žingake' lo yež Damaskon', ka' gaze wza'ni'le'e to baní' da' zan'

ya'abá, dan' wza'nín' gan zjake'. ⁴ Naž Saulon' bgo'ne' lo yo, na' benle' chi'i to benne' ži'e le':

—Saulo, Saulo, ¿biz chen' zbia lažo'o neda'?

⁵ Saulo wnnable' Le', na' wnné':

—¿Nož Le', Xan?

Le' wnné':

—Naka' Jesús na'kze, Bennen' zbia lažo'o. Žsaka' zi' kwino', dan' zži'o chia'. Žak chio' kan žak che beže, bia žsaka' zi' kwimba' kate' zlibba' yag ntoche' da' žóngkle'-ba' zi'.

⁶ Naž Saulon' wžízli'e, na' bžebe'. Wnné':

—Xan, ¿biz žénelo' gona'?

Xanžon' gože' le':

—Wyase, na' wyáz lo yežen', na' seła'a to benne' gan so', benne' wzenle' le' da' žála' gono'.

7 Bžébegak benne' ka' zjáklene' Saulon' tzen, dan' béngkle' chi'in', la'kze bi blé'egkle' nitó benne'.
8 Naž beyás Saulon', na' kate' bǰá' yej lawe', bi be zle'ele'. Che len béxwgake' ne'e, na' bché'gake' le' lo yež Damaskon'.
9 Saulon' wzóe' ga na' chonne ža nchoł yej lawe', na' bi be we'j bdawe'.

10 Lezka' Ananías, to benne' žejli'e che Benne' Criston', zoe' lo yež Damaskon', na' Xanžon' bloe'e lawe' gan zoe' lo da' ble'e dáwe'le', na' gože' le':

—Ananías.

Le' bechebe', na' wnné':

—Zoa' nga, Xan.

11 Xanžon' gože' le':

—Wzó ža', na' wyéj gan nak nezen' nzin' Nez Li, na' lo liž Judas wnnáb cha' zoa' Saulo, benne' Tarso, ga na'. Žáta'yoele' Dios lo yo'on'.
12 Ba ble'e dáwe'le' za' to benne' lie' Ananías, na' choe'e gan zoe', na' xoa ne'e le' nich yeyaljw yej lawe'.

13 Naž beží'i Ananías na', na' gože' Le':

—Xan, benne' zan ba bzéngkle' neda' kan žon bennen', dan' benle'e da' zia' chegak benne' ka' žejlé'gake' chio', benne' ka' nníta'gake' Jerusalén.
14 Lezka' ze'e nga, na' lo wláz bǰoz wnná bia' ka' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' goxwe' yógo'te benne' ka' zcháljengake' Dios ni'a che Lo'.

15 Naž Xanžon' gože' Ananíasen', na' wnné':

—Wyéj, dan' wžekza' neda' bennen' nich wzóa lie' chia' neda' lawgak benách zi'to' ka', na' lawgak benne' ka' zna' biá'gake' légake', na' lezka' lawgak benách Israel ka'.
16 Wloe'ela' le' da' zan da' sáka'li'e lo wlaza' neda', katen' gone' xchina'.

17 Naž Ananíasen' wyeje' ga na', na' wyoé'e yo'on'. Bǰoa ne'e Saulon', na' gože' le':

—Bicha'a Saulo, Xanžo Jesús, Bennen' bloe'e lawe' lo nez gan zo'o,

bsele'e neda' nich yeyaljw yej lawo', na' nich yedjsoalen' Dios Be' La'y le'.

18 La' na'ze da' zej naken ka zezá' bel ka' beǰjwgaken lo yej lawe', na' la' beyáljwte yej lawe'. Naž wzó ža' Saulon', na' bezóe' nis.
19 Wdé na' we'j bdawe', na' beyák laže'e. Ka chope chonne ža wzóalene' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko.

Saulo zzoa lie' che Benne' Cristo lo yež Damasko

20 La' wzó lawte Saulo zzoa lie' che Benne' Criston' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wnné':

—Jesús na'kze nake' Zi'n Dios.

21 Bebán láže'gak yógo'te benne' ka', benne' želyenle' chie', na' wnnágake':

—ŽKege benne' ni bennen' bžia yi'e benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, benne' ka' zcháljengake' Dios lo la Jesusen'? Nich gone' ki ble'e ga ni, nich wchi'e légake' zej nžeje' lawgak bǰoz wnná bia' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén.

22 Saulon' gok chočže', na' bene' ga wže' zédgekle benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damasko, dan' bloe'ele' légake' Jesús na'kze nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gake' yedjnná bi'e légake'.

Želá Saulo lo na'gak benne' judío ka'

23 Kate' ba gok zan ža, naž benne' judío ka' béngake' toze diža' gótgake' Saulon'.
24 Dot ža dot yele benne' judío ka' wže' nāwgake' le' gan zdégake' lo ze'e da' žape chi'in' yežen', nich gótgake' le', san gókb'e'ele Saulon' da' žénegekle' góngake' chie'.
25 Naž benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' bché'gake' Saulon' žel, na' belwé'e le' to lo xkwit zen da' nžejen do, na' btínegake' le' na'le lo ze'en' dan' žape chi'in' yežen'.

Žežin Saulo lo yež Jerusalén

²⁶ Kate' bežin Saulo lo yež Jerusalén, gónele' gónlene' tzen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', san yógo'tegake' bžébegake' le', dan' bi žejlé'gake' žejlé' Saulon' che Benne' Criston'. ²⁷ Naž Bernabé bchi'e Saulon' gan zej nnita' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston'. Bzenle' légage' kan gok che Saulon', na' kan ble'ele' Xanžon' lo nez, na' Xanžo na'kze bcháljlene' le', na' kan ben Saulon' lo yež Damasko, len yela' wechóg laže' bzoa lie' che Jesusen'. ²⁸ Naž Saulon' wzóalene' légage' lo yež Jerusalén, na' bénlene' légage' tzen. ²⁹ Len yela' wechóg laže' Saulon' bzoa lie' che Xanžon', na' bdił diže'e len benne' judío ka', benne' ka' zcháljgake' diža' griego, na' légage' gónegekle' gótgake' le'. ³⁰ Kate' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston' gókbe'egikle' da' ni, na' bché'gake' Saulon' lo yež Sesarea, na' bséla'gake' le' lo yež Tarso, da' naken laž Saulon'.

³¹ Naž gok chawe' chegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Galilea, na' gan nbab Samaria, na' gok chóchgake'. Bžébegake' Xanžon', na' belyane' dan' goklen Dios Be' La'y légage'.

Bedw žeyone' Eneas

³² Yetó da' goken, kate' Bedw ne žejwíe' lježžo ka', ble'e gan zej nnita' benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen' lo yež Lida. ³³ Bejxake'e to benne' lie' Eneas ga na', na' ba gok xono' yiz die' lo da'a dan' de'e yižwé', na' bi žak se'e. ³⁴ Bedon' gože' le'.

—Eneas, Jesús, Benne' Criston', žeyone' le'. Wyase, na' betób da'a chion'.

La' wyaste Enéasen'. ³⁵ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yež Lida, na' lo yež Sarón, blé'egikle' le',

na' bejlé'gake' che Xanžon', na' beyákgake' chie'.

Žat Dorkas, na' žebane'

³⁶ Yetó da' goken, lo yež Jope wzóa to no'le žejli'e che Benne' Criston', no'len' lie' Tabita, na' kan nak diža' griego lie' Dorkas. No'len' bene' zan da' zej naken chawe', na' da' žáklengaken benne' yache' ka'. ³⁷ Da' goken ža na', wdá' Dorkasen' yižwé', na' gote'. Wdé bdíbgake' le', bdíxjwgake' le' to lo yo'o gan nak da' chope kwia. ³⁸ Dan' že' yež Jopen' gawze gan že' yež Lida gan zoa Bedon', benne' Jope ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', béngikle' zoa Bedon' ga na'. Che len bséla'gake' chope benne' gan zoe'. Góta'yoegekle' le', na' belyi'e le'.

—Bi želo' sá'leno' neto'.

³⁹ Naž la' wzó ža'te Bedon', na' wyéjlene' légage'. Katen' bžine' ga na', la' belche'tie' le' gan nak lo yo'o gan de no'le gat na'. Naž no'le wzebe ka' bdóbgake' dot kwite', na' želbeže'. Błóe'egikle' le' laže' ka' chegak benne' byo ka', na' laže' chegak no'le ka', da' ka' ben Dorkasen' kate' ne wzóalene' légage'. ⁴⁰ Naž Bedon' bebeje' yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na' na'le. Naž bzoa zibe', na' bcháljlene' Dios. Byechje' gan de Dorkasen', na' wnné'.

—Tabita, wyase.

La' bxa'te yej law Dorkasen'. Kate' ble'ele' Bedon', la' wyastie', na' wži'e. ⁴¹ Bedon' bepxwe' ne'e, na' bchise' le'. Naž bliže' benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', na' lezka' no'le wzebe ka', na' bejzié' Dorkasen' lówgake', ba bebane'. ⁴² Kan gok da' ni wzé diža' chen dot lo yež Jope, na' bejle'gak benne' zan che Xanžon'. ⁴³ Zan ža bga'n Bedon' lo yež Jopen' lo liž Smon, to benne' žon chawe'e yid za beže.

10

Da' ben Bedw lo liž Kornelio

¹ Wzóa to benne' yež Roma lie' Kornelio lo yež Sesarea, na' zchi'e to gaywá' benne' žjake' lo wdile, benne' ka' légake' Benne' Italia Žjake' Lo Wdile. ² Kornelion' zka'n zene' Dios, na' zžebe' Le'. Yógo'te benne' ka' nníta'gake' liže' žónlengake' le' tzen. Kornelion' znezjwe' mežw zan da' žáklenen benne' yache' ka', na' zcháljlenteze' Dios. ³ Žedá chonne Kornelion' ble'e dáwe'le' wyó'o to wbás che ya'abá gan zoe'. Wbasen' gože' le':

—Kornelio.

⁴ Bžebe Kornelion'. Bwie' wbás che ya'abán', na' gože' le':

—¿Biz yi'o neda' Xan?

Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Dios ženle' da' zcháljléno'-ne', na' nnézkzele' da' žono', kan žákleno' benne' yache' ka'. ⁵ Na'a, žala' selo'o benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejlížgake' to benne' lie' Smon, na' ležka' lie' Bedw. ⁶ Bennen' zoe' liž to benne' žon chawe'e yid za beže, na' ležka' lie' Smon, na' zoa liže' žoa'a nido'. Bedon' wzenle' le' da' žala' gono'.

⁷ Kate' ba bezá' wbás che ya'abán', wbasen' bcháljléne' le', naž Kornelion' bliže' chope bi' wen žin chie' ka', na' to benne' žeje' lo wdile, benne' zka'n zene' Dios, na' žónlene' tzen benne' ka' nníta'gake' liž Kornelion'. ⁸ Kate' beyož bzenle' légake' yógo'te dan' goken, bsele'e légake' lo yež Jopen'.

⁹ Ža chope ža, katen' zej yoe'e nez, na' za' žíngake' gan že' yež Jopen', la' na'ze wžén Bedon' yíchjo'ole nich wcháljléne' Dios, ne nak wawbíž.

¹⁰ La' na'ze wdón Bedon', na' gónele' gawe'. Xak žsi'ní'agake' da' gawe', ble'e dáwe'le'. ¹¹ Ble'e'le' nyaljw ya'abá, na' to da' naken ka to laže' žeje zen žetjen gan zoe', na' nžejen dap kwe'te. ¹² Žiagak bia yixe' ka' law lažen', na' zan kan zej nakba', bia ka' zej nnita' tape ni'a ná'gakba', na' bia ka' želzobe kwíngakba' lo yo,

na' bia ka' zoa xílgakba'. ¹³ Naž benne' chi'i to benne' ži'e le':

—Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na' bdaw-ba'.

¹⁴ Beží'i Bedon', na' wnné':

—O'o, Xan. Batkle bdawa' da' bi žala' gawto' o da' bi naken chawe'.

¹⁵ Da' bežope chi'ibenle' chi'iben- nen', na' gože' le':

—Da' ben chawe' Dios, bi nnio' chen: “Bi naken chawe'.”

¹⁶ Chonne chi'i gok da' ki, na' naž laže' zen na' la' beyepten ya'abá. ¹⁷ Kate' ne žek zedle Bedon', na' žezá' laže'e biz zejlas dan' ble'e dáwe'le', benne' ka' bsele' Kornelion' bžíngake' ga na', na' wnnábgage' gan zoa liž Smon na'.

¹⁸ Kate' bžíngake' ža yo'on', bližgake' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' légake' cha' zoa to benne' lie' Smon ga na', bennen' ležka' lie' Bedw. ¹⁹ Kate' ne žezá' laže' Bedon' kan nak dan' ble'e dáwe'le', Dios Be' La'y gože' le', na' wnné':

—Bwia nga. Ba bžíngak chonne benne' ka' nga, na' žiljgake' le'.

²⁰ Wzó ža' na'a. Betj zan yo'o. Bi gak chope lažo'o chéjléno' légake', dan' bsele'a nedkza' légake'.

²¹ Naž betj Bedon' zan yo'o gan zej nnita' benne' ka' bsele' Kornelion', na' gože' légake':

—Neda' bennen' žiljle. ¿Biz chen' za'le nga?

²² Bechébegake', na' belyi'e le':

—Kornelio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bsele'e neto'. Nake' benne' chawe', na' zžebe' Dios. Yógo'te benne' judío ka' žápegake' bennen' ba la'ne, na' zej nži'ile' le'. Yetó da' goken, to wbás che ya'abá bcháljléne' le', na' gože' le' sele'e benne' ka' yedjližgake' le' yido' liže' nich yenle' da' nno'.

²³ Naž Bedon' wloé'e légake' lo yo'o, na' bi'e gan gá'ngake'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, wyase Bedon', na' wyéjléne' légake'. Ba le lježžo

ka' b́enlengake' le' tzen, benne' ka' nníta'gake' lo yež Jopen'.

²⁴ Ža chonne ža, bž́ingake' lo yež Sesarea. Ba zoa Kornelion' zbeze' légake', na' ba btobe' biche'e ka', na' lježe' ka', benne' ka' nž́i'íže'le', gan nak liže'. ²⁵ Kate' wyáz Bedon' li'a, bž́oj Kornelion' lo yo'on', na' be-jchage' le'. Bzoa zibe' xni'a Bedon', na' bka'n zene' le' kan žonžo che Dios na'kze. ²⁶ Bedon' besó že'e le', na' gože' le':

—Wzó ža'. Łezka' benne' yežlyó nga naka' kan nako' le'.

²⁷ Kate' ne zchalje' da' ni, wyo'ote Bedon' lo yo'on', na' bejxake'e zej ndobe benne' zan ga na'. ²⁸ Naž Bedon' gože' légake', na' wnné':

—Le'e nnézkzelele da' bchi'le Moisés, dan' znnan bi žala' gonlen to benne' judío tzen o chó'olene' to benne' zi'to'. Na'a, Dios ba blóe'ele' neda' bi žala' nni'a che nitó benne' nake' ka'ze o bi nake' chawe'. ²⁹ Che len, kate' bližle neda', la' bidtia', na' bi gok chope laža'a. Na'a znnaba', žbiz chen' wnele neda'?

³⁰ Naž bechebe Kornelion', na' wnné':

—Ba gok tape ža ka zoažo na'a, žedá chonne, kate' ne žona' wbás, na' žliža' Dios lo liža' nga, blé'ela' to xkwide' byo. Blóe'e lawbe' lawa' neda', nákwbe' laže' da' žákti'ten. ³¹ Gožbe' neda', na' wnnabe': “Kornelio. Dios ženle' da' znnablo'ne', na' nnezle' da' žono', kan žákleno' benne' yache' ka'. ³² Na'a, bsela' benne' ka' lo yež Jope nich chejnnégake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. Bennen' zoe' gan nak liž to benne' žon chawe'e yid za beže, na' lezka' lie' Smon. Zoa liž bennen' žoa'a niso'. Kate' la' Bedon' ga zo' ni, wzenle' le' diža' chawen'.” ³³ Ka' goken, la' bséla'tia' benne' ka' chejtúlgake' le', na' chawe' beno' bido' gan zoato' ni. Che len zoato' yógo'teto' nga, na' ndobto' law Dios nich wzé nagto' yógo'te da' ye' Dios le' wzenlo' neto'.

Da' wnná Bedw liž Kornelio

³⁴ Naž wzó law Bedw zchalje', na' wnné':

—Da' li žejni'ila' na'a, Dios bi zwíe' yela' zneze chegak benách ka', san tlebe kan zle'ele' žo'o. ³⁵ Žaz laže' Dios benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, benne' ka' zž́ébegake' Le', na' žóngake' da' naken chawe'. ³⁶ Dios bdie' xtiže'e lo na'gak benne' Israel ka', na' bsele'e to benne' bzoa lie' che diža' chawen' chie', da' žonen ga zga'n chawe' benách ka', na' bž́inen chežo lo na' Jesús, Benne' Criston'. Łekze' nake' Xanžo yógo'težo. ³⁷ Le'e nnézkzelele da' goken gan nbab Judea, dan' wzó law goken gan nbab Galilea wdé bchalj Zwa nich yezóagak benách ka' nis. ³⁸ Nnézkzelele kan ben Dios che Jesusen', Benne' Nasaret. Bsele'e Dios Be' La'y len yela' wak zen chie', na' Le' b́enlene' Jesusen' tzen. Nnézkzelele kan wdé', na' kan bene' da' naken chawe', na' beyone' yógo'te benne' ka' belzake'e lo na' da' xiwe'. Ki bene', dan' wzoalen Dios Le'. ³⁹ Na'a, neto' zzoa lito' che yógo'te da' ben Jesusen' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' kan goken, bétgake' Le', katen' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ⁴⁰ Naž Dios besbane' Le' kate' gok chonne ža nate', na' bene' ga blóe'e lawe' gan wzoato' neto'. ⁴¹ Bi blóe'e lawe' lawgak yógo'te benách ka', san lawzeto' neto' blóe'e lawe'. Dios wžekze' neto' ža ni'te nich wzóa lito' che Jesusen', na' wej' bdáwleno' Le' tzen wdé bebane' lo yela' got. ⁴² Dios gože' neto' wzóa lito' chie' Le' lawgak benách ka', na' zzoa lito' che Benne' Criston', na' znnato' nake' Bennen' bzoakze Dios nich wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁴³ Łezka' yógo'te benne' ka', benne' bchaljgake' lo wláz Dios ža ni'te, bzoa lígake' che Jesusen', na' wnnágake': “Yógo'te benne' ka' chejlé'gake' chie' Le', Dios yenít lawe' dolá' da' zej nbage'e ni'a che da' bene' Le'.”

Dios Be' La'y žedjsóalene' benne' zi'to'ka'

⁴⁴ Kate' ne zchalj Bedw da' ni, la' bžinte Dios Be' La'y, na' bedjsóalene' légage', yógo'te benne' ka' belyenle' dan' bchalj Bedon'. ⁴⁵ Bebán láže'gekle benne' judío ka', benne' ka' žejlé'gage' che Benne' Criston', na' bžingake' ga na' tzen len Bedon', dan' Dios Be' La'y, Benne' bsela' Xažo Dios, bedjsóalene' benne' ka' bi zej nake' judío. ⁴⁶ Ki béngake' dan' béngekle' zchaljgak benne' zi'to'ka' diža' yoble, na' zka'n zéngake' Dios. ⁴⁷ Naž bchalj Bedon', na' wnné':

—čWak no benne' wžóngake' benne' ki nich bi yezóagake' nis? Nak bia' Dios Be' La'y bedjsóalene' légage', kan bedjsóalene' žo'o, benne' judío ka'.

⁴⁸ Wnná Bedon' yezóagake' nis dan' nzi' lo ná'gake' Xanžo Jesús. Naž benne' ka' góta'yoegekle' Bedon' gá'nlene' légage' chope chonne ža ka'.

11

Da' wnná Bedw lawgak benne' judío ka', benne' ka' che Jesús lo yež Jerusalén

¹ Béngekle benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' len lježžo ka' nníta'gake' gan nbab Judea, kan benne' ka' bi zej nake' judío wzí' lo ná'gake' xtiža' Dios. ² Kate' bežín Bedw lo yež Jerusalén, na' lježžo judío ka', benne' žejlé'gage' che Benne' Criston', bdil diža'gake' len le'. ³ Belyi'e Bedon':

—čBiz chen' wyó'oleno' benne' ka' bi zej nake' judío, na' bdáwleno' légage' tzen?

⁴ Naž wzó law Bedon' zzejni'ile' légage' kan nak dot dan' goken, ⁵ na' wnné':

—Wzóa' lo yež Jope, na' kate' ne zcháljléna' Dios, ble'e dáwe'la' to da' bloe'el Dios neda'. Ble'ela' to da' naken ka' to laže' žeje zen, dan' nžejen dap kwe'te. Betjen zan

ya'abá, na' bžinen gan zoa'. ⁶ Katen' bwian', nich le'ela' da' žian lawlen, ble'ela' bia yixe'ka' zej nníta' tape ni'a ná'gakba', bia yixe' snia ka', na' bia ka' želzobe kwíngakba' lo yo, na' bia ka' zoa xílgakba'. ⁷ Benla' chi'i to benne' gože' neda': “Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na' bdaw-ba'.”

⁸ Naž goža'-ne': “O'o, Xan. Batkle bdawa' da' bi žala' gawto', o da' bi naken chawe'.” ⁹ Naž da' bežope chi'i bliž benne' ya'abán' neda', na' gože' neda': “Da' ben chawe' Dios, bi nno' chen: bi naken chawe'.”

¹⁰ Chonne chi'i gok da' ni, na' naž dot dan' ble'ela' la' beyepten ya'abá. ¹¹ La' na'ze bžíntegak chonne benne' ža yo'o gan zoa', benne' ka' zej nžoje' lo yež Sesarea. Bsela' to benne' lie' Kornelio légage', na' bedjdílgake' neda'. ¹² Dios Be' La'y gože' neda': “Wyejlen légage', na' bi gak chope lažo'o.” Lezka' wzá'ngak žopte lježžo ki neda' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea gan wyo'oto' liž to benne' zoe' ga na'.

¹³ Bennen' bzenle' neto' da' ble'e'le' kate' bla' to wbás che ya'abá lo liže'. Wzیه' lawe', na' gože' le': “Na'a bsela' benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejnnégake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. ¹⁴ Bennen' wzenle' le' diža' chawen' kan gak yeló' le', na' lezka' yelagak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ližo'.”

¹⁵ Katen' wzó lawa' zcháljléna' légage', na' Dios Be' La'y bedjsóalene' légage' kan bedjsóalene' žo'o zga'ale. ¹⁶ Naž bejsá' laža'a da' wnná Xanžon', katen' wnné': “Da' li Zwa bezóe' benách ka' nis lo nis, san le'e, gak chele da' zloé'ezele yela' žezóa nisen', dan' Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e'.”

¹⁷ Che len, cha' Dios bsele'e Dios Be' La'y nich bedjsóalene' légage', tlebe kan bene' chežo žo'o, nolžo žejle'žo che Xanžo Jesús, Benne' Criston', čnozke neda' wži'a che Dios?

¹⁸ Naž, kate' béngekle' da' ni wnníta'gake' žize, na' bka'n zéngake'

Dios. Wnnágake':

—Ki naken, Dios žwe'e latje benne' ka' bi zej nake' judío, žeyát láže'gake' nich gata' yela' nban da' zejli kanne chégake'.

Benne' yež Antiokía ka' žejlé'gake' che Benne' Cristo

¹⁹ Katen' benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bétgake' Esteban, na' belbía láže'gake' yezika' benne' ka' žejlé'gake' chie', naž bzonnjgak benne' ki, na' góslasgake'. Bejnníta'gake' yež zan gan nbab Fenisia, na' lo yežlyó Chipre, na' lo yež Antiokía, gan bzoa lígake' che xtiža' Dios, san lāwgakze benne' judío ka'. ²⁰ Lezka' yezika' benne' ka' bēnlengake' légake' tzen, benne' ka' zej nbabe' yežlyó Chipre, na' benne' yež Sirene ka'. Benne' ki, kate' bžingake' lo yež Antiokía, lezka' bcháljengake' benne' zi'to' ka', na' bzoa lígake' che diža' chawen' kan nak che Xanžo Jesús. ²¹ Yela' wak che Xanžon' wzóalenen légake', na' benne' zan bejlé'gake' che Xanžon', na' beyákgake' chie' le'.

²² Kate' bžin diža' kan gok da' ni, benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, béngklen', na' bséla'gake' Bernabé nich cheje' lo yež Antiokía na'. ²³ Kate' Bernabén' ble'e lo yež Antiokía, ble'e'le' da' žonn Dios chégake', na' bebele'. Goze' légake' žala' chejlé'tezgake' che Xanžon' dot láže'gake'. ²⁴ Bernabén' nake' benne' chawe', na' Dios Be' La'y zóalene' le', na' dot laže'e žejli'e che Benne' Criston'. Ni'a che da' bchalj Bernabén', benne' zan lo yežen' bejlé'gake' che Xanžon'.

²⁵ Wdé na', wyéj Bernabén' lo yež Tarso, na' bejdilje' Saulo. Kate' bežel-le'-ne', bchi'e le' lo yež Antiokían'. ²⁶ Dot to yiz wnníta'gake' ga na', na' bēnlengake' tzen benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', na' bsédgekle' benne' zan ka'. Lo

yež Antiokían', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen' wzí lágake' da' nežw chi'i Benne' Cristiano ka', da' zejlás Benne' Zej Yoe'e Benne' Criston'.

²⁷ Kate' ža ka' bałe benne' ka', benne' zcháljgake' lo wláž Dios, bžókgake' lo yež Jerusalén, na' bžingake' lo yež Antiokían'. ²⁸ Wzé Agabo, to benne' žónlene' benne' ka' tzen, na' lo wláž Dios Be' La'y bzejni'ile' légake', na' wnné':

—Za' gak wbín dot yežlyó nga.

Gok wbín na' katen' zna bia' Klaudio, benne' Roma. ²⁹ Naž bchebe láže'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' lo yež Antiokía, séla'gake' ka' da' nápegake', da' gáklenen lježžo ka' nníta'gake' gan nbab Judea. ³⁰ Ki bēngake', na' dan' bnéžjwgake', bdégaken' lo na'gak Bernabén', na' Saulon' nich chjwá'gaken' lāwgak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' gan nbab Judea.

12

Žótgake' Jakob, na' žséjwgake' Bedw liž ya

¹ Kate' ža ka' Herodes, benne' zna bi'e, bene' ga bēxwgake' bałe benne' ka' che Benne' Criston', nich wsaka' zí'gake' légake'. ² Herodes na' bsele'e benne' ka', na' bétgake' Jakob, benne' biche' Žwa. Bé'gake' le' ya ntoche'. ³ Kate' gókbe'ele Herodes na' wyáz láže'gak benne' judío ka' da' ni, na' bene' ga bēxwgake' Bedw. Gok da' ni ža ka' kate' žak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzi' kwa zichj chen. ⁴ Wdé bēxwgake' Bedon', na' bséjwgake' le' liž ya, na' bdégake' le' lo na'gak tape kwe' benne' žjake' lo wdile Wnníta'gake' tape' to to kwe' ka'. Ka' bēngake' nich gape chí'igake' le'. Bžia láže' Herodes na' yebeje' Bedon' lāwgak benách ka' te Lni Pasko', lni na' žejdínnegekle' kan

ben Dios katen' bebeje' benách judío ka' lo yežlyó Ejipto. ⁵ Ka' goken, wdape chí'igake' Bedon' lo liž ya na', san benne' ka' che Benne' Criston' bchájljentezegake' Dios, na' wnnábgekle' le' gáklene' Bedon'.

Dios žebeje' Bedw liž ya

⁶ Kate' za' žin ža žia laže' Herodes yebeje' Bedw liž ya na' nich gote' le', la' že' na'ze de Bedon' žtase', na' zej nnita' chope benne' žjake' lo wdile kwit Bedon', na' nžeje' len chope do ya. Wnníta'gak yebałe benne' ka' žjake' lo wdile ža yo'o liž ya na', na' žape chí'igaken'. ⁷ La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo Dios bloe'e lawe' ga na', na' wza'ni'le'e bani' liž ya na'. Wbás che ya'abán' wdane' le'el sina' Bedon', na' besbane' le', na' gože' le':

—Wyase.

Naž beyéz do yan' dan' nžejen na' Bedon'. ⁸ Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Bchej li'o, na' blej zelo'.

La' bente Bedon' da' ni. Naž wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Bxoá laže' yeno', na' da len neda'.

⁹ Bežój Bedon', na' wyéjlene' wbás che ya'abán', san bi žákbe'ele' cha' da' žon wbasen' naken da' li. Gokle' yele žnnele'. ¹⁰ Katen' ba wdégake' gan zej nnita' benne' nežw ka', na' benne' bežope' ka', benne' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake', na' bžíngake' gan zoa da' naken ya, da' nbgan' gan žó'ogake' liž ya na', gan žežójgake' lo nez che yež. Gan žó'ogake', žakze chen wyaljwn. Kate' bžójgake', belzé'e gan bžíngake' yetó nez, na' wbás che ya'abán' la' bezá'alentie' Bedon'. ¹¹ Naž gókbe'ele Bedon', na' lo yichj láždo'ze' wnné':

—Na'a nnezla' da' li bseła' Xanžo Dios to wbás che ya'abá chie', na' beslé' neda' lo na' Herodes, na' lo yógo'te da' gónegekle benne' judío ka' góngake' chia'.

¹² Kate' ne yo'o nez Bedon', žesá' laže'e kan nak da' goken, na' ble'e ža yo'o liž Lia, xna' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos. Lo yo'on' zej ndobe benne' zan, benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zchájljengake' Dios. ¹³ Katen' bliž Bedon' gan žó'ogake' li'a, bžoj to xkwide' no'le lebe' Rode nich nnezlbe' nozen'. ¹⁴ Katen' beyónbia'be' chi'i Bedon', lo yela' žebél chebe' bi bsáljwben', san taríaze beyejbe' lo yo'on', na' bejzenlbe' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Zoa Bedon' ža yo'o.

¹⁵ Naž belyi'e-be':

—Nak yał yichjo'.

Lebe' chochže ben xtiža'be' naken ki. Naž wnnágake':

—Kege le'. Bxin chelgen'.

¹⁶ Xak na' bi wzóa ži Bedon', žliže' benne' ka' nníta'gake' lo yo'on'. Kate' bsáljwgake' yo'o, to belnítzele' katen' blé'egekle' le'. ¹⁷ Naž Bedon' bchis ne'e nich nníta'gake' žize, na' bzenle' légake' kan ben Xanžon', be-beje' le' liž yan'. Gože' légake':

—Le chejzenle Jakob, na' lježžo ka' kan goken.

Naž bežój Bedon' ga na', na' wyeje' ga yoble.

¹⁸ Kate' za' ža'ní' ža na', wžé' zédgekle benne' ka' žjake' lo wdile kan goken, dan' biž yo'o Bedon' liž yan'. ¹⁹ Naž bseła' Herodes benne' ka' chejxi'gake' Bedon'. Katen' bi bžélgekle' le', wnnable' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' wdape chí'igake' Bedon', dot da' goken. Wdé na' Herodes na' gože' ni'a ne'e ka' gótgake' benne' ka' žjake' lo wdile. Naž bezá' Herodes na' gan nbab Judea, na' wyeje' lo yež Sesarea, gan bga'ne'.

Kan got Herodes

²⁰ Kate' ža ka' benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka' zdil díža'gake' len Herodes. Zga'ale benne' ka' nníta'gake' lo yežlyó che Herodes na' belsele'e da' žiažje

chegak benne' ka' nníta'gake' lo yež Tiro, na' lo yež Sidón, san dan' zža'a Herodes na' légake', biž bi želsele'e chégake'. Naž benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', gókgake' toze, na' béngake' ga bchálj Blasto lo wláz légake' law Herodes na'. Nak Blaston' wen žin blo law Herodes na'. Benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', gónegekle' žíngake' law Herodes na', nich nnábgekle' le' ga'n chawe' diža' bižjw chégake'. ²¹ Naž Herodes na' bžia bi'e to ža yenle' chégake', na' ža na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e bi da' žaken, nakwe' to laže' da' zakan', na' bchalje' lawgake'. ²² Naž wžéžeya'agak benne' ka', na' wnnágake':

—iKege bénne'ze nga! iDios na'kze zchalje'!

²³ La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo la' be'tie' le' dan' lekze' wži'e yela' zka'n zen da' žala' gaken che Dios. Naž golj bzoga' le'e Herodes na', na' gote' dan' žawgakba' le'.

²⁴ Naž wzé diža' kan nak che Xanžon', na' belyán benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Bernabé len Saulo žejcháljgake' diža' chawe' da' nežw chi'i

²⁵ Kate' Bernabé len Saulo ba bdégake' mežwn' da' btobgak benne' ka' che Benne' Criston' lo na'gak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' bežá'gake' ga na', na' beyéjgake' lo yež Antiokía. Lezka' bché'gake' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos.

13

¹ La' ža na'ze wnníta'gak benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' benne' wsedle ka', lo yež Antiokía, benne' ka' zej nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yežen'. Ki lágake':
Bernabé,

Smon, (lezka' lie' Benne' Gasj),

Lusio, (benne' yež Sirene),

Saulo,

Manaén, (benne' bgól-lene' tzen Herodes, benne' zna bi'e gan nbab Galilea).

² Katen' zej ndobe benne' ki law Xanžon', na' žóngake' wbás, Dios Be' La'y gože' légake', na' wnné':

—Le kwej Bernabé len Saulo cheze chia' nich chjéngake' žin na' dan' bliža' légake' góngaken'.

³ Katen' beyóž béngake' wbás, na' bcháljengake' Dios, naž bxoá ná'gake' chopé' ki, na' bséla'gake' légake'.

Wbás ka' zcháljgake' diža' chawe' lo yežlyó Chipre

⁴ Naž Bernabé len Saulo jake' lo yež Seleusia dan' bseła' Dios Be' La'y légake' ga na', na' belbene' to lo barkw da' bchen' légake' gan nak to yežlyó lo nisdó' da' nzin' Chipre.

⁵ Kate' bžíngake' lo yež Salamina, bcháljgake' xtiža' Dios ga nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Zej nchi'e xkwide' Zwa nich gáklénbe' légake'.

⁶ Kate' beyóž wdégake' yógo'te yeždo' ka' zej nnitan' lo yežlyó Chipren', da' zoen lo nisdó', naž bžíngake' lo yež Pafos gan bejxáka'gake' to benne' judío lie' Barjesús. Nake' benne' wžá' wen laže', na' zne' zchalje' lo wláz Dios.

⁷ Benne' ni zóalene' Serjio Paulo, to benne' wnná bia', benne' žejni'ile'. Benne' wnná bian' bliže' Bernabén' len Saulon', dan' gónele' yenle' xtiža' Dios. ⁸ Naž benne' wžán' beži'e chegak Bernabén', na' Saulon', dan' gónele' gone' ga bi chejlé' benne' wnná bian' che Dios. Benne' wžán' lezka' lie' Elimas len xtiža'gak benne' zi'to' ka'. ⁹ Naž Saulon', bennen' lezka' lie' Pablo, bzóa choch lawe', na' zoalen Dios Be' La'y le', bwie' Elímasen', ¹⁰ na' gože' le':

—Le', benne' wen laže', na' benne' wen da' kegle. Nako' ka' zi'nkze da'

xīwe', na' bi zle'elo' chawe' yógo'te da' naken chawe'. ĽBi wsano' da' žono', zži'o che diža' chawen' che Xanžon', na' žsejo' xnez no benne' žénele' chejli'e chie' Le'? 11 Na'a, Xanžo na'kze wsaka' zi'e le', na' choļ yej lawo', na' bi le'elo' wbíž bale ža ka'.

La' wchoļte yej law Elímasen', na' wdé' nile na'le, žilje' no benne' goxwe' ne'e, nich wchi'e le'. 12 Katen' benne' wnná bian' ble'ele' da' goken, na' bebanle' kan nak xtiža' Xanžon', na' bejli'e che Benne' Criston'.

Da' ben Pablo len Bernabé lo yež Antiokía gan nbab Pisidia

13 Naž Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tzen wžéngake' to lo barkw, na' bezá'gake' lo yež Pafos, na' bžingake' lo yež Perje gan nbab Panfilia. Lo yežen' xkwide' Zwa blá'alenbe' légake', na' beyejbe' lo yež Jerusalén. 14 Wdé na' bezá'gake' lo yež Perjen', na' jake' lo yež Antiokía gan nbab Pisidia. Lo yežen', katen' nak ža la'y chegak benne' judío ka', belyoé'e lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lo yo'on' wžé'gake'. 15 Naž to benne' zoe' ga na' beļe' to da' bsedle Moisés, na' lezka' to da' wnná to benne' bchalje' lo wláz Dios. Wdé na' benne' wnná bia' che yo'on' bsele'e to benne', na' bcháljlene' Saulon', na' Bernabén', na' wnné':

—Le'e, lježto' ka'. Cha' nche'le to da' nnale da' wzejni'ilen neto', le nnan.

16 Naž wzó ža' Pablon', na' bchis ne'e nich kwé'gake' žize, na' wnné':

—Le wzé nag da' yapa' le'e, benne' Israel ka', na' le'e, nole zžébele Dios. 17 Xanžo Dios, Bennen' zka'n zengak benne' Israel ka', wžekze' xa xto'žo ka', na' bene' ga belyánli'e katen' gókgake' benne' zi'to' ka' lo yežlyó Ejipto. Wdé na' len yela' wak zen chie' bebeje' légake' lo yežlyón'. 18 Choplalj yiz Dios goke' zen laže' len légake' katen'

wdágake' dot lo yo biž lo latje dach. 19 Kate' beyož bchinnje' gaže kwe' yež ka' wnníta'gaken lo yežlyó Kanaán, na' bnezjwe' xa xto'žo ka' yežlyó chegak benne' ka'. 20 Wdé na', da' goken tape gaywá' chi yon yiz, Dios bnnite' benne' ka' nich wchi'a laže'e légake' na' zejte wzóa Samuel, bennen' bchalje' lo wláz Dios. 21 Naž belnnable' Dios wzóe' to benne' nich nna bi'e légake', na' Dios bzoe' Saúl, zi'n Sis, to benne' nbáblene' za'só Benjamín ka' nich nna bi'e légake', na' ki ben Saúl na' choplalj yiz. 22 Wdé na' Dios beké'e Saúl na', na' bzoe' Dabí nich nna bi'e légake'. Dios blóe'ele' kan nak Dabín', katen' wnné': “Nnezla' Dabí, zi'n Isaí, žone' da' žaz laža'a neda', na' gone' yógo'te da' žénela' gone'.” 23 Ladjw za'só Dabín', Dios bene' ga golj Jesusen' nich yeslé' benne' Israel ka', kan zga'ale bchebe laže' Dios gone'. 24 Zga'ale kate' bla' Jesusen', bchalj Zwa lawgak yógo'te benne' Israel ka' nich yeyát láže'gake', na' yezóagake' nis. 25 Katen' za' yeyož wchálj Zwan', na' wnné': “ĽNozke žéklele naka' neda'? Bi naka' Benne' Criston', Bennen' žala' yide'. Le wia nga. Za' la' Bennen' ga zoa' ni, na' neda' bi naka' zi kweja' zele' da' žleje'.”

26 Le'e, ljéža'do' ka', le'ekzle nakle za'só Bran len nole le'e zoale nga, na' zžébele Dios. Dios na'kze bsele'e diža' ni chele nich yelale. 27 Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Jerusalén len benne' ka' wnná biá'gake' légake', bi gókgbe'egekle' Jesusen' nake' Benne' Criston', na' bi bejni'igekle' da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, žsedlen kan nak che Jesusen', la'kze žólgaken' ža la'y ka', san lo yela' bi žejní'il chégake' béngake' da' benen' ga bžin dan' znaa dižan' katen' belchoge' che Jesusen' gate'. 28 La'kze bi bžélgekle' bi da' nbaga' Jesusen' nich chóggake' chie' gate',

san belnnable' Pilato yi'e benne' ka' gótgake' Le'.²⁹ Kate' beyóž bégake' yógo'te da' nyejw le'e yiche kan žala' gaken chie', beléjtjake' Le' le'e yag kroze, na' belkache'e Le' lo yežw ba.³⁰ Naž Dios besbane' Le' lo yela' got,³¹ na' zan ža bl'oe'e law Jesusen' lawgak benne' ka' wdálengake' Le' tzen katen' wdé' gan nbab Galilea, na' bl'e'e lo yež Jerusalén. Na'a, zzoa ligak benne' ka' chie' Le' lawgak benách ka'.

³² 'Ka' naken, lezka' neto' zcháljento' le'e diža' chawen' kan nak dan' bchebe laže' Dios gone' chegak xa xto'žo ka'.³³ Dan' bchebe laže' Dios gone' chégake', Lekze' bene' ga goken lawžo žo'o, nakžo za'sógake' ka'. Ki bene' katen' besbane' Jesusen', na' goken kan nyejw le'e yiche gan zoa salmo da' chopen', dan' znnan ki: "Le' nako' Zi'na'. Neda' bzoakza' Le'."³⁴ Ka' naken, Dios besbane' Le' lo yela' got nich bi kwia yi' belá' žen chie', Dios na'kze wnné' ki: "Wnezjwa' chio' da' ba nez zen da' bchebe laža'a che Dabí."³⁵ Che len lezka' nyejw le'e yiche, gan zoa yetó salmo, da' znnan ki: "Bi go'o latje ga'n benne' la'y chio' gan kwia yi' belá' žen chie'."³⁶ Da' goken che Dabín' nak bian'. Wdé' bene' žin lawgak benne' wláž chie' ka', kan Dios gože' le' gone', naž gote', na' wló'ogake' le' lo yežw ba gan wnníta'gak xa xta'we' ka', na' wzía yi' belá' žen chie'.³⁷ Na'a, kan nak che Jesusen', Dios besbane' Le', na' bi wzía yi' belá' žen chie' lo yežw ba.³⁸ Le'e, ljéža'do' ka', žala' nnézlele da' ni da' zzenla' le'e. Ni'a che da' ben Jesusen' Dios ženít lawe' chele le'e dolá' da' nbága'le.³⁹ Na'a, Dios žeyón chawe'e yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', na' žeké'e dolá' ka' da' bi gok yeká'a da' wnná xtiža' Dios, dan' bde Moisés chežo.⁴⁰ Le gape chi'i kwine na'a nich bi gag chele da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo

wláž Dios, da' znnan ki:

⁴¹ Le wia nga, le'e, benne' ka' bi žaple neda' ba la'ne.

Yebán láže'le, san lo yela' bi žejlé' chele gatle.

Neda' gona' to žin ža ni zoale le'e, na' la'kze no benne' wloe'ele' le'e da' zejlás žin na', bi chejlé'le chie'.

⁴² Kate' Pablon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen bežóžgake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, naž góta'yoegkle benne' ka' légake' wzéngkle' légake' da' ki kate' žin yetó ža la'y chégake'.⁴³ Kate' benne' ka' zej ndobe' lo yo'on', bežóžgake' ga na', benne' zan, benne' judío ka', len benne' ka' beyágake' judío, benne' ka' zka'n zéngake' Dios, bénlengake' Pablon' len Bernabén' tzen. Chope' ki bcháljengake' légake', na' ben chóchgake' légake' nich gá'nteze chóchgake', na' nich wxén láže'gake' da' gonnze Dios chégake'.

⁴⁴ Yexono' ža ka' katen' bžin yetó ža la'y chégake', na' bdobgak yeláte'ze ka' bdachgak benne' ka' che yežen' nich yéngkle' xtiža' Dios.⁴⁵ Naž bgé'egekle benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', kate' blé'egekle' benne' zan ka', na' che len wnnégake' che da' znná Pablon', na' beží'igake' chen.⁴⁶ Naž Pablon' len Bernabén', len yela' wechóg laže' chégake', belyi'e benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ben byenen wzenlto' le'e nézwe xtiža' Dios, san dan' zzoale chela'ale diža' ni, da' žonle nak bian' bi nakle zi gata' yela' nban da' zejlí kanne ni chele, che len, na'a chejto' gan zej nnita' benne' zi'to' ka'.⁴⁷ Lezka' gož Xanžo Dios neto' gonto' ki, na' wcháljto' che Benne' Criston' lawgak benne' zi'to' ka'. Ki znná da' wnná Dios kan nak che Benne' Criston', katen' wnné':

Bzoa' Le' nich gako' baní' chegak benne' zi'to' ka',

na' gako' Benne' yeslé' benách ka'
dot yežlyó nga.

⁴⁸ Kate' benne' zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', béngikle' da' ni, na' bebégekke', na' bka'n zéngake' Xanžon' ni'a che xtiže'e. Yógo'te benne' ka' ba ben Dios chégake' gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁴⁹ Ka' goken, wzé xtiža' Xanžon', na' benne' yógo'te yež zej nnitan' yežlyón', béngiklen'. ⁵⁰ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', belkó'o yełe'e benne' blo ka' che yežen' nich bi lé'egekle' Pablon', na' Bernabén' chawe'. Lezka' belkó'o yełe'e no'le blo ka', no'le zka'n zéngake' Dios. Ka' goken, béngake' ga belbía láže'gake' Pablon', na' Bernabén', na' blággake' chope' ki na'le lo yežlyó chégake'. ⁵¹ Naž Pablon' len Bernabén', bechínnjgake' bixte yo da' dan' lábgake', dan' zloe'elen nga'n zia da' zej nbaga' benne' ka' che yežen', na' jake' lo yež Ikonio. ⁵² Bebégekke' benne' ka' che yež Antiokía, benne' žejlé'gake' che Xanžon', na' Dios Be' La'y wzóalene' légake'.

14

Da' ben Pablo tzen len Bernabé lo yež Ikonio

¹ Kate' bžin Pablo len Bernabé lo yež Ikonio, belyo'e tzen lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' bcháljgake' diža' chawen' ga na'. Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ² Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' chie', belkó'o yełe'e bałe benne' zi'to' ka' nich bi chejlé'gake' che Benne' Criston', na' nich bi lé'egekle' chawe' lježžo ka', benne' žejlé'gake' chie' le'. ³ Dan' bejle'gak benne' zan ka' che Benne' Criston', Pablon' len Bernabén' wnníta'gake' ga na'

zan ža, na' lo yeła' wechóg láže' bcháljgake' xtiža' Dios, dan' žxen láže'gake' Xanžon'. Xanžo na'kze bļoe'ele' da' wnnágake' kan nži'il Dios benách ka' naken dot da' li, na' Dios bi'e légake' latje béngake' da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebángekle' benách ka'. ⁴ Naž benne' ka' nníta'gake' lo yežen' gok chópelegake'. Bałe' bēnlengake' benne' judío ka' tzen, benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen', na' yebałe' bēnlengake' Bernabén' len Pablon', benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', tzen. ⁵ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' chie' len benne' zi'to' ka', bēnlengake' tzen benne' ka' zřna biá'gake' légake', na' bdóbgake' nich góngake' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' zřa, na' nich wžé'egake' légake' yej. ⁶ Kate' Pablon' len Bernabén' gókb'e'egekle' da' ni, bzónnjgake' ga na', na' jake' lo yež Listra, na' lo yež Derbe, yež ka' zej nbaben Likaonia, gan wdégake' yógo'te yeždo' ka', da' zej nnitan' gawze. ⁷ Lo yež ka' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'.

Zžé'egake' Pablo yej lo yež Listra

⁸ Lo yež Listra wzóa to benne' bi žak se'e. Že'ze' ga na' dan' bi zza'kze' katen' golje', na' batkle wzé'e ni'e. ⁹ Benne' ni wzé nage' da' wnná Pablo. Pablon' bwie' le', na' gókb'e'ele' žejli'e che Benne' Criston' nich yeyake'. ¹⁰ Naž wnné zřže Pablon', na' gože' le':

—Wžé.

La' bxi'te bennen', na' wzé'e ni'e. ¹¹ Kate' benne' Listra ka' blé'egekle' dan' ben Pablon', wzó láwgake' znnégake' zřže len xtiža'gak benne' Likaonia ka', na' wnnágake':

—jDios ka' benne' ki! Bétjgake' ga ni zoažo, na' zloe'el kwíngake' kan zřna'gak benne' ka'.

¹² Wnnágake' Bernabén' nake' Júpiter, kan nak la dios blo chégake', na' wnnágake' Pablon'

nake' Merkurio, yetó dios chégake'. Ki wnnágake' dan' zchalj Pablon' kan znnágake' žon Merkurion'.¹³ Gan nníta'gake' zoa yodo' che Júpiter, da' žen' kwit nez gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. Bxoz che Júpiter na' la' bžintie' ga na', na' nchi'e beže ka', na' lezka' noe'e yeje ka', na' žónlengak benne' zan le' tzen. Gónegekle' gótgake' beže ka' lawgak Pablon' len Bernabén' nich wká'n zéngake' légake' kan žongake' chegak dios ka' chégake'.¹⁴ Kate' Bernabén', na' Pablon', benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', gókbe'egekle' da' ni, na' belcheze'e laže' da' zej nakwe'. Gok nyache' láže'gake' dan' žongak benne' ka' da' bi žala' góngake', na' belxite' Pablon', na' Bernabén', na' bejcházgake' gachje láwe'le benne' zan ka'. Wnnégake' zižje,¹⁵ na' gózgake' légake':

—Le'e, benne' ka'. ¿Biz chen' žonle da' ki? Lezka' bénne'ze nakto' kan nakle le'e, na' zzenlto' le'e da' nikze žala' wsanle žonle, dan' bi be zakan', nich gakle che Dios ban. Dios ni bene' ya'abá, na' yežlyó nga, na' nisdo', na' yógo'te da' zej nnitan' to to latje ka'.¹⁶ Yiz ka' da' wdégaken, bengak yógo'te benách ka' kan nak da' znnazen chégake', na' Dios bi bsejwe' xnéngake',¹⁷ san bene' ga nak bia' da' nake', ni'a che da' chawe' da' žone' chégake'. Žsele'e nis yejw gan zoažo, na' žone' ga želgole da' žazžon. Žzawe' žo'o, na' žone' ga žebelžo.

¹⁸ La'kze Bernabén' len Pablon' gózgake' légake' da' ki, kánneze bzóegekle' bséjwgake' xnezgak benne' zan ka', nich bi gótgake' beže ka' láwgake'.

¹⁹ Naž bałe benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bžíngake' ga na', benne' ka' zej nžoje' lo yež Antiokía, na' lo yež Ikonio, na' belkó'o yeje'e benne' zan ka'. Naž yógo'tegake' bžé'egake' Pablo yej, na' bzóbgake'

le' na'le žoa'a yežen', dan' žékgekle' ba nate'.²⁰ Naž kate' benne' ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bdóbgake' dot kwit gan de Pablon', na' wyase', na' beyaze' lo yežen'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, Pablon' bežójlene' Bernabén', na' jake' lo yež Derbe.

²¹ Lo yežen' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', na' benne' zan bejlé'gake' chie' Le'. Wdé na' beyéjgake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio, na' lo yež Antiokía.²² Kate' Bernabén' len Pablon' wdégake' lo yež ka', ben chóchgake' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' besá'gake' láže'gake' nich ga'n chóchgake' kan žejlé'gake' chie' Le'. Belyi'e légake':

—Cho'ožo žo'o gan zma bia' Dios, san žon byenen sáka'žo da' zan da' gaken chežo.

²³ Gan zoa to kwe' to kwe' benách ka' che Benne' Criston', Pablon' len Benabén' bnníta'gake' benne' gole ka' nich gape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston'. Kate' ba bcháljlgake' Dios, na' béngake' wbás, naž bdégake' légake' lo na' Xanžo, Bennen' žejlé'gake' chie'.

Pablo len Bernabé žezíngake' lo yež Antiokía gan nbab Siria

²⁴ Naž Pablo len Bernabé wdégake' gan nbab Pisidia, na' bžíngake' gan nbab Panfilia.²⁵ Kate' beyož bcháljgake' xtiža' Benne' Criston' lo yež Perje, na' jake' lo yež Atalia.²⁶ Bezá'gake' ga na', na' belbene' to lo barkw, na' bežíngake' lo yež Antiokía, gan zej nnita' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' bséla'gake' légake' nich chejžé'gake' xtiža' Dios, katen' wló'ogake' légake' lo na' Dios, Bennen' žon chawe'e légake' nich góngake' xchine', žin na' da' ba beyož béngake'.²⁷ Katen' bežíngake' lo yež Antiokía, na' bdogak benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na'. Naž Pablon' len Bernabén' bzéngekle' légake' kan

zej nak da' zen ka' da' ben Dios lo ná'gake', na' lezka' kan ben Dios, bi'e benách zi'to' ka' latje žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁸ Zan ža Pablon' len Bernabén' bgá'n' lengake' benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' lo yežen'.

15

Benne' ka' che Benne' Cristo žon xtiža'gake' lo yež Jerusalén

¹ Naž ba'le benne' ka', benne' zej nžoje' gan nbab Judea, bžingake' lo yež Antiokía. Bsédgekle' lježžo ka', na' wnnágake':

—Le'e, benne' byo ka', cha' bi chog lo be'la' chele kan žónteze žonto', kan bchi'le Moisés, bi gak yelale.

² Naž Pablo len Bernabé beldíl diže'e len légake', na' gokle'e žo'osbé. Wd' na', benne' Antiokía ka' wžégake' Pablon' len Bernabén', na' yebale lježžo ka', nich chjake' lo yež Jerusalén, nich lá'gake' lawgak benne' wbás ka' bse'la' Benne' Criston', na' lezka' lawgak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', nich wchálj'engake' légake' kan nak da' ni da' žaken, na' kan nak da' ya'že da' žsédgekle benne' ka'.

³ Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' Antiokía ka', wló'ogake' légake' nez. Wdégake' gan nbab Fenisia, na' gan nbab Samaria, na' bzéngkekle' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', kan goken, beyakgak benne' zi'to' ka' che Benne' Criston'. Da' ni benen ga bebégekle yógo'te lježžo ka'.

⁴ Pablon' len Bernabén' bžingake' lo yež Jerusalén. Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na' len benne' wbás ka' bse'le'e Le', na' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', wdápegake' légake' ba la'ne. Pablon' len Bernabén' bzéngkekle' légake' yógo'te da' ben Dios lo ná'gake'.

⁵ Naž ba'le benne' yodo' fariseo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', belzó ži'e, na' wnnágake':

—Žon byenen chog lo be'la' chegak benne' byo ka', benne' zi'to' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' wchi'ilžo légake' góngake' kan žna da' bchi'le Moisés žo'o.

⁶ Naž benne' wbás ka' bse'la' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', bdóbgake' nich wchi'a láže'gake' da' ni da' žaken. ⁷ Wd' bcháljgake' scha, na' wzé Bedw, na' gože' légake':

—Ljéža'do' ka'. Nnékzelele kan gok ža ni'te, kan Dios wžekze' neda' nich wch'alja' xtiže'e lawgak benách zi'to' ka' nich yéngkele' diža' chawen', na' chejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁸ Dios, Bennen' nónbia'kze' da' yo'o lo yichj' lázdo'gak benách ka', bzoe' da' nak bia' žape' légake' ba la'ne, dan' bse'le'e Dios Be' La'y chégake', kan bse'le'e Le' chežo žo'o. ⁹ Bi bche'e kan bene' chégake', na' chežo, na' lezka' beyón chawe'e yichj' lázdo'gake' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰ Na'a, žbiz chen' zži'ile che Dios, na' žesbága'le to ywa' zi'i yengak lježžo ka'? Ywa' na', da' naken da' bchi'le Moisés, bi gok wa'žon žo'o, na' bi gok wá'gaken xa xto'žo ka'. ¹¹ Žejle'žo yelažo ni'a cheze da' ben Xanžo Jesús lo wláz žo'o, na' kan yelažo žo'o, lezka' yelágake' légake'.

¹² Katen' beyož bchalj Bedon' da' ni, na' yógo'tegake' wnníta'gake' žize, na' bze nággake' da' bchaljgak Bernabén', na' Pablon'. Benne' ki bzéngkekle' légake' da' ka' da' zej nak bian' da' žóngaken ga žebángkekle benách ka', da' ka' ben Dios lo ná'gake' gan zej nníta' benách zi'to' ka'. ¹³ Katen' beyož wnnagak Bernabén', na' Pablon' da' ni, bechebe Jakob, na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. ¹⁴ Smon Bedw ba bzenle' žo'o kan ben Dios, bl'oe'ele'

law yela' wak chie' da' nežw chi'i lawgak benách zi'to' ka' nich bebeje' benách ka' che Leze', benne' ka' nníta'gake' ladjwgake'.¹⁵ Kan nak da' ni naken tlebe len xtíža'gak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

¹⁶ Kate' ža ka' te ža ki yelá'a, na' wchisa' to Benne' nna bi'e, Bennen' chaze' latje che Dabí, bennen' wnná bi'e.

Gona' kan žon to benne' žechise' to yo'o nyinnj.

Lezka' yechisa' benne' za'sóe' ka', benne' ka' zej nga'ne'.

Gona' kan žon to benne' žechise' to ze'e gole.

Ki gona' nich yechisa' da' wnná bia' Dabín',

¹⁷ na' nich chiljgak yezika' benách ka' Ūanžon'.

Benách zi'to' ka' chíljgake' Le', na' si' lágake': Benách Ka' Che Dios.

¹⁸ Ki wnnakze Ūanžo, Bennen' ža ni'te bene' ga zej nak bia' yógo'te da' ki.

¹⁹ 'Che len žekla' neda' bi žala' wsějwžo xnezgak benách zi'to' ka', benne' ka' žeyákgake' che Dios.²⁰ Žala' wzojžo chégake' nich wká'ngake' da' ka' da' bi žala' gáwgake', da' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' bi góngake' da' sban ka', na' bi gáwgake' beła' chegak bia yiže' ka' len xchéngakba', na' bi gáwgake' xchen nóte'teze bia yiže'.²¹ Ža ni'te, na' zejte na'a ža zej nníta' benne' ka' zcháljgake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios yógo'te yež ka', na' zcháljgake' che da' bzoj Moisés. Žólgakkzen' ža la'y ka'.

²² Naž benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' len benne' gole ka', na' yógo'te benne' ka' che Benne' Criston', wyáz láže'gake' wžégake' bale benne' ka' ladjwgake' nich séla'gake' légake' lo yež Antiokía, tzen len Pablon', na' Bernabén'. Chope' ka' wžégake' zej nake' Judas len Silas. Judas na' lezka'

lie' Barsabás. Chope' ki zej nake' benne' blo ladjwgak lježžo ka'.

²³ Bžójkake' to le'e yiche da' bdégake' lo ná'gake', nich chjwá'gaken', dan' znnan ki: "Neto', benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston' len benne' gole ka', na' lježžo ka', žapto' le'e: "Padiox" lježto' ka', nakle benách zi'to' ka', na' zoale lo yež

Antiokía, na' lo yež ka' zej nbaben Siria, na' Silicia.²⁴ Benlto' kan žongak bale benne' ka', benne' bžójkake' ga ni zoato', san bi bsela'to' légake'. Žedjchá'gake' le'e len da' ka' znnágake', na' zchíxgake' yichj lázdo'le, dan' znnágake' žon byenen chog lo beła' chele, benne' byo ka', na' žala' gonle kan znná da' bchi'le Moisés.

²⁵ Che len wyáz láže'to' katen' ba ben toze xtíža'to', wžeto' chope benne', na' séla'to' légake' nich yedjwíagake' le'e. Yídlengake' tzen Bernabé len Pablo, benne' ka' nži'ilžo.

²⁶ Bernabén', na' Pablon' ba jake' gan wzóa da' ben zož gátgake' dan' zej nži'ile' Ūanžo Jesús, Benne' Criston'.²⁷ Ki naken, žsela'to' Judas len Silas gan zoale. Chope' ki wzejní'igekle' le'e da' ni da' zzojto' chele le'e yiche ni.

²⁸ Dios Be' La'y bloe'ele' neto' da' žaz láže'e, na' lezka' žaz láže'to' neto', bi yeshága'žeto' le'e ywa', da' naken da' bchi'le Moisés, san toze da' ki da' žon byenen gonlen.

²⁹ Bi gawle da' wdé lawgak lo'a ka'.

Bi gawle žen.

Bi gawle beła' chegak bia yiže' ka' len xchéngakba'.

Bi gonle da' sban ka'.

Cha' gape chi'i kwinen, nich gonle kan znnagak da' ki, na' gonle da' naken chawe'."

³⁰ Ka' goken, benne' ka' bsela'gake' bžíngake' lo yež Antiokía. Katen' blá'gake' ga na', btóbgake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wló'ogake' yichen' lo ná'gake'.

³¹ Katen' beyož bélgaken', bebégekke' ni'a che da' nyejw le'e yichen',

da' žeyón zenen légake'. ³² Judas na' len Sílasen' lezka' zej nake' benne' zchálgake' lo wláž Dios. Che len bkóngekle' žin diža' zan, da' ka' bchájlengake' lježžo ka', nich beyón zéngake' légake', na' ben chóchgake' légake'. ³³ Wdé bžégekle' chope' ka' ga na' bałe ža, naž lježžo ka' bzégake' légake' diža' nich yeyéjgake' lo yež Jerusalén gan zej nníta' benne' ka' bséla'gake' légake'. ³⁴ Wyáz laže' Sílasen' bga'ne' lo yež Antiokían'. ³⁵ Lezka' Pablon', na' Bernabén' bgá'ngake' lo yežen', na' bsédgekle' benách ka', na' bzoa lígake' che xtiža' Xanžon'. Lezka' bengkak benách zanže ka'.

Zzo law Pablo žejzenle' benách diža' chawe' da' chope chi'i

³⁶ Kate' ba wdé bałe ža Pablo gože' Bernabé:

—Le cho'o chejžo da' yoble nich chejwíážo lježžo ka' nníta'gake' yógo'te yež ka' gan ba bchaljžo xtiža' Xanžon', nich le'elžo kan žak chégake'.

³⁷ Gónele Bernabén' wché'gake' xkwide' Zwa Markos, nich chéjlenbe' légake', ³⁸ san bi wyáz laže' Pablon' wché'gake'-be' nich chéjlenbe' légake' dan' blá'alenbe' légake' gan nbab Panfilia, na' biž yjenlenbe' légake' žin che Xanžon'. ³⁹ Bi gok toze xtiža'gak Bernabén', na' Pablon', ga bžinte bla'a lázgake' toe' yetóe'. Bernabén' bchi'e xkwide' Markos, na' belbene' to lo barkw, na' jake' lo yežlyó Chipre. ⁴⁰ Pablon' wžíe' Silas nich chéjlene' le' tzen. Naž lježžo ka' wló'ogake' légake' lo na' Xanžon', na' wnnábgekle' Le' gon chawe'e légake'. Naž Pablon' len Sílasen' wyó'ogake' nez. ⁴¹ Wdégage' lo yež ka' gan nbab Siria, na' gan nbab Silisia, na' ben chóchgake' benách ka' che Benne' Criston' nníta'gake' lo yež ka'.

16

Xkwide' Timoteo žónlenbe' Pablo len Silas tzen

¹ Wdé na' bžin Pablo len Silas lo yež Derbe, na' lo yež Listra. Wzóa to xkwide' byo lebe' Timoteo ga na', na' žejle'be' che Benne' Criston'. Nakbe' ži'n to no'le judío žejli'e che Benne' Criston', san xabe' bi nake' judío. ² Lježžo ka', benne' nníta'gake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio znnágake' žon Timoteon' da' naken chawe'. ³ Gónele Pablon' chejlen xkwiden' le'. Bchi'e-be', na' bhoge' lo belá' chebe' kan žongak benne' judío ka'. Ki bene' nich bi nnegak benne' judío ka' chebe', dan' nnézgekle' yógo'tegake' bi nak xabe' benne' judío. ⁴ Kate' Pablon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdégake' gan zej nníta' yež ka', na' to to yež ka' bdégake' lo na'gak lježžo ka' nníta'gake' ga na' da' bzojgak benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' len benne' golé ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Bdégage' yichen' lo ná'gake' nich góngake' kan znnan. ⁵ Ka' goken, gok chochgak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' kan nak da' žejle'žo chie' Le', na' belyane' tža tža.

Benne' Masedonia žlize' Pablo lo da' ble'e dáwe'le'

⁶ Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdégake' gan nbab Frijia, na' gan nbab Galasia. Ki bégake' dan' bsejw Dios Be' La'y xnéžgake', nich bi chejchálgake' xtiža' Xanžon' gan nbab Asia. ⁷ Kate' bžíngake' gan nbab Misia, gónegekle' chjake' gan nbab Bitinia, san Dios Be' La'y, Bennen' žsela' Jesusen' chežo, bi bi'e légake' latje. ⁸ Naž wdégake' chela'ale gan nbab Misia, na' jake' lo yež Troas. Neda', Lukas, zzoja' chio' da' ni, wzó'a' lo yež Troasen', gan wzó'awa' žónlena' Pablon' tzen. ⁹ Lo yežen' Dios bloe'ele' Pablon' to da' ble'e dáwe'le'. To benne'

byo, benne' Masedonia, bløe'e lawe' gan zoe', na' góta'yoele' Pablon', na' wnné': "Da lažto', gan nbab Masedonia, na' goklen neto'." ¹⁰ Kate' Pablon' ble'ele' da' ni, dan' ble'e dáwe'le', la' be' láže'teto' chejto' gan nbab Masedonia, dan' gókbe'elto' Dios ba bliže' neto' nich chejchaljto' diža' chawen' chie' lawgak benách ka' nníta'gake' lo yežlyón'.

Da' bengak Pablo, na' Silas lo yež Filipos

¹¹ Naž wžento' to lo barkw, na' wza'to' lo yež Troas. Wdeto' ga bžinteto' lo yež Samotrasia, na' wdé yetó ža bžinto' lo yež Neápolis. ¹² Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež Filipos, yežen' nakžen blo ka yógo'te yež ka' zej nbaben chelá'a na' che gan nbab Masedonia. Lo yežen' zej nnita' benách wláž ka' chegak benne' Roma ka'. Wzoato' lo yežen' bale ža. ¹³ Kate' bžin to ža la'y, bžojto' lo yež, na' wyejto' žoa'a yego gan zdóbgakkze benne' ka' che yežen' nich wcháljłengake' Dios, na' wže'to' ga na', na' bcháljłento' no'le ka' zej ndobe' ga na', kan nak xtiža' Xanžon'. ¹⁴ Zoa Lidia ladjwgake', to no'le che yež Tiatira. Nake' no'le žóti'e laže' xna da' záka'le'en. No'le ni zka'n zene' Dios, na' bze nage' da' bchalj Pablon', na' Xanžon' góklene' no'len' nich wzí' lo ne'e dan' wnná Pablon'. ¹⁵ Naž bezóe' le' nis, na' lezka' belzóa nis benách ka' nníta'gake' liže'. Wdé na' góta'yoele' neto', na' wnné':

—Cha' žákbe'elele žejli'a che Xanžon', le cho'o liža', na' le soa ga na'.

Ben byene' bga'nto' ga na'.

¹⁶ Yetó da' goken to ža kate' ne zejto' gan zcháljłento' Dios, bedjchág to xkwide' no'le neto', na' yo'obe' be' da' žonen ga znnéya'abe'. Len yela' wnnéya'a chebe' benbe' ga benne' xanbe' ka' belzí'li'e mežw. ¹⁷ Xkwide' no'len' bejnawbe'

Pablon', na' neto'. Wnnebe' zižje, na' wnnabe':

—Benne' ki žóngake' xchin Dios, Benne' wak zente. Zlož'egekle' le'e kan gak yelale.

¹⁸ Ki benbe' zan ža. Katen' biž wyáz laže' Pablon', byechje', na' bliže' ben' yo'obe', na' wnné':

—Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žapa' le': bežój lo yichj lázdo'w xkwide' no'le ni.

La' na'ze bežojte ben'.

¹⁹ Kate' xanbe' ka' gókbe'egekle' ba bežój ben' da' benen ga wnnéya'abe', na' biž sí'gake' mežw ni'a chebe', che len bəxwgake' Pablon' len Silas, na' bché'gake' lé'gake' lawgak benne' yolawe' ka', benne' ka' zej ndobe' gan nak lawe' ya'a. ²⁰ Bžégake' lé'gake' lawgak benne' yolawe' ka', na' wnnágake':

—Benne' ki zej nake' benne' judío ka', na' žóngake' ga žongak benne' wláž chežo ka' žo'osbé. ²¹ Žsédgekle' da' bi žala' si' lo na'žo, na' da' bi žala' gonžon, dan' nbabžo yež Roma.

²² Benne' zan ka' bží'igake' che Pablon' len Sílasen'. Naž benne' yolawe' ka' góžgake' ni'a ná'gake' ka' yeká'gake' laže' da' zej nakw Pablon', na' Sílasen', na' chingake' lé'gake' yid. ²³ Wdé belyínli'e lé'gake', na' bséjwgake' lé'gake' liž ya. Góžgake' benne' žzejwe' liž yan' gape chi'e lé'gake'. ²⁴ Benne' ni, kate' ba góžgake' le' ki, bsejwe' lé'gake' lo liž yan' ni'te, na' wlož'e ní'agake' lo bloj yag ka'.

²⁵ Gachje yele Pablon' len Sílasen' zcháljłengake' Dios, na' žól'gake' da' žoe lāwgake' Le'. Benne' ka' zej nyejwe' liž yan' bze nággaken'.

²⁶ Naž wzó'le'e yežlyó. Ka' goken ga bžinte wzize len ze'e liž yan', na' la' belyáljwte yógo'te gan želyó'e lo yo'on', na' beyěž do ya ka' da' zej nžejen benne' ka' zej yoe'e ga na'. ²⁷ Bebán bennen' žzejwe' liž yan'. Kate' ble'ele' zej nyaljw gan želyó'e liž yan', bleje' ya ntočw' chie' nich

got kwine'. Ki gónele' gone' dan' zekle' ba bzonnjgak benne' ka' zej nyejwe' liž yan'. ²⁸ Naž wnné zizje Pablon', na' bliže' le', na' wnné':

—Bi be gon kwino', dan' zoato' yógo'teto' nga.

²⁹ Naž bennen' wnnabe' yi', na' la' wyo'otie' liž yan'. Wzízli'e lo yela' zžebe chie', na' bzoa zibe' xni'agak Pablon', na' Sílasen'. ³⁰ Kate' ba be-beje' légage' lo liž yan', gože' légage':

—Le'e, benne' ka', žbiz žala' gona' nich yelá'?

³¹ Légage' belyi'e le':

—Bejlé' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' yeló' le', na' lezka' yelagak benách ka' nníta'gake' ližo'.

³² Bcháljengake' le' tzen len yógo'te benách ka' nníta'gake' liže', kan nak che xtiža' Xanžon'. ³³ La' na'ze, kate' ne nak žel, bennen' žsejwe' liž yan' la' bche'tie' légage', na' bejtibe' légage' gan zíagake' we'. Wdé na', la' bezoatie' nis, na' lezka' belzóa nis yógo'te benách ka' nníta'gake' liže'. ³⁴ Naž bchi'e légage' liže', na' bi'e da' we'j bdáwgake'. Žebele' tzen len yógo'te benách ka' nníta'gake' liže' dan' žejlé'gake' che Dios.

³⁵ Kate' za' ža'ní' ža na', benne' yolawe' ka' bséla'gake' ni'a ná'gake', na' belyi'e bennen' žsejwe' liž yan', na' wnná'gake':

—Bsan benne' ka'.

³⁶ Naž bennen' žsejwe' liž yan' bzenle' Pablo da' ni, na' wnné':

—Benne' yolawe' ka' góžgake' neda' wsana' le'e. Na'a, le žoj, na' binlo le yeyéj gan zoale.

³⁷ Naž bžoj Pablon', na' gože' ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' wnné':

—Ba wdíngake' neto' lawgak benách ka' la'kze bi bchi'a láže'gake' neto' kan zna' benne' Roma, benne' wnná' bia'. Bséjwgake' neto' liž ya, na' neto' nbabto' yež Roma na'. ¿Na'a wsángake' neto' ži žize? ¡Bi gaken ki! Žala' yedjsángake' légakke' neto'.

³⁸ Beyejgak ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' bzéngagle' légage' da' ni, na' légage' bžébegake' kate' béngagle' zej nbab Pablon', na' Sílasen' yež Roma. ³⁹ Kate' bžingake' liž yan', góta'yoegekle' Pablon' len Sílasen' bi yesbága'gake' légage' zia. Naž belbeje' légage' liž yan', na' góta'yoegekle' légage' žójgake' lo yežen'. ⁴⁰ Naž Pablon' len Sílasen' bžójgake' liž yan', na' wyó'ogake' liž Lidia. Katen' ba blé'egekle' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', beyón zéngake' légage', na' la' bezá'tegake' ga na'.

17

Benne' yež Tesalónika ka' žóngake' ž'o'osbé

¹ Wdé Pablo len Silas lo yež Anfípolis, na' lo yež Apolonia, na' bžingake' lo yež Tesalónika, gan zoa to yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngagle' xtiža' Dios.

² Bga'n Pablon' lo yežen' galj ža, na' ka' žónteze žone', wyoé'e yo'on' kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', na' bcháljlene' légage' xtiža' Dios. ³ Bzejni'ile' légage', na' bløe'ele' légage' žsedle da' nyejw le'e yiche la'y žon byenen saka' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' yide', na' gate' nich yeslé' légage', na' te gate', na' yebane' lo yela' got. Naž Pablon' gože' légage', na' wnné':

—Ka' goken che Bennen' lie' Jesús, Bennen' zzenla' le'e kan nak chie'. Benne' ni nake' Benne' Criston'.

⁴ Naž ba'le' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' bénlengake' Pablon' len Sílasen' tzen. Lezka' benne' zan, benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios, bejlé'gake' che Benne' Criston'. Lezka' no'le zan, no'le blo ka', bejlé'gake' chie' Le'. ⁵ Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', lo yela' zge'el chégage' Pablo, btóbgake' benne' ka' bi zej nake' chawe',

benne' ka' kon želdaze' ga na'. Kate' ba btóbgake' benne' zan ka', béngake' žo'osbé dot lo yežen', na' de chgi' belyo'é liž Jasón nich kwéjgake' Pablon' len Sílasen' lawgak benách ka', benne' ka' žóngake' žo'osbé. ⁶ Kate' bi bžélgake' Pablon' len Sílasen', naž belbeje' Jasón, na' yezika' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', na' bché'gake' légake' lawgak benne' yolawe' ka'. Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Ba bžingak benne' ka' nga, benne' ka' zchíxgake' benách ka' dot yežlyó nga. ⁷ Jasón ni wlo'é légake' liže'. Žží'gake' che da' znaa benne' Sésar, bennen' znaa bi'e žo'o, na' znnágake' zoa yetó benne' znaa bi'e, bennen' lie' Jesús.

⁸ Kate' benne' wláž ka', na' benne' yolawe' ka', béngake' da' ni, wžé' zédgekle'. ⁹ Naž, benne' yolawe' ka' wzí'gake' mežw da' bka'ngak Jasón na', na' yezika' benne' ka', nich wsángake' légake'.

Da' bengak Pablon' len Silas lo yež Berea

¹⁰ Naž lježžo ka', benne' Tesalónika ka', la' belséla'tie' Pablon' len Silas kate' ne nak žel, na' jake' lo yež Berea. Katen' bžingake' ga na', belyo'é lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' che yežen' nich yéngkele' xtiža' Dios. ¹¹ Benne' ki gógakže' chawe' ka' zej nak benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, dan' wzí' lo ná'gake' xtiža' Xanžon' dot láže'gake'. Tža tža bélgake' da' njejw le'e yiche la'y, nich nnežgekle' cha' nak dot da' li dan' znaa Pablon'. ¹² Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. Lezka', benne' zan, benne' zi'to' ka', no'le blo ka', na' benne' byo ka', bejlé'gake' chie' Le'. ¹³ Naž kate' gókbe'egake' benne' judío ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, lezka' zchalj Pablon' xtiža' Dios lo yež Berea, naž jake' ga na', na' béngake' ga bengak

benne' zan žo'osbé ga na'. ¹⁴ Naž lježžo ka' la' belséla'tie' Pablon', nich cheje' žoa'a nido', san Sílasen', na' xkwide' Timoteo, bgá'ngakze' lo yež Berea na'. ¹⁵ Benne' Berea ka' bché'gake' Pablon' lo yež Atenas. Naž la' beyéjtegake' lo yež Berea na', na' biá'gake' xtiža' Pablon', nich yé'gake' Sílasen' len xkwide' Timoteon' chjaktie' gan zoa Pablon'.

Da' ben Pablon' lo yež Atenas

¹⁶ Kate' ne zoa Pablon' zbeze' Silas len xkwide' Timoteo, lo yež Atenas, gok nyache' laže'e dan' ble'ele' kan žongak yógo'te benne' ka' che yežen', zka'n zéngake' lo'a ka'. ¹⁷ Che len bcháljlene' benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios. Ki bene' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkele' xtiža' Dios. Lezka' tža tža bcháljlene' benne' ka' zdágake' lawe' ya'a kan nak xtiža' Benne' Criston'. ¹⁸ Pablon' bcháljlene' bale benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' žsédgekle benne' epikúreo ka', na' da' žsédgekle benne' estoiko ka'. Bale' wnnágake':

—žBiz chen zchalj benne' wnele'e ni?

Yebale' wnnágake':

—Žeklto' zchalje' chegak dios zi'to' ka'.

Ki wnnágake' dan' zchalj Pablon' lawgake' diža' chawen' che Jesusen', na' che yela' yebán. ¹⁹ Naž béxwage' na' Pablon', na' bché'gake' le' law Ya'a Areópago, gan zdóbgake' nich wcháljgake', na' wnnágake':

—žWak yenlto' da' kobe ni da' zchaljo' chen? ²⁰ Zzenlo' neto' da' ka' žóngaken ga žebán láže'to'. Na'a, žénelto' nnezlto' bižen' dan' zchaljo' chen.

²¹ Biž bi žaz láže'gak gongak benne' Atenas ka', na' benne' zi'to' ka' nníta'gake' ga na', san žénzegekle', na' zcháljzegake' che to da' kobe.

22 Naž wzé Pablon' gachje l_áw_e'le li'a Areópagon', na' wnné':

—Benne' Atenas ka', yógo'te da' zle'ela' zej nak bian' zka'n zénle'ele dios ka' chele. 23 Katen' wdía' lo yež nga ble'ela' da' zan da' zka'n zenle, na' lezka' bejxaka'a to nichw gan nyejw da' znnan ki: “To Dios, Bi Nonbia' Nitó Benne' Le'.” Dios na' zka'n zenle-ne' la'kze bi nónbia'le-ne', Dios na' zchalja' lawle kan nak chie'.

24 'Dios ni bene' yežlyó nga, na' yógo'te da' zej nnitan' yežlyó nga. Nake' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga, na' bi zoe' to lo yodo' da' zej non benách ka'. 25 Bi be žiážjele' da' gak wnéjwgak benne' ka' chie', dan' Lekze' znezjwe' chegak yógo'te benách yela' nban, na' yógo'te da' žiážjegekle'.

26 'Le' bene' toze benne' byo gan za'gak yógo'te kwe' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, na' bloe'ele' ža žala' nníta'gake', na' gan žala' nníta'gake'. 27 Dios bzoakze' chégake' nich chílgake' Le', cha' nákteze wžélgekle' Le' la'kze kángakze'. Ki žaken la'kze bi zoe' zi'to' gan zoažo to tožo. 28 Lekze' žone' ga zoažo nbanžo, na' da' gak gonžo, na' da' nakžo. Naken kan wnnagak bałe benne' ka' wnníta'gake' ladjwle le'e, benne' ka' bzójkake' da' ka' žol-le, na' wnnágake': “Ljež Dios nakžo.” 29 Na'a, cha' nakžo ljež Dios, bi žala' nnažo nak Dios ka to lo'a da' naken ya oro, o ya plat, o da' naken yej, da' ka' zej non benne' ka' kan nak to da' yo'ozen lo yichj lázdo'gake'. 30 Dios bzoe' chela'ale da' ka' bégake' lo yela' bi žejni'il chégake' yiz ka' da' ba wdégaken, san na'a žénele' yeyát láže'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. 31 Dios ba bloe'ele' to ža kate' wchi'a laže'e yógo'te benách ka'. Nak dot chawe' kan wchi'a laže'e légake' lo na' Jesús, Bennen' bzoakze' Le', na' lawgak yógo'te benách ben choche' gaken

ki dan' besbane' Le' lo yela' got.

32 Katen' bégekle' da' ni dan' wnná Pablo kan goken, wzóa to benne' bebane' lo yela' got, na' bale' ben díjgekle' Le', na' yebale' wnnágake':

—Wak yenlto' da' zchaljo' chen ža yoble.

33 Naž bežój Pablon' gachje l_áw_e'le gan nníta'gake', na' beyeje'. 34 Bale' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' bénlengake' Pablon' tzen. Zoa Dionisio ladjwgake'. Nake' benne' bénlene' tzen benne' ka' zdóbkake' law ya'a Areópago. Lezka' to no'le lie' Dámaris, na' yebale' benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

18

Da' ben Pablo lo yež Korinto

1 Wdé gok da' ni, bezá' Pablo lo yež Atenas, na' wyeje' lo yež Korinto. 2 Bejxake'e Akila, to benne' byo judío, ga na'. Golj bennen' gan nbab Ponto, na' ba zoakze' lo yež Korinton'. Zga'ale bezé'e gan nbab Italia tzen len zo'le, no'len' lie' Prisila. Ki bene' dan' bchi'le Klaudio, benne' Roma wnná bia', žojgak benne' judío ka' lo yež Roma. Wyéj Pablon' gan zoa Akilan' len Prisilan'. 3 Dan' lébeze nak žin da' žongak Akilan', na' Pablon', che len bgá'nlene' légake', na' tzen bégake' žin, žóngake' yo'o láže'do' ka'. 4 Kate' zej nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Pablon' lo yo'o gan zdóbkake' nich yéngekle' xtiža' Dios, gan bcháljlene' légake' diža' chawen'. Gónele' wlo'e'ele' benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', benne' nníta'gake' ga na', nak dot da' li da' zzenle' légake' kan nak che Jesús, Benne' Criston'.

5 Silas len xkwide' Timoteo bezá'gake' gan nbab Masedonia, na' blá'gake' gan zchaljkze Pablon' xtiža' Dios lawgak benne' judío ka'. Pablon' wnné':

—Jesusen' nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' yide' yeslé' légake'.

⁶ Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' ga na', beží'igake' che xtiže'e, na' wnnégake' chie', naž wžíb Pablon' laže' da' nakwe', dan' zloe'elen zbej yichje' légake' dan' zží'igake' che xtiža' Dios, na' gože' légake':

—La' kwínzele nbága'le zia che yela' got chele, kege neda' nbaga'an. Na'a, cha'a gan zej nnita' benách zi'to' ka'.

⁷ Naž Pablon' bežoje' ga na', na' wyeje' liž Justo, to benne' zka'n zene' Dios, na' zoa liže' gawze gan že' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. ⁸ Crispo nake' benne' blo che yo'on'. Bejli'e che Xanžo Jesús, na' bénlengak le' tzen yógo'te benne' ka' nníta'gake' liže'. Benne' zan, benne' Korinto ka', bejlé'gake' che Benne' Criston', katen' béngkle' xtiža' Dios, na' bezóagake' nis. ⁹ Naž Xanžon' na'kze gože' Pablon' lo da' ble'e dáwe'le', na' wnné':

—Bi žebo', na' bi wsano' zchaljo' xtiža'a, ¹⁰ dan' zóalenkza' neda' le', na' bi wlapa' na' nitó benne' le' nich bi da' gone' chio', dan' benne' zan lo yež nga zej nake' chia'.

¹¹ To yiz yo'o gachje bga'n Pablon' ga na', na' bsedle' légake' xtiža' Dios.

¹² Kate' bžin ža zna bia' Galión gan nbab Akaya, benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', ben toze xtiža'gake', na' béxwgake' Pablon', na' bché'gake' le' gan zchi'a laže' Galión na'. ¹³ Belyi'e Galión na':

—Benne' ni zko'o yele'e benách ka' nich wká'n zéngake' Dios, kan bi nak tlebe len da' nzi' lo na'to' neto'.

¹⁴ Kate' za' wchálj Pablon', Galión na'kze gože' benne' judío ka', na' wnné':

—Le'e, benne' judío ka', chela' gak to da' bi nak tlebe len da' zna

benne' Sésar, o to da' zinnj da' bene', soela' wzé naga' xtiža'le kan žala' gona', ¹⁵ san dan' nak diža' bizjw che diža'ze, na' che lagak benách ka', na' kan nak da' žsédlele lé'ezele, le wká'n chawen' lé'ekzele, dan' bi žénela' wchi'a laža'a da' ki.

¹⁶ Naž Galión na' bchache' légake' lo yolawe'. ¹⁷ Naž yógo'te benne' wlážka' béxwgake' Sóstenes, benne' blo che yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' belyine' le' yid la' li'a yolawe', san Galión na' bzoe' chela'ale da' žóngake'.

¹⁸ Bga'n Pablon' lo yežen' ža zan, na' wdé bzele' diža' lježžo ka', na' wyeje' lo yež Senkrea, gan bene' yidze yichje', dan' de to da' bchebe laže'e law Dios gone'. Naž wžene' to lo barkw, nich cheje' gan nbab Siria, na' wyéjlengak Prisila len Akila le'. ¹⁹ Kate' bžingake' lo yež Éfeso, wlá'a lážgake'. Wyó'o Pablon' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bcháljlene' benne' ka' nníta'gake' ga na'. ²⁰ Benne' ka' góta'yoegkle' Pablon' gá'nlene' légake' yelate' scha, san le' bi gónele'. ²¹ Bzele' diža' légake', na' wnné':

—Žon byenen soa' lena' lni da' za' gaken lo yež Jerusalén, na' te na' da' yoble yelá'a ga ni zoale, cha' Dios nne'.

Naž wžén Pablon' to lo barkw, na' bezé'e lo yež Éfeson'.

Pablo žejzenle' benách diža' chawe' da' chonne chi'i

²² Wdé bla' Pablo lo yež Sesarea, na' wyeje' lo yež Jerusalén, gan bejwie' benách ka' che Benne' Criston', na' naž bezé'e ga na', na' wyeje' lo yež Antiokía. ²³ Wdé wzóe' ga na' bale ža, na' bžoje' ga na', na' wyeje' to to yež ka' zej nnitan' gan nbab Galasia, na' gan nbab Frijia. Ben choche' lježžo ka' nníta'gake' ga na', lo da' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Zchalj Apolo che Benne' Cristo lo yež Ēfeso

²⁴ To ža na' bla' Apolo lo yež Ēfeso. Nake' benne' judío, na' golje' lo yež Alejandría lo yežlyó Ejipto. Žáklie zchalje', na' nsedle' da' nyejw le'e yiche la'y. ²⁵ Lezka' nsedle' kan nak da' žejle'žo che Xanžon'. Dot laže'e bchalje', na' kwáselo bsedle' benách ka' kan nak che Jesusen', la'kze nónbia'ze' da' žezóa benách ka' nis kan ben Zwa. ²⁶ Wzó law Apolon' zchalje' dot laže'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Kate' béngkle Prísila len Akila da' zchalj Apolon', na' bché'gake' le' cheze, na' bzejní'gekle' le' kwáselo kan nak xtiža' Dios. ²⁷ Kate' Apolon' gónele' cheje' gan nbab Akaya, na' lježžo ka', benne' nníta'gake' lo yež Ēfeso, ben chóchgake' le'. Bzójgake' to le'e yiche da' chjwe'e lo na'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' gan nbab Akaya na', nich gápegake' Apolon' ba la'ne. Kate' bla' Apolon' lo yežlyón', da' bchalje' gókle'e'lenen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', dan' wzoalen Dios légake'. ²⁸ Ki goken dan' Apolon' bzoa žie' benne' judío ka' lawgak yógo'te benách ka', bkonle' žin da' nyejw le'e yiche la'y, na' bloe'ele' légake' Bennen' lie' Jesús nake' Benne' Criston'.

19

Da' ben Pablo lo yež Ēfeso

¹ Katen' wzóa Apolo lo yež Korinto, wdé Pablo gan zej nnita' yež ka' zej žen' yelate' ža'le, na' ble'e lo yež Ēfeso. Lo yežen' bejxake'e bale benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ² Pablon' wnnable' légake', na' wnné':

—žBedjsóalen Dios Be' La'y le'e katen' bejle'le che Benne' Criston'? Belyi'e le':

—Bi na' yenlto' cha' zoa Dios Be' La'y.

³ Naž Pablon' wnnable' légake', na' wnné':

—žNakx gok da' bezoale nis?

Na' wnnágake':

—Kan bezóa Zwa benách ka' nis.

⁴ Pablon' wnné':

—Zwan' bezóe' benách ka' nis, benne' ka' beyát láže'gake', na' Zwa na'kzen' gože' légake' žala' chejlé'gake' che Bennen' za' ze'e ka le', Bennen' lie' Jesús, na' nake' Le' Benne' Criston'.

⁵ Kate' benne' ka' béngkle' da' ni dan' zrna Pablon', bezóagake' nis dan' ba žejlé'gake' che Xanžo Jesús.

⁶ Kate' Pablon' bxo'a ne'e légake', na' wnnable' Dios lo wlázgake', na' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake', na' bcháljgake' diža' yoble, na' bcháljgake' lo wláz Dios. ⁷ Gokgak benne' ki chežinnoe'.

⁸ Wzóa Pablon' ga na' ka chonne byo', na' zó'oteze' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lo yela' wechóg laže' bchalje' lawgake'. Bcháljlene' légake', na' gónele' wlo'e'ele' légake' nak da' li da' znne' kan zrna bia' Dios. ⁹ Bale' ben chóchgake' yichj lázdo'gake', na' bi bejlé'gake' che Benne' Criston', na' wnnégake' che xtiža' Xanžon' gan zej nnita' benne' zan ka'. Naž Pablon' bekwase' len benne' judío ka', na' bebeje' benne' ka' na'le, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Tža tža bcháljlene' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' gan zdóbgake' lo yo'o gan žsedle Tiranno benách ka'. ¹⁰ Ki bénteze Pablon' ka chopiz, na' ka' goken, yógo'te benách ka' nníta'gake' lo yež ka' gan nbab Asia, benne' judío ka', na' benách zi'to' ka', béngkle' kan nak che Xanžo Jesusen'. ¹¹ Dios bene' da' zan yela' wak zen lo na' Pablon'. ¹² Ka' goken, bale benne' ka' béxwgake' láže'do' ka' da' bchej Pablon' yichje', na' laže' chelá'a ka' da' bde'e li'e, na' yjwá'gake' légaken gan zej nnita' benne' yižwé' ka'. Beyákgake' kan

zej nak yižwé' ka' che chégake', na' bežojgak be' xiwe' ka' zej yo'o benne' ka'.

¹³ Naž baļe benne' judío, benne' wdá žag ka', benne' zbéjgake' be' xiwe' ka', gónegekle' wkóngekle' žin la Xanžo Jesusen' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' zej yo'o benách ka', na' wnnágake':

—Ni'a che la Jesús, Bennen' zchalj Pablon' kan nak chie', že'to' le'e yežojle.

¹⁴ Ki bengak gaže benne' byo zi'n Ešeba, to benne' judío, benne' blo ladjwgak bxož wnná bia' ka'.

¹⁵ Beží'i be' xiwen', na' wnnán:

—Nónbi'a Jesusen', na' nnezla' no benne' nake' Pablon', san le'e, žnoz benne' le'e?

¹⁶ Naž bxite' bennen' yoe'e be' xiwe', na' bsaka' zi'e légake'. Blej bchochje' yógo'tegake', dan' wzáke'že' ka' légake'. Ka' goken bzonnjgak benne' gaže ka' lo yo'on', zej nak gale yídžegake', na' wé'zegake'. ¹⁷ Kan gok da' ni wzé diža' chen, na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yež Éfeso, benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', béngeklen', na' yógo'tegake' bžébegake' Dios. Che len bka'n zéngake' la Xanžo Jesusen'.

¹⁸ Lezka' bžingak benne' zan, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' bežóalapagake' doļa' da' zej nbage'e, na' bloé'egekle' da' kegle ka' da' ba béngake'.

¹⁹ Lezka' bengak benne' zan, benne' ka' zga'ale béngake' yela' wžá'. Bžingake' zej noe'e yiche wžá' chégake' ka', na' bzéygake' da' ka' ļawgak yógo'te benách ka'. Blábgake' kan záka'gak yiche ka', na' goken chi yon miļ mežw plat. ²⁰ Ka' goken, wzéle'e diža', na' xtiža' Xanžon' benen ga beyakgak benách zan chie' Le'. Dot láže'gake' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

²¹ Wdé gok da' ki, Pablon' ben byene' cheje' lo yež Jerusalén, san gónele' tie' zga'ale yež ka' gan nbab

Masedonia, na' gan nbab Akaya. Wnné':

—Te cha'a lo yež Jerusalén, žon byenen cha'a lo yež Roma.

²² Naž bsele'e chope xkwide' byo ka' gan nbab Masedonia, bi' ka' žónlengakbe' le' tzen, na' légakbe' Timoteo, na' Erasto, san lekze' bga'ne' baļe ža gan nbab Asia na'.

Benne' Éfeso ka' žóngake' žo'osbé lo yežen'

²³ Kate' ža ka' bengak benne' Éfeso ka' žo'osbé, na' beží'igake' che xtiža' Xanžon'. ²⁴ Demetrio, to benne' wen da' zej naken ya plat, bene' ga béngake' žo'osbé na'. Demetrion' žonkze' liž lo'a ka' da' zej naken ya plat, da' ka' zej naken che dios no'le chégake' lie' Diana. Benne' ka' žóngake' žin ni zzi'gake' mežw zan. ²⁵ Demetrion' btobe' yezika' benne' ka' žóngake' ļa' žin nize, na' gože' légake':

—Le'e, ljéža'do' ka', nnézkzelele kan nak žin da' žonžo, žonnen mežw chežo. ²⁶ Žlé'elele, na' ženlele kan žon Pablon'. Kégeze lo yež Éfeso nga, san dot gan nbab Asia, ba bene' ga beyakgak benne' zan che Benne' Criston', na' ba bche'e kan žóngake', dan' ži'e légake' da' ka' žongak benách ka' bi zej naken dios. ²⁷ Kégeze ga'n ka'ze žin ni da' žonžo, san lezka' ga'n ka'ze yodo' che dios no'le zen lie' Diana. Ki gaken, ga'n ka'ze yela' zen che dios no'le ni, diosen' zka'n zengak benách dot gan nbab Asia, na' lezka' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

²⁸ Kate' béngekle benne' ka' da' ni, belžé'e, na' wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—jGa'n zen Diana, dios no'le chežo žo'o, benne' Éfeso ka'!

²⁹ Ka' goken, bengak benách ka' žo'osbé dot lo yežen', na' tzen jake' tariaze ļa' li'a yolawe'. Bžóbgake' Gayo len Aristarko ga na', benne' ka' zej nbabe' Masedonia, na' žónlengake' Pablon' tzen. ³⁰ Gónele

Pablon' choe'e gan zej nnita' benne' zan ka', san benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' bi bé'gake' le' latje. ³¹ Lezka' bengak bałe benne' yolawe' ka' che gan nbab Asia, benne' ka' zlé'egekle' Pablon' chawe'. Bséla'gake' benne' ka' góta'yoegekle' le' bi choe'e la' li'a yolawen'. ³² Gan žóngake' žo'osbé, na' zbéžeya'agake', to da' znnágake' bałe, na' yetó da' znnágake' yebałe'. Ka' goken dan' zej nchiže benne' zan ka' žóngake' žo'osbé, na' yeláte'ze ka' ndachgak benne' ka' bi nnézgekle' biž chen' zej ndobe' ga na'. ³³ Naž benne' judío ka' bebéžgake' Kant; to benne' judío, ladijw benne' zan ka', na' bzégake' le' lágwage'. Bloe'el Kantren' len ne'e, nich kwé'gake' žize, dan' gónele' nne' da' gáklenen benne' judío ka' lágwak yógo'te benne' ka'. ³⁴ Katen' gókbe'egekle' nake' benne' judío, na' tzen wžéžeya'agake' zižje yógo'tegake' ka' chope hora, na' wnnágake':

—iGa'n zen Diana, dios no'le chežo žo'o, benne' Éfeso ka'!

³⁵ Naž benne' wzój che yolawe' bene' ga wže'gak benne' zan ka' žize, na' wnné':

—Benne' Éfeso ka', nnézgekle yógo'te benách zoa yodo' che Diana nga, dios no'le zen, na' žo'o ni, benne' Éfeso ka', žape chi'žo yodon', na' lezka' yej na' da' naken lo'a Diana na', dan' bžojen ya'abá, na' bexjwn ga zoažo ni. ³⁶ Bi gak nitó benne' wži'e che da' ni. Che len žon byenen soale žize, na' bi be ka' gónzele. ³⁷ Bche'le benne' ki nga, na' bi želbane' da' že' yodo', na' bi wnné' zí'gake' che dios no'le chele. ³⁸ Che len, cha' zoa diža' bizjw chegak Demetrion', na' chegak benne' wen da' zej naken ya' plat, benne' ka' nníta'lengake' le', len nóte'teze benne', de latje gan wzé nagto' chégake', na' de gan zoa benne' wchi'a laže'e légake', ga na'

gak yesbága'gake' ljéžgake' zia toe' yetóe'. ³⁹ Na'a, cha' de yetó da' nnable, wak wká'n cháwe'žon kate' dobgak benne' yolawe' ka', kan znná yolawe' che yež Roma. ⁴⁰ Wak no benne' yesbage'e žo'o zia ni'a che žo'osbé da' goken na'a, na' nne' zži'ižo che yolawen'. Bi be zoa da' gak nnažo biž chen' gok žo'osbé na'.

⁴¹ Kate' beyož bchalje' da' ni, be-sele'e benne' zan ka' lížgake', benne' ka' zej ndobe' ga na'.

20

Pablo zeje' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Gresia

¹ Kate' wžé' ži žo'osbé na' dan' goken lo yež Éfeso, naž Pablo bliže' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kwáselo bzejni'ile' légake'. Wdé na' bzele' diža' légake', na' la' bkwastie' len légake'. Bžoje' ga na', na' wyeje' gan nbab Masedonia. ² Wdíe' lo yež ka' zej nbaben ga na', na' bzejni'ile' benne' lježžo ka' nníta'gake' to to yež ka', na' wdé na' wyeje' gan nbab Gresia. ³ Wzóa Pablon' ga na' ka' chonne byo'. Kate' za' kwene' to lo barkw nich cheje' gan nbab Siria, na' gókbe'ele' žénegekle benne' judío ka' góxwgake' le'. Che len wyoé'e nez, na' beyeje' gan nbab Masedonia, na' bžine' lo yež Filipos. ⁴ Sópater, zi'n Pirro, benne' Berea, len Aristarko, na' Segundo, benne' Tesalónika ka', na' Gayo, benne' Derbe, na' lezka' xkwide' Timoteo, na' Tíkiko, na' Trófimo, benne' Asia ka', bénlengake' le' tzen. ⁵ Naž benne' ki jake' zgá'alegake' ka' Pablon', na' bžingake' lo yež Troas, gan belbeze' le'. ⁶ Lo yež Filipos na', neda', Lukas, bejchaga' Pablon'. Kate' ba wdé lnin' kate' žawgak benne' judío ka' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, na' wžento' to lo barkw, na' beza'to' lo yež Filipos na'. Wdé gayo' ža bžagto' benne' ka' jake' zgá'alegake' ka' Pablon',

na' zbézgage' le' lo yež Troas, gan bga'nto' gaže ža.

Da' ben Pablo lo yež Troas

⁷ Ža nežw bdogak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' nich ye'j gáwgake' da' žsa' láže'žo kan got Jesús, Benne' Criston'. Na' bsdle Pablo légake', na' dan' žala' yezé'e ga na' kate' za' ža'ní' ža na', che len scha bchalje', ga bžinte wdé gachje yele. ⁸ Gan zej ndobe' naken lo yo'o ža'le, na' zej nnita' da' zan da' zgó'ogaken baní' ga na'. ⁹ Wzóa xkwide' Eutiko ga na', na' že'be' gan žo'o baní' che yo'on', na' znnale'en tasbe' dan' ztonn Pablon' da' zchalje'. Gan že' žtas xkwiden' naken da' chonne kwia lo yo'on', na' žtászebe' wbixtebe', na' bžintebe' lo yo že'le. Náttebe' bechísgake'-be'. ¹⁰ Betj Pablon' zan yo'on', na' bejxóe' lebe', na' beyele'e-be'. Naž gože' benne' ka' nnita'gake' ga na', na' wnné':

—Bi žébele. Nbanbe'.

¹¹ Kate' ba bebén Pablon' ža'le, bejwe' yet xtil, na' bdawen'. Naž Pablon' bcháljlene' légake' ga bžinte chbal-le. Wdé na' bežoje' ga na'. ¹² Xkwide' byon', bin' wbixbe', nbanbe' beché'gake'-be', na' beyák zénle'egake'.

Kan gok bžinto' lo yež Mileto

¹³ Bejchento' lo barkw, na' wdeto' ga bžinto' lo yež Asón nich chejchagto' Pablo ga na', kan ba ben xtiža'to', dan' gónele Pablon' cheje' ga na' sa'ze ní'e. ¹⁴ Kate' ba bžagto'-ne' lo yež Asón na', wžene' lo barkwn' gan yo'oto', na' wyejto' gan že' yež Mitilene. ¹⁵ Bezá barkwn' ga na', na' ža chope ža bžinto' to li gan zoa to yežlyó lo nisdon' da' nzin' Chio, na' yetó ža wdeto' to li gan de yetó yežlyó da' nzin' Samos, na' bžinto' lo yež Trojilio gan bga'nto' to chi'i. Yetó ža bžinto' lo yež Mileto. ¹⁶ Ki bento' dan' Pablon' ba ben choche' teze' yež Éfeso, nich bi žele' gan nbab

Asia, dan' žak láže'li'e soe' lo yež Jerusalén kate' žin ža Pentecostés cha' sáke'le'.

Da' bchalj Pablo lawgak benne' Éfeso ka' lo yež Mileto

¹⁷ Kate' ne zoa Pablo lo yež Mileto, bsele'e to benne' bejliže' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nnita'gake' lo yež Éfeso. ¹⁸ Kate' bžingake' gan zoa Pablon', le' gože' légake':

—Le'e ba nnézkzelele kan bénteza' gan zoale kate' wzó law bla'a gan nbab Asia. ¹⁹ Tža tža bena' xchin Xanžon' lo ye'la' gaxjw laže'. Ki bena' ga bžinte wžeža' ni'a chele, na' da' zan da' goken chia' da' ka' wzí' biá'gaken neda' ni'a che da' zia da' bengak benne' judío ka' chia', benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁰ Bcháljiteza' gan zoale yógo'te da' žóngaken ga žak chawe' chele, na' kwáselo bsdla' le'e gan zdóbele che Benne' Criston', na' gan nak lo ližle ka'. ²¹ Bzoya lia' lawgak benne' judío ka', na' lawgak benne' zi'to' ka', nich yeyát láže'gake', na' yeyák'gake' che Dios, na' nich chejlé'gake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²² Na'a, Dios Be' La'y ba bene' chia' cha'a lo yež Jerusalén, na' bi nnezla' biz gaken chia' ga na'. ²³ Yógo'te yež gan zda', Dios Be' La'y zloe'ele' neda', na' ži'e neda' kan gongak benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', zgne' wséjwgake' neda' liž ya, na' gon zí'gake' neda'. ²⁴ Bi be žekla' neda' ni'a che da' gaken, la'kze gata' o bi gata', san žénezela' yeyóž gona' da' ne žona', nich gona' žin da' bde Xanžo Jesús lo na'a, da' naken wchalja' diža' chawen' kan nak da' žonnze Dios chežo. Ki gona' len ye'la' žebél.

²⁵ 'Ba bchalja' lawle le'e kan zna' bia' Dios. Na'a, nnezla' biž lé'elele neda'. ²⁶ Che len, žapa' le'e da' naken dot da' li na'a ža. Bi

be nbaga'a neda' che nitole le'e.
 27 Bi be zoa da' bi bsdla' le'e, san bzenla' le'e yógo'te da' wnnakze Dios. 28 Che len, le gape chi'i kwínle, na' le gape chi'i yógo'te benách ka' che Benne' Criston', dan' Dios Be' La'y bnnite' le'e nich gáklénle, na' gape chi'ile benách ka' che Xanžo, Bennen' gote' lo wláz légake', na' blalje' xchene' da' beya'wle' légake'. 29 Ba nnezla', te yezá'a gan zoale, chazgak benne' ka' gan zoale, benne' yénegekle' wchíxgake' benách ka' che Benne' Criston'. Góngake' kan zongak beko' yix'e snia ka', bia ka' zbia yí'gakba' zila' ka'. 30 Žojgak benne' ka' nníta'gake' ladjwle, na' wcháljgake' da' wen laže' nich kwéjgake' chégakze' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' žónlengake' le'e tzen. 31 Che len, le gak ban laže', na' le yesá' laže' kan bena' neda' chonniz, dan' dot ža dot yele kwáselo bzejni'ila' le'e to tole na' zejte wžeža' ni'a chele.

32 'Na'a, zí'na'do' ka', zgo'a le'e lo na' Dios. Znnabla' Le' gon chawe'e le'e, na' gone' kan znná xtiže'e. Dios gon choche' le'e, na' gone' ga gak gónlenle tzen benne' ka' ba wleje' cheze'. 33 Batkłe wdán laža'a da' naken chegak lježa' ka'. Bi wdán laža'a mežw, o laže' chégake'. 34 Nnézkzelele, len na' kwinkza' bena' žin nich gak ga'wa' da' byažjen chia', na' da' byažjen chegak benne' ka' bėnlengake' neda' tzen žin. 35 Len yógo'te da' bena', bløe'ela' le'e kan žala' gonžo žin nich gak gáklénžo benne' ka' želyážjele'. Žala' chejsá' láže'žo dan' wnná Xanžo Jesús na'kze, katen' wnné': "Gakže chawe' che bennen' bi da' znejjwe' ka da' gaken che bennen' bi da' zzi'e."

36 Kate' beyož bchalj Pablon' da' ni, naž bzoa zibe', na' bėnlene' tzen yógo'tegake', bcháljengake' Dios. 37 Naž yógo'tegake' belbeže', na'

byéla'gake' yen Pablon', na' bchag lágwage' le'. 38 Ki bėngake' dan' gok nyache' láže'gake' ni'a che dan' wnná Pablon', katen' wnné': "Biž lé'elele neda'." Jáklene' le' tzen, na' bžingake' ga bebene' le' lo barkw.

21

Pablo zeje' lo yež Jerusalén

1 Wdé beza'to' gan wnníta'gak benne' Éfeso ka', barkw da' yo'oto' la' wyo'oten nez, na' to liža wdeto' gan zoa yežlyodon' nzin' Kos. Ža chope ža, bžinto' yetó latje da' nzin' Rodas. Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež Pátara. 2 Lo yežen' bejxáka'to' to barkw yoble da' zejen gan nbab Fenisia. Wžento' lo barkwn', na' la' wyo'oten nez. 3 Wdeto' gan zla' yežlyó Chipre, da' wzóan chelá'a yegle, na' bžinto' gan nbab Siria. Wyáz barkwn' latjen' gan že' yež Tiro, dan' žala' chejká'ngake' ywa' da' nwa' barkwn' ga na'. 4 Lo yež Tiro na' bejxáka'to' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' bgá'nłento' légake' gaže ža. Dan' ba bløe'el Dios Be' La'y légake' da' žala' gak che Pablon', belyi'e le' bi cheje' lo yež Jerusalén. 5 Wdé na' katen' za' yežojto' ga na', yógo'tegake' wzá'łengake' neto' tzen len no'le ka' chégake', na' xkwide' ka' chégake', na' bžinto' na'le žoa'a yežen'. Naž bzoa zibto' žoa'a nisdó', na' bcháljłento' Dios. 6 Beyož wdéla'to' lježto' toto' yetoto', na' bebento' lo barkwn', na' légake' beyéjgake' ližgake'.

7 Naž la' wza'te barkwn' lo yež Tiron', na' ga ze lawte bžinen lo yež Tolemaida. Lo yežen' bežojto' lo barkwn'. Wdapto' "Padiox" benne' lježžo ka' nníta'gake' ga na', na' bgá'nłento' légake' to ža. 8 Kate' za' ža'ní' yetó ža, bežój Pablon' ga na', na' neto' bėnlento'-ne' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea, gan wyo'oto' liž Lip, na' bgá'nłento' le'. Lipen' zchalje' diža' chawen', na' bėnlene'

tzen gaže benne' ka' wžégake' ža ni'te nich gáklengake' benách ka' che Benne' Criston'. ⁹ Zej nnita' tape xkwide' no'le che Lipen', na' zcháljgake' lo wĺáz Dios. ¹⁰ Wdé wzoato' ga na' chope chonne ža, naž bla' Agabo, benne' bžoje' gan nbab Judea, na' zchalje' lo wĺáz Dios. ¹¹ Benne' ni bedjwíe' neto', na' beḡwe' yid nžejen le'e Pablon'. Bcheje' ni'a na' kwine', na' wnné':

—Ki z̄na Dios Be' La'y: “Ki gongak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Wchéjgake' bennen' nak yid ni chie', na' wdégake' le' lo na'gak benne' zi'to' ka'.”

¹² Kate' benlto' da' ni, neto' len benne' ka' nníta'gake' ga na' góta'yoelto' Pablon' nich bi cheje' lo yež Jerusalén. ¹³ Bež'i Pablon', na' wnné':

—¿Biž da' ni žonle, zbéžele, na' žonle ga žak nyache' laža'a? Neda' ba zoakza', kégeze wchéjgake' neda', san lezka' gata' lo yež Jerusalén ni'a che Xanžo Jesús.

¹⁴ Dan' bi gok wcha'to'-ne', biž bi gožto'-ne', na' wnnato':

—Gak kan nna Xanžon'.

¹⁵ Kate' ba wdegak ža ka', bkweztó' dan' nwa'to', na' wyejto' lo yež Jerusalén. ¹⁶ Baľe benne' ka' che yež Sesarea na', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', wzá'ľengake' neto', na' Mnasón, to benne' Chipre, bėnlene' ľégake' tzen. Žejli'e che Benne' Criston' ža ni'te, na' žala' chejga'nto' liž benne' ni.

Pablo zejwíe' Jakob

¹⁷ Katen' bžinto' lo yež Jerusalén, benne' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', len yeľa' žebél chégake' wdápegake' neto' ba la'ne.

¹⁸ Ža chope ža, Pablo wyó'olene' neto' lo yo'o, gan bejwiato' Jakob, na' zej ndobe yógo'te benne' gole ka' ga na', benne' ka' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo

yež Jerusalén. ¹⁹ Kate' Pablon' ba wdape' ľégake' “Padiox” bzenle' ľégake' yógo'te da' ben Dios lo ne'e le' gan zej nnita' benách zi'to' ka'. ²⁰ Kate' bėngekle' da' ni, bka'n zėngake' Dios. Naž belyi'e Pablon', na' wnnágake':

—Zľé'ekzelo', lježto', benne' zante gaywá', benne' judío ka', žejlé'gake' che Benne' Criston', na' yógo'tegake' žápeľegake' ba la'ne da' bchi'le Moisés. ²¹ Ba bėngekle' da' ka' znnagak benách ka' kan naken chio', znnágake' zzejni'ilo' yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' ladjw benách zi'to' ka', nich wká'ngake' da' bchi'le Moisés benách Israel ka', na' ži'o ľégake' bi chóggake' lo beľa' chegak xkwide' byo chégake' ka', na' bi gápegake' ba la'ne da' ka' žónteze žonžo žo'o, benne' judío ka'. ²² ¿Nakx gonžo na'a? Dobgak benne' zan kate' yėngekle' ba beľó'o nga. ²³ Na'a, ben da' ni da' ye'to' le'. Nníta'ľengak tape benne' byo ka' neto' nga, benne' ka' ba bchebe ľáze'gake' ľaw Dios to da' góngake'.

²⁴ Bche' benne' ki len le', na' benlen ľégake' tzen nich gon chawe' kwınle kan nak che yodo', na' wdizjw le' da' žala' chíjw'gake' nich góngake' yidze yíčjgake', nich nnėzgekle yógo'te benne' judío ka' bi nakkze dan' znnėgake' chio', san lezka' le' žono' da' naken chawe', na' žapo' ba la'ne da' bchi'le Moisés.

²⁵ Kan nak chegak benách zi'to' ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', ba bento' chawe' diža', na' ba bzojto' kan žala' góngake'. Bi žon byenen gape chí'igake' da' ki da' žónteze žongak benne' judío ka', san toze:

Bi ye'j gáwgake' da' wlo'ogak benách ka' ľawgak lo'a ka'.

Bi gáwgake' žen.

Bi gáwgake' beľa' chegak bia yixé' ka' len xchéngakba'.

Bi góngake' da' sban.

Žóxwgake' Pablo la' li'a yodo'

²⁶ Naž Pablo bchi'e tape benne' ka' len le', na' ža chope ža ben chawe' kwine' tzen len légage' kan nak che yodo'. Naž wyaze' la' li'a yodo', nich gak bia' biz ža yeyož góngake' da' gon chawe' kwíngake', ža na' žala' chjwá'gake' da' kó'ogake' law Dios to toe'. ²⁷ Kate' za' yeyožgak gaže ža ka', bale benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia, blé'egekle' Pablon' la' li'a yodo'. Béngake' ga bengak benne' zan žo'osbé, na' béxwgage' Pablon'. ²⁸ Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Le gaklen neto', le'e, benne' Israel ka'. Benne' ni žsedle' yógo'te benách yógo'te latje nich wká'ngake' ka'ze yež chežo, na' da' bchi'le Moisés, na' yodo' chežo nga. Na'a, ba wloé'e benne' zi'to' ka' lo yodo' nga. Ki žone', žka'n ditjle' latje la'y nga.

²⁹ Ki wnnágake' dan' zga'ale blé'egekle' Pablon' lo yež tzen len Tróximo, benne' Éfeso, na' žékgekle' bchi'e bennen' lo yodon'.

³⁰ Ka' goken, bdogak yógo'te benne' ka' che yežen', na' bžíngake' ga na'. Naž wzéngake' Pablon', na' wzóbgake' le', na' bebéjgake' le' na'le la' li'a yodon', na' la' bsjwtegage' gan zó'ogake' la' li'a yodon'. ³¹ Kate' za' gótgake' Pablon', bžin diža' law benne' blo, benne' žeje' lo wdile. Benle' žongak yógo'te benách nníta'gake' lo yež Jerusalén žo'osbé. ³² Naž benne' blon' la' btobtie' benne' ka' žjake' lo wdile, tzen len benne' ka' zché'gake' légage', na' tariaze wyéjlene' légage' gan žongak benne' ka' žo'osbé. Katen' blé'egekle' benne' blon' len benne' ka' žjake' lo wdile, naž bsángake' zwaw zžá'agake' Pablon'. ³³ Wbiga' benne' blon' ga na', na' bešwe' Pablon'. Gože' benne' ka' žjake' lo wdile wchéjgake' le' len chope do ya. Wdé na' wnnable' benne' zan ka', na' wnné':

—žNožkze benne' ni, na' biz bene'?

³⁴ Benne' zan ka' belbéžeyi'e, na' che chégage' kan wnnágake'. Ka' goken, benne' blon' bi be gok chejni'ile', dan' žongak benne' ka' žo'osbé. Che len gože' benne' ka' žjake' lo wdile ché'gake' Pablon' lo yo'o zen gan zdóbgake'. ³⁵ Katen' bžíngake' gan nak nepe' che yo'o zen na', yjwa'gak benne' ka' žjake' lo wdile Pablon', dan' žiadi'igak benne' zan ka' légage'. ³⁶ Za'gak benne' ka' xkóže'lgake'. Želbéžeyi'e, na' znnágake':

—jLe gote'!

Da' bchalj Pablo lawgak benne' zan ka'

³⁷ Kate' wzó lówgake' kó'ogake' Pablo lo yo'o zen na', le' gože' benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, na' wnné':

—žGonno' neda' latje yapa' le' to diža'?

Benne' blon' gože' Pablon':

—žŽako' diža' griego? ³⁸ žKege le' benne' Ejipto na' ža nize btobe' benne' wen da' zinnj ka', na' bchi'e ka tape mil benne' wetw benne' ka' lo latje dach?

³⁹ Naž Pablon' gože' le', na' wnné':

—Da' li naka' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso, to yež blo gan nbab Silisia. Žáta'yoela' le' gonno' neda' latje wchalja' lawgak benách ki.

⁴⁰ Benne' blon' bi'e le' latje, na' Pablon' wzíe' gan nak nepe', na' bchis ne'e nich kwe'gak benách zan ka' žize. Kate' ba wnníta'gake' žize, naž Pablon' bcháljlene' légage' len diža' hebreo.

22

¹ Ki wnná Pablon':

—Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e kan nak da' žona'.

² Kate' béngake' zchalje' diža' hebreo, wnníta'gakže' žize. Pablon' gože' légage', na' wnné':

³ —Nakkza' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso gan nbab Silisia, san bgola' lo yež nga, na' bsedle Gamaliel neda' dot kan nak da' bsédgekle xa xto'žo ka'. Be' láže'teza' bka'n zena' Dios kan žonle le'e na'a. ⁴ Zga'ale wžia laža'a benne' ka' nzi' lo ná'gake' xtiža' Benne' Criston', na' bchi'a lé'gake' gan gátgake'. Wzégaka'-ne', na' bséjwgaka'-ne' liž ya, benne' byo ka' len no'le ka'. ⁵ Lezka' wak wzóa ligak bxož wnná bia' ka' len benne' gole ka' da' béngake'. Bžó'gake' to yiche wnná bia' da' chjwa'a gan zej nnita' lježžo judío ka' lo yež Damasko. Wyá'a ga na' nich chejxena' benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', nich yedjchi'a lé'gake' zej nžeje' lo yež Jerusalén nga, nich gonto' lé'gake' zia.

Zloe'el Pablo kan beyake' che Benne' Cristo

⁶ Naž wnná Pablo:

—Katen' zeyá'a lo nez, na' za' žina' lo yež Damaskon', katen' goken wawbíž, ka' gaze wyép yes baní' da' zan' ya'abá, na' bsa'nín' gan zeyá'a. ⁷ La' bgo'ntia' lo yo, na' benla' chi'i to Benne' gože' neda': "Saulo, Saulo, žbiz chen' zbia lažo'o neda'?" ⁸ Naž wnnabla' Le', na' wnnía': "žNož Le', Xan?" Le' gože' neda': "Neda' Jesús, benne' Nasaret. Nedkza' zbia lažo'o." ⁹ Benne' ka' wnníta'lengake' neda' blé'egekle' banín', na' bžé'begake', san bi béngekle' chi'i Bennen' bcháljlene' neda'. ¹⁰ Naž goža'-ne': "žBiz žala' gona', Xan?" Xanžon' gože' neda': "Beyás, na' wyéj lo yež Damasko gan zoa to benne' yi'e le' yógo'te da' žala' gono'." ¹¹ Dan' biž bi ble'ela' dan' bdi'i yes baní' na' yej lawa', che len benne' ka' zéj'engake' neda' tzen béxwgake' na'a, na' bché'gake' neda' gan bžintia' lo yež Damaskon'.

¹² 'Lo yežen' zoa Ananías, to benne' žone' dot kan zna da'

bchi'le Dios, na' benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damaskon' žápegake' le' ba la'ne. ¹³ Ananíasen' ble'e gan wzóa', na' gože' neda': "Saulo, bicha'a, yeyaljw yej lawo'." La' na'ze beyaljw yej lawa', na' ble'ela' le'. ¹⁴ Le' gože' neda': "Dios chegak xa xto'žo ka', wžekze' le' ža ni'te nich nnezlo' da' žé'nekzele' Le', na' nich le'elo' Benne' Chawe', Bennen' nake' Zi'nkze', na' nich yenlo' da' ye'kze' le'. ¹⁵ Ki naken dan' žala' wzóa lio' chie' Le' lawgak yógo'te benách ka', na' wzenlo' lé'gake' da' ba ble'elo', na' da' ba benlo'. ¹⁶ Na'a, žbiz chen' želo'? Wzó ža', na' bezóa nis. Wnnable Xanžon' yeyone' le' chawe', na' yeké'e doła' da' nbago'o."

Jesús bsele'e Pablo nich wzóa lie' chie' Le'

¹⁷ Lezka' wnná Pablo:

—Wdé na', katen' belá'a lo yež Jerusalén nga, na' kate' ne zcháljlena' Dios lo zchil yodo', na' ble'e dáwe'la'. ¹⁸ Ble'ela' Xanžon', na' gože' neda': "Tariáze wyéj. Bežojte lo yež Jerusalén nga, dan' benne' ki bi gápegake' ba la'ne da' wchaljo' chia'." ¹⁹ Neda' goža'-ne': "Xan, nnéžgekle' kan bena' neda'. Wyoá'a gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios. Wdina' benne' ka' žejlé'gake' chio' Le', na' bséjwgaka'-ne' liž ya. ²⁰ Katen' bétgake' Esteban, bennen' bzoa lie' chio', lezka' neda' wzóa' ga na', na' bénjlena' tzen benne' ka' bétgake' le', na' ben chi'a laže' da' bxož yengak benne' ka' bžé'egake' le' yej." ²¹ Naž Xanžon' gože' neda': "Wyéj, dan' žsela'a le' lawgak benách zi'to' ka'."

Pablo zcháljlene' benne' blo, benne' žeje' lo wdile

²² Nize ze law bze naggak benne' judío ka' che Pablo, na' naž wžéžeya'agake'. Wnné'gake' zižje, na' wnná'gake':

—Le got bennen'. Bi žala' soe' nbane'.

²³ Naž, dan' belbéžeyi'e, na' lo yela' zža'a chégake', bchéžgake' laže' da' zej nakwe', na' belgo'ne' goxo', ²⁴ che len benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, gože' benne' ka' žjake' lo wdile wché'gake' Pablon' lo yo'o zen na'. Lezka' gože' légake' chingake' Pablon' nich nne' da' nakkzen, nich nnezle' biz chen' želbéžeya'a ki benne' judío ka' che Pablon'. ²⁵ Kate' ne zchéjgake' ni'a na' Pablon' len yid ka' nich chingake' le', Pablon' gože' to benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zoe' ga na', na' wnné':

—¿De latje chinle neda'? Neda' nbaba' Roma, na' bi bchi'a laže' nitó benne' neda' cha' nbaga'a zia.

²⁶ Kate' benle bennen' da' ni, wyeje', na' bejzenle' benne' blon', bennen' žeje' lo wdile. Gože' le':

—¿Bizkze žonžo? Benne' ni nbabe' Roma.

²⁷ Naž benne' blon' ble'e gan zoa Pablon', na' gože' le':

—Wnná cha' nbabkzo' Roma.

Pablon' gože' le':

—O', nbabkza'.

²⁸ Beží'i benne' blon', na' wnné':

—Neda' wdíjwka' mežw zan nich baba' Roma.

Naž Pablon' gože' le':

—Neda' wbaba' Roma katen' golja' dan' zej nbab xa xna'a Roma.

²⁹ Kate' béngekle benne' ka' da' ni, benne' ka' za' chingake' Pablon', naž bebíga'gake' gan zoe'. Lezka' bžebe benne' blon' katen' wnnezle' nbab Pablon' Roma, dan' ba wnné' wchéjgake' le'.

Zla' Pablo lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka'

³⁰ Ža chope ža, gónele benne' blon' nnezle' kwáselo bizen' da' žesbága'gak benne' judío ka' Pablo zia. Wnné' beseže' do yan' da' nžejen Pablon', na' wnné' dobgak bxož wnná bia', bxož judío ka' len yógo'te benne' yodo', benne' wchi'a

laže' ka'. Naž bebeje' Pablon' gan bséjwgake' le', na' bzie' le' lawgake'.

23

¹ Naž Pablon' bwie' lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Na' zejte na'a žonkza' da' chawe'. Ki naken, bi zoa da' žesbaga' lázda'wa' neda' zia law Dios.

² Naž Ananías, bxož blo, gože' benne' ka' nníta'gake' dot kwit Pablon' kápa'gake' zoe'e. ³ Pablon' gože' le':

—Lezka' Dios yebi'e chio' le', benne' zloé'ezele chawe' kwino'. ¿Že'kzo' zchi'a lažo'o neda' kan bchi'le Moisés, san zdetle žono' kan bchi'kzle Moisesen', znnó' kápa'gake' neda'?

⁴ Benne' ka' nníta'gake' ga na' be-lyi'e Pablon':

—¿Žiž' zi'o bxož blo che Dios?

⁵ Pablon' gože' légake':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Nyejw le'e yiche da' znnan: “Bi wliž' zi'o benne' zna bi'e benách wláž' chio' ka'” san neda' bi gókbe'ela' nake' bxož blo.

⁶ Naž gókbe'ele Pablon' ba'e' zej nake' benne' yodo' saduseo ka', na' yezika'gake' benne' yodo' fariseo ka'. Wnné' zižje lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Naka' benne' fariseo, na' naka' zi'n to benne' fariseo. Na'a zchi'a láže'le neda' dan' žxen laža'a yebangak benne' gat ka'.

⁷ Kate' wnná Pablon' da' ni, bžoj chóplegak benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka', na' beldil' diže'e la' légakze'. ⁸ Ki béngake' dan' znnagak benne' saduseo ka' bi yebangak benne' gat ka', na' bi zej nnita' wbás che ya'abá ka', na' bi zej nnita' be' nákgakkze benách ka', san benne' yodo' fariseo ka' žejlé'gake' zej nnita' yógo'te da' ki. ⁹ Che len wžéžeya'agake'. Naž

wzó ža'gak benne' wsedle, benne' yodo' fariseo ka'. Beldíl diže'e, na' wnnágake':

—Žeklto' neto' bi be da' zia nbaga' benne' ni, dan' cha' bchaljlen to be' nakkze no benne' le', o cha' bchaljlen to wbás che ya'abá le', bi žala' wži'ižo che Dios.

¹⁰ Kate' ba beldíl díža'le'e benne' judío ka', na' bžebe benne' blon', benne' žeje' lo wdile, dan' žekle' wzózj tile' Pablon'. Naž wnné' chjak benne' ka' žjake' lo wdile, nich chejbégake' Pablon' ladjw benne' judío ka', na' yeché'gake' le' lo yo'o zen gan zdoggak benne' ka' žjake' lo wdile.

¹¹ Kate' ba nak žel ža na'ze, bloe'e law Xanžon' gan zoa Pablon', na' gože' le':

—Ben choch lažo'o, Pablo. Kan ba bchaljo' chia' neda' lo yež Jerusalén nga, lezka' žon byenen wchaljo' chia' lo yež Roma.

Žóngake' toze diža' gótgake' Pablo

¹² Kate' za' ža'ní' yetó ža, bale benne' judío ka' bégake' toze diža', na' ben choch xtiža'gake', na' wnnágake' Dios wsaka' zi'e légake' cha' bi góngake' dan' bchebe láže'gake'. Wnnágake' bi be ye'j gáwgake' na' zejte gótgake' Pablon'.

¹³ Nníta'gakže ka choplaj benne' ka', benne' ben choch xtiža'gake' ki.

¹⁴ Jak benne' ki gan zej nníta' bxož wnná bia' ka', na' benne' gole ka', benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ba ben choch xtiža'to', na' znnabto' wsaka' Dios neto' zi' cha' bi gonto' ki, na' bi be ye'j gawto' na' zejte gotto' Pablon'. ¹⁵ Na'a, le'e len benne' yodo' wchi'a laže' ka', le ye' benne' blon', benne' žeje' lo wdile, nich yedjwá'gake' Pablon' wxé, nich žine' gan ndoble, na' nnale žénelele nnáblele Pablon' to diža' gaze lo de. Neto' kwe' nawto'-ne' la' nez, na' gotto'-ne' zga'ale kate' žine' nga.

¹⁶ Benle xkwide' byo che no'le zan Pablon' kan kwe' nágake' Pablon', na' wyejbe', na' wyo'obe' yo'o zen na', na' bejzenlben' Pablon'. ¹⁷ Pablon' bliže' to benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' gože' le':

—Bche' xkwide' ni law benne' blo, dan' nwa'be' to diža' ye'be'-ne'.

¹⁸ Naž bennen' bchi'e-be' gan zoa benne' blon', na' gože' le':

—Pablo, bennen' nyejwe' liž ya, bliže' neda', na' góta'yoele' neda' yedjwá'a xkwide' ni lawo', dan' žénelbe' wcháljlenbe' le'.

¹⁹ Benne' blon' bejwe' na'be', na' bchi'e-be' cheze, na' wnnable'-be', na' wnné':

—¿Bižen' žénelo' yi'o neda'?

²⁰ Lebe' gožbe'-ne':

—Benne' judío ka' ba ben toze xtiža'gake' gáta'yoegkle' le' chi'o Pablo wxé, nich žine' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. Yé'gake' le' žénegekle' nnábgekle' le' to diža' gaze lo de, ²¹ san le', bi chejli'o dan' nnágake', dan' nníta'gakže ka chóplajgake' kwe' nágake' Pablon'. Ba ben choch xtiža'gak benne' ka', na' wnnágake' wsaka' Dios légake' zi' cha' bi gótgake' Pablon', na' bi be ye'j gáwgake' na' zejte gótgake' le'. Na'a, ba nníta'gake' ban laže', na' želbeze' wchebe lažo'o gono' dan' nnábgekle' le'.

²² Naž benne' blon', benne' žeje' lo wdile, gože'-be' bi ye'be' nitó benne' dan' ba gožbe' le', na' naž besele'e xkwiden'.

Zla' Pablo law Féliks, benne' blo wnná bia'

²³ Naž benne' blon' bliže' chope benne' zché'gake' to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile to toe', na' gože' légake' wkwéžgake' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' želzá' ní'agake', na' chonnlaj chi benne' ka' žjake' lo wdile, benne' žiagake' bia' ka', na' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zej

noe'e yag ntoche' ka', nich chjake' lo yež Sesarea te xche'. ²⁴ Lezka' gože' légake' wkwéžgake' to bia, da' kwia Pablon', na' ché'gake' le' binlo, nich bi be gaken chie', nich žine' law Féliks, benne' blo wnná bia'.

²⁵ Lezka' bsele'e to yiche da' znnan ki: ²⁶ "Neda', Klaudio Lisias, žapa' le': Padiox Féliks, benne' blo wnná bia'. ²⁷ Benne' ni žsela'a-ne' lawo', wzengak benne' judío ka' le', na' gónegekle' gótgake' le'. Kate' gókbe'ela' nbabe' Roma, bchi'a benne' ka' žjake' lo wdile, na' beslá'-ne' lo na'gak benne' judío ka'. ²⁸ Gónela' nnezla' biz bene', dan' žesbága'gak benne' judío ka' le' zia, na' bchi'a-ne' lawgak benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' chégake' ka'. ²⁹ Kate' bchi'a laža'a dižan' kwáselo, wnnezla' žesbága'gake' le' zia kan nak da' znná da' žsédgekle', na' bi be zia nbaga' benne' ni, nich no benne' gote' le', o wsejwe' le' liž ya. ³⁰ Naž bla' to benne' bzenle' neda' že' nawgak benne' judío ka' le' nich gótgake' le', na' che len žsela'a le' gan zo', na' goža' benne' ka', benne' žesbága'gake' le' zia lá'gake' lawo' le', nich wloé'egekle' le' bi diža' zej nape' le'. Dios gon chawe'e le'."

³¹ Naž benne' ka' žjake' lo wdile béxwgake' Pablon', na' bégake' kan ba gož benne' blon' légake', na' bché'gake' le' lo yež Antípatris, ne nak žel. ³² Kate' za' ža'ní' yetó ža benne' ka' žjake' lo wdile, benne' želzá' ni'agake', beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žiagake' bia ka', beyó'ogake' nez, zché'gake' Pablon'. ³³ Kate' benne' ka' zché'gake' Pablon' bžingake' lo yež Sesarea, bdégake' yichen' lo na' benne' blo wnná bian', na' bzégake' Pablon' lawe'. ³⁴ Kate' beyož beļ benne' blo wnná bian' yichen', na' wnnable' Pablon' gaz' benne' le'. Kate' gókbe'ele' nbabe' gan nbab Silisia, ³⁵ gože' le':

—Yenla' da' nno' kate' benne' ka' žesbága'gake' le' zia lá'gake' ga ni.

Naž gože' benne' ka' gape chí'igake' le' lo yolawe' gan zchi'a laže' Herodes, benne' znná bi'e ga na'.

24

Pablo zchalje' law Féliks

¹ Wdé gayo' ža, bla' Ananías, bxož blo, ga na', tzen len baļe benne' gole, benne' judío ka', na' lezka' len Tértolo, to benne' žákli'e diža'. Blá'gake' law benne' blo wnná bian', na' besbága'gake' Pablo zia. ² Katen' ba blížgake' Pablon', na' ble'e ga na', wzó law Tértolon' žesbage'e le' zia, na' wnné':

—Benne' blo wnná bia', Féliks. Ni'a chio' le' žak chawe' cheto', dan' lo yeļa' žejní'il chio' cháwe'do' znná bi'o benách wlaš cheto' ka'. ³ Yógo'te da' ki žonen ga žak chawe' gáte'teze, na' dot láže'to' že'to' le': "Žóχkeno'." ⁴ Na'a, nich bi gon lelto' le', záta'yoela' le' gon zen lažo'o, na' yenlo' cheto' to chi'ido'. ⁵ Gókbe'elto' benne' ni zko'o yeļe'e benách ka', na' žone' ga benne' judío ka' nníta'gake' dot yežlyó zži'igake' che yolawe', na' nake' benne' blo ladjwgak benne' ka' zej nzi'e da' bsedle benne' Nasaret na'. ⁶ Lezka' gónele' wká'n ditje' yodo' cheto'. Che len wzento'-ne', na' gónelto' wchi'a láže'to' le' kan znná da' žsedlto'. ⁷ Naž Lisias, benne' blo, benne' žeje' lo wdile, ble'e gan zoato', na' len yeļa' snia zen beké'e benne' ni lo na'to'. ⁸ Naž gož Lisias na' benne' ka' žesbága'gake' le' zia, yídgake' lawo' le'. Na'a, le'kzo', kate' nnablo' Pablo ni binlo, gak nnezlo' kwáselo yógo'te da' ki da' žesbága'to'-ne' zia.

⁹ Lezka' wnnagak benne' judío ka', na' wnnágake' da' likzen'. ¹⁰ Naž benne' blo wnná bian' btaze ne'e nich wchálj Pablon', na' le' bechebe', na' wnné':

—Dot łaža'a zchalja' kan nak da' žona', dan' ba zej nak yiz zan zchi'a łažo'o da' žak chegak benách łažto' ka'. ¹¹ Da' bena' wak nnabo'. Bi na' gak chežinno ža wyá'a lo yež Jerusalén nich wká'n zena' Dios. ¹² Bi bejxáka'gake' neda' zdil diža'a len no benne', na' bi bena' ga gongak benách ka' žo'osbé gan nak lo zchil yodo', o lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, o lo yež. ¹³ Lezka' bi gak kwej lígake' da' ki da' žesbága'gake' neda' zia. ¹⁴ Da' nize žexóalapa' lawo'. Kan žona' xchin Dios chegak xa xto'to' ka' naken tlebe len da' žsédgekle benne' ki, san légake' znnágake' naken da' zži'in che Dios, dan' žejli'a yógo'te da' znnaxtiža' Dios, na' lezka' yógo'te da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' le'. ¹⁵ Kan légake' žxen láže'gake' Dios, lezka' neda' žxen łaža'a le', yesbane' benne' gat ka', benne' chawe' ka', na' benne' ka' bi zej nake' chawe'. ¹⁶ Che len žon byena' bi baga'a da' gonen ga yesbaga' lázda'wa' neda' zia law Dios o lawgak benách ka'.

¹⁷ Wdé wzóa' ga yoble chope chonne yiz, na' belá'a gan zej nnita' benách wlaš chia' ka' nich wnezjwa' mežw da' gáklenen benách yache' ka', na' nich bi da' wdía' law Dios. ¹⁸ Kate' ne žona' da' ki, bałe benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia bedjxáka'gake' neda'. Wzóa' la' li'a yodo', na' ba wléj chawe' kwina' kan nak che yodo', na' bi ntoba' benách zan, na' bi bena' ga gongak benách ka' žo'osbé. ¹⁹ Benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia, žala' lá'gake' lawo' le', na' yesbága'gake' neda' zia cha' zej nape' diža' bizjw len neda'. ²⁰ Žala' nnagak benne' judío ki cha' bi da' bžélgekle' da' zinnj da' bena' katen' bla'a lawgak benne' yodo' ka', benne' zchi'a láže'gake' légake'. ²¹ Toze katen' wzóa' lágake', zižje wžežia', wnnía': “Zchi'a láže'le neda'

na'a dan' žxen łaža'a yebangak benne' gat ka'.”

²² Kate' benle Féliks na' da' ni, na' dan' kwáselo ba nnezle' kan nak che da' žsedle Pablon', bzoe' chela'ale diža' bizjw ni, na' wnné':

—Kate' la' Lisias, benne' blon', benne' žeje' lo wdile, na' yeyož yenla' kan nak diža' bizjw chele.

²³ Naž Féliks na' gože' benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zoe' ga na', gape chie' Pablon', san we'e le' latje te' la' lí'ale, na' bi wsejwe' xnezgak lježe' ka' yedjwiágake' le', nich bi da' góngake' chie'.

²⁴ Chope chonne žaze wdé na', da' yoble bla' Féliks na' ga na' tzen len Drusila, zo'le'. No'len' nake' judío. Féliks na' bliže' Pablon', na' bze nage' chie' kan nak da' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'. ²⁵ Kate' bchalj Pablon' kan žala' gakžo chawe', na' nna bia' kwinžo, na' la'žo law Dios gan wchi'a laže'e žo'o ža da' za' za', naž bžebe Féliks na', na' gože' Pablon':

—Beyéj na'a. Kate' gapa' latje, wliža' le' yetó.

²⁶ Lezka' gónele Féliks na' si'e mežw da' wnezjw Pablon' nich wsane' le', na' che len, zan chi'i bliže' Pablon', na' bcháljlene' le'. ²⁷ Kate' gok chopiz, wyáz Porsio Festo latje che Féliks na', na' dan' gónele Féliks na' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' bka'ne' Pablon' nyejwe' liž ya.

25

Zla' Pablo law Festo

¹ Bla' Festo lo yež Sesarea nich chaze' latje chie', gan gake' benne' blo wnná bia'. Wdé chonne ža bezé'e lo yežen', na' wyeje' lo yež Jerusalén. ² Naž bla'gak bxož wnná bia' ka' len benne' blo ka' chegak benne' judío ka' law Feston', nich yesbága'gake' Pablo zia. Góta'yoegekle' Feston' ³ gone' da' žénegekle', na' sele'e benne' ka'

chejxí'gake' Pablon', nich yežine' lo yež Jerusalén. Gónegekle' kwe' náwgage' le' lo nez nich gótgake' le'.
 4 Beží'i Feston', na' gože' légage':

—Nžej Pablon' lo yež Sesarea, na' žala' cha'a neda' ga na' wxé wižj nize. 5 Che len, nóte'tezlele le'e nzi' lo na'le, žala' sá'lenle neda', na' cha' nbaga' bennen' zia, na' gak yesbága'le-ne' zia.

6 Bga'n Feston' lo yež Jerusalén xono' ža. Naž beyeje' lo yež Sesarea. Kate' za' ža'ní' yetó ža, wži'e gan zchi'a laže'e, na' gože' benne' ka' chejxí'gake' Pablon'.
 7 Kate' bla' Pablon' ga na', benne' judío ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež Jerusalén, wbíga'gake' gan zoe', na' zan da' wnnégake' chie'. Besbága'gake' le' zia, san bi gok kwej lígake' da' ka' wnnégake' chie'.
 8 Naž wnná Pablon' lo wlaze', na' wnné':

—Bi be bena' da' zži'i che da' žsédgekle benne' judío ka', na' kege bi da' bena' che yodo' chégake', na' kege che benne' Sésar, bennen' z'na bi'e žo'o.

9 Gónele Feston' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' gože' Pablon':

—čŽénelo' chejo' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki da' znnégake' chio'?

10 Beží'i Pablon', na' gože' le':

—Zoakza' gan že' benne' zchi'a laže'e lo wláz benne' Sésar, gan žala' wchi'a laže'e neda'. Bi be da' zinnj bena' chegak benne' judío ka', na' ba nnézkzelo' da' ni. 11 Chela' bena' to da' zinnj, o bíte'teze da' gonen ga baga'a zia gata', na' bi wžona' gata'. Na'a, cha' bi bena' kan znnegak benne' ki chia', bi nzi' lo na' no benne' wdíe' neda' lo ná'gake'. Znnaba' cha'a law benne' Sésar gan wchi'a laže'e neda'.

12 Kate' Feston' ba bcháljlene' benne' yolawe' ka', gože' Pablon':

—Ba wnnabo' chejo' law benne' Sésar. Law Sésar na' chejo'.

Zčajj Pablo law Agripa, benne' z'na bi'e

13 Wdé chope chonne ža, Agripa, benne' z'na bi'e, ble'e lo yež Sesarea, tzen len Berenise, zo'le'. Bedjwíagake' Festo. 14 Kate' ba wnníta'gake' ga na' zan ža, Feston' bzenle' Agripan', benne' z'na bi'e, kan nak che Pablon'. Gože' le':

—Zoa to benne' nga, bka'n Féliks le' liž ya. 15 Kate' wzóa' lo yež Jerusalén, bla'gak b'xoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' lawa', na' wnnégake' che benne' ni. Wnnábgekle' neda' choga' chie' gate'. 16 Neda' becheba', na' goža' légage' bi zchoggak benne' Roma ka' che to benne' gate' cha' bi žingak benne' ka' znnégake' chie' lawe', benne' ka' žesbága'gake' le' zia, nich gak yechebe' chen. 17 Che len, kate' bžíngake' légage' ga ni, bi wžela', san kate' bžin yetó ža, wži'a gan zchi'a laža'a, na' bsela'a benne' ka' bejxí'gake' Pablon'.
 18 Kate' ne nníta'gak benne' ka' nga, benne' ka' žesbága'gake' le' zia, bi be wnnégake' chie' ka' gokla' nnágake'. 19 Wnnégake' chie' bale diža' bizjw kan nak da' žejlé'gake' che Dios, na' kan nak che to benne' lie' Jesús, bennen' gote', san Pablon' žon choch xtiže'e z'ne' zoe' nbane' da' yoble. 20 Dan' bnitla' kan zej nak da' ki, wnnabla' Pablon' cha' žénele' cheje' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki. 21 Naž kate' wnnáb Pablon' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', na' goža' benne' ka' žjake' lo wdíle' gape chí'igake' le' na' zejte seła'a-ne' law benne' Sésar.

22 Naž Agripan' gože' Feston':

—Lzeka' neda' žénela' yenla' da' nna bennen'.

Feston' gože' le':

—Wxé yenlo' da' nne'.

23 Kate' za' ža'ní' yetó ža, len yeła' zen belá' Agripan' len Berenise ga na'. Belyaze' gan žala' wcháljgake',

tzen len benne' wnná bia' ka'. Naž bséla'gake' benne' ka' chejxi'gake' Pablon'. ²⁴ Naž Feston' gože' Agripan', bennen' z'na bi'e, na' wnné':

—Benne' wnná bia', Agripa, na' yógo'tele le'e zoale nga tzen len neto'. Na'a zoa bennen' lawle le'e, na' zlé'elele-ne'. Yógo'te benne' judío ka', benne' nnita'gake' lo yež Jerusalén, na' lo yež nga, znnégake' chie'. Žé'gake' neda' žala' gate'. ²⁵ Žekla' neda' bi be bene' da' nbage'e zia gate', san dan' wnnable' lekze' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', che len ba bena' chia' sela'a-ne' law Auguston'. ²⁶ Dan' bi nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche da' nbaga' benne' ni, dan' sela'a lo na' Xana', benne' Sésar, che len zchi'a-ne' lawle le'e, na' da' nakže blo, zchi'a-ne' lawo' le', Agripa, benne' wnná bia', nich kate' yeyóž znnablo'-ne', nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche kan nak che benne' ni. ²⁷ Žekla' neda' bi nak chawe' sela'a to benne' nžeje' ga na' cha' bi gak wloe'ela' zia da' nbage'e.

26

Da' bchalj Pablo law Agripa

¹ Naž Agripan' gože' Pablo:

—De latje wchaljo'.

Bli na' Pablon' law Agripan', na' wzó lawe' zchalje', na' wnné':

² —Benne' wnná bia', Agripa. Žaz laža'a dan' de latje na'a wchalja' lo wlaza' neda' lawo' le' kan nak yógo'te da' žesbága'gak benne' judío ka' neda' zia. ³ Žaz láže'ža' dan' nónbi'o yógo'te da' žónteze žongak benne' judío ka', na' lezka' da' ki da' zdił díža'to' chen.

Da' ka' ben Pablo zga'ale

⁴ Lezka' wnná Pablon':

—Nnézkzegekle yógo'te benne' judío ka' kan bena' katen' gok yiz kwide' chia' gan zej nnita' benách wláž chia' ka', na' lezka' lo yež Jerusalén. ⁵ Lezka' nnézkzegekle', na' wak nnágage' kan bena' ža

ni'te. Goka' benne' fariseo. Benne' fariseo ka' žon byéngake' zka'n zéngakže' Dios ka' žongak yezika' benne' judío ka'. ⁶ Na'a, zoa' nga lawle le'e nich no benne' wchi'a laže'e neda' dan' žxen laža'a Dios, na' dan' žejli'a chie' yesbane' benne' gat ka', na' gone' kan bchebe laže'e lawgak xa xto'to' ka'. ⁷ Žxen láže'gak benne' chežinno'kwe' lježto' ka' sí'gake' dan' bchebe laže' Dios chégake'. Che len zka'n zéngake' Dios, na' žóngake' xchine' te ža, na' žel. Dan' žxen laža'a da' ni, žesbága'gak benne' judío ka' neda' zia. Ki naken, benne' wnná bia', Agripa. ⁸ Na'a, žžéklele le'e bi nak da' chejle'žo, yesbane' Dios benne' gat ka'?

Pablo wžia laže'e benách ka' che Benne' Cristo

⁹ Lezka' wnná Pablo:

—Lezka' neda', zga'ale gokla' da' zan žala' gona' nich wži'a che Jesús, benne' Nasaret. ¹⁰ Ki bena' lo yež Jerusalén. Bsejwa' benne' zan liž ya, benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', dan' bdegak bxož wnná bia' ka' yela' wnná bia' lo na'a. Katen' bétgake' benne' ka', bénlengaka'-ne' tzen. ¹¹ Zan chi'i bsaka' zi'a benne' ka', nich wsángake' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Ki bena' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Bžá'ale'egaka'-ne', na' wžia láže'gaka'-ne' na' zejte wyá'a gan zej nnita' yež zi'to' ka' nich bejžéngaka'-ne'.

Pablo zloe'ele' kan beyake' che Benne' Cristo

¹² Lezka' wnná Pablo:

—Nich gona' ki wyá'a lo yež Damasko, na' bxož wnná bia' ka', benne' ka' bséla'gake' neda', bdégake' yela' wnná bia' lo na'a. ¹³ Ka' goken, benne' wnná bia', Agripa. Kate' ne zeyá'a lo nez, ne nak wawbíž, ble'ela' to baní'ya'abá da' wza'ni'žen ka' wbíž. Wza'nín' gan zeyá'a, na' gan zjak benne'

ka' zá'ľengake' neda' tzen. ¹⁴ Naž yógo'teto' bgo'nto' ło yo, na' benla' chi'i to benne' bliže' neda'. Bchalje' diža' hebreo, na' wnné': "Saulo, Saulo, ¿biz chen' zbia łažo'o neda'? Žon zi' kwino', zži'o chia' neda'. Žak chio' kan žak che beže, bia žon zi' kwimba', kate' zlibba' yag ntoche' da' žóngekle'-ba' zi'." ¹⁵ Naž goža'ne': "¿Noz le', Xan?" Xanžon' gože' neda': "Neda' Jesús, Bennen' zbia łažo'o. ¹⁶ Na'a, beyás, na' wzé, dan' bľoe'e ľawa' na'a, nich wzóa' le' gono' xchina', na' wzóa' lio' kan nak che da' ni da' ba bľe'elo', na' chegak da' ka' wľoe'ela' le', katen' wľoe'e ľawa' gan zo'. ¹⁷ Yeslá' le' ło na'gak benne' wľáž chio' ka', na' ło na'gak benne' zi'to' ka'. Na'a žsela'a le' ľawgak benne' ka'. ¹⁸ Žsela'a le' gan nníta'gake' nich gono' ga yeyaljw yej ľawgake', na' yeyákgake' che Dios, na' kwásgake' len da' zej nak che da' chol, na' tágake' ło baní'. Yežógake' ło na' da' xiwe', na' cházgake' ło na' Dios. Cha' chejľé'gake' chia' neda', Dios yenit ľawe' chégake', na' yek'é'e dola' da' zej nbage'e, na' gata' chégake' latje báblengake' benách ka', benne' ka' Dios ba wleje' cheze'."

Ben Pablo kan nak da' bľoe'el Xanžo le'

¹⁹ Ľezka' wnná Pablon':

—Che len, benne' wnná bia', Agripa, bi bži'a gona' da' bľoe'el Dios, Bennen' zoe' ya'abá, neda'. ²⁰ Bzejni'ila' benne' ka' nníta'gake' ło yež Damasko, na' wdé na' benne' ka' nníta'gake' ło yež Jerusalén, na' benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea, na' benách ka' che yež zi'to' ka', nich yeyát ľáže'gake', na' yeyákgake' che Dios, na' góngake' da' gak bia' ba beyát ľáže'gake'. ²¹ Dan' bena' ki, wzengak benne' judio ka' neda' katen' wzóa' ľa' ľi'a yodo', na' gónegekle' gótgake' neda'. ²² Naž Dios góklene' neda', na' na' zejte na'a ža, dot ľaža'a zchalja'

ľawgak benne' gaxjw ka', na' ľawgak benne' blo ka'. Bi zchalja' che da' yoble, san toze kan belnná zga'ale benne' ka' bcháljgake' ło wláz Dios, na' ľezka' kan wnná Moisés kan žala' gaken. ²³ Wnnágake': "Benne' Criston' sáka'ľi'e, na' te gate' gake' Benne' nežw yebane' ło yela' got, nich wľoe'ele' ľaw gak wxén ľáže'gak benách ka' žingake' ło latje baní' chie', na' soa no benne' wzóa' lie' che da' ki ľawgak benne' wľáž cheto' ka', na' ľezka' ľawgak benách zi'to' ka'."

Pablo zzejni'ile' Agripa nich chejľe' che Benne' Cristo

²⁴ Kate' ba bchalj Pablo da' ki, dan' wnné' ło wlaze', naž Festo wnnie' zižje, na' wnné':

—Žak yaľ yichjo', Pablo. Dan' bsédli'o, ba gok yaľ yichjo'.

²⁵ Naž Pablon' gože' le':

—Bi nak yaľ yichja', žapa' le', Festo, na' da' znnia' naken dot da' li, na' naken da' zakan'. ²⁶ Agripakze', benne' ni zna bi'e, nnézkzele' da' ni, na' che len, dot ľaža'a zchalja' ľawe' le'. Nnézkzele' da' ni, dan' bi goken bagáche'ze. ²⁷ Benne' wnná bia', Agripa. ¿Žejli'o da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' ło wláz Dios? Nnezla' žejli'o da' ni.

²⁸ Naž Agripan' gože' Pablon':

—Yeláte'ze žek gono' neda' che Benne' Criston'.

²⁹ Pablon' gože' le':

—Ni'a che Xanžo Dios ženela', ľakze yeláte'ze o da' zenle'e, kégeze le', san ľezka' yógo'te benne' ki, benne' žyenyenle' chia', gakle dot kan naka' neda', naka' che Benne' Criston', san kege chejle do ya kan nžeja' neda'.

³⁰ Kate' beyož bchalj Pablon' ki, na' wzó ža' benne' blo wnná bian', na' ľezka' wzó ža'gak bennen' zna bi'e, na' Berenise, na' benne' ka' žé'ľengake' ľégage' tzen. ³¹ Katen' bžógage' cheze, na' ben chawe' xťiža'gake', na' wnnágake':

—Bi be ben benne' ni da' gonen ga bage'e zia gate', o yejwe' le' liž ya.

³² Agripan' gože' Feston':

—Wak no benne' wsán benne' ni chela' bi wnnable' cheje' law benne' Sésar nich wchi'a laže'e le'.

27

Želsele'e Pablo lo yež Roma

¹ Katen' ba ben toze x̄tíža'gake' séla'gake' neto' to lo barkw nich chejto' lo yež Roma, gan nbab Italia, béxwgake' Pablo, na' yeba le benne' ka' zej nžeje'. Bđégake' légake' lo na' Julio, benne' zchi'e to kwe' benne' žjake' lo wdile, da' nzin': Benne' Ka' Che Augusto, bennen' nake' benne' Sésar. ² Wžento' to lo barkw che gan nbab Adramitio, dan' žala' ten gan zej nnita' yež ka' gan želžín barkw ka', yež ka' zej nbaben lo yežlyó Asia, na' yó'ozeto' lo barkwn', wza'to' lo yež Sesarea. Lezka' žonlen Aristarko neto' tzen. Nake' benne' Tesalónika, to yež nbaben Masedonia. ³ Kate' za' ža'ni' yetó ža, bžinto' lo yež Sidón, na' Julio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, lo yela' ži'i laže' chie', bi'e Pablon' latje cheje' gan zej nnita' benne' lježžo ka' nich wnézjwgake' le' bi da' žiážjele'.

⁴ Wdé na', bebento' lo barkwn', na' wza'to' ga na'. Wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Chipre gan že' ži ben' da' žaken. Ki béngake' dan' ben' da' žaken lo nido', zan' zaka' lawto'. ⁵ Naž wdeto' lo nison' gan nla' gan nbab Silisia, na' gan nbab Panfilia, na' bžinto' lo yež Mira, to yež nbaben yežlyó Lisia.

⁶ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' yo'oto' lo ne'e, bejxake'e to barkw ga na' da' nžojen lo yež Alejandría, na' zejen gan nbab Italia. Lo barkwn' wló'ogake' neto'. ⁷ Wzá' barkwn' cho laže' zan ža, na' len yela' zzáka'le'e bžinto' gan nla' to yežlyó da' nzin' Gnido, na' dan' ben' da' žaken bžiga' neto', na' wdeto' chelá'a yežlyó da' nzin'

Creta gan že' ži ben' da' žaken, na' wdeto' gan nla' yež Salmón. ⁸ Len yela' zzáka'le'e wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Cretan', na' bžinto' to latje gan želžín barkw ka', da' nzin' Buenos Puertos, dan' žen' gawze gan zoa yež Lasea.

⁹ Dan' ba wžél-le'eto', ba bžin ža žon zož gak ditje bite'teze barkw cha' zzan' lo nido' lo ža ka', dan' ba wdé ža ka' kate' žóngake' wbás, na' za' žin byo' zag ka' kate' žakle'e be'. Che len Pablon' bzejni'ile' légake', ¹⁰ na' wnné':

—Le'e, benne' ka', žákbe'ela' gan chej barkw ni, gon zož kwia yin', tzen len da' ka' nwan', na' lezka' gon zož gatžo žo'o.

¹¹ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile bejle'že' da' wnnagak bennen' nzi' lo ne'e barkwn', na' benne' x̄ankzen, ka' dan' wnná Pablon'. ¹² Dan' latjen' gan želžín barkw ka', dan' nzin' Buenos Puertos, bi naken ga gá'ngake' byo' zag ka', che len yeláte'ze ka' bdachgak benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' ben toze x̄tíža'gake' yekwásgake' ga na', cha' wak žíngake' gan želžín barkw ka' lo yež Fenise, to yež lezka' žen' lo yežlyón' da' nzin' Creta, na' zoan chelá'ale gan žen wbiž, na' gónegekle' gá'ngake' ga na' byo' zag ka'.

Žak to be' wa le lo nido'

¹³ Dan' žaken to be'do' da' za' zaka' chelá'ale gan zde wbiž byo' zag ka', gókgekle' wak góngake' kan žénegekle', na' bechíngake' ya ži'i da' nžejen do ya da' zzoan žize barkwn', na' wdé barkwn' gawze kwit yežlyón' nzin' Creta.

¹⁴ Yetó chí'ido'ze, gok to be' wa le da' zan' lawto', dan' nzin' Euroklidón.

¹⁵ Dan' ben' da' žaken zzejen chelá'ale barkwn', na' dan' bi gok chej barkwn' gan za' ben', naž bé'gake' ben' latje bchen' barkwn'.

¹⁶ Kate' wdé barkwn' ga bžinten chelá'ale to yežlyodo' nzin' Kauda, bžinen chelá'ale gan bi žakle'e ben',

na' len yela' zzáka'le'e bchísgake' bárkwdon', da' žzoben barkw zen na', na' bzóagaken' lawle barkwn' gan yo'oto'. ¹⁷ Wdé bžéngaken' lo barkw zen na', naž bchej chóchgake' barkw zen na'. Bdegake' do ka' zanle barkwn', nich bi kwia yin' lo nido'. Dan' bžébegake' te barkwn', na' chejche'ten lo yož da' žen' zan nisen', che len btíngake' laže' chen, da' ztoben be' nich wsán' barkwn'. Naž bé'gake' ben' latje bchen' barkwn'. ¹⁸ Kate' za' ža'ní' yetó ža, dan' be' wałe da' žaken zche'le'en barkwn', bžó'ngake' bałe ywa' da' nwa' barkwn' lo nido'. ¹⁹ Ža chonne ža, len na' kwinto' bžo'nto' da' zkóngekle' žin lo barkwn' lo nison'. ²⁰ Kate' ba gok zan ža bi zle'elto' wbiž o belj ka', na' dan' žakle'e ben' da' zchen' barkwn' gan yo'oto', biž bχen láže'to' yelato'.

²¹ Kate' ba gok zan ža bi be bdawto', wzé Pablon' gachje láwe'legake', na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka', gokžen chawe' chela' bze nagle chia', na' bi wza'žo lo yežlyó Creta, na' bi yedjchagžo da' ni da' zzáka'žo, na' da' žaken che barkw ni. ²² Na'a, žapa' le'e: le gon choch láže'le, dan' bi gatle nitole le'e zoale nga, la'kze kwia yi' barkw ni. ²³ Ki gaken dan' wdé yełe bla' to wbás che ya'abá che Dios lawa' neda'. Diosen' naka' chie', na' žona' χchine'. ²⁴ Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': “Pablo, bi žebo'. Žon byenen žino' law benne' Sésar. Dan' nži'il Dios le', yeslé' yógo'te benách ka' nníta'engake' le' lo barkw ni.” ²⁵ Che len, le gon choch láže'le, dan' žxen laža'a Dios, gone' kan ba gož wbás che ya'abá chie' neda'. ²⁶ Ki gaken la'kze žon byenen kwia yi' barkw ni to lo yežlyodo', gan chejka'nen žo'o.

²⁷ Kate' ba wdé xda' ža, ben' da' žaken zchen' barkwn' lo nido' da' nzin' Adriático, na' gachje yełe gókgakle' benne' ka' žóngake' žin lo

barkwn' za' žin barkwn' gawze gan že' to yežlyó. ²⁸ Belžo'ne' to do lo nison', na' belnnezle' galje wes naken ga bžinten zante nisen'. Kate' wdé barkwn' yeláte'do', na' belžo'ne' don' da' yoble lo nis, na' belnnezle' ba nakžen chi wes. ²⁹ Dan' bžébegake' chejže' barkwn' lo yej ka', che len, zaka' chelá'a xkóže'le che barkwn' belžo'ne' tape ya zi'i lo nis, da' ka' zej nžejen do ya, na' zžóagaken žize barkw. Len yela' žek zedle chégake' belbeze' cha'ní'. ³⁰ Naž benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' gónegekle' wzónnjgake' lo barkwn'. Blétjgake' bárkwdon' da' žian lo barkw zen na' lo nido'. Béngake' ka' žénegekle' kó'ogake' ya zi'i na' yelate' zi'to', da' nžejen do ya, na' zzoan žize barkwn', dan' zoan zaka' chelá'a lawle. ³¹ Naž Pablon' gože' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdíle tzen len benne' ka' žjake' lo wdíle, na' wnné':

—Cha' bi ga'ngak benne' ki lo barkw nga, bi gak yelale.

³² Naž benne' ka' žjake' lo wdíle belchoge' do ka' da' zej nžejen bárkwdon', na' bé'gake' latje wbixen lo nido'.

³³ Kate' za' ža'ní', Pablon' góta'yoele' légake' gáwgake' late'. Gože' légake':

—Na'a ba gok xda' ža zma'le dot yełe, na' žonle wbás, na'bi be bdawle. ³⁴ Che len, žáta'yoele' le'e gawle late' nich yeyák láže'le, dan' bi gatle nitole le'e.

³⁵ Kate' beyóž bchalj Pablon' da' ni, beχwe' yet xtil, na' gože' Dios: “Žóχkeno'.” Ki bene' lawgak yógo'tegake'. Naž bzožje' yet xtilen', na' wzó lawe' žawe'. ³⁶ Naž yógo'tegake' gok choch láže'gake', na' bdáwgake'. ³⁷ Ka wyo'oto' lo barkwn', wbabto' chope gaywá' chonnłaj chino' toto'. ³⁸ Wdé bdáwgake', na' béljegekle', naž belžo'ne' zoa' stribe da' nwa'

barkwn' lo nis, nich góngake' láte'že ywa' da' nwa' barkwn'.

Zbia yi' barkw lo niso'

³⁹ Kate' ba nak te ža, na' benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' bi bénbia'gake' yežlyón'. Blé'egekle' to gan zžin nison' yelate' gachje láwe'le yežlyón', na' de gan nak lache' žoa'a niso' lo latjen'. Gónegekle' góngake' ga cho'o barkwn' ga na'. ⁴⁰ Naž beséžgake' do ya ka' da' zej nžejen ya zi'i ka' da' zžóagaken barkwn' žize, na' bsángake' légaken, na' belbixen lo niso'. Lezka' beséžgake' do da' nžejen ne'e yag da' zzechjen barkwn' ki ka'le. Naž bechísgake' laže' che barkwn', da' ztoben be', dan' zoan chelá'a lawle che barkwn', na' wzó law zde barkwn' zaka' gan zžin niso' yelate' gachje láwe'le yežlyodon'. ⁴¹ Kate' bžin barkwn' to latje gan zchaggak chope nis, na' bejché' chelá'a lawle che barkwn' lo yož zan nison', na' bga'nze barkwn' ga na'. Biž gok tan, na' chelá'a xkóže'le che barkwn', wzó law nison' zchinnjen len yela' zza' chen. ⁴² Naž gónegekle' benne' ka' žjake' lo wdíle gótgake' benne' ka' zej nžeje', nich bi xóagake' lo nis, na' bi wzónnjgake'. ⁴³ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdíle gónele' yeslé' Pablon', na' gože' légake' bi góngake' kan žénegekle'. Naž gože' benne' ka' žak xóagake' lo nis, zgá'alegake' cházgake' lo nis nich žíngake' lo yo biž. ⁴⁴ Lezka' gože' benne' ka' zej nga'ne' xóagake' lo blag ka', na' yezika'gake' lawgak blagdo' ka' che barkwn'. Ka' goken, belágake' yógo'tegake', na' bžíngake' lo yo bizen'.

28

Da' ben Pablo lo yežlyó da' nzin' Malta

¹ Kate' ba bžinto' yógo'teto' lo yo biže, na' wnnezlto' yežlyón' gan zoato' nzin' Malta. ² Benne' xíža'

ka', benne' nníta'gake' lo yežlyón', lo yela' ži'i laže' chégake' wdápegake' neto' ba la'ne. Bžéngake' yi', na' blížgake' neto' yógo'teto' yeché' kwinto', dan' žak yejw, na' žakle'e zag. ³ Naž Pablo beḡwe' chelén zis wage biždo', na' katen' wloé'en lo yin', bžoj to bele snia ladjw zis wagen', bia žzonnjba' da' la che yin', na' wka'aba' yen na' Pablon'. ⁴ Kate' benne' xíža' ka' blé'egekle' belen', bia nála'ba' yen na' Pablon', naž belyi'e ljéžgake':

—Da' li benne' ni nake' benne' wetw benách ka'. La'kze belé' lo niso', diosen' lie' Chawe' bi we'e le' latje soe' nbane'.

⁵ Pablon' bžibesise' ne'e, na' beyexjw bele snia na'. Bejxóateba' lo yin', na' le' bi be gokle'. ⁶ Benne' xíža' ka' nníta'gake' ga na' bwíagake' Pablon'. Zbéžgake' batze kwi'e yi, o bixe' gate'. Naž kate' ba belbeze' scha, na' blé'egekle' bi be gokle', gókgekle' yetó, na' wnnágake' nake' to dios.

⁷ Lo latje na'ze že' yežlyó che Publio, benne' wnná bia' lo yežlyón', na' wdape' neto' ba la'ne. Lo yela' ži'i laže' chie' bnnite' neto' liže' chonne ža. ⁸ Kate' ža ka' xa Publio na' de'e yižwé'. Yoe' da' la, na' de'e yižwé' žen. Wyáz Pablon', zejwíe' le', na' wdé' bcháljlene' Dios, bḡoa ne'e benne' yižwén', na' beyake'. ⁹ Dan' ben Pablon' da' ni, lezka' benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' lo yežlyón', bžíngake' gan zoe', na' beyákgake'. ¹⁰ Benne' ka' wdápegake' neto' ba la'ne, na' béngake' da' zan da' góklengaken neto'. Kate' za' yeza'to' lo yežlyón', bénngake' cheto' da' ka' byážjelto'.

Zžin Pablo lo yež Roma

¹¹ Kate' gok chonne byo' zoato' ga na', wžento' to lo barkw che yež Alejandria, da' bga'nen lo yežlyón' byo' zag ka'. Chelá'a lawle che barkwn' zej da'gak lo'a ka' zej nzin' Kástor len Póluks, dios kwach ka' chegak benne' Alejandria ka'.

12 Bezá' barkwn' ga na', na' bžinen lo yež Sirakusa, gan bga'nto' chonne ža. 13 Beza'to' ga na', na' wdeto' che'la'ale yežlyón', na' bžinto' lo yež Rejio. Kate' za' ža'ní' yetó ža, na' žak be' da' zan' zaka' gan zde wbiž byo' zag ka', na' beza'to' ga na', na' ža chope ža la' bžinteto' lo yež Puteoli. 14 Lo yežen' bejxáka'to' bale benne' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' góta'yoegekle' neto' gá'nlento' légake' xono' ža. Kate' wdé ža ka', beza'to' ga na' nich chejto' lo yež Roma, na' bezá' ní'ato'. 15 Benne' lježžo ka' nníta'gake' lo yež Roma ba béngikle' za' žinto' ga na', na' bžó'gake' bedjchággake' neto'. Bžíngake' to yeždo' nzin' Ga Zdo'w Apio. Yebale' bžíngake' to latje nzin' Chonne Yo'o Gan Zga'ngak Benne' Ka' Zej Yoe'e Nez. Kate' Pablon' ble'ele' légake', bdip laže'e, na' gože' Dios: "Žó'xkeno'."

16 Kate' bžinto' lo yež Roma, na' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bchi'e benne' ka' zej nžeje', na' bdie' légake' lo na' to benne' blo žeje' lo wdile. Benne' ni bi'e Pablo latje soe' cheze', san to benne' žeje' lo wdile wzóalene' le', bennen' žape chi'e le'.

Da' bchalj Pablo lo yež Roma

17 Ža chonne ža, Pablon' bliže' benne' blo ka' chegak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Roma. Kate' ba zej ndobe' gan zoa Pablon', le' gože' légake':

—Le'e, ljéža'do' ka', la'kze bi be bena' chegak benne' wláž chežo ka', na' kege chegak da' žónteze žonžo kan bengak xa xto'žo ka', benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén bdégake' neda' lo na'gak benne' Roma ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, nich wséjwgake' neda' liž ya. 18 Naž kate' ba wnná'gekle' benne' Roma ka' neda', gónegekle' wsángake' neda', dan' gókbe'gekle' bi nbaga'a zia

gata. 19 Benne' judío ka' bséjwgake' xnezgak benne' ka' gónegekle' wsángake' neda', na' ben byenen wnnaba' cha'a law benne' Sésar nich wchi'a laže'e neda', na' kege nich yesbaga'a benne' wláž chežo ka' zia. 20 Che len bliža' le'e nich le'ela' le'e, na' wcháljléna' le'e, dan' nžeja' do ya ni dan' žxen laža'a da' žxen láže'žo žo'o, benne' Israel ka', gon Dios da' bchebe laže'e gonne' chežo.

21 Naž légake' bely'e Pablon':

—Bi na' si'to' nitó diža' da' zan' gan nbab Judea kan nak che da' žaken chio', na' bi na' la' nitó benne' lježžo nga, benne' judío, nich wloe'ele' neto' cha' zoa no benne' bi da' znnie' chio'. 22 Na'a, žénelto' yenlto' da' nno', da' žejli'o, dan' nnezlto' yógo'te latje znnegak benách ka' chegak benne' ka' zej nzi' lo ná'gake' diža' koben'.

23 Ka' goken, Pablon' bžie' bia' to ža, na' ža na' benne' zan bdóbgake' gan zoe'. Wzó law Pablo zildo', na' góltele', bzejni'ile' légake', na' bzenle' légake' kwáselo kan zna bia' Dios. Gónele' wloe'ele' légake' nak dot da' li da' zchalje' kan nak che Jesusen'. Nich gone' ki bkonle' žin da' bchi'le Moisés, na' da' wn-nagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. 24 Bale' wzí' lo ná'gake' da' bchalj Pablon', san yezíka'gake' bi bejlé'gaken'. 25 Dan' gok chóplegake', wzó lawgake' žezá'gake' ga na', na' Pablon' gože' légake', na' wnné':

—Nakkze da' li da' wnná Dios Be' La'y lo na' Isaias, bennen' bchalje' lo wláž Dios, dan' bzejni'ile' xa xto'žo ka', katen' wnné':

26 Wyéj lawgak benne' ka', na' yé'gako'-ne':

Wzé nagle, san bi chejni'ilele.

Wiale, san bi lé'elele.

27 Benne' ki nak zide yichj lázdo'gake'

na' bi be žazen lo yichj lázdo'gake'.

Žóngake' kan žongak benne' lo chole ka'.

Bi zlé'egekle' len yej lágake'
 na' bi žénekle nággake',
 na' bi žejní'il yichj lázdo'gake'
 na' bi žénekle' yeyákgake' che Dios
 nich gak yeyóngaka'-ne'.

²⁸ Na'a, žala' nnézele da' ni. Dios
 žsele'e neto' lágak benách zi'to'
 ka' nich yelágake', katen' yénekle'
 xtiže'e.

²⁹ Kate' beyož bchalj Pablon' da'
 ki, naž bežojgak benne' judío ka', na'
 želdíl díža'gake' la' légakze'.

³⁰ Pablon' bga'ne' ga na' chopiz,
 na' wzóe' to lo yo'o gan žizjwe', na'
 wdape' ba la'ne yógo'te benne' ka'
 bedjwíagake' le'. ³¹ Len yela' wechóg
 laže' bchalje' kan zna' bia' Dios. Bs-
 edle' benách ka' kan nak che Xanžo
 Jesús, Benne' Criston', na' bi wzóa
 no benne' wsejwe' xneze'. Ka'kze
 naken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO ŁO YEŽ ROMA

Pablo žape' "Padiōx" benách ka' che Jesús lo yež Roma

¹ Neda', Pablo, naka' benne' ndo'w che Jesús, Benne' Criston', na' wbás chie', dan' bliž Dios neda', na' wžekze' neda' nich wchalja' diža' chawe' chien'.

² Bchebe laže' Dios ža ni'te sele'e diža' chawen' chežo. Bene' ki lo na'gak benne' ka' bcháljake' lo wlaze' Le', na' légake' bžójgake' xtiže'e le'e yiche la'y che Dios.

³ Bžójgake' yógo'te da' žala' gon zínkze Dios, Bennen' nake' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Ło yela' benách chie' nake' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka', ⁴ san kan nak be' nakkze', da' naken la'y, nak bia' nake' Zi'n Dios, na' nape' dot yela' wak. Nak bia' naken ki dan' bebane' lo yela' got.

⁵ Ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston', zzi'žo da' žonn Dios chežo lo yela' ži'i laže' chie', na' bzoe' neda' wbás chie' nich lo wlaze' Le' gona' ga benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga chejle'gake' chie' Le', na' góngake' kan zнна xtiže'e. ⁶ Benle le'e da' zinnj tzen len benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san na'a ba bliž Dios le'e nich gakle che Jesús, Benne' Criston'.

⁷ Dios nži'ile' le'e, na' bliže' le'e nich gakle che Leze'. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Žénele Pablo chejwíe' benách ka' che Jesús lo yež Roma

⁸ Zzo lawa' zzoja' chele da' ni. Dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston', žapa' Dios: "Žóxkeno'" kan nak chele yógo'tele, dan' zchaljgak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga kan žejle'le chie' Le'. ⁹ Dot

laža'a žona' xchin Dios, na' zchalja' diža' chawen' kan nak che Zi'ne'. Nnézkzele Dios zcháljlenteza'-ne', na' znnabla'-ne' gon chawe'e le'e. ¹⁰ Znnábtezla' Dios, cha' naken da' žénele' Le', gonne' neda' latje yedjwía' le'e. ¹¹ Ki znnabla'-ne' dan' žak laža'a le'ela' le'e nich gak gona' ga gata' chele to da' wnezjw Dios Be' La'y chele, da' gonen ga gólele lo da' nak che Xanžon'. ¹² Dan' žénela' naken gon chochžo tožo yetožo, dan' žejle'žo to tožo che Jesús, Benne' Criston'.

¹³ Zí'na'do' ka', žénela' nnézele da' ni. Gok laža'a zan chi'i yida' gan zoale, san na' zejte na'a bi na' gonnen chia'. Žénela' yida' gan zoale nich gona' ga yebélenlele da' zchalja', kan žebélengeklen yezika' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁴ Zoa da' nbaga'a chegak yógo'te benách, chegak benách ka' nníta'gake' yež gawze ka', na' chegak benách ka' nníta'gake' yež zi'to' ka', chegak benách ka' zej nsedle', na' chegak benách ka' bi zej nsedle'. ¹⁵ Che len, kan sáke'la' gona', ba zoa' wchalja' diža' chawen' gan zoale le'e lo yež Roma.

Yela' wak zen che diža' chawen'

¹⁶ Bi žedoe'ela' zchalja' diža' chawen', dan' napen yela' wak che Dios nich yeslán yógo'te benne' ka' žejle'gaken'. Gan zzo law, žénele Dios yéngklen benne' judío ka', na' te na' yéngklen benách zi'to' ka'. ¹⁷ Diža' chawen' zloe'elen žo'o Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le', cha' chejle'žo chie' Le', na' bi gak chope láže'žo. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "No benne' nake' chawe' dan' žejli'e che Dios, gata' yela' nban chie'."

Zia da' zej nbaga' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga

¹⁸ Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bļoe'ele' law bi zle'ele' chawe' yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle, na'

wsaka' zi'e légage', benne' ka', lo yela' bi nak chawe' chégake' zzoagake' chela'ale da' naken dot da' li. ¹⁹ Ki naken chégake' dan' bla' da' nak bian' zoakze Dios lawgak yógo'te benách ka', dan' Dios na'kze bloe'elen' law gan nníta'gake'. ²⁰ Ža ni'te katen' wzó law gota' yežlyó nga, na' zejte na'a ža, da' ka' ben Dios zej nak bian' da' bi gak le'elžo che Dios, kan zej nak yela' wak zen chie', na' da' nakkze' Le'. Che len, bi gak nnágake' bi zej nbage'e zia. ²¹ Katen' bénbia'gake' Dios, bi bka'n zéngake' le' kan žala' wká'n zenžone', na' bi belyi'e Le': "Žóχkeno'." Che len dáche'ze beyák da' zza' láže'gake', na' bchoł yichj lázdo'gake' dan' bégake' zide yichj lázdo'gake'. ²² La'kze gókgelke' žejní'ile'egekle', beyákgage' benne' bi nnezle ka', ²³ dan' bká'ngake' yela' zen che Dios, Benne' zóateze', na' bka'n zéngake' lo'a ka', da' ka' zej naken ka' benne' ka' žátgakkze', na' ka' bia ka' zoa xílgakba', na' ka' bia yixe' ka' želdaba' lo yo, na' ka' bele ka' žzob kwíngakba' lo yo.

²⁴ Che len Dios beběj yichje' légage' nich góngake' da' kegle ka' da' zze láže'gake', na' ki goken, bka'n sto' kwíngake' toe' len yetóe'. ²⁵ Goken ki dan' bká'ngake' xtiža' Dios, da' naken dot da' li, na' wzí' lo ná'gake' to da' wen laže'. Wdápegake' ba la'ne, na' bka'n zéngake' da' ka' ben Dios, na' kege Dios na'kze, Bennen' žala' wká'n zéntežžo. Ka'kze gaken.

²⁶ Che len Dios beběj yichje' légage' nich góngake' da' ka' zze láže'gake' da' žóngaken ga žedoe'elžo. No'le ka' bká'ngake' yela' zzoalen benne' byo, nich góngake' da' zej naken sban. ²⁷ Lezka' bengak benne' byo ka', bká'ngake' yela' zzoalen no'le, na' wzé láže'gake' da' zej nak sban da' žóngake' toe' len yetóe', na' bégake' da' žóngaken ga žedoe'elžo, dan' wnníta'lengake' la'

ljež benne' byógakze'. Benne' ka' bégake' ki zzáka'gake' lo beła' žen chégake' dan' bebí'i Dios chégake' da' naken tlebe len dołan' da' bégake' dan' bká'ngake' Dios.

²⁸ Dan' bi gónegekle' gápegake' Dios ba la'ne, che len beběj yichje' légage' nich sa' láže'gake' da' wen laže', na' góngake' da' bi zakan'.

²⁹ Žóntežgake' yógo'te da' bi zej nak chawe'.

Žóngake' yela' sto' ka'.

Žóngake' da' kegle.

Zdan láže'gake' yela' gape.

Bi zlé'egekle' ljéžgake' ka' chawe'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka'.

Žótgake' ljéžgake' ka'.

Zdíl-lengake' ljéžgake' ka'.

Žon láže'gekle' benách ka'.

Žónle'egake' da' zinnj.

Znnégake' che ljéžgake' ka'.

³⁰ Znnágake' da' wen laže' che ljéžgake' ka'.

Bi zlé'egekle' Dios chawe'.

Zej nake' benne' bizjw ka'.

Žon kwíngake' benne' blo ka'.

Zka'n zen kwíngake'.

Žíljgake' da' zinnj da' góngake'.

Žeží'igake' che xa xná'gake'.

³¹ Zej nake' benne' bi žejní'il ka'.

Bi žóngake' da' bchebe láže'gake' góngake'.

Bi zej nake' ži'i laže' kan žala' gákgake'.

Bi ženít lawgake' che ljéžgake' ka'.

Bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka'.

³² Nnézkezegekle' da' bzoa Dios to chi'ize kan žala' gak chegak benne' ka' žóngake' da' ki, gátgake' to chi'ize. La'kze nnéžgeklen', kégeze žóngake' ki, san žaz láže'gake' benne' ka' žóngake' da' ki.

2

Chog Dios chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake'

¹ Che len, bi gak gon kwino' chawe', no benne' nako', cha' znnio' che lježo'. Katen' znnio'

che lježo', žesbaga' kwino' zia, dan' znnio' che lježo', na' lezka' žono' le'.² Nnézkelžo kan zchi'a laže' Dios. Ło da' naken dot da' li zchi'a laže'e benne' wen da' zinnj ka'.³ Le' znnio' chegak benne' ka' žóngake' da' kegle, na' lezka' žono' le'. Ćžeklo' wdé gónzele Dios kate' wchi'a laže'e le'?⁴ Ćzka'no' ka'ze yela' ži'i laže' che Dios, na' yela' zbez zen laže' chie', na' kan žone', zžele' nich že'e le'? ĆBi nnézkzelo' Dios žónlene' le' lo yela' ži'i laže' chie' nich gata' chio' latje yeyát lažo'o? ⁵ Ło yela' laždo' žižje chio' bi beyát lažo'o. Che len ztobo' yela' zzaka' da' yebi'i Dios chio' kate' wchi'a laže'e benne' ka', na' gak bia' naken kan žala' gon Dios kate' choge' chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake'.⁶ La' ža na'ze yebi'ikze Dios che to to benne' kan zej nak da' béngake' to toe'.⁷ Wnezjwe' yela' nban da' zejlí kanne chegak benne' ka' žóntezgake' da' naken chawe', na' že' láže'gake' sí'gake' da' chawe' da' znezjw Dios, na' žénegekle' yežójgake' chawe' lawe' Le', nich sóagake' nbángake' to chi'ize.⁸ Dios, lo yela' zža'a chie', wsaka' zi'e benne' ka' zži'igake' che xtiže'e, benne' ka' bi žénegekle' góngake' kan zнна da' naken dot da' li, san žóngake' da' bi naken chawe'.⁹ Saka'gak yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle, na' gak nyache' láže'gake'. Ga zzo law gaken ki chegak benne' judío ka', na' lezka' gaken chegak benách zi'to' ka'.¹⁰ Dios gon chawe'e yógo'te benne' ka' žóngake' da' naken chawe', na' gape' légake' ba la'ne, na' wká'n žie' yichj láždo'gake'. Ga zzo law gone' ki chegak benne' judío ka', na' lezka' gone' chegak benách zi'to' ka'.

¹¹ Ki wchi'a laže' Dios benách ka', na' Le' zle'ele' yógo'te benách ka' ka zej nakkze'.¹² Gatgak yógo'te benách ka' žóngake' doła', la'kze bi žákbe'egekle' zži'igake' che xtiža' Dios dan' bi na' yéngekle' xtiže'e.

Lezka', ka nak da' zнна xtiža' Dios, Le' wchi'a laže'e yógo'te benne' ka' zej nzi'e xtiže'e, san žóngakkze' doła'.¹³ Ki gaken dan' benne' ka' žénzegekle' xtiža' Dios bi zej nake' chawe' lawe' Le', san yeyakgak chawe' benne' ka' žóngake' kan zнна xtiže'e na'.¹⁴ Ka nak chegak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', san žóngakkze' kan zнна xtiža' Dios la'kze bi na' yéngeklen', zoa to da' bzoa Dios lo yichj láždo'gake' da' žsedlen légake'.¹⁵ Benne' ki zlóé'egekle' law žon žin xtiže'e da' yo'on lo yichj láždo'gake'. Da' žon da' yo'on lo yichj láždo'gake' nak bian' naken ki. Kan zza' láže'gake', žesbaga'gake' ljéžgake' ka' zia, o žebéj ljéžgake' ka' chawe' toe' yetóe'.¹⁶ Ki yebi'i Dios chégake' ža na' katen' wchi'a laže'e yógo'tegake' lo na' Jesús, Benne' Criston', kan zej nak da' béngake', na' kan nak da' wzá' láže'gake'. Ki žsedle diža' chawen' da' zchaljan'.

Da' žongak benne' judío ka', na' da' wnnakze Dios

¹⁷ Le'e znnale nakle benne' judío ka', na' žxen láže'le yelale dan' žonle kan zнна xtiža' Dios, na' zka'n zen kwínle dan' žéklele nónbia'le Le',¹⁸ na' nnézkzelele da' žénele Dios gonle, na' da' wnnakze' Le', da' žsédlele le'e, na' žákbe'elele da' naken dot chawe'.¹⁹ Zej nnita' benne' ka' zdágake' ga yoble, kan žongak benne' lo cholé ka'. Žéklele wak wzejní'ilele benne' ka' zej nchol' yichj láždo'gake'.²⁰ Žéklele wak wsédlele benne' ka' bi žejní'igekle', na' benne' ka' žejní'igekle' láte'do'ze, dan' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' žsedlen benách ka' kan nak yela' žejní'il da' naken dot li laže', na' da' naken dot da' li.²¹ Na'a, le'e žsédlele yezika' benách ka'. ĆBi žala' wsédl kwínle? Le'e znnale: "Bi kwano'". Ćžbanle le'e?²² Lezka' znnale: "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'". Ćžonle le'e doła' da' zka'n ditjen yela' zchag

na? Le'e bi zlé'elele chawe' lo'a ka'. ¿Zbanle le'e da' zej že' lo yodo' chégaken? ²³ Zka'n zen kwinle dan' nzi' lo na'le xtiža' Dios. ¿Zka'nle le'e Dios ka'ze, dan' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale? ²⁴ Nyejw le'e yiche la'y kan žonle, dan' znnan: "Ni'a che da' žonle le'e, benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' znnne zí'gake' che Dios." ²⁵ Wak yebélenlele da' nžogen lo belá' chele, benne' byo ka', dan' nak bian' nzi' lo na'le xtiža' Dios, cha' žonle kan znnna xtiže'e, san cha' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale, ba beyakle ka' zej nak benne' ka' bi zej nake' che Dios. ²⁶ Che len, benne' byon', benne' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot kan znnna xtiže'e, benne' ni nake' law Dios ka' to benne' byo nžog lo xpele'e dan' nak bian', la'kze bi nžogen lo belá' chekze'. ²⁷ Benne' byon' bi nžog lo xpele'e da' nak bian' no benne' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot da' znnna xtiže'e, ka' žon benne' ni žloe'elen nbága'le le'e zia, la'kze nzi' lo na'le xtiža' Dios, na' nžog lo belá' chele dan' nak bian' naken ki, san bi žonle kan znnna xtiže'e na'. ²⁸ Cha' to benne' judío naxzen lo belá' žen chie', bi nakkze' benne' judío, na' da' nak bian' da' nžogzen lo belá' chie' bi naken li laže'. ²⁹ Bennen' nake' ki lo yichj lázda'we' nake' da' li benne' judío, benne' nake' che Dios, na' da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios da' naken li laže' naken to da' yo'on lo yichj lázda'we'. Da' nak bian' da' naken li laže' naken che be' nakkzžo, na' kege che yela' benachze chežo. Bennen' nake' che Dios ki, bi žapegak benách ka' le' ba la'ne, san Dios na'kze žape' le' ba la'ne.

3

¹ Cha' ki naken, ¿biz da' chawe' žaken che to benne' dan' nake' benne' judío? ¿Biz da' chawe' žaken che benne' byo, benne' judío, dan' nžog da' nak bian' lo xpele'e? ² Da'

chawe'le'e naken chie', na' da' zan kan zej naken. Da' naken blo, Dios bdie' diža' la'y chie' lo na'gak benne' judío ka'. ³ Bale' bi žejlé'gake' che Dios. ¿žeklo' bi gon Dios kan znnna xtiže'e dan' bi žejlé'gake' chie' Le'? ⁴ Bi gaken ki. Žala' gákbe'elžo žónteze Dios kan znnna xtiže'e, la'kze žon láže'gak yógo'te benách ka'. Kan nak chie' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Gak bia' nako' chawe' dan' žono' kan znnno',
na' yežojo' chawe' cha' no benne' wchi'a laže'e Le'.

⁵ Kate' žonžo da' kegle, Dios znnne' bi nak chawe' da' žonžo. Da' ni nak bian' Dios nake' chawe'. Zej nnita' benne' ka' znnágake': "Da' kegle da' žonžo nak bian' Dios nake' chawe', na' che len bi žala' wsaka' zi'e žo'o." ⁶ Bi naken ki. Chela' ga'n zen Dios ni'a che da' kegle da' žonžo, ¿nakxkze gak wchi'a laže'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga? ⁷ Kate' no benne' žon laže'e, Dios znnne' bi zchalj bennen' da' naken dot da' li kan žone' Le'. Da' ni nak bian' nak dot da' li da' znnakze Dios. Zej nnita' benne' ka' znnágake' da' žon láže'gake' lé'gake' žonen ga' ga'n zen Dios, na' bi žala' choge' chégake', bi nne' zej nbage'e dola'. Ki znnágake'. ⁸ ¿Nnažo: "Gonžo da' kegle nich gak da' nak chawe'?" Benne' ka' znnne zí'gake' chežo znnágake' žsedlžo da' ki, na' naken chawe' chog Dios chégake' gátgake'.

Yógo'težo nbága'žo dola'

⁹ ¿Bizkze nnažo na'a? Kan nak cheto' neto', benne' judío ka', ¿nákžeto' chawe' ka' yezika' benách ka'? Bi nakto', dan' ba bloe'elto' nga, zej nbaga' benách judío ka' dola', na' lezka' zej nbaga' benách zi'to' ka' dola'. Yógo'težo nbága'žo dola'. ¹⁰ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Bi zoa nitó benne' nake' chawe', nitóe'.

¹¹ Nitó benne' žejni'ile'. Nitó benne' žilje' Dios.

- 12 Yógo'tegake' zdágake' ga yoble;
yógo'tie' zej nnitle'.
Nitó benne' žone' da' nak chawe',
nitóe'.
13 Lbá'gake' zej naken ka yežw ba
ka' da' zej nyaljwn.
Len da' znnágake' žon láže'gekle'
ljéžgake' ka'.
Diža' da' žežojen žoá'agake' naken ka
da' yožen laye' bele snia ka'.
14 Len da' znnágake', zne zí'gake'
chegak benne' ka'.
15 Nníta'gake' zbéžgake' nich gótgake'
benách ka'.
16 Zbla' yí'tezgake', na' žsaka'
zí'tezgake' ljéžgake' ka'.
17 Bi gak gá'nłengake' ljéžgake' ka'
cháwe'do'.
18 Bi zžébegake' Dios.
19 Nnezlžo bchalj Dios yógo'te da'
ki, da' ži'e benne' ka' nzi' lo ná'gake'
xtiže'e. Che len bi gak nitó benne'
nne' bi nbage'e doła', na' yógo'te
benách, benne' ka' nníta'gake' dot
yežlyó nga, Dios wchi'a láže'e
légake'.²⁰ Že' láže'gak benne' judío
ka' góngake' da' zna xtiža' Dios
nich yeyákgake' chawe', san bi
gak nitó benne' yeyake' chawe' ki,
dan' bzoa Dios da' wnnakze' nich
gákbe'elžo nbága'žo doła', dan' bi
žonžo dot da' wnnakze' Le'.

*Yelažo dan' žejle'žo che Jesús,
Benne' Cristo*

²¹ Na'a, ba bla' law kan gak
yeyakžo chawe' law Dios. Bi gak
yeyakžo chawe' lawe' Le' cha'
žónzežo kan zna xtiže'e, la'kze
nyejw le'e yiche la'y da' wnnagak
benne' ka' bcháljgake' lo włáz Dios,
dan' zloe'elen kan gak yeyakžo
chawe' lawe' Le'.²² Dios žonkze' ga
žeyakžo chawe' lawe' Le' dan' žejle'žo
che Jesús, Benne' Criston', na' gone'
ga yeyakgak chawe' yógo'te benne'
ka' chejlé'gake' chie' Le'. Tlebe zej
nak yógo'te benách,²³ dan' yógo'tie'
béngake' doła', na' bi zej nake'
chawe' kan nak Dios dot chawe'.
²⁴ Dios, lo yela' ži'i láže' chie', žonze'
ga žeyakžo chawe' lawe' Le', na'

beyone' žo'o chawe' dan' Jesús,
Benne' Criston', beya'we' žo'o.²⁵ Ki
goken dan' Dios bdie' Jesús, Benne'
Criston', lo yela' got lo wlazžo žo'o.
Le' blalje' xchene', da' žeká'n doła',
dan' žaken chežo cha' žejle'žo chie'
Le'. Ki ben Dios nich gak bia' Le'
nake' chawe', la'kze lo yela' zbez
zen láže' chie' bzoe' chela'ale doła'
ka' da' benžo ža ni'te.²⁶ Ki ben
Dios, na' bløe'el kwine' chawe' ža ni
zoažo na'a, na' zga'ne' chawe' la'kze
žeké'e doła' da' zej nbaga' benách
ka', na' žone' ga žeyákgake' chawe'
cha' žejlé'gake' che Jesús, Benne'
Criston'.

²⁷ ¿Wak wká'n zen kwínžo dan'
nakžo chawe' law Dios? Bi gakžo.
¿Biz chen? Naken dan' belazo, kege
dan' žonžo kan zna xtiža' Dios,
san dan' žejlé'zežo che Jesús, Benne'
Criston'.²⁸ Na'a, nnezlžo žeyák
chawe' to benne' law Dios dan'
žejli'e che Jesús, Benne' Criston', na'
kege dan' žone' kan zna xtiža' Dios.

²⁹ ¿Nak Dios Dios chégakze benne'
judío ka'? ¿Bi nake' lezka' Dios
chegak benách zi'to' ka'? O', lezka'
nake' Dios chegak benách zi'to' ka',
³⁰ dan' zoa toze Benne' nake' Dios.
Dios na' žone' ga žeyakgak chawe'
benne' judío ka' lawe' Le', benne'
byo ka' nžog lo beła' chégake' dan'
nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiže'e. Ki
žone' Le' dan' žejlé'gake' che Jesús,
Benne' Criston', na' lezka' gone' ga
yeyakgak chawe' benne' zi'to' ka'
lawe' Le', benne' byo ka' bi nžog
lo beła' chégake' dan' nak bian'.
³¹ Na'a, cha' belazo dan' žejle'žo che
Jesús, Benne' Criston', ¿wak nnažo
biž zaka' da' bchi'le Dios žo'o? Bi
gakžo, san yela' žejlé' chežo zloe'elen
nak choch xtiže'e na'.

4

Da' ben Bran žsedlen žo'o

¹ ¿Bizkze nnažo na'a? ¿Nakx beyák
Bran, xa wdé cheto', benne' judío
ka', chawe' law Dios? ² Chela' beyák
Bran chawe' law Dios dan' wzóa da'

benkze' le', wak wká'n zen kwine', san kege law Dios. ³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' che len Dios ble'ele' le' ka benne' chawe' lawe' Le'." ⁴ Cha' zoa no benne' žone' xchinžo, da' žizjwžo-ne' bi naken to da' žonnžo chie', san naken to da' nbága'žo chie'. ⁵ Lezka' cha' to benne' žejle'ze' che Dios, la'kze bi be žin bene', Dios, Bennen' žone' ga žeyakgak chawe' benne' ka' lawe' Le', benne' ka' bi zej nake' chawe', znnne' nake' chawe' lawe' le' dan' žejli'e chie' Le'. ⁶ Lezka' bchalj Dabí kan žaken da' chawe' che no benne', Dios znnne' nake' chawe' lawe' Le' la'kze bi be žin bene'. ⁷ Ki wnná Dabín':

Ba nez zen naken che bennen' Dios ženít lawe' chie' ka nak da' kagle da' bene'.

Na' žeké'e doła' da' nbage'e.

⁸ Ba nez zen naken che bennen', Dios bi žesbage'e le' zia ni'a che doła' da' bene'.

⁹ Ćžak da' chawe' ni chégakze benne' byo ka' nžog lo beła' chégake' dan' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, o lezka' žaken chegak benne' byo ka' bi nžog ki lo beła' chégake'? Ba wnnákžežo beyák chawe' Bran na' law Dios dan' bejli'e chie' Le'. ¹⁰ ĆBatx beyák chawe' Bran na'? ĆGoken katen' ba nžog lo xpele'e dan' nak bian', o goken zga'ale? Bi goken kate' ba nžogen lo xpele'e, san zga'ale goken. ¹¹ Bran na' bejli'e che Dios katen' bi na' chog lo xpele'e dan' nak bian'. Wdé na' bchog lo xpele'e dan' nak bian', dan' zloe'elen ba beyake' chawe' law Dios. Goken ki nich gak Bran na' ka xagak benne' ka' chejlé'gake' che Dios, la'kze bi nžog lo xpéla'gake' dan' nak bian'. Dan' žejlé'gake' che Dios, gak nna Dios zej nake' chawe' lawe' Le'. ¹² Nak Bran na' xa wdé chegak benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Dios. Kégeze nake' xagak benne' byo ka' nžog lo beła'

chégake' dan' nak bian', san lezka' nake' xagak benne' ka' žóngake' kan ben Bran na', dan' žejlé'gake' che Dios kan ben Bran na' kate' bi na' chog lo xpele'e dan' nak bian'.

Da' wnnacze Dios gata' chežo dan' žejle'žo chie' Le'

¹³ Bchebe laže' Dios bi da' wnezjwe' che Bran na', na' chegak za'sóe' ka', gata' chégake' yežlyó ngakze. Gaken ki, kege dan' žóngake' kan znnna xtiža' Dios, san dan' beyákgage' chawe' lawe' Le' dan' žejlé'gake' chie'. ¹⁴ Chela' yežlyó nga gata' chégakze benne' ka' žóngake' kan znnna xtiža' Dios, bi gon byenen chejle'žo chie', na' gak da' bchebe laže' Dios to da' bi zaka'. ¹⁵ Xtiža' Dios zloe'elen žo'o nbága'žo zia, da' žonen ga chog Dios chežo gatžo. Gan bi na' žin da' wnnakze Dios, bi gak bága'gak benách ka' zia dan' bi béngake' kan wnnakze' Le'.

¹⁶ Che len žebelžo dan' žala' si'žo dan' bchebe laže' Dios dan' žejle'žo chie' Le', dan' nak bian' naken to da' žonnze' chežo. Ki naken nich gak bia' gata' dan' bchebe laže' Dios gonne' chegak yógo'te za'só Bran na', kégeze chegak benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' wnnakze Dios, san lezka' chegak benne' ka' žejlé'gake' che Dios kan bejlé' Bran na' che Dios. Bran na' nake' ka xazo yógo'težo žo'o, nolžo žejle'žo che Dios. ¹⁷ Ki naken kan nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Bran na', dan' znnan: "Bzoa' le' ka xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó."

Ki naken, law Dios, Bennen' bejlé' Bran na' chie', nak Bran na' ka xazo yógo'težo. Dios na' žesbane' benne' gat ka', na' zchalje' che to benne' bi na' soe' kan ba zoakze bennen' bi na' soe'.

¹⁸ Ki naken dan' Dios gože' Bran na': "Benne' zante gaggak za'só' ka'." Bran na' bejli'e che Dios, na' bxen laže'e Dios gone' dan' bchebe laže'e wnezjwe' chie', la'kze bi gok le'ele' dan' žxen laže'e si'e, na' ka'

goken, wyó'o lo ne'e gake' xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ¹⁹ Bran na' bi gok chop laže'e kan žejlí'e che Dios, la'kze ba zeje' ka to gaywá' yiz, na' bejsá' laže'e kan nak che beła' žen chie', da' ba natkzen dan' ba ngóleli'e, na' lezka' kan nak che Sara, zo'le', nake' no'le wbiž. ²⁰ Bi gok chop laže'e, na' bi goke' benne' bi žejlé' kan nak da' bchebe laže' Dios gone' chie', san gokže' choch dan' bejli'e che Dios, na' bka'n zene' Dios. ²¹ Dot laže'e bxen laže'e Dios, nape' yela' wak gone' dot dan' bchebe laže'e gone'. ²² Che len, Dios bzoe' che Bran na' nake' chawe' lawe' Le' dan' bejli'e chie' Le'.

²³ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios bzoe' chie' nake' chawe' lawe' Le'." Ki nyejwn le'e yichen', kégeze nich yebélenlen Bran na', ²⁴ san nich yebélenžon lezka' žo'o. Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le' cha' chejle'žo chie' Le', besbane' Xanžo Jesusen' lo yela' got. ²⁵ Jesusen', Dios bdie' Le' nich gote' ni'a che doła' da' nbága'žo žo'o, na' besbane' Le' lo yela' got, nich gak gone' ga yeyakžo žo'o chawe' lawe' Le'.

5

Da' žata' chežo dan' ba beyakžo chawe' law Dios

¹ Na'a, znná Dios ba beyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', cha' žejle'žo chie' Le', na' che len ba begá'nlenžo Le' cháwe'do'. ² Dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', žebélenžon da' žonn Dios chežo, dan' žon chochen lázdo'žo. Žebelžo dan' žxen láže'žo gata' chežo yela' baní' che Dios. ³ Kégeze ki žebelžo, san lezka' žebelžo kate' zzáka'žo, dan' nnezlžo da' zzáka'žo žsedlen žo'o kwezžo zen laže'. ⁴ Kate' zbežžo zen laže' žežojžo chawe' law Dios, na' kate' ba bežojžo chawe' lawe' Le' žxen láže'žo Lekze' gáklene'

žo'o. ⁵ Kate' žxen láže'žo Le', bi žak chope láže'žo. Ki naken dan' yela' nži'il che Dios len žo'o yo'on yichj lázdo'žo. Dios Be' La'y, Bennen' bsela' Dios chežo, žone' ga žaken chežo ki.

⁶ Katen' bi gok yelažo žakze chežo, kate' bžin ža, Benne' Criston' gote' lo wlažžo žo'o, kate' ne gokžo benne' doła' ka'. ⁷ Bi yénele no benne' gate' lo wlaž to benne' chawe'. Wak no benne' wechóg laže'e gate' lo wlaž to benne' nake' dot chawe'. ⁸ Dios žloe'ele' žo'o kan nži'ile'ele' žo'o, dan' got Benne' Criston' lo wlažžo žo'o kate' ne gokžo benne' doła' ka'. ⁹ Ba beyakžo chawe' law Dios dan' got Benne' Criston' lo wlažžo žo'o, katen' blalje' xchene'. Che len žxen láže'žežo Le' yeslé' žo'o lo ža chog Dios chegak benne' doła' ka' gátgake' to chi'ize. ¹⁰ Katen' bi ble'elžon Dios chawe', Ži'nkze Dios gote' lo wlažžo žo'o nich gak yeyakžo toze len Dios. Na'a, dan' zoa nban Bennen' bene' ga ba beyakžo toze len Diosen', žxen láže'žežo yelažo to chi'ize. ¹¹ Lezka' žebelžo law Dios ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' ba beyakžo toze len Diosen' ni'a che da' bene' Le'.

Da' ben Adán, na' da' ben Benne' Cristo

¹² Bła' doła' lo yežlyó nga ni'a che da' ben toze benne', Adán, na' dan' bene' doła', lezka' wyó'o yela' got. Che len gatgak yógo'te benách ka' dan' yógo'tegake' zej nbage'e doła'. ¹³ Zga'ale kate' bła' da' bchi'le Dios lo yežlyó nga, bengak benách ka' doła', benne' ka' wnníta'gake' yežlyó nga, na' gótgake', san Dios bi besbage'e benne' ka' zia dan' bi bégake' ka' znná xtiže'e. Ki goken dan' bi na' žin da' bchi'le Le' gan wnníta'gake'. ¹⁴ Kate' wzó law zoa Adán, na' zejte ža wzóa Moisés gotgak yógo'te benách ka' dan' wbága'gake' doła', la'kze bi bzóagake' chela'ale to da' wnnakze Dios kan

ben Adán na'. Yógo'te benách ka' zej nake' toze len Adán na' dan' zej nake' za'sóe' ka'. Da' ni zloe'elen žo'o kan gaggak yógo'te benách ka' toze len Benne' Criston', benne' ka' chejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵ Da' žonnze Dios chežo bi naken ka da' goken chežo ni'a che dolan' da' ben Adán na'. Ni'a che dolan' da' ben toze bennen', gatgak yógo'te benách ka'. Da' zénle'eže naken da' žonnze Dios chežo, dan' naken yela' nban da' zejli kanne. Žonne' chežo da' ni ni'a che da' ben yetoze Benne', Jesús, Benne' Criston'. ¹⁶ Da' žonnze Dios chežo bi naken tlebe ka da' goken chežo ni'a che dolan' da' ben toze bennen'. Da' bchog Dios che Adán na' ni'a che dolan' da' bene', lezka' bchog Dios chegak yógo'te benách ka'. Dan' žonnze Dios chežo naken nich gak yeyakžo chawe' lawe' Le' la'kze nbága'žo dola' zan. ¹⁷ Wyó'o yela' got yežlyó nga ni'a che dolan' da' ben toze bennen'. Ni'a che da' ben yetoze Bennen', Jesús, Benne' Criston', gata' yela' nban da' zejli kanne chegak benne' ka' yeyákgake' chawe' law Dios, dan' naken da' žonnze Dios chežo.

¹⁸ Dios bchoge' chegak yógo'te benách ka' gátgake' ni'a che dolan' da' ben toze bennen'. Lezka' yógo'te benách ka' gak yeyákgake' chawe' lawe' Le' ni'a che da' nak chawe' dan' ben yetoze Bennen', na' gata' yela' nban da' zejli kanne chégake'. ¹⁹ Beyakgak benne' zan wen dola' ka' dan' bi ben toze bennen' kan zna xtiža' Dios. Lezka' benne' zan yeyákgake' chawe' law Dios dan' ben yetoze Bennen' kan zna xtiža' Dios.

²⁰ Wyó'o da' wnnakze Dios lo yežlyó nga nich gak bia' zej nbaga' benách ka' dola'. Dan' gok bia' zej nbage'e dola', lezka' gok bia' zénle'eže nak da' žonnze Dios chegak benách ka'. ²¹ Gota' yela' wak che dola' goten žo'o. Lezka' da' žonn Dios chežo napen yela' wak

gonen ga yeyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' gonen ga gata' yela' nban da' zejli kanne chežo.

6

Zoažo nbanžo ni'a che Jesús, Benne' Cristo

¹ žBizkze nnažo na'a? žžala' gonžo dola' nich lo yela' nži'il che Dios Le' yenit lawe'e chežo da' zanže? ² žBi gónkžežon! Nak chežo ka ba gotžo to chi'ize nich biž gonžo dola'. žNakxkze gak gónžežo dola'? ³ žBi nnézlele kan naken chežo? Cha' bezoažo nis nich yeyakžo toze len Benne' Criston', dan' bezoažo nis zloe'elen žo'o ba wdežo lo yela' got tzen len Le'. ⁴ Kan goken, gótlénžone' tzen, lezka' bgáche'lenžone' tzen lo yežw ba katen' bezoažo nis. Kan ben Dios, len yela' wak zen chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, lezka' bene' ga bebánlenžo tzen Jesusen' nich gakžo benách kobe chie' ka'.

⁵ Cha' bénlenžo tzen Benne' Criston', na' gotžo kan gote' Le', lezka' gónlenžone' tzen, yebanžo lo yela' got kan bebane' Le'. ⁶ Ba nnézkzelžo da' ni: yela' benách chežo da' wzóan zga'ale, wdá'lenen Le' tzen le'e yag kroze nich kwia yi' yela' benách chežo da' bénlenžon dola', nich biž nna bia' da' nak dola' žo'o. ⁷ Cha' nakžo toze len Bennen' gote' ni'a che dola', na' ba beyakžo chawe' law Dios, biž nbága'žo dolan', na' biž yo'ožo lo na' dola'. ⁸ Na'a, cha' nátlénžo tzen Benne' Criston', žejle'žo yebánlenžone' tzen, ⁹ dan' nnezlžo ba bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' biž gate'. Che len biž bi gak gon yela' got na' chie' Le'. ¹⁰ Kan goken, gote' Le', toze chi'i gote' ni'a che dola' da' wbága'žo žo'o, san kan naken, zoe' nbane', nbánlene' Dios. ¹¹ Lezka' žala' géklele le'e naken chele ka ba nátkzele nich biž gonle dola', san zoale nbanle nich gonle kan

z̄nna x̄tiža' Dios, dan' nakle toze len X̄anžo Jesús, Benne' Criston'.

¹² Che len, bi we'le latje da' naken doła', nich bi gonen ga gonle doła' lo beła' žen chele da' gatkzen. Biž gonle kan nak da' zze l̄áže'le da' kegle lo beła' žen chele. ¹³ Bi wdé kwinle lo na' da' naken doła', na' bi gonle da' kegle, san le wdé kwinle lo na' Dios dan' ba bebanle lo yela' got, na' le wdé beła' žen chele lo ne'e nich gónlenen' da' naken chawe'. ¹⁴ Bi we'le latje da' naken doła', nich bi gonen ga gonle doła', dan' bzoa Dios le'e nich gonle kan z̄nna da' chawe' chie' Le', na' kege gónžele kan z̄nna da' bchi'le' benách doła' ka'.

Da' žsaka' lebe kan nak che benne' ndo'w

¹⁵ ¿Bizkze nnažo na'a? ¿Žala' gonžo doła' dan' biž yo'ožo lo na' da' bchi'le' Dios benách doła' ka', san žonžo kan z̄nna da' chawe' che Dios? ¡Bi gonžon! ¹⁶ Ba nnézkzelele cha' wdé kwinle lo na' to benne' nich gakle benne' ndo'w chie' ka', na' nich gonle kan z̄nna x̄tiže'e, to chi'ize nakle benne' ndo'w ka' che bennen' žonle kan z̄nna x̄tiže'e. Lezka' gaken cha' wdé kwinle nich gonle doła' da' gonen ga gatle, o cha' wdé kwinle nich gonle kan z̄nna x̄tiža' Dios, Bennen' gone' ga yeyakle chawe' l̄awe' Le'. ¹⁷ Na'a, žoxken Dios. La'kze zga'ale gokle benne' ndo'w ka' lo na' doła', na'a dot l̄áže'le žonle kan z̄nna x̄tiža' Dios, dan' bde kwinle lo nan'. ¹⁸ Dan' ba belale lo na' doła', ba beyakle ka benne' ndo'w ka' lo na' da' naken chawe'. ¹⁹ Zcháljl̄ena' le'e kan žak chegak benách ndo'w ka', dan' bi žejní'ilele kwáselo lo yela' benachze chele. Zga'ale bde kwinle tzen len beła' žen chele lo na' da' kegle, na' lo na' da' bi naken chawe', na' gokle ka benne' ndo'w ka' chen, na' benle x̄chin da' bi naken chawe'. Na'a, le wdé beła' žen chele lo na' da' naken chawe', nich gakle ka benne' ndo'w ka' chen, na' gonle x̄chin da' naken

chawe' nich gakle benne' ka' zej nake' che Dios.

²⁰ Katen' gokle ka benne' ndo'w ka' lo na' doła', bi benle x̄chin da' naken chawe'. ²¹ Na'a, ¿gok chawe' chele ni'a che da' benle zga'ale? Na'a dan' benle žonen ga žedoé'elele, na' žonen ga gat to chi'ize no benne' žonen'. ²² Na'a ba belale lo na' doła', na' nakle ka benne' ndo'w ka' che Dios, dan' žonen ga žak da' chawe' chele dan' žonen ga nakle che Dios, na' žonen ga nape yela' nban da' zejlí kanne. ²³ Lazjw no benne' žone' doła' naken yela' got, san da' žonnze Dios chežo naken yela' nban da' zejlí kanne, dan' napžo dan' nakžo toze len X̄anžo Jesús, Benne' Criston'.

7

Da' žsaka' lebe yela' zchag na'

¹ Zí'na'do' ka', nólele le'e nzi' lo na'le da' bchi'le' Dios benách judío ka'. Nnézkzelele yo'o lo na' x̄tiže'e na' no benne' kate' ne zoe' nbane'. ² Lezka' to no'le nžag ná'l̄ene' to benne' byo yoe'e lo na' benne' byo chien' kate' ne zoa nban benne' byo chien', dan' ki z̄nna da' bsdle Dios kan nak che yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' x̄tiža' Dios dan' bchagen l̄égake'. ³ Ki naken, kate' ne zoa nban benne' byo chien', cha' no'len' wchág ná'l̄ene' no benne' byo yoble, gone' doła' da' wká'n ditjen yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' x̄tiža' Dios na', na' na'a, cha' wchág ná'l̄ene' to benne' byo yoble, bi gone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

⁴ Lezka' žaken chele, zí'na'do' ka'. Dan' nžagle Benne' Criston', naken ka ba nátkzele le'e, na' biž yo'ole lo na' da' bchi'le' Moisés žo'lo, nich gak gakle che Benne' yoblen'. Na'a nakle che Benne' Criston', Bennen' bebane' lo yela' got. Ki naken nich gak gonžo da' žaz l̄áže' Dios.

⁵ Katen' wyo'ožo lo na' yela' benachze chežo, da' zna xtiža' Dios benen ga gok bia'gak da' ka' wzé láže'žo da' bi zej naken chawe', da' ka' béngaken žin lo belá' žen chežo nich góngaken ga gatžo. ⁶ Na'a ba belážo lo na' da' bchi'le Moisés žo'o dan' nátkžežo kan nak da' zna xtiže'e, dan' bchi'len žo'o zga'ale. Ki naken nich gak gonžo xchin Dios lo yela' nban kobe da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' kege gonžon lo da' ba wdé chen, dan' naken dan' bchi'le Moisés žo'o.

Zoaļen neda' da' naken doļa'

⁷ ĶBizke nnažo na'a? Ķžon da' wnnakze Dios ga žona' doļa'? Bi žonen ki, san chela' bi bzejni'il neda' da' zna xtiže'e, bi wnnazla' nak doļa' da' žona'. Chela' bi zoa lo da' wnnakze' Le' da' znan: "Bi se lažo'o da' de che lježo'" bi nnezla' nak doļa' yela' zze laže' da' de che lježa'. ⁸ Kate' benla' xtiže'e, na' gókbe'ela' da' nak doļa' žonen žin lo belá' žen chia', na' benen ga gókbe'ela' zze laža'a yógo'te da' kegle. Gan bi na' la' xtiže'e, bi nak bia' da' naken doļa'. ⁹ Ža ni'te, kate' bi na' yenla' xtiža' Dios, gokla' zoa' nbana', san kate' benla' xtiže'e, gókbe'ela' nbaga'a doļa', na' goka' ka to benne' gat law Dios. ¹⁰ Dios bdiǰwe' da' zna xtiže'e nich gonen ga gata' yela' nban chežo, san benen ga gókbe'ela' ba natkza'. ¹¹ Gok bia' nchixela' kan nak doļa', dan' ben xtiže'e ga gókbe'ela' nbaga'a doļa', na' žala' gata'.

¹² Che len, la'y nak xtiža' Dios, na' la'y, na' chawe', na' xtan nak da' bchi'le' žo'o. ¹³ ĶBen da' naken chawe' ga goka' ka to benne' gat? Bi naken ki, san da' nak doļa' gok bian' ni'a che da' naken chawe', na' benen ga gókbe'ela' ba natkza' nich gak bia' nak doļa' da' žona'. Ki goken nich gak bia' ni'a che xtiža' Dios yógo'te da' zej naken doļa' zej nakle'en da' žinnj.

¹⁴ Nnezlžo Dios Be' La'y benne' chežo xtiža' Dios, san neda' naka' benachze, na' yoa'a lo na' doļa' ka to benne' ndo'w chen. ¹⁵ Na'a, bi žejni'ila' da' žona'. Žénela' gona' kan zna xtiža' Dios, san bi žona' dan' žénela' gona'. Da' žona' naken doļa' da' bi zle'ela' chawe'. ¹⁶ Žona' doļa' la'kze bi žénela' gona' doļan'. Ki naken dan' xtiža' Dios žsedlen neda' bi naken chawe' da' žona'. Che len nak bia' nak chawe' da' zna xtiže'e. ¹⁷ Ki naken, kege nedza' žona' doļan', san doļa' da' zoaļen neda' žonen ga žona' doļan'. ¹⁸ Nnezla' da' nak chawe' bi zóaļenen neda', o žala' nnia', dan' naken chawe' bi zóaļenen da' nak yela' benachze chia'. Žénela' gona' dan' naken chawe', san la' nedza' bi gak gonan'. ¹⁹ Bi žona' da' naken chawe' da' žénela' gona', san žónteza' da' kegle da' bi žénela' gona'. ²⁰ Che len, cha' žona' doļa' da' bi žénela' gona', kege nedkza' žonan', san doļa' da' zóaļenen neda' žonen ga žona' doļan'.

²¹ Ki nak da' žaken chežo yógo'težo. Kate' žénelžo gonžo da' naken chawe', zoaļen žo'o da' žonen ga žonžo da' kegle. ²² Lo yichj lážda'wa' žaz laža'a xtiža' Dios, ²³ san žákbe'ela' zoa da' zna bia' neda' da' zoaļen belá' žen chia', na' to da' žži'i che xtiža' Dios yo'on lo yichj lážda'wa'. Dan' zóaļenen belá' žen chia' žonen ga žona' doļa'.

²⁴ ĶDa' nyáche'le'e naken chia' neda'! ĶNozke benne' gak yeslé' neda' lo yela' benachze chia' da' žonen ga žona' doļa'? ²⁵ Ķžoxken Dios, ba belážo na'a ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Che len, kan nak da' yo'on lo yichj lážda'wa' žona' kan zna xtiža' Dios, la'kze yela' benachze chia' žonen ga žénela' gona' doļa'.

8

Da' gak gonžo dan' zoaļen Dios Be' La'y žo'o

¹ Che len, benne' ka' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston', biž bi zia zej nbage'e, benne' ka' biž žóngake' kan žénele yela' benachze chégake', san žóngake' kan žénele Dios Be' La'y. ² Dan' naka' toze len Jesusen', Dios Be' La'y, Bennen' nbánlenžo, žáklene' neda'. Che len, ba belá' lo da' benen ga bena' doła', na' lezka' lo yela' got. ³ Ba ben Dios da' bi gok gon da' bchi'le' žo'o. Bi be gok gonen da' gáklenen žo'o dan' nakžo benachze. Che len Dios bsele'e Zi'nkze', Bennen' beyake' benách kan nakžo žo'o, nakžo benách doła' ka', san Le' bi be doła' bene'. Besbaga' kwine' doła' da' wbága'žo žo'o, na' ka' goken, Dios bchoge' chie' gote' ni'a che doła' da' žonžo lo yela' benachze chežo nich biž ga'nžo lo na' dolan'. ⁴ Ki bene' nich gak gonžo da' zej naken chawe' da' že' xtiža' Dios žo'o gonžo, nolžo biž žonžo kan žénele yela' benachze chežo, san žonžo kan žénele Dios Be' La'y.

⁵ Benne' ka', benne' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake', že' láže'gake' da' naken che yela' benachze chégake', san benne' ka' žóngake' kan žénele Dios Be' La'y, že' láže'gake' da' naken che Dios Be' La'y. ⁶ Cha' že' láže'zežo da' naken che yela' benachze chežo, gatžo to chi'ize, san cha' že' láže'žo da' naken che Dios Be' La'y, ba napžo yela' nban da' zejli kanne, na' zga'n ži yichj lázdo'žo. ⁷ No benne' že' láže'ze' da' naken che yela' benachze chie', bi zchage' Dios chawe', dan' bi žon bennen' kan zna xtiža' Dios, na' bi gak gonen'. ⁸ Che len, benne' ka' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake', bi gak góngake' da' žaz láže' Dios.

⁹ Na'a, le'e biž žonle kan žénele yela' benachze chele, san žonle kan žénele Dios Be' La'y dan' zóalenkze' Le' le'e. Benne' Criston' bsele'e Dios Be' La'y chežo. No benne' bi zoalen Dios Be' La'y le', bi nake' toze len Benne' Criston'. ¹⁰ Cha'

Benne' Criston' zóalene' le'e, la'kze gat yela' benachze chele ni'a che doła', soale nbanle ni'a che Dios Be' La'y dan' ben Dios ga nakle chawe' lawe' Le'. ¹¹ Be' La'y che Dios, Bennen' besbane' Jesusen' lo yela' got, zóalene' le'e. Dios, Bennen' besbankze' Jesús, Benne' Criston', lo yela' got, gone' ga yebanle le'e lo belá' žen chele da' žatkzen. Ki gone' dan' zoalen Dios Be' La'y le'e.

¹² Che len, zi'na'do' ka', zoa to da' nbága'žo, san kege che yela' benachze chežo, nich bi gonžo kan žénele yela' benachze chežo na'. ¹³ Cha' žonle kan žénele yela' benachze chele, gatle to chi'ize, san cha', len yela' wak che Dios Be' La'y, žonle ga kwia yi' da' žonle lo yela' benachze chele, na' gaple yela' nban da' zejli kanne.

¹⁴ Zej nak zi'nkze Dios yógo'te benne' ka' žóngake' ka' žénele Dios Be' La'y. ¹⁵ Dios Be' La'y na', Bennen' zóalene' le'e, bi bnnite'e le'e da' yoble ka benne' ndo'w ka' nich žebele, san ba bene' le'e zi'nkze Dios, na' Lekze' žone' ga žližžo Dios, na' znažo: "Xe." ¹⁶ Dios Be' La'y na' zzejni'ikzele' be' nakkzžo, na' žone' ga nnezlžo nakžo zi'n Dios. ¹⁷ Cha' ba nakžo zi'n Dios, lezka' da' zej naken che Xažo Dios gata' chežo tzen len Benne' Criston'. Ki gaken chežo cha' sáka'lenžo tzen Benne' Criston' nich tzen len Le' soažo lo yela' baní' chie'.

¹⁸ Žekla' neda', da' zzáka'žo na'a bi be naken kan nak yela' baní' da' gata' chežo ža da' ba za. ¹⁹ Zbezgak yógo'te da' ben Dios, na' žak láže'gaken žinte ža na' katen' Dios wloe'ele' law zej nak zi'nkze' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. ²⁰ Yógo'te da' ben Dios wdégaken lo na' da' žonen ga kwia yi'gaken, kege dan' gónegeklen gaken ki, san ki goken dan' ben Dios ga naken ki. Lezka' bene' ga gak wxén láže'gak Le' da' ka' bene', ²¹ na' yelagak yógo'te da' ka' ben Dios lo da'

žonen ga zbia yí'gaken. Ki naken, lezka' yebégeklen lo yela' žeslá da' zákale'en da' yebélengekle benne' ka' zej nake' zi'n Dios. ²² Nnezlžo yógo'te da' ben Dios zžákagaken na' zejte na'a ža, kan zžaka' to no'le za' galj bi'do' chie'. ²³ Kégeze yežlyó nga zžakan', san lezka' zžákazho žo'o, la'kze Dios Be' La'y zóalene' žo'o. Le' nake' chežo da' zloe'elen žo'o kan gákkežo. Zžákazho kate' ne zbezžo ža na' katen' Dios wloe'ele' law nakžo zi'nkze' ka', ža na' lezka' yeskobe' be'la' žen chežo. ²⁴ Dan' žxen láže'žo gone' da' ni, belažo žo'o, san cha' gak le'elžo dan' žxen láže'žo, bi naken to da' zbez láže'žon. Bi zbezžo da' ba zle'elžon. ²⁵ Na'a, cha' žxen láže'žo to da' bi zle'elžo, na' lo yela' zbez žen laže' zbezžon.

²⁶ Lezka' Dios Be' La'y žáklene' žo'o kate' žedó láže'žo, dan' bi nnezlžo bi žala' nnablžo Dios, san Dios Be' La'y zdekze' xtiža'žo law Dios, na' lo yela' znnab chie' zbeže láže'li'e, kan bi gak no benne' nne'. ²⁷ Dios zwie' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka', na' nnezle' da' žénele nna Dios Be' La'y na', na' Le', kan ženekzele Dios, zdie' xtiža'gak benne' ka' law Dios, benne' ka' zej nake' toze len Benne' Criston'.

Ba belažo dan' yo'ožo Benne' Cristo

²⁸ Nnezlžo yógo'te da' žak chegak benne' ka' zej nži'ile' Dios žon cháwe'gaken légake', benne' ka' bliž Dios légake' kan wnnakze' gone'. ²⁹ Benne' ka' wžekze Dios zga'ale, lezka' bzoe' chégake' zga'ale gágkake' tlebe kan nak Zi'nkze', nich gak blo Zi'nen' ladjw benne' zan, benne' lježe ka'. ³⁰ Benne' ka' bzoa Dios chégake' zga'ale kan žala' gágkake', lezka' bliže' légake', na' benne' ka' bliže', bene' légake' chawe' lawe' Le', na' benne' ka' bene' légake' chawe', lezka' ba bzoe' chégake' sí'gake' yela' baní' chie'.

³¹ žBizkze nnažo na'a kan zej nak da' ki? Cha' Dios žáklene'

žo'o, bi žala' žébežo la'kze soa da' gongak benách ka' chežo. ³² Dios, dot laže'e benne' chežo Zi'nkzen'. Bdie' Le' nich gote' lo wlazžo žo'o. Cha' ki ben Dios, žbi gónnli'e chežo tzen len Zi'nen' yógo'te da' žiažjelžo?

³³ žNozkze benne' gak yesbage'e benne' ka' žia, benne' ka' wžekze Dios? Bi gak nitó benne' dan' benkze Dios ga ba beyakžo chawe' lawe' Le'. ³⁴ žNozkze benne' gak choge' chežo gatžo to chi'ize? Bi gak nitó benne' dan' gotkze Benne' Criston' lo wlazžo žo'o, na' da' nakže žen, bebane' lo yela' got, na' na'a zoe' kwit li ža che Dios gan nzi' lo ne'e yela' wnná bia', na' znne chawe'e lo wlazžo žo'o law Dios. ³⁵ La'kze zoa bi da' žaken chežo, nnézkzelžo Benne' Criston' nži'ile' žo'o. Nnezlžo nži'ile' žo'o la'kze zžákazho, o la'kze nak nyache' láže'žo,

la'kze zbia láže'gak benách ka' žo'o, o la'kze zdonžo,

o la'kze žiažje da' gákwožo, o la'kze žon zož chežo,

o la'kze gotgak benách ka' žo'o.

³⁶ Kan zej nak da' ki nyejwle'e yiche la'y da' znnan:

Dan' nakžo chio' Le',

žóntezgak benách ka' ga gatžo.

Nakžo ka zila' ka',

bia ka' ndégakba' lo na' benne' gote' légakba'.

³⁷ Na'a, dan' Bennen' nži'ile' žo'o zóalene' žo'o, žxen láže'žo soelžo lo da' žaken chežo. ³⁸⁻³⁹ Che len žekla' neda':

Bi be sáke'le gonen ga biž ži'il Dios žo'o.

Nži'ile' žo'o dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Bi sáke'le gon yela' got o yela' nban ga biž ži'ile' žo'o,

na' kege wbás che ya'abá ka',

o benne' wnná bia' ka', o yela' wak che da' xiwe',

o bíte'teze da' zoan, o bíte'teze da' zan',

o to da' že' ža'le, o to da' že' že'le,

o bíte'teze da' ben Dios.

9

Dios wžekze' benne' Israel ka' nich gágkake' chie'

¹ Zchalja' da' naken dot da' li dan' naka' che Benne' Criston', na' da' znnia' naken tlebe len da' znnakze Dios Be' La'y lo yichj lázda'wa'. Bi žon laža'a. ² Žakle'e nyache' laža'a, na' žéktezela', ³ dan' žak laža'a gona' ga yelagak lježa' ka', benne' wláž chia' ka'. Chela' gaklen légake', yénekezela' yebéj yichj Dios neda', na' kwáslena' Benne' Criston'. ⁴ Benne' wláž chia' ka' zej nake' za'só Israel, na' Dios bi'e légake' latje gágkake' zi'nkze' ka'. Yela' baní' che Dios wzóalenen légake', na' Dios bdie' lo ná'gake' diža' chie' da' zka'n chawen', na' lezka' da' bchi'le' žo'o. Blíže' légake' nich wká'n zéngake' Le', na' bchebe laže'e gon chawe'e yógo'te benách zi'to' ka' ni'a chégake'. ⁵ Zej nake' za'sógak xa wdé cheto', Bran, na' Isaak, na' Jakob, na' ladjw ljéžgake' ka', kan nak yela' benách chie', golj Benne' Criston', Bennen' nakkze' Dios, na' znnia bi'e yógo'te. ĵGa'n zénteze' Le'! Ka'kze gaken.

⁶ La'kze yógo'te benne' wláž chia' ka' bi nzi' lo ná'gake' Benne' Criston', bi žala' nnažo: "Beyák xtiža' Dios dáche'ze." Kege yógo'te za'só Israel zej nake' da' li benne' Israel ka', benne' ka' zej nake' che Dios. ⁷ La'kze goljgak benne' zan za'só Bran, kege yógo'tegake' gógkake' da' li za'só Bran na', san naken kan nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Za'só Isaak ka' gágkake' da' li za'só' ka'." ⁸ Ki naken, benne' ka' zej nake' zi'n to benne', bennen' nake' che Dios, kege yógo'tegake' zej nake' zi'nkze Dios. Na'a, benne' ka' náljgake' ni'a che da' bchebe laže' Dios zej nakze' da' li za'só Bran na'. ⁹ Dan' bchebe laže' Dios bi da' wnezjwe' che Bran na' znnan ki: "Yetó yiz na'a ža yelá'a, na' Sara, zo'lo', galje to bi' byodo' chie'."

¹⁰ Kégeze da' ni goken ki, san lezka' katen' Rebeka ne noe'e bi' byodo' ka' che Isaak, xa wdé cheto', lo li'e, ¹¹⁻¹³ katen' bi' na' gáljgake', na' bi' na' góngakbe' da' nak chawe' o da' kegle, Dios gože' Rebeka na', na' wnné': "Xkwide' nežw chio' gonbe' xchin xkwide' bežopen'." Da' ni naken tlebe len da' nyejw le'e yiche kan wnná Dios, dan' znnan: "Bži'ila' Jakob, na' kege Esaú." Ka' goken, bga'n choch da' bzoa Dios to chi'ize kan nak chegak benne' ka' ba wžekze' Le'. Che len bi žaken ki ni'a che to da' gak gongak benách ka', san naken ki dan' zbekze Dios no benne' žliže'.

¹⁴ ĵBizkze nnažo na'a? ĵžon Dios da' kegle? Bi žonen'. ¹⁵ Dios gože' Moisés, na' wnné': "Yeyache' láže'la' no benne' žénela' yeyache' láže'la'-ne', na' we' laža'a no benne' žénela' we' laža'a-ne'." ¹⁶ Che len, bi žaken ki ni'a che da' žénegekle benách ka', o dan' žon byene to benne', san naken dan' žénekeze Dios, Bennen' žeyache' láže'le' benách ka'. ¹⁷ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Benne' Faraón, katen' wnné': "Che len bzoa' le' gan znnia bi'o nich wlo'e'ela' law yela' wak zen chia' ni'a chio' le', na' gona' ga gónbia'gak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó da' nakkza' neda'." ¹⁸ Ki naken, Dios žeyache' láže'le' no benne' žénekezele', na' lezka' žone' zižje yichj lázdo'w no benne' žénele' gone' zižje yichj lázda'we', kan bene' che Benne' Faraón na'.

¹⁹ Na'a ye'le neda': "Cha' ki naken, ĵbiz chen' žesbaga' Dios benách ka' zia? ĵNozkze benne' gak wsejwe' xnez Dios nich bi gone' da' žénekezele' Le'?" ²⁰ Bi naken ki. ĵNozkze le' znnio' che Dios? ĵWak to yeso' da' naken yo yen' benne' wen že'e, na' nnan: "ĵBiz chen' beno' neda' ki?" ²¹ ĵBi nzi' lo na' benne' wen že'e gone' che gona' na' to yeso' da' wkonlžon žin ga nla' law, na' che

la' gona' na'ze gone' yetó yeso' da' wkonlžon žin ga bi nla' law?

²² Gónekzele Dios wlo'e'ele' law kan wsaka' zi'e no benne' wen da' kegle, na' gone' ga gak bia' yela' wak zen chie', san lo yela' zbez zen laže' chie' bzoele' benne' ka' žala' choge' chégake' gátgake', benne' ka' zej nbage'e zia, da' žon byenen wžia yi'e légake'.

²³ Ki ben Dios nich gak bia' záka'le'e yela' baní' chie', dan' zlo'e'ele' law lawgak benne' ka' žeyache' láže'le', benne' ka' bzoe' chégake' zga'ale sóagake' lo yela' baní' chien'. ²⁴ Dios bliže' benách ki. Kégeze bliže' neto', benne' judío ka', san lezka' bliže' benách zi'to' ka'.

²⁵ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' bchalj Oseas lo wláz Dios, katen' wnné':

Benne' ka' bi zej nake' benách chia' ka',

go'a lágake': "Benách chia' ka'."

Na' benne' ka' bi bži'ila',

go'a lágake': "Benne' ka' nži'ila'."

²⁶ La' na'ze gan wnnía' kan nak chégake':

"Bi nakle benách chia' ka'"

go'a lágake': "Zi'nkze Dios ban."

²⁷ Na'a, kan nak chegak za'só Israel ka', Isaías wnné':

La'kze yangak za'só Israel ka',

na' nníta'gake' kan že' yož žoa'a to yego zen,

nbábzegake' yelágake'.

²⁸ Xanžo Dios la' gontie' ga la' lawte da' bchoge' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

²⁹ Lezka' Isaías na' bchalje' zga'ale, na' wnné':

Xanžo Dios, Bennen' nape' dot yela' wnná bia',

chela' bi bka'ne' chežo za'sóžo ka',

ga'nžo kan zej nak yež Sodoma, na' yež Gomorra,

yež ka' bhinnj Dios.

Benách Israel ka', na' diža' chawe'

³⁰ ¿Bizkze nnažo na'a? Benne' ka' bi zej nbabe' Israel, na' bi be' láže'gake' yeyákgake' chawe' law Dios, ba beyákgake' chawe' lawe' Le',

san beyákgake' chawe' lawe' Le' dan' žejlé'gake' chie'. ³¹ Na'a, la'kze be' láže'gak benne' Israel ka' góngake'

kan zna xtiža' Dios, da' žala' gonen ga gákgake' chawe' lawe' Le', bi gota' chégake' da' žala' gata' chégake' dan' žóngake' kan zna xtiže'e.

³² ¿Biz chen' goken ki? Ki goken dan' bi bégaken' lo yela' žejlé' chégake' che Dios, san žakze chégake' gónegekle' góngake' kan zna xtiže'e, na' che len bchixgekle', o wak nnažo: be-jchégwake' lo da' nzin': Jej Gan Žejchégo'gak Benách Ka'. ³³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Le wia nga, wdixjwa' lo yež Sión to benne' byo,

bennen' gake' ka to jej gan chejchégo'gak benách ka',

yej na' gonen ga wchixgekle'.

No benne' chejli'e chie' Le', bi yedoe'ele'.

10

¹ Zí'na'do' ka', da' žak laža'a, na' da' znnabla' Dios gone' chegak benách Israel ka', naken gone' ga yelágake'.

² Zzoa lia' chégake', dot láže'gake' že' láže'gake' Dios, san che len yela' žejni'il li láže'.

³ Bi nnéžgekle' kan žon Dios, žonze' ga nakžo chawe' lawe' Le',

san žénegekle' gon kwíngake' chawe' law Dios žakze chégake', na' bi nníta'gake' gaxjw laže' law Dios

nich gak gone' Le' légake' chawe' lawe' Le'.

⁴ Beyož ben Benne' Criston' da' žénele gon da' bchi'le

Moisés gonžo. Ben benne' Criston' ga gak yeyakgak yógo'te benách

ka' chawe' law Dios, benne' ka' chejilé'gake' chie' Le'.

⁵ Kan nak che no benne' cha' yeyake' chawe' law Dios dan' žone'

kan zna xtiža' Dios, bzoj Moisés da' znnan ki: "Bennen' gone' dot

kan zna xtiže'e, soe' nbane' dan' žone' ki."

⁶ Na'a, kan nak che no benne' yeyake' chawe' law Dios dan' žejli'e chie' Le', znnan ki:

"Bi nno' lo yichj laždo'o, bi nno': ¿Nožkze benne' kwene' ya'abá che

Dios? (dan' naken: nich gone' ga yetj Benne' Criston'), ⁷ na' bi nno': ¿Nozkze benne' yetje' gan de latje che benne' gat ka'? (dan' naken, nich gone' ga kwen Benne' Criston', na' yežoje' lo yela' got).” ⁸ Na'a, ¿bizkze znnan? Ki znnan: “Gawze gan zo' zoakze xtiža' Dios. Lo zo'o, na' lo yichj lazdo'o zoa xtiže'e na'.” Da' ni naken diža' che da' žejle'žo che Dios dan' zchaljton', na' znnato': ⁹ “Cha' da' znnno' nak bian' Jesusen' nake' Xano', na' cha' žejli'o dot lažo'o Dios besbane' Le' lo yela' got, yeló' le'.” ¹⁰ Lo yichj lazdo'žo žejle'žo che Jesusen' nich yeyakžo chawe', na' ni'a che da' zchaljžo, zloe'elžo dan' nak Jesusen', Benne' Criston', chežo nich yelažo.

¹¹ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Bi yedoé'egekle yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.” ¹² Dios, tlebe kan že' laže'e benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, dan' Xanžo na'kze nake' Xangak yógo'tegake', na' nápli'e bi da' wnežjwe' chegak yógo'te benne' ka' znnábgekle' Le'. ¹³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Yelagak yógo'te benne' ka' wližgake' La Xanžon'.” ¹⁴ ¿Nakx gak wližgake' Le' cha' bi žejlé'gake' chie' Le'? ¿Nakx gak chejlé'gake' chie' Le' cha' batkle béngekle' kan nak chie'? ¿Nakx gak yéngikle' chie' cha' bi zoa no benne' wzenle' légake' xtiže'e? ¹⁵ ¿Nakxkze gak wzéngikle' xtiže'e cha' bi seļa' no benne' légake'? Kan nak da' ni nyejw le'e yiche da' znnan: “Ba nez zen gaken chegak benne' ka' žingak benne' ka' gan nníta'gake', benne' ka' zcháljgake' da' zka'n ži yichj lazdo'žo.” Ki znnna diža' chawe' che Benne' Criston'.

¹⁶ Na'a, kege yógo'tegake' wzí' lo ná'gake' diža' chawen'. Kan nak da' ni, Isaías wnné': “Xan, ¿nozkze benne' bejli'e da' bchaljton'?” ¹⁷ Ki naken, benne' ka' yéngikle'

chejlé'gake' chie' Le', na' dan' žala' yéngklen' naken xtiža' Benne' Criston'.

¹⁸ Na'a znnia': “¿Bi béngklen'?” Da' li béngklen', kan nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Benle chí'igake' dot yežlyó nga.

Yógo'te latje bžingak xtiža'gake'.

¹⁹ Lezka' znnaba': “¿Bi gókbe'egekle benne' Israel ka' da' ni?” Da' li gókbe'egeklen'. Gan wzó law, bchalj Moisés lo wláz Dios, na' wnné':

Gonkza' ga gé'elele le'e, dan' ži'ila' benách ka' bi zej nbáblene' le'e.

Ni'a chegak benách ka' bi žejní'igekle' gona' ga ža'ale.

²⁰ Wdé na' Isaías na' gókli'e benne' wechóg laže', na' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné':

Benne' ka', benne' bi bdíljgake' neda', bžélgekle' neda'.

Bloe'e lawa' lawgak benne' ka' bi be wnnábgekle' neda'.

²¹ Na'a, kan nak chegak benne' Israel ka', bchalj Isaías na' lo wláz Dios, na' wnné': “Tža tža bli na'a, na' bliža' benách ka' bi žóngake' kan znnna xtiža'a, na' zzóagake' neda' cheļa'ale.”

11

No benne' ka' yelágake' ladjw benách Israel ka'

¹ Na'a znnaba': ¿Bebéj yichj Dios benách Israel ka' to chí'ize? Bi naken ki. Nedkza' naka' benne' Israel. Naka' za'só Bran, na' nbaba' ljež Benjamín ka', ži'nkze Israel na'.

² Dios bi bebéj yichje' benách chie' ka', benne' ka' wžekze' Le' ža ni'te nich gágake' che Leze'. ¿Bi nnézele dan' nyejw le'e yiche la'y kan ben Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios? Bliže' Dios, na' besbage'e benách Israel ka' žia, na' wnné': ³ “Xan, ba bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le', na' bchínnjgake' bkog la'y chio' ka' gan bzejto' bia beždo' ka' lawo' Le'. Toza' neda' nga'na' chio', na' žénegekle' gótgake' neda'.”

⁴ Na'a, ¿biz bechebe Dios? Ki wnné':

“Žape chi'a chonnłalj chi gaywá' benne' chia' ka', benne' ka' bi zzoa zibgake' lawgak lo'a ka' zej nzin' Baal.” ⁵ Lezka' naken ža ni zoažo na'a, zej nga'n bałe benne' Israel ka', benne' ka' wžekze Dios nich gágkake' chie' Le'. Le' žape chi'ikze' lé'gake'. ⁶ Cha' naken da' žonze' Le' ni'a chégake', bi naken ni'a che to da' gak góngake'. Chela' goken ni'a che to da' gak gonžo, dan' žonze Dios ni'a chežo biž gaken to da' žonze' ni'a chežo.

⁷ ĆBizkze nnažo na'a? Bi wzi'gak benne' Israel ka' dan' bdiljgake', san ba wzi'gaken benne' ka' wžekze Dios nich gágkake' chie' Le', na' yezika'že' ka', Dios bene' zižje yichj láždo'gake'. ⁸ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Dios bene' ga zej nake' choł laže'.” Ki bene', na' la'kze gak lé'egekle' da' žone' Le', na' yéngkle' xtiže'e, bi žejní'igekle'. Ki naken chégake' na' zejte ža ni zoažo na'a. ⁹ Kan nak da' ni lezka' bchalj Dabí, katen' wnné':

Lni ka' chégake' yeyákgaken da' séngaken lé'gake',
na' ka' to do yelj gan chéjgake'.
Lezka' góngaken ga chíxgekle',
na' Dios wsaka' zi'e lé'gake'.

¹⁰ Chołgak yej lágwage', nich bi lé'egekle',
na' to chi'ize yéchwage' nich
wá'gake' ywa'.

Kan gak yelagak benách ka' bi zej nake' benne' judío

¹¹ Na'a znnia': ĆBchíxgekle' benne' judío ka' ga bžinte wnitgekle' to chi'ize? Bi goken ki, san bzóagake' xtiža' Dios chela'ale, na' na'a Dios žoe'e latje yelagak benne' ka' bi zej nake' benne' judío nich gone' ga gé'egekle' benne' judío ka' lé'gake'. ¹² Dan' bengak benne' judío ka', bchíxgekle', benen ga bžin da' naken ka' to yela' wnni'a zen chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Cha' ki goken, gota' to yela' wnni'a zen chegak benne' ka' bi zej nake'

benne' judío dan' wnitgekle' benne' judío ka', na' da' zenle'eže gata' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kate' yeyakgak benne' judío ka' che Dios.

¹³ Na'a žapa' le'e, benne' ka' bi nakle' benne' judío, znnia': dan' naka' wbás bseła' Dios nich wzenla' benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' xtiže'e, žkónle'ela' žin dan' nzi' lo na'a, ¹⁴ nich gak gona' ga gé'egekle' benne' wláž chia' ka' le'e, na' nich gona' ga yelágake' bałe'. ¹⁵ Cha' gota' latje chegak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga yeyákgake' che Dios dan' wnitgekle' benne' judío ka' latje chégake', na' da' zénle'eže gata' chegak benách ka', kate' benne' judío ka' yeyákgake' lo latje chégakkze' na'. Gaken kan žak kate' žebangak benne' gat ka'. ¹⁶ Cha' znéjwžo che Dios kwa nildo' da' žeběžon néžwle, lezka' kwa dan' nga'nen naken che Leze', na' cha' nnažo nak che Dios lwe yag, lezka' ni'a nen zej naken che Leze'.

¹⁷ Zej nak bałe benne' judío ka' ka' ni'a na' to yag olibo chawe' da' ka' zej nžogen, na' le'e, ka' ni'a na' to yag olibo yiže', bejda'le yag olibo chawen', na' beyazle lo latje chegak benne' ka' wžóggake', na' zzi'le da' žonn lwen, na' xis yag olibo chawen'. ¹⁸ Che len, bi wká'n zen kwínle, bi wzoale chela'ale benne' ka' zej nake' ka' ni'a nen ka', da' zej nžogen. Cha' žka'n zen kwínle, žála' nnézlele kege le'e zrawle lwe yagen', san lwe yagen' zrawen le'e.

¹⁹ Wak nno': “Wžoggak ni'a na' yagen' nich gak chaza' neda' lo latje chégaken.” ²⁰ Da' znno' naken dot da' li, san wžóggake' dan' bi bejlé'gake' che Dios, na' bejdó'o le' yagen' dan' žejli'o che Dios. Che len, bi žála' wká'n zen kwino', san žála' žebo' Dios. ²¹ Cha' bsaka' zi'i Dios benne' ka', benne' ka' zej nakkze' ni'a na' yag chawen', lezka' wsaka' zi'e le'. ²² Na'a, bwia nga kan nak Dios ži'i laže', na' lezka' kan

žsaka' zí'li'e no benne'. Da' li žsaka' zí'li'e benne' ka' bchíxgekle', san nake' ži'i laže' len le'. Che len, žala' góntezo' da' naken tlebe len yela' ži'i laže' chie' na', nich bi choge' lezka' le' lo yag chien'. ²³ Lezka' gaken chégake' cha' bi gá'ngake' lo yela' bi žejlé' chégake', na' chejtá'gake' da' yoble lo yagen', dan' nap Dios yela' wak gone' ga chejtá'gaken' da' yoble. ²⁴ Nako' le' ka' ni'a na' yag olibo yixe' da' bhogen', na' bejtó'o yag olibo chawen' gan nitó benne' wdé' ni'a na' to yag yixe'. Bi gakže zede chegak benne' ka' zej nakkze' ka' ni'a na' yag chawen', chejtá'gake' da' yoble lo yag chégakkzen'.

Kan gak yelagak benách Israel ka'

²⁵ Zí'na'do' ka', žénela' nnézlele da' ni da' bgachen', nich bi wká'n zen kwinle ni'a che yela' žejní'il chele. Ba le benne' Israel ka' beyákgake' zizje laže', na' ki gákgake' ga žinže ža yógo'te benách ka', benne' bi zej nake' benne' judío ka', benne' ka' žala' yelágake', ba zej nbabe' gan z'na bia' Dios. ²⁶ Te na' gata' latje yelagak yógo'te benne' Israel ka', kan nyejw le'e yiche la'y, da' z'nnan: Žoj Benne' Weslá lo yež Sión, na' yeké'e da' kegle da' bengak za'só Jakob ka'.

²⁷ Da' ni naken diža' žag da' gónlena' légake'

katen' yeká'a do la' da' zej nbage'e.

²⁸ Ki naken, bzóagake' diža' žag da' ben Dios chela'ale, na' Dios wléj yichje' légake' nich gak yelale le'e, san lezka' nži'il Dios légake', dan' wžekze' Le' xa xtó'gake' ka'. ²⁹ To chi'ize znezjw Dios da' znezjwe', na' to chi'ize zbie' benách ka'. ³⁰ Kan nak chele, zga'ale bi benle kan z'na xtiža' Dios, na' na'a Dios žeyache' láže'le' le'e dan' bi bengak benne' judío ka' kan wnnakze' Le'. ³¹ Lezka' žaken chégake' na'a, bi žóngake' kan wnná Dios, san ki gakzen na' zejte Dios yeyache' láže'le' légake', kan

žeyache' láže'le' le'e na'a. ³² Dios wléj yichje' yógo'te benách ka' bzóagake' xtiže'e chela'ale, nich gak yeyache' láže'le' yógo'tegake'.

³³ Zenle'e nak yela' wnni'a che Dios, dan' naken yela' wak zen chie', na' yela' žejní'il chie'. Bi gak nitó benne' chejni'ile' da' bzoa Dios gone', na' bi gak no benne' nnezle' da' ka' žon Dios. ³⁴ ¿Nozkze benne' žejni'ile' da' zza' laže' Xanžon'? ¿Nozkze benne' gak wzejni'ile' Le'? ³⁵ ¿Nozkze benne' zoa da' bnezjwe' che Dios nich gon byenen bi da' yebí'i Dios chie'? ³⁶ Yógo'te da' zej den zej nžojen lo na' Dios, na' zej nnitan' ni'a chie' Le', na' zej nnitan' nich yebélenle' Le' légaken. ¡Ga'n zen Dios to chi'ize! Ka'kze gaken.

12

Žala' wdé kwinžo lo na' Dios

¹ Zí'na'do' ka'. Dios žeyache' láže'le' žo'o. Che len žata'yoela' le'e wdé kwinle lo na' Dios, na' gake ka' to da' nak ban da' zdežo law Dios, nich gake che Leze', dan' naken to da' žaz laže' Dios. Da' ni žala' gonle, da' naken tlebe len da' zka'n zenžo Dios. ² Biž gonle tlebe kan žongak benách ka' nnita'gake' ža ni zoažo na'a, san le gak benách kobe ka' dan' ba bkob Dios yichj lázdo'le. Le gon ki nich gak nnézlele da' chawe' da' žénele Dios gonle, dan' žaz laže'e Le', na' da' naken dot li laže'.

³ Na'a, dan' zoa da' bde Dios lo na'a, žapa' yógo'tele: bi wká'n zen kwinle, da' bi žala' gonle, san žala' gake gaxjw laže' kan zza' láže'le, na' kan nak yela' žejlé' chele da' benn Dios che chele. ⁴ Kan nak toze be la' žen chežo, la'kze da' zan da' ka' zej dan', na' kege toze žin žon to to da' ka', ⁵ lezka' naken chežo. La'kze benne' zan nakžo, nakžo ka' toze be la' žen dan' nžagžo žo'o Benne' Criston', na' che len yógo'težo nakžo toze tožo len yetožo.

⁶ To tožo nzi' lo na'žo to da' benn Dios chežo, na' nža' to ton kan nak da' benne' che chežo.

No benne' Dios bnezjwe' chie' wchalje' lo wlaze' Le', len yela' žejlé' chie', žala' wchalje'.

⁷ No benne' Dios bnezjwe' chie' gone' xchine', cháwe'do' žala' gonon'.

No benne' Dios bnezjwe' chie' wsedle' benách ka', cháwe'do' žala' wsedle' légake'.

⁸ No benne' Dios bnezjwe' chie' wzejni'ile' benách ka', na' cháwe'do' žala' wzejni'ile' légake'.

No benne' bi da' wnezjwe' che no benne' yoble, dot laže'e žala' wnezjwen'.

No benne' zna bi'e benách ka', lo yela' gaxjw laže' žala' gonon'.

No benne' žáklene' lježe' ka', len yela' žebél žala' gonon'.

Kan žala' gon no benne' nake' toze len Jesús

⁹ Žala' ži'ilele lježle ka' dot láže'le.

Le wzóa da' kegle chela'ale.

Le we' laže' gonle da' naken chawe'.

¹⁰ Le ži'il lježle ka' kan nži'il kwinkzle.

Kan žaple ba la'ne lježle žala' gonle ga gakže' benne' blo.

¹¹ Le gon chóchteze láže'le, na' bi wedle.

Le gon xchin Xanžon' dot láže'le.

¹² Le yebél dan' zoa da' žxen láže'le.

Le kwez zen laže' kate' bi zžaka'le.

Le wcháljlenteze Dios.

¹³ Le wnezjw benách ka' che Jesusen' da' žiážjegekle'.

Le we' gan chejnníta'gak benne' ka' zlá'gake' ližle.

¹⁴ Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' zbia láže'gake' le'e.

Le nnab gak chawe' chégake', na' bi wžiale légake' zia.

¹⁵ Le yebél tzen len benne' ka' žebégekle'.

Le kwéželen benne' ka' zbéžegake'.

¹⁶ Le gak toze len lježle ka'.

Bi wká'n zen kwinle, san le gonlen tzen benne' gaxjw laže' ka'.

Bi gekle ba naple dot yela' žejni'il.

¹⁷ Bi yebi'ile che nitó benne', bi gonle da' zia che no benne' žone' chele da' zia.

Le gon da' nak chawe' chegak yógo'te benách.

¹⁸ Cha' sáke'le, le kwez chawe' len yógo'te benách.

¹⁹ Ži'na'do' ka', bi yezi'le wzón benách ka' la' le'eze, san le we' latje yebi'i Dios chegak benne' ka', dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Nedkza' yezi'a wzón. Neda' yebi'a chegak benách ka'." Ki wnná Xanžo Dios. ²⁰ Lezka' znnan: "Cha' zoa no benne' bi žle'ele' le' chawe', na' cha' zdone', bnezjw da' gawe'. Cha' zbile' nis, bnezjw da' ye'je'." Kate' gono' ki, gono' ga yedo'e'el bennen'. ²¹ Bi go'o latje nna bia' da' kegle le', san wnná bia' da' keglen', wkonlo' žin da' naken chawe'.

13

¹ Yógo'tele žala' gonle kan znnagak benne' yolawe' ka'. Dios bdekze' lo ná'gake' yela' wnná bia' da' zej nzi'e, na' wak nnažo bnnita'kze' Le' benne' ka' lo latje chégake'.

² Che len, no benne' zzoe' no benne' yolawe' chela'ale, zzoe' chela'ale to da' bzoa Dios, na' benne' ka' žóngake' ki, choge' chégake' kwia yí'gake'.

³ Zej nnita' benne' yolawe' ka', kege nich wchébegake' no benne' žone' da' naken chawe', san nich wchébegake' no benne' žone' da' zinnj. Cha' žénelo' gono' ga bi wchébegake' le', ben da' naken chawe', na' yežojo' chawe' gan zchi'a láže'gake'.

⁴ Benne' yolawen' nake' ni'a na' Dios nich gáklene' le', san cha' žono' da' zinnj, na' žala' žebo', dan' bi noe'e dáche'ze bar che yolawe'. Nake' ni'a na' Dios nich yebi'e da' žeyala' no benne' žone' da' zinnj. ⁵ Che len žon byenen gonle kan zna bennen' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', kégeze dan' bde Dios lo ne'e wsaka' zi'e le'e, san lezka' nich

kwe' ži yichj lázdo'le law Dios. ⁶ Che len žízjwle lazle che yolawe', dan' zej nak benne' yolawe' ka' ni'a na' Dios, na' žóngake' da' bdie' Le' lo ná'gake'.

⁷ Le chizjw yógo'te benne' ka' da' nbága'le chégake'. Le chizjw lazle lo na' no benne' žala' wchizjwe' lazle. Le chizjw mežw no benne' žala' chíjwlen. Le žebe no benne' žala' žébele, na' le gape ba la'ne no benne' žala' gapple le' ba la'ne. ⁸ Bi be žala' bága'le che nitó benne', san toze žala' ži'ilele lježele ka', da' nbága'le chegak yógo'te benách ka', dan' no benne' nži'ile' lježe' ba bene' dot da' žnna xtiža' Dios. ⁹ Ki žnna xtiže'e:

Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Bi dan lažo'o da' de che lježo'.

Da' wnné' ki, na' yógo'te da' yezika' da' wnné', yeyož gon no benne' žone' kan žnna da' žnnan ki: "Bži'il lježo' kan nži'il kwino'." ¹⁰ Bennen' nži'ile' lježe' bi be žone' che lježe' da' kegle. Ki naken, bennen' nži'ile' lježe' žone' dot da' žnna xtiža' Dios.

¹¹ Le gon ki dan' nnézlele kan žak ža ni zoažo na'a, na' lezka' nnézlele ba bžin ža žala' gagle ban laže' kan žebán no benne' žtase', dan' ba zoaže gawze ža yelažo lo da' kegle ka goken katen' wzó lawžo žejle'žo che Benne' Criston'. ¹² Gan zoažo na'a naken ka yele, na' za' te yelen', na' gan zoa Benne' Criston' naken ka te ža, na' za' chejsoažo ga na'. Che len žala' kwáslenžo da' žongak benách ka' gan nak chol. Kan žon to benne' žeje' lo wdile, zwakw kwine' da' žape chi'in le' lo wdile, lezka' žala' tažo lo baní' che Dios, dan' gape chi'in žo'o nich bi cho'ožo lo na' da' xiwe'. ¹³ Nich gonžo ki žala' gonžo da' chawe' kan žala' gon no benne' zde' te ža.

Bi žala' sožlžo, na' bi gáwle'ežo.

Bi žala' gonžo da' kegle, na' kege da' gon ditjen žo'o.

Bi žala' tíl-lenžo lježo ka', na' bi gé'elžo légake'.

¹⁴ Na'a, žala' yeyón kwinline lo yichj lázdo'le kan nak Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' bi we' láže'le gonle da' zdan láže'le lo yela' benachze chele.

14

Bi žala' nnežo chegak lježo ka'

¹ Le we' latje no benne' gónlene' le'e tzen, benne' žejli'e che Benne' Criston', la'kze bi nak dot li laže' kan žejli'e chie' Le'. Bi tíl-lenle-ne' kan nak da' žéklele le'e žala' gone'.

² Kan nak da' ni, zej nnita' benne' ka' žékgekle' wak gáwgake' bíte'teze da' žawgak benách ka', san yebałe benne', benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', žawgake' toze da' žazžo. ³ Na'a, bennen' žawe' yógo'te bi žala' wzóe' chela'ale no benne' bi žawe' yógo'te, na' lezka', bennen' bi žawe' yógo'te bi žala' nnie' che bennen' žawe' yógo'te, dan' nzi' lo na' Dios bežope benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁴ ¿Nožkze le', žnnio' che benne' wen žin che benne' yoble? Law Xankze yežój chawe' o bi yežój chawe' no bennen' nake' wen žin che Dios. Yežoje' chawe' law Dios, dan' gonkze Xanžo Dios ga yežoje' chawe'.

⁵ Zoalja to benne' zka'n ženže' to ža ka zka'n zene' yezika' ža ka', na' benne' yoble, toze kan zka'n zene' yógo'te ža. To tožo žala' wiažo cha' nak chawe' da' žonžo. ⁶ Bennen' zka'n zene' to ža, zka'n zenen' nich wká'n zene' Xanžon', na' bennen' bi zka'n zene' ža na', nich wká'n zene' Xanžon' bi zka'n zenen'. Lezka', bennen' žawe' yógo'te, žawe' ki nich wká'n zene' Xanžon', dan' ži'e Dios: "Žóžkeno'" na' bennen' bi žawe' yógo'te, bi žawen' nich wká'n zene' Xanžon', na' lezka' ži'e Dios: "Žóžkeno'."

7 Nitó benne' ládjwžo žo'o bi nak bane' cheze', na' nitó benne' bi žate' cheze'.⁸ Cha' zoažo nbanžo, nich ga'n zen Xanžon' zoažo nbanžo, na' cha' gatžo, nich ga'n zen Xanžon' gatžo. Ki naken, cha' zoažo nbanžo o cha' gatžo, nakžo che Xanžon'.⁹ Lezka' che len got Benne' Criston', na' bebane', nich gake' Xangak benne' gat ka', na' Xangak benne' ban ka'.

¹⁰ Na'a le', ¿biz chen' znnio' che lježo'? ¿Biz chen' zzo' lježon' chela'ale? Žon byenen la'žo yógo'težo law Benne' Criston' gan wchi'a laže'e žo'o.¹¹ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Zna Xanžo: "Ni'a chia' nedkza', wzóa zibgak yógo'te benách ka' lawa' neda'.

Nnágake' kwáselo naka' Dios."

¹² Ki naken, Dios wchi'a laže'e yógo'težo.

Bi žala' gonžo da' gonen ga chíxgekle lježžo ka'

¹³ Che len, biž žala' nnežo che lježžo ka', san žala' we' láže'žo bi gonžo bi da' gonen ga chíxgekle', o bi da' gonen ga góngake' dolá'.

¹⁴ Nnézkzela' bi be zoa da' žawžon da' gak gonen ga biž nakžo chawe' law Dios, na' da' bchalj Xanžo Jesusen' naken tlebe len da' ni. Cha' žekle no benne' zoa bi da' gak gonen ga biž nake' chawe' law Dios, che bennen', naken ki.¹⁵ Cha' žono' le' ga gak lježo' nyache' laže'e, dan' žawo' le' da' žekle' le' bi žala' gawžon, bi žono' kan žala' gon no benne' nži'ile' lježe'. Bi be žala' gawžo da' gonen ga gak chope laže' no benne', bennen' got Benne' Criston' ni'a chie'.¹⁶ Che len, bi be gonle da' gonen ga nne zi'gak benách ka' che da' žéklele le'e nzi'le latje gonlen.¹⁷ Kate' zna bia' Dios žo'o, bi že' láže'žo da' ye'j gawžo, san že' láže'žo gakžo chawe' lawe' Le', na' ga'n ži yichj lázdo'žo, na' yebelžo, da' ka' gak gonžo dan' zoa len Dios Be' La'y žo'o.¹⁸ No benne' žone'

xchin Benne' Criston' kan zej nak da' ki, žone' da' žaz laže' Dios, na' yežoje' chawe' lawgak benách ka'.

¹⁹ Che len žala' gonžo chegak benách ka' da' góngaken ga gata' da' wká'n ži yichj lázdo'žo, na' da' gon chochen lázdo'žo kan žejle'žo che Benne' Criston'.²⁰ Bi be žala' gawžo da' gonen ga gak chope laže' bennen' bzoa Dios le'. Nak dot da' li dan' znnagak benách ka': "Yógo'te de latje gawžon" san gonžo da' kegle cha' gonžo ga chíxle lježžo ni'a che da' žawžo.²¹ Gakže chawe' cha' bi gawo' be'la', na' bi ye'jo' xis uba, na' bi be gono' da' wchixen lježo', o da' gonen ga gak chope laže'e, o da' gonen ga biž žejli'e che Benne' Criston' dot laže'e.²² Cha' žejli'o de latje bi da' gono', žala' gonon' law Dios gan zo' tozo'. Ba nez zen gaken che bennen' bi zchebe lázda'we' le' ni'a che da' žekle' de latje gone',²³ san bennen' žak chope laže'e ni'a che da' žawe', nbage'e zia, dan' žone' da' bi žekle' de latje gone'. Cha' žonžo da' žekližo bi žala' gonžon, zbága'žo dolá'.

15

Žala' gonžo da' žaz láže'gak lježžo ka'

¹ Che len, cha' nakžo choch kan žejle'žo che Benne' Criston', žala' soelžo benne' ka' bi žejle'gake' chie' Le' dot láže'gake'. Bi žala' gonžo da' žaz láže'žežo žo'o.² Yógo'težo žala' gonžo da' žaz láže'gak lježžo ka' nich gak chawe' chégake', na' gak choch láže'gake' kan žejle'gake' che Benne' Criston'.³ Ki žala' gonžo, dan' bi ben Benne' Criston' da' wyáz láže'ze', san gok chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bedjbága'gak neda' diža' zi' ka' da' wnnegak benne' ka', da' wnné zí'gake' chio' Le', Dios."⁴ Yógo'te da' bzójkake' le'e yiche la'y ža ni'te, bzójkaken' nich wsedlen žo'o. Dan' nyejw le'e yiche la'y žonen ga zbežžo zen láže',

na' žeyón zenen žo'o. Che len zoa da' žxen láže'žo. ⁵ Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga zbezžo zen láže', na' žeyón zene' žo'o, gone' ga gakte toze kan žonle le'e, na' gakte kan Jesús, Benne' Criston', žénele' gakte. ⁶ Ki žala' gonle nich gakte toze, na' tzen wká'n zenle Dios, Xa Xanžo Jesusen'. ⁷ Che len, nich ga'n zen Dios, le si' lo na'le tole yetole kan Benne' Criston' wzí' lo ne'e žo'o. ⁸ Ki žala' gonle, dan' žapa' le'e: bla' Jesús, Benne' Criston', na' góklene' benne' judío ka' nich bloe'ele' law nak dot da' li da' zchalj Dios, na' bene' ga bžin da' bchebe láže'e wnezjwe' chegak xa wdé che'to' ka'.

Benách zi'to' ka' yéngkle' diža' chawe'

⁹ Lezka' bla' Benne' Criston' nich bene' ga benne' ka' bi zej nake' benne' judío yéngkle' xtiža' Dios dan' žeyache' láže'le' légake'. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Che len, wká'n zena' da' nako' Le', lawgak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga,
na' goła' da' we lawa' Le'.

¹⁰ Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Le'e, benách ka' zoale dot yežlyó nga,
le yebél tzen len benách ka' che Dios.

¹¹ Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

¡Le wká'n zen Xanžon',
yógo'tele bi nakle benne' judío ka'!
¡Le gole da' we lawn Le',
yógo'tele zoale dot yežlyó nga!

¹² Lezka' bzoj Isaiás da' znnan:

La' law Benne' nbáblene' benne' ka' zej nake' za'só Isai, xa Dabí.
Gak blo Bennen' nich nna bi'e benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka'.

Benne' ki wxén láže'gake' Le'.

¹³ Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga žxen láže'žo Le', gone' ga yebéle'elele, na' ga'n ži yichj láždo'le dan' žejle'le chie' Le', na' gone' ga

gak dot li láže' kan žxen láže'le Le', dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y le'e.

¹⁴ Zí'na'do' ka', ba nnézkzela' žóntezle da' ka' naken chawe', na' náple'ele yela' žejní'il nich gak wzejní'ilele lježle ka'. ¹⁵ Na'a naka' wechóg láže', na' zzoja' chele le'e le'e yiche ni, zí'na'do' ka', na' žsa'a láže'le dan' zoa da' besbaga' Dios neda' gona' dan' nži'ile' le'e. ¹⁶ Che len žona' xchin Jesús, Benne' Criston', lawgak benách ka' bi zej nake' benne' judío ka', na' zchalja' diža' chawe' che Dios, nich gak wdía' benách ka' bi zej nake' benne' judío ka' lo na' Dios, benne' ka' wžekze Dios Be' La'y nich gákgake' che Leze'. Gákgake' ka to da' wdekza' lo na' Dios, da' chaz láže'e Le'.

¹⁷ Na'a, dan' žónlena' tzen Jesús, Benne' Criston', žin, nzi' lo na'a chaz laža'a kan nak da' bena' lo xchin Dios. ¹⁸ Lezka' naka' wechóg láže' wchalja' kan nak da' ben Benne' Criston' lo na'a neda', na' kege da' bena' nedza'. Bene' ga žongak benách ka' bi zej nake' benne' judío ka' kan zna xtiža' Dios. Da' ni bene' Lekze', na' bkonle' žin da' bchalja' neda', na' žin da' bena' neda'. ¹⁹ Lezka' bkonle' žin da' ka' zej nak bian' da' bloe'ele' law Le' lo na'a neda', na' yela' wak zen ka' da' bene', na' yela' wak che Dios Be' La'y da' wzóalenen neda'. Ka' goken, wzó lawa' zchalja' lo yež Jerusalén, na' dot gawze na' zejte gan nbab Ilíriko, ba bchalja' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston'. ²⁰ Be' laža'a bchalja' diža' chawen' gan bi na' yéngkle benách ka' kan nak che Benne' Criston'. Chela' wchalja' ga ba béngkle benách ka', na' gona' neda' ka žon to benne' žone' to yo'o law len ze'e da' ba bdixjw benne' yoble. ²¹ Ka bena' neda' naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Lé'egkle benne' ka' nníta'gake' gan bi benle nitó benne' kan nak

chie' le',
na' chejní'igekle benne' ka' batkle
béngekle' kan nak chie'.

Žénele Pablo cheje' lo yež Roma

²² Che len, la'kze zan chi'i gónela' yida' gan zoale, bi na' gak yida'.
²³ Na'a, dan' ba beyóž bena' žin che Dios latje ki, na' zan yiz ba žénela' yida' gan zoale, ²⁴ che len, kate' cha'a lo yežlyó España, tia' gan zoale le'e, dan' žxen laža'a yedjwía' le'e, na' yebélenla' le'e. Te na' gak yego'ole neda' nez. ²⁵ Na'a žala' cha'a lo yež Jerusalén, nich chjwa'a to da' gáklenen benne' ka' che Benne' Criston' nníta'gake' ga na'. ²⁶ Ki gona' dan' wyáz láže'gak benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya, btóbgake' mežw da' znéžjwgake' chegak benách yache' ka' zej nbabe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. ²⁷ Wyáz láže'gak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', béngake' da' ni. Da' li naken to da' zej nbage'e chegak benne' judío ka'. Cha' zzi'gak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' da' naken che Dios ni'a che da' bengak benne' judío ka', na' žala' gáklengake' benne' judío ka' len da' nápgake'. ²⁸ Che len, kate' yeyóž wdía' dan' bnéžjwgak benne' ki lo na'gak benne' judío ka', naž tia' gan zoale le'e kate' cha'a lo yežlyó España. ²⁹ Kate' la'a gan zoale, žxen laža'a žinlena' yógo'te da' žebélenlžo ni'a che diža' chawe' che Benne' Criston'.

³⁰ Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a che yełá' nži'il da' zchiz Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo, neda' žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', nich wcháljlenle Dios tzen len neda', na' nnáblele-ne' gáklene' neda'. ³¹ Le nnable' gone' ga yełá' neda' lo na'gak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab

Judea, na' gone' ga chaz láže'gak benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, sí'gake' dan' chjwa'a ga na'. ³² Lezka' le nnable', cha' nak da' zna Dios, wnezjwe' neda' latje la'a gan zoale lo yełá' žebél chia', nich yezi' láže'lena' le'e tzen. ³³ Na'a znnabla' Dios, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, sóalene' yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

16

Benne' ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

¹ Le si' chawe' Febe, no'le zanžon' nake' toze len Xanžon'. Nake' no'le wen žin che Dios, na' nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yež Sencrea. ² Lo wláž Xanžon' le si' lo na'le no'len', kan žala' gongak benách ka' che Benne' Criston'. Le gáklene', na' le gonn chie' bite'teze da' žiážjelen'. Lekze' góklene' benne' zan, na' lezka' góklene' neda'.

³ Le gape "Padiox" Prisila, na' Akila, benne' byo chie'. Benne' ki bénlengake' neda' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'. ⁴ Žopte benne' ki wdégake' gan ben zož gátgake' nich béngake' ga bi gata' neda', na' žápegaka'-ne': "Žóžkenle" na' kege nedza', san lezka' yógo'te lježžo ka' zej nbabe' gan zej nnita' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', žé'gake' légake': "Žóžkenle." ⁵ Le gape "Padiox" benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližgak Prisilan', na' Akilan'. Le gape "Padiox" Epeneto, bennen' nži'ila'. Le' bejli'e che Benne' Criston' zga'ale' ka' yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. ⁶ Le gape "Padiox" Lia, no'len' bene' žin zen che Benne' Criston' gan zdouble le'e. ⁷ Le gape "Padiox" Andróniko len Junias, benne' wláž chia' ka'. Benne' ki byéjwlengake' neda' tzen liž ya, na' benne' wbás ka' bsełá'

Benne' Criston' žápegake' légage' ba la'ne. Lezka' bejlé'gake' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka neda'.

⁸ Le gape “Padiox̄” Amplias, bennen' nži'ila' dan' nake' che Xanžon'.

⁹ Le gape “Padiox̄” Urbano, bennen' bēnlene' neto' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'. Lezka' le gape “Padiox̄” Estakis, bennen' nži'ila'. ¹⁰ Le gape “Padiox̄” Apeles, bennen' nak bia' žejli'e che Benne' Criston'. Lezka' le gape “Padiox̄” benne' ka' nníta'gake' liž Aristóbulo.

¹¹ Le gape “Padiox̄” Herodión, benne' wláž chia'. Lezka' le gape “Padiox̄” benne' ka' nníta'gake' liž Narsiso, na' žejlé'gake' che Xanžon'.

¹² Le gape “Padiox̄” Trifena len Trifosa, no'le ka' žóngake' žin che Xanžon'. Lezka' le gape “Padiox̄” Pérsida, no'len' bene' žin zen che Xanžon', na' nži'ilžo-ne'.

¹³ Le gape “Padiox̄” Rufo, benne' wžekze Xanžon'. Lezka' le gape “Padiox̄” xna' Rufo na', no'len' nake' ka xna'kza' neda'. ¹⁴ Lezka' le gape “Padiox̄” Asíncrito, na' Flegonte, na' Hermas, na' Patrobas, na' Hermes, na' lezka' lježžo ka' zej nake' toze len Xanžon', na' nníta'lengake' benne' ka'. ¹⁵ Lezka' le gape “Padiox̄” Filólogo len Julia, na' Nereo len no'le zane', na' lezka' Olimpás, na' yógo'te lježžo ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' nníta'lengake' benne' ka'.

¹⁶ Le gape “Padiox̄” lježle ka', na' le chela' lježle ka' lo yela' nži'il chele. Yógo'te lježžo ka', benne' nníta'gake' nga, na' zej nbáblene' benách ka' che Benne' Criston', žápegake' le'e “Padiox̄”.

¹⁷ Na'a, žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', le gon ga' kak bia'gak benne' ka' žóngake' ga' žoj chóplele, na' zchíxgake' le'e, dan' žsédgekle' da' bi naken tlebe len da' nusedle le'e. Le kwas gan zej nníta' benách ki, ¹⁸ dan' bi žóngake' xchin Jesús, Benne' Criston'. Žóngake' žin nich gata' yela' wnni'a chégage', na' žon

láže'gekle' benne' gaxjw láže' ka', zkówgekle' žin diža' gaxjw láže' ka', na' diža' chejle'žo da' wen láže'.

¹⁹ Ze diža' žonle kan zna xtiža' Xanžon', na' žéngkle yógo'te benách ka' da' ni. Che len žebela' ni'a che da' žonle le'e. Na'a, žénela' soale gonle da' nak chawe', na' kege gonle da' kegle. ²⁰ Dios, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, za' gone' ga wlej wchochjle da' xiwe'. Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e.

²¹ Xkwide' Timoteo, xkwiden' žónlenbe' neda' tzen žin, žápebe' le'e “Padiox̄.” Lezka' Lusio len Jasón, na' Sosípater, benne' wláž chia' ka', žápegake' le'e “Padiox̄.”

²² Neda', Tersio, zzoja' da' zna Pablo le'e yiche ni, lezka' žapa' le'e “Padiox̄” na' zoalen Xanžon' neda'.

²³ Lezka' Gayo, bennen' žonne' neda' latje zoa' liže' nga, žape' le'e “Padiox̄.” Lezka' žonne' latje yógo'te benách ka' che Benne' Criston' zdóbgake' nga. Erasto, benne' yo'o lo ne'e mežw che yež nga žape' le'e “Padiox̄.” Lezka' Kuarto, benne' lježžo, žape' le'e “Padiox̄.”

²⁴ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

¡Ga'n zen Dios!

²⁵ Na'a, įzka'n zento' Dios, Bennen' gak gone' le'e choch ni'a che diža' chawe' da' zchaljan', na' ni'a che da' zchalja' kan nak che Jesús, Benne' Criston', na' ni'a che da' bløe'e law Dios che da' bgache' chie', dan' bkache'e Le' ža ni'te ga bžinte na'a ža! ²⁶ Na'a ba bla' da' ni le'egak yiche ka' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, Bennen' zóateze', kan wnnakze' Le'. Na'a zej nníta' benne' ka' zcháljgaken' gan že'gak yógo'te benách ka' nich gak chejlé'gake' che Benne' Criston', na' nich gak góngake' kan zna xtiže'e.

²⁷ ¡Ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston', ga'n zen to chí'ize Dios

tlícha'kze, Bennen' napkze' dot yelá'
wak! Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ CORINTO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Dios bliže' neda', Pablo, kan žénekeze' Ľe', nich gaka' wbás che Jesús, Benne' Criston'. Lježžo Sóstenes žónlene' neda' tzen. ² Žapa' Ľe'e "Padiox" zí'na'do' ka', zdoble che Dios Ľo yež Corinto, na' nakle che Ľeze' dan' nakle toze Ľen Jesús, Benne' Criston'. Dios na'kze bliže' Ľe'e nich gakle che Ľeze' tzen Ľen yógo'te benne' ka' nníta'gake' gáte'teze, na' zchájlengake' Dios, žkóngekle' žin la Xanžo Jesús, Benne' Criston', Xángake', na' Ľezka' Xanžo. ³ Žáta'yoela' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e Ľe'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' napžo dan' nakžo toze Ľen Jesús

⁴ Žápeteza' Dios: "Žóxkeno" kan nak chele Ľe'e, dan' zoa' da' chawe' da' bennze' chele dan' nakle toze Ľen Jesús, Benne' Criston'. ⁵ Dan' nakle toze Ľen Benne' Criston', Dios ba bėnnli'e chele da' zej naken chie'. Žáklene' Ľe'e Ľo yógo'te da' žnnale, na' žone' ga žejní'ile'elele. ⁶ Ki naken dan' dot láže'le wzí' Ľo na'le da' zchaljto' kan nak che Benne' Criston'. ⁷ Che Ľen, bi be žiážjelele che da' žonn Dios Be' La'y chežo, kate' ne zbezle ža na' yełá' Ľaw Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁸ Ľekze' gon choche' Ľe'e nich gak sóelele yógo'te kate' žinže ža ze Ľawte ža na', nich bi gak no benne' bi da' nnie' chele ža na' yełá' Ľaw Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ Dios žone' kan žnne', na' Ľekze' bliže' Ľe'e nich gakle toze Ľen Ži'ne', Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Žej nžoj chople benách Corinto ka'

¹⁰ Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žáta'yoela' Ľe'e, zí'na'do' ka', nich gonle toze xtiža'le yógo'tele. Bi žoj chóplele, san Ľe gak toze kan zza' láže'le, na' kan žonle Ľe'e. ¹¹ Ki žapa' Ľe'e, zí'na'do' ka', dan' benne' ka' nníta'gake' liž Kloé bzéngekle' neda' kan žonle, na' wnnágake' zdił diža'le. ¹² Žnnia' da' ni: zej nža' da' žnnale to tole. Bálele žnnale žónlenle Pablo tzen. Yebálele žnnale žónlenle Apolo tzen. Yebálele žnnale žónlenle Sefas tzen, na' yebálele žnnale žónlenle Benne' Criston' tzen. ¹³ ŽBžoj chople Benne' Criston'? ĽWdá' neda', Pablo, Ľe'e yag kroze Ľo wlazle Ľe'e? ĽBezoale Ľe'e nis nich gakle toze Ľen neda'? ¹⁴ Žapa' Dios: "Žóxkeno" dan' bi bezóa' nis nitóžele Ľe'e, san chopze Crispo Ľen Gayo. ¹⁵ Che Ľen bi gak nnale bezoale nis nich gakle toze Ľen neda'. ¹⁶ Ľezka' bezóa' nis Estéfanás Ľen benne' ka' nníta'gake' liže'. Bi žejśa' laža'a cha' bezóa' nis no benne' yoble ga na'. ¹⁷ Benne' Criston' bsele'e neda', kege nich yezóa' benách ka' nis, san nich wzenla' benách ka' diža' chawe' chie'. Zchaljan', san kege Ľen yełá' žejní'il chekza', nich bi wka'na' ka'ze yełá' wak che da' ben Benne' Criston' katen' gote' Ľe'e yag kroze.

Jesús napkze' yełá' wak, na' yełá' žejní'il che Dios

¹⁸ Žékgekke benne' ka', benne' zej nchol' yichj lázdo'gake', da' zchaljžo kan nak che Jesús, kan gote' Ľe'e yag kroze, naken to da' dáche'ze, san žo'o, dan' ba belazo, žákbe'elžo dan' zchaljžon napen yełá' wak che Dios nich yeslán benách ka'. ¹⁹ Ki naken dan' nyejw Ľe'e yiche la'y da' žnnan: Włoe'ela' Ľaw nak dáche'ze yełá' žejní'il chegak benne' ka' zej nnezle' da' ženle'e. Wzóa' chełá'ale yełá' žejní'il chegak benne' ka' žejní'igekle' da' ženle'e.

20 ¿Bizkze yebélenle no benne' žejní'ile' da' zenle'e?

¿Bizkze yebélenle no benne' nsédli'e?

¿Bizkze yebélenle no benne' žákli'e zchalje'?

Dios ba bløe'ele' law nak yela' žejní'il chegak benách ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga, to da' dáche'ze. 21 Dios, lo yela' žejní'il chie', bi bi'e latje benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga gónbia'gake' Le' ni'a che yela' žejní'il chégakkze'. Dios wyáz laže'e beslé' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' ni'a che dan' zchaljžon, la'kze žékgekle benách ka' naken to da' dáche'ze.

22 Žénegekle benne' judío ka' lé'egekle' yela' wak ka' da' zej nak bian', na' benne' zi'to' ka' žénegekle' yéngkele' da' wzejní'ilen lé'gake'.

23 Žo'o zchaljžo che Benne' Criston', kan gote' le'e yag kroze. Da' li, dan' zchaljžon kan got Benne' Criston', žonen ga zchíxgekle benne' judío ka', na' yezika' benách ka' žékgekle' naken to da' dáche'ze. 24 Benne' ka' bliž Dios lé'gake', la'kze zej nake' benne' judío ka', o benne' zi'to' ka', žákbe'egekle' napkze da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze dot yela' wak che Dios, na' dot yela' žejní'il chie'.

25 Žékgekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga da' ben Dios nak bian' nake' benne' bi nnezle, san dan' bene' nápežen yela' žejní'il ka' da' zej nape benách ka'. Žékgekle' da' ben Dios nak bian' bi nake' wale, san dan' bene' nápežen yela' wak ka' da' zej nape benách ka'. 26 Na'a, zí'na'do' ka', le chejsá' laže' kan gokle le'e katen' bliž Dios le'e. Bi gokle zanle benne' ka' žejní'igekle' lo yela' benachze chégake', na' bi gokle zanle benne' wnná bia' ka', na' kege zanle gokle benne' blo ka'. 27 Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' benne' bi nnezle ka'. Ki ben Dios nich gone' ga

yedoé'egekle benne' yežlyó ka', benne' žejní'igekle'. Lezka' wžé Dios benne' ka' bi zej nake' wale yežlyó nga nich gone' ga yedoé'egekle benne' wale ka'. 28 Lezka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' ka'ze, na' bi be záka'gake', na' bi zej nake' wale. Ki ben Dios nich gone' ga ga'ngak ka'ze da' ka' zka'n zengak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. 29 Che len, bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' law Dios. 30 Dios na'kze bene' ga nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', na' bene' ga napžo yela' žejní'il chie'. Dan' nak Benne' Criston' toze len žo'o, ba beyakžo chawe', na' nakžo che Dios na'kze, na' belažo. 31 Nak chežo kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Cha' zoa no benne' žénele' bi da' wká'n zene', žala' wká'n zene' Xanžo Dios."

2

Zchaljžo kan bda' Jesús le'e yag kroze

1 Ki goken, zí'na'do' ka', katen' bla'a gan zoale. Bchalja' xtiža' Dios lawle, kege len yela' žejní'il chekza', na' bi be bena' len yela' wak chekza'. 2 Katen' wzóalena' le'e, be' laža'a bi wchalja' da' yoble, san toze kan nak che Jesús, Benne' Criston', kan bde'e le'e yag kroze. 3 Wzóalena' le'e lo yela' bi nak wale chia', na' lo yela' zžebe wzízeli'a. 4 Bcháljlēna' le'e xtiža' Dios, kege kan zchaljgak benách ka' lo yela' žejní'il chégakkze', san goklen Dios Be' La'y neda', na' yela' wak che Dios wzóalēnen neda', da' gok bian' nak dot da' li da' wnnía'. 5 Ki bena' nich gak chejle'le che Dios, kege dan' bēnele yela' žejní'il chegak benách ka', san dan' blé'elele yela' wak che Dios.

Dios Be' La'y žone' ga nónbia'žo Dios

6 Zcháljlēnto' benne' ka' ba nakže dot li laže' kan žejlé'gake' che Dios

len yela' žejní'il cheto'. Yela' žejní'il ni bi naken ka da' zej nape benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bi naken ka da' zej nape benne' ka' zнна biá'gake' ža ni zoažo na'a, benne' ka' kwia yí'gake'. ⁷ Zchaljto' len yela' žejní'il da' bi gak no benne' žel-len', dan' znezjw Dios, dan' bgache' yela' žejní'il ni da' bzoa Dios ža ni'te nich yebélenžon. ⁸ Benne' ka' zнна biá'gake' ža ni zoažo na'a bi bénbia'gake' yela' žejní'il ni. Chela' bénbia'gaken', bi bdá'gake' Xanžon', Benne' ze'e ya'abá, le'e yag kroze. ⁹ Naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:
Ba bkwez Dios da' ka' si'gak benne' ka' zej nži'ile' Le',
da' ka' bi ble'el nitó benne', na' bi benle' chégaken,
na' bi wzá' láže'gak benách ka' kan zej naken.

¹⁰ Na'a, Dios ba bzejni'ile' žo'o da' ki lo na' Dios Be' La'y, dan' zwiakze Dios Be' La'y yógo'te, na' lezka' da' yo'o lo yichj láždo'w Dios na'kze.

¹¹ ¿Nnezle no benne' da' yo'o lo yichj láždo'w yetó benne'? Toze be' nakkze bennen' nnezlen. Lezka', bi nnezle nitó benne' da' yo'o lo yichj láždo'w Dios. Toze Dios Be' La'y nnezlen'. ¹² Bi yo'ožo to be' da' zdazen yežlyó nga, san zoalen Dios Be' La'y žo'o, Bennen' zchiz Dios yichj láždo'žo nich gak gónbia'žo da' ka' bennkze' Le' chežo. ¹³ Zchaljžo ka' zej nak da' ka' benn Dios chežo, kege len diža' da' žsédgekle benne' ka' žo'o len yela' žejní'il chégakkze', san len diža' ka' da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Ki naken, zzejni'ilžo benne' ka' zoalen Dios Be' La'y légage' kan nak da' žsedle Dios Be' La'y žo'o.

¹⁴ No benne' bi zoalen Dios Be' La'y le', bi zzi' lo ne'e da' žsedle Dios Be' La'y žo'o, dan' žekle' naken to da' yałze. Bi gak chejni'il bennen' da' ni, dan' toze bennen' zoalen Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zaka' da' ni. ¹⁵ No benne' zoalen

Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zej zaka' yógo'te, san bi gak nitó benne' yoble gákbe'ele' da' záka'kze bennen'. ¹⁶ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

¿Nozkze benne' nnezle' da' zza' láže' Xanžo?

¿Nozkze benne' gak wzejni'ile' Le'?
San da' zza' láže' Benne' Criston' yo'on lo yichj láždo'žo žo'o.

3

Nakžo wen žin tzen len Dios

¹ Che len, zi'na'do' ka', bi gok wcháljléna' le'e kan zcháljléna' to benne' zoalen Dios Be' La'y le', san bcháljléna' le'e kan zcháljléna' no benne' nake' benachze, na' bi zoalen Dios Be' La'y le'. Nakle ka' bi' že'n ka', dan' bi nakle choch kan žejle'le che Benne' Criston'. ² Bsedla' le'e da' bi naken zede, da' naken ka' niže' da' we'jle. Bi bsedla' le'e da' naken zede ka' beła' da' gawlen. Bi gok chejni'ilele da' naken ka' beła' da' gawlen, na' bi na' gake' na'a. ³ Ki naken dan' nakle ka' no benne' nake' benachze na' zejte na'a ža. Kate' ne zg'élele lježle ka', na' zdiłe díža'le, na' žežój chóplele, nakle ka' no benne' nake' benachze, na' žonle tlebe kan žongak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴ Kate' ne zoalen to benne' le'e, benne' zinne' žónłene' Pablo tzen, na' yetó benne' zinne' žónłene' Apolo tzen, ne nakle ka' no benne' nake' benachze.

⁵ ¿Bizkze naka' neda', Pablo? ¿Bizkzen' Apolo? Naktó wen žin che Dios, na' ni'a che da' bento' neto' bejle'le che Benne' Criston'. To toto' žonto' žin da' benn Xanžon' che cheto'. ⁶ Žin da' bento' lo yichj láždo'le naken ka' žin da' žon to benne' žaz ža'ne'. Neda' goza' binnedo' ka', na' Apolo bxoen' nis, san Dios bene' ga bla', na' ga bgole binnedon' da' wyazen lo yichj láždo'le. ⁷ Ki naken, láte'ze zaka' benne' žaz, na' láte'ze zaka' benne' žxoen' nis, san záka'le'e Dios, Bennen' žone' ga zla', na' ga

zgole binnedon'. ⁸ Tlebe kan zej nak bennen' żazen', na' bennen' žxoen' nis. Dios yebi'e che chégake' kan nak žin da' žóngake'. ⁹ Nakto' neto' wen žin tzen len Dios, na' le'e nakle ka to yežlyó che Dios gan žonto' žin.

Lezka' nakle le'e ka to yo'o da' žon Dios. ¹⁰ Lo da' benn Dios chia', naka' ka to benne' blo wen ze'e. Neda' bdixjwa' len ze'e, na' benne' yoble zchise' ze'en'. To tožo žala' wiažo kan zchisžo ze'e law len ze'en'. ¹¹ Dios ba bdixjwe' to len ze'e da' naken Jesús, Benne' Cristo na'kze, na' bi gak no benne' wdixjwe' yetó len ze'e. ¹² Žin da' žonžo che Benne' Criston' naken ka zchisžo ze'e law len ze'en'. Law len ze'en' wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken oro, o da' naken plat, o da' naken jej zaka' ka', o wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken yag, o da' naken yix, o da' naken yixe' ka'ze. ¹³ Gak bia' kan nak žin da' žon to to benne'. Kate' žin ža wchi'a laže' Dios benách ka', na' la' law kan nak žin da' benžo to tožo, dan' te žin na' lo yi', na' yin' si' bian' žin da' ben to to benne'. ¹⁴ Cha' žin da' ben no benne', da' naken ka to ze'e da' bchise', yežožen chawe' lo yin', na' Dios yebi'e chie' kan nak tlebe len žin da' bene'. ¹⁵ Cha' chey žin da' ben no benne' da' naken ka to ze'e da' bchise', na' wnite' da' gónele Dios yebi'e chie', san yelakze' le', da' gaken chie' kan žak che to benne' želé' to lo yi' zen.

¹⁶ ¿Bi nnézlele nákkzele le'e yodo' che Dios, na' zoa Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le? ¹⁷ Cha' no benne' wká'n ditje' yodo' che Dios, na' Dios wžia' yi'e le', dan' nak la'y yodo' che Dios, na' le'ekze nakle yodon'.

¹⁸ Bi gon laže'l kwinle. Cha' no benne' ladjwle le'e žekle' žejní'ile'ele' kan žejní'igekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, žala' yeyák bennen' ka to benne' bi be nnezle' da' naken che yežlyó nga, nich gata' yela' žejní'il chie' da'

naken dot li laže'. ¹⁹ No benne' napze' yela' žejní'il che yežlyó nga nake' law Dios ka to benne' bi be nnezle'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios žone' ga zchixgekle benne' sina' ka', zkonle' žin yela' žejní'il chégake'." ²⁰ Lezka' znnan: "Xanžo nnezle' da' zza' láže'gak benne' sina' ka' naken to da' dáche'ze." ²¹ Che len, bi žala' wká'n zenle no benne' ni'a che da' wsedle' le'e. Yógo'te yo'on lo na'le. ²² Yo'ogak lo na'le Pablo, na' Apolo, na' Sefas, na' yežlyó nga, na' yela' nban, na' yela' got, na' ža ni zoažo na'a, na' ža da' za'. Yógo'te yó'ogaken lo na'le, ²³ na' le'e yo'ole lo na' Benne' Criston', na' Benne' Criston' yoe'e lo na' Dios.

4

Da' žongak benne' wbás ka' bselá' Benne' Cristo

¹ Che len, žala' géklele le'e nakto' neto' wen žin che Benne' Criston', na' nzi' lo na'to' da' naken dot da' li, da' ngache' che Dios, da' bi gak no benne' chejni'ile' žakze chie'. ² Benne' ka', Dios bdie' lo ná'gake' wkóngekle' žin da' nak chie', žon byenen góngake' binlo da' žóngake'. ³ Bi že' zedla' cha' wchi'a láže'le neda', o cha' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga wchi'a láže'gake' neda'. Bi zchi'a laža'a kwina'. ⁴ Bi zchebe lázda'wa' neda'. Da' ni bi nak bian' bi nbaga'a zia. Xanžon' nake' Benne' zchi'a láže'e neda'. ⁵ Che len, bi žala' wchi'a láže'le nitó benne' zga'ale kate' žin ža chen. Le kwez ža na' yelá' Xanžon', na' Le' wloe'ele' law dan' ngache' gan nak chol, na' lezka' da' yo'o lo yichj lázdo'gak yógo'te benne' ka'. Naž Dios yebi'e che to to benne' da' gapen le' ba la'ne kan žala' gone' chie'.

⁶ Na'a, zí'na'do'ka', kan nak da' ni, bchalja' che da' žonto' neto', Apolo, na' neda'. Gak wíale le'e kan žonto' neto' nich gak gonle kan nyéjwze le'e yiche la'y, na' bi wká'n zenle

to benne', na' bi wzoale che_{la}'ale yetóe'. ⁷ ¿Ben no benne' ga nako' le' benne' blo? ¿Nzi' lo no'o to da' bi benn Dios chio'? Cha' Le' bennze' chio' dan' nzi' lo no'o, ¿biz chen' zka'n zen kwino', na' žeklo' žakze chio' wzí' lo no'on?

⁸ ¿žéklele le'e nákžele benne' blo ka'? ¿žéklele naple ye_{la}'a wnni'a chezle? ¿žéklele z_{na} bia'le, la'kze bi z_{na} bia'to' neto'? Ni'a che Xanžo Dios žak laža'a nna bia'le le'e nich gag nna biá'ľento' le'e tzen. ⁹ Žekla' neda' nak cheto', benne' wbás ka' che Dios, kan bzoe' neto' zejto' zante kan žak chegak benne' ka' ba nžog chégake' gátgake' ľawgak benách ka'. Nakto' ka to da' zwiagak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' ľezka' ka to da' zwiagak wbás che ya'abá ka'. ¹⁰ Dan' žénelto' gonto' xchin Benne' Criston', žwe'to' benách ka' latje žékgekle' nakto' benne' bi nnezle ka', san le'e žéklele žakle da' zenle'e dan' nakle che Benne' Criston'. Le'e žéklele ba nakle benne' wa_{le} ka', san žékgekle benách neto' bi nakto' benne' wa_{le} ka'. Zzoagak benách ka' neto' che_{la}'ale, san žápegake' le'e ba la'ne. ¹¹ Na' zejte na'a ža, zdonto', na' zbilto'. Bi de laže' da' gákwton'. Žon zi'gak benne' ka' neto', na' bi zoa ližto'. ¹² Žsaka' zi' kwinto', la' néto'ze žonto' žin. Žliž zi'gak benách ka' neto', san neto' znnablto' Dios gon chawe'e ľégake'. Zbia láže'gak benách ka' neto', san zzoelton'. ¹³ Znnégake' cheto', san lo ye_{la}'a gaxjw laže' zcháľľento' ľégake'. Na' zejte na'a ža nakto' ka bebe che yežlyó nga, na' ka to da' zžo'ngak yógo'te benách ka' na'le.

¹⁴ Zzoja' chele da' ki, kege dan' žénela' gona' ga yedoé'elele, san žénela' wzejni'ila' le'e, žona' kan žon to benne' zzejni'ile' zi'nkze' ka', xkwide' ka' nži'ile'. ¹⁵ La'kze gag nníta'gak zan gaywá' benne' ka' wsédgekle' le'e kan nak che Benne' Criston', san toze benne' zoe',

benne' nake' ka xakzle, bennen' bene' ga nakle che Benne' Criston'. Lo ye_{la}'a nban kobe da' naple dan' nakle toze len Benne' Criston', nedkza' naka' ka xale dan' zga'ala' neda' bzenla' le'e diža' chawe' da' wzí' lo na'le. ¹⁶ Che len, žáta'yoela' le'e we' láže'le gonle kan žona' neda'.

¹⁷ Che len žsela'a xkwide' Timoteo gan zoale. Dan' scha bénlenbe' neda' tzen žin che Xanžon' nakbe' ka zi'nkza', na' nakbe' dot li laže', na' nži'ila'-be'. Gon xkwide' Timoteon' ga chejsá' láže'le da' ka' žsedla' dan' naka' wbás che Benne' Criston', da' ka' žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' gáte'teze gan ža'a. ¹⁸ Bálele le'e zka'n zen kwindle dan' žéklele biž ye_{la}'a gan zoale. ¹⁹ Na'a, la' ye_{la}'tia' gan zoale cha' gonn Xanžon' neda' latje. Naž gákbe'ela', kege da' znnágakze benne' ka' zka'n zen kwíngake', san gákbe'ela' cha' zoalen ye_{la}' wak che Dios ľégake'. ²⁰ Cha' nzi' lo na'le nna bia' Dios le'e, bi nak bia' naken ki dan' znnázelen. Nak bia' naken ki cha' zoalen ye_{la}' wak che Dios le'e. ²¹ ¿Bizle žénelele? ¿žénelele ye_{la}'a gan zoale len to bar nich se_{la}'a snia le'e, o len ye_{la}'a nži'il, na' lo ye_{la}'a gaxjw laže'?

5

Pablo zchi'a laže'e to benne' žone' da' kegle

¹ Ze diža' zoalen to benne' le'e, benne' žone' da' kegle, dan' zóalene' zo'le xe'. Da' kegle ki bi žongak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. ² Le'e zka'n zen kwindle, san žala' gak nyache' láže'le, na' yekwasle bennen' žone' doľan' gan zoale. ³ La'kze bi zóalena' le'e lo be_{la}' žen chia', da' li zóalena' le'e lo be' nakkza'. Kan zóalenzka' le'e ba bchi'a laža'a bennen' žone' doľan'. ⁴ Kate' doble che Xanžo Jesús, Benne' Criston', neda' gona' le'e tzen lo be' nakkza'. Naž, len ye_{la}'a wak che Xanžo Jesusen', ⁵ le wdé bennen' lo na' da' xiwe'

nich kwia yi' da' žénele beła' žen chie', san yelá be' nakkze' ža na' yelá' Xanžon'.

⁶ Bi žala' wká'n zen kwinle kan nak da' žonle. žBi nnézele da' znnan: "Láte'do'ze kwa zichj che yet xtil gon-nen ga chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen'?" ⁷ Na'a, le yekwás dołan' gan zoale da' naken ka to kwa gole, nich gagle chawe'. Naž gagle ka to kwa kobe da' bi nzin' kwa zichj, kan da' li ba nakle. Nak chežo ka ba zoaž Lni Pasko' kate' žawgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj, na' ba bétgake' lo wlazžo žo'o zila' che Lni Paskon', zilan' nakkze Benne' Criston'. ⁸ Che len žala' gonžo lni na', kege zoalen kwa gole žo'o, da' žloe'elen da' kegle da' bi zakan', san žala' wkonlžo žin yet xtil da' bi nzin' kwa zichj, yet xtilen' da' žloe'elen da' nak dot chawe', na' da' nak dot da' li.

⁹ Katen' bzoja' chele le'e yiche nežwn', gožkza' le'e bi gónlenle tzen benne' ka' žóngake' da' kegle. ¹⁰ Goža' le'e ki, kege nich kwasle to chi'ize gan zej nnita' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' žóngake' da' kegle, na' gan zej nnita' benne' ka' zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka', na' gan zej nnita' benne' wbán ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka'. Nich gonle ki gon byenen žojle yežlyó nga. ¹¹ Da' zna da' bzoja' chele, le'e yichen', naken nich bi gónlenle tzen no benne' zne' nake' che Benne' Criston', san žone' da' kegle, o zze láže'e da' de che lježe', o zka'n zene' lo'a ka', o zne' zí'e, o zzožle', o zbane'. Bi gáwlenle tzen benne' ki. ¹²⁻¹³ Bi nak chia' neda' wchi'a laža'a benne' ka' bi zej nake' toze len žo'o. Dios wchi'a láže'e légake'. Le'ekze žala' wchi'a láže'le benne' ka' zej nake' toze len le'e. Che len, le yekwás bennen' žone' da' keglen' gan zoale.

6

Bi žala' che'žo no lježžo law benne' zchi'a laže'e

¹ Kate' zdile díža'le tole len yetole, žnakxkze žežogle chejle yolawe' gan wchi'a láže'gag benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston' le'e? Gakže chawe' chejle lawgak benách ka' che Benne' Criston' nich wchi'a láže'gake' le'e. ² žBi nnézele da' gongak benne' ka' zej nake' che Benne' Criston'? Žin ža kate' wchi'a láže'gake' yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Cha' le'ekze wchi'a láže'le benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, žbi naple yela' žejní'il nich wchi'a láže'le díža' bizjw ki? ³ žBi nnézele wchi'a láže'žo wbás che ya'abá ka'? Žon byenžen wchi'a láže'žo da' žakgak yežlyó ga ni zoažo na'a. ⁴ Na'a, cha' žak to da' žon byenen no benne' wchi'a láže'en, dan' žaken yežlyó nga, žbiz chen' žejle lawgak benne' ka' wchi'a láže'gaken', benne' ka' bi be nzi' lo ná'gake' ladjwgak benne' ka' che Benne' Criston'? ⁵ Zchałja' ki nich gona' ga yedo'éelele. žBi zoalen no benne' le'e, benne' žake' late' nich gak wchi'a láže'e da' žak chegak lježle ka'? ⁶ žNakxkze gak to benne' nake' che Benne' Criston' chi'e lježe' yolawe' gan wchi'a láže'gag benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston' légake'?

⁷ Da' li zchíxlele le'e kate' zdile díža'le. žBiz chen' bi sóelele kate' no benne' žone' chele da' kegle? žBiz chen' bi sóelele kate' no benne' žbéjlane' da' den chele? ⁸ Le'e žonle da' kegle, na' žbéjlanle, na' žonle ki chegak lježle ka', benne' zej nake' toze len Benne' Criston'.

⁹⁻¹⁰ žBi nnézele bi chazgak benách ka' bi zej nake' chawe' gan zna bia' Dios? Bi gon láže'l kwinle. Bi chaz nitó benne' wen da' zinnj gan zna bia' Dios, na' nitó benne' zka'n zene' lo'a ka', na' nitó benne' zka'n ditje' yela' zchag na',

na' nitó benne' byo, benne' žon
 kwine' ka to no'le,
 na' nitó benne' byo zóalene' la' ljež
 benne' byoze',
 na' nitó benne' wbán,
 na' nitó benne' zdan laže'e yela'
 gape,
 na' nitó benne' že'je',
 na' nitó benne' wnné le'e,
 na' nitó benne' zbéjlane'.
 Nitó benne' žone' da' ki bi chaze'
 gan zнна bia' Dios.
 11 Ki benle bálele le'e, san na'a
 ba bekwasle kan zej nak doła' da'
 wbága'le, na' ba nakle che Dios
 na'kze, na' ba beyakle chawe' law
 Dios ni'a che da' ben Xanžo Je-
 susen'. Be' la'y che Dios žone' ga
 žaken ki chele.

Bela' žen chežo naken che Dios

12 Znnagak benách ka': "Yo'o lo
 na'žo gonžo yógo'te." La'kze da'
 ni naken dot da' li, bi žala' gonžo
 yógo'ten. La'kze de latje gona'
 yógo'te, bi go'a latje bi da' nna bian'
 neda'. 13 Lezka' znnagak benách
 ka': "Yela' waw nakzen da' chazen
 le'žo, na' le'žo nakzen da' zzin' yela'
 waw." Da' ni naken dot da' li,
 san žin ža wžia yi' Dios yela' waw,
 na' lezka' le'žo. Dios bene' bela'
 žen chežo, kege nich wkonlžon žin
 nich gonžo da' kegle. Naken nich
 yebélenlen Xanžon', na' Xanžon'
 nake' nich yebélenle bela' žen chežo
 Le'. 14 Dios besbane' Xanžon' lo yela'
 got. Lezka', len yela' wak žen chie'
 yesbane' žo'o.

15 ¿Bi nnézele, lo bela' žen chele
 nakle toze len da' nakkze Benne'
 Criston'? ¿Nakxkze gak yekwasle to
 da' naken toze len Benne' Criston'
 nich gonle ga gaken toze len to no'le
 le'e? Bi žala' gonle ki. 16 ¿Bi nnézele
 cha' to benne' byo zóalene' to no'le
 le'e, nake' toze len le'? Kan nak da'
 ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:
 "Chope' gágake' ka toze benne'."
 17 Na'a, no benne' nake' toze len
 Xanžon', nake' toze len Le' lo be'
 nakkze'.

18 Che len, bi gonle doła' da'
 naken da' sban. Bíte'teže doła'
 yoble da' žon no benne', na'le lo da'
 nakkze' žone' dołan'. San no benne'
 žone' doła' da' naken da' sban, žone'
 doła' da' nžagen lekze'. 19 ¿Bi nnézele
 bela' žen chele naken yodo' che
 Dios Be' La'y? Dios na'kze bchize'
 le'e Dios Be' La'y na', na' Le' zoe' lo
 yichj lázdo'le. Che len bela' žen chele
 bi naken cheze. Na'a, naken che
 Dios. 20 Dios beya'we' le'e, na' to da'
 žen wdizjwe'. Le wkonle žin bela'
 žen chele, na' lezka' be' nákkzele
 nich wká'n ženle Dios, dan' zej nak
 bela' žen chele, na' be' nákkzele che
 Dios.

7

*Pablo žsedle' kan nak che yela'
 zchag na'*

1 Na'a, yecheba' che da' ka'
 wnnáblele neda', da' ka' bzojle chia'
 le'e yichen'. Gak chawe' che no
 benne' byo cha' bi sóalene' no'le.
 2 Dan' žónle'egak benách ka' da'
 kegle gon žoale, yógo'te benne'
 byo, benne' zej nbáblene' le'e žala'
 nníta'lengake' no'le che chégake', na'
 yógo'te no'le ka' žala' nníta'lengake'
 benne' byo che chégake'. 3 No
 benne' byo, benne' zoa zo'le', žala'
 gone' che zo'le' kan nak yela' žon
 che yela' zchag na', na' tlebe kan
 žala' gon no'len' len benne' byo
 chien'. 4 Bela' žen che no no'le
 bi yo'on lo ná'ze', san benne' byo
 chien' nzi' lo ne'en. Lezka', bi yo'o
 lo na'ze no benne' byo bela' žen
 chie', san zo'le' nzi' lo ne'en. 5 No
 benne' byo len no no'le, benne' ka'
 zej nžag ná'gake', bi žala' wžóngake'
 toe' yetóe'. Wak góngake' da' ni toze
 cha' góngake' toze diža' bi chágake'
 to chí'ido'ze nich gak wcháljengake'
 Dios dot láže'gake'. Te na', da' yoble
 benne' byon' žala' sóalene' zo'le',
 nich bi sáke'le da' xiwe' gonen ga
 chó'ogake' nez doła' dan' bi gak nna
 bia' kwíngake'.

⁶ Da' ni da' žapa' le'e naken to da' žonn Xanžon' le'e latje. Bi naken to da' zchi'le' le'e. ⁷ Žekla' neda' gakže chawe' ga'ngak toze yógo'te benne' ka', kan zoa' toza' neda'. To to benne' nzi' lo ne'e ka da' bnezjw Dios chie' gone'. Toe' nzi'e to da' bnezjwen', na' yetóe' nzi'e yetó da' bnezjwen'.

⁸ Na'a, žapa' benne' ka' nníta'gake' toze, na' lezka' no'le wzebe ka', znnia': gak chawe' chégake' gá'ngake' toze kan zoa' toza' neda'. ⁹ Cha' bi gak nna bia' kwíngake', wak wchág ná'gake', dan' gakže chawe' wchág ná'gake', na' bi se láže'gake' da' kegle.

¹⁰ Žápgaka' benne' ka' ba nžag ná'gake', na' kege nedza' znnia' da' ni, san Xanžon' znnakzen', na' xtiže'e znnan: "To no'le bi žala' kwáslene' benne' byo chie'." ¹¹ Cha' no no'le kwáslene' benne' byo chie', žala' ga'ne' toze', o yeyake' toze len benne' byo chien'. Lezka' benne' byo bi žala' wka'ne' zo'le'.

¹² Na'a, nedza' žápgaka' yezika' benne' ka', na' kege Xanžon' wnné' ki, na' znnia': cha' zoa no lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' zo'le' bi žejli'e che Xanžon', na' cha' zo'le' žénele' gá'nlene' le', bi žala' kwáslene' zo'len'. ¹³ Lezka' znnia': cha' zoa no no'le zanžo, no'len' žejli'e che Benne' Criston', na' benne' byo chie' bi žejli'e che Xanžon', na' cha' benne' byo chien' žénele' gá'nlene' le', na' no'len' bi žala' kwáslene' le'. ¹⁴ Ki žala' góngake'. Benne' byon', benne' bi žejli'e che Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka to benne' nake' che Leze' dan' nake' toze len zo'le', no'len' žejli'e che Benne' Criston', na' no no'le bi žejli'e che Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka to no'le nake' che Leze' dan' nake' toze len benne' byo chie', bennen' nake' lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston'. Chela' bi naken ki, gaggak zi'nle ka' ka zi'n zi' ka' law Dios. San

na'a, zej nakbe' che Dios. ¹⁵ No benne' byo, o no'le, bennen' bi žejli'e che Benne' Criston', cha' žénele' kwáslene' bennen' nžag ná'lene', waken. Benne' lježžo na', o no'le zanžo na', bennen' žejli'e che Benne' Criston', bi žon byenen gá'nlene' bennen' bi žejli'e chien', dan' bliž Dios žo'o nich gá'nlenžo lježžo cháwe'do'. ¹⁶ Ki žala' gaken. Le', no'le, wak gono' ga yelá benne' byo chion', na' le', benne' byo, wak gono' ga yelá no'le chion'.

¹⁷ Žala' gonžo to tožo kan nak da' bnezjw Xanžon' che chežo, na' lezka' ga'nžo kan gokžo katen' bliž Dios žo'o nich gakžo chie'. Žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' da' ni. ¹⁸ Cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' nžog lo xpele'e da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, žala' ga'ne' ki, zoa lo xpele'e dan' nak bian'. Lezka', cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi žala' chogen' lo xpele'e. ¹⁹ Bi be zaka' dan' nžog lo xpele' no benne' byo, na' cha' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi be zakan'. Da' záka'le'en naken gonžo kan znnia' xtiža' Dios. ²⁰ To benne' žala' ga'ne' kan goke' katen' bliž Dios le'. ²¹ Cha' bliže' le' katen' nako' benne' ndo'w, bi kwe' zedlo' dan' nako' ki, san cha' gata' chio' latje žojo' lo na' xano', žala' si'o latjen' da' gatan' chio' žojo'. ²² Cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ndo'e, law Xanžon' nake' ka to benne' bžoje' lo na' xane' na', nich gone' xchin Xanžon'. Lezka', cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ba nžoje' lo na' xane' na', benne' ni nake' ka to benne' ndo'w che Benne' Criston'. ²³ Da' zenle'e naken da' wdizjw Dios, nich beya'we' le'e. Che len bi žala' gote' kwinle lo na'gak benách ka'. ²⁴ Che len, zí'na'do' ka', žala' soale law Dios kan gokle to tole katen' bliže' le'e.

²⁵ Kan nak chegak benne' ka' bi nžag ná'gake', bi be bchi'le Xanžon'

neda'. Ki žekla' neda', na' gak wxén láže'le neda' dan' beyache' laže'l Xanžon' neda'. ²⁶ Dan' žakgak da' zan da' žaken chežo ža ni zoažo na'a, žekla' neda' gak chawe' cha' yógo'te benne' ka' gá'ngake' kan zej nake' na'a. ²⁷ Le', benne' byo, cha' nžag ná'leno' to no'le, bi žala' kwásleno'-ne'. Lezka', cha' zo' tozo', bi žala' wchág ná'leno' to no'le. ²⁸ Na'a, cha' wchág ná'leno' to no'le, bi gono' doła', na' cha' to xkwide' no'le wchág ná'lenbe' to benne' byo, bi gonbe' doła', san benne' ka' nžag ná'gake' sáka'gake' lo yežlyó nga, na' žénela' yelale lo yeła' zzaka' na'.

²⁹ Na'a, zí'na'do' ka', žapa' le'e da' ni: za' žin ža ze lawte ža na'. Che len, benne' byo ka', benne' ka' nžag ná'lengake' no'le ka', žala' we' láže'gake' Dios kan žon no benne' byo bi nžag ná'lene' to no'le. ³⁰ Lezka', benne' ka' zbeže nyáche'gake' žala' yebégek'le len Dios kan žon to benne' bi zbeže', na' benne' ka' žebégek'le žala' nníta'gake' gaxjw laže' law Dios kan žon no benne' bi žebele', na' benne' wete' ka' žala' gákgake' ka to benne' bi be de chie'. ³¹ Benne' ka' zkówgek'le žin da' de yežlyó nga žala' gákgake' ka to benne' bi že' laže'e da' ka', dan' te chegak da' ka' zle'elžo yežlyó nga.

³² Žénela' bi kwe' zédlele. To benne' bi zoa zo'le', že' laže'e da' nak che Xanžon', ka' gak gone' da' žaz laže' Xanžon'. ³³ Benne' byon', benne' nžag ná'lene' to no'le, že' laže'e da' de yežlyó nga, ka' gak gone' da' žaz laže' zo'le'. ³⁴ Lezka' žaken che to no'le nžag ná'lene' to benne' byo, na' che to no'le zoe' toze'. No'len' zoe' toze' že' laže'e da' nak che Xanžon', ka' gak soe' che Dios lo beła' žen chie', na' lo be' nakkze'. No'len' nžag ná'lene' to benne' byo že' laže'e da' de yežlyó nga, ka' gak gone' da' žaz laže' benne' byo chien'.

³⁵ Žapa' le'e da' ki nich

yebélenlelen, na' kege nich wsejwa' xnezle. Žénela' gonle da' žala' gonle, nich gonle xchin Xanžon' dot láže'le.

³⁶ Cha' zoa no benne' žekle' bi nak chawe' ga'n toze xkwide' no'le chie', na' ba zoa yiz chebe', na' žénele'elbe' wchág ná'lenbe' to benne' byo, wak wchág ná'lenbe'-ne'. Bi gonbe' doła'. ³⁷ Cha' bennen' ba ben choche' xtiže'e, na' bi žon byenen gone' ki, na' yo'o lo ne'e ka gone', na' ba ben choche' xtiže'e ga'nbe' tozbe', gone' da' naken chawe'. ³⁸ Ki naken, no benne' žoe'e latje xkwide' no'le chie' wchág ná'lenbe' to benne' byo, žone' da' naken chawe', san no benne' žone' ga' ga'nbe' tozbe' žone' da' nakže chawe'.

³⁹ To no'le nžag ná'lene' to benne' byo, yoe'e lo na' da' nak che yeła' zchag na' kate' ne zoa nban benne' byo chien'. Cha' gat benne' byo chien', na' gata' lo na' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo žénele', cha' benne' byon' žejli'e che Xanžon'. ⁴⁰ Žekla' neda' gakže chawe' che no'len' cha' ga'ne' toze', na' žekla' žon Be' La'y che Dios neda' tzen.

8

Da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka'

¹ Na'a, wchalja' kan nak che da' že'j žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. Žnnagak benách ka': "Yógo'težo napžo yeła' žejní'il." Da' ni naken dot da' li. Yeła' žejní'il ki žonen ga zka'n zen kwinžo, san yeła' nži'il chežo len lježžo žonen ga žáklenžo lježžon'. ² Cha' zoa no benne' žekle' ba žejni'ile' yógo'te, bi na' chejni'ile' kan žala' chejni'ile', ³ san no benne' nži'ile' Dios, Dios na'kze zóalene' bennen'.

⁴ Na'a, kan nak che da' že'j žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', nnezlžo bi be záka'gak lo'a ka' da' zej nnitan' yežlyó nga, na' bi zoa yetó benne' nake' Dios. ⁵ La'kze zej

nnita' da' ka' žékgekle benách ka' zej naken dios ka', da' ka' zej nnitan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' zan da' žližgak benách ka', na' zmnágake' zej naken dios chégake', na' lezka' xángake', ⁶ san chežo žo'o:

Toze Benne' nake' Dios, Bennen' nake' Xažo.

Le' bene' yógo'te da' zle'elžo, na' zoažo nbanžo nich wká'n zenžo Le'.

Toze Benne' nake' Xanžo, Bennen' lie' Jesús, Benne' Criston'.

Lo ne'e Le', Dios bene' yógo'te da' ka' zej nnitan', na' nbánlenžo Le'.

⁷ Kege yógo'te lježžo ka' žejní'igekle' da' ni. Ba'e', benne' ka' zga'ale bka'n zéngake' lo'a ka', na' zejte na'a ža že'j žáwgake' da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' žékgekle' da' že'j žáwgake' napen yela' wak chegak lo'a ka'. Dan' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', che len nbága'gake' zia dan' že'j žáwgaken'. ⁸ Da' že'j žawžo bi gonon ga gape Dios žo'o ba la'ne, dan' cha' gawžon, bi gákžežo chawe', na' cha' bi gawžon, bi gánžežo ka'ze. ⁹ Yo'o lo na'le ye'j gawle bíte'teze. Le gape chi'i kwindle nich bi gonle ga chixgekle benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰ Le' žeklo' napo' yela' žejní'il kan nak da' ni, na' gak gawo' bíte'teze. Cha' kwi'o latje chegak lo'a ka', na' ye'j gawo' da' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' cha' lježo', benne' bi nak dot li laže'e kan žejli'e che Benne' Criston', le'ele' le', kate' ne že'j žawo' ga na', na' wak gonon ga ye'j gawe' dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. ¹¹ Cha' gonon ki, gonon ga chixle lježo', bennen' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston'. Ki gaken dan' žeklo' le' napo' yela' žejní'il. ¿Gono' ki che lježo', na' got Benne' Criston' ni'a che bennen'? ¹² Cha' ki gonon, gonon doła' da'

yesbagan' lježo' zia, na' gonon ga chixle' dan' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston', na' lezka' gonon doła' da' zzoan Benne' Criston' chela'ale. ¹³ Che len, cha' da' ye'j gawa' gonon ga chixle to lježa', biž gawa' bela' na', nich bi gonon ga gon lježan' doła'.

9

Da' yo'o lo na' to benne' wbás bsela' Jesús

¹ Neda' naka' benne' wbás bsela' Benne' Criston'. Le' beslakze' neda'. Neda' ble'ekzla' Xanžo Jesusen'. Nakkzle le'e toze len Benne' Criston' ni'a che žin da' bena' neda' lo wlaž Xanžon'. ² Yezika' benách ka' gak gékgekle' bi naka' benne' wbás bsela' Benne' Criston', san le'e žon byenen géklele naka' benne' wbás chien'. Dan' nakle le'e toze len Xanžon', da' nákkzele nak bian' naka' benne' wbás bsela' Xanžon'.

³⁻⁴ Zej nnita' benne' ka' zesbága'gake' neda' zia. Ki žebi'a, na' žápgaka'-ne': nzi' lo na'a nnaba' da' ye'j gawa' dan' žona' žin ni. ⁵ Lezka' de lo na'a wchág ná'lena' to xkwide' zanžo, xkwiden' žejle'be' che Benne' Criston', nich gónlenbe' neda' tzen gan zda', kan žongak yezika' benne' wbás ka' bsela' Benne' Criston', na' kan žongak benne' bíche'kze' ka', na' lezka' Bedon'. ⁶ ¿žéklele le'e toza' neda' len Bernabé žala' gonto' žin te ža, nich gata' da' gawto'? ⁷ Bi zoa no benne' cheje' lo wdile, cha' bi zoa no benne' chizjwe' le'. Bi zoa no benne' gaze' lba uba ka', cha' bi gak gawe' da' zbiagak lba ka'. Bi zoa no benne' gape' zila' ka', cha' bi gak ye'je' niže' chégakba'. ⁸ Bi géklele la' nedza' zchalja' ki. Lezka' zna da' nyejw le'e yiche lo da' bsedle Moisés. ⁹ Lo dan' bsedle Moisés na' nyejw le'e yiche da' znnan: "Bi ko'o do yixjw žoa'a beže kate' zlejba' zoa' scribe." Bchalj Dios da' ni, kégeze dan' že' laže'e beže ka', ¹⁰ san nich yebélenžon žo'o. Che

len nyejwn le'e yichen', na' benne' zga'ne' beže, na' lezka' benne' žone' ga zlej beže zoa' sriben', žoptie' žala' wxén láže'gake' sí'gake' che da' zla' lo yežlyón'. ¹¹ Na'a, cha' bento' neto' žin gan zoale le'e, dan' naken ka žin žaz, dan' naken che Dios Be' La'y, ĵžéklele bi žala' yebélenlto' to da' do' da' den chele kan žebélenle to benne' žaz ža'n da' zlapé'? ¹² Yezika' benne' ka', benne' zzejní'igekle' le'e, žebélengekle' da' den chele. ĵBi žála'že neto' yebélenlton'?

Batkle bebélenlto' da' ni da' nzi' lo na'ton', san bzoelto' yógo'te da' ki nich gak wchaljto' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston'. ¹³ Nnézkzelele kan žak chegak benne' ka' žóngake' žin che yodo', žebélengekle' da' ka' znéjzjwgak benách che yodo'. Lezka' bĵoz ka', benne' zdégake' žen chegak bia beže ka' lo bkog la'y che Dios, žáwgake' beła' chegak bia beže ka'. ¹⁴ Lezka' bdixjw Xanžon' kan žala' gak chegak benne' ka' zcháljgake' diža' chawe'. Benne' ka' žebélengekle' da' zcháljgake' žala' wáwgake' légake'. ¹⁵ Neda' batkle bebélenla' da' ni da' nzi' lo na'a, nak' da' ni da' zzoja' le'e yiche ni, bi naken nich nnabla' no benne' bi da' wnezjwe' chia'. Žka'n zen kwina' dan' bi be zzi'a kate' zchalja' diža' chawen'. Yénežela' gata' ka go'a latje no benne' nnie' chia' zchalja' diža' chawen' dan' nazjwa'.

¹⁶ Bi yo'o lo na'a wká'n zen kwina' dan' zchalja' diža' chawen', dan' žon byenen wchaljan'. Da' nyáche'le'e gaken chia' neda' cha' bi wchalja' diža' chawen'. ¹⁷ Chela' zchalja' diža' chawen' dan' žénežzela', gak nnaba' lazjwa', san žon byenen wchaljan', dan' naken to da' besbaga' Dios neda' gona'. ¹⁸ ĵBizke yebélenla' cha'? Žebela' dan' bi nazjwa' kate' zchalja' diža' chawen'. Bi žebélenla' dan' yo'o lo na'a dan' zchalja' diža' chawen'.

¹⁹ Na'a, la'kze bi nak nitó benne' xana', ba ben kwina' ka to benne' ndo'w chegak yógo'te benách ka' nich gak gona' ga yelagak bale benách ka'. ²⁰ Kate' zcháljlena' benne' judío ka', žon kwina' ka to benne' judío nich gak gona' ga yelagak benne' judío ka'. Benne' judío ka' žóngake' kan žna da' bsdle Moisés. Che len žon kwina' ka to benne' žone' kan žna xtiže'e na', la'kze bi yoa'a lo na' xtiže'e na'. Ki žona' nich gak gona' ga yelagak benne' ka' žóngake' kan žna xtiže'e na'. ²¹ Kate' zcháljlena' benách zi'to' ka', benne' ka' bi yó'ogake' lo na' da' bsdle Moisés, žon kwina' ka to benne' zi'to' na', nich gak gona' ga yelágake'. Bi žka'na' ka'ze da' wnná Dios. Neda' žona' kan žna xtiža' Benne' Criston'. ²² Žon kwina' ka to benne' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston' nich gak gona' ga yelagak benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' chie' Le'. Žon kwina' kan zej nak yógo'te benách ka' nich gak gona' ga yelagak bale benne' ka'. ²³ Lo yógo'te da' žona', žona' ga gak yéngekle benách ka' diža' chawen', nich gak yebélenla' légake' tzen diža' chawen'.

²⁴ Ba nnézkzelele kan žongak benne' ka' žítjgake' lo witje. Žxíte'gake' yógo'tegake', san toze benne' yebélenle' latje blo. Lezka' žala' gonle le'e xchin Dios, gonle kan žongak benne' ka' žítjgake' lo witje, nich gak yebélenlele da' yebí'i Dios chele. ²⁵ Yógo'te benne' ka', kate' zpa' kwíngake' nich gak chítjgake' lo witje, žna bia' kwíngake' lo yógo'te da' žóngake'. Žóngake' ki nich sí'gake' to da' naken zin da' nitlen, san si'žo žo'o to da' yebélenlezžon. ²⁶ Che len, naka' neda' ka to benne' dot laže'e žxíti'e. Lezka' naka' ka to benne', dot laže'e zdíle', na' bi zdi'a da' nitze. ²⁷ Kan žon to benne' žlize' benne' ka' nich chejtítjgake' lo witje, lezka' žona'

neda', na' zchalja' nich yelagak benách ka'. Bennen' žitje' lo witje žone' ga gak beła' žen chie' wałe, na' zna bi'en. Lezka' žona' neda', nich bi wnita' latje chia' lo žin che Dios.

10

Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka'

¹ Žénela' wzejní'ila' le'e, zí'na'do' ka', kan gok chegak xa wdé cheto' ka'. Dios bzoe' to bejw da' wló'on zol' yógo'tie' katen' Moisés bchi'e légage' nich žógage' lo yežlyó Ejipto. Lezka', yógo'tie' wdégake' gachje láwe'le nisdo' tzen len Moisés na'. ² Lo bejw na', na' lo nisdon', gok chégake' kan žak che to benne' žezóe' nis. Dan' goken chégake' gok bian' gókgake' toze len Moisés na'. ³ Lezka' yógo'tie' bdáwgake' yet xtildon', dan' bnezjw Dios Be' La'y chégake' lo latje dach. ⁴ Yógo'tie' wé'jgake' nisen' dan' bnezjw Dios Be' La'y chégake', dan' wé'jgake' nisen' dan' bžojen le'e yej na' da' blóe'le law Dios Be' La'y, yej na' wbánlengake' légage'. Kan gok yej na' nakkze Benne' Criston', dan' nbánlenžo Le'. ⁵ La'kze goken ki, bi wyáz laže' Dios yógo'tie'. Che len gótgake' lo latje dach na'.

⁶ Yógo'te da' ki naken to da' žsedlen žo'o, nich bi se láže'žo da' kegle, kan wzé láže'gaken' légage'. ⁷ Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka', kan bengak bałe benne' ka'. Nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Wže'gak benne' ka' nich we'j bdáwgake', na' bezó žá'gake', na' béngake' lni che lo'a na'." ⁸ Bi žala' gonžo da' kegle, kan bengak bałe benne' ka' da' kegle, na' to žaze gótgake' chonne-žoa mile'. ⁹ Bi žala' si' bia'žo Xanžon', kan wzí' bia'gak bałe benne' ka' Le', na' gótgake' dan' bdáwya'agak bele snia ka' légage'. ¹⁰ Lezka', bi žala' nnežo che Dios kan wnnegak bałe benne' ka' chie' Le', na' to wbás che ya'abá bžia yi'e légage'.

¹¹ Yógo'te da' ki da' gókgaken chegak xa wdé cheto' ka', žsédgeklen žo'o, na' zej nyejwn le'e yiche la'y nich wchébegaken žo'o, dan' ba zoažo ža kate' za' yesyóž Dios che yežlyó nga. ¹² Che len, no benne' žekle' nake' benne' wałe, žala' gape chi'i kwine', nich bi chixle'. ¹³ Kan nak da' zzi' bia' le'e, lezka' žaken chegak yógo'te benách ka'. Dios žone' kan znne', na' bi we'e latje bi da' si' bian' le'e da' bi gak sóeelen, san kate' bi da' si' bian' le'e, na' włoe'ele' le'e kan žoje lo na' da' xiwe', nich gak sóeelen.

¹⁴ Che len, zí'na'do' ka', bi wká'n zenle lo'a ka'. ¹⁵ Zcháljléna' le'e kan zcháljléna' benne' ka' žejní'igekle'. Le wchi'a laže' da' nnia' na'a. ¹⁶ Kate' znnablžo Dios gon la'ye' da' že'jžo kate' žezá' láže'žo kan got Benne' Criston', dan' že'jžon žloe'elen nakžo toze len Benne' Criston', na' žebélenlžo da' bene' katen' blalje' xchene', na' gote' le'e yag kroze. Lezka', yet xtilen' da' zzožžon, na' žawžon, žloe'elen žónlenžo Benne' Criston' tzen, dan' žebélenlžo da' bene' katen' bdie' beła' žen chie' lo wlazžo žo'o. ¹⁷ La'kze benne' zan nakžo, yógo'težo žawžo toze yet xtilen', da' žloe'elen nakžo toze len toze Bennen', na' che len nakžo ka toze benne'.

¹⁸ Le wia nga kan žongak benne' Israel ka'. Žáwgake' law Dios da' zdégake' lo bkog la'y chie', na' dan' žáwgake' žloe'elen zej nake' toze len Dios. ¹⁹ ¿Bizkze zejlás da' znnia' nga? Bi znnia' zej nape lo'a ka' yeła' wak, na' da' zdegak benách ka' lo bkog chegak lo'a ka' bi napen yeła' wak. ²⁰ Ki znnia': benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, da' zdégake' lawgak lo'a ka', zdégaken' lawgak be' xiwe' ka', na' kege law Dios. Žénela' bi gakle toze len be' xiwe' ka'. ²¹ Bi gak ye'jle dan' žloe'elen nakžo toze len Xanžon', na' lezka' dan' włoe'elen nakle toze len be' xiwe' ka'. Bi gak gawle

dan' zloe'elen žónlenžo Xanžon' tzen, na' lezka' dan' wloe'elen žónlenle be' xiwe' ka' tzen. ²² ĆGonžo ga ge'ele Xanžon' žo'o? Ćžéklele náǰzele yela' wak ka da' nape' Le'?

Da' žala' gonžo dan' nži'ilžo lježžo ka'

²³ Nak dot da' li da' znnan: "Yógo'te nzi' lo na'žo gonžon." Na'a, neda' znnia': kege yógo'ten žala' gonžon. Yógo'te nzi' lo na'žo gonžon, san kege yógo'ten gonon ga gakže dot li laže' kan žejle'žo che Benne' Criston'. ²⁴ Žala' we' láže'žo gonžo da' gonon ga gak chawe' chegak lježžo ka', na' kégeze da' gonon ga gak chawe' che la' kwínzežo.

²⁵ Bíte'teze da' žóte'gak benách ka' lawe' ya'a, wak gawlen, na' bi be žala' nnable chen, nich bi kwe' zede lázdo'le. ²⁶ Nyejw le'e yiche da' znnan: "Che Xanžon' nak yežlyó nga, na' lezka' yógo'te da' zej nnita' yežlyó nga."

²⁷ Cha' to benne' wliže' le'e, benne' bi žejli'e che Dios, nich yidle liže', na' yénelele chejle, le ye'j le gaw bíte'teze da' wkoé'e lawle, na' bi be nnable chen, nich bi kwe' zede lázdo'le. ²⁸ Cha' no benne' yi'e le'e: "Da' ni bdégake' lawgak lo'a ka'" bi gawlen nich gak chawe' che bennen' bloe'elen' le'e, na' nich bi kwe' zede lázda'we'. ²⁹ Znnia': "Nich bi kwe' zede lázdo'w bennen' bloe'elen' le'e" na' kege nich bi kwe' zede lázdo'le le'ekze.

Wak no benne' nnable' neda', na' nne': "ĆBiz chen' žala' wzóa' chela'ale da' nzi' lo na'a gona' dan' zbe' zeden lázdo'w benne' yoble?"

³⁰ Lezka' gak nna bennen': "Cha' yapa' Dios: žóxkeno', ni'a che da' žawa', Ćbiz chen' yesbaga' no benne' neda' zia ni'a che da' žawan'?" ³¹ Ka nak bi da' ye'j gawle, o bíte'teze da' gonle, le gon yógo'ten nich ga'n zen Dios. ³² Bi be gonle da' gonon ga chíxgekle benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonon ga chíxgekle benne' ka' bi zej nake' benne' judío

ka', na' bi be gonle da' gonon ga chíxgekle benne' ka' zej nake' che Dios. ³³ Le gon kan žona' neda', kan že' laža'a gona' da' chaz láže'gak yógo'te benách ka', na' bi že' laža'a gona' da' yebélenla' nedza', san da' yebélengekle yezika' benách ka' nich yelágage'.

11

¹ Le gon kan žona' neda', kan neda' lezka' žona' kan ben Benne' Criston'.

Da' žala' gongak no'le ka' zej nake' che Jesús

² Žapa' le'e ba la'ne, zí'na'do' ka', dan' žejsá' láže'tezle neda', na' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' ndia' lo na'le. ³ Na'a, žénela' chejni'ilele nak Benne' Criston' Xangak yógo'te benne' byo ka', na' benne' byon' nake' xan zo'le', na' Xažo Dios nake' Xan Benne' Criston'. ⁴ Cha' no benne' byo zchájljene' Dios, o zchalje' lo wláz Dios, na' nxoe' złape'e, zka'ne' Benne' Criston' ka'ze. ⁵ Na'a, cha' to no'le zchájljene' Dios, o zchalje' lo wláz Dios, na' bi be nxoe' yichje', zka'ne' benne' byo chie' ka'ze, na' naken chie' kan nak che to no'le le'e, no'len' nžog yicha' yichje'. ⁶ Cha' bi be nxoa no'len' yichje', žala' chog yicha' yichje'. Cha' gon ga yedoe'ele no'len' cha' no benne' choge' yicha' yichje', na' žala' bi xoe' yichje'. ⁷ To benne' byo bi be žala' xoe' yichje' kate' zle'e law Dios, dan' nake' lo Dios, na' dan' nak benne' byon' zloe'e lawn yela' zen che Dios, san da' nak no'len' zloe'e lawn yela' zen che benne' byo chien'. ⁸ Katen' Dios bene' benne' ka', bi wleje' benne' byon' lo no'le. No'len', lo benne' byon' wleje' le'. ⁹ Lezka', bi ben Dios benne' byon' nich yebélenle no'len' le', san bene' no'len' nich yebélenle benne' byo chie' le'. ¹⁰ Che len, no'len' žala' xoe' yichje' da' zloe'elen zoa no benne' byo nake' xane' dan' zwiagak wbás che ya'abá ka' žo'o. ¹¹ Na'a, law

Ḫanžon', žon byenen soa to no'le che benne' byo, na' lezka' soa to benne' byo che no'le. ¹² Kan ben Dios, wleje' no'len' lo benne' byon', lezka' na'a, benne' byo náljlene' no'le, na' yógo'te zžójgaken lo na' Dios.

¹³ Le wchi'a laže' la' le'eze. ¿Žala' wchaljlen to no'le Dios, na' bi be xoe' yichje'? ¹⁴ ¿Bi žsede yela' nakze che benách, žala' yedoe'ele benne' byon', cha' žoe'e latje tonn yicha' yichje'? ¹⁵ Na'a, cha' ntonn yicha' yichj' no'len', naken yela' xtan chie', dan' benn Dios yicha' yichje' nich yesbinen yichje'. ¹⁶ Cha' zoa no benne' yénele' wži'e che da' ni, kíte'ze nzi' lo na'to' žonto', na' tlebe kan žongak yógo'te kwe' benách ka' che Dios.

Da' žej' žawžo nich yesá' láže'žo kan got Ḫanžo

¹⁷ Bi žapa' le'e ba la'ne kan nak da' wzejni'ila' le'e na'a. Da' žonle katen' zdoble che Benne' Criston', bi žonen ga žak chawe' chele, san žonen ga žak chele da' zinnj. ¹⁸ Zzo lawa' zzejni'ila' le'e da' ni da' zžéngkele benách ka' neda', na' znnágake' kate' zdoble che Benne' Criston', nžoj chóplele, na' žejli'a ki naken. ¹⁹ Žon byenen nníta'lengak benne' ka' le'e, benne' ka' žsédgekle' da' wen laže', nich gak bia'gak benne' ka' zej nake' da' li benne' ka' che Benne' Criston'. ²⁰ Che len, kate' zdoble, dan' žej' žawle tzen bi naken da' žej' žawžo nich yesá' láže'žo kan got Ḫanžon'. ²¹ Ki naken dan' žon byenle to tole žej' žawle da' nwa'le che chele kate' žej' žawle tzen, na' che len zdonle bálele, na' yebálele žej' žawle na' zejte zžóžlele. ²² ¿Bi zoa ližle gan gak ye'j gawle? Kan žonle, zka'nle benách ka' che Dios ka'ze, na' žonle ga žedo'égekle benne' ka' bi be de chégake'. ¿Bizke yapa' le'e? ¿Gapa' le'e ba la'ne? Bi žapa' le'e ba la'ne kan nak da' ni da' žonle.

²³ Ḫanžo na'kze bdie' lo na'a dan' bsdela' le'e, kan ben Ḫanžo Jesusen'

yelen' katen' to benne' bdie' Le' lo na'gak benne' ka' bétgake' Le'. Beḫwe' yet xtil, ²⁴ na' wdé gože' Dios: "Žóḫkeno'" na' bzožen', na' wnné': "Le gawn. Da' ni naken xpela'a da' nzožen lo wlazle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda'." ²⁵ Lezka', wdé bdáwgaken', beḫwe' to zíga'do', na' wnné': "Da' yožen zíga'do' ni naken xchena', da' žon chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Le gon ki yógo'te chi'i ye'jlen nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda'." ²⁶ Ki žala' gonle na' zejte ža yelá' Ḫanžon'. Yógo'te chi'i gawle yet xtil ki, na' ye'jle che zíga'do' ki, wloé'elele law kan got Ḫanžon'.

²⁷ Che len, kate' no benne' gawe' yet xtil ni, o ye'je' che zíga'do' ni che Ḫanžon', cha' bi žapen' ba la'ne, nbage'e zia dan' žone' doła', zka'ne' xpela', na' xchen Ḫanžon' ka'ze. ²⁸ Che len, žala' wchi'a láže'žo la' kwínzežo to tožo, na' naž gak gawžo yet xtil ni, na' ye'jžo che zíga'do' ni. ²⁹ No benne' žej' žawen', bi žapen' ba la'ne cha' bi žákbe'ele' zloe'elen da' gok che beła' žen che Ḫanžon', na' žesbaga' kwine' doła' ni'a che da' žej' žawe'. ³⁰ Che len da'gak benne' zan ka' yižwé', benne' zónlengake' le'e tzen, na' zkwíde'gekle', na' benne' zan ba gótgake'. ³¹ Chela' wchi'a láže'žo la' kwínzežo, bi gon byenen wchi'a laže' Ḫanžon' žo'o. ³² Cha' gon byenen wchi'a laže' Ḫanžon' žo'o, na' wsaka' zi'e žo'o, nich bi gon byenen choge' chežo gatžo katen' choge' chegak benne' ka' gátgake', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga.

³³ Che len, zí'na'do' ka', kate' doble nich ye'j gawle nich chejsá' láže'le kan got Ḫanžon', le kwez tole yetole. ³⁴ Cha' zoa no benne' zdone', žala' gawe' gan nak lo yo'o liže', nich bi gon byenen wchi'a laže' Dios le'e kate' doble. Zej nnita' yebále da' ka' žonle, san wká'n chawa'a da' ka' katen' yedjwía' le'e.

12

Yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo

¹ Na'a, zí'na'do' ka', žénela' chejní'ilele kan zej nak yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo.

² Nnézkzelele kan goken katen' bi na' chejle'le che Benne' Criston', be'le latje bche'gak benách ka' le'e ga yoble. Bka'n zenle lo'a ka', da' ka' bi znnégaken. ³ Che len, zzejni'ila' le'e ki, na' znnia': ladjw yógo'te benne' ka' zchálgake' lo wláz Dios Be' La'y, bi gak nitó benne' nne zi'e che Jesús, na' bi gak nitó benne' nne': "Jesús nake' Xanžo" cha' bi zoalen Dios Be' La'y le'.

⁴ Na'a, nža'gak to to da' ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, san toze nak Be' La'y na'. ⁵ Lezka', nža'gak to to žin ka' da' zde Xanžon' lo na'žo, san toze nak Xanžon'. ⁶ Lezka' nža'gak to to yela' wak ka' da' napžo da' žónlenžo xchin Dios, san toze nak Xažo Dios, Bennen' žonne' chežo yela' wak ka' nich gonžo xchine'. ⁷ Dios žonne' che chežo to da' nak bian' napžo yela' wak che Dios Be' La'y, da' žebélenlžon yógo'težo. ⁸ Dios Be' La'y znezjwe' yela' wak che to benne' nich wchalje' len yela' žejní'il, na' Be' La'y na'kze znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wchalje' lo yela' sina'. ⁹ Lezka', Dios Be' La'y na'kze znezjwe' yela' žejlé' che Benne' Criston' che yetó benne' nich bi da' gone', na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich yeyone' benne' yižwé' ka'. ¹⁰ Znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich gone' yela' wak ka' che ya'abá che Dios, na' žoe'e yetó benne' latje wchalje' lo wláz Dios, na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich gákbe'le' cha' be' da' yo'o to benne' naken che Dios o cha' naken che da' xiwe'. Znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' znezjwe' yela' wak che

yetó benne' nich wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle'. ¹¹ Yógo'te da' ki žon Dios Be' La'y na'kze, dan' znezjwe' yela' wak ka' che to to benne' kan žénekezele' Le'.

Yógo'težo nakžo ka toze benne'

¹² Kan nak toze bela' žen chežo, la'kze da' zan da' ka' zej žian lo bela' žen chežo, san da' zan ka' da' zej žian lo bela' žen chežo zej naken toze len bela' žen chežo, lezka' naken che Benne' Criston'. ¹³ Dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o, da' ni naken chežo ka to da' bezoažo nis, da' nak bian' nakžo ka toze benne', la'kze nakžo benne' judío ka', na' benne' zi'to ka', na' lezka' benne' ndo'w ka', na' benne' ka' bi zej ndo'e. Yógo'težo, Dios bi'e žo'o latje si'žo da' znezjw Dios Be' la'y na'kze chežo.

¹⁴ Na'a, ka nak bela' žen chežo, da' zan da' zej žian lo bela' žen chežo, na' kege tozen. ¹⁵ Chela' gak wchálj ní'ažo, wak nnan: "Dan' bi naka' na' benne' ni, bi naka' chie'" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁶ Chela' gak wchálj nagžo, wak nnan: "Dan' bi naka' yej lawe', bi naka' che benne' ni" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁷ Chela' nak dot bela' žen chežo yej lawžo, ¿nakxkze gak yenzho? Chela' nak doten nagžo, ¿nakxkze gak le'el zína'žo? ¹⁸ Na'a, Dios bzoe' yógo'te da' ka' da' zej žian lo bela' žen chežo kan gónekzele' Le'. ¹⁹ Chela' nak toze da' žian lo bela' žen chežo, na' biž soa bela' žen chežo. ²⁰ Na'a, kan nakžo, da' zan da' zej žian lo bela' žen chežo, san toze bela' žen nakžo.

²¹ Che len, yej lawžo bi gak yen' na'žo, na' nnan: "Bi žon byenen sóalen' neda'." Lezka', yichjžo bi gak yen' ní'ažo, na' nnan: "Bi žon byenen sóalenle neda'." ²² Na'a, da' ka' da' zej žian lo bela' žen chežo, da' ka' žeklžo zej nkwíde'žen, da' ki žon byénežen kwiágaken lo bela' žen chežo. ²³ Lezka', da' ka' da' zej žian lo bela' žen chežo, da' ka' žeklžo

zej nakžen ka'ze, da' ki zwákwžezon chawe', na' da' ka' žeklžo bi žala' la' lágaken, zwákwžezon xtan. ²⁴ Bi žon byenen gonžo ki che da' ka' zej nakže xtan che da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo. Dios bene' beła' žen chežo, na' bene' ga záka'že da' žeklžo žo'o nakžen ka'ze. ²⁵ Ki bene', na' bi nžoj chóplegak da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, dan' žape chí'igaken ljéžgaken ton yetón. ²⁶ Cha' gak zi' to da' žian lo beła' žen chežo, gaggak zi' tzen len dan' yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, na' cha' to da' žian lo beła' žen chežo, zoa bi da' žebélenlen, na' yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo žebélengeklen tzen len dan'.

²⁷ Na'a, le'ekze nakle toze len beła' žen che Benne' Criston', na' to tole nakle ka' to da' ka' da' zej žian lo beła' žen chien'. ²⁸ Lezka', ladjw benách ka' che Benne' Criston', Dios bnnite' benne' ka' žóngake' xchine'.

Ga nežw bnnite' benne' wbás ka' che Benne' Criston'.

Ga bežope bnnite' benne' ka' zcháljgake' lo wlaze' Le'.

Ga beyonne bnnite' benne' ka' žsédgekle' benne' chie' ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žóngake' yela' wak che ya'abá ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žeyóngake' benne' yižwé' ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žáklengake' lježžo ka'.

Naž bnnite' benne' ka' zloé'egekle' žo'o žin da' gonžon.

Naž bnnite' benne' ka' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle'.

²⁹ Kege yógo'tie' zej nake' benne' wbás ka' che Benne' Criston'. Kege yógo'tie' zcháljgake' lo wláz Dios. Kege yógo'tie' žsédgekle' benne' chie' ka'. Kege yógo'tie' žóngake' yela' wak che ya'abá ka'. ³⁰ Kege yógo'tie' nzi' lo ná'gake' yeyóngake' benne' yižwé' ka'. Kege yógo'tie' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle'. Kege yógo'tie' zdégake' diža'

yoble da' bi zej nsedle'. ³¹ Le we' laže' si' lo na'le yela' wak ka' da' záka'gakžen. Na'a, wlo'e'ela' le'e to da' záka'žen ka' yógo'te da' ki.

13

Žala' ži'ilžo lježžo kan Jesús nži'ile' žo'o

¹ La'kze zchalja' xtíža'gak benách ka' da' bi nsedla', na' lezka' xtíža'gak wbás che ya'abá ka', san cha' bi nži'ila' lježa', dan' zchaljan' bi záka'žen ka' žaxto' da' žon to bžejw da' zkwežžon o da' žon to ya' da' ztižžon len lježen. ² La'kze nzi' lo na'a wchalja' lo wláz Dios, na' nich chejni'ila' yógo'te da' zej ngachen', na' yógo'te diža' che yela' žejní'il, na' la'kze nak dot li laže' kan žejli'a che Dios, na' zejte gak yeká'a ya'a zen ka', san cha' bi nži'ila' lježa', bi be zaka'a neda'. ³ La'kze chisa' dot da' de chia' nich wawa' benách yache' ka', na' la'kze wdía' beła' žen chia' ga wzeygak benách ka' len dan' naka' toze len Benne' Criston', san cha' bi nži'ila' lježa', bi yebélenla' dan' žona'.

⁴ No benne' nži'ile' lježe':

Zbeze' zen laže', na' nake' ži'i laže'.

Bi zge'ele' lježe'.

Bi zka'n zen kwine', na' bi žon kwine' benne' blo.

⁵ Bi žone' da' kegle, na' bi zdan laže'e yela' gape.

Bi zža'atie', na' bi žejsá' laže'e da' zinnj da' ben no benne' chie'.

⁶ Bi žebele' kate' no benne' žone' da' kegle.

Žebele' kate' no benne' znne' da' nak dot da' li.

⁷ Zzoele' bíte'teze da' gon lježe' chie'.

Žejlé'teze' che lježe', na' žxen láže'teze' gon lježe' da' nak chawe'.

Zbézteze' zen laže'.

⁸ Yela' nži'il batkle te chen. Te che da' nzi' lo na'gak benách ka' wchaljgake' lo wláz Dios. Žin ža katen' biž gata' lo na'gak benách ka'

wcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle', na' te che yeļa' žejní'il chegak benách ka'. ⁹ Láte'ze žejní'ilžo na'a, na' láte'ze zchaljžo lo wĺáz Dios. ¹⁰ Kate' žin da' naken dot li laže', naž yeyóž che da' naken láte'ze.

¹¹ Katen' goka' xkwide', bchalja' ka to xkwide', na' wlék yichja' ka to xkwide', na' wzá' laža'a ka to xkwide'. Kate' bgola', na' bka'na' da' zej naken che bi' kwide' chia'. ¹² Na'a da' zle'elžo nakzen ka da' zle'elžo kate' zwia kwinžo to lo yej wan. Bi zle'elžo dot kan naken. Ža da' za' le'elžo yógo'te dot kan zej naken. Na'a nónbi'a láte'ze. Ža da' za' gónbi'a yógo'te kan Dios na'kze nónbi'e neda'. ¹³ Na'a, nníta'tezgak yeļa' žejlé' che Dios, na' yeļa' žxen laže' Dios, na' yeļa' nži'il. Zej nnita' da' chonne ki, san da' záka'že naken yeļa' nži'il.

14

Yeļa' wak da' žonn Dios Be' La'y chežo da' záka'žen

¹ Le gon byene ží'ilele lježle ka', na' le we' laže' si'le yeļa' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' da' naken blo, yeļa' wak wchaljle lo wĺáz Dios. ² No benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', kege benách ka' zcháljlene'. Dios zcháljlenze', dan' bi zoa nitó benne' žejni'ile' da' zne'. Dios Be' La'y žoe'e bennen' latje zchalje' kan zej nak da' ka' zej ngache' che Dios. ³ Bennen' zchalje' lo wĺáz Dios, zcháljlene' benách ka' nich gakže dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Žon choche' légake', na' žeyón zene' légake'. ⁴ Bennen' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle' žon choche' la' kwinze', san no benne' zchalje' lo wĺáz Dios žon choche' yógo'te benách ka' che Benne' Criston'.

⁵ Žak laža'a wchaljle yógo'te diža' yoble da' bi nsédlele, san da' žénežela' naken wchaljle lo wĺáz Dios. Žebélenželžo da' zna

to benne' zchalje' lo wĺáz Dios ka žebélenžo da' zna to benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', cha' bi zoa no benne' gak wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle', nich gon choche' benách ka' che Benne' Criston'. ⁶ Che len, zí'na'do' ka', kate' la'a gan zoale, cha' wcháljlena' le'e diža' yoble da' bi nsedla', bi be yebélenlelen. Yebélenlele toze dižan' da' wcháljlena' le'e da' bl'oe'el Dios neda', o diža' da' wzejni'ilen žo'o, o diža' da' wchalja' lo wĺáz Dios, o diža' da' wsdlen žo'o.

⁷ Lezka' žaken che da' ka' žóngaken žaxto', da' ka' bi zej nnita' nbángaken, kan nak bžejw da' zkwežžon, o kan nak gitarra. Cha' bi žólgaken kan žala' gólgaken, žnakxkze gónbia'žo biz da' žólgaken, dan' žol bžejw na', o gitarra na'? ⁸ Cha' bi kwež kan žala' kwež lozban' da' žližen benne' ka' lo wdíle, žnozke benne' wpá' kwine' nich cheje' lo wdílen'? ⁹ Lezka' žaken chele. Cha' len lóže'le zchaljle diža' da' bi zej nsedle benách ka', bi chejní'igekle' da' wchaljle. Ki gaken, dáche'ze wchaljle. ¹⁰ Da' li zej nnita' da' zan diža' yoble yežlyó nga da' ka' zchaljgak da' zan kwe' benách zi'to' ka', na' zej nnita' benách ka' žejní'igekle' to to diža' yoble ka'. ¹¹ Na'a, cha' bi žejni'ila' diža' da' zchalj to benne', gaka' ka to benne' zi'to' law bennen' zchalje', na' le' gake' lawa' neda' ka to benne' zi'to'. ¹² Lezka' naken chele. Že' láže'le'ele si'le da' žonn Dios Be' La'y chežo. Che len, le we' laže' si'le da' ka' góngaken ga gákgakže choch benách ka' che Benne' Criston'.

¹³ Che len, no benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle' žala' nnable' Dios wnezjwe' le' yeļa' wak wdíe' diža' yoble dan' zchalje'. ¹⁴ Kate' žliža' Dios, cha' zchalja' diža' yoble da' bi nsedla', lo be' nakkza' cháwe'do' žliža' Dios, san dan' bi žejni'ila' da' znnia', lo yeļa' žejní'il chia' bi žebélenla' dan' zchalja'.

15 ĆNakxkze žala' gona' cha'? Wliža' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo yela' žejní'il chia' wliža'-ne'. Goła' da' we lawa' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo yela' žejní'il chia' goła' da' we lawa'-ne'. 16 Cha' toze lo be' nakkzo' žliž la'yo' Dios, na' cha' zoa to benne' žénzele' chio', san cha' bi žejni'ile' dan' zchaljo', Ćnakxkze gak nne': "Ka'kze gaken" ni'a che dan' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóxkeno'?" 17 Wákelja cháwe'do' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóxkeno'." Cha' bi žejní'il bennen' ženle' da' zchaljo', bi be yebélenlen'. 18 Žapa' Dios: "Žóxkeno'" dan' zchaljša' diža' yoble da' bi nsedla' ka' yógo'tele. 19 Ławgak benách ka' che Dios yénežela' wchalja' gáyo'ze diža' da' gak chejni'igekle benách ka' ka' da' zan gaywá' diža' yoble da' bi nsedla', na' da' bi gak chejni'il nitó benne'. Gak wsedla' yezika' benách ka' toze cha' chejni'igekle' dan' wchalja'.

20 Zí'na'do' ka', bi gakle ka' xkwide' ka' kan nak da' zza' láže'le. Le gak ka' xkwide' ka' nich bi gonle da' kegle, san le gak benne' ka' ba zej ngole' kan nak da' zza' láže'le. 21 Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Len diža' yoble, na' len žoá'agak benách zi'to' ka' wcháljléna' benách ki. La'kze gona' ki, bi wzé nággake' xtiža'a." Ki zna Xanžon'. 22 Ki naken, Dios žoe'e žo'o latje zchaljšo diža' yoble da' bi nsedlžo nich gaken to da' nak bian' ławgak benách ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege ławgak benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. Žoe'e žo'o latje zchaljšo lo wlaze' Le' da' žala' si'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege benne' ka' bi žejlé'gake' chie'. 23 Che len, kate' doble tzen, yógo'tele le'e, nole nakle che Benne' Criston', cha' wchaljle diža' yoble da' bi nsédlele, na' cha' chazgak benne' ka' zej nsedle' láte'ze, o benne' ka' bi na'

chejlé'gake' che Benne' Criston', Ćbi nnágake': "Nyał yichjle"? 24 San cha' yógo'tele wchaljle lo wláz Dios, na' cha' cho'o to benne' bi žejli'e che Benne' Criston', o to benne' nsedle' láte'ze, na' gákbe'ele' nbage'e zia, na' Dios wchi'a láže'e le'. Ki gákbe'ele' dan' yenle' diža' da' wchaljle yógo'tele. 25 Gákbe'ele' kan nak da' zza' láže'e, dan' bgachen', na' wzóa zibe', na' wká'n zene' Dios, na' nne': "Da' li Dios zóalene' le'e."

Kan žala' gonžo gan zdožo che Jesús

26 Che len, zí'na'do' ka', kate' zdožle che Benne' Criston', to benne' zóalene' le'e žole' to salmo, na' yetóe' žsedle' le'e to da' nsedle', na' yetóe' zloe'ele' le'e to da' bloe'el Dios le', na' yetóe' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' yetóe' zdie' diža' yoblen' da' bi nsedle'. Yógo'te da' gonle žala' gaken da' yebélengekle benne' ka' zdožgake' che Benne' Criston'. 27 Kate' nníta'gak benne' ka' ga na', benne' ka' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle', bi žala' wchaljgak ki benne' zanže ka' chope chónnzele. Gak wchálj toze bennen', na' te na' gak wchalje' yetóe', san žon byenen soa no benne' wdíe' diža' yoblen' da' bi nsédlele. 28 Cha' bi gak no benne' wdíe' diža' yoblen' da' bi nsédlele, na' bennen' zchalje' diža' yoblen' da' bi nsédlele, žala' soe' žize gan ndoble, na' gak wcháljléne' Dios len dižan' lo yichj lázda'we'. 29 Lezka', benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios žala' wcháljgake' chope chonnze', na' yezika' benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios žala' wchi'a láže'gake' da' zchalj bennen'. 30 Cha' Dios wloe'ele' to benne' ži'e ga na' da' zna xtiže'e dan' zchalj bennen', na' žala' soa žize bennen' zchalje'. 31 Yógo'tele gak wchaljle lo wláz Dios to tole nich wsédlele yógo'tele, na' gakle choch yógo'tele. 32 Benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios gak nna'

biá'gake' kwíngake', na' kwé'gake' žize. ³³ Kege Dios žone' ga žonžo žo'osbé, dan' žénele' Le' gá'nlenžo lježžo ka' cháwe'do', kan žone' gan zej nnita' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston'.

³⁴ No'le chele ka' žala' kwé'gake' žize gan zdouble. Bi nzi' lo ná'gake' wcháljgake' ga na'. Žala' kwé'gake' gaxjw laže' kan znná xtiža' Dios. ³⁵ Cha' žénegekle' chejní'igekle' yelate', žala' nnábgekle' benne' byo che chégake' kate' ne nníta'gake' ližgake'. Bi žala' wcháljgak no'le ka' gan zdóbgake' che Dios.

³⁶ ěžéklele le'e Dios bnezjwe' xtiže'e lo na'le le'eze? ěžéklele le'e bžin xtiža' Dios chezle le'e? ³⁷ Cha' zoa to benne' ládjwle, benne' žekle' zchalje' lo wláz Dios, o žekle' zoalen Dios Be' La'y le', benne' ni žala' si' lo ne'e nak da' zzoja' chele le'e yiche ni da' bsdle Xanžon'. ³⁸ San cha' bi wzé nage' diža' ni, bi žala' wzé nagle le'e che bennen'.

³⁹ Che len, zí'na'do' ka', le we' laže' wchaljle lo wláz Dios, na' bi wséjwle xnez no benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle'. ⁴⁰ Žala' gonžo yógo'te kan nak chawe', na' kan žala' gaken.

15

Kan gok, bebán Benne' Cristo lo yela' got

¹ Na'a, zí'na'do' ka', wzenla' le'e kan nak diža' chawen' da' bchalja' gan zoale, dan' wzí' lo na'le, na' žonen ga nakže li laže' kan žejlé'le che Benne' Criston'. ² Ni'a che dižan' yelale, cha' gonle kan znná diža' chawen' dan' bchaljan' gan zoale, cha' da' li bejlé'le che Benne' Criston'.

³ Kate' bžina' gan zoale da' nežw chi'i bdia' lo na'le da' bde Dios lo na'a neda'. Ki znnan: "Got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o dan' wbága'žo doła'." Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, na' znnan ben byenen' benen'. ⁴ Lezka' znnan:

"Bgache'e lo yežw ba, na' kate' bza'a chonne ža, na' bebane' lo yela' got" kan lezka' nyejw le'e yiche la'y, na' znnan ben byenen' goken chie'. ⁵ Wdé bebane' blóe'e law Benne' Criston', na' Bedon' blé'ele' Le', na' wdé na', benne' chežinno wbás chie' ka' blé'egekle' Le'. ⁶ Naž Benne' Criston' blóe'e lawe' lawgak benne' zanže ka' gayo' gaywá' lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' chie' Le', kate' ne zej ndobe' tžen. Yógo'te lježžo ki nníta'gake' nbángake' na'a, la'kze bałe' ba gótgake'. ⁷ Naž Jakob blé'ele' Le', na' wdé na' blóe'e lawe' lawgak yógo'te benne' wbás chie' ka'.

⁸ Kate' ze lawte lezka' blóe'e lawe' lawa' neda'. Kan gok da' ni, naka' ka to xkwide' goljbe' kate' ba wdé ža žala' galjbe'. ⁹ Ki naken dan' nexjwa' neda' ka' yógo'te benne' wbás chie' ka', na' bi naka' neda' zi gaka' wbás chie', dan' wžia laža'a benách ka' che Dios. ¹⁰ Na'a, ni'a che da' besbaga' Dios neda', naka' da' naka' na'a, na' kege da' nitze bene' chia' ki. Benža' neda' xchine' ka' yezika' wbás chie' ka', la'kze kege žakze chia' bena' žin na'. Dios na'kze, lo yela' ži'i laže' chie', bkonle' neda' žin. ¹¹ Na'a, cha' bchalja' neda' o cha' bchaljgak yebałe benne' ka', da' ni naken da' zchaljton', na' da' bejlé'le le'e.

Yebanžo lo yela' got

¹² Zzoa lito' che Benne' Criston' kan bebane' lo yela' got. Cha' ki naken, ěnakxkze znnale bálele le'e: "Bi yebangak benne' gat ka'?"

¹³ Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁴ na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak da' zzoa lito', na' dáche'ze nak yela' žejlé' chele chie' Le'. ¹⁵ Lezka', chela' bi bebán Benne' Criston', žon láže'to' kate' zzoa lito' kan nak che Dios, na' znnato' besbane' Benne' Criston'. Čhela' bi yesbane' benne' gat ka', Dios bi besbane' Benne' Criston'. ¹⁶ Chela' bi yebangak benne' gat

ka', bi bebán Benne' Criston',¹⁷ na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak yela' žejlé' chele chie' Le', na' zej nga'n doľa' da' nbága'le.¹⁸ Lezka', benne' ka' ba gótgake', na' bejlé'gake' che Benne' Criston', to chi'ize gótgake' cha' bi bebane' Le'.¹⁹ Cha' toze kate' ne zoažo nbanžo gak yebélenlžo Benne' Criston', nakže da' nyache' chežo ka da' nak chegak yógo'te benách ka'.

²⁰ Na'a, da' li bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' nake' Benne' nežw, bennen' bebane' to chi'ize ladjwgak yógo'te benne' ka' yebángake' to chi'ize lo yela' got.²¹ Kan blá' yela' got ni'a che da' ben to benne', lezka', ni'a che da' ben yetó benne' blá' yela' yebán chegak benne' gat ka'.²² Kan žatgak yógo'te benách ka' dan' zej nake' za'só Adán, lezka' yebangak yógo'te benne' ka' zej nake' toze len Benne' Criston'.²³ To toe' yebane' kan žala' gaken. Zga'ale bebán Benne' Criston', na' te na'a yebangak benne' ka' zej nake' chie' Le' katen' yel'é'e.²⁴ Naž žin ža ze lawte ža kate' yeká' Benne' Criston' dot da' yo'o lo na' da' xiwe', na' dot yela' wnná bia' chen, na' dot yela' wak chen, na' wdíe' da' zna bi'e Le' lo na' Xažo Dios.²⁵ Žon byenen nna bia' Benne' Criston' na' zejte ža ba bzoa Dios kate' yógo'te benne' ka', benne' zž'igake' chie' Le', wzóa žíbgake' lawe' Le'.²⁶ Da' zdá'baga' Le', da' wchinnje' kate' ze lawte, naken yela' got.²⁷ Dios ba bdie' yógo'te lo na' Zi'nen' nich nna bi'en. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bdie' yógo'te lo ne'e nich nna bi'en." Na'a, nak bia' bi bde kwine' lo na' Zi'nen', dan' nakkze' Le' Bennen' zdie' yógo'ten lo na' Zi'nen'.²⁸ Kate' žin ža na' kate' wdé Dios yógo'ten lo na' Benne' Criston' nich nna bi'en, naž Zi'nen' wdé kwine' lo na' Xažo Dios, Bennen' bdie' lo na' Zi'nen' yógo'ten, na' kate' ze lawte, Dios nna bi'e to chi'ize

yógo'ten.

²⁹ Bálele le'e žezoale nis lo wlazgak benne' gat ka'. Cha' žéklele bi yebangak benne' gat ka', žbiz chen' žezoale nis lo wlazgak benne' gat ka'?

³⁰ Žon zož cheto' gatto' yógo'te ža. žBiz chen' žwe'to' latje gaken ki cha' bi yebanžo lo yela' got? ³¹ Yógo'te ža žon zož gata'. Zzenla' le'e da' ni, ljéža'do' ka', dan' žaz laža'a da' bena'. Bena' ga žejle'le che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.³² Cha' bdíl- lena' bia snia ka' lo yež Éfeso dan' wnnazen chia', žbizkze yebélenla'? Cha' bi yebangak benne' gat ka', žala' gonžo kan znnagak benách ka': "Ye'j gawžo dan' gatžo wxé wižj."

³³ Bi we'le latje no benne' gon láže'le'le'e. Cha' si' lo na'le láte'ze da' wen láže', na' dotle yechólele.³⁴ Le yeyát láže', na' biž gonle doľa' dan' bálele le'e bi nónbia'le Dios. Zchalja' ki nich gona' ga yedoé'elele.

Kan gakžo kate' yebanžo lo yela' got

³⁵ Wákelja no benne' nne': "žNakxkze yebangak benne' gat ka'? žNakxkze gak beľa' žen chégake' kate' yelá'gake'?" ³⁶ Le', benne' bi nnezle. Da' žazo' lo yo bi lan' cha' bi nitlen.³⁷ Da'žazo' lo yo naken to binnedo'ze, cha' che zoa' stribe, o che yetó yiže' kwando'. Dan' žazo' bi naken yiže' kwando' da' žala' lan'.³⁸ Dios žone' ga gak to to yiže' kwando' kan nonkze' chen. Kan nak to to binnedo' ka' žone' ga gak yiže' kwando' chen.³⁹ Lezka', bi nak toze kan nak beľa' che chegak yógo'te bia yiže' ka'. Zoa to beľa' chegak benne' ka', na' yetó kan nak beľa' chegak bia yiže' ka'. Yetó kan nak beľa' chegak byinne ka', na' yetó kan nak beľa' chegak bel ka'.⁴⁰ Lezka' nža' beľa' žen chegak benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios ka nak beľa' žen chegak benne' ka' zej nnite'e yežlyó nga. Zoa to yela' xtan chegak benne' ka' zej

nnite'e ya'abá che Dios, na' yetó kan nak yela' xtan chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴¹ Zoa to yela' xtan che wbiž, na' yetó che byo', na' yetó chegak belj ya'abá ka'. Yela' xtan che to belj ya'abá nžan' kan nak yela' xtan che yetó belj ya'abá. ⁴² Lezka' gaken kate' yebangak benne' gat ka'. Kate' zgache' to benne' lo yežw ba nake' to beła' žen da' kwia yin'. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize. ⁴³ Kate' zgache'e lo yežw ba nake' to beła' žen ka'ze, na' da' zkwíde'len. Kate' yebane', naž gake' to da' xtan, na' da' wale. ⁴⁴ Kate' zgache'e lo yežw ba nake' to beła' žen che yežlyó nga. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize ya'abá che Dios. Zoa to beła' žen che yežlyó nga, na' yetó kan gak da' cho'o be' nakkžžo.

⁴⁵ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Benne' nežw, benne' wzóe' yežlyó nga, bennen' lie' Adán, Dios bene' le' benne' ban" san Bennen' wyaze' latje che Adán na', Benne' Criston', Dios bene' ga nake' Be' nbánlenžo. ⁴⁶ Bi bla' zga'ale Benne' nake' Be'. Bla' zga'ale bennen' wdape' yela' benachze chežo, na' naž bla' Benne' nake' Be'. ⁴⁷ Bennen' wzóe' zga'ale', goke' yo. Bennen' bežope', Bennen' nake' Xanžon', bžoje' ya'abá che Dios. ⁴⁸ Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga zej nake' kan gok bennen' goke' yo, na' benne' ka' žala' chejnníta'gake' ya'abá che Dios gákgake' kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios. ⁴⁹ Kan de chežo na'a to beła' žen da' naken kan gok beła' žen che bennen' goke' yo, lezka' žala' yeyakžo kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios.

⁵⁰ Ki zna da' ni da' žapa' le'e, zí'na'do' ka', znmia': da' naken beła' žen bi chazen gan zna bia' Dios, na' lezka', da' kwia yin' bi sin' da' zpan to chi'ize. ⁵¹ Le wia nga, žapa' le'e to da' bgachen': bi gatžo yógo'težo, san Dios wché'e

kan nakžo yógo'težo. ⁵² To chí'ido'ze gaken, kan nak to da' zdaze yej lawžo, kate' kwež lozban' da' zze lawten. Kwež lozban', na' yebangak benne' gat ka', na' gákgake' to da' soan to chi'ize, na' Dios wché'e da' nakžo yógo'težo žo'o. ⁵³ Da' nakžo da' kwia yin' žala' yeyaken to da' soan to chi'ize, na' da' nakžo, dan' žala' gaten, yeyaken to da' batkle gaten. ⁵⁴ Katen' dan' kwia yin' ba beyaken to da' soan to chi'ize, na' lezka' dan' žala' gaten ba beyaken to da' batkle gaten, naž gak dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Begá'a to chi'ize yela' got.

Ben Benne' Criston' da' ni. ⁵⁵ Biž bi gak gon yela' got chežo.

Biž gak gon ga gatžo.

⁵⁶ Wak bi gon yela' got chežo dan' nbága'žo doła', na' nbága'žo doła' dan' zži'ižo che xtiža' Dios.

⁵⁷ Žoxken Dios. Le' benkze' ga belažo lo yela' got ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

⁵⁸ Che len, zí'na'do' ka', le soa choch. Le gak dot li laže' nich góntezle xchin Xanžon' dan' nnézkzelele žin da' žonle che Xanžon' bi naken dáche'ze.

16

Wnézjwgak benne' Corinto ka' da' žiážjegac lježgake' ka'

¹ Na'a, kan nak che mežwn' da' wnézjwle dan' gáklēnen lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' nníta'gake' lo yež Jerusalén, le gon na'a kan goža' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Galasia. ² Tža tža nežw, to tole žala' ko'o cháwe'le late' mežw, kan nak da' žonn Dios chele. Le gape chi'in, nich bi gon byenen wtohlen katen' la'a gan zoale. ³ Katen' la'a gan zoale, seła'a benne' ka' kwele le'e nich chjake' lo yež Jerusalén. Wzoja' le'e yiche da' gonen ga gak biá'gake', na' chjwá'gake' mežwn' da' wnézjwlen. ⁴ Cha' žala' cha'a

neda' ga na', na' wak sá'klene' neda'.

Da' žénele Pablo gone'

⁵ La'a gan zoale kate' yeyóž tia' lo yež ka' gan nbab Masedonia, dan' žon byenen tia' lo yež ka'. ⁶ Žekla' gá'nlena' le'e to chí'i, o ga'nlja' ga na' byo' zag ka'. Naž gak gáklenle neda', na' yego'ole neda' nez gáte'teze gan žála' cha'a. ⁷ Kate' la'a yedjwía' le'e bi žénela' teza' ga na'. Žxen laža'a sóajena' le'e scha, cha' Xanžon' we'e neda' latje. ⁸ Ga'na' nga lo yež Éfeso kate' žinže ža Pentecostés, ⁹ dan' de latje gona' to žin zen che Xanžon' nga, la'kze benne' zan žon byéngake' wséjwgake' xneza'.

¹⁰ Cha' xkwide' Timoteo la'be' gan zoale, le we' laže'-be', nich bi gak nyache' láže'-be' katen' sóajenbe' le'e. Ki žála' gonle dan' žonbe' xchin Xanžon' kan žona' neda' xchine'. ¹¹ Che len, bi žála' no benne' wzóe'-be' cheja'ale. Le gaklen-be', na' binlo le yegó'o-be' nez, nich yela'be' ga zoa' neda' ni, dan' zbeza'-be', na' lezka' lježžo ka' žónlengake'-be' tzen žin.

¹² Kan nak che lježžo Apolo, góta'yoele'ela'-ne' cheje' chejwíe' le'e tzen len lježžo ka'. Bi žénele' cheje' na'a. Cheje' kate' sáke'le'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

¹³ Le gak ban laže', na' le gak choch kan žeje'le che Benne' Criston'. Le gak wechóg laže', na' le gon choch láždo'le. ¹⁴ Len yela' nži'il le gon bíte'teze da' gonle.

¹⁵ Na'a, zí'na'do' ka', ba nnézkzelele kan nak Estéfanás, na' lezka' kan nakgak lježe' ka'. Zej nake' benne' nežw ka' bejlé'gake' che Benne' Criston' ladjw benách ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. Benne' ki bde kwíngake' nich góngake' xchingak benách ka' che Dios. ¹⁶ Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', gaple ba la'ne benne' ka' zej nake' ka' nakgak lježžo ki, na' lezka' kan zej nak benne' ka' žónlengake'

légake' tzen žin, na' žáklengake' lježžo ka'. ¹⁷ Žebela' dan' bžingak Estéfanás, na' Fortunato, na' Akaiko ga zoa' ni, dan' góklengake' neda' lo wlazle le'e. ¹⁸ Beyón zéngake' neda' kan lezka' beyón zéngake' le'e. Le gape ba la'ne benne' ki.

¹⁹ Yógo'te kwe' benách ka' che Dios, benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia nga žápegake' le'e "Padiox." Akila len zo'le', Prísila, na' lezka' benne' ka' zdóbgake' che Dios gan nak lo lížgake', žápegake' le'e "Padiox." ²⁰ Yógo'te lježžo ka', benne' nníta'gake' nga žápegake' le'e "Padiox." Le gape "Padiox" tole yetole, na' le chela' lježe ka'.

²¹ Neda', Pablo, len na' kwinkza' zzoja' da' ni, na' žnnia': žapa' le'e "Padiox."

²² No benne' bi nži'ile' Xanžo Jesús, Benne' Criston', ba nbage'e žia.

Da, Xan.

²³ Žnnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. ²⁴ Nži'ila' yógo'tele le'e dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ CORINTO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", le'e zdoble che Dios Ľo yež Corinto, na' lezka' yógo'tele nakle che Dios gan nbab Acaya. Neda' naka' wbás che Jesús, Benne' Criston', dan' žénele Dios gaka' ki. Bi' lježžo Timoteo žónlenbe' neda' tzen. ² Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' ka' wžaka' Pablo

³ ĵGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' nake' Xažo, Bennen' žeyache' láže'le' žo'o, na' žeyón zénteze' žo'o! ⁴ Dios žeyón zene' žo'o kate' bi da' žaken chežo, nich gak yeyón zenžo benne' ka' zoa bi da' žaken chégake'. Žeyón zenžo légake' kan Dios žeyón zene' žo'o.

⁵ Kan žan da' zzáka'žo kan wžaka' Benne' Criston', lezka' žan da' žeyón zenen žo'o, dan' nakžo toze len Benne' Criston'. ⁶ Che len, cha' zoa bi da' zzáka'to', žaken ki cheto' nich gak yeyón zento' lježto' ka', na' gonto' ga yelale le'e. Cha' Dios žeyón zene' neto', žaken ki nich gak yeyón zento' le'e, na' Ľo yela' zbez zen laže' chele, gak sóelele da' ka' zzáka'le, kan lezka' žaken cheto'. ⁷ Žxen láže'to' ga'nle choch kan žejle'le che Dios, dan' nnezlto' cha' sáka'le le'e tzen len neto', lezka' yebélele tzen len neto' dan' Dios žeyón zene' žo'o.

⁸ Žénelto' nnézele, zí'na'do' ka', kan nak da' zan da' goken cheto' gan nbab Asia. Wdetlen dan' goken cheto', na' gokžen zi' ka da' gok soelto'. Ki goken, biž bxen láže'to' soato' nbanto'. ⁹ Goklto' goken cheto' kan žak chegak benne' ka'

ba nžog chégake' gátgake'. Goken ki cheto' nich bi wxén láže'to' la' kwínzeto', san wxén láže'to' Dios, Bennen' žesbane' benne' gat ka'. ¹⁰ Dios beslé' neto' Ľo da' benen ga ben zož gatto', na' žeslé' neto' tža tža. Žxen láže'to' Le' yeslé' neto' ki da' yoble, ¹¹ cha' gákl'enle neto', na' wchálj'enle Dios, na' nnáblele-ne' gákl'ene' neto'. Dios gone' kan nnáblele-ne' tzen len benne' zan, na' gon chawe'e neto', na' légake' yé'gake' Dios: "Žóxkeno'" ni'a cheto'.

Biz chen' zžele Pablo nich cheje' yež Corinto

¹² Da' ni žonen ga žebelto'. Be' nakkzto' zloe'elen neto', len yela' li laže' cheto', na' dot láže'to' žonto' da' žonto' yežlyó nga, na' lezka' bento' gan zoale le'e. Ki bento', dan' benn Dios cheto' da' gókl'enen neto', na' kege len yela' žejni'il chezto' bento' ki. ¹³ Zzojto' chele le'e toze da' gak goĽ-le, na' da' gak chejni'ilele. Žak laža'a chejni'ilele dot zen ¹⁴ dan' žejni'ilele late'. Naž kate' žin ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' gak gaple neto' ba la'ne kan neto' žapto' le'e ba la'ne na'a.

¹⁵⁻¹⁶ Dan' bxen laža'a da' ni, wzá' laža'a yedjwía' le'e zga'ale katen' wdía' gan nbab Masedonia, na' yedjwía' le'e da' yoble kate' yezá'a nga, nich yebélenlele neda' chope chí'i. Te na' gak gákl'enle neda', na' yego'ole neda' nez nich cha'a gan nbab Judea. Ki gónela' gona'. ¹⁷ ĵžéklele ben laža'a dan' bcha'a kan bena'? ĵžéklele Ľo yela' benachze chia' žona' da' znnaze chia', na' bchaljza' katen' wnnía': ki gona'? ¹⁸ Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' žone' dot zen kan zna xtiže'e, bi bchaljza' katen' bzenla' le'e xtiža' Dios. ¹⁹ Bi zchaljze Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bzenlto' le'e kan nak chie', neda' len Silbano, na' Timoteo. Jesusen' zchalje' da' naken dot da'

li. ²⁰ Benne' Criston' žonkze' ga nakkzen yógo'te da' bchebe laže' Dios, na' ni'a chie' Le' gak nnažo: "Ka'kze gaken" nich ga'n zen Dios. ²¹ Dios na'kze žone' ga žxen láže'to' tzen len le'e nakžo che Benne' Criston', na' bdie' lo na'to' žin chie' da' žonto'. ²² Le' benne' chežo da' nak bia' nakžo chie', dan' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo. Dios Be' La'y na' nake' chežo da' žonen ga nnežlžo si'žo yógo'te da' gonn Dios chežo.

²³ Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' nnézkzele' da' zza' laža'a, zchalja' da' naken dot da' li. Nnézkzele' Le' bi bedjwía' le'e lo yež Corinto, nich bi gon byenen gona' ga gak nyache' láže'le le'e. ²⁴ Bi žénelto' wchi'ilto' le'e kan žejle'le che Benne' Criston', dan' ba nakle choch kan žejle'le chie'. Žénelto' gonto' da' gonen ga yebélele.

2

¹ Che len be' laža'a bi yedjwía' le'e da' yoble bayén, nich bi gona' ga gak nyache' láže'le. ² Cha' gona' neda' ga gak nyache' láže'le le'e, žnožkze benne' gone' ga yebela' neda'? žžala' gona' ga gak nyache' laže' bennen' žala' gone' ga yebela' neda'? ³ Che len bzoja' chele le'e yiche da' nežw. Bi gónela' yedjwía' le'e, nich bi gonle le'e ga gak nyache' laža'a neda', dan' le'ekze žala' gonle ga yebela' neda'. Dan' žxen laža'a le'e, nnezla' yebélele yógo'tele cha' yebela' neda'. ⁴ Katen' bzoja' chele diža' nežwn', wžé' zedla', na' gokle'e nyache' laža'a na' zejte wžeža'. Bzoja' da' ka' le'e yichen', kege nich gona' ga gak nyache' láže'le le'e, san nich nnézele kan nží'ile'ela' le'e.

Žala' yenít lawžo che no benne' žone' da' kegle

⁵ Bennen' bene' da' kegle, bennen' zoe' ga na', kege bene' ga gok nyache' laža'a nedza', san bene'

late' ga gok nyache' láže'le yógo'tele le'e. Znnia' late' nich bi tetlen yesbaga'a bennen' zia. ⁶ Ka'ze da' ba bsáka'le bennen' yeláte'ze ka bdachle le'e. ⁷ Na'a, žala' yenít lawle bennen', na' gon chochle le', nich bi tetlen gak nyache' laže'e, na' nich bi yeyale' to chi'ize. ⁸ Che len žata'yoela' le'e gonle da' gak bia' nží'ilele-ne' dot láže'le. ⁹ Lezka' che len bzoja' chele, le'e yichen'. Gónela' si' bi'a le'e nich nnezla' cha' žóntezele kan znná xtiža'a. ¹⁰ Kate' ženít lawle le'e che no benne', lezka' neda' ženít lawa' chie'. Kate' ženít lawa' che no benne', zoa bi da' bene', žonan' lo wláz Benne' Criston' nich gak chawe' chele le'e. ¹¹ Ki žona' nich bi sáke'le da' xiwe' bi da' gonen chežo, dan' ba nnezlžo da' žénelen gonen chežo.

Wžé' zedle Pablo lo yež Troas

¹² Katen' blá'a lo yež Troas nich wchalja' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston', na' Xanžon' bénnli'e neda' latje wchalja' ga na'. ¹³ La'kze goken ki, wžé' zedla' dan' bi bejxaka'a bi' lježžo Tito ga na'. Che len bkwáslena' benne' ka', na' wyá'a gan nbab Masedonia.

Da' nzi' lo na'žo dan' nakžo toze len Jesús

¹⁴ Žoxken Dios, Bennen' zché'teze' žo'o ka to da' nak bian' beyož beslá Benne' Criston' žo'o. Dios zkonle' žo'o žin nich žloe'ele' law kan gak gónbia'gak benách ka' Benne' Criston'. Nakžo ka to da' zla' zix, da' žisen gáte'teze. ¹⁵ Nakžo ka to da' zla' zix, da' zzey Benne' Criston' law Dios, na' zchisen' lawgak benne' ka' ba belágake', na' lawgak benne' ka' zej nnitle'. ¹⁶ Lawgak benne' ka' zej nnitle' nakžo ka to da' zla' zgot da' nak bian' gátgake', san lawgak benne' ka' ba belágake' nakžo ka to da' zla' zix da' nak bian' sóatezžo nbanžo. žNožkze benne' nake' zi gone' ki? ¹⁷ Bi žonto' kan žongak benne' zan, benne' zžóngekle' xtiža' Dios žin ka to da' žóte'gaken', na'

žá'wgaken', san dan' bseła' Dios neto', dot láže'to' zchaljito' lawe' Le', dan' nakto' toze len Benne' Criston'.

3

Diža' da' žeyonen žo'o toze len Dios

¹ Ćžéklele le'e zka'n zen kwinto' katen' zchaljito' ki? Ćžon byenen wloe'elto' le'e to yiche da' nak bian' da' nakto'? Ćžon byenen nnablto' le'e gonnle to yiche ki cheto' kan žongak bałe benách ka'? ² Le'ekze nakle ka to yiche da' nak bian' da' nakto', dan' nyejwn lo yichj lázdo'žo, na' yógo'te benách gak gólgaken', na' chejní'igeklen'. ³ Da' nakle nła' law ka to yiche da' bzoj Benne' Criston', dan' bsele'e lo na'to' neto'. Bi nyejw to le'e yiche, san Be' La'y che Dios ban bzojen', kege to lo yej blag, san lo yichj lázdo'le bzojen'.

⁴ Ki zchaljito' dan' žxen láže'to' Dios dan' nakto' toze len Benne' Criston'. ⁵ Bi žeklto' zoa bi da' gak gonto' néto'ze, san Dios žonne' yela' wak cheto' nich bi da' gonto'. ⁶ Dios bennkze' yela' wak cheto' nich gonto' xchine' lo diža' koben', da' žeyonen žo'o toze len Dios. Diža' ni bi naken to da' zchi'le žo'o da' nyejwn to le'e yiche, san naken to da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Xtiže'e da' nyejwn le'e yichen' zchogen chežo gatžo, san Dios Be' La'y žone' ga zoažo nbanžo.

⁷ Da' ka' bchi'le Dios neto' da' zej nyejwn le'e yiche, Dios na'kze bzojen' lo yej blag ka', na' bla' law yela' zen chie' katen' bdien' lo na' Moisés. La'kze wdé chen, wyep'e yes banín' law Moisés na'. Ka' goken, bi gok wíagak benách Israel ka' law Moisés na'. Cha' yela' baní' ki wzóalenen xtiža' Dios, na' xtiže'e na' zchogen chegak benách ka' gátgake', ⁸ da' zénle'eže nak yela' baní' da' zóalenen da' ka' žon Dios Be' La'y. ⁹ Wzóa to yela' baní' da' wzóalenen dan' benen ga nžog chegak benách

ka' gátgake'. Da' zénle'eže nak yela' baní' che da' žonen ga zna Dios zej nak benách ka' chawe' lawe' Le'.

¹⁰ Dan' záka'le'e yela' baní' da' nła' law na'a, láte'do'ze nga'n yela' baní' da' bla' lawn katen' Dios bnezjwe' da' bchi'le' benách ka'. ¹¹ Cha' wzóa yela' baní' che da' wzóan to chí'ido'ze, da' zénle'eže nak yela' baní' che da' zoan to chi'ize.

¹² Dan' napto' da' ni da' žxen láže'to', zchaljito' lo yela' wechóg laže' cheto'. ¹³ Bi žonto' kan ben Moisés, bkache' lawe' len to láže'do', nich bi lé'egekle benách Israel ka' yela' baní' da' zej znitlen. ¹⁴ Bcholgak yichj lázdo'gak benne' ka'. Na' zejte na'a ža katen' žólgake' yiche che diža' golen' da' žeyonen benách ka' toze len Dios, naken chégake' kan zkache' láže'don' yej lágwake', da' gak yeká' toze Benne' Criston'. ¹⁵ Na' zejte na'a ža, katen' žólgake' yichen' gan nyejw diža' che Moisés, zoa ka to láže'do' yej lágwake' dan' žonen ga nchol yichj lázdo'gake'. ¹⁶ Kate' no benne' žeyake' che Xanžon', žegá'a dan' žonen ga nchol yichj lázdo'w bennen'. ¹⁷ Katen' znnato' "Xanžo" zchaljito' che Dios Be' La'y. Gan zoa Be' La'y che Xanžon', zoakze yela' weslá ga na'. ¹⁸ Yógo'težo žo'o bi be zoa yej lawžo, san nakžo ka to yej wan gan zla' law yela' baní' che law Xanžon', na' yela' baní' na' che Xanžon', Bennen' nake' Be' La'y, zchan' žo'o, na' žonen ga zej žákžežo kan nak Benne' Cristo na'kze, na' žáta'že yela' baní' chie' len žo'o.

4

¹ Dios beyache' láže'le' neto', na' bdie' lo na'to' žin da' žonto', na' che len bi žak chope láže'to'. ² Ba bka'nto' da' ka' žongak benne' ka' ngáche'ze, da' ka' žongaken ga žedoe'elžo. Bi žon láže'lt'o' nitó benne', na' bi zcha'to' xtiža' Dios. Dan' zchaljito' che da' nak dot da' li, že' láže'to' gonto' da' ka' gónbia'gekle yógo'te benách ka' zej naken chawe'

law Dios. ³ Cha' zej nnita' benne' ka' bi žejní'igekle' diža' chawen' da' zchaljto', zej nakze benne' ka' zej nchol' yichj lázdo'gake' bi žejní'igeklen'. ⁴ Bi žejle'gak benne' ka', dan' ben da' xiwe' ga naken ki. Da' xiwe' žon kwinen ka dios, na' zнна bian' benách ka' zej nnite'e ža ni zoažo na'a, na' benen ga zej nchol' yichj lázdo'gake' nich bi lé'egek'le' yela' baní' che diža' chawen' kan nak yela' baní' che Benne' Criston', Bennen' zenne'e dot kan zнна' Dios na'kze. ⁵ Bi zchaljto' che la' kwínzeto', san zchaljto' che Jesús, Benne' Criston', na' zzenlto' benách ka' Le' nake' Xanžo, na' neto' naktó' wen žin chele dan' nži'ilito' Jesusen'. ⁶ Dios, Bennen' bene' ga wza'ní' baní' gan gok chol', nake' Bennen' žsa'ni'e lo yichj lázdo'žo, na' zzejni'ile' žo'o nich gónbia'žo yela' baní' che Dios, da' zza'nín' žoa'a law Jesús, Benne' Criston'.

Dan' žejle'žo che Dios žonžo kan žénele' Le'

⁷ Yela' wnni'a che Dios ni yo'on lo yichj lázdo'žo žo'o, na' nakžo ka to yeso' da' naken yo, nich gak bia' yela' wak zen na' naken che Dios, na' kege chézežo.

⁸ Žsaka' zí'gake' neto', san bi zkwide' láže'to'.

Že' zedlto', san bi žak chope láže'to'.

⁹ Zbia láže'gake' neto', san bi žebéj yichj Dios neto'.

Zžó'ngake' neto' lo yo, san bi zbia yí'gake' neto'.

¹⁰ Lo beła' žen cheto' žátteztó' tzen len Jesús, san nak bia' lo beła' žen cheto' zoato' nbánlento' Le' tzen.

¹¹ Kate' ne zoato' nbanto', žónteze zož gatto' dan' naktó' che Jesusen' nich gak bia' zoato' nbánlento' Le' tzen lo beła' žen cheto', da' znitlen.

¹² Ki naken, žon zož gatto' neto', san ni'a che da' ni žata' yela' nban chele le'e.

¹³ Nyejw le'e yiche la'y da' zнна: "Bejli'a che Dios, na' che len bchalja'." Lezka' žaken cheto', žejle'to' che Dios, na' che len zchaljto'. ¹⁴ Nnezlto' kan gon Dios, Bennen' besbane' Xanžo Jesús, lezka' yesbane' neto' tzen len Jesusen', na' chejzie' neto' tzen len le'e lawe' Le'. ¹⁵ Yógo'te da' ki žákaken ki nich gak chawe' chele le'e, na' cha' da' žonn Dios chežo gatan' chegak benách zanže ka', na' yé'gake' Dios: "Žžó'keno'" na' ga'n zen Dios.

¹⁶ Che len, bi žak chope láže'to'. La'kze zbia yi' beła' žen cheto', yógo'te ža zkobe Dios da' naktó' lo yichj lázdo'to'. ¹⁷ Da' láte'do'ze da' zžáka'žo na'a to chí'ido'ze žonen ga gata' chežo to da' yebéle'elenižo da' soan to chi'ize, dan' záka'le'ežen kan gak gónbia'žo. ¹⁸ Bi že' láže'žo da' zle'elžo yežlyó nga, san da' bi gak le'elžo že' láže'žon. Dan' zle'elžo, to chí'ido'ze zoan, san dan' bi gak le'elžo soan to chi'ize.

5

¹ Nnezlžo kate' kwia yi' beła' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do' yežlyó nga, Dios ba bkweze' to da' kobe chežo, da' naken ka to yo'o, dan' zoan to chi'ize ya'abá che Dios, na' naken dan' benkze' Le'. ² Che len zbeže láže'žo dan' žénelžo cho'ožo da' koben', dan' naken ka to ližžo ya'abá che Dios. ³ Cho'ožo da' koben' kan žákwžo to laže', nich bi soažo gan bi yo'ožo lo beła' žen chežo. ⁴ Kate' ne zoažo lo beła' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do', zbeže láže'žo lo yela' nyache' laže' chežo. Bi žonžo ki dan' žénelžo wka'nžo beła' žen chežo, san žénelžo cho'ožo to chi'ize da' koben'. Ki gaken, wka'nžo beła' žen chežo da' zbia yin', na' chazžo lo yela' nban da' zejli' kanne. ⁵ Dios ba bkweze' yógo'te da' ki chežo, na' bchize' Dios Be' La'y žo'o, Bennen' nake' chežo da' nak bian' sí'kežo dan' bkweze' chežo.

6 Che len zoažo choch. Kate' ne yo'ožo lo bela' žen chežo, nnezlžo zoažo zi'to' gan zoa liž Xanžon'. 7 Žonžo kan žonžo dan' žejle'žo che Dios, na' kege dan' zoa bi da' zle'elžon. 8 Dan' žxen láže'žo da' ni, žénelžo wka'nžo bela' žen chežo nga nich chejsóalenžo Xanžon'. 9 Che len že' láže'žo gonžo da' žaz laže' Xanžon', cha' ga'nžo lo bela' žen chežo nga, o cha' chejsóalenžo Xanžon' ga na'. 10 Ki žonžo dan' žon byenen la'žo yógo'težo law Benne' Criston' gan ži'e zchi'a laže'e. Naž yebi'e che chežo kan zej nak da' benžo kate' ne yo'ožo lo bela' žen chežo nga, cha' benžo da' zej naken chawe' o da' kegle.

Da' žeyón žo'o toze len Dios

11 Che len, dan' zžébeto' Dios, že' láže'to' wzejni'ílto' benách ka'. Dios nnézkzele' kan zej nak da' ka' yo'o lo yichj lázdo'to', na' žxen laža'a lezka' le'e nnézlele binlo dan' yo'on lo yichj lázdo'to'. 12 Bi žebéj kwinto' chawe' lawle le'e, san žénelto' gata' latje chele gaple neto' ba la'ne, nich gak yecheble, bi da' ye'le benne' ka' zka'n zen kwíngake' kan zloé'eze law kwíngake', na' kege kan zej nake' lo yichj lázdo'gake'. 13 Cha' nyal yichjto', naken nich ga'n zen Dios, na' cha' bi nyal yichjto', naken nich gak da' chawe' chele le'e. 14 Žon byenen bi da' gonto' dan' nži'il Benne' Criston' žo'o, dan' nnezlžo toze Le' gote' lo wlazgak yógo'te benách, na' che len nak chegak yógo'te benách ka' kan nátlengake' Le' tzen. 15 Le' gote' lo wlazgak yógo'te benách ka' nich biž bi gongak benne' ka' zej nnita' nbane' da' naken chégakze', san da' naken che Bennen' gote' lo wlázgake', na' bebane' lo yela' got. 16 Che len, biž gónbia'to' benách ka' kan zej nakze' lo bela' žen chégake', na' la'kze kíte'ze bénbia'to' Benne' Criston', bi nónbia'to'-ne' ki na'a. 17 Cha' ba beyák nóte'teze benne' toze len Benne' Criston', ba nake'

benne' kobe. Ba wdé che da' gogkak zga'ale, na' ba zej nkoben yógo'ten.

18 Yógo'te da' ki ben Dios, Bennen' beyone' žo'o toze len Lekze' lo na' Benne' Criston', na' bdie' lo na'to' wchaljto' kan gak yeyakgak yógo'te benách ka' toze len Le'. 19 Da' zchaljto' znnan ki: "Dios wzóalene' Benne' Criston' tzen, na' bene' ga gak yeyakgak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga toze len Lekze', na' bi žejsá' laže'e doła' da' wbága'gake'." Bdie' lo na'to' diža' chawe' ni, kan gak yeyakgak benách ka' toze len Le'. 20 Na'a, nakto' wbás ka' che Benne' Criston', na' žak na'a ka Dios na'kze žáta'yoele' le'e lo na'to' neto'. Che len žáta'yoelto' le'e lo wláz Benne' Criston', le yeyák toze len Dios. 21 Benne' Criston' bi be doła' bene', san Dios bdie' Le' ka to benne' doła' lo wlazžo žo'o nich gata' latje chežo gakžo chawe' kan nak Dios na'kze, dan' nakžo toze len Benne' Criston'.

6

1 Dan' žónlento' Dios tzen žin, žáta'yoelto' le'e, na' znnato' bi wdele ka'ze da' chawe' da' žénele Dios gone' chele. 2 Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan: To ža wžé' laža'a le', benla' chio', na' ža bena' ga gak yeló', góklena' le'. Le wia nga. Na'a naken ža že' laže'e žo'o. Na'a naken ža gak yelažo.

3 Bi žénelto' bi da' gonto' da' gonen ga wchixle no benne', nich bi soa no benne' wka'ne' ka'ze žin da' žonto'. 4 Ni'a che yógo'te da' žonto', že' láže'to' gak bia' nakto' wen žin che Dios. Che len, len yela' zbeze zen laže' zzoelto' da' ka' zzáka'to', na' da' ka' žiážjeltó', na' da' ka' žóngaken ga že' zedlto'. 5 Ki bento' la'kze bdingak benne' ka' neto' lo yo, na' bséjwgake' neto' liž ya, na' wžia láže'gake' neto'. Wdetle bento' žin, na' bi gota' cheto' latje tasto' o bi da' gawto'. 6 Be' láže'to' gak bia' nakto' wen žin che Dios. Gok bia' da' ni

dan' nakto' laždo' yaž,
 na' dan' napto' yela' žejní'il,
 na' dan' zbezto' zen laže',
 na' dan' nakto' ži'i laže',
 na' dan' zoalen Dios Be' La'y neto',
 na' dan' nak li laže' kan nži'ilito'
 lježto' ka'.

⁷ Zchaljto' da' naken dot da' li,
 na' zoalen yela' wak che Dios neto'.
 Da' nak chawe' naken ka to da' zdíl-
 lento' lo wdíle,
 na' ležka' da' žape chi'in neto' lo
 wdílen'.

⁸ Zej nnita' benne' ka' žápegake'
 neto' ba la'ne,
 na' ležka' benne' ka' zzóagake' neto'
 chela'ale.

Zej nnita' benne' ka' žliž zí'gake'
 neto',
 na' ležka' benne' ka' žliž cháwe'gake'
 neto'.

La'kze benách ka' znnágake' žon
 láže'to', zchaljto' da' naken
 dot da' li.

⁹ La'kze zej nnita' benách ka' bi zej
 nónbi'e neto',
 ležka' zej nnita' benne' ka' zej
 nónbi'e neto'.
 Zdato' gan žon zož gatto', san ne
 zoato' nbanto'.

Žóngake' neto' da' zia, san bi žótgake'
 neto'.

¹⁰ Žóngake' neto' nyache' laže', san
 žebétezelto'.

Nakto' benne' yache' ka', san
 žonnto' yela' wnni'a li laže'
 chegak benne' zan ka'.

La'kze bi be de cheto', yógo'te da' de
 naken cheto'.

¹¹ Dot láže'to' zcháljlento' le'e,
 zí'na'do' ka', le'e zoale lo yež
 Corinto. Bloe'elto' le'e kan da' li že'
 láže'to' le'e. ¹² Cha' bi nakžo toze bi
 naken dan' bi že' láže'to' le'e, san
 le'ekze bi že' láže'le neto'. ¹³ Na'a,
 zcháljlena' le'e kan žon to benne'
 zcháljlene' zi'nkze' ka', na' znnia': le
 yebí'i cheto' kan žónlento' le'e. Le
 we' laže' neto'.

*Nakžo ka to yodo' gan yo'o Dios
 ban*

¹⁴ Bi gónlenle tzen benách ka' bi
 žejlé'gake' che Dios.

Bi gak gak toze da' nak chawe' len
 da' kegle.

Bi gak gak toze da' nak chol len da'
 nak baní'.

¹⁵ Bi gak gak toze Benne' Criston'
 len da' xiwe'.

Bi gak gak toze to benne' žejli'e che
 Benne' Criston' len to benne'
 bi žejli'e chie'.

¹⁶ Bi gak gak toze yodo' che Dios len
 lo'a ka'.

Le'ekze nakle ka to yodo' gan yo'o
 Dios ban. Kan nak da' ni, Dios
 na'kze wnné':

Sóalena' lé'gake', na' tálena' lé'gake'.

Gaka' Dios chégake',
 na' lé'gake' gákgake' benách chia' ka'.

¹⁷ Che len, ležka' wnné' ki:

Le yežój ladjwgake', na' le kwas gan
 nnita'gake'.

Wnná Xanžo: "Bi gónlenle lé'gake'
 tzen da' kegle,

na' si' lo na'a le'e.

¹⁸ Neda' gaka' Xakzle,

na' le'e gakle zi'na' ka', benne' byo
 ka', na' no'le ka'."

Ki znnna Xanžo, Bennen' napkze' dot
 yela' wak.

7

¹ Da' ki da' bchebe laže' Dios zej
 naken chežo, ljéža'do' ka'. Che len
 žala' yeyón kwinžo chawe', na' yek-
 wasžo bite'teze da' zka'n ditjen beła'
 žen chežo, na' be' nakkžžo. Lo yela'
 zžebe Dios chežo žala' gakžo che
 leze'.

Beyát láže'gak benne' Corinto ka'

² Le si' lo na'le neto'. Bi bento'
 no benne' ladjwle le'e zia. Bi bento'
 ga chixle no benne'. Bi ben láže'to'
 no benne'.

³ Zchalja' ki, kege nich
 yesbaga'a le'e zia, san naken ka
 wnni'a' zga'ale, na' da' yoble znnia':
 zoa' ban laže' soa' nbánlena' le'e
 o gátlena' le'e dan' že' laža'a le'e.

⁴ Žxenle'e laža'a le'e, zí'na'do' ka',
 na' žapa' le'e ba la'ne. La'kze da'

zan da' zzáka'to', zóali'a choch, na' žebéle'ela'.

⁵ Katen' bžinto' gan nbab Masedonia, na' zejte na'a ža, bi žata' cheto' latje yezi' láže'to', san da' zan da' žaken cheto'. Benách ka' zdíl-lengake' neto', na' lo yichj lázdo'to' zej yo'o da' ka' zchébegaken neto'. ⁶ Naž Dios, Bennen' žon choche' no benne' za' gak chope laže'e, ben choche' neto' dan' bežín xkwide' Tito ga zoato' ni. ⁷ Bi gokzen dan' bežinbe' ga zoato' ni, san dan' lezka' bzenlbe' neto' kan le'e ben chochle lázdo'be'. Bzenlbe' neto' kan žénele'elele yel'é'elele neda', na' kan nak nyache' láže'le ni'a che da' goken ga na', na' lezka' kan že' láže'le neda'. Yógo'te da' ki žóngaken ga žebéle'ela'.

⁸ La'kze da' bzoja' chele le'e le'e yiche nežwn' benen ga gok nyache' láže'le le'e, bi nak nyache' laža'a na'a. Zga'ale gok nyache' laža'a kate' gókb'e'ela' benen ga gok nyache' láže'le le'e to chi'ido', ⁹ san na'a žebela', kege dan' gok nyache' láže'le, san dan' ben yela' nyache' laže' chele na' ga beyát láže'le. Dios bkonle' žin yela' nyache' laže' chele na', nich bi wchíxelele le'e ni'a che da' bento' neto'. ¹⁰ Yela' nyache' laže' da' zkonle Dios žin žonen ga yeyát laže' no benne' nich yel'é', na' che len bi žala' gak nyache' láže'žo ni'a chen, san yela' nyache' laže' da' naken che yežlyó nga žonen ga žatgak benách ka'. ¹¹ Le wia nga kan bkonle Dios žin yela' nyache' laže' chele na':
Benen ga že' láže'le Dios.

Benen ga gónelele yežojle chawe'.

Benen ga bža'ale bennen' bene' dolan'.

Benen ga zžébele Dios.

Benen ga be' láže'le gonle kan zrna xtiža' Dios.

Benen ga nží'ilele Dios dot láže'le.

Benen ga gónelele gonle zia bennen' bene' dolan'.

Benle da' nak bia' bi be doľa' nbága'le ni'a che dan' goken.

¹² Che len, la'kze bzoja' ki le'e yichen', bi gokzen ni'a che bennen' bene' dolan', na' kégeze ni'a che bennen' wzake'e, san lezka' nich gak bia' law Dios da' li že' láže'le neto'. ¹³ Da' ni ben chochen lázdo'to'. Kégeze beyák choch lázdo'to' san žebéle'elto' dan' žebél xkwide' Tito ni'a che da' benle le'e, na' ben chochle lázdo'be'.

¹⁴ Bka'n zena' le'e law xkwide' Titon', na' bi benle ga bedoe'ela'. Bcháljlentezto' le'e da' nak dot da' li, na' lezka' nak dot da' li da' bcháljlento' xkwide' Titon' katen' wdapto' le'e ba la'ne. ¹⁵ Zej žakže dot li laže' kan nží'il xkwide' Titon' le'e kate' žejsá' láže'be' kan benle kan zrna xtiža'to', na' kan wdaplebe' ba la'ne lo yela' zžebe Dios chele, na' lo yela' gaxjw laže' chele. ¹⁶ Žebéle'ela' dan' gak wxén laža'a le'e dot laža'a.

8

Kan žala' wnéjwžo da' napžo

¹ Na'a, zí'na'do' ka', žénelto' wzenlto' le'e kan nak da' benn Dios chegak kwe' ka' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia.

² La'kze da' zenle'e wzáka'gake' lo da' ka' gókgaken chégake', da' zenle'e bebégek'e, na' dot láže'gake' bnéjwgage' da' zenle'e la'kze zej nake' benách yache' ka'. ³ Neda' zzoa lia' kan nak chégake', dot láže'gake' bnéjwgage' yógo'te da' gok wnéjwgage', na' bnéjwgakže' ka da' gókgake'.

⁴ De chgi' wnnábgek'e neto', na' góta'yoel'e'egke' neto' we'to' légage' latje tzen len neto' gáklengake' lježžo ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston'. ⁵ Béngakže' kan wlék yichjto' góngake', dan' zga'ale bde kwíngake' lo na' Xanžon', na' lezka' lo na'to' neto', na' naken da' žaz laže' Dios. ⁶ Che len wnnablto' xkwide'

Titon' yeyóž gonbe' xchinbe' gan zoale le'e, nich wtobbe' mežw da' znéjwle le'e lo yela' ži'i laže' chele, kan wzó lawbe' benbe' zga'ale.
 7 Nakle benne' blo ka' kan nak yógo'te da' žonle, kan žejle'le che Benne' Criston', na' kan žejní'ilele, na' kan zzejní'ilele benách ka', na' kan že' láže'le gonle da' naken chawe', na' kan nží'ilele neto'.
 Lezka' žala' gake benne' blo ka' kan gáklēle lježle ka', na' lo yela' ži'i laže' chele soa bi da' wnéjwle chégake'.

8 Bi žon byena' gonle le'e ki. Zchalja' kan žongak yebale benách ka', kan dot láže'gake' bi da' znéjwgake'. Ki žona' nich gona' ga gonle da' gak bia' nak dot li laže' kan nží'ilele lježle ka'.
 9 Nnézkezele da' benn Xanžo Jesús, Benne' Criston', chežo. Gota' yela' wnni'a zen chie', san nich gáklēne' le'e beyake' benne' yache' nich gata' yela' wnni'a chele, dan' goke' Le' yache'.

10 Ki žekla' neda': gakže chawe' chele cha' yeyóž gonle da' wzó lawle žonle ba gok to yiz. Gokle benne' blo ka', kégeze kan bnéjwle, san lezka' kan gónelele wnéjwle.
 11 Na'a, dot láže'le le yesyóž gonle dan' wzó lawle žonle, na' dot láže'le bnéjwle. Le wnezjw na'a kan sáke'le.
 12 Cha' žénelele bi da' wnéjwle, Dios žape' ba la'ne da' znéjwle kan nak da' deze chele. Bi znnabe' wnéjwžele ka da' deze chele.

13 Bi žénela' gona' ga wnéjwle le'e da' gáklēnen yezika' benách ka' na' zejte yážjelele le'e.
 14 Žénela' gak tlebe kan de chele, na' chégake'. Na'a da' zenle'e de chele da' gak wnéjwle nich soa da' gata' chegak benne' ka' žiážjegekle'. Naž kate' yážjelele le'e, légake' gak bi da' wnéjwgake' chele nich ki gak tlebe kan de chele, na' chégake'.
 15 Lezka' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

“Bennen' btobe' da' zenle'e, bi be bga'nze chie', na' bennen' btobe' láte'ze, bi be byážjele'”

Kan žongak xkwide' Tito, na' lježbe' ka'

16 Žoxken Dios, Le' bene' ga že' láže' xkwide' Tito le'e kan že' laža'a neda' le'e.
 17 Kégeze žonbe' kan zma xtiža'a da' wnnabla'-be', san dan' že' láže'kzbe' le'e, žakze chebe' gónelbe' chejwiabe' le'e.

18 Žséla'to' to lježžo tzen len lebe', lježžon' žápegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' le' ba la'ne, dan' žone' binlo žin che diža' chawen'.
 19 Lezka' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' wžegak benne' ni nich sálēne' neto' tzen chjwa'to' dan' znéjwle le'e nich ga'n zen Xanžon', na' lezka' gak bia' že' láže'žo lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'.
 20 Ki gaken, gónlēne' neto' tzen nich bi gak no benne' bi da' nnie' cheto' kan žónlento' mežwn' da' zenle'e da' znéjwle le'e, da' gáklēnen benách yache' ka'.
 21 Že' láže'to' gonto' da' naken chawe', kégeze law Xanžon', san lezka' lawgak benách.

22 Lezka' žséla'to' yetó lježžo tzen len légake', bennen' ble'elto' zan chi'i kan žone' le', na' nak bia' dot laže'e žénele' gónlēne' neto' tzen žin. Lezka', dan' žxen laže'e le'e, žénežele' gáklēne' neto' lo žin ni.
 23 Cha' no benne' nnable' kan nak xkwide' Titon', nakbe' lježa', na' žónlēnbe' neda' tzen žin nich gáklento' le'e. Cha' no benne' nnable' kan zej nak yezika' lježžo ki, bséla'gak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' légake', na' zka'n zéngake' Benne' Criston'.
 24 Le gon ga gak bia' nží'ilele légake' nich gákbē'egekle yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' žonle ki, na' nich nnéžgekle' nak dot da' li da' chawe' da' znnato' kan nak chele.

9

Mežw da' ztobžo da' gáklenen lježžo ka'

¹ Kan nak da' znézwle da' gáklenen lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bi žon byenen wzoja' chele le'e, le'e yiche ni. ² Ba nnezla' kan žénelele gonle da' ni, na' zchalja' lawgak benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia nga, kan nak da' chawe' da' žonle. Zzenla' légage' kan nak chele le'e, zoale gan nbab Acaya, kan ba gok to yiz ba zoale gonle da' ni, na' dan' že' láže'le gonle da' ni, ben chochen lázdo'gak yeláte'ze bdachgak benách ki, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ³ Na'a, žsela'a lježžo ki gan zoale nich gak bia' nak dot da' li da' znnato' kan nak chele, na' nak kan ba wnnía' chele, ba zoale gonle dan' gáklenen lježžo ka'. ⁴ Cha' bałe benách Masedonia ki, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', yídlengake' neda' tzen, na' cha' gak bia' bi zoale gonlen, naž yedoe'elto' dan' bxen láže'to' le'e, na' lezka' le'ekze žala' yedoé'elele. ⁵ Che len gokla' žala' sela'a lježžo ki nich žíngake' gan zoale zgá'alegake' kate' la'a neda', na' gáklengake' le'e nich yeyóž wtoble dan' bchebe láže'le wnézwlen. Ki gaken, yeyóž wtoble mežwn' zga'ale kate' la'a, na' gak bia' znézwlen dan' žénekzelele, na' kege dan' žon byéneto' bi da' wnézwle.

⁶ Le chejsá' laže' da' znnan: No benne' žaze' láte'ze, láte'ze yelape'. No benne' žaze' da' zenle'e, da' zenle'e yelape'.

⁷ To tole žala' wnézwle kan ba wnnale lo yichj lázdo'le, na' kege lo yela' nyache' laže' chele o dan' zoa no benne' žon byene', dan' nži'il Dios no benne' dot laže'e znezjwe'. ⁸ Dios gak yebi'e chele

da' zenle'e kan žiážjelele nich gata' chele yógo'te dan' žiážjelele, na' ga'n chele nich gak gáklene no benne' zoa da' žiážjele'. ⁹ Lezka' nyejw le'e yiche la'y kan nak che to benne' wzóa bi da' bnezjwe', da' znnan: Dot laže'e bnezjwe' chegak benách yache' ka'.

Nak biá'teze yela' ži'i laže' chie'.

¹⁰ Dios, Bennen' žonne' chežo bi da' gazžo, na' lezka' bi da' ye'j gawžo, wnezjwe' chele da' gak wnézwle le'e, dan' naken ka da' žaz to benne', na' lezka' gone' ga chan da' yelape, da' naken da' chawe' da' žonlen. ¹¹ Dios gone' ga gáta'le'eže yela' wnni'a chele nich gak wnézwle da' zenle'e. Ki gaken, dan' wnézwle, dan' chiston' lo wlasle le'e, gonen ga ye'gak benne' zan Dios: "Žóxkeno'."

¹² Da' znézwle dan' gáklenen lježžo ka', kégeze gonnen chégake' da' žiážjegekle', san gonen ga yé'gake' Dios: "Žóxkeno'." ¹³ Kate' gonle ki, na' wká'n zéngake' Dios dan' gak bia' žonle kan znná diža' chawen' che Benne' Criston' kan znnale žonle. Lezka' we' lawgake' le', dan' nakle le'e ži'i laže', na' znézwle chégake', na' lezka' chegak yezika' benách ka'. ¹⁴ Wcháljengake' Dios, na' nnábgekle' le' gon chawe'e le'e dan' zej nži'ile' le'e dan' Dios že' láže'li'e le'e. ¹⁵ jžoxken Dios, Bennen' benne' chežo to da' záka'le'en!

10

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Pablo

¹ Znnagak bálele le'e naka' gaxjw laže' kate' ne zóalena' le'e, san kate' zoa' zi'to' gan zoale žsela' le'e snia kan zzoja' chele le'e yiche. Dan' nak Benne' Criston' gaxjw laže', na' ži'i laže', neda', Pablo, žáta'yoela' le'e ² nich bi gonle ga gon byenen sela' le'e snia katen' la'a gan zoale. Ba zoa' sela' snia benne' ka' znnágake' žonto' žin ni lo yela'

benachze cheto'. ³ Da' li nakto' benách, san kege žakze cheto' žonto' xchin Dios. ⁴ Da' ka' zdíl-lento' lo wdíle, bi zej naken ka da' ka' zdíl-lengak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, san da' ka' zdíl-lenton' zej napen yela' wak che Dios, dan' zkonlto' žin nich wžia yi'to' da' wale ka' che da' xiwe'. Žžia yi'to' da' wen laže' ka' da' zrna da' xiwe' kan nak cheto', ⁵ na' yógo'te da' ka' zkonlen žin nich gonen ga wká'n zen kwínžo, nich gonen ga bi gak gónbia'žo Dios. Žonto' ga zej nak bia' yógo'te da' zza' láže'gak benách ka', da ka' žóngaken ga zži'igake' che Dios, nich gak gonto' kan zrna Benne' Criston'. ⁶ Te gonle da' gak bia' dot láže'le žonle kan zrna xtiža' Benne' Criston', soato' selto' snia yógo'te benne' ka' zži'igake' che xtiže'e.

⁷ Žwíale da' nla' lawze. Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, benne' žekle' nake' che Benne' Criston', lezka' žala' gákbe'le' da' ni: kan le' nake' che Benne' Criston', lezka' neto' nakto' chie'. ⁸ Bi žedoe'ela' la'kze wdetlen bka'n zen kwina' kan nak yela' wnná bia' da' bde Xanžon' lo na'to'. Da' nzi' lo na'to' naken nich gak gónžeto' li laže' kan žejle'le che Benne' Criston', na' kege nich wžia yi'to' le'e. ⁹ Bi žénela' géklele žénela' wcheba' le'e len da' zzoja' chele le'e yiche ni. ¹⁰ Zej nníta' benne' ka' ga na', benne' ka' nnágake': "Kan zej nak da' ka' zzoj Pablo chežo, žsele' žo'o snia, na' žesbage'e žo'o zia, san kate' zóalene' žo'o žon kwine' gaxjw laže', na' diža' zen laže' zchalje'." ¹¹ Bennen' znnie' cheto' ki žala' gákbe'ele' da' ni: kan nakto' kate' zzojto' chele le'e yiche kate' zoato' zi'to' gan zoale, lezka' gakt'o' lo da' gonto' katen' sóalento' le'e.

¹² Da' li bi žežoglt'o' nnato' nakto' tlebe kan zej nak benne' ka' zka'n zen kwíngake'. Benne' bi nnezle ka' zej nak benne' ka'. Lo da' zza' láže'gake' znnágake' kan žala' gágak

benách ka', na' zchi'a láže'gake' la' légakze' kan nak dan' zza' láže'gake'. ¹³ Neto' bi wka'nže zen kwinto' kan žala' gonto', san toze kan nak žin da' bde Dios lo na'to', na' lo žin na', žala' gonton' gan zoale le'e. ¹⁴ Cha' bde Dios lo na'to' žin da' gonto' gan zoale, bi wdetle benton' katen' bžinto' gan zoale, katen' bcháljlento' le'e diža' chawen'. ¹⁵ Bi zka'n zen kwinto' kan nak žin da' bengak yezika' benách ka', san toze kan nak žin da' bde Dios lo na'to'. Žxen láže'to' gakže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston' nich gak gonto' žin gan zoale da' záka'žen, kan nak da' bde Dios lo na'to' gonton'. ¹⁶ Naž gak wchaljto' diža' chawen' gan zej nníta' yež ka' žé'gaken zí'to'že gan zoale. Ki gaken, bi gon byenen wká'n zen kwinto' ni'a che žin da' bengak yezika' benách ka', dan' bde Dios lo ná'gake'.

¹⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: No benne' žénele' bi da' wká'n zene', da' benkze Xanžon' žala' wká'n zenen'.

¹⁸ Ba bežój chawe' to benne' kate' zrna Xanžon' ba bežoje' chawe', na' kege kate' zrne' ki che la' kwínze'.

11

Pablo, na' benne' ka' žon kwíngake' wbás ka' che Jesús

¹ Žénela' gakte' zen laže' len neda' kate' ne zchalja' lo yela' bi nnezle chia'. Le we' láže'le neda'. ² Že' laža'a le'e kan Dios na'kze že' laže'e le'e, dan' nakle kan nak to xkwide' no'le nakbe' dot li laže', no'len' bežia'-be' kwit Benne' Criston' nich wchág ná'lenbe' Lekze'. ³ Žžeba' la' no benne' gan zoale, na' gon láže'le' le'e, na' gone' ga wsanle kan dot láže'le nží'ilele Benne' Criston', kan ben Eba, zo'le Adán katen' da' xiwe', lo yela' sina' chen, ben láže'len le'. ⁴ Ki znnia' dan' dot láže'le žwe'le no benne' latje ze'e gan zoale, na' zchalje' kan nak che xtiža' Jesús,

da' nžan' kan nak da' bsdlt'o' le'e, na' zzi' lo na'le to be', na' to diža' chawe', da' ka' zej nžan' kan nak Be' La'y na', na' diža' chawen' dan' wzí' lo na'le da' bchaljito' neto'.

⁵ Žekla' bi nakža' neda' ka'ze kan zej nak benne' ka', benne' žéklele le'e zej nákl'i'e žen, na' znnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston'.

⁶ La'kze naka' ka'ze kan zchalja', bi naka' ka'ze kan nak yela' žejní'il da' napan'. Zan chi'i, na' da' zan kan bloe'elto' le'e kan nak yela' žejní'il da' napon'.

⁷ ¿Bi gok chawe' da' bena' katen' bi be bchixjwa' le'e katen' bchalja' diža' chawen' gan zoale? Bka'n kwina' ka'ze, san bka'n zena' le'e.

⁸ Bkonla' žin da' gok chegak yezika' kwe' ka' benách ka' che Benne' Criston', dan' wzí'a mežw da' bnéjwgake' chia' nich gok bena' žin gan zoale le'e.

⁹ Katen' wzóalena' le'e, cha' wzóa da' byážjela', bi bsaka' zi'a nitole le'e, san lježžo ka', benne' ka' bžójgake' gan nbab Masedonia, bnéjwgake' chia' dan' byážjelan'. Batkle bsaka' zi'a le'e, na' tlebe kan gona'.

¹⁰ Ni'a che da' nak dot da' li kan nak che Benne' Criston' da' zóalenen neda', bi soa' žize, san wká'n zen kwina' kan nak da' ki dot gan nbab Acaya.

¹¹ ¿Žéklele bi nži'ila' le'e dan' znnia' ki? Nnézkzele Dios nži'ila' le'e.

¹² Gónteza' kan žona' na'a, nich bi gata' latje chegak benne' ka' zka'n zen kwíngake', benne' ka' znnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston', na' znnágake' žóngake' xchine' le' kan zonton' neto'.

¹³ Bi zej nake' wbás ka' bseła' Benne' Criston'. Žon láže'gake' kan nak žin da' žóngake', na' žonze kwíngake' wbás ka' che Benne' Criston'. ¹⁴ Bi žala' yebánležo kan žongak benne' ka'. Lezka' da' xiwe' na'kze zloe'el kwinen ka' to wbás che ya'abá, wbasen' zde' lo baní'. ¹⁵ Che len bi žala' yebánležo cha' wen žin ka' che da' xiwen' zloe'el kwíngake' ka' benne' ka' žóngake' xchin Bennen'

nake' chawe'. Kwia yí'gake' kan nak tlebe len da' žóngake'.

Da' ka' wzaka' Pablo

¹⁶ Da' yoble žapa' le'e: bi žala' no benne' gekle' nyal yichja'. San cha' žéklele nyal yichja', le gonn neda' latje wchalja' ka' to benne' nyal yichje', nich wká'n zen kwina' to chi'ido'. ¹⁷ Da' ni da' znnia' bi naken to da' gož Xanžon' neda' gona', san zchalja' ka' to benne' nyal yichje', na' wká'n zen kwina'.

¹⁸ Zej nnita' benne' zan zka'n zen kwíngake' kan zej nak da' žóngake' žakze chégake'. Che len, lezka' neda' wká'n zen kwina'.

¹⁹ Dan' žéklele žakle da' zenle'e, dot láže'le žwe'le latje wchaljak benne' ka' nyal yichjgake'. ²⁰ Lezka' žwe'le no benne' latje gone' le'e benne' ndo'w ka', o no benne' ke'e da' den chele, o no benne' nna bi'e le'e, o no benne' wka'ne' le'e ka'ze, o no benne' kape'e žoa'ale.

²¹ Žedoe'ela' znnia' da' ni: bi bento' ki chele dan' wdetle gokto' gaxjw láže'.

Cha' zoa no benne' žežogle' wká'n zen kwine', lezka' neda' yežoglan', na' wchalja' ka' to benne' nyal yichje'.

²² ¿Zej nake' benne' hebreo ka'? Lezka' naka' neda'.

¿Zej nake' benne' Israel ka'? Lezka' naka' neda'.

¿Zej nake' za'só Bran? Lezka' naka' neda'.

²³ ¿Zej nake' wen žin ka' che Benne' Criston'? Lezka' nakža' neda'. (Zchalja' ka' to benne' nyal yichje' kate' zchalja' ki.)

Benža' neda' žin ka' béngake' légake'. Byejwa' liž ya da' zanže chi'i ka byéjwgake' légake'.

Bdingak benách ka' neda' lo yo da' zanže chi'i kan gok chégake'.

Ben zož gata' da' zanže chi'i ka go-ken chégake'.

²⁴ Gayo' chi'i bdingak benne' judío ka' neda' yid.

(To to chi'i ka' bdingake' neda' to galje žoa chi'i.)

25 Chonne chi'i bđingake' neda' yag.
To chi'i bžé'egake' neda' yej.

Chonne chi'i wyoá'a to lo barkw da'
wzía yin' lo nisdó'.

To chi'i wyoá'a to yeje, na' to ža lo
nis lo nisdon'.

26 Zan chi'i katen' wyoá'a nez,
wdía' gan ben zož chia' che lo yego
ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wbán ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wláz chia' ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' zí'to' ka',

na' gan ben zož chia' lo yež,

na' gan ben zož chia' lo latje dach,

na' gan ben zož chia' lo nisdó',

na' gan ben zož chia' lo na'gak
benne' wen laže' ka', benne'
ka' znnázegake' žejlé'gake' che
Benne' Criston'.

27 Žin zen bena', na' bedó laža'a.

Zan chi'i bi gota' chia' latje tasa'.

Wdona', na' wbiła'.

Zan chi'i bi gota' chia' da' gawa', o
gan wché'l kwina', o laže' da'
gakwa'.

28 Yógo'te ža gok zedla' dan' že'le'e
laža'a yógo'te kwe' benách ka'
che Benne' Criston'.

29 Kate' no benne' zkwide' laže'e,
lezka' neda' zkwide' laža'a.

Kate' no benne' žone' ga wchixle to
lježžo, žža'a bennen' žone' ki.

30 Cha' žon byenen wká'n zen
kwina', wká'n zen kwina' kan zej
nak da' ka' zej nak bian' zkwide'la'.

31 iGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús,
Benne' Criston'! Le' nnézkzele'
zchalja' da' nak dot da' li.

32 Katen' wzó'a lo yež Damasko, benne' lie'
Aretas, bennen' gota' lo ne'e lo wláz
benne' zнна bi'e gan nbab Roma,

bnnite'e benne' ka' wžé' náwgake'
nich séngake' neda', 33 san lježžo ka'
bdégake' neda' to ga žo'o baní' che

yo'o, ne yoa'a to xkwite zen, na'
btínnegake' neda' na'le lo ze'e da'
žape chi'in yežen'. Ka' goken, belá'

lo na'gak benne' ka' wžé' náwgake'
neda'.

12

*Da' ble'e dáwe'le Pablo, na' da'
blóe'el Dios le'*

¹ Da' li bi žala' wká'n zen kwina'.
La'kze ki naken, na'a wchalja'
kan zej nak da' ka' ble'e dáwe'la',
na' da' ka' blóe'el Xanžon' neda'.

² Nónbia'kza' to benne' žejli'e che
Benne' Criston', na' ba gok xda' yiz
wzóa no benne' bchi'e le' ya'abá
che Dios. Bi nnezla' cha' wyeje' ga
na' lo belá' žen chie', o lo be' nakkze'.

Toze Dios nnezle'. ³ Nnézkzela'
wyaze' latje xtan che Dios, da'
nzin' paraíso. Bi nnezla' cha'

wyeje' ga na' lo belá' žen chie', o

bi. Toze Dios nnezle'. ⁴ Katen'
wzóe' ga na', benle' da' ka' žóngaken

ga žebanžo, da' ka' bi de latje no
benne' wchalje' chégaken. ⁵ Gak

wká'n žena' bennen', san bi wká'n
zen kwina'. Toze wká'n zen kwina'

kan nak da' nak bia' zkwide'la'.
⁶ La'kze yénela' wká'n zen kwina', bi

gaka' benne' bi nnezle, dan' nnia'
da' nak dot da' li. Na'a, bi wká'n

zen kwina' dan' bi žénela' gapže no
benne' neda' ba la'ne kan zej nak

da' ka' ble'ela' neda', o kan nak da'
benla' neda'.

⁷ Naž, nich bi tettle wká'n zen
kwina' dan' ble'ela' da' ka' da'

žóngaken ga žebanžo, Dios bzo'e'
to yižwé' da' žlale'en lo xpeła'a kan

žla gan zga'a to yeche'. Yižwén'
goken ka to da' bkonle žin da' xiwe',

nich bsaka' zin' neda'. Ki goken
chia' nich bi tettle wká'n zen kwina'.

⁸ Chonne chi'i góta'yoela' Xanžon',
na' wnnabla' Le' yeké'e xwi'a na'.

⁹ Xanžon' gože' neda': "Nakte chio'
da' že' laža'a le'. Yebélenželo' da'

že' laža'a le' kate' zkwide'lo'." Che
len, žebéle'ela' dan' zkwide'la'.

Dan' žaken ki chia', na' žáklenže yela' wak
che Benne' Criston' neda'.

¹⁰ Che len, dan' nži'ila' Benne' Criston',
žebela' kate' zkwide'la', na' kate' no

benne' žliž ži'e neda', na' kate' zoa
da' žiážjela', na' kate' no benne' zbia

laže'e neda', na' kate' zoa bi da' žaken chia'. Kate' zkwíde'la', napža' yela' wak chie' Le'.

Pablo že' laže'e benách Corinto ka' zej nake' che Jesús

11 Naka' benne' bi nnezle dan' bchalja' kan zej nak da' chawe' ka' da' bena' neda'. Le'ekze ben byenle bena' ki. Le'e žala' wká'n zenle neda', na' la'kze bi be naka' neda', bi nakža' ka'ze kan zej nak benne' ka' žéklele le'e zej nákl'i'e zen, benne' ka' znnázegake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston'. 12 Da' ka' bena' lo yela' zbez zen laže' chia' gan zoale le'e zej nak bian' naka' benne' wbás che Benne' Criston'. Blé'elele da' ka' bena', da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebanžo, na' yela' wak zen che ya'abá che Dios. 13 Toze da' bi bena' gan zoale le'e da' bena' gan zej nnita' yezika' kwe' benách ka' che Benne' Criston'. Bi bsaka' zi'a le'e nich bi da' gonnle da' ye'j gawan'. Le si' zen chia' dan' bi bena' ki chele.

14 Za' la'a neda' gan zoale da' beyonne chi'i. Bi be nnaba' da' gonnle chia'. Žénela' gonnle le'e kwinkzle chia', na' kege bi da' den chele. Bi' že'n ka', bi žon byenen wáwgakbe' xa xná'gakbe'. Xa xná'gakbe' ka' žala' wáwgake' zí'ngake' ka'. 15 Dot laža'a wkonla' žin yógo'te da' den chia', na' wdé kwina' ni'a chele nich gak da' chawe' chele, la'kze žekla' neda' kate' nži'ížela' le'e, zej žeyache' yela' nži'il chele len neda'.

16 Nnézkzelele bi bsaka' zi'a le'e. Na'a, bálele nnale goka' sina', na' len da' wen laže' bebélenla' da de chele. 17 žžéklele ben láže'la' le'e katen' bsela'a benne' wbás chia' ka' gan zoale? 18 Góta'yoela' xkwíde' Títion' yidbe' gan zoale, na' bsela'a lježžon' tzen len lebe'. žžéklele ben láže'le xkwíde' Títion' le'e? žBi bento' tlebe kan žonto' xkwíde' Títion', na' neda', na' lezka' tlebe kan nak dan' bchaljton'?

19 žžéklele le'e, zí'na'do' ka', žebéj kwinto' chawe' lawle le'e? Law Dios zchaljto' lo wláz Benne' Criston', na' yógo'te da' žonto' zej naken nich gakže dot li laže' yela' žejlé' chele che Benne' Criston'. 20 Zžeba' bi gakle le'e kan žénela' gakle kate' la'a gan zoale, na' neda' bi gaka' kan žénelele le'e gaka'. Zžeba' zdílele, na' zgé'elele lježle ka', na' zža'le lježle ka', na' žliž dítlele lježle ka', na' zennele che lježle ka', na' zka'n zen kwínle, na' žonle žo'osbé. 21 Kate' la'a gan zoale, cha' ki žaken chele, zžeba' gon Dios ga yedoe'ela' kan nak chele, na' gon byenen kweža' ni'a chegak benne' zan, benne' ka' bégake' doła', na' bi beyát láže'gake' kan zej nak da' kegle da' bégake', na' da' ka' wzé láže'gake' da' kegle.

13

Da' gož Pablo benne' Corinto ka' ga ze lawte

1 Da' beyonne chi'i ni la'a neda' gan zoale. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Žon byenen nníta'gak chope chonne benne' ka', benne' wzóalígake' cha' no benne' žesbage'e lježe' zia.” 2 Ba bchi'la' benne' ka' bégake' doła' katen' wzóalena' le'e da' bežope chi'i, na' na'a zchi'la' légake' da' yoble', na' lezka' yógo'te benne' ka' žóngake' doła', la'kze zoa' zi'to' nga, znnia': cha' la'a gan zoale da' yoble, bi gaka' gaxjw laže' katen' tílegaka'-ne'. 3 Znnable le'e to da' gak bian' zchalja' lo wláz Benne' Criston'. Da' ka' gona' gak biá'gaken zchalja' ki. Bi zkwíde'le Benne' Criston' kate' bi da' žone' chele, san lo yela' wak zen chie' žone' bi da' žone' chele. 4 Da' li bde'e le'e yag kroze ka to benne' zkwíde'le', san zoe' nbane' dan' zoalen yela' wak che Dios Le'. Lezka' neto' zkwíde'lto' tzen len Le', san dan' nakto' toze len Le' zoato' nbanto', na' zoalen yela' wak che Dios neto' nich bi da' gonto' gan zoale.

⁵ Le wia kwinle cha' žejle'le che Benne' Criston' o bi. Le si' bia' la' kwínzele. ¿Bi nnézele zoalen Jesús, Benne' Criston', le'e, cha' da' li žejle'le chie'? ⁶ Žxen láže'to' nnézkzelele da' li neto' žejle'to' che Benne' Criston'. ⁷ Žližto' Dios, na' znnablto'-ne' gáklene' le'e, nich bi gonle da' kegle, kege nich yežojto' chawe' neto', san nich gonle le'e da' naken chawe', la'kze géklele zchíxelto' neto'. ⁸ Bi gak wži'ito' che da' nak dot da' li, san gak gónzeto' da' naken tlebe len da' naken dot da' li. ⁹ Che len žebelto' kate' zkwíde'ltó', na' le'e žak chochle. Žlížteztó' Dios, na' znnablto'-ne' gone' ga gak dot li láže' kan žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁰ Che len zzoja' chele le'e da' ni kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Naž kate' la'a gan zoale bi gon byenen wsaka' zi'a le'e, na' bi wkonla' žin yeła' wnná bia' da' bde Xanžon' lo na'a, da' naken nich gon chocha' le'e, na' kege nich wžia yi'a le'e.

¹¹ Na'a, zí'na'do' ka', le gak choch. Le we' láže' gak dot li láže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Lezka' le we' láže' da' ni da' žapa' le'e. Le gak toze len lježle ka', na' le ga'nlen lježle ka' cháwe'do'. Znnabla' Dios sóalene' le'e. Le' nži'ile' žo'o, na' zka'n žie' yichj lázdo'žo. ¹² Le gape “Padiox” lježle ka', tole yetole, na' le cheła' lježle ka'. ¹³ Yógo'te lježžo ka' nníta'gake' nga žápegake' le'e “Padiox.”

¹⁴ Znnabla' Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' láže'e le'e, na' ži'ile' le'e, na' gone' ga gakle toze len Dios Be' la'y. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO GAN NBAB GALASIA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús gan nbab Galasia

1-2 Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox" nbable yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Cristo gan nbab Galasia, na' lježžo ka' nníta'gake' nga, zónlengake' neda' tzen. Neda' naka' benne' wbás che Benne' Criston'. Bi belseła' benách ka' neda'. Jesús, Benne' Criston', bséla'kze' neda', na' Xažo Dios, Bennen' besbane' Jesusen' lo yela' got, bénlene' Le' tzen. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. ⁴ Jesús na'kze, Benne' Criston', bde kwine' lo yela' got ni'a che dol'a da' wbága'žo, na' beslé' žo'o lo da' kegle da' žaken ža ni zoažo na'a. Bene' ki dan' goken da' gónekzele Xažo Dios. ⁵ iGa'n zénteze Dios! Ka'kze gaken.

Toze nak diža' chawe' kan nak che Jesús, Benne' Cristo

⁶ Žebánle'ela' kan žonle le'e, dan' la' zká'ntele Dios. Le' bliže' le'e nich gakle che Leze' dan' Jesús, Benne' Criston', be' laže'e žo'o, san na'a žénelele si' lo na'le to diža' chawe' yoble. ⁷ Da' li bi zoa yetó diža' chawe' san zchalja' ki dan' zej nnita' benne' ka' zchíxgake' lježžo ka', na' žénegekle' wchá'gake' diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'. ⁸ Čha' zoa no benne' zchalje' to diža' chawe' da' bi naken tlebe len dan' bchaljito' neto' lawle le'e, znnabla' Dios wsaka' zi'e bennen'. Žala' wsaka' zi'e nedkza' čha' gona' ki, na' čha' to wbás che ya'abá gone' ki, Dios na'kze wsaka' zi'e le'. ⁹ Ba wnnikza' ki zga'ale, na' na'a znnia' ki da' yoble: čha' zoa no benne' zchalje' to diža' chawe'

da' bi naken tlebe len dan' ba wzí' lo na'len, znnabla' Dios wsaka' zi'e bennen'.

¹⁰ Žékelele žénela' gaple neda' ba la'ne kate' zchalja' ki? O'o. Žénela' yežoja' chawe' law Dios. Žékelele žénela' čhaz láže'gak benách ka' neda'? Čhela' yénela' čhaz láže'gak benách ka' neda', bi gaka' wen žin che Benne' Criston'.

Ka beyák Pablo benne' wbás che Benne' Cristo

¹¹ Na'a, žala' nnézelele da' ni, zí'na'do' ka'. Diža' chawen' dan' zchalja' bi zan' lo yichj lázdo'gak benách ka'. ¹² Kege no benne' bdie' diža' chawen' lo na'a, na' kege no benne' bsdlen' neda'. Jesús, Benne' Criston', bzejní'kzele' neda' kan nak diža' chawe' čhien'. ¹³ Ba békzelele kan bena' neda' zga'ale katen' nzi' lo na'a kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios. Nnézkzelele kan bena', katen' wžia' láže'li'a benách ka' che Dios, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gónela' wžia' yi'a légake'. ¹⁴ Kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios, benža' neda' ka' yeláte'ze bdachgak lježa' benne' judío ka', benne' ka' zjake' yiz ka' zeyá'a neda', dan' wzí'že lo na'a neda' ka' légake' da' bdegak xa wdé čheto' ka' lo na'to' kan bénteze bégake'. ¹⁵ Ki goka' neda', san dan' nak Dios ži'i laže', wžekze' neda' zga'ale kate' bi na' galja', na' bliže' neda' nich gona' xčhine'. ¹⁶ Naž, katen' gónekzele Dios, bene' ga bénbi'a Zi'ne', Bennen' bsele'e neda' nich čhejzenla' benách ži'to' ka' diža' chawen' kan nak čhie' Le'. Katen' bene' da' ni, bi bejtílja' no benne' nake' benachze nich wsdle' neda', ¹⁷ na' bi wyá'a lo yež Jerusalén nich čhejwía' benne' ka' gógkake' wbás ka' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka' neda', san wyá'a gan nbab Arabia, na' wdé na' beyá'a lo yež Damasko.

¹⁸ Ka' goken, katen' ba wdé čhonne yiz wyá'a lo yež Jerusalén,

na' bejwía' Bedw, na' bgá'nlena' le' xda' ža. ¹⁹ Katen' wzóa' ga na' bi ble'ela' yetože benne' wbás che Benne' Criston'. Toze Jakob, biche' Xanžon' ble'ela'-ne'. ²⁰ Da' ni da' zzoja' chele naken dot da' li. Nnézkzele Dios bi žon laža'a.

²¹ Wdé na' wyá'a, na' wdía' lo yež ka' da' zej nbaben Siria, na' da' ka' zej nbaben Silisia. ²² Kate' ža ka' lježžo ka' zej nake' che Benne' Criston' gan nbab Judea bi bénbia'gake' neda'. ²³ Belyenle' toze dan' bchaljgak yezika' benách ka' kan nak chia' neda', na' wnnágake': "Bennen' wžia' laže'e žo'o zga'ale, zze diže'e na'a che da' žejle'žo, dan' gónele' wžia' yi'e." ²⁴ Ka' goken, bka'n zéngake' Dios ni'a che da' žona' neda'.

2

Yezika' benne' wbás ka' che Jesús zzi' lo ná'gake' Pablo

¹ Kate' ba gok xda' yiz, wyá'alena' Bernabé, na' belá'a lo yež Jerusalén, na' bchi'a xkwide' Tito, bin' bénlenbe' neda' tzen žin. ² Wyá'a ga na' dan' bloe'el Dios neda' žala' cha'a ga na'. Katen' bla'a ga na', na' chela'ale bchaljléna' benne' ka' nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', na' bzenla' légake' kan nak diža' chawen' da' zzenla' benách zi'to' ka'. Ki bena' dan' gónela' bi ga'n dáche'ze žin da' ba bena', na' žin da' žona' na'a. ³ La'kze xkwide' Titon', bi' lježan', bi nakbe' benne' judío, bi ben byéngake' chog lo xpéla'be' dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios kan žónteze žongak benne' judío ka'. ⁴ Da' li, baļe benách ka' wnníta'gake' ga na', benne' žilj laže' ka', na' wnnágake' zej nake' lježžo ka', gónegekle' gon byéngake' chog lo belá' che xkwide' Titon' dan' nak bian'. Benne' ki zbiga'gake' gan zoažo žo'o, na' zwíagake' kan žonžo nich nnézgekle' kan belážo lo na' da' bchi'le Moisés. Belažo dan' nakžo toze len Jesús,

Benne' Criston'. Gónegekle' gon byéngake' yeyakžo da' yoble ka benne' ka' zej ndo'e lo na' xtiža' Moisés na'. ⁵ Nitó chí'ido'ze, bi be'to' légake' latje. Ki bento' nich gape chi'ito' da' nak dot da' li che diža' chawen' nich gak yebélenžon.

⁶ Benne' ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston' bi bchi'igekle' neda' nitó da' kobe. Bi že' laža'a kan zej nake', dan' bi zchi'a laže' Dios žo'o kan zchi'a láže'gak benách ka' žo'o. ⁷ Bi bchi'igekle' neda' nitó da' kobe, dan' gókbe'egekle' Dios bdie' lo na'a žin chie' da' žona', nich chejzenla' benách zi'to' ka' diža' chawen', tlebe kan bde Dios lo na' Bedon' žin chie', na' zzenle' benne' judío ka' diža' chawen'. ⁸ Dios, len yeļa' wak chie', bene' neda' wbás chie' nich wsedla' benách zi'to' ka', tlebe kan bene' Bedon' wbás chie' nich wsedle' le' benne' judío ka'.

⁹ Jakob len Bedon', na' Zwa, benne' ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', gókbe'egekle' bde Dios lo na'a žin ni. Che len wzí' lo ná'gake' neda' len Bernabé, na' bento' toze diža' chjentó' xchin Dios gan nníta'gak benách zi'to' ka', neda' len Bernabé, na' légake' góngake' xchin Dios gan nníta'gak benne' judío ka'. ¹⁰ Góta'yoegekle' neto' toze chejsá' láže'to' gáklento' benách yache' ka', na' da' ni že' láže'teza' žona'.

Pablo bdile' Bedw lo yež Antiokía

¹¹ Naž kate' bla' Bedon' lo yež Antiokía, bdila'-ne', dan' bchi'le kan bene'. ¹² Ka' goken dan' zga'ale bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen, na' bene' ki na' zejte bžingak baļe benne' ka' zej nake' toze len Jakob. Naž wzó lawe' žebige'e, na' biž bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen dan' bžebe' bi da' gongak benne' ka' nzi' lo ná'gake' žóngake' ga chog lo belá' chegak benne' byo, benne' zi'to' ka', kan zna da' bchi'le Moisés. ¹³ Naž yebaļe benne' judío

ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bénlengake' Bedon' tzen kan žone' lo yela' zžebe chie', na' ka' goken ga bžinte lezka' bžebe Bernabé, na' le' bénlene' lé'gake' tzen. ¹⁴ Naž kate' b'le'ela' bi žóngake' kan z'na da' naken dot da' li da' žsedle diža' chawen' žo'o, na' goža' Bedon' lawgak yógo'te benne' ka' che Benne' Criston' wnníta'gake' ga na', na' wnnía': "Nako' le' benne' judío, san žono' le' kan žongak benách zi'to' ka', na' kege kan žongak benne' judío ka'. ¿Biz chen' žénelo' gon byeno' gongak benách zi'to' ka' kan žongak benne' judío ka'?"

Želagak benne' judío ka' dan' žejlé'gake' che Jesús kan želagak benách zi'to' ka'

¹⁵ Lezka' goža' Bedon': "Žo'o nakžo benne' judío ka' dan' xa xna'žo ka' zej nake' benne' judío ka', na' kege nakžo benách zi'to' ka', benne' bi zej nónbie' Dios. ¹⁶ Nnézkelžo nitó benne' bi yeyake' chawe' law Dios dan' žone' kan z'na da' bchi'le Moisés. Toze yeyák chawe' lawe' Le' no benne' žejli'e che Jesús, Benne' Criston'. Lezka' žo'o bejle'žo che Jesusen', nich beyakžo chawe' law Dios, na' kege dan' žonžo kan z'na da' bchi'le Moisés na'. Bi yeyák nitó benne' chawe' law Dios dan' žone' kan z'na da' bchi'le Moisés na'. ¹⁷ Na'a, žeklžo beyakžo chawe' law Dios dan' žejle'žo che Benne' Criston', san cha' nak bia' nakžo benne' do'la' kan zej nak benách zi'to' ka', ¿žala' nnažo žon Benne' Criston' ga žonžo do'la'? O'o. ¹⁸ Cha' že' laža'a yechisa' da' bchi'le Moisés da' ba wdé chen, da' ni nak bian' zka'n ditja' da' znnakze Dios."

¹⁹ Dan' bi gok gona' kan z'na da' bchi'le Moisés na', gok chia' ka ba nata'. Dan' naken ki, ba belá' na'a lo na' da' bchi'le Moisés nich soa' nbana', na' nich gona' kan znnakze Dios. ²⁰ Nak chia' ka ba

gót'lena' Benne' Criston' tzen le'e yag kroze gan gote' Le'. Che len kege nedkza' zoa' nbana', san zoa nban Benne' Criston' lo yichj lázda'wa'. Kan naken, zoa' nbana' na'a, naken dan' žejli'a che Zi'n Dios, Bennen' bží'ile'ele' neda', na' bde kwine' lo yela' got lo wlaza' neda'. ²¹ Bi žénela' wzóa' chela'ale da' žonnze Dios chežo. Chela' gak to benne' yeyake' chawe' law Dios, dan' žone' da' z'na da' bchi'le Moisés na', naž dáche'ze got Benne' Criston'.

3

Da' z'na da' bchi'le Moisés, na' da' žejle'žo che Benne' Cristo

¹ ¡Le'e, benne' bi nnezle ka' ¡Le'e, benne' Galasia ka'! ¿Wzóa no benne' bene' chele yela' wzá' nich biž gonle kan z'na da' naken dot da' li? Gaze lo de bzenlto' le'e da' žata' chežo dan' got Jesús, Benne' Criston', le'e yag kroze. ² Le wchebe neda' da' ni. ¿Bedjsoalen Dios Be' La'y le'e dan' benle kan z'na da' bchi'le Moisés na' o dan' bejle'le diža' chawen' da' bēnele? ³ ¿Nakžkze goken nakle benne' bi nnezle ki? Wzó lawle nakle che Dios dan' zoalen Dios Be' La'y le'e. ¿Žéklele žakze chele gak gonle ga gak dot li laže' kan nakle che Dios? ⁴ ¿Dáche'ze gok chele yógo'te dan' wzáka'le? ¡Bi goken ki! ⁵ Kate' Dios žsele'e Dios Be' La'y nich yedjsóalene' le'e, na' žonne' le'e latje gonle yela' wak che ya'abá ka', ¿žone' ki dan' žonle kan z'na da' bchi'le Moisés na' o dan' žejlé'zele diža' chawen' da' bēnele?

⁶ Nyejw le'e yiche la'y da' z'nan: "Bran bejli'e che Dios, na' Dios wnné' nake' chawe' lawe' Le' dan' bejli'e chie'." ⁷ Che len žala' nnézele, benne' ka' žejlé'gake' che Dios, lé'gakze' zej nake' da' li za'só Bran na'. ⁸ Nyejw le'e yiche la'y, da' bla' lawn zga'ale kan gon Dios, dan' z'nan, benne' zi'to' ka', benne' chejlé'gake' chie' Le', gákgake'

chawe' lawe' Le'. Che len Dios bloe'ele' Bran na' zga'ale kan nak diža' chawen', na' wnné': "Lo na' Za'só' gon chawa'a benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga." ⁹ Ki naken, Bran na' bejli'e che Dios, na' Dios wnné' nake' chawe'. Lezka' na'a, Dios žone' chawe' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹⁰ Zej nbaga' zia benne' ka' žxen láže'gake' yeyákgake' chawe' law Dios dan' žóngake' kan zna da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Zej nbaga' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' dot da' zna xtiže'e."

¹¹ Na'a, nak bia' bi yeyák nitó benne' chawe' law Dios dan' žone' da' zna xtiže'e, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Soa nban bennen' beyake' chawe' law Dios dan' žejli'e chie' Le'." ¹² Kan žeyák chawe' law Dios no benne' žejli'e che Benne' Criston' nžan' kan nak che benne' žxen láže'e yeyake' chawe' lawe' Le' dan' žone' kan wnná Moisés na'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Soa nban no benne' žone' dot da' zna xtiže'e."

¹³ Benne' Criston' beslé' žo'o lo na' da' zchogen chežo gatžo da' nyejwn le'e xtiža' Moisés na', dan' bi'e latje wžóg chie' gate' lo wlazžo žo'o. Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Zej nbaga' zia yógo'te benne' ka' zej de'e to le'e yag."

¹⁴ Ka' goken che Benne' Criston' nich gak gon Dios kan bchebe láže'e gone' che Bran, katen' wnné' gon chawe'e benách zi'to' ka' lo na' Jesús, Benne' Criston', nich gak gone' ga yedjsoalen Dios Be' La'y žo'o cha' chejle'žo chie' Le', kan bchebe láže' Dios gone'.

Da' bchi'le Moisés žo'o, na' da' bchebe láže' Dios gone'

¹⁵ Na'a, zí'na'do' ka', žapa' le'e to da' žsaka' leba', to da' žaken chežo, na' znnia': Kate' chope benne' ka' ba béngake' toze xtiža'gake', na' ba ben chóhgake' dižan', naž bi gak

nitó benne' wché'en, na' bi gak no benne' wzanen'. ¹⁶ Dios bchebe láže'e to da' gone' che Bran, na' che Za'sóe'. Gan nyejw le'e yiche da' ni, bi znnan: "Za'sóe' ka'", da' zchaljen chegak benne' zan, san znnan: "che Za'sóe'." Da' ni zchaljen che toze Benne', Benne' Criston'. ¹⁷ Da' ni žénela' nnia': Dios bene' toze diža' len Bran na', na' bchebe láže'e gone' kan zna da' wnné'. Na'a, da' nyejw le'e xtiža' Dios, da' bchi'le Dios benne' judío ka' tape gaywá' chi žoa yiz wdé katen' gože' Bran na' dan', bi gak yeká'an dan' bchebe láže' Dios gonen', na' bi gak wsolen. ¹⁸ Na'a, cha' žala' gonžo kan zna xtiža' Moisés na' nich si'žo da' bchebe láže' Dios gonze', biž naken to da' bchebe láže'e gonze'. Dios žonze' ki dan' bchebe láže'e gone' ki che Bran na'.

¹⁹ Cha' ki naken, žbiz chen' bchi'le Dios benách ka' da' nyejwn lo da' bzoj Moisés na'? Dios bchi'le' benách ka' ki nich gak bia' zia da' zej nbage'e, san goken ki toze kate' bžinte ža na' bla' law Za'só Bran na', Bennen' bchebe láže' Dios wnezjwe' chie'. Da' nyejwn lo xtiža' Dios bsele'en yežlyó nga lo na'gak wbás che ya'abá ka', na' Moisés bdie' dižan' lawgak benách ka'. ²⁰ Kate' toze benne' zoa da' zchebe láže'e gonen', bi žon byenen soa no benne' wdíe' dižan', na' Dios, toze' nake'.

Biz chen' gož Dios benách ka' góngake' da' zej nyejw lo da' bzoj Moisés

²¹ Na'a, kan nak da' nyejwn lo xtiža' Dios, žnaken tlebe len dan' bchebe láže' Dios gone'? O'o. Chela' bchi'le Dios žo'o gonžo da' gak gonen' ga soažo nbanžo to chi'ize, naž gak yeyakžo chawe' law Dios cha' gonžo kan zna xtiže'e. ²² San da' nyejwn le'e yiche la'y znnan yógo'težo nbaga'žo doła'. Ki naken nich gak si'žo dan' bchebe láže' Dios gata' chežo cha' chejle'žo che Jesús, Benne' Criston'.

23 Kate' bi na' žin ža gak chejle'žo che Benne' Criston', da' z'na xtiže'e bchi'len žo'o, kan zoa da' zchi'len to benne' nyejwe' liž ya. Ka' goken na' zejte ža gok bia' gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. 24 Ki naken, da' z'na xtiža' Dios bchi'len žo'o, na' goken chežo ka to benne' bsedle' žo'o na' zejte ža blo'e'e law Jesús, Benne' Criston', nich gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. 25 Na'a, dan' ba bžin ža gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo che Benne' Criston', dan' bsedlen žo'o biž zchi'len žo'o.

26 Yógo'tele le'e nakle zi'nkze Dios dan' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' ba nakle toze len Le'. 27 Yógo'te benne' ka', benne' bezóagake' nis nich yeyákgake' toze len Jesús, Benne' Criston', ba beyákgake' kan nakkze' Le'. 28 Biž zej nžoj chople benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', na' biž zej nžoj chople benne' ndo'w ka' len benne' ka' bi zej ndo'e, na' biž zej nžoj chople benne' byo ka' len no'le ka'. Kate' beyakle toze len Jesús, Benne' Criston', yógo'tele lezka' beyakle toze len lježle tole yetole. 29 Na'a, cha' nakle che Benne' Criston', lezka' nakle za'só Bran, na' nzi'le dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' che Bran na'.

4

1 Da' ni naken da' žénela' nniá': Kate' ne zbez to xkwide' byo ža wlo'e'e law xabe' ba žeyála'be' si'be' da' žala' wka'ne' chebe', ne nakbe' ka to bi' ndo'w, la'kze da' li yógo'te gaken chebe'. 2 Kate' ne zejbe' yiz kwide' chebe', zej nnita' benne' ka' zchi'igekle' lebe', na' zkóngekle' žin da' žala' gaken chebe' na' zejte ža ba bdixjw xabe' chebe'. 3 Lezka' žaken chežo. Katen' gokžo ka' xkwide' ka', da' žónteze žongak benách ka' che yežlyó nga bchi'igeklen žo'o. 4 Naž kate' bza'a ža, Dios bsele'e Zi'nkze' nga. Goke' zi'n to no'le kan nakžo

žo'o, na' da' žsédgekle benne' judío ka' bchi'igeklen Le'. 5 Ka' goken chie' nich gok beslé' benne' ka' zchi'le xtiža' Moisés na' légage', nich gak yeyakžo žo'o zi'nkze Dios.

6 Nich gak bia' ba nakle zi'nkze Dios, Le' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le, na' Lekze' zcháljlene' Dios lo wlazle le'e, na' z'ne': "Xe." 7 Ki naken, ba nakle zi'nkze Dios, na' biž nakle ka' benne' ndo'w ka'. Na'a, dan' nakle zi'nkze' Le', Dios na'kze ba bchebe laže'e gonne' chele da' naken chie', dan' nakle toze len Benne' Criston'.

Pablo že' laže'e benne' Galasia ka' žejlé'gake' che Jesús

8 Katen' bi na' gónbia'le Dios, gokle ka' benne' ndo'w ka', na' bka'n zenle lo'a ka'. Bi zej nak lo'a ka' dios ka'. 9 Na'a, dan' nónbia'le Dios, o wak nnažo: dan' nonbia' Dios le'e, žbiz chen' žénelele yeyo'ole lo na' xtiža' Moisés na', da' bi žáklenen nitó benne'? žŽénelele gakle da' yoble benne' ndo'w ka', nich gonle kan z'na xtiže'e? 10 Zka'n zenle to yetó ža, na' to yetó byo', na' to yetó da' žaken, na' to yetó yiz. 11 Zžeba' da' gak chele. Bena' žin gan zoale le'e nich gónbia'le da' naken dot da' li. žBeyák dáche'ze žin da' bena'? 12 Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', gakle kan naka' neda', dan' ba belá' lo na' dan' wnná Moisés na'. Ki žala' gonle dan' beyaka' neda' kan gokle le'e. Bi be da' zia benle chia' neda'.

13 Ba nnézkzelele biz chen' wzó lawa' zchalja' diža' chawen' gan zoale le'e. Bchaljan' ga na' dan' góklja' yižwé'. 14 Bi bka'nle neda' ka'ze, na' bi bzoale neda' che'la'ale la'kze bgótelele ni'a che yižwé' chian'. Wdapple neda' ba la'ne, toze kan gapple ba la'ne to wbás che ya'abá, o kan gapple ba la'ne Jesús na'kze, Benne' Criston'. 15 Bebéle'elele ža na'. žBizkze goken chele dan' biž žaken ki chele? Da' ni gak nniá' kan goken chele: Chela'

gok to da' sáke'le gonle, na' kwejle
 yej lawkzle, na' gonnlen chia' neda'.
 16 Na'a, ¿žéklele beyaka' to benne'
 bi zle'ele' le'e chawe' dan' goža' le'e
 káteze naken?

17 Benne' ka' zchíxgake' le'e že'
 láže'gake' le'e, san kege nich gaken
 chawe' chele. Žénegekle' góngake'
 ga kwej yichjle neto', na' we' láže'le
 légake'. 18 Na'a, chawe' naken soa
 no benne' že' laže'e le'e, san toze
 cha' naken nich gak chawe' chele.
 Ki že' láže'teza' le'e, na' kégeze kate'
 ne zóalena' le'e. 19 Le'e, zí'na'do'
 ka', kan žak che to no'le za' galj bi'
 že'n chie', zžáka'li'e, lezka' zžáka'li'a
 neda' da' yoble ni'a chele le'e kate'
 žinže ža gakte dot kan nak Benne'
 Criston'. 20 Žak láže'li'a sóalena' le'e
 na'a nich gak wchájljena' le'e to
 diža' nža', dan' že' zedla' ni'a chele.

*Da' žsedle da' goken che Agar, na'
 che Sara, zo'le Bran*

21 Na'a, nólele le'e žénelele wdé
 kwinle lo na' da' bchi'le Moisés na',
 le wia da' ni da' nnia'. ¿Batkle bze
 nagle da' žnna xtiža' Moisés na'?
 22 Lo xtiže'e žnnan ki: "Wnníta'gak
 chope xkwide' byo ka' che Bran.
 Tobe' gokbe' ži'n to no'le ndo'w,
 na' yetobe' gokbe' ži'n to no'le bi
 ndo'e. 23 Ži'n no'le ndo'w na' goljbe'
 lo ni'a lo na' to benne' kan žaljgak
 yógo'te xkwide' ka', san ži'n no'le bi
 ndo'e na' goljbe' dan' bchebe laže'
 Dios gone' ga galjbe'." 24 Da' ni
 naken to da' žsaka' leben. Kan gok
 chegak chope no'le ki žsedlen kan
 zej nak chope diža' nžag, da' ka'
 Dios bélnene' benách ka'. To diža'
 nžag na' naken da' ben Dios law
 ya'a Sinaí, na' da' goken che Agar,
 no'le ndo'w che Sara žloe'elen kan
 naken. Benne' ka' zej nzi' diža'
 nžag ni zej nake' ka' ži'n Agar na',
 na' zej nake' ka' benne' ndo'w ka'
 lo na' diža' nžag na'. 25 Da' gok
 Agar na' lezka' žloe'elen kan nak
 ya'a Sinaí, dan' žen' gan nbab Ara-
 bia, na' lezka' žloe'elen kan nak yež

Jerusalén dan' žen' na'a ža, dan'
 naken ka to benne' ndo'w tzen len
 benne' ka' zej nnite'e lo yežen'.
 26 San bi ndo'gak benách ka' che
 Jerusalén na' da' žen' ya'abá che
 Dios, na' žo'o ni nakžo benách wláž
 ka' che yežen'. 27 Nyejw le'e yiche
 la'y da' žnnan:

Bebél, no'le wbiž, bi zoa ži'no'.

Lo yeła' žebél chio' wžéžya'a,
 la'kze batkle gok chio' da' zžáka'kze
 to no'le

za' galj bi' že'n chie'.

Bebél la'kze nbej yichjgak benách
 ka' le',

dan' Dios gone' ga yánle'eže ži'no'
 ka'

ka' xkwide' ka' che no'len' zóalene'
 benne' byo chie'.

28 Ži'na'do' ka', žo'o ni nakžo kan
 gok Isaak, ži'n Bran. Nakžo ka
 za'só Bran na', xkwide' ka' bchebe
 laže' Dios gáljgakbe' chie'. 29 Kate'
 ža ka', xkwiden' goljbe' kan žaljgak
 yógo'te xkwide' ka', wžia láže'be'
 xkwiden', bin' goljbe' ni'a che yeła'
 wak che Dios Be' La'y. Lezka'
 žaken chežo na'a, želbia láže'gak
 benách ka' nníta'gake' yežlyó nga
 žo'o. 30 Na'a, žbizkze žnna da' nyejw
 le'e yiche la'y? Ki žnnan: "Bebéj
 no'le ndo'w na' na'le tzen len ži'ne',
 dan' bi gak si' ži'n no'len' tzen len
 ži'n no'le bi ndo'e da' bchebe laže'
 Dios gatan' che ži'n no'le bi ndo'e
 na'." 31 Ki naken, ži'na'do' ka', bi
 nakžo kan gok ži'n no'le ndo'w na'.
 Žo'o nakžo ka' ži'n no'le bi ndo'e na'.

5

*Le gape chi'i kwinle, nich ga'nle
 lo yeła' želá*

1 Ba belážo dan' beslá Benne'
 Criston' žo'o. Le soa choch cha', na'
 le ga'n lo yeła' želá na'. Bi wzóa
 kwinle da' yoble lo na' da' bchi'le
 Moisés na', nich bi gakte ka' benne'
 ndo'w ka' chen.

2 Le wzé nag da' žnnia'. Neda',
 Pablo, žapa' le'e cha' gonnle no
 benne' latje choge' lo belá' chele
 kan žnna da' bchi'le Moisés na', bi

yebélenle da' ben Benne' Criston'.
 3 Da' yoble žénela' yapa' no benne' byo žwe'e latje no benne' choge' lo xpele'e da' ni, žon byenen gone' dot da' zŋna da' bchi'le Moisés na'.
 4 Nólele le'e žéklele yeyakle chawe' law Dios dan' žonle kan zŋna xtiža' Moisés na', ba bkwáslenle Benne' Criston'. Ba bsanle da' žonn Dios chežo. 5 Žo'o ni žxen láže'žo yeyakžo chawe' law Dios ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y dan' žejle'žo che Benne' Criston'. 6 Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo beľa' chežo kan zŋna xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo beľa' chežo. Da' záka'že naken chejle'žo che Benne' Criston', da' gonen ga ži'ilžo lježžo ka'.

7 Cháwe'do' gok kan wzó lawle žonle ža na'. ¿Nakxkze goken bka'nle da' naken dot da' li? 8 Dios, Bennen' bliže' le'e, bi ben byene' benle ki. 9 Bi gal láže'le da' zŋnan: "Láte'ze kwa zichj che yet xtil žonen ga chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen'." 10 Dan' nakžo toze len Xanžon', žxen laža'a kan nak chele, sa' láže'le tlebe kan zza' laža'a neda', na' Dios wsaka' zi'e bennen' zchiže' le'e, nóte'teze benne' nake'.

11 Na'a, kan nak chia' neda', zí'na'do' ka', zej nnita' benne' ka' zŋnágake' žsedla' benách ka' žala' chog lo beľa' chegak benne' byo ka' kan zŋna da' bchi'le Moisés na'. Cha' žona' ki, žbiz chen' želbia láže'gak benne' judío ka' neda'? Chela' žsedla' ki, bi ža'a nitó benne' neda' dan' zchalja' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze. 12 Kan nak chegak benne' ka' zchižgake' le'e, benne' ka' žénegekle' chog lo beľa' chele, žak laža'a chóggake' to chi'ize kwíngake'.

13 Kan nak chele, zí'na'do' ka', Dios bliže' le'e nich gakle benách nla ka'. Bi wkónlele žin yela' želá na' nich gonle kan zdan láže'zele, san nich gonle žin che lježle tole yetole, dan' nží'ilele lježle ka'. 14 Yógo'te

da' zŋna xtiža' Dios žon bennen' žone' kan zŋna xtiža' Dios da' zŋnan: "Žala' ži'ilo' lježo' kan nží'il kwino'." 15 Na'a, cha' zmele che lježle tole yetole, da' žonle naken kan žongak beko' yiže' snia ka', bia ka' žáwya'agakba', na' žáwgakba' ljéžgakba' ka'. Cha' ki žonle, le gape chi'i kwínle nich bi wžia yi'le lježle tole yetole.

Da' žonžo žakze chežo, na' da' žon Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo

16 Da' ni žapa' le'e: le we' laže' gonle da' žénele Dios Be' La'y, na' naž biž gonle kan žénelele lo yela' benachze chele. 17 Da' žénelžo gonžo lo yela' benachze chežo bi naken tlebe len da' žénele Dios Be' La'y gonžon, na' da' žénele Dios Be' La'y bi naken tlebe len da' ka' žénelžo gonžo lo yela' benachze chežo. Da' chopen ki, bi zej naken tlebe, na' che len bi gak gonle kan žénekezele. 18 Na'a, cha' žonle kan žénele Dios Be' La'y, biž yo'ole lo na' da' bchi'le Moisés na'.

19 Zej nak bia' da' žongak benách ka', benne' ka' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake':

Žka'n dítgake' yela' zchag na'.

Žóngake' da' zinnj, na' da' kegle, na' da' bi naken chawe'.

20 Žka'n zéngake' lo'a ka', na' žóngake' yela' wžá'.

Bi zlé'egekle' ljéžgake' ka' chawe', na' želdí-lene' légake'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' želžé'e.

Zze láže'gake' da' kegle.

Želžój chóplegake', na' zbéjgake' chela'ale benách ka'.

21 Zdan láže'gake' yela' gape, na' žótgake' benách ka'.

Želzožle', na' žáwle'egake'.

Zdetlen žóngake' da' ka' žóngake'.

Da' zan da' ki žóngake'. Neda' zchi'la' le'e na'a nich bi gonle ki, kan bchi'la' le'e zga'ale, zŋnia': benne' ka' žóngake' ki bi gak chážgake' gan zŋna bia' Dios.

²² Na'a, nak bia' Dios Be' La'y žone' žin lo yichj lázdo'žo dan' žonžo ki:

Nži'ilžo lježžo ka', na' žebéle'elžo.

Zga'n ži yichj lázdo'žo, na' zbezžo zen laže'.

Že' láže'žo lježžo ka', na' nakžo ži'i laže'.

Žonžo kan znažo.

²³ Nakžo gaxjw laže', na' zna bia'žo kwinžo.

Da' bchi'le Moisés žo'o bi zži'il che da' ki. ²⁴ Benne' ka' zej nake' che Benne' Criston' biž žóngake' kan žénekegekle', na' bi žóngake' da' zdanze láže'gake' lo yela' benachze chégake'. ²⁵ Dios Be' La'y nbánlenžo. Lekze' žala' nna bi'e žo'o kan nak yógo'te da' žonžo.

²⁶ Bi žala' wká'n zen kwinžo, na' bi wcha'žo lježžo tožo yetožo, na' bi ge'elžo lježžo tožo yetožo.

6

Žala' gáklenžo lježžo ka'

¹ Na'a, zí'na'do' ka', cha' lé'elele žon to lježle doła', naž nólele le'e zoalen Dios Be' La'y le'e, žala' gonle ga yeyát laže' bennen', san žon byenen gonle ki lo yela' gaxjw laže' chele, na' le gape chi'i kwinle nich bi gon da' xiwe' ga bága'le doła'.

² Le gaklen lježle tole yetole kan nak ywa' da' nbága'le. Cha' gonle ki, na' gonle kan zna da' gož Benne' Criston' žo'o gonžo.

³ Cha' zoa no benne' žekle' nake' benne' zen, san bi be nake', benne' ni žon láže'le' la' kwinze'. ⁴ To to benne' žala' wie' binlo da' žonkze'. Naž cha' yežoje' chawe', gak wká'n zen kwine' kan nak da' ba bene', na' bi gon byenen wie' kan bengak yezika' benách ka' cha' bene' le' da' nakže chawe' o bi bene' ki. ⁵ To to benne' žala' we'e da' besbaga' Dios le'.

⁶ Cha' zoa no benne' žsedle' le'e diža' chawen', žala' wnéjwle bennen' žsedle' le'e late' da' den chele.

⁷ Bi gon laže'l kwinle, dan' bi gak gon láže'lele Dios. Yelaple kan nak da' ka' gozle. ⁸ Cha' da' žazle zej naken da' ka' žonle kan zdanze láže'le lo yela' benachze chele, na' da' yelaple gaken yela' got. Cha' da' žazle zej naken da' ka' žonle kan žaz laže' Dios Be' La'y, na' yelaple da' gonn Dios Be' La'y chele, da' naken yela' nban da' zejli kanne. ⁹ Ki naken, bi žala' wsanžo gonžo da' naken chawe', na' cha' bi yekwasžo, žin ža yelapžon. ¹⁰ Che len, bátteze gata' latje chežo, žala' gonžo da' nak chawe' chegak yógo'te benách ka', na' da' naken blo, žala' gonžo ki chegak lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Da' bzoj Pablo kate' ze lawte

¹¹ Le wia kato da' zen diža' ni da' zzoja' nga chele len na' kwina'.

¹² Benne' ka' žénegekle' góngake' ga chog lo beła' chele kan zna da' bchi'le Moisés na', žóngake' ki nich yežójgake' chawe' lawgak benne' judio ka', nich bi kwia láže'gake' légake' dan' zcháljgake' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze.

¹³ Na'a, benne' byo ka' nžog lo beła' chégake' kan zna da' bchi'le Moisés na', bi žóngake' dot kan zna da' bchi'le'. Žénegekle' góngake' ga chog lo beła' chele nich gak wká'n zen kwíngake' dan' gata' latje chégake' nna biá'gake' le'e.

¹⁴ Kan nak chia' neda', wká'n zena' toze da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' gote' le'e yag kroze. Ni'a che da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze, da' žen' yežlyó nga naken chia' neda' ka to da' ba naten, na' bi že' laža'an, na' neda' naka' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga ka to benne' gat, na' bi gak yekwásgake' neda'.

¹⁵ Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo beła' chežo kan zna xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo beła' chežo. Da' záka'kze naken gakžo benách kobe lo yichj lázdo'žo. ¹⁶ Yógo'te benne' ka',

benne' žóngake' kan z̄nna da' žsedla'
 nga, na' yógo'te benne' ka' zej nake'
 che Dios, z̄nna bla' Dios wká'n žie'
 yichj l̄azdo'gake', na' yeyache' l̄aže'e
 l̄égake'.

¹⁷ Na'a so l̄aw, biž gak no benne'
 gone' ga kwe' zedla' neda', dan' zej
 že' lo xpela'a yiž ka' da' zej nak bian'
 naka' wen žin che X̄anžo Jesusen'.

¹⁸ Na'a, z̄í'na'do' ka', z̄nna bla'
 X̄anžo Jesús, Benne' Criston', gon
 chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ ĚFESO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Dios, na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' zoale Ľo yež Ěfeso. Naka' neda' wbás bseĽa' Jesús, Benne' Criston', dan' Dios na'kze gónele' gaka' ki. ² Znnabla' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' žom Dios chežo dan' nakžo toze Ľen Jesús

³ Ľa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Dan' nakžo toze Ľen Benne' Criston', Dios ba benne' chežo yógo'te da' naken chawe' che ya'abá chie', dan' bsele'e Dios Be' La'y nich yedjsoalene' žo'o. ⁴ Zga'ale kate' ben Dios yežlyó nga, wžekze' žo'o nich gakžo che Leze' ni'a che Benne' Criston', na' nich gakžo benách la'y chie' ka', na' nich gakžo chawe' lawe' Le'. ⁵ Dios bkweze' zga'ale si' Ľo ne'e žo'o ka' zi'nkze' ka' ni'a che da' gon Jesús, Benne' Criston', dan' wyáz laže'e Le' gone' ki, na' dan' naken da' gónekzele' gone'. ⁶ Žala' wká'n zéntežžo Dios ni'a che da' benne' chežo, dan' bennze' chežo dan' nakžo toze Ľen Zi'ne', Bennen' nži'ile'. ⁷ Benne' Criston' beya'we' žo'o katen' gote' Ľo wlažžo žo'o nich gak yeníť Ľaw Dios žo'o che doĽa' da' nbága'žo. Ki ben Dios dan' nži'ile'ele' žo'o. ⁸ BĽoe'ele' Ľaw kan nži'ile' žo'o dan' benne' chežo yeĽa' sina' chie', na' yeĽa' žejní'il chie' ⁹ nich gak gónbia'žo da' bkweze' chežo, na' bĽoe'ele' žo'o da' bgache', dan' bzoakzen' zga'ale gonen' Ľo na' Benne' Criston'. ¹⁰ Dan' bzoakze Dios gonen' kate' žinte ža, naken gone' ga gakgak toze, na' chazgak Ľo na' Benne' Criston'

yógo'te da' de, da' ka' zej nnitan' ya'abá che Dios, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga.

¹¹ Dan' nakžo toze Ľen Benne' Criston', Dios wžekze' žo'o zga'ale nich gak chežo da' naken che Xažo Dios, dan' bkwezen' chežo kan nak da' gónekzele' Le'. Nake' Le' Bennen' žone' yógo'te kan žénekzele' Le'. ¹² Ki ben Dios nich wká'n zenžo-ne' kan nak yeĽa' zen chie', žo'o ni' žxen láže'žo Benne' Criston' zga'aležo ka' yezika' benách ka'. ¹³ Lezka' goken chele le'e. Katen' bėnele diža' da' naken dot da' li, diža' chawen' kan gak yeĽažo, na' bejle'le che Benne' Criston', na' Dios bzoe' chele da' nak bian' nakle chie', katen' bchize' Dios Be' La'y Ľo yichj lázdo'le. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' bchebe laže' Dios seĽe'e chežo. ¹⁴ Dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o, nak bia' gak chežo da' naken che Xažo Dios kate' yeyož yeya'we' žo'o, žo'o na' ba nakžo chie' Le'. Ki naken nich ga'n zen yeĽa' baní' chie'.

Pablo znnable' Dios wzejni'ile' benách ka' che Jesús

¹⁵ Che Ľen, katen' benla' kan žejle'le che Xanžo Jesusen', na' kan nži'ilele yógo'te benách ka' che Dios, na' zejte na'a ža ¹⁶ bi žsana' žapa' Dios: "Žóxkeno'" ni'a chele. Žejsá' laža'a le'e kate' zcháljĽena' Dios, ¹⁷ Bennen' nake' Dios che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nake' Xažo, na' nape' dot yeĽa' wak. Znnabla'-ne' seĽe'e Dios Be' La'y chele, nich gone' ga gónbia'le Dios dot kan nake'. Dios Be' La'y na' žonne' chežo yeĽa' žejní'il, na' zĽoe'ele' žo'o da' nakkze Dios. ¹⁸ Znnabla' Dios wzejni'ile' le'e Ľo yichj lázdo'le nich gak nnézele kan nak da' žxen láže'žo, dan' bliže' le'e nich yebėlenlelen, na' nich nnézele kan nak yeĽa' wnni'a che ya'abá che Dios da' gaken chegak benne' ka' zej nake' chie' Le', ¹⁹ na' nich nnézele kato da' zen nak yeĽa' wak chie', dan' žáklėnen žo'o, nolžo

žejle'žo chie' Le'. Yela' wak zen ni naken da' bloe'el law Dios, ²⁰ katen' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, na' bene' ga wzi'e kwitli ža chie' Le' gan nake' blo ya'abá che Dios, ²¹ ga na' z'na bi'e benne' wnná bia' ka', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' blo ka', na' benne' ka' zej nake' x'angak benách ka'. Benne' Criston' nakže' blo ka' yógo'te benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia' yežlyó nga, na' lo yežlyó da' zan'. ²² Dios bdie' lo na' Benne' Criston' yógo'te da' den nich nna bi'en, na' bzoe' Le' chegak benách chie' ka' nich gake' Xanžo lo yógo'te da' zej naken chežo. ²³ Benách ka' che Benne' Criston' zej nake' ka' belá' žen chekze', na' žake' Le' dot zen lo belá' žen chie' na'. Žonkze' Le' ga zgólegak dot chawe' yógo'te da' den.

2

Belážo dan' nži'il Dios žo'o

¹ Dios ba benne' yela' nban da' zejlí kanne chele, la'kze zga'ale gokle ka' benne' gat ka' ni'a che doła' da' wbága'le, na' ni'a che da' zinnj da' benle. ² Ža na' benle tlebe kan žongak benách ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' benle kan gónele da' xiwe', dan' z'na bian' lo be'ze, na' z'konlen žin benne' ka' bi žóngake' kan z'na x'tiža' Dios. ³ Lezka' gokžo yógo'težo žo'o, dan' benžo kan wzeze láže'žo, na' kan wyáz láže'žo lo yela' benachze chežo. Che len wbága'žo doła' law Dios, dan' žonen ga choge' chežo gatžo kan gone' chegak yezika' benách ka'. ⁴⁻⁵ Naž katen' gokžo ka' benne' gat ka' ni'a che dołan' da' wbága'žo, Dios besbane' žo'o lo yela' got tzen len Benne' Criston' dan' beyache' láže'le' žo'o, na' bží'ile'ele' žo'o. Belale le'e dan' že' laže' Dios le'e. ⁶ Dios besbane' žo'o tzen len Benne' Criston' nich gone' ga kwe'žo tzen len Le' gan z'na bi'e ya'abá chie' Le'.

⁷ Katen' ben Dios ki, bloe'ele' benách ka' zá'gake' kan nak yela' wnni'a che da' bennze' chežo, katen' bsele'e Jesús, Benne' Criston', nich gáklene' žo'o, da' nak bian' kan nží'ile'ele' žo'o. ⁸ Belale le'e dan' že' laže' Dios le'e dan' žejle'le che Benne' Criston'. Beslé' le'e, kege dan' zoa da' chawe' da' benle le'e, san dan' naken da' žonze Dios. ⁹ Bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' dan' belé', dan' bi belé' ni'a che da' chawe' da' benkze' le'. ¹⁰ Da' nakžo naken da' benkze Dios. Dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bzoe' žo'o nich gonžo da' naken chawe', da' bkweze' zga'ale nich gonžon.

Že' ži yichj lázdo'žo law Dios ni'a che da' ben Jesús

¹¹ Le chejsá' laže' kan gokle zga'ale. Gokle benách zi'to' ka', na' che len benne' judío ka', benne' želchoge' lo belá' chegak benne' byo ka' da' nak bian' nzi' lo ná'gake' x'tiža' Dios, na' z'nná'gake' zej nake' benne' nžog lo belá' chégake', z'nná'gake' nakle'le'e benne' bi nžog lo belá' chégake'. ¹² Ža na' wzoale zi'to' gan zoa Benne' Criston'. Gokle benne' zi'to' ka' lawgak benách Israel ka', na' bi wzi'le da' chawe' che diža' da' ben choch Dios, dan' bchebe laže'e gata' chegak benách chie' ka'. Wzoale yežlyó nga, na' bi wzóa da' žxen láže'le, na' bi bénbia'le Dios. ¹³ Na'a, nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. Zga'ale wzoale zi'to' gan zoa Dios, san na'a Dios ba bnnite' le'e gawze dan' got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o. ¹⁴ Benne' Cristo na'kze zka'n žie' yichj lázdo'žo law Dios. Le' bene' ga beyakgak benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', ka toze benách, na' bsole' yela' zža'a dan' bebejen lé'gake' chople, dan' goken ka' to ze'e sibe. ¹⁵ Da' ni ben Benne' Criston' katen' gote' lo wlazžo žo'o, na' bsole' da' ka' zchí'igeklen benne' judío ka', da' ka' zej nyejwn lo da' bzoj Moisés na',

na' chope kwe' benne' ka', beyone' lé'gake' toze benách kobe, benne' ka' zej nake' toze len lekze'. Ki bene', na' bka'n žie' yela' zža'a na'. ¹⁶ Dan' got Benne' Criston' le'e yag kroze, bsole' yela' zža'a na', na' chope kwe' benách ka', beyone' lé'gake' ka toze benách, na' bzoa žie' yichj lázdo'gake' law Dios.

¹⁷ Ka' goken, zí'na'do' ka', bla' law Benne' Criston', na' bchalje' diža' chawen' kan gak ga'ngak cháwe'do' yógo'te benách ka', le'e na' nakle benách zi'to' ka', na' wzoale zi'to' gan zoa Dios, na' lezka' benne' judío ka', benne' ka' nníta'gake' gawze. ¹⁸ Na'a, ni'a che da' ben Benne' Criston', gak bíga'žo law Xažo Dios, dan' zóalenkze Dios Be' La'y žo'o, la'kze nakžo benne' judío ka' o benách zi'to' ka'. ¹⁹ Che len, le'e, benne' zi'to' ka', biž nakle ka' benách zi'to' ka', na' biž zoale to yežlyó da' bi naken chele, san nbáblenle benách ka' che Dios. Ba nakle ljež Dios na'kze. ²⁰ Le'e nakle ka to yo'o da' zoan to chi'ize. Nakle ka' yej ka' da' zej zoan law len ze'e, da' wlo'ogak benne' wbás ka' che Benne' Criston' len benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. Jesús na'kze, Benne' Criston', nake' ka' yej blo che len ze'e na'. ²¹ Dot yo'on' da' nakle le'ekze žasen law len ze'e na', dan' nakkze Benne' Criston', na' yej chen ka' zej nnita' binlo, nich gaken to yodo' la'y che Xanžon' gan zoakze' Le'. ²² Le'ekze nakle toze len Benne' Criston', Bennen' bnnite' le'e nich gake' ka to yo'o gan yo'o Dios, dan' zóalen Dios Be' la'y le'e.

3

Nak Pablo wen žin nich wchalje' diža' chawe'

¹ Che len, neda', Pablo, nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' che Jesús, Benne' Criston', nich si'le le'e da' chawe' chie', le'e, benách zi'to' ka'. ² Žekla' ba nnézkzelele kan ben

Dios, bdie' lo na'a žin da' žona' nich yebélenlele da' žonne' chežo. ³ Dios bloe'ele' da' bgache' che da' žone' Le', na' bzejni'ile' neda' kan naken. Kan nak da' ni ba bzoja' chele le'e láte'do'ze. ⁴ Kate' goł-le diža' ni, na' gónbia'le da' žejni'ila' kan nak da' bgache' kan nak che Benne' Criston'. ⁵ Ža ni'te bi bzejni'il Dios nitó benne' kan nak da' bgache' na', san na'a, lo na' Dios Be' La'y, Dios ba bloe'ele' law kan naken. Bzejni'ile' benne' wbás ka', benne' ka' bebeje' cheze chie', na' lezka' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ⁶ Ki zna da' bgachen': "Ni'a che diža' chawen' si'gak benách zi'to' ka' tzen len benne' judío ka', da' ka' zej naken che Dios, na' yeyákgake' ka toze benách, na' lezka' gata' yela' žebél chégake' tzen len benne' judío ka', da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'." ⁷ Dios, lo yela' ži'i laže' chie', bdien' lo na'a neda'. Lo yela' wak zen chie', bene' neda' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawe' chien'. ⁸ Néxjwža' neda' ka yógo'te benách ka' che Dios, san Le' benne' neda' latje gaka' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawen' gan nníta'gak benách zi'to' ka' kan nak yela' wnni'a che Benne' Criston', da' záka'le'en. ⁹ Dios bdie' lo na'a gona' ga gónbia'gekle yógo'te benách ka' kan nak da' bzoakze' Dios ža ni'te, dan' naken to da' bgache' che Dios, Bennen' bene' yógo'te da' zle'elžo. ¹⁰ Ka' goken nich gónbia'gekle yógo'te benne' ka' na'a, benne' ka' zna biá'gake' len benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná'bia' ya'abá che Dios, dot kan nak yela' žejni'il che Dios, kate' lé'egekle' kan zej nak benách ka' che Benne' Criston'. ¹¹ Dios bene' da' ni katen' bene' dan' bzoakze' Le' ža ni'te, dan' bene' lo na' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹² Dan' nakžo toze len Benne' Criston', ba

nzi'žo latje biga'žo dot láže'žo law Dios, dan' žejle'žo chie' Le'. ¹³ Che len žáta'yoela' le'e bi gak chope láže'le ni'a che da' zzaka'a neda' nich gáklena'le'e, dan' gonen ga gak chawe' chele.

Kan nak yela' nži'il che Jesús

¹⁴ Che len zzoa ziba' law Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹⁵ Kan lie' Le' lezka' nzi' lagak yógo'te benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁶ Znnabla' Xažo Dios, lo yela' wnni'a da' zenle'e chie', wnezjwe' chele yela' wak che Dios Be' La'y, na' gone' ga gólele lo yichj lázdo'le. ¹⁷ Znnabla' Benne' Criston' sóateze' lo yichj lázdo'le dan' žejle'le chie' Le'. Znnabla' Le' gone' ga soale to chi'ize lo yela' nži'il chie', na' bi yechá' yichj lázdo'le kan nži'ilele-ne', ¹⁸ nich gak chejní'ilele tzen len yógo'te benách ka' che Benne' Criston' kan nži'ile'ele' žo'o gáte'teze na' to chi'ize. ¹⁹ Znnabla' Dios gone' ga gónbia'le yela' nži'il na', da' bi gak gónbia'žo dot kan naken, nich soa dot da' nakkze Dios len le'e.

²⁰ Na'a, jga'n zen Dios, Bennen' gak gónle'eže' kan gak nnablžo-ne' o kan gak sa' láže'žo, na' wkonle' žin yela' wak chie' lo yichj lázdo'žo! ²¹ jGa'n zénteze Dios lawgak benách ka' che Benne' Criston', na' law Jesús na'kze, na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

4

Dios Be' La'y žone' žo'o toze len lježžo ka'

¹ Na'a, neda' žáta'yoela' le'e, ne nyejwa' liž ya nga dan' zzoa lia' che Benne' Criston'. Znnabla' le'e gonle dot kan žála' gongak benne' ka' bliž Dios nich gákgake' che Leze', kan lezka' bliže' le'e. ² Le gak gaxjw laže', na' ži'i laže'. Le kwez zen laže', na' le we' laže' lježle tole yetole lo yela' nži'il chele. ³ Le we' laže' gáktezle toze kan ba ben Dios Be' La'y le'e,

na' gonle ki lo yela' zga'n cháwe'do' chele da' zóalenen le'e.

⁴ Toze nak bela' žen che Benne' Criston' da' nžagžo žo'o.

Toze nak Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

Toze nak da' žxen láže'žo, dan' bliž Dios žo'o nich yebélenžon.

⁵ Toze nak Xanžon', na' toze da' žejle'žo, na' toze da' bezoažo nis.

⁶ Toze nak Dios, Bennen' nake' Xažo yógo'težo.

Le' zna bi'e yógo'težo, na' zkonle' žin yógo'težo,

na' zoakze' Le' lo yichj lázdo'žo yógo'težo.

⁷ To tožo nzi'žo to yela' wak che Dios kan nak da' benn Benne' Criston' che chežo. ⁸ Naken ki kan nyejw le'e yiche la'y, da' znan:

Beyepe' ya'abá che Dios, na' bchi'e benne' zan, benne' ka' beslé' lo na' da' xiwe'.

Bdise' chegak benách ka' da' žonnze' chégake'.

⁹ ¿Bizkze zejlas dan' znan: "beyepe'?" Žsedlen žo'o betje' zga'ale, na' ble'e že'le lo yežlyó nga.

¹⁰ Bennen' betje' nake' Bennen' beyepe' žá'teže ya'abale nich besché'e yógo'te len da' nakkze' Le'. ¹¹ Benne' Criston' bennkze' che chežo yela' wak chie' ka':

Bi'e bałe benne' ka' latje gákgake' wbás chie' ka'.

Bene' ga zchaljgak yebałe benne' ka' lo wláz Dios.

Bsele'e yebałe benne' ka' chejcháljgake' diža' chawen'.

Bnnite' yebałe benne' ka' nich gape chí'igake' benách chie' ka'.

Wžie' yebałe' nich wsédgekle' benách chie' ka'.

¹² Benne' Criston' bpa'kze' benách chie' ka' nich gak góngake' xchine', nich góngake' ga gákgak dot li laže' benne' ka' zej nake' ka' bela' žen chekze' Le'. ¹³ Ki gaken na' zejte yeyakžo toze yógo'težo kan žejle'žo che Benne' Criston', Zi'n Dios, na' kan nónbia'žo-ne'. Gakžo wałe, na'

yeyakžo dot kan nakkze Benne' Criston'. ¹⁴ Biž gakžo ka xkwide' ka', kan zej nak benne' ka' la' zchá'tegake' kan žóngake', na' zej nake' ka' to da' zejen law nis yego, o ka' to da' zche' bíte'teze be' žaken, na' zzi' lo ná'gake' bíte'teze diža' da' žsedle no benne' légake', bennen' žon láže'le' légake' len yela' sina' chie', na' žone' ga zchixgekle benách ka'. ¹⁵ Na'a, dan' nži'ilžo žo'o lježžo ka', žala' wchaljšo da' naken dot da' li nich gak yeyakžo dot kan nak Benne' Criston', na' gakžo toze len Le', Bennen' nake' Xane dot beła' žen chie', da' nakžo žo'o. ¹⁶ Benne' Criston' žonkze' ga nžag chawe' beła' žen chie', da' nakžo žo'o, na' dot beła' žen chien' nžagen tzen ni'a che da' žon toze beła' žen chien'. Kate' žonžo xchinžo to tožo žo'o, žo'o na' nžagžo beła' žen chien', na' doten žgolen, na' žaken dot li laže', kan zej žakže dot li laže' kan nži'ilžo lježžo ka'.

Yela' nban kobe da' napžo dan' nakžo che Jesus

¹⁷ Lo wláž Xanžon' žapa' le'e da' ni, na' zdian' lo na'le, žnnia': biž gonle kan žongak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, benne' ka' žóngake' kan želzá' láže'gakze', ¹⁸ na' zej nchol yichj lázdo'gake'. Dan' zej nake' benne' bi nnezle ka', na' zej non zižje lázdo'gake', che len bi zej nzi'e yela' nban da' žonn Dios chežo.

¹⁹ Bi žedoé'egekle'.

Bde kwíngake' nich góngake' da' zinnj.

Dot láže'gake' žóngake' yógo'te da' kegle.

²⁰ Benne' ka' bsédgekle' le'e kan nak che Benne' Criston', bi bsédgekle' le'e gonle kan žongak benách ki.

²¹ Da' naken dot da' li da' bénlele kan nak che Benne' Criston', na' da' nakle chie' Le', žsédgeklen le'e da' naken dot da' li da' zóalenen Jesusen'. ²² Le nna bia' yela' benachze chele da' gokle zga'ale, dan' znitlen ni'a che yela' zze laže' chele

da' kegle dan' ben láže'len le'e. ²³ Le yeyák kobe lo yichj lázdo'le, na' lo be' nákkzele. ²⁴ Le si' yela' benách kobe da' žon Dios kan nakkze' Le', dan' zla' lawn dan' žonen ga žonle da' naken chawe', na' da' naken li laže'.

²⁵ Che len, biž gon láže'le. Yógo'težo žala' wcháljlenžo lježžo ka' da' naken dot da' li, dan' nžagžo yógo'težo beła' žen che Benne' Criston'.

²⁶ Cha' ža'le, bi žala' gonle doła'. Bi ža'le scha. ²⁷ Bi be gonle da' wnné xjon latje da' xiwe' nna bian' le'e.

²⁸ No benne' zbane' žala' wsane' yela' wbán chie', na' cheje' wen žin nich gata' chie' bi da' wnezjwe' chegak benách yache' ka'.

²⁹ Bi nne zi'le, san le nna da' naken chawe', da' gáklenen no benne' yenlen', na' gonen ga gak chawe' che bennen'. ³⁰ Bi gonle nyache' laže' Dios Be' La'y, dan' nak bia' nakle che Dios dan' zóalen Dios Be' La'y na' le'e, na' žin ža yeyož yeslé' le'e lo na' doła'.

³¹ Le kwas ladjwle le'e:

Yela' zge'el, na' yela' zža'a,

na' yela' zze laže',

na' yela' zdile diža', na' yela' wnné zi',

na' yógo'te da' kegle.

³² Žala' gakle ži'i laže', na' yeyache' láže'lele lježle tole yetole, na' yenit lawle che lježle tole yetole, kan ben Dios, benit lawe' chele le'e dan' nakle toze len Benne' Criston'.

5

Kan žala' gagkak benne' ka' zej nake' ži'n Dios

¹ Dan' nakle ži'nkze Dios, na' Le' nži'ile' le'e, le we' laže' gakle kan nake' Le'. ² Kan nak yógo'te da' žonle, žala' ži'ilele lježle ka', kan Benne' Criston' bži'ile'ele' žo'o, na' bde kwine' lo yela' got lo wlazžo žo'o. Ben kwine' ka' to biado' žotžo-ba' law Dios ni'a che doła' da' nbága'žo. Lezka' goke' ka' to da' zla'

zix, da' žaz laže' Dios, dan' zko'žo lo bkog la'y chie'.

³ Dan' nakle che Dios, bi gonle da' sban, na' bi gonle da' kegle, na' bi dan láže'le ye'la' gape. Naž bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele. ⁴ Bi nnale da' sban o da' wen laže' o diža' ka'ze, da' ka' bi žala' gonle, san gakže chawe' ye'le Dios: "Žóxkeno'." ⁵ Ba nnézkzelele bi chaz nitó benne' gan zna bia' Benne' Criston' tzen len Dios, bennen' žone' da' sban, o bennen' žone' da' kegle, o bennen' zdan laže'e ye'la' gape. Bennen' zdan laže'e ye'la' gape nake' ka to benne' zka'n zene' lo'a ka'. ⁶ Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e len da' bi naken dot da' li. Ni'a che do'la' ki Dios gone' zia benne' ka' bi žóngake' kan zna xtiže'e. ⁷ Bi gónlenle tzen benách ki.

⁸ Zga'ale wyo'ole le'e da' nak chol, san na'a yo'ole baní' che Dios, dan' nakle toze len Xanžon'. Le gon da' naken che banín', ⁹ dan' žon banín' ga gakžo ži'i laže', na' ga wchaljžo da' naken dot da' li, na' ga gakžo chawe'. ¹⁰ Le we' laže' nnézele da' žaz laže' Xanžon'. ¹¹ Bi gónlenle tzen benne' ka' žóngake' da' zinnj, dan' žóngake' gan nak chol, san le yeběj lawe' law dan' žóngake'. ¹² Yedoé'elžo wchaljžo kan nak da' žongak benne' ka' ngáche'ze. ¹³ Kate' bi da' yebejžo lawe' law, gak bia' yógo'te kan zej naken, dan' gon da' nak baní' ga gak bia' yógo'ten. ¹⁴ Che len nyejw le'e yiche da' znan:

Bebán, le' na' ztaso'.

Wyase ladjw benne' gat ka'.

Benne' Criston' wza'ni'e chio'.

¹⁵ Le wia kwínle kan žonle. Bi gakle benne' bi žejni'igekle', san le gak benne' žejni'igekle'. ¹⁶ Le wkonle žin latje da' den chele dan' ba zoažo ža bi žak chawe' chežo. ¹⁷ Bi gakle benne' bi nnezle ka'. Le we' laže' chejni'ilele da' žénele Xanžon' gonlen. ¹⁸ Bi sóžlele, dan' gon ye'la' zzožle ga nítile to chí'ize. Le we' latje nna bia' Dios Be' La'y

le'e. ¹⁹ Le wchaljen lježle tole yetole, wkonlele žin salmo ka', na' da' ka' žol-le che Dios, na' da' ka' žol-le ni'a che Dios Be' La'y. Dot láže'žo žala' golžo che Dios da' wká'n zenen Le'. ²⁰ Le wkonle žin la Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' le ye' Xažo Dios: "Žóxkeno'" ni'a che yógo'te da' žaken.

Kan žala' gonžo chegak lježžo ka'

²¹ Le gon kan zna xtiža' lježle tole yetole nich ki wká'n zenle Dios.

²² Le'e, no'le ka', le gon kan zna xtiža'gak benne' byo che chele, kan žala' gonle kan zna xtiža' Xanžon'.

²³ Ki žala' gonle dan' zna bia' to benne' byo zo'le' kan žon Benne' Criston', zna bi'e benách chie' ka'. Benne' Criston' nake' Benne' žeslé' benách chie' ka', benne' ka' zej nžage' be'la' žen chie' Le'. ²⁴ Kan žongak benách ka' che Benne' Criston' kan zna xtiže'e, lezka' žala' gongak no'le ka' kan zna xtiža'gak benne' byo che chégake' lo yógo'te da' žaken.

²⁵ Le'e, benne' byo ka', le ži'il no'le che chele kan Benne' Criston' nži'ile' benách chie' ka', na' bde kwine' nich gote' lo wlázgake'. ²⁶ Ki got Benne' Criston' nich wnnite'e benách chie' ka' lo na' Dios, na' zej nyaže' to lo nis da' naken xtiže'e.

²⁷ Got Benne' Criston' lo wlázgake' nich gak wzíe' légake' law Dios, zej nake' ka to laže' xtan, da' bi naken sban, na' bi xonjen, na' bi zoa nitó da' zchinnjen, dan' žone' ga gágake' dot chawe', na' ga bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake'.

²⁸ Le ži'il no'le che chele kan nži'il kwínle. No benne' byo nži'ile' zo'le, nži'il kwine'.

²⁹ Bi zoa no benne' žon zi' kwine', san zwaw kwine', na' žape chí' kwine', kan žon Benne' Criston' len benách chie' ka', ³⁰ benne' ka' zej nžage' be'la' žen chie', na' žo'o nžagžo be'la' žen chien'. Nakžo žo'o ka xpele'e, na' žit chie' ka'. ³¹ Lezka' nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Che len

benne' byo žala' wka'ne' xa xne'e nich chejsóalene' no'le chie', na' da' chope' yeyákgake' ka toze benne'." 32 Da' ni da' nyejwn le'e yiche zloe'elen law to da' naken dot da' li, na' neda' žekla' lezka' zchaljen kan nak che Benne' Criston', na' chegak benách chie' ka'. 33 Lezka' zchaljen kan nak chele. Yógo'tele le'e, benne' byo ka', žala' ží'ilele no'le che chele kan nži'il kwinle, na' le'e, no'le ka', žala' gape ba la'ne benne' byon' che chele.

6

1 Le'e, xkwide' ka', žala' gonle kan zna xtiža'gak xa xna'le nich ki gonle kan zna xtiža' Xanžon'. Žala' gonle da' naken chawe'. 2 Da' bchi'le Dios da' naken blo, dan' zchen' to da' bchebe laže'e gone', naken da' znan: "Wdape ba la'ne xa xno'o, 3 na' gak chawe' chio', na' scha so' nbano' yežlyó nga."

4 Le'e, benne' ka' nakle xagak xkwide' ka', bi gonle ga ža'agak zi'nle ka', san le yesgól légakbe', na' le sel-gakbe' snia, na' le wsdle-gakbe' kan žaz laže' Xanžon'.

5 Le'e, nólele le'e nakle benne' ndo'w ka', le gon dot láže'le kan zna xtiža'gak xanle ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' le gape-gake' ba la'ne lo yela' zžebe chele, na' le gon xchíngake' kan žala' gonle xchin Benne' Criston'. 6 Le gon xchíngake', kégeze kate' ne zwiagake' le'e, nich yežózele chawe' lágake', san dot láže'le le gon xchíngake' kan žaz laže' Dios, kan žala' gonle xchin Benne' Criston'. 7 Dot láže'le le gon xchíngake', na' ki gaken, gonle xchin Xanžon', na' kégeze xchingak benách ka'. 8 Nnézkzelele kan gon Xanžon'. Yebi'e che chežo kan zej nak da' chawe' da' žonžo cha' nakžo benne' ndo'w ka', o cha' bi ndo'žo.

9 Le'e, benne' ka' zej yo'o benne' ndo'w ka' lo na'le, le gon chawe' chegak wen žin chele ka', na' bi wchébele légake'. Le chejsá' laže'

kan nak chele, yo'ole lo na' Xanžo, Bennen' zoe' ya'abá che Dios, tlebe kan nak chégage', na' Le' bi zche'e kan žone' che to to benne' ka'.

Dios žonne' chežo da' ka' žon chóchgaken žo'o

10 Na'a, zí'na'do' ka', le gak choch dan' nakle toze len Xanžon', na' zoalen yela' wak zen chie' le'e. 11 Le gape chí'i kwinle, wkónlele žin da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chí'igaken žo'o, nich gak soale choch katen' yénele da' xiwe' gonen ga bága'le doła'. 12 Bi zdíl-lenžežo benách ka', benne' zej nake' beła', na' žit, san zdíl-lenžo yela' wnná bia' chegak be' xiwe' ka', be' ka' želdán lo be'ze, na' žónlengaken tzen benne' ka' zna biá'gake', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' blo ka', be' ka' zej nitan' yežlyó nga gan nak chol. 13 Che len:

Le si' yógo'te da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chí'igaken žo'o, nich kate' žin ža katen' gak da' bi naken chawe' chežo, na' gak sóeelen, na' kate' yeyóž gonle ki, na' ga'nle choch.

14 Le soa choch.

Le si' da' naken dot da' li, da' gaken chele ka to yid da' nžejen le'le.

Le gak chawe', na' da' naken chawe' gape chí'in le'e kan žon to laže' žeje da' žape chí'in lcho'w to benne' žeje lo wdile.

15 Le soa ban laže' nich gak wchaljle diža' chawen' da' zka'n žin yichj lázdo'žo law Dios, kan zoa ban laže' to benne' žeje lo wdile, na' zleje' zele' ni'e.

16 Da' naken blo, yela' žejlé' chele che Benne' Criston' gaken chele ka to da' naken choch da' wzele lawle, nich bi gała' da' ka' wsé da' xiwe' le'e, da' ka' zej naken ka yag ntóche'do' ka' da' žia yi' láwe'gaken.

17 Yela' žeslá gaken chele ka to lo'o ya da' gape chí'in yichjle.

Xtiža' Dios gaken chele ka to ya ntoche' da' žonn Dios Be' la'y

chežo, nich wtíj-łenžon da' bi naken chawe'.

¹⁸ Le gon yógo'te da' ki, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e.

Le wchaljłenteze Dios, zoalēn Dios Be' La'y le'e.

Nich gonle da' ki, žala' soale ban laže', na' bi yedó láže'le, na' nnáblele Dios gáklene' benne' ka' zej nake' chie' Le'. ¹⁹ Lewchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' neda', na' wzejni'ile' neda' da' nnia' katen' žala' wchalja', na' gone' ga gaka' wechóg laže' katen' wchalja', nich gak wzejni'ila' benách ka' kan nak da' ngache' che diža' chawen'.

²⁰ Dios bdie' lo na'a diža' chawen' nich wchaljan', na' dan' bena' ki nyejwa' liž ya nga. Le wchaljlen Dios cha', na' le nnable-ne' gone' ga gaka' wechóg laže' nich wchalja' diža' chawen', kan žala' gona'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

²¹ Tíkiko, lježžo na' nži'ilžo-ne', na' žone' xchin Xanžon' dot laže'e, włoe'ele' le'e dot kan žak chia' nga, na' kan žona'. ²² Che len, seła'a-ne' gan zoale, na' włoe'ele' le'e kan žaken cheto', na' gon choche' le'e.

²³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', wká'n žie' yichj lázdo'le, na' gone' ga gata' chele yela' nži'il da' nžagen yela' žejlé' chele che Benne' Criston', yógo'tele na' nakle chie' Le'.

²⁴ Dios gon chawe'e le'e, yógo'tele na' nži'ilele Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nak li laže' yela' nži'il chele Le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSEĽA' PABLO LO YEŽ FILIPOS

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' nólele žáklenle benách chie' ka', na' nólele le'e žape chi'ile légake'. Zoale yež Filipos, na' nakle che Dios, na' nakle toze len Jesusen'. Xkwide' Timoteo žónlenbe' neda' tzen, na' nakto' wen žin che Jesusen'. ² Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Pablo znnable' Dios gáklene' benách ka' che Jesús

³ Žapa' Dios: "Žóxkeno" kate' zza' laža'a chele le'e. ⁴ Žebela' kate' zcháljlena' Dios, na' znnabla'-ne' gáklene' le'e ⁵ dan' žejśá' laža'a kan bénlenle neda' tzen žin che diža' chawen'. Wzó lawle žonle žin na' ža na' bénlelen, na' žonlen na' zejte na'a ža. ⁶ Dios wzó lawe' žone' to da' naken chawe' lo yichj lázdo'le. Žxen laža'a Le' gónteze' ki na' zejte ža yelá' Jesús, Benne' Criston'. ⁷ Kan zza' laža'a chele naken kan žala' gona' dan' nží'ile'ela' le'e. Yógo'tele žebélenlele da' žonn Dios chežo, na' lo be' nakkzle žónlenle neda' tzen kate' ne njejwa' liž ya nga, na' ki gonle kate' žina' lawgak benne' yolawe' ka' nich wloe'ela' law, na' gon chi'a diža' chawen' che Benne' Criston'. ⁸ Nnézkzele Dios kan nží'ile'ela' le'e. Naken kan Jesús, Benne' Criston', nží'ile'ekzele' žo'o. ⁹ Znnabla' Dios gone' ga ží'izelele lježle ka', na' gónnli'e yelá' sina', na' yelá' žejní'il chele, ¹⁰ nich gak kwele da' nákle'eže chawe'. Cha' gaken ki chele, na' gake dot chawe', na' bi

gak nitó benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá' Benne' Criston'. ¹¹ Da' nakle nak bian' da' naken chawe' da' žon Benne' Criston' lo yichj lázdo'le nich la' law yelá' baní' che Dios, na' nich ga'n zene' Le'.

Zoažo nbanžo nich gakžo kan nak Jesús

¹² Zí'na'do' ka', žénela' nnézele da' ni: yógo'te da' goken chia' góklenen neda' nich gota' latje chia' bchalja' diža' chawen'. ¹³ Ka' goken, yógo'te ni'a na'gak benne' yolawe' ka' len yezika' benne' ka', nnézgekle' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Benne' Criston'. ¹⁴ Dan' njejwa' neda' liž ya nga, yeláte'ze ndachgak lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' nga, zej nakže' benne' wechóg laže' ka', na' žxen láže'gake' Xanžon', na' biž zžébegake' zcháljgake' xtiža' Dios.

¹⁵ Da' li bałe' zcháljgake' che Benne' Criston' dan' zgé'egekle' neda', na' želdíl diže'e, san yebałe' zcháljgake' chie' dot li láže'gake'. ¹⁶ Benne' ka' zgé'egekle' neda' zcháljgake' che Benne' Criston' lo yelá' zka'n zen kwíngake', na' kege dot li láže'gake'. Žénegekle' wsaka' zí'gake' neda' kate' ne njejwa' liž ya nga. ¹⁷ Benne' dot laže' ka', lo yelá' nží'il chégake' zcháljgake' chie' Le', dan' nnézgekle' Dios na'kze bdie' lo na'a žin da' žona', zchalja' diža' chawen'. ¹⁸ Bi žonen ga že' zedla'. Žebela' dan' zcháljgake' che Benne' Criston' nákteze, cha' zcháljgake' dot láže'gake' o cha' bi žóngaken' ki.

Na'a, žebéžela' ¹⁹ dan' nnezla' yelá' neda' lo da' žaken chia', njejwa' liž ya nga, dan' znnáblele le'e Dios gaken ki, na' dan' žáklen Dios Be' La'y neda'. Nake' Le' Bennen' žselá' Jesús, Benne' Criston', chežo. ²⁰ Ki žénela', na' žxen laža'a Dios, gone' ga bi yedoe'ela', na' gone' ga gak wchalja' lo yelá' wechóg laže', na' lo na'a neda' gánteze zen Benne' Criston' na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken, cha' gon

byenen la' gattia' o cha' soa' nbana'.
 21 Kan žekla' neda', cha' zoa' nbana',
 naken nich gaka' kan nak Benne'
 Criston', na' cha' gata', gaken to da'
 nakžen chawe'. 22 Cha' gak gona'
 žin da' gáklēnen diža' chawen' che
 Benne' Criston' cha' soaza' nbana',
 bi nnezla' bile žala' kwian'. 23 Nak
 zede kwian'. Žénela' gata' nich
 chejsóalēna' Benne' Criston', da'
 gakžen chawe' chia', 24 san žonže
 byenen soaza' nbana' nich gak
 gáklēna' le'e. 25 Dan' nnezla' naken
 ki, lezka' nnezla' gá'nlēna' le'e nich
 gáklēna' le'e nich gakže li laže' kan
 žejle'le che Benne' Criston', na'
 yebéželele dan' žejle'le chie' Le'. 26 Ki
 naken, yedjsóalēna' le'e da' yoble,
 da' gonen ga chaz laže'le Jesús,
 Benne' Criston', ni'a che da' gone',
 gáklēna' neda'.

27 Le we' láže'ze gake kan naken
 tlebe len diža' chawen' che Benne'
 Criston'. Ki gaken, cha' yedjwía'
 le'e o cha' soa' zi'to', yenla' nakle
 choch, na' nakle toze kan žonle
 tzen žin che da' žejle'žo, dan' zan'
 chežo ni'a che diža' chawen'. 28 Bi
 we'le latje benne' ka' bi zlé'egekle'
 le'e chawe' nich bi wchébegake'
 le'e. Da' ni wlo'e'elen légake' kwia
 yí'gake', san yelale le'e, dan' gak
 bia' Dios žáklenkze' le'e. 29 Dios
 žonne' le'e latje gonle xchin Benne'
 Criston', kégeze kan žejle'le chie',
 san lezka' kan zžaka'le katen' žonle
 xchinen'. 30 Na'a, gak gónlenle
 neda' tzen we' láže'žo wchaljžo diža'
 chawen'. Blé'ekzelele kan wzaka'a
 katen' bēna' ki zga'ale, na' žénlele
 kan lezka' zžaka'a na'a.

2

*Jesús goke' gaxjw laže', na' wzi'e
 yela' zen*

1 Dan' Benne' Criston' žon
 choche' le'e, na' lo yela' nži'il chie'
 žeyache' láže'le' le'e, na' nakle toze
 len Dios Be' La'y, na' nži'ilele lježle
 ka', na' žeyache' láže'lele lježle tole
 yetole, 2 le gon ga yebéle'ežela'.

Nich gonle ki, žala' gake toze len
 lježle ka', na' gak toze kan nži'ilele
 lježle tole yetole. Lezka' žala' gake
 toze lo be' nákkzele, na' kan zža'
 láže'le. 3 Kan nak da' žonle, bi be
 žala' gonle lo yela' zdan yela' gape
 chele o nich wká'n zen kwínle, san
 cháwe'do' žala' gonle yógo'te, na'
 bi géklele nákkzele le'e blo ka lježle
 ka'. 4 Lezka' le we' laže' gak chawe'
 chegak lježle ka', na' kege chele
 le'eze.

5 Žala' gake gaxjw laže' kan
 gok Jesús, Benne' Criston', gaxjw
 laže'. 6 Le' nake' tlebe kan nak
 Dios na'kze, san bi gokle' žala'
 gon byene' ga'ne' tlebe kan nak
 Dios. 7 Bzoakze' che'la'ale yógo'te da'
 wdape', na' ben kwine' ka to benne'
 ndo'w. Golje' kan žaljak benách
 ka', na' goke' benách. 8 Katen'
 goke' benne', goke' gaxjw laže',
 na' bene' kan zžna xtiža' Dios, na'
 gote'. Wd'é'e le'e yag kroze kan žak
 che to benne' wen da' zinnj. 9 Che
 len Dios bechise' Le', na' bene' ga
 nake' blo ya'abá chie', na' bzoe'
 chie' to la da' záka'žen ka yógo'te
 lagak benách ka'. 10 Ki ben Dios
 nich wzóa žibgak yógo'te benne' ka',
 benne' nníta'gake' ya'abá chie', na'
 yežlyó nga, na' lo latje chol, katen'
 yéngekle' la Jesusen'. 11 Yógo'tegake'
 nnágake' kwáselo nak Jesús, Benne'
 Criston', Xángake' nich ga'n zen
 Xažo Dios.

*Žala' gakžo ka da' ka' zgó'ogaken
 baní yežlyó nga*

12 Che len, zí'na'do' ka', kan bēnlele
 da' wnnía' katen' wzóalēna' le'e,
 na'a žon byenžen gonle kan zžnía'
 kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Le gon
 xchin Xanžon' na' zejte yeyož yeslé'
 le'e. Le gon ki lo yela' zžebe chele
 Le', na' lo yela' žzize. 13 Dios žonkze'
 žin lo yichj láždo'le, na' žone' ga
 žénelele gonle da' žaz laže'e Le', na'
 lezka' žonne' yela' wak chele nich
 gak gonlen.

¹⁴ Le gon yógo'te da' žala' gonle, na' bi be nnele chen, na' bi tił diža'le. ¹⁵ Ki žala' gonle, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele, san nich gakle li laže' zi'n Dios, na' gakle dot chawe' yežlyó nga, gan zoale ladjw benách ka' bi zej nake' chawe', na' zzóagake' Dios chela'ale. Le'e zgo'le baní' ládwiwake' kan zgo'ogak belj ya'abá ka' baní' katen' nak choł nga. ¹⁶ Žonle ki kate' zchaljle diža' da' zbánlenžo lágwake'. Cha' ki gonle, na' gak yebéle'ela' ni'a che da' nákkzele le'e ža na' yelá' Benne' Criston', dan' nnezla' kege dáche'ze wdía' gan ben zož gata', na' bėnlí'a žin. ¹⁷ Yela' žejlé' chele che Benne' Criston' naken to da' žaz laže' Dios. Chela' gon byenen gata' neda' nich gak li laže' yela' žejlé' chele chie' Le', yebela', na' gak da' chawe' chia' neda' tzen len yógo'tele le'e. ¹⁸ Lezka' žala' yebélele le'e, lježto' ka', dan' gak da' chawe' chele le'e tzen len neda'.

Kan žongak xkwide' Timoteo, na' xkwide' Epafrodito

¹⁹ Cha' ki žénele Xanžo Jesusen', žxen laža'a la' séla'tia' xkwide' Timoteo gan zoale, nich gak yebela' katen' yela'be' nga, na' yedjloé'elbe' neda' kan žaken chele. ²⁰ Tozbe' lebe' zza' láže'be' kan zza' laža'a neda', na' že' láže'le'ebe' le'e. ²¹ Yógo'te benne' yezika' že' láže'gake' da' naken chégakze'. Bi že' láže'gake' xchin Benne' Criston'. ²² Nnékzelele kan ben xkwide' Timoteon', bežojbe' chawe'. Bėnlenbe' neda' tzen žin che diža' chawen', na' nakbe' chia' ka' to xkwide' byo, žónlenbe' xabe' tzen žin. ²³ Sela'a xkwide' Timoteon' gan zoale katen' nnezla' bi da' gaken chia' nga, ²⁴ la'kze žxen laža'a Xanžon' gone' ga la' yedjwíatia' le'e.

²⁵ Lezka' žekla' žon byenen sela'a bi' lježžo Epafrodito gan zoale. Xkwide' ni bėnlenbe' neda' tzen

žin che Benne' Criston', na' wdíl-lento' da' xiwe'. Le'e bséla'kzele-be' ga zoa' ni nich gáklēbe' neda'. ²⁶ Lebe' žénekelbe' yedjwíabe' le'e, lježto' ka', dan' že' láže'le'ebe' le'e dan' nnézlele wda'be' yižwé'. ²⁷ Da' li wda'be' yižwé', na' gok gatbe', san Dios beyache' láže'le'-be', na' kégeze lebe', san lezka' beyache' láže'le' neda', nich bi gakže nyache' laža'a ka' naka' na'a. ²⁸ Che len, gónežela' sela'a-be' gan zoale nich gak yebélele da' yoble katen' yelé'elele-be', na' biž gak nyache' laža'a neda'. ²⁹ Le si' lo na'le-be' lo yela' žebél chele, dan' nakbe' bi' lježžo žejle'be' che Benne' Criston'. Le gape ba la'ne yógo'te benách ka' zej nake' kan nakbe' lebe', ³⁰ dan' ben zož chebe' gatbe' dan' benbe' xchin Benne' Criston', na' dan' góklēbe' neda' lo wlažle le'e.

3

Da' naken dot chawe'

¹ Na'a, zi'na'do' ka', le yebél dan' nakle toze len Xanžon'. Bi že' zedla' wzoja' chele da' yoble kan nak dan' bzoja' chele zga'ale, dan' gáklēnen le'e. ² Le gape chi'i kwīnle chegak benne' ka' žongake' da' zinnj. Zej nake' ka' bia yixe' snia ka', benne' ka' žon byéngake' chog lo beła' chegak benne' byo ka' da' nak bia' nzi'gake' xtiža' Dios. ³ Da' nak bian' nzi'žo xtiža' Dios, dan' naken dot li laže', zóalēnen žo'o. Dan' žejle'žo che Dios, yo'o Dios Be' La'y yichj lázdo'žo, na' žebelžo dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. Bi žxen láže'žo to da' žiazēn lo beła' žen chežo. ⁴ La'kze žxen láže'žo naken ki, lezka' neda' de chia' to da' gak wxén laža'a. Cha' zoa no benne' žekle' yelé' dan' zoa da' chawe' da' bene', neda' ba benža' ka' da' ben bennen':

⁵ Wžóg lo xpela'a dan' nak bian' katen' goka' xono' ža. Golja' ladjw biche' ljež benne' Israel ka'.

Nbáblena' za'só Benjamín, zi'nkze Is-
rael na'.

Xa xna'a zej nake' benne' hebreo
ka'.

Goka' benne' yodo' fariseo kan
bka'n zena' Dios.

⁶ Be' láže'li'a xtiže'e ga bžinte wžía
laža'a benách ka' che Benne'
Criston'.

Cha' wak to benne' gake' chawe'
law Dios dan' žone' kan zma
xtiža' Dios, bi gok no benne'
bi da' nnie' chia'.

⁷ Na'a, da ka' bxen laža'a zga'ale,
ba bzooan' chela'ale dan' naka'
che Benne' Criston'.

⁸ Kégeze
da' ki, san lezka' bnnita' chela'ale
yógo'te da' zej den, nich gak gónbi'a
Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan'
záka'težen ka yógo'te da' ka'. Nich
gónbi'a Le' bnnita' chela'ale yógo'te
da' ka', na' žekla' zej naken ka
bebe, nich gata' chia' da' žonn
Benne' Criston' chežo, ⁹ na' nich
gaka' toze len Le'. Beyaka' chawe',
kege dan' žona' kan zma xtiže'e,
san Dios na'kze beyone' neda'
chawe' dan' žejli'a che Benne'
Criston', kan žeyone' chawe' yógo'te
benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹⁰ Žénezela' gónbi'a Benne' Criston',
na' soalen yela' wak che Dios neda',
dan' bkonle' žin katen' besbane'
Benne' Criston' lo yela' got, na' nich
gónlena' Le' tzen, saka'a neda' kan
wzake'e Le', na' nich soa' gata' kan
gote' Le', ¹¹ dan' žxen laža'a Dios,
yesbane' neda' lo yela' got.

Da' žonžo nich lažo latje chežo

¹² Bi znnia' ba napa' yógo'te da'
ki da' gonn Dios chia', na' bi žekla'
ba naka' dot chawe' lawe' Le'. Na'a,
žon byena' gata' chia' yógo'te da' ka'
dan' ba wzí' lo na' Jesús, Benne'
Criston', neda'. ¹³ Le'e, zí'na'do'
ka', bi na' gapa' da' ki, san toze
da' žon byena'. Zzał laža'a da' ba
napa', na' žon byena' gata' chia' da'
za'. ¹⁴ Žona' kan žon to benne' taría
taría žitje' lo witje' nich gata' chie'
to da' yebélenle'. Ki žona' nich gata'

chia' da' bliž Dios žo'o nich gatan'
chežo ya'abá chie' dan' nakžo toze
len Jesús, Benne' Criston'.

¹⁵ Ki žala' gonžo yógo'težo žo'o,
nak dot li laže' kan žejle'žo che
Benne' Criston'. Cha' žéklele bálele
žala' gonle to da' yoble, znnabla'
Dios wzejni'ile' le'e. ¹⁶ Na'a, kan
nak da' ba nzi' lo na'žo, žala'
góntezežon.

¹⁷ Le'e, zí'na'do' ka', le gon kan
žona' neda'. Ba bsedlto' le'e kan
žala' gonle. Le wia kan žongak
benne' ka' žóngake' kan bento'
neto'. ¹⁸ Ba gožkza' le'e zan chi'i, na'
žapa' le'e da' yoble len yela' zbeže
chia', znnia': da' žongak benne' zan
žonen ga zej nake' ka benne' ka' bi
zlé'egekle' Benne' Criston' chawe',
dan' zžoagake' chela'ale da' benkze'
Le' le'e yag kroze. ¹⁹ Chjak benne'
ka' žóngake' ki lo yi' gabíl dan' dios
chégake' naken da' zzeze láže'gake',
na' zka'n zen kwíngake' ni'a che
da' žóngake', da' ka' žala' gonen ga
yedo'égekle'. Že' láže'zegake' da' de
yežlyó nga, ²⁰ san žo'o že' láže'žo
da' de ya'abá che Dios gan nbabžo,
na' zbezžo ža yelá' Xanžo Jesús,
Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o,
katen' yežoje' ya'abá che Dios. ²¹ Le'
wché'e beła' žen chežo, da' kwia
yi'kzen, na' gone' ga yeyaken kan
nak beła' žen chekze' Le', da' soan
to chi'ize. Ki gone' len yela' wak zen
chie' da' wkonle' žin nich nna bi'e
yógo'te.

4

Žala' yebétezelenlžo Xanžo

¹ Che len, zí'na'do' ka', le gak
choch kan žejle'le che Xanžon'.
Nží'ile'ela' le'e, na' žénela' yedjwía'
le'e. Žonle le'e ga žebela', na' nakle
chia' ka to da' chawe' da' benn Dios
chia'.

² Le'e, Ebodia len Síntike,
žáta'yoela' le'e gake toze kan žala'
gakgak benne' ka' zej nake' che
Xanžon'. ³ Na'a, lježa' li laže', žénela'
gákleno' chope' ka', dan' bénlengake'

neda' tzen žin, bchaljto' diža' chawen', na' bénlengak Klemente len yezika' lježa' ka', neto' tzen. Ba zej nyejw lágake' ya'abá che Dios gan zej nyejw lagak benne' ka' ba de yela' nban da' zejlí kanne chégake'.

⁴ Le yebétezenle Xanžon'. Da' yoble, znnia': Le yebél. ⁵ Le gak ži'i láže' len yógo'te benách ka'. Za' yelá' Xanžon'.

⁶ Bi kwe' zedle, san le nnable Dios da' žiažjen chele, na' le yi'e: "Žóxkeno" ni'a che yógo'te dan' znnable. ⁷ Dios wká'n žie' yichj lázdo'le, kan zdetlen ka da' gak chejní'igekle benách ka'. Dan' zzoa žin yichj lázdo'žo gape chi'in yichj lázdo'le, na' da' zza' láže'le, dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'.

Žala' sa' láže'žo da' naken chawe'

⁸ Da' žapa' le'e kate' ze lawte, ži'na'do' ka', le sa' láže'le che:

Da' ka' zej naken chawe'.

Da' ka' žon cháwe'gaken benách ka'.

Da' naken dot da' li.

Da' naken li láže'.

Da' žebélenlžo.

Da' naken dot láže'.

Da' naken xtan.

Da' žala' gapžon ba la'ne.

⁹ Le gon kan bsdla' le'e, dan' wzí' lo na'le, kan bcháljl'ena' le'e, na' kan bena' gan zoale. Dios, Benne' žonne' chežo da' zka'n žin yichj lázdo'žo sóalene' le'e.

Da' chawe' da' bengak benne' yež Filipos ka' che Pablo

¹⁰ Žebélenla' Xanžon' dan' že' láže'le le'e neda' da' yoble. Bi znnia' goł láže'le neda', san bi na' gata' latje chele gáklenle neda'. ¹¹ Lezka', bi znnia' ki dan' zoa bi da' žiážjela', dan' ba nsedla' chaz laža'a da' dezen chia'. ¹² Ba wdía' lo yela' yache', na' lo yela' wnni'a. Nsedla' soa' nákteze, cha' neljla' o zbil zdona', na' cha' de chia' da' zenle'e o zoa bi da' žiážjela'. ¹³ Yógo'te

zzáke'la' dan' Benne' Criston' žon choche' neda'. ¹⁴ Benle le'e da' chawe' katen' góklenle neda', na' beyón zenle neda' katen' wzaka'a.

¹⁵ Le'e, benne' yež Filipos ka', nnézkzelele kan gok chia' ža na' katen' bezá'a gan nbab Masedonia, nich bejchalja' diža' chawen'. Ládwigak benách ka' che Benne' Criston', bi wzóa no benne' góklenle neda', san lé'ezele góklenle neda'. Bséla'le chia' dan' bnéžjwlen, dan' wzí' lo na'le da' bzenla' le'e. ¹⁶ Katen' wzóa' lo yež Tesalónika, to chope chi'i bséla'le dan' bnéžjwlen chia' katen' byážjelan'. ¹⁷ Bi že' laža'a bi da' si'an, san žénela' gáta'že chele da' yebélenlelen ya'abá che Dios. ¹⁸ Žapa' le'e: ba wzí'a yógo'te dan' bséla'le chia', na' wdetle ka da' byážjela'. Dan' bséla'le lo na' xkwide' Epafroditon' benen ga goken ki. Dan' bnéžjwlen naken ka to da' zla' zix da' zla'ten law Dios, na' ka to da' zgo'ožon law Dios da' žaz láže'e Le'. ¹⁹ Dios wnezjwe' chele yógo'te da' žiážjelele, kan nak yela' wnni'a da' žen' ya'abá chie', dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. ²⁰ iGa'n zénteze Xažo Dios! Ka'kze gaken.

Benách ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

²¹ Lo wlaza' neda', le gape "Padiox" benne' ka' zej nake' che Dios ga na', dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'. Lježžo ka' nníta'gake' nga, benne' ka' žónlengake' neda' tzen, žápegake' le'e "Padiox." ²² Lezka' yógo'te benne' ka' nníta'gake' nga, benne' ka' zej nake' che Dios, žápegake' le'e "Padiox." Lezka' benne' wen žin ka' nníta'gake' liž benne' znnia bi'e dot gan nbab Roma žápegake' le'e "Padiox."

²³ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO LO YEŽ COLOSAS

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Dios, na' nakle lježto' ka' žejle'le che Benne' Criston', na' zoale lo yež Colosas. Znnabla' Xažo Dios gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. Naka' wbás che Jesús, Benne' Criston', dan' žénele Dios gaka' ki. Bi' lježžo Timoteo žónlenbe' neda' tzen.

Pablo zchájljlene' Dios, na' ži'e Le': "Žóxkeno"

³ Kate' zchájljento' Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston', žé'tezto'-ne': "Žóxkeno" ka nak chele, na' znnablto'-ne' gon chawe'e le'e ⁴ dan' benlto' kan žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' kan nží'ilele yógo'te benne' ka' zej nake' che Dios. ⁵ Ki žonle dan' žxen láže'le da' bchebe laže' Xanžon' gonne' chele, Bennen' zoe' ya'abá che Dios, dan' bénlelen katen' bžin chele le'e da' naken dot da' li che diža' chawen'. ⁶ Diža' chawen' bžinen' chele kan zžinen dot yežlyó nga. Žonen žin, na' zze diža' chen dot yežlyó nga, tlebe kan žaken gan zoale le'e. Ki žaken ža ni'te katen' bénlelen, na' zejte na'a ža, na' da' li bénbia'le kan žon chawe' Dios žo'o. ⁷ Epafras bsedle' le'e da' ni. Nake' benne' nží'ilžo-ne', na' žónlene' neto' tzen žin, na' lezka' nake' wen žin li laže' che Benne' Criston', na' žáklene' le'e. ⁸ Benne' ni bzenle' neto' kan nží'ilele lježle ka', da' gak gonlen dan' zoalen Dios Be' La'y le'e.

⁹ Che len lezka' neto', ža ni'te katen' gókbe'elto' da' ni, na' zejte na'a ža bi žsento' zchájljento' Dios, na' znnablto'-ne' gáklene' le'e, na' gone' ga gónbia'le dot da' žénekzele'

Le', na' wnezjwe' chele dot yela' žejní'il, na' yela' sina' da' zgo'o Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo. ¹⁰ Ki znnablto'-ne' nich gak gonle kan žala' gongak benne' ka' zej nake' che Xanžon', na' nich gak gonle yógo'te da' žaz laže'e Le', na' nich gak gonle yógo'te da' naken chawe', na' gakže li laže' kan nónbia'le Dios. ¹¹ Znnablto'-ne' gon choche' le'e, na' wnezjwe' chele yela' wak chawe' chie', nich gak sóelele yógo'te da' žaken, na' nich gakle zen laže', na' yebéle'elele. ¹² Lo yela' žebél chele le ye Xažo Dios: "Žóxkeno" dan' bdie' lo na'žo gata' chežo latje lo baní' chie', nich gónlenžo tzen benne' ka' zej nake' che Leze'. ¹³ Xažo Dios na'kze beslé' žo'o lo na' da' xiwe', dan' zнна bian' latje chol, na' bdie' žo'o gan zнна bia' Zi'nkze', Bennen' nží'ile'. ¹⁴ Zi'ne' na' beya'we' žo'o, katen' gote' lo wlazžo žo'o, na' benít lawe' chežo dolá' da' wbága'žo.

Beyakžo toze len Dios dan' got Jesús lo wlazžo žo'o

¹⁵ Benne' Criston' nake' tlebe kan nak Dios na'kze, Bennen' bi gak le'elžo. Wzoakze Benne' Criston' zga'ale' ka yógo'te da' ben Dios. ¹⁶ Lo na' Benne' Criston' ben Dios yógo'te da' zej den, da' ka' zej nni-tan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, da' ka' zle'elžon, na' da' ka' bi gak le'elžon, da' ka' zej naken latje blo ka', na' yela' wnná bia', na' da' ka' nzi' lo ná'gaken yela' zen, na' yela' wak che ya'abá che Dios, na' che yežlyó nga. Ben Dios yógo'te da' ka' lo na' Benne' Criston' nich yebélenle' Le' lé'gaken. ¹⁷ Benne' Criston' wzoakze' zga'ale' ka yógo'te da' zej den, na' yógo'ten nníta'gaken ni'a che yela' wak chie' Le'. ¹⁸ Benne' Criston' nake' Xangak benách chie' ka', na' znezjwe' yela' nban chégake'. Lezka' nake' Bennen' nežw bebane' to chi'ize lo yela' got. Zga'ale' Le' bebane' to chi'ize lo yela' got nich gake' blo lawgak

yógo'te da' zej den. ¹⁹ Ka' goken dan' wyáz laže' Xažo Dios soa dot da' nakkze' Le' len Benne' Criston'. ²⁰ Ni'a che da' ben Benne' Criston', Dios bene' ga gak gá'nłengak Le' chawe' yógo'te da' zej den, da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' ka' zej nnitan' ya'abá. Beyone' légaken toze len Lekze' dan' blalj Benne' Criston' xchene' katen' gote' le'e yag kroze.

²¹ Le'e, zga'ale bkwáslenle Dios, na' gokle ka benne' ka' bi zlé'egekle' Dios chawe' lo yichj lázdo'le ni'a che zia da' wbága'le, san na'a ba beyone' le'e toze len Lekze'. ²² Ka' goken dan' Benne' Criston' bde kwine', na' gote' lo wlazle le'e nich gak wzíe' le'e law Dios, nakle che Leze', na' nakle dot chawe', na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele. ²³ Ki gaken cha' ga'nle choch kan žejle'le che Benne' Criston', na' gakle ka to yo'o da' že' lenen gže', na' cha' bi cha' lázdo'le kan žxen láže'le diža' chawen' dan' bėnlele, dan' zze diža' chen dot yežlyó nga dan' ben Dios zan ya'abá. Dios bzoe' neda', Pablo, nich gaka' wen žin che diža' chawen'.

Žin da' bde Dios lo na' Pablo

²⁴ Žebela' na'a ni'a che da' zzaka'a nich gáklena' le'e, na' lo belá' žen chia' zzáka'lena' Benne' Criston' tzen lo wláz belá' žen chie' Le', da' naken benách chie' ka'. ²⁵ Dios bene' ga naka' neda' wen žin chegak benách ka' che Benne' Criston', na' žona' xchin Dios, dan' bdie' lo na'a gona' nich gáklena' le'e, na' wzenla' le'e dot kan nak xtiža' Dios. ²⁶ Zzejni'ila' benách ka' da' ngache', dan' bgachen' ža ni'te, na' nitó benne' bi gok gónbi'en, san na'a Dios ba bzejni'ile' benách ka' zej nake' che Leze' kan nak chen. ²⁷ Dios gónekzele' gone' ga gónbia'gak benách zi'to' ka' kan nak yela' wnni'a che dan' bgachen'. Ki žma dan' bgachen': "Benne' Criston' nake' toze len le'e, na' nake'

da' nak bian' gak chazle le'e lo bani' chie'."

²⁸ Zchaljto' che Benne' Criston', na' žsa'to' láže'gak yógo'te benách ka', na' žsedlto' légake' len yela' žejni'il che Dios, nich gak wzeto' yógo'te benách ka' law Dios, zej nake' dot chawe' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'. ²⁹ Nich gaken ki žona' žin, na' že' laža'a yeyóž gona' da' ni, zkonla' žin dot yela' wak, na' yela' wnná' bia', da' ka' žonn Benne' Criston' chia'.

2

¹ Ljéža'do' ka', ženela' nnézele že' láže'li'a gona' da' gáklenen le'e len benách ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' yógo'te benne' ka' bi na' lé'egekle' neda'. ² Žona' ki nich gon chocha' yógo'tele le'e nich gakle toze lo yela' nži'il, na' gata' yela' žebél chele, na' gape dot yela' wnni'a che yela' žxen laže' da' naken li laže', da' žonn yela' žejni'il chežo. Ki žaken nich gónbia'le da' bgache' che Xažo Dios, dan' nakkzen Benne' Criston'. ³ Lo na' Benne' Criston' žebélenlžo dot yela' wnni'a che yela' žejni'il, na' yela' sina' che Dios. ⁴ Da' ni žapa' le'e nich bi gak no benne' gon láže'le' le'e, bennen' yénele' chejle'žo da' wen laže'. ⁵ La'kze zoa' zi'to' gan zoale le'e lo belá' žen chia', lo be' nakkza' žónlena' le'e toze, na' žebela' dan' ženla' že' cháwe'le, na' nakle choch kan žejle'le che Benne' Criston'.

⁶ Che len, kan wzí' lo na'le Xanžo Jesús, Benne' Criston', lezka' žala' gonle yógo'te da' gonle, zóalene' Le' le'e. ⁷ Kan žon to yag, zzoan lwen gže', na' lezka' kan nyas to ze'e lo lenen, le soalen Benne' Criston'. Le soa choch kan žejle'le chie' Le', kan ba bsédlele. Le yé'teze Dios: "Žóxkeno'."

Da' kobe da' nakžo dan' nakžo toze len Jesús

⁸ Le gape chi'i kwínle nich bi we'le no benne' latje gon láže'le'

le'e, bennen' wkonle' žin yela' žejní'il chegak benách ka', na' diža' ka' znnázegake' zej naken dot da' li, kan nak da' žónteze žongak benách ka', na' kan nak da' žsédgekle benách ka', da' naken che yežlyó nga, na' kege da' naken xtiža' Benne' Criston'.

⁹ Dot da' nakkze Dios zóalenen Benne' Criston' la'kze beyake' benách, ¹⁰ na' le'e naple dot da' nak Dios dan' nakle toze len Benne' Criston', Bennen' z'na bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka', na' benne' ka' bi da' nzi' lo ná'gake'. ¹¹ Nžog lo beła' chegak benne' judío, benne' byo ka', da' zloe'elen nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, san le'e, dan' nakle toze len Benne' Criston', zoalen le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, da' bi naken to da' nonen lo ni'a lo na'gak benách ka'. Benne' judío ka' zchóggake' to yiddo' chegak bi' byodo' ka', san le'e, ba nde che dot yela' benách chele da' bënlenlen dola'. Ki naken chele dan' bënlenle Benne' Criston' tzen katen' gote' le'e yag kroze. ¹² Katen' bezoale le'e nis bgáche'lenle Benne' Criston' tzen lo yežw ba, na' bebánlenle-ne' tzen dan' bejle'le che Dios, len yela' wak chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got. ¹³ Zga'ale gokle le'e ka' benne' gat ka' ni'a che dola' da' wbága'le, na' bi wzoalen le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, san na'a Dios ba bene' ga zoale nbanle tzen len Benne' Criston', na' benít lawe' chele le'e yógo'te dola' ka' da' wbága'le. ¹⁴ Dios bsole' da' ka' wbága'žo, da' ka' zej nyejwn le'e yiche lo da' bchi'le Moisés, da' ka' žesbága'gaken žo'o zia. Beké'e da' ka' wbága'žo, na' bde'en le'e yag kroze ka' to da' wbaga' Benne' Criston'. ¹⁵ Katen' got Benne' Criston' le'e yag krozen', beké'e yela' wnná bia' chegak be' xiwe' wnná bia' ka', na' chegak be' ka' nzi' lo ná'gaken yela' wak che da' xiwe', dan' bloe'ele' dan' zej nakkze be' xiwe' ka', na' beké'e yela' wnná bia' chégaken,

katen' gote' le'e yag kroze na'.

Žála' we' láže'žo da' naken che ya'abá che Dios

¹⁶ Che len, bi we'le no benne' latje yesbage'e le'e zia ni'a che da' že'j žawle, o dan' bi žápele ža lni da' žápegak benne' Israel ka', da' žápegake' kate' zoa byo' že'n ka', na' ža la'y ka' chégake'. ¹⁷ Yógo'te da' ki zej naken ka' to bxin che da' žála' gaken, na' zloe'ezegeklen da' napžo ni'a che Benne' Criston'. ¹⁸ Bi we'le no benne' latje gone' ga wnitle le'e da' žeyala' chele, bennen' žon byénli'e gaggak benne' ka' gaxjw laže', na' wka'n zéngake' wbás che ya'abá ka'. Znnágake' bloe'el Dios légake' da' ka' bi blé'egeklen', na' zka'n zen kwíngake' kan nak da' že'ze yíchjgake' lo yela' benachze chégake'. ¹⁹ No benne' žone' ki bi nake' toze len Benne' Criston', Bennen' nake' Xanžon', na' Le' zzoa choche' bela' žen chie', da' nakžo žo'o. Zwawen', na' žone' ga naken toze ni'a che da' zej lo žit lo bin, na' zgole beła' žen chie' na' kan žénele Dios wzenen'.

²⁰ Le'e ba nátlenle Benne' Criston' tzen nich biž wchí'igekle da' wsdle ka' che yežlyó nga le'e. ¿Biz chen' žonle kan ne nakle che yežlyó nga, na' žo'le latje zchí'igekle da' wsdle ka' chen le'e? ²¹ Ki znnagak da' wsdle ka' che yežlyó nga:

Bi wkonle žin da' ni.

Bi gawo' dan'.

Bi kano' yetó da' den.

²² Yógo'te da' ki kwia yí'gaken katen' ba bkonlžo légaken žin. Ki zej nak da' ka' zchí'igekle benách ka', da' wsdle ka' nzi' lo ná'gake'. ²³ Da' li, da' wsdle ki, žékgekle benách ka' zej napen yela' žejní'il. Žóngaken ga zloe'el kwíngake' ka' benne' yodo' ka', na' ka' benne' gaxjw laže' ka', na' žsaka' zí'gake' beła' žen chégake', san da' wsdle ki bi žákłengaken légake' nich gak nna biá'gake' da'

ka' zze lǎže'gake' lo yelǎ' benachze chégake'.

3

¹ Na'a, cha' le'e bebánlenle Benne' Criston' tzen, le we' laže' da' naken che ya'abá che Dios gan že' Benne' Criston' kwit li ža che Dios, gan nake' blo. ² Le sa' laže' da' žaken ža'le, na' kege da' žaken yežlyó ngaze. ³ Naken chele ka ba natle, na' yelǎ' nban chele žape chi'i Benne' Criston' gan zoakze Dios. ⁴ Le'e nbánlenle Benne' Criston' tzen. Kate' la' lawe' Le', naž la' lawle le'e tzen len Le' lo baní' chie'.

Yelǎ' nban gole, na' yelǎ' nban kobe

⁵ Che len, le gon ga kwia yi'gak da' zej zoalen le'e, da ka' zej naken che yežlyó nga, da ka' zej naken:

Da' kegle, na' da' zinnj,
na' da' zze lǎže'le da' kegle,
na' da' zze lǎže'le da' naken sban,
na' yelǎ' zdan yelǎ' gape.
Ki žala' gonle dan' no benne' zdan laže'e yelǎ' gape nake' tlebe ka to benne' zka'n zene' lo'a ka', dan' ben-nen' zdan laže'en bi zdan laže'e Dios, na' bi gak wká'n zene' Le' dot laže'e.

⁶ Dan' žongak benách ka' da' ki, Dios gone' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' kan zna xtiže'e. ⁷ Lezka' benle le'e doła' ki katen' wyo'ole lo ná'gaken. ⁸ Na'a, biž gonle da' ki:

Biž ža'ale, na' biž gekle lježle ka' zi'.
Biž gonle da' zia che no benne'.
Biž nne xíwe'le, na' biž wchaljle da' kegle.

⁹ Bi gon lǎže'le lježle tole yetole dan' ba bka'nle da' gokle zga'ale, na' da' ka' benle zga'ale. ¹⁰ Ba nakle le'e benách kobe ka', na' Dios žekobe' yichj lǎzdo'le nich yeyákžele kan nak Bennen' beyone' le'e. Ki žala' gonle nich gónbia'le Le' dot kan nake' Le'. ¹¹ Dan' ba nakžo toze len Benne' Criston':

Biž nakžo benne' zi'to' ka', na' benne' judío ka'.

Biž nakžo benne' ka' nžog lo belǎ' chégake' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios, na' benne' ka' bi nžog lo belǎ' chégake' dan' nak bian'.

Biž nakžo benne' ka' žejni'igekle', na' benne' ka' bi žejni'igekle'.

Biž nakžo benne' ndo'w ka', na' benne' bi zej ndo'e.

Na'a, Benne' Criston' nake' dot da' zakan', na' nake' toze len yógo'težo.

¹² Dios nži'ile' le'e, na' wžekze' le'e nich gakle che Leze'. Che len, žala':
We' lǎže'le lježle ka', na' gakle ži'i laže',
na' gaxjw laže', na' kwide' laže', na' zen laže'.

¹³ Cha' žak diža' bizjw tole len yetole, le soele len lježle tole yetole, na' le yenit law che lježle tole yetole kan ben Benne' Criston' benit lawe' chele le'e. ¹⁴ Da' nakže blo ka yógo'te da' ki, žala' ži'ilele yógo'te benách ka', dan' nak yelǎ' nži'il da' žonen žo'o toze, na' li laže'. ¹⁵ Le we' latje da' zka'n ži yichj lǎzdo'žo nna bian' yichj lǎzdo'le. Dan' zka'n žin yichj lǎzdo'žo žonn Dios chežo. Che len bliže' le'e, nich gakle toze lo belǎ' žen che Benne' Criston'. Le ye' Dios: "Žóxkeno'."

¹⁶ Le si' lo na'le xtiža' Benne' Criston' da' gaken chele ka to yelǎ' wnni'a zen. Dan' zoalen yelǎ' žejni'il che Dios le'e, le wsdle, na' le wzejni'ile lježle tole yetole. Dot lǎže'le le goł che Dios salmo ka', na' da' ka' žoł-le nich we lawle Le', na' da' la'y ka' da' žoł-le, na' le ye' Dios: "Žóxkeno'." ¹⁷ Kan nak yógo'te da' žonle, da' naken da' zchaljlen o žin da' žonlen, le gon yógo'ten lo la Xanžo Jesusen', na' le ye' Xažo Dios: "Žóxkeno'" dan' nak Benne' Criston' toze len le'e.

Da' žala' gonžo che lježžo ka' dan' nakžo che Jesús

¹⁸ Le'e, no'le ka' nžag ná'lenle benne' byo ka', le gon kan zna xtiža'gak benne' byo che chele, kan žala' gonle, dan' nakle che Xanžon'.

19 Le'e, benne' byo ka' nžag ná'lenle no'le ka', le ži'il no'le che chele, na' bi wchébele-ne'.

20 Le'e, xkwide' ka', le gon kan z̄nna yógo'te x̄tíža'gak x̄a x̄na'le. Da' ni žaz laže' X̄anžon'.

21 Le'e, nólele nakle x̄agak xkwide' ka', bi tetle sel-le zi'nle ka' snia, nich bi yexjw láže'gakbe'.

22 Le'e, nólele nakle benne' ndo'w ka', le gon kan z̄nna yógo'te x̄tíža'gak benne' x̄anle yežlyó nga. Kégeze gonle ki katen' z̄wiagake' le'e kan žongak benne' ka' žénezegekle' góngake' ga chaz láže'gak benách ka', san dot láže'le le gon x̄chíngake' kan žala' gongak benne' ka' z̄žébegake' Dios. 23 Kan nak yógo'te da' žonle, le gonen dot láže'le, dan' gaken kan žonle x̄chin X̄anžon', na' kege kan žónzele x̄chingak benách ka'. 24 Ba nnézkzelele yebí'i X̄anžon' chele, na' wnezjwe' chele da' ba bkwez Dios chegak benne' ka' zej nake' ka' zi'nkze' ka'. Ki gaken dan' žonle x̄chin X̄anžo Jesús, Benne' Criston'. 25 No benne' žone' da' kegle, yebí'i X̄anžon' che bennen' kan nak da' kegle da' bene', dan' bi wchá' Dios kan žala' yebi'e che chegak benách ka'.

4

1 Le'e, nólele nakle x̄angak benách ka', le gon da' naken chawe', na' da' naken li laže', kan z̄kónlele žin benne' wen žin chele ka'. Le chejsá' laže' lezka' zoa X̄anle ya'abá che Dios.

2 Le'e, yógo'tele, le wcháljenteze Dios. Le sóateze wcháljlenle-ne', na' le yi'e: "Žóxkeno'."

3 Kate' ne zcháljlenle Dios, lezka' le nnable' gáklene' neto', nich wnezjwe' neto' latje wchaljto' x̄tíža' X̄anžon', nich gak wzejni'ilto' benách ka' da' ngache' kan nak che Benne' Criston'. Dan' žona' ki nyejwa' liž ya nga. 4 Lezka' le nnable Dios wnezjwe' neda' latje

wzejni'ila' benách ka' da' ngachen' kan žala' gona'.

5 Lo yeļa' žejní'il chele, le gon da' žonle lawgak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston'. Le wkonle binlo žin ža ka' gonn Dios chele nich gonle x̄chine'. 6 Žala' wchaljle diža' cháwe'do' ka' nich sí'gaken benách ka', kan z̄ži'ižo beļa' zede' nich gaken dzi', na' ki nnézlele kan žala' yecheble, bi da' ye'le to to benne'.

Benách ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

7 Tíkiko wzenle' le'e da' žaken chia' nga. Nake' lježžo nži'ilžo-ne'. Lezka' nake' wen žin li laže' che X̄anžon', na' žónlene' neda' tzen žin chie' Le'. 8 Che len žsel'a-a-ne' gan zoale, nich wzenle' le'e da' žaken chia', na' gon choche' le'e. 9 Onésimo, lježžon' nbáblene' le'e chéjlene' le' tzen. Lezka' nake' lježžo nži'ilžo-ne', na' žejli'e che X̄anžon'. Chope' ki wzéngkele' le'e yógo'te da' žaken nga.

10 Aristarko, benne' nyéjwlene' neda' tzen liž ya nga žape' le'e "Padiox." Lezka' xkwide' Markos, bi' byo che no'le zan Bernabé, žápebe' le'e "Padiox." Ba goža' le'e da' žala' gonle nich gáklene' xkwide' Markos na'. Cha' la'be' gan zoale, le gape-be' ba la'ne. 11 Lezka' bennen' zoe' nga, bennen' lie' Jesús, na' zoa yetó le' Justo, žape' le'e "Padiox." Zej nnita' benne' zan, benne' judío ka', žejlé'gake' che Benne' Criston', san chonnze' ki ladjw benne' judío ka' žónlengake' neda' tzen žin che x̄tíža' Dios, na' žeyón zénle'egake' neda'. 12 Epafras, bennen' nbabe' le'e, na' nake' wen žin che Benne' Criston', žape' le'e "Padiox." Dot laže'e zcháljlene' Dios, na' žáta'yoetezle' Le' gon chawe'e le'e nich gakle li laže', na' sóatezle gonle yógo'te da' žénekzele Dios. 13 Zzoa lia' kan nak che Epafras na', že' laže'e le'e, na' lezka' benne' ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lo yež Hierápolis. 14 Demas žape' le'e

“Padiox̄” na' lezka' Lukas, bennen' žeyone' benách ka', žape' le'e “Padiox̄” na' nži'ilžo-ne'.

¹⁵ Le gape “Padiox̄” lježžo ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' Ninfas len benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' liže'. ¹⁶ Kate' yeyóž gólle yiche ni gan zoale, le gon ga gólgaken benách ka' che Benne' Criston' nníta'gake' lo yež Laodisea. Le gól le'e yichen' séla'gak benách Laodisea ka' chele. ¹⁷ Le ye' Arkipo: “Be' laže' gono' žin da' bde Xanžon' lo no'o.”

¹⁸ Neda', Pablo, zzojkza' díža'do' ni le'e yiche, znnia': žapa' le'e “Padiox̄.” Le chejsá' laže' kan žak chia' ga nyejwa' liž ya ni. Znnabla' Dios gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ TESALÓNİKA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Benne' Criston', na' zoale Ľo yež Tesalónika. Nakle toze Ľen Dios, na' lezka' Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Silbano Ľen xkwide' Timoteo žónlengake' neda' tzen. Znnabla' Xažo Dios, na' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' nak bia' žejle'gak benne' Tesalónika ka' che Dios

² Žé'tezto' Dios: "Žóxkeno" kate' žejsá' láže'to' kan nak chele yógo'tele. Žejsá' láže'tezto' le'e, na' zoa da' znnablto' Dios ni'a chele katen' zcháljento'-ne'. ³ Žejsá' láže'tezto' law Xažo Dios kan nak da' žonle dan' žejle'le che Benne' Criston', na' kan nak žin da' žonle dan' nží'ilele-ne', na' kan náktezle choch dan' žxen láže'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁴ Le'e, lježto' ka', Dios nží'ile' le'e, na' nnezlto' wžekze' Le' le'e. ⁵ Ki naken dan' wzí' Ľo na'le diža' chawen', da' zchaljton'. Kege Ľen díža'ze, san lezka' Ľen yela' wak bžinen chele, na' Dios Be' La'y ben chochen', na' dot láže'le bxen láže'len. Nnézkzelele kan gokto' gan zoale le'e dan' nží'ilto' le'e.

⁶ Le'e bcha' kwinle, na' žonle kan žonto' neto', na' lezka' kan ben Xanžon', dan' wzí' Ľo na'le xtiže'e, na' la'kze wzáka'le'e, bebélele dan' yo'ole Dios Be' La'y. ⁷ Ki naken, ba nakle to da' nak bian' lawgak yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya. ⁸ Ki naken dan' wzé xtiža' Xanžon' Ľo na'le le'e. Kégeze gan nbab Masedonia, na' gan nbab

Akaya, san lezka' yógo'te latje wzé diža' kan žejle'le che Dios. Ki naken, bi žon byenen bi da' nnato', ⁹ dan' la' légakze benne' ka' zžéngkele' neto' kan wdaple neto' ba la'ne, na' kan bcha' kwinle, na' wléj yichjle lo'a ka', na' beyakle che Dios nich gonle xchin Dios ban, Bennen' nakkze' Dios. ¹⁰ Na'a, zbezle ža yelá' Zi'n Dios, yežoje' ya'abá che Dios. Dios na'kze besbane' Le' Ľo yela' got. Benne' ni nake' Jesusen', Bennen' žeslé' žo'o Ľo doĽa', nich bi soa da' gonen ga gon Dios žo'o žia ža da' zan'.

2

Xchin Dios da' ben Pablo Ľo yež Tesalónika

¹ Le'e, lježto' ka', nnézkzelele žin che Dios da' benton' katen' wzóalento' le'e bi goken dáche'ze. ² Nnézlele kan gok cheto' Ľo yež Filipos, kan wzáka'to', na' bengak benne' ka' neto' žia. Naž katen' bla'to' gan zoale le'e gokto' wechóg láže' dan' wzoalen Dios chežo neto', na' bzenlto' le'e diža' chawen' da' bde Dios Ľo na'to'. Ki bento' la'kze benne' wláž chele ka' bží'igake' che xtiža'to'. ³ Katen' bzenlto' le'e xtiža' Dios, bchaljto', kege dan' nchíxelto', na' kege dan' gónelto' si'to' bi da' den chele, na' bi ben láže'lto' le'e. ⁴ Dan' žxen láže' Dios neto', bdié' Ľo na'to' wchaljto' diža' chawe' chien', na' kíte'ze zchaljton'. Bi benton' nich chaz láže'gak benách ka' da' žonto' san nich chaz lažen' Dios, Bennen' zchi'a laže'e da' yo'on yichj lázdo'žo. ⁵ Nnézkzelele batkle bcháljento' le'e da' wká'n zenen le'e, na' bi bebéj chawe' kwinto' kan žon no benne' žénele' si'e da' de chele. Nnézkzele Dios naken ki. ⁶ Bi wdiljto' yela' zen da' naken che yežlyó nga, dan' wka'nle le'e neto', na' kege da' wka'ngak benách ka' neto'. La'kze nzi' Ľo na'to' ye'to' le'e bi da' gonle dan' naktó' wbás ka' bseĽa' Benne' Criston', ⁷ wzóalento' le'e Ľo yela' ži'i laže', na' bento' kan žongak

xna'gak bi' že'ndo' ka', no'le ka' žape chí'igake' légakbe' lo yela' ži'i laže'.
 8 Ka' goken, bží'ile'elto' le'e, na' zejte gónelto' wdeto' lo na'le, kégeze diža' chawen' che Dios, san yeláze'ze bi goken wdekzto' lo na'le yela' nban cheto', dan' nží'ile'elto' le'e. 9 Žejzá' láže'le, lježto' ka', kan goken katen' bzenlto' le'e diža' chawen' che Dios, kan béntezto' žin zede, na' lawe' ža, na' yele bento' žin nich bi wsaka' zi'to' nitole le'e.

10 Le'e, lježto' ka' žejle'le che Benne' Criston', gak wzóa lile le'e kan bento', na' nnézkzele Dios kan wdáleno' le'e dot kan žaz laže' Dios, na' dot cháwe'do', na' kan bi gak nitó benne' nnie' chen. 11 Lezka' nnézele kan bento' kan žon to xa xkwide' ka' chegak zi'ne' ka', bcháljleno' le'e, na' ben chochto' le'e to tole. 12 Bsa'to' láže'le gonle kan žala' gon no benne' nake' che Dios. Lekze' bliže' le'e nich gak chazle gan zna bi'e Le' lo baní' chie'.

13 Che len lezka' žé'tezto' Dios: "Žóxkeno'." Ki žonto' dan' wzí' lo na'le xtiža' Dios da' bénlele, dan' bzenlto' le'e. Wzí' lo na'len, kege ka' xtiža' benachze, san kan da' li naken, xtiža' Dios naken. Xtiže'e na' žonen žin lo yichj lázdole le'e, le'e na' žejle'le che Benne' Criston'. 14 Le'e, lježto' ka', žaken chele kan žaken chegak benách ka' che Dios, benne' ka' zej nake' che Jesús, Benne' Criston', na' nníta'gake' gan nbab Judea. Ki naken dan' ba wzáka'le'ele lo na'gak benách wláž chele ka', tlebe kan wzáka'gake' légake' lo na'gak benách wláž chégake' ka', benne' ka' zej nake' benne' judío ka'. 15 Benne' judío ka' bétgake' Xanžo Jesusen', na' lezka' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. Lezka' belbía láže'gake', na' blággake' neto'. Bi žóngake' da' žaz laže' Dios, dan' bi zlé'egekle' chawe' yógo'te benách zi'to' ka'. 16 Lezka' žsėjwgake'

xnezto' neto', nich bi wcháljleno' benách zi'to' ka', benne' ka' bi zej nbáblene' légake'. Ki žóngake' dan' zcháljleno' légake' nich yelágake'. Ki žaken, zžántezgake' doła' ka' da' zej nbage'e, na' ba zej nbage'e zia da' gonen ga chog Dios chégake' kwia yí'gake'.

Pablo žénele' chejwíe' lježžo ka' lo yež Tesalónika

17 Na'a, lježto' ka', žak nyache' láže'to' kan žaken che to benne' wzebe dan' ben byene soato' zi'to' gan zoale le'e to chí'ido', san la'kze bi zle'elto' le'e, bi na' gal láže'to' le'e. Che len, žéneželto' yele'elto' le'e, dan' žak láže'le'eto' gonton'. 18 Che len lezka' gónelto' yidto' gan zoale, na' neda', Pablo, da' li be' laža'a yida' ga na' chope chonne chí'i, san bsejw da' xiwe' xnezto'. 19 ŽBizkze da' žonen ga žxen láže'to', o da' žon ga žebelto', o da' chawe' da' žala' gaptó, da' yebélenlto' law Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' yelélé'? ŽKege le'ekze na'? 20 Le'ekze nakle da' žonen ga žak cheto' yela' ba nez zen, na' da' žonen ga žebelto'.

3

1 Che len, kate' biž gok soelton', na' ben xtiža'to' ga'nto' chopto' lo yež Atenas, 2 na' bséla'to' bi' lježžo, Timoteo, gan zoale. Nakbe' bi' wen žin che Dios, na' žónlenbe' neda' tzen zchaljto' diža' chawen' che Benne' Criston'. Bséla'to'-be' gan zoale nich gon chochbe' le'e, na' wzejni'ilbe' le'e kan žala' chejle'le che Benne' Criston', 3 nich bi gak chope laže' no benne' ládjwle le'e ni'a che da' žsaka' zi'gak benách ki neto', dan' nnézkzelele zoažo yežlyó nga nich soelžo da' ki. 4 Lezka' katen' wzóalento' le'e, bzenlto' le'e kan za' gak chežo da' wsaka' zí'gake' žo'o kan ba goken cheto', na' nnézkzelelen. 5 Che len, katen' biž gok soelan', na' bseła'a xkwide' Timoteon' gan zoale nich yedjzenlbe' neda' kan nak chele,

kan žejle'le che Benne' Criston', na' cha' da' xiwe', ben' žonen ga bága'gak benách ka' dola', bi bden le'e nez dola', na' cha' žin da' bento' gan zoale bi beyák dáche'ze.

⁶ Kate' bezá' xkwide' Timoteon' gan zoale, na' bežinbe' ga zoato' neto' ni, bzenlbe' neto' da' chawe', dan' gožbe' neto' kan žejle'le che Benne' Criston', na' kan nží'ilele lježžo ka', na' kan lo yela' ži'i laže' chele žesá' láže'tezle neto', na' lezka' kan žak láže'le yel'é'elele neto', kan neto' lezka' žak láže'to' yel'e'elto' le'e. ⁷ Che len, lježto' ka', katen' wzáka'to' yógo'te da' ka', na' da' zan da' goken cheto', naž gok da' beyón zenen neto' katen' benlto' kan žejle'le le'e che Benne' Criston'. ⁸ Na'a, beyák láže'to' dan' ženlto' zoale choch lo da' žejle'le che Xanžon'. ⁹ ¿Nakxkze gak ye'to' Dios: "Žóxkeno'" kan žala' gonto' ni'a che yógo'te da' ka' žóngaken ga žebéle'elto' law Dios chežo ni'a che da' nakle le'e? ¹⁰ De chgi' žližto' Dios, znnablto'-ne' lawe' ža, na' yele, nich gak yel'e'elto' le'e, nich gak wsa'to' da' žiážjelele kan nak da' žejle'le che Benne' Criston'.

¹¹ Na'a znnablto' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', ko'e neto' nez nich yidto' gan zoale. ¹² Lezka' znnablto' Xanžon' gone' ga gole, na' gak li laže' kan nží'ilele lježle tole yetole, na' kan nží'ilele yógo'te benách ka', kan neto' lezka' nži'ilto' le'e. ¹³ Lezka' znnablto'-ne' gone' ga gak choch, na' dot chawe' yichj láždo'le law Xažo Dios kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gone' ki na' zejte ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', tzen len benách la'y chie' ka'.

4

Da' žonžo da' žaz laže' Dios

¹ Yetó da' žon byenen, lježto' ka', ni'a che Xanžo Jesusen' žáta'yoelto' le'e, na' zchí'leto' le'e nich gonle kan nak da' ba bsdlto' le'e kan žala'

gonle da' žaz laže' Dios. Kan ba žonle, ka'kze žala' góntezele.

² Ba nnézkzelele da' ka' gožto' le'e gonle, dan' wnnato' lo wláz Xanžo Jesusen'. ³ Da' žénele Dios naken gakle che Leze', na' biž gonle da' kegle. ⁴ Nnézlele to tole kan žala' sóalenle no'le che chele kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gaple légake' ba la'ne. ⁵ Bi žala' sóalenle no'le chele lo yela' zze laže' da' sban, kan žongak benách ka' bi zej nake' che Dios, na' bi zej nónbi'e Dios. ⁶ Kan zej nak da' ki, bi žala' nitó benne' tette gone', na' bi gon láže'le' lježe' ngáche'ze, dan' chog Xanžo na'kze chegak yógo'te benne' ka' žóngake' da' ki kwia yí'gake', dan' gone' kan ba gožto' lježto' ka', na' bzenlton' le'e. ⁷ Dios bliže' žo'o, nich biž gonžo da' kegle, na' nich gakžo dot chawe' lawe' Le'. ⁸ Ki naken, no benne' zzoe' che'la'ale da' ni, kege benachze zzoe' che'la'ale, san Dios na'kze zzoe' che'la'ale, dan' bse'la' Dios Dios Be' La'y nich sóalene' žo'o, na' Lekze' z'ne' da' ni.

⁹ Bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche kan žala' ži'ilele lježle ka', dan' Dios na'kze ba bsdle' le'e kan žala' ži'ilele lježle tole yetole. ¹⁰ Da' li nží'ilele yógo'te lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia. Na'a, žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', nich ži'izelele yógo'te lježle ka'. ¹¹ Lezka' žáta'yoelto' le'e we' láže'le kwezle cháwe'do', na' gonle da' ka' bde Dios lo na'kzle, na' gonkzle žin kan ba gožto' le'e žala' gonle. ¹² Gožto' le'e ki nich gak gonle da' naken cháwe'do' lawgak benne' ka' bi zej nbáblene' le'e, na' ki gaken, bi be yážjelele le'e.

Kan gak katen' yelá' Xanžo Jesús

¹³ Lezka', lježto' ka', žénelto' nnézelele kan nak chegak benne' gat ka', nich bi gak nyache' láže'le kan žaken chegak yezika' benách ka', benne' ka' bi žxen láže'gake' yebangak benne' gat ka'. ¹⁴ Cha'

žejle'žo got Jesusen', na' bebane', lezka' žala' wxén láže'žo Dios, gone' ga benne' gat ka' yelá'gake' tzen len Jesusen', benne' ka' bejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵ Che len zzenlto' le'e xtiža' Xanžon' da' znnan ki: "Žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo kate' žinže ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', bi chejchagžo Benne' Criston' zgá'aležo kate' góngaken benne' ka' ba gótgake'."

¹⁶ Ki gaken dan' Xanžo na'kze žoje' ya'abá che Dios, na' yetje' nga, na' yenle chi'e dan' len yelá' wnná bia' wliže', na' lezka' yenle chi'i wbás blo che ya'abá, na' lezka' yenle lozba' na' che Dios, na' yebangak benne' ka' ba gótgake', benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

¹⁷ Naž žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo yežlyó nga, wchise' žo'o tzen len légake' lo bejw ya'abá nich chejchagžo Xanžon' lo be'ze. Ki gaken, sóalentežžo Xanžon'. ¹⁸ Che len, le yeyón zen lježle tole yetole kan zej nak da' ki.

5

¹ Na'a, kan nak ža na' o yelen' katen' gaggak da' ki, bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche, lježto' ka'. ² Le'e ba nnézkzelele kan gak ža kate' yelá' Xanžon'. Katen' yežine', kon yelá'kze' kan zla' to benne' wbán žel. ³ Kate' nnagak benách ka': "Žga'n cháwe'žo, na' bi be gaken chežo" naž la' žinte da' wžia yin' légake', dan' gaken chégake' kan zla' da' zzaka' to no'le za' galj bi' že'n chie', na' bi yelá nitó benne' ladjw benách ka' nníta'gake' yežlyó nga katen' gak dan' žala' gaken. ⁴ Na'a, lježto' ka', bi nchoł-le, na' che len bi žin ža na' chele ngáche'ze kan zla' benne' wbán. ⁵ Yógo'tele nakle benách ka' che baní', na' che te ža. Bi nakžo benách ka' che žel, na' kege che da' naken choł. ⁶ Che len, bi žala' te yele lawžo kan žak chegak benne' ka' bi zej nbáblene'

žo'o, san žala' soato' ban laže', na' kwežžo cháwe'do'. ⁷ Benne' ka' ztásgake', ztásgake' žel, na' benne' ka' zzóžgekle', lezka' zzóžgekle' žel.

⁸ Na'a, žo'o nakžo che te ža, na' žala' kwežžo cháwe'do', dan' ba nákwžo zažo da' žape chi'in žo'o, da' naken yelá' žejlé' che Dios, na' yelá' nži'il, na' da' žxen láže'žo yelažo naken ka to lapa' ya da' žape chi'in yichjžo.

⁹ Ki naken dan' bzoa Dios žo'o nga, kege nich la'žo gan choge' chežo gatžo, san nich yelažo dan' žxen láže'žo Xanžo Jesús, Benne' Criston', ¹⁰ dan' got Jesusen' lo wlazžo žo'o nich soažo nbanžo tzen len Le' katen' yel'éle, la'kze ba natžo o soažo nbanžo ža na'. ¹¹ Che len žala' wsá' láže'le lježle tole yetole, na' gon chochle lježle tole yetole kan ba žonle.

Pablo zzejni'ile lježe' ka' žejlé'gake' che Jesús

¹² Žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', si' lo na'le benne' ka' žóngake' xchin Xanžon' gan zoale le'e, benne' ka' znná biá'gake' le'e lo wláz Xanžon', na' zzejni'igekle' le'e. ¹³ Lezka' žáta'yoelto' le'e, gaple légake' ba la'ne lo yelá' nži'il chele, dan' žóngake' žin na'. Le ga'nlen lježle ka' cháwe'do' tole yetole.

¹⁴ Lezka' zzejni'ilto' le'e, lježto' ka', nich wsa'le láže'gak benne' ka' bi žóngake' žin, na' gon chochle benne' ka' žedó láže'gake', na' gáklenle benne' ka' bi nak choch kan žejlé'gake' che Benne' Criston', na' žala' gakle gaxjw laže' lawgak yógo'te benách ka'.

¹⁵ Le gape chi'i kwınle nich bi yebéj láže'le lježle ka', na' bi be yebi'ile che no benne' bi da' gone' chele, san le we' laže' gónteze da' naken chawe' che lježle tole yetole, na' chegak yógo'te benách ka'.

¹⁶ Le yebéteze, ¹⁷ na' le wcháljenteze Dios, ¹⁸ na' le yi'e Le': "Žóžkeno'." Ki žala' gonle ni'a che yógo'te da' žaken chele, dan' zej nak

da' ki da' žénele Dios gonle dan' nakle che Jesús, Benne' Criston'.

¹⁹ Bi wzóa žile da' zchi'le Dios Be' La'y le'e, ²⁰ na' bi wzoale chela'ale x̄tiža' no benne' zchalje' lo wĺáz Dios, ²¹ san le si' bia' yógo'ten. Le si' lo na'le da' naken chawe', ²² na' bi be gonle da' kegle.

²³ Dios na'kze, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, gone' ga gakle dot chawe', na' gape chi'e be' nákkzele, na' yichj lázdo'le, na' beĺa' žen chele, na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá' X̄anžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁴ Dios žone' kan znne', na' nake' Bennen' bliže' le'e. Lekze gone' da' ki.

Pablo zgo'e lježe' ka' lo na' Dios

²⁵ Le'e, lježto' ka', le wchaljlen Dios, na' le nnable' gáklene' neto'.

²⁶ Le gape “Padiox̄” yógo'te lježžo ka', na' le chela' légake' lo yelá' nži'il chele.

²⁷ Ni'a che X̄anžo Dios zchi'la' le'e goĺ-le yiche ni lawgak yógo'te lježžo ka' zej nake' che Benne' Criston'.

²⁸ Znnabla' X̄anžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSEĽA' PABLO ĽO YEŽ TESALÓNİKA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox." Nakle che Xažo Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' zoale Ľo yež Tesalónika. ŽónĽengak Silbano, na' xkwide' Timoteo neda' tzen. ² Znnablto' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Dios choge' chegak benách dola' ka' gátgake'

³ Žala' ye'tezto' Dios: "Žóxkeno" kan nak chele le'e, lježto' ka', na' nak chawe' gonto' ki, dan' zej žakže dot Ľi laže' kan žejle'le che Dios, na' kan nží'ilele lježle tole yetole. ⁴ Che Ľen, Ľen yela' žebél zzenlto' benách ka' che Diosen' kan nak chele, dan' nakle zen laže', na' žejle'le che Dios la'kze želbía láže'gak benne' ka' le'e, na' zzáka'le'ele, san zžoelelen. ⁵ Da' ki zej nak bian' nak chawe' kan zchi'a laže' Dios benách ka'. Žwi'e latje zzáka'le le'e na'a, nich gak chazle gan zna bi'e Le'.

⁶ Nak chawe' kan gon Dios, yebi'e chegak benne' ka' žsaka' zígake' le'e, na' gone' ga sáka'gak benne' ka'. ⁷ Yetó da' gaken, le'e zzáka'le na'a, na' yebi'i Dios chele, gone' ga yeží' láže'le tzen Ľen neto', ža na' yeloé'e Ľaw Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Yežoje' ya'abá che Dios, na' gónĽengak wbás che ya'abá ka' Le' tzen. Zej nake' ni'a ne'e ka', na' wloé'egekle' Ľaw yela' wak zen chie'. ⁸ Ľa' Ľaw Benne' Criston' ža na' ka to yí' zen katen' yebi'e chegak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, na' bi žóngake' kan zna diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹ Benách ki, yebi'e chégake', na' to

chi'ize chejchó'ogake' Ľo yí' gabíl. To chi'ize kwásgake' Ľaw Xanžon', na' gan nĽa' Ľaw yela' bani' chie', na' yela' wak zen chie'. ¹⁰ Ki gaken ža na' katen' yelé'e, na' wká'n zengak benách la'y chie' ka' Le', na' yógo'te benne' ka' žejle'gake' chie' Le' yebán láže'gekke chie'. Ľezka' gonle le'e dan' bejle'le da' bzenlto' le'e kan nak che Jesusen'.

¹¹ Che Ľen zcháljĽentezto' Dios chežo, na' znnablto'-ne' gon chawe'e le'e, na' gáklene' le'e nich sáke'lele si'le dan' bliže' le'e nich yebéĽenlelen. Ľezka' znnablto'-ne' gone' ga gak dot Ľi laže' yógo'te da' že' láže'le gonle da' naken chawe', na' yógo'te žin žonle Ľo yela' žejle' chele chie' Le'. Gak gonle da' ki Ľen yela' wak che Dios. ¹² Ki gaken, ga'n zen la Xanžo Jesús, Benne' Criston' ni'a che da' žonle le'e, na' gak chele yela' ba nez zen ni'a che da' gone' Le'. Gaken ki dan' nží'il Dios le'e tzen Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

2

Ľa' Ľaw benne' yoe'e da' xiwe'

¹ Na'a, kan nak che ža na' katen' yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' kan gak, yedjtobe' žo'o chie' Le', žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', ² nich bi we'le latje no benne' wchixe' le'e kan nak da' wzí' Ľo na'le. Bi kwek zede yichj lázdo'le ni'a che bi da' nnagak benne' wen laže' ka', cha' nnázegake' zoalĽen Dios Be' La'y légage', o ni'a che bi da' gon chochgak benách ka', o ni'a che bi da' nyejw to le'e yiche da' nnágake' neto' bséĽa'ton', cha' nnágake': "Ba wdé ža na' kate' yelá' Xanžon'." ³ Bi we'le latje no benne' gon láže'le le'e, dan' bi žin ža na' kate' yelá' Jesusen' cha' bi Ľa' Ľawgak benne' zan zga'ale, benne' ka' wží'igake' che Dios, na' Ľa' Ľaw bennen' yoe'e da' xiwe', bennen' wsé Dios Ľo yí' gabíl. ⁴ Bennen', Ľo yela' zka'n zen

kwine', wsejwe' xnezgak, na' wži'e chegak yógo'te da' zej naken che Dios o da' zka'n zengak benách ka' lo yela' žape Dios ba la'ne chégake'. Ki gon bennen' na' zejte kwi'e ka Dios na'kze lo yodo' gan zoa latje che Dios, na' gon kwine' ka Dios.

⁵ ĆBi žejśá' láže'le bzenla' le'e da' ki katen' wzóalena' le'e? ⁶ Na'a, nnézlele no Benne' žsejwe' xnez bennen' yoe'e da' xiwe', nich bi la' lawe' zga'ale kate' žinže ža chien'. ⁷ Ba žon žin da' ngache' che da' naken che da' xiwe', san ne zoa Bennen' žsejwe' xnez bennen' yoe'e da' xiwe' ga žinže ža yekwás kwín Bennen' žsejwe' xneze'. ⁸ Naž la' law benne' yoe'e da' xiwe', na' Xanžo Jesús, Benne' Criston', wlój wchochje' le' len be' da' zžožen žoe'e, na' wžia' yi'e le' len yela' baní' che ža yel'é'e. ⁹ Katen' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', len yela' wak che da' xiwe' la' lawe'. Len yela' wak che da' wen laže' gone' da' zan yela' wak zen, na' da' zan da' gak biá'gaken, na' da' zan da' góngaken ga yebángekle benách ka'. ¹⁰ Len yela' wak che da' wen laže' gone' ki lawgak benne' ka' kwia yí'gake' dan' bi wží' lo ná'gake' dot láže'gake' da' naken dot da' li, nich yelágake'. ¹¹ Che len Dios we'e latje gaken chégake' to da' žonen yela' wak da' gon láže'len légage' nich chejl'é'gake' da' wen lažen'. ¹² Ki gaken nich bága'gak zia yógo'te benne' ka' bi bejl'é'gake' da' naken dot da' li, san wyáz láže'gake' da' kagle.

Benne' ka' wžekze Dios nich yelágake'

¹³ Le'e, lježto' ka', na' nži'il Xanžon' le'e, žala' yé'tezto' Dios: "Žóχkeno'" ni'a che da' naken chele, dan' ba wžekze Dios le'e ža ni'te nich yelale ni'a che da' žon Dios Be' La'y, nich gagle dot chawe' law Dios, dan' žejle'le da' naken dot da' li. ¹⁴ Nich gaken ki chele, Dios na'kze bliže' le'e, nich gak gónlenle

Xanžo Jesús, Benne' Criston' tzen lo baní' chie'. Ki gaken ni'a che diža' chawen' da' zchaljton'.

¹⁵ Che len, lježto' ka', le soa choch, na' le gape chi'i diža' da' bsédlele, dan' bcháljlento' le'e, na' bzojton' chele le'e yiche. ¹⁶⁻¹⁷ Znnablto' Xanžo Jesús, Benne' Criston' len Xažo Dios, gon chawe'e le'e, na' gone' ga gagle choch kan zej nak yógo'te da' zej naken chawe', da' ka' žonle, na' kan zej nak yógo'te diža' chawen' da' zchaljle. Lekze' nži'ile' žo'o, na' benne' chežo da' žeyón zénteze žo'o, na' da' zej naken chawe' da' žxen láže'žo si'žo, da' ka' gonnze Dios chežo.

3

Da' žala' nnablžo Dios

¹ Yetoze, lježto' ka', le wchaljlen Dios, na' le nnable' gáklene' neto', nich gak wchaljto' che Benne' Criston' nga, nich se xtiža' Xanžon', na' gápegak benách ka' dižan' ba la'ne, na' nich gaken nga kan goken gan zoale le'e. ² Lezka' le nnable' yeslé' neto' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka', dan' bi žejle'gak yógo'te benách ka' che Dios. ³ Na'a, dan' žon Xanžon' kan zme', gon choche' le'e, na' gape chi'e le'e, nich bi cho'le le'e lo na' da' xiwe'. ⁴ Žxen láže'to' Xanžon' kan nak chele, gonle da' ki da' ba wnnablto' le'e, kan ba žonlen. ⁵ Znnablto' Xanžon' wsé'e láže'le nich ží'iželele Dios, na' gagle žen laže' kan gok Benne' Criston'.

Kan žon byenen gonžo žin

⁶ Ni'a che la Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchí'leto' le'e, lježto' ka', nich kwasle gan zej nnita' lježžo ka' kon želdaze' bi be žin žóngake'. Le gon kan nak da' bsedlto' le'e. ⁷ Nnézkzelele žala' gonle kan žonto' neto', dan' bi wdázeto' bi be žin žonto' neto' gan zoale. ⁸ Bi bdawto' da' bémnzele cheto', san lo yela' že' zede, na' lo yela' žedó laže', bento' žin lawe' ža, na' yele, nich bi wsaka'

zi'to' nitole le'e. ⁹ Ki bento' nich gaktó' lawle le'e ka to da' zloe'elen le'e kan žala' gonle le'e, la'kze nzi' lo na'to' nnablto' le'e bi da' gonle cheto'. ¹⁰ Lezka' katen' wzóalento' le'e, bchi'léto' le'e ki, da' znnan: "Cha' bi žénele no benne' gone' žin, bi gonnle da' gawe'." ¹¹ Kíte'ze znnato' dan' ženlto' nníta'lengak benne' ka' le'e, benne' ka' kon želdaze', bi be žin žóngake'. ¹² Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchí'leto' benne' ka' žóngake' ki, na' zzejni'ilto' légake' góngake' žin lo yela' zbez cháwe'do', nich gak gáwgake' da' naken chégakkze'.

¹³ Na'a, lježto' ka', bi soa žile, góntezle da' nak chawe'. ¹⁴ Cha' no benne' bi gone' kan zna x'tíža'to', da' zzojto' le'e yiche ni, le gon ga gak bia' bennen', na' bi gónlenle le' tzen nich yedoe'ele'. ¹⁵ Bi žala' géklele nake' benne' bi zle'ele' le'e chawe', san le wsá' laže'e le' ka lježkzle.

Pablo znnable' Dios gon chawe'e lježe' ka'

¹⁶ Znnablto' Xanžon' wká'n žíteze' yichj lázdo'le lo yógo'te da' žonle, na' sóalene' yógo'tele. Lekze' zzoa žie' yichj lázdo'žo.

¹⁷ Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni le'e yiche: žapa' le'e "Pa-diox" na' naken to da' nak bian' yógo'te yiche ka' žsela'a. Kíte'ze zzoja' le'e yiche. ¹⁸ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSELA' PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo ži'e "Padiox" xkwide' Timoteo

¹⁻² Neda', Pablo, Žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Timoteo. Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda' tzen žin che Dios. Naka' wbás bseła' Jesús, Benne' Criston' dan' naken da' wnnakze Dios, Bennen' žeslé' žo'o, na' lezka' da' wnnakze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žxen láže'žo. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', lo yela' ži'i laže' chie' gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj lazdo'o.

Pablo zchalje' che da' žsédgekle benne' wen laže' ka'

³ Žáta'yoela' le' gono' na'a kan góta'yoela' le' katen' wyá'a gan nbab Masedonia, nich ga'no' lo yež Éfeso, na' wchi'lo' bałe benne' ka' ga' na' nich bi wsédgekle' to da' nyalen, ⁴ na' nich bi gápegake' ba la'ne diža' ka'ze ka', na' lagak da' zan kwe' xa xto'gak benách ka', da' ka' žóngaken ga' že' láže'gak benách ka' da' dáche'ze. Da' ki bi žon chóchgaken benách ka' che Dios lo da' žejlé'gake' chie' Le'.

⁵ Da' žénela' gon da' ni da' žapa' le', naken nich ží'igekle' lježžo ka' ljéžgake' ka' dot láže'gake', na' gak chawe' da' zza' láže'gake', na' gak dot li laže' kan žejlé'gake' che Dios. ⁶ Kan zej nak da' ki, bałe benne' ka' bi bežóygake' chawe', san wyó'ogake' nez yoble, na' nzi' lo ná'gake' da' bi naken da' li. ⁷ Žénegekle' wsédgekle' benách ka' kan zej nak da' žsedle da' wnnakze Dios, la'kze bi žejní'igekle' da' ka' znnážegake', na' da' žon chóchgake'.

⁸ Žo'o nnezlžo da' wnnakze Dios naken chawe', cha' zkonlžon žin kan

žala' gonžo. ⁹ Lezka' nnezlžo Dios bdixjwe' da' wnnakze', kege nich nna bian' benách chawe' ka', san nich nna bian' benne' ki:

Benne' ka' zží'igake' che xtiža' Dios, benne' ka' bi žóngake' da' bsedle'

Le',

benne' ka' zzóagake' Dios chela'ale, benne' ka' žóngake' da' zinnj, benne' ka' bi zka'n zéngake' Dios, benne' ka' zká'ngake' ka'ze da' naken che Dios,

benne' ka' žótgake' xa xná'gake',

benne' ka' žótgake' benách ka',

¹⁰ benne' ka' žóngake' da' kegle,

benne' byo ka' nníta'ngake' la' ljež benne' byoze' ka',

benne' ka' zbángake' xkwide' ka' nich góte'gake' légakbe',

benne' ka' žon láže'gake',

benne' ka' žon chóchgake' xtiža'gake' kate' žon láže'gake',

benne' ka' zží'igake' che da' chawe' da' žsedlžo.

¹¹ Nnezlžo naken ki dan' bžin diža' chawen' chežo, da' benn Dios, Benne' la'y, chežo lo yela' ži'i laže' chie', dan' bdie' lo na'a wchaljan'.

Pablo ži'e Benne' Criston': "Žóxkeno"

¹² Žapa' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žon choche' neda': "Žóxkeno" dan' bxen laže'e neda', na' bzoe' neda' nich gona' xchine'. ¹³ Ki bene' la'kze neda' wnné zi'a chie' zga'ale, na' wžia laža'a benách chie' ka', na' da' zan da' zia bena' chégage', san Benne' Criston' beyache' láže'le' neda', dan' benan' lo yela' bi žejní'il chia' katen' bi na' chejli'a chie' Le'. ¹⁴ Na'a, da' zenle'e nak da' bnezjw Xanžon' chia' lo yela' ži'i laže' chie', dan' žonen ga' žejle'žo chie' Le', na' lezka' žonen ga' nži'ilžo Jesús, Benne' Criston'.

¹⁵ Diža' dot da' li da' ni, da' zakan' si' lo na'gak yógo'te benách, na' znnan: "Jesús na'kze, Benne' Criston', bje'e yežlyó nga nich beslé' benách doła' ka'" na' beslé'

neda' la'kze nakža' neda' benne' dola' ka yógo'te benách yezika' ka'.
 16 Che len beyache' laže'l Jesús, Benne' Criston', neda', benne' dola', na' bløe'ele' law kan nak yela' zen laže' zen chie', nich gaka' to da' zlo'e'elen benách ka' kan gata' yela' nban da' zejli' kanne chégake', cha' chejle'gake' chie' Le'. 17 Na'a znnia': jGa'n zen Dios! jLe' znnia' biá'teze', na' batkle te chie'! Bi gak le'el'zonne'. Nake' tliča'tekze Dios, Bennen' nnézkzele' yógo'te. jChie' Le' gákteze yela' žape ba la'ne, na' yela' zen, na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

18 Zí'na'do' Timoteo, zdia' lo no'o le' da' ni da' žsedla' nich gono' xchin Dios ka to benne' dot laže'e žeje' lo wdile, ka zej nak da' ka' wnnagak benne' ka' zga'ale kan gak chio', benne' ka' bcháljgake' da' bløe'el Dios légake'. 19 Lo yela' žejlé' chio' che Benne' Criston' žala' gono' ki, nak dot chawe' yichj laždo'o, dan' ba bchixgekle bale benách ka', benne' ka' bzóagake' da' žejle'žo che Benne' Criston' chela'ale. 20 Ki bengak Himeneo len Kantr, benne' ka' bdia' lo na' da' xiwe' nich wsédgekle' kan žala' góngake', nich biž nne zí'gake' che da' naken che Dios.

2

Da' žsedlen žo'o kan žala' wcháljlenžo Dios

1 Che len da' naken blo da' zzejni'ila' benách ka' naken kan žala' wcháljlenžo Dios, na' kan žala' gáta'yoelžo Le', na' kan žala' nnablžo-ne' bi da' žiážjelžo, na' kan žala' ye'žo-ne': "Žóχkeno'." Da' ki žala' gonžo lo wlazgak yógo'te benách ka'. 2 Leczka' žala' gonžo lo wlazgak benne' wnná bia' ka', na' lo wlazgak yógo'te benne' blo ka'. Ki žala' gonžo nich gak chawe' chežo, na' nich gak kwežžo cháwe'do'. Žala' gonžo ki lo yela' žejlé' chežo che Dios, na' lo yela' li

laže' chežo. 3 Da' ni naken chawe', na' da' žaz laže' Dios, Bennen' žeslé' žo'o. 4 Dios na'kze žénele' yelagak yógo'te benne' ka', na' žénele' gónbia'gake' da' naken dot da' li.

5 Toze Benne' nake' Dios, na' toze Benne' žeyone' benách ka' toze len Dios, Jesús, Benne' Criston', Bennen' golje' benách. 6 Lekze' bde kwine' lo yela' got, katen' besbaga' kwine' da' zia da' wbága'gak yógo'te benách ka' ni'a che dola' da' wbága'gake'. Dios bløe'ele' law kan gok da' ni che Jesusen' katen' bžin ža chie' gote'. 7 Kan nak da' ni, Dios bzoe' neda' nich wchaljan', na' nich gaka' wbás bseła' Benne' Criston', nich wsedla' benách ži'to' ka' kan nak da' žejle'žo chie' Le', na' kan nak da' naken dot da' li. Zchalja' da' li, na' bi žon laža'a.

8 Na'a, žénela' wcháljlengak benne' ka' Dios, na' gáta'yoegekle' Le' gáte'teze, zej nake' dot chawe', na' bi zžá'agake' ljéžgake' ka', na' bi zdił díža'gake'. 9 Leczka', žénela' gákwgk no'le ka' da' naken binlo. Da' zej nak xtan da' žala' wloé'egekle' law zej naken yela' gaxjw laže', na' yela' nak li laže', na' kege da' zpá'gake' yichj lágwage', na' da' ka' zej naken oro, na' bga ka', na' laže' da' záka'le'en. 10 Da' chawe' da' žóngake' wloé'elen da' zej nake', kan žon da' žákwgake' da' naken binlo. Ki žala' gongak no'le ka' zej nónbie' Dios. 11 Žala' ga'ngak no'le ka' žize kate' no benne' byo ne žsedle' légake', na' gákgake' gaxjw laže'. 12 Bi žonna' no'le ka' latje wsédgekle', na' bi nna biá'gake' benne' byo ka'. Žala' gá'ngake' žize gan zej ndobe benách ka' che Benne' Criston'. 13 Ki žala' gaken dan' bzoa Dios zga'ale Adán, na' wdé na' bzoe' Eba. 14 Adán na', bi ben láže'le da' xiwe' le', san zo'len', ben láže'len le'. Ka' goken, bži'i no'len' che da' bchi'lekze Dios légake', 15 san yela' no no'le

cha' znnite'e xkwide' ka', na' cha' gónteze' kan nak tlebe len da' žejle'žo che Dios, na' gonen' len yela' nži'il, na' cha' gake' dot chawe', na' dot li laže'.

3

Kan žala' gakgak benne' ka' žape chí'igake' žo'o

¹ Nak dot da' li dižan' dan' znnan: "Cha' že' laže' to benne' gake' benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston', zdan laže'e to žin chawe'." ² No benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston': Žon byenen bi soa no benne' gak bi da' nnie' chie'.

Žala' soa toze zo'le.

Žala' gake' ban laže'.

Žala' gake' dot li laže'.

Žala' gake' gaxjw laže'.

Žala' wi'e latje gan ga'ngak lježžo ka' žingake' liže'.

Žala' sáke'le' wsedle' benách ka'.

³ Bi žala' gake' benne' že'je'.

Bi žala' gake' benne' snia.

Bi žala' dan laže'ze' si'e mežw.

Žala' gake' ži'i laže'.

Žala' gake' zen laže'.

Žala' gake' benne' bi zdan laže'e yela' gape.

⁴ Žala' nna bi'e cháwe'do' benách ka' nníta'gake' liže'.

Zi'ne' ka' žala' góngakbe' kan zna xtiže'e.

Žala' gápegakbe' xágakben' ba la'ne.

⁵ (Nak xkze gak to benne' gape chí'e benách ka' che Dios cha' bi žak nna bi'e cháwe'do' benách ka' nníta'gake' liže'?) ⁶ Bi žala' gake' benne' la' wzó lawtie' nake' tzen len Benne' Criston', nich bi tette wká'n zen kwine', na' bi gak chie' kan gok che da' xiwe', dan' bka'n zen kwinen, na' Dios bchoge' chen kwia yin'.

⁷ Benne' ka' bi zej nbáblene' benách ka' che Benne' Criston', žala' nne cháwe'gake' chie' nich bi soa no benne' wzóe' le' chela'ale, nich bi chejžeje' lo yelj che da' xiwe'.

Kan gakgak benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklengake' žo'o

⁸ Lezka' benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklengake' benách ka' che Benne' Criston':

Žala' gákgake' dot li laže'.

Žala' góngake' kan znnágake'.

Žala' gákgake' benne' bi že'j ka'.

Žala' gákgake' benne' ka' bi zdángake' yela' gape.

⁹ Žala' gape chí'igake' da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Žala' gak dot chawe' yichj lázdo'gake'.

¹⁰ Žala' si' bia'le légake' zga'ale, na' naž si' lo ná'gake' gákgake' benne' ka' gáklengake' benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zoa no benne' gak bi da' nnie' chégage'.

¹¹ Lezka', no'le che chégage' žala' gákgake' dot li láže'gake', na' bi gákgake' benne' wenné che lježe'.

Žala' gákgake' zen laže', na' gákgake' dot chawe' lo yógo'te da' žóngake'.

¹² Benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklengake' benách ka' che Benne' Criston':

Žala' soa toze no'le che chégage'.

Žala' nna biá'gake' binlo zí'ngake' ka', na' benne' ka' nníta'gake' lížgake' ka'.

¹³ Žon byenen gaken ki, dan' nzi' lo ná'gake' latje gan gápegak benách ka' xtiža'gake' ba la'ne, cha' žóngake' binlo žin da' žóngake' žáklengake' benách ka' che Benne' Criston', na' gákgakže' benne' wechóg laže' kate' zcháljgake' kan nak da' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'.

Da' bgache' che da' zka'n zenžo Dios

¹⁴ Zzoja' diža' ki chio' le', la'kze žxen laža'a yedjwía' le' bayente.

¹⁵ Cha' wžela', zzoja' da' ki chio' nich nnezlo' kan žala' gono' lawgak benách ka' nníta'gake' liž Dios, benne' ka' zej nake' che Dios ban, na' zej nake' choch, na' zcháljgake' da' naken dot da' li. Zej nake' ka

yag ka' da' žóꝁgaken yo'o, na' ka da' ka' žon chóchgaken ze'e. ¹⁶ Da' li, zenle'e nak da' bgache' che da' zka'n zenžo Dios, kan nyejw le'e yiche da' znnan:

Dios bløe' le'awe', na' goke' benách.
Gok bia' nake' chawe' dan' wyoé'e
Dios Be' La'y.

Blé'egekle wbás ka' che ya'abá che Dios Le'.

Wzé diža' kan nak chie' lawgak benách zít'o' ka'.

Bejle'gak benách ka' chie' Le' lo yežlyó nga.

Dios bchise' Le' ža'le gan nake' blo.

4

Benne' ka' kwej yíchjgake' da' žejle'žo che Jesús

¹ Kwáselo zchalj Dios Be' La'y, zne': "Ža ze lawte ža ka' bale benách ka' wží'igake' che Benne' Criston'." Kwej yíchjgake' da' žejle'žo chie' Le'. Wzé nággake' xtiža'gak benne' ka' yó'ogake' be' wen laže' ka', na' wzé nággake' da' wsédgekle be' xiwe' ka'.

² Wzé nággake' xtiža'gak benách ka' zloé'ezele chawe' kwingake', benne' ka' zcháljgake' da' wen laže'. Ba nzid lázdo'gake' nich bi yesbagan' légake' zia. ³ Ki naken, wséjwgake' xnezgak benne' ka' žénegekle' wchág ná'gake', na' wchí'igekle' benách ka' nich bi gáwgake' da' bnezjw Dios nich yebélenlžon, da' gak gawgak benne' ka' žejlé'gake' che Dios, benne' ka' zej nónbi'e da' naken dot da' li, na' žé'gake' Dios: "Žóꝁkeno'" kate' žáwgaken'.

⁴ Chawe' zej nak yógo'te da' ben Dios, na' bi be žala' wzoažo cheła'ale cha' že'žo Dios: "Žóꝁkeno'" kate' žawžon. ⁵ Žsedle xtiža' Dios žo'o, Le' yeyone' chawe' yógo'te da' žala' gawžo cha' wcháljlenžo-ne', na' nnablžo-ne' gon chawe'e da' gawžo.

Kan žežój chawe' benne' wen žin che Jesús

⁶ Cha' wsedlo' lježžo ka' da' ki, na' yežoj'o' chawe', na' gako' benne'

wen žin li laže' che Jesús, Benne' Criston', na' gak bia' nsedlo' binlo kan nak che da' žejle'žo chie' Le', na' kan nak da' chawe' da' žsedlžo, da' žape chi'on. ⁷ Bzoa cheła'ale diža' ka'ze ka' che yežlyó nga kan zej nak da' zchaljgak no'le gole ka'. Bénteze da' gonen ga gako' choch nich gono' kan žénele Dios. ⁸ Láte'ze yebélenlo' da' gono' da' gonen ga gakže wale ni'a no'o, san da' zen da' yebélenlo' da' gono' nich gako' wale lo da' naken che Dios. Da' ni naken da' yebélenlžo yežlyó nga, na' lezka' da' yebélenlžo ža ka' te yeza'žo yežlyó nga. ⁹ Diža' ni naken dot da' li, na' zakan' si' lo ná'gaken yógo'te benách ka'. ¹⁰ Che len, da' zenle'e žsaka' zi' kwínžo žonžo žin, dan' žxen láže'žo Dios ban. Benne' Criston' gote' nich yeslé' yógo'te benách ka'. Žeslé' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹¹ Bchi'le, na' bsedle benách ka' nich góngake' da' ki. ¹² Bi žala' no benne' wzóe' le' cheła'ale dan' nako' xkwide', san žala' gono' da' wlo'e'elen benne' ka' žejlé'gake' che Dios žala' góngake' kan žono' le'. Ki wlo'e'elo' légake':

Len da' zchaljo', na' len da' žono',
kan nži'ilo' lježo' ka', na' kan yo'o
Dios Be' La'y,

kan žono' kan znno', na' kan nako'
dot chawe'.

¹³ Kate' ne zbezo' na' zejte la'a neda' gan zo', be' láže'teze goło' yiche la'y lawgak benách ka' nníta'gake' gan zo'. Bzejní'i-gekle' da' ni, na' bsedlen légake'. ¹⁴ Bi wdío' ka'ze da' benn Dios chio', dan' benne' chio' kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios kan gaken chio', katen' bxo'a ná'gake' le', na' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', wnnábgekle' Dios gon chawe'e le'.

¹⁵ Bénteze da' ki. Be' láže'teze gono' ki, nich lé'egekle' yógo'te benách ka' kan zej žata' chio' da'

ka' zej naken che Benne' Criston'.
 16 Wdape chi'i kwino', na' wdape
 chi'i da' žsedižo. Bénteze da' ki,
 na' cha' žono' ki, na' yeló' le', na'
 yelagak benne' ka' yéngekle' le'.

5

Kan žala' gon xkwide' Timoteo

1 Bi tiło' benne' byo gole ka',
 san bzejní'i-gekle' ka' xakzo' ka'.
 Bzejní'il xkwide' byo ka' ka' bi'
 bíche'kzo' ka'. 2 Bzejní'il no'le
 gole ka' ka' xna'kzo' ka'. Bzejní'il
 xkwide' no'le ka' ka' bi' zankzo' ka',
 nak dot chawe' da' zza' lažo'o.

3 Wdape ba la'ne no'le wzebe ka',
 no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe
 ka'. 4 Cha' zoa to no'le wzebe zej
 nnita' xkwide' chie' ka', o za'sóe'
 ka', žala' wsédgeklbe' góngakbe' kan
 žénele Dios, na' gáklengakbe' zga'ale
 benách ka' nníta'gake' lížgakbe'
 ka', na' yebí'igakbe' chegak xa
 xná'gakbe'. Da' ni naken chawe',
 na' da' žaz laže' Dios. 5 Na'a, no'len'
 da' li nake' no'le wzebe, na' nga'ne'
 toze', žxen laže'e Dios, na' dot ža dot
 yel zchájljlene' Le', na' znnábtezle' Le'
 ni'a chegak benách chie' ka', 6 san
 no'le wzebe na', no'len' žone' kan
 nak da' zdan laže'e, nake' ka' to no'le
 gat kate' ne zoe' nbane'. 7 Lezka',
 bchi'le benách ka' nníta'gake' gan
 zo', nich góngake' kan nak tlebe len
 da' ki, nich bi' gak nitó benne' bi
 da' nnie' chégake'. 8 Cha' zoa no
 benne' bi' zwawe' lježe' ka', na' da'
 nakže blo, cha' bi' zwawe' benách
 ka' nníta'gake' liže', na' zži'e che
 da' žejle'žo che Benne' Criston', na'
 nbága'že' zia ka' to benne' bi' žejli'e
 che Dios.

9 Toze no'le wzebe na', no'len' ba
 zejže' ka' chonnlalj yiz, gak báblene'
 benne' ka' žáklengakle-ne', cha'
 bi' bka'ne' benne' byo chie' nich
 sóalene' yetó benne' byo. 10 Žon
 byenen soa no'le wzebe na' kan nak
 da' chawe' da' žone'. Gákljenle-ne'
 cha' besgole' xkwide' ka', na' cha'

zwi'e gan ga'ngak lježžo ka' zá'gake'
 yež zi'to', na' zžingake' liže', na' cha'
 znejjwe' da' ye'j gawgak benách ka'
 che Dios, na' cha' žáklene' benne'
 ka' zžáka'gake', na' cha' žónteze' da'
 naken chawe'.

11 No'le wzebe ka' bi' na' zéjgake'
 chonnlalj yiz, bi' žala' báblengake'
 no'le ka' žáklengakle-ne', dan'
 góngake' kan zdan láže'zegake', na'
 wží'igake' che Benne' Criston', na'
 yénegekle' wchág ná'gake' da' yoble.
 12 Cha' góngake' ki, na' bága'gake'
 doła' dan' wzóagake' cheła'ale da'
 bejlé'gake' che Benne' Criston'
 zga'ale. 13 Lezka' gákgake' no'le
 za'wed ka', na' no'le kon želdaze' bi
 be žin žóngake', na' kégeze gákgake'
 za'wed, san lezka' gákgake' no'le
 wenné che ljéžgake' ka', na' gákgake'
 benne' wedile ka', na' nná'gake'
 da' kegle. 14 Che len, žénela'
 wchág na'gak no'le wzebe ka' da'
 yoble, no'le ka' bi' nápegake' zan
 yiz, na' yesgól'gake' xkwide' ka',
 na' wsédgekle' binlo xkwide' ka'
 nníta'gakbe' yo'o che chégake', nich
 bi' wé'gake' latje no'le benne' nnie'
 chežo, bennen' zži'e chežo žo'o,
 nolžo žejle'žo che Benne' Criston'.
 15 Ki žala' gaken, dan' ba beyálgake'
 bale', na' žóngake' kan žénele da'
 xiwe'.

16 Cha' zej nnita' no'le wzebe ka'
 liž no'le benne' byo o no'le, benne'
 žejli'e che Benne' Criston', na' žala'
 gáklene' lé'gake', nich bi' wsaka'
 zí'gake' benách ka' che Benne'
 Criston'. Ki gaken, benách ka'
 che Benne' Criston' gak gáklengake'
 no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe
 ka'.

17 Wdápeže ba la'ne benne' gole'
 ka', benne' žape chí'igake' benách
 ka' che Benne' Criston', na' zna
 biá'gake' binlo, na' wdápele'eže ba
 la'ne benne' gole ka' žóngake' žin,
 benne' zžégake' diža' chawen', na'
 žsédgekle' benách ka'. 18 Nyejw le'e
 yiche la'y da' znnan: "Bi ko'o do
 žoa' bežen' zlejba' zoa' scribe." Lezka'

znnan: “Benne' wen žin nake' zi si'e lajwe'.”

¹⁹ Bi si' lo no'o da' zna no benne' žesbage'e zia no benne' gole, benne' žape chi'e benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zej nnita' chope chonne benne' ka' zzoa lígake' dan' bene'. ²⁰ Benne' ka' žóntezgake' doła', bdil-gake' lawgak yógo'te benách ka' che Benne' Criston' nich žébegak yezika' benne' ka' Dios. ²¹ Ni'a che Xažo Dios, na' ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' wžé Dios, zchi'la' le' gono' kan znnagak diža' ki. Tlebe kan žala' wchi'a lažo'o benách ka', na' bi gapo' ba la'ne toze benne'. ²² Bi wxoate no'o nitó benne', bi gono' le' wen žin che Benne' Criston', nich bi bago'o tzen len le' doła' ni'a che da' žone' cha' gone' doła'.

²³ Biž ye'jo' nize. Dan' zdia' li'o žala' ye'jo' láte'do' xis uba wal nich ga'nen chawe'.

²⁴ Doła' ka' da' zej nbaga' bałe benách ka' la' lawgaken zga'ale kate' žíngake' gan wchi'a laže' Dios légake', na' te na' la' law doła' da' zej nbaga' yezika' benách ka'. ²⁵ Lezka', la' law žin chawe' da' bengak benách ka', na' cha' bi nla' lawn, bi gak nitó benne' wkache'e to chi'ize žin na' da' bene'.

6

¹ Yógo'te benne' ndo'w ka' žala' gápele'egake' ba la'ne benne' xángake' ka' nich bi gak no benne' nne xiwe'e che La Dios, na' che da' bsedle' Le'. ² Benne' ndo'w ka' cha' žejle'gak xángake' ka' che Benne' Criston', bi žala' wká'ngake' légake' ka'ze dan' zej nake' ljéžgake' ka'. Žala' góngakže' binlo xchíngake' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' yebélengekle' žin chawen', na' Benne' Cristo na'kzen' nži'ile' légake'. Bsedle benách ka' nnita'gake' ga' na' kan nak da' ni, na' bzejní'i-gekle'.

Da' zka'n zenžo Dios da' žebélenžon

³ Cha' zoa no benne' žsedle' da' yoble, na' bi žsedle' diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' žsedlen žo'o kan žala' gonžo kan žénele Dios, ⁴ zka'n zen kwin benen', na' bi be nnezle'. Zdan laže'e diža' ka'ze ka' kan zej nak diža' zede ka', na' diža' bizjw ka', da' ka' žóngaken ga zgé'egekle benách ka' ljéžgake' ka', na' zdil'engake' légake'. Lezka' diža' ki žóngaken ga zne zí'gake' chegak ljéžgake' ka', na' zza' láže'gake' chégage' da' kegle. ⁵ Lezka' žóngaken ga zdil' diža'gak benách ka', benne' ka' bi žejní'igekle', na' bi nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li. Žékgekle' gak sí'gake' mežw zen cha' gón'engake' tzen benne' ka' zka'n zéngake' Dios. Bkwas gan zej nnita' benne' ki. ⁶ Da' zente naken da' žebélenžon kate' len yela' zen laže' zka'n zenžo Dios. ⁷ Bi be biažo žo'o katen' blažo' yežlyó nga, na' lezka', bi be yeywažo katen' yezažo yežlyó nga. ⁸ Che len, cha' de da' gawžon, na' da' gákwžon, žala' chaz láže'žon. ⁹ Benne' ka' zdan láže'gake' yela' gape, gak chégage' da' gonen ga bága'gake' doła', na' chégage' lo yelj che da' xiwe', na' lo yela' bi nnezle chégage' dan láže'gake' da' zan da' den, da' ka' gon dítgaken légake'. Da' ki wžía yí'gaken légake', na' góngaken ga gátgake' to chi'ize. ¹⁰ Dan' zdan láže'gake' yela' gape, da' ni žonen ga žóngake' yógo'te da' kegle. Bałe benne' ka', dan' zdan láže'gaken', ba bsángake' da' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' ba žak chégage' da' zan da' žsaka' zí'gaken légake'.

Benne' žone' xchin Jesús nake' ka benne' žeje' lo wdile

¹¹ Na'a le', benne' che Dios, bkwas gan žak da' kegle ki. Be' láže'teze gono' da' naken chawe', na' da' žénele Dios. Bejlé'teze che Benne' Criston', na' bži'il lježo' ka'. Be' laže' gako' zen laže', na' gaxjw

laže'. ¹² Kan žon bennen' dot laže'e žeje' lo wdile, ben žin che da' žejle'žo che Benne' Criston', na' be' laže' bi wnito' yela' nban da' zejli kenne. Bliž Dios le' nich si'on. Chawe' gok da' bzoa lio' kan žejli'o che Benne' Criston', dan' wnnón' lawgak benne' zan, benne' zzoa lígake' dan' wnnón'. ¹³⁻¹⁴ Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' zej nbanlen yógo'te da' zej nnitan', na' lezka' ni'a che Jesús, Benne' Criston', Bennen' bzoa lie' da' nak chawe', da' wnné' kwáselo law Ponsio Pilato, zchi'la' le' gape chi'o da' ka' gož Benne' Criston' žo'o. Žala' gako' dot chawe', na' bi be gono' da' gonen ga no benne' nnie' chio'. Ki žala' gono' na' zejte ža la' law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹⁵ Kate' žin ža yelá' Jesusen', Dios wlo'e'ele' law Le'.

Dios nake' la'y. Toze' Le' yo'o lo ne'e dot yela' wnná' bia', na' zna bi'e yógo'te benne' ka' zna biá'gake', na' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka'. ¹⁶ Toze' Le' zóateze', na' zoe' lo baní' gan bi gak žin no benne' žakze chie'. Batkle ble'el no benne' Le', na' bi gak no benne' le'ele' Le'. Chie' Le' gáta'teze da' žape Le' ba la'ne, na' yela' wnná' bia'. Ka'kze gaken.

¹⁷ Bchi'le benne' ka' zej nape' yela' wnni'a ža ni zoažo na'a, nich bi wká'n zen kwíngake', na' nich bi wxén láže'gake' yela' wnni'a na' dan' bi sóatezen. Žala' wxén láže'gake' Dios ban, Bennen' žónnli'e yógo'te da' žebélenlžon. ¹⁸ Bchí'i-gekle' góngake' da' naken chawe', nich chanže žin chawe' da' žóngake', da' naken to yela' wnni'a li laže'. Žala' wnézjwgake' late' chegak benách yache' ka', na' we' láže'gake' lé'gake'. ¹⁹ Cha' góngake' ki, na' wtóbgake' yela' wnni'a da' naken li laže', da' yebélengekle' ža ka' da' zá'gaken, na' gata' yela' nban li laže' chégake'.

²⁰ Ljéža'do' Timoteo, wdape chi'i da' nzi' lo no'o, na' bkwas gan zej nnita' benne' ka' zchaljgake' da' ka'ze, na' diža' ka' da' bi zej zakan', na' diža' bizjw ka', da' ka' zchaljgak benne' ka' znnázegake' žák'gake' da' zenle'e, na' žon láže'gake' kan zej nak da' ka' žóngake'. ²¹ Ba'e benách ka', benne' wzí' lo ná'gake' diža' ki, bchí'xgekle' kan nak da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Znna'la' Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

Da' bchi'le Pablo xkwide' Timoteo

DIŽA' BEŽOPE DA' BSELA' PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo žape' "Padiox" xkwide' Timoteo

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Timoteo. Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda' tzen žin che Benne' Criston', na' nži'ila' le'. Naka' wbás bsela' Benne' Criston' dan' žénele Dios gaka' ki, nich gak da' bchebe laže'e, wnezjwe' yela' nban da' zejlí kanne chežo, dan' zoalen Jesús, Benne' Criston'. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

Timoteo žala' wzóa libe' che Jesús

³ Kate' zcháljléna' Dios žapa' Le' "žóxkeno'" kan nak chio' le'. Bi žsana' znnaba' ni'a chio' dot ža dot yel, law Dios, Bennen' žona' xchine' dot laža'a kan bengak xa wdé chia' ka'. ⁴ Kate' žejśá' laža'a kan wžežo', na' žak laža'a yele'ela' le', nich gak yebela' dot laža'a. ⁵ Žapa' Dios: "Žóxkeno'" dan' bžin chia' diža' da' žonen ga žejśá' laža'a kan žejli'o che Benne' Criston' dot lažo'o. Xna' golo' Loida, na' xno'o Eunise, bejlé'gake' chie' Le' zgá'alegake' ka le', na' nnézkzela' lezka' le' žejli'o chie' Le' na'a.

⁶ Dan' naken ki, žsa'a lažo'o yesbano' da' benn Dios chio', dan' wzí'o katen' neda' bxo'a na'a le', na' wnnabla' Dios bí da' gonne' chio'. ⁷ Dios Be' La'y, Bennen' benn Dios chežo, bi nake' to be' da' gonnen ga žébežo, san bennkze' Le' Be' La'y chie' chežo. Dios Be' La'y na' žone' ga napžo yela' wak, na' ga nži'ilžo lježžo ka', na' ga zna' bia' kwínžo. ⁸ Che len, bi yedoe'elo'

wchaljo' che Xanžon', na' bi yedoe'elo' kan žak chia' neda', nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Xanžon', san benlen tzen benne' ka' zzáka'gake' dan' zžéngkle' benách ka' diža' chawen'. Dios wnezjwe' yela' wak chio' nich gak gono' ki. ⁹ Dios na'kze beslé' žo'o, na' bliže' žo'o nich gakžo dot chawe'. Bi bliže' žo'o dan' zoa da' chawe' da' benžo žo'o, san bliže' žo'o dan' gónekzele' Le', na' dan' be' laže'e žo'o. Ža ni'te bzoe' ki chežo zga'ale kate' bi na' soa yežlyó nga, dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Na'a, ba bla' dan' žonn Dios chežo, dan' bla' law ni'a che Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. Beké'e yela' wak che yela' got, na' bloe'ele' law gak gápežo yela' nban da' zejlí kanne, da' bi kwia yin', dan' nápežo ni'a che diža' chawen'.

¹¹ Benne' Criston' wzíe' neda' nich wchalja' diža' chawen', na' nich gaka' wbás chie' nich wsedla' benách zi'to' ka'. ¹² Che len zzaka'a da' ka' da' žákgaben chia' nga, san bi žedoe'ela', dan' nónbi'a Bennen' žejli'a chie'. Nnézkzela' Le' nape' yela' wak nich gape chie' da' bdia' lo ne'e na' zejte ža yelé'e.

¹³ Diža' chawen' dan' benlon', dan' bchaljan', žala' gaken chio' to da' zloe'elen kan žala' wloe'elo' benách ka' kan žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', na' kan nži'ilžone'. ¹⁴ Wdape chi'i da' nak chawe', dan' nzi' lo no'o. Gak gono' ki len yela' wak che Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

¹⁵ Ba nnézkzelo' kan bengak yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia, wléj yichjgake' neda'. Fijelo, na' Hermójenes zej nbábléne' benne' ka'. ¹⁶⁻¹⁷ Znnabla' Xanžo Dios yeyache' láže'le' benne' ka' nníta'gake' liž Onesíforo, dan' ben choche' neda' zan chi'i. Katen' bla'a neda' lo yež Roma, dot laže'e beyilje' neda', na' bežel-le' neda'. Bi bedoe'ele'

ni'a chia' neda' dan' nyejwa' liž ya nga, nžeja' do ya. ¹⁸ Znnabla' Xanžon' yeyache' láže'le' le' ža na' žine' law Dios. Ba nnézkzelo' kan góklene' žo'o, katen' wzoažo lo yež Efeso.

2

Timoteo žala' gakbe' ka to benne' žeje' lo wdile

¹ Na'a, zí'na'do', ben choch laždo'lo lo da' žonn Jesús, Benne' Criston', chio'. ² Da' benlo' da' bchalja' neda' lawgak benne' zan, benne' ka' zzoa lígaken', bden lo na'gak benne' ka' žóngake' kan znnágake', benne' ka' gak wsédegle' yezika' benách ka'.

³ Žala' soelo' da' wsaka' zi'gak benách ka' le' kan zzoelen to benne' nake' che Jesús, Benne' Criston', na' dot láže'e žeje' lo wdile. ⁴ No benne' žeje' lo wdile, bi chejchaze' da' ka' žongak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, nich chaz láže' bennen' wžie' le' nich gake' benne' chie' žeje' lo wdile. ⁵ Lezka', no benne' chaze' lo witje, bi be si'e cha' bi žitje' kan žala' gone'. ⁶ Benne' žaz ža'ne', zga'ale' le' si'e che da' yelape'. ⁷ Bsa' láže' da' ni da' žapa' le', na' Xanžo na'kze gone' ga chejni'ilo' yógo'ten.

⁸ Bejsá' láže' kan goken che Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' goke' za'só Dabí, na' wdé gote', bebane' lo yela' got. Ki zнна diža' chawen' da' zchaljan'. ⁹ Dan' zchalja' diža' chawen', zzaka'a da' žaken chia', na' zejte nyejwa' liž ya nga ka to benne' wen da' zinnj, san bi nyejw xtiža' Dios. ¹⁰ Che len zzoela' yógo'te da' ki dan' nži'ila' benne' ka' wžekze Dios, nich yelágake'. Jesús na'kze, Benne' Criston', žone' ga želagak benne' ka' nich si'gake' bani' li láže' chie'. ¹¹ Naken káteze zнна da' ni: Cha' nátlenžo Le', sóalenžo-ne' nbanžo.

¹² Cha' soelžo da' sáka'žo, nna biá'lenžo Le' tzen.

Cha' nnažo bi nónbia'žo-ne', Le' nne' bi nónbi'e žo'o.

¹³ La'kze bi žonžo kan zннаžo, Le' žónteze' kan zinne'. Le' bi gak wché'e da' nakkze' Le'.

Benne' wen žin che Jesús, benne' žežoje' chawe'

¹⁴ Bsa' láže'gak benne' ka' nníta'gake' gan zo' kan zej nak da' ki, na' ni'a che Xanžo Dios bchí'igekle' nich bi til diža'gake' kan zej nak diža' ka'ze ka'. Diža' ki žóngaken ga kwia yi'gak benne' ka' zzi' lo ná'gake' légaken. ¹⁵ Be' láže'teze yežojo' chawe' law Dios nich gako' benne' wen žin bi žedoe'ele' ni'a che žin da' bene'. Žala' wkonlo' binlo žin diža' da' naken dot da' li. ¹⁶ Na'a, bkwas gan zej nnita' benne' ka' zcháljgake' da' bi zaka', na' diža' ka'ze ka', dan' žongak diža' ki ga góngakže' da' bi žénele Dios. ¹⁷ Segak diža' ka' da' zcháljgake' kan žzen yižwé' nozo' da' žlan. Himeneo len Fileto zej nbáblene' benne' ka' zcháljgake' ki. ¹⁸ Benne' ki bchí'igekle' kan nak da' naken dot da' li, dan' znnágake' ba wdé ža žala' yebangak benne' gat ka', na' bže' zédgekle' bałe benách ka' na' zejte biž žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁹ Da' ben choch Dios zóatezen, na' zoa to da' nak bian', dan' znnan: "Dios nónbi'e benne' ka' zej nake' chie'." Lezka' znnan: "Le kwas gan žak da' kegle, yógo'tele le'e nakle che Benne' Criston'."

²⁰ To lo yo'o zen zej yo'o da' zej naken, kégeze oro, na' plat, san lezka' da' zej naken yag, na' yo. Zkonlžo balen žin kwáselo, na' yebalen ga bi nak kwáselo. ²¹ Nich gakžo kan zej nak da' ka' zkonlžo žin kwáselo, na' nich gak gonžo da' naken chawe', na' gakžo da' wkonle Xanžon' žin, žala' kwasžo gan žak da' kegle. Cha' gonžo ki, gakžo zi gonžo yógo'te žin chawe'.

²² Bzoa cheła'ale da' ka' žóngaken ga se láže' no benne' da' kegle kan nak da' žaken chegak xkwide' ka'. Be' láže' gako' chawe'. Ben da' žonen ga žejl'i'o che Benne' Criston',

na' da' žonen ga nži'ilo' lježo' ka',
 na' da' žonen ga zgá'nlenžo' lježžo
 ka' cháwe'do'. Kan zej nak da' ki,
 benlen tzen benne' ka' zchájlengake'
 Xanžon', ne nak dot chawe' yichj
 lázdo'gake'. ²³ Na'a, lezka' bzoa
 chela'ale diža' ka'ze ka', na' diža'
 da' bi zej zakan', dan' nnézkzelo'
 žóngaken ga zdil díža'gak benách ka'.
²⁴ Benne' wen žin che Xanžon' bi
 žala' til díža'lene' benách ka', san
 žala' gake' gaxjw laže' lawgak yógo'te
 benách. Žala' gak wsedle' benách
 ka', na' gake' zen laže'. ²⁵ Lo yela'
 gaxjw laže' chie' žala' wzejni'ile'
 benne' ka' zži'igake' che da' zchalje'.
 Cha' gone' ki, Dios gak wzejwe'
 légage' latje yeyát láže'gake' nich
 gónbia'gake' da' naken dot da' li.
²⁶ Ki yelágage' lo yelj che da' xiwe'
 gan zej nžeje', na' yeyágage' chawe'
 nich góngake' kan žénele Dios.

3

*Kan gakgak benách ka' ža se lawte
 ža ka'*

¹ Lezka' žala' nnezlo' da' ni: ža se
 lawte ža ka' sáka'le'egak benách ka'.

² Kate' ža ka' nníta'gak benne' ka'
 góngake' ki:

Ži'igekle' la' kwíngakze', na' dan
 láže'gake' yela' gape.

Wká'n zen kwíngake', na' gon
 kwíngake' benne' blo ka'.

Nne zí'gake' che da' ka' zej naken
 la'y.

Wží'igake' che xa xná'gake'.

Gákgake' benne' bi chaz laže' ka'.

Bi góngake' kan žénele Dios.

³ Bi ži'igekle' kan žala' góngake'.

Gákgake' benne' zižje laže' ka'.

Nnégage' che ljéžgage' ka'.

Bi nna bia' kwíngake', na' gákgake'
 benne' ža'a ka'.

Bi lé'egekle' chawe' da' naken
 chawe'.

⁴ Gákgake' benne' wdé ljéžgage' ka',
 na' bi gá'ngake' chawe'.

Wloé'el kwíngake' ka' benne' zen ka'.

Ži'igekle' da' dan láže'gakze', na' kege
 Dios.

⁵ Wloé'el kwíngake' ka' benne' ka' zej
 nónbi'e Dios,

san bi soalen yela' wak che Dios
 légage'.

Bkwas gan zej nnita' benách
 ka'. ⁶ Lezka', lo yela' wen laže'
 chégage' chó'ogake' yo'o ka', na' gon

láže'gekke' no'le bi nnezle ka' nich
 si' lo na'gak no'le ka' da' žsédgekle'.

No'le ka' bága'gake' doła' zan, na'
 we' láže'gake' da' ka' dan láže'gakze',

da' ka' bi zej zakan'. ⁷ Yéntežgekle
 no'le ka' diža' ka' da' wchaljgak

benne' ka', san bi chejni'igekle' da'
 naken dot da' li. ⁸ Kan gogkak Janes

len Jambres, benne' ka' bži'igake'
 che Moisés, lezka' gakgak benne' ki,

wží'igake' che da' naken dot da' li.
 Gákgake' benne' choł laže' ka', na'

chíxgekke' kan nak da' žejle'žo che
 Benne' Criston'. ⁹ Bi be sí'gakže', san

gak bia' zej nake' benne' bi nnezle
 ka' lawgak yógo'te benách ka', na'

gak chégage' kan gok chegak Janes
 len Jambres, benne' ka' bžia'yi' Dios.

Da' bsa' laže' Pablo Timoteo

¹⁰ Nnézkzelo' le' kan nak da'
 žsedla' neda' benách ka', na' da'

žona'. Nnezlo' da' že' laža'a gona',
 na' kan žejli'a che Benne' Criston',

na' kan naka' gaxjw laže', na' kan
 nži'ila' lježa' ka', na' kan zzoela' da'

žak chia'. ¹¹ Lezka' nnezlo' kan wžia
 láže'gak benách ka' neda', na' da'

ka' wzaka'a, da' ka' gógkaken chia'
 lo yež Antiokía, na' lo yež Ikonio,

na' lo yež Listra. Da' ka' wžia
 láže'gak benne' ka' neda' bzoelan',

na' Xanžo Jesusen' beslé' neda' lo
 yógo'te da' ka'. ¹² Yógo'te benne'

ka', benne' žénegekke' gákgake' dot
 chawe' dan' zej nake' che Jesús,

Benne' Criston', lezka' sáka'gake' da'
 ka' kwia láže'gak benách ka' légage'.

¹³ Na'a, benne' wen da' zinnj ka',
 na' benne' wen laže' ka', góngakže'
 ki. Gon láže'gekke' benách ka', na'

benách ka' gon láže'gekke' légage'.

14 Na'a, wdape chi'i da' ka' ns-edlo', na' da' wzí' lo no'o, dan' nónbia'kzo' benne' ka' bsédgekle' le'.
 15 Katen' goko' xkwide', na' zejte na'a ža, nónbi'o da' ka' zej nyejwn le'e yiche la'y, da' ka' gak wzejní'igeklen le' nich yeló' dan' žejli'o che Jesús, Benne' Criston'.
 16 Yógo'te da' ka' zej nyejwn le'e yiche la'y Dios bzejní'ile' benách chie' ka', benne' ka' bzó'jgake' da' bchalj Dios. Da' ka' zej nyejwn le'e yiche zej zakan' nich wsédgeklen žo'o, na' wloé'egeklen da' gonžo, na' yegó'ogaken žo'o nez chawe', na' wzejní'igeklen žo'o nich gakžo chawe'.
 17 Ki žóngaken, nich gak ban laže' no benne' nake' che Dios, na' nich gak gone' yógo'te da' naken chawe'.

4

1-2 Ni'a che Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchi'la' le' wzenlo' benách ka' xtiža' Xanžon'. Lekze' wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka', ža na' katen' yelé'e nich nna bi'e. Be' laže' gono' da' ni, cha' žak chawe' chio' o bi žak chawe'. Lo yela' zen laže' chio', bloe'el dan' žongak benách ka', na' bsa' láže'gake', na' bzejní'igekle' kan nak dan' žsedlžo žo'o.
 3 Ki žala' gono' dan' žin ža katen' bi wzé nággake' da' chawe' da' žsedlžo, san yénegekle' yéngkle' da' žaz láže'zegake'. Wtóbgake' chégake' benne' ka' wsédgekle' légake' da' zdan láže'zegake'.
 4 Wzóagake' chela'ale da' naken dot da' li, na' si' lo ná'gake' diža' ka'ze ka'.
 5 Na'a, žala' gako' zen laže' lo yógo'te da' žono'. Bzóel da' wsaka' zí'gake' le'. Bzenle' benách ka' diža' chawen'. Dot lažo'o ben žin dan' wló'o Benne' Criston' lo no'o gono'.

6 Kan nak chia' neda', ba bde kwina' lo na' Dios, na' za' gótgake' neda' dan' žona' xchin Dios, na' ža yezá'a yežlyó nga za' žinen.
 7 Kan žon no benne' dot laže'e žeje' lo wdile, lezka' bena' neda' žin, na'

ba beyož bena' neda' dan' wló'o Benne' Criston' lo na'a gona', dan' bena' kan nak tlebe len da' žejle'žo chie' Le'.
 8 Na'a za' si'kza' da' žala' si'gak benne' chawe' ka', dan' gonn Xanžon' chia' neda' ža na', na' nak chawe' kan zchi'a laže'e žo'o. Kege chia' nedza' gonnen', san lezka' gonnen' chegak yógo'te benne' ka' zej nži'ile' Le', na' dot láže'gake' želbeze' ža yelé'e.

Da' bzoj Pablo kan žala' gon Timoteo

9 Be' laže' yidtio' ga zoa' ni,
 10 dan' bsan laže' Demas neda', dan' nži'ile' da' žebélenle' yežlyó nga, na' wyeje' lo yež Tesalónika. Ben byenen wyéj Cresente gan nbab Galasia, na' lezka' wyéj xkwide' Tito gan nbab Dalmasia.
 11 Toze Lukas zóalene' neda'. Bche' xkwide' Markos nich yidlenbe' le' tzen, dan' nakbe' gónlenbe' neda' tzen xchin Benne' Criston'.
 12 Bselá'a xkwide' Tíkiko lo yež Éfeso.
 13 Katen' yido', bedjwá' laže' yichan' dan' bka'na' lo yež Troas lo liž Karpo, na' lezka' bedjwá' yiche ka', na' da' nakže blo, yichen' da' naken yid.

14 Kantr' benne' wen yeso' ya ka', bene' chia' da' zan da' zia. Xanžo na'kze yebi'e chie' kan nak da' bene' chia' neda'.
 15 Wdape chi'i kwino' che bennen', dan' zži'ili'e che da' zchaljšo.

16 Kate' da' nežw chi'i bla'a neda' lawgak benne' yolawe' ka', bi goklen nitó benne' neda', san bsan láže'gak yógo'te benách ka' neda'. Bi žénela' yebéj yichj Dios légake'.
 17 Xanžon' wzóalene' neda', na' ben choche' neda' nich yeyož wchalja' xtiže'e nich yéngklen yógo'te benách zi'to' ka'. Ki goken, Xanžo na'kze beslé' neda'. Goken chia' ka' belá' lo na'gak beže yiže' ka'.
 18 Xanžo na'kze yeslé' neda' lo yógo'te da' kegle ka', na' gape chi'e neda' kate' žintia' gan zna bi'e Le' ya'abá che Dios. ¡Ga'n zen Le' to chi'ize! Ka'kze gaken.

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹⁹Wdape "Padiox" Prisila len Akila, na' lezka' benách ka' nníta'gake' liž Onesíforo. ²⁰Bga'n Erasto lo yež Korinto, na' bka'na' Trófimo gan nbab Mileto dan' žake' yižwé'. ²¹Be' laže' yido' ga zoa' ni zga'ale kate' žin byo' zag ka'. Eubulo, na' Pudente, na' Lino, na' Klaudia, na' yógo'te lježžo ka' nníta'gake' nga, žápegake' le' "Padiox."

²²Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', sóalene' le'. Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO CHE XKWIDE' TITO

Pablo žape' "Padiox" xkwide' Tito

¹ Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" lježa'do' Tito. Nako' ka zi'nkza' dan' bénleno' neda' tzen žin che Benne' Criston'. Naka' wen žin che Dios, na' benne' wbás bsela' Jesús, Benne' Criston'. Bsele'e neda' nich gona' ga chejle'gak benách ka' chie' Le', benne' ka' wžekze Dios, nich gónbia'gake' da' naken dot da' li kan žala' gon no benne' nónbi'e Dios. ² Ki naka' neda' dan' žxen laža'a ba nzi'a yela' nban da' zejli kanne da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chežo žo'o ža ni'te kate' bi na' gata' yógo'te da' zej nnitan', na' Le' žonkze' da' bchebe laže'e gon-nen'. ³ Kate' bžin ža chen, Dios bloe'ele' law xtiže'e, da' bdien' lo na'a neda' wchaljan'. Dios na'kze gože' neda' gona' ki. Nakkze' Le' Benne' Weslá chežo. ⁴ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' beslé' žo'o, gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

Žin che Jesús da' žon Tito lo yežlyó Creta

⁵ Bka'na' le' lo yežlyó Creta, nich wsó'o da' žiážjegle' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', nich gágake' dot li laže', na' nich wnnito'o benne' gole ka' yógo'te yež ka', benne' ka' gape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' to to yež ka', kan ba goža' le' gono'. ⁶ To benne' gole, benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston': Žala' gake' benne' bi žone' da' gak no benne' nnie' chen. Žala' soa toze zo'le'.

Žala' chejle'gak zi'ne' ka' che Benne' Criston'.

(Bi žala' góngakbe' da' gak no benne' nnie' chen, bi nne' bi žóngakbe' žin, o zži'igakbe' che xa xná'gakbe'.)

⁷ Bi žala' gone' da' gak no benne' nnie' chie' kan žone' xchin Dios.

Bi žala' gake' benne' zide, o benne' ža'a,

o benne' že'je', o benne' wedile diža',

o benne' zdan laže'e yela' gape.

⁸ Žala' wnezjwe' gan ga'ngak lježžo ka' želžine' liže'.

Žala' dan laže'e gone' da' naken chawe'.

Žala' gake' benne' žejni'ile'.

Žala' gake' benne' chawe'.

Žala' žebe' Dios, na' nna bia' kwine'.

⁹ Žala' gape chí'e diža' da' li kan ba nsedle', nich gak wzejni'ile' benách ka' kan naken tlebe len da' chawe' da' žsedlžo, na' nich gak wzóa žie' benne' ka' zži'igake' chen.

¹⁰ Ki žala' gak gone' dan' zži'igak benne' zan che xtiža'žo, benne' ka' zcháljgake' da' bi zakan', na' žon láže'gagle' benách ka'. Benne' zan, benne' žóngake' ki, zej nake' benne' judío ka', benne' ka' znnágake' žon byenen chog lo xpéla'gak benne' byo ka' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios. ¹¹ Benne' ki, žon byenen wzóa žio' légake', dan' zchixgake' yógo'te benách ka' nníta'gake' bíte'teze yo'o gan želyo'é, na' žsedgagle' da' bi žala' wsédgagle'. Ki žóngake' nich sí'gagle' mežw.

¹² To benne' wbáblene' benách Creta ka' gan zo', bennen' bchalje' lo wláz yodo' chégake', wnné':

Žon láže'tezgak benne' Creta ka'.

Žej nake' ka' beko' yixe' snia ka'.

Žej nake' benne' za'wed, benne' wawle'e ka'.

¹³ Da' ni da' bchalje' kan zej nake' naken dot da' li. Che len bdíl-gake' nich gak li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', ¹⁴ na' nich bi wzé nággake' diža' ka'ze ka' da' zchaljgak

benne' judío ka', na' bi góngake' kan zna benách ka' žala' góngake', benne' ka' bzóagake' chela'ale da' naken dot da' li.

¹⁵ Yógo'te da' non Dios naken chawe' chegak benne' chawe' ka', san chegak benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' bi žejlé'gake' che Dios, bi be zoaĽen lé'gake' da' naken chawe', san dot da' zej nake' naken sban, na' zejte da' zbek yíchjgake', na' da' zza' láže'gake'. ¹⁶ Znnágake' zej nónbi'e Dios, san da' žóngake' bi naken tlebe len dan' znnágake', dan' zej nake' benne' bi žaz laže' ka'. Bi žóngake' kan znnágake', na' bi gak góngake' nitó da' naken chawe'.

2

Žala' wsedlžo da' naken chawe'

¹ Na'a, da' zchaljo' žala' gaken tlebe len da' chawe' da' žsedlžo.

² Bsedle benne' byo, benne' gole ka':

Žala' wcháljgake' diža' chawe' ka'.

Žala' gágkake' benne' chawe' ka'.

Žala' gágkake' benne' žejní'igekle'.

Žala' chejlé'gake' che Benne' Criston' dot láže'gake'.

Žala' ží'igekle' ljéžgake' ka'.

Žala' sóegekle' da' gak chégake'.

³ Bsedle no'le gole ka':

Žala' góngake' da' žaz laže' Dios.

Bi žala' nnégake' che ljéžgake' ka'.

Bi žala' yé'jgake'.

Da' žóngake' žala' wsedlen da' nak chawe'.

⁴ Bsedle xkwide' no'le ka'.

Žala' ží'igeklbe' benne' byo che chégakbe', na' zí'ngakbe' ka'.

⁵ Žala' gágkake' no'le žejni'ile.

Žala' gágkake' no'le chawe' ka'.

Žala' gape chí'igakbe' da' de lížgakbe'.

Žala' gágkake' ži'i laže'.

Žala' gápegakbe' ba la'ne benne' byo che chégakbe'.

Žala' bi góngakbe' da' gonen ga no benne' nnie' che xtiža' Dios.

⁶ Bsedle xkwide' byo ka':

Žala' gágkake' xkwide' žejni'ile.

⁷ Žala' góntezo' da' naken chawe', na' ki wlo'e'elo' lé'gake' kan žala' góngakbe'. Kan žsedlo' žala' wlo'e'elen nako' li laže', na' gaxjw laže'. ⁸ Žala' wchaljo' diža' chawe' ka' nich bi soa da' gak no benne' nnie' chen, nich yedoe'ele no benne' wži'e' chen, na' bi gak nnie' chele le'e.

⁹ Bsedle lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zej nake' benne' ndo'w ka':

Žala' gágkake' gaxjw laže' len xángake' ka'.

Žala' góngake' yógo'te da' žaz láže'gak xángake' ka'.

Bi žala' wži'igake' che xángake' ka'.

¹⁰ Bi žala' wkache' lán'gake' da' naken che xángake' ka'.

Žala' wlo'e'el kwíngake' chawe' lo yógo'te da' žóngake'.

Yógo'te da' žóngake' žala' wlo'e'elen nak chawe' xtiža' Dios, Bennen' beslé' žo'o.

¹¹ Yela' ži'i laže' che Dios ba bla' lawn lawgak yógo'te benách ka' nich yelágake'. ¹² Len žsedlen žo'o biž žala' gonžo da' bi žaz laže' Dios, na' bi dan láže'žo da' naken che yežlyó nga, san žala' gakžo zen laže', na' gakžo chawe' ža ni zoažo na'a, na' gonžo kan žénekzele Dios. ¹³ Žala' kwezžo da' žxen láže'žo gonen ga gak yela' ba nez zen chežo, dan' gaken ža na' katen' la' law Jesús, Benne' Criston', lo baní' zen chie'. Nake' Dios zen, na' Bennen' žeslé' žo'o. Lekze' bchebe laže'e gone' da' ni. ¹⁴ Lekze' bde kwine' lo wlazžo žo'o, nich beya'we' žo'o lo yógo'te da' bi naken chawe', na' žeyone' žo'o chawe' nich gakžo benách chie' ka', na' nich yénelžo gonžo da' naken chawe'.

¹⁵ Bsedle da' ki, na' bzejni'ilen benne' ka', na' len yela' wnná' bia' bdil'-gake'. Bénteze ki, nich bi gak no benne' wka'ne' xtižo'o ka'ze.

3

Da' žala' gongak benách ka' žejlé'gake' che Jesús

¹ Bsa' láže'gak lježžo ka' nich góngake' kan znnagak benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' yolawe' ka', nich góngake' kan znnaxtíža'gake'. Žala' sóatezgake' góngake' da' naken chawe'. ² Bi žala' nnégake' chegak ljéžgake' ka', na' bi žala' til díža'gake' len légake', san žala' gágake' gaxjw laže', na' dot li laže' lawgak yógo'te benách ka'.

³ Lezka' žo'o, zga'ale gokžo benne' bi žejni'ile ka', na' bži'ížo che Dios. Wdažo wnitlžo, na' gokžo ka' benne' ndo'w ka', dan' benžo da' bdan láže'žo, da' bi naken chawe', na' yezika' da' wyáz láže'žo. Lezka' benžo žo'o da' kegle, na' bge'elžo lježžo ka'. Bi blé'egekle benách ka' žo'o chawe', na' žo'o bi blé'elžo lježžo ka' chawe' tožo yetožo. ⁴ Naž bla' law Dios, Bennen' žeslé' žo'o, na' nak bia' nake' dot chawe', na' nži'ile' yógo'te benách ka'. ⁵ Beslé' žo'o, kege dan' zoa bi da' naken chawe' da' benžo žo'o, san dan' beyache' láže'le' žo'o. Beyone' žo'o chawe', na' bene' ga nakžo benne' kobe ka'. Napžo yela' nban kobe dan' zolen Dios Be' La'y žo'o. ⁶ Dios bsele'e Dios Be' La'y chežo dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. ⁷ Be' laže'e chežo, na' beyone' žo'o chawe' nich gata' yela' nban da' zejli kanne chežo, dan' žxen láže'žo gonne' chežo.

⁸ Da' ni da' zzoja' chio' le' naken dot da' li. Žénela' wsedlo' benne' ka' žejlé'gake' che Dios, da' ki, nich we' láže'gake' góntezgake' da' naken chawe'. Da' ni naken chawe', na' záka'le'en nich si' lo na'gak yógo'te benách. ⁹ Na'a, bi go'o no benne' latje wchalje' da' bi zakan', o we' laže'e kan zej nak lagak da' zan kwe' xa xto'gak benách ka', o wchalje' díža' bizjw ka', o til díže'e

kan nak che da' bchi'le Moisés. Da' ki bi zej zakan', na' bi gáklengaken nitó benne'.

¹⁰ Cha' zoa no benne' ga na', benne' žone' chope la'a benách ka' che Benne' Criston', te wsó'o laže'e to yetó chi'i, cha' bi yenle' chio', na' žala' yebejle-ne' gan zdoble. ¹¹ Nnézkzelo' to benne' žone' ki ba beyake' benne' bi nake' chawe', na' žone' dolá'. Ba nbage'e zia ni'a che dan' žone'.

Da' bzoj Pablo da' žala' gon Tito

¹² Kate' sela'a Artemas o Tikiko gan zo', ben byen yido' ga zoa' ni lo yež Nikópolis, dan' ba besyožan' ga'na nga byo' zag ka'. ¹³ Senas, bennen' zdie' díža' da' znná benne' yolawe', na' Apolo, žíngake' gan zoale le'e. Begó'o légake' nez len yela' žaklen, nich bi be yážjegekle'. ¹⁴ Bsedle lježžo ka' góntezgake' da' naken chawe', nich gata' bi da' wnézjwgake' chegak benne' ka' zoa bi da' žiážjegekle', nich gak bia' ki zej nake' che Benne' Criston'.

Pablo len lježe' ka' zžélgake' díža' benách ka'

¹⁵ Yógo'te benne' ka' nníta' lengake' neda' žápegake' le' "Padiox." Wdape "Padiox" benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' zej nži'ile' žo'o dan' žejlé'gake' che Dios. Znnabla' Dios gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO CHE FILEMÓN

Pablo žape' "Padiox" Filemón

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" Filemón. Lježžo, Timoteo žonlenbe' neda' tzen, na' nži'ילו' le'. Žono' le' xchin Benne' Criston' kan žonton' neto'. Lezka' žapa' "Padiox" zo'lo', Apia. Nake' no'le zanžo žejli'e che Benne' Criston'. Lezka' žapa' "Padiox" zi'no', Arkipo. Nakbe' che Jesús, Benne' Criston', ka to benne' žeje' lo wdile, na' žonbe' xchine' Le' kan neto' žonton'. Lezka' žapa' "Padiox" benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližo'. Nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Kan žon Filemón dan' žejli'e che Jesús

⁴ Žejsá' láže'teza' le' kate' zcháljlena' Dios chežo, na' žápeteza' Le': "Žóxkeno'." ⁵ Ki žona' dan' zžin diža' ga zoa' ni kan nži'ילו' Xanžo Jesusen', na' kan žejli'o chie' Le', na' kan nži'ילו' yógo'te benách ka' ba wžie' Le'. ⁶ Znnabla' Dios gone' ga gonle'e žin da' zchaljo' kan nak da' žejli'o che Benne' Criston', nich si'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' yógo'te da' naken chawe', da' žonn Jesús, Benne' Criston', chežo lo yela' ži'i láže' chie'. ⁷ Žebela', na' zzi' zena' dan' nži'ילו' lježžo ka', na' beno' le', bicha'a, ga beyák láže'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Filemón žala' yenít lawe' Onésimo, xkwide' ndo'w chie'

⁸ Che len, la'kze nzi' lo na'a, dan' naka' wbás bsela' Benne' Criston', wchi'la' le' kan žala' gono',

⁹ žata'yoela' le' lo yela' ži'i láže' chia', na' naka' benne' gole, na' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Žata'yoela' le' lo wláz xkwide' Onésimo, xkwide' bena' ga beyakbe' che Benne' Criston', na' che len nakbe' ka zi'nkza' ga nyejwa' liž ya ni.

¹¹ Xkwide' ni, zga'ale bi be wzáka'be' chio', san na'a záka'be' chio' le', na' lezka' chia' neda'. ¹² Xkwide' ni žesela'a-be' gan zo'. Na'a, wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne, dan' nži'ila'-be'. ¹³ Gónela' gá'nlenbe' neda' nga, nich lo wlazo' le' gonbe' xchina' kate' ne nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' diža' chawen', ¹⁴ san bi be žénela' gona' da' bi naken da' žak lážo'o le', nich bi gon byena' gákleno' neda', san gak gákleno' neda' dan' žénekelon'. ¹⁵ Bkwasljga xkwide' Onésimo gan zo' to chi'ido' nich yežinbe' to chi'ize gan zo'. ¹⁶ Na'a, biž gakbe' chio' ka to xkwide' ndo'w, san gakbe' chio' ka to bi' lježkzo', dan' nakbe' bi' lježžo žejle'be' che Benne' Criston', na' nži'ilžo-be'. Nakbe' ki chia' neda', na' žala' gákžebe' ki chio' le', kege ka lježžo', san ka bi' bicho'o žejle'be' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

¹⁷ Che len, cha' nako' toze len neda', wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne. ¹⁸ Cha' bi da' zia benbe' chio' o cha' bi da' nbága'be' chio', wnnáteze neda' nbaga'an. ¹⁹ Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni chio', znnia': nedkza' chizjwa' bi da' nbága'be', na' kege yapa' le': lezka' nbago'o le' chia' neda' yógo'te da' napo' dan' bena' neda' ga napo' le' yela' nban da' zejlí kanne. ²⁰ Ka'kze gaken, bicha'a. Cha' zoa da' yebélenlo' dan' nakžo che Xanžon', ben da' ba góta'yoela' le' dan' naka' bicho'o žejli'a che Benne' Criston', na' nich gono' ga yeyák laža'a.

²¹ Zzoja' da' ni chio', dan' žxen laža'a le', gono' kan znnna xtiža'a,

na' nnezla' gono' yelate' ka da' ba
 góta'yoela' le'. ²² Lezka' znnabla' le'
 wkwezo' gan soa' ližo', dan' žx̄en
 laža'a yežoja' liž ya nga, na' la'a gan
 zoale le'e dan' zcháljlenle Dios, na'
 znnáblele-ne' lo wlaza' neda'.

Pablo zzoje' da' žápegake' "Padiox"

Filemón

²³ Epafras žape' le' "Padiox."
 Nyéjwlene' neda' tzen liž ya nga
 dan' žone' x̄chin Jesús, Benne'
 Criston'. ²⁴ Lezka' Markos, na'
 Aristarko, na' Demas, na' Lukas,
 žápegake' le' "Padiox." Benne'
 ki žónlengake' neda' tzen žin che
 Benne' Criston'.

²⁵ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne'
 Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze
 gaken.

DIŽA' DA' ZZEJNI'ILEN BENÁCH HEBREO KA'

Dios bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'

¹ Zan chí'i, na' da' zan kan ben Dios, bcháljlene' xa xto'žo ka' ža ni'te lo na'gak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ² Ža ni zoažo na'a, kate' ze lawte, Dios bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'. Dios wnnakze' gape Zi'ne' na' yógo'te da' zej naken chie' Le', na' lo na' Zi'ne' na', Dios bene' yežlyó nga. ³ Zi'ne' na' nake' ka to da' žsa'ní' len yela' baní' che Dios, na' kan nak Zi'ne' na' zloe'elen law dot da' nakkze' Dios. Zi'ne' na' žonkze' ga nníta'tezgak yógo'te da' zej den, zkonle' žin da' zñne' len yela' wak zen chie'. Katen' beyož bene' da' žeyón žo'o chawe' law Dios dan' bek'e dolá' da' nbága'žo, na' bejži'e kwit li ža che Dios, Bennen' ži'e zñna bi'e ža'le.

Zi'n Dios nakže' blo ka wbás che ya'abá ka'

⁴ Zi'n Dios nakže' blo ka wbás che ya'abá ka' che Dios, dan' nakže' blo da' lie' ka zej nak lagak wbás la'y chie' ka', kan bzoa Dios le' dan' nake' Zi'nkze'. ⁵ Dios batkle gože' to wbás che ya'abá chie' kan gože' Zi'ne', katen' wnné':

Nako' Le' Zi'na'.

Błoe'ela' law na'a naka' Xo'.

Batkle bchalje' che to wbás che ya'abá kan bchalje' che Zi'ne', katen' wnné':

Neda' naka' Xe',

na' Le' nake' Zi'na'.

⁶ Lezka', katen' Dios bzoe' Zi'nkzen' lo yežlyó nga, na' wnné':

Yógo'te wbás che ya'abá yéngkle' xtiža' Le'.

⁷ Kan zej nak wbás che ya'abá chie' ka', wnné':

Zej nak wbás che ya'abá ka' ka be' da' žaken.

Zej nak wbás wen žin chia' ka' ka yi'.

⁸ Na'a, kan nakkze' Zi'ne', wnné':

Gan ži'o zñna bi'o, nna biá'tezo', Dios.

Nak chawe' kan zñna bi'o.

⁹ Nži'ilo' da' nak chawe', na' kege da' bi nak chawe'.

Che len neda', Dios chio', bdia' lo no'o yela' wnná bia',

na' bena' ga napžo' Le' yela' žebél ka da' napgak lježo' ka'.

¹⁰ Lezka' wnné':

Le', Xan, katen' wzó law, beno' yežlyó nga,

na' len na'kzo' beno' ya'abá.

¹¹ Te chégaken, san Le', zoakzo' to chí'ize.

Yógo'te da' ka' tébgaken kan zteb to laže'.

¹² na' ka to laže' wto'bo' légaken,

na' chó'ngakon' ka to laže' teb,

san Le', batkle wchá' kwino'

na' batkle te chio'.

¹³ Dios batkle gože' to wbás che ya'abá chie' kan gože' Zi'ne', katen' wnné':

Wže' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa zibgak lawo'

benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.

¹⁴ Yógo'te wbás che ya'abá ka' che

Dios zej nake' be' wen žin ka'

che Dios, na' bsele'e légake' nich

gáklengake' benne' ka' želágake'.

2

Bi žala' wzoažo chela'ale yela' žeslá

¹ Che len, žala' we' láže'le'ežo da'

ba benlžo, nich bi wzoažo xtiža'

Dios chela'ale. ² Dižan' da' bžinen

chežo ža ni'te lo na'gak wbás ka'

che ya'abá che Dios, naken dot da'

li, na' yógo'te benne' ka', benne'

bi béngake' kan zñna dižan', Dios

bsaka' zi'e légake' kan nak tlebe len

da' béngake'. ³ Lezka' bi yelažo žo'o lo

da' wsaka' zi' Dios žo'o cha' wzoažo

chela'ale yela' žeslá ni. Xanžo na'kze

bchaljen' zga'ale, na' benne' ka'

béngkle' chie' Le' bło'é'egekle' žo'o

naken dot da' li. ⁴ Lezka' Dios na'kze

błoe'ele' žo'o naken dot da' li, dan'

bene' da' ka' zej nak bian', na' da'

ka' žóngaken ga žebanlžo, na' da' zan

yela' wak zen ka', na' benne' chežo da' ka' zej naken che Dios Be' La'y kan gónekzele' Le'.

Dios bene' ga beyák Jesús kan nakžo žo'o

⁵ Dios bi bdie' lo na'gak wbás ka' che ya'abá chie' yežlyó da' zan', dan' zchaljto' chen. ⁶ Na'a, kan nak da' ni, nyejw le'e yiche la'y da' wnná to benne' bzoa lien', katen' wnné':

Dios, žebanla' dan' že' lažo'o benách ka'.

Žebánle'ela' dan' žákleno' légake'.

⁷ Beno' légake' to chí'ido'ze yelate' gaxjw

ka zej nak wbás ka' che ya'abá chio'.

Bzo' chegak benách ka' yela' zen, na' yela' ba la'ne.

⁸ Bdio' lo ná'gake' yógo'te nich nna biá'gaken'.

Ka' naken, katen' bdie' lo ná'gake' yógo'te, bi be bka'ne' da' bi bdien' lo ná'gake', san na' zejte na'a ža, bi zle'elžo yo'o yógo'ten lo ná'gake'.

⁹ Nnezlžo da' goken che Jesusen'. Dios bene' ga goke' to chí'ido'ze yelate' gaxjw ka zej nak wbás ka' che ya'abá chien', dan' goke' benachze nich gote', na' wzake'e lo yela' got lo wlazgak yógo'te benách ka', dan' he' laže' Dios žo'o nich goken ki. Dan' ben Jesusen' da' ni, Dios bene' ga nape' yela' zen, na' yela' ba la'ne.

¹⁰ Dios bene' yógo'te da' zle'elžo, na' žone' ga zej nnitan'. Dios bene' kan žala' gone' katen' bene' ga nak bia' nak Benne' Criston' Benne' Weslá li laže' ni'a che da' wzake'e. Ki ben Dios che Benne' Criston', Bennen' bene' yela' žeslá nich gak yechi'e benne' zan ya'abá che Dios.

¹¹ Le' žeyón chawe'e benách ka' nich gákgake' che Dios. Benne' ka' žeyón chawe' Benne' Criston', toze nak Xágake', na' Xakze'. Che len, Zi'n Dios bi žedoe'ele' katen' znné' zej nake' biche'e ka'. ¹² Ka nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Wcháljlena' bicha'a ka' kan nako' Le', Dios.

Ga zej ndobe benách chio' ka' goła' da' we'lawá' Le'.

¹³ Lezka' wnné':

Wxén laža'a Dios.

Ga yoble wnné':

Le wia neda' len zi'na' ka',

Benne' ka' benn Dios chia'.

¹⁴ Che len, dan' zej nak zi'ne' ka' beła' žen, lezka' Benne' Criston' ben kwine' kan zej nake', na' golje' beła' žen. Ki bene' nich gok gote', na' ka' goken beké'e yela' wnná bia' che da' xiwe', dan' wzí' lo nan' goten benách ka'.

¹⁵ Ki ben Benne' Criston' nich gok beslé' yógo'te benne' ka' gókgake' ka benne' ndo'w ka' kate' ne zej nnite'e nbángake', dan' bžébegake' yela' got. ¹⁶ Nak bia' bi bene' ki nich gáklene' wbás che ya'abá ka' che Dios, san nich góklene' benne' ka' zej nake' za'só Bran. ¹⁷ Che len, ben byenen gok Benne' Criston' kan zej nak lježe' ka', nich gake' law Dios to bχoz blo, benne' žone' kan znné', na' žeyache' láže'le' benách ka', na' lezka' nich gone' da' gon ga gata' lo ne'e yeké'e doła' da' zej nbaga' benách ka'. ¹⁸ Na'a, dan' wzáka'kze Benne' Criston', na' dan' ben da' xiwe' da' gónelen gon ga bage'e Le' doła', che len nape' yela' wak gáklene' benne' ka', žon da' xiwe' da' žénelen gonen ga bága'gake' doła'.

3

Jesús nakže' blo ka Moisés

¹ Che len, zi'na'do' ka', le'e na' nakle che Dios dan' bliže' le'e, le wia binlo kan nak Jesús, Benne' Criston'. Nake' wbás bseła' Dios, na' lezka' bχoz blo che da' nzi' lo na'žo. ² Jesusen' žone' kan znná xtiža' Dios, Bennen' bzoe' Le' latje chie', na' žone' kan ben Moisés, benne' bene' kan znná xtiža' Dios, da' bene' lawgak yógo'te benách ka' che Dios. ³ Jesusen' nakže' blo ka Moisés na', nich ga'n zene' Le', kan

nakže blo to benne' nak chie' to yo'o ka no benne' wen žin zoe' lo yo'on'. ⁴ Yógo'te yo'o, zoa no benne' benen', san Dios bene' yógo'te da' zle'elžo. ⁵ Da' li Moisés na' bene' kan zna xtiža' Dios lawgak benách ka' che Dios, san goke' ka to benne' wen žin, nich bdie' da' ka' wn-nakze Dios lawgak benách ka'. ⁶ San Benne' Criston' nake' Zi'nkze Dios, na' žone' kan zna xtiža' Dios. Na'a benách ka' che Dios zej yoe'e lo ne'e Le'. Žo'o nakžo benách ka' che Dios cha' ga'nžo choch na' zejte ža ze lawte ža ka', kan žon chochžo lázdo'žo, na' kan žebélenžo da' žxen láže'žo.

De latje gan yezi' láže'gak benách ka' che Dios

⁷ Che len, nyejw le'e yiche kan wnná Dios Be' La'y, da' znan:

Na'a, cha' ženlele da' zchalj Dios,

⁸ bi gonle zide lázdo'le

kan bengak benne' ka' bží'igake' che Dios

katen' gónegekle' si' biá'gake' Le' lo latje dach.

⁹ Gónegekle' xa xto'le ka' si' biá'gake' neda'

la'kze blé'egekle' da' ka' bena' choplalj yiz.

¹⁰ Che len bža'a benách ka' wnníta'gake' ža na',

na' wnnía': "Zchixtezgekle' kan zza' láže'gake'.

Bi žénegekle' yénegekle' da' ženela' góngake'."

¹¹ Che len bža'a légake', na' ben chocha' xtiža'a, na' wnnía':

Bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len neda'.

¹² Le gape chi'i kwinle, zí'na'do' ka', nich bi gonle zide yichj lázdo'le nitole le'e, na' bi kwáslenle Dios ban, na' bi wsanle žejle'le che Dios.

¹³ Na'a, le wzejní'il tole yetole yógo'te ža, kate' ne naken ža ni zoažo na'a, nich bi gon laže'l da' nak dolá' le'e, na' bi gonle zide yichj lázdo'le nitole le'e. ¹⁴ Yógo'težo gónlenžo Benne' Criston' tzen cha'

ga'nžo choch na' zejte ža ze lawte ža ka', kan wzó law žon chochžo kwinžo.

¹⁵ Ki žala' gonžo kate' ne zna xtiža' Dios:

Na'a, cha' ženlele chi'i Dios,

Bi gonle zide yichj lázdo'le,

Kan bengak benne' ka' bží'igake' che Dios.

¹⁶ ŹNož benne' ka' bénegekle' xtiža' Dios, na' bží'igake' chie' Le'? Yógo'te benne' ka' beběj Moisés lo yežlyó

Egipto béngake' ki. ¹⁷ ŹNož benne' ka' bža'a Dios légake' choplalj yiz?

Gokgak benne' ka' béngake' dolá', na' gótgake' lo latje dach. ¹⁸ ŹNož

benne' ka' Dios ben choche' xtiže'e, na' wnné' bi chó'ogake' gan yezi'

láže'gake' tzen len Le'? Gokgak benne' ka' bi béngake' kan zna

xtiža' Dios. ¹⁹ Na'a, žákbe'elžo bi gok chó'ogake' ga na' dan' bi bejlé'gake'

che Dios.

4

¹ Na'a, kate' ne nga'n da' bchebe laže' Dios, gone' ga gak cho'ožo latje

chie' gan yezi' láže'žo, žala' žébežo wnitžo latje cho'ožo ga na'. ² Benžo

žo'o diža' chawen' kan bénegekle' légake', san dižan' da' bénegekle' bi

góklenen légake', dan' bi bejlé'gake' che Dios katen' bénegekle'.

³ Žo'o žejle'žo che Dios, na' cho'ožo latje chie' gan yezi' láže'žo. Naken kan

wnná Dios: Che len bža'a légake'

na' ben chocha' xtiža'a, wnnía': "Bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake'

tzen len neda'."

De latje cho'ožo gan yezi' láže'lenžo Dios tzen, la'kze beyož ben Dios

xchine' ža ni'te katen' bene' yežlyó nga, na' ba bezí' laže'e. ⁴ Nyejw le'e

yiche la'y da' zchaljen kan nak che ža gaže ža, da' znan: "Bezí' laže'

Dios ža gaže ža lo žin da' bene'." ⁵ Ga yoble znan: "Bi chó'ogake' gan yezi'

láže'gake' tzen len neda'." ⁶ Benne' ka' bénegekle' diža' chawen' zga'ale, bi wyó'ogake' ga na' dan' bi béngake'

kan z̄na x̄tiža' Dios. Che len, žala' cho'ogak benách yoble ka' ga na'.
 7 Che len, lezka' bloe'el Dios to ža yoble, na' wnné': "na'a ža." Ka' goken, kate' ba wdé yiz zan, na' bchalj Dios lo na' Dabi, kan nyejw le'e yiche la'y, da' z̄nna:

Na'a ža, cha' žénlele da' zchalj Dios, bi gonle zide lázdo'le.

8 Chela' ben Josué ga bezi' láže'gake', bi bchalj Dios wdé na' che yetó ža katen' yezi' láže'gak benách ka' tzen len Le'.
 9 Che len, nga'n latje chegak benách ka' che Dios nich yezi' láže'lengake' Le' tzen.
 10 Benne' ka' chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len Dios, yezi' láže'gake' lo žin da' žóngake', kan bezi' laže' Diosen' lo žin da' bene' Le'.
 11 Che len, žala' we' láže'žo cho'ožo gan yezi' láže'lenžo Diosen' tzen. Bi žala' wží'ižo che x̄tiže'e kan bengak benne' ka' bi bejlé'gake' che Dios, na' bi wyó'ogake' ga na'.

12 X̄tiža' Dios nakkzen ban, na' napkzen yela' wak. Zchogžen ka žon to ya ntoche' da' ntochen' bežope la'al. Zchogen gan zej nžag be' nakkžžo, na' da' zoa lo yichj lázdo'žo, ka nak to da' chazen ga žinten lo žit lo bin. Žonen ga nak bia' da' žbek yichjžo, na' da' zza' láže'žo.
 13 Bi be gak wkáche'žo gan bi gak Dios le'elen'. Yógo'te da' benkze Dios nla' lawn, na' nžojen lawe' law law Dios. Lawe' Le' žon byenen wloe'elžo da' ka' da' benžo.

Jesús nake' Bxoz Blo, Benne' zente

14 Zoa chežo to Bxoz Blo, Benne' zente, Bennen' beyepe' ya'abá che Dios. Bennen' nake' Jesús, Zi'n Dios. Che len žala' ga'nžo choch lo da' nzi' lo na'žo.
 15 Zoa chežo to Bxoz Blo, Bennen' gak yeyache' láže'le' žo'o kan nak da' žaken chežo, dan' ben da' xiwe' da' gónelen gon ga бага' Lekze' doła' dot kan žonen da' žénelen gonen ga bága'žo žo'o doła', san Jesusen', bi be doła' bene'.
 16 Che len, dot láže'žo žala' bíga'žo

gawze gan že' z̄nna bia' Dios, Bennen' žáklene' žo'o, na' nnablžo-ne' yeyache' láže'le' žo'o, na' lo yela' ži'i láže' chie', gáklene' žo'o kate' bi da' gaken chežo.

5

1 Dios zbekze' no benne' žénele' ladjw benách ka', nich gake' bxoz blo, na' zzo'e' le' nich gone' da' ka' žone' law Dios lo wlazgak benách ka', na' nich wdíe' law Dios da' ka' znéjwgake', na' bia yiže' ka' zótgake' lo bkog la'y ni'a che doła' da' zej nbage'e.
 2 Bxoz blon', dan' žak chie' tlebe kan žaken chegak yógo'te benách ka', gak gake' zen laže' len benne' bi nnezle ka', benne' ka' zchíxgekle'.
 3 Dan' nak bxoz blon' benachze, che len žala' wdíe' law Dios to bia yiže', bian' gote' lo bkog la'y, ni'a che doła' da' nbága'kze' le', kan žone' ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka'.

4 Bi gak nitó benne' gon kwine' bxoz blo, san Dios zbie' no benne' žala' gake' bxoz blo, kan wžíe' Aarón, bennen' goke' bxoz blo nežw.
 5 Lezka' goken che Benne' Criston', bi ben kwine' Bxoz Blo, san Dios bzoe' Le' Bxoz Blo. Kan nak da' ni, Dios gože' Le':

Le' nako' Zi'na'.

Bzoa' Le' na'a.

6 Lezka' gože' Le' kan nyejw ga yoble, katen' wnné':

Le' náktezo' Bxoz,

kan gok Melkisedek bxoz.

7 Benne' Criston', katen' wzoakze' yežlyó nga, bchaljlene' Dios, na' góta'yoele' Le'. Wžéžeyi'e, na' wžeže' law Dios, Bennen' gok yeslé' Le' lo yela' got, na' Dios benle' chie' dan' bžebe' Dios dot laže'e.
 8 La'kze goke' Zi'n Dios, bsdle' gone' kan z̄nna x̄tiža' Dios ni'a che da' ka' gókgaken chie', da' ka' wzake'e.
 9 Katen' ba gok Benne' Criston' dot kan žala' gak Bxoz Blo, na' Dios bene' Le' Benne' žeslé' to ch'iize yógo'te benne' ka' žóngake' kan z̄nna x̄tiže'e.

10 Naž Dios bzoe' Le' Bxoz Blo kan gok Melkisedek na' bxoz blo.

Žon zož chežo wži'izo che Benne' Cristo

11 Kan nak da' ni, žala' wcháljento' le'e da' zan, dan' naken zede wzejní'ילו' le'e, dan' bi na' chejní'ilele. 12 Ba wdé ža žala' gak wsédlele le'e benách ka' xtiža' Dios, dan' ba bėnele scha, san žon byenen no benne' wsedle' le'e da' yoble da' bi naken zede dan' ba nzi' lo na' no benne' zzo lawe' žejli'e che Benne' Criston'. Nga'nle ka to xkwide' že'ndo', bi'don' ne žáže'be' niže', na' bi gak gawbe' yela' waw choch. 13 No benne' žon byenen soa no benne' wsedle' le' da' bi naken zede, nake' ka to xkwide' ne žáže'be' niže'. Bi nsedle' kan nak tlebe len da' naken chawe'. 14 Yela' waw choch naken da' žawgak benne' ka' ba zej nake' benne' wale ka', benne' ka' žónbia'gekle' da' naken chawe', na' da' bi naken chawe', dan' ba bkóngekle' žin yela' žejní'il chégake'.

6

1 Che len, bi žala' wsédtežlžo da' ka' ba bsedlžo katen' wzó lawžo ženlžo kan nak che Benne' Criston'. Žala' gólžežo lo yichj lázdo'žo nich gakžo dot li laže' benách chie' ka'. Bi žon byenen wsedlžo da' yoble da' ka' bi zej naken zede:

kan žala' yeyát láže'žo, na'
kan biž žala' gonžo da' kegle ka', na'
kan žala' chejle'žo che Dios, na'

2 da' ka' žsedlžo kan žala' yezoažo
nis, na'

kan žala' xoa na'žo benách
ka' žejlé'gake' che Benne'
Criston', na'

kan yebangak benne' gat ka', na'
kan chog Dios chegak benne'
wen da' zinnj ka' gátgake' to
chi'ize.

Cha' ba nsedlžo yógo'te da' ki bi žon byenen wsédželžon. 3 Ki gonžo cha' Dios gonne' žo'o latje.

4-6 ŽWak gonžo ga yeyát láže'gak da' yoble benne' ka' žebėj yichjgake' Dios, na' žži'igake' chie' Le'? Cha' bžin baní' che Dios lo yichj lázdo'gake', na' cha' wzí'gake' da' znezjw Dios, na' gókgake' toze len Dios Be' La'y, na' cha' wzí'gake' diža' chawen' che Dios, na' yela' wak che da' za', na' cha' naž yebėj yichjgake' Dios, na' wží'igake' chie' Le', bi gak gonžo ga yeyát láže'gake' da' yoble, dan' gaken kan wdá'gake' Zi'n Dios le'e yag kroze da' yoble, na' gon dítjgekle' Le' lawgak yógo'te benách ka'. 7 Benne' ka' žóngake' ki zej nake' ka' yežlyón' da' zzin' nis yejw da' zbixen lawlen zan chi'. Cha' yežlyón' znezjwn da' yebélengekle benne' ka' žá'ngaken', na' Dios žaz laže'en, 8 san cha' zzoazen lba yeche', na' bisgá', na' nga'n ditjen, na' nbaga'n zia, na' ba naken da' wzeyžon.

Da' žxen láže'žo da' žonen ga zga'nžo choch

9 La'kze zchaljto' ki, lježto' ka', nži'ילו' le'e, na' žeklto' nakle ka' yežlyón' da' znéziwle'en, na' žebélenlele yela' weslá da' ba nzi'le.

10 Dios nake' chawe', na' bi gal laže'e žin chawe' da' benle, na' da' ka' benle dan' nži'ilele-ne', na' kan góklenle benne' ka' che Dios, na' zej žáklenle légake'. 11 Na'a, ženelto' we' láže'le lježle tole yetole, na' gonle ki na' zejte ža ze lawte ža ka', nich gata' chele dot da' žxen láže'le. 12 Ženelto' bi gakle za'wed, san gonle kan žongak benne' ka' žejlé'gake' che Dios, na' kwezle zen laže', na' si'le da' ka' bchebe laže' Dios gonne' chežo.

13 Ki naken dan' ben choch Dios xtiže'e katen' bchebe laže'e bi da' wnezjwe' che Bran. Dan' bi zoa no benne' nakže' blo ka' Dios, che len ben choche' xtiže'e ni'a che la' kwince'. 14 Ki wnná Dios: "Da' li gon chawa'a le', na' gona' ga chanle'e za'só' ka'." 15 Bran na' wleze' zen laže', na' gota' chie' da'

bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'.
 16 Kate' to benne' žon choche' xtiže'e, žon chochen' ni'a che to benne' nakže' blo ka le', na' da' ni zzoa žin yógo'te diža' bizjw, dan' ben choche' xtiže'e. 17 Che len katen' Dios ben choche' da' bchebe laže'e gone', ben chochen' ni'a che la' kwinze'. Bene' ki dan' gónele' wloe'ele' benne' ka' žala' sí'gake' da' bchebe laže'e wnezjwe' chégake', nakkzen, na' to chi'ize že' da' bzoa lawe' gone'. 18 Dan' bchebe laže' Dios, na' dan' ben chochen', da' chopen ki batkle chá'gaken, na' kan nak chegak da' chopen ki, bi gak gon laže' Dios. Ki ben Dios nich gakkzen chežo to da' yeyón zen žo'o. Žxen láže'žo Le', gata' chežo da' zbez láže'žo dan' bzoen' chežo. 19 Dan' žxen láže'žon zzoa chóchtezen yichj lázdo'žo, na' naken ka to do ya da' zzoa žin to barkw zen. Dan' žxen láže'žon žape chi'i Benne' Criston' ni'a chežo gan zoa Dios ya'abá, na' žen' lo latje la'y dan' zoan xkóže'le laže' da' nałan' lo yodon' da' zoan ya'abá che Dios. 20 Wyó'o Jesusen' lo wlazžo žo'o gan zoa Dios ka to benne' zloe'ele' žo'o nez, na' Dios bzoe' Le' Bxoz Blo to chi'ize kan gok Melkisedek bxoz blo.

7

Jesus nake' Bxoz Blo kan gok Melkisedek

1 Melkisedek goke' benne' wnná bi'e lo yež Salem, na' lezka' goke' bxoz che Dios, Bennen' zente. Kate' ne zezá' Bran, zeyeje' wdé gok wdile katen' blej bchochje' benne' wnná bia' ka', na' bžoj Melkisedek na', na' bejchage' Bran na', na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na'. 2 Bran na' bnezjwe' Melkisedek na' to kwe' che to chi kwe' che yógo'te da' wzi'e lo wdilen'. Da' zeljás la Melkisedek na' znnan len diža' xiža': "Benne' Wnná Bia' Chawe'" na' lezka' nake' benne' zna bi'e lo yež Salem, da' znnan len diža' xiža': "Benne' Wnná Bia' Zka'n

Žie'." 3 Bi nyejw le'e yiche da' znnan wnníta'gak xa xne'e, o xa xta'we' ka', na' bi nyejw ža golje' o ža gote', san nake' kan nak Zi'n Dios dan' nake' to chi'ize bxoz blo.

4 Le wia nga, kan gok Melkisedek na' zen, dan' xažo Bran na'kze bnezjwe' chie' to kwe' che to chi kwe' che da' wlejen' lo na'gak benne' wnná bia' ka', benne' ka' blej bchochje' lo wdilen'. 5 Lo da' bžoj Moisés, Dios wnné' benne' ka' zej nake' za'só Lebí, benne' ka' zej nake' bxoz ka', sí'gake' to kwe' che to chi kwe' che da' zzi'gak benách Israel ka', la'kze zej nake' ljéžgake' ka', dan' yógo'tegake' zej nake' za'só Bran na'. 6 Melkisedek na' bi nake' ljéžgake', san wzi'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', bennen' wzi'e da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'. Lezka' Melkisedek na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na', 7 na' bi gak nitó benne' wzi'e che da' znnan: "Bennen' nakže' blo law Dios znnable' Dios gon chawe'e bennen' nakže' gaxjw." 8 Na'a, ža ni zoažo na'a, benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka' lezka' zej nake' benách žátgakkze', san Melkisedek na', zoa da' znnan kan nak chie', da' znnan zoe' nbane'. 9 Na'a, gak nnažo kan nak che Lebí, na' chegak za'sóe' ka', benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka', lezka' wdíjwgake' to kwe' che to chi kwe' katen' Melkisedek na' wzi'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', xa gole wdé chégake'. 10 Ki naken dan' gak nnažo Bran na' ne noe'e Lebín', na' za'sóe' ka' li'e katen' Melkisedek na' bejchage' le', dan' bi na' gáljgake'.

11 Benách Israel ka' zzi'gake' xtiža' Moisés lo na'gak bxoz ka', benne' ka' zej nake' za'só Lebín', gan lezka' nbab Aarón, bennen' goke' bxoz blo nežw. Na'a, chela' gak yeyakgak benách ka' dot chawe' law Dios dan' žóngake' kan zna da' bchi'le Moisés

na', bi gon byenen soa yetó b̄xoz kan gok Melkisedek na', na' kege kan gok Aarón na'. ¹² Cha' bcha' Dios kan žala' gak b̄xoz, na' žon byenen wché'e da' žchi'le' benách ka'. ¹³ X̄anžon', Bennen' nyejw le'e yiche da' ki kan nak chie', nbabe' yetó kwe' za'só Israel ka naken da' nbab Lebín', na' che kwe' za'só ka' gan nbab X̄anžon', nitó benne' goke' b̄xoz law Dios. ¹⁴ Naken ki dan' nak bia' golj X̄anžon' lo kwe' ljež ka' Judá, na' Moisés na' bi bchalje' che Judá na' katen' bchalje' chegak benne' ka' žala' gágake' b̄xoz ka'.

¹⁵ Nak bia' da' ni ni'a che da' žaken na'a. Kan gok Melkisedek na' b̄xoz, ba bloe'e law yetó B̄xoz, Jesusen'. ¹⁶ Benne' ni, bi nake' B̄xoz dan' žnna da' bsedle Moisés na' kan zej nak lježe' ka', san nake' B̄xoz dan' nape' yela' wak che yela' nban da' batkle yeyožen. ¹⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' zzoa lin chie' Le', da' žnnan: To chi'ize nako' Le' B̄xoz kan gok Melkisedek b̄xoz.

¹⁸ Na'a, ba wdé che diža' golen' ka' žala' gak b̄xoz, dan' bi wdapken yela' wak, na' bi be gok gonnen. ¹⁹ Dan' bchi'le Moisés bi gok yeyonen dot chawe' benách ka' law Dios. Na'a, ba wyó'o to da' žxen láže'žo da' nakžen chawe', da' žonen ga gak biga'žo law Dios.

²⁰ Katen' ben Dios ga nak Jesusen' B̄xoz, ben choche' x̄tiže'e. ²¹ Bi ben choch Dios x̄tiže'e katen' wžie' benne' ka' nich gágake' b̄xoz ka', san katen' wžie' Jesusen' nich gake' B̄xoz, na' ben choche' x̄tiže'e, na' wnné': Ben chocha' x̄tiža'a neda', X̄ano', wnnia': "Bi wchá'a kan gona'. To chi'ize nako' Le' B̄xoz kan gok Melkisedek b̄xoz."

²² Che len, Benne' Criston' nake' Bennen' žone' ga nakkze dižan' da' zka'n chawe' dan' nakžen chawe' ka' gok da' nežwn'. ²³ B̄xoz ka' gógake' benne' zan, dan' bi gok gá'ngake'

nga dan' gótgake', ²⁴ san dan' zóateze Jesusen', to chi'ize nake' B̄xoz, na' batkle gon byenen chaz no benne' latje chie' nich gake' b̄xoz. ²⁵ Che len, to chi'ize gak Jesusen' yeslé' benne' ka' zbíga'gake' law Dios, ni'a che la Jesusen', dan' zóateze' nbane', na' žnne chawe'e lo wlážgake' law Diosen'.

²⁶ Ben byenen soa to B̄xoz Blo ki chežo. Nake' la'y, na' dot chawe', na' bi žónlene' benne' doła' ka' tzen, san nakže' zen ka' yógo'te da' žen' ya'abá che Dios. ²⁷ Jesusen' bi nake' kan zej nak b̄xoz blo ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, dan' ben byenen wdégake' žen law Dios tža tža. Bétgake' bia yixe' ka' lawe' Le' ni'a che doła' da' zej nbága'kze', na' wdé na' tlebe béngake' ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka'. Na'a, Jesusen', toze chi'i bdie' žen law Dios, katen' bde kwine' law Dios, na' blalje' x̄chenkze' ni'a che doła' da' zej nbaga' yógo'te benách ka'. ²⁸ Lo da' bchi'le Moisés, benách ka' bi zej nake' dot chawe', zej nake' b̄xoz, san wdé bžin da' bchi'le Moisés ga ni, Dios ben choche' x̄tiže'e, na' bene' ga nak Zi'nkze' B̄xoz Blo, dan' nake' dot chawe' kan žala' gak to b̄xoz che Dios.

8

Jesús nake' B̄xoz Blo chežo

¹ Na'a, kan nak da' ba wnnia', žnnan ki: zoa to B̄xoz Blo ki chežo, Bennen' wži'e kwit li ža che Dios gan ži'e, žnna bi'e ya'abá. ² Le' žone' žin ka' B̄xoz Blo lo latjen' dan' naken dot la'y, dan' naken yodon' dan' bchis X̄anžo Dios, na' kege benne' ka'. ³ Dios zbie' yógo'te b̄xoz blo ka' nich wdégake' lawe' Le' da' ka' žnéžwagak benách ka', na' lezka' x̄chengak bia yixe' ka'. Che len ben byenen soa da' wdé Benne' Criston' law Dios. ⁴ Chela' zoe' yežlyó nga, bi gake' b̄xoz, dan' zej nníta'teze b̄xoz ka' nga, benne' ka' zdégake' law Dios da' ka' žnéžwagak

benách ka' kan z̄nna da' bchi'le Moisés. ⁵ Bxoz ki žóngake' žin che to da' zloé'ezelen, dan' naken ka to bxin che dan' zoan ya'abá che Dios. Ki naken dan' wnná Dios katen' gože' Moisés gone' yo'o yiddon', na' wnné': "Bwia nga, ben yógo'te dot kan nak dan' bloe'ela' le' law ya'a na'." ⁶ Na'a, Bxoz Blo chežo ni, žone' žin che da' záka'žen, na' ni'a che da' bene' Le' zoa chežo to diža' da' zka'n chawe' da' záka'žen, dan' zchaljen che to da' záka'žen, dan' bchebe laže' Dios gatan' chežo.

⁷ Chela' wdape dižan' da' zka'n chawe' da' nežwn' dot yeľa' wak, bi ben byenen soa to diža' bežope da' zka'n chawen'. ⁸ Na'a, Dios zloe'ele' bi beyakgak benne' ka' dot chawe' lawe' Le' katen' bchalje' dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnán:

Le wia nga, z̄nna X̄anžo Dios:

"Za'gak ža ka'

katen' wzóa' to diža' kobe da' wká'n chawen',

dan' gónlena' benne' Israel ka', na' benne' Judá ka'.

⁹ Bi gaken kan gok dižan' da' zka'n chawen',

dan' bénlena' xa x̄tó'gake' ka',

ža na' beḡwa' ná'gake',

na' bebéjgaka'-ne' lo yežlyó Egipto.

Dan' wléj yíchjgake' diža' chia' da' zka'n chawen',

neda' wléj yíchjgaka'-ne'." Ki z̄nna X̄anžo Dios:

¹⁰ "Che len, ki gak diža' da' wká'n chawen'

dan' gónlena' benách Israel ka'

te ža ki." Ki z̄nna X̄anžo Dios:

"Wchiza' lo yichj lázdo'gake' da' wchi'la'

na' wzojan' lo yichj lázdo'gake'.

Naž gaka' Dios chégage'

na' légage' gákgake' benách chia' ka'.

¹¹ Bi gon byenen no benne' wsdle' lježe', na' nne':

Benbia' X̄anžo Dios.

Ki gaken dan' gónbia'gake' yógo'tegake' neda',

gan so law no benne' nake' gaxjw,

na' zejte no benne' nake' blo.

¹² Yeyache' láže'la' légage',

na' yenít lawa' da' kegle da' béngake', na' biž chejsá' laža'a doľa' da' zej nbage'e."

¹³ Katen' bchalj Dios che to diža' kobe da' zka'n chawen', naken dan' ba bgole diža' nežwn', na' za' te che dan' ba ngolen, na' ba naken da' ba wdén.

9

Latj la'y da' žen' ngaze, na' Latj La'y da' žen' ya'abá

¹ Na'a, kan nak dižan' da' zka'n chawe' da' nežwn', wnníta'gak da' zchi'l ka' kan žala' wká'n zenžo Dios, da' ka' bžággaken dižan'. Latje la'y, da' bžagen dižan', goken che yežlyó nga. ² Ki gok yo'o la'y na' da' goken yid. Lo latjen' da' wžén' lawle, dan' nzin' latje la'y, wnníta'gak da' ka' nwá'gaken yi', na' bkog la'y gan bkwá'gake' yet x̄tildo' ka' law Dios.

³ X̄kóže'le laže' bežope dan' nalan' lo yo'on', wzóa latjen' da' nzin' latje

la'yte, ⁴ na' lo latjen' wzóa to bkog da' goken oro gan bzéygage' yale,

na' lezka' wzóa to kak ga na', gan wyó'o dižan' da' zka'n chawen', na' gokw kak na' oro, na' loe'ele kak

na' wnníta'gak zíga'don' da' goken oro, gan wyó'o yet x̄tildo' da' nzin'

maná, len bar che Aarón, dan' beyeklen ni'a ne'ndo', na' lezka' jej

blag ka', gan nyejw dižan' da' zka'n chawen'.

⁵⁻⁶ Law kak na' wnníta'gak chope wbás che ya'abá ka', da' ka'

góggaken oro, na' zej nzin' kerubín che latje gan bloe'e law Dios, na'

zoagak x̄ilgaken lawle latje gan bde bxoz blo žen che to zila'do' ni'a che doľa'.

Ki bnnita' cháwe'gake' da' ki. Žáztezgk bxoz ka' lo latjen' da'

žen' lawle, gan žóngake' žin chégage' che da' zka'n zéngake' Dios. Bi gak

wchalja' na'a dot kan gokgak da' ki.

⁷ Lo latje bežopen', toze bxoz blo wyoé'e toze chi'i twiz twiz,

na' bi'e žen, da' bdien' law Dios ni'a che doľa' da' nbága'kze' le', na'

lezka' ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka', doła' ka' béngake' da' bi gókbe'egeklen'. ⁸ Dios Be' La'y zzejni'ile' žo'o bi gok la'žo law Dios na'kze kate' ne zkówgekle' žin lo latje la'yen' da' žen' lawle lo yo'o la'y da' goken yid, da' bžagen diža' nežwn' da' zka'n chawen'. ⁹ Da' ki zej naken to da' zloé'ezelen da' žaken na'a ža. Da' ka' bdégake' law Dios len žen chegak bia yixe' ka', bia ka' bétgake' law Dios, bi gok yeyóngaken yichj lázdo'gak benne' ka' dot chawe', benne' ka' bka'n zéngake' Dios ki. ¹⁰ Da' ki bloé'ezegeklen kan nak chegak da' we'j bdáwgake', na' kan žala' gon chawe' kwíngake', na' che da' bsdle Dios kan žala' gak che beła' žen chégake'. Dios bnnite' da' ki chégake' na' zejte ža žala' wché'e yógo'te da' ka'.

¹¹ Na'a, ba bedjla' law Benne' Criston', Bennen' nake' Bxoz Blo che da' naken dot chawe', dan' bla' lawn ni'a che da' bene' Le'. Latje La'y gan wyoé'e Le' naken blo, na' naken dot chawe', na' bi naken da' bengak benách ka', na' bi naken che yežlyó nga. ¹² Na'a, ba wyó'o Benne' Criston' lo Latje La'yen', da' žen' ža'le, kege len xchengak beždo' ka', na' xchengak chibo ka', san len žen chekze'. Toze chi'i wyoé'e lo Latje La'yten', na' ka' goken, bene' ga belažo to chi'ize. ¹³ Da' li, xchengak beže ka', na' chibo ka', na' de chegak beždo' ka', bia bzéygake'-ba' law Dios, da' ka' bchéngake' lo yichjgak benne' ka' zej nbage'e doła', gok yeká'gaken doła' ka' da' zej nbaga' benách ka' nich yeyóngaken légake' chawe' lo beła' žen chégake' kan nak che yela' yodo' chégake'. ¹⁴ Na'a, xchen Benne' Criston' gónle'ežen ki, dan' bde kwine' law Dios, na' goke' dot chawe', na' Dios Be' La'y, Bennen' zóateze', wzóalene' Le'. Na'a, xchen Benne' Criston' žeyonen yichj lázdo'žo dot chawe' lo da' ka' wbága'žo, da' ka' žóngaken ga

gatgak benách ka'. Ki bene' nich gak biga'žo nich gonžo žin law Dios ban.

¹⁵ Che len Jesús, Benne' Criston', nake' Bennen' ben choche' diža' koben' da' zka'n chawe', dan' gote' Le', na' beké'e doła' da' wbága'gak benách ka' kate' ne zoa diža' nežwn' da' zka'n chawen'. Lezka' gote' nich gak sí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' wžie', da' ka' zóatezaken. ¹⁶ Kate' žat to benne', na' cha' ba bzoje' le'e yiche kan žala' chísgake' da' ka' wdape', žon byenen gak bia' ba nat ben-nen' nich gak góngake' kan žna dan' bzojen'. ¹⁷ Kate' ba nat ben-nen', naž gak góngake' kan žna dižan', san kate' ne zoe' nbane', bi gak góngake' kan žnan. ¹⁸ Che len, diža' nežwn' da' zka'n chawen' wza-kan' dan' gok chochen ni'a che žen, da' zloe'elen zoa no benne' gote'. ¹⁹ Katen' Moisés bloe'ele' benne' ka' kan zej nak yógo'te xtiža' Dios, na' bežwe' žen chegak beždo' ka', na' chegak chibo ka', dan' nchixen nis, na' bežwe' to yixe'do' da' nzin' hisopo, na' yicha' zila' da' ne'jen xna, na' len da' ki bxite' žen dan' nchixen nisen' law yiche gan nyejw xtiže'e, na' lezka' lawgak benách ka'. ²⁰ Naž gože' légake': "Da' ni naken žen da' žon chochen dižan' da' zka'n chawe' da' bchi'le Dios žo'o gonžo kan žnan." ²¹ Lezka' Moisés bxite' žen na' lo latje la'y da' goken yid, na' lawgak yógo'te da' bkóngekle' žin lo latje la'y nich bka'n zéngake' Dios. ²² Kan žna xtiža' Dios, yeláte'ze ka dachgak yógo'te žala' yeyón žen légaken chawe', na' cha' bi wláljgake' žen, bi yegá'a doła'.

Xchen Jesús, Benne' Cristo, žeká'an doła'

²³ Ki naken, ben byenen wzóa da' beyonen chawe' yodo' da' žen' yežlyó nga da' naken to da' zloé'ezelen kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, san kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, ben byenen soa

to da' yeyonen chawe' benne' ka' chó'ogake' ga na', dan' záka'žen ka xchengak bia beždo' ka'. ²⁴ Bi wyó'o Benne' Criston' lo latje la'yen' da' bengak benách ka', dan' naken to da' zloé'ezelen kan nak dan' naken dot li laže', san wyó'e Le' ya'abá na'kze nich gak la' lawe' na'a law Dios lo wlazžo žo'o. ²⁵ Bxoz blo, bennen' zoe' yežlyó nga, žoe'e latje la'yte twiz twiz len žen chegak bia beže ka', san bi žon byenen cho'o Benne' Criston' zan chi'i nich got kwine' law Dios. ²⁶ Chela' goken ki, na' gon byenen saka' Benne' Criston', na' gate' zan chi'i ža ni'te kate' ne žata' yežlyó, na' zejte na'a ža, san na'a, kate' nak ža ze lawte ža ka', toze chi'i bla' lawe', na' to chi'ize bde kwine' law Dios, na' gote' nich beké'e doła' chežo. ²⁷ Kan žon byenen gatgak yógo'te benách ka' toze chi'i, na' te na' Dios wchi'a laže'e légake', ²⁸ lezka', toze chi'i got Benne' Criston', na' bde kwine' law Dios nich beké'e doła' da' zej nbaga' benne' zan. Na'a, la' lawe' da' bežope chi'i, kege nich yeké'e doła', san nich yeslé' to chi'ize benne' ka' zbéžgake' Le'.

10

¹ Da' bchi'le Moisés žo'o goken to da' zloé'ezelen kan nak da' chawe' da' zan', na' bi goken dot kan naken. Che len, dan' bchi'le Moisés góngake' bi gok yeyonen benne' ka' dot chawe', benne' ka' bla'gake' law Dios twiz twiz, na' biá'gake' žen chegak bia beždo' ka', dan' bdétezegaken' law Dios. ² Chela' gok yeyonen légake' dot chawe', na' bi bdétežgake' žen na' law Dios, dan' benne' ka' ba beyákgake' dot chawe' biž gákbe'egekle' zej nbage'e doła'. ³ Žen na' da' bdégage' law Dios twiz twiz benen ga bejsá' láže'gake' zej nbage'e doła'. ⁴ Ka' goken dan' xchengak beže ka', na' chibo ka', bi gok yeká'an doła'.

⁵ Che len, kate' bla' Benne' Criston' yežlyó nga, gože' Dios kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Bi žénelo' wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawo' Le', san beno' ga naka' neda' benachze.

⁶ Bi žaz lažo'o wzéy no benne' bia beže ka' lawo',

o wdé no benne' xchéngakba' lawo' ni'a che doła'.

⁷ Naž wnnía': "Zoa' neda' nga nich gona' kan žénelo' Le', Dios.

Naken kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia'."

⁸ Dan' nyejw zga'ale znnan: "Bi žénele Dios wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawe' Le'." Da' ni zloe'elen žo'o biž žaz laže' Dios da' ni, la'kze lo da' bchi'le Moisés gož Dios légake' góngake' ki. ⁹ Wdé na' znnan: "Zoa' neda' nga nich gona' kan žénelo' Le', Dios." Da' ni zloe'elen žo'o žeká' Dios dan' bdégage' lawe' Le' zga'ale, na' zzo'e latje chen da' bde Zi'nkze' lawe'. ¹⁰ Na'a, Dios žeyone' žo'o dot chawe' dan' ben Benne' Criston' kan žénele Dios katen' bde kwine' lawe' Le' lo wlazžo žo'o, na' gote' toze chi'i.

¹¹ Da' li yógo'te bxoz ka', benne' ka' nnita'gake' yežlyó nga, zžégage' tža tža, na' žóngake' xchéngake', na' tlebe kan žóngake', na' zan chi'i zdégage' xchengak bia beže ka' law Dios, dan' bi gak yeká'an doła'.

¹² Na'a, Benne' Criston', toze chi'i, to da' bdie' to chi'ize law Dios ni'a che doła', na' naž bejži'e kwit li ža che Dios, ¹³ ga na' zbeze' ža gon Dios ga benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' wzóa zibgake' lawe' Le'.

¹⁴ Ni'a che toze da' bdie' law Dios, to chi'ize bene' ga zej nak benne' chie' ka' dot chawe', na' bdie' légake' lo na' Dios. ¹⁵ Lezka' Dios Be' La'y zzoa lie' da' wnné' zga'ale, na' nyejwn le'e yiche, zne':

¹⁶ Ki gak dižan' da' wká'n chawen' da' gónlena' légake'

Te ža ki. Zna Xanžo Dios:

"Wchiza' xtiža'a lo yichj láždo'gake',

na' wzojan' lo yichj lázdo'gake'."

17 Wdé na' wnné':

Biž chejsá' laža'a doła' da' wbağa'gake',

na' zia da' béngake'.

18 Che len, cha' ba begá'a doła', biž žon byenen bi da' wdežo law Dios ni'a che doła'.

Gak biga'žo law Dios

19 Na'a, zí'na'do' ka', gak biga'žo law Dios dot láže'žo ni'a che xchen Jesús, Benne' Criston'. 20 Chéjlenžo to nez kobe, da' naken li laže', dan' bzoa Benne' Criston', dan' zžinen xkóže'le lažen' da' bsejwen gan gak chó'ogake' latjen' da' nakten la'y, dan' nnažo, nezen' dan' bsaljwe' chežo dan' bdie' belá' žen chekze'.

21 Jesusen' nake' Bxoz zente chežo, na' znna bi'e benách ka' che Dios.

22 Che len gak biga'žo law Dios dot láže'žo, na' lo yela' žxen laže' chežo, dan' žejle'žo che Benne' Criston', dan' ba beyone' yichj lázdo'žo dot chawe', nich bi yesbaga' lázdo'žo žo'o zia, na' beyone' belá' žen chežo dot chawe' len to nis da' záka'le'en.

23 Žala' soa chochžo, na' bi gak chope láže'žo kan nak da' žxen láže'žo che da' nzi' lo na'žo, da' bchebe laže' Dios gonne' chežo, na' Le' žone' kan znne'.

24 Žala' gon chochžo tožo yetožo, na' gonžo ga ži'ilžo lježžo ka', na' gonžo da' naken chawe'. 25 Bale benách biž zdóblengake' žo'o. Bi žala' gonžo žo'o kan žongak benách ka', san žala' gon chochžo tožo yetožo, na' gónžežo ki dan' zle'elžo za' žin ža yelá' Xanžon'.

26 Cha' zéjlenžo žonžo doła' kate' ba nónbia'žo da' naken dot da' li, bi be zoa da' gak wdežo law Dios da' yeká'an dołan'. 27 Benne' ka' žóngake' ki, lo yela' zžebe chégake' želbeze' ža chog Dios chégake' chó'ogake' lo yi' gabíl, dan' wzéytezen benne' ka' zžl'igake' che Dios.

28 Kate' to benne' bzoe' chela'ale da' bchi'le Moisés, bétgake' le' cha' chope chonne benne' ka' bzoa lígake' da' bene', na' nitó

benne' beyache' láže'le' le'. 29 Na'a, cha' no benne' wzóe' chela'ale Zi'n Dios, wzóe' chela'ale xchene' da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', dan' žeyonen žo'o chawe', na' bága'že' zia. No benne' gone' ki wka'ne' ka'ze Dios Be' La'y, Bennen' žonne' chežo da' žiážjelžo.

30 Ki gaken dan' nónbia'žo Dios, Bennen' wnné': "Chia' neda' nak yela' žezi' wzón. Neda' yebi'a chagak benách ka'." Ki wnná Xanžo Dios. Lezka' wnné': "Xanžon' wchi'a laže'e benách chie' ka'." 31 Žala' žebe no benne' žala' wsaka' zi'i Dios ban le'.

32 Le chejsá' laže' ža ka' da' ba wdégaken katen' za' bžin baní' chele, na' bzóelele da' zan da' bsaka' zígake' le'e. 33 Bliž zígak benách ka' le'e, na' besbága'gake' le'e zia lawgak benách ka', na' le'e bēnlenle tzen benne' ka' wzáka'gake' ki.

34 Ka' goken dan' beyache' láže'lele benne' ka' zej nyejwe' liž ya, na' lo yela' žebél chele bzóelele benne' ka' wléjgake' ližle da' ka' gota' chele. Ki benle dan' nnézlele da' nakžen chawe', na' da' zóatezen ya'abá che Dios zej naken chele.

35 Na'a, bi wka'nle dan' žxen láže'le, dan' noan to da' zen da' yebi' Dios chele.

36 Žon byenen kwezle zen laže', nich kate' ba benle kan žénele Dios gonle, na' si'le da' bchebe laže'e gonne' chele, kan nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios, da' znnan:

37 Yetó chí'ido'ze

la' Bennen' žala' yide',

na' bi žele'.

38 Naž no benne' nake' chawe' lawa' neda',

yela' bennen' dan' žejli'e chia' neda'. Cha' yekwase', na' wzóe' neda' chela'ale,

biž chaz laža'a-ne'.

39 Na'a, žo'o ni bi nakžo ka' benne' ka' zkwásgake', na' zžóagake' Dios chela'ale, na' kwia yígake', san žejle'žo che Benne' Criston', na' ba nzi'žo yela' žeslá.

11

Kan žala' chejle'žo che Dios

¹ Na'a, dan' žejle'žo che Dios, nnezlžo si'žo da' žxen láže'žo, na' nak bia' da' bi na' le'elžo. ² Ki bejle'gak xa wdé chežo ka' che Dios, na' che len nyejw le'e yiche la'y kan goken chégake', da' žnnan: "Bežóžgake' chawe' law Dios."

³ Dan' žejle'žo che Dios, nnezlžo bene' Le' yežlyó nga len to díža'ze. Ležka', katen' ben Dios yógo'te da' žle'elžo, bkonle' žin da' bi na' soan.

⁴ Dan' bejlé' Abel, ži'n Adán, che Dios, na' bdie' žen che bia yíxe'do' ka' law Dios, to da' záka'žen ka da' bde Kaín, bi' bíche'be' Abel na' law Dios, na' che len Dios bchalje' che Abel na', na' wnné' nake' chawe', na' wdape' ba la'ne dan' bdie' lawe' Le'. La'kze ba nat Abel na', na' zejte na'a ža, naken kan ne zchalje', dan' bejli'e che Dios.

⁵ Dan' bejlé' Enok, za'só Adán na' che Dios, wdíe' ya'abá che Dios, na' bi gote', na' biž blé'egekle' le', dan' Dios bechi'e le', na' nyejw le'e yiche la'y kan nak chie', da' žnnan: "Zga'ale kate' Dios bechi'e le', Enok na' bene' da' žaz láže' Dios."

⁶ Na'a, cha' bi žejle'žo che Dios, bi gak gonžo da' žaz láže'e Le', na' nich bíga'žo law Dios, žon byenen chejle'žo zoakze' Le', na' žechebe' che no benne' žnnable' Le' gáklene' le'.

⁷ Katen' Dios bzejni'ile' Noé kan žala' gaggak da' bi na' gekle' Noé na', dan' bejli'e che Dios, ben Noé na' kan žnna xtiža' Dios, na' bene' barkw zen na' da' nzin' Arka, na' lo barkwn' belagak lježe' ka' tzen len le'. Dan' bejli'e che Dios, bene' ga nak bia' nžog chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga gátgake', na' belé' lo nisen' dan' bejli'e che Dios.

⁸ Katen' Dios bliže' Bran, dan' bejlé' Bran na' che Dios, na' bene' kan žnna xtiža' Dios na', na' bezé'e láže' nich cheje' lo latjen' da' žala' si'e ka to da' gaken chie' to chi'ize, na'

bžoje' láže' la'kze bi wnezele' gan žala' cheje'. ⁹ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, goke' ka to benne' ži'to' lo yežlyón' da' bchebe láže' Dios wnezjwe' chie'. Wzóe' to lo yo'o láže'do', na' ležka' ben Isaak, ži'n Bran na', na' ležka' ben Jakob, za'só Bran na', benne' ka' bchebe láže' Dios wnezjwe' chégake' dan' bchebe láže'e wnezjwe' che Bran na'. ¹⁰ Ki ben Bran na', dan' bxen láže'e gata' chie' yežen' da' zoan to chi'ize len ze'e chen, dan' ben Dios.

¹¹ Ležka' Sara, zo'le Bran na', la'kze goke' no'le wbíž, bejli'e che Dios, na' Le' bnezjwe' chie' yela' wak nich golj to bi' že'n chie'. Golj to xkwide' byodo' chie' la'kze ba wdé yiz chie', dan' bejli'e che Dios gone' kan žnna xtiže'e da' bchebe láže'e chie'. ¹² Che len, la'kze Bran na' ba bgól-li'e, golj-gak zanle'e za'sóe' ka', na' góggake' kan zej nak belj ya'abá ka', na' kan že' yož žoa'a to yego zen, na' nitó benne' bi gak wlabe' légage'.

¹³ Yógo'te benne' ki gótgake', na' bi wží'gake' dan' bchebe láže' Dios wnezjwe' chégake', san bejlé'gake' che Dios, na' ži'to'ze blé'egekle' dan' žala' sí'gake'. Bejlé'gake' che Dios, na' bcháljgake' chen. Ka' goken, bloé'egekle' zej nake' ka' benne' ži'to' ka', benne' ka' želdaze' yežlyó nga. ¹⁴ Benne' ka' zcháljgake' ki, žloé'egekle' želyilje' to latje da' gaken lážgake'. ¹⁵ Chela' belzá' láže'gake' ki che yežlyó gan bžóžgake', na' gok yeyéjgake' ga na', ¹⁶ san belzá' láže'gake' che to yežlyó da' nakžen chawe', dan' zoan ya'abá che Dios. Che len bi žedoé'el Dios kate' žnnágake' nake' Le' Dios chégake', na' ba bkweze' to yež chégake'.

¹⁷ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, katen' Dios wží' bi'e le', bdie' xkwide' Isaak chie' law Dios kan ždégake' bia ka' žótgake'-ba' lawe' Le'. Ba wzóa' Bran na' wdíe' xkwide' byo nežw chie' law Dios la'kze nakbe' xkwiden' bchebe láže' Dios wnezjwe' chie'. ¹⁸ Ki bene'

la'kze Dios gože' le', na' wnné': "Lona' xkwide' Isaak chio' gona' ga nníta'gak za'só' ka'." 19 Ki ben Bran na' dan' gókbe'ele' nap Dios yela' wak yesbane'-be' lo yela' got, na' ka to da' žsaka' lebžo, wak nnažo bezi'e-be' lo yela' got la'kze bi gotbe'.

20 Dan' bejlé' Isaak na' che Dios, wnnable' Dios gon chawe'e xkwide' Jakob, na' xkwide' Esaú, kan zej nak da' sí'gakbe' ža ka' da' zá'gaken. 21 Dan' bejlé' Jakob na' che Dios, katen' za' gate' wnnable' Dios gon chawe'e to to zi'n Jwsé, na' bka'n zene' Dios, kate' ne nychwe' lo bar chie'. 22 Dan' bejlé' Jwsén' che Dios, katen' za' gate', bchalje' che ža katen' za'só Israel yežó'gake' lo yežlyó Egipto, na' gože' lé'gake' kan žala' chjwá'gake' žit chie' lo yežlyón' gan chejnníta'gake'.

23 Dan' bejle'gak xa xna' xkwide' Moisés che Dios, katen' golj xkwiden', na' bkáche'gake'-be' chonne byo', dan' blé'egekle' xkwide' byodon' nakbe' xtan, na' bi bžébegake' bennen' zna bi'e lo yežlyó Egipto, bennen' gože' lé'gake' gótgake' xkwide' byodo' ka'. 24 Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, kate' bgolbe', biž be'be' latje wzóagake' labe' xkwide' byo che zi'n no'le Benne' Faraón, bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na'. 25 Ki benbe' dan' goklbe' gakže chawe' sáka'be' tzen len benách ka' che Dios ka' yebélenbe' to chí'do'ze da' ka' žebélengekle benne' ka' žóngake' doła'. 26 Goklbe' záka'že wliž zi'gak benách ka' lebe', kan gok che Benne' Criston', ka gata' chebe' yela' wnni'a chegak benách Egipto ka', dan' wzá' láže'be' che da' yebí'i Dios chebe'. 27 Wdé na', dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bžoje' lo yežlyó Egipto, na' bi bžebe' yela' zža'a che bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na', na' bzoel' kan žon to benne' zle'ele' Dios, Bennen' bi gak le'elžone'.

28 Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bene' Lni Pasko' kan gož Diosen' le' gone', na' btope' žen gan žó'ogake' lížgake' ka', nich teze wbás che ya'abá ga na', bennen' žala' gote' xkwide' byo nežw ka' chegak benách Egipto ka', na' bi gote' zi'ngak benne' Israel ka'. 29 Dan' bejle'gak benne' Israel ka' che Dios, wdégake' lo yo biž gachje láwe'le nisdó' da' nzin' Nisdó' Xna. Katen' gónegekle benne' Egipto ka' té'gake' ga na', na' gótgake' lo nisen'.

30 Dan' bejle'gak benne' Israel ka' che Dios, kate' beyož wdégake' dot kwit yež Jerikó tža tža gaže ža, na' byinnj ze'e da' wdape chí'in yežen'. 31 Dan' bejlé' Rahab che Dios, no'len' bnezjwe' benách ka' latje, bi gote' tzen len benách Jerikó ka', benne' ka' bi béngake' kan zna xtiža' Dios. Ka' goken chie' dan' wdape' ba la'ne benne' Israel ka', benne' ka' bedjwíalangake' da' žákl'enen benách Jerikó ka'.

32 ¿Bízaže žala' nnia'? Žiažje latje wchalja' kan bengak Jedeón, na' Barak, na' Sansón, na' Jefté, na' Dabí, na' Samuel, na' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. 33 Dan' bejlé'gake' che Dios, blej bchóh'gake' da' zan yež zen ka', na' béngake' da' naken chawe', na' wzí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' ché'gake'. Bséjwgake' žoá'agak beže yiže' ka'. 34 Belágake' lo yi' zen ka'. Belágake' lo na'gak benne' ka' gónegekle' gótgake' lé'gake' len ya ntoche' ka'. Dios beyón choche' lé'gake' kate' bedó láže'gake', na' beyák chóh'gake' lo wdíle. Blággake' benne' zan chegak yež zi'to' ka', benne' ka' žjake' lo wdíle. 35 No'le ché'gake', no'le ka' wnníta'gake' ža ka', bezi'gake' xkwide' ka' che ché'gake' katen' bebá'ngakbe' lo yela' got.

Yebale benne' ka' gótgake' lo na'gak benne' ka' bsaka' zí'gake' lé'gake', na' dan' bi gónegekle'

kwáslengake' Dios, bi wzí'gake' latje wsangak benách ka' lé'gake', nich gata' yela' yebán lo yela' got chégake', dan' gó'gkele' záka'žen. ³⁶ Yebale' bzó'egkele' yela' žon ditjle, na' yela' zi' che yid, na' byéjwgake' liž ya, gan bžéjgake' do ya. ³⁷ Bže'egak benách ka' bale' yej, na' bchéza'gake' yebale'. Bsaka' zí'gake' lé'gake', na' bétgake' bale' len ya ntoche'. Wdégake' nile na'le, na' gó'kgake' yid zagak zila' ka', na' chibo ka'. Gó'kgake' benne' yache', na' belzáka'li'e, na' besbága'gak benách ka' lé'gake' zia. ³⁸ Ki gogkak benne' ka', na' benách ka' wnníta'gake' yežlyó nga bi gó'kgake' zi sí'gake' yela' ba nez zen chégake'. Wdágakze' lo latje dach ka', na' law ya'a ka', na' wnníta'gakze' lo bloj ka', na' lo yežw ka' zan yo. ³⁹ Yógo'tegake' bežójgake' chawe' law Dios dan' bejlé'gake' chie' Le', la'kze bi wzí'gake' yežlyón' da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake'. ⁴⁰ Ka' goken, dan' ba bkwez Dios chežo to da' nakžen chawe' nich katen' yeyone' lé'gake' dot chawe', žo'o ni gónlenžo lé'gake' tzen.

12

Žala' wiažo Benne' Cristo

¹ Lezka' žo'o, dan' zej nniita' dot kwitžo benne' zanle'e, benne' ka' zló'e'egkele' kan žejlé'gake' che Dios, che len žala' wzoažo chela'ale yógo'te da' kegle ka' da' zej naken ka to da' nak zi'i da' nwa'žo, na' lezka' yógo'te doła' ka' da' nzéngaken žo'o, na' lo yela' zbez zen laže' chežo, žala' gonžo xchin Dios, da' naken ka sá'le'ežo lo witje gan nyazžo. ² Žala' wiažo Jesús, Bennen' žone' ga gak chejle'žo che Dios, na' žone' ga žak dot li laže' yela' žejlé' chežo. Jesusen' wzake'e le'e yag kroze, na' bzoele' yela' žedo'é'el chen, dan' gónele' si'e yela' žebél da' gata' chie',

na' bejži'e kwit li ža che Dios, gan ži'e zna bi'e.

³ Le wia Jesusen', kan wzáka'li'e katen' bsaka' zi'gak benne' doła' ka' Le', nich bi yedó láže'le, na' nich bi gak chope láže'le. ⁴ Na' zejte na'a ža, bi na' sóelele na' zejte no benne' gone' le'e we' dan' zdíl-lenle da' naken doła'. ⁵ ¿Gol láže'le dan' zzejni'il Dios le'e? Nakle ka zi'nkze' ka', dan' nyejw le'e yiche da' wnné': Zi'na', bi wzó' chela'ale da' gon Xano' Dios,

katen' wsedle wzejni'ile' le', na' bi yebéj yichjo' Le' katen' selež le' snia.

⁶ Xanžo Dios zzelež snia no benne' nži'ile', na' žsedle zzejni'ile' yógo'te benne' ka' nzi' lo ne'e gákgake' zi'nkze' ka'.

⁷ Žala' sóelele da' selež Dios le'e snia, dan' žone' ki chele dan' nakle zi'nkze' ka'. Bi zoa to xkwide' bi seležabe' lebe' snia. ⁸ Na'a, cha' bi zzelež Dios le'e snia, kan žone' chegak yógo'te zi'nkze' ka', naž nakle ka zi'n zi' ka', na' bi nakle zi'nkze' Dios.

⁹ Yetó, katen' gokžo xkwide' ka' wnníta'gak xa xna'žo yežlyó nga, na' bzélgake' žo'o snia, san žapžo lé'gake' ba la'ne. Ki naken, žala' gónžežo kan zna xtiža' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nich soažo nbanžo. ¹⁰ Xa xna'žo ka' bzélgake' žo'o snia to chí'ido'ze ka da' gó'gkele' naken chawe', san kate' Dios zzelež žo'o snia, naken to da' gáklenen žo'o, nich gakžo la'y kan nakkze' Le'. ¹¹ Da' li bi nla' law na'a da' chawe' da' si'žon che da' zzelež žo'o snia, san žonen ga gak nyache' láže'žo. Cha' we'žo latje da' zzelež žo'o snia wsedlen žo'o, na' gonen ga gakžo zen laže', na' ga gakžo chawe'.

De zož chežo cha' bi wzé nagžo che Dios

¹² Che len le yeyón choch na'le ka' na' zible ka', nich gakle choch gonle da' naken chawe'. ¹³ Le cho'o to nez chawe', na' bi gonle ga wká'n no

benne' nezen', benne' žedó laže'e, san le gon ga yeyák choche'.

¹⁴ Le we' laže' gá'nlenle yógo'te benách ka' chawe', na' gakle li laže' zi'nkze Xanžo Dios. Cha' bi gakle chawe' law Xanžon', bi gak lé'elele-ne'. ¹⁵ Le gape chi'i kwinle nich bi wsán no benne' da' žonnze Dios chežo, na' nich bi gak no benne' ka to yixe' sla', da' wká'n ditjen le'e, nich bi gone' ga bi gakle chawe'. ¹⁶ Le gape chi'i kwinle nich bi gonle nitole le'e da' bi naken chawe' o da' žka'n ka'ze da' naken la'y, kan ben Esaú, zi'n Israel, bennen' nich si'e to da' gawze' bete'e da' žala' si' lo ne'e dan' goke' xkwide' byo wale che xabe'. ¹⁷ Ba nnézkzelele kan gok che Esaú na' wdé na' katen' gónele' gata' chie' da' nnab xágake' law Dios nich gon chawe'e le'. Beyache' laže'l xe' le', san bi gota' latje yeyát laže' Esaú na' la'kze wnnaben' len yela' zbeže chie'.

¹⁸ Kan žak chele bi naken kan gok chegak benne' Israel ka'. Wbíga'gake' légake' zanle to ya'a da' gak kanžo, da' wyeyen, na' beyák choł te ža dan' wže' bejw gasj, na' gokle'e be'. ¹⁹ Béngkle' belbeže lozba' ka', na' lezka' chi'i Dios, Bennen' bchalje'. Katen' béngkle' da' ki, na' góta'yoegkle' Moisés biž wchaljen Dios légake'. ²⁰ Ki béngake' dan' bi gok sóegkle' da' gož Dios légake', katen' wnné': "Cha' chejléj to bia yixe'do'ze ya'a nga, žala' wže'egake'-ba' yej, o wdégake'-ba' yag ntoche'." ²¹ Dan' blé'egkle' bcheble'en légake', na' Moisés wnné': "Žžébeli'a, na' žžizeli'a."

²² Na'a, žala' žébežele le'e dan' žbíga'le zanle to ya'a da' nzin' Sión, na' gan zoa laž Dios ban, dan' nzin' Jerusalén che ya'abá, gan zej nnita' wbás zanle'e che Dios. ²³ Žbíga'le gawze gan zej ndobe zi'nkze Dios, benne' ka' zej nyejw lágake' le'e yiche da' zoa ya'abá che Dios, na' lezka' gan zoa Dios, Bennen' zchi'a laže'e yógo'te benách ka', na' gan zej

nnita' be' ka', be' góggakkzen benne' chawe' ka', benne' ka' Dios beyone' légake' chawe'. ²⁴ Žbíga'le law Jesús, Bennen' ben choche' diža' koben' da' žka'n chawen', na' lezka' gan bde Jesusen' žen chie' da' žonen ga ženit law Dios žo'o, da' nakžen chawe' ka da' ben xchen Abel, zi'n Adán, dan' ben ga bzoa Dios Kaín, bi' bíche'be' Abel na' cheła'ale.

²⁵ Che len, le gape chi'i kwinle nich bi wzoale cheła'ale Bennen' zchalje'. Bi belagak benne' ka' bži'igake' che bennen' bliže' légake' lo yežlyó nga. Lezka' gaken chežo, bi yelažo cha' wži'izo che Bennen' žliže' žo'o, Bennen' zoe' ya'abá che Dios. ²⁶ Ža na' wzíz yežlyó nga dan' benle chi'i Dios, san na'a ba bchebe laže'e, na' wnné': "Yetoze chi'i, na' kege yežlyoze wxiza', san lezka' ya'abá wxiza'." ²⁷ Katen' wnné': "Yetoze chi'i" da' ni žsedlen žo'o žala' yega'agak da' ka' gak zizegaken, da' ka' zej žen' yežlyó nga, na' ga'ngak da' ka' bi gak zizegaken, da' ka' zej žen' ya'abá che Dios. ²⁸ Che len, dan' žala' gata' to latje chežo gan nna bia'žo, da' bi zizen, žala' ye'žo Dios: "Žóxkeno" na' lo yela' zen laže', na' lo yela' zžebe Le' žala' wká'n zenžone' kan žaz laže'e Le', ²⁹ dan' nak Dios chežo ka to yi' da' wžia yin' da' kegle.

13

Da' žala' gonžo dan' žaz laže' Dios

¹ Žala' ži'itezlele lježle tole yetole. ² Le chejsá' laže' žala' wzoale ližle no benne' lježle, benne' zi'ton' le'e gan zoale. Kate' bale benách ka' béngake' ki, bnníta'gake' wbás che ya'abá ka' ližgake', la'kze bi gókbe'egkle' góggake' wbás che ya'abá ka'.

³ Le we' laže' benne' ka' zej nyejwe' liž ya ka' žónlenle légake' tzen, na' gekle lezka' nyéjwle liž yan'. Le we' laže' benne' ka' želbía láže'gak

benách ka' légage', kan zzáka'le le'e tzen len légage'.

⁴ Žala' gaple ba la'ne yela' zchag na', na' benne' byo lo yela' li laže' chie' žala' sóalene' zo'le', dan' chog Dios chegak benne' ka' žóngake' da' kegle gátgake' to chi'ize, na' lezka' gone' chegak benne' ka' zka'n dítjgake' yela' zchag na'.

⁵ Bi dan láže'le yela' gape, san le chaz laže' ka da' den chele na'a, dan' ba wnná Dios: "Batkle wka'na' le', na' bi kwey yichja' le'." ⁶ Ka' naken, gak nnažo dot láže'žo dan' znan:

Ǫanžo Dios nake' Bennen' žáklene' neda'.

Bi žeba' bi da' gak gon no benne' chia'.

⁷ Le we' laže' benne' ka' žape chí'igake' le'e, benne' ka' žsédgekle' le'e xtiža' Dios. Le wia da' chawe' da' žóngake', na' le gon kan žóngake' lo yela' žejlé' chégake'.

⁸ Toze kan nak Jesús, Benne' Criston', neje, na' na'a, na' to chi'ize. ⁹ Bi we'le latje benne' ka' žsédgekle' da' yoble, na' da' nžan' ka da' ba nzi' lo na'le, nich bi ché'gake' le'e ga yoble. Nak chawe' gon chochle yichj lázdo'le kan nak da' žonnze Dios chele, na' kege da' žsédgekle' kan zej nak da' že'j žawžo, da' bi gáklenen benne' ka' že' láže'gaken'.

¹⁰ Zoa to bkog la'y chežo, gan bi de latje benne' ka' žóngake' žin che bkogen' da' zoalen diža' nežwn' da' zka'n chawe' dan' blán' zga'ale.

¹¹ Bxoz blo che yo'o la'y na' bdie' xchengak bia beže ka' lo latje la'yte ni'a che doła', san bzéygake' bela' ka'ze chégakba' gan nak na'le žoa'a yež. ¹² Lezka' wzaka' Jesusen' na'le žoa'a yež nich beyone' benách ka' chawe' len xchenkze'. ¹³ Le cho'o chjénlenžo Jesusen' tzen, la'kze kwejgak benách ka' žo'o lo yež, na' si'žo tzen len Le' dan' ben dítjgekle' benách ka' Le'. ¹⁴ Bi zoa to yež chežo lo yežlyó nga da' zoan

to chi'ize, san zbezžo to da' zan'. ¹⁵ Che len, žala' wká'n zéntežžo Dios, na' wkonlžo žin la Jesús, Benne' Criston'. Da' zka'n zenžo Dios naken ka to da' zdežo lawe' Le'. Žala' yežo Dios: "Žóxkeno" ni'a che da' nake' Le'. ¹⁶ Bi gał laže' gonle da' naken chawe', na' gáklene' lježle tole yetole, dan' nak da' ni ka to da' zdežo law Dios da' žaz laže'e Le'.

¹⁷ Le gon kan znná xtiža' gak lježžo ka', benne' ka' žape chí'igake' le'e, na' le we' latje wchí'igekle' le'e, dan' žape chí'igake' yichj lázdo'le, kan žongak benne' ka' žala' wlo'e'egekle' law Dios da' bégake'. Le gon ki nich góngake' žin na' lo yela' žebél chégake', na' kege lo yela' nyache' laže' chégake', dan' bi yebélenlele žin da' góngake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

¹⁸ Le wchajlen Dios, na' le nnable' gáklene' neto', dan' žxen láže'to' soa ži yichj lázdo'to', na' bi yesbagan' neto' zia, na' že' láže'to' góntezto' da' naken chawe'. ¹⁹ Da' nakže blo, žata'yoela' le'e nnáblele Dios yegoé'e neda' to nez nich yelá'a gan zoale bayenže.

Dios žonne' chežo da' gáklenen žo'o

²⁰ Na'a, zcháljento' Dios, Bennen' zka'n chawe'e žo'o, na' nake' Bennen' besbane' Ǫanžo Jesús, Benne' Criston' lo yela' got, Bennen' nake' Benne' Blo Wia Zila', dan' blalje' žen chie', da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', da' zoan to chi'ize. ²¹ Znnabito'-ne' gone' ga gakle dot chawe' nich gak góntezle da' naken chawe', na' gonle kan žénele' Le', nich gone' ga gakle kan žénele' Le', dan' nakle che Jesús, Benne' Criston'. ;Gá'nteze zen Benne' Criston'! Ka'kze gaken.

²² Žata'yoela' le'e, zí'na'do' ka', si' lo na'le diža' ni da' zzejni'ilen le'e, dan' láte'do'ze nak da' ni da' zzoja' chele. ²³ Žala' nnézele ba bežój xkwide' Timoteo, bi' lježžon', liž

ya, na' cha' lá'tebe' ga zoa' ni, na'
gónlenbe' neda' tzen yedjwíato' le'e.

²⁴ Le gape “Padiox̄” lježžo ka'
žape chí'igake' le'e, na' lezka' yógo'te
benne' ka' Dios ba bebeje' che
Leze'. Benne' ka' nníta'gake' yežlyó
Italia nga, na' žejlé'gake' che Benne'
Criston', žápegake' le'e “Padiox̄.”

²⁵ Znnabla' Dios gon chawe'e
yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ ŽEDW

Žedw žape' "Padiox" benne' judío ka' žej nake' che Jesús

¹ Neda', Žedw, žapa' le'e "Padiox." Le'e na' nbáblenle chežinno kwe' lježgak benách Israel ka', na' náslasle dot yežlyó nga. Naka' wen žin che Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Dios žonne' yela' žejní'il chežo

² Zí'na'do' ka', kate' gak bi da' gaken chele dan' si' bian' le'e, žala' yebélele dot láže'le ³ dan' nnézkzelele, kate' bi da' žaken chele da' zzi' bian' le'e kan žejle'le che Benne' Criston', da' ni žsedlen le'e gakle zen láže' kate' zzáka'le. ⁴ Le we' láže' gak dot li láže' yela' zen láže' chele, nich gakle benne' žejní'igekle', na' bi be yážjelele che da' ki.

⁵ Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, benne' bi žejní'ile' da' ki, žala' nnable' Dios, na' Dios na'kze wnezjwe' yela' žejní'il chie', dan' znezjwe' dot láže'e chegak yógo'te benách ka', na' bi žek zi'le' gonnen' chežo. ⁶ Na'a, no benne' bi da' znnable' Dios, žon byenen chejli'e chie' le', na' bi gak chope láže'e. No benne' žak chope láže'e, žaken chie' kan žak che bebe da' zejzen law nisdó katen' žak be' da' ztan nisen', na' nisen' zchen' nile na'le. ⁷ No benne' žaken chie' ki bi gak wxén láže'e bi da' si'e da' wnezjw Xanžon' chie'. ⁸ Bennen' zda láže'e bi zžel-le' nakle gone'.

⁹ Cha' zoa no benne' lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' no no nake' yežlyó nga, žala' yebele' dan' ba nake' benne' zaka' law Dios. ¹⁰ Benne' lježžon', benne' nape' yela' wnni'a, žala' yebele' kate' žon Dios ga biž žxen láže'e dan' nape'. No benne' žxen láže'e yela' wnni'a chie', gak chie' kan

žak che yeje yixe'do', la' zdete chen. ¹¹ Ki naken, dan' gak che bennen' kan žak che yeje yixe'don', katen' zla' wbiž, na' zzeyle'en, na' la' zbižte yixen', na' zyinij yéjedo' chen, na' znitle' yela' xtan chen. Lezka' gaken che bennen' nape' yela' wnni'a, nitle' kate' ne žone' žin žilje' yela' wnni'a na'.

Da' zzi' bia' žo'o

¹² Ba nez zen gaken che bennen' zzoee' da' zzi' bia' le'. Kate' ba bežoje' chawe', na' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie', da' bchebe láže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' zej nži'ile' le'. ¹³ Kate' bi da' žak chežo da' žonen ga yénelžo gonžo da' kegle, bi žala' nnažo: "Dios zzi' bi'e žo'o nich gonžo da' kegle." Dios bi zzi' bi'e nitó benne' nich gone' da' kegle. ¹⁴ Na'a, cha' no benne' zoa bi da' žak chie' da' zzi' bian' le' nich gone' da' kegle, žaken ki dan' zze láže'e da' kegle, na' da' ni benen ga gónele' gone' da' kegle. ¹⁵ Da' zze láže'žo da' kegle žonen ga žonžo doła', na' kate' ba benžo dołan', la' doła' na'ze žesbagan' žo'o zia, da' gon-nen ga gatžo.

¹⁶ Zí'na'do' ka', bi gon láže'le kwine'. ¹⁷ Yógo'te da' naken chawe', na' yógo'te da' naken dot da' li, da' ka' zzi'žo, zá'gaken zaka' ža'le, na' zžójgaken gan zoa Xažo Dios, Bennen' bene' da' ka' želyép yes ya'abá, da' ka' zchá'gaken, san le' bi zcha' kwine', na' bi zche' kan žone', na' žónnteze' da' naken chawe' chežo. ¹⁸ Kan žénekezele Dios, bene' ga nakžo benách kobe chie' ka'. Bkonle' žin diža' chjen' da' naken dot da' li, nich gakžo ka to weláp nežw chie' ladjw yógo'te benne' ka' benkze' le'.

Da' zka'n zenžo Dios da' naken dot li láže'

¹⁹ Che len žapa' le'e, zí'na'do' ka', yógo'tele žala' soale yénlele, san bi žala' nnétele, na' bi zá'atele. ²⁰ Bennen' la' zžá'atie' bi žone' da' naken chawe' law Dios. ²¹ Che len, le

wzóa chela'ale yógo'te da' bi naken chawe', na' yógo'te da' kegle da' nyanle'en yežlyó nga, na' lo yela' gaxjw laže' le gon choch dižan' da' yo'on lo yichj lázdo'le, dan' gak gonen ga yelale.

²² Na'a, le gon kan zнна diža' ni, na' kege chejzé nágzelen. Cha' yénzelele diža' ni, la' kwínzele gon láže'lele. ²³ No benne' žénzele' diža' ni, na' bi žone' kan zнна, benne' ni nake' ka to benne' zwie' lawe' lo yej wan, ²⁴ dan' zwia kwine', na' zeyeje', na' la' žal láže'tie' kan zнна'e. ²⁵ Na'a, no benne' bi žal laže'e da' ženle', san zzi' lo ne'e da' wnnakze Dios da' naken dot da' li, da' gak gonen ga yelažo, na' cha' ga'ne' choch, na' gónteze' kan zнна xtiža' Dios na', gak chawe' che bennen' lo yógo'te da' žone'.

²⁶ Cha' no benne' ladjwle le'e žekle' nak li laže' kan zka'n zene' Dios, san cha' bi žape chi'e lože'e nich bi nnaze' ka', bennen' žon laže'l kwine', na' bi žaz laže' Dios kan zka'n zen bennen' Le'. ²⁷ Da' zka'n zenžo Dios, da' naken dot da' li, na' da' naken li laže', naken gáklénžo xkwide' wzebe ka', na' no'le wzebe ka', katen' želzaka' benne' ka', na' nich bi gakžo toze len da' kegle da' naken che yežlyó nga.

2

Žala' gak tlebe kan gapžo benách ka' ba la'ne

¹ Zí'na'do' ka', cha' žejle'le che Xanžo Jesús, Benne' Criston', Benne' zente, bi žala' wcha'le kan gaple ba la'ne to benne'. ² Cha' chaz to benne' gan ndoble le'e, na' ngo'e xben ne'e da' naken oro, na' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' cha' chaz yetó benne' yáche'do', na' nakwe' laže' ka'ze, ³ na' cha' gaple ba la'ne bennen' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' ye'le-ne': "Wže'len neto' ga nak chawe' ni" san ye'le benne' yáche'don': "Na'ze wzé" o ye'le-ne': "Wžé' lo yo nga." ⁴ Cha' ki gonle, na' wcha'le kan žaple ba

la'ne to to lježle, na' gon kwine' ka to benne' zchi'a laže'e lježe' ka', na' bi gak chawe' kan sa' láže'le.

⁵ Zí'na'do' ka', le wzé nag da' ni. Dios wžekze' benne' ka' zej nake' yache' yežlyó nga, nich gata' yela' wnni'a chégake' lawe' Le' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gata' latje chégake' gan zнна bi'e Le'. Gata' chégake' dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' zej nži'ile' Le'. ⁶ Le'e zka'nle benách yache' ka' ka'ze, na' žaple ba la'ne benne' wnni'a ka'. Benne' wnni'a ka' žsaka' zí'gake' le'e, na' zkóngekle' le'e žin. Lezka' zdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. ⁷ Benne' wnni'a ka' lezka' zinne zí'gake' che la Jesús, Benne' Criston', dan' záka'le'en, na' kan nzi' le' Zi'n Dios lezka' le'e nzi' lale zi'n Dios dan' nakle toze len Le'.

⁸ Žonle da' chawe' cha' žonle dot kan nak da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo, dan' nyejwn le'e yiche, na' zнна: "Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'." ⁹ Na'a, cha' zcha'le kan žaple ba la'ne to to benne', žonle doła', na' nbága'le zia lo xtiža' Dios, dan' bi žonle kan zнна xtiže'e. ¹⁰ Cha' žon to benne' dot kan zнна xtiža' Dios, san cha' wchixle' kan nak toze da' zнна xtiže'e, ba nbage'e zia che dot da' zнна xtiže'e. ¹¹ Dios na'kze wnné': "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'" na' lezka' wnné': "Bi goto' benách ka'." Na'a, cha' bi žono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na', san žoto' benách ka', nbago'o zia che dot da' wnnakze Dios. ¹² Kan nnale, na' kan gonle, žala' gonle dot kan žala' gongak benne' ka' wchi'a laže' Dios légake' kan zнна xtiže'e, da' bchalje' nich yelažo. ¹³ Benne' ka' bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', wchi'a laže' Dios légake', na' bi yeyache' láže'le' légake', san benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka' yežóžgake' chawe' kate' Dios wchi'a láže'e légake'.

Da' žala' gonžo dan' žejležo che

Jesús

¹⁴ Zí'na'do' ka', bi be zaka' cha' to benne' nnaze': "Žejli'a che Benne' Criston'" san bi žone' da' naken chawe'. Bi gak yelá bennen' cha' nnaze' žejli'e chie' Le'. ¹⁵ Cha' zej nnita' lježžo ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' cha' bi de da' gákwgake', na' bi de da' gáwgake', ¹⁶ na' cha' to benne' ladjwle le'e ye'ze' légake': "Binlo le yeyéj liže; ba beljle" san cha' bi be wnezjwe' chégake' dan' žylyážeje', bi góklene' légake'. ¹⁷ Lezka' žaken che no benne' znnaze' žejli'e che Benne' Criston'. Cha' bi žone' da' zej nak bian' nak li laže' kan žejli'e chie' Le', bi be zaka' yela' žejlé' chien'.

¹⁸ Wak no benne' yi'e lježe': "Le' znno' žejli'o che Benne' Criston', na' neda' žona' da' naken chawe'. Bi gak wloe'elo' neda' žejli'o che Benne' Criston' cha' bi zoa da' naken chawe' da' žono'. Neda' wloe'ela' le' žejli'a chie' Le' ni'a che da' naken chawe' da' žona'." ¹⁹ Le' znno' žejli'o zoa toze Dios. Nak chawe' dan' znno'. Lezka' žejle'gak be' xiwe' ka' zoe' Le', na' žžzegaken dan' zžébegaken Le'. ²⁰ Le', benne' bi be nnezlo'. Žala' nnézkzelo' cha' zoa no benne' znnaze' žejli'e che Benne' Criston', san bi žone' da' naken chawe', bi be zaka' yela' žejlé' chien'. ²¹ Nak bia' Bran, xážo wdé, bežoje' chawe' law Dios ni'a che da' bene', katen' bdie' xkwide' Isaak chien' law Dios. Bdie'-be' kan žongak benách ka' zdégake' da' zžéygake' law Dios, la'kze bi bzeye'-be'. ²² Na'a gak nnézlele kan goken che Bran na'. Dan' bene' gok bian' bejli'e che Dios. Che len nak bia' gok li laže' kan bejli'e che Dios ni'a che dan' bene'. ²³ Ki goken, na' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' Dios ble'ele' da' bene' ka to da' benen ga beyake' chawe' lawe' Le'." Che len wzí' le' "Ljež Dios."

²⁴ Na'a, zlé'ekzelele nak bia' žežój

chawe' to benne' ni'a che da' žone', na' kege dan' znnaze' žejli'e che Dios. ²⁵ Lezka' goken che Rahab, no'len' bi'e benách ka' latje. Lezka' nak bia' bežoje' chawe' dan' wzóa to da' chawe' da' bene', dan' bene' katen' wdape' ba la'ne benne' wíalan ka', na' góklene' légake' nich beyéjgake' nez yoble. ²⁶ Kan žak che belá' žen chežo cha' bi yo'on be', ba naten, lezka' nak che da' žejle'žo che Benne' Criston' cha' bi zoa da' žonen, bi be zakan'.

3

Da' znná lóže'žo

¹ Zí'na'do' ka', bi gonte kwinkle benne' wsedle ka', dan' ba nnézkzelele wchi'a laže' Dios žo'o zí'le'eže, nolžo žsedlžo benách ka' cha' bi gonžo kan žala' gonžo. ² Yógo'težo žonžo da' zan da' zchíxelžon. Cha' bi zchixle no benne' lo da' zchalje', nake' dot chawe', na' gak nna bia' kwine' lo yógo'te da' žone'. ³ Kate' zgo'ožo ya žoa'agak bia' ka' nich gonžo ga góngakba' kan žénelžo, gak nna bia'žo légakba' nich góngakba' žin chežo. ⁴ Le wia lezka' kan žak chegak barkw ka'. La'kze nakle'e zen to barkw, na' žakle'e be' da' zzejen barkwn', san to da' kwíde'ze nak xne'e yag barkwn' da' zzechjen barkwn' nich chejen gáte'teze žénele bennen' žse'en. ⁵ Lezka' nak lóže'žo. La'kze to da' do'ze naken, da' zen naken da' znná lóže'žon'. Le wia nga kan žon to yi'. La'kze to yí'do'ze zbibžo, wak wzeyen to ya'a zen. ⁶ Lezka' lóže'žon' naken ka to yi'. Yógo'te da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga znná lóže'žon', na' dan' naken toze len belá' žen chežo, che len žonen ga zbaga' zia dot da' nakžo. Naken ka zbek yi' da' znná lóže'žo, na' wak gonen ga nbága'žo zia lo yógo'te da' žonžo, na' dan' ki znná lóže'žon', naken kan žala' yi' da' bxen da' xiwe'. ⁷ Yógo'te bia' yixe' ka', bia' zdágakba'

lo yo, na' bia ka' zoa xǎlgakba', na' bia ka' žzobe kwíngakba' lo yo, na' lezka' yógo'te bia ka' nníta'gakba' lo nísdo', gak nna bia'gak benách yežlyó nga légakba', ⁸ san bi gak nitó benne' nna bi'e lože'e, dan' z̄nna lóže'žo da' kegle, na' bi gak no benne' wsejwe' x̄nezen, na' z̄nna le'e lóže'žon' da' naken ka' nis snia che bele snia ka'. ⁹ Len la' lóže'žo na'ze žliž cháwe'žo X̄ažo Dios, na' lezka' žliž ditjžo benách ka', benne' ka' ben Dios kan nakkze' Le'. ¹⁰ Ki naken, len la' lóže'žon' žliž cháwe'žo benne' ka', na' žliž ditjžo benne' ka'. Z̄i'na'do' ka', bi žala' gonžo ki. ¹¹ Cha' zoa to ga žal nis dzi', bi žal nis zene' la' na'ze. ¹² Z̄i'na'do' ka', to yag higo bi gak kwian da' zbia yag olibo, na' lezka', to lba uba bi gak kwian da' zbia yag higon'. Lezka', bi gak gal nis zene', na' nis dzi' nitó gan žal nis.

Yela' žejní'il da' naken dot li laže'

¹³ Cha' zoa to benne' ladjwle le'e, benne' žake' da' zenle'e, na' žejní'ile'ele', lo yela' gaxjw laže' chie' žala' wlo'e'ele' nake' ki ni'a che da' chawe' da' žone'. ¹⁴ Na'a, cha' zgé'elele lježle ka', na' žonle žin nich wká'n zengak benách ka' le'e, bi žala' wká'n zen kwinle kan nak yela' žejní'il chelen'. No benne' žone' ki žon laže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ¹⁵ Yela' žejní'il ki bi naken da' znezjw Dios, san che yežlyó nga naken, na' che benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' che da' xiwe'. ¹⁶ Benne' ka' zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' žénegekle' wká'n zengak benách ka' légake', lezka' želdil diže'e, na' žóngake' yógo'te da' kegle ka'.

¹⁷ Benne' ka' zej nape' yela' žejní'il da' znezjw Dios:

Žóngake' da' naken dot chawe', na' želbeze' cháwe'do'.
Zej nake' zen laže', na' zej nake' gaxjw laže'.

Žeyache' láže'gekle' benách ka', na' zej nake' ži'i laže'.

Nak tlebe kan zchi'a láže'gake' ljéžgake' ka'.

Bi znnégake' chegak ljéžgake' ka'.

¹⁸ Benne' ka' že' láže'gake' wká'n cháwe'gake' da' žaken, zgá'ngake' cháwe'do', nich gak chawe' dot da' zej nake'.

4

Benne' ka' zdan láže'gake' yela' gape

¹ žBiz chen' zdil-le, na' zdil díža'le? Ki žaken chele dan' zdan láže'le da' zan da' zdan láže'le to tole, na' che len zdil-lenle lježle ka'. ² Da' zan da' žénele, na' dan' bi zzi'len, che len žotle benách ka'. Zze láže'le da' zej nap lježle ka', na' dan' bi zzi'len, che len zdil díža'le, na' zdil-le. Bi zzi'le da' žénele, dan' bi znnablen law Dios. ³ La'kze zoa bi da' znnable, bi be zzi'le, dan' bi nak chawe' kan znnablen, dan' žénele da' znnablen nich wkónlelen žin kan žaz láže'zele.

⁴ Le'e, benne' ka' ba wléj yichjle Dios, žBi nnézlele cha' zka'n zenle da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, ba beyakle ka' to benne' bi žle'ele' Dios chawe'? No benne' zka'n zene' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, bi gak wká'n zene' Dios, na' ba beyake' ka' to benne' bi žle'ele' Dios chawe'. ⁵ Bi znnaze da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios bene' be' da' nakkzžo nich gak ži'ilžo Le', na' žekle' chežo cha' zbej yichjžo-ne'." ⁶ Na'a, da' žonn Dios chežo nakle'en zen, dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios žsejwe' x̄nezgak benne' ka' zka'n zen kwíngake', san dot laže'e žon chawe'e benne' ka' zej nake' gaxjw laže'." ⁷ Che len:

Le soa gaxjw laže' law Dios.

Le tle da' xiwe', na' wzonnjen gan zoale.

⁸ Le we' laže' sóalenle Dios, na' Le' yedjsóalene' le'e.

Le'e, benne' doła' ka', le gak chawe', na' biž gonle doła'.

Le'e, nólele le'e žak chóple, na' chope da' nží'ilele, le gon chawe' yichj láždo'le.

⁹ Le gak nyache' laže', na' le kwež,
na' le kwež nyache'.

Na'a žžižele san žala' kwézele.

Žebélele san žala' gak nyache' láže'le.

¹⁰ Le gak gaxjw laže' law Xanžon',
na' Le' le'ele' le'e chawe'.

Bi žala' nnežo che lježžo ka'

¹¹ Zí'na'do' ka', bi nnele che lježe
tole yetole. No benne' znnie' che
lježe', na' zbej bi'e da' žone', benne'
ni znnie' che xtiža' Dios, na' znnie'
che da' wnnakze' Le'. Na'a, cha'
zži'le che xtiža' Dios, žon kwino'
benne' zchi'a laže'en, na' bi žono'
kan zna xtiže'e. ¹² Na'a, toze nak
Dios, Bennen' bchalje' xtiže'e, na'
lezka' nake' Bennen' zchi'a laže'e da'
žonžo. Lekze' gak yeslé' benách ka'
o wžia yi'e benne' ka'. Na'a, žnozke
žon kwino', zbej bi'o lježo'?

Bi nnezlžo da' gak wxé wižj

¹³ Na'a, le wzé nag, nólele znnale:
“Wxé wižj chejto' yežen', na' soato'
ga na' to yiz, na' da' zan da' gá'wto',
na' góte'to', na' ki gáta'le'e mežw
chetó'.” ¹⁴ Bi nnezlele da' gak wxé
wižj. ¿Nakžke nak chežo, kan
zoažo yežlyó nga? Nakžo ka bichlá
da' zlan' to chí'ido'ze, na' la' ženitten.
¹⁵ Che len, ki žala' nnale: “Cha'
yénele Xanžon', soažo nbanžo, na'
to yetó da' gonžon.” ¹⁶ Na'a, le'e, lo
yela' zka'n zen kwin chele zza' láže'le
da' zen da' gonle. Yógo'te da' ki
da' žonlen zej naken da' kegle ka'.
¹⁷ Cha' nnezlžo da' naken chawe'
da' žala' gonžon, na' cha' bi gonžon,
žonžo doła'.

5

*Žedw žse'e láže'gak benne' wnni'a
ka'*

¹ Le'e, benne' wnni'a ka', le kwež,
na' le kwéžeya'a, dan' za' ža lé'elele
yela' yache'. ² Ba nbia yi' yela'
wnni'a chele, na' beldo' ka' che
laže' ba btégakba' da' žákwe. ³ Ba
nak che mežw oro, na' mežw plat
chele kan nak che ya da' ba wžén
xche'en, na' xche'e na' naken ka

to da' žesbaga' le'e zia, na' gaken
chele ka to yi' da' wžia yin' le'e. Ki
gaken chele dan' bsa' btoble chezle
yela' wnni'a da' yesbagan' le'e zia
ža ze lawte ža kate' wchi'a laže' Dios
le'e. ⁴ Le wia nga. Benne' wen
žin ka', benne' belápgake' yez chele,
znnab yóžgekle' lázjwgake' dan' bi
wdíjzjwle légake', na' dan' znnabgak
benne' wen žin ka' ba ženlen law
Xanžon', na' Le' zchi'e ni'a ne'e zan
ka'. ⁵ Bkónlele žin yela' wnni'a chele
lo yežlyó nga, na' wej' bdáwtezle
da' znnaze chele. Ben zen kwinle,
san za' žin ža kwia yi'le. Gak
chele kan žak che beže, bia ženne',
ba bžin ža gotžo-ba'. ⁶ Zchogle
chegak benne' chawe' ka' gátgake',
na' légake' bi zži'igake' chele le'e
katen' žotle légake'.

*Žala' gakžo zen laže' na'
wcháljlenžo Dios*

⁷ Na'a, zí'na'do' ka', le gak zen laže'
na' zejte ža yelá' Xanžon'. Le wia
kan žon benne' žaz ža'ne'. Lo yela'
zen laže' zbeze' yéjwsio', na' yejw che
byo' yejw, na' te na' yelape', na' yez
zan yetobe'. ⁸ Lezka', zí'na'do' ka',
le'e na' žejle'le che Benne' Criston',
le gak zen laže', na' le gon choch
kwinle, dan' za' gawze ža yelá'
Xanžon'. ⁹ Zí'na'do' ka', bi nnele
che lježe tole yetole, nich bi bága'le
zia. Le wia nga. Za' žin ža yelá'
Xanžon', Bennen' wchi'a laže'e da'
žonle. ¹⁰ Zí'na'do' ka', le wia kan
gok chegak benne' ka' bcháljgake' lo
wláz Xanžo Dios. Zej nake' ka to
da' zloe'elen žo'o kan žala' gakžo zen
laže' la'kze sáka'žo. ¹¹ Na'a, znažo
chégake' zej nake' benne' ka' gok
yela' ba nez zen chégake', benne' ka'
wzáka'gake'. Ba bėnlele kan gok che
Job. Goke' zen laže' la'kze wžáka'li'e,
na' nnezlele da' ben Xanžo Dios
chie' wdé na'. Xanžo Dios žeyache'
láže'le'ele' žo'o, na' že' laže'e žo'o.

¹² Zí'na'do' ka', da' ni da' žapa' le'e
naken to da' zenle'en, da' znnan: bi

gon chochle x̄tíža'le ni'a che Ben- gaken.
 nen' zoe' ya'abá che Dios, na' kege
 ni'a che da' zej nnita' yežlyó nga,
 na' kege ni'a che bíte'teze da' žon
 chochle x̄tíža'le ni'a chen. Kate'
 nnale: "o" žala' nnázele: "o'." Kate'
 nnale: "o'o" žala' nnázele: "o'o." Ki
 žala' gonle, nich bi bága'le zia law
 Dios.

¹³ Cha' zzaka' no benne' nake'
 toze len le'e, žala' wcháljlene' Dios.
 Cha' zoa no benne' žebele', žala'
 gole' da' žoe lawn Dios. ¹⁴ Cha'
 no benne' žake' yižwé', benne'
 nake' toze len le'e, žala' wliže'
 benne' gole' ka', benne' žape
 chí'igake' benách ka' che Benne'
 Criston', nich wcháljengake' Dios,
 na' nnábgekle' Le' yeyone' benne'
 yižwén'. Žala' chébgake' le' set, na'
 wcháljengake' Dios lo la Xanžon'.
¹⁵ Kate' wcháljengake' Dios, na'
 žejlé'gake' yeyón Benne' Criston'
 benne' yižwén', naž gon Xanžon' ga
 yeyase', na' cha' bene' doła', yenít
 lawe' le'. ¹⁶ Che len, cha' nbága'le
 doła' le yexóalapan' tole len yetole,
 na' le nnab lo wláž lježle tole yetole
 law Dios nich yeyone' le'e, na' yežój
 yižwén' da' žakle. Da' zchaljlen
 benne' chawe' Dios, dan' žone' dot
 laže'e, záka'le'en. ¹⁷ Lias, bennen'
 bchalje' lo wláž Dios ža ni'te, goke'
 benne' che yežlyó nga kan nakžo
 žo'o, san katen' bcháljlene' Dios, na'
 wnnable' Le' nich bi gak yejw, na'
 bi gok yejw lo yežlyón' chonne yiz
 yo'o gachje. ¹⁸ Wdé na' bcháljlene'
 Dios da' yoble, na' beyák yejw,
 na' bnezjw da' gozgak benne' ka'
 wnníta'gake' ža ka'.

¹⁹ Zí'na'do' ka', da' ni žala'
 nnézlele. Cha' chixle to benne'
 nake' toze len lježžo ka', benne'
 nónbi'e da' naken dot da' li, na' cha'
 zoa no benne' gone' ga yeyát laže'e,
²⁰ na' bennen' bene' ga beyát laže'
 benne' dołan', bennen' wdíe' ga
 yoble, yeslé' benne' dołan' lo yela'
 got, na' gone' ga yenít law Dios doła'
 zan da' wbaga' bennen'. Ka'kze

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ BEDW

Bedw žape' "Padioχ" benne' ka' che Jesús

¹ Neda' Bedw, naka' wbás bsela' Jesús, Benne' Criston'. Zzoja' chele le'e yiche ni, le'e náslasle zi'to' gan že' lažle, na' zoale gan nbab Ponto, na' gan nbab Galasia, na' gan nbab Kapadosia, na' gan nbab Asia, na' gan nbab Bitinia. ² Xažo Dios wžekze' le'e lo na' Dios Be' La'y kan wnnakze' gone' ža ni'te nich gakle che Leze', na' nich gonle kan zna xtiža' Benne' Criston', na' gakle dot chawe' ni'a che xchene'. Znnabla' Dios gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj láždo'le.

Da' žxen láže'tezžo

³ jGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Lo yela' žeyache' láže' zen chie' bnezjwe' yela' nban kobe chežo. Dan' besbane' Jesusen' lo yela' got žxen láže'tezžo Le', ⁴ nich gata' chežo da' žape chi'i Dios chežo ya'abá chie'. Dan' žape chi'i Dios, dan' wnezjwe' chegak benách chie' ka', bi nitlen, na' bi žan', na' bi yeyožen. ⁵ Dan' žejle'le che Dios, lo yela' wak zen chie' gape chi'e le'e na' zejte ža na' yebélenlele yela' žeslá da' naken dot li laže', dan' ba bkweze' chežo, na' dan' wlo'e'ele' law ža ze lawte ža na'.

⁶ Che len žebéle'elele, la'kze na'a zzáka'le to chi'ido' dan' nníta'gak da' zan da' žsaka' zígaken le'e. ⁷ Dan' zžo'e'elele da' zan da' žsaka' zígaken le'e, nak bia' nak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Ki žon cháwe'žo oro, da' nitlen, na' žon cháwe'žon lo yi'. Che len, kate' ba nzi' bia' yela' žejlé' chele, da' záka'žen ka oro na', na' gak yela' zen, na' yela' ba la'ne chele ža na' wlo'é'e law Jesús, Benne' Criston'.

⁸ Le'e nží'ilele Benne' Criston' la'kze batkle blé'elele-ne'. Žejle'le chie' Le' la'kze bi zlé'elele-ne' na'a, na' žebéle'elele. Yela' žebél chele da' nakžen zen ka gak wlo'e'elžo, naken dot li laže'. ⁹ Ki naken dan' žebélenlele yela' žeslá che be' nákkzele dan' den chele dan' žejle'le che Benne' Criston'.

¹⁰ Ža ni'te benne' ka', benne' bcháljgake' lo wláz Dios, bsédgekle' dot kan nak yela' žeslá na', dan' den chežo na'a, na' bcháljgake' kan nak da' chawe' da' žonn Dios chežo. ¹¹ Dios Be' La'y, Benne' nake' toze len Benne' Criston', bzejni'ile' zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' blo'e'ele' légake' kan žala' saka' Benne' Criston', na' lezka' kan gak yela' zen chie' te na'. Che len be' láže'gake' nnéžgekle' batx gaken, na' noz benne' gak chie' dan' blo'e'el Ben' nake' toze len Benne' Criston' légake'. ¹² Dios blo'e'ele' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le', bi naken to da' lé'egekle' légake', san žo'o ni le'elžo dan' bcháljgake' chen, na' le'e žénlele na'a kan nak chen. Benne' ka', benne' zzoa lígake' diža' chawen', zcháljgake' che da' ni, na' yela' wak che Dios Be' La'y zóalenen légake'. Dios chežo, Bennen' zoe' ya'abá, žsele'e Dios Be' La'y na' chežo. Žénegekle' wbás che ya'abá ka' nnéžgekle' kan nak dan' bcháljgake' ža ni'te.

Dios žliže' žo'o nich gakžo la'y

¹³ Che len, le gak ban laže' na' le kwézteze cháwe'do'. Dot láže'le le wxén laže' Dios gonne' da' chawe' chele ža na' kate' yelá' Jesús, Benne' Criston'. ¹⁴ Le gon kan zna xtiža' Dios, na' bi we'le latje da' zdan láže'le chen' le'e ga yoble, kan benle kate' bi na' gónbia'le Dios. ¹⁵ Žala' gakle la'y lo yógo'te da' žonle, kan la'y nak Dios, Bennen' bliže' le'e nich gakle chie' Le'. ¹⁶ Lezka' nyejw le'e yiche la'y, kan wnnakze' Dios,

da' znnan: "Le gak la'y, dan' naka' neda' la'y."

¹⁷ Znnale: "Xato'" kate' zchájljenle Dios, na' Le', nak tlebe kan zchi'a laže'e to to benne' kan nak da' ben to to benne' ka'. Che len žala' žébele Le' kate' ne zoale yežlyó nga, da' bi nakkzen lažle. ¹⁸ Dios beslé' le'e lo da' gokle ža na' katen' benle kan zej nak da' ka'ze ka' da' bdegak xa xto'le ka' lo na'le. Nnézkzele beya'we' le'e, kege len to da' kwia yin' kan zej nak oro, na' plat, ¹⁹ san len xchen Jesús, Benne' Criston', da' záka'le'en, dan' bde kwine', na' goke' ka to žila' dot chawe', bian' žótgake'-ba' law Dios nich yegá'a doła'. ²⁰ Dios wžekze' Benne' Criston' zga'ale kate' bi na' gone' yežlyó nga, na' ža ni zoažo na'a bene' ga blo'e' lawe' nich gak gon chawe'e le'e. ²¹ Ni'a che da' ben Benne' Criston' žejle'le che Dios, Bennen' besbane' Le' lo yela' got, na' bene' ga nake' blo. Ka' naken, žejle'le che Dios, na' žxen láže'le Le'.

²² Na'a, ba beyakle chawe' dan' žonle kan znnan da' naken dot da' li, na' naken dot li laže' kan nží'ilele lježle ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Che len, dot láže'le žala' ží'ilele lježle tole yetole. ²³ Ba naple yela' nban kobe, kege dan' bnníta'gak benách ka' le'e, benne' ka' žátgakkze', san Bennen' zoakze' bnnite'e le'e, na' naljle ni'a che xtiža' Dios, da' naken ban, na' da' zoan to chi'ize. ²⁴ Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Yógo'te benách zej nake' kan nak yixe'.

Yela' xtan chégake' naken ka to yeje che yixen'.

Zbiž yixen', na' zbia yi' yejen'.

²⁵ San xtiža' Dios zoan to chi'ize.

Diža' ni bžin chele ni'a che diža' chawen' da' zzenlto' le'e.

2

¹ Che len le wká'n yógo'te da' kegle. Biž gon láže'le, na' bi wloé'ezele kwínle ka benne' chawe'

ka' lawgak benách ka'. Biž gé'elele, na' bi nnele che lježle ka'. ² Žala' dan' láže'le da' naken che Dios Be' La'y nich gólele kan žongak bi' že'ndo' ka', bi' ka' zdan' láže'gakbe' niže'. Ki žala' gonle na' zejte ža yelale, ³ cha' žákbe'elele nak Xanžon' ži'i laže'.

Benne' Cristo nake' ka to yej xe ban

⁴ Le biga' law Xanžon', Bennen' nake' ka to yej xe ban. Nake' ka to yej da' bzoagak benách ka' chela'ale, san naken to da' wžekze Dios da' zakan'. ⁵ Lezka', le'e nakle ka yej ban ka'. Le we' latje wkonle Dios le'e žin, nich gone' ga gagle ka to yodo' gan soakze Dios Be' La'y. Lo yodon' gagle ka bžoz ka', benne' zej nake' che Dios, na' lo na' Jesús, Benne' Criston', gak wdele da' ka' žonle law Dios, da' ka' žonle len yela' wak che Dios Be' La'y, dan' žaz laže' Dios. ⁶ Che len nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Zgo'a to yej blo lo ze'e che yež Sión, dan' wžekza' neda', na' dan' zakan'. No benne' žejli'e chie' Le', bi chixle'.

⁷ Lježto' ka', žejle'le che Benne' Criston', na' nak yej ni chele to da' záka'le'en, san chegak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Yej na' dan' bzoagak benne' wen ze'e ka' chela'ale,

na' gókgekle' ka'ze naken, yej ni ba naken yej blo lo ze'e.

⁸ Lezka' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Yej na' gonen ga chejchégwgak benách ka',

na' gonen ga chejbíxgake'.

Da' li bejchého'gak benne' ka' bi bejlé'gake' che Benne' Criston', dan' bchíxgekle' katen' bzóagake' xtiža' Dios chela'ale. Dios wnnakze' góngake' ki.

No benne' ka' zej nake' che Dios

⁹ Le'e nakle benách ka' wžekze Dios. Yógo'tele nakle bžoz ka' che

Benne' Wnná Bia' La'y. Nakle ka to yež da' naken che Dios na'kze. Nakle benne' chie' ka'. Ki nakle nich gak wzele diža' che da' zen ka' da' ben Dios, Bennen' bliže' le'e nich yežojle gan nak choł, na' chazle lo bani' chawe' chie'.
 10 Zga'ale bi gokle benách ka' che Dios, san na'a ba nakle benách chie' ka'. Zga'ale bi beyache' laže'le' nitó benne' le'e, san na'a Dios na'kze žeyache' láže'le' le'e.

Zoažo nbanžo nich gonžo kan žénele Dios

11 Zí'na'do' ka', nakle ka benne' zi'to' ka', zdázele yežlyó nga. Che len, žáta'yoela' le'e, bi we'le latje da' zdan láže'zele chen' le'e, dan' zdíl'-lenen be' nákkzele. 12 Le gon da' naken chawe' lawgak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. Ki gaken, cha' yesbága'gake' le'e zia, na' cha' nnágake' nakle benne' wetw benách ka', gak lé'egekle yezika' benách ka' da' chawe' da' žonle, na' ža yelá' Xanžon' wká'n zéngake' Dios ni'a che da' nákkzele le'e.

13 Dan' nakle che Xanžon' le gape ba la'ne yógo'te benne' yolawe' ka', cha' nak benne' zнна bi'e dot yežlyó nga, dan' nake' benne' wnná bia' blo, 14 o cha' nak benne' zнна bi'e to yež, bennen' bzoa benne' wnná bia' blo na' latje chie' nich sełe' benne' ka' snia, benne' žóngake' da' zinnj, na' gape' ba la'ne benne' ka' žóngake' da' naken chawe'. 15 Ki žénele Dios gonle nich wzóa žile benne' bi nnezle ka', na' benne' ka' zej nchixle', kate' lé'egekle' da' naken chawe' da' žonle, na' bi be gak nnégake' chele.

16 Le gak ka benne' ka' ba belágake', san bi wkónlele žin yela' nla chele nich gonle da' kegle. Ki žala' gonle:

Le gak ka benne' ndo'w ka' che Dios.

17 Le gape ba la'ne yógo'te benách ka'.

Le ži'il lježle ka', na' le žebe Dios.

Le gape ba la'ne bennen' zнна bi'e dot yežlyó nga.

Da' wzaka' Jesús zzejni'ilen žo'o kan gak chežo

18 Nólele le'e nakle benne' ndo'w ka', le žebe benne' xanle ka', na' le gape-gake' ba la'ne, kégeze gape ba la'ne benne' xanle ka', benne' zej nake' chawe', na' že' láže'gake' le'e, san ležka' le gape ba la'ne benne' xanle ka', benne' žsaka' zí'gake' le'e lo žin da' žonle chégake'. 19 Cha' sáka'le, na' bi zoa biz chen', na' cha' sóelelen dan' žéklele naken da' žénele Dios, naž yežojle chawe' law Dios. 20 Na'a, cha' žonle da' kegle, na' seł benne' yolawe' le'e snia, žnaxkze yebélenlen la'kze len yela' zen laže' chele sóelele dan' gaken chele? San cha' nakle zen laže', na' zzóelele da' zzáka'le, dan' benle da' chawe', naž yežojle chawe' law Dios. 21 Dios bliže' le'e nich sáka'le ki dan' wzáka'kze Benne' Criston' lo wlazle le'e, na' bzoe' chele to da' zloe'elen le'e kan žala' gonle. Žala' sóelele da' sáka'le kan bzoele' Le' dan' wzake'e.

22 Benne' Criston' bi be doła' bene', na' batkle ben laže'e.

23 Katen' wnné dítgake' chie' Le', bi beži'e chégake'.

Katen' bsaka' zí'gake' Le', bi btil diže'e légake',

san bde kwine' lo na' Dios,

Bennen' zchi'a laže'e da' žonžo lo da' nak da' li.

24 Benne' Criston' wzí'kze' doła' chežo lo bela' žen chie' katen' gote' le'e yag kroze, nich gakžo žo'o ka benne' gat ka', na' biž gonžo doła', san soažo nbanžo nich gonžo da' chawe'. Le' goke' yižwé' lo wlazžo žo'o nich yeyakžo žo'o chawe' law Dios. 25 Gokle ka zila' ka' zdágakba' zej nnitlba', san na'a beyakle che Benne' Criston', Bennen' zwie' le'e, na' žape chi'e be' nákkzele, na' nake' chele ka to benne' žape chi'e zila' ka'.

3

Kan žala' gongak benne' ka' zej nžag ne'e

¹⁻² Le'e, no'le ka', žala' gaple ba la'ne benne' byo che chele, na' cha' bi žejlé'gake' che xtiža' Benne' Criston', na' chejlé'gake' chie' Le' kate' lé'egekle' da' nak chawe' da' žonle, na' kan nakle gaxjw laže', na' kan žaple lé'gake' ba la'ne, la'kze bi be že'le lé'gake' kan nak che Benne' Criston'. ³ Yela' xtan chele bi naken da' zoan láwzele, kan zpa'le yichjle, na' kan zej nak da' ka' zej naken oro da' zkónlele žin, na' laže' da' záka'le'en da' nákwle. ⁴ Yela' xtan chele žala' gaken da' yo'on lo yichj lázdo'le. Yela' xtan da' zóatezen naken yela' gaxjw laže', na' yela' li laže', da' ka' záka'le'egaken law Dios. ⁵ Lezka' gok yela' xtan chegak no'le ka' wnníta'gake' ža ni'te, no'le ka' bka'n zéngake' Dios. Bxen láže'gake' Le', na' wdápegake' ba la'ne benne' byo che ché'gake'. ⁶ Ki ben Sara. Bene' kan zнна xtiža' Bran, benne' byo chien', na' bliže' le', na' wnné': "xan." Lezka' le'e gónjenle Sara na' tzen cha' gonle da' naken chawe', na' bi be že'bele.

⁷ Le'e, benne' byo ka', žala' we' láže'le no'le che chele. Le gape-gake' ba la'ne, kégeze dan' bi zej nape' kan nak yela' wa'le chele, san dan' lezka' zej nape' yela' nban na', da' žonn Dios chežo, da' naken tlebe ka da' den chele. Le gon ki, nich bi wsejw da' xiwe' xnezle katen' wcháljlenle Dios.

Sáka'žo la'kze žonžo da' naken chawe'

⁸ Da' žapa' le'e kate' ze lawte: Le gak toze tole len yetole yógo'tele. Le we' laže' lježle tole yetole. Le gak ži'i laže', na' zen laže'.

⁹ Bi yeži'ile che lježle.

Bi gonle da' zia che no benne' gone' da' zia chele.

Bi nne ditjle che no benne' zne ditje' chele.

Ki žala' yecheble, nnáblele Dios gon chawe'e bennen', dan' bliž Dios le'e nich gak chawe' chele. ¹⁰ Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: No benne' žénele' yebélenle' yela' nban chie', na' kweze' cháwe'do',

žala' wka'ne' diža' zi' ka', na' biž gon laže'e.

¹¹ Žala' wka'ne' da' kegle, na' gone' da' naken chawe'.

Žala' we' laže'e gá'njlene' lježe' ka' chawe', na' gónteze' ki.

¹² Xanžo žape chi'e benne' chawe' ka',

na' zze nage' da' zcháljengake' Le', san žzejwe' xnezgak benne' ka' žóngake' da' kegle.

¹³ ¿Nozke benne' gone' le'e da' zia cha' že' láže'le góntezele da' naken chawe'? ¹⁴ La'kze sáka'le katen' žonle da' naken chawe', gak yela' ba nez zen chele. Bi že'bele nitó benne', na' bi kwe' zédlele, ¹⁵ san le wxén laže' Benne' Criston', na' le we'e latje nna bi'e lo yichj lázdo'le. Le sóateze nich gak wzejni'ilele yógo'te benne' ka', benne' nnábgekle' le'e biz chen' žxen láže'le Benne' Criston', na' žala' gonle da' ni lo yela' gaxjw laže' chele, na' lo yela' žape ba la'ne benne' ka'. ¹⁶ Le gónteze da' naken chawe' law Dios, na' cha' zej nnita' benne' ka' znnégake' che da' naken chawe' da' žonle dan' žejle'le che Benne' Criston', naž yedo'egekle' ni'a che da' wnnégake' chele. ¹⁷ Cha' sáka'le, gakže chawe' cha' naken dan' žonle da' naken chawe', na' kege dan' žonle da' kegle, cha' Dios žénele' gaken ki chele.

¹⁸ Wzáka'kze Benne' Criston', na' gote' lo wlazžo žo'o nich beké'e to chi'ize do'la' da' wbága'žo. Le' nake' chawe' san gote' lo wlazžo žo'o, benne' do'la' ka'. Ki bene', na' beyone' žo'o toze len Dios. Lo be'la' žen chie' gote', san lo be' nakkze' ne zoe' nbane' to lo be'la' žen kobe. ¹⁹ Lo be' nakkze' wyeje',

na' bcháljlene' be' ka' góggakkze benne' ka', na' nyéjwgake' lo latje chol. ²⁰ Benne' ki bží'igake' che xtiža' Dios ža ni'te, ža na' wzóa Noé, katen' wléz Dios lo yela' zen laže' chie', na' bi bžia yi'e légake', xakte ben Noén' barkw zen na'. Lo barkwn' belagak babze benne' ka' lo nisen', xóno'gake', benne' byo ka' len no'le ka'. ²¹ Nisen' naken to da' zloe'elen kan nak nis gan yezoažo nis, dan' nak bian' belazo lo yela' got dan' bebán Jesús, Benne' Criston', lo yela' got. Dan' žezoažo nis bi naken to da' žon chawen' da' nakžo lówzele, san zloe'elen že' láže'žo gak yichj lázdo'žo chawe' law Dios. ²² Jesús, Benne' Criston', bebene' ya'abá che Dios, na' bejži'e kwit li ža che Dios, na' zнна bi'e wbás che ya'abá ka', na' benne' wnná bia' ka', na' benne' blo ka'.

4

Žala' gonžo xchin Jesús len yela' wak che Dios

¹ Che len kan wzaka' Benne' Criston' lo beła' žen chie', lezka' le'e žala' soale sáka'le. Bennen' zzake'e dan' žone' da' naken chawe' ba bka'ne' dola'. ² Na'a so law, žala' góntezle kan žénele Dios, na' kege kan zdan láže'zele lo yela' benách chele. ³ Schaľe'e benle kan žongak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios. Ža ni'te benle da' bi žala' gonle. Wzé láže'le da' kegle ka'. Wzóžlele. We'j bdáwle'ele na' bka'n zenle lo'a ka' da' bi žo'lo láže' Dios. ⁴ Na'a, žebánglekke benne' ka' žóngake' ki dan' biž žónlenle légake' tzen katen' žóngake' da' kegle ki, na' che len znnégake' chele. ⁵ Žon byenen wloé'el kwíngake' law Dios, Bennen' za' wchi'a láže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁶ Che len bchalj Benne' Criston' diža' chawen' lawgak benne' gat ka', benne' ka' Dios bchi'a láže'e légake' katen' wnníta'gake' yežlyó nga, kan zchi'a láže'e yógo'te benách ka'. Bchaljlen

Criston' légake' nich nníta'gake' lo yela' nban lo be' zej nakkze', kan zoakze Dios lo yela' nban.

⁷ Za' žin ža yeyóž che yógo'te da' zej nnitan'. Che len, le gak laždo' yaž, na' le soa wcháljlene Dios. ⁸ Da' žon byenžen, le ži'il lježle tole yetole, dan' cha' nakle toze lo yela' nži'il, soale yenít lawle chegak lježle, benne' ka' béngake' chele da' žia. ⁹ Le we' latje lježle ka' gá'ngake' ližle, na' bi nnele chégake'. ¹⁰ Žala' wkónlele binlo žin da' ka' benn Dios chele, nich gáklenle lježle tole yetole. ¹¹ No benne' zzoa lie' che Dios, žala' wchalje' xtiža' Dios, na' bennen' žone' xchin Benne' Criston' žala' wkonlé' žin yela' waken' da' žonn Dios chie'. Lo yógo'te da' žonle, žala' ga'n zen Dios ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston'. ¡Gákteze che Dios yela' zen, na' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

Sáka'gak benne' ka' che Jesús

¹² Ži'na'do' ka', bi yebánlele dan' žsaka' zí'le'egak benách ka' le'e. Bi naken da' bi zej nonbia' benách ka' che Dios. ¹³ Le yebél dan' de latje chele gónlenle Benne' Criston' tzen lo da' zzake'e Le' nich gak yebélele ža na' yel'é'e Le', katen' lé'elele yela' baní' chie'. ¹⁴ Cha' nnegak benách ka' chele dan' nakle toze len Benne' Criston', yela' ba nez zen gaken chele, dan' gak bian' zoalen Dios Be' La'y le'e, Bennen' ze'e ya'abá che Dios. Benách ki znnégake' chie' Le', san le'e žaple-ne' ba la'ne. ¹⁵ Cha' sáka' no benne' nake' toze len le'e, žala' gaken dan' nake' toze len Benne' Criston', na' kege dan' nake' benne' wetw benách ka', o benne' wbán, o benne' wen da' kegle, o dan' žliz chie' ga yoble. ¹⁶ Na'a, cha' nólele le'e sáka'le dan' nakle toze len Benne' Criston', bi žala' yedoé'elele, san le wká'n zen Dios dan' nzi' lale benne' ka' che Benne' Criston'.

¹⁷ Ba bžin ža so law Dios wchi'a láže'e benách ka' zej nake' che Leze'.

Cha' so lawe' wchi'a laže'e žo'o, ěnakxkze gaken chegak benne' ka' bi žóngake' kan zna diža' chawen' chie' Le'? ¹⁸ Cha' nak zede yelagak benne' ka' žóngake' da' naken chawe', ěnakxkze gaken chegak benne' ka' zži'igake' che Dios, na' žóngake' doła'? ¹⁹ Ki naken, benne' ka' zzáka'gake' dan' žénele Dios gaken ki, žala' góntezgake' da' naken chawe', na' wdégake' be' zej nakkze' lo na' Dios, Bennen' benkze' légake', na' žone' Le' kan zna xtiže'e.

5

Bedw zzejni'ile' benne' ka' che Jesús

¹ Na'a, zzejni'ila' benne' gole ka', benne' žape chi'igake' le'e, le'e na' nakle che Benne' Criston', dan' lezka' naka' neda' benne' gole kan zej nake' légake', na' ble'ela' da' wzaka' Benne' Criston', na' lezka' gónlena' légake' tzen, si'to' yela' baní' da' la' lawn. ² Le'e, benne' gole ka', le gak ka' benne' wape zila' ka' kan žape chi'ile' benách ka' bde Dios lo na'le. Le gon ki dot láže'le kan žénele Dios, na' kege dan' žon byenen gonlen, o dan' zdan láže'le yela' gape. Le gon xchinle dan' žaz láže'le gonlen, ³ na' kege dan' žénelele nna biá'zele benne' ka' ndégake' lo na'le. Le we' laže' gake to da' zloe'elen kan žala' gaggak benne' ka' žape chi'ile. ⁴ Ki gaken, katen' yelá' Benne' Criston', Bennen' blo wape zila' ka', naž si'le to da' yebélenlelen da' batkle te chen.

⁵ Lezka' le'e, xkwide' ka', le gon kan znnagak benne' gole ka'. Yógo'tele žala' gape ba la'ne lježle, tole yetole, lo yela' gaxjw laže' chele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Dios žsejwe' xnezgak benne' ka' zka'n zen kwíngake'

san žáklene' benne' gaxjw laže' ka'.

⁶ Le gak gaxjw laže' lo na' Dios, na' Le' gone' le'e benne' wale' ka' kate' žin ža' chen. ⁷ Le wdé lo na' Dios

yógo'te da' žonen ga že' zédelele dan' Le' že' laže'e le'e.

⁸ Le gak laždo' yaž, na' le soa ban laže', dan' zoa da' xiwe', dan' bi zle'elen le'e chawe', na' zdan dot gawze, na' naken ka' to beže yixe' zbéžya'aba', na' žiljba' no benne' gawba'. ⁹ Le soa choch kan žejle'le che Benne' Criston', na' le wsejw xnez da' xiwe', dan' nnézlele zzáka'gak lježle ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, kan zzáka'le le'e. ¹⁰ Naž kate' ba wzaka'le to chi'ido'ze, Dios gone' ga gake dot chawe', na' ga gake choch, na' ga gólele, na' ga soale nbanle to chi'ize. Dios na'kze žonne' chežo yógo'te da' žebélenlžon, na' bliže' žo'o nich yebélenlžo yela' baní' chie' da' znan to chi'ize, dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. ¹¹ jGa'n zénteze Dios, na' gakteze chie' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

Bedw zzele' diža' benne' ka' che Jesús

¹² Díža'do' ni zzoja' chele lo na' Silbano, na' žekla' nake' to lježžo dot li laže'. Žénela' gon chocha' le'e, na' zzoa lia' che da' ka' benn Dios chežo, da' zej nak bian' da' li nži'ile' žo'o. Le gak choch dan' zoalen yela' nži'il chie' le'e.

¹³ Benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' Babilonia, žápegake' le'e "Padiox." Dios wžekze' légake' kan wžie' le'e. Lezka' xkwide' Markos, xkwiden' nakbe' ka' zi'nkza', žape' le'e "Padiox." ¹⁴ Le gape "Padiox" lježle tole yetole, na' le čela' lježle tole yetole lo yela' nži'il chele.

Znnabla' Dios wká'n žie' yichj láždo'le, yógo'tele na' nakle che Jesús, Benne' Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ BEDW

Bedw žape' "Padiox" benne' ka' che Jesús

¹ Neda', Smon Bedw, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston'. Naka' wen žin che Jesusen', na' wbás bsele'e Lekze'. Nak tlebe da' zaka' yela' žejlé' chele chie' Le', ka zaka' yela' žejlé' cheto' chie' Le'. Dios bene' ga žejle'le chie' Le' dan' nakke' chawe', na' dan' lezka' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, nake' chawe'.
² Znnabla' Dios gon chawe'e le'e, na' wzóa žie' yichj lázdo'le dan' nónbia'le Dios, na' Xanžo Jesusen'.

Ka zej nak benne' ka' che Jesús

³ Dios, len yela' wak zen chie', ba benne' chežo yógo'te da' žon byenen gapžon nich gata' yela' nban da' zejli kanne chežo, na' nich gakžo lazdo' yaž, dan' nónbia'žo Bennen' bliže' žo'o nich gak si'žo yela' baní' chie' Le', na' da' nak chawe' chie'.
⁴ Dan' žone' ki, bene' ga gak si'žo da' zen ka', na' da' naken chawe' da' bchebe laže'e gonne' chežo, na' dan' naken ki, ba belažo lo da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga dan' zdan láže'gak benách ka' da' kegle, nich gak gakžo kan nak Dios na'kze.
⁵ Che len, cha' žejle'le che Benne' Criston', le we' laže' gakte ži'i laže'. Kate' ba nakle ži'i laže', le we' laže' gata' yela' žejní'il chele.
⁶ Kate' ba naple yela' žejní'il, le we' laže' nna bia' kwinle, na' kate' ba zna bia' kwinle, le gak zen laže', na' kate' ba nakle zen laže', le gak lazdo' yaž.
⁷ Kate' ba nakle lazdo' yaž, le ži'il lježle ka', na' kate' ba nží'ile lježle ka', lezka' le ži'il yógo'te benách ka'.

⁸ Cha' ki žonle, na' zej žakže dot li laže' kan žonle da' ki, na' da' ki góngaken ga bi gak dáche'ze yela'

žejlé' chele, na' chej gakže li laže' kan nónbia'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'.
⁹ No benne' bi že' laže'e gone' ki, nake' ka to benne' lo chole, benne' nitle', dan' ba gol laže'e beyón Benne' Criston' le' chawe', na' beké'e doļa' ka' da' wbage'e zga'ale.
¹⁰ Che len, zí'na'do' ka', žala' chejsá' láže'le bliž Dios le'e, na' wžekze' le'e. Cha' gonle ki, bi chíxlele.
¹¹ Ki gaken, Dios dot laže'e gonne' le'e latje chazle gan zna biá'teze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o.

¹² Che len gónteza' ga chejsá' láže'le da' ki la'kze ba nnézkzelelen, na' ba nzi' lo na'le da' naken dot da' li, na' zkónlelen žin.
¹³ Žekla' neda' žala' yesá'a láže'le kan zej nak da' ki xakte ne zoa' nbana'.
¹⁴ Žala' gona' ki dan' nnezla' za' žin ža gata' neda'. Xanžo Jesús, Benne' Criston', ba gožkze' neda' gaken chia' ki.
¹⁵ Che len že' láže'li'a gona' ga chejsá' láže'tezle da' ki te gata'.

No benne' ka' blé'egekle' yela' baní' che Jesús

¹⁶ Bi bcháljento' le'e to da' dáche'ze katen' bzejní'alto' le'e kan žin ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' nape' dot yela' wnná bia'. Neto' blé'ekzelto' yela' baní' zen chien'.
¹⁷ Blé'elto' Le' katen' Xažo Dios wdape' Le' ba la'ne, na' bka'n zene' Le', na' benlto' chi'i Dios, dan' bžojen latje baní' chie', na' wnné': "Benne' ni nake' Zi'na'. Nží'ila' Le', na' žaz laža'a Le'."
¹⁸ Neto' békzelto' chi'i na', dan' bžojen ya'abá che Dios katen' wzóalento' Xanžon' law ya'a la'y na'.

¹⁹ Dan' goken nak bian' nak dot da' li da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te, na' žala' we' láže'le dižan', dan' naken ka to yi' da' zza'ní' gan nak chol ni, na' zejte ža yelá' Bennen' nake' ka belj xsile chežo, na' zza'nín' lo yichj lázdo'le.
²⁰ Da' ni žon byenle'en chejní'ile, dan' znan: "Bi gak

nitó benne', žakze chie', chejni'ile' da' wnná no benne' bchalje' lo wláz Dios." ²¹ Da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, bi bcháljgaken' dan' gónekzegekle', san bcháljgake' lo wláz Dios da' bchiz Dios Be' La'y lo yichj lázdo'gake'.

2

No benne' ka' žsédgekle' da' wen laže'

¹ Lezka' wnníta'gak benne' wen laže' ka', benne' ka' wnnázegake' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka' wnníta'lengake' benách Israel ka'. Lezka' sóalengak benne' wen laže' ka' le'e, na' wsédgekle' le'e da' wen laže'. Lo yela' wen laže' chégake' wsédgekle' le'e da' naken chégakze', dan' gonen ga gon zož chele yeběj yichjle da' naken dot da' li. Žží'igake' che Xanžo, Bennen' beslé' žo'o. Dan' góngake' gonen ga wžia yi' Dios légake'. ² Zanle le'e gónlenle légake' tzen lo da' kegle da' góngake', na' dan' gonle bálele ki, na' nnegak benách ka' che diža' chawen' da' naken dot da' li. ³ Dan' dan' laže'gake' yela' gape, wsédgekle' le'e da' wen laže', nich sí'gake' da' naple. Ba nžog chegak benne' ka' kwia yí'gake' to chi'ize, na' za' žin ža na'.

⁴ Dios bi benít lawe' wbás che ya'abá chie' ka' katen' bzóagake' cheła'ale xtiže'e, san bsejwe' légake' latje choł, gan zej nžeje' do ya, na' želbeze' ža na' katen' wžia yi' Dios légake'. ⁵ Lezka', bi benít law Dios benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te katen' bsele'e nis yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yi'e benne' wen da' zinnj ka', san beslé' Noé lo nisen', bennen' bzoa lie' che da' naken chawe'. Lezka' Dios beslé' yegaže ljež Noé na' lo nisen'. ⁶ Lezka', Dios bchoge' chegak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, na' bžia yi'e légake' len yi', na' beyák'gake' de. Da' goken chégake'

naken to da' zcheblen benne' ka' žóngake' da' kegle. ⁷ Katen' Dios bchinnje' yež ka', na' beslé' Lot, benne' chawen', lo yi' na'. Lot na' gok nyache' láže'li'e ni'a che da' kegle da' bengak benne' wen da' zinnj ka'. ⁸ Ka' goken dan' Lot, benne' chawen', wzóalene' légake', na' ble'ele', na' benle' da' bi naken chawe' da' bégake', na' dan' goke' laždo' yaž, che len gok nyache' láže'li'e yógo'te ža ni'a che da' kegle da' bégake'. ⁹ Ki naken, Xanžon' nnezle' yeslé' benne' ka' zžébegake' Le' lo na' da' xiwe', dan' žonen ga cho'ogak benách ka' nez doła', san zkweze' yela' zi' da' gone' benne' wen da' zinnj ka' na' zejte ža choge' chégake' gátgake' to chi'ize.

¹⁰ Gon žiže' benne' ki, benne' žóngake' da' kegle da' zdan' láže'gake', na' žží'igake' che yela' wnná bia' che Xanžon'. Zej nake' benne' wechóg laže' ka', na' žiže' laže'. Bi zžébegake' nnégake' chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' zdágake' lo baní'. ¹¹ Wbás che ya'abá ka' náple'ežegake' yela' wnná bia', na' yela' wak ka' benne' ka', san wbás che ya'abá ka' bi žechóg láže'gake' yeshága'gake' no benne' zia law Xanžon'.

¹² Benne' ki zej nake' ka' bia yiže' ka', bia bi be žejní'igeklba', san náljgakba' nich no benne' sene' légakba', na' gote' légakba'. Znnégake' che da' bi žejní'igekle', na' kwia yí'gake' to chi'ize kan žak chegak bia yiže' ka'. ¹³ Dios yebi'e chégake' da' sáka'gake', dan' bsaka' zí'gake' benách ka'. Žékgekle' da' žak na'a ža naken da' yebélengekle'. Zej nake' ka' to yižwé' nožo', na' to da' zchinnjen, katen' žáwłengake' le'e tzen, na' žebégekle' dan' žon láže'gekle' le'e.

¹⁴ Len yela' zze laže' chégake' zwiágake' no'le ka'. Bi nníta'gake' žize žóngake' doła'. Žóngake' ga zchíxgekle' benne' ka' bi zej nake'

choch kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Žiljtezgake' da' zdan láže'gake'. Dios ba bchoge' chégake' kwia yí'gake'. ¹⁵ Wláj yíchjgake' da' naken dot da' li, na' nchol yichj lázdo'gake'. Žóngake' kan ben Balaam, zi'n Beor, bennen' bđan lázeli'e yela' gape, na' bene' da' kegle dan' bđíjwgake' le'. ¹⁶ Dios bđil diže'e Balaam na' dan' bene' da' keglen'. To búrrodo' bcháljlenba' le' kan zchaljgak benne' ka', na' bséjwba' xnez Balaam na' gan zeje' lo yela' zži'i che Dios.

¹⁷ Zej nak benne' ki ka to bdoa nis da' ba nbiž, na' lezka' ka to bejw da' zche' be' wale. Ba nkweze Dios latje chégake' lo latje chol. ¹⁸ Ki zej nake' dan' zcháljgake' da' zenle'e lo yela' bi nnezle chégake', na' zkóngekle' žin da' zdan láže'gak benách ka', na' žóngake' ga zchíjgekle benne' ka', benne' ba belágake' ladjw benne' ka' nchólgekle'. ¹⁹ Zchebe láže'gake' gata' yela' žeslá chegak yezika' benách ka', san légakkze' zej nžeje', na' žóntezgake' da' kegle. Zej nzej yógo'te benne' ka' lo na' da' zchen' yichj lázdo'gake'. ²⁰ Cha' belágake' lo da' bi naken chawe' da' den yežlyó nga dan' bénbia'gake' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, na' naž sen da' kegle légake' da' yoble, dan' chen' légake', na' da' li bága'žegake' zia kate' se lawte ka da' wbága'gake' zga'ale. ²¹ Gakže chawe' chégake' chela' batkle gónbia'gake' Bennen' zzo'e žo'o nez chawe' chien' ka da' gak chégake' cha' bénbia'gake' le', na' naž wláj yíchjgake' diža' la'y da' bsedle Dios légake'. ²² Ba gok chégake' da' znan:

Žeyéchj beko', žeyawba' da' beyebba'.

Žeyáz koch lo gona', bian' za' bwazjžo.

3

Nnezlžo yelá' Xanžo

¹ Diža' ni naken da' bežopen' da' zzojan' chele, ljéža'do' ka'. Lo da' žópeten že' laža'a yesá'a láže'le kan zej nak da' ki. ² Le chejsá' laže' da' bchaljgak benne' la'y ka' ža ni'te, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Lezka' le chejsá' laže' da' wnná Xanžon', Bennen' žeslé' žo'o, dan' bsédgekle benne' wbás ka' bsele'e le'.

³ Da' nak blo da' žala' chejsá' láže'le, znan ki: “Ža se lawte ža ka' la'gak benne' ka' góngake' da' kegle dan' zdan láže'gake'.”

⁴ Gon díjgekle' xtiža' Jesusen', na' nnágake': “¿Bizkze gok che dan' bchebe laže' Benne' Criston'? Wnné': Yelá'a da' yoble. Ža ni'te katen' gotgak xa xto'žo ka', na' zejte na'a ža, yógo'te žaken tlebe kan goken katen' wzó law žata' yežlyó nga na' zejte na'a ža.” ⁵ Zzóagake' chela'ale da' goken ža ni'te. Bchalj Dios, na' wzó law nníta'gak ya'abá, na' yežlyó nga. Bžoj yežlyón' lo nis, na' wžén' gachje lawe'le nisen'. ⁶ Lezka' len nis Dios bchinnje' yežlyó nga ža ni'te katen' bsele'e nis yejw da' bžia yin' benách doľa' ka'. ⁷ Ya'abá, na' yežlyó nga, da' ka' zej nnitan' na'a ža, Dios zkweze' légaken na' zejte ža wchinnje' légaken lo yi'. Ki gaken, kan nak da' wnnakze Dios chégaken. Wzeye' légaken ža na' choge' chegak benách ka', benne' bi zej nake' chawe', kwia yí'gake'.

⁸ Bi gał láže'le le'e da' ni, zí'na'do' ka'. To ža naken law Xanžon' ka zan gaywá' yiz ka', na' zan gaywá' yiz ka' zej naken lawe' le' ka to žaze. ⁹ Bi zžeze Xanžon' gone' da' bchebe laže'e gone'. Žékgekle bałe benách zžeze', san zbeze' zen laže', na' zzozele' žo'o dan' bi žénele' kwia yi' nitó benne', san žénele' yeyát láže'gak yógo'te benách ka'.

¹⁰ Kon yežinkze ža yelá' Xanžon' kan zla' to benne' wbán žel. Kate' žin ža na' te che ya'abá len to žaxto'

zen. Kwia yi'gak yógo'te da' zej nni-
tan' to lo yi' zen. Chey yežlyó nga,
tzen len da' ka' zej nnitan' yežlyó
nga.

¹¹ Cha' kwia yi'gak yógo'te da'
ki, ěnakxkze žala' gonle? Žala'
gakle laždo' yaž, na' wdé kwinle lo
na' Dios. ¹² Žala' kwezle ža yelá'
Xanžon', na' we' láže'le gonle ga
žinte ža na' katen' ya'abá, na' da'
ka' zej nnita' kwia yí'gaken lo yin'.
Lezka' chey dot yežlyó nga. ¹³ Ki
gaken, san žo'o zbezžo da' bchebe
laže' Dios, gone' to ya'abá kobe, na'
to yežlyó kobe gan gak da' naken
chawe'.

¹⁴ Che len, zí'na'do' ka', kate' ne
zbezle da' ki, le we' laže' gakle
dot chawe' law Dios, nich bi gak
nitó benne' bi da' nnie' chele, na'
kwezle cháwe'do' na' zejte ža na'.

¹⁵ Žala' nnézele zbez Dios zen laže'
nich gata' latje chegak benách ka'
yelágake', kan lezka' wnná lježžo
Pablo, dan' bzoje' chele le'e yiche,
na' wdape' yelá' žejní'il da' bnezjw
Xanžon' chie'. ¹⁶ Le'e yógo'te yiche
da' zzoje', zchalje' kan zej nak da' ki,
la'kze nwá'gaken da' ka' zej naken
zede chejni'ilžon. Benne' bi nnezle
ka', na' benne' ka' bi zej nake' dot
li laže', zchíxgake' diža' ki. Lezka'
žóngake' chegak yezika' da' zej nye-
jwn le'e yiche la'y, dan' gonen ga
wžía yi' Dios légake'.

¹⁷ Ba nnézkzelele da' ki, zí'na'do'
ka'. Che len le gape chi'i kwinle,
nich benách ka' bi zej nake' chawe'
bi gon láže'gekle' le'e, na' bi ža'
yichj láždo'le kan žejle'le che Benne'
Criston'. ¹⁸ Le we' laže' gakže dot
li laže' kan nónbia'le Xanžo Jesús,
Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o,
na' nich ží'iželele Le'. ěGa'n zene'
Le' na'a, na' yógo'te ža da' zá'gaken!
Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ ŽWA

Diža' da' nbánlenžon

¹ Zzójto' chele kan nak che Bennen' ba wzoakze' kate' bi na' soa yežlyó nga, na' kan nak da' benlto' da' bchalje', na' kan nak da' bl'e'elto' da' bene'. Bwíato' Bennen', na' wdanto'-ne'. Bennen' nake' Jesús, Bennen' nake' Diža' da' zej nbanlen benách ka'. ² Bennen' zej nbanlen benách ka' bl'oe'e lawe', na' bl'e'elto'-ne'. Zzoa lito' chie' Le', na' zzenlto' le'e kan nak che Bennen' nbánlenžo. Bennen' wzóalene' Xažo Dios, na' bedjloé'e lawe' ga zoažo ni. ³ Dan' bl'e'elton', na' dan' benlton', zzenlto' le'e nich gakle le'e toze len neto'. Da' li yela' toze chežo naken len Xažo Dios, na' len Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios. ⁴ Zzójto' chele da' ki nich gak yebelžo dot láže'žo.

Dios nake' baní'

⁵ Da' ni naken da' benlto' da' bchalj Jesusen', na' naken da' zzenlto' le'e na'a. Ki znnan: "Dios nake' baní', na' bi zoa nitó da' naken chol len Le'." ⁶ Cha' nnažo: "Nakžo toze len Diosen'" na' cha' žonžo da' naken che da' chol, da' ni nak bian' žon láže'žo, na' bi žonžo da' naken dot da' li. ⁷ Na'a, cha' žonžo da' naken chawe', zdažo lo baní' kan Le' nake' chawe', na' zoe' lo baní', na' nakžo toze tožo len yetožo, na' xchen Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios, žeyonen žo'o chawe', na' žeká'n yógo'te doła' da' nbága'žo.

⁸ Cha' znnazo: "Bi be doła' nbága'žo" žon láže'ilžo la' kwínzežo, na' bi nzi' lo na'žo da' naken dot da' li. ⁹ Cha' yexóalapažo law Dios doła' da' nbága'žo, Le' žone' kan zgne', na' nake' chawe'. Yenít lawe' doła' da' nbága'žo, na' yeyone' žo'o chawe', na' yeké'e yógo'te da' zia da' nbága'žo. ¹⁰ Cha' nnažo: "Bi be doła' nbága'žo" gaken kan nnažo:

"Dios žon láže'e" na' bi žonžo kan zzna xtiže'e.

2

Benne' Cristo zdie' xtiža'žo law Dios

¹ Le'e, zí'na'do' ka', zzoja' da' ki chele, nich bi gonle doła'. Na'a, cha' no benne' gone' doła', zoa to Benne' znnable' ni'a chežo law Xažo Dios, Bennen' lie' Jesús, Benne' Criston', Benne' chawen'. ² Nakkze' Le' Bennen' bde kwine', na' gote' nich beké'e doła' da' wbága'žo žo'o law Dios. Gote' Le', kégeze nich beké'e doła' da' wbága'žo žo'o, san lezka' nich beké'e doła' da' zej nbaga' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

³ Cha' žonžo kan nak da' bchi'le' žo'o, nnezlžo ba nónbia'žo Le'. ⁴ No benne' zgne': "Neda' nónbi'a Dios" san cha' bi žone' kan zzna da' wn-nakze' Le', benne' ni žon láže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ⁵ No benne' žone' kan zzna xtiža' Dios, da' li benne' ni nži'ile' Dios kan žala' gonžo. Cha' žonžo ki, nnezlžo nakžo che Dios. ⁶ Lezka', no benne' zgne': "Neda' naka' che Benne' Criston'" žala' gake' kan gok Benne' Criston' katen' wdé' yežlyó nga.

Bchi'le Benne' Cristo žo'o ži'ilžo lježžo ka'

⁷ Zí'na'do' ka', zzoja' chele da' bchi'le Criston' žo'o. Bi naken to da' kobe, san dan' wnnakze Dios ža ni'te, dan' wzí' lo na'le ža ni'te. Dan' wnné' ža ni'te naken da' ba benle. ⁸ Lezka' naken ka zzoja' chele to da' kobe, dan' ben Jesusen' dot kan znnan, na' lezka' žonle le'e kan znnan. Ki naken dan' ba zde che da' naken chol, na' baní' li láže' ba zza'nín'.

⁹ No benne' zgne': "Zoa' lo baní'" san cha' bi zle'ele' lježe' chawe', benne' ni ne žone' da' naken che da' chol. ¹⁰ No benne' nži'ile' lježe' zoe' lo baní', na' da' žonen ga chixle no benne' bi be gak gonen chie' le'. ¹¹ No benne' bi de lježe' chawe', žone' da' naken che da' chol, na' zde' lo da' chol. Bi nnezle' gan zeje', dan'

žon da' naken choḷ ga nchoḷ yichj lāzda'we'.

¹² Zzoja' chele, zí'na'do' ka', dan' ba benít law Dios dola' da' wbága'le. Ki bene' dan' žone' da' bchebe laže'e gonon'.

¹³ Zzoja' chele, le'e nakle ka xagak xkwide' ka', dan' nónbia'le Bennen' zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Zzoja' chele, le'e nakle ka xkwide' ka', dan' ba belale lo na' da' xiwe'.

¹⁴ Ba bzoja' chele, zí'na'do' ka', dan' nónbia'le Xažo Dios.

Ba bzoja' chele le'e, nakle ka xagak xkwide' ka', dan' nónbia'le Bennen' zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Ba bzoja' chele le'e, nakle ka xkwide' ka', dan' nakle waḷe, na' nzi' lo na'le xtiža' Dios, na' ba belale lo na' da' xiwe'.

¹⁵ Bi ží'ilele yežlyó nga, na' kege da' de yežlyó nga. Cha' zoa no benne' nži'ile' dan' den yežlyó nga, bi nži'ile' Xažo Dios. ¹⁶ Ki naken, dan' žongak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga da' bi žénele Xažo Dios, san žóngake' da' zdan láže'gake'.

Žóngake' da' zdan laže' beḷa' žen chégake'.

Žóngake' da' zdan laže' yej lāwgake'.

Zka'n zen kwíngake' ni'a che da' zej nape'.

Ki zej nak da' kegle ka' da' žóngake'.

¹⁷ Te che yežlyó nga, na' che da' zdan láže'gak benách ka', san no benne' žone' kan žénele Dios soe' to chi'ize.

Bennen' zchalje' da' li, na' bennen' žon laže'e

¹⁸ Zí'na'do' ka', ba zoažo ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga. Ba bénlele la' bennen' zži'e che Benne' Criston', na' na'a ba wzó law zej nníta' benne' zan, benne' zži'igake' che Benne' Criston'. Che len nne-zlžo ba zoažo ža ze lawte ža ka'.

¹⁹ Benne' ki bežójkake' lādjuwžo žo'o, san bi gókgake' toze len žo'o. Chela' gókgake' toze len žo'o, gá'ntezgake' len žo'o. Na'a, bežójkake', nich gak

bia' bi zej nake' yógo'tegake' toze len žo'o.

²⁰ Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e, na' nnézkzelele da' naken dot da' li. ²¹ Zzoja' chele dan' ba nnézlele da' naken dot da' li, na' kege dan' bi nnézlelen. Lezka' nnézlele bi žon laže' no benne' nnezle' da' naken dot da' li.

²² ¿Nozkze bennen' žon laže'e? Žon laže' bennen' zenne' bi nak Jesús Bennen' bsela' Dios. Benne' ni nake' bennen' zži'e che Benne' Criston', dan' zenne' bi nak Dios Xa Jesusen', na' lezka' zenne' bi nak Jesusen' Zi'n Dios. ²³ No benne' zži'e che Zi'n Dios, bi zoalen Xažo Dios le'. No benne' zenne' kwáselo Jesusen' nake' Zi'n Dios, lezka' Xažo Dios zóalene' bennen'.

²⁴ Na'a, le we' laže' gá'nteze da' bénlele ža ni'te len le'e. Cha' gá'nteze da' bénlele ža ni'te len le'e, lezka' le'e gá'ntezle len Zi'n Dios, na' lezka' len Xažo Dios. ²⁵ Da' ni naken da' bchebe laže' Dios, wnné' gonne' yela' nban da' zejli kanne čežo.

²⁶ Zzoja' chele da' ni kan nak chegak benne' ka' žénegekle' gon láže'gekle' le'e. ²⁷ Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e. Benne' Criston' bséla'kze' Le' chele, na' Lekze' zóalenteze' le'e. Che len bi žon byenen wsedle no benne' le'e, dan' Be' La'y na' žsedle' le'e. Zóalene' le'e, na' zchalje' da' li, na' bi žon laže'e. Kan ba bsedle' le'e, le gá'nteze len Benne' Criston'.

²⁸ Na'a, zí'na'do' ka', le gá'nteze len Benne' Criston' nich katen' yelé'e Le', na' gak wxén láže'žo Le', na' bi yedoé'elžo kate' žinžo lawe' Le' katen' yelé'e. ²⁹ Cha' nnézlele le'e Dios nake' chawe', lezka' žala' nnézlele yógo'te benne' ka' žóngake' da' naken chawe' zej nake' ži'n Dios.

3

No benne' ka' zej nake' ži'n Dios

¹ Le wia kan nži'ile'el Xažo Dios žo'o, dan' bene' ga ležo ži'n

Dios na'kze. Che len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga bi nónbia'gake' da' nakžo, dan' bi beyónbia'gake' da' nak Jesusen'.² Zí'na'do' ka', na'a ba nakžo zi'n Dios, na' bi na' la' law da' gakžo. Nnezlžo kate' wloé'e law Jesusen', gakžo kan nake' Le', dan' le'elžone' kan nakkze' Le'.³ No benne' žxen láže'e gake' kan nak Jesusen', že' láže'e gake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'.

⁴ No benne' žone' doła' zži'e che xtiža' Dios, dan' nak doła' da' zži'in che xtiža' Dios.⁵ Nnézlele bloe'e law Jesusen' nich beké'e doła' da' wbága'žo, na' bi be doła' žone' Le'.⁶ No benne' nake' toze len Jesusen' bi žone' doła'. No benne' žone' doła' batkle ble'ele' Le', na' bi nónbi'e Le'.⁷ Zí'na'do' ka', le gape chi'i kwínle nich bi gon láže'le no benne' le'e. No benne' žone' da' naken chawe', nake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'.⁸ No benne' žónteze' doła' nake' che da' xiwe', dan' žónteze da' xiwen' doła' kate' bi na' soa Adán. Che len bedjloé'e law Zi'n Dios, nich wsejwe' xnez da' xiwen' nich bi be gak gonen chežo.

⁹ No benne' nake' zi'n Dios bi žónteze' doła', dan' zóateze Be' La'y che Dios len le', na' bi žone' doła' dan' nake' zi'n Dios.¹⁰ Ki zej nak bia' benne' ka' zej nake' zi'n Dios, na' benne' ka' zej nake' zi'n da' xiwe'. No benne' bi žone' da' naken chawe', na' bi nži'ile' lježe', bi nake' che Dios.

Žala' ži'ilžo lježžo ka' zej nake' che Jesús

¹¹ Da' ni naken da' ba benl-le ža ni'te, da' znnan: "Žala' ži'ilžo lježžo tožo yetožo." ¹² Bi žala' gonžo kan ben Kaín, zi'n Adán. Gok Kaín na' che da' xiwe', na' betbe' bi' bíche'be'. ¿Biz chen' betbe' bi' bíche'be'? Betbe' lebe' dan' ben Kaín na' da' bi goken chawe' law Dios, san da' ben bi' bíche'ben' goken chawe'.

¹³ Zí'na'do' ka', bi yebánlele cha' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi zej de le'e chawe'.¹⁴ Nnezlžo ba wdežo lo yela' got, na' ba napžo yela' nban da' zejlí kanne dan' nži'ilžo lježžo ka'. No benne' bi nži'ile' lježe' ka', ba nakkze' ka to benne' gat.¹⁵ No benne' bi zle'ele' lježe' chawe', nake' ka to benne' wetw benách ka', na' nnézele nitó benne' wetw benách ka' bi nape' yela' nban da' zejlí kanne.¹⁶ Ki nónbia'žo yela' nži'il da' naken li láže', dan' bde Jesusen' yela' nban chie', na' gote' lo wlazžo žo'o. Lezka' žo'o žala' wdežo yela' nban chežo, nich gáklenžo lježžo ka'.¹⁷ Na'a, no benne' de yela' wnni'a chie', dan' naken che yežlyó nga, na' zle'ele' lježe', zoa bi da' žiážjele', na' cha' bi žeyache' láže'le' le', bi da' wnezjwe' chie', ¿wak nnažo zoalen yela' nži'il che Dios bennen'?¹⁸ Zí'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', kege len díža'ze o lo yela' zneze chežo, san dot láže'žo, na' len dot yela' žon chežo žala' ži'ilžo lježžo ka'.

Da' žxen láže'žo law Dios

¹⁹⁻²⁰ Cha' ki nži'ilžo lježžo ka', nnezlžo nakžo che Bennen' nakkze' da' li, na' law Dios gak kwe' ži yichj láždo'žo katen' zchebe láždo'žo žo'o, dan' nakže da' li da' zna Dios ka da' zna láždo'žo, na' Le' nnézkzele' yógo'te.²¹ Zí'na'do' ka', cha' bi zchebe láždo'žo žo'o, zoa da' žxen láže'žo law Dios,²² dan' nnezlžo gonne' chežo bíte'teze da' nnablžo Le'. Ki naken dan' žonžo kan zna da' bchi'le' žo'o, na' da' žaz láže'e Le'.²³ Ki nak da' bchi'le Dios, wnné' žala' chejle'žo che Jesús, Benne' Criston', Zi'ne', na' ži'ilžo lježžo ka' kan lezka' bchi'le Zi'ne' žo'o.²⁴ Benne' ka' žóngake' da' bchi'le Dios zóalengake' Le', na' Dios na'kze zóalene' benne' ka'. Ki nnezlžo Le' zóalenteze' žo'o, dan' ba bsele'e Dios Be' La'y nich bedjsóalene' žo'o.

4

Da' nak bia' zoalen Dios Be' La'y
žo'o

¹ Zí'na'do' ka', bi chejle'le che no benne' znnaze' Dios Be' La'y zóalene' le', san le si' bia' bennen', cha' Dios Be' La'y zóalene' le', dan' zdagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka' žon láže'gake', na' znnágake' zcháljgake' lo wláz Dios. ² Ki gónbia'le no benne' zoalen Dios Be' La'y le'. Bennen' zgne' kwáselo kan bla' Jesús, Benne' Criston', na' zgne' nake' Bennen' bseła' Dios, na' golje' benách, nak bennen' che Dios. ³ Lezka', no benne' bi zgne' kwáselo kan bla' Jesús, Benne' Criston', na' zgne' bi golje' benách, bi nake' che Dios. Benne' ni nake' che bennen' zži'e che Benne' Criston', bennen' ba bénlele yide', na' na'a ba zde' yežlyó nga.

⁴ Zí'na'do' ka', nakle che Dios, na' nápzele yela' wak ka benne' ka' žon láže'gake', dan' Bennen' zóalene' le'e napze' yela' wak ka bennen' zde' yežlyó nga. ⁵ Légage' zej nakze' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Che len zcháljgake' che da' naken che yežlyó nga, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zze nággake' chégake'. ⁶ Nakžo žo'o che Dios. No benne' nónbi'e Dios zze nage' chežo. No benne' bi nake' che Dios bi zze nage' chežo. Ki nónbia'žo no bennen' yoe'e Dios Be' La'y, Ben' zchalje' da' li, na' lezka' bennen' yoe'e ben' da' žon lažen'.

Yela' nži'il li laže' záz'en lo na' Dios

⁷ Zí'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka' nalje' ni'a che Dios Be' La'y, na' nónbi'e Dios. ⁸ No benne' bi nži'ile' lježe' ka', bi nónbi'e Dios, dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios. ⁹ Ki bla' law kan nži'il Dios žo'o. Bsele'e tlícha'tekze Zí'ne' yežlyó nga, nich gata' yela' nban da' zejli kanne chežo ni'a chie' Le'. ¹⁰ Ki nak bia' yela' nži'il da' naken li laže', kege kan nži'ilžo Dios, san

kan Le' bží'ile'ele' žo'o, na' bsele'e Zí'nkze' nich bi'e dolá' da' wbága'žo žo'o, na' Le' gote' ni'a chen.

¹¹ Zí'na'do' ka', cha' ki bží'ile'ele Dios žo'o, žala' ži'ilžo lježžo ka'. ¹² Batkle ble'el no benne' Dios, san cha' nži'ilžo lježžo ka', Dios na'kze zóalene' žo'o, na' na'a nži'ilžo Diosen' dot láže'žo. ¹³ Nnezlžo zóalenožo Dios, na' Le' zóalene' žo'o, dan' bsele'e Dios Be' La'y, nich bedjsóalene' žo'o. ¹⁴ Neto' ble'elto' da' ben Xažo Dios, na' zzoa liton'. Le' bsele'e Zí'nkze', Bennen' žeslé' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁵ No benne' zgne' kwáselo Jesusen' nake' Zí'n Dios, Dios na'kze zóalene' bennen', na' le' zóalene' Diosen'.

¹⁶ Žo'o nnezlžo, na' žeje'žo nži'il Dios žo'o. Yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka', zóalene' Diosen', na' Dios na'kze zóalene' le'. ¹⁷ Ki žon žin yela' nži'il lo yichj lázdo'žo. Žonen ga biž zžebežo ža chog Dios chegak benách ka' gátgake'. Kan nak Jesusen', lezka' nakžo žo'o yežlyó nga. ¹⁸ Cha' nnezlžo nži'il Dios žo'o, bi be zžebežo. Kate' nnezlžo nži'il Dios žo'o, žone' Le' ga bi zžebežo. No benne' zžebe' da' sake'e bi nnezle' nži'il Dios le'.

¹⁹ Žo'o nži'ilžo Dios, dan' Le' bží'ikzele' žo'o zga'ale'. ²⁰ Cha' no benne' zgne': "Neda' nži'ila' Dios" san cha' bi nape' lježe' ka' chawe', benne' ni žon laže'e. No benne' bi nži'ile' lježe' ka', benne' ka' zle'ele', žnakxkze gak ži'ile' Dios, na' batkle ble'ele' Le'? ²¹ Ki bchi'le Jesusen' žo'o, na' wnné': "No benne' nži'ile' Dios, žala' ži'ile' lježe' ka'."

5

Wak soelžo da' žak chežo yežlyó nga

¹ No benne' žejli'e nak Jesús Benne' Criston', Bennen' bseła' Dios, benne' ni nake' zí'n Dios, na' no benne' nži'ile' Dios, Bennen' bzoe' le', lezka' žala' ži'ile' lježe', bennen' lezka' nake' zí'n Dios. ² Ki žákbe'elžo nži'ilžo benne' ka' zej

nake' zi'n Dios. Naken ki cha' nži'ilžo Dios, na' žonžo kan zna xtiže'e. ³ Ki nak bia' nži'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan zna xtiže'e, na' bi nak zede dan' bchi'le' žo'o gonžo. ⁴ No benne' nake' zi'n Dios zzoel' da' žak chie' yežlyó nga. Ba bzoełžo da' žak chežo yežlyó nga dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'. ⁵ ¿Noz bennen' zzoel' da' žak chie' yežlyó nga? Bennen' žejli'e Jesusen' nake' Zi'n Dios žone' ki.

Dios Be' La'y zzoa lie' che Benne' Cristo

⁶ Ki bloe'e law Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' bezóe' nis, na' blalje' xchene', na' kégeze bezóe' nis, san lezka' blalje' xchene'. Dios Be' La'y nake' Bennen' zzoa lie' che Zi'n Dios, dan' nak dot da' li da' zchalj Dios Be' La'y. ⁷ Chonne benne' ka' nnita'gake' ya'abá che Dios, benne' ka' zzoa lígake' che Jesusen'. Zej nake' Xažo Dios, na' Zi'n Dios, Bennen' lie' Diža', na' Dios Be' La'y. Chonne' ki, toze zej nake'. ⁸ Lezka', chonne da' ka' zzoa lígaken chie' yežlyó nga, Dios Be' La'y, na' da' bezóa Benne' Criston' nis, na' žen da' blalje' le'e yag kroze, na' da' chonne ki, toze kan znnágaken. ⁹ Cha' si' lo na'žo da' zzoa ligak benách ka' kan nak Jesusen', da' zzoa likze Dios záka'le'ežen. Da' bzoa li Dios naken da' wnné' kan nak che Jesusen', katen' wnné' nake' Zi'nkze'. ¹⁰ No benne' žejli'e che Zi'n Dios, nzi' lo ne'e da' bzoa li Dios. Cha' no benne' bi žejli'e da' wnnakze Dios, na' wak nnažo: zna bennen': "Dios žon laže'e." Ki naken dan' bi bejli'e da' bzoa li Dios che Zi'ne'. ¹¹ Da' ni naken da' bzoa li Dios. Wnné' ba benne' yela' nban da' zejli' kanne chežo, na' Zi'ne' na' nake' Benne' žonne' chežo yela' nban na'. ¹² No benne' zoalen Zi'n Dios le', nape' yela' nban da' zejli' kanne. No benne' bi zoalen Zi'n Dios le', bi nape' yela' nban na'.

Nnezlžo napžo yela' nban da' zejli' kanne

¹³ Zi'na'do' ka', le'e na' žejle'le che Zi'n Dios, zzoja' chele da' ni nich nnézele ba naple yela' nban da' zejli' kanne, na' ki gaken, gak li laže' kan žejle'le che Zi'n Dios na'.

¹⁴ Da' ni naken da' žxen láže'žo Le'. Cha' bi da' nnablžo-ne' kan žénele' Le', Le' ženle' chežo žo'o. ¹⁵ Cha' nnezlžo ženle' chežo kan nak bi da' znnablžo-ne', lezka' nnezlžo ba napžo da' znnablžo-ne'.

¹⁶ Cha' no benne' le'ele' lježe' žone' doła' da' bi žonen ga gate', wak nnable' Dios lo wláz bennen', na' Le' wnezjwe' yela' nban chie'. Ki znnia': wak nnáblele lo wláz benne' ka' žóngake' doła' da' bi žonen ga gat-gak benne' ka'. Zoa doła' da' žonen ga gat no benne'. Bi znnia' nnáblele lo wláz no benne' žone' doła' ki. ¹⁷ Yógo'te da' kegle naken doła', san zoa doła' da' bi žonen ga gat no benne' žonen'. ¹⁸ Nnezlžo no benne' nake' zi'n Dios bi žónteze' doła' dan' Zi'nkze Dios žape chi'e bennen', na' da' xiwe' bi be gak gonen chie'.

¹⁹ Nnezlžo yo'ožo lo na' Dios, na' yógo'te benách ka', benne' ka' že' láže'gake' da' de yežlyó nga, zej yoe'e lo na' da' xiwe'.

²⁰ Na'a, nnezlžo ba bla' Zi'n Dios nga, na' benne' yela' žejní'il chežo, nich gónbia'žo Bennen' nake' dot da' li. Zóalenžo Bennen' nake' dot da' li dan' zóalenžo Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios. Benne' ni nake' Dios da' li, na' Bennen' žonne' yela' nban da' zejli' kanne chežo. ²¹ Zi'na'do' ka', le gape chi'i kwinle nich bi wká'n zenle lo'a ka'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ ZWA

Benne' nake' dot da' li, na' yela' nži'il

¹ Neda', Zwa, žapa' le' "Padiox", no'le wžekze Dios, na' žapa' "Padiox" yógo'te zi'no' ka'. Nži'ila' le'e dan' nónbia'žo Benne' nake' dot da' li, na' kege nedza', san lezka' yógo'te benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža' Dios da' naken dot da' li, zej nži'ile' le'e. Naka' benne' gole, žape chi'a benách ka' che Benne' Criston'. ² Nži'ילו' le'e dan' yo'o lo yichj lázdo'žo xtiža' Dios da' naken dot da' li, na' sóalentezen žo'o. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Zi'nkze Diosen', gon chawe'e le'e, na' yeyache' láže'le' le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le dan' nak dot da' li xtiže'e, na' nži'ile' le'e.

⁴ Bebéle'ela' katen' benla' žongak zi'no' ka' kan zna xtiža' Dios da' naken dot da' li, dan' žóngake' kan bchi'le Xažo Dios žo'o. ⁵ Na'a, žáta'yoela' le', nó'ledo', gono' kan zna da' bchi'le Jesusen'. Bi zzoja' chio' to da' kobe. Zzoja' da' bchi'le Jesusen' žo'o ža ni'te, katen' wnné' žála' ži'ilžo lježžo ka'. ⁶ Ki nak bia' nži'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan bchi'le' žo'o. Dan' bchi'le' naken nich ži'ilžo lježžo ka' kan ba bėnlele le'e ža ni'te.

No benne' ka' žon láže'gекle' žo'o

⁷ Da' ni žapa' le'e: dan' ba zdagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka' žon láže'gake', na' bi nzi' lo ná'gake' kan bla' Jesús, Benne' Criston', golje' benách. No benne' žone' ki, nake' benne' wen láže', na' zži'e che Benne' Criston'. ⁸ Le gape chi'i kwınle nich bi wnıtle da' ba naple dan' žonle xchin Benne' Criston', san le we' láže' gata' chele dot da' žála' si'le lo na' Dios.

⁹ No benne' wsedle' le'e da' nža' kan nak dan' bsdle Benne' Criston', bi zoalen Dios bennen'. Xažo Dios len Zi'nen' zóalene' no benne' žónteze' ka' zna xtiža' Benne' Criston'. ¹⁰ Cha' no benne' ze'e gan zoale, na' žsedle' to da' yoble, bi wléble bennen' liže, na' bi ye'le-ne': "Dios gon chawe' le'." ¹¹ No benne' ži'e le': "Dios gon chawe'e le'", žónlene' le' tzen da' kegle da' žone'.

Zwa žxen láže'e le'ele' lježe' ka'

¹² La'kze žála' yapa' le'e da' zan, bi žénela' wzoja' yógo'ten le'e yiche. Žxen láža'a la'a gan zoale, na' wchaljšo kwáselo, nich gak yebelžo dot láže'žo.

¹³ Xkwıde' ka' che no'le bilo', no'len' wžekze Dios, žapegake' le' "Padiox." Ka'kze gaken.

DIŽA' BEYONNE DA' BZOJ ZWA

Da' chawe' da' žon benne' lie' Gayo

¹ Neda', Zwa, žapa' le' "Padiox", Gayo, benne' ži'i laže'. Naka' benne' gole, žape chi'a benách ka' che Benne' Criston'. Nži'ila' le' dot laža'a.

² Ljéža'do', znnabla' Dios gon chawe'e le' lo yógo'te da' žono', na' lezka' so' chawe', kan že' chawe' be' nakkzo'. ³ Žebela' dan' zla'gak lježžo ka' ga zoa' ni, na' zzoa lígake' kan nako', na' znnágake' nako' li laže', na' žono' kan zna xtiža' Dios, da' naken dot da' li. ⁴ Bi be zoa da' žonžen ga žebela' ka da' ni, kate' ženla' benne' ka' zej nake' ka xkwide' chekza' ka' žóngake' kan zna da' naken dot da' li.

⁵ Ljéža'do', žono' da' naken dot chawe' kate' žákleno' lježžo ka', la'kze bi na' gónbi'o yógo'tegake'. ⁶ Lježžo ki zzoa lígake' kan nak chio' le' lawgak benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' nga, na' zžéngkle' neto' kan nži'ilo' légake'. Žono' da' nak chawe' kate' žegó'o légake' nez, na' žákleno' légake' kan žala' gono' chegak benne' ka' žóngake' xchin Dios, nich yeyó'ogake' binlo nez. ⁷ Légake' bžójkake' nga dan' zej nži'ile' Jesús, na' bi be zzi'gake' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' toze len Benne' Criston'. ⁸ Che len žala' gapžo ba la'ne benne' ka' žóngake' ki, nich gónlenžo légake' tzen žin che da' naken dot da' li.

Da' kegle da' žon benne' lie' Diótrefes

⁹ Ba bzoja' da' wzejni'ilen benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', san Diótrefes, bennen' zdan laže'e gake' blo ladjwgake', bi žape' neto' ba la'ne.

¹⁰ Che len, cha' yida' gan zoale, wsá'a láže'le kan zej nak da' žone' le' katen' dobžo. Znnie' cheto' da' wen laže'. Bi žaz laže'e da' nize, san lezka' bi žape' ba la'ne lježžo ka' zžíngake' ga na', na' žzejwe' xnezgak benne' ka' žénegekle' gápegake' benne' ka' ba la'ne, na' žebeje' légake' ladjw benách ka' che Benne' Criston'.

¹¹ Ljéža'do', bi gono' kan žongak benne' ka' žóngake' da' kegle, san kan žongak benne' ka' žóngake' da' naken chawe' žala' gono'. No benne' žone' da' naken chawe' nake' che Dios, san no benne' žone' da' kegle batkle bėnbi'e Dios.

Da' chawe' da' žon benne' lie' Demetrio

¹² Yógo'te lježžo ka' zzoa lígake' che Demetrio, dan' nak bia' žone' da' naken dot da' li. Lezka' neto' zzoa lito' chie', na' nnezlo' da' zchaljito' kan nak chie' le' naken dot da' li.

Da' znnab Zwa law Dios

¹³ Gónela' wzoja' chio' da' zanže, san bi ženela' wzojan' le'e yichze. ¹⁴ Na'a, žxen laža'a lé'etela' le', na' wchaljžo kwáselo.

¹⁵ Znnabla' Dios wká'n žie' yichj laždo'o. Benne' ka' zej nnite'e nga, benne' ka' zej nži'ile' žo'o, žápegake' le' "Padiox." Lezka' le', wdape "Padiox" to to benne' ka' zej nži'ile' žo'o. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ JUDAS

Judas žape' "Padiox" benne' ka' wžekze Dios

¹ Neda', Judas, žapa' le'e "Padiox", nakle benne' ka' bliž Xažo Dios le'e, na' nži'ile' le'e, na' žape chi'e le'e dan' nakle toze len Jesús. Naka' benne' gole, na' wen žin che Jesusen', Benne' Criston', na' lezka' naka' ljež Jakob. ² Znnabla' Dios yeyache' láže'le' le'e, na' ží'ile'le' le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Benne' wen laže' ka'

³ Ži'na'do' ka', gok láže'li'a wzoja' chele kan nak yela' žeslá da' napžon, san žon byenen wzejni'ila' le'e nich dot láže'le tíl-lenle benne' ka' zží'igake' che da' žejle'žo che Dios, dan' bde Dios to chi'ize lo na'gak benne' ka' zej nake' che Leze' nich wžegake' dižan' lawgak yógo'te benách ka'. ⁴ Ki žon byenen gona' dan' bałe benne' ba wyázlengake' žo'o bagáche'ze, benne' ka' Dios bzoe' chégake' ža ni'te choge' chégake' gátgake' to chi'ize. Benne' ka' bi žka'n zéngake' Dios. Dan' že' laže' Dios žo'o, žékgekle' bi bága'gake' žia cha' góngake' da' kegle. Žží'igake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Toze' Le' zrna bi'e žo'o.

⁵ Ba nnézkzelele da' ki, san ženela' wsá'a láže'le kan ben Xanžo Dios. La'kze beslé' benách Israel ka' katen' bebeje' légake' lo yežlyó Egipto, wdé na' bžia yi'e benne' ka' wnníta'gake' ládjwgake', benne' ka' bi bejlé'gake' chie' Le'. ⁶ Lezka', Dios bsejwe' wbás che ya'abá chie' ka' lo latje chol, wbás ka' bi bégake' xchíngake', san bká'ngake' latje chégake'. To chi'ize zej nžeje' ga na', na' zejte ža wchínnj Dios yežlyó nga. ⁷ Lezka' goken chegak yež Sodoma, na' yež Gomorra,

na' chegak yež ka' bdílegaken yež ki. Kan bengak wbás che ya'abá ka', bží'igake' che Dios, lezka' bengak benne' ka' wnníta'gake' lo yež ka'. Bde kwíngake' nich bégake' da' bi naken chawe', na' da' wzé láže'gake', dan' žonen ga žedoe'elžo. Na'a, dan' bsaka' ži' Dios légake' lo yi' da' bi yeyolen, dan' goken chégake' naken to da' zcheblen yógo'težo, nich bi gonžo kan bengak benách ka'.

⁸ La'kze gokgak da' ki, lezka' žongak benne' ki, benne' ka' žóngake' kan znnégekke' yele. Žka'n dítjgake' beła' žen chégake'. Žží'igake' che da' bchi'le Dios žo'o, na' znnégake' chegak benne' wnná bia' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios. ⁹ Migel na'kze, wbás blo che ya'abá, katen' bdíl-lene' da' xiwe' nich gak yeké'e beła' žen che Moisés, bi bežogle' wžie' da' xiwe' žia, san gožen': "Xanžo Dios tile' le'." ¹⁰ San benne' ki znnégekke' chegak da' ka' žon Dios, da' ka' bi žejni'igekle', na' da' ka' žejni'igekle' žakze chégake' kan žongak bia yiže' ka', bia ka' bi žejni'igeklba', da' ki žkóngekle' žin, na' zžia kwíngake' žia.

¹¹ Da' nyáche'le'e gaken chégake' dan' ba bégake' doła' kan ben Kaín, na' lo yela' zdan laže' chégake' ba bchíxgekle' kan bchixle Balaam nich si'e mežw, na' ba nžog chégake' gátgake' kan got Koré katen' bži'e che Moisés. ¹² Benne' ki žáwgake' tzen len le'e kate' žawle yela' waw ka' lo yela' nži'il chele. Žóngake' ga zchíxgekle' benne' ka' zej nake' toze len le'e, dan' že'j žáwgakze'. Zej nake' ka' benne' ka' žala' wáwgake' žila' ka', san žwaw kwíngakze'. Zej nake' ka' to bejw ya'abá da' bi nwan' nis, na' be' zchen' légaken nile na'le. Lezka' zej nake' ka' yag ka' ba bžin ža bi da' kwíagaken san bi be želbían, na' lezka' zej nake' ka' to yag da' ba wbižen dot lwen, na' ba nlažon'. ¹³ Lezka' zej nake' ka' nisdo' katen'

zgó'anen, na' nwan' bebe lawlen, da' zloe'elen kan nak yela' sto' da' žóngake'. Zej nake' ka belj ya'abá ka', da' ka' wdégakba' chela'ale. Dios ba bchoge' chégake' byéjwgake' to chi'ize lo latje chol.

¹⁴ Kan nak chégake' bchalj Enok, bennen' wbáblene' da' gaže kwe' za'só Adán, katen' bchalje' lo wílaz Dios, na' wnné': "Le wia nga, za' Xanžon' len zan gaywá' benách ka' žónlengake' Le' tzen, benne' ka' zej nake' che Leze'." ¹⁵ Ze'e Le' nich wsaka' zi'e yógo'te benne' ka', na' choge' chegak yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle gátgake'." Ki gone' ni'a che yógo'te diža' zi' da' wn-negak benne' doła' ka' chie' Le'. ¹⁶ Benne' ki znnégake' chie' Le', na' žon dítjেকে' Le', na' žóngake' kan nak da' zdan láže'gakze'. Zcháljgake' lo yela' zka'n zen kwíngake', na' nich ká'gake' yela' wnni'a chegak benách ka', zka'n zéngake' légake'.

Judas žse'e láže'gak benne' ka' che Jesús

¹⁷ Na'a, zí'na'do' ka', le chejsá' láže' da' bchaljgak benne' wbás ka' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', ža ni'te. ¹⁸ Benne' ka' belyi'e le'e: "Ža se lawte ža ka' wloé'e lawgak benne' ka' gon dítjেকে' da' ka' zej naken la'y, na' góngake' da' kegle da' zdan láže'gake'." ¹⁹ Benne' ki zlá'agake' lažle. Zcháljgake' lo yela' benachze chégake', na' Dios Be' La'y bi zóalene' légake'.

²⁰ Na'a, zí'na'do' ka', le soa choch kan nak yela' žejlé' chele, da' naken la'y. Le wchaljlen Dios, wkónlele žin yela' wak che Dios Be' La'y. ²¹ Le ga'nlen Dios, Bennen' nži'ile' žo'o, na' le kwez ža na' wloé'e law Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeyache' láže'le' žo'o, nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chežo.

²² Le gon choch benne' ka' žak chope láže'gake'. ²³ Le gon ga yelágake', da' gaken kan yebejle légake' lo yi'. Lo yela' zžebe chele

le yeyache' láže'le' yezika' benách ka'. Le gape chi'i kwínle, nich bi gónlenle légake' tzen da' kegle da' žóngake'.

Da' zka'n zen Dios

²⁴⁻²⁵ Dios tliča', Bennen' nnézkzele' yógo'te, Bennen' beslé' žo'o ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', nape' yela' wak gape chi'e le'e, nich bi wchíxelele, na' nich wzíe' le'e lawe' Le' gan zoe' lo baní' li láže'. Gone' le'e dot chawe', na' ga yebéle'elele.

ǰGakkze che Dios yela' ba, na' yela' zen, na' yela' nak blo, na' yela' wnná bia', na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

DA' BŁOE'EL DIOS ZWA

Da' błoe'el Dios Zwa kan nak che Jesús

¹ Da' ni naken to da' błoe'e law Jesús, Benne' Criston', da' benn Dios Le' latje włoe'ele' benne' wen žin chie' ka' kan zej nak da' ka' žon byenen la' gáktegaken. Jesusen' bsele'e to wbás che ya'abá chie', wbasen' bzejni'ile' neda', Zwa, benne' wen žin che Benne' Criston'. Wbás che ya'abán' błoe'ele' neda' kan zej nak da' ki. ² Neda', Zwa, zzoja' da' ni da' naken dot da' li kan nak yógo'te da' błe'ela', na' zzoa lia' che xtiža' Dios, na' che da' naken dot da' li da' błoe'el Jesús, Benne' Criston', neda'.

³ Ba nez zen gaken che no benne' gole' da' ni, na' ba nez zen gaken chegak benne' ka' wzé nággake' che no benne' gole' xtiža' Dios ni, na' góngake' kan zńna da' ni, dan' za' gaken.

Da' že' Jesús gaže kwe' benách chie' ka'

⁴ Neda', Zwa, zzoja' da' že' Jesusen' gaže kwe' benách chie' ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia. Dios, Bennen' zoakze', na' wzóateze', na' za' yide', znnabla'-ne' gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. Žónlengak gaže be' che ya'abá Le' tzen, be' ka' zej nnitan' lawe' Le' gan ži'e, zńna bi'e. ⁵ Lezka' žonlen Jesús, Benne' Criston', Le' tzen. Jesusen' nake' Bennen' žone' kan zńne', na' zzoa lie' che Dios. Zga'ale' Le' bebane' to chi'ize lo yela' got, na' zńna bi'e benne' ka' zńna biá'gake' ya'abá. Le' nži'ile' žo'o, na' bek'é'e doła' da' wbága'žo, na' beyón chawe'e žo'o len xchene' da' blalje' le'e yag kroze, katen' gote' lo wlazžo žo'o. ⁶ Jesusen' bene' ga zńna bia'žo, na' ga nakžo bxož ka', nich wká'n zńnežo

Dios, Xa Jesusen'. iGa'n zen Dios, na' gápteze' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

⁷ Le wia nga. Za' Benne' Criston' lo bejw ya'abá.

Le'egekle yógo'te benne' ka' Le', na' lezka' benne' ka' bétgake' Le'.

Kweže nyáche'gak yógo'te benách yežlyó nga,

benne' ka' lé'egekle' Le'.

iKa' gakten! Ka'kze gaken.

⁸ Ki wnnakze Jesusen': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten." Ki wnná Xanžon', Bennen' napkze' dot yela' wak. iZoakze' Le', na' wzóateze', na' za' yide'!

Zla' law yela' zen che Jesús

⁹ Neda', Zwa, naka' lježle, na' zzáka'lena' le'e tzen, na' tzen len le'e žebélenla' yela' wnná bia' che Dios, na' napa' yela' zen laže' da' žonn Jesús, Benne' Criston', chežo. Nyejwa' to yežlyó gachje láwe'le niso' nga, dan' nzin' Patmos. Nyejwa' dan' bzoa lia' che xtiža' Dios, na' che Jesús, Benne' Criston'.

¹⁰ Lo ža zen che Xanžon', wzóa Dios Be' La'y toze len neda', na' benla' chi'i to benne' zńnie' zižje xkóže'la' neda'. Benle chi'e kan zbeže loz bia yix'e. ¹¹ Bennen' gože' neda': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten. Bzoj le'e yiche da' zle'elo', na' bsełan' chegak gaže kwe' benách chia' ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia, benne' ka' nníta'gake':

lo yež Éfeso, na' lo yež Esmirna, na' lo yež Pérgamo, na' lo yež Tiatira, na' lo yež Sardis, na' lo yež Filadelfia,

na' lo yež Laodisea."

¹² Beyechja' nich le'ela' bennen' zcháljlene' neda'. Katen' beyechja', błe'ela' gaže da' ka' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. ¹³ Ládjwgak da' ka' zej nwan' yi' błe'ela' to

Benne' zñne'e kan zñna' to benne' byo. Nakwe' to laže' tonn da' zžinen xñi'e, na' nzie' to bayw lcho'e da' naken ya oro. ¹⁴ Žila'do'ze nak yicha' yichje' kan nak zila' o kan zñna' bege', na' žakti'te yej lawe' ka yi'. ¹⁵ Žakti'te ni'e ka ya bronse ba'a, da' nłale'en lo yi' ka bo' yalje. Zižje benle chi'e kan ženle to yegw zen. ¹⁶ Lo ne'e li ža nwe'e gaže belj baní', na' lo žoe'e zžoj diža' da' naken ka to ya ntoche' da' ntochen' žop la'ate. Žakti'te lawe' ka wbíz katen' zñná'le'en.

¹⁷ Kate' bl'e'ela' Le', wbixa' xñi'e ka to benne' gat. Naž Le' bxo'a ne'e neda' len ne'e li ža, na' gože' neda': "Bi žebo'. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante. ¹⁸ Naka' Bennen' zoakze' nbane', Gota', na' na'a zóateza' nbana'. Nzi' lo na'a nna bi'a yela' got, na' lezka' latje chegak benne' gat ka'. ¹⁹ Bzój le'e yiche dan' ba bl'e'elo', na' da' žak na'a, na' lezka' da' žala' gak te na'a. ²⁰ Da' ni naken da' ngache' kan nak chegak gaže belj baní' ka', da' ka' bl'e'elo' noa'a lo na'a li ža, na' kan zej nak da' gaže da' zej nwan' yi' da' zej naken ya oro. Gaže belj baní' ka' zej nakba' da' žsaka' leben gaže wbás chegak gaže kwe' benách chia' ka', na' da' gaže da' zej nwan' yi' zej naken da' žsaka' leben gaže kwe' benách chia' ka'."

2

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Éfeso

¹ Lezka' wnná Bennen': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Éfeso. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža, na' zde' gachje láwe'le da' gaže da' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. ² Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan žónle'ele xchina'. Nnezla' zbezle zen laže', na' bi gak gakle zen laže' len benne' ka' žóngake' da' bi naken chawe'. Nnezla' ba wzí' bia'le benne' ka',

benne' zñnágake' zej nake' wbás chia' ka', san bi zej nake', na' na'a nnézele žon láže'gake'. ³ Zbezle zen laže', na' ba wzáka'le dan' nakle toze len neda', san bi bsan láže'le neda'. ⁴ Na'a, zoa to da' žesbaga'a le'e zia. Biž nží'ilele neda' kan bží'ilele neda' zga'ale. ⁵ Che len, le chejsá' laže' kan benle zga'ale, dan' bsanle, na' na'a, le yeyát laže', na' le gon kan benle zga'ale. Cha' bi yeyát láže'le, la' yiditia' gan zoale, na' yeká'a dan' nwan' yi' chele lo latje chen. ⁶ Na'a, zoa to da' žáklenen le'e. Bi zlé'elele chawe' da' žongak benne' nikolaíta ka', benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' žóngake' da' kegle, dan' bi napa' neda' chawe'. ⁷ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zñna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zñne': Benne' ka' sóegekle' lo da' žak yežlyó nga, gona' ga gáwgake' da' zbia yagen' dan' zoon gachje láwe'le yežlyó xtan che Dios, dan' gonen ga sóagake' nbángake' to chi'ize."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Esmirna

⁸ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Esmirna. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' nake' Bennen' zeje' zante, Bennen' gote', na' bebane' to chi'ize. ⁹ Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan zžáka'le. Nnezla' nakle benne' yache' ka', san da' li naple yela' wnni'a da' naken li laže'. Lezka' nnezla' kan žongak benne' ka' zñnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zej nake' che Dios, san bi zej nake', na' zñne' zí'gake' chele. Benne' ki zej nake' che da' xiwe'. ¹⁰ Bi žébele da' sáka'le. Da' xiwen' gonen ga yéjwle bálele liž ya. Ki wsaka' zin' le'e, na' sáka'le ka' chi ža. Le chejlé' chia' neda' na' zejte gatle, na' neda' gonna' yela' nban da' zejlí kanne chele. ¹¹ No

benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' zŋna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zŋne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, yela' got da' gaken da' bežope chi'i chegak benne' ka' cházgake' lo yi' gabíl bi be gonen chégake'."

Diža' da' bseła' Jesús lo yež Pérgamo

¹² Lezka' wnné': "Bzoy le'e yiche diža' ni da' seło'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Pérgamo. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e ya ntoche', da' ntochen' žop la'ate. ¹³ Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' zoale gan zŋna bia' da' xiwe', san ne žxen láže'le neda'. Bi bsanle kan žejle'le chia' neda'. Bi bsanlen katen' bétgake' Antipas gan zoale, bennen' bzoa líteze' chia', na' gote' ga na' že' da' xiwe'. ¹⁴ Na'a, zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Nzi' lo na'le benách ka' lo yež Pérgamo, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bsedle Balaam, bennen' bsedle' Balak gone' ga chíxgekle benách Israel ka', na' che len bdáwgake' bia beždo' ka', bia ka' bétgake'-ba' lawgak lo'a ka', na' bégake' da' kegle. ¹⁵ Lezka' žónlengake' benne' ka' le'e tzen, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' žsédgekle benne' nikolaíta ka', dan' bi zle'ela' neda' chawe'. ¹⁶ Che len, le yeyát láže' na'a. Cha' bi yeyát láže'le, la' yidtia' gan zoale, na' tíl-lena' légake' len diža' da' zžojen žoa'a, dan' naken ka' to ya ntoche'. ¹⁷ No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' zŋna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zŋne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, wáwgaka'-ne' yet maná da' ngache'. Lezka' wnezjwa' to yej chíchedo' chégake', na' lo yej na' nyejw to la kobe, da' bi nonbia' nitó benne', san toze bennen' si'en."

Diža' da' bseła' Jesús lo yež Tiatira

¹⁸ Lezka' wnné': "Bzoy le'e yiche diža' ni da' seło'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Tiatira. Ki wzojo': Zchalj Ži'n Dios, Bennen' žia yej lawe' dan' zej naken ka' yi', na' ni'e zej naken ka' ya bronse ba'a. ¹⁹ Ki zŋne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' kan nží'ilele neda', na' kan žejle'le chia' neda'. Lezka' nnezla' kan žonle xchina' lo yela' zbez zen láže' chele. Nnezla' nakže li láže' kan žonle da' ki ka' benne' zga'ale. ²⁰ Zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Žwe'ele latje no'len' lie' Jesabel, no'len' zŋne' zchalje' lo wláz Dios, na' len da' žsedle' žon láže'le' benne' ka', benne' žóngake' xchina'. Žsedle' légake' da' žonen ga žóngake' da' kegle dan' žáwgake' bia beždo' ka', bia ka' žótgake'-ba' lawgak lo'a ka'. ²¹ Neda' bi'a-ne' latje yeyát láže'e, san bi žénele' wka'ne' da' kegle da' žone'. ²² Che len cho'na'-ne' ga gate'e, gan sake'e to yižwé' zen tzen len benne' ka' žónlengake' le' tzen da' kegle. Ki gona' na'a cha' bi yeyát láže'gake' nich biž góngake' doła'. ²³ Gona' ga gatgak zí'ngake' ka'. Ki gaken, gákbe'egkle yógo'te kwe' benách chia' ka' zwia' neda' da' zbek yichjgak benách ka', na' da' zza' láže'gake', na' yebi'a chele kan nak da' žonle. ²⁴ Yezíka'le le'e zoale lo yež Tiatira, nólele le'e bi nzi' lo na'le dan' žsedle', na' bi wzí' lo na'le dan' zŋnagake' benne' ka' naple'en yela' žejní'il, san da' li naken che da' xiwe', žapa' le'e: bi yesbaga'a le'e yetó da' žala' gonle. ²⁵ Na'a, dan' ba nzi' lo na'le, le gape chi'in na' zejte yelá'a neda'. ²⁶ Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, na' góngake' kan žénela' neda' na' zejte ža na', neda' gona' ga nna biá'gake' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ²⁷ Kan Xažo Dios bdie' lo na'a yela' wnná bia', lezka' neda' gona' ga nna biá'gake' yež ka', na' gata' lo ná'gake' to bar ya, na' wzózjgake' benách ka' kan žon to benne' zzozej'

to yeso' da' naken yo. ²⁸ Lezka' gonna' légake' latje gágake' toze len neda'. Naka' ka' belj xšile chegak benách chia' ka'. ²⁹ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zŋna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

3

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Sardis

¹ Lezka' wnné': "Bzoy le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Sardis. Ki wzojo': Zchalj Bennen' nníta'lengak gaže be' ka' Le', na' noe'e da' gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža. Ki zŋne': Neda' nnezla' da' bi nak chawe' da' žonle, na' nnezla' ba natkzle la'kze žékgekle benách ka' zoale nbanle. ² Le soa ban laže'. Le gon choch da' ka' nníta'lengaken le'e, da' ka' za' gátgaken, dan' žonle da' bi naken chawe' law Dios. ³ Le chejsá' laže' na'a xtiža' Dios da' bėnlele, dan' wzí' lo na'le. Le gon kan zŋna xtiže'e na', na' le yeyát laže'. Cha' bi gak ban láže'le, kon yela'kza' gan zoale kan zla' benne' wbán, na' bi nnézlele biz ža na' la'a gan zoale. ⁴ Baŋe benne', benne' ka' nníta'lengake' le'e lo yež Sardis, zej nake' chawe'. Benne' ka' táleŋake' neda', nákwgake' laže' zila'do'ze da' zlo'e'elen ba beyákake' dot chawe' dan' zej nake' zi gaken ki chégake'. ⁵ Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga wakwa' légake' laže' zila'do'ze, na' bi wsoŋa' lágake' da' ba zej nyejwn gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejli' kanne. Si' lo na'a benne' ki law Xažo Dios, na' lawgak wbás che ya'abá chie' ka'. ⁶ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zŋna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Filadelfia

⁷ Lezka' wnné': "Bzoy le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia',

bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Filadelfia. Ki wzojo': Zchalj Benne' La'y, Bennen' zŋne' da' naken dot da' li, na' yo'o lo ne'e zi'n ya che Dabí, bennen' wnná bi'e, na' žsaljwe' gan žo'ogak benách ka', na' bi gak no benne' wsejwen', na' žsejwe', na' bi gak no benne' wsaljwen'. ⁸ Benne' ni zŋne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' naple láte'ze yela' wak, san žonle kan zŋna xtiža'a, na' bi žedo'é'elele zŋnale nakle chia' neda'. Che len ba bzoa' lawle to gan gak cho'ole da' nyaljwn, na' bi gak no benne' wsejwen'. ⁹ Le wia nga, benne' ka' zej nake' toze len da' xiwe', na' žon láže'gake', na' zŋnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zka'n zéŋgake' Dios, san bi zej nake' ki, neda' gona' ga lá'gake' lawle le'e, na' wzóa zibgake' xní'ale. Naž gákbe'egekle' nži'ila' le'e. ¹⁰ Dan' benle le'e kan zŋna xtiža'a, na' gokle zen laže', neda' gape chi'a le'e ža na' sáka'gak yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, da' gaken nich si' bian' légake'. ¹¹ Za' yelá'a. Che len le gape chi'i da' naple, nich bi gak no benne' gone' ga bi si'le dan' žala' gonna' chele. ¹² Nólele le'e sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona' ga gakle choch kan zej nak yag ka' da' žóxe'gaken yo'o, na' soale lo yodo' gan zoakze Dios, na' batkle yežojle ga na'. Wdá'a lawle le'e La Dios chia', na' lezka' kan nzi' yež che Dios da' naken yež Jerusalén kobe, da' žojen ya'abá che Dios lo na' Dios. Lezka' wdá'a lawle le'e la' kobe. ¹³ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zŋna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bsela' Jesús lo yež Laodisea

¹⁴ Lezka' wnné': "Bzoy le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Laodisea. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' to chi'ize, Bennen' žone'

kan zñne', na' zchalje' da' li, Bennen' bla' lo ne'e Le' yógo'te da' ben Dios. ¹⁵ Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle. Kan žonle naken ka nis da' bi naken zag dan' bi zka'nle neda' to chi'ize, na' bi naken ka nis la dan' bi žonle xchina' dot láže'le. Gakže chawe' gakle ka nis zag o ka nis la. ¹⁶ Na'a dan' nakle ka nis ža'do', na' bi nakle ka nis zag, na' bi nakle ka nis la, cho'na' le'e kan žon bennen' žeyebe' nis ža'do' na'. ¹⁷ Le'e zñnale naple yela' wñni'a, na' žak da' chawe' chele, na' bi be žiažjen chele, san bi žákbe'elele kan nakle. Nakle benne' yache' ka'. Že' zédlele. Nak nyache' láže'le, na' nak chol' yichj lázdo'le, na' zdale gal yídzele. ¹⁸ Che len, neda' zzejni'ila' le'e nich gá'wle lo na'a neda' da' naken ka ya oro da' ben chawa'a lo yi', nich gata' yela' wñni'a li laže' chele. Lezka' žala' gá'wle lo na'a laže' chich da' gákwe, nich gache' yela' gal yidze chele da' žonen ga žedoe'ele no benne'. Lezka' žala' gá'wle lo na'a da' yeyonen yej lawle nich gaklé'elele. ¹⁹ Neda' zdila', na' zžela' snia yógo'te benne' ka' nži'ila' cha' bi žóngake' da' naken chawe'. Che len, le yeyát laže', na' le gon xchina' dot láže'le. ²⁰ Le wia nga, nedkza' zia' ža yo'o, na' žiža'. Cha' no benne' yenle' chi'a, na' saljwe' chia', na' choa'a, na' gáwlena' bennen', na' le' gáwlene' neda'. ²¹ Nólele sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona' ga kwé'lenle neda' tzen gan ži'a zñna bi'a, kan ben Xa' chia' neda'. Bzoela' da' gok chia', na' wžé'lena' Xa' tzen gan ži'e zñna bi'e. ²² No benne' ženle', žala' wže nage' da' ni da' zñna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

4

Žólake' da' zka'n zenen Dios ya'abá chie'

¹ Wdé gogkak da' ki, bwia' na' ble'ela' to gan žo'ogak benách da' nyaljwn ya'abá che Dios. Lezka'

benla' chi'i bennen' dan' benla' zga'ale, na' wñnie' žižje kan zbež loz bia yiže'. Chi'i na' wñnén neda', na' wñnán: "Da ža'le nga, na' neda' wlo'e'ela' le' da' ka' žon byenen gákgaken te na'a."

² Ka' gaze Dios Be' La'y bchi'e neda', na' ble'ela' to latje ya'abá che Dios gan že' Bennen' zñna bi'e, na' lezka' ble'ela' Bennen' ži'e latjen'. ³ Bennen' ži'e latjen' žákti'te', kan žákti'te yej jaspe, na' yej kornalina, yej ka' záka'le'egaken. Gachje láwe'le latjen' zoa pita' ya'a da' naken xtan kan nak yej esmeralda, da' žep'e'en yes baní'. ⁴ Dot gawze latjen' zej nñita' yetáp žoa latje ka' gan želbé' tap žoa benne' gole ka', benne' ka' zej nape' yela' wñná bia', na' zej nakwe' laže' zila'do'ze, na' žiagak yichjgake' da' ka' zej naken ya oro. ⁵ Lo latje blo gan že' Bennen', želžój yes ka', na' wzio' zñnen, na' žaxto' zen zñnen. Lawle latjen' zza'ni'gak gaže da' ka' zgó'ogaken baní', da' ka' zej naken gaže be' ka' žón'engaken Dios tzen. ⁶ Gan nak law latjen' zoa to kan nak to nisdo' da' žepen yes baní' ka yej jese.

Dot gawze latjen', chelá'a weje zej nñita' tape benne' ban, na' yej lágwage' zan žiagaken zaka' xkóže'lgake', na' lágwage'. ⁷ Benne' nežw ladjw tape' ki zñne'e kan zñna' beže yiže'. Benne' bežopen' zñne'e kan zñna' beže, na' benne' beyonnen' zñna' lawe' kan nak law to benne', na' benne' bedapen' zñne'e kan zñna' to bsia, bia žlaba'. ⁸ Dapte benne' ki, žiagak xope xilgake', na' lágwage', na' lé'elgaken, yej law zan žiagaken. Dot ža dot yele, bi žsángake' zñnágake':

¡La'y, la'y, la'y nak Xanžo Dios,
Bennen' napkze' dot yela' wak!

¡Wzoakze', na' zoakze', na' za' yela'kze'!

⁹ Benne' ban ka' zka'n zéngake' Bennen' ži'e zñna bi'e, na' zóateze' nbane'. Žápegake' Bennen' ba la'ne,

na' žé'gake' Le': "Žóǵkeno'." Yógo'te chi'i žongak dapte benne' ban ka' ki, ¹⁰ na' tap žoa benne' gole ka' zzechw lágwage' lo yo law Bennen', na' zka'n zéngake' Le', Bennen' zóateze', na' žeká'gake' da' ka' zej naken oro da' žíagaken yíchjgake', na' zdégake' da' ka' lawle latjen' gan že' znná bia' Bennen', na' znnágake':

¹¹ jǵxanto' Dios, nako' Le' zi wká'n zento' Le', na' gapto' Le' ba la'ne, na' gata' chio' yeł'a' wnná bia' dan' beno' yógo'te da' zej den! Kan žénekwelo' zej den, na' wzó law zej den.

5

To yiche, na' Bennen' nake' Zíla'do'

¹ Naž błe'ela' to yiche lo na' li ža che Bennen' ži'e latje blon'. Yichen' naken to yiche ndoben, na' zej žian diža' žope la'alén. Nyejwn yichen' len gaže da' zej nak bian'. ² Błe'ela' to wbás blo che ya'abá, na' wnnié' zižje, na' wnné': "¿Nož benne' nake' zi choge' da' ka' zej nak bian' da' zej noxen yichen', na' saljwen?"

³ Bi gok nitó benne' saljwe' yichen', na' bi gok no benne' wien', nitó benne' zoe' ya'abá che Dios, na' nitó benne' zoe' yežlyó, na' nitó benne' zoe' zanle yežlyó. ⁴ Naž wžeža' neda' dan' bi bžel-le no benne' nake' zi saljwe' yichen', na' nitó benne' nake' zi golen', na' nitóe' nake' zi wien'. ⁵ Naž to benne' golen' gože' neda', na' wnné': "Bi kwežo'. Bennen' nake' ka to beže yiže', Bennen' nbáblene' za'só Judá, na' nake' za'só Dabí. Le' ba bzoel' yógo'te da' gókgaken chie'. Lekze' nake' zi choge' da' ka' zej noxen yichen', na' wsaljwen'."

⁶ Naž błe'ela' Bennen' nake' Zíla'do' che Dios, na' zie' law Benne' ži'e latje blon', da' zoan gachje lówle'le gan zej nnita' benne' ban ka', na' benne' gole ka'. Žíagak Zíla'don' we' kan žíagak to žila', bian'

bétgake'-ba' law Dios, na' žíagak gaže lozba', na' gaže yej lawba', da' ka' žloé'egeklen kan zej nak gaže be' ka' žónlengaken Dios tzen, be' ka' žsele'e dot yežlyó. ⁷ Wdé Bennen' nake' Zíla'do', na' bežwe' yichen' da' žian lo na' li ža che Bennen' ži'e latje blon'. ⁸ Kate' bežwe' yichen', na' tape benne' ban ka' len tape žoa benne' gole ka' bzoa žibgake' law Bennen' nake' Zíla'do'. To to benne' gole ka' zej noe'e to da' žgól'gake', da' ka' zej nzin' arpa, na' lezka' zej noe'e béga'do' ka' da' zej naken oro, na' yóžgaken yale, dan' žloe'elen yeł'a' zchaljlen Dios chegak benne' chie' ka'. ⁹ Žólgake' to da' kobe da' zka'n zenen Zíla'don', dan' znnan ki:

Nako' Le' zi gožo' yichen', na' chogo' da' ka' zej noxen', dan' bi'o latje benne' ka' bétgake' Le',

na' len xcheno' beya'o benách ka' nich gákgake' che Dios, zej nake' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó,

benách ka' zcháljgake' yógo'te diža' yoble ka',

na' zej nbabe' yógo'te yež ka' zej nnitan' dot yežlyó.

¹⁰ Beno' ga zej nake' benne' wnná bia' ka',

na' ga zej nake' bžoz ka' che Dios chežo.

Beno' ga znná biá'gake' yežlyó.

¹¹ Naž bwia', na' benla' chi'igak wbás zan che ya'abá. Wbás zan gole kwis nníta'gake'. Zégake' kwit latje blon' tzen len benne' ban ka', na' lezka' len benne' gole ka'. ¹² Wnnégake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

jBennen' nake' Zíla'do', bian' bétgake'-ba',

nake' zi si' lo ne'e yeł'a' wnná bia', na' yeł'a' wnni'a, na' yeł'a' žejní'il, na' yeł'a' wak!

jNake' zi gapžo-ne' ba la'ne, na' chejle'žo chie', na' wká'n zenžo-ne'!

13 Naž benla' žolgak yógo'te da' ben Dios, da' ka' zej nnitan' ya'abá chie', na' lo yežlyó, na' zanle yežlyó, na' lo nisdó'. Žolgak yógo'te da' zej nnitan' latje ka', na' wnnágaken: ĵGa'n zen Bennen' ži'e latje blon', na' lezka' Bennen' nake' Žíla'do! ĵGápetezžo-ne' ba la'ne, na' wká'n zenžo-ne'!
ĵNna biá'teze' Le'!

14 Tape benne' ban ka' wnnágake': "ĵKa'kze gaken!"

Naž tap žoa benne' gole ka' bzechw lágwage' lo yote, na' bka'n zéngage' Bennen' zóateze'.

6

Da' ka' zej noxen yichen'

1 Naž bl'e'ela' Bennen' nake' Žíla'do', na' bchoge' to da' noxen yichen', na' benla' che to benne' zoe' ladjw tap benne' ban ka', na' benle chi'e kan znne wzió', na' wnné': "Da wio'."

2 Bwia', na' bl'e'ela' to bia chich, na' bennen' žie'-ba' noxe' to da' žsen yag ntóche'do' ka'. Bnéžjwage' le' to da' naken oro da' bžie' yichje', na' bžoje' ka' to benne' blo, benne' wnná bia', nich wléj wchochje' benne' ka' žjake' lo wdile.

3 Kate' Bennen' nake' Žíla'do' bchoge' da' bežope da' noxen yichen', na' benla' che benne' ban bežope', na' wnné': "Da wio'."

4 Naž bžoj to bia xna. Bdégage' lo na' bennen' žie'-ba' yela' wnná bia' nich yekwase' yela' zga'n cháwe'do' chegak benách ka', na' nich gone' ga gótgake' ljéžgake' ka'. Bnéžjwage' le' to ya ntoche' zen.

5 Kate' Bennen' nake' Žíla'do' bchoge' da' beyonne da' noxen yichen', na' benla' che benne' ban beyonne', na' wnné': "Da wio'."

Bwia', na' bl'e'ela' to bia gasj, na' bennen' žie'-ba' noxe' to zgons.
6 Benla' chi'i to benne' zchalje' gachje láwe'le tape benne' ban ka', na' wnné': "Čope ya zoa' scribe naken lazjw to benne' che to ža wen

žin dan' gak wbín, na' xope ya zoa' sebada naken lazjwe' che to ža wen žin, san bi gono' ga yažje set, na' bi be gono' che xis uba wal'."

7 Kate' Bennen' nake' Žíla'do' bchoge' da' bedape da' noxen yichen', na' benla' bchalj bennen' ban bedape', na' wnné': "Da wio'."

8 Bwia', na' bl'e'ela' to bia gache, na' bennen' žie'-ba' lie' Yela' Got, na' bennen' lie' Latje Chol Che Benne' Gat Ka' žónlene' le' tzen. Bdégage' lo na' bennen' lie' Yela' Got yela' wnná bia' nich nna bi'e gachje da' gachje benách ka' nnita'gake' yežlyó, nich gótgake' légage' len ya ntoche', na' len yela' zdon, na' len yižwé' ka', na' lo žoa'agak bia yixe' snia, bia ka' nnita'gakba' yežlyó.

9 Kate' Bennen' nake' Žíla'do' bchoge' da' gayo' da' noxen yichen', na' bl'e'ela' zan bkog da' žen' ya'abá che Dios zej nnita' be' ka' gókgakkze benne' ka' bétgake' légage' dan' bzégage' xtiža' Dios. 10 Be' ki wn-negak žižje, na' wnnágaken: "Xanto' la'y, žono' kan znno'. ĵBatxkze wchi'a lažo'o neto', na' chogo' chegak benne' ka' nnita'gake' yežlyó gátgake' dan' bétgake' neto'?"

11 Bwákwage' légage' laže' žíla'do'ze, na' belyi'e légage': "Le yeží' laže' yetó chí'ido'ze, xak la'gak yógo'te lježle nga, benne' wen žin ka' che Benne' Criston', benne' ka' gotgak benách ka' légage' kan bétgake' le'e."

12 Kate' Bennen' nake' Žíla'do' bchoge' da' xop da' noxen yichen', na' bwia', na' bl'e'ela' wzó' yežlyó. Na' wbíž beyaken gasj, na' goken ka' to laže' yicha' gasj, na' byo' beyaken xna kan nak žen. 13 Belyínnj belj ya'abá ka' lo yo, na' goken kan žak che to yag higo, želyínnj da' zbian kate' zta be' wale yagen'. 14 Wdé che ya'abá, na' gok chen kan žak che to da'a kaťe' no benne' ztoben'. Bkwasgak yógo'te ya'ado', na' yógo'te yo biž lo nisdó' ka' gan wžé'gaken. 15 Naž benne' ka' zna

biá'gake' lo yežlyó len benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná' bia', na' yógo'te benne' zej ndo'w ka', na' yógo'te benne' bi zej ndo'e, na' benne' blo ka', na' benne' wnni'a ka', bkache' kwíngake' gan nak zan bloj ka', na' gan nak le'e ya'ado' ka'. ¹⁶ Blížgake' ya'ado' ka', na' le'e yej ka', na' wnnágake': "Le yedjbagá' neto', na' le wkache' neto', nich bi le'el Bennen' ži'e latje blon' neto', na' nich bi yedjžen neto' yela' zža'a che Bennen' nake' Zíla'do'. ¹⁷ Ba bžin ža la' law yela' zža'a chégake', na' žnoz'kze benne' gak soelen'?"

7

To gaywá' tape yon mil benne'

¹ Wdé gokgak da' ki, na' bļe'ela' tape wbás che ya'abá zégake' dape la'ale yežlyó, na' žsėjwgake' xnezgak da' tape be', da' ka' žákaken chelá'a weje lo yežlyó. Ki bégake' nich bi gak be' lo yežlyó, na' nich bi gak be' law niso', na' nich bi wtán yag ka'. ² Lezka' bļe'ela' yetó wbás che ya'abá ze'e zaka' gan zla' wbiž, na' noe'e to da' wdé'e benne' ka' zej nake' che Dios ban, dan' gak bian' légake'. Wnnié' zižje, na' bliže' tape wbás che ya'abá, wbás ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná' bia' nich wchínjgake' yežlyó, na' niso'. ³ Wbás ni gože' yetape' ka', na' wnné': "Bi wchin-njle yežlyó, na' niso', na' yag ka' na' zejte wda'to' to da' gak bian' lo xgagak benne' wen žin ka' che Dios chežo."

⁴ Benla' kan zej nak benne' ka' da' légake' dan' nak bian', na' zej nake' to gaywá' tape yon mile' ládjwgak da' chežinno kwe' lježgak za'só Israel. ⁵ Benne' ka' da' légake' dan' nak bian' zej nake':

Chežinno mil lježgak za'só Judá.
 Chežinno mil lježgak za'só Rubén.
 Chežinno mil lježgak za'só Gad.
⁶ Chežinno mil lježgak za'só Aser.

Chežinno mil lježgak za'só Neftalí.
 Chežinno mil lježgak za'só Manasés.
⁷ Chežinno mil lježgak za'só Smon.
 Chežinno mil lježgak za'só Lebí.
 Chežinno mil lježgak za'só Isakar.
⁸ Chežinno mil lježgak za'só Sabulón.
 Chežinno mil lježgak za'só Jwsé.
 Chežinno mil lježgak za'só Benjamín.

Benne' ka' zej nakwe' laže' zíla'do'ze

⁹ Wdé gok da' ni bwia', na' bļe'ela' benne' zan, na' bi gak nitó benne' wlabé' légake'. Zej nbabe' yógo'te yež benne' ka' zchálgake' diža' yoble ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó. Zégake' law Bennen' ži'e latje blon' gan že' Bennen' nake' Zíla'do', na' zej nakwe' laže' zíla'do'ze, na' zej noxe' zin ka'. ¹⁰ Wnnégake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':
 jYela' žeslá zan' lo na' Dios chežo,
 Bennen' ži'e latje blo,
 na' lezka' zan' lo na' Bennen' nake' Zíla'do'!

¹¹ Yógo'te wbás che ya'abá zégake' dot gawze latje blon', gan naken dot gawze gan zej nníta' benne' gole ka', na' gan zej nníta' tape benne' ban ka', na' bzechw lágwage' lo yote law latje blon', na' bka'n zéngake' Dios, ¹² na' wnnágake':

jKa'kze gaken!
 jGa'n zen Dios chežo!
 Napo' yela' zen, na' yela' žejní'il.
 Že'to' Le': "Žóxkeno" na' zka'n zento' Le'.

Napkzo' yela' wnná' bia', na' dot yela' wak.

jGákteze ki chio', Dios cheto'!
 Ka'kze gaken.

¹³ Naž to benne' ladjw benne' gole ka' wnnable' neda', na' wnné': "žNož benne' ka' zej nakwe' laže' zíla'do'ze, na' ga benne' légake'?"

¹⁴ Neda' goža'-ne': "Xan, le' nnézkzelo."
 Le' gože' neda': "Benne' ki belzáka'li'e lo na'gak benne' ka' bétgake' légake'. Naken ka belyibe'

laže' da' zej nakwe', na' beyóngaken' zíla'do'ze len žen che Bennen' nake' Zíla'do'. ¹⁵ Che len nníta'gake' law latje blon' gan že' Dios, zńna bi'e, na' žóngake' žin lawe' Le' dot ža dot yele lo yodo' chie'. Bennen' ži'e latje blon' gape chi'e légake' dan' zóalenteze' légake'. ¹⁶ Biž tóngake', na' biž bílegake' nis, na' biž wzéy wbiž légake', na' biž gékgekle' da' la, ¹⁷ dan' Bennen' nake' Zíla'do', Benne' zoe' gachje láwe'le latje blon', gape chi'e légake' ka to benne' žape chi'e zila' ka'. Chi'e légake' gan žal nis da' žonnen yela' nban, na' Dios yesbiže' yej lágwage' nis želbeže'."

8

Da' gaže da' noxen yichen'

¹ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' gaže da' noxen yichen', na' wže' ži ya'abá che Dios xtido'. ² Naž b́le'ela' gaže wbás che ya'abá, wbás ka' zégake' law Dios, na' bdégake' lo ná'gake' gaže lozgak bia ka'. ³ Naž b́la' yetó wbás che ya'abá, na' noe'e to že'n yale da' naken ya oro, na' wzíe' žoe'e bkog da' žen' ya'abá che Dios. Bńéjwgake' le' yale žen nich gonen' toze len yela' zchaljlen Dios chegak yógo'te benách ka' che Benne' Criston', na' bzeyen' lo bkogen' da' naken ya oro, da' den law latje blon'. ⁴ Wžén žen che yalen' da' žen' lo na' wbás che ya'abán', na' goken toze len yela' zchaljlen Dios chegak benách ka' che Benne' Criston', na' bžinen gan že' Dios. ⁵ Naž wbás che ya'abán' beḡwe' ye'n yalen', na' besche'en bzio' yi' da' žian lo bkogen', na' b́latjen' lo yežlyó. Wzío' wnnén žižje, na' wyép yes, na' wzó' yežlyón'.

Zkwéžgake' lozgak bia ka'

⁶ Naž gaže wbás che ya'abá, wbás ka' zej noḡe' gaže lozgak bia ka', wzóagake' wkwéžgaken'.

⁷ Wbás nežw che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' wže' yej nis ži'a len yi', na' žen che we', dan' byinnjen lo yo. Wyéy to kwe' che chonne kwe' yežlyón', na' lezka' wyéy to kwe' che chonne kwe' yag ka'. Lezka' wyey-gak yógo'te yiḡe' ya'a.

⁸ Wbás bežope che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' wbiḡe to da' naken ka to ya'a žen da' žeyen lo niso', na' yelate' ka gachje da' gachje nison' beyaken žen. ⁹ Got to kwe' che chonne kwe' da' zej nban da' zej nnitan' lo nison', na' wžía yi' to kwe' che chonne kwe' barkw ka'.

¹⁰ Wbás beyonne che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' to belj ya'abá da' žeyen ka yeže žala' wbiḡen gan de nis yegw ka', na' gan žal nis, na' goken ki che yelate' ka gachje da' gachje nis da' žen' dot yežlyó. ¹¹ Beljen' nzin' Ajenjo, da' naken to da' sla', na' yelate' ka gachje da' gachje nisen' beyaken sla' kan nak ajenjon', na' gotgak benne' zan ni'a che nisen' da' beyaken sla'.

¹² Wbás bedáp che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' yelate' ka gachje da' gachje wbiž beyaken chol, na' lezka' goken che byo', na' to kwe' che chonne kwe' belj ka' beyaken chol. Ka' goken, bi bza'ni' wbiž yelate' ka gachje da' gachje ža, na' bi wza'ni'gak belj ka' len byo' yelate' ka gachje da' gachje yele.

¹³ Naž bwia', na' benla' zńne žižje to wbás che ya'abá, wbás na' ždie' gachje láwe'le zan ya'abá, na' wnné': "Da' nyáche'le'e gaken chele le'e. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, zoale yežlyó katen' wkwéžgak yechonne wbás che ya'abá ka' lóžgakba' ka'."

9

¹ Wbás gayo' che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' b́le'ela' to benne' ya'abá, benne' zńne'e ka to belj ya'abá da' beḡjwn lo yežlyó, na'

bnéjzwgake' le' zi'n ya che latje chol.
 2 Bsaljwe' latje chol'en', na' wžén
 žen che da' žeyen lo latje chol'en',
 na' goken ka' žen da' zžojen gan
 zžéygake' bzodo' ka', na' bechól
 wbiž len ya'abá ni'a che žen na'.
 3 Lo žen na' bžojgak biche' zo ka',
 na' belzoaba' dot yežlyó, na' Dios
 bi'e légakba' latje gádo'gakba' benách
 ka' kan žongak goxjni' ka', bia ka'
 žé'gakba' yežlyó. 4 Le' góžgake'-
 ba' bi yéľengakba' yiže' dan' de
 yežlyón', na' lezka' yag ka', san
 wak gádo'gakba' benne' ka' bi da'
 lo xgágake' dan' nak bian' zej nake'
 che Dios. 5 Bi bi'e légakba' latje
 gótgakba' benách ka', san wsaka'
 zí'zegakba' légake' gayo' byo'. Zlale'e
 gan žádo'gakba' kan zla gan žádo'gak
 goxjni' ka'. 6 Lo ža ka' yénegekle
 benách ka' got kwíngake', san bi
 gágkake'. Yénegekle' gátgake' san
 wkache' kwín yela' got.

7 Zna'gak biche' zo ka' kan
 zna'gak bia ka' zej nákwba' da'
 naken ya, nich chjakba' lo wdile.
 Žiagak yíchjgakba' da' ka' zej naken
 ka' da' ka' zej naken oro. Zna'
 lágakba' kan zna' lágak benách
 ka'. 8 Zna' yicha' yíchjgakba' kan
 zna' yicha' yichj to no'le. Zej nak
 láye'gakba' kan zej nak laye' beže
 yiže'. 9 Zej nakw lchó'gakba' da'
 naken ya. Žongak xilgakba' žaxto'
 kan žongak karret ka' žzobgak bia
 ka' kate' zjakba' tariáze lo wdile.
 10 Zej nak xbánakba' kan nak
 xban goxjni', gan zej žia lí'gakba'.
 Lo xbánakba' ka' zej žia da' zdíl-
 ľengakba', nich gon zí'gakba' benách
 ka' gayo' byo' ka'. 11 Zoa to benne'
 zna' bi'e légakba', bennen' nake'
 wbás xiwe' che latje chol. Wbasen'
 lie' len diža' hebreo: Abadón, da'
 znnan len diža' griego: Apolión, na'
 len diža' xiža': Da' Zchinnjen.

12 Ba wdé da' nežw da' zžia yin'
 benách ka', san za'gak yechóp da'
 ka' wžia yin' légake'.

13 Wbás xope che ya'abá bkweže'

lozba' chien', na' benla' chi'i to
 benne' zchalje' gachje láwe'le da'
 tape da' zej naken ka' loz beže, da'
 ka' dá'gaken dape la'ate bkogen' da'
 naken ya oro, da' žen' law Dios.
 14 Bennen' zcháljlene' wbás xopen'
 che ya'abá, wbasen' bkweže' lozba'
 chien'. Bchalje', na' wnné': "Beseže
 tape wbás xiwe' ka' zej nžejen žoa'a
 yegw Éufrates."

15 Naž beseže' tape wbás xiwe'
 ka', wbás ka' bkwez Dios che ža
 na'ze, da' naken ža na', na' byo'
 na', na' yiz na', nich gótgaken to
 kwe' che chonne' kwe' benách ka'
 nníta'gake' yežlyó. 16 Benla' kan
 nbabgak benne' ka' žjake' lo wdile,
 benne' ka' žiagak' bia ka', na'
 zjálkene' tape wbás xiwe' ka'. Zej
 nake' chope gaywá' mil mile'.

17 Bľe'e dáwe'la' bia ka', na'
 benne' ka' zej žiagak'-ba' zej nakw
 lchó'gake' da' naken xna' gole, na'
 ya'a ka' ya'abá, na' gache. Zej
 nak yichjgak bia ka' ka' yichjgak
 beže yiže' ka', na' lo žoa'agakba'
 želžój yi', na' žen che yin', na' to
 da' zzeyle'en, da' nzin' sufre. 18 Da'
 ka' želžojen žoa'agakba' bétgaken
 to kwe' che chonne' kwe' benách
 ka' nníta'gake' yežlyó, da' ka' zej
 naken yi', na' žen chen, na' dan'
 zzeyle'en. 19 Da' ka' zdíl-ľengak bia
 ka' želžojen žoa'agakba', na' lezka'
 da' zej žian lo xbánakba' dan' zej
 nak xbánakba' ka' bele snia ka', na'
 žiagak yíchjgakba' da' zdíl-ľengakban'.

20 Yezíka'gak benách ka', benne'
 ka' bi gótgake' lo da' chope ki da'
 zžia yí'gaken, bi beyát láže'gake' nich
 biž góngake' kan žónteze žóngake',
 na' bi bsángake' zka'n zéngake' be'
 xiwe' ka', na' lo'a ka', da' ka' bi
 zlé'egeklen, na' bi žénegeklen, na' bi
 zžá'gaken. 21 Bi beyát láže'gake' nich
 biž gótgake' benách ka', na' nich
 biž góngake' yela' wžá' chégake', na'
 da' žia da' žóngake', na' yela' zban
 chégake'.

10

Wbás che ya'abá, wbasen' noxe' to yichdo' lo ne'e

¹ Naž bl̄e'ela' yetó wbás wale che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' betje' lo yo, na' nakwe' bejw ya'abá, na' zoa to pita' ya'a yichjle'. Žákti'te lawe' kan znna' wbíž, na' zej nak ni'e ka yag wale ka' da' želyeyen. ² Noxe' to yichdo' nyaljwn lo ne'e, na' len ni'e li ža bleje' lo niso', na' len ni'e yegle bleje' lo yo biž. ³ Naž wnnié' zižje, na' berle chi'e kan nenle kate' zbežya'a beže yixe', na' katen' beyóž wnnié' zižje, na' wnnegak gaže wzió' ka'. ⁴ Wdé wnnegak wzió' ka', neda' za' wzoja' le'e yiche, san benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' gože' neda': "Bkáche'ze da' wnnagak gaže wzió' ka'. Bi wzojon' le'e yiche."

⁵ Naž wbás che ya'abán', wbasen' bl̄e'ela' zie' lo niso', na' lo yo biž, bchis ne'e li ža zaka' li ya'abale, ⁶ na' ben choch xtiže'e ni'a che Bennen' zoakze', Bennen' bene' ya'abá, na' yežlyó, na' niso', na' da' ka' zej den to to latje ka', na' wnné': "Biž želen, ⁷ san kate' wbás gaže che ya'abá wkweže' lozba' chien', na' yeyóž gon Dios da' ngache' chie', dan' bloe'ele' benne' wen žin chie' ka', benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' le'."

⁸ Naž bennen' benla' chie' bchalje' ya'abá che Dios bcháljlene' neda' da' yoble, na' wnné': "Wyéj, bejxi' yichdo' nyaljwn', dan' zoan lo na' wbás che ya'abán', wbasen' žleje' lo niso', na' lo yo biž."

⁹ Wyá'a gan zoa wbás che ya'abán', na' wnnabla'-ne' gonne' yichdon' chia'. Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Wzín', bdawn'. Lo žo'o gaken zix kan nak china' bez, san lo li'o yeyaken sla'."

¹⁰ Wzi'a yichdon' dan' zoan lo ne'e, na' bdawan'. Lo žoa'a goken zix kan nak china' bez, san katen'

beyóž bdawan', na' beyaken sla' lo li'a. ¹¹ Naž gože' neda': "Žala' wchaljo' da' yoble lo wláz Dios lawgak zan kwe' benách zi'to' ka', na' gan zej nnita' yež zante ka', na' gan zcháljgake' da' zan diža' yoble ka', na' lawgak benne' zan, benne' wnná bia' ka'."

11

Chope benne' zzoa lígake'

¹ Naž bla' to benne', na' benne' neda' to ya xtil da' naken ka to da' zžixlenžo, na' gože' neda': "Wzó ža', na' bžix yodo' che Dios. Lezka' bžix bkog la'y chen, na' blab benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' zka'n zéngake' Dios. ² Bi wžixo' li'a yodon' dan' den na'le, dan' nden lo na'gak benách zi'to' ka', na' wléjgake' yež la'y chope-yeyón byo'."

³ Lezka' gože' neda': "Sel'a a chope benne' nich wzóa lígake' chia' neda', na' wcháljgake' lo wlaza' neda' chežinno gaywá' chonnalaj ža, na' gákwgake' laže' zeche'." ⁴ Benne' chope ki, benne' zzoa lígake', zej nake' chope yag olibo, yag ka' nyejw le'e yiche la'y kan nak chégaken, na' lezka' zej nake' chope da' zej nwa' yi', da' ka' zej žen' law Dios, Xan yežlyó nga. ⁵ Cha' yénele no benne' gone' chégake' da' zia, na' žoj yi' lo žoa'agake' da' wzeyen bennen', na' goten le', na' lezka' goten benne' ka' zží'igake' chégake'. ⁶ Chope benne' ki nzi' lo ná'gake' wséjwgake' xnez nis yejw che ya'abá, nich bi gak yejw kate' ža ka' žala' wcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' nzi' lo ná'gake' góngake' ga yeyák nis žen, na' góngake' ga galj yizwé' yežlyó nga, na' ki góngake' bale chí'iteze yénegekle'. ⁷ Kate' yeyóž wzóa lígake' chia' neda', na' žoj bia snia lo latje chol, na' tíl-lenba' légake', na' wléj wchochjba' légake', na' gotba' légake'. ⁸ Beła' žen chégake' xóagaken lo nez blo che yež žen, gan wdá' Xanžon' le'e

yag kroze, na' kan žsaka' ležbo, lezka' nzin' Sodoma, na' lezka' Egipto. ⁹ Benách yógo'te yež ka', na' yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te benách ka' zchálgake' da' zan diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yežlyó ka', lé'egekle' bela' žen chégake', na' chonne ža yo'o gachje bi gónngake' latje no benne' wkache'e légake' lo yežw ba. ¹⁰ Chaz láže'le'egak benne' ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga dan' gotgak chope benne' ki, benne' bchálgake' lo wláz Dios, dan' bsaka' zígake' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' lo yela' žebél chégake' séla'gake' da' wnéjwzégake' ljéžgake' toe' yetóe'.

¹¹ Naž kate' ba bza'a chonne ža yo'o gachje ka', Dios besbane' légake', na' belyase' belzیه', na' bžébegak yógo'te benách ka', benne' ka' blé'egekle' légake'. ¹² Naž benle chi'i to benne' wnnié' zižje ya'abá che Dios, na' gože' légake': "Le kwen nga."

Belbene' lo bejw ya'abá zaka' li ya'abale, na' benne' ka' bží'igake' chégake' blé'egeklen'. ¹³ Ka' gaze wzó' yežlyó, na' byinnj to kwe' che chi kwe' yo'o ka' wžé'gaken lo yežen', na' katen' wzó', gotgak gaže mil benách ka'. Bžébegak benne' ka' zej nga'ne', na' bka'n zéngake' Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

¹⁴ Ba wdé da' bežope da' zžia yin' benách ka', na' za' gak da' beyonne da' wžia yin' légake'.

Wbás gaže che ya'abá žkweže' lozba' chien'

¹⁵ Wbás gaže che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios wnné'gake' zižje, na' wnnágake':

¡Gan wnná bia'gak benách ka' lo yežlyó

zej nden lo na' Xanžo Dios, na' lo na' Benne' Criston'!

¡Le' nna biá'teze'!

¹⁶ Naž tap žoa benne' gole ka', benne' žé'gake' gan zej nape' yela' wnná bia' law Dios, bzechw láw'gake' lo yo, na' bka'n zéngake' Dios. ¹⁷ Na' wnnágake':

¡Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wak! Wzoakzo', na' zoakzo', na' za' yidkzo'.

Žóxkeno', dan' ba bkonlo' žin yela' wak zen chio',

na' zzo lawo' žnna bi'o.

¹⁸ Belžá'a benách yež ka' san ba bžin ža gon zígako'-ne'.

Naken ža wchi'a lažo'o benne' gat ka'.

Yebi'o chegak wen žin chio' ka', benne' ka' bchálgake' lo wlazo' Le', benne' ka' zej nake' chezo',

benne' ka' wdápegake' Lo' ba la'ne, benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'.

Ba bžin ža wžia yi'o benne' ka' bchínnjgake' yežlyó.

¹⁹ Naž byaljw yodo' che Dios da' žen' ya'abá, ga na' nla' law kak la'y gan yo'o diža' da' zka'n chawen', dan' ben Dios. Wyép yes yežlyó, na' benle žaxto' zen, na' wnné' wzió'. Wzó' yežlyón', na' wžé' yej nis ži'a.

12

To no'le, na' to bele zen sniale'e

¹ Naž bla' law to da' zen da' nak bian' lo ya'abá che Dios. Bla' law to no'le nakwe' da' naken ka' wbíž, na' zoa žan ni'e da' naken ka' byo'.

Žia yichje' to da' naken oro gan žiagak chežinno da' ka' zej naken ka' belj baní' ka'.

² No'len' za' galj bi' že'n chie', na' zbžy'i'e dan' zdia' li'e, na' zzáka'li'e dan' žalj to xkwide' chie'.

³ Naž bla' law yetó da' nak bian' lo ya'abá che Dios. Bla' law to bele zen sniale'e, bia žnna'ba' xna gole, na' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' žia to da' naken oro to to yichjba' ka'.

⁴ Len xbanba' wzobba' to kwe' che chonne kwe' belj ka' zej nla' ya'abá, na' bžo'nba' légaken lo yežlyó. Wžé bele zen sniale'e na'

law no'len' ba žalj xkwide' chie', na' wzoaba' gawba' xkwide' chien' kate' ba naljbe'. ⁵ No'len' bzo'e' to Xkwide' byodo', Bin' žala' nna bia'be' yógo'te yež ka' len yela' wak zen. Dios la' bkwestie' Xkwiden' che no'len', na' bchise'-be' gan zoakze' Le', lo latje blon' gan ži'e zna bi'e. ⁶ Bzonnj no'len', na' wyeje' lo latje dach, gan ba bkwez Dios to latje che no'len'. Wáwgake' le' ga na' chežinno gaywá' chonnalj ža ka'.

⁷ Wd'e gokgak da' ki, na' gokle'e wdile lo ya'abá che Dios. Mígel, wbás blo che ya'abá len wbás ka' žónlengake' le' tzen, beldil'lene' bele zen sniale'e na', na' beldil'e bele zen na', na' wbás xiwe' ka' žónlengaken leba' tzen, ⁸ san bi be wzéke'lba' lo wdilen'. Che len biž bžélgekle latje chégaken ya'abá che Dios. ⁹ Ka' goken, belžo'ne' bele zen sniale'e na' na'le, belen' wzoaba' ža ni'te, na' nzin' Da' Xiwe', na' Satanás, dan' žon láže'len yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Belžo'ne' da' xiwe' lo yežlyó nga, tzen len wbás xiwe' ka', be' ka' žónlengaken da' xiwen' tzen.

¹⁰ Naž benla' chi'i to benne' wnnie' zižje ya'abá che Dios, na' wnné':

Na'a ba bžin ža la' law yela' žeslá da' ben Dios,

na' yela' wak chie', na' yela' wnná bia' chie',

na' lezka' yela' wnná bia' che Benne' Criston',

dan' ba bžó'ngake' da' xiwe' na'le,

dan' besbagan' lježžo ka' žia dot ža dot yele,

dan' benen law Dios chežo.

¹¹ Bežojgak lježžo ka' chawe', dan' bkóngekle' žin xchen Bennen' nake' Žíla'do' che Dios,

na' dan' bkóngekle' žin xtiža' Dios da' bcháljgaken'.

Bi be' láže'gake' yela' nban chégake', san gótgake'.

¹² Che len gak yela' žebél ya'abá che Dios.

¡Le yebél le'e, zoale ga na'!

Da' nyáche'le'e gaken chele le'e zoale yežlyó, na' lo nisdo', dan' ba betj da' xiwe', na' blán' gan zoale.

Zža'le'e da' xiwen' dan' nnezlen yetó chí'ido'ze de latje chen.

¹³ Katen' gókbe'ele bele zen sniale'e na' ba bžó'ngake'-ba' lo yežlyó, naž wžia láže'ba' no'len' bzo'e' Xkwide' byodo' chien'. ¹⁴ Naž Dios bnezjwe' no'len' chope xil bsia ži'a nich gak le' lo be'ze, na' wkwase' gan zoa bele zen sniale'e na', nich žine' latje chie' lo latje dach. Wáwgake' le' ga na' chonne yiz yo'o gachje ka'. ¹⁵ Naž bele zen sniale'e na' beyebba' nis zil zaka' xkóže'le', da' goken ka to nis yegw, na' gónelba' wa'ten no'len'. ¹⁶ Naž yežlyó góklenen no'len', na' wyaljw lo yo, na' we'jen nis yegon' dan' beyéb bele zen sniale'e na'. ¹⁷ Naž bele zen sniale'e na' bžá'ale'eba' no'len', na' wyejba', na' bejtíl'lenba' ža'sóe' ka' zej nga'ne', benne' ka' žóngake' kan nak da' wnná Dios, na' dot láže'gake' žóngake' kan zna xtiža' Jesús, Benne' Criston'.

13

Chope bia snia

¹ Wžia' neda' lo yox žoa'a nisdo', na' ble'ela' to bia snia, bia žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' žbenba' zžojba' lo nisdon'. Žiagak chi da' naken oro lo yichjba' ka'. To to lozba' žia to da' naken oro, na' to to lo xgaba' ka' nyejw to la da' naken xiwe' dan' bi de Dios chawe'.

² Bia snia na' ble'ela' zna'ba' kan zna' bežto', na' nak ní'aba' kan nak ni'a oso, na' žoa'aba' naken kan nak žoa'a beže yix'e'. Bele zen sniale'e na' bdeba' yela' wak cheba' lo na' bia snia ni tzen len latje cheba' gan zna bia'ba', na' lezka' yela' wnná bia' zen cheba'. ³ Žia we' to yichj bia

snia na', da' naken da' goten leba', san beyák wen', na' bebángleke yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bénlengake' bia snia na' tzen. ⁴ Lezka' bka'n zéngake' bele zen sniale'e na' dan' bdeba' yela' wnná bia' cheba' lo na' bia snia na'. Lezka' bka'n zéngake' bia snia na', na' wnná'gake': "¿Nozke benne' nake' zen kan nak zen bia snia na', na' nozke benne' sáke'le' tíl-lene'-ba'?"

⁵ Lezka' bia snia na' wzí' lo na'ba' zchaljba' da' zka'n zen kwínba', na' diža' xiwe' da' zneba' che Dios. Chope-yon byo' gota' lo na'ba' yela' wnná bia' na'. ⁶ Wzó lawba' zneba' che Dios, na' wnné zi'ba' che La Dios, na' che latje la'y chie', na' chegak benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios. ⁷ Lezka' wzí' lo na'ba' tíl-lenba' benne' ka' zej nake' che Dios, na' zejte wléj wchochjba' lé'gake'. Lezka' wzí' lo na'ba' nna bia'ba' yógo'te benách zi'to', benách ka' nníta'gake' yógo'te yež ka', na' yógo'te benách ka' zchaljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ⁸ Yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bka'n zéngake' bia snia na', benne' ka' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban, yichen' bzoj Bennen' nake' Zíla'do' che Dios katen' bi na' gata' yežlyó nga, na' wnnakze Dios gat Bennen' nake' Zíla'do' ni'a chegak benách chie' ka'.

⁹ Cha' zoa no benne' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁰ Benne' ka' Dios wnnakze' žéjgake' do ya,

žala' žéjgake' do ya,

na' benne' ka' Dios wnnakze' gátgake' lo ya ntoche',

lo ya ntoche' gátgake'.

Che len, benne' ka' zej nake' che Dios žala' kwez zen láže'gake' na' chejlé'gake' chie' le'.

¹¹ Wdé na' ble'ela' yetó bia snia, bian' bžojba' lo yo. Žiagak chope lozba' kan zej nak loz žila', na'

zchaljba' kan zchalj bele zen sniale'e na'. ¹² Bia snia ni wzí' lo na'ba' dot yela' wnná bia' che bia snia nežwn', katen' zóalenba' leba'. Bia snia bežopen' žonba' ga zka'n zengak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bia snia nežwn', bian' beyák wen' da' goten leba'. ¹³ Lezka' bia bežopen' žonba' da' ka' zej nak bian' na' zejte žonba' ga žetj yi' da' zan' ya'abá, na' zyinnjen lo yo lawgak yógo'te benách ka'. ¹⁴ Žon láze'lba' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga len da' ka' zej nak bian' dan' nzi' lo na'ba' žonba' law bia snia nežwn'. Gožba' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga góngake' to lo'a bia snia na', bian' gok we' lo ya ntoche', na' zoaba' nbanba'. ¹⁵ Nzi' lo na'ba' žonba' ga soa nban lo'a bia snia nežwn', na' gak wchaljen, na' gonen ga gatgak yógo'te benne' ka' bi wká'n zéngaken'. ¹⁶ Benba' ga wdá' yógo'te benách ka' to da' nak bian' zej nake' toze len leba', benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka', benne' wnni'a ka', na' benne' yache' ka', benne' ka' bi zej ndo'e, na' benne' ndo'w ka'. Bda'ba' da' nak bian' lo ná'gake' li ža o lo xgágake'. ¹⁷ Bi gok nitó benne' bi da' ga'we' o bi da' gote'e cha' bi de'e da' nak bian', o cha' bi de'e la bia snia na', o kan nbab laba'. ¹⁸ Na'a žala' gata' chio' yela' žejní'il. No benne' nape' yela' žejní'il žala' wlabe' kan nbab la bia snia na', da' naken tlebe kan nbab la benne', na' kan nbab laba' naken xope gaywá' chonnłaj xope.

14

Da' žolgak to gaywá' tape yon mil benne' byo

¹ Wdé na' bwia', na' ble'ela' Bennen' nake' Zíla'do', na' zie' law ya'adon' da' nzin' Sión. Žónlengak to gaywá' tape yon mil benne' byo ka' le' tzen, na' nyejw le'e xgágake' La Bennen' nake' Zíla'do', na' lezka' La Xe'. ² Naž benla' to da' zgo'on

žaxto' ya'abá che Dios, da' zrne
zižjen kan zrne to yegw zen o kan
zrne wzio'. Benla' da' ženle kate' no
benne' žinne' to da' žolen da' žian
do zan. ³ Žólgake' to da' kobe, na'
nníta'gake' law latje blon', na' lezka'
law gan zej nnita' tape benne' ban
ka' len benne' gole ka'. Bi gak nitó
benne' gole' da' žolgak benne' ki,
san légakze to gaywá' tape yon mil
benne' byo ka', benne' ka' Benne'
Criston' beya'we' ladjw benách ka'
nníta'gake' yežlyó nga. ⁴ Benne'
byo ka' zej nake' li laže' dan' bi
wnníta'lengake' no no'le, na' zej
nake' benne' kwíde'ze. Žjákłene'
Bennen' nake' Zíla'do' gáte'ze
gan zeje'. Benne' Cristo na'kze
beya'we' légake' ladjwgak benách
ka', na' zej nake' benne' nežw ka'
bde kwíngake' lo na' Dios, na' lo na'
Bennen' nake' Zíla'do'. ⁵ Batkle ben
láže'gake', na' bi gak nitó benne' bi
da' nnie' chégake' gan nníta'gake'
law latje blon' gan že' Dios.

*Da' bchaljgak chonne wbás che
ya'abá*

⁶ Naž ble'ela' yetó wbás che
ya'abá, na' wdíe' lo be'ze zan ya'abá,
na' noe'e diža' chawen' da' zoan to
chi'ize nich wzenlen' benách ka'
nníta'gake' dot yežlyó nga, benne'
ka' zej nbabe' yógo'te yež ka', na'
yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te
benne' ka' zchaljgake' diža' yoble
ka', na' benne' yógo'te yežlyó ka'.
⁷ Wnné zižje wbasen', na' wnné':

Le žebe Dios, na' le goł da' zka'n zen
Le',

dan' za' wchi'a laže'e benách ka'.

le wká'n zen Dios! Lekze' bene'
ya'abá, na' yežlyó,

na' niso', na' gan žal nis.

⁸ Yetó wbás che ya'abá bejnawe'
wbás nežwn' che ya'abá, na' wnné':
“Ba beyóž che yež Babilonia.
Ba beyóž che yež zen na'. Ka'
goken chen dan' bengak benne'
ka' nníta'gake' lo yežen' ga wzí'
lo na'gak benne' yógo'te yež ka'

góngake' kan zej nak da' sban da'
zdan láže'gake'.”

⁹ Yetó wbás che ya'abá bejnawe'
wbás bežopen' che ya'abá, na'
wnnie' zižje, na' wnné': “Cha' no
benne' wká'n zene' bia snia, na'
ló'aba', na' cha' we'e latje ta' xge'
o lo ne'e dan' nak bia' nake' toze
len leba', ¹⁰ Dios wsaka' zi'e le' lo
yela' zža'a chie'. Sáka'le'e bennen' lo
yi', na' lo dan' zzeyle'en, lawgak wbás
che ya'abá ka', na' law Bennen'
nake' Zíla'do'. ¹¹ Kwénteze žen che
yin' gan sáka'gak benne' ka'. Dot ža
dot yele sáka'gak benne' ka' bka'n
zéngake' bia snia na', na' ló'aba', na'
batkle gata' latje yezi' láže'gake', na'
bi yezi' láže'gak benne' ka' bé'gake'
latje ta' laba' légake'. ¹² Che len
žala' kwez zen láže'gak benne' ka'
zej nake' che Dios, na' góngake' kan
wnnakze' Le', benne' ka' žežlé'gake'
che Jesusen'.”

¹³ Naž benla' chi'i to benne'
zchalje' ya'abá che Dios, na' gože'
neda', na' wnné': “Bzoj da' ni le'e
yiche: ba nez zen gaken chegak
benne' ka' gátgake' na'a so law,
benne' ka' žežlé'gake' che Xanžon'.”

Dios Be' La'y wnné': “Ka'kze
gaken. Yezi' láže'gake' lo žin
da' žóngake', na' gata' yela' žežbél
chégake' da' naken tlebe len da'
béngake'.”

Žezi'gake' linn che yežlyó

¹⁴ Naž bwia', na' ble'ela' to bejw
ya'abá da' naken zíla'do'ze, na' lo
bejw na' že' to Benne' zrne'e kan
zna' Bennen' Golje' Benách, na' žia
to da' naken oro yichje', na' lo ne'e
noxe' to ya ntoche'. ¹⁵ Bžoj to wbás
che ya'abá lo yodo', na' wnnie' zižje,
na' gože' Bennen' ži'e lo bejwn', na'
wnné': “Bkonle žin ya ntoche' chio',
na' bchog bisto zoa' scribe dan' ba
bžin ža chogon'. Ba nbíž bisto chen,
da' ka' zej den yežlyó.”

¹⁶ Naž Bennen' ži'e lo bejwn'
bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó,
na' bchoge' da' blan' lo yo.

17 Naž bžoj yetó wbás che ya'abá lo yodon' da' žen' ya'abá che Dios. Lezka' noe'e to ya ntoche'. 18 Bžoj yetó wbás che ya'abá žoa'a bko-gen', na' nzi' lo ne'e wkonle' žin yi', na' wnnié' zižje, na' bliže' wbás nežwn' che ya'abá, wbasen' noe'e ya ntochen', na' wnné': "Bkonle žin ya ntoche' chion', na' btob da' želbía lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, dan' ba na da' želbía lba uba ka'."

19 Naž wbás ni che ya'abá bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó, na' btobe' da' želbía lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, na' bejžo'nen' to lo bloj zen gan zzi xis uba. Da' ni zlo'e'elen kan gon Dios, wsaka' zi'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. 20 Bleje' da' želbía lba uba ka' lo blojen', da' zoan žoa'a yež na'le, na' lo blojen' bžoj žen, da' wyepen ga bžinten žoa'agak bia ka', na' wdé žen na' dot gan gak sa'žo gaže ža.

15

Gaže yižwé' ka' da' zej nwa' gaže wbás che ya'abá

1 Błe'ela' yetó da' zen ya'abá che Dios da' nak bian', da' žonen ga žebanlžo. Bžojgak gaže wbás che ya'abá, na' zej noxe' gaže yižwé' ka' da' ze lówtegaken, da' ka' Dios wkonle' žin nich yeyóž wsaka' zi'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

2 Lezka' błe'ela' to da' naken ka to nisdó da' žepen yes baní' ka jejese da' yo'on yi'. Benne' ka', benne' belágake' lo na' bia snia, na' lo na' ló'aba', na' bi wzí'gake' laba', zégake' lawle da' naken ka to nisdó, na' zej noxe' da' ka' zgólgake', da' ka' bnezjw Dios légake'. 3 Žólgake' da' bel Moisés, bennen' goke' wen žin che Dios ža ni'te, na' naken da' žólgake' che Bennen' nake' Zíla'do'. Wnnágake':

Le', Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wak.
Zenle'e zej nak yógo'te da' beno',
da' ka' žóngaken ga žebanlto'.
Znna bi'o Le' yógo'te yež ka'.

Dot chawe', na' li laže' naken da' žono'.

4 ŽZoa no benne' bi žebe' Le', Xanto'?
ŽZoa no benne' bi wká'n zene' Le'?
Tozo' Le' nako' la'y.

La'gak benách yógo'te yež ka' gan zo',
na' wká'n zéngake' Le'
dan' zlé'egekle' nak chawe' yógo'te da' žono'.

5 Wdé gok da' ni, bwia', na' błe'ela' byaljw yodon' da' žen' ya'abá che Dios gan de latje la'y da' nak bian' Dios zóalene' benách chie' ka'.

6 Gaže wbás che ya'abá bžójgake' lo latje la'y na', na' zej noxe' gaže yižwé' ka'. Zej nakwe' laže' da' záka'le'en, na' žákti'ten, na' zej nžej bayw ka' da' zej naken ya oro lchó'gake'. 7 Naž to benne' ladjw tape benne' ban ka' bnezjwe' che chegak gaže wbás che ya'abá ka' gaže zíga'do' da' zej naken ya oro, na' zej nžan' da' zlo'e'elen yela' zža'a che Dios, Bennen' zoakze'. 8 Lo latje la'y na' wžé' žen che yi', dan' zej že' yela' baní', na' yela' wak zen che Dios ga na'. Bi gak nitó benne' choe'e lo latje la'y na' kate' téžegak gaže yižwé' ka' da' zej nwa' gaže wbás che ya'abá ka'.

16

Zíga'do' ka' da' zlo'é'egeklen yela' zža'a che Dios

1 Naž benla' chi'i to benne' wnnié' zižje lo latje la'y na', na' gože' gaže wbás che ya'abá ka', na' wnné': "Le chej, na' le chejlalje gaže zíga'do' ka' lo yežlyó, da' ka' zej nžan' da' zlo'e'elen yela' zža'a che Dios."

2 Wyéj wbás nežw che ya'abá, na' bejlalje' da' nžan' zíga'don' da' noe'e lo yežlyó. Da' nžan' zíga'don' benen ga wžia we' da' zla'e'en lo belá' žen chegak benne' ka' zej de'e da' nak bia' zej nake' toze len bia snia na', na' lezka' lo belá' žen chegak benne' ka' zka'n zéngake' ló'aba'.

3 Naž wyéj wbás bežope' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don'

da' noe'e lo niso', na' nisen' beyanen žen kan nak žen che to benne' gat, na' gotgak yogo'te da' ka' zej yo'on lo nison'.

⁴ Wyéj wbás beyonne' che ya'abá, na' bejalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e gan zej de yegw ka', na' gan žal nis, na' yogo'te nis ka' beyákgaken žen. ⁵ Naž benla' zchalj wbás che ya'abán', wbasen' nzi' lo ne'e zkonle' žin nis, na' wnné': "Xanto' Dios La'y. Zoakzo', na' wzoakzo'. Chawe' nako' dan' zchogo' chegak benách sáka'gake' ki, ⁶ dan' bláljgake' žen chegak benne' ka' zej nake' chio' Le', na' žen chegak benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le'. Na'a, žono' Le' ga yé'jgake' žen dan' ki žala' gaken chégage'."

⁷ Naž benla' bchalj to benne' wzóe' žoa'a bkogen' da' žen' ya'abá che Dios, na' wnné': "Ka'kze gaken, Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wnná bia'. Dot da' li, na' chawe' nak kan zchogo' chegak benách sáka'gake'."

⁸ Wyéj wbás bedape' che ya'abá, na' bejalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo wbiž, na' Dios bi'e wbižen' latje bzeyle'en benne' ka' len yi' chen. ⁹ Wyeygak yogo'te benách ka' dan' bzey wbiž légage', san bi beyát láže'gake', na' bi bka'n zéngake' Dios. Wnné' zígake' che Dios, Bennen' yo'o lo na'kze' seje'e da' ki da' žsaka' zígaken benách ka'.

¹⁰ Wyéj wbás gayo' che ya'abá, na' bejalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo latje che bia snia gan zna bia'ba', na' wžé' chol ga na'. Naž, benách ka' bdáwya'agake' lóže'gake' dan' wzáka'le'egake', ¹¹ san bi beyát láže'gake' nich biž góngake' da' zia da' žóngake'. Wnné' zígake' che Dios, Bennen' zoe' ya'abá dan' zzáka'le'egake' ni'a che wen' da' žágake'.

¹² Wyéj wbás xope che ya'abá, na' bejalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo yegw žen da' nzin' Eufrates, na'

bebíž nis yegon' nich yaljw nez gan tegak benne' wnná bia' ka' žójgake' zaka' gan zla' wbiž.

¹³ Naž ble'ela' bele žen sniale'e na', na' bia snia na', na' bennen' zchalje' lo wlázkakba', na' bžojgak chonne be' xiwe' lo žoa'agakba', da' ka' zžia yí'gaken benách ka', na' znná'gaken kan zna'gak blož ka'. ¹⁴ Chonne be' ki zej naken be' ka' che da' xiwe', be' ka' žóngaken da' zej nak bian' da' góngaken ga yebángleke benách ka'. Yjak be' xiwe' ka' dot yežlyó nga, na' bejtóbgaken benne' wnná bia' ka' nich chjake' lo wdilen' da' gaken lo ža žen che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia'. ¹⁵ Ki wnná Dios: "Le wia nga. La'a neda' cholze kan zla' to benne' wbán. Ba nez žen gaken che no benne' nake' ban laže', na' žape chi'e da' nakwe', nich bi gon byennen te' gal yidze', na' bi yedoe'ele' lawgak benách ka'." ¹⁶ Be' xiwe' ka' betóbgaken benne' wnná bia' ka', na' bdóbgake' to latje da' nzin' len diža' hebreo: Armajedón.

¹⁷ Wyéj wbás gaže' che ya'abá, na' bejalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo be'ze, na' to benne' wnné' žižje lo latje la'y da' žen' ya'abá che Dios gan de latje blon', na' wnné': "Ba naken."

¹⁸ Naž wyép yes, na' gokle'e žaxto', na' wnné' wzio'. Wzó' yežlyó, da' wzo'žen ka ba wzó' kate' ne zej nnita' benách ka' lo yežlyó nga. ¹⁹ Yež žen na' bžojen chonne kwe'le, na' wzia yí'gak yež ka' zej žen' dot yežlyó nga. Dios bejsá' laže'e che da' zia da' bengak benách ka' nníta'gake' lo yež žen na' da' nzin' Babilonia, na' lo yela' zža'a chie' bsaka' zi'e benne' ka' nníta'gake' yežen'. ²⁰ Belgache' yežlyodo' ka' da' zej žen' gachje lawle niso', na' biž wže'gak ya'a ka'. ²¹ Lezka' byinnj jej nis ži'a, da' zan' ya'abá, na' bejxjwn lo yichjgak benách ka', na' jej nisen' nále'len ka to gaywá' ya to ton. Yógo'te benách ka' wnné'

zígake' che Dios ni'a che yej nisen', dan' bsaka' zi'le'en légage'.

17

Dios zchoge' che yež zen kwia yin'

¹ Naž bla' to wbás che ya'abá gan zoa', wbasen' nbabe' gaže wbás ka' biá'gake' gaže zígado' ka' da' zej naken ya oro. Bcháljlene' neda', na' wnné': "Da nga, na' wlo'e'ela' le' kan gon Dios, wchinnje' yež zen na' da' naken ka to no'le le'e, na' žen' lo nido' ka'." ² Benne' wnná bia' ka', benne' ka' bēnłegake' no'len' da' sban, na' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, wzóžgkele' ni'a che da' sban da' žon no'len'."

³ Naž yetó da' bløe'el Dios Be' La'y neda'; wbás che ya'abán' bchi'e neda' to latje dach, na' ble'ela' to no'le, na' to bia snia, na' no'len' žie'-ba'. Bia snia na' znnaba' xna'le'e. Žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' zej da'ba' diža' ka' da' žon dítjgkelen Dios. ⁴ No'len' žie'-ba' nakwe' laže' xna, na' laže' xna'le'e. Žiagak da' xtan ka' le' da' zej naken ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'. Lo ne'e noxe' to zígado' da' naken ya oro, dan' nžan' da' sban che da' sban da' žone'. ⁵ Lo xge' zej nyejw kan lie', da' ka' zlo'e'egeklen to da' ngache', na' ki zej naken: "Yež Babilonia, Yež Blo" na' "Xna'gak No'le Le'e Ka'" na' "Xna' Da' Sban Da' Den Yežlyó." ⁶ Gókbe'ela' nzožle no'len' dan' bene' ga blalj žen chegak benne' ka' zej nake' che Dios, na' žen chegak benne' ka' betgak benách ka' légage' dan' bzoa lígage' che Jesusen'.

Kate' ble'ela' no'len', bebánle'ela'. ⁷ Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "žBiz chen' žebanlo'? Wzejni'ila' le' da' ngache', dan' zlo'e'el no'len', na' dan' zlo'e'el bia snia na' žie'-ba', bian' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba'." ⁸ Bia snia na' dan' ble'elo' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a, na' za' žojba'

latje chol che benne' gat ka', na' chejba' gan kwia yi'ba' to chi'ize. Benne' ka' nníta'gake' yežlyó, na' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban da' bzoj Dios ža ni'te katen' bi na' gone' yežlyó, yebánglele' katen' lé'egekle' yebán bia snia na', bian' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a. ⁹ Da' ni naken to da' wzejni'ilen no benne' gak chejni'ilen': Gaže yichjba' ka' zejlásgaken gaže ya'ado' gan že' no'len'. ¹⁰ Lezka', gaže yichjba' ka' zejlásgaken gaže benne' wnná bia'. Gayo' benne' ka' ba wdé chégage'. Toe' ne zna bi'e na'a, na' yetóe' bi na' le'e, san kate' yide', na' nna bi'e to chi'ido'ze. ¹¹ Bia snia na', bian' wzoaba' san bi zoaba' na'a, zejlásba' kan nak benne' xono', benne' nna bi'e. Gónlene' benne' gaže ka' tzen, na' te na' kwia yi'e to chi'ize. ¹² Chi lozba' ka' da' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia'. Bi na' sí'gake' yela' wnná bia', san sí'gaken' to chi'ido'ze, na' nna biá'gake' tzen len bia snia na'. ¹³ Chi benne' ka', toze gágkake', na' wdégage' yela' wnná bia' chégage' len da' nzi' lo ná'gake', lo na' bia snia na'. ¹⁴ Tíl-łengake' Bennen' nake' Zíla'do', san Le' wléj wchochje' légage' dan' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka', na' zna bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka'. Benne' ka' bliž Dios légage', na' wžíe' légage', chjáklengake' Le', na' to chi'ize gónłengake' Le' tzen."

¹⁵ Wbás che ya'abán' lezka' gože' neda', na' wnné': "Nido' ka' da' ble'elo' gan že' no'le le'e na', zejlásgaken benách yež ka', na' benách zi'to' ka', na' benách ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yežlyó ka'. ¹⁶ Chi loz bia snia na' da' ka' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia' ka', benne' ka' bi dégage' chawe' no'le le'e na', na' wká'ngake' le' ka'ze, na' gal yidze'. Da' góngake'

chie' naken ka gáwgake' belá' žen chie', na' wzéygake' le' lo yi'.
 17 Dios wzóe' lo yichj lázdo'gak chi benne' ka' da' gonen ga góngake' ka žénekzele' le', na' góngake' toze diža' wdégake' yela' wnná bia' chégake' lo na' bia snia na', na ki gak kan znná xtiža' Dios. 18 No'len' bl'e'elo' zejlase' yež zen na' da' znná bian' benne' ka' znná biá'gake' yežlyó nga."

18

Zbia yi' yež Babilonia

1 Wdé na' bl'e'ela' betj yetó wbás che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' zen, na' wyép yes baní' lo yežlyó ni'a che yela' zen che wbasen'.

2 Wbás che ya'abán' wnnié' zižje, na' wnné':
 Ba wžia yi'. Ba wžia yi' Babilonia, yež zen na'.

Ba beyaken latje che da' xiwe', na' chegak be' xiwe' ka'.

Byinne sniále'e ka' len byinne sban ka', ba béngakba' xó'ngakba' ga na'.

3 Ka' goken ni'a che da' bengak benne' ka' che yežen'.

Yógo'te benne' yež yoble ka' béngake' tzen len légake' da' wzé láže'gake'.

Benne' wnná bia' ka' béngake' tzen len légake' da' sban.

Yógo'te benne' ža'w žote' ka' gota' yela' wnni'a chégake',
 dan' bdan láže'gak benne' wláž ka' da' záka'le'en.

4 Naž benla' zchalj yetó benne' zoe' ya'abá che Dios, na' wnné':

Le žoj lo yežen', le'e nakle chia' neda',

nich bi gonle doła' tzen len légake',
 na' nich bi gak chele da' saka' zi'le tzen len légake'.

5 Nyanle'e doła' da' zej nbage'e, na' ba néntelen ya'abá,
 san Dios žejšá' laže'e da' kegle da' béngake'.

6 Le yebí'i chégake' kan béngake' chele.

Le yebí'i chégake' chope kwe' ka da' béngake'.

Le yebí'i chégake' chope kwe' ka da' zia da' béngake' chele.

7 Le gon ga sáka'le'egake', na' kwež nyáche'gake'

kan zej nak yela' ba la'ne, na' yela' zen da' bka'n kwíngake'.

Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

"Že'to' nga, na' znná bia'to'.

Bi nakto' wzebe, na' batkle kwež nyáche'to'."

8 Che len, to žaze žingak da' ka' wsaka' zi'gaken légake',

yela' got, na' yela' zbeže nyache', na' yela' zdon.

Chéygake' lo yi'.

Xanžo Dios, Bennen' bchoge' chégake' ki, napkze' dot yela' wak zen.

9 Naž wnné': "Kwežgak benne' ka' znná biá'gake' yežlyó nga, benne' ka' béngake' da' kegle tzen len légake',

na' bebéle'ngakle' da' zej naken chégake', na' kwež nyáche'gake'

katen' lé'e'ekle' žen che yež zen na' da' žeyen.

10 Zí'to'le yelnnite'e dan' zžébegake' da' wsaka' zi' Dios benne' yežen', na' nnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che Babilonia, yež zen nga.

Gokle'e Babilonia yež blo, na' to žaze bžia yin'.

11 'Lezka' kwežgak benne' ža'w žote' ka', benne' ka' nníta'gake'

yežlyó nga, na' kwež nyáche'gake' ni'a che yežen', dan' biž soa no

benne' ga'we' da' góte'gake' ga na'.

12 Biž soa no benne' ga na', benne' ga'we'

da' naken ya oro, na' ya plat, na' yej zaka' ka', na' bga ka',

na' laže' da' záka'le'en, na' laže' xna, na' laže' cháwe'do', na' laže' xnalé'e,

na' yag da' zla' zix,
 na' da' naken žit da' záka'le'en,

na' da' naken yag da' záka'le'en,
 na' da' naken ya kobre, na' da' naken ya,

na' da' naken yej jese.

¹³ 'Biž soa no benne' ga na',
benne' ga'we'

kanel, na' da' ka' z_la' z_ix, na' yale,
na' da' z_la' z_ix che mirra, na' che
yeje olíbano,

na' x_is uba wa_l, na' set z_ix,
na' yezej cháwe'do', na' zoa' s_tribe,
na' búrodo' ka', na' z_ila' ka',
na' bia ka', na' karret ka',
na' benne' wen žin ka', na' yebale
benách ka'.

¹⁴ 'Benne' ža'w žote' ka' yé'gake'
lé'gake', na' nnágake':

Ba begá'a da' ka' wdán láže'le.

Ba wdé chegak yelá' wnni'a ka',

na' da' ka' zej naken x_tan chele,

na' biž si'le da' ka'.

¹⁵ 'Kwežgak benne' ža'w žote'
ka', benne' ka' gota' chégake' yelá'
wnni'a dan' béte'gake' lo yežen', na'
gá'ngake' z_i'to'le dan' chébegake' kan
gak z_ia da' gaken che yežen', na'
kwež nyáche'gake', ¹⁶ na' nnágake':
Da' nyáche'le'e žaken che yež zen
nga.

Goken ka to no'le nakwe' laže' da'
záka'le'en,

na' laže' x_na, na' laže' x_na gole,

na' wž_iagak da' x_tan ka' chie' da' zej
naken

ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'.

¹⁷ To žaze wž_ia yi' yelá' wnni'a che
yež nga.

'Yógo'te benne' x_nan barkw ka',
na' benne' ka' žóngake' žin lo barkw
ka', na' benne' ka' žsá'gake' barkw
ka', na' benne' ka' žóngake' žin lo
nisdo', wžégake' z_i'to'le, ¹⁸ na' kate'
blé'egagle' žen che yežen' da' žeyen,
na' wžéžegake', na' wnnágake': ¿Biž
yež yoble goken zen kan gok yež ni?

¹⁹ 'Bž_iagak' bižte yo yíh_jgake',
na' wžéžegake', na' wžéž nyáche'gake',
na' wnnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che yež ni da'
goken zen.

Yelá' wnni'a che yež ni benen ga
gota' yelá' wnni'a

chegak yógo'te benne' zej nake' x_nan
barkw lo nisdo'.

To žaze wž_ia yi' yež zen ni.

²⁰ Le yebél ni'a che da' goken che
yež zen ni, le'e zoale ya'abá.

Le yebél, le'e nakle che Dios,

na' le'e, benne' wbás chie' ka',

na' le'e, benne' zchajle lo wlaze' Le'.

Le yebél dan' ba bchog Dios che yež
nga kwia yin'

ni'a che da' bsáka'gak benne' yež
nga le'e."

²¹ Naž to wbás wale che ya'abá
bchise' to yej zen da' žoten, na'
bž'o'nen' lo nisdo', na' wnné':
Lá' kizke gaken chio', yež Babilo-

nia,

yež zen da' naken yež blo.

Biž le'el nitó benne' le'.

²² Biž yéngkle benách cha' zoa no
benne' lo yež nga,

nitó benne' žinne' le'e da' žolen,

na' nitó benne' zkweže' bžejw,

na' nitó benne' zkweže' loz bia yixe',

na' biž žel-le nitó benne' wen žin ga
na',

na' biž yéngkle' žax_to' da' žon yej
da' žoten ga na'.

²³ Biž wza'ní' nitó yi' lo yežen',

na' bi yéngkle' chi'i no benne' zchag
ne'e ga na',

na' bi yéngkle' chi'i to x_kwide' no'le
zchag na'be'.

Ki gaken la'kze gokle benne' zaka'
ka', le'e na' žá'wle, na' žóte'le
lo yež ni,

na' ben láže'lele benách ka' dot
yežlyó nga, len yelá' wžá'
chele.

²⁴ Naž wnné: "Blaj xchengak
benne' ka' lo yež ni, benne'
ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na'
xchengak benne' ka' zej nake' che
Dios, na' lezka' xchengak yógo'te
benách ka' wnníta'gake' yežlyó nga,
benne' ka' betgak benne' wláz ka'
lé'gake'."

19

¹ Wdé na' benla' benne' zan
wnnégake' zižje, benne' ka'
nníta'gake' ya'abá che Dios, na'
wnnágake':

¡Ga'n zen Dios! ¡Yelá' weslá,

na' yelá' zen, na' yelá' wnná' bia'

zá'gaken lo na' Dios chežo!

² Kan zchi'a laže'e naken dot da' li, na' chawe'.

Le' bchoge' che yežen' kwia yin', yežen' goken ka to no'le le'e.

Bchoge' chegak benne' ka' che yežen' gátgake',

dan' bžia yí'gake' benách ka' dot yežlyó nga,

len da' zia da' béngake'.

Dios bezi'e légake' wzón

dan' bétgake' benne' wen žin chie' ka'.

³ Da' yoble wnnagak benne' zan ka':

jGa'n zen Dios!

Kwénteze žen gan žey yežen'.

⁴ Tap žoa benne' gole ka' len tape benne' ban ka' bchag lágwage' lo yo, na' bka'n zéngake' Dios, gan ži'e lo latje blo chien'. Wnnágake': "jKa'kze gaken! jGa'n zen Dios!"

⁵ Naž benla' zchalj to benne' zoe' latje blon', na' wnné':

jLe wká'n zen Dios chežo yógo'tele le'e, žonle xchine', le'e na' zžébele-ne',

le'e, benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'!

Lni che yela' zchag na' che Benne' nake' Zíla'do'

⁶ Lezka' benla' to benne' wnnié' zižje, na' benlen kan ženlen kate' zchaljgak benne' zan, na' kan ženlen gan zde to yegw zen, o kan ženlen kate' znne wzio', na' wnné':

jGa'n zen Dios! jZzo lawe' znna bi'e!

jNapkze' dot yela' wak zen!

⁷ Žala' yebelžo na' lo yela' žebél chežo wká'n zenžo-ne'

dan' ba bžin ža lni che yela' zchag na' che Bennen' nake' Zíla'do'.

Si' lo na' Benne' Criston' benne' ka' zej nake' chie'.

Ba zbézgake' ka to xkwide' no'le wchág ná'lenbe' Le'.

⁸ Dios we'e-be' latje gákwb'e laže' da' záka'le'en, da' naken zíla'do'ze, na' žákti'ten.

(Lažen' da' záka'le'en zejlasen da' naken chawe' da' žongak benne' ka' zej nake' che Dios.)

⁹ Naž wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Bzój da' ni le'e yiche: Ba nez zen gaken chegak benne' ka' Dios bliže' légake' nich gónlengake' Le' tzen lni che yela' zchag na' che Bennen' nake' Zíla'do'."

Lezka' gože' neda': "Diža' dot da' li da' ni da' zchalj Dios na'kze."

¹⁰ Bzoa ziba' law wbás che ya'abán' nich wká'n zena' le', san le' gože' neda': "Bi gono' ki. Lezka' neda' naka' wen žin che Dios kan nako' le', na' kan zej nak lježo', benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li kan nak che Jesusen'. jBka'n zen Dios!"

Benne' ka' zchaljgake' lo wláz Dios, zzoa lágake' che Jesusen'.

Benne' žie' bia chich

¹¹ Naž ble'ela' nyaljw ya'abá, na' bla' to bia chich, na' Benne' žie'-ba' lie' Benne' Žone' Kan Znne', na' lezka' Benne' Znne' Da' Li. Ki lie' dan' zchi'a laže'e kan nak da' naken dot da' li, na' lezka' cheje' lo wdíle.

¹² Žákti'te yej lawe' ka yi', na' da' zan da' naken oro žiagaken yichje'. Da' lawe' to da' lie', dan' bi nnezlen nitó benne', san toze' Le' nnezlen'.

¹³ Nakwe' to laže' da' ne'žen žen, na' lezka' lie' Benne' Nake' Xtiža' Dios. ¹⁴ Ni'a ne'e zan zejnáwgake' Le', benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios, na' žiagake' bia chich ka', na' zej nakwe' laže' da' záka'le'en, dan' naken zíla'do'ze, na' dan' bi naken sban. ¹⁵ Žžoj da' naken ka to ya ntoche' lo žoe'e, dan' wkonle' žin nich wsaka' zí'lenen' benách yež ka'.

Nna bi'e légake' len yela' wak zen, na' wsaka' zí'li'e légake', na' gak chégake' kan žak che da' zbia lba uba, katen' zlejžon. Gone' ga yé'jgake' xis uban' da' zejlasen yela' zža'a che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia'. ¹⁶ Nyejw kan lie' le'e laže' da' nakwe', na' le'e lsine'e, Benne' Znna Bi'e Benne' Wnná Bia' Ka', na' lezka' Benne' Nake' Xangak Benne' Xan Ka'.

17 Naž bl'e'ela' to wbás che ya'abá, wbasen' zie' lo wbíž, na' wnnié' zižje, na' gože' bia ka' zlágakba' ya'abá, na' wnné': "Le da, le dobe gan gawle lo lni zen che Dios. 18 Gawle beła' chegak benne' wnná bia' ka', na' beła' chegak benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' beła' chegak benne' wale ka', na' beła' chegak bia ka', na' beła' chegak benne' ka' žíagake' légakba', na' beła' chegak yógo'te benách ka', benne' ka' bi zej ndo'e, na' benne' ndo'w ka', benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'."

19 Naž bl'e'ela' bia snia na', na' benne' ka' z'na biá'gake' yežlyó nga, na' benne' zanle'e ka' chégake', benne' ka' žjake' lo wdile. Benne' ka' zej ndobe' nich tíl-lengake' Bennen' žie' bia chichen', na' len ni'a ne'e zanle'e, benne' ka' žónlengake' Le' tzen. 20 Blej bchóchgake' bia snia na', na' lezka' bennen' bchalje' lo wlažba', bennen' bene' da' ka' zej nak bia' gan zoaba', na' ben láže'le' benne' ka' bé'gake' latje wdá' légake' da' nak bia' zej nake' toze len leba', na' bka'n zéngake' ló'aba'. Bia snia na' len bennen' bchalje' lo wlažba', belžo'ne' légake' zej nbane' lo yi' zen gan žey da' zzéyle'en, dan' nzin' sufr. 21 Bennen' žie' bia chichen' bete' yógo'te benne' ka' bēnlengake' légake' tzen len da' naken ka' to ya' ntochen' dan' zžožen lo žoe'e, na' yógo'te bia ka' zlágakba' ya'abá bdáwgakba' beła' žen chégake', na' bēljeklba'.

20

To mil yiz

1 Wdé na' bl'e'ela' žetj to wbás che ya'abá, na' noxe' zi'n ya che latje chol, na' noe'e to do ya wale. 2 Wzēne' bele zen sniale'e na', belen' wzoaba' ža ni'te, na' leba' da' xiwe', na' lezka' Satanás, na' bcheje'-ba', na' bka'ne'-ba' nžejba' to mil yiz. 3 Wžo'ne'-ba' latje chol che benne' gat ka', na' bsejwe' latjen', na' bde'e

to da' nak bian' da' žsejwn latjen' nich biž gon láže'lba' benách yež ka' kate' téžegak to mil yiz ka', na' te na' yezežba' to chí'ido'.

4 Naž bl'e'ela' latje ka' gan že'gak benne' ka' nzi' lo ná'gake' wchi'a láže'gake'. Lezka' bl'e'ela' be' ka' gókgakkze benne' chawe' ka', benne' ka' wžoggak yéngake' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka' dan' bzoa ligak benne' chawe' ka' che Jesusen', na' dan' bcháljgake' xtiža' Dios. Benne' ki bi bka'n zéngake' bia snia na', na' ló'aba', na' bi bé'gake' latje wzój lo xgágake', o lo ná'gake' da' nak bian' zej nake' toze len leba'. Bebangak benne' ki lo yeła' got, na' wnná biá'gake' tzen len Benne' Criston' to mil yiz ka'. 5 Yezika' benne' gat ka' bi bebangake'. Kate' téžegak to mil yiz ka', naž yebangake'. Yeła' yebán lo yeła' got da' goken ni naken da' gaken da' nežw. 6 Ba nez zen gaken chegak benne' ka' yebangake' lo yeła' žebán nežw da' gaken, dan' gágake' che Dios na'kze. Yeła' got bežope da' gaken bi be gak gonon chégake', san gágake' b'xoz ka' che Dios, na' che Benne' Criston', na' nna biá'gake' tzen len Le' to mil yiz ka'.

Žlej zchóchgake' da' xiwe'

7 Kate' téžegak to mil yiz ka', naž yeséžgake' da' xiwe' gan nžejen. 8 Yežój da' xiwe', na' gon láže'len benách yež ka' da' zej žen' dap la'ate yežlyó nga. Lezka' gon láže'len benách ka' che yež Gog, na' benách ka' che yež Magog, na' wtoben légake' lo wdile. Benne' ka' zej nake' benne' zan kan nak yoχ da' žen' žoa'a to yegw zen. 9 Benne' zanle'e ka' bžó'gake' dot yežlyó nga, na' wnníta'gake' la' lí'ale latjen' gan zej nnita' benách ka' zej nake' toze len Benne' Criston', da' naken yežen' da' nži'il Dios. Naž ben Dios ga bejw yi' da' bžožen ya'abá, na' bzeyen légake'. 10 Da' xiwe', dan'

ben lǎže'len légake', wžó'ngaken' gan že' yi' zen che da' zžéyle'en, gan ba zoa bia snia na' len bennen' bchalje' lo wlazba'. Sáka'le'egake' ga na' dot ža dot yele yógo'te yiz ka' da' zá'gaken.

Zlá'gak benách ka' law Dios gan ži'e zchi'a laže'e

¹¹ Naž bǎ'ela' to latje blo da' chich, na' lezka' bǎ'ela' Bennen' ži'e zchi'a laže'e lo latjen'. Gan že' Bennen' wzia yi'gak yežlyó nga, na' ya'abá, na' biž bežél-le latje chégaken. ¹² Lezka' bǎ'ela' benne' gat ka', benne' zaka' ka' len benne' gaxjw ka', na' zégake' law Dios. Byáljwgak yiche ka', na' byaljw yetó yiche gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejli kanne. Dios wchi'a laže'e benne' gat ka' kan zej nak dá' ka' zej nyejwn le'e yiche ka', da' ka' béngake'. ¹³ Bežojgak benne' gat ka' lo nisdo', benne' ka' bgáche'gake' lo nisdon'. Lezka' bežojgak benne' gat ka' lo yela' got, na' lo latje chol, benne' ka' wnníta'gake' ga na', na' Dios wchi'a laže'e to tógake' kan zej nak da' ka' da' béngake'. ¹⁴ Naž bžó'ngake' yela' got, na' latje chol che benne' gat ka', lo latjen' gan že' yi' zen da' naken latje che yela' got bežopen'. ¹⁵ Benne' ka' bi zej nyejw lágake' le'e yiche ya'abá, benne' ka' bi zej nape' yela' nban da' zejli kanne, bejcházgake' latjen' gan že' yi' zen na'.

21

To ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe

¹ Wdé na' bǎ'ela' to ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe, dan' ba wdé chegak ya'abá na', na' yežlyón', da' ka' wnníta'gaken zgá'alegaken. Biž zej de nisdo' ka'. ² Neda', Zwa, bǎ'ela' yež la'y na', da' naken Jerusalén kobe. Bžojen ya'abá gan zoa Dios, na' betjen lo yežlyó, na' zoan lez kan zoa lez to xkwide'

no'le za' wchág ná'lenbe' benne' byo chebe'. ³ Benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné': "Le wia nga. Gan zoa Dios zóalenen benách ka'. Sóalene' légake', na' légake' gágake' benne' chie' ka'. Dios na'kze sóalene' légake', na' gake' Dios chégake'. ⁴ Dios wzíe' nis zbéžgake' da' žian yej lágwage'. Biž gat nitó benne', na' biž kwež nitóe', na' biž kwež nyache' nitóe', na' biž saka' nitóe', dan' ba wdé chegak da' ka' gókgaken zga'ale'."

⁵ Naž Bennen' ži'e latje blon' wnné': "Bwia nga. Žekoba' yógo'te."

Lezka' gože' neda': "Bzój le'e yiche da' ni da' naken dot da' li, na' za' gakkzen."

⁶ Naž gože' neda': "Ba nakkzen. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' Bennen' sóateze' kan nak da' zzo lawn, na' da' ze lawten. No benne' zbilé', neda' gona' ga ye'je' nisen' da' wnezjwn yela' nban, na' bi be chizjwe'. ⁷ Benne' ka' sóegekle' lo da' žak yežlyó, yógo'te da' ki gáta'gaken chégake'. Neda' gaka' Dios chégake', na' légake' gágake' zi'nkza' ka', ⁸ san benne' ka' zžébegake', na' benne' ka' bi žejlé'gake' chia' neda', na' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' yógo'te benne' wetw benách ka', na' benne' ka' žóngake' da' kegle, na' benne' wžá' ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' yógo'te benne' wen laže' ka', ba de latje chégake' lo yi' zen che da' zžéyle'en, da' naken yela' got bežopen'."

Yež Jerusalén kobe

⁹ Naž to wbás che ya'abá, wbasen' nbáblene' gaže wbás ka' biá'gake' gaže ziga'do' ka' da' nžá'gaken gaže yižwé', da' ka' ze lawten, bǎ'e gan zoa'. Gože' neda': "Da nga. Neda' wloe'ela' le' xkwide' no'len' za' bchag ná'lenbe' Bennen' nake' Zíla'do'."

¹⁰ Dios Be' La'y wzóalene' neda', na' wbás che ya'abán' bchi'e neda'

to law ya'a sibe, na' bløe'ele' neda' yež la'y, yež Jerusalén kobe, da' žžojen ya'abá gan zoa Dios, na' žetjen yežlyó. ¹¹ Yežen' žákti'ten dan' yela' baní' che Dios zóalenen yežen'. Žákti'ten kan žákti'te to yej da' záka'le'en kan nak yej xna gole da' nzin' jaspe. Yani'do' nak yežen' kan nak yej jese. ¹² Zoa to ze'e žeje, na' sibe, kwe'j xkóže'le yežen'. Le'e ze'e na' zej nnita' chežinno gan žó'ogak benách ka'. Žoa'a gan žó'ogake' zej nnita' chežinno wbás che ya'abá, wbás ka' žape chi'igaken'. To to gan žó'ogake' nyejw to to lagak chežinno kwe' ljež za'só Israel. ¹³ Le'e ze'e da' žen' zaka' gan zla' wbiž zej nnita' chonne gan žó'ogake', na' zaka' gan za' be' zag zej nnita' yechonne gan žó'ogake', na' zaka' chelá'a gan zde wbiž byo' zag ka' zej nnita' yechonne gan žó'ogake', na' zaka' gan žen wbiž zej nnita' yechonne gan žó'ogake'. ¹⁴ Zan ze'e che yežen' zej nnita' chežinno len ze'e, na' lé'egaken zej nyejw lagak benne' chežinnote benne' wbás ka' che Bennen' nake' Zíla'do'.

¹⁵ Wbás che ya'abán', bennen' zcháljlene' neda', noe'e to yag wžíx da' naken ya oro nich wžíxe' kan nak yežen', na' kan zej nak gan žó'ogake', na' kan nak ze'e chen. ¹⁶ Yežen', tlebe zej nak da' tape la'a ka'. Tlebe nak yela' tonne chen, na' yela' blaga' chen. Len yagen' bžix'e' kan nak yežen', na' naken kan gak sa'žo dot chežinno ža, na' tlebe zej nak yela' tonne chen, na' yela' sibe chen, na' yela' blaga' chen. ¹⁷ Lezka' bžix'e' yela' žeje che ze'e na', na' naken to gaywá' tape yon žit na' benne'. Wbás che ya'abán' bkonle' žin yag wžíx na' nich bžix'e' yežen'.

¹⁸ Ze'e na' naken yej jaspe, na' yežen' naken ya óroteze, da' naken yani'do' kan nak yej jese. ¹⁹ Len ze'e ka' che yežen' zej nzin' da' xtan ka' da' zej naken yej ka' da' záka'le'egaken.

Len ze'e nežw naken yej jaspe. Da' bežopen naken yej safiro. Da' beyonnen naken yej ágata. Da' tapen naken yej esmeralda. ²⁰ Da' gayon' naken yej ónise. Da' xopen naken yej kornalina. Da' gažen naken yej crisólito. Da' xonon' naken yej berilo. Da' gan naken yej topasio. Da' chin naken yej crisoprasa. Da' chinéjen naken yej jasinto. Da' chežinno naken yej amatista. ²¹ Da' chežinno ka' da' zej nbagan' gan žó'ogake' zej naken chežinno bga ka'. To to da' ka' gan žó'ogake' nbagan' len toze bga. Nez blo che yežen' naken ya óroteze da' naken yani'do' kan nak yej jese.

²² Bi blø'ela' nitó yodo' lo yežen' dan' Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia', nake' yodo' chen, na' lezka' nak Bennen' nake' Zíla'do'. ²³ Bi žon byenen wza'ni'gak wbiž, na' byo', lo yežen' dan' zza'ni' yela' baní' che Dios lo yežen', na' lezka' Benne' nake' Zíla'do' zza'ni'e ga na'. ²⁴ Benne' wláž ka' che yežen', benne' ka' belágake', tágake' lo baní' che yežen', na' žingak benne' ka' znná biágake' yežlyó nga, zej noe'e yela' wnni'a chégake' ga na'. ²⁵ Batkle wséjwgake' gan žó'ogake' lo yežen' te ža, na' batkle gak žel ga na'. ²⁶ Benách che yógo'te yež yedjwá'gake' da' zaka' ka', na' yela' wnni'a chégake' ga na'. ²⁷ Nitó da' bi naken chawe', na' nitó da' zinnj, na' nitó benne' žon laže'e, bi chó'ogake' ga na', san benne' ka' zej nyejw lágake' le'e yiche che Bennen' nake' Zíla'do', gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban, chó'ogake' ga na'.

22

¹ Naž wbás che ya'abán' bløe'ele' neda' to yegw yani'do', da' naken nis yegw da' znezjwn yela' nban. Žákti'te yegon' kan žákti'te yej jese. Žžoj yegon' lo latje blo gan že' Dios,

na' lezka' gan že' Bennen' nake' Zíla'do'. ² Zza' yegon' gachje láwe'le nez blo che yežen'. Chelá'a weje zoa'a yegon' zoa to yag da' zbian da' znezjwn yełá' nban, na' želbían chežinno chi'i to yiz. To byo' to byo' želbía yag ka'. Xlága'gak yag ka' zej naken da' žeyóngaken benne' ka' che yežen'. ³ Bi soa nitó da' žesbaga' benách ka' zia ga na'. Zoa latje blo gan že' Dios lo yežen', na' lezka' gan že' Bennen' nake' Zíla'do', na' benne' wen žin chie' ka' wká'n zéngake' Le'. ⁴ Lé'egekle' láwe' Le', na' kan lie' nyejwn lo xgágake'. ⁵ Bi gak žel ga na', na' bi yažje to da' wsa'ní', na' bi yažjegekle benne' ka' nníta'gake' ga na' baní' che wbíž, dan' gak Xanžo Dios baní' chégage'. To chi'ize nna biá'tezgak benne' ka' nníta'gake' ga na'.

Za' yełá' Benne' Cristo

⁶ Naž wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Diža' ni naken dot da' li, na' nakkzen. Xanžo Dios, Bennen' zchize' Dios Be' La'y chie' lo yichj lázdo'gak benne' ka' zcháljgake' lowlaze' Le', ba bsele'e wbás che ya'abá chie' nich wloe'ele' benne' wen žin chie' ka' da' žala' gaktén." ⁷ Ki wnná Jesús, Benne' Criston': "Za' yełá'a. Ba nez zen gaken che no benne' žone' kan zinna da' zchalja' lo wláz Dios, da' nyejwn le'e yiche ni."

⁸ Neda', Zwa, benla', na' ble'ela' da' ki. Wde' benlan', na' ble'elan', na' bzoa ziba' xni'a wbás che ya'abán', bennen' bloe'ele' neda' da' ki, nich wká'n zena' le'. ⁹ Naž le' gože' neda': "Bi gono' ki, dan' naka' neda' wen žin che Dios kan nako' le', na' kan zej nak lježo' ka', benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' kan zej nak yógo'te benne' ka' zóngake' kan zinna da' nyejw le'e yiche ni. ¡Bka'n zen Dios!"

¹⁰ Lezka' gože' neda': "Bi wka-cho'o xtiža' Dios ni, da' zchalja' lo wlaze' Le', na' nyejwn le'e yiche ni, dan' za' gaggak da' ki. ¹¹ No benne'

žone' da' zinnj gónteze' da' zinnj. No benne' žone' da' kegle gónteze' da' kegle. No benne' žone' da' naken chawe', gónteze' da' naken chawe', na' no benne' nake' che Dios, gákteze' che Leze'." ¹² Zinna Jesusen': "Za' yełá'a. Noa'a lo na'a da' wnezjwa' chegak benne' ka', na' yebi'a che chégage' kan zej nak da' béngake'. ¹³ Neda' naka' Benne' zoa' zga'ala', na' lezka' Benne' ze lawte, kan nak da' zzo lawn, na' da' žesyožten. Lezka' naka' Benne' žone' ga so lawn, na' Benne' žone' ga žeyožen. ¹⁴ Ba nez zen gaken chegak benne' ka' nyaže da' nákwgake', benne' ka' zóngake' da' naken chawe'. Zej nzi'e latje gáwgake' da' zbia yagen' da' znezjwn yełá' nban, na' gak chó'ogake' gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. ¹⁵ Benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' wzá' ka', na' benne' ka' zóngake' da' kegle, na' benne' ka' žótgake' benách ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' benne' ka' žaz láže'gake' žon láže'gake', gá'ngake' na'le lo yežen'. ¹⁶ Neda', Jesús, bseła'a wbás chia', wbás che ya'abá, na' bloe'ele' le'e da' ki, le'e na' nbable to kwe' to kwe' benách chia' ka'. Neda' naka' ljež Dabí, na' lezka' za'sóe'. Lezka' naka' belj xsile."

¹⁷ Zchaljgak Dios Be' La'y, na' xkwide' no'le, xkwiden' wchág ná'lenbe' Benne' nake' Zíla'do', na' znnágake': "Le da."

No benne' ženle' diža' ni žala' nne': "Le da."

No benne' zbile', na' no benne' zdan láže'en, žala' yídgage', na' yé'jgake' nisen', da' znezjwn yełá' nban.

¹⁸ Neda', Zwa, zzejni'ila' benne' ka' želyenle' diža' ni da' zchalja' lo wláz Dios, na' nyejwn le'e yiche ni, na' znnia': cha' no benne' wzane' kan zej nak diža' ki, na' Dios yebi'e chie', na' wsaka' zi'e le' kan zej nak da' zej nyejwn le'e yiche ni. ¹⁹ Lezka',

cha' no benne' yekwase' bíte'teze
 diža' ni da' zchalja' lo wĺáz Dios, da'
 nyejwn le'e yiche ni, Dios yekwase'
 latje che bennen' le'e yichen' gan
 zej nyejw lagak benne' ka' zej nape'
 yelá' nban da' zejlí kanne, na' lezka'
 yekwase' latje chie' lo yež la'y, kan
 nyejw chegak benne' ki le'e yiche
 ni.

²⁰ Xanžon', Bennen' zzoa lie' kan
 zej nak da' ki zne': "O'. Za' yelá'a."
 ¡Ka'kze gaken! ¡Da, Xanto' Jesús!

²¹ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne'
 Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e.
 Ka'kze gaken.

SALMO KA'

1

1 Ba nez zen naken che bennen' bi
z̄zi'e da' zzejní'igekle benne'
wen da' zinnj ka' le',
na' bi nake' toze len benne' doła'
ka',
na' bi žónlene' tzen benne' ka'
z̄zÓagake' Dios cheła'ale,
2 san žebele' dan' žone' kan z̄chi'le
X̄anžo Dios,
na' kan nak dan' wnnakze' Le', dot
ža dot yel zlab laže'en.
3 Benne' ni nake' ka to yag da' zoan
žoa'a yegw,
da' z̄bian da' zix̄ chen lo byo'
chekzen,
na' x̄lagen bi žasen.
Yógo'te da' žon benne' ni, želžój
chawen',
4 san benne' wen da' zinnj ka' kege
ki zej nake'.
Zej nake' ka to laga' biž dan' žoa be'.
5 Bi yežojgak chawe' benne' wen
da' zinnj ka' kate' wchi'a laže'
Dios légage',
na' bi chó'ogak benne' doła' ka' gan
zej ndobe benne' chawe' ka'
law Dios.
6 Žaz laže' Dios da' žongak benne'
chawe' ka',
san da' žongak benne' wen da' zinnj
ka' chen' légage' gan kwia
yí'gake'.

2

1 ĆBiz̄ chen' z̄ži'igak benne' yógo'te
yež ka' che Dios?
ĆBiz̄ chen' zlab láže'gak benne' ka'
da' zzoan Le' cheła'ale?
2 Z̄ži'igak benne' wnná bia' ka' chie'
Le',
na' benne' yolawe' ka' žóngake' toze
diža' nich wží'igake' che Dios,
X̄ángake',
na' che Bennen' wžé Dios chekze'.
3 Znnágake': "Yebéj kwinžo lo
ná'gake',

na' wzoažo cheła'ale da' bchí'igekle'
žo'o."
4 Gan že' X̄anžon' ya'abá chie' žziže'.
Žon ditjle' da' žek láže'gake' góngake',
5 na' lo yela' zža'a chie' zdile' légage',
na' lo yela' yichj ža'a chie' zchebe'
légage'.
6 Z̄nne': "Lo ya'a la'y chia', Ya'a Sión
ba bzoa' Bennen' nna bi'e lo wlaza'
neda'."
7 Z̄nna Bennen': "Wzenla' le'e da'
gož X̄anžon' neda'.
Gože' neda': Le' nako' Zi'na'. Na'a ža
naka' x̄o'.
8 Wnnable neda', na' gonna' Le'
yógo'te yež ka',
na' gak chio' dot yežlyó.
9 Wchinnjo' yež ka' len to bar ya,
na' ka to že'e yo wzožjo' légaken."
10 Na'a, le'e, Benne' wnná bia' ka', le
yenle da' ni da' zzejní'ila' le'e.
Le wsedle da' ni da' zzenla' le'e, le'e
na' z̄nna bia'le lo yežlyó.
11 Le gon da' z̄nna X̄anžo Dios, lo
yela' zžebe chele,
na' lo yela' žežize chele, le yebele
lawe' Le'.
12 Le gape ba la'ne Zi'ne' nich bi že'e,
na' bi kwia yi'le lo nez chele, dan'
la' žá'atie' Le'.
Ba nez zen naken chegak yógo'te
benne' ka' žxen láže'gake' Le'.

3

1 X̄ana' Dios, ba nyanle'e benne' ka'
zžá'agake' neda'.
Benne' zante zdíl-lengake' neda'.
2 Benne' zante znnégake' chia', na'
znnágake':
"Bi yeslá Dios le'."
3 San Le', X̄ana' Dios, žape chi'o
neda'.
Nako' yela' baní' chia', na' zzo'
neda' chawe'.
4 Wžéžyi'a, na' bliža' X̄ana' Dios,
na' Le' bechebe' chia' gan zoe' law
ya'a la'y chie'.
5 Gota'a, na' wtasa',
na' bebana' dan' ben choch X̄ana'
Dios neda'.

6 Bi žeba' chi mil benne' ka' zdíl-
lengake' neda',
benne' ka' zej nychjle' neda'.

7 Wyás, Xana' Dios. Beslá neda',
Dios chia',
na' wdáp xága'gak benne' ka' zdíl-
lengake' neda',
na' bdichj láye'gak benne' wen da'
zinnj ka'.

8 Yela' weslá za' lo no'o, Xana' Dios.
Ben chawe' benne' chio' ka'.

4

1 Bechebe chia' kate' žliža' Le', Dios.
Le' zchi'a láže'kzo' da' žona'.
Kate' wzóa' lo da' zede, Le' ben cho-
cho' neda'.
Beyache' laže'l neda', na' benle da'
zcháljlena' Le'.

2 Zna Dios: “Le'e, benne' ka',
¿to chi'ize wzoale neda'
chela'ale?
¿To chi'ize ží'ilele da' bi be zaka', na'
chejle'le da' wen laže'?”

3 Žala' nnézlele ba wže Xanžo Dios
bennen' žape' Le' ba la'ne.
Xanžo Dios yenle' chia' kate' wliža'
Le'.

4 Le žebe law Dios, na' bi gonle dola'.
Le wláb laže' chie' kate' dele gan
ztasle, na' le soa žize.

5 Le got biado' ka' lawe' Le' lo da'
nak chawe',
na' le wxén laže' Xanžo Dios.

6 Benne' zante znnágake':
“¿Nož benne' gon chawe'e neto?”
Lo yela' ži'i laže' chio' bwia neto',
Xanto' Dios.

7 Le' bzo' yela' žebele lo yichj
lázda'wa',
dan' nakžen zen ka da' zej nape
benne' ka' zej nápli'e zoa', na'
xis uba wá.

8 Lo yela' zga'n chawe' gata'a, na'
tasa',
dan' zno' Le', Xana' Dios, naka'
chawe' lawo' Le'.

5

1 Bze nag da' znnia', Xana' Dios.
Be' laže' kan zbeže laža'a.

2 Le' nako' Xana', na' nako' Dios
chia'.
Benle da' žliža' Le', dan'
zcháljlenteza' Le'.

3 Xana' Dios, chbal-le yenlo' chi'a.
Zildo' la'kza' lawo' Le', na' kweza'
da' yi'o neda'.

4 Nako' Dios bi žaz lažo'o da' bi nak
chawe'.
No benne' žone' da' zia bi soakze'
gan zo' Le'.

5 Bi žo'o latje la'gak benne' wen da'
zinnj ka' lawo'.
Bi zle'elo' chawe' yógo'te benne'
wen da' zinnj ka'.

6 Zchinnjo' ližgak benne' ka' žon
láže'gake'.

Zzo' chela'ale benne' wetw benách
ka', na' no benne' žon laže'e,

7 san neda' wak cho'a ližo' dan'
nži'ile'elo' neda'.

Wká'n zena' Le' lo yodo' la'y chio' lo
yela' zžebe.

8 Bsedle neda' gona' da' chawe'
lawo' Le', Xana' Dios,
dan' zžá'ale'egak benne' ka' neda',
benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe'.

Bche' neda' nez chawe' chio'.

9 Benne' ki bi znnágake' da' naken
da' li.

Nža' yichj lázdo'gake' da' kegle.

Lbá'gake' zej naken ka yežw ba ka'
chegak benne' gat ka' da'
nyáljwgaken.

Znnágake' diža' chawe' ka', san žon
láže'gake'.

10 Ben zi' benne' ka', Dios.

Ben ga chejchégwgake' ni'a che
xtiža'gakkze'.

Dan' nyanle'e da' bi nak chawe' da'
žóngake',

na' dan' bži'igake' chio' Le', bnnita'
légake' chela'ale.

11 San yebéle'egekle' benne' ka'
žxen láže'gake' Le'.

Kwežeyá'gake' lo yela' žebele dan'
žákleno' légake'.

Benne' ka' zej nži'ile' Le'
yebéle'egekle' lawo' Le'.

¹² Gon cháwe'kzo' benne' chawe',
Xana' Dios.

Dan' žaz lažo'o bennen', gape chi'o
le'.

6

¹ Xana' Dios, bi tiľo' neda' lo yela'
zža'a chio',

na' bi gono' neda' zi' lo yela' yichj
ža'a chio'.

² Beyache' laže'l neda', Xana' Dios,
dan' bi zoa' chawe'.

Beyón neda', Xana' Dios, dan'
zžáka'li'a.

³ Že' zede yichj lážda'wa',
na' Le', Xana' Dios, čbatx gákleno'
neda'?

⁴ Da, Xana' Dios, beslá be' da'
nakkza'.

Lo yela' ži'i laže' chio' beslá neda'.

⁵ Gan zej nnita' benne' gat ka', bi
žejsá' laže' no benne' Le'.

Lo latje chegak benne' gat ka', čnoz
benne' wká'n zene' Le'?

⁶ Ba žedó laža'a dan' zbeže laža'a.

Yógo'te yel z'bise gan dia' len nis
zbeža'.

Žesbisan' len nis zbeža'.

⁷ Ba nyejw yej lawa' dan' zbéželi'a.

Ba bebižkze nis dan' yožen yej lawa'
dan' zžá'ale'egak benne' ka'
žsáka'gake' neda'.

⁸ Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle
da' zinnj,

dan' ženle Dios zbéželi'a.

⁹ Xana' Dios ba ženle' da' žáta'yoela'
Le'.

Zzi' Xana' Dios da' zcháljlena' Le'.

¹⁰ Žedó'egekle, na' zej že' zedle'e
yógo'te benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe'.

De chgi' kwásgake' gan zoa', na'
yedo'egekle'.

7

¹ Xana' Dios, žxen laža'a Le'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
žsáka'gake' neda', na' goklen
neda',

² nich bi séngake' neda' ka' žon bež
yixe',

na' bi wchéza'gake' neda' gan bi zoa
no benne' gáklene' neda'.

³ Xana' Dios, cha' bena' neda' ki;
cha' zoa' bi da' zinnj da' ben ni'a
na'a;

⁴ cha' zoa' bi da' bi nak chawe' da'
bena' che no benne',

bennen' zgá'nlene' neda' chawe',
(san neda' góklena' bennen' bi
zle'ele' neda' chawe' la'kze
bi be bena' chie')

⁵ cha' ki bena', be' latje bennen'
bi zle'ele' neda' chawe' kwia
laže'e neda', na' sene' neda'.

Be' latje bennen' wleje' neda' lo
yo, na' wca'ne' ca'ze yela' zen
chia'.

⁶ Xana' Dios, lo yela' zža'a chio', wzó
ža'.

Bdiľ-len benne' ka' žsáka'gake' neda'
lo yela' zža'a chégage'.

Bsela' da' gaklen neda' kate' žin ža
wchi'a lažo'o da' žak cheto'.

⁷ Benne' yógo'te yež ka' lá'gake'
lawo' Le'.

Wnná bia' benne' ka' lo yela' zen
chio'.

⁸ Le', Xana' Dios, wchi'a lažo'o
benne' yógo'te yež.

Bchi'a laže' neda' ka' nak da' chawe'
dan' bena',

dan' bena' lo da' nak li laže' chia'.

⁹ Bchinnj da' žongak benne' wen da'
zinnj ka',

san ben chawe' benne' chawe' ka',
dan' nako' chawe', Dios, na' zwio'
da' yo'o lo yichj láždo'gak
yógo'te benne' ka'.

¹⁰ Dios na'kze žape chi'e neda'.

Žslé' benne' ka' zej nake' li laže'.

¹¹ Nak chawe' ka' zchi'a laže' Dios da'
žongak benne' ka'.

Yógo'te ža zža'a Dios che da' žongak
benne' wen da' zinnj ka'.

¹² Cha' bi yeyát láže'gake' Dios
kweje' ya ntoche' chie' ka'.

Za' wsie' jag ntóche'do' chie' ka'.

¹³ Za' wkonle' žin ya chie' ka' che
wdiľe.

Za' wsíe' yag ntóche'do' ka' zoa yi'
láwe'gaken.

14 Benne' wen da' zinnj zkweze' da'
zia da' gone'.

Yo'o yichj lázda'we' da' zinnj da'
gone', na' gone' da' wen láže'.

15 Ba bche'ne' to yežw gže' nich
yéxjwgak benne' ka' ga na',
san bešjwe' lekze' lo yežwn'.

16 Da' zinnj da' bene' žesbaga'n lekze'
zia,

na' da' bsake'e benne' ka' yebí'i
Dios chekze' le'.

17 Wká'n zena' Xana' Dios ni'a che
da' chawe' da' žone'
na' gólteza' che La la'y che Xana'
Dios, Benne' zente.

8

1 Xanto' Dios, zente nak La la'y chio'
Le' do zente yežlyó.

Nakže zen yela' zen chio' ka' ya'abá.

2 Žolgak xkwide' ka', na' bi'do' že'n
ka', ka naken.

Yo'o chawo'o gan bi gak la'gak
benne' ka' bi zlé'egekle' Le'
chawe'.

Zzoa žio' benne' ka' bi zlé'egekle' Le'
chawe',

na' benne' ka' zzóagake' Le'
cheła'ale.

3 Kate' zwia' ya'abá dan' beno' Le',
na' byo', na' belj ka', da' ka' bzo' to
ton,

4 na' znnaba': žbizkze zej nak benne'
ka', dan' že' lažo'o légage'?

žBizkze zej nak benne' ka', dan' ži'o
wnné yoe chégake'?

5 Beno' légage' yeláte'ze gaxjw ka
nako' Le',

na' bzo' chégake' yela' zen, na' yela'
ba la'ne.

6 Wnnakzo' nna biá'gake' yógo'te da'
ka' beno'.

Yógo'ten bdio' lo ná'gake':

7 zila' ka', na' bež ka',

na' yógo'te bia yiže' ka',

8 bia zej nnita' xílgakba', na' bel ka',
na' yógo'te bia ka' zej nnita'ba' lo
nido'.

9 Xanto' Dios,

zente nak La la'y chio' Le' do zente
yežlyó.

9

1 Xana' Dios, dot laža'a wká'n zena'
Le'.

Wzenla' benne' ka' ka nak da' zente
da' beno'.

2 Yebekzla', na' golkza' ka nak chio'.
Goła' che La la'y chio' Le', nako'
Dios zente.

3 Bzonnjgak benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe'.

Bejchéggwage', na' wnítgekle' lawo'
Le',

4 dan' zzoa chawo'o da' chawe' da'
žona'.

Ži'o latje blo chio', na' cháwe'do'
zchi'a lažo'o.

5 Bdijo' benne' yež ka', na' bchin-
njo' yo'o chegak benne' wen
da' zinnj ka'.

Bsojo' lagak benne' ka' to chi'ize.

6 Wžia yi'gak benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe'.

To chi'ize zej nbia yi' latje chegak
benne' ka',

na' yež chégake' ka', da' ka' bchin-
njo' Le'.

Nitó benne' chejsá' laže'e benne'
ka'.

7 Xanžo Dios zoakze' to chi'ize.

Bkweze' latje blo chie' gan wchi'a
laže'e benne' ka'.

8 Lo da' chawe' wchi'a laže'e benne'
ka' dot yežlyó,

na' benne' yógo'te yež ka' lo da' nak
li laže'.

9 Xanžo Dios nake' ka to gan
chejnńta'gak chawe' benne'
yache' ka',

kate' žin ža che da' wžia yin' benne'
wen da' zinnj ka'.

10 Benne' ka' zej nónbi'e Le', Xanto'
Dios, wxén láže'gake' Le',

dan' bi wléj yichjo' benne' ka'
žíljkake' Le', Xanto' Dios.

11 Le goł che Xanžon', Bennen' zoe'
yež Sión.

Le wzenle benne' yež ka' ka nak da' bene',

12 dan' žejsá' laže'e chegak benne' ka' zzáka'gake',

na' yezi'e wzón che benne' wetw benách ka'.

Bi gał laže'e da' žližgak benne' yache' ka' Le'.

13 Beyache' laže'l neda', Xana' Dios.

Bwia da' zzaka'a lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

Le' bekó'o neda' lo na' yela' got

14 nich wzenla' benne' ka' da' zka'n zena' Le' gan zdóbgake' lo yež Sión,

na' yebéle'ela' dan' besló' neda'.

15 Chejchazgak benne' yež ka' lo yežw da' bché'ngake'.

Chejcházgake' lo do yelj da' bdíjgake'.

16 Xanžo Dios bloe'ele' kan zchi'a laže'e,

dan' wbága'gak zia benne' ka' bi zej nake' chawe' ni'a che da' béngakkze'.

17 Benne' bi zej nake' chawe' ka' cházgake' lo yi' gabíl,

yógo'te benne' ka' žal láže'gake' Xanžo Dios.

18 Kege to chi'ize gał laže' Dios benne' yache' ka',

na' kege to chi'ize nitle da' žxen láže'gake'.

19 Wzó ža', Xana' Dios. Bi go'o latje benne' ka' wká'n zen kwíngake'.

La'gak benne' yež ka' lawo' Le' nich wchi'a lažo'o légake'.

20 Xana' Dios, ben ga žébegak benne' ka' Le'.

Yeyónbia'gak benne' yež ka' zej nake' benachze.

10

1 Xana' Dios, žbiž chen' zo' zi'to'?

žBiž chen' zкаче' kwino' kate' zzáka'gak benách chio' ka'?

2 Lo yela' zka'n zen kwin benne' bi nake' chawe' zbia laže'e benne' yache',

san chejchaze' lo da' bdixjwe' nich wžía yi'e bennen'.

3 Zka'n zen kwine' ni'a che da' zze laže'e.

Znne zi'e bennen' zdan laže'e yela' gape, na' zka'ne' ka'ze Le', Xana' Dios.

4 Lo yela' zka'n zen kwin benne' bi nake' chawe' bi žape' Dios ba la'ne,

na' znne' bi zoa Dios.

5 Žónteze' da' zinnj, na' znne'

bi wchi'a laže' Dios le' ni'a che da' žone',

Zzoe' cheła'ale benne' ka' zží'igake' chie' le'.

6 Lo yichj lázda'we' znne':

“Bi be gak wsejw xneza'.

Batkle bi gak chia' da' bi naken chawe'.”

7 Znnáteze' da' kegle, na' da' wen laže', na' zкаче'lanteze'.

Diža' ka'ze, na' diža' yałze zžójkaken žoe'e.

8 Zkache' kwine' žoa'a yež nich sene' benne' ka'.

Bagáche'ze žote' benne' ka' zdégakze' ga na'.

Zwíalanze' nich gak bi gone' chegak benne' yache' ka'.

9 Bagáche'ze zbeze' ka' žon bež yixe'.

Zbeze' nich gak sene' benne' yache' ka'.

Kate' zzene' benne' yache' lo do yelj chie', na' zchi'e le' chekze'.

10 Kan žon bež yixe' zóateze' xíti'e lówlegak benách ka',

na' zzene' benne' zan len ne'e wałe.

11 Lo yichj lázda'we' znne': “Nał laže' Dios benne' ki.

Bkache' lawe', na' bi le'ele' da' žona'.”

12 Wzó ža', Xana' Dios, na' bze no'o.

Bi gał lažo'o benne' yache' ka'.

13 žBiz chen' zzoagak benne' wen da' zinnj ka' Dios cheła'ale?

Lo yichj lázdo'gake' znnágake':

“Bi yezi' wzón Dios neda'.”

14 San Le' ble'ekzlo' da' ni, dan' zwio' no benne' žone' da' zinnj, na' da' bi nak chawe', nich yezi'kzo' wzón benne' ka'.

Benne' yache' ka' zde kwíngake' lo no'o.

Le' žáklenkzo' bi' wzebe ka'.

15 Zkwaso' yeja' waje che benne' wen da' zinnj.

Wlój lawle da' bi nak chawe' da' bene', dan' bene' bagáche'ze.

16 To chi'ize nak Xanžon' Benne' žnna bi'e žo'o.

Lo yežlyó chie' ba wžia yi'gak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.

17 Benno' chegak benne' gaxjw laže' ka' da' wnnábgekle' Le', Xana' Dios.

Le' zkwezo' yichj lázdo'gak bénne'do' ka' nich wzé nággake' xtižo'o,

18 nich wchi'a lažo'o bi' wzebe ka', na' benne' ka' zzáka'gake', nich biž bi da' zinnj gongak benne' ka'

bi zej nake' chawe' chegak bénne'do' ki.

11

1 Žxen laža'a Xana' Dios.

¿Biz chen' že'gak benách ka' neda': "Bžonnj, wyěj law ya'a ka to byinne"?

2 Bwia nga, zkwezgak benne' ka' bi zej nake' chawe' yag ntóche'do' ka' chégake'.

Ba bxóagake' yag ntóche'do' ka' chégake' lo do chen, nich gótgake' bagáche'ze benne' chawe' ka'.

3 Chela' kwasgak da' ka' zzoagak chochen da' chawe',

¿bizkze gongak benne' chawe' ka'?

4 Xanžo' Dios zoakze' latje la'y chie'. Ya'abá na'kze zoa latje blo gan že' Dios.

Zwiagak yej lawe', na' zle'ele' da' žongak benne' ka'.

5 Xanžo' Dios zbeje' benne' chawe' ka' lo da' zede,

san bi zle'ele' chawe' benne' ka' bi zej nake' chawe' na' benne' ka' žóngake' da' zinnj.

6 Wdíe' benne' ka' bi zej nake' chawe' lo da' ka' wžia yi'gaken légake',

da' ka' zej naken yi', na' sufr da' žeyen ka yeže, na' to be' da' lale'e,

da' ka' sele'e lawgak benne' ka'.

7 Ki gone' dan' nak chawe' Xanžo' Dios, na' nži'ile' da' naken chawe'.

Lé'egekle' benne' li laže' ka' lawe' Le'.

12

1 Xana' Dios, beslá benne' chio' ka' dan' biž zoa no benne' žape' Le' ba la'ne,

na' bi zoa no benne' li laže' ládjwgak benne' ka'.

2 Yógo'te benne' ka' žon láže'gekle' ljéžgake' ka'.

Lo da' wen laže' žnnágake' diža' chawe'

da' žnnágake' nich gon láže'gekle' benách ka'.

3 Xanžo' Dios wžia yi'e benne' ka' zcháljgake' ki,

na' benne' ka' zcháljgake' da' zka'n žen kwíngake'.

4 Benne' ka' žnnágake': "Da' zchaljžo gáklenen žo'o.

Wchaljžo kan žénelžo. ¿Nozkze benne' wchi'le' žo'o?"

5 San žnna Xanžo' Dios:

"Na'a la'kza' neda' dan' žsáka'gake' benne' yache' ka',

benne' ka' zbeže láže'gake', na' yeslá' benne' ka' žénegekle' bi da' gona'."

6 Xtiža' Xanžo' Dios naken dot da' li.

Naken ka ya plat da' wdén lo yi', da' ba wdén lo yi' gaže chi'i ka'.

7 Le', Xana' Dios, zwiakzo' benne' chio' ka'.

To chi'ize gape chi'o légake' lo na'gak benne' ka' zej nnita' lo ža na'a ža.

8 Kate' zka'n zengak benách ka' da'
zinnj,
zej nnta' benne' bi zej nake'
chawe' ka' gáte'teze.

13

1 ¿To chi'ize gal lažo'o neda', Xana'
Dios?

¿Gal láže'tezo' neda'?

¿To chi'ize biž le'elo' neda'?

2 ¿To chi'ize gon byene soela' da'
zaka'a?

¿To chi'ize gak nyache' laža'a dot ža
dot yel?

¿To chi'ize nna bia'gak benne' yichj
ža'a ka' neda'?

3 Bwia neda', Xana' Dios, na'
bechebe chia'.

Ben choch neda' nich bi gata',

4 na' nich bi nna bennen' bi zle'ele'
neda' chawe', bi nne':

“Ba bzejjwa' le'.”

Benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe' yebégekle' cha' chejc-
haza' lo da' bi nak chawe',

5 san neda' žxen laža'a Le'yeyache'
láže'lo' neda'.

Dot lázda'wa' žebel' dan' žákleno'
neda'.

6 Golkza' che Xana' Dios dan' žon
chawe'e neda'.

14

1 Benne' laždo' zide ka' zza'
láže'gake', na' znnágake': “Bi
zoa Dios.”

Benne' ki zej nchixle yichj
láždo'gake', na' žóngake' da'
bi naken chawe'.

Bi zoa no benne' žone' da' naken
chawe'.

2 Xanžo Dios, Bennen' zoe' ya'abá,
zwie' benne' ka'

nich le'ele' cha' zoa no benne'
žejni'ile', bennen' žape' Dios
ba la'ne.

3 Yógo'tie' bejchíxgekle'.

Yógo'tie' zej nchixle yichj
láždo'gake'.

Bi zoa no benne' žone' da' naken
chawe', nitóe'.

4 ¿Bi žejní'igekle' benne' ka' žóngake'
da' zinnj?

Zzóžgake' benne' chia' ka' ka zzožj
to benne' yet da' žawe',
na' bi žákbe'egekle' zoa Xanžo Dios.

5 Lo yela' zžebe chégage' žžizegak
benne' ka',

dan' žaklen Dios benne' chawe' ka'.

6 Zcá'ngake' ca'ze da' wnnagak
benne' yache' ka',

san benne' ki žxén láže'gake' Xanžo
Dios.

7 La'kze Bennen' yeslé' benne' Is-
rael ka'.

Kate' gon Xanžon' ga yežingak
benne' chie' ka', benne' ka'
zej ndo'e zító'le,

na' yebégekle' za'só Jakob, na'
yebéle'egekle' benne' Israel
ka'.

15

1 Xana' Dios, ¿nozke benne' gak
soe' gan zo' Le'?

¿Nožke benne' gak soe' latje la'y
chio'?

2 Wak gon ki benne' nake' li laže',
bennen' žone' da' naken
chawe',

bennen' zoa da' nak dot da' li lo
yichj lážda'we',

3 bennen' bi znnie' che lježe' ka',
na' bi be da' zia žone' chegak lježe'
ka',

na' bi žwe'e latje no benne' kwej bi'e
lježe' ka'.

4 Wak soa bennen' ga na', bennen'
bi žape' ba la'ne no benne'
žone' da' zinnj,

san žape' ba la'ne benne' ka'
žapegake' Xanžo Dios ba la'ne
bennen' bi zche'e xtiže'e la'kze go-
nen ga bi wnite'.

5 Wak soa bennen' ga na', ben-
nen' žsane' mežw chie', na' bi
žennabe' yichjen,

na' bi žezi'e mežw nich wzóa lie' da'
wen laže' che benne' bi be zia
nbage'e.

No benne' žone' ki batkle chejc-
haze' lo da' zinnj.

16

1 Bwia neda', Dios, dan' žxen laža'a
Le'.

2 Lo yichj lázda'wa' žapa' Le', Xana' Dios:
 "Le' nako' Xana'.
 Bi be da' chawe' žata' chia' da' bi zan' lo no'o."

3 Žaz láže' za' benne' ka' zej nake' che Dios lo yežlyó nga,
 na' lezka' benne' ka' zej nake' li laže'.

4 Zan da' sáka'gak benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka'.
 Bi gona' légake' tzen kate' zlálgake' žen lágwaken, na' bi wkonla' žin lágaken.

5 Xanžo Dios zwawe' neda' na' nake' da' chawe' chia'.

Le', Dios, žape chi'o yeļa' nban chia'.

6 Da' žonno' chia' naken da' ba nez zen da' zzi'a,
 na' xtanle'e nak latje gan bzo' neda'.

7 Wká'n zénteza' Xanžo Dios, Bennen' žsedle' neda'.
 Kate' ne ztasa' zzejni'ile' neda' lo yichj lázda'wa'.

8 Žxen laža'a Xanžo Dios yezi'e neda'.
 Dan' zoe' kwita', bi be gak wcheben neda'.

9 Che len zoa lázda'wa' yeļa' žebél, na' žebéle'etezla',
 na' kate' gacha'a lo yežw ba wxén laža'a Le'

10 dan' bi wka'no' be' da' nakkza' lo latje chol' chegak benne' gat ka',
 na' bi go'o latje nitla' dan' nakkza' chio' Le'.

11 Wlo'e'elo' neda' da' žala' gona' nich gata' chia' yeļa' nban.
 Gan zo' Le' yebéle'etezla',
 na' kwito' Le' sóateze yeļa' ba nez zen chia'.

17

1 Bze nag da' znnia', Xana' Dios. Benle da' žliža' Le'.

Wzí' da' znnabla' Le' lo yeļa' li laže' chia'.

2 Benn latje la'a lawo' Le' nich wchi'a lažo'o neda',
 dan' zle'elo' yógo'te ka' zej nakkzen.

3 Le' zwiakzo' yichj lázda'wa', na' zle'elo' neda' žel.

Bwiakzo' da' žona', na' bi be da' zinnj ble'elo'.

Wdape chi'a loža'a nich bi be diža' ka'ze nnia'.

4 Žžona' ka' nak da' znna xtižo'o,
 na' bi žona' kan žongak benne' wen da' zinnj ka'.

5 Wdape chi'i neda' lo nez chawe' chio',
 nich bi chejchaza' lo da' bi nak chawe'.

6 Žliža' Le', Dios, dan' ženlo' chi'a. Bze nag chi'a, na' benle da' znnia'.

7 Bloe'el neda' kan žeyache' láže'le'elo' benách ka'.

Beslá benne' ka' žxen láže'gake' Le' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' légake' chawe'.

8 Bwia neda' ka' žon no benne' zwiakze' yejlawe'.

Wdape chi'i neda' ka' žon zkoko', bian' žape chi'iba' brise'do' ka' zan xilba'

9 nich bi be gongak chia' benne' wen da' zinnj ka',
 benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' žénegekle' gótgake' neda'.

10 Bi žeyache' láže'gekke' ljéžgake' ka', na' lo yeļa' zka'n zen kwíngake' zcháljgake'.

11 Gáte'teze gan zda' zwiagake' neda'. Žénegekke' wžía yí'gake' neda'.

12 Zej nake' ka' to bež yixe'do' žénelba' bi da' gawba'.

Zej nake' ka' to bež yixe', bia zkache' kwinba' nich senba' biado' ka'.

13 Da, Xana' Dios, bdil-len benne' ka' bi zej nake' chawe', na' bžia yi' légake'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' chawe', wkonlo' žin ya ntoche' chio'.

14 Beslá neda' lo na'gak benne' ka' len no'o waje, Xana' Dios.

Beslá neda' lo na'gak benne'
 ka', benne' zej ze'e nich
 yekwásgake' yežlyó cheto'
 nga,
 benne' ka' žáwgake' da' záka'le'e
 chio' na' z'wáwgaken' z'í'ngake'
 ka',
 na' zga'nkze da' gawgak za'sógake'
 ka',
 15 san neda', le'ela' lawo' Le' dan'
 náka' chawe'.
 Chaz laža'a gaka' ka nakkzo' Le'
 kate'yebana'.

18

1 Nži'ila' Le', Xana' Dios.
 Le' zzoa chocho' neda'.
 2 Le', Xana' Dios, nako' ka to yej gan
 zoa' choch,
 na' nako' ka to yo'o zen gan yo'o
 chawa'a.
 Nako' Benne' weslá chia', na' Dios
 chia'.
 Le' zzoa chocho' neda', na' wxén
 laža'a Le'.
 Žape chi'o neda', na' žesló' neda',
 na' z'kache' chawo'o neda'.
 3 Znnia': Xanžo Dios žala' wká'n
 zenžo-ne'.
 Beslé' neda' lo na'gak benne' ka'
 zžá'agake' neda'.
 4 Wzóa' lo da' zede che yela' got,
 na' gok da' zinnj ka to yegw nis da'
 bcheben neda'.
 5 Gota' zož chia' choa'a lo yi' gabíl
 dan' wzóa' lo da' zede che yela' got.
 6 Lo da' zžia yin' benách ka' bliža'
 Xana' Dios
 na' bcháljlenkza' Dios chia'.
 Le' benle' chi'a gan zoe' latje la'y
 chie',
 na' bze nage' da' bchalja' lawe'.
 7 Naž wzó' yežlyó nga.
 Wžizegak ya'a ka' gže'.
 Wžizele'egaken dan' bže'e Le'.
 8 Bžoj žen che yi' lo zine'e,
 na' bžoj yi' lo zoe'e da' bzeyen da' zej
 že' lawe',
 na' yi' na' bzenen bzio' yi' ka'.
 9 Bsaljwe' ya'abá, na' betje',
 na' wzóa da' choj zan ni'e.

10 Wdíe' lo be', ne ži'e to da' nzin'
 kerubín.
 Ka' gaze wdíe' lo be' bdone'.
 11 Gokwe' da' choj, dan' bkachen'
 Le',
 dan' naken bejw gasj da' yožen nis.
 12 Lo da' žákti'tele'e chie' bžojgak
 bejw gasj ka'.
 Bžojgak wzio' yi', na' yej nis.
 13 Zan ya'abá wnné wzio' che chi'i
 Xanžo Dios,
 na' benle chi'i Dios zente ládjwgak
 wzio' yi' ka', na' yej nisen'.
 14 Bsie' yag ntóche'do' chie' ka',
 na' beslase' benne' ka' bi zlé'egekle'
 neda' chawe'.
 Bsane' yes wzio' ka', na' bžia yi'e
 benne' ka'.
 15 Naž bla' lawgak da' ka' zej že' gže'
 zan nisdo',
 na' bla' law xni'a yežlyó dan' žen'
 zan nisdon'.
 Bdijo' benne' ka' zžá'agake' neda',
 Xana' Dios,
 na' lo yela' zža'a chio' bsejo'
 xné'zgage'.
 16 Betj Dios lo da' sibe, na' be'xwe'
 neda',
 na' len ne'e wałe bebeje' neda' lo
 da' zede da' goken ka nis zil.
 17 Beslé' neda' lo na'gak benne'
 wałe ka', benne' bi zlé'egekle'
 neda' chawe',
 na' lo na'gak benne' ka' zži'igake'
 chia' neda', benne' ka' zej
 nakže' wałe ka neda'.
 18 Bdíl'le'ngake' neda' katen' wzóa'
 lo da' zedle'e,
 san Xana' Dios góklene' neda'.
 19 Bebeje' neda' gan wyoá'a, na'
 bzoe' neda' to latje zen.
 Beslé' neda' dan' wyáz laže'e neda'.
 20 Xanžo Dios bebi'e chia' dan'
 bena' da' naken chawe',
 na' ka nakkze da' chawen' bebi'e
 chia',
 21 dan' žona' ka žsedle Xana' neda',
 na' bi wléj yichja' Dios chia'.
 22 Žona' ka nak da' bchi'le' žo'o,
 na' bi bsana' diža' ka' da' bdixjwe'.

23 Goka' li laže' lawe' Le',
na' wdape chi' i kwina' nich bi gona'
da' zinnj.

24 Bebí' i Xanžo Dios chia' ka nak da'
chawe' da' bena',
ka nakže da' chawen' dan' bena'
lawe' Le'.

25 Žeyache' láže' lo' no benne'
žeyache' láže' le' lježe',
na' nako' li laže' len bennen' nake'
li laže'.

26 Zcháljleno' benne' chawen' da'
naken dot chawe',
na' gako' snia len benne' wen da'
zinnj.

27 Yesló' benne' chawen' lo da' wžia'
yin' benách ka',
san wzexjo' benne' ka' zka'n zen
kwíngake'.

28 Le' wzaljo' yi' chia'.
Le', Xana' Dios, wza' ni' o chia' gan
zoa' lo da' choj.

29 Yela' wak chio' wžia' yin' benne'
zanle'e, benne' ka' žjake' lo
wdíle.

Cha' Le', Dios, sóaleno' neda',
wak wchinnja' ze'e ka' žape
chí' igaken yež ka'.

30 Da' ka' žon Dios zej naken li laže',
na' xtiže'e naken dot da' li.
Žape chi'e yógo' te benne' ka' žxen
láže' gake' Le'.

31 Toze Xanžon' nake' Dios.
Toze Dios chežo nake' Benne' žape
chi'e žo' o.

32 Dios nake' Bennen' žone' neda'
benne' wale,
na' Benne' žeyone' li laže' da' žona'
neda'.

33 Žone' ni' a ka' zej nak ni' a bžina'
yix'e'
na' zzoa' choche' neda' law Ya' a Sión
chie'.

34 Žsedle' neda' nich gak cha' a lo
wdíle,
na' nich gak wlewa' da' žsi yag
ntóche' do' ka', dan' naken ya
bronse.

35 Lo yela' žeslá chio' wdape chi' o
neda', na' len no' o li ža
gókleno' neda'.

Lo yela' ži' i laže' chio' bka' n
chawo' o neda'.

36 Ben chawo' o nez gan tia',
na' bi kwila' lo nezen'.

37 Bsejwa' xnezgak benne' ka'
žžá' agake' neda', na' bena' ga
bžónnjgake',
na' bi beyá' a liža' ga bžinte beta'
benne' ka'.

38 Bena' benne' ka' we', na' bi gok
yeyásgake'.

Bejbíxgake' žan ni' a.

39 Ben chocho' neda' nich gok cha' a
lo wdílen'.

Bzexjo' benne' ka' žžá' agake' neda'
žan ni' a.

40 Beno' bžonnjgak lawa' neda'
benne' wale ka',
na' bžia' yi' a benne' ka' bi žlé' egekle'
neda' chawe'.

41 Wnnábgekle' no benne' gáklene'
légake' san bi wzóa no
benne'.

Wnnábgekle' Xanžo Dios, san bi
wzé nage' chégake'.

42 Bžia' yi' a benne' ka', na' gókgake'
ka' bixte yo dan' zzen lo be'.

Bleja' légake' ka' zleja' gona' lo nez
ka'.

43 Besló' neda' lo na' gak benne' ka'
žží' igake' chia',
na' beno' neda' benne' blo lo yež
ka', na' láwe' lgak benne' zi' to'
ka'.

Benne' ka' bi nónbi' a, žóngake' žin
chia'.

44 Kate' béngkekle' chia', na' béngake'
kan wnnía'.

Benne' yež ka' béngake' kan bchi' la'
légake'.

45 Benne' zi' to' ka' gotgak ni' a
ná' gake'.

Lo yela' zžebe bžójpgake' lo yež zen
ka' chégake'.

46 i Ga' n zen Xanžo Dios!
i Ga' n žene' dan' žáklene' neda'!

¡Ga'n zen Dios, Bennen' žeslé' neda'!

47 Dios žeběj yichje' benne' ka' zžá'agake' neda',
na' zdie' benne' yež ka' lo na'a neda'.

48 Žeslé' neda' lo na'gak benne' ka' zžá'agake' neda'.

Žone' ga zŋna bi'a benne' ka' bží'igake' chia' neda'.

Beslé' neda' lo na'gak benne' yichj ža'a ka'.

49 Wká'n zena' Le', Xana' Dios, lawgak benne' yež ka',
na' golkza' che La la'y chio' Le'.

50 Žono' ga žon to benne' da' zen ka', bennen' zŋna bi'e lo wlazo' Le',
na' žeyache' láže'lo' bennen' wžío' Le',

bennen' nake' Dabí, na' za'sóe' ka', to chi'ize.

19

1 Nla' law zan ya'abá yela' zen che Dios.

Zcháljgakkze yógo'te da' ka' bene'.

2 To ža zzenlen ža yoble da' ni,
na' to yel žen' yel yoble da' na'kzen.

3 Bi zKóngeklen žin xťíža'gak benne' ka',
na' bi zoa no benne' ženle' chí'igaken,

4 san zžin da' zŋnágaken do zente yežlyó,
na' zžingak xťíža'gaken dot yežlyó.

Dios bene' ya'abá ka to yo'o gan zoa wbíž.

5 Zildo' zlan' ka to benne' byo zchag ne'e.

Žebelen ka to benne' zzá'li'e.

6 Zžojen cheļa'ale gan zlan',
na' zžinen cheļa'ale gan ženen.
Zcha'an yógo'te da' zej den.

7 Dot li laže' nak da' žsedle Xanžo Dios,

na' zzoa chochen be' da' nakkzžo.
Li laže' nak da' bchi'le Xanžon' žo'o.
Znezjwn yela' žejnápil' chegak benne' ka' bi zej napen'.

8 Da' likze nak da' wnná Xanžon',

na' žebéle'egekle benne' ka' žóngake' kan zŋnan.

Li laže' nak da' zzejní'il Xanžon' žo'o,
dan' zzoan žo'o lo yela' baní'.

9 Nak chawe' zžébežo Xanžon', dan' gonen ga soažo nbanžo to chi'ize.

Da' likze nak kan zchi'a laže' Xanžon' žo'o, na' naken chawe'.

10 Naken da' zdan láže'žežo ka ya oro,

na' ka ya oro zente dan' záka'le'en.

Nakžen zix ka bžina' che bez, dan' nakle'en zix.

11 Žsedlen neda', wen žin chio',
dan' žona' kan zŋnan, na' da' zenle'e žezi'a.

12 Nitó benne' bi gak gónbi'e da' zinnj da' žone'.

Beslá neda', Xana' Dios, lo da' zinnj dan' bi žákbe'ela' žonan'.

13 Bkache' chawe' neda', wen žin chio',

nich bi be doļa' gona' dot laža'a.

Bi go'o latje nna bia' doļa' neda'.

Naž gaka' li laže', na' bi baga'a zia che doļan'.

14 Žénela' gak da' zchalja', na' da' zlab laža'a da' žaz lažo'o Le'.

Xana' Dios, Le' žon chochkzo' neda',
na' beya'wo' neda'.

20

1 Zŋnabla' Xanžo Dios yenle' chi'o' kate' bi žak chio',

na' gape chi'i Dios na'kze che Jakob le'.

2 Zŋnabla' Le' lo latje la'y chie' gáklene' le',

na' gan zoe' law Ya'a Sión yedjwíe' le'.

3 Zŋnabla' Le' chejsá' laže'e yógo'te da' bnezjo' chie',

na' si' lo ne'e biado' ka' zzeyo' lawe' Le'.

4 Zŋnabla' Le' gonne' chio' yógo'te da' zdan lažo'o,

na' gone' yógo'te da' žak lažo'o.

5 Yebéle'elto' kate' yeslé' le'.

Wchisto' to da' wloé'e lawn La la'y che Dios chežo.

Znnabla' Xanžon' gone' yógo'te da' znnablo' Le'.

⁶ Na'a nnezla' žeslá Xanžon' ben-nen' wžekze' Le'.

Gan zoe' ya'abá la'y chie' yenle' chi'i bennen'.

Len yela' wak zente chie' yeslé' le'.

⁷ Bał benne' ka' žxen láže'gake' karro ka' che wdile,

na' yezíka'že' žxen láže'gake' bia wale ka',

san žo'o žxen láže'žo La Xanžo Dios.

⁸ Benne' ka' gotgak ni'a ná'gake', na' bejchégwgake',

san žo'o, beyasžo, na' zežo.

⁹ Beslá neto', Xanto' Dios. Le'kze znnabi'o neto'.

Benle chi'ito' kate' žližto' Le'.

21

¹ Benne' znnabi'e zžebe' yela' wak chio', Xanto' Dios,

na' ni'a che yela' weslá chio' žebéle'ele'.

² Benno' chie' da' wdán laže'e

na' bi bžono' da' wnnable' Le'.

³ Wzí' lo no'o le', na' ben chawo'o le'.

Bžio' yichje' to da' naken oro.

⁴ Wnnable' Le' gonno' chie' yela' nban,

na' bennon' chie' nich soakze' yiz zan.

⁵ Zenle'e nak yela' zen chie' dan' besló' le'.

Benno' chie' yela' ba la'ne, na' yela' zen.

⁶ Dan' ben chawo'o le' to chi'ize,

žono' ga žebéle'ele' lawo' Le'.

⁷ Dan' bennen' znnabi'e žxen laže'e Xanžon',

yeyache' laže'l Dios zente le', na' bi kwe' zedle'.

⁸ Wzetjo' yógo'te benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.

Len yela' wak chio' wzexjo' benne' ka' zží'igake' chio'.

⁹ Gak chegak benne' ka' ka wn-nito'o légake' lo yi'

katen' yido' nich wchi'a lažo'o légake'.

Xanžon' wžia yi'e benne' ka' lo yela' zža'a chie', na' yi' na' wzeyen légake'.

¹⁰ Yógo'te da' bégake' lo yežlyó nga wchinnjo',

na' wkwaso' za'sógake' ka' ladjw benách ka',

¹¹ dan' wyáz láže'gake' góngake' da' bi naken chawe' lawo' Le'.

Sa' láže'gake' da' góngake' san bi be sáke'gekle' dan' wlogo' légake'.

¹² Bkwezo' yag ntóche'do' chio' ka' nich goto' légake'.

¹³ Ga'n zen Le', Xanto' Dios, lo yela' wale chio'!

Góltezeto', na' wká'n zéntežeto' Le' ni'a che yela' wak chion'.

22

¹ Dios chia', Dios chia', žbiz chen' wléj yichjo' neda'?

žBiz chen' bi ženlo' kate' znnabla' Le' yesló' neda'?

² Dios chia', žliža' Le' tža tža, san bi žechebo' chia'.

Žliža' Le' žel, na' bi žezí' laža'a,

³ san Le' nako' la'y.

Zbezko' gan zka'n zengak benne' Israel ka' Le'.

⁴ Xa xna' wdé cheto' ka' bxen láže'gake' Le'.

Bxen láže'gake', na' besló' légake'.

⁵ Blížgake' Le', na' gókleno' légake'.

Bxen láže'gake' Le', na' bi bedoé'egekle',

⁶ san neda' naka' ka to bel góna'do', na' kege benne'.

Zža'agak benne' ka' neda' na' žon dítjgekle' neda'.

⁷ Yógo'te benne' ka', kate' zlé'egekle' neda', zká'ngake' neda' ka'ze.

Žsáljwgake' žóa'agake' nich nnégake' chia',

na' zta yíchjgake', na' znnágake':

⁸ "Bxen láže'e Xanžon' nich yeslé' le'.

Yeslé' le' cha' žaz laže'e le'."

⁹ San Le', Xana', bexo' neda' kate' golja'.

Beno' ga bxen laža'a Le' kate' ne zaža'a.

¹⁰ Wyoá'a lo no'o kate' bi na' galja'.

Kate' ne yoa'a le'e xna'a, báčekze nako' Dios chia'.

¹¹ Bi yebigo'o gan zoa' dan' zoa gawze da' wsakan' neda',

na' bi zoa no benne' gáklene' neda'.

¹² Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zej nyechjle' neda', benne' ka' zej nake' ka bež ka'.

Zej nyechjle benne' ka' neda', benne' ka' zej nake' ka bež wałe ka' che yežlyó Basán.

¹³ Gónegekle' wžia yí'gake' neda' ka žon to bež yixe', bia zdonba', na' zbéžeya'aba'.

¹⁴ Bedó laža'a, na' gok lázda'wa' ka nis da' nlaljen,

na' yógo'te žit yoa'a bsángaken ljéžgaken ka'.

Lázda'wa' goken ka china' bez, da' beyonan li'a ka nis.

¹⁵ Beyák yeļa' wałe chia' ka to že'n yo dan' nla'an, na' loža'a wdán' chichjla'.

Bletjo' neda' lo bixte yo che yeļa' got.

¹⁶ Zej nyechjle benne' wen da' zinnj ka' neda'.

Zej nyechjle' neda' ka beko' ka'.

Wdídjwgage' ni'a na'a.

¹⁷ Wak wlaba' yógo'te žit yoa'a, na' benne' ka' zlé'egeklen', zwiazegake' neda'.

¹⁸ Bdišgake' za' che chégage', na' lawle zan' wléjgake' da' gak bian'.

¹⁹ San Le', Xana' Dios, bi bkwaso' gan zoa'.

Nakkzo' Le' yeļa' wałe chia', na' gákleno' neda'.

²⁰ Beslá be' da' nakkza' lo na' benne' wdíe' neda' ya ntoche'.

Bennen' žénele' wžia yi'e neda' žone' ka žon to beko'.

²¹ Beslá neda' lo zoa'a bež yixe'.

Beslá neda' lo lozgak bež wałe ka'.

²² Wzenla' bi ljéža'do' ka' kan nako' Le'.

Wká'n zenkza' Le' gachje lawle benne' ka' zej ndobe' chio' Le'.

²³ Le'e, benne' ka' zžébele Xanžon':

¡Le wká'n zene' Le'!

¡Le wká'n zene', le'e, za'só Jakob!

¡Le žebe Le', le'e, za'só Israel ka'!

²⁴ Bi znnita' Dios benne' yache' ka' cheļa'ale,

na' bi zdeze' da' zzáka'gake',

na' bi zkache' lawe' lawgak benne' ka',

san kate' žlížgake' Le', ženle' chí'igake'.

²⁵ Gachje lawle benne' zan ka', benne' zej ndobe' chio'

wká'n zenkza' La la'y chio' Le',

dan' bchebe laža'a gonan' lawgak benne' ka' zžébegake' Le'.

²⁶ Gawgak benne' gaxjw ka', na' yéljgake'.

Bíga'gake' law Xanžon', na' wká'n zéngake' Le'.

Gákteze yeļa' ba nez zen chegak benne' ka'.

²⁷ Benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó chejsá' láže'gake' Xanžon', na' yežingake' lawe' Le'.

Yógo'te kwe' benách ka' wká'n zéngake' Le',

²⁸ dan' napkze Xanžon' yeļa' wnná bia',

na' nna bi'e yógo'te yež ka'.

²⁹ Gawgak yógo'te benne' zen ka' che yežlyó nga, na' wká'n zéngake' Dios.

Wzóa zibgak yógo'te benne' ka' lawe' Le'.

Benne' ka' bi gak yeslá kwíngake' nich bi gátgake'.

³⁰ Za'sógak benne' ka' góngakbe' žin che Xanžon'.

Wzéngake' zí'ngake' ka' ka nak chie'

na' zejte chejsete chegak benne'
ka'.
31 Yežingake', na' wzéngkle' benne'
ka' ka nak da' chawe' da' žon
Dios.
Wzéngkle' benne' ka' bi na'
gáljgake' ben Dios da' ki.

23

1 Xanžo Dios žape chi'e neda' ka žon
to benne' žape chi'e zila' chie'
ka', na' bi be yážjela'.
2 Ka žon bennen' ga zzi' láže'gak
zila' ka' gan bdáwgakba' yiḡe'
ya'ado', ki žon Dios chia'
neda'.
Gone' chia' kan žon bennen' chegak
zila' ka' zchi'e-ba' žoa'a yegw
nis da' že' žize.
3 Žon choche' yichj lázda'wa'.
Žon chawe'e neda' nich gak da'
bchebe láže'e.
4 La'kze tia' gan de zož gata',
bi be da' zinnj wcheben neda',
dan' zóalengkzo' Le' neda', Xana'
Dios.
Bar chio', na' breke' chio' gape
chí'igaken neda'.
5 Wsí'ni'o da' ye'j gawa' la'kze
benne' ka', benne' zdíl-
lengake' neda' zej nyechjle'
neda'.
Zgo'o set yichja' da' žeyonen neda'
chawe', na' žeschá'li'o da'
žé'jléna'.
6 Da' likze da' chawe', na' yela' ži'i
láže' chio' sóalengaken neda'
yógo'te ža soa' nbana',
na' ližo', Dios, gaken liža' to chí'ize.

24

1 Che Dios nak yežlyó nga, na'
yógo'te da' že' lawen'.
Nak chie' yežlyón', na' benne' ka'
nníta'gake' ga na'.
2 Bzoen' lawle niso',
na' bzale'e xni'an že'lte zan niso'.
3 ĆNozkze benne' gak kwene' ya'a
che Xanžon'?
ĆNozkze benne' gak choe'e yodo'
la'y chie'?

4 Wak benne' ka' zej nak chawe'
da' žóngake', na' da' zza'
láže'gake',
benne' ka' bi na' wchís ná'gake'
lawgak lo'a ka',
na' bi na' wchebe láže'gake' ni'a che
da' bi naken li láže'.
5 Xanžon' gon chawe'e benne' ki.
Dios wchi'a láže'e benne' ki, na'
yeslé' légake'.
6 Ki zej nak benne' ka' zbíga'gake'
law Dios,
benne' ka' zó'ogake' gan zoa Dios
che Jakob.
7 Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka'
yodo'.
Le wsaljw gan žo'ogak benne'
ka' gan naken la'y,
na' cho'o Benne' Wnná Bia'
Zente.
8 ĆNozkzen' Benne' Wnná Bia' Zente
ni?
Nake' Xanžon', Benne' waļe,
na' nape' dot yeļa' wak.
Nake' Xanžon', Bennen' zzoelé'
lo wdīle.
9 Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka'
yodo'.
Le wsaljw gan žo'ogak benne'
ka' gan naken la'y,
na' cho'o Benne' Wnná Bia'
Zente.
10 ĆNozkzen' Benne' Wnná Bia' Zente
ni?
Nake' Xanžon', Bennen' zḡna
bi'e gáte'teze.
Le' nake' Benne' Wnná Bia'
Zente na'.

25

1 Xana' Dios, zcháljléna' Le' dot
laža'a.
2 Žxen laža'a Le', Dios chia'.
Bi go'o latje yedoe'ela'.
Bi go'o latje benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe' wžia yí'gake'
neda'.
3 Bi chíxgekle benne' ka' žxen
láže'gake' Le',
san yedoé'egekle benne' ka'
zži'igake' che xtižo'o.

4 Xana' Dios, bļoe'el neda' da' žak
lažo'o gona'.

Bche' neda' gan ženelo' cha'a.

5 Bsedle neda' gona' da' naken dot
da' li chio'.

Dan' nako' Dios, na' žesló' neda',
wxén láže'teza' Le'.

6 Bejsá' laže', Xana' Dios, gako' ži'i
laže',

na' yeyache' láže'lo' neda', kan
žónteze žono'.

7 Bi chejsá' lažo'o doļa' da' bena'
kate' ne naka' benne' kwide',
na' kan bži'a che xtižo'o.

Lo yela' žeyache' laže' chio', na' yela'
ži'i laže' bejsá' laže' neda',
Xana' Dios.

8 Chawe', na' li laže' nak Xanžo
Dios.

Che len wsedle' benne' doļa' ka' da'
žala' góngake'.

9 Wļoe'ele' benne' gaḡjw laže' ka'
da' naken chawe'

na' wsedle' benne' zen laže' ka' da'
góngake'.

10 Lo yela' žeyache' laže', na' lo da' li,
zche' Xanžon' benne' ka' zóngake'
kan žna xtiže'e

dan' bénļene' žo'o, na' ka' nak da'
žsedle' Le'.

11 Dan' žono' ka' nak da' ba wnnó',
Xana' Dios,

yenít ļawo' chia' doļa' da' bena', da'
naken zen.

12 ¿Zoa no benne' zžebe' Le', Xanto'
Dios?

Le' wsedlo' bennen' da' žala' gone'.

13 Gak chie' to yela' ba nez zen,
na' za'sóe' ka' gata' chégakbe' yežlyó.

14 Xanžo Dios nake' toze len benne'
ka' zžébegake' Le',

na' gone' ga gónbia'gake' xtiže'e dan'
bénļene' žo'o.

15 Wxén láže'teza' Xanžo Dios

dan' beslé' neda' lo na'gak benne'
ka' žénegekle' wžia yí'gake'
neda'.

16 Bwia neda', na' beyache' laže'li
neda'

dan' zoa' toza', na' zzáka'li'a.

17 Nyanļe'e da' zede da' zej yo'on
yichj lážda'wa'.

Beslá neda' lo da' zede da' zzaka'a.

18 Bwia ka' zzáka'li'a, na' ka' žónli'a
žin,

na' benít ļaw che yógo'te doļa' da'
nbaga'a.

19 Bwia ka' nyanļe'e benne' ka'
zžá'agake' neda',

na' kan zbia láže'gake' neda'.

20 Bwia be' da' nakkza', na' beslá
neda'.

Bi go'o latje yedoe'ela' dan' žxen
laža'a Le'.

21 Da' chawe', na' yela' li laže', žon
chóchgaken neda' dan' žxen
laža'a Le'.

22 Xana' Dios, beslá benne' Is-
rael ka' lo yógo'te da'
zzáka'le'egake'.

26

1 Bchi'a laže' neda', Xana' Dios, dan'
bena' da' naken chawe'.

Bxen laža'a Le', Xana' Dios, na' bi
gok chop laža'a.

2 Bwiákze lážda'wa', Xana' Dios, na'
bwia dan' bena'.

Bwiákze da' yo'on yichj lážda'wa'

3 dan' žákbe'ela' žeyache' láže'lo'
neda',

na' žona' ka' nak da' naken dot da' li
chio'.

4 Bi na' gona' tzen benne' ka'
žóngake' da' chawe' ląwzele.

Bi na' gona' toze benne' ka'
zļoé'ezele chawe' kwíngake'.

5 Bi zļe'ela' chawe' latje gan zdbgak
benne' ka' bi zej nake'
chawe',

na' bi žoa'a tzen len benne' ka'
žóngake' da' zia.

6 Zļe'elo' bi be zia nbaga'a,

na' wak biga'a lo bkog la'y chio',
Xana' Dios,

7 gan goļa' da' ka' we ļawa'a Le',

na' wzenla' benách ka' ka' nak da'
zen da' beno'.

8 Xana' Dios, nži'ila' ližo' gan zo',

na' latje la'y gan nļa' ļaw yela' zen
chio'.

9 Bi wźía yí'o neda' tzen len benne' doła' ka',
na' bi wdío' neda' tzen len benne' wetw benách ka',

10 benne' ka' žóngake' da' bi naken chawe',

na' znéjwtezegake' mežw nich bi wchi'a laže' no benne' da' zinnj da' béngake',

11 san neda' gónteza' da' nak li laže'.
Beslá neda', na' beyache' laže'l neda'.

12 Dan' bénteza' da' nak chawe',
na' wká'n zenkza' Le', Xana' Dios, lawgak benne' ka' zej ndobe' lawo' Le'.

27

1 Xanžo Dios nake' yela' baní' chia',
na' Benne' žeslé' neda'.

Bi gak no benne' wchebe' neda'.

Xanžo Dios nake' Benne' žape chi'e neda'.

Bi gak no benne' wzóe' neda' lo da' zedle'e.

2 Kate' benne' ka' bi zej nake' chawe' byéhjgekle' neda',

len benne' ka' žsáka'gake' neda', na' bi zlé'egekle' neda' chawe',

nich wźía yí'gake' neda',
na' bejchégwgake', na' bedoé'egekle'.

3 La'kze chéhjgekle' benne' zan,
benne' žjake' lo wdile neda',

benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', bi žébekza'.

La'kze žon byéngake' tíl-lena' légake',
neda' wxén láže'kza' Dios.

4 To da' znnabla' Xanžo Dios.

Toze da' zdan laža'a, dan' naken soa' liž Xanžon' yógo'te ža soa' nbana',

nich wláb laža'a ka' nak yela' zen che Xanžon',

na' wchájlena' Le' lo yodo' la'y chie'.

5 Le' wkache' chawe'e neda' lo latje la'y chie' kate' žin ža gak da' bi nak chawe'.

Wkache' chawe'e neda' lo latjen' gan zoakze' Le'.

Wzóe' neda' to gan soa' chawe'.

6 Naž gone' ga wzexjwa' benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe',
benne' ka' zej nyechjle' neda'.

Lo yela' žebele gota' biado' ka' lo bkog la'y chie'.

Golkza', na' wká'n zenkza' Xanžon'.

7 Xana' Dios, benle chi'a kate' žliža' Le'.

Beyache' laže'l neda', na' bechebe chia'.

8 Lo yichj lázda'wa' benla' chi'o, na' wnnó':

“Da ga zoa' ni.”

Yida' gan zo' Le', Xana' Dios.

9 Bi wkache' lawo' Le' lawa' neda'.
Lo yela' zža'a chio' bi yebigo'o gan zoa' neda', wen žin chio'.

Toze Le' žákleno' neda'.

Bi wsano' neda', na' bi kwej yichjo' neda', Dios, weslá chia'.

10 La'kze wsangak xa xna'a neda',
yeka'akze Xanžo Dios neda'.

11 Bsedle neda' da' žak lažo'o gona',
Xana' Dios,

na' blóe'el neda' da' naken li laže' da' žala' gona',

dan' zej nyan benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

12 Bi go'o latje benne' ka' wźía yí'gake' neda'.

Zej nyechjle' benne' wen laže' ka' neda', na' žesbága'gake' neda' žia.

13 Xanžo Dios bchebe laže'e le'ela' da' chawe' chie' gan sóateza' nbana'.

Chela' bi žejli'a da' ni, na' gat ni'a na'a.

14 Le' kwez ža yelá' Xanžon'.

Le' gon choch láže'le, na' Le' wzé choche' le'e.

O', le' kwez ža yelá' Xanžon'.

28

1 Xana' Dios, žliža' Le'. Le' žape chi'ikzo' neda'.

Bze nag chi'a dan' cha' bi yenlo' chia' gaka' ka' to benne' žoe'e lo yi' gabíl.

2 Benle chi'a dan' žliža' Le',
na' zchis na'a lawo' Le' gan zo' latje
la'y chio'.

3 Bi wžia yi'o neda' tzen len benne'
wen laže' ka',
na' kege tzen len benne' ka' žóngake'
da' zinnj.

Znnágake' da' cháwe'do' lawgak
ljéžgake' ka',
san da' bi nak chawe' yo'on yichj
lázdó'gake'.

4 Bde benne' ka' lo da' sáka'le'egake'
tlebe kan nak da' béngake',
ka nakkze da' bi nak chawe' da'
béngake'.

Bnezjw benne' ka' tlebe kan nak da'
béngake', dan' yeyála'gake'.

5 Dan' bi wdápegake' ba la'ne da'
ben Xanžon', na' kege dan'
bene' len na'kze',

Le' wžia yi'e benne' ka', na' wdíe'
légake' lo da' sáka'le'egake'.

6 jGa'n zen Xanžo Dios,
Bennen' benle' chi'a katen'
bliža'-ne'!

7 Xanžo na'kze zze choche' neda',
na' žape chi'e neda'.

Bxen laža'a Le', na' góklene' neda'.
Che len yebéle'ela', na' golkza', na'
wká'n zenkza' Le'.

8 Xanžon' zze chochkze' benne'
chie' ka',
na' žape chi'ikze', na' žeslé' bennen'
wžíe'.

9 Beslá benne' chio' ka'. Ben chawe'
da' nak chégake'.

Wdáp chi'i benne' ka', na' bze
choch légake' to chi'ize.

29

1 Le wká'n zen Xanžon', le'e, zoale
ya'abá.

Le wká'n zen yela' zen chie', na' yela'
wak chie'.

2 Zenle'e nak La Xanžon'. Le wká'n
zenen.

Le wzóa zible law Xanžon' lo latje
la'y chie'.

3 Chi'i Xanžon' ženlen law nisdo'.

Ženle chi'i Dios ya'abá ka wzio' da'
znnen.

Zda chi'e law nisdo'.

4 Ženle chi'i Xanžon' da' naken wale'.
Ženle chi'i Xanžon' da' napen yela'
wak.

5 Chi'i Xanžon' žichjwn yag sedro
ka'.

Žichjwn yag sedro ka' da' zej žen'
law Ya'a Líbano.

6 Žxite' Ya'a Líbano ka žxíte'gak
beždo' ka',

na' žxite' Ya'a Hermón ka to beždo'.

7 Chi'i Xanžon' žonen ga žas yes
wzió'.

8 Chi'i Xanžon' žxizen latje dach.

Žxizen latje dach che yežlyó Kades.

9 Chi'i Xanžon' žxizen yag wale' ka'.

Zchiben xlaggak yag ka',
na' lo yodo' chie' znnagak yógo'te
benne' ka':

“jGa'n zen Dios!”

10 Zna bia' Xanžon' nisdo' ka'.

To chi'ize zna bia' Benne' Wnná
Bia' Zen na'.

11 Xanžo Dios zzoa choche' benne'
chie' ka'.

Žon chawe'e légake' lo yela' zga'n
chawe' chie'.

30

1 Xana' Dios, bechiso' neda', na'
zka'n zena' Le'.

Bi bi'o latje benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe' gon díjtgekle'
neda'.

2 Xana' Dios, bliža' Le', na' beyono'
neda'.

3 Xana' Dios, besló' neda' lo yi' gabíl.
Beyono' neda' nich bi choa'a yežw
ba.

4 Le gol che Xanžon', le'e nakle
benne' chekze' Le'.

Le ye' Le' “žóxkeno'”, na' bejsá'
laže' nake' la'y.

5 To chí'ido'ze zže'e, san to chi'ize
zoa yela' ži'i laže' chie'.

Kwéžežo to yelze, san zildo'
yebéle'elžo.

6 Kate' wzóa' chawe' wnnía': bi be
gak chia' neda'.

7 Ki wnnía' dan' bzoa chocho' neda',
 Xana' Dios, ka to law ya'a
 zen, na' ben chawo'o neda',
 san kate' bkache' lawo' Le', na' wzé'
 zedla'.
 8 Xana' Dios, wliža' Le', na'
 gáta'yoela' Le'.
 9 ¿Bizke yela' ba nez gaken chio'
 cha' gata' neda', na' choa'a
 yežw ba?
 ¿Wká'n zena' Le' kate' ba naka' bižte
 yo?
 ¿Wak wzenla' no benne' da' naken
 dot da' li chio'?
 10 Bze nag chia', Xana' Dios, na'
 beyache' laže'l neda'.
 Xana' Dios, goklen neda'.
 11 Beno' ga beyák yela' zbeže chia'
 yela' žia'a.
 Bkwaso' yela' nyache' laže' chia',
 na' beno' ga bebéle'ela'.
 12 Che len golkza' chio'.
 Nakkzo' Le' yela' ba nez chia', na' bi
 soakza' žize.
 Xana' Dios, wká'n zenkza' Le' to
 chi'ize.

31

1 Žxen laža'a Le', Xana' Dios. Bi
 gono' ga yedoe'ela'.
 Ni'a che da' chawe' da' nako' Le',
 beslá neda'.
 2 Bze nag chi'a, na' goklen neda'.
 Bze choch neda', na' wdape chi'i
 neda' nich yelá'.
 3 Le' zzoa chochkzo' neda', na' žape
 chi'o neda'.
 Dan' nako' li laže' wlo'e'elo' neda'
 nez, na' wgó'o neda' nezen'.
 4 Beběj neda' lo do yelj dan'
 bkwéžgake' nich séngake'
 neda'.
 Le', Xan, zwiakzo' neda'.
 5 Zdia' be' da' nakkza' lo no'o Le',
 Xana' Dios.
 Le' beya'wo' neda', Dios li laže'.
 6 Bi de chawa'a benne' ka' zka'n
 zéngake' lo'a ka',
 san neda' žxen laža'a Le', Xana'
 Dios.
 7 Yebéle'ela', na' soa' chawe' dan'
 nži'ilo' neda' na' zle'ekzlo'
 zžáka'li'a.

Nnezlo' ka zdia' lo da' žsáka'le'egake'
 neda'.
 8 Bi bdio' neda' lo na'gak benne' ka'
 zžá'agake' neda'.
 Bzoa chocho' neda' to latje chawe'.
 9 Beyache' laže'l neda', Xana' Dios,
 dan' zžáka'li'a.
 Ba bebíž nis da' yožen yej lawa',
 na' žak nyache' laža'a lo be' da'
 nakkza', na' lo beļa' žen chia'.
 10 Dan' zde yela' nban chia' lo da'
 zžáka'li'a, zdia' yiz chia' ka'
 zbeže laža'a,
 na' žedó laža'a dan' nbaga'a zia, na'
 zlagak žit yoa'a.
 11 Benne' ka' zžá'agake' neda' gon
 dítjgake' neda',
 na' benne' zjo'o li'a chia' ka' žon
 dítjgake' neda'.
 Benne' ka' zej nónbi'e neda'
 zkwásgake' gan zoa',
 na' benne' ka' zlé'egekle' neda' lo
 nez žžónnjgake'.
 12 Goļ láže'gake' neda' ka' žóngake'
 che to benne' gat.
 Naka' neda' ka to ye'n yo da' nla'an.
 13 Ženla' da' znnegak benne' zante
 chia',
 na' gáte'teze zoa da' zcheben neda'
 dan' žóngake' toze diža' bi da'
 góngake' chia',
 na' žak láže'gake' gótgake' neda',
 14 san neda' žxen laža'a Le', Xana'
 Dios.
 Znnia' nako' Le' Dios chia'.
 15 Lo no'o Le' žape chi'o ža chia' ka'.
 Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
 zžá'agake' neda', na' lo na'gak
 benne' ka' zbia láže'gake'
 neda'.
 16 Lo yela' zen chio' bwia neda', wen
 žin chio'.
 Lo yela' žeyache' laže' chio' beslá
 neda'.
 17 Bi go'o latje yedoe'ela', Xana'
 Dios, dan' žliža' Le'.
 Ben ga yedo'egekle benne' ka' zbej
 yíhjpgake' Le'.
 Ben ga soa žigake' lo yi' gabíl.
 18 Bnnita' ži benne' ka' žon
 láže'gake', benne' ka'

znnégake' chegak benne'
dan' zchwake' ka',
dan' znnágake' lo yela' zka'n zen
kwin, na' lo yela' žon ditjle.
19 Zente nak yela' ži'i laže' chio' dan'
napo'
nich bi da' gono' chegak benne' ka'
žápegake' Le' ba la'ne,
dan' žonno' chegak benne' ka' žxen
láže'gake' Le' lawgak yógo'te
benne' ka'.
20 Lo da' bagáche'ze gan zo' Le'
zkache' chawo'o benne' chio'
ka'
nich bi be gongak benne' ka'
chégake'.
Znno' benne' ka' to lo yo'o ngache'
nich bi be gongak chégake' benne'
ka' zdi' diže'e.

21 iGa'n zen Xanžo Dios!
Lo yela' žeyache' laže' chie'
bene' da' zen
nich góklene' neda' to lo yež
gan gok wdile.

22 Kate' gok da' bcheben neda'
wnnía':
"Zoa' gan bi zle'ele Xana' neda'",
san Le' benlo' chi'a katen'
góta'yoela' Le', na' bliža' Le'.

23 Le ži'il Xanžon', le'e nakle benne'
chékze' Le'.
Xanžon' žape chi'e benne' ka' bi zbej
yichjgake' Le',
na' žebí'ili'e da' zia dan' žala'
yezi'gak benne' ka' zka'n zen
kwíngake'.

24 Le gon choch láže'le, le'e žxen
láže'le Xanžo Dios,
na' Le' wzé choche' le'e.

32

1 Ba nez zen naken naken che bennen'
Dios ba benít lawe' xtole'e,
na' ba beké'e da' zinnj da' wbage'e.

2 Ba nez zen naken che bennen'
Dios bi žesbage'e le' zia, ben-
nen' bi zcache'e xtole'e.

3 Kate' bi na' yexóalapa' doła' da'
wbaga'a,

bedó laža'a dan' wžeža' dot ža.
4 Lawe' ža, na' ye le bsako'o neda',
Xana' Dios.

Bedó laža'a ka žebiže bej nis byo'
wbá ka'.

5 Naž beXóalapa' doła' chia', na' bi
bkacha'a da' zinnj dan' bena'.

Bechóg laža'a beXóalapan' lawo' Le',
Xana' Dios,

na' benít lawo'o Le' che xtoła'a.

6 Che len yógo'te benne' chio' ka'
žala' wližgake' Le' kate' ne zo'
yenlo' chégake',

na' kate' žin da' wžía yin' benách ka',
dan' gaken ka to yegw nis zen da'
bgólele'en,

bi be gonen chegak benne' chio'
ka'.

7 Le' nako' ka to latje gan gak
wkache' kwina',

na' wkache' chawo'o neda' gan bi
be wsakan' benách chio' ka'.

Golkza' zižje ka besló' neda' dan'
žoxo' neda'.

8 Znna Xanžon': "Wlo'e'ela' le' nez
gan žala' tio'.

Wsedla' le', na' wzejni'ila' le' da'
žala' gono'.

9 Bi gako' ka to bžina' o to burrw, bia
ka' bi žejní'igeklba',

bia ka' žon byenen nna biá'gako'-ba',
na' ko'o ya žoa'agakba' nich
góngakba' ka žénelo' le'."

10 Benne' ka' bi zej nake' chawe'
žon byenen tégake' lo da'
sáka'gake',

san benne' ka' žxen láže'gake'
Xanžon',

Le' žape chi'e légake' lo yela' ži'i laže'
chie'.

11 Le'e, benne' chawe' ka', le yebele
na' le soa lo yela' ba nez, dan'
goklen Xanžon' le'e.

Lo yela' žebele le goł, dan' nakle li
laže' lawe' Le'.

33

1 iLe yebele le'e, benne' chawe' ka',
law Xanžo Dios!

Yela' zka'n zen Dios chegak benne'
chawe' ka' nakle'en xtan
lawe' Le'.

² Le wká'n zen Dios len da' žinnle!
iLe goł chie' len da' žól-lento'
da' ze chi do chen!

³ iLe goł chie' Le' to da' kob!
iLe goł chawe', na' chinnle len
yela' žebele!

⁴ Li laže' nak xtiža' Xanžo Dios,
na' dot da' bene' benen' lo yela' li
laže' chie'.

⁵ Le' nži'ile' da' nak chawe', na' da'
nak dot da' li.

Benne' ka' do zente yežlyó nga
zej nónbi'e yela' žeyache' laže'
che Xanžon'.

⁶ Xanžo Dios bene' ya'abá len
xtiže'e,
na' yógo'te belj ka' da' zej nla'
zan ya'abá bene' len be' da'
žžojen žoe'e.

⁷ Le' ztobe' niso', na' yeyonen' ka to
ya'a nis.

Zga'n chawe' nisen' gže' gan
bkweze' latje chen.

⁸ Le žebe Xanžo Dios, yógo'tele zoale
yežlyó nga.

Le žebe lawe' Le', yógo'tele le'e zoale
lo yežlyó,

⁹ dan' bchalje', na' gok yežlyón'.

Wnnakze', na' wzoakzen.

¹⁰ Xanžo Dios žone' ga žeyák
dáche'ze diža' da' žongak
benne' zi'to' ka',

na' žone' ga žak dáche'ze da'
žénegekle' góngake',

¹¹ san xtiža' Xanžo Dios sóatezen.

Da' zza' laže'e žžinkzen gan zej nnita'
yógo'te kwe' benách ka'.

¹² Ba nez zen naken chegak benne'
yežen' Xanžon' nake' Dios
chégake'.

Wžé Dios benne' yežen' nich
gákgake' benne' chekze'.

¹³ Gan zoe' ya'abá chie' bwia Xanžo
Dios,

na' ble'ele' yógo'te kwe' benách ka'.

¹⁴ Gan zoe' latje la'y chie' bwie',

na' ble'ele' yógo'te benne' ka'
nníta'gake' yežlyó.

¹⁵ Le' bene' yichj lázdo'gak yógo'te
benách ka',

na' zle'ele' yógo'te da' žóngake'.

¹⁶ Bi yelá no benne' wnná bia'
ni'a che benne' zante chie',
benne' ka' žjake' lo wdile,

na' bi yelá no benne' wale' ni'a che
yela' wale' chie'.

¹⁷ Bi zoa no benne' yelé' ni'a che
bžina' chie' ka',
na' bi yelá no benne' ni'a che yela'
wale' zen chie'.

¹⁸ Xanžo Dios zwiakze' benne' ka'
žébegake' Le'.

Zape chi'e benne' ka' žxen láže'gake'
yeyache' láže'le' Le' légake',

¹⁹ nich yeslé' légake' lo yela' got,
na' nich wawe' légake' kate' žak
wbín.

²⁰ Žxen láže'žo Xanžo Dios.

Le' žáklene' žo'o, na' žape chi'e
žo'o.

²¹ Che len dot láže'žo yebéle'elžo
lawe' Le',

dan' žxen láže'žo La la'y chie'.

²² Beyache' laže'l neto', Xanto' Dios,
dan' žxen láže'to' Le'.

34

¹ Wká'n zénteza' Xanžo Dios dot ža,
na' yele.

Gólteza' da' we lawa' Le'.

² Chaz laža'a Xanžo Dios.

Yéngkle benne' gaxjw laže' ka' da'
ki, na' yebéle'egekle'.

³ Le wká'n zen Xanžo Dios tzen len
neda',

na' tzen we lawžo La la'y chie'.

⁴ Bliža' Xanžo Dios, na' Le' benle'
chia',

na' beslé' neda' lo yógo'te da'
bchébegaken neda'.

⁵ Benne' ka' bxen láže'gake' Le'
blé'egekle' yela' zen chie', na'
bi bedoé'egekle'.

⁶ Neda', benne' yache', bliža', na'
benle' Xanžo, Dios chian',

na' beslé' neda' lo yógo'te da'
wzáka'li'a.

7 Wbás ka' che ya'abá che Xanžon'
zej zoe' kwit benne' ka'
zžébegake' Le',
na' žape chí'igake' légake'.

8 Le wia nga, na' lé'elele nak chawe'
Xanžo Dios.

Yela' ba nez zen naken che bennen'
žxen laže'e Le'.

9 Le žebe Xanžo Dios, le'e, nakle
benne' chie' ka',
dan' bi be žiážjegekle benne' ka'
zžébegake' Le'.

10 Bež yíxe'do' ka' žiážjegeklba', na'
zdóngakba',
san benne' ka' žxen láže'gake'
Xanžo Dios bi be da' chawe'
yážjegekle'.

11 Le da, xkwide' ka', na' le yenle
chia'.

Wsedla' le'e nich žébele Xanžo Dios.

12 ěNoz benne' ladjwle le'e žénele'
soakze' nbane',
bennen' žénele' soe' yiz zan nich
le'ele' da' chawe'?

13 Bwiákze da' zchaljo' nich bi nnio'
da' zinnj,
na' nich bi wchaljo' da' wen laže'.

14 Bzoa cheja'ale da' bi nak chawe'
da' zchaljo', na' ben da' nak
chawe'.

Ben byene so' lo yela' zga'n chawe',
na' ben ka' nak chen.

15 Zwiákze Xanžo Dios benne' ka' zej
nake' chawe',
na' zze nage' da' znnábgekle' Le'.

16 Zža'a Xanžo Dios benne' wen da'
zinnj ka',
na' bi soa no benne' chejsá' laže'e
légake'.

17 Benne' chawe' ka' žlížgake' Xanžo
Dios,
na' Le' ženle' chégake',
na' žeslé' légake' lo yógo'te da'
zžáka'gake'.

18 Gawze zoa Xanžo Dios gan zej
nnita' benne' ka', benne' žak
nyache' láže'gake', na' žeslé'
légake'.

19 Da' zanle'e da' zzaka' benne'
chawe',

san žeslá Xanžo Dios le' lo yógo'te
da' ka'.

20 Le' žape chí'ikze' yógo'te žit yo'o
bennen',
na' nitó žit chie' bi gachjwn.

21 Da' zinnj da' žon benne' bi nake'
chawe' gotten le',
na' kwia yi'gak benne' ka' zží'igake'
chegak benne' chawe' ka'.

22 Xanžo Dios zzoa chawe'e be' da'
nágakkze benne' wen žin
chie' ka',

na' yógo'te benne' ka' žxen láže'gake'
Le' batkle kwia yí'gake'.

35

1 Xana' Dios, bsejw xnezgak benne'
ka' znnégake' chia'.

Bdíl-len benne' ka' zdíl-lengake'
neda'.

2 Da, gape chi'o neda' lo wdíle, na'
goklen neda'.

3 Bexw ya ntoche' tonn che wdíle
nich wsejo' xnezgak benne' ka' zbia
láže'gake' neda'.

Bloe'el neda' nako' Benne' Weslá
chia'.

4 Ben ga yedoé'egekle, na' chíxgekle
benne' ka' žénegekle' gótgake'
neda'.

Ben ga wzonnjgak, na' yedoé'egekle
benne' ka' žénegekle'
góngake' neda' zia.

5 Ben ga gákake' ka' to laga' biž da'
žwa' be',
na' bseja' wbás la'y chio' nich
wlage' légake'.

6 Ben chol xnézgake' nich kwílgake',
na' bseja' wbás la'y chion' nich
kwia laže'e légake'.

7 Bkáche'gake' to do yelj nich
senen neda', na' bi be bena'
chégake'.

Bché'ngake' to yežw gan chejbixa'
neda', na' bi be da' zia
nbaga'a.

8 Bseja' da' wžía yin' légake', da' bi
gákbe'egeklen'.

Ben ga sen do yelj chégaken'
la' légakkze', na' ga
chejchégwake' gan kwia
yí'gake'.

9 Naž yebéle'ekzla' ni'a che da' ben
 Xanžo Dios.
 Gak yela' ba nez zen chia' dan'
 beslé' neda'.

10 Yógo'te žit yoa'a nnágaken:
 "Xanto' Dios, čnozke benne' nake'
 zen ka nako' Le'?"

Žesló' benne' yache' lo na' benne'
 nakže' wale ka le',
 na' benne' žiážjele' lo na' benne'
 zbane' da' do' da' den chie'."

11 Bla'gak benne' ka' žechébegake'
 da' wen laže'.

Wnnábgekle' neda' ka nak che to da'
 bi nnezla'.

12 Bebí'igake' chia' da' zinnj ni'a che
 to da' chawe' da' bena' neda',
 nich wsáka'gake' neda',

13 san neda', kate' bi wnníta'gake'
 chawe', gok nyache' laža'a,
 na' bena' wbás, na' bsaka'
 kwina'.

Dot laža'a bliža' Le', Dios, nich yey-
 ono' légake'.

14 Gok nyache' laža'a ni'a chegak
 benne' ka' kan žona' ni'a
 che bi' lježa', o ni'a che bi'
 bíche'kza'.

Gok nyache' laža'a ka žon no benne'
 ni'a che xne'e kate' ne žate',

15 san bebégekle benne' ka' kate'
 wzóa da' bsakan' neda', na'
 bedjwíagake' neda'.

Bdí-lengak benne' wen da' zinnj ka'
 neda', na' cholze bzétjgake'
 neda'.

Bwíatezegake' neda', na' bi bsángake'
 da' žóngake'.

16 Bsáka'gake' neda', na' ben
 díjtgekle' neda',
 na' wžia láže'gake' neda' lo yela'
 zža'a chégake'.

17 Xana' Dios, čto chi'ize wíazo' da'
 žóngake'?"

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zžia
 yí'gake' neda', benne' ka' zej
 nake' ka bež yixe' ka'.

18 Yapa' Le' "Žóxkeno'" gan zej
 ndobe benne' chio' ka'.

Wká'n zénteza' Le' ladjw benne' zan
 ka'.

19 Bi go'o latje yebégekle benne' ka'
 bi zlé'egekle' neda' chawe',
 na' bi be bena' chégake'.

Bi go'o latje benne' ka' gon díjtgekle
 neda', benne' ka' zžá'agake'
 neda', na' bi be zia nbaga'a.

20 Benne' ki bi žénegekle' sóagake' lo
 yela' zga'n chawe',
 na' lo yela' wen laže' chégake'
 znnégake' chegak benne' ka'
 zbéžgake' ži laže' lo yežlyó
 nga.

21 Ben díjtgekle' neda', na'
 wnnágake':

"Ba blé'elto' da' bene'."

22 Xana' Dios, ble'ekzlo' da'
 žóngake'. Bi so' žize.

Xana' Dios, bi kwej yichjo' neda'.

23 Wzó ža'. Wzóa wchi'a lažo'o
 neda'.

Da, Xana' Dios, nich gákleno' neda'.

24 Bchi'a laže' neda' lo da' chawe'
 chio', Xana' Dios.

Bi go'o benne' ka' latje wzížegake'
 chia'.

25 Bi go'o latje nnágake':

"Ba gok da' wzé láže'žo", na' bi
 nnágake':

"Ba bzéxjwžo le'."

26 Ben ga yedoé'egekle, na'
 chíxgekle yógo'te benne' ka'
 žebégekle' kate' bi žak chia'.

Ben ga yedoé'egekle, na' ga'ngak
 ka'ze benne' ka' zdíl-
 lengake' neda'.

27 Ben ga golgak, na' yebégekle
 benne' ka' zlé'egekle' neda'
 chawe', nich nnágakkze':

"iGa'n zen Xanžon!"

Bennen' žak laže'e ga'n chawe'
 benne' wen žin chie'.

28 Wcháljteza' che da' chawe' da'
 nako' Le',

na' wká'n zénteza' Le' dot ža, na'
 yele.

36

1 Da' zinnj da' žon bennen' zzoe'
 Dios chela'ale zcháljlenen le'
 lo yichj lážda'we'.

Bi zdan láže'kze' gape' Dios ba la'ne.

2 Che len zloe'el kwine' ka to benne' zente.

Žekle' bi zle'el Dios da' zinnj da' žone', na' bi zže'e le'.

3 Da' zchaljze' naken da' zinnj, na' da' wen laže'.

Biž žejni'ile' binlo, na' biž žone' da' chawe'.

4 Zlab laže'e da' bi nak chawe' katen' die' gan ztase'.

Yoe'e nez da' bi naken chawe'.

Bi žénele' wsane' žone' da' zinnj.

5 Xana' Dios, zente nak yeļa' žeyache' laže' chio' dan' zžinten zan ya'abá.

Yeļa' li laže' chio' zžinten lo bejw.

6 Da' chawe' da' nako' naken ka to ya'a zen chio',

na' ka zchi'a lažo'o naken ka to nisdó zíl-le'e.

Xana' Dios, zwiakzo' benách ka', na' bia yiže' ka'.

7 Zenle'e nak yeļa' žeyache' laže' chio', Dios.

Che len žxen láže'gak benne' ka' Le' ka žongak bríse'do' ka' zkache' kwíngakba' zan xil zkokó'.

8 Yéljgekle' len da' dele'e ližo'

na' Le' wye'jo' légake' da' naken ka to yegw da' yožen nis dzi'.

9 Gan zo' Le' zoa gan žal nis dan' žonnen yeļa' nban.

Lo yeļa' baní' chio' zle'elto' da' nak baní'.

10 Beyache' laže'l benne' ka' zej nónb'e Le',

na' bzoa chegak benne' li laže' ka' da' nak chawe'.

11 Bi go'o latje benne' zka'n zen kwine' tíl-lene'neda',

na' bi wchíx benne' wen da' zinnj neda'.

12 Chejchégwgak benne' ka' žóngake' da' zinnj.

Le' beno' ga bejchégwgak benne' ka', na' bi gak yeyásgake'.

na' bi ge'elo' ni'a che da' zej nape benne' wen da' zinnj ka',

2 dan' te chegak benne' ka' ka žak che yiže' biž,

na' gak chégake' ka' žak che yiže' da' nžogen.

3 Bxen laže' Xanžo Dios, na' ben da' chawe',

na' soakzo' nbano', na' si'kzo' yeļa' ba nez.

4 Wyáz laže' Xanžon',

na' Le' gonnkze' chio' da' zdan lažo'o.

5 Bzoa kwino' lo na' Xanžon',

na' bxen laže'e Le', na' Le' gone' da' znnablo'.

6 Wloe'ele' da' chawe' da' nako' ka to da' žsa'ní',

na' da' li laže' chio' ka lawe' ža.

7 Wzóa žize law Xanžon', na' bzen laže'e Le'.

Bi kwe' zedlo' ni'a che no benne' zzi'e yeļa' ba nez, bennen' žonkze' da' bi nak chawe'.

8 Bzoa cheļa'ale yeļa' yichj ža'a, na' bi žo'o.

Bi gak lažo'o yebi'o che bennen' bi nake' chawe',

9 dan' wžia yi' Dios benne' wen da' zinnj ka',

san benne' ka' žxen láže'gake' Xanžon', gata' chégake' yežlyó.

10 Yextído'ze biž soa bennen' bi nake' chawe'.

Le'elo' liže latje bennen' san biž soe' ga na',

11 san benne' gaxjw laže' ka' gata' chégake' yežlyó,

na' si'gake' yeļa' ba nez che yeļa' zga'n chawe'.

12 Benne' wen da' zinnj žénele' bi da' gone' che benne' chawe'.

Lo yeļa' zža'a chie' bi zle'ele' le' chawe'.

13 Xanžo Dios wzížekze' chegak benne' wen da' zinnj ka'

dan' zle'ele' za' gawze ža kwia yí'gake'.

14 Benne' wen da' zinnj ka' zbéjgake' ya ntoche' ka',

37

1 Bi kwe' zedlo' ni'a che da' žongak benne' ka' bi zej nake' chawe',

- na' ba nzégake' yag ntóche'do' chégake' ka'
 nich wžia yí'gake' benne' yache' ka',
 na' benne' ka' žiážjegekle',
 nich gótgake' benne' ka' žóngake' da' naken chawe'.
 15 Ya ntoche' chégake' chazen ļazdo' kwíngakkze',
 na' gáchjwgak yag ntóche'do' chégake' ka'.
 16 Záká'že da' do' da' nape benne' chawe'
 ka yeļa' wnni'a zen da' zej nape benne' wen da' zinnj ka',
 17 dan' gátgakkze ni'a na'gak benne' wen da' zinnj ka',
 san Xanžo na'kze zwiákze' benne' chawe' ka'.
 18 Nonbia' Xanžon' baļ ža sóagake' nbángake'.
 Da' zej nape benne' chawe' ka' soan to chi'ize.
 19 Bi yedoé'egekle benne' ka' kate' bi žak chégake',
 na' lo ža kate' žak wbín gata' da' gágake',
 20 san kwia yí'gak benne' wen da' zinnj ka',
 na' benne' ka' zži'igake' che Xanžon',
 gak chégake' ka' žak chegak yeje yixe' ka'.
 Te chégake', na' nítgekle' ka' znit žen che yi'.
 21 Benne' ka' bi zej nake' chawe' to da' znnábgage' to chí'ido'ze, san bi ženézwgaken',
 san benne' chawe' žeyache' ļáže'le' lježe' ka', na' znezjwe' bi da' žiážjele'.
 22 Benne' ka' zle'el Xanžon' légake' chawe', gata' chégake' yežlyó, san benne' ka' bi zle'ele' chawe', kwia yí'gakkze'.
 23 Da' žongak benne' chawe' ka' naken da' bloe'el Xanžon' légake',
 na' zle'ele' chawe' yógo'te da' žóngake'.
 24 Kate' chejchégwak benne' chawe' ka',
 bi chejchégwake' to chi'ize dan' noxw Xanžon' ná'gake'.
 25 Goka' xkwide', na' na'a naka' benne' gole,
 na' batkle bļe'ela' to benne' chawe' wsán Dios le',
 na' bi zdagak za'sógake' ka' znnábgakbe' bi da' gonn no benne' chégakbe'.
 26 Benne' chawe' ki žeyache' ļáže'tezle',
 na' znezjwe' bi da' žiážjele no benne',
 na' za'sóe' ka' žak yeļa' ba nez chégake'.
 27 Biž gono' da' bi nak chawe', san ben da' chawe',
 na' so' nbankzo' to chi'ize,
 28 dan' nži'il Xanžon' da' nak li ļáže',
 na' bi žsane' benne' chie' ka'.
 To chi'ize gape chi'ikze' légake',
 san wžia yi'e lježgak benne' ka' bi zej nake' chawe'.
 29 Benne' chawe' ka' gata' chégake' yežlyó nga,
 na' nníta'gake' to chi'ize lo yežlyón'.
 30 Benne' chawe' zchaljze' da' žejni'ile',
 na' ka' zchi'a ļáže'e naken chawe'.
 31 Da' bchi'le Dios le' yo'on yichj lázda'we'.
 Che len bi chejchegwe'.
 32 Benne' wen da' zinnj zle'ele' benne' chawen', na' žon byene' gote' le'.
 33 Bi wsán Xanžon' le' lo na' bennen' bi nake' chawe',
 na' bi wžia yi'e le' kate' wchi'a ļáže'e le'.
 34 Bxen ļáže' Xanžon', na' ben ka' zna xtiže'e,
 na' le' wchiskze' le' nich gata' chio' yežlyó nga.
 Kate' kwia yí'gak benne' doļa' ka',
 na' le'elon'.
 35 Bļe'ela' to benne' wen da' zinnj, benne' zente,
 na' góta'le'e da' nape' ka' da' znezjw to yag zente,
 36 san wdé chie', na' biž zoe' na'a. Bejdilja' le', san bi bežel-la'-ne'.
 37 Blab ļáže' ka' nak che benne' li ļáže',

na' bwia bennen' nake' chawe',
 dan' ga ze lawte gak to yela' ba nez
 zen che bennen' zoe' lo yela'
 zga'n chawe',
 38 san benne' wen da' zinnj ka' kwia
 y'gakkze'.
 Bi soa no lježgak benne' wen da'
 zinnj ka',
 39 san Xanžo Dios yeslé' benne'
 chawe' ka',
 na' Le' gon choche' benne' ka' kate'
 bi gak chégake'.
 40 Xanžo Dios gáklene' légage', na'
 yeslé' légage'
 lo na'gak benne' ka' bi zej nake'
 chawe',
 na' gon chawe'e légage', dan' žxen
 láže'gake' Le'.

38

1 Xana' Dios, bi tilo' neda' lo yela'
 zža'a chio'.
 Bi wsako'o neda' lo yela' snia chio',
 2 dan' yag ntóche'do' chio' ka'
 wyážgaken neda',
 na' len no'o bsaka' zi'o neda'.
 3 Bi zoa chawe' beła' žen chia' dan'
 zžo'o neda',
 na' žit yoa'a bi zej zoan chawe' dan'
 bena' doła'.
 4 Da' zinnj ka' da' bena' zbága'gaken
 yichj lázda'wa'.
 Zej naken chia' ka to ywa' z'í'ile'e.
 5 Žia we' dot da' naka', na' zlále'en,
 na' nóžwgak we' chia' ka'.
 Žaken chia' ki dan' bena' da' zinnj.
 6 Zda' zwia' lo yole, dan' žedoe'ela',
 na' zbeže nyacha'a dot ža, na' yele,
 7 dan' dot da' naka' zlále'en,
 na' bi zoa chawe' beła' žen chia'.
 8 Nat ni'a na'a, na' žekla' zej nžozjen
 žit yoa'a.
 Zbeže laža'a dan' že' zedle yichj
 lázda'wa'.
 9 Xana' Dios, da' zdan laža'a
 zóalenen Le',
 na' da' zbeže laža'a zlé'ekzlo' Le'.
 10 Žat lázda'wa', na' ba bedó laža'a,
 na' biž zlé'ela' chawe'.
 11 Žebíga'gak lježa' ka' zító'le ni'a che
 yizwé' chia',

na' benne' zjo'o li'a chia' ka' ba
 bkwásgake'.
 12 Benne' ka' žénegekle' gótgake'
 neda' zžála'gake' do yelj nich
 senen neda',
 na' benne' ka' žénegekle' góngake'
 neda' zia znnégake' chia',
 na' znnágake' kwia y'i'a,
 na' zóatezegake' wsáka'gake' neda',
 13 san neda' bi ženla', kan žak che to
 benne' kwežw,
 na' naka' ka to benne' bi žak nne',
 benne' bi žsaljwe' žoe'e.
 14 Naka' ka to benne' bi be ženle',
 bennen' bi žechebe',
 15 dan' žxen laža'a Le', Xana' Dios.
 Le' yechebo' lo wlaza' neda'.
 16 Bi go'o latje yebégekle' ni'a che da'
 žaken chia'.
 Kate' chejchegwa', bi go'o légage'
 latje wká'n zen kwingake'
 dan' žak nyache' laža'a,
 17 san za' chejchegwa', na' zláteze
 dot da' naka'.
 18 Che len yexóalapa' da' bi nak
 chawe' da' bena',
 na' gak nyache' laža'a ni'a che doła'
 da' nbaga'a.
 19 Benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
 chawe' zej zoakze' chawe',
 na' zej nake' waļe.
 Zej nyanle'e benne' ka' bi zlé'egekle'
 neda' chawe', na' bi be zia
 bena' légage'.
 20 Benne' ka' žóngake' benne'
 chawe' ka' zia.
 Zej nake' benne' ka' bi zlé'egekle'
 neda' chawe' dan' žónteza'
 da' naken chawe'.
 21 Bi kwej yichjo' neda', Xana' Dios.
 Dios chia', bi so' zi'to' gan zoa'.
 22 Ben byene gákleno' neda', Xana'
 Dios.
 Nakkzo' Le' Benne' Weslá chia'.

39

1 Neda' wnnía': "Gon chi'a binlo
 kwina' nich bi gona' doła' lo
 da' wchalja'.
 Gon chi'a binlo da' wchalja', xak
 zoa benne' wen da' zinnj gan
 zoa' neda'."

² Wzóa' žize ka to benne' bi žak nnie' na' bi be wnnía',
na' bi bchalja' da' naken chawe' da' žala' nnia', na' bgolže da' zzaka'a.

³ Gok lǎzda'wa' ka to da' žeyen, na' xak blab laža'a chen, goken ka to yi',

na' wnnabla' Xanžon', wnnía':

⁴ “Xana' Dios, bløe'el neda' da' gak chia',

na' bal ža soa' nbana'.
Bzejní'il neda' bayén batx gata'.

⁵ Beno' chia' soa' nbabze ža, na' yiz chia' bi be zej naken lawo' Le'.

Da' likze bi be zej nak ža chegak benách ka'.

⁶ “Da' li zej nak benne' ka' ka to zóldo'ze.

Da' likze dáche'ze zej že' benne' ka' wnné yoe ni'a che yela' nban chégake'.

Zdan láže'gake' yela' wnni'a, na' bi zej nnezle' no benne' gaken chie'.

⁷ Na'a, Xana' Dios, žbizkze wxén laža'a?

Toze Le' žala' wxén laža'a.

⁸ Beslá neda' lo yógo'te da' zinnj da' bena'.

Bi go'o latje benne' yał laže' ka' gon díjtgekle' neda'.

⁹ Wzóa' žize, na' bi be wnnía' dan' beno' Le' goken ki chia'.

¹⁰ Beká'a yižwé' da' bzo' lo belá' žen chia'.

Za' gata' lo da' žsako'o neda'.

¹¹ Žsako'o no benne' doła' nich wzejni'ilo'-ne',

na' ka žon beldon' zteba' laže', Le' zchinnjo' da' nží'ižele bennen'.

Da' likze bi be zej nak ža chegak benách ka'.

¹² “Benle da' znnabla' Le', Xana' Dios, na' bze nag da' žliža' Le'.

Bi so' žize kate' zoa' zbeža' lawo' Le'

dan' naka' neda' lawo' Le' ka to benne' zdaze' yežlyó.

Naka' ka to byinne zdezba' kan gok-gak xa xna' wdé chia' ka'.

¹³ Bi be gono' chia' to chi'ize nich gata' latje yeží' laža'a, dan' la' yeza'tia' yežlyó nga, na' biž soa'.”

40

¹ Lo yela' zen laže' chia' wleza' Xana' Dios,

na' bze nage' chia', na' benle' da' wnnabla' Le'.

² Bebeje' neda' ka to lo yežw gže', na' lo da' nak ka gona'.

Bzoe' ni'a to lo yej xe, na' bego'e neda' nez chawe'.

³ Bene' ga žola' to da' kob da' zka'n zenen Xanžon'.

Benne' zante lé'egekle' da' ni da' bene' Le',

na' žébegake' Le', na' wxén láže'gake' Xanžo Dios.

⁴ Ba nez zen naken che bennen' žxen laže'e Xanžo Dios,

na' bi žónlene' tzen benne' ka' zží'igake' che Dios,

na' kege len benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka'.

⁵ Da' zenle'e beno', Xana' Dios, na' žebanlto',

na' ka zej nak da' žak lažo'o Le' gono' cheto', bi gak wlabto' lawo' Le'.

Cha' wzenla' no benne' ka' zej naken,

na' cha' wchalja' chégaken, bi gak wlabla' légaken.

⁶ Bi chaz lažo'o biado' ka' gota' lawo' Le', cha' to da' gonna' chio'.

Bi znnabo' biado' ka' wzeya' lawo' Le',

na' žen chegak biado' ka' da' ko'an lawo' Le' ni'a che doła' chia', san bsaljo' naga' nich yenlá' chi'o'.

⁷ Naž wnnía': “Bwia nga, za'a neda'. Nyejw le'e yiche la'y ka nak chia'.

⁸ Žaz laža'a gona' da' žak lažo'o Le', Dios chia',

na' da' wnnakzo' Le' yo'on lo yichj
lážda'wa'."

⁹ Ba bzenla' benne' ka' da' chawe'
da' nako' gan zej ndobe
benne' zante ka' lawo' Le'.

Bwia nga, bi wzóa' žize, na'
nnézkzelon' Le', Xana' Dios.

¹⁰ Bi bkáche'za' da' chawe' da' nako'
lo lážda'wa',

san bchaljkza' ka nak yela' li laže'
chio', na' kan žesló' benne'
ka'.

Bi wzóa' žize ka nak yela' žeyache'
laže' chio',

na' ka nak da' naken dot da' li
chio' ladjw benne' zante zej
ndobe' chio' Le'.

¹¹ Xana' Dios, bi želo' yeyache'
láže'lo' neda'.

Yela' žeyache' laže' chio', na' da'
likze chio' žáklentezegaken
neda'.

¹² Nyéčhgjekl da' bi nak chawe' ka'
neda',

na' da' bi nak chawe' ka' da' bena'
zej žian neda'.

Che len bi gak chis lawa' lawo' Le'.
Zej nyanžen ka zej nak yicha'
yichja' na' žedó laža'a.

¹³ Znnabla' Le', Xana' Dios, yesló'
neda'.

Xana' Dios, ben byene gákleno'
neda'.

¹⁴ Ben ga yedoé'egekle, na'
chíxgekle benne' ka'
žénegekle' gótgake' neda'.

Ben ga wzonnjgak, na' yedoé'egekle
benne' ka' žak láže'gake'
góngake' neda' žia.

¹⁵ Ben ga chíxgekle, na' wzonnjgak
benne' ka' ben dítgjekl'
neda'.

¹⁶ Ben ga yebégekle, na' soagak lo
yela' ba nez benne' ka' žxen
láže'gake' Le',

na' nnégakkze benne' ka' zej nži'ile'
Le', Benne' Weslá chégake'.

Nnágake': "iGa'n žen Xanžon'!"

¹⁷ La'kze wsáka'gake' neda', na' gak
nyache' laža'a,

bi gał lažo'o Le' neda', Xana' Dios.
Le' žákleno' neda', na' žesló' neda'.
Xana' Dios. Bi želo' gákleno' neda'.

41

¹ Ba nez žen naken che bennen' že'
laže'e benne' yache' ka'.

Bi ža zoe' lo da' zede, yeslá Xanžon'
le'.

² Xanžon' gape chi'ikze' le', na'
wnezjwe' le' yela' nban.

Gak to yela' ba nez žen che bennen'
lo yežlyó nga,

na' bi wdé Xanžon' le' lo na'gak
benne' ka' bi zlé'egekle' le'
chawe'.

³ Xanžo Dios góxwkze' le' kate' die'
gan zžáka'li'e.

Yeyón chawe'e dot da' nake' katen'
bi zoe' chawe'.

⁴ Wnnía': "Xana' Dios, beyache'
laže'l neda'.

Beyón be' da' nakkza' dan' bena'
doła' kate' bži'a chio' Le'."

⁵ Benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe' znnégake' chia', na'
znnábgabe':

"¿Batx gat benne' ni, na' gak gał
láže'to' le'?"

⁶ Žedjwiágake' neda', san kege nich
gak chia' da' chawe'.

Zbéjgake' neda' diža' nich gak
nnégake' chia',

na' kate' žežójgake', na' zžégake'
dižan'.

⁷ Kate' zdobgak benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe', na'
znnétezegake' chia'.

Zcháljlentezegake' ljéžgake' ka'
chia' neda', na' znnágake':

⁸ "Ba de'e to yižwé' da' goten le',
na' biž yeyase' gan die'."

⁹ Leska' bennen' bga'n chawe'e len
neda', bennen' bxen laža'a,
na' bdáwlenkze' neda',

benne' ni wnnekze' chia' neda'

¹⁰ san Le', Xana' Dios, beyache'
laže'l neda', na' ben ga
yeyasa',

na' yebi'a chegak benne' ka' da'
yeyála'gake'.

¹¹ Kikze nnezla' žona' da' žaz lažo'o
Le',

na' bennen' bi zle'ele' neda' chawe'
bi be gak gone' chia'.

12 Le' nó_xwkzo' neda' dan' naka' gazjw laže',
na' bzo' neda' lawo' Le' to chi'ize.

13 iGa'n zen Xanžon!
Nake' Dios chegak benne' Is-
rael ka'
yógo'te yiz nníta'gake', na' to
chi'ize.
Ka'kze naken, na' ka'kze
gaken.

42

1 Ka žon bžina' yi_xe' zbežeya'aba'
dan' zbilba',
ka' znnab be' da' nakkza' da' nak
chío', Dios.

2 Zbile be' da' nakkza' dan' naken
chío', Dios ban.
iBat_x gak yida' nich la'a lawo' Le',
Dios?

3 Nis da' zbeža' goken ka yet žawa'
dot ža, na' yel,
na' znnábgekle' neda' yógo'te ža, na'
znnágake':

“iGanzkze Dios chío'?”

4 Žezá' laža'a da' ki, na' zbeže laža'a.
Žezá' laža'a kan wyá'alena' benne'
zan ka', na' wnezwa' láwgake'
lo liž Dios,
Belžo lo yela' žebele, na' bka'n ženžo
Dios lo lni.

5 iBiz chen' žat ni'a no'o, be' da'
nakkza'?
iBiz chen' že' zedlo' lo yichj
lážda'wa'?
Bxen laže' Dios dan' wká'n
zenkza' Le' da' yoble.
Nake' Benne' Weslá chia', na'
Dios chia'.

6 Xana' Dios, ba nat ni'a na' be' da'
nakkza' lo yichj lážda'wa'.

Che len žezá' laža'a chío' kate' ne
zoa' lo yežlyó yechela'ale
yegw Jordán nga,

lo ya'a Hermón gan že' Ya'a Misar.

7 Ka nak žaxto' da' žon niso', ka' žon
to nis wbá'a chío', Dios.

Zzaka' be' da' nakkza' dan' nis wbá'a
dan' bselo'o zchen' neda'.

8 Tža tža žeyache' laže'l Xanžon'
neda',

na' žel golkza' da' we lawa' Le',
na' wcháljlena' Dios, Bennen'
žonne' yela' nban chia'.

9 Yapa' Dios: “Le' žape chi'o neda'.

iBiz chen' nal lažo'o neda'?

iBiz chen' žak nyache' laža'a dan'
benne' bi zle'ele' neda'
chawe' žsake'e neda'?”

10 Žlagak žit yoa'a dan' benne' ka' bi
zle'egekle' neda' chawe' žon
dítjgekle' neda'.

Tža tža znnábgekle' neda', na'
znnagake':

“iGanzkze Dios chío'?”

11 iBiz chen' žat ni'a no'o, be' da'
nakkza'?

iBiz chen' že' zedlo' lo yichj
lážda'wa'?

Bxen laže' Dios dan' wká'n
zenkza' Le' da' yoble.

Nake' Benne' žeslé' neda', na'
Dios chia'.

43

1 Bchi'a laže' neda', Xana' Dios, na'
blloe'e law naka' chawe'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
zžoagake' Le' cheła'ale,
na' lo na'gak benne' wen laže' ka',
benne' wen da' zinnj ka'.

2 Nako' Le' Dios chia', na' zzoa cho-
cho' neda'.

iBiz chen' bsan lažo'o neda'?

iBiz chen' žak nyache' laža'a
dan' benne' bi zle'ele' neda' chawe'
žsaka' zi'e neda'?

3 Bsela' yela' baní' chío', na' da' likze
chío' ga zoa' ni.

Da' ki yegó'ogaken neda' nez.

Wché'gaken neda' law ya'a la'y
chío', na' gan zoakzo' Le'.

4 Choa'a gan zoa bkog la'y che Dios.

Choa'a law Dios, Bennen' žone' ga
žebela', na' gan soa' lo yela' ba
nez.

Wká'n zena' Le' len da' žinna'.
Le' nako' Dios chia' neda'.

5 ĽBiz chen' žat ni'a no'o, be' da' nakkza'?
 ĽBiz chen' že' zedlo' lo yichj lázda'wa'?
 Bxĕn laže' Dios dan' wká'n zenkza' Le' da' yoble.
 Nake' Benne' žeslé' neda', na' Dios chia'.

44

1 Dios, xa xna' gole cheto' ka' bzéngkle' neto'
 da' beno' lo ža chégake', dan' beno' yiz wdé ka'.

2 Bchinnjo' yezika' yež ka' lawgak xa xna' gole cheto' ka',
 na' bnnito'o légake' lo latje chegak benách ca'.

Bsáka'li'o benne' yež ka', san bzoa chocho' benne' chio' ka' lo yežlyó gan zoato' neto' na'a.

3 Xa xna' gole cheto' ka' bi wzí'gake' yežlyó nga len ya ntoche' chégakkze' ka'.

Bi beslá kwíngake' len yela' waĽe da' zej nape',
 san Le' besló' légake' len yela' wak chio',
 na' len yela' waĽe chio', na' len yela' zen chio',
 dan' wyáz lažo'o légake'.

4 Le', Dios, nako' Benne' Wnná Bia' chia'.

Beslá neto', za'só Jakob.

5 Len yela' wak chio' Le' wzéxjwto' benne' ka' zdíl-lengake' neto'.

Ni'a chio' Le' zžéxjwto' légake'.

6 Bi wxén laža'a yag ntoche' chia', dan' bi yeslán neda'.

7 Le' wdape chi'o neto' nich bi be gok gongak cheto' benne' ka' bi zlé'egekle' neto' chawe'.

Beno' ga bedoé'egekle' benne' ka' zžá'agake' neto'.

8 Ni'a chio' Le', Dios, sóatezto' lo yela' ba nez,

na' to chi'ize wxén láže'to' Le',

9 san wléj yichjo' neto', na' beno' ga žedoe'elto',

na' bi žéjleno' benne' cheto' ka', benne' žjake' lo wdíle.

10 Beno' ga bzonnjto' lawgak benne' ka' zdíl-lengake' neto',
 na' benne' ka' zží'igake' cheto' beká'agake' yógo'te da' wdapto'.

11 Bdio' neto' ka' zila' ka' lo na'gak benne' ka' žótgake' neto',
 na' beslaso' neto' ladjw benne' zi'to' ka'.

12 Bdezo' neto', benne' chio' ka', lo ná'gake',

na' bi be bezi'o.

13 Beno' ga benne' yež gawze ka' znnégake' cheto'.

Benne' zej nyechjle' neto' zká'ngake' neto' ka'ze, na' žžízegake' cheto'.

14 Bzo' neto' ka' to da' znnagak benne' wláž cheto' ka' naken to da' nyáche'le'e.

Kate' zlé'egekle' benne' ka' neto', zta yíchjgake',
 na' žebángkle' ka' žak nyache' láže'to'.

15 Tža tža žedoé'etezla', na' žé'teza' lo da' zedle'e.

16 Znnégake' chia', na' zzóagake' neda' cheĽa'ale.

Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zži'igake' chia', na' žóngake' neda' zia.

17 Yógo'te da' ki žákaken cheto', san bi na' gaĽ láže'to' Le'.

Bi na' wzoato' cheĽa'ale xtižo'o dan' bénleno' neto'.

18 Bi na' wsán láže'to' Le',

na' bi na' wzoato' cheĽa'ale da' bchi'lo' neto'.

19 ĽBiz chen' bzo' neto' cheĽa'ale lo latj chegak bia snia ka',
 na' bzo' neto' gan za' gatto'?

20 Chela' goĽ láže'to' Dios cheto',
 o chela' bka'n zento' lo'a ka',

21 Ľbi žála' ža'a Dios neto' ni'a che da' ki?

Le' nnézkzele' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benne' ka'.

22 Dan' nakto' chio', tža tža zóagake' gótgake' neto'.

Béngake' neto' ka zila' za' gótgake'-
ba'.

23 ¡Bebán, Xanto' Dios! ¿Biz chen'
ztaso'?
¡Bebán! ¡Bi so' zi'to' to chi'ize!

24 ¿Biz chen' bkache' kwino',
na' bi žákbe'elo' kan zzáka'le'eto',
na' kan zkóngekle benne' ka' neto'
žin'?

25 Ba nat ni'a na' be' da' nakkzto',
dan' bzéxjwgake' neto', na'
žxóbgake' neto' lo yo.

26 ¡Wzó ža'! ¡Goklen neto'!
¡Lo yela' žeyache' laže' chio',
beslá neto'!

45

1 Yo'o yichj lázda'wa' diža' xtanle'e
ka',
na' golkza' ka' nak che benne' wnná
bia'.
Golkza' da' bzoj to benne' zcháljli'e
chawe'.

2 Nako' le' xtánle'eže ka' yógo'te
benne' ka'.
Nak cheto' yela' ba nez ni'a che da'
zchaljo',
dan' Dios ben cháwe'kze' le' to
chi'ize.

3 Bda' ya ntoche' chio' žoa'a li'o, le',
benne' wale,
lo yela' zen chio', na' lo yela' wnná
bia' chio'.

4 Lo yela' zen chio' zo' nbankzo'.
Bkonle žin diža' li, na' yela' gaxjw
laže',
na' da' chawe', na' wzejní'il kwino'
da' zenle'e ka'.

5 Zej nlále'egak yag ntóche'do' chio'
ka',
da' ka' gótgaken benne' yež ka' lawo'
le',
na' cházgaken lázdo'gak benne' ka'
zžá'agake' le'.

6 Gan ži'o, Dios, žen' to chi'ize, na'
sóatezen.

Chawe' nak ka' zna bi'o.

7 Nži'ilo' da' nak chawe',

na' bi zle'elo' chawe' da' bi nak
chawe'.

Che len Dios chio' bzoe' le' latje
chio', gan žebéle'eželo' ka'
lježo' ka'.

8 Zla' zix za lano' len da' ka' zej
naken mirra, na' áloe, na' ka-
sia, da' ka' zlá'gaken zix.

Lo ližo' da' záka'le'en zžogake' le' lo
yela' ba nez.

9 Bi' no'le chegak benne' wnná bia'
ka' zej zoabe' ladjw zo'lo' ka',
no'le ka' zej nakže' blo.

Kwito' li ža že' bi' no'len' gakbe'
zo'lo', bi' no'len' si'be' oro da'
zan' zaka' yež Ofir.

10 Bze nag, nó'ledo', na' bwia nga,
na' benle da' nnia'.

Žala' gal lažo'o lažo', na' liž xo',

11 na' benne' wnná bian' dan laže'e
yela' xtan chio'.

Gok gaxjw laže' lawe' le' dan' nake'
le' xano',

12 na' la'gak no'le yež Tiro ka' lawo'
le', zej noe'e da' gónngake'
chio'.

Nnabgak benne' wnni'a ka' to da'
gono' chégake'.

13 Xtanle'e nak bi' no'le che benne'
wnná bian' lo yo'o gan zoe'.

Za lánabe' nzin' da' xtan ka' da' zej
naken oro.

14 Wché'gake'-be' law benne' wnná
bian',
nákwbé' za lánabe' dan' nwa'le'en
da' xtan ka'.

Xkwide' nó'ledo' ka' chjakbe'
xkóže'lbe'.

Nó'ledo' ki, no'le lježbe' ka',
wché'gakbe' lebe' law benne'
wnná bian'.

15 Lo yela' žebele, na' lo yela' ba nez
wché'gakbe' lebe',

na' chó'ogakbe' ližo', benne' wnná
bia'.

16 Lo latje chegak xa xto'o ka' soa-
gak zi'no' ka'.

Gono' ga nna bia'gak xkwide' chio'
ka' do zente yežlyó.

17 Gona' ga chejsá' láže'gak yógo'te benne' ka' lo'.
Che len wká'n zengak benne' ka' le' yógo'te yiz so', na' to chi'ize.

46

1 Dios zle'ekzle' žo'o, na' žone' žo'o benne' waļe ka'.

Zóateze' gáklene' žo'o kate' zzáka'žo.

2 Che len, bi žébežo la'kze xo' yežlyó nga,

na' chejchazgak ya'a ka' lo nisdó',

3 na' la'kze chasle'e nisdon', na' gonle'en žaxto',

na' zizegak ya'a ka' ni'a che da' žzo'.

4 De to yegw da' znnen lo yela' žebele lo yež che Dios,

na' lo liž Dios, Bennen' nape' dot yela' zen.

5 Dios zoe' yežen', na' batkle kwia yin'.

Yide' zildo' na' gáklene' benne' wláž ka' che yežen'.

6 Zbéžeya'agak benne' yežlyó nga, na' zžébegake' Dios, Benne' Wnná Bia' Zen.

Znne Dios kan znne wzio', na' zbia yi' yežlyó.

7 Dios, Bennen' nape' dot yela' wak, zóalene' žo'o.

Dios na' che Jakob žkache' chawe'e žo'o.

8 Le da lé'elele da' ka' ben Xanžon'. Le wia dan' bene' lo yežlyó dan' žonen ga žebanžo.

9 Zzoa žie' wdile' ka' žákgaken do zente yežlyó.

Žichje' da' ka' zsegak yag ntóche'do' ka',

na' zzožjwe' yag ntoche' ka' che wdile,

na' zzeye' karro ka' che wdile.

10 Znna Dios: "Le soa žize, na' le nnezle naka' Dios.

Napža' yela' wak ka da' zej nape yógo'te yež ka'.

Napža' yela' wak ka da' zej nape benne' dot yežlyó."

11 Dios, Bennen' nape' dot yela' wak, zóalene' žo'o.

Dios na' che Jakob žkache' chawe'e žo'o.

47

1 ĵLe kapa' na'le, le'e, yógo'te benne' ka'!

ĵLe wká'n zen Dios len yela' žebele!

2 Žala' žebežo Xanžon', Bennen' nape' dot yela' wak.

Nake' Benne' Wnná Bia' Zen, na' znna bi'e dot yežlyó.

3 Bdie' benne' zi'to' ka' lo na'žo.

Bnnite'e žo'o nich nna bia'žo yež ka'.

4 Beké'e yežlyó nga lo ná'gake', na' bennen' chežo,

na' naken to yežlyó xtanle'e che za'só Jakob ka', benne' ka' nži'ile'.

5 Zben Dios gan ži'e znna bi'e.

Zbéžegak lozgak bia ka' kate' zben Xanžon' ga na'.

6 ĵLe goļ da' wká'n zenle Dios! ĵLe goļ!

ĵLe goļ da' wká'n zenle Bennen' znna bi'e žo'o!

7 Dios nake' Benne' Wnná Bia' Zen dot lo yežlyó nga.

ĵLe goļ chie' len dot yela' žejni'il chele!

8 Že' Dios gan znna bi'e, lo latje la'y na'.

Znna bi'e yógo'te yež ka'.

9 Zdobgak benne' ka' znna biá'gake' yógo'te yež ka'

tzen len benne' ka' che Dios che Bran.

10 Benne' ka' znna biá'gake' do zente yežlyó nga

bdégake' yela' wnná bia' chégake' lo na' Dios.

Le' znna bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka'.

48

1 Zenle'e nak Xanžon', na' žala' wká'n zénle'ežo Le'

lo yež che Dios chežo, dan' žen' law
ya'a la'y chie'.

² Sión, ya'a zen che Dios, naken sibe,
na' xtanle'e.

Naken yež che Benne' Wnná Bia'
Zen,

da' žonnen yela' žebele chegak
benách dot yežlyó nga.

³ Dios bløe'ele' law zkache' chawe'e
žo'o.

Zoe' lo yo'o zaka' ka' che yež chien'.

⁴ Bdobgak benne' wnná bia' ka',
na' blá'gake' nich tíl-lengake'
benne' yežen' ka',

⁵ san kate' blé'egeklen', na'
bebángle'.

Bžébegake', na' bzónnjgake'.

⁶ Wžé' zédle'egekle', na' wzáka'le'egake'
ka' žak che to no'le za' galj bi' že'n
chie'.

⁷ Góggake' ka' barkw ka' žxíte'gaken
kate' žakle'e be' lo niso'.

⁸ Benlžo che da' ben Dios, na' na'a
ba ble'elžon

lo yež che Xanžon', Bennen' nape'
dot yela' wak.

Le' wzóa chawe'e yež nga to chi'ize.

⁹ Ga nak lo yodo' chio' Le', Dios,
žezá' láže'to' ka' nak yela' ži'i láže'
zen chio'.

¹⁰ Gáte'teze zka'n zengak benách ka'
Le',

na' yela' zen chio' zžinen do zente
yežlyó.

Ka' zna bi'o naken chawe'.

¹¹ Yebéle'egekle' benne' ka'
nníta'gake' yež Sión.

Yebégekle' benne' ka' nníta'gake'
yež ka' che Judá dan' zchi'a
láže'kzo' légake'.

¹² Le'e, benne' ka' che Dios, le
chechjle žoa'a yežen'.

Le' wláb yo'o sibe ka', da' ka' žape
chí'igaken yežen'.

¹³ Le' wia nga ka' nak ze'e zen da'
nyechjlen yežen'.

Le' wia binlo ka' zej nak yo'o wale
ka' chen,

nich wzénlele xkwide' chele ka' ka
zej naken.

¹⁴ Dios ni nakkze' Dios chežo to
chi'ize.

Le' wloé'ekzle' žo'o nez chawe'.

49

¹ Le' yenle da' ni, le'e, benne' yógo'te
yež ka'.

Le' wzé nag, le'e, benne' dot yežlyó
nga,

² le'e, benne' blo ka', na' le'e, benne'
gaxjw ka',

le'e, benne' wnni'a ka', na' le'e,
benne' yache' ka'.

³ Wchajkza' da' naken che yela'
žejní'il,

na' wzejní'ila' le'e da' yo'on yichj
lážda' wa'.

⁴ Bze nag diža' ki che yela' žejní'il.

Golkza' che to da' ngache', na'
chinna' da' žól-lena'.

⁵ ĽBiz chen' žon byenen žeba' lo ža
che da' zede,

kate' nyechjlen neda' da' zinnj
da' žongak benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe'?

⁶ Benne' ka' žxen láže'gake' da' zej
nake',

na' zka'n zen kwíngake' dan' zej
nape' yela' wnni'a.

⁷ Bi be gak góngake' da' yebéj
chawen' ljéžgake' ka',

na' bi gak wnéžjwgake' to da' yeslán
légake',

⁸⁻⁹ nich sóatezegake' nbángake'
nich batkle nnitle beła' žen
chégake'

dan' zenle'e nak da' yeya'wn yela'
nban chegak benách,

na' batkle gak no benne' chizjwen'.

¹⁰ Lé'egekle' žatgak benne'
žejní'igekle',

na' žak chégake' tlebe kan žak
chegak benne' yał láže' ka',
na' chegak benne' laždo' zide
ka',

na' wká'ngake' yela' wnni'a chégake'
lo na'gak benne' yoble ka'.

¹¹ Zna láže'gake' sóatezegak
za'sógake' ka',

na' ga'ngak lížgake' nich gákgaken
chegak yógo'te kwe'

za'sógake' ka',

na' zzóagake' la yežlyó chégake' kan
légake',
12 san bi gá'nteze benne' ka' lo yeļa'
ba nez.
Zej nake' ka' bia yiḡe' ka', bia ka'
žátgakba'.
13 Yógo'te da' žóngake' naken
dáche'ze,
na' wká'ngake' da' bḡen láže'gake'.
14 Zej nake' ka' to kwe' zila' ka'
žjakba' lo yi' gabíl,
gan gape chi'i yeļa' got légakba',
na' benne' chawe' ka' nna biá'gake'
benne' wnni'a ka' kate' za'
cha'ní',
na' kwia yi'gak da' ka' wdápgake',
na' yi' gabíl naken gan nníta'tezegake'.
15 Dios yeya'we' yeļa' nban chia' lo
yi' gabíl
na' yechi'e neda' gan zoakze' Le'.
16 Bi kwe' zedlo' kate' no benne'
zží'li'e yeļa' wnni'a,
na' kate' žone' liže' da' záka'le'en.
17 Kate' gate' bi be yechi'e,
na' bi chejlen yeļa' wnni'a chien'le'.
18 La'kze xak wzóe' nbane' gok chie'
yeļa' ba nez zen,
na' bka'n zengak benne' ka' le'
katen' wzóe' nbane',
19 san choe'e gan zej nnita' xa
xta'we' ka',
na' batkle le'ele' yeļa' baní'.
20 Žápegak benne' ka' le' ba la'ne san
bi žákbe'ele'
nake' ka' bia yiḡe' ka', bia ka'
žátgakba'.

50

1 Zinne Xanžo Dios, na' ztobe' benne'
đot yežlyó,
benne' ka' žé'gake' gan zla' wbíž, na'
gan ženen.
2 Lo Ya'a Sión, da' naken xtanle'e ba
bza'ní' Dios.
3 Yeļa' Dios chežo, na' bi soe' žize.
Zenke yi' lawe' Le', na' gakle'e be'
bdone' dan' chechjlen Le'.
4 Wtobe' benne' ka' nníta'gake'
ya'abá na'le,
na' benne' ka' nníta'gake' yežlyó
nga,
nich wchi'a laže'e benne' chie' ka'.

5 Zinne': "Le wtób benne' chia' ka',
benne' ka' bēnļengake' neda' to
diža',
dan' bzoa chóhgake' len žen chegak
biado' ka'."
6 Da' zoan ya'abá zļoe'e ļawn nak
Dios chawe',
dan' nake' Benne' wchi'a laže'e
benách ka'.
7 Zinne': "Le yenle, benne' chia' ka',
na' wchalja'.
Le wzé nag, benne' Israel ka',
na' nni'a da' yebaga'a le'e zia.
Neda', Dios, naka' Dios chele.
8 Bi tīļa' le'e ni'a chegak biado' ka'
betle ļawa',
na' ni'a chegak biado' ka' bzeyle,
da' ka' zgó'otezele ļawa' neda'.
9 Bi si'a beždo ka' lo na'le le'e,
na' chibo byo ka', bia chele ka'.
10 Yógo'te bia yiḡe' ka' zej nakba'
chia',
na' yógo'te bia beždo' ka',
bia zej zoaba' lo ya'ado' ka'.
11 Yógo'te bia ka' zoa xīlgakba'
yó'ogakba' lo na'a,
na' lezka' yógo'te bia ka' zej zoaba'
nbángakba'.
12 Cha' tona' neda', bi yapa' le'e bi
da' gonnle chia'
dan' yežlyó, na' yógo'te da' zej den
ļawlen zej naken chia'.
13 Žžon byenen gawa' xpéļa'gak bež
ka',
cha' ye'ja' žen chegak chibo byo
ka'?"

14 Le ko'o ļaw Dios da' wká'n zenle
Le',
na' le wnežjw da' wchebe láže'le ļaw
Dios zente.
15 Lezka' zinne': "Bliž neda' lo ža
katen' gak da' wžía yin'
benách ka',
na' yeslá' le', na' le' gapo' neda' ba
la'ne."
16 Dios ži'e no benne' wen da' zinnj:
"Žžeklo' zchaljo' le' kan nak da' wn-
nakza' neda',
na' znnio' che xtiža'a dan' bēnļena'
benách chia' ka'?"

17 Le' bi zle'elo' neda' chawe' kate' zloe'ela' le' da' bi nak chawe' da' žono',
na' zzo' cheļa'ale diža' chia'.
18 Kate' zle'elo' to benne' wbán, na' žono' le' tzen,
na' nako' toze len benne' ka', benne' zbej yíchjgake' neda'.
19 Žónteze žono' da' zia,
na' zcháljtezo' da' wen laže'.
20 Znnétezo' che lježkzo',
na' žesbago'o zia xkwide' che xna'kzo'.
21 Beno' da' ki, san neda' wzóa' žize.
Goklo' naka' neda' to benne' ka nako' le',
san tilkza' le', na' wloe'ela' le' ka nak da' beno'.
22 Le chejní'il da' ni na'a, le'e žal láže'le Dios,
nich bi wzózj Dios le'e,
na' biž soa no benne' yeslé' le'e.
23 Bennen' ko'e ļawa' da' wká'n zene' neda' gape' neda' ba la'ne,
na' bennen' zzoa choch kwine' nich gone' da' chawe',
wloe'ela' le' zoa' yeslá' le', na' naka' Dios chie'."

51

1 Goklen neda', Dios, lo yela' ži'i laže' chio'.
Lo yela' žeyache' laže' chio' beká'a zia da' nbaga'a.
2 Wdíb neda' che da' bi nak chawe' da' bena'.
Bka'n chawe' neda' che doļa' da' nbaga'a.
3 Žeyónbi'a bži'a chio' Le' len dan' bena'.
Doļa' ka' bena' žesbága'gaken neda' zia.
4 Ļawo' Le' bena' doļan'. O', Ļawo' Le'.
Bena' da' bi naken chawe' Ļawo' Le'.
Ki zno' naken chia' nich gak bia' nako' chawe' ni'a che da' zno'.
Naken li laže' kan zchi'a lažo'o benách ka'.
5 Bwia nga, bache nbága'kza' doļa' katen' golja'.

Lo doļa' wzoakza' katen' bsan xna'a neda'.
6 Žak lažo'o Le' soa da' likze lo yichj lázda'wa',
na' lo yichj lázda'wa' bzo' yela' žejní'il.
7 Bka'n chawe' neda' len da' zkonlo' žin, na' yega'na' chawe'.
Wdíb neda', na' gakža' chiche ka nak bejw.
8 Bzoa chia' yela' žebele, na' yela' ba nez,
na' žit ka' da' yoa'a gá'ngaken choch, žit ka' bdichjo' Le'.
9 Bi chejsá' lažo'o doļa' ka' nbaga'a, na' beká'a yógo'te da' bi nak chawe' da' bena'.
10 Dios, beyón chawe' yichj lázda'wa',
na' bzoa to be' li laže' lo yichj lázda'wa'.
11 Bi wkwaso' neda' Ļawo' Le', na' bi yekó'o be' la'y chio' lo yichj lázda'wa'.
12 Bebí'i chia' yela' žebele che yela' weslá chio',
na' bzoa choch be' chawe' dan' yoa'a.
13 Naž wsedla' benne' wen da' zinnj ka' da' žaz lažo'o góngake',
na' benne' doļa' ka' yeyákgake' chio' Le'.
14 Beslá neda' lo zia da' nbaga'a, beta' to benne'.
Dios, nako' Benne' Weslá chia', na' golkza' che da' chawe' da' nako' Le'.
15 Xana' Dios, bsaljw žoa'a,
na' wzenla' benách ka' da' we ļawa' Le'.
16 Bi žaz lažo'o biado' ka' gota'-ba' Ļawo' Le',
na' bi žaz lažo'o biado' ka' wzeya' Ļawo' Le'.
17 Da' žala' ko'ožo Ļaw Dios da' žaz laže'e naken to laždo' gaxjw laže'.
To laždo' gaxjw laže', na' da' žeyát lažen' bi wzó' cheļa'ale, Dios.
18 Lo yela' ži'i laže' chio', ben chawe' yež Sión.
Beyón ze'e da' žape chi'in yež Jerusalén'.

19 Naž chaz lažo'o biado' ka' gotto'
lawo' Le' lo da' nak chawe',
na' biado' ka' wzeyto' lawo' Le'.
Naž gótgake' biado' ka' lo bkog la'y
chio'.

52

1 Ćzka'n zen kwino', benne' waļe,
ni'a che da' zinnj da' beno'
dan' zóateze yeļa' žeyache' laže' che
Dios?

2 Zcháļjtezo' che da' zia da' gono' che
lježo'.

Da' zno' naken ka to ya ntoche'
dan' žon laže'len lježon'.

3 Nži'iželo' da' bi nak chawe' ka
nži'ilo' da' naken chawe'
na' zdan laže'žo' da' wen laže' ka
zdan lažo'o da' li.

4 Nži'ilo' diža' ka' žon dítjgelen
benne' ka', le', benne' wen
laže'.

5 Ni'a che da' ki wžia yi' Dios le' to
chi'ize.

Goxe' le', na' yeké'e le' gan zoakzo',
na' wkwase' le' gan zej nnita'
benne' ban ka'.

6 Lé'egekle benne' chawe' ka' da' ni,
na' žébegake'.

Wžízegake' chio' le', na' nnágake':

7 "Le wia nga, benne' ni bi bĵen
laže'e Dios nich gape chi'e le'.

Bĵen laže'kze' yeļa' wnni'a zenle'e
chie',
na' nga'nze' lo da' bi nak chawe' da'
žone'."

8 San neda' naka' ka to yag olibo
dan' žen' li'a liž Dios.

Žĵen laže'teza' yeļa' žeyache' laže'
che Dios.

9 Wkán' zenkza' Le' to chi'ize dan'
bene' da' ki.

Wĵén laža'a La la'y chie' lawgak
benne' chie' ka' dan' naken
chawe' gonan'.

53

1 Benne' yaļ laže' ka' lo laždo'gake'
znnágake':

"Bi zoa Dios."

Yógo'tie' zej nbage'e zia, dan'
béngake' da' zinnj.

Bi zoa no benne' žone' da' naken
chawe'.

2 Zoa Dios ya'abá, na' zwie' benne'
ka',

nich le'ele' cha' zoa no benne'
žejni'ile',

bennen' žape' Dios ba la'ne,

3 san yógo'te benne' ka' zej nbej
yichjgake' Dios.

Yógo'tie' zej nbage'e zia.

Bi zoa no benne' žone' da' naken
chawe', nitóe'.

4 Zinna Dios: "ĆBi žejni'igekle benne'
wen da' zinnj ka'?"

Že'j žáwgake' da' zbángake' chegak
benách chia' ka',

na' bi žénegekle' gónbia'gake' neda'."

5 San žin ža žébegake' da' sáka'gake'.
Goslas Dios žit chegak benne' ka'
zdíl-lengake' benách chie'
ka'.

Dios wzóe' légake' cheļa'ale, na'
wžia yi'e légake'.

6 Znnabla' Dios gone' ga žoj lo yež
Sión da' gáklēnen benne' Is-
rael ka'.

Kate' gon Dios ga yeļa'gak benne'
chie' ka' lažgake',

yebégekle za'só Jakob ka',

na' gak yeļa' ba nez zen chegak
benne' Israel ka'.

54

1 Beslá neda', Dios, len yeļa' wak
chio'.

Goklen neda', Dios, len yeļa' waļe
chio'.

2 Benle da' znnabla' Le', Dios, na'
bechebe chia'.

Bze nag da' wcháļļena' Le'.

3 Za'gak benne' snia ka' nich tíl-
lengake' neda'.

Benne' yichj ža'a ka' žénegekle'
gótgake' neda',

benne' ka' bi žápegake' Le' ba la'ne,
Dios.

4 Ķanžo Dios nake' Bennen' žáklēne'
neda'.

Dios zóalēne' benne' ka' žape
chí'igake' neda'.

5 Dios yebi'e chegak benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe' ka

nak da' bi nak chawe' da'
 žóngake'.
 Wžía yi'e benne' ka' dan' nake' Le' li
 laže'.

6 Dot laža'a wnezwja' da' ko'a lawo'
 Le', Xana' Dios.

Wká'n zenkza' La la'y chio' dan'
 nakle'en chawe'.

7 Besló' neda' lo yógo'te da' goken
 chia'.

Ble'ela' wžía yi'gak benne' ka'
 bžá'agake' neda'.

55

1 Bze nag, Xana' Dios, da' žliža' Le',
 na' bi wzó' chela'ale da' zmnabla' Le'.
 2 Bebán laže', na' bechebe chia'.
 Žliža' Le' lo da' znnia', na' že' zedla'.
 3 Benne' bi zle'ele' neda' chawe'
 znnie' chia',
 na' bennen' bi nake' chawe' žon
 ditjle' neda'.

Žesbága'gake' neda' zia, na' lo yela'
 zža'a chégake' zbia láže'gake'
 neda'.

4 Že' zedle lázda'wa' lo beļa' žen chia',
 na' zchebe yela' got neda'.

5 Zžébeli'a, na' žzízeli'a,
 na' žak chia' da' zcheben neda'.

6 Wnnía': "Chela' gonno' chia' xil
 ka' ka' zej nak xil bsia,
 tia' lo be'ze gan yezí' laža'a.

7 Da' li wzonnja' zító'le, na' soakza'
 le'e latje dach.

8 Gon byena' bi be gon chia' be'
 bdone', na' be' wale'."

9 Bžia yi' benne' ka' bi zej nake'
 chawe', Xana' Dios.

Bchix da' znnágake', dan' zle'ela' da'
 zinnj, na' da' zia da' žóngake'
 lo yež nga.

10 Dot ža, na' yele žéchjgekle' yež.
 Žóngake' da' zinnj, na' da' bi nak
 chawe' lo yež nga.

11 Nža' yež nga da' bi nak chawe' da'
 žóngake'.

Žóntezgake' da' wen laže', na' da'
 zinnj lo nez chen.

12 Chela' gok no benne' bi zle'ele'
 neda' chawe', bennen' bene'
 neda' zia, na' bzoelan'.

Chela' gok benne' zže'e neda',
 bennen' bdíl-lene' neda' na'
 bkache' kwina' lawe' le',

13 san le' benkzon', na' goko' ka to
 bi' lježa'.

Wzí' lo no'o neda', na' goko' toze
 len neda'.

14 Tzen bchaljžo dot láže'žo, na' lo
 yela' ži'i laže' wdažo lo liž
 Dios.

15 Dios, ben ga sen yela' got benne'
 ka' cholze, benne' ka' bi zej
 nake' chawe'.

Ben ga chó'ogake' lo yi' gabíl kate'
 ne zóagake' nbángake'.

Nža'gak lížgake' da' bi nak chawe'
 da' žóngake'.

16 San ka nak chia' neda', bliža'
 Dios,
 na' Xana' Dios beslé' neda'.

17 Zildo', na' wawbíž, na' kate' žen
 wbíž zcháljlena' Dios.

Žliža' Le', na' Le' ženle' chia'.

18 Yeya'we' be' da' nakkza' lo na'gak
 benne' ka' zdíl-lengake'
 neda',
 na' gone' ga kweza' chawe',
 la'kze zej nnita' benne' zante,
 benne' bi zlé'egekle' neda'
 chawe'.

19 Dios nake' Bennen' zóateze', na'
 zna biá'teze'.

Nake' chawe', na' wžía yi'e benne'
 ka'.

Ki gone' chégake' dan' bi žsángake'
 da' žóngake', na' bi zžébegake'
 Dios.

20 Benne' wen da' zinnj ka'
 zdíl-lengake' benne' ka'
 zgá'n'engake' légage' chawe'.

Zží'igake' che diža' da' bėnlengake'
 benne' ka'.

21 Da' zcháljgake' naken diža'
 cháwe'do', san yo'o yichj
 lázdo'gake' yela' zža'a.

Žóngake' xtanle'e diža' da'
zcháljgake', san naken ka to
ya ntoche'.

22 Bde ywa' chio' xkože' Xanžon' na'
Le' gon choche' le'.

Batkle we'e latje chejchegw benne'
chawen' to chi'ize.

23 San Le', Dios, gono' ga cho'ogak
benne' wen da' zinnj ka',
na' benne' wet benách ka', na'
benne' wen laže' ka', lo yi'
gabíl,
kate' bi na' góngake' gachj yiz ka' da'
yéla'gake',
san neda' wxén laža'a Le'.

56

1 Beyache' laže'l neda', Dios, nich bi
wžía yí'gak benne' ka' neda'.
Tža tža žsáka'gake' neda', na' zdíl-
lengake' neda'.

2 Dot ža, na' yele benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe' zbia
láže'gake' neda',
dan' nníta'gak benne' zante, benne'
zdíl-lengake' neda' lo yela'
zka'n zen kwíngake'.

3 Kate' zžin ža zžeba', žxen laža'a
Dios.

4 Žxen laža'a Le', na' zka'n zena'
xtiže'e.
Žxen laža'a Le', na' biž zžeba'.
¿Bižkze gak gongak benne' ka'
chia' neda'?

5 Yógo'te ža zží'igake' che xtiža'a.
Len yógo'te da' znnágake' žóngake'
neda' žia.

6 Zdóbgake', na' zkache' kwíngake'.
Zwíagake' binlo da' žona'.
Žénegekle' gótgake' neda'.

7 Xana' Dios, bwia da' žóngake', na'
lo yela' zža'a chio' bžia yi'
benne' ka'.

8 Nnézkzelo' Le' ka' žzonnja' lawgak
benne' ka'.
Bejsá' laže' nis da' ba wžeža'.
¿Bi zej nyejwn le'e yiche chio'?

9 Kate' žliža' Dios, lo ža na'kze
žzonnjgak benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe'.
Nnezkzla' zoalen Dios neda'.

10 Žxen laža'a Dios, na' zka'n zena'
xtiže'e.
Žxen laža'a Xanžon', na' zka'n
zena' xtiže'e.

11 Žxen laža'a Dios, na' biž zžeba'.
¿Bižkze gak gongak benne' ka'
chia' neda'?

12 Nbaga'a da' bchebe laža'a gona'
chío', Dios.

Golkza' da' we lawa' Le'.

13 Besló' be' da' nakkza' lo yela' got,
na' bekó'o ni'a gan wzóa
chejchégwgaken.

Gak choa'a lawo' Le', Dios, lo yela'
bani'
da' žonno' chegak benne' ka'
zóagake' nbángake'.

57

1 Beyache' laže'l neda', Dios. Bey-
ache' laže'l neda',
dan' žxen laža'a Le' len dot yichj
lážda'wa'.
Gape chi'o neda' ka' žon zkoko'
žape chi'iba' bríse'do' ka' zan
xilba',
na' zejte te che da' žaken chia'.

2 Wliža' Dios, Benne' zente.
Wliža' Le' nich gáklene' neda'.

3 Gan zoe' ya'abá chie' sele'e no
benne' yeslé' neda' lo na'
bennen' žénele' wžía yi'e
neda'.

Dios beyache' láže'le' neda', na'
benne' chia' da' li chie'.

4 Že' zedla' ka' to benne' ži'e ladjw
bež yixe' ka'.

Zoa' ladjw benne' ka' zej nake'
ka' bež yixe' ka', bia ka'
žáwgakba' benách ka'.

Da' znnégake' chia' naken ka' yag
ntóche'do' ka',
na' xtiža'gake' zej naken ka' ya
ntoche' ka'.

5 ¿Ga'n zen Le' ya'abá, Dios!

¡Yela' zen chio' zžinen dot
yežlyó!

6 Ba bdiǰgak benne' ka' do yelǰ
nich séngake' neda',
na' žedó laža'a lo da' žaken chia'.
Bché'ngake' to yežw nich chejč-
hazan',
san légage' ba bejcházgaken'.

7 Zoakze lázda'wa', Dios.
Zoakze lázda'wa' nich gołkza'
da' wká'n zenen Le'.

8 Bebán, be' da' nakkza', na' le
yebán, le'e žinnle da' ka' žól-
lenle.
Zildo' yebankza'.

9 Xana' Dios, wká'n zen Le' ladjw
benne' chio' ka'.
Gołkza' chio' lawgak benne'
yógo'te yež ka'.

10 Nak yela' žeyache' láže' chio' zenže
ka ya'abá,
na' da' li chio' nakže zen ka bejw
gasj ka'.

11 ¡Ga'n zenkzo' ya'abá, Dios!
Yela' zen chio' zžinen dot yežlyó.

58

1 ¿Zchaljle da' nak chawe', le'e,
benne' wnná bia' ka'?

¿Zchi'a láže'le benne' chia' ka' ka
nakkzen?

2 O'o, san žezá' láže'le da' zinnj da'
gonle.

Žonle ga že' zédle'egekle benne' ka'
lo yežlyó chia'.

3 Zej nchiže lázdo'gak benne' ka'
nbej yíchjgake' neda' kate' bi
na' gáljgake'.

Bchíxgekle' kate' bi na' wsangak
xná'gake' légage'.

4 Da' znnágake' žoten benne' ka' ka
žon da' žia zan laye' beje snia.
Zej nake' ka beje snia ka', bia
kwežw ka'.

5 Bi žéngklba' chi'i benne' žone'
yela' wzá'

nich kwé'gakba' žize la'kze žol-li'e
xtando'.

6 Dios, wdíchj láye'gak benne' ka'.
Xana' Dios, wdíchj láye'gak benne'
ka' zej nake' ka bež yiže' ka'.

7 Ben ga nniťgekle' ka nis da' zlaljen
lo yo.

Ben ga bížgake' kan žak che yiže' da'
nžogen lo nez,

8 na' te chégake' kan žak che bia zag,
bian' yeyóna'ba'.

Ben ga biž lé'egekle' wbiž ka žak che
to xkwide' žaljbe' ba natbe'.

9 Néžwte kate' bi na' la to yeso' lo yi'
žen,

yeká'a Dios benne' ka' to lo be'
bdone', benne' ban ka', na'
benne' gat ka'.

10 Yebele benne' chawe' kate' le'ele'
yezi' wzón Dios benne' wen
da' zinnj ka'.

Wleje' žen chegak benne' ka' bebéj
yíchjgake' Dios.

11 Naž nna bennen': "Dekze lazjw
benne' chawe'.

Dios zchi'a láže'kze' benne' yežlyó
ka'."

59

1 Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak
benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
zdíl-lengake' neda'.

2 Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
žóngake' da' zinnj.

Beslá neda' lo na'gak benne' wet
benách ka'.

3 Žénegekle' gótgake' neda'.

Zej ndobe benne' wałe ka' nich tıl-
lengake' neda',

kege dan' nbaga'a žia, na' kege ni'a
che da' zinnj da' bena' neda',
Xana' Dios.

4 La'kze bi be bena' chegak benne'
ka', žon byéngake' góngake'
neda' žia.

Bebán, na' da ga zoa' ni, na' le'elo'
da' žóngake'.

5 Le', Xana', Dios chegak benne' zan
ka' žjake' lo wdile,
na' Dios chegak benne' Israel ka',
bebán nich wsaka' zi'o benne'
yógo'te yež ka'.
Bi yeyache' láže'lo' yógo'te benne'
ka' zží'igake' chio' Le', na'
žóngake' da' zinnj.

6 Zlá'gake' kate' žen wbiž, na
zbéžeya'agake'
ka' žongak beko' ka', na'
žéchjgekle' yež.

7 Bwia nga, da' zchálgjake' naken ka
da' žeyébgake'.
Diža' znnágake' zej naken ka ya
ntoche' ka'.
Zznnágake': "Bi zoa no benne'
yenle' chežo."

8 San Le', Xana' Dios, wzizo' chegak
benne' ka'.
Gon ditjlo' Le' benne' yógo'te yež
ka'.

9 Benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe' zej nake' wale.
Neda' wxén laža'a Le', dan' žape
chi'o neda'.

10 Dios, Bennen' žeyache' láže'le'
neda', yide', na' gáklene'
neda'.
Dios gone' ga le'ela' da' gak chegak
benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe' kan žak laža'a.

11 Bi goto' benne' ka', nich bi gał
láže'gak benne' chia' ka' da'
ka' žono'.

Beslás benne' ka' len yela'
wak chio', na' ben ga
chejchégwake'.

Xanto' Dios, Le' žape chi'ikzo' neto'.

12 Ben ga chíxgekle' lo yela' zka'n
zen kwíngake',
ni'a che doła' da' žóngake' lo da'
zchálgjake',
na' ni'a che diža' xiwe' ka', na' da'
wen laže' da' znnágake'.

13 Bžia yi' légake' lo yela' zža'a chio'.
Bžia yi' légake' nich biž nníta'gake'.

Ben ga gákbe'egekle' Le' zinna bi'o
za'só Jakob ka'.
Zinna bi'o dot yežlyó nga.

14 Zlá'gake' kate' žen wbiž, na'
zbéžeya'agake'
ka' žongak beko' ka', na'
žéchjgekle' yež.

15 Zdágake' ka benne' ka' zdágakze',
žiljgake' da' gáwgake'.
Cha' bi žéljgeklen', dot yel
žesbága'gake' zia toe' yetóe',

16 san neda' gołkza' che yela' wak
chio',
na' zildo' wká'n zena' yela' žeyache'
láže' chio', dan' gókleno' Le'
neda',
na' wdape chi'o neda' kate' wže'
zédle'ela'.

17 Le' žon chocho' neda', na' gołkza'
chio', Dios.
Žape chi'o neda', na' žeyache'
láže'lo' neda'.

60

1 Dios, Le' bzo' neto' cheła'ale.
Beno' ga bejchégwto', dan' bžá'ali'o
neto'.

Na'a, da gákleno' neto'.

2 Beno' ga wzó' yežlyó, na' beno' ga
byaljwn.

Da yeyonon' gan byaljwn, dan' zbia
yin'.

3 Beno' ga neto', benách chio' ka',
wže' zedlto'.

Beno' ga gok cheto' ka we'jto' to da'
benen ga bejchégwto'.

4 Benn chegak benne' ka' zžébegake'
Le' to da' gak bian',

dan' wloé'e lawn da' nak dot da' li.

5 Bze nag chia'. Beslá légake' len
yela' wak chio',
nich lagak benne' ka' nži'ikzlo' Le'.

6 Lo latje la'y chie' wnná Dios:
"Yebekzla' neda'.

Chisa' chele yežlyó chegak benne'
Sikem ka'.

Wžixa' chele yežlyó dan' žen' kwit
yegw Sukot.

7 Yežlyó Galaad naken chia',
na' lezka' yežlyó chegak za'só Man-
asés ka'.

Yežlyó chegak za'só Efraín ka'
naken ka to xlapa' da' žape
chi'in yichja'.

Yežlyó chegak za'só Judá ka' naken
gan znna bi'a,

8 san yežlyó chegak benne' Moab
ka' naken ka to ziga' ya da'
yožen nis wná'a.

Lo yežlyó chegak benne' Edom ka'
cho'na' zela' gole ka'.

Si'a ba nez yežlyó chegak benne'
Filistea ka'."

9 ĆNozke wchi'e neda' nich tíl-lena'
yež

zoa to ze'e sibe dan' žape chi'in
yežen'?

ĆNozke wchi'e neda' nich tíl-lena'
benne' Edom ka'?

10 ĆKege Le' wchi'o neda', Dios?
Le' wléj yichjo' neto', na' bi
wyéjleno' benne' cheto' ka'
lo wdile.

11 Goklen neto' nich gak tíl-lento'
benne' ka' zdíl-lengake'
neto',
dan' gak dáche'ze gáklengak benne'
ka' neto'.

12 To zen len Dios gonžo to da'
zenle'e,
na' Le' wlage' benne' ka' zdíl-
lengake' žo'o.

61

1 Xana' Dios, benle da' žliža' Le'.
Bze nag da' zchájlena' Le'.

2 Zi'to' gan zoa laža' žliža' Le', dan'
žedó laža'a.

Bche' neda' gan zoa Bennen' nake'
ka to ya'a yej, Bennen'
nakže' waje ka neda'.

3 Nako' Le' Benne' noxe' neda',
na' nako' ka to ze'e yej da' žape
chi'in neda'
lawgak benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe'.

4 Sóateza' lo yo'o la'y chio'.

Kwe' chawa'a kwito' Le' kan zej že'
chawe' bríse'do' ka' zan xil
zkoko'.

5 Dan' benlo' Le', Dios, da' wchebe
laža'a lawo',
beno' ga napa' da' žápegak benne'
ka' zžébegake' Le'.

6 Gono' ga soa' nbana', na' ga nna
bi'a ža zante.

Yiz chia' ka' gákgaken ka da' zej
naken chegak chope kwe'
benne' ka'.

7 Sóateza' lawo' Le', Dios.
Bkwez yeľa' žeyache' laže' chio', na'
da' li
nich wká'n cháwe'gaken neda',
benne' wnná bia'.

8 Gokza' che La la'y chio' Le' to
chi'ize,
na' gonkza' tža tža da' bchebe
laža'a gona'.

62

1 Toze len Dios zga'n chawe' be' da'
nakkza'.
Lekze' žeslé' neda'.

2 Toze' Le' žape chi'e neda', na' žeslé'
neda'.
Nake' Bennen' žoxe' neda', na'
bi chejchegwa'.

3 ĆTo chi'ize wkwezle da' gonle chia'
neda', yógo'tele žon byenle
wžía yi'le neda'?

Žonle ka žon to benne' zchinnje' to
ze'e da' zoa bixen, o to le'je
da' nožon'.

4 Žonle toze diža' kan yebejle neda'
lo yeľa' zen chia'.

Nží'ilele da' wen laže'.
Len žoá'ale zchajle cháwe'do'
san yo'o yichj lázdo'le da' zinnj da'
gonle.

5 Le', be' da' nakkza', wléz laže' toze
Dios.
Nake' Le' Bennen' žxen laža'a.

6 Toze' Le' žape chi'e neda', na' žeslé'
neda'.
Nake' Bennen' žoxe' neda', na'
bi yedó laža'a.

7 Nak Dios Bennen' žeslé' neda', na' nake' yeļa' ba nez chia'.

Nak Dios Bennen' žape chi'e neda', na' Benne' žon choche' neda'.

8 Le kwez laže' Le' to chi'ize, le'e, benne' ka'.

Bloe'el Le' da' zdan láže'le.

Nak Dios Bennen' žon choche' žo'o.

9 Da' li, da' dáche'ze zej nak benne' ka',

na' ka to da' wen laže' zej nak benne' zen ka'.

Bi nále'tekgekle' to lo zgons.

Zej nakže' ža'ze ka to be' da' žeká'a láže'žo.

10 Bi wxén láže'le da' gak gonle žakze chele.

Bi wká'n zen kwinle ni'a che da' ka' zbanle.

Cha' chan yeļa' wnni'a chele, bi kwe'le wnné yoe chen.

11 To chi'i wnné Dios, na' chope chi'i benla' da' ni.

“Che Dios nak dot yeļa' wak.”

12 Xana' Dios, lo no'o za' yeļa' žeyache' laže'

dan' žebi'o che to to benne' ka' nakkze da' bene'.

63

1-2 Dios, nako' Dios chia'.

Zbiļe be' da' nakkza' da' nak chio'.

Beļa' žen chia' zdan laže' dan' naken chio'.

Žak chia' ka' zoakza' to yežlyó biž gan bi be nis den.

Žak laža'a yida' lawo' Le' nich le'ela' yeļa' wak chio', na' yeļa' zen chio',

káteze bļe'ela' da' nak chio' lo latje la'y chio'.

3 Nakže chawe' yeļa' žeyache' laže' chio' ka yeļa' nban.

Che len wká'n zenka' Le'.

4 Wchálja' che da' chawe' da' nako' Le' xak zoa' nbana'.

Nich wká'n zena' La la'y chio' Le' wchiskza' na'a.

5 Yelje be' da' nakkza' da' naken ka to yeļa' waw dzi'.

Len yeļa' žebele wká'n zenka' Le'.

6 Žezá' laža'a chio' Le' kate' dia' gan ztasa',

na' zlab laža'a ka nak chio' kate' bi ná' tasa'.

7 Dan' žákļeno' neda', yebéle'ela' kwito' Le'

kan žongak bríse'do' ka' zan xil zko'ko'.

8 Be' da' nakkza' naken toze len Le', na' len no'o wale noxo' neda',

9 san benne' ka' gok láže'gake' wžia yí'gake' neda' chejchó'ogake' lo yi' gabil.

10 Kwia yí'gake' lo ya ntoche'.

Gákgake' da' gawgak beko' chjew ka'.

11 Neda', benne' wnná bia', yebela' lo da' nak che Dios.

No benne' zkonle' žin La Dios gape' Le' ba la'ne,

san benne' wen laže' ka' gá'ngake' žize.

64

1 Xana' Dios, bze nag chi'a. Že' zedla' žliža' Le'.

Wdape chi'i yeļa' nban chia' dan' zžeba' da' gongak benne' ka' zdíl-ļengake' neda'.

2 Bkache' chawe' neda' nich benne' ka' bi zej nake' chawe' bi góngake' chia' kan žénegekle', na' nich benne' ka' žóngake' da' zinnj bi góngake' chia' kan zza' láže'gake'.

3 Diža' ka' zcháljgake' zej naken ka ya ntoche' ka',

na' znnégake' chegak lježgake' ka' ka žon to benne' žsie' yag ntóche'do' chie' ka'.

4 Ki znnágake' bagáche'ze nich góngake' ga chejchégwak benne' li laže' ka'.

Cholze žóngaken', na' bi be zžébegake'.

5 Žon byéngake' góngake' da' zinnj da' žénegekle',

na' zbékgake' do yelj ka' nich séngake' benne' ka'.

Znnágake': “¿Nož benne' le'ele' da' žonžo?”

6 Žíljgake' da' zinnj da' góngake', na' zwiagaken' binlo.
 Da' yo'o yichj lázdo'gake' naken da' kegle kan zej nak lázdo'gakkze'.

7 San Dios gon zi'e benne' ka' len yag ntóche'do' chie' ka'.
 Cholze ch'ogake' yižwé' zen ka'.

8 Da' bchaljgak benne' ka' gonen ga chejchégwgake'.
 Chébegak yógo'te benách kate' lé'egekle' légake'.

9 Naž chébegake', na' wcháljgake' che da' ben Dios, na' yeyónbia'gake' naken da' bene' Le'.

10 Yebele benne' chawe' law Xanžon', na' wxén laže'e Le'.
 Gak yeļa' ba nez zen chegak benne' ka' zej nake' li laže'.

65

1 Xana' Dios, žala' wxén láže'to' Le' lo yež Sión,
 na' gonto' da' wchebe láže'to' chio'.

2 Le' ženklzo' da' zcháljento' Le', na' la'gak yógo'te benne' ka' lawo' Le'.

3 Nbága'li'a da' zinnj da' bena', san ženit lawo' Le' da' bži'ito' chio' Le'.

4 Ba nez zen naken che bennen' zbio' Le', na' zmo' nake' chio', nich soakze' latje la'y chio'.

Yeljkzto' da' chawe' da' de ližo', dan' den lo yodo' la'y chio'.

5 Lo da' chawe' da' nako' gono' da' zenle'e kate' gono' da' znnablto' Le', Dios, Benne' Weslá cheto'.

Yógo'te benne' nníta'gake' yežlyó žxen láže'gake' Le'.

Lezka' žxen láže'gak benne' ka' Le', benne' ka' zdégake' zító'le law nisko'.

6 Le' zzoa chocho' ya'a zen ka' len yeļa' wak chio'.

Nakkzo' Benne' waļe'.

7 Zbek žio' nisko' kate' zgo'nen, na' žazto' da' žonen.

Zbek žio' benne' yež ka' kate' žóngake' žo'osbé.

8 Che len benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó zžébegake' da' zenle'e da' žono'.

Znnito'o benne' ka' lo yeļa' ba nez, benne' ka' nníta'gake' do zente yežlyó.

9 Zwio' yežlyó, na' žselo'o nis yejw. Žono' ga zonnle'en linne chen.
 Bnnito'o yegw ka' lo yežlyó da' zej nža'le'en nis.

Zkwezo' zoa' za da' gawgak benne' ka', kan wnnakzo' gono'.

10 Žselo'o nis yejw gan de na, na' žeyonon' yo ya'a.
 Žesbison' len nis yejw na', na' žono' ga zgól'le'egak da' zej nazen ga na'.

11 Žono' ga gak chegak benne' ka' yeļa' ba nez to yiz to yiz ni'a che da' znezjo', na' bejw gash chio' ka' žónngaken yejw da' žonen ga zgoľgak da' zej nazen.

12 Žon yejw chio' ga žak ya'a gan zdagak bia yixe' ka' na' žebégekle benne' ka' zlé'egekle' žeyák ya'ado' ka' ya'a.

13 Lo lache' ka' zej nnita' zila' ka', na' žoa'agak yégodo' ka' naz zoa' stribe.
 Zbéžya'agak benne' chio' ka' lo yeļa' žebele, na' žólgakkze' chio' Le'.

66

1 Le wká'n zen Dios lo yeļa' žebele, le'e zoale dot yežlyó!

2 Le goľ ka' nak yeļa' zen chie' Le'!
 le wká'n zene' kate' we lawle Le'!

3 Le ye' Dios: “ižebánele'elto' che da' beno' le'!”

Ni'a che yeļa' zen che yeļa' wak chio' benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' žóngake' ka' zna xtižo'o.

4 Benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó we lágwage' Le',

na' gól̄gake' chio' Le', na' che La la'y
chio'.

⁵ Le da, lé'elele da' zen ka' da' ben
Dios,
da' zenle'e da' bene' ni'a chegak
benne' chie' ka'.

⁶ Bene' ga beyák nisdó' yo biž,
na' wdegak benne' chie' ka' len
ní'agakze' gan wzóa to yegw
zil.

Žoa'a nisdón' bebéle'egekle' law
Dios.

⁷ Len yela' wak chie' nna bi'e to
chi'ize.

Zwiákze' da' žongak benne' ka'
yógo'te yež ka'.

Benne' ka' zži'igake' chie' Le' bi gata'
yela' zen chégake'.

⁸ Le'e, benne' ka', le wká'n zen Dios
chežo.
Le wzenle benne' ka' da' žoe
lawle Le'.

⁹ Lekze' žape chi'e žo'o nich soažo
nbanžo,
na' bi bi'e latje chejchégwžo.

¹⁰ Le', Dios, bwio' neto' lo da' ka'
bento'.
Bdio' neto' lo da' wzáka'to' kan
žongak benne' ka' zdégake'
ya plat lo yi' nich ga'nen
chawe'.

¹¹ Beno' ga bejchazto' to lo do yelj.
Bdo'o xkóže'to' to ywa' zí'ile'e.

¹² Beno' ga wdegak benne' zej žie'
bžina' chie' ka' lo yichjto'.

Wdeto' da' naken ka to lo yi', na' to
lo nis zil,
na' bebejo' neto', na' bzo' neto' to
latje gan zoato' lo yela' ba
nez.

¹³ Cho'okza' ližo' nich wzeya' biado'
ka' lawo' Le'.

Gonna' chio' da' wchebe laža'a
gona'.

¹⁴ Bchebe laža'a gonan',
dan' wnnía' katen' wžé' zédle'ela'.

¹⁵ Wzeya' biado' ka', bia ženne' ka',
lawo' Le',

na' kwen žen chegak zila'do' ka'
wzeya'-ba' gan zo',

na' gota' beždo' ka', na' chibo byo
ka' lawo' Le'.

¹⁶ Le da, yénlele, yógo'tele le'e
zžébele Dios.

Wzenla' le'e da' bene', góklene'
neda'.

¹⁷ Dot laža'a bliža' Le', na' bka'n
zenkza' Le'.

¹⁸ Chela' wzé laža'a to da' zinnj bi
benle Xanžon' chia',

¹⁹ san da' likze benne' Dios chi'a,
na' bze nage' da' wnnabla' Le'.

²⁰ Bi bzoe' cheła'ale da' bcháljlēna'
Le',

san beyache' láže'le' neda'.

¡Ga'n zen Dios!

67

¹ Dios, beyache' láže'l neto', na' ben
chawe' neto'.

Lo yela' ži'i láže' chio' wzoalen
neto'.

² Naž gónbia'gak benách dot yežlyó
da' žaz lažo'o Le',

na' nnéžgekle benne' yógo'te yež
žesló' benne' ka'.

³ Yógo'te benne' ka' we lawgake' Le',
Dios.

Yógo'tegake' wká'n zéngake' Le'.

⁴ Le yebele, na' le soa lo yela' ba nez,
le'e, benne' yógo'te yež ka'.

Wchi'a láže' Dios le'e lo da' naken
chawe'.

Gape chi'ikze' yógo'te benne' ka'.

⁵ Yógo'te benne' ka' we lawgake' Le',
Dios.

Yógo'tegake' wká'n zéngake' Le'.

⁶ Yežlyó nga žen' xni'a chen.

Dan' ben chawe' Dios žo'o, nake'
Dios chežo.

⁷ Dios ben chawe'kze' žo'o.

Gáte'teže žala' gápegak benne' ka' Le'
ba la'ne.

68

¹ Wzó ža', Dios.

Beslās benne' ka' bi zlé'egekle' Le'
chawe',

na' wzonnjgak benne' ka' zží'igake' chio'.

² Ka žon to be', zlagen žen che yi', ka' wlogo' Le' benne' ka'.

Kan želane china' bez lo yi', nítgekle benne' ka' bi zej nake' chawe' law Dios.

³ Yebégekle benne' chawe' ka', na' sóagake' lo yela' ba nez lawe' Le'. Xíte'gake' lo yela' žebele chégage'.

⁴ Le goj che Dios!
 ¡Le goj salmo ka' che La la'y chie'!
 ¡Le wká'n zen Bennen' ži'e ya'abá!
 Nzi' le' Jah. ¡Le yebele lawe' Le'!

⁵ Žape chi'e bi' wzébedo' ka', na' zwiakze' no'le wzebe ka'. Zoakze Dios lo latje la'y chie'.

⁶ Dios zmnite'e lježe benne' ka' bi zoa no ljéžgake'.

Žebeje' benne' ka' zej yoe'e lo na'gak benne' zi'to' ka', nich sóagake' lo yela' ba nez, san benne' ka' zží'igake' che Dios chejnníta'gake' to lo yežlyó biž.

⁷ Dios, kate' wnežo' lawgak benne' chio' ka',

na' wdío' lo yežlyó bižen',

⁸ na' wzó' yežlyón', na' gokle'e yejw law Dios.

Ya'a Sinaí wzizen law Dios chegak benne' Israel ka'.

⁹ Bsejo'o to nis yejw wálele'e, Dios. Kate' bedó láže'gak benne' chio' ka', na' Le' ben chocho' légage'.

¹⁰ Benne' ka' zej nake' chio' chejnníta'gake' yežlyó chio' to chi'ize.

Lo da' nak chawe', Dios, žoxo' benne' yache' ka'.

¹¹ Xanžo Dios bsele'e to diža' chawe', na' bsele'e benne' zante, benne' bzéngkle' benách ka' diža' chawen'.

¹² ¡Bžónnjgake'!

Bžonnjgak benne' wnná bia' ka' len benne' chégage' ka', benne' žjake' lo wdíle.

No'le ka' bené'egekle' da' gota' chegak benne' ka'.

¹³ La'kze bkache' kwinle gan žape chi'ile zila' ka', gákwe da' naken ka xil plomdo' ka' da' zej naken xtan, na' ya plat,

na' doba' ka' chegak xilba' ka' zej naken ya oro.

¹⁴ Kate' Dios, Benne' zente, beslase' benne' wnná bia' ka' ga na', na' bejw bege' da' bgakwn Ya'a Salmón.

¹⁵ To ya'a zen nak Ya'a Basán.

To ya'a zenle'e nak Ya'a Basán na'.

¹⁶ ¿Biz chen' zwiále, le'e, ya'a zen ka'?

Zwiále ya'a na' gan žénele Dios soakze'.

Da' likze soakze Xanžon' law ya'a na' to chi'ize.

¹⁷ Karro ka' che wdíle da' nape Dios zej nyanle'en.

Xanžo Dios zezé'e gan že' Ya'a Sinaí nich soe' latje la'y chie'.

¹⁸ Beyepo' ya'abá, bechi'o benne' ka' bebejo' lo na' yela' got.

Wzi'o da' chawe' ka' da' bnéjwagak benne' ka' chio' Le'.

Lezka' benne' ka' bží'igake' chio' Le',

gota' da' bénngake' chio' Le', Dios.

¹⁹ ¡Ga'n zen Xanžon'!

Tža tža žónnli'e da' chawe' chie' chežo.

Nake' Dios, na' žeslé' žo'o.

²⁰ Dios, Bennen' nake' Dios chežo, beslé' žo'o.

Xanžo Dios na'kze beslé' žo'o lo na' yela' got.

²¹ Da' likze Dios gone' we' yichgak benne' ka' zží'igake' chie' Le'.

Gone' we' yichgak benne' ka' žónteze žóngake' doła'.

²² Wnná Xanžon': "Gona' ga yežinle lažle, yeza'le law Ya'a Basán.

Gona' ga yeza'le že'l lo niso', na'
yežinle lažle.

23 Wlejele žen chegak benne' ka' zdíl-
lengake' le'e,
na' beko' chele ka' l'é'jgakban'."

24 Za'gak benne' chio' ka', na' žoe
lávgame' Le', Dios.

Lo yela' žebele chégake' žó'ogake'
latje la'y chio'.

25 Zejněžwgak lawle benne' ka'
žólgame'.

Benne' ka' zkwézwgame' da' zgólgame'
zjake' zántele.

Gachj lawle zjak xkwide' nó'ledo'
ka' zej nóxo'be' da' ka'
zgólgame'.

26 iLe wká'n zen Dios gan zej ndobe
benách chie'!

iLe wká'n zen Xanžon', le'e
nakle za'só Israel!

27 Lězka' zjak za'só Benjamín ka'.

Zej nake' bábzegake' san znna
biá'game'.

Lězka' zjak benne' zan za'só Judá,
na' benne' zan za'só Sabulón,
na' benne' zan za'só Neftalí.

28 Dios, bløe'e law yela' wałe chio'.

Ben choch, Dios, dan' beno'
ni'a cheto'.

29 Dan' nak zen yodo' chio' da' zoan
lo yež Jerusalén,

benne' blo ka' kó'ogake' da' zej
nape' lawo' Le'.

30 Bdił-len benne' ka' chegak yež
zi'to' ka', benne' ka' zdíl-
lengake' benne' chio' ka'.

Zej nake' ka' bež zan ka', len
zi'ngakba' ka',

dan' zdíl-lengake' yež zan ka'
nich kwéjgame' yela' wnni'a
chégame'.

Beslás benne' ka' žaz láže'game' ch-
jake' lo wdile.

31 La'gak benne' wnná bia' ka' che
yežlyó Egipto.

Benne' ka' che yežlyó Etiopía gon
byégame' wká'n zégame'
Dios.

32 iLe goł che Dios, le'e zoale dot
yežlyó!

iLe goł che Xanžon'!

33 iLe goł che Bennen' ži'e ya'abá
na'le,
dan' wzóan zga'ale!

Le wia nga, nnie' kan znne wzió'.

34 Le wia nga, nape Dios dot yela'
wak.

Lo yela' zen chie' zwiakze' benne'
Israel ka',
na' zan ya'abá nla' law yela' wałe
chie'.

35 Zžébetó' Le', Dios, gan zo' latje
la'y chio'.

Dios chegak benne' Israel ka', žon
chochkzo' benne' chio' ka'.

iGa'n zen Dios!

69

1 Dios chia', beslá neda'.

Naka' ka' to benne' žiepe' nis.

2 Naka' ka' to benne' yoe'e lo gona',
na' bi žak se'e.

Naken ka' yoa'a lo nis zil-le'e,
na' nisen' za' wkachen' yichja'.

3 Žejxáke'la' dan' scha wnné'li'a, na'
da' lba'a.

Žatgak yej lawa' xak zbeza' nich
gaklen Dios neda'.

4 Zej nyanže benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe'

ka' zej nyan yicha' yichja', na' bi be
zia nbaga'a.

Benne' ka' zžá'agake' neda' zej
nákli'e wałe.

Benne' ka' žóngake' neda' zia, na' bi
zoa biz chen'.

Žon byégame' yeyizjwa' da' bi
wlana'.

5 Dios, nnézkzelo' Le' bena' da'
yalze,

na' zle'ekzlo' doła' da' bena'.

- 6 Xana' Dios zente, bi go'o latje benne' ka' žxen láže'gake' Le' yedoé'egekle' ni'a che da' bena'.
Bi go'o latje benne' ka' zá'gake' chio' chíxgekle' ni'a chia' neda', Dios chegak benne' Israel ka'.
- 7 Dan' nži'ila' Le' zchíxgake' neda', na' lo yela' sto' zoakza'.
- 8 Naka' ka to benne' zi'to' lawgak benne' ljéza'do' ka', na' bi zej nónbi'e neda'.
- 9 Žeye zla lázda'wa' dan' žé'li'a wnné yoe che ližo'.
- Da' znnégak benne' ka' chio' Le', Dios, naken ka znnégaken' chia' neda'.
- 10 Wžeža', na' bena' wbás, na' ben dítjgekle' neda', na' che len zchixla'.
- 11 Lēzka' bwakw kwina' laže' zeche'.
Blé'egekle' neda' ka to da' ben dítjgekle'.
- 12 Benne' yolawe' ka' wnnégake' chia'.
Benne' we'j ka' ben dítjgekle' neda' lo da' bélgake',
- 13 san neda' bliža' Le', Xana' Dios, kan žaz lážo'o Le'.
Dios, lo yela' žeyache' laže' zen chio', na' dan' nakkzo' Benne' weslá cheto', benle chia'.
- 14 Bebėj neda' lo da' zede gan zoa'.
Naken ka yoa'a lo gona' gže'. Bi go'o latje chazžan'.
Beslá neda' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.
Naken ka yoa'a lo nis zil.
- 15 Bi go'o latje gata' neda' ka to benne' zgache'e lo nis zil na', nich bi gaka' ka to benne' chejchaze' to lo yežw gže', gan choa'a, na' wkachen' neda' to chi'ize.
- 16 Bechebe chia', Xana' Dios, dan' cháwe'le'e nak yela' žeyache' laže' chio'.
- Da, goklen neda', dan' zente nak yela' žeyache' laže' chio'.
- 17 Bwia kan nak da' žaken chia' neda', wen žin chio'.
Dan' že' zédle'ela', ben byene yenlo' chia'.
- 18 Da ka' gaze ga zoa' ni, na' beslá neda'.
Beslá neda' dan' zej nyanle'e benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.
- 19 Le' nnézkzelo' kan zchíxgake' neda',
na' kan že' zédle'ela', na' kan žon dítjgekle' neda'.
Zle'ekzlo' yógo'te benne' ka' zžá'agake' neda'.
- 20 Dan' zká'ngake' neda' ka'ze žedó laža'a, na' že' zédle'ela'.
Wleza' no benne' yeyache' láže'le' neda', san bi wzóa no benne'.
Wleza' no benne' gon choche' neda', san bi wzóa no benne'.
- 21 Bwáwgake' neda' da' slá',
na' kate' wbiła', byé'jgake' neda' da' zichj.
- 22 Ben ga gak lni ka' chegak benne' ka' ka to do yelj gan chéjgake',
na' ben ga yeyák yela' ba nez chégake' to gan chejchégwgake'.
- 23 Ben ga cholgak yej lágwage' nich biž lé'egekle',
na' ben ga zízetezegak benne' ka'.
- 24 Lo yela' zža'a chio' bžia yi' benne' ka'.
Lo yela' yichj ža'a chio' ben lé'gake' zi'.
- 25 Ben ga bi soa no benne' lo ližgak benne' ka',
na' bi soa no benne' lo yežlyó chégake'.
- 26 Wžía láže'gake' bennen' bsaka' zi'o,
na' žžížegake' dan' zzaka' bennen' beno' le' we'.
- 27 Blōe'e law doła' da' zej nbaga' benne' ka',
na' bi go'o lé'gake' latje gákgake' toze len benne' chawe' chio' ka'.
- 28 Bsole lagak benne' ka' le'e yiche chegak benne' ka' zej nape' yela' nban da' naken li laže',

na' bi wzojo' lágake' gan zej nyejw
lagak benne' chawe' ka',
29 san neda' zoa' lo da' zzáka'li'a, na'
že' zédle'ela'.
Beslá neda', Díos, na' bechís neda'.

30 Gólkza' da' wká'n zenen La la'y
che Díos chia'.

Wká'n zena' Le' len da' žoe lawa' Le'.

31 Da' ni žaz láže'že Díos ka to bež
gota' lawe',

o ka to biado' zej žia lozba', na'
sógo'ba'.

32 Lé'ekzegekle benne' gaxjw laže'
ka' da' ni, na' yebégekle'.

Le biga' law Díos, na' Le' gon
choche' le'e.

33 Ženle Xanžon' chegak benne' ka'
žíážjegekle',

na' bi zzoe' cheļa'ale benne' chie'
ka', benne' zej nyejwe' liž ya.

34 iLe wká'n zene' Le', le'e zoale
ya'abá,

na' le'e zoale yežlyó nga,

na' le'e zoale lawe' nisdo',

na' yógo'te da' nníta'gaken
yógo'te latje ka'!

35 Díos beslé' benne' ka' nníta'gake'
yež Sión,

na' yeyone' yež ka' zej žen' lo yežlyó
Judá,

na' chejnníta'gake' ga na',

na' gata' chégake' yežlyón'.

36 Lezka' žingak za'só benne' chawe'
chio' ka',

na' gata' chégake' yežlyón',

na' benne' ka' nží'igekle' La la'y
chio' chejnníta'gake' ga na'.

70

1 Beslá neda', Díos.

Da ka' gaze nich gákleno' neda',
Xána' Díos.

2 Ben ga yedoé'egekle, na' kwe'
zédgekle benne' ka' žénegekle'
gótgake' neda'.

Ben ga yebíga'gak, na' chíxgekle
benne' ka' žebégekle' dan' že'
zedla'.

3 Ben ga ga'ngak yał laže' lo
da' žongak benne' ka' žon
dítjgekle' neda'.

4 Benne' ka' žingake' lawo' Le'
yebégekle', na' sóagake' lo
yela' ba nez.

Benne' ka' žé'gake' Le' "Žóχkeno"
dan' besló' lé'gake'.

Znnágake': "iGa'n zen Díos!"

5 Ze' zedla', na' nat ni'a na'a.

Da ka' gaze gákleno' neda', Díos.

Le' nako' Benne' weslá chia', Xána'.

Bi želo', Xána' Díos.

71

1 Za'a lawo' Le', Xána' Díos, nich
gape chi'o neda'.

Ben ga biž yedoe'ela'.

2 Goklen neda', na' beslá neda' dan'
nako' chawe'.

Bze nag chi'a, na' beslá neda'.

3 Nako' ka to yej xe gan soa' chawe',
na' wak yida' gan zo' Le' dot ža, na'
yele.

Bsela' no benne' yeslé' neda',

dan' nako' Le' ka to yej xe gan zoa'
choch.

4 Xána' Díos, beslá neda' lo na'gak
benne' ka' bebéj yíchjgake'
Le',

na' lo na'gak benne' ka' žóngake' da'
zinnj, na' zej nake' yichj ža'a.

5 Žxen laža'a Le', Xána' Díos.

Le' zwiakzo' neda' kate' ne naktia'
bí'do'te.

6 Le' ba noxkzo' neda' katen' za'
golja'.

Le' beno' ga bžoja' lo le'e xna'a.

Wká'n zénteza' Le'.

7 Bebágekle benne' zanle'e kan gok
chia',

san Le' zwiakzo' binlo neda'.

8 Ben ga gólteza' da' we lawa' Le',
na' wká'n zena' Le' dot ža.

9 Bi wzó' neda' cheļa'ale kate' ba
ngola'.

Kate' yedó laža'a, bi kwej yichjo'
neda'.

10 Benne' ka' zžá'agake' neda'
znnégake' chia',

na' benne' ka' žak láže'gake' gótgake'
neda' ba bėngake' toze díža'.

11 Znnágake': "Bzoa Dios le' chela'ale.

Le cho'o chejxenžo-ne' dan' bi zoa no benne' yeslé' le'."

12 Dios, bi so' zi'to' ga zoa' ni. Dios chia', da ka' gaze gákleno' neda'.

13 Ben ga yedoé'egekle, na' nítgekle benne' ka' zdíl-lengake' neda'.

Ben ga soagak lo yela' sto', na' chíxgekle benne' ka' žak láže'gake' góngake' chia' da' zinnj,

14 san neda' wxén láže'teza' Le', na' we lówteza' Le'.

15 Wzenla' benne' ka' nako' chawe', na' wzéntezela' légage' kan besló' neda',

la'kze bi nnezla' bał chi'i besló' neda'.

16 Wchajkza' che da' zenle'e da' beno' Le', Xana' Dios, na' wsá'a láže'gak benne' ka' kan nakkzo' chawe'.

17 Dios, Le' bsdello' neda' kate' ne naktia' bí'do'te.

Zloe'ela' benne' ka' ka' nak da' zenle'e da' beno'.

18 Bi kwej yichjo' neda' kate' ba ngola', na' ba bgocha', san be' neda' latje wzenla' za'sóa' ka' ka' nak yela' wak chio', na' wzenla' bí'do' ka' bi na' gáljgakbe' ka' nak chio',

19 na' da' chawe' da' nako', da' naken zenle'e, Dios.

Le' beno' da' ka' zej nakle'en zen. Dios, žnozke benne' nake' ka' nako' Le'?

20 Le' beno' ga wdía' lo da' zan da' zede,

na' lo da' ka' bi žakgak chawe', na' gono' ga yebana' neda', na' yechiso' neda' lo yežw ba.

21 Gono' ga gakža' zen, na' yeyón zeno' neda'.

22 Neda' we lawkza' Le', na' chinna' da' žól-lento'.

Xana' Dios, golkza' che da' likze chio' na' chinna' da' ka'.

Nako' Benne' La'y chegak benne' Israel ka'.

23 Soa' lo yela' ba nez kate' golkza' chio' Le',

na' yebekzle be' da' nakkza' dan' beya'wo'.

24 Wcháljteza' che da' chawe' da' nako' dot ža, na' yele,

dan' beno' ga bedoé'egekle, na' bchíxgekle benne' ka' ben byéngake' góngake' neda' zia.

72

1 Dios, ben ga wchi'a láže' benne' wnná bia' da' žak cheto' kan zchi'a láže'kzo' Le',

na' ben chawe' xkwide' ka' che benne' wnná bian'.

2 Naž le' wchi'a láže'e cháwe'do' benne' chio' ka'.

Ka' nak da' naken dot da' li wchi'a láže'e benne' chio' ka' zzáka'le'egake'.

3 Law ya'a ka' chejga'ngak chawe' benne' chio' ka',

na' law ya'ado' ka' kwéžgake' lo da' nak chawe'.

4 Wchi'a láže'e benne' wláž ka' zzáka'le'egake'.

Yeslé' xkwide' ka' chegak benne' ka' žiážjegekle'.

Wžia' yi'e benne' ka' žsáka'gake' benách chio' ka'.

5 Chébeteze benne' wnná bian' Le', xak zoa wbíž, na' byo'.

6 Gak benne' wnná bian' ka' nis yejw da' žaken ga naz, na' ka' zlelj da' žezjwn lo yežlyó.

7 Lo ža ka' che benne' wnná bian' gak da' chawe',

na' ga'ngak cháwe'do' benne' ka' xak zoa byo'.

8 Nna bi'e dot yežlyó nga, žoa'a Yegw Éufrates,

na' do zente yežlyó.

9 Wzóa zibgak benne' dot yežlyó lawe' le',

na' wzexjwe' láže'gak benne' ka' zžá'agake' le'.

10 Benne' zna bi'e yež Tarsis, na' benne' zna bi'e yež zi'to' ka' zedjnoé'e da' wnéžjwgake' chie',

na' benne' z̄nna bi'e yež Sabá,
na' benne' z̄nna bi'e yežlyó
Seba wnéžjwgage' chie' yeļa' wnni'a.

11 Yógo'te benne' wnná bia' ka'
wzóa z̄lbgake' lawe' le,
na' benne' yógo'te yež góngake' žin
chie'.

12 Le' yeslé' benne' ka' žiážjegekle',
benne' ka' žlížgake' le',
na' yeslé' benne' ka' z̄záka'gake',
na' bi zoa no benne' gáklene'
légage'.

13 Yeyache' láže'le' benne'
yache' ka', na' benne' ka'
žiážjegekle'.

Yeslé' benne' yache' ka' nich
sógake' nbángake'.

14 Yeya'we' benne' yache' ka' lo
na'gak benne' wen laže' ka',
benne' yichj ža'a ka',

na' gon byene' yeslé' benne' ka'
lo na'gak benne' wet benne'
ka'.

15 Soa nban benne' wnná bian',
na' wnéžjwgage' chie' ya oro che yež
Sabá,
na' nnábtezgekle benne' ka' gaklen
Dios le',

na' dot ža, na' yele nnábgekle' Dios
gon chawe'e benne' wnná
bian'.

16 Gážgake' to z̄iga'do'ze zoa' s̄tribe
lo yežlyó, na' law ya'ado'
chégage' ka',

na' kwíale'e linne chen kan z̄bian
law Ya'a Líbano,

na' benne' ka' nníta'gake' lo yež
ka' yángake' kan žon yix̄e' da'
žen' yežlyó.

17 Sóateze la benne' wnná bian'.
Wcháljtezgake' che le' x̄ak zoa
wbíž.

Ni'a chie' le' gak yeļa' ba nez chegak
benách ka',
na' nnágake' nak chie' yeļa' ba nez
žen.

18 Cháwe'le'e nak X̄anžo Dios.
Nake' Dios chegak benne' Israel
ka',
na' toze' Le' žone' da' ka' žóngaken ga
žebánležo.

19 Cháwe'le'e nak La la'y chie' dan'
náktezen žen,
na' dot yežlyó nga lé'egekle' yeļa' žen
chie'.

Ka'kze naken, na' ka'kze
gaken.

20 Ga ni ze law da' wnná Dabí, ži'n
Isaí,
dan' bcháljlene' Dios.

73

1 Da' likze Dios ben chawe'e benne'
Israel ka',
benne' ka' zej nake' dot li laže' lawe'
Le',

2 san neda' wzóa' chejchegwa',
na' wzóa' gona' to da' zinnj.

3 Bge'ela' benne' wnni'a ka',
kate' ble'ela' kan žak chawe' chegak
benne' ka' nbej yíchjgake'
Dios.

4 Benne' ki bi zej že' zedle che yeļa'
got,
dan' zej zóalje chawe'.

5 Bi z̄záka'gake' kan z̄záka'gak yezika'
benne' ka',
na' bi zoa da žak chégage' kan žak
chegak yezika'že'.

6 Che len z̄ka'n žen kwíngake'.

Žónteze žóngake' da' bi nak chawe'.

7 Zgól-le'egake' dan' žáwle'egake'
da' cháwe'le'e.

Zzí'le'egake' da' zdan láže'gake'.

8 Žon dítgekle' Dios, na' z̄nnégake'
chie', na' žóngake' da' zinnj.

Lo yeļa' z̄ka'n žen kwíngake'
zcháljgake' da' zente.

9 Z̄nnégake' che da' ka' zej zoan
ya'abá,

na' zcháljgake' ka' benne' ka' zej
nape' dot yežlyó.

10 Che len yezika' benách ka'
žlyenle' xtíža'gake',
na' zzi' lo ná'gake' da' z̄nnágake'.

11 Z̄nnagak benne' wnni'a ka':
“¿Bizkze nnezle Dios?
¿Zlé'ekzle Bennen' zoe' ža'le da'
žonžo?”

12 Benne' ki zej nbej yíchjgake' Dios,

na' zej zoe' binlo, na' zzi'gakže' yeļa' wnni'a.

13 Da' likze, dáche'ze goka' dot li laže',

na' bi be bena' da' bi nak chawe',

14 san tža tža wzáka'li'a,

na' žsaka' zí'gake' neda' yógo'te ža.

15 Chela' nnia' neda': wchalja' kan zchaljgak benne' ka',

na' wka'na' bėnne'do' chio' ka' ka'ze, Dios.

16 Kate' blab laža'a nich chejni'ila' da' ni,

wžé' zédle'ela',

17 san kate' wyoá'a lo latje la'y che Dios,

na' gókbe'ela' da' gak chegak benne' ka' ga ze lawte.

18 Da' likze beno' chegak benne' ka' chechégwgake',

na' gono' ga kwia yí'gakkze'.

19 La' kwia yí'tegake'.

Yeļa' zžebe senen légake', na' goten légake'.

20 Zej nake' ka to da' bje'elto' to lo bichgale dan' znniten kate' žebanžo.

Ka'kze gaken, Xanto' Dios.

Kate' so žo'o, wka'no' ka'ze da' bloe'el kwingak benne' ka'.

21 Kate' bge'ela' benne' ka',

wžé' zédle'ele lázda'wa'.

22 Goka' ka to bia yiže' lawo' Le',

dan' gok zide yichja', na' bi bejni'ila',

23 san wzóalenteza' Le', na' nóxwkzo' na'a li ža.

24 Bsedlo' neda' nich gona' da' zloe'elo' neda',

na' te na'a yezi' lo no'o neda' lo ya'abá chio'.

25 Bi zoa no benne' yoble chia' ya'abá san tozo' Le',

na' bi be zoa da' zdan laža'a yežlyó nga san tozo' Le'.

26 Žedó laže' beļa' žen chia', na' lázda'wa',

san Dios nake' Benne' žon choche' neda', na' nake' yeļa' ba nez zen chia' to chi'ize.

27 Benne' ka' žekwásgake' gan zo' nítgekle'.

Wžía yi'o yógo'te benne' ka' kwejj yíchgake' Le'.

28 San neda', žak chawe' chia' dan' wbiga' law Dios.

Wxén láže'teza' Xanžo Dios, na' wchaljkza' che da' zente da' bene' Le'.

74

1 Xanto' Dios, žwlėj yichjo' neto' to chi'ize?

žŽžo'o neto', zila' chio' ka'?

2 Bsa' laže' benne' chio' ka', benne' ka' wzi'o ža ni'te, benne' ka' beya'wo'

nich gono' légake' benne' chekzo' ka',

benne' ka' zej zoe' law Ya'a Sión nga, ga ni zoakzo' Le'.

3 Da ka' gaze yedjle'elo' ka nbia yi' yež nga,

na' ka nak da' zinnj da' bengak benne' ka' che latje la'y chio'.

4 Zbéžeya'agak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'

gachje lawle gan zej ndobe benne' chio' ka'.

Bdá'gake' nga da' zloe'elen yo'oto' lo ná'gake'.

5 Bchínjgake' yež ni,

ka žon to benne' zchoge' yógo'te yag ka' zej zen to law ya'a.

6 Len ya wag chégake' ka', na' len yag chégake' ka',

bchínjgake' yógo'te da' xtan ka' che yodo' chio'.

7 Bžéygake' latje la'y chio'.

Bká'ngake' ka'ze ližkzo' Le'. Bchínjgaken'.

8 Wnnágake': "iWžía yi'žo légake' to chi'ize!"

Bžéygake' yógo'te yo'o gan bká'n zento' Le' dot lo yežlyó chio'.

9 Biž bi zle'elto' da' nak la'y, dan' bchisto' lo yežlyó cheto'.

Biž zoa no benne' wchalje' lo
włazo' Le',
na' bi zoa no benne' ladjw neto',
benne' nnezle' batx yelato'.

10 Xanto' Dios, ěto chi'ize wchixgak
benne' ka' neto', benne' ka'
žsaka' zígake' neto'?

ěTo chi'ize nnegak benne' ka' bi
zlé'egekle' Le' chawe' che La
la'y chio' Le'?

11 ěBiž chen' bi be žono' chegak
benne' ka'?

ěBiž chen' bi zžia yi'o benne' wen
da' zinnj ka'?

12 San Le', Dios, nako' Benne' Wnná
Bia' chia' ža ni'te.
Le' bžia yi'o benne' ka' dot lo yežlyó
nga.

13 Len yela' wak zen chio' beno'
nisdo' chope la'a.

Wló'o yichj bia zenle'e ka' lo nisdo'.

14 Bzozjo' yichj bia zenle'e, bian'
leba' lebiatán,
na' beno' ga bdawgak bia yiže' ka'
leba', bia ka' zej zoaba' lo yo
biž.

15 Beno' ga golj nis bej ka', na' nis
yegw ka'.

Besbižo' yegw zen ka'.

16 Chio' Le' nak lawe' ža, na' lezka'
chio' nak ye.

Le' bnnito'o byo', na' wbiž gan zej
zoan.

17 Bnnitkzo' to chi'ize yógo'te da' zej
že' yežlyó nga.

Le' beno' byo' wbá ka', na' byo' zag
ka'.

18 Bejsá' laže' da' ni:

benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'
ben díťjgekle' Le', Xanto'
Dios,

na' benne' yał laže' ka' wnnégake'
che La la'y chio' Le'.

19 Bi gał lažo'o neto', benne' chio'
ka', to chi'ize.

Bi wká'n neto', benne' ka' nži'ikzlo',
lo na'gak benne' ka' zej nake'
ka' bia snia ka'.

Zoato' lawgake' ka' zej nak gogoldo'
ka'.

20 Bejsá' laže' diža' da' bénleno'
neto',

dan' gáte'teze nníta'gak benne' wen
da' zinnj ka'.

Zdágake' do zente yežlyó nga.

21 Bi go'o latje yedoé'egekle benne'
gaxjw laže' ka'.

Benne' ka' zžáka'le'egake', na'
benne' ka' žiážjegekle'

we lawgake' La la'y chio' Le'.

22 Wzó ža', Dios. Ben kan wnnakzo'
gono'.

Bejsá' laže' kan žongak benne' yał
laže' ka',

benne' ka' zká'ngake' ka'ze La la'y
chio' tža tža.

23 Bi gał lažo'o da' wnné zi'gak
benne' wen da' zinnj ka' chio'
Le'.

Nénteze žo'osbé da' žongak benne'
ka' zží'igake' chio' Le'.

75

1 “Žóxkeno”, že'to' Le', Dios:
“žóxkeno’.”

Zzenlto' benách ka' zóaleno' Le'
neto',
na' beno' da' ka' žóngaken ga
žebanlto'.

2 Zinna Dios: “Bzoa' ža wchi'a laža'a
benne' ka'.

Wchi'a laža'a lo da' nak chawe'.

3 La'kze xo' dot yežlyó, na' xize
yógo'te da' de,

gona' ga ga'n choch xni'a yežlyón'.

4 Žapa' benne' yał laže' ka': Bi sa'
láže'le da' zen.

Žapa' benne' wen da' zinnj ka': Bi
wká'n zen kwínle.

5 Bi wxén láže'le yela' wale chele.

Bi gakte benne' laždo' zide ka'.”

6 Bi za' yela' zen gan zla' wbiž, na'
gan ženen,

na' bi zan' lo latje dache.

7 Dios nake' Benne' wchi'a laže'e
benne' ka'.

Zka'ne' ka'ze to benne', na' zka'n
zene' yetóe'.

8 Dios noxe' to ziga', da' nžan' xis
uba wał, dan' zejlasen yela'
zža'a chie'.

Wlaljen', na' benne' wen da' zinnj
ka' yé'jgaken'.

Yé'jgaken' na' zejte yebižten,
 9 san neda' wzenkzla' benne' ka',
 na' gola' da' we lawa' Dios che
 Jakob.
 10 Wchinnje' yela' wak chegak
 benne' wen da' zinnj ka',
 san yesgóleže' yela' wak chegak
 benne' chawe' ka'.

76

1 Zej nonbia' benne' Judá ka' Dios,
 na' La la'y chie' nga'nen zen ladjw
 benne' Israel ka'.
 2 Lo yež Salem zoa latje la'y chie'.
 Lo yež Sión zoa gan zoakze'.
 3 Lo latjen' wdíchj Dios yag ntoche'
 ka' che wdíle, na' yag
 ntóche'do' ka',
 na' ya da' žape chi'in benne' ka' lo
 wdíle,
 na' ya ntoche' ka', da' ka' zkóngekle'
 žin lo wdíle.
 4 jBenne' zenle'e nako' Le!
 jNako' walže ka ya'a zen ka'!

5 Chejchégwgak benne' wale ka', na'
 gásłasgake'.
 Nitó benne' wale bi yechís ne'e nich
 tıl-lene' Le'.
 6 Dios chegak benne' Israel ka',
 kate' wtílo' benne' ka'
 besłaso' légage', na' bia ka' žíagake'.
 7 Le' nako' Bennen' žala' žébežo.
 ¿Nož benne' gak sie' lawo' Le' kate'
 žžo'o?
 8 Wnnó' wchi'a lažo'o benne' ka' ne
 zo' ya'abá.
 Žžébegak benne' ka' lo yežlyó, dan'
 zbézgake'
 9 ža so žo'o Le', Dios, nich wchi'a
 lažo'o benách ka',
 na' nich yesló' yógo'te benne' gaxjw
 laže' ka'.
 10 Da' likze yela' zža'a chegak
 benne' ka' gaken to da' gon
 ga ga'n zeno' Le'.
 Wlék žio' yela' zža'a chegak benne'
 ka' zej nga'ne'.

11 Le wchebe laže' da' gonnle che
 Dios,

na' le wnezjwn' che Xanžon', Dios
 chele.
 Benne' ka' nníta'gake' do zente
 lá'gake' zej noe'e da'
 wnéžjwgake' che Dios, Ben-
 nen' žžébežo.
 12 Žži'i Dios che da' yo'o lo yichj
 láždo'gak benne' blo ka'.
 Le' zchebe' benne' wnná bia' ka'
 nníta'gake' yežlyó.

77

1 Len chi'a bliža' Dios.
 Bliža' Dios, na' Le' bze nage' chia'.
 2 Žoa'a law Xanžon' kate' zžáka'li'a.
 Žel zchis na'a lawe' Le', na' bi zoa'
 žize,
 Bi bi'a latje no benne' yeyón zene'
 neda'.
 3 Bsa' laža'a che Dios, na' wžé'
 zedla'.
 Bsa' laža'a che da' bena', na' bedó
 laža'a.
 4 Dios, bi bi'o latje tasa'.
 Wžé' zédle'ela', na' bi be gok nnia'.

5 Blab laža'a ka zej nak ža ka'
 wdégaken,
 na' ka zej nak yiz ka' ba wdégaken.
 6 Bsa' laža'a ka nak da' belkza' yele
 ka',
 na' blab láže'kza' kan zej naken,
 na' wnnabla' lo be' da' nakkza':
 7 ¿Bzoa Xanžon' žo'o cheła'ale to
 chi'ize,
 na' biž gákłene' žo'o?
 8 ¿Batkle yeyache' láže'le' žo'o?
 ¿Batkle gone' da' wchebe laže'e
 gone'?
 9 ¿Gol láže'kze Dios yeyache' láže'le'
 žo'o?
 ¿Žže'e žo'o nich biž yeyache' láže'le'
 žo'o?
 10 Naž wnnía': ki žona' dan' yoa'a
 yižwé'.
 Che len chejsá' laža'a yógo'te da'
 zente da' ben Dios zente lo yiz
 ka' ba wdégaken.
 11 Chejsá' laža'a da' zente ka' da'
 beno' Le', Jah.
 O', chejsá' laža'a da' beno' ža ni'te,

da' ka' žóngaken ga žebanlto'.
 12 Wláb laža'a ka nak yógo'te da' beno',
 na' wchalja' ka zej nak da' ka'.
 13 Dios, la'y nak da' zchi'lo' neto' gonto'.
 ¿Zoa yetó Dios nake' benne' zen ka nako' Le'?'
 14 Le' nako' Dios, zanno' da' žonen ga žebanlto'.
 Błoe'elo' yógo'te benne' yežlyó nakle'e zen yela' wak chio'.
 15 Len yela' wak chio' beya'wo' benne' chio' ka',
 za'só Jakob ka', na' za'só José ka'.
 16 Yegw nis ka' blé'egeklen Le', Dios. Blé'egekle yegw nis ka' Le', na' bžébele'egaken.
 Lezka' wžé' zédgekle nido' gže' ka'.
 17 Nis yejw zil bžojen lo bejw gasj ka',
 na' wnnele'e wzió', na' wyasle'e yes wzión'.
 18 Lo be' bdone' wnnele'e wzió' chion'.
 Bza'ní' yes wzión' do zente yežlyó. Wzo'le'e, na' wzize yežlyón'.
 19 Bsaljo' nez gachj lawle nido', na' lawe' nis zil ka' wdekzo' Le', san bi' nak bia' gan blejo'.
 20 Bchi'o' benne' chio' ka' ka zila' ka' lo na' Moisés, na' lo na' Aarón.

78

1 Le yenle, le'e, benne' chia' ka', da' žsedla'.
 Le wže nag binlo da' zchalja'.
 2 Wkonla' žin diža' ka' kan zchaljgak benne' žejní'il ka',
 na' wsá' láža'a le'e da' goken bagáche'ze ža ni'te,
 3 da' ka' benlžo, na' da' nnezlžo, da' ka' bzéngikle xa xto'žo ka' žo'o.
 4 Bi wkáche'žo da' ka' lawgak ži'nžo ka'.
 Wžénkzelžo ži'nžo ka' ka nak yela' zen che Xanžon',
 yela' wak chien', na' da' zen ka' da' bene'.
 5 Bchi'le' benne' Israel ka' da' žon byenen góngake',
 na' naken da' žala' gongak za'só Jakob ka'.

Bchi'le' xa xto'žo wdé ka',
 wzéngikle' zí'ngake' ka' ka nak da' wnnakze' Le',
 6 nich nnéžgekle xkwide' ka' za' gáljgakbe' kan naken,
 na' wzéngikle' zí'ngakbe' ka' da' zchi'le' légakbe',
 7 nich wxén láže'gakbe' Dios,
 na' bi gal láže'gakbe' da' ka' ben Dios,
 na' nich góngakbe' da' ka' bchi'le' légakbe',
 8 na' bi gágakbe' kan gokgak xa xtó'gakbe' ka',
 benne' ka' bi béngake' da' bchi'le' légake',
 na' bží'igake' chie' Le',
 na' bi bxn láže'gake' Dios dot láže'gake'.
 Lo be' da' zej nakkze' bi gókgake' li láže' law Dios.
 9 Benne' za'só Efraín ka', benne' zej noe'e da' zkingekle' žin lo wdile
 bzónnjgake' gan žak wdile.
 10 Bi béngake' kan zna diža' da' benjen Dios légake',
 na' bi béngake' dan' bchi'le' légake'.
 11 Goł láže'gake' da' ka' ben Dios,
 na' yela' zen da' błoe'ele' légake'.
 12 Bene' yela' wak zen ka' lawgak xa xtó'gake' ka'
 lo yežlyó Egípto, na' lo yežlyó Soán.
 13 Bsaljwe' nez lo nido' gan wdegak benne' ka'.
 Bene' nisdon' ka' ya'ado' ka' cheła'a weje.
 14 Te ža błoe'ele' benne' ka' nez len to bejw gasj da' bnáwgake',
 na' žel len to bejw da' bsa'nín'.
 15 Wlé'e yej ka' gan nak yo biž,
 na' bye'je' benne' ka' nis da' bžojen le'egak yej ka' ka to yegw nis.
 16 Bene' ga bžoj to yegw nis le'e yej na',
 na' goken to yegw zen,
 17 san béngakže' doła' law Dios lo latje dach,
 na' bží'igake' che Dios, Bennen' nape' dot yela' wak.

- 18 Ni'a che da' wdán lǎže'gake' bégake' ga bža'a Dios.
Wnnábgekle' Le' da' gáwgake' ka wdán lǎže'zegake'.
- 19 Wnnégake' che Dios, na' wnnágake':
“ǎWak gonn Dios da' gawžo ladjw yixe' nga?
20 Da' likze wlé'e yej na', na' bžoj nisen', dan' goken ka to yegw zen,
san, ǎwak gonne' chežo yet, na' gonne' beła' da' gawžo?”
- 21 Che len bža'a Xanžon' kate' benle' da' ni,
na' bsele'e to yi' da' bzeyen bał benne' chie' ka',
na' bgole yela' zža'a chie' len benne' Israel ka',
22 dan' bi bejlé'gake' che Dios,
na' bi bxen lǎže'gake' Le' yeslé' légake',
23 san Dios bsele'e bejw zan ya'abá,
na' bsaljwe' gan zžoj da' žsele'e zaka' ya'abá,
24 na' bene' ga bejw yet maná kan žak yejw,
dan' bdawgak benne' chie' ka'.
Bnezjwe' légake' da' naken ka zoa' che ya'abá.
- 25 Bdáwgake' da' žawgak wbás che ya'abá ka'.
Bséla'li'e da' bdáwgake', na' béljgekle'.
- 26 Bene' ga gok to be' da' zan' cheła'ale gan zla' wbíž,
na' len yela' wak chie' bene' ga gok be' dan' zan' cheła'ale gan zde wbíž byo' zag ka',
27 na' ka bixte yo bsele'e beła' da' gáwgake',
biado' ka' zej zoa xílgakba', da' zanže ka yož da' žen' žoa'a to yegw zen.
- 28 Bene' ga bexjwgakba' gan zej nníta' benne' ka',
na' do zente gan zej da' yo'o yid chégake' ka'.
- 29 Bdáwgake'-ba', na' béljgekle'.
Dios benne' chégake' da' wdán lǎže'gake',
- 30 san kate' bi na' yéljgekle', na' ne žáwgake'-ba',
31 na' bža'a Dios benne' ka' na' bete' benne' Israel ka' zej nakže' benne' wałe,
na' benne' ka' zej nakže' benne' wak.
32 La'kze bene' ki, na' bégakže' dolá,
na' la'kze blé'egekle' yela' wak ka' da' bene',
bi bxen lǎže'gake' Le'.
- 33 Che len bene' Nbabze ža chegak benne' ka',
na' gókgaken ka to be' da' žeka'ažo,
na' ka zej nak yiz da' wnníta'gake' bdie' légake' lo da' wzáka'gake'.
- 34 Kate' bete' bał benne' ka', na' yezika'že' beyakgake' che Dios.
Beyát lǎže'gake', na' dot lǎže'gake' blížgake' Le'.
- 35 Bejsá' lǎže'gake' nak Dios Benne' žape chi'e légake'
na' nape Dios dot yela' zen. Lekze' beya'we' légake',
36 san bi gok li laže' da' wnnábgekle', dan' ben lǎže'gake' law Dios.
- 37 Bi gok li lǎže'gake' len Le',
na' bi bégake' dot lǎže'gake' ka nak xtiže'e dan' benlene' žo'o.
- 38 San Dios beyache' lǎže'le' chegak benne' ka',
na' benít lawe' xtóla'gake', na' bi bžia yi'e légake'.
Zan chi'i beké'e yela' zža'a chie',
na' bi bže'e légake' dot kan bsa' laže'e.
- 39 Bejsá' laže'e zej nakze' beła' žen.
Zej nake' ka to be' da' zden, na' bi yežinen.
- 40 Zan chi'i bží'igake' chie' Le' lo latje dachen',
na' zan chi'i bégake' ga gok nyache' laže'e Le'.
- 41 Zan chi'i bégake' da' bi de chawe' Dios,
na' bégake' ga bža'a Dios la'y chegak benne' Israel ka'.
- 42 Gollǎže'gake' ka nak yela' wak zen chie',

na' ka bene' lo ža ka' kate' beya'we'
 légake' lo da' wzáka'gake',
 43 kate' bene' yela' wak zen ka' lo
 yežlyó Egipto,
 na' bloe'ele' da' ka' da' žóngaken
 ga žebanžo, da' ka' bene' lo
 yežlyó Soán.
 44 Bene' ga beyák yegw chegak
 benne' Egipto ka' žen,
 na' biž gok yé'jgake' nisen'.
 45 Bsele'e bi'a ka' ladjw benne' ka',
 bia ka' bsáka'gakba' légake'.
 Bsele'e blož ka' nich bchinnjgakba'
 yežlyó chégake'.
 46 Bsele'e biche' zo ka' nich
 bdáwgakba' linne chégake',
 na' bžia yí'gakba' da' zej den lo
 yežlyó chégake'.
 47 Bsele'e yej nis zen da' bchinnjen
 lba uba chégake' ka',
 na' bsele'e da' zag dan' besbižen yag
 higo chégake' ka'.
 48 Bsele'e yej nis zen da' beten bia
 yixe' chégake' ka',
 na' bsele'e yes wzio' da' beten zila'
 chégake' ka'.
 49 Bene' ga wzáka'le'egak benne'
 Egipto ka', dan' bžá'ali'e
 légake',
 na' bsele'e da' ka' gókgaken ka wbás
 zan che ya'abá nich wsaka'
 zí'gake' légake'.
 50 Bi bsane' yela' zža'a chie',
 na' bi benít lawe' chégake' nich bi
 gátgake',
 san bete' zángake' len to yižwé' zen.
 51 Bete' bi' byo nežw ka' chegak
 benne' ka',
 bi' byo nežw ka' chegak benne'
 Egipto ka'.
 52 Naž bchi'e benne' chie' ka' ka to
 benne' zchi'e zila' ka',
 na' bchi'e légake' le'e latje dach.
 53 Bchi'e légake' dot chawe', na' bi
 be bžébegake',
 san benne' Egipto ka', benne' bi
 blé'egekle' légake' chawe',
 bete' légake' lo nisdó'.
 54 Bchi'e benách chie' ka' lo yežlyó
 la'y chie',

gan zej nnita' ya'a ka' wleje'
 Lekze' lo na'gak benne' ka'
 wnníta'gake' nga.
 55 Blage' légake' lo yežlyón' lawgak
 benách chie' ka'.
 Bdise' yežlyó chégaken' ladjwgak
 benne' Israel ka'.
 Bnnite'e légake' ližgak benne' ka' be-
 beje' ga na',
 56 san da' yoble béngake' da' bi de
 chawe' Dios,
 na' bža'a Dios, Bennen' nape' dot
 yela' zen.
 Bi béngake' da' bchi'le' légake'.
 57 Da yoble bží'igake' che Dios kan
 bengak xa xtó'gake' ka'.
 Gókgake' ka to yag ntóche'do' dan' bi
 zejen to wlıze.
 58 Béngake' ga bže'e Le' len bkog ka'
 gan bka'n zéngake' lo'a ka',
 na' ni'a che lo'a chégake' ka'
 bžá'ale'e Dios.
 59 Bža'a Dios kate' ble'ele' da' ki,
 na' bi ble'ele' benne' chie' ka'
 chawe', benne' Israel ka'.
 60 Bsan laže'e yo'o yid la'y chie' dan'
 wzóan yež Silo,
 yo'o yiden' gan wzoakze' Le' ladjw
 benne' ka'.
 61 Bi'e latje bkwasgak benne' ka'
 bi blé'egekle' žo'o chawe' kaj
 la'y chien',
 dan' zloe'e lawn yela' wak, na' yela'
 zen chie'.
 62 Bže'e benne' chie' ka', na' bdie'
 légake' lo na'gak benne' ka'
 bétgake' zángake'.
 63 Xkwide' byo ka' chégake'
 gótgakbe' lo wdıle,
 na' bi bga'n no benne' byo kwide',
 benne' wchág ná'lenbe' no'le
 kwide' ka'.
 64 Lezka' gotgak bxož ka' chégake' lo
 wdılen',
 na' no'le wzebe ka' chegak bxož
 ka' bi wžeže nyáche'gake' ni'a
 chégake'.
 65 Naž gok Xanžon' ka to benne'
 žebane' lo bichgale.
 Goke' ka to benne' wale zbéžeyi'e
 kate' ba ne'je' xis uba wal.

66 Blage benne' ka' bi blé'egekle'
légake' chawe',
na' bka'ne' légake' ka'ze to chi'ize.
67 Bzoe' cheła'ale za'só José ka',
na' bi wžíe' za'só Efraín ka',
68 san wžíe' za'só Judá ka',
na' Ya'a Sión, dan' nží'ile'ele'.
69 Law ya'a na' bene' yodo' la'y
chie', dan' goken ka' nak
yodo' dan' zoan ya'abá.
Bzoa chochen' to chi'ize, ka' nakkze
yežlyó nga.
70 Wžíe' Dabí, benne' wen žin chie'.
Bebeje' le' gan zej nnita' zila' ka'.
71 Bkwase' le' gan zoe' žape chi'e
zila' ka',
nich gake' benne' wnná bia',
benne' gape chi'e benách chie' ka',
za'só Jakob ka',
benne' ka' zej nake' benne' Israel
ka'.
72 Dabín' lo yela' gačjw laže' chie'
wdape chi'e benne' ka' zej
nake' benne' ka' che Dios.
Wdape chi'e légake' len yela' wak
chie' lo yela' dot li laže' chie'.

79

1 Xanto' Dios, yo'ogak benne' zi'to'
ka' lo yežlyó chegak benne'
chio' ka'.
Bcá'ngake' ca'ze yodo' la'y chio'.
Bchínnjgake' yež Jerusalén.
2 Bká'ngake' beła' žen gat chegak
benne' wen žin chio' ka' gan
bdawgak lab ka' légake'.
Bdawgak bia yixe' ka' benne' chio'
ka'.
3 Bláljgake' žen chegak benne' ka'
ka' nis lo nez ka' che yež
Jerusalén,
na' bi wzóa no benne' wkache'e
légake'.
4 Benne' yež gawze ka' zchíxgake'
neto'.
Yógo'te benne' ka' žon dítjgekle'
neto', na' zká'ngake' neto'
ka'ze.
5 ¿To chi'ize gak ki cheto', Xanto'
Dios?
¿To chi'ize zžo'o neto'?

¿To chi'ize gak yela' zža'a chio'
ka' to yi'?

6 Bža'agak benne' yež ka', benne' bi
zej nónbi'e Le',
na' benne' zi'to' ka', benne' bi
žlízgake' Le'.
7 Bžia yí'gake' za'só Jakob ka',
na' bchínnjgake' lížgake'.
8 Bi yesbago'o neto' da' zia da'
wbága'gak xa xna' gole cheto'
ka'.
Da ka' gaze yeyache' láže'lo' neto',
dan' bedó láže'to'.
9 Goklen neto', Dios, Benne' Weslá
cheto', nich ga'n zen La la'y
chio'.
Beslá neto', na' bsole doła' cheto'
nich ga'n zen La la'y chio',
10 dan' nnagak benne' ka':
“¿Ganzkze Dios chegak benne' ka'?”
Bezi' wzón benne' ka' bétgake'
benne' wen žin chio' ka'.
11 Ben ki nich yógo'te benne' chio'
ka',
benne' ka' zej yoe'e lo na'gak
benne' ka' bi zlé'egekle' neto'
chawe',
lé'egekle' da' gono'.
Len yela' wak zen chio' beslá
benne' ka' nžog chégake'
gátgake'.
12 Bnezjw chegak benne' yež gawze
ka' yegaže kwe' da' zinnj ka'
da' bėngake',
dan' ben dítjgekle' Le', Xanto' Dios.
13 Neto', benne' chio' ka', na' zila'
chio' ka',
we lawto' Le' to chi'ize.
Góltezeto' da' wká'n zento' Le'.

80

1 Benle cheto', Dios.
Le' žape chi'o benne' Israel ka'.
Le' žape chi'o za'só Jwsé ka' ka' zila'
ka'.
Ži'o latje blo chio' dan' zoan
lávlegak wbás chio' ka' nzi'
lágake' kerubín.
2 Błoe'e law yela' zen chio' lawgak
za'só Efraín, na' Benjamín,
na' Manasés.

Błoe'e law yela' wak chio', na' da,
yeshló' neto'.

³ Bezi' neto', Dios.
Beyache' laže'l neto', na'
yelato'.

⁴ Xanto' Dios, napo' dot yela' wak.
¿To chi'ize žo'o neto' na' bi yenlo'
da' nnablto' Le'?

⁵ Beno' Le' ga žak nyache' láže'to',
na' nis zbežto' naken da' že'j žawto'.

⁶ Bi'o latje benne' gawze ka'
bká'ngake' neto' ka'ze.
Benne' ka' zžá'agake' neto' ben
dítjgekle' neto'.

⁷ Bezi' neto', Dios. Napkzo' Le' dot
yela' wak.
Beyache' laže'l neto', na'
yelato'.

⁸ Bebejo' neto' ka' to lba uba lo
yežlyó Egipto.
Blago' benne' ka' wnníta'gake' nga,
na' gozo' lba uba na' nga.

⁹ Wdape chi'o lba uba na' nich
golen.
Ben lba uba na' lwen, na' bgakwn
yežlyón'.

¹⁰ Wló'on zoł yógo'te ya'a ka',
na' ni'a ne'n ka' wló'ogaken zoł yag
sedro zen ka'.

¹¹ Bzála'gaken ni'a ne'n, da' ka'
bžingaken žoa'a nisdó',
na' bžingaken žoa'a yegw Eufrates.

¹² Biz chen' bkwaso' le'je da' wdáp
chi'in lban'?

Na'a benne' ka' zdégake' ga na'
zbángake' uba chen.

¹³ Zlejgak koch yiže' ka' lba uba na',
na' bia yiže' ka' žáwgakban'.

¹⁴ Bedá cheto', Dios, napkzo' Le' dot
yela' wak.
Bwia neto' zaka' ya'abá, gan
zoakzo',
na' da yedjle'elo' da' žaken che lba
uba chion'.

¹⁵ Da, yeshló' lba uba ni, dan' gozkzo'
Le'.
Ziže lba uba na', dan' bzoa cho-
chon' naken chio'.

¹⁶ Benne' ka' bi zlé'egekle' neto'
chawe' bchóggake' lba na',
na' bžéngaken' yi'.

Bwia benne' ka' lo yela' zža'a chio',
na' bžia yi' légake'.

¹⁷ Bzoa choch, na' wdáp chi'i
benne' ka' ba wžio',
na' zi'ngak benne' ka' bzoa chocho'
légake'.

¹⁸ Batkle yebéj yichjto' Le' nitó chi'i.
Bkache' chawe' neto', na' wxén
láže'to' La la'y chio'.

¹⁹ Xanto' Dios, napkzo' Le' dot yela'
wak, bezi' neto'.
Beyache' laže'l neto', na'
yelato'.

81

¹ Len yela' žebele le goł che Dios,
Bennen' žon choche' žo'o.

Lo yela' ba nez chele le kwéžeya'a
law Dios chegak za'só Jakob.

² Le goł, na' le kap'a yiddo' ka'.
Le chinn xtan da' ka' žól-lenle.

³ Le wkweže lozgak bia ka' kate'
nak byo' že'n,
dan' naken ža žónteze žonžo lni la'y.

⁴ Naken to da' žon byene gongak
benne' Israel ka',
dan' bchi'le Dios gongak za'só Jakob
ka'.

⁵ Bzoen' ka' to da' wloé'elen za'só
Jwsé ka' da' ben Dios katen'
bžóggake' lo yežlyó Egipto,
gan benla' to xtúža'gak benne' ka' da'
bi bejni'ila'.

⁶ Zinna Dios: "Beká'a ywa' da'
bdá'gake' xkóže'lgak benne'
chia' ka'.

Beslá' benne' chia' ka' lo na'gak
benne' ka' bkóngekle' légake'
žin.

⁷ Lo da' wzáka'le, bližle neda', na'
góklena' le'e.

Becheba' chele gan wzóa' to lo bejw
gaj katen' wnnéle'e wzío',
na' wzí' bi'a le'e gan de bej nis da'
nzin' Meriba.

⁸ Le yenle, benne' chia' ka',
na' wzejni'ila' le'e, benne' Israel ka',
cha' žaz láže'le si'le da' znnia'.

9 Bi si' lo na'le dios ka' chegak benne' yež yobl ka'.

Bi wzó zible lawgak dios ka' chegak benne' zi'to' ka'.

10 Neda', Dios chele, naka' Xanle.

Bebeja' le'e lo yežlyó Egipto.

Le wsaljw žoa'ale, na' gonna' da' gawle,

11 san benne' chia' ka' bi bégake' da' wnnía'.

Benne' Israel ka' bi wyáz láže'gake' si' lo ná'gake' xtiža'a.

12 Che len wlej yichja' benne' ka' dan' gókgake' lazdo' zide.

Béngake' da' wdán láže'gake'.

13 Chela' wzé naggak benne' chia' ka' da' wnnía',

na' chela' bengak benne' Israel ka' da' bchalja',

14 na' ka' gaze wžia' yi'a benne' ka' bi zlé'egekle' légake' chawe',

na' tíl-łena' benne' ka' zdíl-łengake' légake'."

15 Chela' bengak benne' Israel ki, na' benne' ka' zžá'agake' Xanžo Dios góngake' kan zŋna xtiže'e, (san zej nbage'e zia to chi'ize),

16 na' Dios gone' ga gawgak benne' chie' ka' zoa' scribe cháwe'le'e,

na' gone' ga yéłjgekle' da' zix che bez.

82

1 Zoa Dios gan zej ndobe benne' ka' zchi'a láže'gake' benne' chie' ka'.

Dios zchi'a laže'e benne' ka' zchi'a láže'gake' benne' chie' ka'.

2 Zŋna Dios: "¿Wchi'a láže'tezle benne' chia' ka' lo da' bi nak chawe', na' gaple ba la'ne benne' ka' bebéj yichjake' neda'?"

3 Le gakłen benne' yache' ka', na' bi' wzebe ka'.

Le yeyón zen benne' gaxjw laže' ka', na' benne' ka' žiážegekle'.

4 Le gon choch benne' ka' žedó láže'gake', na' benne' yache' ka'.

Le yeslá légake' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka'.

5 Bi be nnézlele, na' bi žejní'ilele, na' zdale lo da' chol.

Žzizgak yógo'te da' zej de yežlyó.

6 Neda' wnnía': nakkzle le'e ka dios ka',

na' nakle yógo'tele ka zi'nkze Dios zente,

7 san gatle ka žatgak yógo'te benne' ka',

na' chejchégwle kan žon nóte'teze benne' wnná bia'."

8 Wzó ža', Dios, na' bchi'a laže' benne' yežlyó ka',

dan' yógo'te yež ka' yó'ogaken lo no'o.

83

1 Dios, bi so' žize.

Bi so' žize, Dios, na' bi wsejw žo'o.

2 Zbéžeya'agak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe',

na' zka'n zen kwingak benne' ka' zži'igake' chio'.

3 Bagáche'ze ba bégake' toze diža' bi da' góngake' chegak benne' chio' ka',

na' da' góngake' chegak benne' ka' žape chi'ikzo'.

4 Wnnágake': "Le cho'o, wžia' yi'žo benne' ka' nich biž soa yež chégake',

na' biž soa no benne' chejsá' laže'e che yež Israel."

5 Ba bégake' toze diža' bi da' góngake' chio' Le'.

Nákgake' toze lo da' žénegekle' góngake'.

6 Ki žongak benne' Edom ka', na' benne' Ismael ka', na' benne' Moab ka', na' za'só Agar ka',

7 na' benne' Jebal ka', na' benne' Amón ka', na' benne' Amalek ka',

na' benne' Filistea ka', na' benne' yež Tiro ka'.

8 Łezka' benne' Asiria ka' zej nake' toze len légake'.

Yógo'te benne' ki žónjengake' tzen
za'só Lot ka'.

⁹ Ben chegak benne' ki kan beno'
chegak benne' Madián,
na' kan beno' che Sísara,
na' kan beno' che Jabín žoa'a yegw
Sisón,

¹⁰ benne' ka' beto' Le' lo yežlyó En-
dor,

na' beyágake' ka xche'e beže dan'
žonen beb lo yo.

¹¹ Ben ga gak chegak benne' blo
ka' chegak benne' ki kan gok
che Oreb, na' che Seb,
na' ben ga gak chegak benne'
ka' žnna biágake' benne' ki
kan gok che Seba, na' che
Salmuna,

¹² dan' wnnagak benne' ki: “Gak
chežo yežlyó
gan zej nnita' benne' ka' che Dios.”

¹³ Dios chia', ben ga gágake' ka
laga' biž da' zche' to be' da'
žechjen.

Ben ga gágake' ka beb da' zche' be'
bdone'.

¹⁴ Ka žon to yi' da' zzeyen to ya'a zen,
na' ka žon yi' da' zzeyen to lo win biž,

¹⁵ ka'kze wzía laže' benne' ki to lo
be' bdone',

na' bchebe légage' len to da' zen da'
gono'.

¹⁶ Ben ga yedoé'eje'egekle',
nich gápegake' Le' ba la'ne, Xanto'
Dios.

¹⁷ Ben ga chíxgekle', na' kwe'
zédgekle' to chi'ize.

Ben ga gá'ngake' ka'ze, na' gátgake'.

¹⁸ Ben ga yeyónbia'gake' nako' Le'
Xanto' Dios.

Tozo' Le' nako' Dios zente lawle dot
yežlyó.

84

¹ Nží'ile'ela' yodo' chio' Le', Dios.

Le' napkzo' dot yeja' wak.

² Zdan laža'a soa' lo yodo' chio',
Xana' Dios,

na' žak láže'li'a soa' ga na'.

Len dot da' naka', na' dot laža'a žoľa'
chio' Le', Dios ban.

³ Ba bengak byinne ka' xó'ngakba',

na' gogoldo' ka' zej de latje
gan žžíagakba' bia že'ndo'
chégakba' ka',

dan' naken gan zoa žoa'a bkog la'y
chio' Le', Dios.

Le' napkzo' dot yeja' wak.

Znna bia'kzo' Le' neda', na'
nako' Dios chia'.

⁴ Ba nez zen naken chegak benne'
ka' nníta'gake' lo yodo' chio'.

To chi'ize wká'n zéngake' Le'.

⁵ Ba nez zen naken chegak benne'
ka', Le' zzoa chocho' légage',

benne' ka' zdan láže'gake' chjake' lo
ya'a la'y chio', Ya'a Sión.

⁶ Kate' zdágake' lache' biž dan' nzin'
Lache' Nis Zbéžežo,

žóngake' ga žeyaken to latje gan žal
nis zil,

na' yeschá' nis yejw latje nisen'.

⁷ Žákgakže' benne' wale xak zej
yoe'e nez ga na'

dan' lé'egekle' Dios law ya'a la'y
chie', Ya'a Sión.

⁸ Benle, Xana' Dios, da' znnabla'
lawo' Le'.

Le' napkzo' dot yeja' wak.

Benle cheto', Dios. Nako' Dios
che Jakob.

⁹ Ben chawe' benne' wnná bia'
cheto', Dios, benne' wnná
bian' wžío' Le'.

¹⁰ Gakže chawe' soa' to žaze lo yodo'
chio' ka soa' to mil yiz ga
yoble.

Žak láže'ža' soa' gan žó'ogake' yodo'
che Dios chia' ka to benne'
ndo'w,

ka soakza' to liža' da' zaka' gan bi
zoa Dios.

¹¹ Xanžo Dios žape chi'ikze' žo'o, na'
žon choche' žo'o.

Nží'ile' žo'o, na' žon chawe'e
žo'o.

Žape' benne' ka' ba la'ne, na'
nží'ile' légage',

benne' ka' zej nake' dot li laže'.

12 Dios, napo' dot yeļa' wak.
Ba nez zen naken chegak benne' ka'
žxen láže'gake' Le'.

85

1 Ben chawo'o benne' chio' ka',
Xana' Dios.
Besló' za'só Jakob ka' lo na'gak
benne' zi'to' ka'.
2 Benít lawo'o da' zinnj da' bengak
benne' chio' ka'.
Bdio' cheļa'ale doļa' chégake'.
3 Bzoa žio' yeļa' zža'a chio',
na' bsano' yeļa' yichj ža'a chio'.
4 Ben ga yeyák cheto' yeļa' ba nez
che yeļa' weslá chio'
na' biž žo'o neto', Dios.
5 ĆTo chi'ize žo'o neto'?'
ĆŽá'akzo' to kwe'to kwe' za'sóto' ka'?'
6 ĆBiž gonon' ga yebelto' da' yoble,
nich gaken cheto' yeļa' ba nez lawo'
Le'?'
7 Xanto' Dios, beyache' laže'l neto',
na' beslá neto'.

8 Wzé naga' da' nna Xana' Dios.
Nne' da' gonen ga ga'ngak chawe'
benách chie' ka'
nich biž gongak benne' la'y chie'
ka' da' yalže.
9 Da' likze Dios zóateze' yeslé'
benne' ka' žápegake' Le' ba
la'ne,
na' la' law yeļa' zen chie' lo yežlyó
chežo.
10 Zej nžag yeļa' žeyache' laže', na'
da' li che Dios.
Nakgak toze da' chawe', na' yeļa'
zga'n chawe' chie'.
11 Da' nak dot da' li chie' yeschán'
yežlyó nga,
na' sele'e da' chawe' chie' da' zan'
ya'abá.
12 Xanžo Dios žsele'e nis yejw chežo,
na' yežlyó chežo gonnle'en linne.
13 Da' naken chawe' žejlen Dios,
na' wlo'e'elen nez da' chéjlenžo.

86

1 Xana' Dios, bze nag, na' benle
chia',
dan' zžaka'a neda', na' žiážjela'.
2 Bwia neda' dan' naka' chio'.

Dios chia', beslá neda', wen žin
chio', dan' žxen laža'a Le'.
3 Xana' Dios, beyache' laže'l neda',
dan' žliža' Le' dot ža, dot yele.

4 Ben ga yebéle'ela' neda', wen žin
chio',
dan' zzoa kwina' lo no'o Le', Xana'
Dios.
5 Nako' Le' chawe', Xana' Dios, na'
ženít lawo'o neto',
na' žeyache' láže'tezlo' benne' ka'
žlížgake' Le'.

6 Xana' Dios, benle da' zcháljlena'
Le',
na' bze nag da' znnabla' Le'.

7 Lo ža kwe' zedļa' wližkza' Le',
dan' žechébekzo' Le' chia'.

8 Xanto' Dios, bi zoa no benne'
nake' dios ka nako' Le'
na' bi zoa no benne' gak gone' ka
nak da' žono' Le'.

9 Beno' Le' benne' ka' nníta'gake'
yógo'te yež ka'.

Lá'gake', na' wká'n zéngake' Le',
Xanto' Dios,
na' wká'n zéngake' La la'y chio',

10 dan' nako' zen, na' žono' da' žonen
ga žebanlto'.

Tozo' Le' nako' Dios.

11 Bsedle neda' da' žak lažo'o gona',
Xana' Dios,
na' gona' da' naken dot da' li chio'.
Bchi'le lázda'wa' nich žeba' La la'y
chekzo' Le'.

12 Dot laža'a wká'n zenkza' Le', Xana'
Dios,
na' wká'n zenkza' La la'y chekzo' Le'
to chi'ize,

13 dan' žeyache' láže'tezlo' neda',
na' besló' be' da' nakkza' lo yi' gabíl.

14 Xana' Dios, benne' ka' zka'n
zen kwíngake' zdíl-lengake'
neda'.

Zej nake' benne' yichj ža'a ka',
na' žénegekle' gótgake' neda',
na' bi zžébegake' Le',

15 san Le', Xana' Dios, žeyache'
láže'lo' neto'.

Nako' zen laže', na' bi zžo'o to
chi'ize,

san žeyache' láže'tezlo' neto', na'
nako' dot li laže'.

16 Bwia kan žak chia', na' beyache'
laže'l neda'.

Benn neda' yeļa' wak chio', neda'
wen žin chio',
na' wdape chi'i neda', zi'n no'le wen
žin chio'.

17 Bloe'el neda' to da' gak bian' gak
chawe' chia',
na' ben ga benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe' lé'egeklen', na'
yedoé'egekle',
dan' Le', Xana' Dios, góklenkzo'
neda', na' beyón zeno' neda'.

87

1 Len yež Sión žian law ya'a la'y.

2 Nží'ižele Xanžo Dios latje gan
zchi'a láže'gak benne' ka'
nníta'gake' yež Sión,
ka nži'ile' yógo'te liž za'só Jakob ka'.

3 Xtanle'e nak da' zna Dios kan nak
yež chien'.

4 Zne': "Chejsá' laža'a zej nnita'
benne' ka' zej nónbi'e neda'
lo yežlyó Egipto, na' lo yež Babilo-
nia.

Le wia nga, lo yežlyó Filistea, na'
lo yež Tiro, na' lo yežlyó
Etiopía,
goljgak benne' ki zej nake' chia'
neda'."

5 Ka nak che yež Sión zne': "Benne'
ni, na' bennen' góljgake' ga
na',
na' neda', Dios zente, wzóa chocha'
yežen'."

6 Kate' wlab Xanžo Dios benne' ka'
zej nake' chie',
nnakze' Le': "Benne' ni golje' lo
yežen'."

7 Benne' ka' žólgake', na' benne' ka'
zyá'agake',
nnágake': "Dot da' napa' zan' lo
yežen'."

88

1 Xana' Dios, Le' žeslakzo' neda'.
Dot ža dot yel žliža' Le'.

2 Benle da' zchalja' lawo' Le',
na' bze nag da' žliža' Le'.

3 Žedó laža'a lo da' bi nak chawe' da'
žaken chia', na' ba zoa' gata'.

4 Zlé'egekle benne' ka' neda' ka to
benne' gat, dan' žatle'e ni'a
na'a.

5 Nga'na' ka'ze ladjw benne' gat ka'.
Naka' ka benne' ka' gótgake' lo
wdiļe, na' zej die' lo yežw ba
ka',

benne' ka' biž žezá' lažo'o, Dios,
chégake', na' biž zej yoe'e lo
no'o Le'.

6 Žak chia' ka bzoakzo' neda' to lo
yežw gže',
gan nak choļ, na' nakle'en gže'.

7 Žekla' zžá'ali'o neda'.

Da' žak chia' naken kan žetja' zan
nisdo' dan' zgo'nļe'en.

8 Beno' ga bebíga'gak lježa' ka' gan
zoa'.

Beno' neda' ka to da' žesgotlen
benne' ka'.

Naken chia' ka nyejwa' liž ya, na' bi
gak yežoja'.

9 Zchoļ yej lawa' ni'a che da'
zžáka'li'a.

Yógo'te ža žliža' Le', Xana' Dios.

Zchis na'a lawo' Le'.

10 ¿Len yeļa' wak che ya'abá
gákleno' benne' gat ka'?

¿Že'gak benne' gat ka' Le':
"Žóxkeno'?"

11 ¿Zchaljgak benne' ka' zej
ngache'e yežw ba che yeļa'
ži'i laže' chio'?

¿Zchaljgak benne' ka' zej yoe'e latje
choļ chegak benne' gat ka'
che da' li laže' chio'?

12 ¿Yeyónbia'gak benne' ka' zej yoe'e
latje choļen' ka nak da' zente
da' žono'?

¿Yeyónbia'gak benne' zej yoe'e gan
bi zoa no benne' žesá' laže'e
nakkzo' chawe'?

13 San neda' žliža' Le', Xana' Dios.

Yógo'te zile da' znnabla' Le' ženlen
lawo' Le'.

14 ¿Biz chen' žebėj yichjo' neda',
Xana' Dios?

¿Biz chen' bi zwio' neda' nich
gákleno' neda'?

15 Zžáka'li'a, na' ba zoa' gata'.

Kate' ne naktia' bi' kwide' zžáka'li'a

dan' bsako'o Le' neda', na' žedó
laža'a.

16 Žekla' zžá'ali'o neda'.

Da' zchebo' neda' benen ga bedó
laža'a.

17 Zej nyechjle da' ki neda' dot ža.

Žsáka'gaken neda' gáte'teze.

18 Beno' ga bebíga'gak lježa' ka' gan
zoa',
na' toze da' nak chol zóalenen
neda'.

89

1 Xana' Dios, gólteza' che yela' ži'i
laže' chio'.

Wzenlá' to kwe' to kwe' za'sóto' ka'
nako' li laže'.

2 Nnezlá' sóateza yela' ži'i laže' chio',
na' to chí'ize zoa yela' li laže' chio',
kan zoakze ya'abá.

3 Le' wnnó': "Bena' to diža' len ben-
nen' wžía'.
Bchebe laža'a da' gona' che Dabí,
wen žin chia'.

4 Goža'-ne': gona' ga sóatezegak
za'só' ka',
na' gona' ga nna biá'tezgakbe' lo
wlazo' le'."

5 Benne' ka' nníta'gake' ya'abá žoe
lágake' Le' ni'a che da' zente
da' žono',
na' ni'a che yela' li laže' chio', Xana'
Dios.

6 Bi zoa no benne' ya'abá, bennen'
nake' ka nakkzo' Le', Xana'
Dios.

Bi zoa no benne' nake' benne' zente
ka nako' Le'.

7 Benne' ka' zej nnite'e ya'abá
žápegake' Dios ba la'ne
na' yógo'te benne' chie' ka'
zžébegake' Le'.

8 Xanto' Dios, zнна bi'o benne'
zante,
benne' žjake' lo wdile, nníta'gake'
ya'abá.

Bi zoa no benne' nake' ka nako' Le',
Xana' Dios.

Nako' Benne' wálele'e, na' nakkzo'
li laže'.

9 Zнна bi'o nisdó' dan' zgo'nen.
Kate' zgo'nle'en Le' zbek žion'.

10 Blej bchochjo' benne' Egipto ka',
na' bgá'ngake' ka to da' gat.

Beslaso' benne' ka' bi zl'é'egekle' Le'
chawe' len no'o wálele'e.

11 Chio' Le' nak ya'abá, na' chio' Le'
nak yežlyó.

Beno' yežlyó nga, na' da' ka'
nníta'gaken lawlen.

12 Beno' da' de chelá'a gan za' be'
zag,

na' da' de chelá'a gan zde wbíž byo'
zag ka'.

Lo yela' žebele žolgak Ya'a Tabor,
na' Ya'a Hermón chio' Le'.

13 Benne' wálele'e nako' Le',
na' zenle'e nak yela' wak chio'.

14 Lo da' chawe', na' lo da' li laže'
zнна bi'o.

Lo yela' ži'i laže' na' lo da' li laže'
žono' yógo'te.

15 Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žólgake' da' žoe lágake'
Le',

na' zej zoe' lo yela' baní' chio', Xana'
Dios.

16 Ni'a chio' Le' žebéle'egekle' dot ža,
na' želyenle' xtižo'o Le' dan' nako'
chawe'.

17 Nakkzo' Le' yela' wale chegak
benne' ka', na' lezka' yela'
xtan chégake'.

Žono' neto' wáleže dan' naken da'
žénezklo' gono'.

18 Xanžo Dios žape chi'e žo'o,
na' Dios la'y chegak benne' Israel
ka' zchi'le' žo'o.

19 Ža ni'te bchaljo' da' bloe'elo'
benne' chawe' ka',
benne' wen žin chio' ka', na' wnnó':
"Ba wžía' to benne' wale ladjw
benne' chia' ka'.

Bena' ga zнна bi'e, na' žáklena' le'.

20 Wžía' Dabí, benne' wen žin chia'.
Bzoakza' le' nich gake' benne'
wnná bia'.

21 Neda' gáklenteza' le'.

Len yela' wak chia' gon chocha' le'.

22 Benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe'
bi gak bi da' góngake' chie',
na' benne' wen da' zinnj ka' bi gak
góngake' le' zia.

23 Wlój wchochjkza' benne' ka' bi
zlé'egekle' le' chawe',
na' wkwasa' benne' ka' lawe' le'.
Wžia yi'a benne' ka' zží'igake' chie'
le'.

24 Ží'itezla' le', na' gaka' li laže' len
le',
na' ni'a chia' neda' golže yela' wnná
bia' chie'.

25 Gona' ga nna bi'e do zente žoa'a
niso',
na' do zente žoa'a yegw Éufrates.

26 Le' yi'e neda': Le' nako' Xa'.
Nako' Dios chia'. Žape chi'o neda',
na' žesló' neda'.

27 Neda' wzóa' le' ka zi'na' blo,
na' nna bi'e yógo'te benne' wnná
bia' ka' dot yežlyó.

28 Ží'itezla' le', na' sóateze diža' da'
bénlena' le'.

29 Gona' ga sóatezegak za'sóe' ka',
na' nna biá'gake' lo wlaze' le' xak
zoa ya'abá.

30 Cha' wsangak za'só Dabí ka' da'
bchi'la' le'e,
na' cha' bi góngake' ka nak da' goža'
légake',

31 na' cha' wzóagake' cheļa'ale da'
bsedla' légake',
na' cha' bi góngake' kan znnakza'
neda',

32 na' wsaka' zi'a légake' dan'
zží'igake' chia' neda',
na' chinnja' légake' yid dan' žóngake'
da' zinnj,

33 san bi wsana' kan nži'ila' Dabí,
na' bi wsana' gak li laža'a len le',

34 na' bi gaļ laža'a diža' da' bénlena'
le',
na' bi wchá'a da' ba wnnía'.

35 To chi'ize bzetj kwina', bchebe
laža'a bi da' gona',
na' batkle gon laža'a che Dabí.

36 Wnnía': Sóatezegak za'sóe' ka',
na' nna biá'gake' lo wlaze' le' lawa'
neda' xak zoa wbiž.

37 Yeļa' wnná bia' chie' sóatezen
choch xak zoa byo' ya'abá.
Sóatezen choch xak zoa ya'abá."

38 Le', Dios, wlój yichjo', na' bzo'
cheļa'ale bennen' wžio', na'
zžá'ali'o le'.

39 Bzo' cheļa'ale diža' dan' bénleno'
Dabí, benne' wen žin chion',
na' bka'no' ka'ze yeļa' wnná bia'
chie'.

40 Bchinnjo' ze'e da' wdape chi'in
yež zen chien',
na' bchinnjo' yógo'te yo'o waļe, da'
ka' wdape chí'igaken yežen'
lo wdile.

41 Yógo'te benne' ka' zdégakze' ga na'
zbángake' da' ka' gota' chie',
na' benne' yež gawze ka' žon
dítjgekle' le'.

42 Beno' ga bzéxjwgak benne' ka'
le',
benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe',
na' žebéle'egekle'.

43 Bchinnjo' da' ka' zkonle' žin lo
wdile,
na' bi gókleno' le' lo wdilen'.

44 Bekó'o yeļa' zen chie',
na' bka'no' ka'ze yeļa' wnná bia'
chie'.

45 Beno' ga nake' ka to benne' gole
kate' ne zoe' yiz kwide' chie',
na' beno' ga žedoe'ele'.

46 Xanto' Dios, žto chi'ize bi yenlo'
cheto'?

žTo chi'ize zža'akzo' neto'?

47 Bejsá' laže' soa' yežlyó nga to
chi'ido'ze.
Beno' ga zoagak nbangak yógo'te
benne' to chí'ido'ze.

48 Nitó benne' bi soe' nbane' to
chi'ize.
Yógo'tie' gátgake'.

Nitó benne' bi yelé' lo na' yeļa' got.

49 Xanto' Dios, žbiž nži'ilo' Dabí
kan bchebe lažo'o, na' wnnakzo'
gono'?

50 Bwia nga, Xanto' Dios,
ka yógo'te benách zka'ngak benne'
wen žin chion' ka'ze,
na' nbaga'a neda' da' žon dítjgekle
benne' wlaš chia' ka'.

51 Benne' ka' bi zlé'egekle' Le'
chawe' žon dítjgekle' bennen'
wžío' Le', Xanto' Dios.
Žon dítjgekle' le' gáte'teze zeje'.

52 ĵGa'n zen Xanžo Dios to chi'ize!
Ka' naken, na' ka' gaken.

90

1 Xanto' Dios, to chi'ize nakkzo' Le'
to gan že' cháwe'to'.

2 Ža ni'te kate' bi na' gono' ya'a zen
ka', na' bi na' soa yežlyó nga,
ža ni'te, na' zejte Ža se ľawte ža
nakkzo' Le' Dios.

3 Žono' ga žeyakgak benne' ka' da'
góggake',
kate' ži'o légake': "Le yeyák bixte
yo."

4 Chio' Le' to mil yiz
zej naken ka neje, žan' da' ba wdén,
na' ka to chí'ido'ze gachje yele.

5 Ka' gaze zkwaso' benne' ka' ka žon
to nis wbá'a.
Zej nake' ka to bichgale dan'
znnitlen kate' žebanžo.

6 Zej nake' ka to yeje yixe' da' žaljen
zildo',
na' kate' zľa' wbíž, na' zbižen.

7 Žbia yi'to' dan' zžo'o neto'.

Že' zedlto' dan' zžá'li'o neto'.

8 Zľe'elo' yógo'te da' bi nak chawe'
da' žonto'.

Zľoe'elo' ľaw zia da' nbága'to'.

9 Zzacho'o yiz cheto' dan' zžo'o neto'.
Žeyožgak yiz cheto' ka to be' da'
zka'to'.

10 Ka zej nak ža zoato' nbanto', zej
nakzen chonnľalj chi yiz,
na' cha' naktó' benne' wale, wak
soato' nbanto' tapľalj yiz,
san ka zej nak yiz ka', zžáka'to', na'
že' zedlto'.

Ka' gaze zdegak yiz ka', na' znitlto'.

11 ĵNož benne' nnezle' binlo ka nak
yeľa' zž'a' chio'?

ĵNož benne' nnezle' ka nak yeľa'
yichj ž'a' chio'?

12 Bsedle neto' wkonlto' binlo
žin ža cheto' ka', nich gak
chejni'ilty' cháwe'do'.

13 Xanto' Dios, beyón neto' toze ľen
Le'.

ĵTo chi'ize želo'?

Beyache' ľaže'l neto', benne' wen
žin chio' ka'.

14 To to zil bzoa yichj ľázdo'to' yeľa'
ži'i' ľaže' chio',

na' ľo yeľa' žebele góltezto' chio'
yógo'te ža soato' nbanto'.

15 Benn cheto' yiz zan nich yebelto'
ka zej nak yiz bsáka'li'o neto',
na' ka zej nak yiz wžé' zedlto'.

16 Be' neto', benne' wen žin chio'
ka', latje ľe'elto' da' zen da'
žono',

na' ľe'egekle' za'sóto' ka' yeľa' zen
chio'.

17 Xanto' Dios, ben chawe' neto'.

Ben chawe' žin da' žonto'.

ĵO', Xanto' Dios, ben chawe' žin da'
žonto'!

91

1 Bennen' žxen ľaže'e Xanžo Dios
nich gape chi'e ľe',

na' zzi'e Dios, Bennen' nape' dot
yeľa' wak, nich gáklene' ľe',

2 wak yi'e Dios: "Le'kze žxen
ľaža'a, na' Le' zkache' chawo'o
neda'.

Nako' Dios chia', na' žxen ľaža'a
Le'."

3 Le' wkache' chawe'e le' ľo da' zia
da' bi nľa' ľawn,
na' ľo yižwé' da' žoten benne' ka'.

4 Wkache' chawe'e le' ka žon to
zkoko', bian' žape chi'iba'
bríse'do' ka' zan xilba',
na' cho'o chawo'o ľo ne'e Le'.

Yeľa' li' ľaže' chie' gon chi'in le', na'
wkache' chawen' le'.

5 Bi be gak wchebe le' žel,
na' bi be gon le' da' zia te ža,

6 na' to yižwé' che da' choľ bi be
gonen chio' le',

na' to da' zinnj da' žoten benne' ka'
te ža, bi be gonen chio'.

7 Wak gatgak to mil benne' ka'
kwito' le',

na' chi mil benne' ka' gawze gan
zo', san bi be sako'o le'.

8 Wio', na' le'elo' da' zia da' gaken
 chegak benne' wen da' zinnj
 ka'.
 9 Wzi'o Xanžo Dios, na' žxen lažo'o
 Le',
 na' Dios, Bennen' nape' dot yela'
 wak, wkache' chawe'e le'.
 10 Che len bi be da' zia gak bi da'
 gonen chio',
 na' bi cho'o nitó yižwé' ližo'.
 11 Dios sele'e wbás che ya'abá chie'
 ka' nich gáklengake' le',
 na' gape chí'igake' le' gáte'teze gan
 chejo'.
 12 Góχwgake' le' lo ná'gake'
 nich bi gon to yej ni'o we'.
 13 Wlejkzo' bež yixe' ka', na' bele
 ka',
 bež yixe' sniale'e ka', na' bia snia
 ka'.
 14 Zna Dios: "Yeslá' yógo'te benne'
 ka' zej nži'ile' neda',
 na' wkache' chawa'a benne' ka'
 žechébgake' naka' Xángake'.
 15 Kate' wližgake' neda', na'
 yecheba' chégake'.
 Kate' že' zédgekle', sóalenkza'
 légake'.
 Yeslá' légake', na' gapa' légake' ba
 la'ne.
 16 Gona' ga sóagake' nbángake' yiz
 zante,
 na' yeslá' légake'."

92

1 Xanto' Dios, da' xtanle'e žoe lawto'
 Le',
 na' žolto' da' zka'n zenen Le', Dios
 zente.
 2 Nakle'e xtan zzenlto' benne' ka' zil-
 le kan žeyache' láže'lo' neto',
 na' žel zloe'elto' nako' li laže'.
 3 Žolto' chegak da' ki, na' zchinnto'
 da' žól-lento'
 dan' nwan' chi do, na' zgołto' da'
 znnele'en xtando'.
 4 Xana' Dios, ni'a che da' žono' Le'
 žebéle'ela'.
 Ni'a che da' ben no'o nak chia' yela'
 ba nez.
 5 Zenle'e nak da' beno', Xana' Dios,
 na' zenle'e nak da' zgo'o lo yichj
 lázda'wa' gona'.

6 Batkle chejni'igekle benne' lazdo'
 zide ka',
 na' bi gak nnéžgekle benne' nat laže'
 ka' da' ni.
 7 Kate' zgólegak benne' ka' zbej
 yichjgake' Dios kan zgole
 yixe',
 na' žežój chawe' da' žongak benne'
 wen da' zinnj ka',
 naken nich kwia yí'gake' to chi'ize.
 8 Le', Xana' Dios, nakkzo' Dios zente.
 9 Nak bia' da' gak chegak benne'
 ka' zži'igake' chio' Le', Xana'
 Dios.
 Nak bia' kwia yi'gak benne' ka' bi
 zlé'egekle' Le' chawe'.
 Wzonnjgak yógo'te benne' wen da'
 zinnj ka'.
 10 Le' žono' ga nakža' neda' wale
 kan nak to beže.
 Zgo'o set yichja' da' žon chochen
 yichj lázda'wa'.
 11 Da' likze le'ela' benne' ka' bi
 zlé'egekle' neda' chawe'
 wzóa zibgake' lawa' neda',
 na' yenla' kwež nyáche'gak benne'
 ka' bdíl-lengake' neda',
 benne' wen da' zinnj ka'.
 12 Changak benne' chawe' ka' ka
 žongak yag zina' ka'.
 Gólegake' kan zgólegak yag sedro ka'
 law Ya'a Libano.
 13 Zej nake' ka to yag da' zen lo li'a
 yodo' che Xanžo Dios,
 dan' zgólele'en lo li'a liž Dios chežo.
 14 Zej nake' ka yag ka' zbiagaken
 kate' ngólele'egaken
 na' ne zej naken yag ya'a wale ka'.
 15 Benne' ki wzéngekle' benách ka'
 nak Xana' Dios li laže',
 na' Bennen' žon choche' neda',
 na' bi be zoalen Le' da' bi naken
 chawe'.

93

1 Xanžo Dios nake' Benne' Wnná
 Bia' Zen, na' nakwe' da'
 záka'le'en.
 Da' nžejw li'e naken yela' wak zen.
 Bzoa choche' yežlyó nga, na' bi gak
 no benne' wtén'.

2 Gan ži'o z̄nna bi'o, X̄anto' Dios,
wzóa chochen ža ni'te
na' Le' zoakzo' to chi'ize.

3 Žónle'egak yegw ka' žaxto', X̄anto'
Dios.

Žónle'egaken žaxto', na' z̄nnégaken
zižje.

4 X̄anžon', Bennen' zoe' ya'abá,
napže' yela' wak

ka nak da' zej nape yegw ka'
žónle'egaken žaxto',

na' ka nak da' nape nis zgo'nen che
nisdo'.

5 Chochle'e zej nak da' ka' wn-
nakzo', X̄anto' Dios.

La'y nakkze yodo' chio' to chi'ize.

94

1 X̄ana' Dios, Le' žezi'kzo' wzón
benne' ka'.

Le' žebėj yichjo' benne' wen da'
zinnj ka'.

2 Z̄chi'a lažo'o Le' da' žongak yógo'te
benne' ka'.

Wzó ža', bsaka' benne' ka' kan žala'
gak chégake', benne' ka' zka'n
žen kwíngake'.

3 X̄ana' Dios, ěto chi'ize gongak
benne' wen da' zinnj ka' ki'?

ěTo chi'ize yebégekle benne' zbej
yíchjake' Le'?

4 ěTo chi'ize wká'n žen kwíngake', na'
nne zí'gake'?

ěTo chi'ize wká'n žen kwingak
benne' ka' žebėj yíchjake'
Le'?

5 Benne' ki zžia yí'gake' benne' chio'
ka', X̄ana' Dios

na' žsaka' zí'gake' benne' ka' wžekzo'
Le'.

6 Žótgake' no'le wzebe ka', na'
benne' zi'to' ka',

na' žóngake' ga gatgak bi' wzebe ka'.

7 Z̄nnágake': "Bi be zle'el Dios,
X̄angak benne' ka',

dan' Dios chegak benne' Israel ka'
bi ži'e wnné yoe chégake'."

8 Le chejni'il, le'e, benne' laždo' zide
ka', le'e, benne' nat laže' ka'.

ěTo chi'ize bi chejni'ilele?

9 Dios bene' nagžo.

ěBi ženle' da' z̄nnale'?

Dios bene' yej lažwo.

ěBi zle'ele' da' žonle'?

10 Dios žsaka' zi'kze' benne' yež ka'.

ěBi tile' le'e?

Dios nake' Bennen' zzejni'ile'
benách ka'.

ěBi gákbe'ele' da' yo'o yichj láždo'le'?

11 X̄anžo Dios nnezkzle' da'
yo'o yichj láždo'gak yógo'te
benách.

Nnezle' zej naken da' yažze.

12 X̄ana' Dios, ba nez žen naken che
bennen' zzejni'ilo' Le',

na' žsedlo' le' ka nak da' bchi'lo'
neto'.

13 Ga'n bennen' chawe' kate' za' ža
gak bi da' sake'e,

na' ža na' gáche'gak benne' wen da'
zinnj ka' yežw ba.

14 Batkle kwej yichj X̄anžo Dios
benne' chie' ka',

na' bi wsán laže'e benne' ka' ba
wžekze' Le',

15 san gone' ga wchi'a láže'gak
benne' ka' lo da' naken
chawe',

na' yógo'te benne' li laže' ka' si' lo
ná'gaken'.

16 ěNožkze benne' gáklene' neda'
nich tíl-ženžo benne' wen da'
zinnj ka'?

ěNožkze benne' gónlene' neda' tžen
nich wžia yi'žo benne' wen
da' zinnj ka'?

17 Chela' bi goklen X̄anžon' neda',
ba bejgacha'a yežw ba.

18 Kate' wnnía': zoa' chejchégo'a,
na' Le', X̄ana' Dios,

lo yela' ži'i laže' chio' gókleno' neda'.

19 Kate' ži'a wnné yoe, na' že' zedla',
žeyón ženkzo' neda', na' žono' ga
žebéle'ela'.

20 Batkle gako' toze len benne' ka'
zchi'a láže'gake' benách ka' lo
da' bi nak chawe',

benne' ka' zzóagake' cheļa'ale
da' naken chawe', na' da'
bchi'lo' Le' neto'.

21 Benne' ki žóngake' toze diža' bi da'
góngake' che no benne' nake'
chawe',
na' zchóggake' chie' gate', na' bi be
zia nbage'e,

22 san Xanžo Dios nake' ka to yo'o
gan zoa chawa'a.
Dios chia' nake' ka to yej xe da' žon
chochen neda'.

23 Le' yebi'e chegak benne' wen da'
zinnj ka' ka nakkze da' zinnj
da' béngake'.

Wžia yi'e benne' ka' ni'a che da' bi
nak chawe' da' žóngake'.

Xanžo Dios wžia yi'e benne' wen da'
zinnj ka'.

95

1 Le da le'e, wká'n zenžo Xanžo Dios.
Len yeļa' žebele goļžo che Bennen'
zzoa choche' žo'o nich yelažo.

2 Chejšo lawe' Le', na' ye'žo-ne':
“Žóχkeno'.”

Len yeļa' žebele goļžo da' we lawžo
Le'.

3 Xanžon' nake' Dios zente,
na' nake' Benne' wnná bia'
zénle'eže ka dios ka' chegak
benách ka'.

4 Zna bi'e dot yežlyó nga,
gan nak gže', na' gan nak sibe law
ya'a ka'.

5 Zna bi'e nisdo', da' benkze' Le',
na' lezka' yežlyó nga da' bene' Le'.

6 Le da, wká'n zenžo-ne', na' wzóa
zibžo lawe'.

Wzóa zibžo law Xanžon', Bennen'
bene' žo'o.

7 Le' nake' Dios chežo, na' nakžo
chie' Le'.

Nakžo benne' ka' žape chi'ikze', na'
nakžo ka zíla'do' chie' ka'.

8 Zna Xanžon': “Cha' žénlele chi'a
na'a ža,

bi gonle zide lázdo'le kan bengak xa
xto'le ka' gan nzin' Meriba,
na' kan béngake' lo ža na' le'e latje
dach gan nzin' Masah,

9 gan bcha'agak xa xto'le ka' neda',
na' béngake' ga bža'a neda' la'kze
blé'egekle' yógo'te da' zen ka'
da' bena'.

10 Choplalj yiz bzoela' benne' ka',
na' wnnía': zej nake' benne'
žebėj yíchjgake' neda', na' bi
žóngake' kan bchi'la' légake'.

11 Che len, lo yeļa' zža'a chia' ben
chocha' xtiža'a,
na' wnnía': bi chó'ogake' gan yezí'
láže'gake' tzen len neda'.”

96

1 Le goļ che Xanžo to da' kob.

Le goļ che Xanžon', le'e zoale do
zente yežlyó.

2 Le goļ che Xanžon', na' le wká'n
zen La la'y chie'.

Tža tža le wzenle benách ka' kan
žeslé' žo'o.

3 Le wzenle benne' zi'to' ka' ka nak
yeļa' zen chie',

na' benne' yógo'te yež ka' kan nak
da' zen da' bene'.

4 Zente nak Xanžon', na' žala' wká'n
zénle'ežo-ne'.

Žala' gapžo Le' ba la'ne, na' kege
dios ka' chegak benách ka'.

5 Zej nakze yógo'te dios ka' lo'a ka',
san Xanžo Dios bene' ya'abá na'le.

6 Nape' Le' yeļa' wak, na' yeļa' wnná
bia'.

Nža' yodo' chie' yeļa' zen, na' yeļa'
xtan.

7 Le wká'n zen Xanžon', le'e zoale
dot yežlyó nga.

Le wká'n zen yeļa' zen chien', na'
yeļa' wak chien'.

8 Le gape ba la'ne Xanžon' kan žala'
gonžo.

Le yedjwá' da' wnéjzlwle na' le cho'o
yodo' xtan chie'.

9 Le wká'n zen Xanžon' dan' nake'
la'y, na' xtanle'e.

Le žebe lawe' Le', le'e zoale dot
yežlyó nga.

10 Le ye' yež ka': “Nak Xanžon'
Benne' Wnná Bia' Zen.

Bzoa choche' yežlyó nga, na' bi gak
no benne' wtén'.

Wchi'a laže'e benne' ka' lo da'
naken chawe'."

11 Le yebele, le'e, zoale ya'abá, na'
yežlyó nga.

Le nne, le'e, nisdo', na' bia ka' zoale
ga na'.

12 Le yebele, le'e, yiže', na' bia ka'
zoale ga na',

na' le'e, yag ka' zej zen lo ya'a ka'.

Le nne zižje lo yela' žebele chele,

13 law Xanžon' kate' yide'.

Yide' nich wchi'a laže'e benách ka'
lo yežlyó nga.

Nna bi'e benne' ka' do zente yežlyó.

Nna bi'e légage' lo da' naken
chawe', na' lo da' naken dot
da' li.

97

1 Nak Xanžon' Benne' Wnná Bia'
Zen.

¡Le yebele, le'e zoale yežlyó!

¡Le yebele, le'e zoale žoa'a nisdo'!

2 Zej nyechjle bejw, na' da' cho! Le'.
Lo da' naken dot da' li, na' da'
chawe' zna bi'e.

3 Znežw yi' gan žeje' Le',
da' wzeyen benne' ka' bi žlé'egekle'
Le' chawe'.

4 Yes wzió' chie' ka' žsa'ní'gaken
yežlyó.

Yežlyó nga žle'elen, na' žzon'.

5 Želángak ya'a ka' ka china' bez law
Xanžon',

law Xának benne' ka' nníta'gake'
dot yežlyó nga.

6 Žloe'e law ya'abá da' chawe' chie',
na' benne' yógo'te yež žlé'egekle'
yela' zen chie'.

7 Yedoé'egekle benne' ka' zka'n
žéngake' lo'a ka',

benne' ka' zka'n zen kwíngake' ni'a
chegak lo'a ka' chégage'.

Yógo'te dios chegak benne' ka' wzóa
žíbgaken law Xanžo Dios.

8 Béngekle benne' ka' nníta'gake' yež
Sión, na' bebégekle'.

Bebégekle benne' ka' nníta'gake'
yežlyó Judá,

ni'a che da' bchi'a lažo'o Le', Xanto'
Dios.

9 Zente nako' Le', Xanto' Dios, lawle
dot yežlyó.

Zenže nako' Le' ka yógo'te dios
chegak benách ka'.

10 Nol-le le'e nží'ilele Xanžon', le ža'a
da' zinnj.

Le' žape chi'e yela' nban chegak
benne' chie' ka'.

Žeslé' légage' lo na'gak benne' wen
da' zinnj ka'.

11 Yela' bani' chie' zóaĵenen benne'
chawe' ka',

na' yela' žebele chie' zóaĵenen
benne' li laže' ka'.

12 Le yebele le'e, benne' chawe' ka',
law Xanžon'.

Le wsá' laže' da' zen da' ben
Dios,

na' le wká'n zen La la'y chie'.

98

1 Le goĵ che Xanžon' to da' kob dan'
bene' da' žonen ga žebanlžo.

Len yela' waĵe chie', na' yela' wak
la'y chie' bzexjwe' benne' ka'
žží'igake' chie'.

2 Xanžon' bzenle' benách ka' kan
žeslé' légage'.

Bzenle' benne' yež ka' ka nak da'
chawe' chie'.

3 Bene' da' bchebe laže'e gone'
chegak benne' Israel ka' ni'a
che yela' li laže', na' yela'
nží'il chie'.

Yógo'te benách blé'egekle' da' ben
Dios ni'a chežo.

4 Le goĵ len yela' žebele law Xanžon',
le'e zoale dot yežlyó nga.

Le wká'n zene' Le' len da' goĵ-le.

Lo yela' žebele chele, le kwéžeya'a.

5 Le goĵ da' we lawle Xanžon'.

Le goĵ len da' ka' žól-lenle, da'
ka' chinnle.

6 Le wkwéž lozgak bia ka', na'
yezika' da' ka' zgol-le,

na' le kwéžeya'a lo yela' žebele chele
law Xanžon', Bennen' zna
bi'e žo'o.

7 Le nne, nisdo', na' bia ka' zoale ga
na'.

Le gol, le'e, yežlyó, na' le'e zoale ga
na'.

8 Le kapa' na'le, le'e, yegw ka'.

Le gol lo yela' žebele, le'e, ya'a ka',
law Xanžon',

9 dan' yide' yedjnná bi'e yežlyó nga.
Nna bi'e benne' ka' nníta'gake'
do zente yežlyó len da' nak
chawe',

na' benách yógo'te yež ka' len da'
naken dot da' li.

99

1 Nak Xanžo Dios Benne' Wnná Bia'
Zen,

na' žžizegak yógo'te benne' ka' ni'a
chie' Le'.

Ži'e latje blo chie' dan' zoan
lávlegak kerubín ka', na' žžo'
yežlyó nga.

2 Zente nak Xanžon' law Ya'a Sión.

Nake' zen lávlegak yógo'te yež ka'.

3 Le wká'n zen La la'y che Xanžon'
da' naken zen,
na' da' žala' žebežo.

La'y nake' Le'.

4 Le', Benne' Wnná Bia' Zente,
nži'ilo' da' nak chawe'.

Bzoa chocho' da' naken dot da' li.

Beno' da' naken chawe', na' da'
naken dot da' li ni'a chegak
za'só Jakob ka'.

5 Le wká'n zen Xanžo Dios!

Le wzóa zible lawe' Le' gan ži'e
zna bi'e dan' nake' la'y!

6 Moisés, na' Aarón gókgake' bžoz
chie' ka'.

Samwel goke' to benne' bcháljlene'
Le'.

Wnnágekle' Xanžo Dios to, na' Le'
bechebe'.

7 Bcháljlene' benne' ka' to lo bejw
gaj.

Béngake' da' wnnakze' Le', na' da'
bchi'le' légake'.

8 Le', Xanto' Dios, bechebo' chegak
benne' ka'.

Bloe'elo' légake' nako' Dios, na' ženít
lawo'o Le' chegak benne' ka',
la'kze žono' ga zžáka'gake' ni'a che
dola' da' nbága'gake'.

9 Le wká'n zen Xanžo Dios!

Le wzóa zible lawe' Le' law ya'a
la'y chie', dan' la'y nak Xanžo
Dios!

100

1 Le gol law Xanžo Dios, le'e zoale
dot yežlyó nga.

2 Le wká'n zen Le' len yela' žebele
chele.

Le da lawe' Le', žol-le len yela'
žebele.

3 Batkle gal láže'le Xanžon' nakkze'
Dios.

Le' bene' žo'o, na' nakžo chekze' Le'.
Nakžo benách chie' ka', na' zila'do'
chie' ka'.

4 Le cho'o yodo' chie', na' ye'le-ne':
“Žóžkeno”,

na' lo žchil chen, we lawle Le'.

Le yi'e: “Žóžkeno”, na' le wká'n zen
La la'y chie'.

5 Chawe' nak Xanžon' na' sóateze
yela' ži'i láže' chie'.

Yela' li láže' chie' soan to chi'ize.

101

1 Gólteza' kan zej nak yela' ži'i láže',
na' yela' li láže' chio'.

Gólteza' chio' Le', Xana' Dios.

2 Žak laža'a gona' da' naken li láže'.

žBatx yido' gákleno' neda'?

Dot laža'a golkza' lo ližkza' neda'.

3 Batkle ko'o laža'a gona' to da' zinnj.

Bi zle'ela' chawe' da' žongak benne'
ka' zbej yichjgake' Dios.

Batkle wa'a latje biga'gake' gan zoa'
neda'.

4 Wkwasa' lo yichj lázda'wa' da'
zinnj,

na' bi ko'o laža'a gona' da' bi nak
chawe'.

5 Wnníta'a chela'ale benne' ka'
znnégake' chegak benne'
yoble ka' bagáche'ze.

Bi wa'a latje soalen neda' to benne'
zka'n zen kwine', bennen'
žži'e che Dios.

6 Le'ela' chawe' benne' ka' zej
nake' li laže' law Dios, nich
gónlengake' neda' tzen.
Benne' ka' zej nake' dot laže'
góngake' žin chia'.
7 Bi wa'a latje no benne' žon laže'le'
choe'e liža'.
Bi wa'a latje to benne' wen laže'
soe' gan zoa'.
8 Tža tža wnnita'a žize benne' wen
da' zinnj ka', benne' ka'
nníta'gake' lo yežlyo chia'.
Wkwasa' yógo'te benne' wen da'
zinnj ka' lo yež che Xanžo
Dios.

102

1 Xana' Dios, benle da' znnabla' Le',
na' bze nag da' žliža' Le'.
2 Bi wkache' lawo' Le' lawa' neda',
dan' že' zedla'.
Bze nag chia', na' bechebe chia'
kate' žliža' Le'.
3 Nak yela' nban chia' ka' žen che yi'
da' znitlen.
Yo'o da' la lo žit chia' ka' to yi' da'
žála'le'en.
4 Žedó laža'a, na' nak lázda'wa' ka' to
yixe' nkwadén,
na' biž znnan gawa' yet.
5 Dan' zbeže wé'li'a ba nžítli'a.
6 Naka' ka' to lab žlaba' to lo yežlyo
biž,
na' ka' to bedkoke žiaba' lawle to
yo'o nyinnj.
7 Žata'a yele, san bi ztasa'.
Naka' ka' to byinne žiaba' tozba'
yichjo'o sibe.
8 Tža tža zne zítezgak benne' ka' bi
žlé'egekle' neda' chawe'.
Benne' ka' zžá'agake' neda'
žkóngekle' žin la' kate' zne
zí'gake' che no benne'.
9 Kate' žawa' yet, naken ka' žawa' de,
na' nis zbeža' nchixén da' že'ja'.
10 Ki žaken dan' zžo'o neda', na'
žsaka' zío neda'.
Bkwaso' neda', na' bžo'no' neda'.
11 Nak yela' nban chia' ka' to zoł da'
zdezen,
na' naka' ka' to yixe' da' ba nbižen.
12 Le', Xana' Dios, to chi'ize zo'.

Chejsá' láže'gak yógo'te benách ka'
La la'y chio'.
13 Bezó ža', na' beyache' laže'le'
benne' yež Sión ka',
dan' ba bžin ža' yenít lawo'o
chégake'.
14 Neto', wen žin chio', nži'ildo' yej
ka' che yežen'.
Žékelto' zi' dan' nbia yin'.
15 Benne' yógo'te yež ka' gápegake'
La la'y chio' ba la'ne, Xanto'
Dios.
Žébegak yógo'te benne' wnná bia'
ka' yela' zen chio',
16 kate' yechiso' yež Sión, Xanto'
Dios, na' lé'egekle' yela' zen
chen,
17 dan' wzé nago' da' znnábgekke
benne' ka' wléj yichjo'
na' biž wzó' cheła'ale da'
žáta'yoegekle' Le'.
18 Bzoj da' ni nich gólgaken benne'
ka' za' lá'gake',
na' benne' ka' za' gáljgake' we
lágake' Xanžo Dios.
19 Gan zoa Xanžon' ya'abá bwie'.
Gan zoe' ya'abá bje'ele' yežlyo nga,
20 nich yenle' chegak benne' ka'
zbeže nyáche'gake',
benne' ka' zej nyejwe' liž ya,
na' yeslé' benne' ka' ba nžog
chégake' gátgake',
21 nich wzéngekle' benne' yež Sión
ka' kan nak žen La la'y che
Xanžo Dios,
nich we lágake' Le' lo yež
Jerusalén,
22 kate' la'gak benách yógo'te yež
ka',
nich wká'n zéngake' Xanžo Dios.
23 Xanžo Dios bzexjwe' yela' wale
chia',
na' yeláte'ze ka' bete' neda'.
24 Naž wnnía': "Dios chia', bi goto'
neda', kate' bi na' gola'.
Le' to chi'ize zo'."
25 Ža' ni'te bzo' yežlyo nga, na' len
no'o beno' ya'abá.

26 Kwia yi'gak da' ka', san sóatezo'
Le'.
Te chegak yógo'te da' ka' kan žeywé
to laže'.
Kan zcha'to' zato' žeza', wchó'o da'
ka',
27 san bi zcha' kwino', na' batkle te
chío'.
28 Gape chi'o zi'nto' neto', benne'
wen žin chío' ka',
na' wzóa chochkzo' za'sóto' ka'
lawo' Le'.

103

1 We lawa' Xanžo Dios len dot yichj
lážda'wa'.
We lawa' La la'y chie' len dot
da' naka'.
2 We lawa' Xanžon' len dot yichj
lážda'wa',
na' bi gał laža'a da' chawe' da'
bene' chia'.
3 Ženít lawe' yógo'te doła' da'
nbaga'a.
Žeyone' neda' chegak yógo'te yižwé'
ka' da' yoa'a.
4 Žape chi'e neda' nich bi gata'.
Lo yela' ži'i laže' chie', na' yela'
žeyache' laže' chie' zka'n
chawe'e neda'.
5 Zzanli'e da' chawe' ka' da' žák gaken
chia'
nich yeyaka' ka' to benne' yiz
kwide', na' benne' wałe kan
žak che to bsia.
6 Xanžo Dios zchi'a laže'e da'
žak chegak benne' ka'
zzáka'le'egake',
na' zka'n chawe'e légake'.
7 Błoe'ele' Moisés da' ka' wló'o laže'e
gone',
na' bi'e latje benne' Israel ka'
blé'egekle' da' zen ka' da'
bene'.
8 Xanžon' žeyache' láže'le', na' nži'ile'
benách ka'.
Nake' zen laze', na' nží'ile'ele'
benách chie' ka'.
9 Bi ztilkze' žo'o, na' kegé to chi'ize
žže'e žo'o.
10 Bi žebi'e chežo ka' nak zia da'
nbága'žo,

na' bi na' wžia yi'e žo'o ni'a che
xtóla'žo.
11 Ka nak sibe ya'abá lawle yežlyó,
kikze nak yela' ži'i laže' zen chie'
len benne' ka' žápegake' Le'
ba la'ne.
12 Ka nak zi'to' gan zla' wbíž, na' gan
ženen,
kikze zkwase' zító'le doła' da'
nbága'žo.
13 Kan nak xa xkwide' ka' ži'i laže'
len zi'nkze' ka',
kikze nak Xanžon' ži'i laže' len
benne' ka' žápegake' Le' ba
la'ne.
14 Le' nnézkzele' kan nakžo lo beła'
žen chežo.
Žejsá' laže'e nakžo bižte yo.
15 Ka nak yela' nban chežo, nakžo
ka' to yiže'.
Zgolžo ka' žak che to yeje yiže'.
16 Kate' zde be' ga na', na' znitlen,
na' biž zoa no benne' žejsá' laže'e
chen,
17 san ka' nak chegak benne' ka'
žxen láže'gake' Xanžon',
yela' ži'i laže' chie' zóalenen légake'
to chi'ize,
na' da' chawe' chie' zóalenzken
yógo'te za'sógake',
18 benne' ka' žóntezgake' kan zna
diža' dan' bėnlene' légake',
na' benne' ka' žóngake' kan wn-
nakze' Le'.
19 Bzoa Xanžon' latje chie' ya'abá
gan ži'e zna bi'e.
Nakkze' Benne' Wnná Bia' Zen
lawlegak da' zej den.
20 Le wká'n zen Xanžon', le'e, wbás
che ya'abá ka'.
Nakle wbás wałe, na' chochle'e, na'
žonle kan zne',
na' zze nagle da' ži'e le'e.
21 Le wká'n zen Xanžon', le'e, wbás
che ya'abá ka' žeje lo wdile.
Nakle wbás wen žin chie' ka', na'
žonle kan žénele' Le'.
22 Le wká'n zen Xanžon', yógo'tele
le'e, ben Dios le'e,
na' zoale yógo'te latje gan zna bi'e
Le'.

We lawa' Ḥanžon' len dot yichj
lázda'wa'.

104

¹ We lawa' Ḥanžo Dios len dot yichj
lázda'wa'.

Zente nako' Le', Ḥana' Dios.

Laže' da' nako' naken yela' xtan, na'
yela' zen.

² Zwakw kwino' yela' baní' ka za
lano'.

Bzalo'o ya'abá ka to yo'o laže' chio'.

³ Beno' ližo' lawle nis da' žen' ža'le.

Zkonlo' žin bejw ka' ka to karreta
gan ži'o Le', dan' zden lo be'.

⁴ Zkonlo' žin be' žaken ka wbás chio',
na' yes wzio' ka' ka wen žin chio'
ka'.

⁵ Bzoa chocho' yežlyó nga lo lenen,
na' bi be gak wkwasen'.

⁶ Bwako' yežlyó nga len nisdo' ka
žon to benne' žakwe' za lane',
na' nisen' bwakwn ya'a ka'.

⁷ Kate' bti'lo' nisen', na' bezonnjen.

Bebigan' kate' benlen wnnó' zižje.

⁸ Nisen' dan' bwakwn ya'a ka' be-
jsóan lo yegw ka',

na' bžinen latjen' da' beno' Le' che
nisen'.

⁹ Bzo' gan ze law chejsóan, na' gan
biž gak ten,

nich biž yewakwn yežlyó bižen'.

¹⁰ Beno' bej ka', da' ka' žáljgaken
žoa'a yégodo' ka',

na' yegw ka' zdégaken ladjwgak ya'a
ka'.

¹¹ Lo yegw ka' že'jgak bia yixe' ka'
nis,

na' zdoan yela' zbiže nis chegak
burro yixe' ka'.

¹² Byínnedo' ka' žóngakba' xó'ngakba'
ka' lo yag ka' zégaken žoa'a
yegw ka',

na' žólgakba' ladjwgak ni'a ná'gaken
ka'.

¹³ Žselo'o yejw zan ya'abá dan' žaken
law ya'a ka',

na' želje yežlyón' len da' chawe' da'
žono'.

¹⁴ Žesgolo' yixe' da' žawgak bia yixe'
ka',

na' kwando' ka', da' ka' žawgak
benách ka',

na' da' ka' zkóngekle benne' ka' žin
nich góngake' yela' waw,

¹⁵ na' uba ka', da' ka' žóngake'
xis uba wal dan' žonen ga
žebégekly benne' ka',

na' olibo ka', da' ka' žóngake' set
dan' zgó'ogake' yíh'jgake',

na' zoa' da' žóngake' yet nich
sógake' nbángake'.

¹⁶ Yag sedro ka' da' zej zen law Ya'a
Líbano zzi'gaken nis yejw.

Zej naken chio', Ḥanto' Dios, dan'
gozo' lé'gaken.

¹⁷ Lo yag ka' žziagak byínnedo' ka'
xó'ngakba' ka',

na' lo ni'a ná'gaken že'gak liž byinne
sigwenya ka'.

¹⁸ Zej zoa chibo yixe' ka' law ya'a
zen ka',

na' lo bloj ka' zangak ya'a ka' zej zoa
bzižo' ka'.

¹⁹ Beno' byo' dan' zlo'e'elen to byo'
to byo' che yiz,

na' wbiž nnezlen kate' žala' yenen.

²⁰ Beno' yel, na' kate' ba golen,

na' zžojgak bia yixe' ka'.

²¹ Zbéžeya'agak bež yixe' ka',
žiljgakba' da' gáwgakba'.

Žiljgakba' bia ka' wnnakzo'
gáwgakba'.

²² Kate' žla' wbiž, na' žeyéjgakba' lo
bloj chégakba', gan ztásgakba'
te ža.

²³ Naž zžojgak benne' ka', na' žjake'
wen žin,

na' žóngake' žin na' zejte žen wbiž.

²⁴ Ḥanto' Dios, da' zante zej nak da'
beno'.

len yela' žejni'il zente chio' beno'
da' ka'.

Nža' yežlyó nga da' ka' beno' Le'.

²⁵ Zoa nisdo' ga na', dan' naken žen,
na' zil-le'e,

gan zej yo'o bia zante ka', biado'
ka', na' bia zen ka'.

²⁶ Lo nisdon' zej nnita' barkw žen
ka',

na' zoa bia žen lo nisdon', bian'
beno' Le', nzi' laba' lebiatán.

27 Yógo'te bia ka' žxénláže'gakba' Le',
nich gonno' da' gáwgakba' kate'
gala' chégakba'.

28 Znezjon' chégakba', na' zzi'gakban'.
Žónnli'o da' žáwgakba', na'
žéljgeklba'.

29 Kate' bi žape chi'o légakba', na'
žžébegakba'.

Kate' žekwaso' be' žeká'gakba', na'
žátgakba', na' žeyákgakba'
bište yo,

30 san kate' žeseļo'o be' chio', na'
žebángakba'.

Znezjo' yela' nban kob chegak da'
ka' zej zoan lo yežlyó nga.

31 To chi'ize ga'n zen Xanžo Dios.

Žazlaže' Xanžon' da' ka' benkze' Le'.

32 Žwie' yežlyó nga, na' žzon'.

Zgane' ya'a ka', na' žžoj žen che yi' ga
na'.

33 Golkza' che Xanžon' xak zoa'
nbana'.

Yógo'te ža zoa' nbana' goļa' da' we
lawa'a Dios chia'.

34 Žak laža'a chaz laže' Xanžon' da'
ka' zlab laža'a,

na' žebéžela' ni'a che Xana' Dios.

35 Kwia yi'gak benne' doļa' ka'
nníta'gake' yežlyó nga,
na' biž soagak benne' ka' zbej
yichjgake' Dios.

We lawa' Xanžo Dios len dot
da' naka'.

įGa'n zen Xanžon'!

105

1 įLe wká'n zen Xanžo Dios!

įLe wká'n zen La la'y chie'!

Le wzenle benne' yógo'te yež
ka nak da' zen da' bene'.

2 įLe goļ chie'! įLe goļ da' wká'n zenle
Le'!

įLe wchálj chegak da' zente ka'
da' bene'!

3 įLe yebele lo da' nak chie' Le'!

Yógo'te benne' ka', benne' žápegak
Xanžon' ba la'ne, žaļa'
yebéļe'egekle'.

4 Le nnable Xanžon' gáklene' le'e.

Tža tža le wxén laže' Xanžo Dios.

5-6 Le'e, za'só Bran, wen žin che
Xanžon', na' le'e, za'só Jakob,
bennen' wžie',

le wsá' laže' chegak yela' wak ka',
na' da' zente ka' da' bene' Le',
na' kan bchi'a laže'e le'e.

7 Le' nake' Xanžon', na' Dios chežo.
Le' zna bi'e benne' ka' nníta'gake'
dot yežlyó.

8 La'kze te chegak to mil kwe'
benne' ka',

batkle gaļ laže'e da' wchebe laže'e
gone' lo diža' da' bene',

9 dižan' da' bėnlene' Bran,
dan' bzetj kwine' katen' bi da'
bchebe laže'e gone' che
Isaak,

10 na' bzoa chochen' ka to da' wn-
nakze' gon Jakob,

dižan' da' žaļa' góntezegak benne' Is-
rael ka' ka znnan,

11 dan' bene' katen' wnné': "Chele
le'e gonna' yežlyó chegak
benne' Kanaán ka',
dan' gaken to da' wdele lo na'gak
za'sóle ka'."

12 Katen' wnníta'gake' nbabze
benne' ka',

na' wdágake' lo yežlyó nga ka
benne' zi'to' ka',

13 na' wdégake' to yež yetó yež,

na' to yežlyó yetó yežlyó,

14 bi be' Dios latje no benne' bi da'
gone' chegak benách chie'
ka',

na' ni'a chégake' btile' benne' wnná
bia' ka'.

15 Gože' légake': "Bi be gonle chegak
benne' ka' wžia',

na' bi gonle zia benne' ka'
zcháljgake' lo wlaza' neda'."

16 Bene' ga gota' to wbín lo yežlyón',
na' beké'e yógo'te da' gáwgake',

17 san bseļe'e to benne' wnežwe'
lágake',

bennen' nake' Jwsé, bi' na'
béte'gake'-be'

nich gakbe' bi' ndo'w che to benne'
zi'to'.

- 18 Bséjwgake' ní'abe' lo yežw ka' ladjw blag ka',
katen' bséjwgake'-be' liž ya lo yežlyó Egipto,
- 19 na' zejte gola' gok li da' wnná Jwsé žala' gaken.
Ki goken, bloe'el xtiža' Xanžon' wnnabe' da' li.
- 20 Naž benne' wnná bia' che yežlyó Egipton' bsele'e to benne' bsane' Jwsé na'.
- Bennen' zna bi'e yež zan bsane'-be'.
- 21 Bzoe'-be' nich gakbe' xangak benne' ka' nníta'gake' liže',
na' nich nna bia'be' yógo'te da' nape' le',
- 22 na' nich tilbe' benne' zen ka' che benne' wnná bian' ka' žaz láže'kzbe',
na' nich wzejni'ilbe' benne' gole ka' che yežlyó Egipton' nich gágake' benne' sina' ka'.
- 23 Wdé na' bžingak benne' Israel ka' lo yežlyó Egipton',
na' wzóa Jakob lo yežlyó chegak za'só Kam ka'.
- 24 Wyánle'egak benne' ka' che Xanžon' lo yežlyón',
na' bene' ga gógakže' wale ka' zej nak benne' ka' bi blé'egekle' légake' chawe'.
- 25 Ben Dios ga bža'agak benne' Egipto benne' chie' ka',
na' bégake' benne' wen žin chie' ka' zia.
- 26 Bsele'e Moisés, wen žin chie',
lawgak benách chie' ka' tzen len Aarón, bennen' wžie' Le'.
- 27 Dios bi'e benne' chopé' ki latje bégake' yela' wak ka' che ya'abá,
na' yela' wak zen ka' lo yežlyó chegak za'só Kam ka'.
- 28 Bseła' Dios to da' chol dan' bwakwn dot yežlyón',
san benne' Egipto ka' bi bégake' da' wnnakze' Le'.
- 29 Naž bene' ga beyák nis yegw chegak benne' ka' žen,
- na' bete' yógo'te bel ka' zej zoaba' lo yegw ka'.
- 30 Besché'e yežlyó chégake' blož ka' ga bžinte wnníta'gakba' lo liž benne' wnná bian'.
- 31 Wnnaze Dios, na' bla'gak zante bi'a che bež ka',
na' bi'a las ka' dot lo yežlyó chegak benne' ka'.
- 32 Lo wláz nis yejw bsele'e yej nis lo yežlyón',
na' lezka' yi' da' bzeyen dot yežlyó chégaken'.
- 33 Bchinnje' yógo'te lba uba, na' yag higo chégake' ka',
na' bdichje' yógo'te yag ka' zej zen lo yežlyón'.
- 34 Wnnaze', na' bla'gak biche' zo ka',
bia ka' bi gak no benne' wlabe' légakba',
- 35 na' bdáwgakba' dot yixe' ya'a lo yežlyó chégaken',
na' bdáwgakba' dot linne da' žonn yežlyón'.
- 36 Naž bete' bi' byo nežw ka' chegak benne' Egipto ka',
xkwide' ka' zej nakbe' bi' wak ka' chégake'.
- 37 Bebeje' benne' chie' ka' ga na' zej noe'e mežw plat, na' mežw oro zan.
Bi wzóa no benne' ladjwgake',
benne' bi zoe' chawe'.
- 38 Bebégekle benne' Egipto ka' katen' bžójkake' ga na', dan' bžébele'egake' légake'.
- 39 Bžala' Dios to bejw da' wló'on benne' chie' ka' zol,
na' to yi' da' bsa'nín' légake' žel.
- 40 Wnnábgekle' Dios, na' bsele'e bežjw yixe' ka' nich gágake'-ba',
na' bene' ga béljegekle' yet da' bžojen ya'abá.
- 41 Bsaljwe' to yej xe, na' bžoj nis da' wdén lo yežlyó bižen' ka' to yegw nis.
- 42 Ki ben Dios dan' bejsá' laže'e diža' la'y chie'

da' bchebe laže'e gone' che Bran,
wen žin chien'.

43 Bebeje' benne' ka' wźie' lo yežlyó
Egipton',
na' bebégekľe' dan' gok yeľa' ba nez
zen chégake'.

44 Bnezjwe' benne' chie' ka' yežlyó
chegak benne' yezika' yež
ka',
na' da' wdápegak benne' yež ka'
beyaken chegak benne' chie'
ka',

45 nich gápegake' xtiže'e ba la'ne,
na' góngake' ka' nak da' wnnakze'
Le'.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

106

1 ¡Ga'n zen Xanžo Dios!

Le ye' Xanžo Dios: "Žóxkeno'", dan'
nake' chawe',

na' dan' žeyache' láže'tezle' žo'o.

2 ĽNožkze benne' gak wloe'ele' kan
zej nak yeľa' wak zente ka'
da' ben Xanžon'?

ĽNožkze benne' gak wká'n zene' Le'
kan žala' gonžo?

3 Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žóngake' da' chawe',
benne' ka' žóntezgake' da' žénele'
Le'.

4 Bejsá' laže' chia', Xana' Dios, kate'
žon chawo'o benne' chio' ka'.
Da yesló' neda', nich gak le'ela'

5 da' chawe' da' gono' ni'a chegak
benne' ka' wźio' Le',
na' nich yebela' kate' gak chegak
benne' chio' ka' yeľa' ba nez,
na' nich yebélenla' benách chio' ka'.

6 Bento' doľa' tľebe kan bengak xa
xna' wdé cheto' ka'.
Bento' da' zinnj, na' bento' da' bi
naken chawe'.

7 Kate' wnníta'gak xa xna' wdé
cheto' ka' lo yežlyó Egipton',
bi blab láže'gake' chegak yeľa' wak
che ya'abá ka' da' beno' Le'.

Bi bejsá' láže'gake' ka' beyache'
láže'le'elo' légake',

san bží'igake' chio' žoa'a nison'
nzin' Nisdo' Xna.

8 San Dios beslé' benách chie' ka'
nich ga'n zen La la'y chie',
na' nich wloe'ele' law ka' nak yeľa'
wak chie' Le'.

9 Btle' Nisdo' Xna na', na' bebižen.
Wdegak benách chie' ka' gachje
lawle nison' lo yo biž.

10 Beslé' benách chie' ka' lo na'gak
benne' ka' bi blé'egekľe'
légake' chawe',

na' bebeje' légake' lo na'gak benne'
ka' bsaka' zí'gake' légake'.

11 Naž nison' bwakwn benne' ka'
bi blé'egekľe' légake' chawe'.
Bi bga'n nitó benne' chegak benne'
ka'.

12 Naž benne' chie' ka' bejlé'gake'
xtiža' Dios,
na' bélégake' da' be lágwage' Le'.

13 Ka' gaze goľ láže'gake' da' ka'
bene'.

Bi wlézgake' nich lé'egekľe' da' gon
Dios,

14 san wzé láže'gake' to da' zinnj lo
latje dachen',
na' béngake' ga bža'a Dios le'e yixen'.

15 Wdé na' bnezjw Dios da'
wnnábgekľe' Le',
san bseľe'e ládjwage' to da' beten
zángake'.

16 Bgé'egekľe' Moisés gan wnníta'gake',
na' lezka' Aarón, Bennen' wže
Xanžo Dios na'kze.

17 Naž wyaljw yežlyón', na'
bwakwn Datán,
na' lezka' benne' ka' bénľengake'
Abiram tzen.

18 Naž wzén yi' gan zej ndobe
benách chie' ka',
dan' bzeyen benne' wen da' zinnj
ka'.

19 Béngake' to lo'a zan Ya'a Horeb
da' goken to bež da' naken ya
oro,
na' bzoa zíbgame' law lo'a oro na'.

20 Ki bebej yíchjgame' Dios, Bennen'
zoe' ya'abá,

nich wká'n zéngake' to lo'a oro, da'
naken ka to bež žawba' yiže'.

21 Golláže'gake' Dios, Bennen' beslé'
légake',

Bennen' bene' yeļa' wak zente ka' lo
yežlyó Egipton',

22 na' bene' yeļa' wak ka' che ya'abá
lo yežlyó chegak za'só Kam
ka',

na' da' ka' zchébegaken žo'o žoa'a
Nisdo' Xna.

23 Naž gok laže' Dios wžia' yi'e
benne' chie' ka',

san Moisés, bennen' wže' Dios, bzoa
kwine' law Dios

nich wzóa žie' yeļa' zža'a che Dios,
na' bene' ga bi wžia' yi' Dios benne'
ka',

24 san bzóagake' cheļa'a'ale yežlyó
xtanle'e dan' gónele Dios
wnezjwe' légake',

na' bi bejle'gake' xtiža' Dios.

25 Wnnétezgake' che Dios lo yo'o
laže' chégake' ka',

na' bi bze nággake' da' wnná Xanžo
Dios.

26 Che len bzetj kwine' gone' benne'
ka' zia,

gone' ga gatgak benne' ka' lo latje
dachen',

27 na' gone' ga yedoé'egekle benách
chie' ka' lawgak benne' ka'
wnníta'gake' yežlyón',

na' yeslase' légake' ladjw benne' ka'.

28 Naž bégake' toze diža' len benne'
ka' zka'n zéngake' lo'a dan'
nzin' Baal-peor.

Bdáwgake' biado' ka' bétgake'
lawgak dios gat ka'.

29 Bégake' ga bža'a Dios ni'a che da'
bégake',

na' bla' to yižwé' zen da' beten zan-
gak benne' ka'.

30 Naž wzó ža' Finées, to bxož, na'
bete' to benne'

ne žone' doļa', na' wže' ži yižwé' zen
na'.

31 Dan' ben Finées wzí' Dios ka
to da' žeyón chawen' benne'
ka',

dan' wloé'e lawn lawgak yógo'te
kwe' benne' ka',

32 Lezka' bégake' ga bža'a Dios žoa'a
bej nis da' nzin' Meribá,

na' bi gok chawe' che Moisés ni'a
che dan' bégake'.

33 Ni'a che dan' bégake' gok Moisés
yichj ža'a,

na' wdetle ben Moisés da' kegle.

34 Kate' wyó'ogake' lo yežlyó nga bi
bchínjgake' yež ka',

kan bchi'le Dios légake' góngake',

35 san bénlengake' benne' yež ka'
tzen,

na' bsédgekle' góngake' ka žongak
benne' yež ka',

36 na' bka'n zéngake' lo'a ka' chegak
benne' ka',

dan' benen ga bžia' yi' Dios benne'
chie' ka'.

37 Bétgake' bi' byodo' ka', na' bi'
no'le chégake' ka' lawgak lo'a
chegak be' xiwe' ka',

38 na' bláljgake' žen chegak bi'
že'ndo' ka',

bi' ka' bi na' góngakbe' doļa', bi'
ka' bétgake' lawgak lo'a ka'

chegak benne' Kanaán ka',
na' gok sban yežlyón' ni'a che žen
chegak xkwide' ka'.

39 Da' ka' bégake' bka'ngaken
légake' sban,

na' wléj yichjgake' Dios len da'
bégake'.

40 Che len bža'a'ale'e Dios benách
chie' ka',

na' bi ble'ele' chawe' benne' ka' zej
nake' chekze'.

41 Naž bdie' benne' chie' ka' lo
na'gak benne' yež ka',

na' benne' ka' zža'agake' benách
ka' che Dios wnná biá'gake'
légake'.

42 Benne' ka' bi zlé'egekle' légake'
chawe' bsaka' zí'gake'

benách ka' che Dios.

Bzéxjwgake' légake' lo yeļa' wnná
bia' chégake'.

43 Zante chi'i Dios beslé' benách
chie' ka'

san bži'igake' che da' ka' gože'
légake',

na' wbága'gake' doła' dan' béngake'
da' zinnj.

44 La'kze ki béngake', kate' wže'
zégekke', Dios bwie' da'
wzáka'gake',

na' benle' che da' blížgake' Le',

45 na' bejsá' laže'e dižan' da' bénlene'
benne' ka',

na' beyát laže'e che yela' zža'a chie'
dan' zente nak yela' žeyache'
laže' chie'.

46 Lezka' bene' ga beyache'
láže'gekle benne' ka' benách
chie'ka',

benne' ka' bché'gake' légake' zej
nžeje'.

47 Beslá neto', Xanto' Dios.

Bebéj neto' ladjw benne' zi'to' ka',
nich wká'n zento' La la'y chio' Le',
na' nich yebéle'elto' lo da' žolto'
chio'.

48 iGa'n zen Xanžon',
Bennen' nake' Dios chegak
benne' Israel ka',
ža ni'te, na' to chi'ize!

Yógo'te benne' ka' žala' nnágake':
"Ka'kze gaken."

iGa'n zen Xanžo Dios!

107

1 iLe wká'n zen Xanžon', dan' nake'
Benne' chawe'!

iTo chi'ize nake' Benne' ži'i
laže'!

2 Da' ni žala' nnagak benne' ka' ba
beya'w Xanžon',

benne' ka' beslé' lo na'gak benne'
ka' bi zlé'egekle' légake'
chawe'.

3 Bebeje' légake' ladjwgak benne' yež
zi'to' ka',

yež ka' zej žen' gan zla' wbíž, na' gan
žen,

na' gan za' be' zag, na' gan zde wbíž
byo' zag ka'.

4 Bał benne' ka' wdágake' le'e yiže'
gan bi zoa nez,

na' bi bžélgekle' yež gan sógake'.

5 Wdóngake', na' wbiłgake',
na' biž wzóa da' wxén láže'gake'.

6 Naž lo da' wzáka'gake' blížgake'
Xanžon',

na' beslé' légake' lo da'
wzáka'gake'.

7 Bnnite'e légake' to nez li,
nich chjake' to yež gan sógake'.

8 Žala' we lágwage' Xanžon'
dan' beyache' láže'le' légake'.

Bene' chégake' da' ka' žóngaken
ga žebánležo.

9 Zwe'je' benne' ka' zbílgame',
na' zwawe' benne' ka' zdóngake' nich
sí'gake' da' chawe' chie'.

10 Bał benne' ka' wnníta'gake' lo da'
choł, na' gan gok zož gátgake'.

Gókgake' ka' benne' zej nyejwe' liž
ya gan zej nžeje' do ya, na'
zzáka'le'egake',

11 dan' bží'igake' che xtiža' Xanžon',
na' bzóagake' chela'ale da' bzejní'il
Dios zente légake'.

12 Bedó láže'gake' lo žin zi'ile'e da'
béngake'.

Bchégwage' zan ywa' da' zej noe'e,
na' bi wzóa no benne' gáklene'
légake'.

13 Naž lo da' wzáka'gake' blížgake'
Xanžon',

na' beslé' légake' lo da'
wzáka'gake'.

14 Naž bebeje' benne' ka' lo da' choł,
na' gan gok zož gátgake,

na' bzožje' do ya ka' da' zej nžeje'.

15 Žala' we lágwage' Xanžon' dan'
beyache' láže'le' légake'.

Bene' chégake' da' ka' žóngaken
ga žebánležo.

16 Bchinnje' dan' bséjwgaken benne'
ka' da' zej naken ya bronse,

na' bzozje' bar ya ka' da'
byéčhjgeklen l'égake'.

17 Bał benne' ka' wdá'gake' yižwé'
ka',

na' wzáka'gake' ni'a che doła'
wbága'gake',

na' ni'a che da' zinnj ka' da' b'éngake'.

18 Bgótgekle' da' že'j žáwgake', na'
wzóagake' gátgake'.

19 Naž lo da' wzáka'gake' blížgake'
Xanžon',

na' beslé' l'égake' lo da'
wzáka'gake'.

20 Le' bsele'e xtiže'e chegak benne'
ka', na' beyone' l'égake',

na' beslé' l'égake' lo yela' got.

21 Žala' we lágwage' Xanžon' dan'
beyache' láže'le' l'égake'.

Bene' chégake' da' ka' žóngaken
ga žebánležo.

22 Žala' yé'gake' Le': "Žóχkeno",

na' gótgake' bia beždo' ka' lawe' Le',

na' lo yela' žebele chégake' žala'
gólgake',

na' wzéngkle' benách ka' kan nak
da' bene'.

23 Bał benne' ka' wdégake' lo nido'
lo barkw zen ka',

benne' ka' žóngake' žin lo nido'.

24 Blé'egekle' da' zen ka' da' žon
Xanžon',

da' ka' žone' lo nido', da' žóngaken
ga žebánležo.

25 Wnnaze Xanžon', na' wzólaw žak
be' bdone',

na' wyás nis zgó'nle'en lo nido'.

26 Wžengak barkw ka' ka' law ya'a
žen da' naken nido',

na' bedíngaken lo da' naken gže'l
law nison'.

27 Bejchégwage' na' bejlétgake' nile
bejlétgake' na'le kan žongak
benne' ka' želzožle',

na' da' zej nesdle' bi góklenen
l'égake'.

28 Naž lo da' wzáka'gake' blížgake'
Xanžon',

na' beslé' l'égake' lo da'
wzáka'gake'.

29 Le' bzoa žie' be' bdone' dan'
žaken,

na' wže' ži nis da' zgo'nen che nis-
don'.

30 Bebéle'egekle' dan' bga'n ži nis
zgo'nen,

na' Dios bchi'e l'égake' dot chawe'
gan zjake'.

31 Žala' we lágwage' Xanžon' dan'
beyache' láže'le' l'égake'.

Bene' chégake' da' ka' žóngaken
ga žebánležo.

32 Žala' wzéngkle' benne' ka' zej
ndobe' chie' Le' ka' nak yela'
žen chie',

na' we lágwage' Le' gan zej ndobe
benne' gole ka', benne' z'na
biá'gake'.

33 Ben Xanžon' ga wbižgak yegw nis
ka',

na' bsejwe' bej nis ka'.

34 Gan goc yo ya'a beyonen' yo biž,
ni'a che da' bi nak chawe' da' ben-
gak benne' ka' wnníta'gake'
ga na'.

35 Gan nak yo biž beyonen' yo nis,
na' yo yej beyonen' gan žal nis.

36 Bnnite'e benne' ka' ga na', benne'
wdóngake',

na' b'éngake' to yež gan sóagake'.

37 Gózgake' yežlyón' na' bedá'gake'
lba uba ka' ga na',

na' bezi'le'egake' linne chen.

38 Dios ben chawe'e benne' ka',
na' wyánle'egak xkwide'
chégake' ka',

na' bene' ga bgólele'egak bia yixe'
chégake' ka'.

39 Kate' benne' wnná bia' ka' bsaka'
zí'gake' benne' ka',

na' wdetlen wnná biá'gake' l'égake',
na' b'éngake' l'égake' da' žia,

40 bka'n Dios benne' wnná bia' ka'
ka'ze,
na' bene' ga wdágake' le'e latje dach
gan bi zoa nez.
41 Beslé' benne' yache' ka' lo yela'
yache' chégake',
na' bzánli'e zi'ngak benne' ka' ka
žangak zila' ka'.
42 Kate' blé'egekle benne' chawe' ka'
da' ki, na' bebéle'egekle',
san benne' wen da' zinnj ka' bi be
gok nnágake'.
43 Benne' sina' ka' žala' wláb
láže'gake' che da' ki,
na' žala' yeyónbia'gake' ka nak yela'
ži'i laže' zen che Xanžon'.

108

1 Zoakze lázda'wa', Dios.
Zoakze lázda'wa' nich golkza' da' we
lawá' Le'.
2 Bebán, be' da' nakkza', na' le
yebán, le'e zgoł-le da' žól-
lento' ka', na' arpa ka'.
Zildo' yebankza'.
3 Wká'n zenkza' Le' ladjw benne'
chío' ka', Xana' Dios.
Golkza' chío' lawgak benne' yógo'te
yež ka',
4 dan' yela' žeyache' laže' chío'
nakžen zen ka ya'abá,
na' da' li chío' nakžen zen ka bejw
gasj ka'.
5 iGa'n zenkzo' ya'abá, Dios!
iYela' zen chío' zla' lawn dot
yežlyó nga
6 nich lagak benne' ka' nži'ikzlo' Le'!
Beslá lęgake' len yela' wak chío', na'
bechebe chia'.
7 Lo latje la'y chie' wnná Dios:
"Yebekzla' neda'.
Chisa' chele yežlyó chegak benne'
Sikem ka',
na' wži'xa' chele yežlyó da' žen' kwit
yegw Sukot.
8 Yežlyó Galaad naken chia',
na' yežlyó chegak za'só Manasés.
Yežlyó chegak za'só Efraín naken ka
to lapa' da' žape chi'in yichja'.

Yežlyó chegak za'só Judá naken gan
zna bi'a.
9 Yežlyó chegak benne' Moab ka'
naken ka to ziga' ya da' nžan'
nis wná'a.
Lo yežlyó chegak benne' Edom ka'
cho'na' zela' gol.
Si'a ba nez yežlyó chegak benne'
Filistea ka'."

10 iNož benne' wchi'e neda' nich tıl-
lena' yež zoa to ze'e sibe da'
žape chi'in?
iNož benne' wchi'e neda' nich tıl-
lena' benne' Edom ka'?
11 iKege Le' wchi'o neda', Dios?
Le' bzoakzo' neto' cheja'ale,
na' bi wyėjleno' benne' cheto' ka',
benne' ka' žjake' lo wdile.
12 Goklen neto' nich gak tıl-lento'
benne' ka' zdıl-lengake'
neto',
dan' dáche'ze gak gáklengak benne'
ka' neto'.
13 To zen len Dios gonžo to da'
zenle'e,
na' Le' wlage' benne' ka' zdıl-
lengake' žo'o.

109

1 Xana' Dios, zka'n zena' Le'.
Bi ga'no' žize,
2 dan' benne' ka' bi zej nake'
chawe', na' benne' wen laže'
ka', znnégake' chia' neda'.
Znnégake' chia' da' wen laže'.
3 Lo yela' zža'a chégake' zej nyechjle'
neda', na' znnégake' chia'.
Zdıl-lengake' neda', na' bi be bena'
chégake'.
4 La'kze bži'ila' benne' ka', na'a
žéchjgekle' neda', na' zdıl-
lengake' neda',
san neda' znnabla' Le' gon chawo'o
benne' ka'.
5 La'kze bena' neda' da' chawe'
chegak benne' ka', žóngake'
neda' zia.
La'kze bži'ila' lęgake' bi zlé'egekle'
neda' chawe'.

6 Bzoa to benne' wen da' zinnj nich
wchi'a laže'e benne' ka' bi zej
nake' chawe',
na' ben ga soa to benne' wži'e
chégake', bennen' wlo'e'ele'
law zia da' zej nbage'e.
7 Katen' wchi'a laže'e légake', ben ga
gak bia' zia da' zej nbage'e.
Bloe'el naken doła' da' znnábgake'
lawo' Le'.
8 Ben ga gaggak nbabze ža sóagake'
nbángake',
na' benn che benne' yoble da'
wdápegake'.
9 Bka'n zí'ngake' ka' bi' wzebe ka',
na' ga'ngak zó'legake' no'le wzebe.
10 Ben ga gaggak zí'ngake' ka'
benne' zdágakze'
nich nnábgekle' no benne' bi da'
gonne' chégake',
na' ben ga žélgake' yet da' gáwgake'
zító'le gan zoa lížgake' da'
nbia yin'.
11 Ben ga cho'o da' nápegake' lo na'
bennen' bsane' légake' mežw.
Ben ga yeka'gak benne' zi'to' ka' da'
ka' béngake'.
12 Ben ga bi soa no benne' yeyache'
láže'le' légake',
na' bi soa no benne' yeyache'
láže'le' bi' wzebe chégake' ka'.
13 Ben ga kwia yi'gak za'sógake' ka',
na' biž soa no za'sógake', bin' labe'
kan légake'.
14 Bejsá' laže' che da' zinnj da' ben-
gak xa xtó'gake', Xana' Dios,
na' bi wsoło' doła' da' wbága'gak
xná'gake'.
15 Bejsá' láže'teze da' zinnj da'
béngake',
san biž chejsá' lažo'o benne' ka',
16 dan' bi bejsá' láže'gake' yeyache'
láže'gekle' ljéžgake' ka'.
Bsáka'gake' benne' yache' ka', na'
benne' gaxjw ka',
na' benne' ka' wzáka'gake', na'
bétgake' légake'.
17 Wyáz láže'gake' wnnégake'
chegak benách ka'.
Ben ga nnégak benách ka' chégake'.

Bi gok láže'gake' nnábgake' gak
chawe' chégake'.
Ben ga bi soa no benne' nnable' gak
chawe' chégake'.
18 Da' zia da' žóngake' naken ka to
da' žákwgake',
dan' wyó'on lé'egake' ka nis da'
wé'jgake',
na' wyó'on žit chégake' ka set da'
bdáwgake'.
19 Ben ga tá'tezen légake' ka to laže'
yicha' da' nákwgake',
na' ka to xpáygake' da' nžejen
lí'agake'.
20 Da' ni gaken chégake' to da' yebí'i
Xanžo Dios chegak benne'
ka' zdíl'engake' neda',
na' da' chizjwe' benne' ka' znnégake'
chia'.
21 Xana' Dios, goklen neda' nich gak
chia' da' chawe'.
Beslá neda' dan' žeyache' láže'le'e'lo'
benách ka',
22 na' dan' zzáka'li'a, na' žiážjela',
na' žak zi' lázda'wa'.
23 Zde chia' kan zde che to zoł kate'
žen wbíž.
Žak chia' kan žak che to biche' zo
katen' zche' to be' leba'.
24 Žat ziba' dan' žona' wbás,
na' nžitli'a dan' bi be žawa'.
25 Naka' ka to da' žon dítjgekle'.
Zwíagake' neda', na' zta yíchjgake'
nich gon dítjgekle' neda'.
26 Goklen neda', Xana' Dios.
Beslá neda' dan' žeyache' láže'lo'
benách ka'.
27 Ben ga gákbe'egekle' Le' žákleno'
neda',
na' Le', Xana' Dios, benkzo' da' ni.
28 Bi be žéke'la' cha' znnégake' chia',
cha' Le' žon chawo'o neda'.
Wzó ža', na' ben ga yedoé'egekle
benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe',
san ben ga yebela' neda', benne'
wen žin chio'.
29 Ben ga yedoé'egekle' benne' ka'
zdíl'engake' neda',
na' ben ga chížgekle' to chí'ize.

30 Dot laža'a golkza' da' we lówli'a
Xanžo Dios.

Wká'n zena' Le' ladjwgak benne' zan
ka'.

31 Le' zoe' kwit li ža chegak benne'
yache' ka',

nich yeslé' be' da' zej nakkze' lo
na'gak benne' ka' zchóggake'
chégake' gátgake'.

110

1 Xanžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' li ža gan ži'a neda',
na' zejte ža gona' ga benne' ka' bi
zlé'egekle' Le' chawe' wzóa
zíbgame' xni'o.”

2 Gan zo' yež Sión, gonn Xanžon'
yeļa' wnná bia' chio'.

Znne': “Wnná bia' benne' ka' zdíl-
lengake' Le'.

3 Lo ža kate' wzetjo' benne' ka' bi
zlé'egekle' le' chawe',
dot láže'gak benne' chio' ka' wdé
kwíngake' lo no'o,
ka žon xle'l zílele, da' žakwn ya'a la'y
chia' ka'.

Kikze yeyák yiz kwide' chio' tža tža.”

4 Bchebe laže' Xanžon', na' bi
wché'e xtiže'e, wnné':

“To chi'ize nako' bχoz kan gok bχoz
Melkisedek.”

5 Zoa Xanžon' kwito' li ža gan zo'.

Kate' že'e, na' wžia yi'e benne'
wnná bia' ka'.

6 Choge' chegak benne' yógo'te yež
ka' gátgake', na' gote' benne'
zante yež ka'.

Wžia yi'e benne' ka' znna biá'gake'
do zente yežlyó.

7 Ye'je' nis yégodo' da' zoan žoa'a
nez,

na' yeyák yeļa' waļe chie'.

111

1 Dot laža'a wká'n zena' Xanžo Dios
tzen len benne' chawe' ka',
benne' zej ndobe' chie' Le'.

2 Da' zenle'e zej nak da' ka' ben
Xanžo Dios,

na' yógo'te benne' ka', benne' žaz
láže'gake' da' ka' žone' zlab
láže'gake' da' ka'.

3 Yeļa' baní', na' yeļa' zen zej nžagen
da' žone' Le',
na' to chi'ize zoa da' chawe' chie'.

4 Žone' ga žejsá' láže'žo yeļa' wak
zente da' žone'.

Xanžo Dios nake' zen laže', na'
žeyache' láže'le' benách ka'.

5 Zwawe' benne' ka' zžébegake' Le',
na' to chi'ize žejsá' laže'e diža' da'
bénlene' benách ka'.

6 Bļoe'ele' benne' chie' ka' yeļa' zen
che da' bene'.

Znezjwe' benne' chie' ka' da' zej
nape benne' zi'to' ka'.

7 Li laže', na' chawe' zej nak da' ka'
žone'.

Li laže' zej nak yógo'te da' ka' wn-
nake' Le'.

8 To chi'ize zóatezgak da' ka' bchi'le'
žo'o.

Lo da' li, na' lo da' li laže' bene'
yógo'tegaken.

9 Bsele'e to benne' weslá nich beslé'
benne' chie' ka'.

To chi'ize bzoa choche' xtiže'e da'
bénlene' žo'o.

Da' zen, na' da' zžébežo nak La la'y
chie'.

10 Nich so lawžo gápežo yeļa'
žejni'ile, žon byene žébežo
Xanžo Dios.

Žejní'igekle binlo yógo'te benne'
ka' žóngake' ka' nak da'
wnnakze' Le'.

To chi'ize žaļa' wká'n zenžo Le'.

112

1 Ga'n zen Xanžo Dios!

Ba nez zen naken che bennen'
zžebe' Xanžo Dios,

na' žaz laže'e gone' da' bchi'le' žo'o.

2 Za'só bennen' nna biá'gake' yežlyó
nga,

na' gak chawe' chegak benne'
chawe' ka'.

3 Da' zan da' de, na' yeļa' wnni'a zej
yo'on liž bennen'

na' to chi'ize zoa da' chawe' da'
žone'.

4 Žsa'ní to yi' lo da' choḷ gan zej
nnita' benne' li laže' ka',
benne' ka' zej nake' zen laže', na'
chawe',

na' žeyache' láže'gекle' benách ka'.

5 To benne' chawe' žeyache' láže'le'
benách ka', na' žsane' lĕgake'
mežw.

Lo da' chawe' zkonle' žin da' yo'o lo
ne'e.

6 Che len bi be wkwás le' lo latje gan

zoe',
na' to chi'ize chejsá' láže'gak benách
ka' le'.

7 Bi žebe' kate' yenle' žak da' bi nak
chawe' che da' yo'on lo ne'e.

Zga'n choch lázda'we' dan' žxen
laže'e Xanžo Dios.

8 Zoa chawe' lázda'we', na' bi be
zžebe'

na' zejte ža le'ele' gak kan žak
laže'e chegak benne' ka' bi
zlé'egекle' le' chawe'.

9 Zchise' da' nape', na' znezjwe' da'
gáklenen benne' yache' ka',
na' to chi'ize zoa da' chawe' da'
žzone'.

Ga'n zen yeḷa' wnná bia' chie'.

10 Le'el benne' wen da' zinnj da' ni
na' ge'ele le'.

Gáwya'ate laye'e, na' kwe' zedle'.

Nitle da' zze láže'gak benne' wen da'
zinnj ka'.

113

1 Ga'n zen Xanžo Dios!

Le'e, wen žin chie', jle wká'n
zen La la'y chie'!

2 Ga'n zen La la'y che Xanžo Dios,
na'a ža, na' to chi'ize!

3 Ga'n zen La la'y che Xanžo Dios,
gan zla' wbiž ga žinte gan
ženen!

4 Ga'n zen Xanžo Dios lawle yógo'te
yež ka', na' lawle ya'abá že'
yeḷa' zen chie'!

5 ŽNozkze benne' nake' zen ka nak
Xanžo Dios,

Bennen' zma bi'e ya'abá na'le?

6 Dios žon kwine' gaxjw laže' nich
gak le'ele'

da' de zan ya'abá, na' lo yežlyó.

7 Dios žechise' benne' yache' lo bixte
yo,

na' žebeje' benne' nyache' laže' lo
da' zzáka'li'e,

8 na' žone' ga že'gak benne' ki ladjw
benne' blo ka',

benne' ka' zna biá'gake' benne'
chie' ka'.

9 Žone' ga zoa no'le wbiž ladjwgak
xkwide' chekze' ka'.

Žebele no'len' dan' nake' xna'gak
xkwide' chie' ka'.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

114

1 Kate' bžojgak benne' Israel ka' lo
yežlyó Egipto,

bžojgak za'só Jakob lo yežlyó chegak
benne' zi'to' ka'

2 na' gokgak za'só Judá ka to yo'o
gan zbez Dios,

na' gokgak benne' Israel ka' gan
zna bi'e.

3 Bje'el Nisdo' Xna da' ni, na'
bzonnjen,

na' wdé xkože'l yegw Jordán.

4 Wxíte'gak ya'a zen ka' kan žxíte'gak
chib ka',

na' wxíte'gak ya'ado' ka' kan
žxíte'gak chibdo' ka'.

5 ŽBiz gok chio', nison', dan'
bzonnjo'?

ŽBiz gok chio', yegw Jordán, dan'
wdio' xkože'l?

6 Le'e, ya'a zen ka', žbiz chen'
wxíte'le ka žxíte'gak chib ka'?

Le'e, ya'ado' ka', žbiz chen' wxíte'le
kan žxíte'gak chibdo' ka'?

7 Žzo' yežlyó law Xanžo Dios, law
Dios na' che Jakob.

8 Dios na'kze bene' ga beyák yej
xen' to bej nis,

na' bene' ga beyák yej to gan žal nis.

115

1 Kege kwinto', Xanto' Dios, kege
kwinto', san Le'

žala' wká'n zento' ni'a che yeḷa' ži'i
laže' chio', na' yeḷa' li laže'
chio'.

2 ĆBiz chen' znnábgekle benne' zi'to'
ka' neto'?

Znnágake': "ĆGaz zoa Dios chele?"

3 Dios chežo zoe' ya'abá.

Žone' da' žaz láže'kze' gone'.

4 Dios ka' chegak benne' zi'to' ka'
zej naken lo'a ka' da' zej naken plat,
na' oro,

da' ka' nongak lo na'gak benne' ka'.

5 Zoa žoá'agaken, san bi znnégaken.

Zoa yej lágwaken, san bi zlé'egeklen.

6 Zoa nággaken, san bi žéngkelen.

Zoa zína'gaken, san bi zlé'egeklen.

7 Zoa ná'gaken, san bi be ztágaken.

Zoa ní'agaken, san bi zdágaken.

Bi zžoj chí'igaken lbá'gaken.

8 Kan zej naken, nakgak benne' ka'
béngake' lo'a ka',

na' lezka' benne' ka' žxen láže'gake'
légaken.

9 Le wxén laže' Xanžon', le'e, benne'
Israel ka'.

Le' žáklene' le'e, na' žape chi'e le'e.

10 Le wxén laže' Xanžon', le'e, bžoz
ka' che Dios, le'e nakle za'só
Aarón.

Le' žáklene' le'e, na' žape chi'e le'e.

11 Le wxén laže' Xanžon', nole le'e
žka'n zenle Le'.

Le' žáklene' le'e, na' žape chi'e le'e.

12 Xanžon' žejsá' laže'e žo'o, na' gon
chawe'e žo'o.

Gon chawe'e benne' Israel ka'.

Gon chawe'e bžoz chie' ka' zej
nake' za'só Aarón.

13 Gon chawe'e benne' ka' žápegake'
Le' ba la'ne,

benne' blo ka', na' benne' gaxjw
laže' ka'.

14 Gon Xanžon' ga changak zi'ne
ka',

na' changak zi'ngak xkwide' byo
chele ka'.

15 Xanžon' gon chawe'e le'e.

Benkze' Le' ya'abá, na' yežlyó nga.

16 Che toze Xanžon' nak ya'abá,
san bnezjwe' benne' ka' yežlyó nga.

17 Benne' gat ka' bi gak we lágwake'
Xanžon',

na' bi gak benne' ka' zej die' yežw
ba,

18 san žo'o, benne' ban ka', wká'n
zenžo Xanžon', na'a ža, na' to
chi'ize.

ĭLe wká'n zen Xanžon'! ĭGa'n zen
Le'!

116

1 Nži'ila' Xanžo Dios dan' benle'
chi'a,

na' dan' wnnabla' Le'.

2 Dan' bze nage' chia',

che len wliža' Le' xak zoa' nbana'.

3 Wžé' zedla' ni'a che yela' got,

na' wžeba' zoa' choa'a lo yi' gabíl.

Wžé' zedla', na' wzáka'li'a.

4 Naž bliža' Xanžo Dios, na' wnnía':

"Xana' Dios, beslá be' da' nakkza'."

5 Xanžo Dios nake' chawe', na' ži'i
laže'.

O', Dios chežo žeyache' láže'le' žo'o.

6 Žape chi'ikze Xanžon' benne'
gaxjw laže' ka'.

Katen' wžé' zedla' beslé' neda'.

7 Le' ben choche' neda', na' na'a
zoa' chawe',

dan' Xanžon' žon chawe'e neda'.

8 Le', Xana' Dios, besló' neda' lo na'
yela' got,

nich biž kweže we'a, na' nich bi
chejchégo'a.

9 Gona' da' ye' Xanžo Dios neda'
gan zej nnita' benne' ka' zej zoe'
nbángake'.

10 Bejli'a chie', na' bchalja' chie'
la'kze wzáka'li'a,

11 na' lo yela' zžebe chia', wnnía':

"Zej nak yógo'te benne' ka' benne'
wen laže' ka'."

12 ĆBizkze gak yebi'ikza' che Xanžo
Dios

ni'a che yógo'te da' chawe' da' bene'
chia'?

13 Si'a lo ne'e Le' yela' weslá,

na' wliža' La la'y che Xanžo Dios.

14 Na'a gona' da' ka' wchebe laža'a
law Xanžon'.

Gonan' lawgak yógo'te benne'
chie' ka'.

15 Xanžo Dios ži'e wnné yoe

ni'a chegak benne' chie' ka' dan'
žátgake'.

16 Xana' Dios, da' li naka' wen žin
chio'.

Naka' wen žin chio', na' zi'n no'le
wen žin chio'.

Le' bzožjo' da' bžejen neda'.

17 Da' wká'n zena' Le' gaken ka to
biado' da' gota' lawo' Le',
na' wká'n zena' La la'y chio' Le',
Xana' Dios.

18 Law Xanžo Dios gona' da' ka'
bchebe laža'a chie'.
Gonan' lawgak yógo'te benne'
chie' ka'.

19 Gonan' la' li'a liž Xanžo Dios
dan' žen' lo yež Jerusalén.

¡Ga'n žen Xanžo Dios!

117

1 ¡Le wká'n žen Xanžo Dios, le'e,
benách yež ka'!

¡Le wká'n zene' Le', le'e, yógo'te
benách ka'!

2 Zente nak yeļa' ži'i laže' chie', na'
kan nži'ile' žo'o, na' to chi'ize
zoa yeļa' li laže' chie'.

¡Le wká'n žen Xanžon'! ¡Ga'n žen
Le'!

118

1 ¡Le wká'n žen Xanžo Dios dan'
nake' chawe',
na' dan' to chi'ize žeyache'
láže'le' žo'o!

2 Žala' nnagak benne' Israel ka':
“¡To chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!”

3 Žala' nnagak za'só Aarón ka':
“¡To chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!”

4 Žala' nnagak benne' ka' zžébegake'
Xanžo Dios:
“¡To chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!”

5 Katen' wžé' zedla' bliža' Xanžo
Dios.

Bechebe Xanžon', na' beslé' neda' lo
dan' beḡwn neda'.

6 Zoalēn Xanžon' neda', na' batkle
žeba'

bi da' gongak benne' ka' chia'
neda'.

7 Zoalēn Xanžon' neda', na' Lekze'
žáklene' neda'.

Che len le'ela' chejchéwgak benne'
ka' zdíl-lengake' neda'.

8 Chawe' nak wxén láže'žo Xanžo
Dios,

na' kege wxén láže'žo benne' ka'.

9 Chawe' nak wxén láže'žo Xanžo
Dios,

na' kege wxén láže'žo benne' wnná
bia' ka'.

10 Byéchjgekle benne' yógo'te yež ka'
neda',

san lo La la'y che Xanžo Dios bžia
yi'a benne' ka'.

11 Byéchjgekle' neda', na' bséjwgake'
neda' le'jle,

san lo La la'y che Xanžo Dios bžia
yi'a benne' ka'.

12 Byéchjgekle' neda' ka' žongak bzoje
ka',

na' gok yeļa' zža'a chégake' ka to yi'
da' zzeyen yiḡe' yeche' biž,

san lo La la'y che Xanžo Dios bžia
yi'a benne' ka'.

13 Bžíga'gake' neda' nich chejchégoa'a
san goklēn Xanžo Dios neda'.

14 Nak Xanžo Dios ka to yo'o gan zoa
chawa'a,

na' gólteza' chie' Le', dan' Lekze'
žeslé' neda'.

15 Žolgak benne' chawe' ka' lo yeļa'
žebele chégake' dan' žeslá
Xanžon' légake'.

Len yeļa' wak žen žon Xanžo Dios
da' zente ka'.

16 Zente nak yeļa' wak che Xanžo
Dios.

Da' zente ka' žon yeļa' wak žen che
Xanžon'.

17 Bi gata', san soa' nbaná',
na' wzenla' benne' ka' ka zej nak
da' ka' ben Xanžon'.

18 Bsaka' zi'le'e Xanžon' neda',
san bi bdie' neda' lo na' yeļa' got.

19 Bsaljw gan cho'ogak benách ka'
yodo' che Xanžo Dios,

na' choa'a ga na', na' wká'n zena'
Xana' Dios.

20 Zoa nga gan žo'ožo law Xanžo
Dios,
na' žo'ogak benne' chawe' ka' nga.

21 Wká'n zena' Le', Xana' Dios, dan'
benlo' chia',
na' besló' neda' lo dan' goken chia'.

22 Yej na' da' bzoagak benne' wen
yo'o ka' cheľa'ale,
beno' Le' ga naken yej blo.

23 Da' ni benkze Xanžon', na' žonen
ga žebanžo.

24 Ža ni naken ža da' ben Xanžon'.
Yebéle'elžo, na' soažo lo yela'
ba nez lo ža ni.

25 Xanto' Dios, žáta'yoela' Le' yesló'
neto' na'a.

Žáta'yoela' Le', Xanto', gon chawo'o
neto'.

26 iGa'n zen bennen' ze'e lo wĺáz
Xanžo Dios!
Lo liž Xanžo Dios znnablto' Le'
gon chawe'e le'e.

27 Xanžon' nakkze' Dios, na' ba
bsa'ni'e žo'o.
Le wchéj biado' ka' gótele ľawe' Le'
lawgak loz bkog la'y.

28 Nako' Le' Dios chia', na' wká'n
zena' Le'.
Xana' Dios, žoe ľawa' Le'.

29 iLe wká'n zen Xanžo Dios dan'
nake' chawe',
na' dan' to chi'ize žeyache' ľáže'le'
žo'o!

119

Da' žon da' bchi'le Xanžo žo'o

1 Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žóntezgake' da' naken dot
da' li,
benne' ka' žóntezgake' ka' zнна da'
wnná Xanžo Dios.

2 Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žóntezgake' ka' žsedle diža'
chie' žo'o,
na' dot yichj ľáždo'gake' žóngake' kan
znnan.

3 Benne' ki batkle žóngake' da' zinnj,
benne' ka' žóntezgake' ka' zнна Dios
žála' góngake'.

4 Le', Xanto' Dios, bzejni'ilo' neto',
nich bento' dot kan zej nak da' ka'
wnnakzo' Le'.

5 Žak ľáže'li'a gónteza' kakze zнна
xtižo'o,

6 na' batkle yedoe'ela',
cha' kwi'a wnné yoe gona' ka nak
da' wnnakzo' Le'.

7 Lo yela' li ľaže' chia' wká'n zena'
Le'
kate' ba bsedla' da' bchi'a ľažo'o, da'
naken chawe'.

8 Gónteza' ka nak da' ka' zchi'lo'
neto',
na' batkle kwej yichjo' neda'.

Žála' gonžo da' wnnakze Dios

9 iNakx gak gon to benne' kwide' da'
naken chawe'?

Žála' góntezbe' ka' zнна xtižo'o.

10 Dot ľaža'a žon byena' gona' da'
znnakzo' Le'.

Bi go'o latje wzóa' cheľa'ale dan'
wnnó'.

11 Lo yichj ľážda'wa' žónteza' ka nak
da' zнно' Le'
nich bi gona' doľa', na' bi wži'a chio'
Le'.

12 La'y nako' Le', Xana' Dios.

Bsedle neda' da' zchi'lo' neto'.

13 Len žoa'akza' bzenla' benne' ka'
ka nak da' bchi'a ľažo'o.

14 Žebéle'ežela' žónteza' ka žsedle
diža' chio' neto',
ka zbégekke benne' ka' zej nápli'e
yela' wnni'a.

15 Wĺáb ľaža'a ka nak da' wnnakzo'
Le',

na' wsedla' binlo da' zнно' žála'
gonto'.

16 Yebéle'ela' gona' ka nak da' ži'lo'
neto',
na' bi gaľ ľaža'a kan zнна xtižo'o.

Žebelžo žonžo ka znnakze Dios

17 Ben chawe' neda', wen žin chio',
na' soa' nbana',
na' gónteza' ka z_{nna} x_{tižo}'o.

18 Bsaljw yej_{lawa}' nich le'ela'
da' zente da' nyejwn lo da' wn-
nakzo' Le'.

19 Naka' ka to benne' zdaze' lo yežlyó
nga.

Bzejní'il neda' da' zchi'lo' neto'.

20 Žedó laža'a dan' dot laža'a
žak laža'a gónteza' da' zchi'a lažo'o.

21 Zdi_{lo}' benne' ka' zka'n zen
kwíngake', benne' wen da'
zinnj ka',

benne' ka' zzóagake' chela'ale da'
wnnakzo' Le'.

22 Bi go'o latje no benne' nne
zi'e chia', na' wka'ne' neda'
ka'ze,

dan' zónteza' ka žsedlo' neto'.

23 Lezka' benne' wnná bia' ka'
wnnégake' chia',
san neda', wen žin chio', zlab laža'a
ka nak x_{tižo}'o.

24 Da' žaz laža'a naken da' žsedle
diža' chio' neto',
na' zzejní'ilen neda'.

Dot láže'žo gonžo da' znnakze Dios

25 Že' be' da' nakkza' zedle dan' zoa'
gata'.

Bzoa choch yichj lázda'wa' len
x_{tižo}'o.

26 Bloe'ela' Le' da' žona', na' bezi'o
neda'.

Bsedle neda' da' z_{nna} x_{tižo}'o.

27 Bzejní'il neda' nich gak gona' da'
zchi'lo' neto',
nich wláb laža'a ka zej nak da' zente
ka' da' beno'.

28 Žedó laža'a dan' žak nyache'
laža'a.

Ben choch neda' len x_{tižo}'o.

29 Bi go'o latje gaka' benne' wen
laže',

na' lo yela' žeyache' laže' chio' bse-
dle neda' da' wnnakzo' Le'.

30 Ben byena' gona' da' naken dot
da' li,

na' ži'a wnné yoe gona' da' bchi'a
lažo'o.

31 Žónteza' ka žsedle diža' chio' neto'.
Xana' Dios, bi go'o latje yedoe'ela'.

32 Gónteza' ka zej nak da' ka' wn-
nakzo' Le',
kate' wzejní'iželo' neda'.

Žénelžo chejni'ilžo xtiža' Dios

33 Xana' Dios, bsdle neda' nich
gona' ka z_{nna} x_{tižo}'o,
na' gónteza' ka naken na' zejte ža
gata'.

34 Bzejní'il neda', na' gónteza' da'
bchi'lo' neto',
na' dot laža'a gona' ka z_{nna}.

35 Bloe'el neda' nich gona' da' wn-
nakzo' Le',
dan' žak láže'kza' gona' ka naken.

36 Ben ga chaz laža'a gona' ka žsedle
diža' chio' neto',
nich bi dan laža'a yela' gape.

37 Bi go'o latje wká'n zena' lo'a ka'.
Ben choch yichj lázda'wa' nich
gona' ka z_{nna} x_{tižo}'o.

38 Ben ka z_{nna} x_{tižo}'o da' bchebe
lažo'o chia' neda',
wen žin chio', nich žeba' Le'.

39 Bde chela'ale da' znnégake' chia',
dan' zžeba',
dan' chawe' zej nak x_{tižo}'o ka'.

40 Žak laža'a gona' da' bchi'lo' Le'
neto'.

Ben choch yichj lázda'wa' len da'
chawe' chio'.

Žxen láže'žo xtiža' Dios

41 Da, yeyache' láže'lo' neda', Xana'
Dios.

Da, yesló' neda', ka bchebe lažo'o
gono'.

42 Žecheba' law bennen' zka'ne'
neda' ka'ze, znnia':

“Žxen laža'a x_{tižo}'o, Xana' Dios.”

43 Ben ga sóateza' wchalja' diža' da'
li chio',

dan' žxen laža'a da' zchi'a lažo'o.

44 Gónteza' kan z_{nna} da' wnnakzo'
Le'.

To chi'ize góntezan'.

45 Lakza' neda' dan' ži'a wnné yoe
gónteza' da' wnnakzo' Le'.

46 Wchaljkza' diža' chio' lawgak
benne' wnná bia' ka',
na' batkle yedoe'ela'.

47 Yebéle'ekzla' gona' da' wnnakzo'
Le',

dan' nží'ile'elan'.

48 Žechebe laža'a gona' da' bchi'lo' neto',

dan' nží'ila', na' wláb laža'a ka z̄nna x̄tižo'o.

Zoakze x̄tiža' Dios

49 Bejsá' laže' da' wchebe lažo'o chia' neda',

wen žin chio', dan' ž̄xen laža'an.

50 Katen' wzáka'li'a, wzóa to da' beyón zenen neda',

dan' ben choch x̄tižo'o yichj l̄ázda'wa'.

51 Benne' ka' z̄ka'n zen kwíngake' z̄nnégake' chia',

san batkle wsana' da' wnnakzo' Le'.

52 Chejsá' laža'a ka nak da' bchi'a lažo'o ža ni'te,

dan' žeyón zenen neda', X̄ana' Dios.

53 Zža'a neda', na' že' zedla' ni'a chegak benne' ka' žóngake' da' zinnj,

benne' ka' zzóagake' cheļa'ale da' wnnakzo' Le'.

54 X̄tižo'o naken to da' žola' kate' ne zoa' to yežlyó da' žen' zi'to' ga zoa laža'.

55 Žel chejsá' laža'a La la'y chio', X̄ana' Dios,

na' gónteza' ka z̄nna da' wnnakzo' Le'.

56 Gaken yeļa' ba nez zen chia' dan' gónteza' da' bchi'lo' Le' neto'.

Zdan l̄áže'žo x̄tiža' X̄anžo

57 Da' zdan laža'a nakkzo' Le', X̄ana' Dios.

Wnnakza' gónteza' ka z̄nna x̄tižo'o.

58 Dot laža'a z̄nnabla' Le' yido' gákleno' neda'.

Beyache' laže'l neda' kan wnnakzo' gono'.

59 Bwia' binlo ka zej nak da' ka' bena',

na' da' yoble žona' ka žsedle diža' chio' neto'.

60 Ben byena', na' bi wžel-la' gónteza' ka nak da' wnnakzo' Le'.

61 Do yeļj chegak benne' wen da' zinnj ka' nžejen neda',

san bi na' gaļ laža'a ka z̄nna da' bchi'lo' neto'.

62 Žel žeyasa' na' z̄ka'n zena' Le'

dan' chawe' nak da' z̄chi'a lažo'o.

63 Naka' toze len yógo'te benne' ka' zžébegake' Le',

benne' ka' zóntezgake' ka nak da' wnnakzo' Le'.

64 X̄ana' Dios, nža' yežlyó yeļa' žeyache' laže' chio'.

Bsedle neda' gona' ka z̄nna x̄tižo'o.

Da' zaka' da' wnnakze Dios

65 Žon chawo'o neda', wen žin chio'. X̄ana' Dios, žonon' ka z̄nnakze x̄tižo'o.

66 Bsedle neda' da' nak chawe' nich chejní'lan',

dan' žejli'a da' wnnakzo' Le'.

67 Néžwte ka bzexjo' neda' wdía' cheļa'ale,

san na'a žónteza' ka z̄nna x̄tižo'o.

68 Nako' chawe', na' z̄nno' gon chawo'o neto'.

Bsedle neda' nich gona' ka z̄nna x̄tižo'o.

69 Benne' ka' z̄ka'n zen kwíngake' wnnégake' chia' da' wen laže',

san dot laža'a gónteza' da' bchi'lo' neto'.

70 Bi yo'o yeļa' žejní'il lo l̄ázdo'gak benne' ka'

san neda' žaz laža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

71 Chawe' nak bzexjo' neda', nich wsedla' gona' ka z̄nna x̄tižo'o.

72 Nákle'eže chawe' da' bchi'lo' neda',

ka zante miļ mežw oro, na' plat.

Nak chawe' da' wnnakze Dios

73 Len na'kzo' beno' neda' káteze naka'.

Bzejní'il neda' nich wsedla' gona' da' wnnakzo' Le'.

74 Benne' ka' zžébegake' Le' l̄é'egekle' neda',

na' yebégekle' dan' ž̄xen laža'a gak kan z̄nna x̄tižo'o.

75 X̄ana' Dios, nnezla' nak chawe' kan z̄chi'a lažo'o,

na' lo yeļa' li laže' chio' bsaka' zi'o neda'.

76 Na'a lo yela' žeyache' laže' chio' beyón zen neda' káteze nak da' bchebe lažo'o gono' chia' neda', wen žin chio'.

77 Beyache' laže'l neda' nich soa' nbana' dan' žaz laža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

78 Ben ga yedoé'egekle benne' ka' zka'n zen kwíngake', dan' znnégake' chia', na' bi be bena' chégake', san neda' wláb laža'a ka nak da' bchi'lo' Le' neto'.

79 Ben ga la'gak benne' ka' zžébegake' Le', nich yéngkle' chia', na' wsédgekle' da' žsedle diža' chio' neto'.

80 Ben ga gona' dot laža'a ka z_{nna} xtižo'o, nich batkle yedoe'ela'.

Gon Dios kan z_{nna} xtiže'e

81 Že' zedle be' da' nakkza' dan' zbeza' ža yido' yesló' neda'.

Ž_{xen} laža'a gaken kan z_{nna} xtižo'o.

82 Že' bxin yej lawa' dan' žénela' yenla' da' nno',

na' z_{nna}: ěBat_xkze yeyón zeno' neda'?

83 Zbiža' ka to že'e yid dan' na_{lan}' law yi', san bi na' ga_l laža'a gona' ka z_{nna} xtižo'o.

84 ěBal_x ža soa' nbana' neda', wen žin chio'?

ěBat_xkze gono' zi' benne' ka' z_{bia} láže'gake' neda'?

85 Benne' ka' zka'n zen kwíngake' bché'ngake' to yežw gan chejbixa' neda'.

Batkle žóngake' ka z_{nna} dan' wnnakzo' Le'.

86 Yógo'te da' bchi'lo' Le' neto' naken dot da' li.

Gok_{len} neda' dan' z_{bia} láže'gake' neda', na' bi be bena' chégake'.

87 Yeláte'ze bétgake' neda', san bi na' wsana' gona' da' wnnakzo' Le'.

88 Lo yela' žeyache' laže' chio' ben choch yichj lázda'wa', nich gónteza' ka žsedle diža' chio' neto'.

Žejle'žo xtiža' Xanžo

89 X_{ana}' Dios, to chi'ize zoa xtižo'o ya'abá na'le.

90 Yela' li laže' chio' žinen chegak yógo'te kwe' benách ka'. Le' bzoa chochkzo' yežlyó, na' zoakzen.

91 Ni'a che da' wnnakzo' zej nnita' yógo'te da' zej de, na' yógo'ten žóngaken žin chio'.

92 Chela' bi wyáz laža'a da' wnnakzo' Le' bache wnitla' ni'a che da' wzáka'li'a.

93 Batkle ga_l laža'a da' bchi'lo' neto', dan' ni'a chen ba ben chocho' neda'.

94 Beslá neda' dan' naka' neda' chio' Le' na' žon byena' gona' kan z_{nna} xtižo'o.

95 Benne' wen da' zinnj ka' bwíagake' neda' nich gak wžia yí'gake' neda', san neda' zlab laža'a da' žsedle diža' chio' neto'.

96 Ba b_{le}'ekzla' zde chegak yógo'te da' zej de yežlyó, san da' ka' wnnakzo' Le' batkle te chégaken.

Nži'ilžo xtiža' Xanžo

97 Dios, nži'ile'ela' da' žsedlo' neto'.

Dot ža zlab laža'a ka z_{nna}.

98 Ni'a che da' bchi'lo' neto', beno' ga žejní'ižela' ka benne' ka' zžá'agake' neda'

dan' zóalenteze da' wnnakzo' neda'.

99 Žejní'ižela' ka benne' ka' žsédgekle' neda' dan' zlab laža'a da' žsedle diža' chio' neda'.

100 Ba žejní'ižela' ka benne' gole ka' dan' žónteza' ka z_{nna} da' bchi'lo' Le' neto'.

101 Ben byena' bi be gona' da' bi nak chawe', nich gónteza' ka z_{nna} xtižo'o.

102 Bi bsana' žona' kan bchi'a lažo'o dan' bsedlo' Le' neda'.

103 Xtižo'o naken ka to da' zixle'e lo žoa'a.

Nakžen zix ka nak da' zix che bez lo žoa'a.

104 Ni'a che da' wnnakzo' Le' naka' benne' sina'.

Che len bi zle'ela' chawe' yógo'te da' wen laže'.

Xtiža' Dios žsana' žo'o

105 Ka to yi' nak xtižo'o gan zda', dan' žsana'nin' nez da' zžá'lena'.

106 Bzetja' La la'y chio', Dios, na' bchebe laža'a

gónteza' ka bchi'a lažo'o da' naken chawe'.

107 Xana' Dios, zžáka'li'a.

Ben choch neda' káteze bchebe lažo'o gono'.

108 Xana' Dios, žáta'yoela' Le' si'o da' žoe lawa' Le'.

Bsedle neda' gona' ka bchi'a lažo'o.

109 Že' zédtezla' dan' zoa' gata', na' bi na' gaļ laža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

110 Benne' wen da' zinnj ka' bzáljgake' do yelj nich senen neda',

san neda' bi bsana' žona' da' bchi'lo' Le' neto'.

111 Ba wžía' da' žsedle xtižo'o neda' nich gaken da' gápekza' to chi'ize,

dan' nak xtižo'o da' zdan láže'li'a.

112 Zoakze lážda'wa' gónteza' ka zna xtižo'o

na' zejte ža gata'.

Zga'nžo chawe' ni'a che xtiža' Xanžo

113 Bi zle'ela' chawe' benne' ka' zloé'ezele kwíngake' chawe', san nži'ila' da' wnnakzo' Le'.

114 Nako' Le' ka to yo'o gan zga'na' chawe', na' ka to da' žape chi'in neda',

dan' žxen laža'a gaken ka zna xtižo'o.

115 Le kwas gan zoa', le'e, benne' wen da' zinnj ka',

dan' gónteza' ka bchi'le Dios chia' neto'.

116 Ben choch neda' káteze zna xtižo'o, na' soa' nbana',

na' bi yedoe'ela' ni'a che dan' žxen laža'a.

117 Ben choch neda', na' la', na' chaz láže'teza' xtižo'o.

118 Blej bchochj yógo'te benne' ka' bi žóngake' kan zna xtižo'o

dan' nak yela' žejní'il chégake' da' wen laže'.

119 Yógo'te benne' wen da' zinnj ka' zej nake' ka bebe lo yežlyó nga.

Che len nži'ila' da' žsedle diža' chio' neto'.

120 Žzize beļa' žen chia' dan' zžeba' Le',

san žapa' ba la'ne da' zchi'a lažo'o, da' naken chawe'.

Žala' gonžo ka zna xtiža' Xanžo

121 Žona' ka nak da' bchi'a lažo'o, da' naken chawe'.

Bi wdío' neda' lo na'gak benne' ka' žsaka' zí'gake' neda'.

122 Bchebe lažo'o chia' gon chawo'o neda'.

Bi go'o latje benne' ka' zka'n zen kwíngake' wsaka' zí'gake' neda'.

123 Gok yej lawa' dan' zbeza' yido' yesló' neda',

na' wchi'a lažo'o neto' kan zna xtižo'o.

124 Lo yela' žeyache' laže' chio' ben chawe' neda',

wen žin chio', na' bsedle neda' gona' ka zna xtižo'o.

125 Bzejní'il neda', wen žin chio', nich gónbi'a da' žsedle diža' chio' neto'.

126 Xana' Dios, ba bžin ža bi da' gono',

dan' bzóagake' cheļa'ale da' wnnakzo' Le'.

127 Che len neda' nži'ižela' da' bchi'lo' neto',

ka ya oro, na' ka da' záka'že ka ya oron'.

128 Che len žekla' záka'že da' wnnó' ka yógo'te da' de,

na' bi zle'ela' chawe' yógo'te da' zej naken da' wen laže'.

Žak *láže'žo gonžo kan z̄nna x̄tiža'*
Dios
 129 Žebanlto' ka žsedle diža' chio'
 neto'.
 Che len dot *laža'a žónteza'* ka z̄nna.
 130 Kate' no benne' bi gak chejni'ile'
x̄tižo'o, x̄tižo'o na'kze žsa'nín'
le'.
 Zzejni'ilen benne' *gaxjw laže' ka'.*
 131 Wsalja' žoa'a, na' kwez *laža'a*
 dan' žak *laža'a gónbi'a da' wnnakzo'*
Le'.
 132 Bwia neda', na' beyache' *laže'l*
neda',
 kan žóntezo' *chegak benne' ka' zej*
nži'ile' Le'.
 133 Ben ga gónteza' ka z̄nna *x̄tižo'o,*
 na' bi go'o latje da' z̄innj nna bian'
 neda'.
 134 Beslá neda' lo na'gak benne'
 yichj ža'a ka',
 na' gónteza' ka nak da' bchi'lo' neto'.
 135 Ben chawe' neda', wen žin chio',
 na' bsdle neda' gona' ka z̄nna
x̄tižo'o.
 136 Nis wžeža' goken ka to yegw nis
 dan' bi žongak benne' ka' da' wn-
 nakzo' Le'.

Li laže' nak da' z̄nnakze X̄anžo
 137 X̄ana' Dios, chawe' nako' Le',
 na' li *laže' nak ka zchi'a lažo'o neto'.*
 138 Da' žsedle diža' chio' neto', dan'
 bdion' lo na'to',
 naken da' li, na' li *laže'.*
 139 Žedó *laža'a dan' žé'li'a wnné yoe*
 dan' gol *láže'gak benne' ka' bi*
žlé'egekle' neda' chawe' ka
z̄nna x̄tižo'o.
 140 Dot da' li nak *x̄tižo'o,*
 na' neda', wen žin chio', nži'ilan'.
 141 Naka' *gaxjw laže', na' z̄zógake'*
neda' cheja'ale,
 san bi na' gal *laža'a da' wnnakzo'*
Le'.
 142 To chi'ize zoa da' zchi'a *lažo'o,*
 na' da' li nak da' bchi'lo' neto'.
 143 Da' *z̄záka'li'a, na' da' zede zej*
noxen neda',
 san žaz *laža'a da' wnnakzo' Le'.*
 144 To chi'ize nak li *laže' da' žsedle*
diža' chio' neto'.
 Bzejni'il neda', na' soa' nbana'.

Žala' wláb láže'žo da' wnnakze
Dios
 145 Dot *laža'a žliža' Le', X̄ana' Dios.*
 Ben chawe' neda', na' gónteza' ka
z̄nna x̄tižo'o.
 146 Žliža' Le'. Goklen neda',
 na' gónteza' ka žsedle diža' chio'
 neto'.
 147 Žasa' néz̄wte ka ža'ní', na' žliža'
 Le'.
 Žxen *laža'a gak kan z̄nna x̄tižo'o.*
 148 Kate' ba gole, zbeja' yeje yej
law'a,
 nich wláb *laža'a ka nak da' wn-*
nakzo' Le'.
 149 Lo *yeja' žeyache' laže' chio' benle*
chi'a.
 X̄ana' Dios, ka nak da' bchi'a *lažo'o*
 ben choch neda'.
 150 Benne' ka' zbia *láže'gake' neda'*
zej nnita' góngake' chia' da'
z̄innj.
 Bsángake' da' ka' bchi'lo' neto'.
 151 X̄ana' Dios, zo' Le' gawze gan
 zoa'.
 Yógo'te da' wnnakzo' naken dot da'
 li.
 152 Ža ni'te ba nónbi'a da' žsedle diža'
 chio' neto',
 dan' bzo' cheto' to chi'ize.
Da' wnnakze Dios žon chochen
ž'o'o
 153 Bwia binlo ka *z̄záka'li'a, na'*
beslá neda',
 dan' bi na' gal *laža'a da' wnnakzo'*
Le'.
 154 Bechebe lo *wlaza' neda', na'*
beya'w neda'.
 Ben choch neda' len *x̄tižo'o.*
 155 Zedle'e gak *lagak benne' ka'*
žebéj yichjgake' Le',
 dan' bi *žbé'gake' wnné yoe góngake'*
ka z̄nna x̄tižo'o.
 156 X̄ana' Dios, žeyache' *láže'le'elo'*
benách chio' ka'.
 Ben choch neda' ka z̄nnakze *x̄tižo'o*
gono'.
 157 Zanle'e zej nak benne' ka'
zbia láže'gake' neda', na'
benne' ka' bi žlé'egekle' neda'
chawe',
 san bi na' wsana' žona' ka žsedle
 diža' chio' neto'.

158 Bi zle'ela' chawe' benne' ka' žebéj yíhjkake' Le',
benne' ka' bi žóngake' ka zna
xtižo'o.

159 Bwia nga, Xana' Dios, ka nži'ila'
da' bchi'lo' neto'.
Lo yela' žeyache' laže' chio', ben
choch neda'.

160 Dot da' li nak xtižo'o,
na' to chi'ize zoa da' zchi'a lažo'o Le'.

Žala' wzóa kwinžo lo na' xtiža' Dios

161 Benne' wnná bia' ka' zbia
láže'gake' neda', na' bi be
bena' chégake',
san dot laža'a žapa' xtižo'o ba la'ne.

162 Žebéle'ežela' lo da' zna xtižo'o
ka žebe bennen' žežel-le' to yela'
wnni'a zente.

163 Bi zle'ela' chawe', na' bi zzi'a da'
wen laže',
san nži'ila' da' bsdlo' neto'.

164 Tža tža žoe lawa' Le'
dan' nak chawe' ka zchi'a lažo'o
neto'.

165 Zga'n cháwe'gac benne' ka' zej
nži'ile' da' žsedlo',
na' bi be de da' gonen ga
chejchégwgake'.

166 Xana' Dios, zbeza' Le' yido' yesló'
neda',
na' žónteza' ka nak da' wnnakzo'
Le'.

167 Dot laža'a žónteza' da' žsedle diža'
chio' neto',
na' nži'ile'ela' da' znan.

168 Žónteza' ka zna da' bchi'lo'
neto', na' ka žsedle diža' chio'
neto',
na' zlé'ekzlo' yógo'te da' žona'.

Žebélenlžo xtiža' Dios

169 Xana' Dios, benle da' žliža' Le'.
Bzejní'il neda' ka zna xtižo'o gono'.

170 Benle da' znnaba' lawo' Le'.
Beslá neda' ka bchebe lažo'o gono'.

171 We lawteza' Le', Xana' Dios,
dan' bsdlo' neda' gona' ka zna
xtižo'o.

172 Wcháljteza' ka nak xtižo'o
dan' chawe' nak da' bchi'lo' neto'.

173 Wžóateze gákleno' neda'

dan' žon byena' gona' ka zna da'
wnnakzo' Le'.

174 Žak laža'a yesló' neda', Xana'
Dios.

Žaz laža'a da' bsdlo' neto'.

175 Ben ga soa' nbana', na' wká'n
zena' Le',

na' da' zchi'a lažo'o gáklenen neda'.

176 Zdiá' chela'ale kan zda to zila'
nnitlba'.

Beyílj neda', wen žin chio', dan' bi
na' gał laža'a da' ka' bchi'lo'
neto'.

120

¹ Kate' wžé' zedla' bliža' Xanžo Dios,
na' Le' góklene' neda'.

² Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak
benne' wen laže' ka'
na' lo na'gak benne' ka' bi zej nake'
li laže'.

³ ¿Biz gonn Dios le'e, benne' wen
laže' ka'?

¿Biz yela' ba nez gaken chele kate'
wdié' le'e lo da' wžia yin'
benách ka'?

⁴ Wsaka' zi'gak yag ntóche'do' chie'
ka' le'e,
na' yag ka' zoa yi' láwe'lgaken.

⁵ Da' nyáche'le'e žaken chia' neda'.
Zoakza' ladjw benne' Mesek ka',
na' zoa' to yo'o laže' chegak
benne' Sedar ka'.

⁶ Scha le'e ba wzóa' ladjw benne' ki,
benne' ka' zzóagake' chela'ale yela'
zga'n chawe'.

⁷ Neda' žak laža'a gata' yela' zga'n
chawe',
san kate' zchalja' chen, zdíl-lengak
benne' ka' neda'.

121

¹ Zchis lawa', na' zwia' da' žak
lawgak ya'a sibe ka'.

¿Gaz za' da' gáklenen neda'?

² Da' gáklenen neda' za' lo na' Xanžo
Dios,

Bennen' bene' ya'abá, na' yežlyó.

³ Bi go'e latje chejchego'o,
na' bi tas Bennen' žape chi'ikze' le'.

4 Bwia nga, batkle znnan tas Bennen'.

Batkle tas Bennen' žape chi'ikze' benne' Israel ka'.

5 Xanžo Dios žape chi'e le'.

Xanžo Dios zoe' kwito' li ža gan gake' zol' chio'.

6 Bi wzéy wbiž'le' te ža, na' bi be gon byo' chio' žel.

7 Xanžo Dios gape chi'ikze' le' nich bi be da' zia gaken chio'.

Gape chi'ikze' yela' nban chio'.

8 Xanžo Dios gape chi'ikze' le' kate' žežojo',

na' kate' žeyó'o, na'a ža, na' to chi'ize.

122

1 Bebélenla' tzen benne' ka' góžgake' neda':

“Le cho'o lo yodo' che Xanžo Dios.”

2 Na'a zoažo nga.

Zežo lo'ole ze'e da' nychjlen yež Jerusalén.

3 Jerusalén naken to yež da' béngake',

na' naken xtanle'e, na' že'le'en chawe'.

4 Lo yežen' za'gak yógo'te kwe' benne' ka', benne' zej nake' che Xanžo Dios.

We lágwage' La la'y che Xanžo Dios, kan wnnakze' Le' gongak benne' Israel ka'.

5 Zdobgak benne' ka' lo yežen' nich wchi'a láže'gake' benách Israel ka'

benne' ka' zej nbabe' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e.

6 Le nnable Dios wka'ne' chawe' benne' Jerusalén ka'.

Le' gon chawe'e benne' ka' zej nži'ile' yežen'.

7 Znnablto'-ne' gone' ga soa yela' zga'n chawe' lo'ole ze'e dan' nychjlen yež Jerusalén.

Gon chawe'e benne' ka' zej yoe'e yo'o zen ka' chen.

8 Na'a, dan' nži'ila' bi' ljéža'do' ka', na' lježa' ka', znnia':

“Gata' yela' zga'n chawe' chele lo yež Jerusalén.”

9 Dan' nži'ila' yodo' che Xanžo Dios žon byena' gak chawe' chen.

123

1 Chis lawa', na' wia' gan zo', Xana' Dios,

gan zo' Le' ya'abá na'le.

2 Ka žon to bi' byo wen žin zwiabe' bi da' nna xanbe',

na' ka žon to no'le wen žin zwiabe' bi da' nna no'le xanbe',

ki zwiážo bi da' nna Xanžo Dios na' zejte yeyache' láže'le' žo'o.

3 Beyache' laže'l neto', Xanto' Dios.

Beyache' laže'l neto' dan' žedó láže'to'

dan' zbia láže'gak benne' ka' neto'.

4 Žedó láže'to' dan' žon dítjgkle benne' wnni'a ka' neto'.

Benne' ka' zka'n zen kwíngake' zbia láže'gake' neto'.

124

1 “Chela' bi goklen Xanžo Dios žo'o”, žala' nnagak benne' Israel ka' na'a.

2 “Chela' bi goklen Xanžo Dios žo'o kate' bdíl-lengak benne' ka' žo'o,

3 na' bžia yí'gake' žo'o to chi'ize

lo yela' zža'a zen chégake',

4 na' gok chežo ka žak che to benne' zkache' nisdó le', na' žoten le'.”

5 Chela' gok ki chežo, na' la' betten žo'o.

6 Žala' ye'žo Xanžo Dios “žóxkeno'”, dan' bi bi'e latje benne' ka' wžia yí'gake' žo'o.

7 Belažo kan želá to byinne lo yixjw che to benne' wezén byinne ka'.

Beká'a Xanžon' yela' wnná bia' chegak benne' ka', na' belažo.

8 Nak Xanžo Dios Bennen' benkze' ya'abá, na' yežlyó.

Lekze' žáklene' žo'o.

125

1 Benne' ka' žxen láže'gake' Xanžo Dios zej nake' ka' Ya'a Sión.

Bi gak no benne' wtén', san to chi'ize zoa chochen.

2 Kan zej že' ya'a ka' da' nyéčhjgeklen
yež Jerusalén,
ki žon Xanžo Dios, žape chi'ikze'
benne' chie' ka', na'a ža, na'
to chi'ize.
3 Kege to chi'ize nna bia'gak benne'
wen da' zinnj ka' lo yežlyó
chegak benne' chawe' ka',
nich bi gągak benne' chawe' ka'
toze len benne' wen da' zinnj
ka', na' bi góngake' da' zinnj.

4 Xana' Dios, ben chawe' benne'
chawe' ka',
na' benne' ka' zej nake' li laže'.

5 San benne' ka' žebéjyíčhgake' Dios
nich góngake' da' zinnj,
Xanžo Dios wkwase' benne' ka' tzen
len benne' wen da' zinnj ka'.

Znnabla' Dios gata' yela' zga'n
chawe'
chegak benne' Israel ka'.

126

1 Kate' Xanžo Dios beslé' žo'o lo
na'gak benne' zi'to' ka',
na' begoé'e žo'o lo yež Sión, gókežo
zoažo bichgale.

2 Naž bzížežo, na' be lawžo Xanžo
Dios.
Naž wnnagak benne' zi'to' ka':
"Da' zente ben Dios, Xangak benne'
ka', chégake'."

3 Da' likze, zenle'e nak da' ben
Xanžo Dios chežo žo'o.
Žak chežo yela' ba nez zen.

4 Beslá Xanžon' žo'o lo na'gak
benne' zi'to' ka'.
Naž bežinžo lo yežlyó chežo, kan
žežin nis wba'w lo yegw biž
ka'.

5 Benne' ka' zbéžegake' kate'
žážgake',
lo yela' žebele chégake' yezí'gake'
linne.

6 Bennen' zbeže' kate' zeje' zjeze'
binne' cháwe'do' ka',
lo yela' žebele yežine' zedjnoé'e
linne chien'.

127

1 Cha' bi zoalen Xanžo Dios benne'
ka' žóngake' to yo'o dáche'ze
gak žin da' góngake'.

Cha' bi žape chi'ikze Xanžo Dios to
yež, dáche'ze gak da' gongak
benne' ka' žape chí'igaken'.

2 Dáche'ze nak žasle zildo', na' žonle
žin kate' ne zla' wbíž na' zejte
ženen,

na' lo da' zzáka'le žezi'le da' gawle.

Žonn Dios da' gawgak benne' ka'
nži'ile' xak žtásgake'.

3 Bwia nga, benn Xanžon' chežo
zi'nžo ka'.

Zej nakbe' to yela' wnni'a zente.

4 Zi'nžo ka', bi' žáljgakbe' kate' ne
žonžo yiz kwide' chežo

zej nakbe' ka' yag ntóche'do' ka' da'
noxw to benne' žeje' lo wdile.

5 Ba nez zen naken che bennen'
noxwe' zante yag ntóche'do'
ki.

Batkle yedoe'ele' lawgak benne' ka'
zdíl-lengake' le'

kate' yechebe' chekze' law bennen'
zchi'a laže'e le'.

128

1 Ba nez zen naken chegak yógo'te
benne' ka' žápegake' Xanžo
Dios ba' la'ne,
benne' ka' žóntezgake' kan znnakze
Dios.

2 Kate' žawo' da' žezi'o che žin da'
beno',
gak chio' yela' ba nez zen, na' gak
chawe' chio'.

3 Gak zo'lo' ka' to lba uba da' zbian
da' zix kwit ližo',
na' zi'no' ka' gągakbe' ka' yag olibo
ka' zej zen žoa'a gan žawo'.

4 Ki gon chawe' Xanžon' bennen'
žape' le' ba la'ne.

5 Znnabla' Xanžon', Bennen' zoe'
Ya'a Sión, gon chawe'e le',
nich le'elo' gak chawe' che yež
Jerusalén yógo'te ža so'
nbano',

6 na' nich le'elo' za'só' ka'.

Znabila' Dios gone' ga gata' yela'
zga'n chawe' chegak benne'
Israel ka'.

129

1 “Ben zí'gake' žo'o katen' wzoažo
yiz kwide' chežo”,

wak nnagak benne' Israel ka'.

2 “Ben zí'gake' žo'o katen' wzoažo
yiz kwide' chežo,

san bi bžia yí'gake' žo'o.

3 Béngake' we' xkóže'žo katen'
bdínngake' žo'o yid,

na' gokgak xkóže'žo ka yežlyó da'
zde ya.”

4 Chawe' nak Xanžo Dios.

Beslé' žo'o lo na'gak benne' ka'
bsaka' zí'gake' žo'o.

5 Xana' Dios, ben ga chejchégwgak,
na' wzonnjgak

yógo'te benne' ka' zdíl'ljengake'
benne' Sión ka'.

6 Ben ga gákgake' ka yíxe'do' ka'
žíagaken yichjo'o,

da' ka' zbízgaken kate' ne zej nže'nen,

7 na' bi soa no benne' yeké'en, na'
bi gak no benne' gonen' to
chejxónnj.

8 Bi nnagak benne' ka' zdégake' gan
zej žian:

“Znablto' Xanto' Dios gon chawe'e
le'e.

Lo La la'y che Xanto' Dios znablto'
gak chawe' chele.”

130

1 Ga že' zedla' ni žliža' Le', Xana'
Dios.

2 Xana' Dios, benle chia'.

Bze nağ da' znabila' Le'.

3 Xana' Dios, cha' zwio' binlo doła'
da' nbága'to',

žnozke benne' ga'ne' chawe' lawo'
Le'?

4 San Le' ženít lawo'o cheto',

nich gaptó' Le' ba la'ne.

5 Dot laža'a žxen laža'a Xanžo Dios,
na' žxen laža'a xtíže'e.

6 Zbez láže'ža' Xanžo Dios, ka žongak
benne' ka' žape chí'igake' to
yež, zbez láže'gake' cha'ní',

na' ka žongak benne' wape chi'i ka'
zbez láže'gake' cha'ní'.

7 Benne' Israel ka' žala' wxén
láže'gake' Xanžo Dios

dan' žeyache' laže'l Xanžon' benne'
chie' ka'.

Žape chi'e benne' ka' lo da' žongak
benne' ka' bi zlé'egekle'
légake' chawe'.

8 Le' yeya'we' benne' Israel ka'
lo na' yógo'te doła' da' zej
nbage'e.

131

1 Xana' Dios, ba bsana' yela'
zka'n zen kwin chia', na' ba
bkwasa' yela' žon zen kwin
chia'.

Bi žilja' da' zej nak zen, da' ka' bi nak
chia' wlapa' na'a,

2 san neda' bi be wnnía', na'
wzoaza' žize,

kan žon to bi' že'n za' góze'be', na'
ztasbe' lo na' xna'be'.

Nak be' nakkza' ka to bi' že'n za'
góze'be'.

3 Le wxén laže' Xanžo Dios, le'e,
benne' Israel ka',
na'a ža, na' to chí'ize.

132

1 Xana' Dios, bejsá' laže' kan gok
che Dabí, na' kan wzáka'lí'e,

2 na' kan nak da' bchebe laže'e
gone' chio',

dan' bchebe laže'e lawo' Le', Dios
wale che Jakob.

3 Wnné': “Batkle choa'a liža',
na' batkle gata'a lo da' žáte'la',

4 na' batkle wsejwa' yej lawa',
na' batkle tasa',

5 na' zejte ba bena' to latje gan ga'n
Xana' Dios,
gan soakze Dios wale che Jakob.”

6 Benlto' kak la'y gan yo'o diža' da'
bénleno' xa gole wdé cheto'
ka' wzóa lo yežlyó Efrata,

na' bežél-lton' lo yežlyó che ben-
nen' le' Jaar.

7 Wnnato': "Le cho'o gan zoa Dios
chežo,
na' wzóa zibžo lawe' Le'."

8 Wzó ža', Xanto' Dios,
len kak la'y che yeļa' wak chio',
na' da law ya'a gan soakzo' Le'.

9 Ben ga gongak bꝥoz chio' ka' da'
naken chawe',
na' kwéžeya'a yógo'te benách chio'
ka' lo yeļa' žebele chégake'.

10 Dan' nži'ilo' Dabí, wen žin chio',
bi wzó' cheļa'ale benne' wnná
bian' wžío' Le'.

11 Da' likze bzetj kwin Xanžo Dios,
na' bchebe laže'e bi da' gone' che
Dabí,
na' bi wnite' dan' wnné' gone'.

Wnné': "Gona' ga nna bia'gak za'só'
ka' gan zꝥna bia'kzo' le'.

12 Cha' góntezegak zi'no' ka' ka nak
xtiža'a dan' bénlena' le',
na' ka nak xtiža'a dan' wsdla' le',
na' zi'no' ka' nna biá'tezegake' gan
zꝥna bi'o le'."

13 Dan' wže Xanžo Dios yež Sión gok
laže'e soa ližkze' ga na',

14 na' wnné': "Gákteze latje nga gan
soakza' neda'.

Sóateza' nga dan' ki žaz laža'a gona'.
15 Gona' gáta'le'e linne chegak
benne' ka'.

Gona' ga yéljgekle benne' yache' ka'
yet.

16 Gona' ga gongak bꝥoz chia' ka'
da' naken chawe'.

Kwéžeya'a yógo'te benách chia' ka'
lo yeļa' žebele.

17 Lo latjen' gona' ga yeyák yeļa'
wnná bia' che Dabí.

Gona' ga soagak nbangak za'só
benne' wnná bian' ga na',
bennen' wžia' neda'.

18 Gona' ga chíxgekle benne' ka' bi
zlé'egekle' légake' chawe',
san gona' ga diá'teze yeļa' wnná bia'
che Dabín!."

133

1 Le wia nga, xtanle'e nak, na'
cháwe'le'e nak,
kate' zej ndobe benne' ka' che Dios,
zej nake' toze.

2 Naken ka to set da' zzoagak bꝥoz
ka' yíchjgake', da' zdinnen
žoa'a láwgake',

kan wdinnen lo loze Aarón,
na' wdinnen gan bžinen ni'i ze'.

3 Zdinnen kan zdinne xle'l law Ya'a
Hermón, na' law Ya'a Sión.

Xanžo Dios gon chawe'e benne' ka'
nníta'gake' ga na',

na' gonne' chegak benne' ka' yeļa'
nban da' zejlí kanne.

134

1 Le wia nga, le wká'n zen Xanžo
Dios, le'e, benne' wen žin ka'
che Xanžon',

zoale lo yodo' che Xanžon' žel.

2 Le wchís na'le law latje la'y,
na' le wká'n zen Xanžo Dios.

3 Znnabla' Xanžon', Bennen' zoe'
Sión, gon chawe'e le'e.

Lekze' bene' ya'abá, na' yežlyó.

135

1 Le wká'n zen La la'y che Xanžo
Dios!

le wká'n zene' Le', le'e, wen žin ka'
che Xanžon',

2 le'e zoale lo yodo' che Xanžo Dios,
lo li'a yodon' gan zoakze
Dios!

3 le wká'n zen Xanžon' dan' nake'
chawe'!

le goł da' wká'n zenle La la'y chie',
dan' nake' ži'i laže'!

4 Xanžo Dios wžie' za'só Jakob ka'.
Wžie' za'só Israel ka' nich gágake'
benne' chie' ka'.

5 Nnézkzelžo zente nak Xanžo Dios.
Nakže' zen ka yógo'te dios chegak
benne' zi'to' ka'.

6 Žon Xanžon' yógo'te da' žénele'
gone' zan ya'abá,

na' lo yežlyó, na' lo nisdo',
na' lo da' zoan gže' zan nison'.

7 Žone' ga že' bejw do zente yežlyó.

Žone' ga žasgak yes wzió' kate' žak
yejw.

Žone' ga žak be' gáte'teze.

8 Le' betkze' bi' byo nežw ka' chegak
benne' Egipto ka'.

Gotgak bi' byo nežw ka' chegak
benne' ka',
na' bia néžwdo' ka' chegak bia yix'e'
chégake' ka'.

9 Bene' yela' wak ka' che ya'abá, na'
da' zente ka' kate' bchinnje'
yežlyó Egipton',

da' ka' ben Dios che benne' Faraón,
na' chegak yógo'te benne' wen žin
ka' che Faraón na'.

10 Bžia yi'e benne' ka' chegak zante
yež ka',

na' bete' benne' wnná bia' ka',
benne' zenle'e ka'.

11 Bete' Sehón, bennen' wnná bi'e
benne' amorreo ka',

na' Og, bennen' wnná bi'e benne'
Basán ka',

na' yógo'te benne' wnná bia'gake'
benne' Kanaán ka'.

12 Beké'e yežlyó nga lo na'gak
benne' wnná bia' ka'.

Bnezjwen' chegak benne' chie' ka',
benne' Israel ka'.

13 Xanto' Dios, to chi'ize zoa La la'y
chio'.

Chejsá' láže'tezgak benách ka' Le'.

14 Xanžo Dios zchi'a láže'e benne'
chie' ka'.

Žeyache' láže'le' žo'o, wen žin chie'
ka'.

15 Lo'a ka' chegak benne' zi'to' ka'
zej naken ya oro, na' ya plat.
Zej naken da' ka' bengak benne'
ka'.

16 Zej de žoá'agaken san bi
znnégaken.

Zej de yej lágwaken san bi
zle'egeklen.

17 Zej de nággaken san bi žéngkelen,
na' bi zóagaken nbángaken.

18 Benne' ka' žóngake' lo'a ka' zej
nake' kan nággaken.

Lezka' zej nak benne' ka' žxen
láže'gake' légaken.

19 Le'e, benne' za'só Israel, ¡le wká'n
zen Xanžo Dios!

Le'e, benne' za'só Aarón, ¡le wká'n
zen Xanžo Dios!

20 Le'e, benne' za'só Lebí, ¡le wká'n
zen Xanžo Dios!

Le'e, nol-le zžébele Xanžo Dios, ¡le
wká'n zen Xanžo Dios!

21 Le'e zoale yež Sión, ¡le we law
Xanžo Dios,

Bennen' zoakze' yež Jerusalén!

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

136

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios, Benne'
chawen'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

2 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen'
nákle'eže' zen ka zej nak dios
chegak benne' zi'to' ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

3 ¡Le wká'n zen Xanžon', dan'
nákle'eže' zen ka zej nak
xangak benne' zi'to' ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

4 ¡Le wká'n zen toze' Le' dan' žone'
yela' wak zen ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

5 ¡Le wká'n zen Le', dan' benkze'
ya'abá len yela' žejní'il chie'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

6 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bzoe'
yežlyó lawle nido'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

7 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bene'
wbíž, na' byo'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

8 Bene' Le' wbíž nich wsa'nín' te ža.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

9 Bene' byo', na' belj ka' nich
wsa'ní'gaken žel.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

10 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen'
bete' bi' byo nežw ka' chegak
benne' Egipto ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

11 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen'
bebeje' benne' Israel ka' lo
yežlyó Egipton'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

12 Bchi'e légake' len yela' wak zen chie'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

13 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' ben chople' Nisdo' Xna!

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

14 Bene' ga bdegak benne' Israel ka' gachj lawle nisdon'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

15 San bene' ga bkache' nisdon' Faraón, benne' wnná bi'e benne' Egipto ka', benne' ka' žjake' lo wdile.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

16 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bchi'e benne' chie' ka' ladjw latje dach!

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

17 ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bete' benne' wnná bia' ka'!

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

18 Bete' benne' wnná bia' wałe ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

19 Bete' Sehón, bennen' wnná bi'e benne' amorreo ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

20 Bete' Og, bennen' wnná bi'e benne' yež Basán ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

21 Bdie' yežlyó chegak benne' ka' lo na'gak benne' chie' ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

22 Bnezjwen' chegak benne' Israel ka', benne' wen žin chie' ka'.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

23 Žejsá' laže'e žo'o kate' zdíl-lengak benne' ka' žo'o.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

24 Beslé' žo'o lo na'gak benne' ka' bzéxjwgake' žo'o.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

25 Zwawe' yógo'te da' zej zoan nbángaken.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

26 ¡Le wká'n zen Dios che ya'abá!
Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

137

1 Žoa'a yegw da' zden lo yežlyó Babilonia,

wže'žo ga na', na' wžežžo katen' bejsá' láže'žo che yež Sión.

2 Lo ni'a na' yag labada' žoa'a yegon' bgála'žo da' ka' zgožžo.

3 Benne' ka' bché'gake' žo'o ka benne' zej ndo'w ka' wnnábgekle' žo'o gožžo.

Benne' ka' bchínjgake' yež chežo góžgake' žo'o yebelžo, na' wnnágake':

“Le goł cheto' da' ka' beł-le lo yež Sión.”

4 ¿Nakxkze gak gožžo da' wká'n zenžo Xanžo Dios,

ga zoato' lo yežlyó ni chegak benne' zi'to' ka'?

5 Cha' gal laža'a yež Jerusalén, znnabla' Dios gone' ga wnit na'a li ža yela' wał chen.

6 Znnabla'-ne' gone' ga ta' loža'a chichjla

cha' bi chejsá' laža'a che yež Jerusalén,

na' cha' bi wká'n zenan'.

Yežen' naken da' žaz láže'li'a.

7 Xana' Dios, bejsá' laže' da' zinnj da' bengak benne' Edom ka'

lo ža katen' bchínjgake' yež Jerusalén, na' wnnágake':

“¡Le wchinnjen! ¡Le wchinnjen, na' zejte lo lenen!”

8 Le'e, benne' Babilonia ka', kwia yi'le.

Ba nez zen gaken che bennen' gone' chele kan benle le'e cheto' neto'.

9 Ba nez zen gaken che bennen' ke'e xkwide' chele ka'

na' wzozej' légakbe' lo yej xe.

138

1 Xana' Dios, dot laža'a we lawa' Le'. Žólteza' da' žoe lawa' Le' lawgak dios ka' chegak benne' zi'to' ka'.

2 Zzoa ziba' lo yodo' la'y chio', na' zka'n zena' La la'y chio' dan' nako' li laže',

na' žeyache' láže'lo' benne' chio' ka',

na' dan' bl̄oe'elo' l̄aw nako' Benne'
zente, na' zente nak x̄tižo'o.

³ Kate' bl̄iža' Le', na' gók̄l̄eno' neda'.
L̄en yeļa' wak chio' ben chocho'
neda'.

⁴ Yógo'te benne' wnná bia' ka'
nníta'gake' yežlyó nga we
l̄áwgake' Le', X̄ana' Dios,
dan' ba bénḡekle' da' z̄nna x̄tižo'o.

⁵ Gól̄gake' che da' ben X̄anžo Dios,
dan' zente nak yeļa' zen che
X̄anžon'.

⁶ Zente nak X̄anžo Dios, na' žák̄lene'
benne' gaš̄jw laže' ka',
san bi žwi'e latje benne' z̄ka'n zen
kwine' žine' l̄awe' Le'.

⁷ Kate' že' zedla', Le' žon chocho'
neda'.

Zlago' benne' ka' bi z̄lé'egekle' neda'
chawe', na' l̄en yeļa' wak
chio' žesló' neda'.

⁸ Gon X̄anžo Dios da' wchebe laže'e
chia'.

X̄ana' Dios, žeyache' l̄áže'tezlo'
benne' chio' ka'.

Bi wsano' žono' žin da' wzó l̄awo'
žonon'.

139

¹ X̄ana' Dios, ba bwíakzo' neda' na'
binlo nónbi'o neda'.

² Nnéžkzelo' kate' ži'a, na' kate' zzo
ža'a.

Zító'le nnéžkzelo' da' yo'o yichj
l̄ázda'wa'.

³ Zwiákzo' da' žona', na' da' žezá'
laža'a.

Nnéžkzelo' yógo'te da' žona'.

⁴ Kate' bi na' wchalja',

ba nnéžkzelo' Le', X̄ana' Dios,
yógo'te da' nnia'.

⁵ Gáte'tezle kwita' neda' zoakzo' Le',
X̄ana' Dios,

na' no'o žon chochen neda'.

⁶ Dan' zente nak da' nnezlo' Le'
žonen ga žebanla'.

Nakl̄e'en sina', na' bi gak
chejni'ılan'.

⁷ ¿Gaz gak cha'a zi'to' gan bi zoakze
Be' La'y chio'?

¿Gaz gak wzonnja' gan bi zoakzo'
Le'?

⁸ Cha' kwena' sibe zan ya'abá,
zoakzo' Le' ga na'.

Cha' yetja' lo da' gže' che yežlyó, zo'
Le' ga na'.

⁹ Chela' sáke'la' tia' lo be', na' cha'a
zi'to' gan z̄la' wbiž,

o tia' yechela'ale nisdó' gan žen
wbiž,

¹⁰ ležka' sóaleno' neda' ga na',
na' no'o li ža gon chochen neda'.

¹¹ Chela' gak gona' ga wkache' da'
chol' neda',

o gona' ga yeyák chol' baní' da'
nyechjlen neda',

¹² da' chol' na' bi gak wkachen'
neda' l̄awo' Le',

na' yel yeyaken ka te ža l̄awo' Le'.

Lébeze ka zej nak da' chol', na' yeļa'
baní' l̄awo' Le'.

¹³ Le' beno' da' ka' zej yo'on lo beļa'
žen chia'.

Le' bzó'o neda' lo le'e x̄na'a.

¹⁴ Wká'n zenkza' Le' dan' zente
nak da' žono', na' žebanla' ka
naken.

Dot laža'a nnéžkzela' naken ki.

¹⁵ Bl̄e'ekzlo' neda' kate' wyá'a žit
yoa'a,

katen' wzóa' lo le'e x̄na'a,

katen' bgola' lo da' bagáche'ze ga
na'.

¹⁶ Bl̄e'elo' beļa' žen chia' kate'
wyá'n.

Yógo'te da' ki bzojon' le'e yiche
chio', na' wdé na' wyá'n,

na' yógo'ten gókgaken kan zej nye-
jwn.

¹⁷ X̄ana' Dios, zente zej nak da' žezá'
lažo'o gono'.

Da' zante zej naken.

¹⁸ Cha' gak laža'a wlaba' ka zej
naken,

zej nyanen ka yož dan' žen' žoa'a
yegw žen.

Kate' žebana', na' zóalenkza' Le'.

¹⁹ X̄ana' Dios, da' likze goto' benne'
wen da' z̄innj ka'.

Che l̄en le kwas gan zoa', le'e,
benne' wet benách ka'.

20 Znnégake' chio' Le', Dios.
 Benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'
 zzétjgake' dáche'ze La la'y
 chio'.
 21 Xana' Dios, bi zle'ela' chawe'
 benne' ka' zzóagake' Le'
 chela'ale,
 na' zžá'alí'a benne' ka' zží'igake'
 chio' Le'.
 22 Dot laža'a bi zle'ela' chawe'
 benne' ka'.
 Žekla' zží'igak benne' ka' chekza'
 neda'.
 23 Bwíakze neda', Xana' Dios,
 na' bwia da' yo'on yichj
 lázda'wa'.
 Bwia neda' nich nnezlo' da' zza'
 laža'a.
 24 Bwia cha' zoaļen to da' zinnj
 neda'.
 Bzoa neda' lo nez chawe' chio' dan'
 zoan to chi'ize.

140

1 Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak
 benne' wen da' zinnj ka'
 nich bi gongak benne' yichj ža'a ka'
 neda' zia.
 2 Benne' ki žíljgake' da' zinnj da'
 góngake'.
 Tža tža zdíl-lengake' benách ka'.
 3 Da' znnágake' naken ka laye' bele
 da' zej ntochen'.
 Xtíža'gak benne' ka' zej naken ka nis
 snia che bele.
 4 Xana' Dios, bi go'o latje benne'
 wen da' zinnj ka' góngake'
 chia' da' zinnj.
 Beslá neda' lo na'gak benne' yichj
 ža'a ka',
 benne' ka' žon byéngake' chejchégoa'a.
 5 Benne' ka' zka'n zen kwíngake'
 wlékgake' to da' senen neda'.
 Bzáljgake' do yelj žoa'a nez.
 Wlékgake' da' ka' séngaken neda'.

6 Goža' Xana' Dios: "Le' nako' Dios
 chia'.
 Xana' Dios, benle chi'a kate' žliža'
 Le'.
 7 Xana' Dios, nakkzo' Benne' weslá
 chia'.

Le' wdape chi'o yichja' lo ža gok
 wdíle.
 8 Xana' Dios, bi go'o latje gak kan
 žak láže'gak benne' wen da'
 zinnj ka'.
 Bi go'o légake' latje góngake' da' zza'
 láže'gake' nich bi wká'n zen
 kwíngake'.
 9 Zej nyechjle benne' wen da' zinnj
 ka' neda'.
 Ben ga gak chegak benne' ka' kan
 žénegekle' góngake' chegak
 benne' yoble ka'.
 10 Ben ga yexjw yi' lo yichjgak
 benne' ka'.
 Ben ga chejchazgak benne' ka' lo
 yin'.
 Ben ga chejchazgake' lo da' gže'le'e
 gan batkle yežójgake'.
 11 Bi go'o latje bennen' zinne zi'e
 ga'ne' lo yežlyó.
 Ben zi' benne' yichj ža'a, dan' wžía
 yin' le'."

12 Nnezla' yechebe Xanžo Dios che
 no benne' gaxjw laže',
 na' wzóa choche' da' ka' zej yo'on lo
 na'gak benne' yache' ka'.
 13 Da' likze benne' chawe' ka' we
 láwgake' La la'y chio',
 na' benne' li laže' ka' sóagake' gan
 zo' Le'.

141

1 Xana' Dios, žliža' Le'. Da ka' gaze
 gákleno' neda'.
 Benle chi'a kate' wliža' Le'.
 2 Ben ga kwen da' znnabla' lawo' Le'
 ka to žen zix.
 Wzí' da' zchisa' lawo' Le' ka to bi-
 ado' žota'-ba' lawo' Le'.
 3 Xana' Dios, wdape chi'i žoa'a
 nich bi nnia' to da' bi nak chawe'.
 4 Bi go'o latje se laža'a gona' to da'
 zinnj
 nich bi gona' to da' bi nak chawe',
 na' nich bi gáwļena' benne' wen da'
 zinnj ka' tzen che lni chégake'.
 5 Cha' to benne' chawe' wsake'e
 neda', gaken chia' to da'
 chawe',

na' cha' tiŕe' neda', gaken chia' ka
to da' zlaŕe'e zix dan' zgo'e
yichja',

na' nnábtezla' Dios gon chawe'e le'.

⁶ Kate' bíxjegak benne' blo ka'
chegak benne' wen da' zinnj
ka' le'e ya'a yej ka',

na' gákbe'egekle benách ka' nak
chawe' da' znnia'.

⁷ Gáslašgak žit chegak benne' ka'
žoa'a yežw ba chégage'.

Gá'ngaken ka bcheko yo ka' gan ža'n
beže.

⁸ Che len zwia' gan zo' Le', Xana'
Dios.

Žxen laža'a Le'. Bi kwej yichjo'
neda'.

⁹ Bwia neda' nich bi sen do yelj
chegak benne' wen da' zinnj
ka' neda',

na' nich bi chejchaza' lo da'
wlékgake'.

¹⁰ Ben ga chejchazgak benne' wen
da' zinnj ka' lo do yelj da'
wlékgake',

xak tia' neda' ga na' dot cháwe'do'.

142

¹ Neda' znnia' zižje, žliža' Xanžo
Dios.

Dot laža'a znnabla' Xanžon' yeyache'
láže'le' neda'.

² Lawo' Le' žawa' zia che da' žak
chia'.

Lawo' Le' zloe'ela' že' zedla' neda'.

³ Kate' že' lázda'wa' zedle'e, Le',
Xana' Dios, nnezlo' da' žaken
chia'.

Wlékgake' to do yelj lo xneza', nich
senen neda'.

⁴ Zwia' kwitla', san bi zoa no benne'
gákłene' neda'.

Bi zoa no benne' gape chi'ikze'
neda'.

Bi zoa no benne' kwi'e wnné yoe
chia' neda'.

⁵ Žliža' Le', Xana' Dios, znnia':

“Žxen laža'a tozo' Le'.

Tozo' Le' žaz laža'a lo yežlyó nga.

⁶ Benle da' žliža' Le', dan' zžáka'li'a.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka'
zbia láže'gake' neda', na' zej
nakže' wale ka neda'.

⁷ Beběj neda' lo da' žaken chia' nich
gak we lawa' Le'.

Benne' chawe' ka' chéchjgeke' neda'
kate' gon chawo'o neda'.”

143

¹ Xana' Dios, benle da' znnia' lawo'
Le'.

Bze nag da' znnabla' Le'.

Da gákłeno' neda' dan' nako' li laže',
na' chawe'.

² Bi wchi'a lažo'o neda', wen žin
chio', ka nak da' nbaga'a,
dan' lawo' Le' bi zoa no benne'
nake' dot li laže'.

³ Goklen neda' dan' benne'
ka' zžá'agake' neda' zbia
láže'gake' neda'.

Yeláte'ze ka bétgake' neda'.

Béngake' ga naka' ka to benne' zde'
lo da' chol kan žak chegak
benne' gat ka'.

⁴ Že' lázda'wa' zedle'e, na' žak ny-
ache' láže'li'a.

⁵ Žejsá' laža'a kan gok ža ni'te.

Zlab laža'a ka nak yógo'te da' beno'.

Žejsá' laža'a ka nak da' zente da'
beno'.

⁶ Zchis na'a lawo' Le'.

Naka' ka to yežlyó biž, zbiła' Le'.

⁷ Da ka' gaze gákłeno' neda', Xana'
Dios.

Dan' žedó laža'a bi žel-lo' gákłeno'
neda'

nich bi gaka' ka to benne' yoe'e
yežw ba.

⁸ Zildo' ben ga chejsá' laža'a žeyache'
láže'lo' benách chio' ka' dan'
žxen láže'kza' Le'.

Bzejní'il neda' ka žala' gona' dan'
žak laža'a gona' da' žaz lažo'o
Le'.

⁹ Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak
benne' ka' zžá'agake' neda'.

Zzoa kwina' lo no'o nich gape
chi'ikzo' neda'.

¹⁰ Bsedle neda' nich gona' da' žaz
lažo'o Le', dan' nako' Le' Dios
chia'.

Bse_la' Be' La'y chawe' chio' nich
chi'e neda' lo nez chawe'
chio'.

11 Nich gak bian' nako' chawe',
Xana' Dios, ben choch neda'.

Dan' nako' chawe', yesló' neda' lo
da' žak chia'.

12 Dan' nako' li laže', wžia yi'o
benne' ka' zžá'agake' neda'.

Wžia yi'o benne' ka' žénegekle' wžia
yi'gake' neda' dan' naka'
neda' wen žin chio'.

144

1 jGa'n zen Xanžo Dios, Bennen' zzoa
choche' neda'!

Lekze' žon choche' na'a nich gak
cha'a lo wdile.

Žon choche' xben na'a nich tíl-_lena'
benne' wen da' zinnj ka'.

2 Lekze' žeyache' láže'le' neda', na'
nake' ka to yo'o gan že'
chawa'a.

Žon choche' neda', na' žeslé' neda'.
Žape chi'e neda', na' žxen laža'a Le'.

Žone' ga žongak benne' chia' ka' da'
žapa'légake'.

3 Xana' Dios, žbizkze zej nak
benne' ka', dan' žejsá' lažo'o
chégake'?

žBiz zej nak benne' ka' dan' ži'o
wnné yoe chégake'?

4 Zej nak benne' ka' ka to da' znitlen.
Zej nak ža chégake' ka to zo_l dan'
zdezen.

5 Xana' Dios, bsaljw zan ya'abá. Betj
gákleno' neda'.

Bta ya'a zen ka', na' žoj žen che yi'.

6 Bza_la' yes wzio' ka', na' bsejw
xnezgak benne' wen da'
zinnj ka'.

Bse yag ntóche'do' chio' ka', na' bžia
yi'-gake'.

7 Gan zo' na'le, bze no'o, na' beslá
neda' lo da' zedle'e gan ži'a.

Beslá neda' lo na'gak benne' zi'to'
ka'.

8 Benne' ka' znnátezegake' da' wen
laže',

na' zžétjgake' Dios katen' žon
láže'gake'.

9 Xana' Dios, golkza' chio' to da' kob,
na' wgo_la' da' žól-_lento'.

L_len da' žól-_lento' da' nwan' chi do
golkza' chio'.

10 Žonkzo' Le' ga žežojgak chawe'
benne' wnná bia' ka'.

Besló' Dabí, benne' wen žin chio', lo
ya ntoche' ka' chegak benne'
wen da' zinnj ka'.

11 Beslá neda' lo na'gak benne' zi'to'
ka'.

Benne' ka' znnátezegake' da'
wen laže',

na' zžétjgake' Dios katen' žon
láže'gake'.

12 Ben ga gólegak bi' byo cheto' ka'
kan zgólegak yag ka' lo yo
bebe.

Ben ga gaggak bi' no'le cheto' ka'
ka zej nak yag xtanle'e ka'
nníta'gaken lí'a che to yo'o
zen.

13 Ben ga cha'gak ližto' ka' yógo'te
kwe' linne cheto'.

Ben ga chanle'e bia yiže' cheto' ka',
nich gaggak bia yiže'do' zanle'e lo
yežlyó cheto'.

14 Ben ga gaggak beže cheto' ka' bia
wa_le ka' nich gónle'egakba'
žin.

Ben ga bi wsángakba' bia že'ndo' ka'
kate' bi na' žin byo' chégakba'.

Ben ga bi soa no benne' kweže ny-
ache'e lo yež cheto'.

15 Ba nez zen naken chegak benne'
ka' žaken ki chégake'.

Ba nez zen naken chegak
benne' ka' Xanžon' nake'
Dios chégake'.

145

1 Wká'n zena' Le', Dios chia'.

Nako' Le' Benne' Wnná Bia' Zen
chia'.

Wká'n zénteza' La la'y chio' to
chi'ize.

2 Tža tža wká'n zena' Le'.

Wká'n zénteza' La la'y chio' to
chi'ize.

3 Zente nak Xanžo Dios, na' nak
chie' we lówtezežo Le'.
Batkle gak gónbia'žo ka zente
nake'.

4 Yógo'te kwe' benne' chio' ka'
yéngkle' da' beno' Le'
na' wzéngkle' yezika' benách ka
nak da' zente na'.

5 Wláb laža'a ka nak yela' zen che
yela' wak chio',
na' ka nak da' zente ka' da' beno'.

6 Yógo'te benne' ka' wcháljgake' ka
nak yela' wak che da' zente
da' beno',
na' neda' wzenla' léngake' ka nak
yela' zen chio'.

7 Wzéngkle' ljéžgake' ka' ka nak
yela' ži'i laže' zen chio',
na' góltezegake' kan nako' Le'
chawe'.

8 Xanžo Dios nake' ži'i laže',
na' žeyache' láže'le' benne' chie'
ka'.
Nake' zen laže', na' žeyache'
láže'le'ele' žo'o.

9 Xanžo Dios žon chawe'e yógo'te
benne' ka',
na' žeyache' láže'le' yógo'te
da' zóagaken nbángaken, da' ka'
bene' Le'.

10 Yógo'te da' ka' beno' wká'n
zéngaken Le', Xanto' Dios
na' benne' chio' ka' we lówgake' Le'.

11 Zcháljgake' ka zente nak yela'
wnná bia' chio'.
Zcháljgake' ka nak yela' wak zente
chio'

12 nich wzéngkle' yógo'te benne'
ka' ka zej nak da' zente ka' da'
beno',
na' ka nak yela' zen che yela' wnná
bia' chio'.

13 Yela' wnná bia' chion' sóatezen,
na' nna bi'o yógo'te kwe' benách ka'.

14 Noxw Xanžo Dios yógo'te benne'
ka' žejchégwake'.

Žechise' yógo'te benne' ka' zej
ndo'e lo žin wale.

15 Yógo'te benne' ka' zbézgake' Le'
gákléno' léngake',
na' Le' wnezjo' da' gáwgake' kate'
gala' chen.

16 Lo yela' ži'i laže' chio' zze no'o.
Znezjo' da' žiážjegekle yógo'te da'
zóagaken nbángaken.

17 Chawe' nak Xanžo Dios lo yógo'te
da' žone',
na' li laže' zej nak yógo'te da' žone'
Le'.

18 Xanžo Dios zóateze' gákléne'
yógo'te benne' ka' žlížgake'
Le',
yógo'te benne' gaxjw laže' ka'
žlížgake' Le'.

19 Gone' da' žak láže'gak benne' ka'
zžébegake' Le'.

Lezka' yenle' chéngake' kate'
wlížgake' Le', na' yeslé'
léngake'.

20 Xanžo Dios žape chi'ikze' yógo'te
benne' ka' zej nži'ile' Le',
san wžia yi'e yógo'te benne' ka' zbej
yíhngake' Le'.

21 Dot laža'a wká'n žena' Xanžo Dios.
Yógo'te benne' ka' žala' we lówgake'
La la'y chie' to chi'ize.

146

1 jGa'n zen Xanžo Dios!
Dot laža'a žoe lawa' Xanžo Dios.

2 Xak zoa' nbana' wká'n žena' Xanžo
Dios.
Gólteza' da' we lawa' Xanžo Dios
xak zoa' nbana'.

3 Bi wxén láže'le benne' wnná bia'
ka',
na' bi wxén láže'le benne' wale ka',
dan' bi gak yeslágake' le'e.

4 Žežój be' zej yoe'e, na' yeyákgake'
bište yo.

Lo ža na'kze nitle da' gok láže'gake'
góngake'.

5 Ba nez zen naken che bennen',
žaklen Dios che Jakob le',
bennen' žxen laže'e Xanžo Dios.

6 Dios na'kze bene' ya'abá, na' yežlyó, na' nisdo',
na' yógo'te da' ka' zej nnitan' latje ka'.

Nake' Bennen' žónteze' da' li laže'.

7 Zchi'a laže'e benne' nyache' laže' ka',

na' z̄wawe' benne' ka' zdóngake'.

Ẫanžo Dios žeslé' benne' ndo'w ka'.

8 Ẫanžo Dios žeyone' yej lawgak benne' lo chol' ka'.

Ẫanžo Dios žechise' benne' ka' žejchégwake'.

Ẫanžo Dios nži'ile' benne' chawe' ka'.

9 Ẫanžo Dios žape chi'e benne' zi'to' ka'.

Žáklene' bi' wzebe ka', na' no'le wzebe ka',

san z̄chinnje' da' žongak benne' wen da' zinnj ka'.

10 Le'e, benne' yež Sión, z̄nna bia'kze Ẫanžo Dios.

Z̄nna biá'teze Dios to chi'ize.

¡Ga'n zen Ẫanžo Dios!

147

1 ¡Le wká'n zen Ẫanžo Dios!

Nak chawe' gołžo da' we lawžo Dios chežo.

Dot láže'žo žala' wká'n zenžo-ne'.

2 Ẫanžo Dios yeyone' yež Jerusalén. Yechi'e benne' Israel ka' zej zoe' yež zi'to' ka'.

3 Žeyone' benne' ka' nyache' láže'gake',

na' z̄de'e légage' laže' gan zej žia we' chégake'.

4 Nnézkzele' bał belj ka' nníta'gaken. To to belj ka' žwe'e lan.

5 Zente nak Ẫanžo Dios, na' nape' dot yela' wak.

Bi be de da' bi žejni'ile' Le'.

6 Ẫanžo Dios žáklene' benne' gaxjw laže' ka',

san z̄zexjwe' benne' wen da' zinnj ka'.

7 ¡Le goł da' wká'n zenle Ẫanžo Dios!

¡Le goł, na' le wchínnj da' ka' z̄goł-le law Dios chežo!

8 Le' z̄nnite'e bejw ka' zan ya'abá.

Le' žsele'e nis yejw lo yežlyó.

Le' žone' ga žiagak yixe'do' ka' law ya'a ka'.

9 Le' z̄nezjwe' da' žawgak bia yixe' ka'.

Z̄nezjwe' da' žawgak sechjdo' ka', bia ka' z̄béžeya'agakba'.

10 Da' žaz laže'e bi naken yela' wałe chegak bžina' ka',

na' kege yela' wałe chegak benne' ka',

11 san žaz laže'e benne' ka' z̄žébegake' Le',

na' benne' ka' žxen láže'gake' Le' nich yeyache' láže'le' légage'.

12 ¡Le wká'n zen Ẫanžo Dios, le'e zoale yež Jerusalén!

¡Le wká'n zen Dios chele, le'e zoale yež Sión!

13 Le' z̄zoa choche' ze'e da' žape chi'in yež chele.

Žon chawe'e benne' ka' nníta'gake' yež chele.

14 Z̄zoe' yela' z̄ga'n chawe' lo yežlyó chele.

Gónnli'e chele zoa' cháwe'le'e.

15 Žsele'e x̄tiže'e chegak benách yežlyó ka',

na' ka' gaze žak da' z̄nne'.

16 Z̄wakwe' yežlyó len bege' da' naken ka zila'.

Z̄zexjwe' x̄le'l yel ka de.

17 Žone' ga žexjw yej nis ka yejdo' ka'.

¿Noz benne' gak soele' da' zag chen?

18 Z̄nnie', na' žeyaken nis.

Žone' ga žak be', na' žeyák began' nis wbá'a.

19 Bzejni'ile' Jakob ka nak x̄tiže'e, na' bdie' da' bsedle', na' da' ka' wn-nakze' Le' lo na'gak benne' Israel ka'.

20 Bi na' gone' ki che nitó yež yezika',

na' benne' yež ka' bi žeyónbia'gake' x̄tiže'e.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

148

- 1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!
 ¡Le wká'n zen Xanžon', le'e,
 zoale ya'abá!
 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, zoale
 ža'le!
- 2 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, wbás che
 ya'abá chie' ka'!
 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, benne'
 zante chie'!
- 3 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, wbíž, na'
 byo'!
 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, belj žsa'ni'le!
 4 ¡Le wká'n zene' Le', le', ya'abá
 na'le,
 na' le'e, nis ka' zoale lawle ya'abá!
 5 ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon',
 dan' wnnakze' Le', na' wzoale!
 6 Bene' ga zoale na'a, na' to chi'ize.
 Wnnakze' chele le'e to da' bi te
 chen.
 7 ¡Le wká'n zen Xanžon' lo yežlyó,
 le'e, bia zen ka' zoale lo nisdó', na'
 lo nis zil,
 8 na' le'e, yes wzio', na' yej nis, na'
 bege', na' bejw ka',
 na' le'e, be' bdone' ka', žonle ka
 znnakze' Le'!
 9 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, ya'ado' ka',
 na' ya'a zen ka',
 na' le'e, yag žix ka', na' yag sedro
 ka',
 10 na' le'e, bia yiže' ka', na' bia ka'
 napgak benne' ka',
 na' le'e, bia snia ka', na' bia zej zoa
 xílgakba'!
 11 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, benne'
 wnná bia' ka',
 na' yógo'te benne' gaxjw laže' ka',
 na' le'e, benne' blo ka', na' benne'
 wchi'a laže' ka',
 12 na' le'e, benne' byo wego' ka', na'
 no'le wego' ka',
 na' le'e, benne' gole ka', na' xkwide'
 ka'!
 13 ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon'!
 Zénle'eže nak La la'y chie' Le' ka
 yógo'te lagak benne' ka'.
 Yeļa' zen chie' žla' lawn lo yežlyó,
 na' ya'abá.

- 14 Le' benne' yela' wak zen chegak
 benne' chie' ka'.
 ¡Le wká'n zene' Le', le'e, benne' chie'
 ka', nakle za'só Israel ka',
 na' nakle benne' ka' nži'ile' Le'!

¡Ga'n zen Xanžon'!

149

- 1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!
 ¡Le goļ che Xanžon' to da' kobe!
 ¡Le wká'n zene' Le' gan zej ndobe
 benne' chie' ka'!
- 2 ¡Le yebele, le'e, benne' Israel ka',
 law Dios, Bennen' bene' le'e!
 ¡Le yebele, le'e, zoale yež Sión, law
 Dios, Bennen' nake' Benne'
 Wnná Bia' Zen chele!
- 3 ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon',
 na' wya'ale!
 ¡Le wchoncho yid ka', na' le wchinnj
 da' ka' zgoļ-le, nich we lawle
 Le'!
- 4 Xanžo Dios žaz laže'e benne' chie'
 ka'.
 Žape' ba la'ne benne' gaxjw laže'
 ka', na' žeslé' légage'.
- 5 Žala' yebégekle benne' chie' ka' lo
 yeļa' zen chie',
 na' gólgake' lo yeļa' žebele chégake'
 dot yele.
- 6 Žala' kwéžeya'agake', nich we
 lawgake' Dios,
 zej noe'e ya ntoche' ka' da' zej nla
 žop la'aten,
- 7 nich yezí'gake' wzón benne' zi'to'
 ka',
 na' góngake' benách yež ka' zia,
 8 na' nich wchéjgake' benne' wnná
 bia' ka' do ya,
 na' lezka' benne' wale ka',
 9 na' nich wžia yí'gake' benne' ka'
 ka' wnnakze' Dios gaken
 chégake'.
 Da' ni gaken yeļa' ba nez zen chegak
 benne' ka' che Dios.
- ¡Ga'n zen Xanžon'!

150

- 1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

¡Le wká'n zen Xanžon' lo yodo' la'y
chie'!

¡Le wká'n zen yela' wak chie' lo
ya'abá chie'!

² ¡Le wká'n zene' Le' ni'a che da' zen
da' bene'!

¡Le wká'n zene' Le' ni'a che yela' zen
chie'!

³ ¡Le wká'n zene' Le', wkwézele loz-
gak bia ka'!

¡Le wká'n zene' Le', chínnele da' žól-
lento' ka'!

⁴ ¡Le wká'n zene' Le', wchónchwe
yid, na' wya'ale!

¡Le wká'n zene' Le', chínnele da' ka',
na' wkwézele bžéjwdo' ka'!

⁵ ¡Le wká'n zene' Le', wtił-le yado'
ka'!

¡Le wká'n zene' Le', wtił-le ya zen
ka'!

⁶ ¡Le wká'n zen Xanžon', yógo'tele
zoale nbanle!

¡Le wká'n zen Xanžo Dios!